

B R I E V E N

V A N

P. C. H O O F T,

R I D D E R V A N S T. M I C H I E L;
D R O S T V A N M U I D E N, B A L J U W
V A N G O E I L A N D, E N Z.,

A. van der Laan del. et p. 1735.

TE HAERLEM

By J. B O S C H,

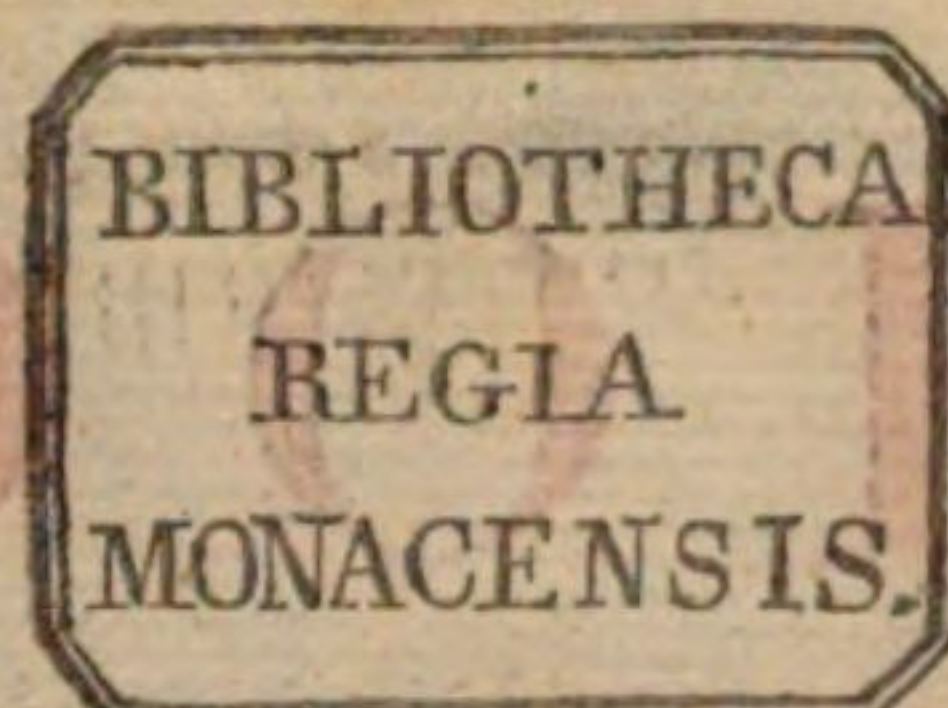
TE LEIDEN,

By P. V A N D E R E Y K,

M D C C L.

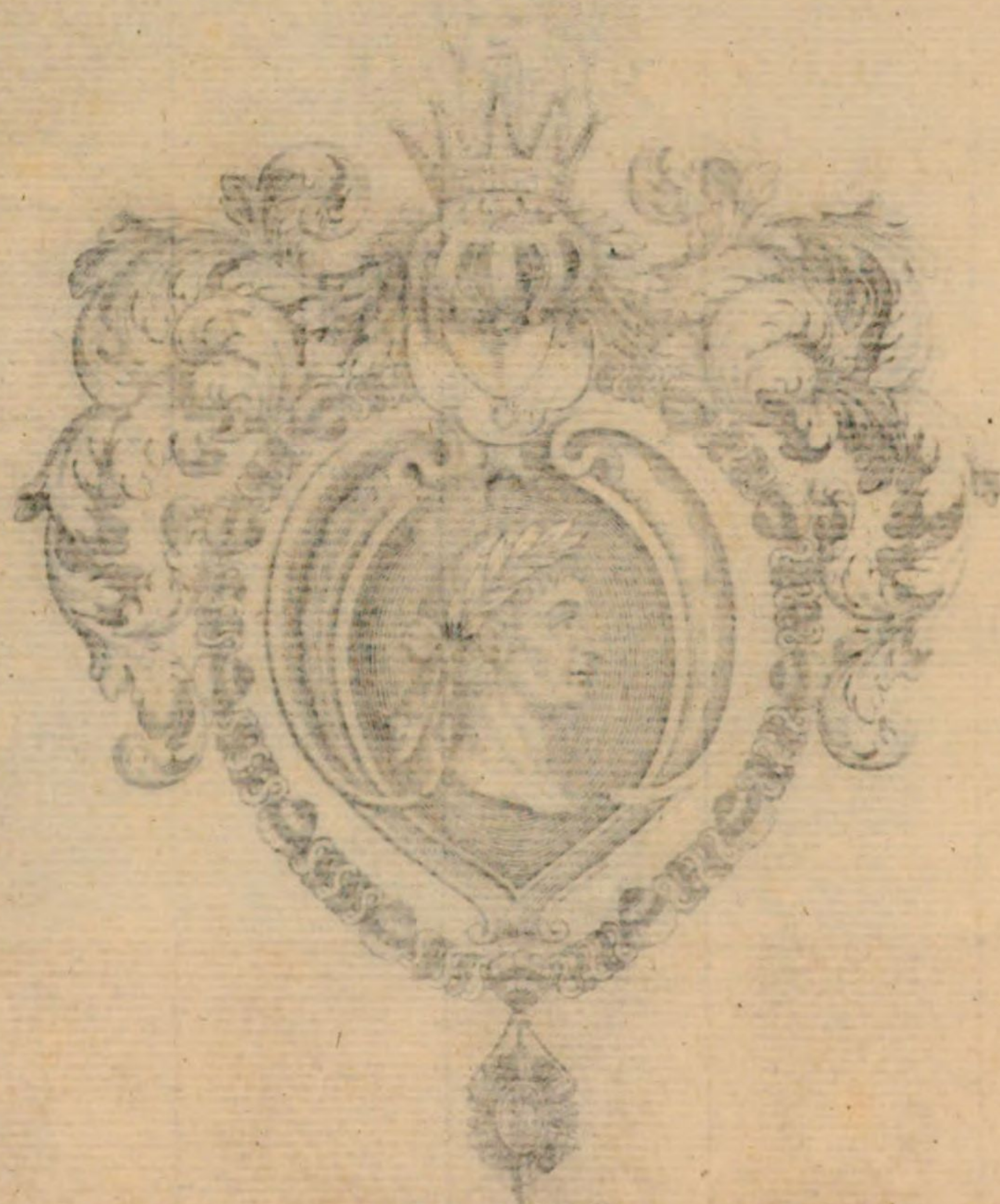
B R I E V E N

V A N

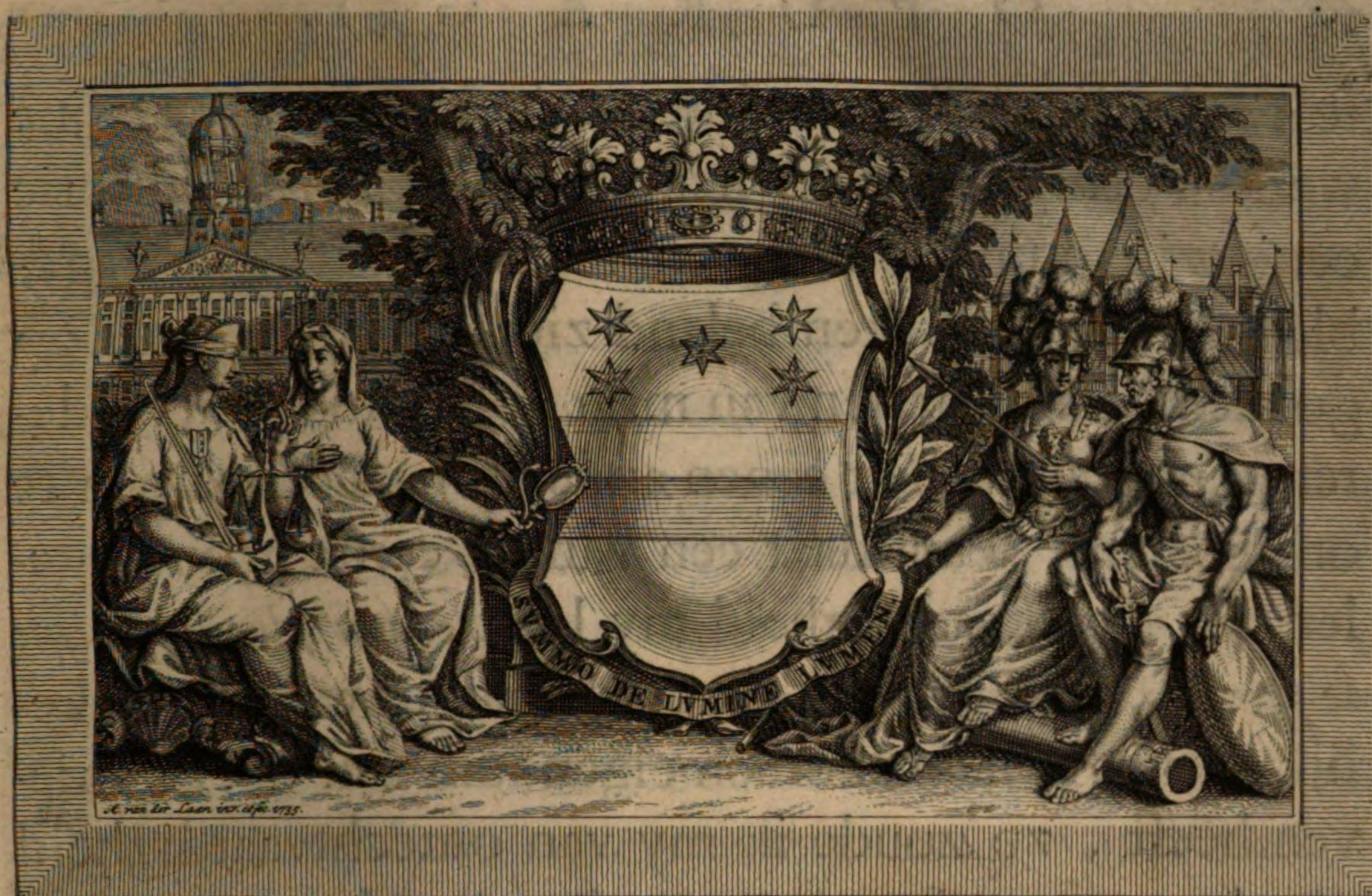

P. C. H. O F T.

R I D D E R V A N S T. M I C H I E L,
D R O S T V A N M U I D E N, B A L J U W.
V A N C O E L L A N D, E N S.

TE H A E R E N N E }
B A J. B O S C H, }
E N D E L.

D E N
WEL EDELEN GESTRENGEN
H E E R E
GERARD VAN PAPENBROECK,
OUD-VOORZITTEND SCHEPEN DER
STAD AMSTERDAM, ENZ.

WEL EDELE GESTRENGE HEER,

DAt deeze nieuwe en vermeerderde uitgaave van de Brieven des Heeren P. C. Hooft te voorschijn komt met den naam van Uw ED. GESTR. op het voorhoofd, kan niemand vreemd dunken, noch zal my in 't lang

te verdedigen staan. Integendeel , die voor zijne werken eenige achting hebben , der zelve historie eenigszins kundig zijn , en weten waar zijne nagebleeven handschriften beland zijn , zouden my , op goeden grond , reden van mijn doen mogen afvorderen , indien zy hier eenen anderen naam kwamen te ontmoeten. Want daar een van de eerste grondregelen der Rechtvaardigheid my leert , *aan yder het zijne te geeven* , en UW E D. GESTR. met onwederspreekelijk recht , een' volkomen eigendom aan deeze Brieven heeft , zo zoude ik my van onrechtvaardigheid niet kunnen vryspreeken , indien ik , het geene UW E D. GESTR. my als in't geheim heeft opgedraagen , om het te doen dienen tot gebruik van 't gemeen , niet wederom in het openbaar aan de zelve toeëigende ; noch eenig gedenkteken van mijne dankbaarheid , zo in 't byzonder , als die ik met alle liefhebberen van HOOFTS werken , edelmoedig genoeg om eener genootene weldaad getuigenis te geeven , gemeen heb , ter geheugenisse van volgende tijden naliet. Onder de loffelijke hoedaanigheden , die wy deugden noemen , waardoor sommige menschen zich boven anderen verheffen ,

Quantum lenta solent inter viburna cypressi ,

is'er eene , die met vollen glans uitschittert ,

— *velut inter ignes
Luna minores ,*

de welke wy , met een' algemeenen naam , Mededeel-

deelzaamheid mogen noemen. Deeze ontsluit de beurs der gezegenden, om de noodlijdenden te ondersteunen: deeze zet de korenschuuren der landheeren open, opdat de naar boven zienden, door gebrek van voedsel, niet weg teeren, als gras in de droogte: deeze doet ook de lippen der verstandigen vloeyen van wijzen raad, als eerelijke luiden zich in nood, of in verlegenheid, bevinden. Maar verre zijn af van deeze deugd die konstenaars, die, door de snedigheid van hun vernuft en begrip, een treffelijk geheim uitgevonden hebbende, liever de konst stervende met zich ten grave sleepen, dan dat zy de zelve leevende zouden mededeelen aan iemand, dieze weder aan anderen overhandigen, en dus, ten beste van het nageslachte, vereeuwigen mogt. Verre zijn ook van de zelve af die liefhebbers (of zeg ik liever woekeraars?) van zeldzaame oudheden, die zich een' aanmerkelijken schat van die soorte verzameld hebbende, den zelve in de duisternisse opgeslooten houden, en, daarze zich genoegen met die in eenzaamheid te beschouwen, zich kittelen met de armhartige verbeeldinge, dat zy alleen bezitters zijn van zulke fraaiheden, zonder die oit aan hunne vrienden en medeliefhebbers te vertoonen; bevreesd, zo 't schijnt, dat'er de tekenen der oudheid zouden afgaan, zo'er vreemde oogen over gongen, gelijk de waas van pruimen of druiven, wanneerze behandeld worden. Anders waaren van ouds te handelen gewoon, mannen, welker naamen aan de eeuwigheid gewijd zijn; het

zijze het uitgezochtfte van hun eigen verzamelingen plaatften in hunne fchriften , en dus het gemeen befchonken met het geene , waarvan zy eerft in hunne eenzaamheid een nut en vermaakelijk gebruik gemaakt hadden ; het zijze daarop toeleiden , om het geene een luft hunnes leevens geweest was , na hun dood voor de verftrooyinge te hoeden , en in goede handen , als in een veilige haven , te doen vallen ; het zijze eindelijk , door een uitmuntende drift en begeerte om veelen te verpligten , daar hun de gelegenheid niet toeliet om zelfs de pen op te vatten , zich liever van die van anderen bedienden , dan alleen bezitters te zijn van iets , dat bekwaam was om duizenden genoeg te geeven. Wat het oordeel van Uw E D. G E S T R. in deezen zy , is genoeg bekend. Want , meester geworden zijnde , zo door eigen naarftigheit , als door toevallen van 't geluk (want men vindt zulke waaren niet altijd noch in alle winkels te koop) meester , zeg ik , van het keurelijkfte huisraad , waarmede geleerde mannen niet alleen hunne boekzaalen , maar geleerdheidlievende vorften hunne hoven en galleryen wenfchen geftoffeerd te zien , is Uw E D. G E S T R. noit iets liever geweest , dan het vermaak dier bezittinge mede te deelen aan de zulken , die daarvan het naauwkeurigfte konden oordeelen , en by gelegenheid gebruik maaken. Getuigen zij die rijke verzameling van eerwaardige overblijffelen der grijze aaloudheid , beft met één woord in 't Latijn , *Marmora* , en wegens de plaats , daarze bewaard worden , en
die

die haaren naam van de Voorouderen UWER ED. GESTR. ontleend heeft , met recht MARMORA PAPENBURGICA te heeten ; een schat , noit voor liefhebbers , dier oudheden kundig , gesloten ; gelijk zy weten , dien het heeft mogen gebeuren , gansche dagen in het beschouwen , ja , met Uw ED. GESTR. bescheidene toestemminge , in het uitschrijven der zelve te besteeden. Getuigen zij dat vertrek , daar Uw ED. GESTR. dikwils vermaak vindt , de geleerden van deezen tijd met die van verleedene eeuwen , de leevenden met de dooden , by een te zien ; daarmen naauwelijks zijne oogen kan opslaan , of men heeft voor zich veele echte en naar 't leeven geschilderde afbeeldfels der voornaamste perfoonen , die oit hunne pen geleend hebben , om de geleerdheid ten hoogsten top te voeren , en die niet alleen in yver , maar ook in vermogen , boven anderen uitgemunt hebben : Een gezigt , dat voor edelaardige zielen , die niet geheel en al vreemdelingen zijn in de schriften dier Letterhelden , en , gelijk de Groot * van zich zelve getuigde , *quibus ingenium est sequax ac ductile* , iet zo lieffelijks , iet zo betoverends heeft , datmen des avonds zo noode vandaar scheidt , als een poëet in den morgenstond wakker wordt , wanneer hy droomt dat hy met Apollo en de Zanggodinnen op den Helikon zit te neurien. Maar ook die geenen , die elders gezeten zijnde , hunne oogen in deezen

* * 2

over-

* In Epist. ad Guil. fratrem , Poëm. præfixa.

overvloed niet mogen verlustigen , zullen echter van 't vermaak der aanschouweren kunnen oordeelen uit het gedeelte van dien schat , het welk , door middel van naald en graveeryzer in het koper vereeuwigd , niet meer binnen een enkel vertrek te besluiten is. een gedeelte van dien schat , zeg ik ; nochtans een schat op zich zelve , als vertoonende de weezens eener voortreffelijke driemanschap , aller geleerden en eerlijker luiden toejuichinge waardig. Wie , die vermaak vindt in het leezen van de Latijnsche gedichten van den heere de Groot , en daarin ontmoet het byschrift * op de afbeeldinge van Josephus Scaliger , in het laatste van zijn leeven geschilderd , en des te eerwaardiger , als waarin vertoond werdt

— *Scaligeri mortem meditantis imago* ,

zou , na zo veele jaaren meer dan een eeuw , niet wenschen , zo 't weezen kon , zulk eene schildery te mogen zien ? By Uw E D. G E S T R. is de zelve te vinden , schijnende door de Edelen des lands bewaard te zijn , om in deeze dagen tot een sieraad van Uw E D. G E S T R. kunstvertrek te mogen dienen. want door den heer Cornelis vander Mijle , lid der Edelen van Holland , die zo in de geleerdheid als in de rampen van die tijden zijn deel gehad heeft , bezeten geweest zijnde , toen de Groot het gemelde byschrift dichtte , bezeten , zo ik my niet bedrie-

* *Epigr. Lib. I.*

driege, uit krachte van Scaligers laatsten wil zelf, is dit stuk, na verloop van veele jaaren, door den Hoog Ed. heer Steven vander Does, heere van Noordwijk, aan Uw E D. G E S T R. edelmoediglijk vereerd en t'huisgezonden; en pronkt nu mede, ten nutte van allen, voor dat werk, daar hy zo veel aan verdiend heeft, naamelijk de *Inscriptiones* van Gruterus. Wie past naast zulk een' Letterheld beter, dan de eere van Delft, die man zonder weergaa, Huig de Groot, nu meermaals genoemd? deeze, geschilderd door zijnen wakkeren stadgenoot, Michiel Miereveld, in eenen tijd wanneer hy zo onzeker was van zijnen staat als oit, nochtans vertoonende in zijn weezen de onverzettelijke standhaftigheid zijns gemoeds, trekt ook byzonderlijk tot zich de oogen der aanschouweren, dien het gebeuren mag ten huize van Uw E D. G E S T R. op zulke lekkernyen onthaald te worden; vanwaar hy, door der zelve beleefde toelaatinge, op nieuws in 't koper gebragt, nu mede strekt tot vermaak der geenen, die de beschrijving van 's mans leeven in hunne boekzaalen geplaatst hebben. Door de zelfde hand konstiglijk geschilderd, door de zelfde hand uitvoeriglijk gesneden, zien wy het afbeeldsel van den Heer P. C. H O O F T in het konstvertrek van Uw E D. G E S T R. en door der zelve mededeelzaamheid vermenigvuldigd aan den ingang van deeze zijne Brieven, waarin hy dat gedeelte van zich zelve, dat geen penfeel kon uitdrukken, op het allerleevendigste heeft afgemaald. Wat zal ik zeggen van die voortreffelijke

ver-

verzameling van eigenhandige brieven van Keizers, Koningen, Prinssen, en de voornaamste Geleerden sedert twee eeuwen herwaarts, die zo weinig als al 't overige voor vrienden geslooten zijn? Wat in 't byzonder van die handschriften van onzen Drost, die reeds te vooren door den druk zijn gemeen gemaakt, en nu noch meest allen onder Uw E. D. G. E. S. T. R. berustende zijn? De Brieven zekerlijk, die al in de laatste uitgave der Mengelwerken van den heere H O O F T, met eenige weinigen uit dezen schat vermeerderd in 't licht kwamen, geeven tegenwoordig eene volledige getuigenis van de prijswaardige mededeelzaamheid U W E. D. G. E. S. T. R. door de welke my vergund is, door de welke ik, wanneer door bezigheden van lastiger natuur werd afgetrokken, telkens ben aangefpoord geworden, om deeze laatste overblijffels van zo waard eene hand te brengen onder het oog van alle liefhebbers en kenners der Nederduitsche taale. En hoe kon Uw E. D. G. E. S. T. R. haare onverwelkelijke liefde tot onzen Schrijver waardiger bekroonen, dan door het gemeen maaken van deeze Brieven, die door dit middel alleen veilig bewaard konden worden tegen den tijd en 't verderf, die alles verflinden, en tegen 't gevaar van te eenigen dage in de vergeetelheid begraaven, of wederom in verscheiden handen verdeeld, en verstrooid te worden? Het geene wy zien dat door anderen, die voor ons geweest zijn, met zorg bewaard is, verdient zekerlijk een gedeelte van onze oplettendheid. En, hoewel
de

de fchriften van Hooft hunne achtbaarheid niet meer van zodaanige bewijzen behoeven te ontleenen ; ik kan echter niet ongemerkt overstappen , dat ook in de bewaaringe deezer papieren een zonderlinge overeenstemming van veeler zorgvuldigheid heeft plaats gehad. Want , fchoon de Schrijver veelen zijner Brieven , voornaamelijk die hy uit hoofde zijner Bedieninge , of anderszins over gewigtige ftoffen , en met eenige overpeinzinge fchreef , eerst voor zich zelve ontworp , om'er by en af te kunnen doen , wat hy in de naleezinge zou noodig vinden ; en het niet vreemd is , dat deeze ontwerpen na zijn dood gevonden , en door voorzigtige erfgenaamen bewaard zijn : 't is echter aanmerkelijk , dat een zeer groot getal van die nu eerst den dag zien , te voorfchijn komen , niet uit ruwe fchetfen , fomtijds moeilijk te leezen , maar uit de Brieven zelfs , die , door den Schrijver getekend en verzegeld , zijne gedachten hebben overgevoerd en bekend gemaakt aan de geenen die zijne ftem niet be-roepen kon : welke Brieven door een byzonder geluk , na de dood van den eenen en den anderen , door de befcheidenheid van veele erfgenaamen , weder gefchikt zijn naar de plaatfe vanwaar zy gekomen waaren. Ik merk dit aan als een geluk , dat de fchriften van Hooft bejegend is ; doch dat zeer onvolmaakt zoude geweest zijn , indien het alle deeze bewaarde en wedergebragte papieren , na zo veele jaaren , niet hadt doen komen in de handen van Uw E. D. Gestr. die zo nut een gebruik van

de zelve heeft willen maaken. Maar terwijl wy reden hebben om ons te verheugen over het geene wy hebben , mogen wy ook wel denken dat we noch veel missen. Immers , dat'er zelfs van de eerste ontwerpen eenigen op den dwaalweg geraakt zijn , heeft ons de ondervinding geleerd , wanneer my in 's Gravenhage aangeboden wierden de eerste opstellen van * vijf Fransche brieven , geschikt aan den Raadsheer van Reigersberg over een zaake van gewigt , die nochtans in de zelve niet duidelijk genoemd wordt. Dan , gelijk'er altijd menschen gevonden worden , die gewoon zijn alles van de min voordeeligste zijde te beschouwen , en het noit ontbroken heeft aan de zulken , die zich niet ontzien in de drabbigste gooten te tasten , om'er het vuil uit te haalen waarmede zy de blankheid van eens anders deugd mogen besmetten ; zo acht ik niet ondienstig met korte woorden aan te roeren de zaak , over de welke H O O F T zo omzigtiglijk heeft geschreeven ; naamelijk de herstellinge van den heere de Groot in zijn vaderland. te meer , omdat de gemelde vijf brieven , geschreeven in de twee laatste maanden van den jaare 1626 , eenigszins konnen dienen tot een aanhangsel van het zevende Boek van de Groots Leven , in welks slot de schrijver Kasper Brandt zeer kort over 't gemelde jaar heen loopt , schijnende geen kennis van deeze brieven gehad te hebben ; 't welk vreemd is , omdat de oude

* No. 138—142.

de Geerard Brandt, zijn vader, de zelveu gebezigd gehad heeft; als blijkt uit de tekenen van zijne hand, die zy gemeen hebben met eenigen van die brieven, die onder Uw E. D. G. E. S. T. R. beruften; tot de welken ook de voornoemde vijf, door de heusheid van den taallievenden heere Jacob Spex, aan wien wy de zelveu verpligt zijn, nu zijn wedergekeerd. Deeze brieven, en de * twee volgenden, zijn buiten twijffel waardig vergeleeken te worden met dien van den gedachten Raadsheer, aan zijnen zwager de Groot geschreeven, doch, eer † de zelve afgezonden was, door onachtsaamheid gestrooid, en in de Vergaderinge van Holland gelezen; over welken veel gezeid en geschreeven is; tot dat men, geen vatten aan de oprechtheid van dien Heer vindende, de zaake liet beruften, immers voor een tijd: want dat'er naderhand gevonden zijn, die deezen brief wederom op het tapijt trachten te brengen, kanmen afneemen uit het schrijven van H O O F T aan den zelfden Heer, ‡ getekend 1 Octob. 1627. Die nu met een onzijdig oog inziet het gedrag van den heere H O O F T, in deezen gehouden, en wat moeiten en arbeid hy zich niet ontzien heeft te ondergaan, alleen om dien Grooten Man aan zijn Vaderland weder te schenken, vindt in dit alles een uitmuntend voorbeeld van edelmoe-dige vriendschap, van standvastigheid, en van een

be-

* * * *

* No. 143. 144.

† Leven van de Groot p. 361. of Aitzema I. p. 656.

‡ No. 152.

beleid dat tot grooter onderneemingen bekwaam was. Zo dat men geen reden heeft om zich te verwonderen, dat de heer de Groot * naderhand zelf aan hem fchreef, en getuigde: „ Dat hy waardig zou-
 „ de zijn al het leed, het welk de heer Hooft
 „ nochtans oordeelde hem onwaardiglijk aange-
 „ daan te zijn, indien hy onder alle zijne Vrien-
 „ den, die om zijne rampen gezucht hebben,
 „ die, wanneer het onweder zich op nieuw tegen
 „ hem verhief, zich zijner vriendschap niet ge-
 „ fchaamd, maar de zelve door menigvuldige en
 „ zeer gewigtige dienften openlijk betuigd hebben,
 „ en in de hagchelijkheid van zijnen ſtaat niet raad-
 „ pleegden met den weerhaan des onzekeren ge-
 „ luks; indien hy, zeg ik, onder zo trouwhartige
 „ en beproefde Vrienden den heere P. C. Hooft
 „ de eerſte en voornaamſte plaatſe niet toewees.”
 Zo ſpreekt de Groot, toen Gezant van de Kroon
 van Zweeden aan die van Vrankrijk, draagende
 nochtans, gelijk altijd, in zijnen boezem het harte
 van eenen oprechten Hollander, die, gelijk hy †
 elders ſchrijft, *ſcapham non aliter vocat quam ſcapham.*
 en ik weet niet wat'er na deeze getuigenis grooters
 of eerlijkers van onzen Droſt kan gezeid worden.
 Maar, wat vertel ik aan Alexander de deugden
 van Homerus? wat ſchilder ik voor Apollo de be-
 valligheden van Daphne? is'er iemand, die de ver-
 dienſten van den heere P. C. Hooft te rechte
 kent,

* 30 Maart 1635.

† In *Apologet.* C. XIX. p. 270.

kent, en naar waarde fchat, het is Uw E D. GESTR. die zelve allereerst haare hand geleend heeft om zo waard een Hoofd te versieren met eenen krans van kruiden en bloemen, door eigen naarftigheid, in ledige uren, verzameld, zo uit den bloemhof van Pallas, als uit dien der Zanggodinnen: ik doel op die loffelijke getuigenissen van geleerde Mannen en braave Dichteren, van de welken een voornaam gedeelte door Uw E D. GESTR. eerst tot haar eigen vermaak by een gebragt is, en die nu met maa- tige vermeerderinge (om ook in een' eindeloozen overvloed te betrachten de spreuk, *ne quid nimis*) aan allen medegedeeld worden. Die daarenboven niet alleen het leevendig afbeeldfel van 's Mans deftig weezen, en de eigen fchriften van zijne naar- ftige hand, maar ook dien Latijnschen Tacitus, het zelfde boek dat zijne naauwkeurige oogen twee en vijftig maalen hebben doorlezen, gewoon is als een ongemeen, als een achtbaar overblijffel, of- fchoon door geen' Biffchop van Romen geheiligd, aan haare vrienden te vertoonen. Op zulke gezig- ten heeft Uw E D. GESTR. voorlang onthaald allen, die de eer gehad hebben van tot haare vriendschap en gemeenfchap toegelaaten te worden; buiten welk getal noit is uitgeflooten geworden iemand, die achting draagt voor geleerdheid, fraaye kunften, en nutte wetenfchappen. Veelen deezer zijn reeds verfcheiden, en gedenken des niet meer: maar die na ons komen zullen, zullen Uw E D. GESTR. in de plaatfe der eerften dank zeggen, als zy deeze Brie-

ven tot een' wetsteen van hun vernuft en oordeel, tot beschaavinge van hunnen stijl, tot uitspanninge, tot leeringe, zullen gebruiken en doorbladeren, en weeten, dat het Uw E D. G E S T R. beleefde kunstlievendheid alleen is, die deezen schat, als een pand der Zanggodinnen en Welspreekendheid, lang met eerbied bewaard, en eindelijk aan het gemeen medegedeeld heeft. en zullen by des zelfs behandelinge mogelijk ook aan my gedenken, als zy zien dat ik de eere van Uw E D. G E S T R. vriendschap mede genooten, en zo gunstig eene gelegenheid gehad hebbe, om my met alle oprechtheid en yver te noemen,

WEL EDELE GESTRENGE HEER,

**UWER E D. G E S T R. ootmoedigen
en verpligten dienaar,**

*Ter Burg op Texel
den 5 Mey 1738.*

B. HUYDECOPER.

A A N

A A N D E N

L E E Z E R.

Het gedeelte der Brieven van den Heere PIETER CORNELISZON HOOFT, het welk voordeezen een en andermaal uitgegeeven, en nu lange jaaren een lust en vermaak van alle liefhebberen onzer moedertaale geweest is, is niet alleen magtig te billijken deeze uitgaave der overigen, die nu eerst voor den dag komen; maar zal de zelve ook met genegenheid en dankzegginge doen ontvangen van allen die bekwaam zijn, met verstand te leezen, het geene met oordeel geschreeven is. Deeze is mijne verwachting, dit mijn gevoelen. Nochtans zal 't my niet vreemd voorkomen, indien anderen dit werk, al was 't maar om den tijtel van BRIEVEN, met minder gunstige oogen zullen aanzien. Ik en zal my vooraf met de zulken niet ophouden, noch veel moeite aanwenden, om het geene zy zouden kunnen zeggen, te verydelen; gerust, dat deeze Brieven tegen alle onweetendheid genoeg beschermd zijn alleen door den naam van hunnen Schrijver. Om evenwel zo den eenen als den anderen een beknopt denkbeeld te geeven van het vermaak en de nuttigheden, die uit het leezen der zelve te haalen zijn, zal ik eenigen der voornaamsten hier als ter loops en met den vinger aanroeren. Vooreerst hebben zy dit met andere Brieven gemeen, datmen daarin veel klaarer ziet het eigen karakter, het innerlijke gemoed, des Schrijvers, dan in andere soort van schriften, of in alles wat anderen ons van hem verhaalen mogen. en 't kan voor een' liefhebber van des Heeren HOOFTS gedachtenisse niet dan aangenaam zijn, hem noch geduuriglijk als tot zijne vrienden te hooren spreken; terwijl ons zijn manier van leeven in deeze bladeren, als in eenen helderen spiegel vertoond wordt. Of hebt gy lust, onder 't leezen hem zo zeer niet in zijn huis, als in zijne bedieninge, naar te oogen? gy vindt hier

ook

ook stofsgenoeg om uwe gedachten te vestigen , en menigvuldige bewijzen van kundigheid , van gemaatigdheid, van zachtmoedigheid, en getrouwen yver. Behalve dat gy, indiengce eenige nadere kennis wenscht te hebben van de regeeringsvorme en rechten dier landstreeke , en der steden in de zelve gelegen , hier mogelijk ook vinden zult , dat u genoeg zal geeven. Of vestigt zich uw genegenheid meer op het onderzoek der historien des Lands , en het gebeurde in dien tijd? gy behoeft ook daarom deeze Brieven niet te verwerpen : want men vindt'er een groot gedeelte van het voornaamste, dat'er by zijnen tijd is voorgevallen, gemeld, en wel meest in dier voege, dat het uit zijne staatkundige bedenkingen groot licht ontvangt. Immers hy deedt zich, terwijl hy bezig was met de beschrijvinge van het geen'er te vooren gebeurd was , zo wel onderrichten van alles wat'er ondertusschen voorviel , dat hy volkomen in staat zou geweest zijn de Boeken zijner Historien daarmede te vermeerderen, indien hem het leeven niet eerder ontbroken hadt dan de stoffe. En tevens kanmen hier verscheiden proeven vinden van aanmerkelijke zaaken, door hem in zijne Historien omstandig beschreeven; de naarstigheit, die hy in 't onderzoeken heeft aangewend; en de middelen, waardoor hy tot der zelve rechte kennis gekomen is. Lust u te weeten, wie hem met raad of daad, in dat groote werk, de hand hebben geboden? gy vindt hier de voornaamste Mannen van dien tijd, begunstigers van geleerdheid, en kenners van vernuftige schriften, die zy op hunnen prijs wisten te schatten, en welker getal zy met hun eigene vermeerderden; Staatkundigen en Rechters van den eersten rang, die terwijl H O O F T hen op 't nederigste aanzocht, om door hen berispt en geleerd te mogen worden, hem niet dan dank wisten te rug te zenden; zo hadt het begin hun de tanden doen wateren. Maar in 't behandelen der krygszaaken, een zwaaren post voor historieschrijvers die den oorlog niet gezien hebben, hadt hy tot zijn' eersten onderwijzer een' der kundigste meesters van dien tijdt, den Heer *Jacob Wijts* : terwijl *Justus Baak* en *Daniel Mostart*, die, een
naar-

naarstig koopman, dees, geheimschrijver der Stad Amsterdam, onaangezien veele bezigheden, noch tijdsgenoeg overig hadden, volgens de loffelijke meer dan hoffelijke manier van leeven in die dagen, om den wakkeren historiefchrijver met hunne pennen by te springen, en des zelfs eerste opstellen over en in 't net te fchrijven. Of lust u het oog te slaan op de Vrienden, met welker gezelschap hy meest vermaakt was, en die hem de aangenaamste uitspanningen verschaften? hier ontmoetge weder byna geen anderen dan geleerden, liefhebbers van geleerdheid, en geestrijke dichters; benevens die twee Zanggodinnen, die ik behoord had allereerst te noemen, de Joffrouwen *Tesselscha* en *Francisca*, die, als zy het Muiderflot op het lieffelijke geluid haarer keeltjes deden weergalmen, de vrolijke gasten al zingende der aarde, dat is, der geheugenisse van dagelyksche bezigheden, onttrokken: terwijl zijn lieve *Leonoor* niet weinig tot de vreugde en 't genoegen toebragt, zo door bezorginge van het noodige tot onthaal der lighaamen, als door haaren fchranderen geest tot verkwikkinge der harten van een deugdelijk gezelschap. Dus zongmen niet t'onrecht:

Detinuit doctos **HOOFDT** *tunc Suada poëtas,*

Detinuit vates **HELEONORA** *suos.*

maar naauwelijks waaren deeze uitspanningen, doorgaands kort van duur, verdweenen, of wy vinden onzen Man weder in zijn Toorentje, daar hy wel zijn bestendigste vermaak vindt.

Wat nu in 't byzonder deeze uytgaave belangt, daaromtrent moet ik u vooreerst en vooral berichten, dat ook de reeds te vooren uitgegeeven Brieven hier op nieuws voor den dag komen, gelijk de Heer **HOOFDT** die geschreeven heeft, en niet gelijkze te vooren zijn gedrukt geweest: met achterlaatinge en uitneeminge van ontelbaare brokken, die het den eersten uitgeever behaagd heeft daaruit te werpen, tot zo verre, dat hy'er van 't zijne somtijds heeft

moeten bydoen, om de lijktekens dier wonden te bedekken. Gy zult ons ook dank weten, meen ik, dat wy achter deeze Brieven hebben doen volgen de drie Redevoeringen, waarvan de eerste, over de Waardigheid der Poëzye, die *Joan de Haas* noch voor weinig jaaren beklagde als verlooren, en de laatste, ter Bewelkominge van den Prinse van Oranje in den Jaare 1630, tot noch toe onder de werken van onzen Drost niet te vinden zijn geweest. De Brieven zijn geschikt naar de orden des tijds. [nochtans is hierin een of tweemaal gemist: want n. 48 en 49 zijn kwaalijk van plaats verwisseld. Van meer belang is, dat de Latijnsche Brief n. 253 een geheel jaar te vroeg geplaatst is. De Heer **H O O F T** schreef den zelve, gelijk hy zich uitdrukte, XIII Kal. Jan. MDCXXXI. het welk ik nam voor den 20 December 1630, zonder toen op den inhoud des Briefs genoeg acht te geeven. en ik meen ook noch, dat het zo behoorde genomen te worden. Doch de Brief is buiten twijffel geschreeven den 20 December 1631, wanneer de Heer *de Groot* te Amsterdam was, als uit zijne Brieven en Leeven te zien is, dat is, volgens de telwijze der Latijnen, den 13 dag van de Kalenden van (of, om Duitsch te spreken, den 12 dag voor den eersten) January des jaars 1632. welke dag overeenkomt met onzen 20 December 1631. Om deeze en andere onzekerheden, die spruiten kunnen uit deeze vreemde wijze van dagtekening, de welke yder niet even vast op zijn' duim heeft, voor te komen, is het veiligst en gemakkelijkst, den dag zelve, op welken men schrijft, uit te drukken: 't geen ook onder de geleerden zo gemeen is, dat men het gerust mag naarvolgen, zonder gevaar te loopen van daarom minder geleerd te zullen schijnen. Deeze Brief dan, n. 253, moet in orden geleezen worden na n. 314. De drie laatste Brieven zijn daar geplaatst, niet omdatze laatst geschreeven zijn, maar omdat wy, mids gebrek van jaar en dagtekening, niet wisten te ontdekken, welke der zelve rechte plaats waare. De spelling, hier gevolgd, komt meerendeels met die van den voorgaanden druk overeen. Nochtans zult gy hier deeze verandering vinden, dat de *h* achter

ter de *g* is weggenomen. vraagtge naar de reden? deeze is, dat de hand, die deeze Brieven voor de drukpersse gedubbelde heeft, die *b* meest overal hadt achtergelaaten; en het gemakkelijker was, de zelve in het mindere getal door te haalen, dan in 't meerdere by te voegen. dit is 't gansche geheim. Over andere diergelijke kleinigheden u te onderhouden, waar enkel tijd verspild. De Getuigenissen, die hier aanstonds volgen, verdienen echter met een woord aangeroerd te worden. Loffelijke Getuigenissen zeker, niet alleen om het zaakelijke dat daarin begreepen is, maar vooral om de waarde en 't gezag der Getuigen zelfs, onder de welken gevonden worden de uitmuntendste mannen onzes Vaderlands, die sedert een eeuw, en meer, zich door geleerde schriften, en schrander oordeel, alom bekend en beroemd gemaakt hebben. Ik zou my grootelijks bedriegen, indien gy ons, die de zelve dus opgezameld hebben, deezer moeite geen' dank wist. Maar daar wordt hier en daar ook gezegd, waarover ook hier kortelijk iets te zeggen is. Want vooreerst, het geen de Fransche Keurmeester van de schriften der Geleerden, *Adriaan Baillet*, zegt, dat *Hooft*, door de dood verhinderd geweest is het laatste gedeelte zijner Vertaalinge van Tacitus te voltooyen, wordt gezegd buiten reden, als blijkt by de stukken; en is ook het tegendeel daarvan reeds door *G. Brandt*, zo in 't Leeven van *Hooft*, als in zijne Voorrede van den vertaalden Tacitus, genoeg bevestigd. *Baillet* zal wat te schielijk zijn heenegeloopen over de woorden van *Borremans*, die zulks niet zegt: maar uit wien hy echter dit ontleend heeft, dat *Hooft* de uitgaave van het minst beschaafde gedeelte deezer Vertaalinge, by zijnen laatsten wille, zoude verbooden hebben. Waartegen met veel nadruks kan gesteld worden, dat *Brandt*, die zulks hadt moeten weten, daarvan zwijgt. Of heeft hy 't verzwegen, om de Erfgenaamen zuiver te houden van de kladde van ongehoorzaamheid? *Borremans*, die ons deeze omstandigheid mededeelt, betuigt in het openbaar tegen de Erfgenaamen van onzen Hollandschen Tacitus, dat wy reden zouden hebben hun zeer kwaalijk af te neemen, indien

zy niet naarvolgden het voorbeeld van Keizer AUGUSTUS, aan wien wy ook nu noch gehouden zijn om de bewaaringe van de *ÆNEÏS* van *Virgilius*, dat weergalooze werk, het welk mede door zijnen maaker by uitersten wille ten vuure gedoemd was. Hoe 't zij, deeze laatste wil van HOOFT is my zeer verdacht, ja ten uitersten onwaarschijnlijk. Maar al was de zelve zekerlijk waar; het voorbeeld van Augustus kon de Erfgenaamen genoeg van laster bevrijden. 't Zij verre dat ik eenen schrijver zoude willen betwisten het recht van leeven en dood over zijne papieren kinderen, ook by uitersten wille. Maar 't is hier genoeg, dat alle schrijvers geen VIRGYLEN of HOOFDEN zijn. En in allen gevalle, die zijnen Erfgenaamen beveelt zijne werken te verbranden, schijnt wel niet gehoorzaamd te willen worden. Dien zulks recht ernst is, die doet het zelf by zijn leeven. Terwijl hy die orden geeft; terwijl die orden beschreeven wordt; kon het gansche werk in de asschen te liggen. Wat nu den Deenschen Professor aangaat; vooreerst hebben wy allen verpligting aan hem wegens de loffelijke getuigenis, die hy in 't gemeen geeft aan onze Nederlandsche taal en dichtkunst: Ook oordeelt hy wel, als hy zegt, dat in Verhevenheid niemand onzer dichteren boven HOOFT te stellen is. Maar hierin tast hy mis, als hy'er byvoegt, dat die verhevenheid dikwils van winderigheid zwelt. Toon my eenen Nederlander, die zulks van HOOFT getuigd heeft; dan zal ik dit zeggen waardig oordeelen wederleid te worden. *Borrichius*, evenwel, toont dat hy de Nederduitsche Poëeten geleezen heeft, immers *Cats* en *Westerbaan*. Doch van HOOFT schijnt hy te oordeelen uit den stijl van *Barleus*, die schreef, gelijk *G. Brandt* het Latijn van zijnen schoonvader verduitschte, dat HOOFT *door de wolken wandelde, en de starren genaakte*. Doch zie hier het Latijn van *Barleus* zelven, 't welk ook plaats onder de Getuigenissen hadt kunnen vinden, zo wy 't niet liever hier hadden willen plaatsen. zo schreef hy aan HOOFT zelven den 12 Maart 1630. *Odisti profanum vulgus, & ab his sacris arceri vis*

Corvos poëtas & poëtrias picas.

Omnia in te sublimia esse video , mentem , stylum , arcem , in qua imperas , adde & nomen ipsum. Ex illa uti infra te posita desuper vides , ita humi repentes versificatores despicias. Per nubes graderis , sideribus proximus. Inter Latinos tonant Statius & Claudianus , inter Græcos Pindarus , inter Gallos recentioris ævi Bartasius. Tu per Belgicorum vatum capita verticesque incedis , & humiles myricas despicias aëria cupressus. Het welk men noemen kan , de Verhevenheid van H O O F T , bekleed met den stijl van *Barleus* : maar wat anders is , de Verhevenheid van H O O F T , uitgedrukt in den stijl van H O O F T. By deezen mogen wy ook wel voegen onzen landsman *Winschoten* , die , in de Voorrede van zijnen Zeeman , in eenen rang stelt , het boekken , bekend onder den naam van *Comædia Vetus* , en de Werken van den Heere H O O F T , verheffende beider geestigheid , zuiverheid en doorwrogtheid boven alles. Waarom ? Alleen , alleen , zeg ik , omdat zy beide zo zeer zijn opgepropt en opgepronkt met *Zeemanswoorden*. Een wonderlijke manier van prijzen ! die nochtans meer strekt tot eer van den gepreezenen , dan van den prijzer. Dit ziet men'er uit , dat H O O F T altijd proef houdt : het zij *de Groot* en *Vossius* , als Historie-schrijvers , over zijne Historien ; *Broekhuizen* en *Francius* , als Dichters , over zijne Gedichten ; *Sam. van Hoogstraten* , als Schilder en Poëet , over het schilderachtige zijner Poëzye ; of *Winschoten* , als Zeeman , over zijne *Zeemanswoorden* , hun gevoelen zeggen ; onze Man is altijd de zelfde , en uitsteekende in alles. Het hadt ons niet moeilijk gevallen , deeze Getuigenissen met ontelbaare anderen te vermeerderen ; vooral zo wy alles , wat onze Dichters van hem gezongen hebben , hadden willen uitschrijven.

Cui non dictus Hylas ?

maar wy twijffelen niet , of gy zult hiermede genoeg nemen , en ons niet kwaalijk , dat wy achter deeze Getuigenissen doen volgen drie Gezangen van H O O F T , gelijk de ge-

leerde en dichtkundige *Joan van Broekhuizen* die waardig geoordeeld heeft in het allerzuiverste Latijn naar te zingen: de welken ons dunken deeze plaats niet minder te verdienen, dan die Portugeefche overzetting van een ander Gezang; de welke reeds by 't leeven van onzen Dichter onder zijne Werken heeft plaats gevonden. Neem dan deezen onzen arbeid ten besten, verschoon het gebrekkelijke deezer uitgaave, bemin de Zanggodinnen, en Vaarwel.

Den 14 van Zomermaand
des Jaars 1738.

GETUIGENISSEN

V A N

Geleerde Mannen en Voornaame
Dichteren, wegens
den Heere

P. C. H O O F T,

en des zelfs Schriften.

PETRUS SCRIVERIUS, voor de Nederduitsche
Poëmata van Dan. Heinsius.

— — — En die nu (maer t'onrecht)
De Redenrijckers bend, en Rijmers sijn gesecht.
Een volck dat veel tijdt is ontbloot van alle reden,
Onmatick, onbesuyt, wanschappen, onbesneden,
In treurspel bly van sin, en weer oubollich gram.
U neem ick alleen uyt, ó konstich Amsterdam!
Op uw tooneelen heeft die konst, die was verloren,
Haer adem weer gheschept. by u is zy herboren.
Het H O O F T dat steeckt ghy op. ick sie uyt uw maras
Zet rijsen in de locht: ick sie een nieu Parnas.

HUGO GROTIUS, Epist. ad P. C.
Hoofdium, 28 Junii 1626.

Gratulor Magni Regis manibus, H O O F D I vere ingeniorum no-
stratum princeps, quod tantum scriptorem invenerint. Certe eam
monstrasti rerum Galliæ peritiam, ut nihil Gallo cuiquam concedas.
Nos interim, quibus, contra multa mala bonum unum, otium for-
tuna largita est, aliquid moliti sumus quod tui sit fori. Tua enim laus
est Tragœdia. &c.

Idem, ad Eundem, 30 Martii 1635.

Hos autem inter [amicos], Vir in omni ut studiorum ita virtutum
genere eminentissime, nisi tibi principem assignem locum, tum vero
ego omnibus iis dignus sim, quibus me indignum esse tu semper judi-
casti.

Idem, ad Guilielmum Fratrem, 2 Jan. 1627.

Libri Excerptorum rogo distribuantur, ut antehac scripseram. De-
stinaveram tres tribus fratribus Reigersbergiis, si Pater, Tu, H O O F-
DIUS, Vossius tuos habetis.

Idem,

Idem, *ad Eundem*, 7 Maji 1637.

* *Hoofdio*
Warenar
dictus.

Cogitare poteris, si in quem incidas cui sit judicium ac lepor, an non is aut imitari velit festivissimum poetam [Aristophanem], aut etiam aliquam ejus fabularum vertere, eâ libertate qua * *Euclio* versus est.

ad Eundem, 2 Julii 1642.

HOOFDII Historia, ut credo, plena erit veris, ideoque non omnibus grata.

ad Eundem, 13 Decembris 1642.

HOOFDII librum videre aveo: nihil ab ipso non accuratum expecto.

ad Eundem, 24 Januarii 1643.

Historiam HOOFDII legere coepi. est opus egregium. Non placebit forte aliis dictio antiquaria. Sed præcessit in tali scribendi genere eum *Thucydides*, & *Sallustius* de quo extat carmen,

Et verba antiqui multum furate Catonis
Crispe Jugurthinæ conditor historiae.

& nullo minor *Tacitus*.

ad Eundem, 14 Februarii 1643.

Perlegi jam Historias HOOFDII, opus bonæ fidei, judicii ac diligentiae. Quæ sint de eo opere judicia in Aula & Curia scire desidero.

LAURENS REAEL, op de Bruyloft, enz. 1627.

Wanneer dat schrandere HOOFD, die roem en eer van 't land,
Geraeckt was onverhoeds met snelle blixem vlaegen
Van oogen, welcker glans dat niemant kost verdraegen,
Als slechts de weergaë van dat goddelijck verstand;
De pen, der Princen leest, ontviel hem uyt de hand,
Sijn Rijm deed' anders niet als hopen, suchten, klaegen. enz.

GER. JOH. VOSSIUS, *Epist. ad Claudium Salmasium*,
1 Nov. 1639.

Leidam se ire velle, dixit mihi Nobilissimus Eques PETRUS HOOFDIUS, quem me hic tecum prandiolo aliquando excipere commemini. Est is Præfectus trium Oppidorum & Goylandiæ. In Belgicis poematibus, quæ plura edidit, plane regnat. Vita ac gestis Henrici IV. ab eo scriptis, nihil tali in argumento vel elegantius vel prudentius dari possit. Scio quanti faciat Viros virtute doctrinaque excellentes, præcipue duos Europæ ocellos clarissimos, eum ad quem nunc scribo, & una popularem atque amicum suum Illustrem *Grotium*. quare fore prævideo, ut pedem Leidâ non efferat prius quam te salutarit.

Idem, *de Vitiis Sermonis Lib. III. cap. 34.*

Quod nobilissimo Equiti, ac trium Hollandiæ oppidorum, agrique Goilandici Præfecto, PETRO CORN. HOOFDIO, placuit in præ-

præclaro, nec intermorituro, Annalium Belgicorum opere : in quo ambigas, magisne ames veri amorem, an eximiam mirere prudentiam, an purissimam lectissimi sermonis patrii castimoniam.

H. AB HEYDENDAL, J. C. op de Gedichten
van Jacobus Revius.

*Den Rijn heeft zijnen Heyns, den Amstel heeft zijn HOOFT,
De Maes heeft zijnen Cats, elc een der waterstromen
Heeft jemant die hem viert. —*

ADRIAAN HOFFER, in de Aanspraake tot zijn Boek,
of Nederduitsche Poëmata.

*Hier is geen spijs voor mans, veel min geleerde lieden,
Die moetmen hier aan Heins, of daar aan Cats gaan bieden,
Of wel aan Kampenhuis, of ander geestigh HOOFT,
Haar wijsheyd al den roem van yder een verdooft.*

JOHAN VAN SOMEREN, Uytspanningh der Vernuftten,
besluit zijn gedicht, *Verhaal van alle de Werken
van den Heere P. C. Hooft*, aldus, p. 222.

*Dit is dan 't HOOFT, dat Perssen-landt
Victory-wimpels heeft geplant:
Dat Hollandts Muyder-slot besluyt,
Doch dringht sijn naem ter wolken uyt:
Dat Vranckrijck Tempels heeft gesticht,
En brand voor hem een eeuwich licht:
Leeft langh, beroemde Leonoor,
Met 's Hollandts HOOFT, en 's Werelts oor.*

CORNELIUS GISELBERTI PLEMPIUS, *De
Patria sua, Lib. I.*

*Ex auctoris
autographo.*

Te, Patria, atque viros diligo corde tuos.
E quibus ante alios CAPITONIBUS utor amicis:
Horum unus nostra Consul in urbe pater.
Filius haud longe Mudam tenet alter: ab illo
Pondera jam Batavus magna cothurnus habet.
Dignus ego sane, qui sic CAPITONIBUS utor;
Si bene longinquis fecit avitus amor.
Olim Petrus avus curare negotia fidus
Unius non in rem CAPITONIS erat.
Meque Giselbertus monuit pater (o bonus!) Est gens,
Cognomen Caput est; hanc volo semper ames.
Herculè, sunt etiam secreti vincula nexus:
Hæc faciunt ut vir, quos neque novit, amet.
His & ego, & claro per me CAPITONIBUS igne
Jungor, & in densam cogor amicitiam.
Præcipuum vero dignor studiosus amore,
Ac veneror PETRUM nomine, Muda, tuum.

***** 2

Quem

Quem fratrem mihi Musa deditque Batavus Apollo,
 Affinem Juno, Mercuriusque parem.
 Cujus adest justæ generosa modestia formæ, et
 Grande decus nugas nescia lingua loqui.
 HOOFDIUS est autem nostro sermone vocandus;
 Si tamen à *Capite* hoc gens ea nomen habet.

Idem, *ibidem*.

Nuper idem retulit Tragico Vir nobilis ausu,
 Jam bene Muda suum quem *caput* ipsa vocat.
 Ore sed, ac decus is cultu sermonis adeptus
 Sat beat eloquio patria verba suo.

Idem, *Lib. III. Eleg. 12.*

Quod sit honesta, tuo Vernacula Musa labori
 Debet; es Orchestræ tu *caput* ipse domi.
 Te venit nostram cantante Tragoedia in urbem:
 Mente caret, qui te voce carere putet.

Idem, *Idyll. I.*

Et *caput* & cerebrum cui sunt, Mudana potestas
 Rectorem quem nunc veteris cognominat aulæ;
 Cujus & Amstelii gaudent Patre consule; quo tu
 Vate, Thalia, dea es, cæloque adscriberis alto.

Idem, *Lib. VII. Epigr. 18.*

Si mea, Lector, amas, facis hoc quod & HOOFDIUS ipse.
 Si tibi is unus homo est, non mihi is unus homo est.

CONSTANTINUS HUGENIUS, *Moment. desult. p. 8.*

— — — Vernacula Pindi
 Gloria, Naturæ summa petentis opus,
 HOOFDIUS, in Batavis ignoti mysta cothurni,
 Qui novus augustum prodidit auctor epos.

Et p. 49.

Barlae, Vossi, Vondeli, omniumque HOOFDI
 Caput & chorage; & omnium *Vicosforti*
 Hospes diserte; — — — —
 — — — Siquod HOOFDIUM fas est
 Momentum amicis imputare, quod Belgis
 Decedat, exigentibus diu Belgis
 Calamitatum Patriæ, sed assertæ,
 Tabulas perennes, æneas, mares, omni
 Superfuturas sæculo, omnibus chartis: &c.

Et p. 167.

Facunda nunc Heroë, Muda, facundo;
 Serva diserti Satrapæ diu canos:
 Hac orba luce si semel fies, doctis
 Dicere coeca, doctioribus muta.

De zelfde, in zijn Korenbloemen
B. VIII. p. 450.

*Der Princen Taelman HOOFT, die, 't Nederland ter eeren,
Den Koningen sijn spraek, den Keiseren doet leeren,
Roept eeuwen achterwaerts, brenght landen in sijn land,
Sleept steden in sijn stad, dwinght scepters in sijn hand, enz.*

De zelfde, p. 492. op de Historie
van Henrick de Groote. *

* Zie ook
Sneldicht
XVI 1.

*HOOFT-Schrijver van mijn Land, uw' waerde wederhouwt my,
De waerde van die penn, die my in twijffel stelt
Of Henrick meer verdient, of die hem soo vertelt.
'k Vergaep my, aen den treck van 't schilderen, soo gierigh,
Dat mijn gedencken klaeght, mijn oog was veel te vierigh,
Mijn opmerk veel te koel. De toon verleidt mijn oor,
Soo dat ick naer den sinn maer stucksgewijs en hoor.
Vergeeft my, Groote Vorst, ghy hebt hem danck te weeten,
Die soo veel arbeids heeft op uwen lof gesleten:
Maer nu de tijd uw' doen met u begraven heeft,
En uw' rapier alleen in dese penn herleeft,
Deelt hy diep in uw' eer, die soo veel groote daden
Sluyt in soo weinige, soo kostelicke bladen;
Ja, springht de reden van de Wis-konst niet te kort,
't Begrijpende is wat meer dan dat begrepen wordt.*

De zelfde, p. 527. Speelreise 1628.

— — — en dreighden te vernachten
*In 't gulde Veen aen 't Y; maer Muyden keerden ons,
En sloot ons all' den nacht ten bals toe in den dons:
All' sijn gevangenen en sluyt de Drost soo sacht niet;
Geen' vaster. Dat geweld en weten wy de kracht niet
Van Muyder boeyen, maer de vriendlicke ongena
Van sijn genegentheit, die alle vroegh te spá,
En alle spá te vroegh beduyden om vertrecken,
En yder oogenblick in uren uyt kon reken,
En schrimpen yder uer tot oogenblicken in,
Met soete wijsheit van sijn ongemeen versin.*

De zelfde, B. IX. p. 556. Uitwandeling 1669.

*Verlagen en verstomt van wond'ren die'ck daer sagh,
Besteedd' ick aen, wel eer ons, Muyden half den dagh.*

JACOB VAN DER BURG, Opdragt der
Gedichten van Hooft, aan
C. Huygens 1636.

*'t Is boven 't gemeen, overal t'huis te wezen, en zijnen lezer
nergens t'ontvallen: by my leit het zoo, dat het de Heere HOOFT
hier toe gebraght heeft. Doch ik stel de merkt niet, maer terwijl*
***** 3 *ik*

ik weet dat ik d'eere hebbe hierinne niet verre van U Ed. gevoelen te verschelen, dat stelt ze my.

CASPAR BARLÆUS, *Heroicor. Lib. III. p. 472.*

Haftenus a tragico, Vates celeberrime, cantu
Idalium meditaris opus, grandemque cothurnum
Exuis. ———

At tu grande decus patriæ, cui sidera transit
Ardua vis animi: cui nil facundia tritum
Aut loquitur vulgare; tuis qui verba Batavis
Præformas, farique doces; qui proximus undis,
Oceanique inter strepitus & regna, cothurnum
Induis, & tragico metiris pulpita gressu,
Ad laudes affurge tuas. Si Graja Sophoclem
Terra tulit, tu Belgarum proscenia genti
Sternis, & æquoreis præbes spectacula terris.
Tu, sibi quem vellet jam Gallia mœsta renasci,
Henricum docte celebras, tu prælia scribis,
Jam belli, jam pacis opus, tantique verendum
Principis imperium, clarosque edisseris ausus.

Idem, *ad Ampliff. Virum Jacobum van der Burgh,*
Heroic. L. III. p. 535.

—— — — — tuo subscribit honori
Muydani pater imperii, * qui pectore pleno
Defluit historicæ felix opulentia venæ,
Et jam jam Batavi memoranda exordia belli
Parturit, & tantæ scribit molimina scenæ,
Iratosque Patres, &, nomina dira, Philippos.

* *Lege cui.*

Idem, *Poëm. P. II. p. 330.*

Vatum maxime, lima Belgicismi,
Orchestra decus, et pater cothurni;
Cujus grandia verba, grande carmen,
Seris Melpomene sacravit annis;
Cujus dulcia verba, dulce carmen,
Et tot blanditias facetiasque
Et tot candidulas tenellulasque
Pulchræ Phyllidis æmulationes
Suis ipsa Venus dicavit aris,
Cordatissime scriptor, &c.

Idem, *ibid. p. 348.*

Scriptor stupende, Belgici soli vates
Non æmulande, cujus incubat labris
Vocis Batavæ curiosa majestas,
Qui sceptrâ verbis purpuramque transcendis,
Eburque tollis regium cothurnatus, &c.

Idem, *ibid. p. 523.*

Suspice, Belga, virum, tragico quo vate paratu
Cœpit & Arctoo scena sub axe loqui.

Gallia quem titulis, Batavus tot fascibus ornat,
 Et Dominum gaudet Muda præesse sibi.
 Qui patrias scripsit Veneres, Cyprumque Gnidumque
 Transtulit in terras, Amstela clare, tuas.
 Sceptraque Borbonii vitamque & fata recenset,
 Et tantum dictis grandibus implet opus.
 At cum gesta leges nostris quoque bella sub oris,
 Victaque Nassovia regna ducesque manu;
 Dic illum, quæ nos facimus, sic scribere, tanti
 Ut fuerit, Reges succubuisse tibi.

Idem, *Epist. ad Joachimum Vicofortium*, 12. *Sextil.* 1640.

Fui tecum Muydæ, ubi HOOFDIUS, *Leonora*, *Susanna*, *Constantia*, egregiis exemplis magnarum virtutum documenta nobis dedere. Equidem in HOOFDIO, præter facundiam, prudentiam, comitatem, admiratus semper fui priscam illam morum simplicitatem, nec fluxos hujus seculi ritus, quibus vicina Gallia Batavorum constantiam expugnat, & in Proteos transmutat. In *Leonora*, tanti viri conjuge, *Cornelias*, & *Sempronias*, & *Placidias*, & *Flaccillas*, & *Serenas* adspicio; hoc uno ab illa dispares, quod à magnis virtutibus secreverit grande supercilium, nec pro dote triumphos numeret. *Susanna* comis est sine fuco, disertâ sine arte, modesta sine affectatione, sine ostentatione sciendi avida. *Constantia* primam virtutem putat, omnes complecti posse, & dissimulare singulas.

JOH. FRID. GRONOVIIUS, in *Epist. ad Cl. Sarravium*,
Post. Id. Jul. 1649.

Qui has tradet tibi, Senator honoratissime, *Arnoldus Hoofdius*, filius est viri dignitate amplissimi, ingenio maximi, dum viveret, & per id ipsum immortalis, PETRI CORNELII HOOFDII: qui præter laudatissimum Historiæ patriæ volumen, Tragoedias & multorum generum Poëmata, etiam Magnum Henricum vestrum singulari & luculento opere popularibus Belgica lingua noscendum & mirandum dedit.

Idem, ad J. Franciscum Loredanum, *Patricium ac Senatorem Venetum*, 17 *Kal. Sextil.* 1649.

Qui has, ut spero, attulerit tibi nobilis juvenis, *Arnoldus Hoofdius*, patrem habuit & in Republica cum potentem tum salutarem, & ingenio inter omnes Belgas clarissimum. Scripsit luculentum & magnum Historiæ patriæ opus. Scripsit Vitam Henrici Magni Regis Galliarum; Italiæ quoque rerum partem & Serenissimam Medicæam domum attigit: tum Tragoedias & omne genus carminum: quæ omnia maximo cum plausu & admiratione leguntur, & in manibus finibusque hominum versantur.

JOOST VAN DEN VONDEL, Poëzy I Deel p. 404.

— — — *het HOOFT van Muiden,*
Dat voor al Neerlands dichters huden
De fakkel draeght. —

En

En p. 584.

*Het brein gespist op 't roer van staeten te regeeren,
 En 's wereldts Oceaen met kloekheit te braveeren;
 Den geest, die Tacitus en d'oudste Dichters tart,
 Besloot Natuer in 't HOOFT, herboren uit Sandrart,
 Die hooft en halscieraat des Ridders heeft vergeeten,
 De Duitſche Lauwerkroon, en Fransche Koningsketen.*

De zelfde, II. Deel p. 31.

*Hier sluimert Baerle neffens HOOFT.
 Geen zerk hun' glans noch vrientschap dooft.*

En p. 206.

— doorluchtig HOOFT der Hollandsche Poëten.

En p. 574.

*Wie HOOFT, der dichtren stael,
 Wil volgen, slacht Dedael,
 En poogt met wassen vleugel
 Te zweeven als een veugel.
 Hy stort in 't glaezen meer.
 Elk roept: hier quam hy neer.*

De zelfde, voor Koning David in Ballingschap.

*De Ridder en Droſt HOOFT zeide niet buiten reden, dat d'al-
 lerschoonſte dingen by inbeeldinge beſtaen.*

De zelfde in de Opdragt van Iſigenie in Tauren.

*By welke uitspraek men moght voegen het oordeel van den door-
 luchtigen Ridder en Droſt HOOFT, na het doorzien en overwee-
 gen van dezen Dichter [Euripides] zo veel hoger ſteigerende, en
 hem uitroepende voor den wijsſten die oit pen op papier zette.*

GERARD BRANDT, Op de Huldiging van
 de Heer G. Bikker, enz. p. 537.

*Hier zijn wy op de plaats, daar HOOFT den nydt verachtte.
 Hier zijt gy op de plaats, daar HOOFT naar wijsheit trachtte.
 Hier las hy Tacitus: en ſteeg toen op den trap
 Van wereltwijsheit en van vorſten wetensſchap.
 Hier deedt hy 't geen hy las, en leerde van de dooden.
 Hier ſchreef de billijkheit de wetten en geboden.
 En hier, hier wensch ik nu dat gy in 't ampt van HOOFT
 Ook naar zijn wijsheit ſtaat, die Gooilant is berooft
 Toen HOOFT zijn dagen ſloot. —*

De zelfde, Leven van Vondel, p. 5.

*Die twee groote Mannen waaren elkanderen in eene zaake onge-
 lijk. HOOFT voegde van jongs aan d'oeffening der taalen en ge-
 leert-*

leerdtheit by zijnen Poëtschen geest; en bragt zulke hoogdravende dichten voort, dat men van hem schreef, * dat hy door de wolken wandelde en de starren genaakte: maar Vondel, enz.

* Barlæi Epist. pag. 312.
Zie boven p. XXII.

En p. 7.

Jooft van den Vondel dan, die door zijn Nederlandtsche dichten meest al de dichters zijner eeuw te boven ging, en alleen met den Drossaard HOOFT om den lauwer streeft.

En p. 79.

Maar den Drossaard HOOFT stelde hy onder de Hollandtsche Schrijvers boven aan: niet alleen wegens zijne Poëzy, maar ook inzonderheit ten aanzien zijner Historien, met naame de Nederlandtsche, daar dat groot vernuft zich lest en langst meê bezig hiel, en Vondel van zeide: In gansch Neerlandt ken ik niemandt, die magtig is slechts een blad te schrijven, gelijk de Drost dat heele werk uitvoerde. Ja ik heb hem van die Historien zelf hooren zeggen, dat het een volmaakt werk was, een queekhof van verheven Duitsch: dat de dichters uit dat werk al de krachtige en aardige spreekwijzen in orde behoorden te verzamelen (gelijk Aldus Manutius en anderen uit Cicero in 't Latijn deden) en datze die, door 't overwegen en herkaauwen, hun eigen maakende, dan een stijl zouden krijgen, den Parnas waardig.

De zelfde, Hist. der Reformatie
II Deel p. 423.

De Heer PIETER CORNELISZ HOOFT, enz. een der eedelfste vernuften die ooit pen in onze tael op papier zette, zoo zeer vermaerd door zijne Historien en Gedichten, enz.

De zelfde, voor P. C. HOOFTS werken.

Wil men zich in verscheidenheit van stoffen vermaken, zijne BRIEVEN vormen zich naer allerley oogmerk; naer 't hof, naer 't landt, naer alle wetenschappen en zaeken. Hy spreekt'er met luiden van veelerley staet op menigerley voorval, in ernst en boert.

De duivenhals by zonneschijn
Gelijkt turkois, saphier, robijn,
En goudt en zilver en van all's:
Maer schooner dan de duivenhals
Verandert zijne veêr haer stijl.

Eenige van zijne BRIEVEN rieken naer den oly van arbeid: andere daer en tegen vloeyen voort uit een pen, die zich uitgoot in den schoot der vrienden; en dat doorgaens met een helderheit van geest, schranderheit van gedachten, en snedigheid van slagen, welke kracht hebben op verstandige gemoederen.

O. DAPPER, Beschrijvinge van Amsterdam p. 541.

Ook is hier P. C. HOOFT, zoon van dien voortreffelijken Kornelis Pietersen Hooft, in 't jaer 1581 geboren; en heeft in zijn

jon-

DOMSE-
LAAR BV.
p. 98. COM-
MELIN p.
864.

jonge jaren een yverige genegenheit tot wetenschappen getoont. Zijn geleerde staatkunde, overvliëgend vernuft, groot oordeel, zinrijke stijl en bondige welsprekentheit, kan men in zijne Nederlandtsche Historien, en 't Leven van Koning Henrik den Grooten, overvloedig bespeuren. In de Poëzy was hy zonder weêrga en onnavolgelijk, gelijk zijn zinrijke gedichten getuigen: waardoor sommigen hem genoemd hebben, den Hollandtschen Homeer, den Tacitus onzer eeuw, 't Hooft der Poëten en Historieschrijveren in onze taal, den Vader der Nederduitsche Zanggodinnen, den Fenix van zijn tijdgenooten, en Drost zonder weêrga.

J. VOLLENHOVE, in eenen Brief aan G. Brandt,
den 25 July 1671.

De beide vaarzen van Virgilius heb ik voor mijn gedicht [aan den Hr. Arnout Hooft] gezet tot nodig cieraat van het gedicht zo zeer niet, als om datze, mijns oordeels, wel pasten op de stoffe, en op onzen Drost; die waarlijk onzen Nederlanderen verstrekt, of most verstreken, 't geen van Febus en Orpheus by de Grieken of in fabelen verziert, of ook waarlijk verhaalt is. Dat Vondel geen Vondel zonder HOOFT waar, en alles aan den Drost verschuldigt is, zou hy zelf, meen ik, naar zijne openhartigheid niet ontkennen; en ik hebbe diergelijk een taal wel uit zijn mont gehoort.

De zelfde, in zijn Poëzy p. 468.

* lees Heng-
stebrou.

Wat droomt de Griek van zangberg, * Helikon,
En Febus, vorst en vader der poëten?
Te Muiden was de ware Helikon,
En HOOFT Apol, op 't hoge slot gezeten,
Daar paste hem der dichtren lauwerkroon
(Dien gulden tijdt moet Hollant nooit vergeten)
Om zijne kruin en baren ruim zo schoon,
Als om zijn hals de ridderlijke keten.
Hier lei hy zich zo kloek en trou te kost
Aan taalsieraat, Enz. tot p. 471.

De zelfde, in een' Brief aan G. Brandt,
den 23 July 1676.

HOOFTS Historie is zo hoog by my van waarde, dat het mijne Poëzy onmogelijk zal zijn by dezen nieuwen druk te † zwijgen, het behage den Here Arnout Hooft en anderen of niet. Ik achte d'eer, die uw E. gebeurt, van de printen in dit onsterflijk werk aldus te versieren, bykans benijdens waardig.

† Zie zijn
Poëzy p. 475.

De zelfde, in zijn Poëzy p. 576.

D'Onduitscheit en de taalsmet van het lant
Week enigins voor 't licht van uw verstant,
O Spiegels, ô Stevijnen, ô de Groten.
Maar 't lofslijk wit is strax niet heel beschoten.
Hooftschrijver van den Staat, gelauwert HOOFT,
Gy helpt ons meest. uw eer blink', nooit verdooft.

AN-

ANTONIUS BORREMANUS, *Variarum Lectionum*
C. XI. p. 109.

Hic deflare subit vestram, o Belgæ, sortem, quod vobis carendum sit integro Tacito, quem nobilissimus HOOFDIUS ex Latino Belgicum fecit. Quanti iste thesaurus faciendus sit, ex edito specimine pater. Quid autem obstat cur non toto fruamur? Ipse testamento cavit, quia nondum omnia satis elaboraverat. Sic Virgilius testamento comburi jussit *Æneida*, ut rem inemendatam imperfectamque, ut Donatus scribit in ejus Vita. Sed cur HOOFDII hæredes Augustum non imitantur? — — — atque istam jacturam, si hæredes minus assentiantur, feremus iniquius, quod neminem inventum iri existimem, qui Tacitum melius, quam HOOFDIUS, converterit: ita gravis est utriusque stilus ac pondere plenus.

JACOBUS TOLLIUS, in *Epist. ad H. Hoofdium*,
Cos. Amst. Kal. Jun. 1678.

Pauci fuere ex nostratibus; sed primus etiam nunc inter vernaculæ linguæ scriptores P. C. HOOFDIUS, consanguineus tuus, vir gravissimus, qui patriæ gentis virtutem sublimitate styli adæquavit. Huic unum Latinorum Scriptorum hujus seculi *Hugonem Grotium*, & altitudine consilii, & eloquendi facultate, lubens comparaverim.

JOH. FRED. CRAMER, *Vindiciis nominis Germanici*
contra quosdam obtrectatores Gallos, p. 38.

Inter poëtas certe habent Belgæ, quos opponere quibusvis nationibus possunt. Nam ut *Catsum*, *Heinsium* Danielelem, *Constantinum Hugenum*, *Vondelium*, alios summos Poëtas silentio præteream, unus HOOFDIUS, Amstelodamensis, palmam ambiguum reddere etiam celeberrimis Poëtis exteris potest.

PETRUS FRANCIUS, *Lib. II. Eleg. 8.*

HOOFDIUS illustret patriam natalibus urbem,
Et Linguæ, & Batavæ gloria summa lyræ.

Idem, *Lib. IV. Eleg. 8.*

Æmulus Historicis antiquis, æmulus idem
Vatibus, eloquio Scriptor utroque potens,
Dum Mudam imperio vicinaque temperat arva
HOOFDIUS, in pretio carmen, ut auctor, erat.
Arx Pindus, Pindi numen fuit HOOFDIUS, ingens
Gloria Pierii præsidiumque chori.
Culmen ad Aonium, Batavique oracula Phœbi,
Ibat Apollineis excita turba modis.
Commune hospitium Musis, commune Poëtis,
Hoc erat, & nulli non adaperita domus.
Optavi quoties, epulis accumbere Divum,
Et vesci Ambrosia, Phœbe Batave, tua!
Optavi quoties, isto me tempore natum;
Aut Mudæ similem nunc dare jura virum!

* * *

Justitia hanc terram multa rectorus, ut olim
 HOOFDIUS, imperii fræna capeffe tui.
 Illius exemplo da civibus otia lætis,
 Et sis Mudano, quod fuit ille, solo.
 Illius imperio populum moderare volentem;
 Quod voveat populus, nil, puto, majus habet.

De zelfde, in de Voorrede voor Greg. Nazianz.
 van de Mededeelzaamheid, p. 35.

Onder allen deezen munt uit de Heer PIETER CORNELISZON HOOFT, het hoofd der Nederlandsche Schryveren, de bouwer en voltoyer der Hollandsche taale; by wien wy andere Hollanders vreemdelingen schijnen te wezen; zoo verre steekt by zijnen landgenooten den loef af. Deeze is een treffelijk voorbeeld, en een heldere baak in zee, maar wil met grooten aandacht geleezen, met groot oordeel gevolgt zijn. De natuur onzer taale, de kracht en schoonheit der zelve, zal men nooit te recht kennen, zo men zijn schriften niet heeft doorkroopen, daar een schat van woorden en zaaken uit te haalen is.

JAN DE BRUNE, Wetsteen der Vernuftten,
 Hoofdst. V. p. 21.

Hoe zoet is, en hoewel slaat hier op, het geen wy by HOOFT lezen? HOOFT, zeg ik, zonder d'allerminste titel, want ik kangeen bywoorden ter wereld vinden die my niet schijnen, of in die naam besloten te wezen, of, niet oneindig minder zijn, als die naam is. Zie in zijn Edelheys zangen. Dit is'er onder andere schoone dingen; *

O Nesk' Hippomanes, enz.

De zelfde, Hoofdst. XXI. p. 83.

Doch, smelt in een alle geestigheên, die men op dit onderwerpzel oit uit het brein heeft weten te puiren, noch sal 't onmogelik wezen, dat zy by de † zang, die onder de Lietjes van de Ridder P. C. HOOFT de thiende is, 't allerminst zouden halen. Indien ik zowelsprekende was, als ik volmaaktelik eerbiede het geen zyn Ed: Gestr: daar ter plaats van de laauwe traantjes zaid, die vrouw Venus in een koel rozebladt ving, en tot peerlen gemaakt, met goud aan haar ooren hing, ik durf verzekeren dat de roem van dat wondermaaxel, al wat'er zedert een lange reex van jaren voortreffelix uitgekomen is, oneindig ver zou overschetteren.

De zelfde, Hoofdst. XXII. p. 87.

Het geen Graaf Floris by den Drost te Muiden, Heer PIETER C. HOOFT, zeit. De woorden van dien hooggeleerden Ridder zijn t'eenemaal verwonderlik, en luyen aldus:

O vlaayster vyandin, toen gy 't onlijdzaam raazen
 Met giftig' oogen, my ten aadren in quaamt blaazen,
 Dat greep my aan, gelijk, enz.

* Dit gansche gezang heeft Broekhuizen in 't Latijn overgezet. Zie achter deeze Getuigenissen: Si non ingenuam, &c.

† Dit Gezang noemde Broekhuizen, Carmen optima nota.

De zelfde, Hoofdst. XXXVI. p. 157.

Ik wier 'er door te denken aan een zeer verwonderlike plaats van den Drost te Muiden, aan den Baroen van Asperen. Om geen tydt in bywoorden te verliezen, hier isze:

Gy onder Maurits, zijt geweest ter hooge schoole;
Die schildert met den zwaard', en met de spietse schrijft,
En preekt met grof geschut, enz.

My dunkt dat'er zekere majesteit in die woorden is, die 't bereik onzer verstanden te boven gaat. Doch wat kon zo een wel gemeubelt hooft anders uit zijn brein puiren, als dat van dien aart is?

SAMUEL VAN HOOGSTRAETEN, Inleydinge
tot de Hooge Schoole der Schilderkonst,
B. II. Hooftdeel 3.

*Het welgelijken van een goet Konterfeytsel wort by al de werelt geacht, maer het vergoelijken, nae 't gevoelen van den Ridder P. C. HOOFT, voornaementlijk by de Franssen. U E. maalt my af, * schrijft by aen C. Barlaeus, even of de Schildery na Vrankrijk moest gaan, enz.*

* In den 151
Brief (hier
den 585.)

En Hooftd. 8.

Een maegdeken past de rankigheyt, om te beter bequaem te zijn de menichvuldige sieraeden, daerze toe genegen zijn, aen te doen, zeyt eender; maer onzen Poëet de heer HOOFT, brengt'er, in zijn Velzen, als een voorbeeld van Amsterdam, de groey in:

Een eedle maacht, die in haar jeugdes bloejen treet,
't Gezicht ontfonckt: Enz.

En B. III. Hooftd. 5.

Onzen voesterbeer van de Nederduitsehe Dichtkunst, P. C. HOOFT, laet het Geweld in Velzens Treurspel zich zelven aldus afschilderen:

In 't oorlogh treed ik staag, Enz.

En B. IV. Hooftd. 5.

Wiens schildergeest zou niet tot wat ongemeens uitspatten, die de Poëten zo schilderachtich van lantschap hoort zingen, gelijk de Ridder HOOFTS Zeegemond in deeze verzen doet:

Wat marmersteene vloer, Enz.

JOAN VAN BROEKHUIZEN, in zijne ongedrukte
Aanmerkingen op de † Gedichten van
P. C. HOOFT. Ex autographo.

† Uitgegeeven
door J. vander
Burgh, 1636.

Baeto] *De weergaalooze pen des Ridder HOOFTS, eer en roem onzer taale, zoude met goed recht van ons kunnen vorderen, dat wy de bloote naam des Dichters lieten doorgaan zonder eenig onderzoek van paspoort: doch de kleine kunde der toneelpoëzy, enz. De Heer HOOFT is een van de eersten en voornaamsten geweest, die deze misbruiken aan een zijde en van het toneel hebben geholpen. maar groot werk heeft het in: eermen een nieuwe zaak tot volkomenheid*

***** 3

brengt.

brengt. Getuige zij dit Treurspel, welkers onverbeterlijke deugden niet nalaaten hier en daar gemerkt te zijn met het teiken dier tijden. — De schoone woorden en krachtige uitdrukkingen houden het geheele Spel op met een byzondere majesteit. De character van Penta is onverbeterlijk: de eerste Rei is verwonderlijk schoon en hartroerende: de vierde is ook zeer teder.

Geerraardt van Velsen] Dit Treurspel is van vroege dag als Baeto, en niet vrij van de misjellingen, die wy in de schikking van Baeto hebben aangemerkt. — Het tweede deel begint weder in de kamer van vrou Machtelt, en eindigt met het vertrek van Eendragt, Trou, en Onnozelheid, hemelwaart. Echter is in dit vertrek iets toverachtigs, het welk de mislag van 't tooneel met een wonderbaarlijke zoetheid ruimschoots betaalt zet. — De Reyen zijn van verwonderlijke schoonheid. De rol van de rivier de Vecht (schoon zijn geheele persoon niet ter wereld tot het spel doet) is van zoodaanige waardy, dat de Hollandsche Poëzy, mijns oordeels, tot noch toe niets diergelijks aan den dag heeft gebragt, nochte in verhevenheid van gedachten, nochte in deftige zwier van sterkgezenuwde verzen. Vrou Machtelts klagte, in 's Spels begin, verdient, om haar zonderbaare character, datmen haar al te welspreekende droefheid een weinigje door de vingeren zie.

p. 85. Keert buiten, buiten keert] pulcerrime de Virgilio expressum, Lib. I. Æn. v. 294.

p. 93. Ontbinden kan ik] locus ex Virgilio pulcre expressus, Æneid. Lib. IV. ubi ita Dido: *Hæc se carminibus*, &c.

p. 126. Hier ben ik, die verleyende] eleganter hæc è Virgilio expressa sunt Lib. VII. ipso initio.

p. 222. vaek en kreple droomen] aptissime è Tibullo expressum, Lib. II. El. 1. *Ludite: jam nox*, &c.

p. 235. Daar 't voeder verwer is] elegantissimè.

p. 251. Zal nemmermeer gebeuren] optimæ notæ carmen.

p. 274. Maer past ze tot mijn hoofdt, en legt ze voor haer voeten] vrayment une expression galante, & de meilleure grace que celle de Properce Lib. II. El. 8.

Ut caput in magnis ubi non est tangere signis,

Ponitur hic imos ante corona pedes.

ou celle de Remy Belleau Tom. I. p. 245.

Imitant le pasteur, qui porte une couronne

Pour mettre au front des Dieux, haut en marbre elevez;

Mais se trouvant petit, la met devant leurs piez,

Excusant son defect d'une volonté bonne.

p. 286. zerpzoete] elegans vocola, & ad Sapphus normam efficta. Vide Jac. Nicolaum Loësem Lib. Epiphyll. c. 5.

p. 367. Ach wie en zoude doch, enz.] confer paris elegantix & prudentix locum in Vita Henrici Magni pag. 59.

Achter aan schreef de oordeelkundige Broekhuizen aldus: *Onder de oude gedichten plagt my dit zeer te behaagen*, Weet iemand beter saus, enz. Zie Angerianus Carm. 45.

Quid facit argentum pretiosa in veste, &c.

ma ancora il Tolomei L. V. Lettera 12. la quale è vaghissima e favissima.

Idem

Idem BROUKHUSIUS, *Notis ad Propertium*, p. 5.

Feras *hirsutas* pulcerrime expressit noster HOOFDIUS, scriptor nobilissimus, & masculæ facundiæ primus apud Belgas conditor, *Die, veele maanden, enz.*

Et p. 23.

De quo [voluntario Hier. Angeriani interitu] non sine caussa lamentatur noster ille HOOFDIUS in epistola luculenta, quam Florentia scripsit ad amicos sodalitatis poëticæ Amstelodamenses:

Ziet ook Pnozzoles strant, de kuilen, bergen, daalen,

Die Celia haar lof wel plachten op te haalen;

Wanneer d'Angeriaan vertrok zijn ware min, Enz.

Male meruerunt de posteritate novissimi editores scriptorum *Hoofdianorum*, qui carmen & notum & nobile nullo suo merito strangularunt. *

* In Hoofst werken p. 735. leeft men zeer kwaalijk, Anguriaan, voor Angeriaan.

Et p. 103.

Quanto venustius noster ille HOOFDIUS, in suo aere dives!

Et p. 267.

At quanto rectius Boreas ille Nafonianus L. 6. Metam. *Idem ego*, &c. et viri incomparabilis HOOFDII nostratis Discordia in *Velfio* tragedia Act. I. sc. 2.

De toorens schudden van het hooge Huis te Muiden, enz.

Et p. 291.

Elingue hoc colloquendi artificium HOOFDIUS noster elegante verbo *Vingerspraak* vocavit:

Vaake dachtz' ik raak

Door vingerspraak, enz.

credo ex † Nafone, qui hoc ipsum *digitis loqui* vocat.

† Credo non ex Nafone; sed cum Nafone, ex ipsa Natura.

Et p. 298.

Nobilissimus scriptor, & seculorum memoria dignissimus PETRUS CORNELIUS HOOFDIUS, — præsertim in opere æterno *Historiarum Belgicarum*.

Et p. 373.

HOOFDIUS noster, æternum illud Belgici Pindi decus.

Idem, *Notis ad Tibullum*, p. 37.

Ceterum in gratiam elegantium ingeniorum, & poëseos studiosorum (neque enim ad Demeas et Timones hæc ablegata volumus, nec Daraptifelaptonibus suum invidemus supercilium) non possum quin aliquid adjiciam ex cantilena quadam PETRI CORNELII HOOFDII, quo viro cave credas quidquam perfectius ex hac nostra urbe umquam prodiisse. Secutus est ille, ut videbis, & Nafonem & nostrum simul Albium: sed ita secutus, ut negare audeam hos ipsos Phœbi olores aut mollius potuisse aut melius:

Schreumende maaghden, enz.

Ô illam auream ætatem! hodie, &c.

Et

Et p. 128.

Lepidissime Plautus, ut solet, &c. Tu qui capis, noli committere quin inspicias HOOFDI nostri Aululariam, expressissimam verissimamque imaginem antiquæ & vernaculæ festivitatis.

Et p. 163.

Docte igitur ac perite hic cestus *toover-riem* dicitur principi vernaculæ nostræ poëseos HOOFDIO in cantilenis:

Als Venus in den spiegel zich ziet met dit sieraadt,

Zy wenscht geen tooverrieme, nocht kranse tot haar baat.

alibi idem poëta hanc vim cesti agnovit in suavitate vocis & colloquii, exemplo Homeri:

Door toovertaal doet zy, dat by de lieden

Gebodt gebedt, en bidden strekt gebieden.

Et p. 226.

Hinc lucem accipiet poëtarum nostratium generosissimus, nec plebi profanæ committendus, PETRUS HOOFDIUS, in Epistola Menelai ad Helenam:

De slaapgodt, op zijn luim, Enz.

Et p. 227.

Noster quoque HOOFDIUS alicubi *krepele droomen* dixit, manifesta imitatione antiquitatis.

Et p. 293.

Rem ipsam pulcerrime ob oculos posuit noster HOOFDIUS in Epistola Menelai ad Helenam, quo loco maritus ille infelix suum quoddam somnium denarrat, vicinæ calamitatis prænuntium:

Ik weet niet wat ik zey, Enz.

Frustra huc adspiret frigidus aliquis Celticæ teneritudinis simiolus, quales, tamquam fungi in pluvia, uberrimo proventu quotidie nobis enascuntur.

Et p. 256.

Quem locum pulcre expressit noster HOOFDIUS, generosissimi spiritus poëta, etiam ubi ludit, & delicias facit.

PIETER RABUS, Vermakelijkheden der Taalkunde,
Hoofdd. VI. p. 53.

Waar vind men een staaltje van dien loffelijken yver, met welke HOOFD en Vondel, Vaderen der Poëzie en Taalkunde, ons hebben voorgegaan? en waren we van hunne onsterffelijke schriften niet gediënt, men mocht in 't eind twijffelen, of de Neerlandse Poëzie ooit zoo hoog had kunnen steigen.

En p. 58.

O Vader HOOFD! ó Vondel! rijst uit 't graf,

Verrijs, en wreek uw' Nederlandse schriften,

Die uwe pen tot Hollands glory gaf,

En wilt dit schuim van onzen landaart ziften.

Wi.

WIGARDUS A WINSCHOOTEN, in den Seeman,
Voorrede.

Wat is 'er geestrijker in onse moedertaal beschreeven (ik spreek naar den letter) als Comœdia Vetus? en wat is suiverder en doorvrogter werk, als dat van den Drost te Muiden? maar waar van daan anders haare geestigheid? waar van daan anders haare suiverheid? als dat sy beide soo seer sijn opgepropt en opgepronkt met Seemans woorden?

De Leden van het Konstgenootschap
NIL VOLENTIBUS ARDUUM,
in hunne ongedrukte Neder-
duitsche Spraakkonst B. I.
Hoofdst. 2. p. 11.

De Heer PIETER CORNELISZ HOOFT heeft niets aangaande onze taale in druk nagelaaten, maar in schrift berust onder eenige Liefhebberen iets van hem, zo men zegt, over de Declinationes der Nomina en Pronomina, en over de Conjugationes der Verba. In welk weinige, schoon het ons nooit ter handen gekomen is, wy niet twijffelen of zal meede uitblinken de diepe en grondige kennis onzer taale, welke die groote Man in zijne nooit volpreezene dichten en historien heeft laten blijken. En het waare te wenschen geweest dat dat Hoofd der Nederduitsche Dichteren en Historieschrijveren zich verleedigd hadde, eene geheele Spaakkonste toe te stellen, daar zoude zonder twijffel van dat doorluchtig verstand, het welk de verborgentheden onzer taale zoo diep nagespoord, en naauwkeurig door-kroopen hadt, iets volmaakts en onverbeterlijks voor den dag gekomen sijn.

ANDRIES PELS, in Horatius Dichtkunst, p. 33.

*Alleen blonk te Amsteldam, met menig treflijk dichter
Voorzien, de Dichtkunst vry wat helderer en lichter.
Hier lette men op stof en stelling, stijl en trant;
En hier schreef Spiegel zijn' Hartspiegel, vol verstand,
Zijn zuiv're moedertaal eerst zettende in den zetel.
Hem volgden Korenhart, Plemp, Visscher, Koster, Ketel,
En Brederode, met Kamphuizen, en Reaal,
En Hooft, en Vondel, puik van schrijvers altemaal,
Door welke taal en kunst die luister heeft verkreegen,
En tot zo hooge een top van achting is gesteegeen.*

De zelfde, Gebruik en Misbruik des
Tooneels, p. 15.

*Ook hy, die, als een Zon, alle ander licht verdooft,
Dat Hoofd der Dichteren, De Drost, de Ridder Hooft,
Van geenig Letterheld ooit uit het veld geslaagen,
Maar die de lauwerkrans altijd heeft weggedraagen;
Die, van Apol alleen voor echten zoon erkend,
Met hem onsterffelijk zal zijn tot 's waereldts end
Wiens pen, in alle slag van schrijven, alle pennen
Gewendt was verr' voorby, en uit het oog te rennen,*

Wien

*Wien 't niet verscheelde of by Geschiedenissen, of
 Staatskunde voorhad; die zo wel in taal, en stof
 Van ernst en boert, als dicht en ondicht, was ervaaren;
 Die leidstar, dat vermaak van Dichtren, Redenaaren,
 En Schrijveren, hield in zijn' jonkheid zich vereerd,
 Dat hy een Lid was van zo deftig en geleerd
 Een Kunstgenootschap: 't geen een Dichtbrief klaar doet blijken,
 Die hy der kamere door wijdgescheiden Rijken
 Zond uit Florensen, tot bewijs dat zijne lust
 Door vergelegenheid noch afzijn wierd gebluscht.*

En p. 57.

*Gelijk wy weeten, dat gy jaaren lang voor deezen
 De Strijd van Ajax en Ulysses hebt verweezen,
 En Theseus, en wat meer van u te voorschijn kwam,
 O Ridder, braafste telg van uw' beroemde stam,
 Om dat een' laat're tijd meer lights gaf aan uw oordeel,
 En dat gy uit de minste aanwijzing trokt uw voordeel.*

OLAUS BORRICHIVS, *Dissert. de Poëtis
 Latinis* §. 188.

*Illud autem præterea ad laudem Belgarum pertinet, quod plures
 eorum rhythmis vernaculis mirifice excellant, sive id genio idioma-
 tis sequacissimi attribuas, sive cupidini gloriæ. Hos inter eminent
 Anflo, Boekstad, Camphuysen, Cats, Decker, Dubbels, Hooft,
 Hugens, Veen, Vondel, Voss, Westerbaen. Et quidem Jacobi Catsii
 gloria ex solido est, non ob Belgica modo metra (in quibus tamen
 non semper æque incalescit) sed & Latina, in quibus dulcedo quæ-
 dam nativa & artificium incomparabile. Vondelium acumine nemo
 antevertit, nemo Hooftium gravitate, sed in qua nonnihil sub-
 inde tumoris.*

JOH. ANTONIDES, in den Ystroom, p. 108.

*Maer 't Hooft, dat uitgeleert in staethistoryschriften,
 Zoo net de waerheit wist van logentael te schiften,
 De Duitse Tacitus, en deftige Lukaen,
 Die menigmael de Vecht met zijn gedicht hielt staen,
 En 't Y, wel meer gewoon in 't zeepark uit te springen,
 Om hoog getoogen op zijn zielberoerend zingen,
 Heeft d'eer van 't waterslot vereeuwigt door zijn geest.
 Het zij hy, schoeiende op een Sophokleeschen leest,
 De wraek van Velzen zingt, en Batoos ongelukken;
 Het zij 't hem luste, op 't land het veldgewas te plukken,
 Granidaes drooge borst te laven uit een bron
 Door 't boschtapijt bedekt voor 't steeken van de zon,
 En in zijn moedertael de Poëzy te bouwen,
 Die met haer eigen schoonte en pennen standt kan bouwen.*

De zelfde, in zijn Lijkdicht op Vondel, p. 183.

— — — — en die den naem verdooft
 Der Dichtren zijner eeuw, de noit volprezen Hooft.

DAVID VAN HOOGSTRAATEN, in 't Leven
van J. van Broekhuizen,
p. 41. 42.

Hierin nam hy tot zijn voorbeeld den Ridder en Drossaert PIETER CORNELISZ HOOFT, wiens schriften hy in zo groot een waarde hieldt, dat men hem menigmael heeft hooren zeggen, dat HOOFT overtrof al wie oit in Nederlant de pen gevoert had, of noch voerde. Hy noemde hem den adelijken Schrijver; den Fenix, die der geheugenisse van alle eeuwen waardig was; de eeuwige eer van den Nederlantschen Parnas, en den Prins der Hollantsche Dichteren; en wat des meer van dien aert gevonden wort, in zijne aenteeningen over de Latijnsche Poëten, reets genoemd. De stijl van dezen Schrijver behaegde hem wonderlijk: de kracht van zeggen, die betoverende uitdrukkingen, die woorden zo net gepast op de zaeken, dat doordringend oordeel, die navolgingen der beste meesteren, die in uitheemsche talen hunne gaven getoont hebben, verrukten hem, latende zich voorstaen dat HOOFT alleen in Nederlant de kunst gevonden had van wel te schrijven.

De zelfde, in 't Bericht voor zijne Aanmerkingen over
de Geslachten der Naemwoorden, p. 21.

Maer niemandt verwaerloze oit de overheerlijke schriften van den Ridder en Drost HOOFT, die eenen schat behelzen van onvergankelijke sieraden, van my niet uit te meten, opdat ik die, door te weinig te zeggen, niet benadeele.

De zelfde, in zijne Gedichten, p. 279.

*Dit is het brave HOOFT, in staetkunde uitgeleert
En wijsheit, noodigh in het zorglijk lantbestieren,
Min door de keten van de Ridderfchap vereert,
Dan door Apolloos kroon van eeuwige laurieren.*

De zelfde, in de Opdragt van Vondels Herscheppingen
van Ovidius.

Achter aen komt het Oordeel van Paris, slaende op de print, waerin het afgebeeld is, voorheen gedicht door den Ridder en Drost HOOFT, als een toegift om het voorgaende te bekronen; wel te passe, naer ons gevoelen, als geschreven van eenen man, die, met Vondel samenspannende in iever tot het verlichten, zuiveren en verrijken onzer moedersprake, alle andere schrijvers verre beneden zich gelaten heeft; strevende deze twee Letterhelden als arenden om hoog door de wolken, daer niemandt hen achterhalen kan.

Idem, Poëm. p. 254.

*Qualia Vondelius miretur, qualia magnus
HOOFDIUS, Aonio nomina clara jugo.*

Et p. 338.

*Sic oculos, sic ora tulit memorabile nomen
HOOFDIUS, ille tuum, Belgica terra, decus.*

***** 2

Quo

Quo gaudet merito, quo jure superbit alumno
 Amstela, & ingentem jactat ubique virum:
 Quem Phœbus, quem certatim excoluere Camœnæ,
 Et concors Charitum triga, decensque Venus.
 Hic ille in Batava primus princepsque poësi
 HOOFDIUS, & Batava primus in historia.

Et p. 355.

Qualiter ingenti divas excepit amore
 HOOFDIUS, Amstelii gloria prima soli,
 Ille poëtarum princeps, quos Belgica jactat,
 Belgarum pariter primus in historia.
 Illi sub patulæ recubanti tegmine fagi
 Barbita tensa sua sæpe dedere manu.
 Et modo regali tetigit gravitate cothurnum,
 Et modo materiam foccus habere dedit.
 Mudanas quoties oras petiere poëtæ,
 Tempore quos illo patria nostra tulit!
 O quoties illic ducebant suaviter horas
 Miscentes lætis seria multa jocis!
 Ipsi tunc horti, tunc ipsa arbuſta ſonare
 Sunt viſa, atque ultro promere dulce melos.
 Mirati montes, mirata Arx alta canentem,
 Mirata eſt dominum villa ſuperba ſuum.
 Sæpe etiam illeſtus placidi dulcedine cantus
 Suspensis Nereus lenior ivit aquis.
 Sæpe ſonos fundo pater Ya agnovit ab imo:
 Naiades antris exſiliere ſuis.

De zelfde, voor de Heldinnenbrieven van Ovidius,
 vertaald door Vondel.

— *der Letterkunſtige Vergaderinge, gehouden tot opbouwing, voortzetting, en luister der Nederduitſche ſpraeke, die de geleerde heer Peter Schrijver in zijn lofdicht op de Nederduitſche Gedichten van Daniel Heins, de princeſſe van alle talen noemt. Leden dezer Vergadering te zijn ſchaemden zich niet noch de Droſſaert HOOFT, noch de Ridder Reael, noch de heer Hubert, Schepen en Raedt der ſtadt Zierikzee, nochte andere brave dichters en kunſtkenners.*

ADRIEN BAILLET, *Jugemens des Savans*
 Tom. II. Art. 1046.

Qui perd le plus; le Flamand, de n'estre point lu des François? ou le François, de n'entendre point le Flamand?

† Ant. Borremans cap. 11. Variar. Lect. pag. 109. 110.

HOOFDIUS a traduit en Langue Teutonique, c'est-à-dire, en la Langue vulgaire des Pais-Bas, que nous appellons Flamande, les Oeuvres de *Corneille Tacite*; & la mort l'ayant empêché d'achever la dernière partie, & de polir ce qu'il avoit fait, il défendit par son testament d'imprimer cette partie, qu'il appelloit imparfaite. Mr. BORREMANS † dit, qu'il étoit au reste fort difficile de trouver quelqu'un plus capable qu'HOOFDIUS de traduire *Tacite*, tant le style du Traducteur a de force & de gravité, & tant il approche de son Original.

Le meme, *Tom. IV. Art. 1559. §. 3.*

HOOFDIUS, estimé pour sa gravité & la noblesse de ses pensées.

KASPER en JOH. BRANDT, in de Opdragt van 't Leven
van den Adm. de Ruiter.

De Fenix der Nederlandtsche Historischrijveren, PIETER COR-
NELISZON HOOFT, *ley zijn Drostelijke veder aan het Leven*
van Henrik den Grooten te kost.

KASPER BRANDT, Leven van H. de Groot,
B. IX. p. 425.

*t' Amsterdam zijnde, ontving hy [de Groot] van 's morgens tot 's a-
vonts het bezoek van zijne begunstigers, en ging zelfs velen van zijn
geleerde vrienden in 't heimelijk bezoeken en vergasten. Onder deze
telde men inzonderheit dien wijzen Rechtsgeleerden den heer Pieter
Klock, en zijn zwager P. C. HOOFT, dien wijzen Drossaert
van Muiden, en de bloetvrienden van den Professor Episcopius. Enz.*

JOAN PLUIMER, in zijn Gedichten,
I Deel. p. 53.

*Onze Ouders leerden al, voor meer dan vijftig jaaren,
Op een verheven' toon beweegen hunne snaaren,
Zy hadden hunne tijd en yver wel besteed,
En volgden het muzijk van Hollands HOOFD Poëet,
Die, als 't hem luste slechts zijn stem te laten hooren,
Gebloemte en blaad'ren deed veranderen in ooren,
Die Stedehouder van Apollo, op Parnas,
Die op die zelve tijd meê Drost te Muyen was,
Die Prins der Dichteren, die weêrgalooze Schrijver,
Ontstak de geesten van zijn tijd met heilige yver,
Die Duitische Tacitus, naar eisch nooit gewaardeerd,
Heeft aan onze Ouders, zy de kunst aan ons geleerd.*

PIETER BERNAGIE, op de Gedichten
van J. Pluimer.

*Op dat spoor, ons aangewezen
Door den groote Mantuaan,
Nazo, HOOFD, en wie voor deezen
Streefden langs die rechte baan.*

DIDERICUS SIX, *Amstelodamo, Oratione,*
*habita 28 Januarii MDCCXCII. p. 14. **

** In Quarto.
Exstat etiam
inter Francia-
nas Editionis
secundæ pag.
287.*

Quid de PETRO CORNELIO HOOFDIO, Mudensi illo Satra-
pa, dicam? Libet hic subsistere paululum, & dotes Viri eximias ac
singulares plane virtutes, accuratiore aliquantulum oculo contempla-
ri. Nescio sane, sitne Vir iste satis unquam æstimatus, satis a quo-
quam intellectus. Hic enim est ille, Auditores, qui scriptis & operi-
bus suis clarissimis, præstantissimis, quam aut splendore natalium,
aut nobilissimo illo, quo functus est, munere, multo fuit illustrior:
hic ille, cui non hæc civitas tantum, & hoc illi natalitium solum,

sed & omnis hæc patria nostra , & universa Batavorum Respublica , quid dico Respublica , imo & exteræ gentes & nationes plurimum debent : hic ille , qui linguam hanc Belgicam nostram ita semper excoluit , auxit ac perpolivit , ut illius quodammodo conditor videri possit. Testis est nobilissimum illud , & omnium admiratione dignissimum opus , quo gentis nostræ Historiam & Batavorum res gestas septem & viginti complexus voluminibus est , stilo ita nervoso , ita terfo , ac consummato , ut nesciam an apud ulla alias gentes extet quicquam præstantius. Testis est Domus Medicea , cujus illustres ærunas , splendorem & amplitudinem eleganti syntagmate consignavit. Testis Henricus est Magnus , Rex ille Regum clarissimus , cujus iste res gestas , quæ Magnitudinem illi nominis peperere , & omnes tum belli tum pacis artes , ac regias vere virtutes , eximio ac longe pulcherrimo comprehendit scripto , quo & singularem Regis favorem , & ordinis ab eo Equestris promeruit dignitatem. Sed nec istos intra se terminos potuit continere divinum illud ingenium , & incredibili quodam Musarum amore a prima statim adolescentia conflagravit , quo in genere scriptionis ita excelluit , ut optimos ævi sui Poëtas aut æquarit aut superarit , & Historicorum non magis princeps habeatur , quam Poëtarum. Clamant id ejus Tragœdiæ , clamant ejusdem Comœdiæ , clamant Amatoria carmina , complura item & diversa diversi generis alia , pulcherrima ac perfectissima , & genium sui auctoris , pondus ac majestatem , & nescio quam in dicendo peculiarem huic Viro gravitatem spirantia omnia. Accedit civilis prudentia & singularis ejusdem in gubernando & administrando scientia , quam tum in universa Historia , & in iis quæ soluta oratione conscripsit ipse , tum in iis quæ convertit ex aliis , ubique summam ostendit. Quin & Corn. Tacitum , gravissimum certe scriptorem ac prudentissimum , ut ad illius se normam componeret , & suam ipse Historiam scriberet , quod incredibile videri possit , bis & quinquagies totum perlegit : quin & suum in usum transtulit universum , & continuo eum legendo , volvendo , ac convertendo ita sibi familiarem reddidit , ita feliciter mox eundem expressit , ut illi sit factus simillimus , & alter merito Tacitus haberi possit. Quapropter , uti *Hornæ Junio* , *Alcmaria Nannio* , *Harlemum Scriverio* , *Nordvicum Doussis* , *Leyda Heinsio* , *Haga Secundo* , *Delphi Grotio* , *Rotterodamum Erasmo* , ita PETRO CORNELIO gloriatur hæc civitas HOOFDIO.

ARNOLD MOONEN, Aenspraek voor zijn Nederd.
Sprækkunst, p. 12.

De Drossaert HOOFT, die als een arent door de wolken zweeft.

WILLEM SEWEL, in 't Naa-bericht achter zijne
Aanmerkingen op Moonens
Spelling, enz. p. 21.

Had by de Nederlandsche Histori van den Ridder HOOFT , dat puykjuweel onzer taale, geleezen , moogelijk zou zijn gezigt meer opgeheldert zijn geweest, want sederd de bekoorelijke spraak van dien Heer onder de menschen quam, wierdt de Hollandsche taal met meer naauwkeurigheyd in geschrifte gehandhaaft, dan te voore: en hoewel sommige een merkelijke hardigheyd in zijnen stijl meenen te bespeuren, nogtans verdwijnt die meerderdeels als men zijne schrijfwijze gewendt wordt

wordt; want hoe men hem meer leeft, hoe meer cieraaden men in zijnen stijl gewaar word: en die lust en tijdt had om zijne uitmuntende spreekwijzen by een te verzaamelen, zou 't gemeen geenen ondiensst doen.

De zelfde, in zijne twee maandelijke Uittreksels voor
Hooimaand en Oogstmaand 1703. p. 84.

De Nederlandsche Histori van den Ridder P. C. Hooft, dat puykjuweel onzer taale, 't welk geen rechtschapen Liefhebber der zelve ontbeeren kan, en dat my menig een uur, onder andere bezigheden, ontstolen, en hoe dikmaal ook van my geleezen en herleezen, nog nooit verveeld, maar altoos met meerder lust tot de keurlijke en krachtige bewoordingen van dien uitmuntenden Letterheld ontvonkt heeft, komt hier met eenen nieuwen druk te voorschijn, en geeft my wederom gelegenheid om dit noit volpreezen werk, zo niet geheel te doorlezen, immers te doorbladeren. Denk niet, Leezer, dat het vleyery is die my dus doet spreken. Ik zeg't zo als ik het meen. Nooit heb ik eenen Schrijver in 't Nederduitsch geleezen, wien taal my zo tot verwonderinge verrukt heeft, als deez. Elke geschiedenis, elke bladzijde, elke zin verschaft iets ongemeens, iets aanmerkelijks, iets dat verwonderlijk is, 't zy in stijl of in stoffe. Laat sommige dan deezzen Historischen stijl vry hard, wrang en duyster noemen, dat kan den luyster des zelfs niet bezwalken. Hooft is en blijft het hoofd aller Nederduytsche Schrijveren: al wie in onze taale ooit pen op papier gezet heeft, moet voor hem zwichten; en hy is zo verre boven den laster gestegen, dat het belachgen van verachters hem niet deeren, het smaalen van onkundigen hem niet krenken kan. Al wie verstand van 't Neerduytsch heeft, moet bekennen dat hy onnaavolgbaar is. Dit is niet mijn oordeel slechts. 't is het oordeel van alle schrijvers, die ooit by onzen tijd zich in goed Hollandsch hebben weeten uit te drukken: want die eens smaak in zijnen stijl gekreegen heeft, vindt onder 't leezen daar van altoos iets dat hem bekoort, en t'elkens ontdekt hy nieuwe wonderen. Ziet men op de stoffe, men ontmoet gestadiglijk iets zeldzaams; en heeft men 't oog op den stijl, men vindt'er de allerkrachtigste bewoordingen van Livius en Tacitus gelukkiglijk in zuiver Duytsch uytgedrukt, inzonderheid in de Vertoogen, die zo doordringend zijn, dat men 'er over verfeld staat.

JO. ALBERTUS FABRICIUS *Bibliotheca Latina*,
Lib. II. cap. 21.

Belgicam duplicem vulgatam esse versionem [Taciti] narrat Borremansius, unam Fenacoli, 1645. 8. sed quarum neutra vel ab ipsis possit intelligi Belgis: quare aliam politioem fidelioremque ab Hooftio adornatam edi optat p. 109. Var. Lect. Prodiit illa omnium plausu excepta anno 1684, editore Gerardo Brandt, & novissime operibus Hooftii junctim editis Amstelod. 1704. fol. tomo quarto sive ultimo inserta est. Confer de nobili hoc scriptore & Belgarum Tacito, Petro Cornelio Hooftio, Petrum Francium Orat. XXIII. quæ est de laude Amstelodami. Inter alia p. 305. refert, quod incredibile possit videri, & a Gerardo Brandt in Hooftii Vita confirmatur, Tacitum ab eo, ut dictionem ejus plane sibi redderet familiarem, perlectum esse totum bis & quinquagies.

JAN

JAN BAPTISTA WELLEKENS, Verscheide
Gedichten, p. 51.

'k Zwiig noch veel andere. wyl zy vrijwillig wiken
Voor HOOFT, hooftdichter en 't sieraat van Febus choor.
Hier was natuur en kunst verzaamt, om't loflijk spoor
Der ouden na te gaan, in edele gedachten,
In vindingen, in taal van ongemeene krachten.
Elk zin, elk woordt beweegt: 't zy Machtelts leet ons drukt,
Of Daifilo zijn hoop in 't einde ziet gelukt,
Of Bato plant den stam der dappre Batavieren.
Wie zag den minnegodt op zachter vlerkjes zwieren
In tedre liefdezang? Wie hoorde oit wijzer spreuk,
Wanneer zijn deftigheid verspreit een balssemreuk
Die tot de wolken rijst? hy kan elks hartgrondt raken
(Die met drie woorden zich onsterflijk weet te maken)
Daar Menelaus hoon gemelt wort aan Heleen;
Daar Bosman 't herdersliet zo kunstig heeft gesneen.
En wie kan Warnars Pot (schoon een copy) vergeten?
Doch of hy blonk in top der Hollandsche Poëeten,
Noch heeft zijn onrijm elk als godetaal gesmaakt
In 's Landts historyschrift, dat niemant heeft gewraakt,
Noch niemant volgen kan.

De zelfde, in zijn Verhandeling van
het Herderdicht, p. 193.

* In het
Jaar 1605.

Granida, * omtrent het jaar 1603 uit het schrander brein van den
grooten PIETER CORNELISZON HOOFT gebooren. Het eerste
bedrijf van dit Tooneelspel toont, hoe dien Dichter het Italiaansch Her-
derdicht noch in geheugen lag.

JOAN DE HAES, Lijkklagt op Joh. Brandt.

Hoe prees uw tong my Muidens HOOFT-Drost aen?
Hoe prees uw tong my d'Agrippijnsche Zwaen,
En Vondels zoon Antonides? drie mannen,
Die in ons Duitsch de kroon der Dichtkunst spannen.

De zelfde, in de Voorrede van de Verdediging
der Poëzy.

† Te vin-
den achter
deze Brie-
ven.

Waeromtrent zeker te beklagen is, dat de nijdigheit des tijts ons mis-
gunt heeft zo kostelijk een letterjuweel, als de † Rede van de Waerdig-
heit der Poëzy door den Ridder en Drost HOOFT in onnavolglyk Neder-
duitsch geschreven; gelijk blijken kan uit een stael daar van overgeble-
ven, en by my berustende.

ZUZANNA BRANDT, op de Mengeldichten
van Frans en Joan de Haas.

Zo volgde Tesselscha
Weleer het spoor van HOOFT en Vondel na,
Die helden, die voorhenen
Als zonnen op den hoogen Pindus scheenen.

JACOBUS PHILIPPUS D'ORVILLE, *Orat. in Centesimum Natalem Illustris Amst. Athenæi, habita 8 Januarii MDCCXXXII. p. 23.*

Ipse quoque PETRUS CORNELII HOOFDIUS, qui, licet in historiâ primam laudem maluerit, carminibus tamen eandem etiam pene adeptus fuit, lætitiâ ingentem & spem divitem ex referata hac ingenii palæstra coram *Hugone Grotio*, quanto viro! elegantissimis versibus expromsit: nec contentus eo insigniorem in modum de nova hac Palladis schola mereri, si siverent fata, voluit. Reversus enim post decennale exilium, civis ille Bataviæ maximus, *Hugo Grotius*, tutioris moræ causâ (venerat enim sine comœatu privatus; nec dum regii Legati munere fungens) sese ad Amstelædamenses contulerat, benignos illos miserorum exulum hospites. *Satrapa* igitur *Mudensis*, una cum plurimis viris præstantissimis, Amstelædamensi senatui persuadere contendit, ut viro hujus seculi primario, non modo auctoritate sua otium tutum apud se præstarent, verum etiam in decus Athenæi recentis, sic enim Lugdunenses *Scaligerum*, mox *Salmasium*, laute unicum hunc ingeniorum Phœnicem haberent.

PIETER VLAMING, Herwijdinge der Doorluchtige Schoole te Amsterdam.

*En, als den Ridder HOOFT, dien wijzen Ingebooren,
De blijde maer van die Herwijding komt ter ooren,
Daer hy met Baerle rust, gelegen zij aan zij,
Wie weet of hem geen drift van heilge raezerny
Bezielen zal, om met nooit dorrende laurieren
Zijn stadt te kroonen, ons dit feest te helpen vieren?*

LAMBERT TEN KATE, Aenleidinge tot de kennisse van het Verhevene deel der Nederd. Sprake, I Deel, Voorreden.

De CXXVI Waernemingen op de Hollandsche Tael van onzen grooten Letterheld P. C. HOOFT, — Dit Hoofdsche schetswerk is van 't eerste dat my voorgekomen is, 't welk, mijnes agtens, uitzicht had op het verhevene deel onzer Letterkunde.

En p. 161.

Op dat compas [hy spreekt van 't onderscheidelijk schrijven van *Helen*, *occultare*, en *Heelen*, *sanare*; van *Hopen*, *sperare*, en *Hoo-pen*, *accumulare*, enz.] zeilden sedert meest alle voorname Letterhelden, die den opbouw en beschaving onzer Tale, bijzonderlijk ten opzigte van den cieraedstijl, zo manhaftig by der hand gevat, en loflijk uitgevoert hebben. Onder de eersten was D. V. Koornhert — voorts J. Uitenbogaert, die kort daarna befaemt wierd; wijders *Kiliaen* in zijn *Woordenboek*; — vorders *Ev. van Reyd* in zijn *Nederl. Oorloghen*; het *Europische* ligt van geleertheid *Hugo de Groot*, — de verhevene en weergalooze *P. C. HOOFD* al in zijn *Achilles* en *Polixenas* Ao. 1600 geschreven; dog in zijn *Hendrik de Gróót*, als mede in zijn *Baeto*, beiden van Ao. 1626, heeft

heeft hy zig van bovenstreping bedient, om ook de onderscheiding van klank aan te wijzen by die accent-silben, daer een Mede-klinker achter de Vocalen komt.

En p. 162.

Het nieuwe Nederduitſche gebouw van keurlijken cieraetſtjl; dat gebouw, dat thans zo veel aenbidders heeft, en reets hoogen trots het hoofd in de lucht ſteekt, pronkende met de konſtſtukken van onze verſtorvene Letterligten, als van den Droſt HOOFD, van Vader Vondel, en van onzen Nederlandschen Ovidius J. Antonides van der Goes, als mede van de Branden.

En p. 713.

Al van overlang heeft het my uit de ſchriften van wijlen den Ridder en Droſt HOOFD toegeschenen, dat hy onder alle onze Letterhelden beſt van land heeft durven ſteken, zonder zig angſtvallig gebonden te houden aen 't dorre letterkundige: — Een man, dien ik als den Prins onzer Letterhelden aanzie. ENZ.

HUBERT KORNELISZON POOT, in zijn Gedichten,
I Deel p. 10.

Ik ben noch jong, maer heb de Dichtkunſt lang geprezen,
Waer in ik wilt en woest by wijlen iet begon,
Tot HOOFT en Vondel my het beſte dichtſpoor wezen.
Och of mijn traege vlugt die Zwaenen volgen kon!

En p. 436.

Den Duitſchen Sofocles, Homeer en Tacitus
Verbeelt Apelles kunſt in HOOFTS gelaet aldus.

A. P. S. Proeve van Dichtoeffening, p. 341.

De wijze Apol ruſt onder deezen ſteen,
En nevens hem de negen Zanggodinnen,
Kupido en de Moeder van het minnen,
Verzelschap van de drie Bevalligheên:
En evenwel ruſt HOOFT 'er maar alleen.

JACOB SPEX, Leeven van H. K. Poot, p. 55.

De weêrgalooze Dichthelden HOOFT en Vondel (liet hy zich in de voorrede voor den druk der Gedichten van J. de Haes hooren) mogten de eerſte lauwerkransſen, hun onbetwiftbaer in vollen eigendom toekomende, uit het ſtrijtveld der Poëzy veilig wechdraegen: daer teffens byvoegende, Dat het byna buiten 't bereik ſcheen van het menſchelijk vermogen, den Ridderlijken Droſt, die gezegt wert door de wolken te wandelen en de ſtarren te genaken, of den Agrip-pijner, alom voor Vorſt en Vader der Nederduitſche Dichtkunſt erkent,

kent, in hemelsche gedachten, en eenvoudige majesteit te willen evenaeren.

Auctor Carminis, cui titulus: *Theatrum
Amstelædamense Catoni Tertio,*
1738. p. 5.

Hinc laude magna Belgicae princeps lyrae,
Vocis Batavae conditor,
Ludisque, prisca scena quos jam viderat,
Florebat ingens HOOFDIUS,
Olim Theatri & Rhetorum, sicut vocant,
Magister & primum decus.
Confors, nec artis cultor inpar Musicae,
Ibat comes *Vondelius*,
Duram falebris asperamque qui viam
Labore vicit inprobo.

JANI BROUKHUSII *Oda Lib. II. 2.*
expressa ex HOOFDII vernaculo,

Ghy, die met zulk geweld, enz. p. 641.

SI non ingenuam nobilis indolem
Mentitur facies, & decus inclitum
Formae pectoris imis
Respondet penetralibus;
Illis me, mea lux, conde recessibus:
Illo sepositus commodius loco
Mutatae stationis
Vivam forte beatior.
Sed nubes animi pellere candido
Si te, Vita, juvat fidere; cor tuum
Illa fede reponere,
Qua nostrum modo sumferas.
Hic voti modus est metaque fervidi.
Nam quis tam fatuis uritur ignibus
Ut, fido sine corde,
Nudis gaudeat artubus?
Quamvis Hippomenes fraude potens nova
Tardarit volucrem virginis inpetum;
Et Schaeneida pomi
Jactu ceperit aurei.
Quid tu, consilio si superat tuo,
Succenses juveni, Cypria, credulo,
Festis ignibus orba, &
Grati turis honoribus?

***** 2

Non

Non istis animus concidit artibus:
 Sed fallax Atalantam & celeris fugae
 Cursum fregerat aurum,
 Et versa in pretium Venus.

Quod coeli tenebris, quod nemorum coma
 Furtivos operit Luna cupidines;
 Viderunt tamen astra,
 Et Noctis vigiles chori.

Vidit caeruleo Vesper ab aethere,
 Dum saxis residens Cynthia Latmiis
 Sopitum Endymiona
 Longo detinet osculo.

Cur non (si vacuum corpus amabimus,
 Nec spes est animi prospera mutui)
 Blando figimus ore
 Duris basia cautibus?

Quod si plena mihi gaudia destinas,
 Me dulci gremio, me patere unicum
 His haerere labellis
 Cordis participem tui.

Ejusdem *Elegia Lib. IV. II.*

Amaril had lang, *enz. p. 636.*

DAphnidis occulto Galatea peribat amore;
 Flammarumque fatis, nec fatis oris, erat.
 Ne posset fanare, novum ne prodere vulnus,
 Stabat in excubiis hinc Amor, inde Pudor.
 Tentabat quam sæpe fateri lingua dolorem,
 Hæsit, & in cursu substitit usque suo.
 Et nutus oculis, & defunt verba labellis,
 Et tactum timido frigore pectus hebet.
 Ipsa quoque articulis si dextra loquacibus ignem
 Exprimat, articulos deserit ipsa suos.
 Quid facis? exclamat. quid inania vota fovemus,
 O anime, & certum quaerimus exitium?
 Nesciat hoc Phyllis, hoc aemula nesciat AEgle:
 Fabula ne pagi sit Galatea fui.
 Et tamen aut unus Galateam Daphnis habebit,
 Aut certe nullus Daphnin habebit amor.
 Mane erat: in gelidae se sola crepidine ripae
 Collocat, incultas dispositura comas.
 At puer ut sensit (nam senserat omnia) Daphnis,
 Non observatis profilit e latebris.

Et

Et sensim post sepem adrepens, proximus illi,
Trans humerum puros prospicit in latices.
Horruit, ut vidit Galatea in imagine Daphnin:
Respicit, & veri Daphnidis ora videt.
Imo, ait, insidiis si sit locus, accipe palmam:
Vincis, Daphni: impar una duobus eram.

Ejusdem *Paraphrasis Cantilenae*,

Roozemondt hoorje speelen nocht zingen? p. 645.

Lib. IV. Eleg. 7.

JAm super intonsos montes atque humida rura
Candida formoso nascitur ore dies.
Jam Rheni tremulis resplendens Phoebus in undis
Auricoma gratas luce salutat aves.
Tu placido somnos exhalas, cara Neaera,
Pectore, sopitis languida luminibus.
Nec te purpureo perfusae mane fenestrae,
Temporis aut species deliciaeque monent?
Nec matutinæ volucrum potuere querelae
Somnum fidereis excutere ex oculis?
Ecce mea arguto Philomelae accenditur ore
Fistula: concentus provocat illa meos.
Te quoque tempus erat desertis, ô mea, plumis
Plumigeros cantu sollicitare choros.
Surge, age. Quid cessas docta contendere voce,
Lux mea, doctarum vocibus alituum?
In nemus & verno viridaria lucida rore
Ibimus: invitat te procul omne nemus.
Invitant tremulae teneris cum floribus herbae,
Et ros mobilibus qui natat in foliis:
Qualis cum cupido deducta puella marito
Turgidulis lacrimas depluit ex oculis.
Illic si nostros Nymphis modulaberis ignes,
Sive meis numeris, seu mage, Vita, tuis,
Ad cantus facunda tuos attendet aëdon,
Et linguam argutas vertet in auriculas.
Quos ubi perdidicit, nemorum petet inde recessus,
Miratasque novo more docebit aves.
Quid loquor, & dulcem rumpo tibi carmine somnum,
Qui mea commendat jam, puto, vota tibi?
Quem tu nec nemorum commutes omnibus umbris,
Nec liquidis levium vocibus alituum.

an, movent?

Forte meos tecum sic sola revolvis amores;
 Quodque negas vigilans, dat mihi amica quies.
 Forte tuis nunc jungo haerentia labra labellis;
 Aut oculo mecum verba loquente facis.
 Quid loquor? immodicum rumpam modo carmine somnum.
 Surge, precor, tandem surge, Neaera, precor.
 Derident lepidae jam somnia nostra columbae,
 Verbaque, in aërio quæ mihi rore natant.
 Illae compositis certae dant oscula rostris:
 At mea frigidulo praeda cadunt Zephyro.
 Nondum etiam nitidis somnus decessit ocellis?
 Surge, precor, tandem surge, Neaera, precor.
 Quid differs, quod sponte velis, quod postulat aetas,
 Quod jubet accensa lampade dulcis Amor?
 Adspice: uti dubiae carpamus gaudia vitae
 Hortantur volucres, silva, juventa, dies.

In de Redevoeringen

Bladz.	576	reg.	15	v.o.	voor	te harte	lees, ter harte
—	579	—	8	—	—	Och veroude	— Och overoude

In het voorgaande

Bladz.	IV	reg.	5	v.o.	voor	cypressi	lees, cupressi
—	XXII	—	18	—	—	te liggen	— liggen
—	XXXI	—	22	—	—	sciendi	— sciendi
—	XXXVIII	—	7	{	—	Geerraardt	— Geeraardt
				{	—	vroege	— vroeger

B R I E V E N

V A N

P. C. H O O F T.

I.

Aan H E N R I K D E K A I Z A R,

Vermaardt Beeldthouwer en Bouwmeester der Stadt Amsterdam.

Konstrijke, vernaamde,

M 't wijdt verschil van de zinnen der menschen , mag men niet hoopen hun allen te vernoegen. En de wakkerheit van 't lasteren verdooft lichtelijk de flauwheit van 't loven , wanneer 't schoon niet heel achter blijft. Daarom ben ik schuw van mijn gevoelen te pronk te zetten , en misse liever den naam , dan ik 't avontuur van de opspraak hebbe. Evenwel moet ik U E. believeu , zoo be-roemden Konstenaar , eere van mijn Vaderlandt , 't welk by de na-zaaten U E. werken zal gebruiken tot de voorneemste getuigen van zijn tegenwoordig geluk. Daarom deezen avondt U E. schrijven ont-fangen hebbende , is mijn eerste zorg geweest iet te bedenken , passen-de op de beelden en den naame C A S T I G A T I O , dien ik meine dat U E. door onkunde van 't Latijn wat qualijk in zijnen brief gespelt hadde. 't Welk ik aanwijze , opdat U E. (die my dit te goede houde) of misschien die naam moest uitgehouwen weezen , daar in niet doole , maar gebruike dezelve letteren en onderscheidtekenen , die ik in dien naam en deeze bygevoegde veerzen gebruike. Maar ik meen volkomelijk dat C A S T I G A T I O op onze taale S T R A F F E genaamd wordt. De veerzen worden gesproken van het vrouwenbeeldt. Dan men zal'er licht elders beter bekomen. Zoo veel is 't , dat U E. ziet , ik maak my niet t' zoek , om hem in een kleene zaake te dienen , met de zelve geneigtheit , die ik gaaren in grooter beweeze. Zijte Gode bevolen.

Leyde , den 3. van
Grasmaandt , 1607.

U E. toegedaane,

P. C. H O O F T.

SCHRIKT NIET: IK WREEK GEEN QUAADT: MAAR DWING TOT GOEDT.
STRAF IS MIJN HANDT, MAAR LIEFLIJK MIJN GEMOEDT.

Aan Burgermeesteren der stede Muiden.

Eerzaame, vroom, voorzienige, zeer bescheiden Heeren,

ZEdert ons afscheid op gisteren, de zaake van ons gezamenlijk overwogen naarder inneziende, mitsgaaders d'omstandigheden en 't geene daar uit zal volgen, heeft my hoognoodig gedocht, om alle onbenoegen van wederzijden in de Vroedschappen en Burgerye voor te koomen, en om verscheiden andere redenen van gewichte, met rijper bescheidenheit en kennisse daar inne te handelen. Ende alzoo de koomste van mijnen Vaader onzeker is tijdelijk te vallen voor Zondag eerstkommende, ende ik in deezen niet en meine te besluiten zonder bystandt van zijnen raadt, om besondere bedenkingen op 't gemeene besten der stede Muiden, zoo is derhalven mijn vriendelijke begeerte, en ook ernstelijk verzoek, dat U E E. de keur en bevestinge der Bevelhebberen over de schutterye gelieven zal uit te stellen ende op te houden, tot op zondag over acht daagen, werdende den achtentwintigsten deezer maandt. Ende alzoo by deeze uitstellinge niemandt en kan weezen verkort, verwacht ik, dat U E E. my hier inne zullen zyn te gevalle, zeindende by bringer deezen my eenig antwoordt te rugge. Hier mede

Eerzaame, vroom, voorzienige, zeer bescheiden Heeren,

beveel ik U E E. aan Gode Almagtig, die haar te zaamen mette goede Burgerye genaadelijk bewachte.

In Amsterdam,
18. Juny 1609.

U E E. toegedaanste
P. C. Hóóft.

3.

Aan

Mijn Heere ende Neve,

WEinig daagen naa dat wy onzen laatsten aan U E. met eenen openen ingeslooten aan Sr. Badouere tot Paris hadden afgevaardigt, is ons de uwe van den 20. van Sprockelmaandt ter handt gekomen. Waar in U E. den staat van dat rijk, de doorluchtige staatelijkheid, pracht en weelde van dat hof, als op een stellagie levendig vertoont. Alleenlijk verlangt my te weten, of zoo grooten gevaart van mommeryen binnens zaals wordt te weeg gebragt, of onder den hemel: en hoe hooge d'onkosten daar van wel worden geschat, alzoo wy wel gissinge van haar overmaatigheid, maar niet van haar bestek kunnen maaken. Voorts, dewijl U E. nieuwsgierig is om te verstaan, welk mijn gezicht zy in den Nederlandtschen vredehandel, ende alhier doch gemeen geworden is van de uitkoomst te propheteeren, zal ik 'er dit luttel papier aan vermallen (denkende,

— stulta est clementia, cum tot ubique

Vatibus occurras, peritura parcere chartæ.

[*'t Is dwaze goedheit het papier te willen sparen,*

Daar zoo veel dichteren alom zich openbaren.])

uit ontzich van U E. lust ongekoelt te laten. Doch met deeze voorreden, dat U E. de schemerigheid mijner oogen in zaaken van staate, en de duistere letter van de boeken der Prinzen, daar de meesters vaak in verbijfteren, wil indachtig zyn. Eer ik dan mijn gevoelen ontdekke, zal ik, de redenen, daar het zelve op steunt, te voor-

schijn

schijn brengende, de zaake wat hooger ophaalen. Dat d'Indiaanſche rijkdommen haaren weg wel wijs waaren, zonder lang te ſuffen in de ſchatkamer des Konings, die toen noch van Vrankrijk noch van Italië gemoeit werde, was wel te zien al in 't eerſte ontvonken onzer beroerten: welker dus lichte brandt meeft ontſtaan is uit de mishandeling; de mishandeling uit de bedorvenheit van de kriegstucht; de bedorvenheit uit de quade betaalinge; ende deeze uit de zwakheit in den gelde. Het zy dan dat Philips de tweede de koffers holle gevonden heeft, ende zijne rijken, door oorlogen op oorlogen van zijnen vader Kaizar Karel, uitgeput; of dat hem de grenzen van zoo veel verdeelde ſtaaten, bynaa met eindelooze koſten te verzekeren, naamhafter als machtiger maakten; of dat, met de heimelijke verſtanden, hem hebben geſnooten zijne jaargeldenaars in meeft alle deelen van Chriſtenheit, die, wel weetende dat haar voordeel meeft aan den uitſtel haarder beloften hangt, hem met ydele hoope betaalt hebben zijne hoofſommen, waar van hy zich geweldigen woeker hadde ingebeelt; of dat, nevens de hoofſche wiſſelen, zijne Spanjaarden (die hy doch alles heeft moeten toegeeven) om met groote verachteringe van de gemeene zaake haar zelve boven maate te vorderen, zijne penningen onder de handt beſnoeyende, hem den moordtſteek gedaan hebben; of dat hem de oorlogen, eerſt in Vrankryk, laaſt tegens Vrankrijken ons, mitsgaders de ondergank van zijn vreeſſelijke vloote tegen ons en Engelandt, met al het bovengemelde t'zaamen, ter neder hebben gevelt, en gedrongen om zoo flordige vrede met Vrankrijk aan te gaan. Immers is die rekening licht te maaken, dat de zenuwe zijnes geldts, zedert den aanvank onzer oorlogen, merkelyken is aangeſlapt. Al en bewezen 't maar de muiteryen, die, tuſſchen dartig ende veertig, by mangel van betaalinge, onder zijn kriegsvolk geweest zijn: de bloeyendſte ſteden, aan haar eige zijde jammerlyken geplondert: en zeldtzaame gelegenheden tot overvallinge dezer landen, en veſtinge haarer heerſchappye in de zelve, verzuimt. Met deze wapenen heeft Godt de vereenigde Landen beſchut, ende met de nyverheit der goeder ingezetenen. Ende alhoewel zoo veel Stedehouders des Konings meeft alle in den beginne van 't geluk begunſtigt waaren, zoo hebben zy haar doch te vergeefs onderwonden den krieg uit te voeren, en met maateloze onkoſten weinig verrecht. Zelfs den Marquis Spinola komen zijn vernaamtheit ende overwinningen op gruwzaam geldt te ſtaan, hebbende wel veertien millioenen in de twee laaſte jaaren geſpilt. Men mag dan denken of ons veertigjaarg oorlog wat geholpen heeft, om den overleden ende tegenwoordigen Koning haar daagen te doen maaken tot zoo grooten naadeel van haaren geloove ende ontſichlykheit. Voegt hier by, dat de zilvere munte meeft over geheel Spanje in koper is verandert: die men vryelyk voor geen teekenen van welgeſpekte borze neemen kan. Daarom is mijn gevoelen, dat,

— — *fracti bello fatisque repulsi*

Ductores regis tot jam labentibus annis,

[*Des Konings overſten gekneust door fellen ſtrijdt,*

Van 't noodloot afgekaast na zulk een langen tijdt,]

de Aartshartogen, de Marquis Spinola ende de Hartog van Lerma den Koning lichtlyk hebben vroedt gemaakt, dat hier te lande zijne zaaken om ruſte uitzagen. Op de welke my blijkt uit verſcheide

schriften van J. Lipsius, dat het ooge aan geene zijde, al voor eenige jaaren, was vallende. Maar boven de gemeene zaake van Spanje, houdt men dat de gemelde Prinsen noch van bijzondere bedenkingen beweegt worden. Den Aartshartogen leidt weinig aan haar staat in gevaar te stellen, op hoope van winninge, buiten hoope van kinderen zijnde. De Marquis ziet zijn achterstalligheid niet met krijgen te verhaalen, ende zoekt'er misschien met zoeten monde uit te scheiden. De Hartog van Lerma, die 's Konings kompas is, heeft anxt dat het blanke zwaardt in Spinolaas handt, zijn ongewapendt aanzien het ooge mogt uitsteeken; ducht ook misschien om geldtleeninge gevergt te worden, of hoopt op ruimer mildtheit des Konings, indien zijn zaaken wat ruimer adem scheppen. Daar beneven heeft de Koning om zijn ooren de klaagende gemeente van Spanje, onverduldig over de schaden ter zee van de vrybuiters geleeden. die alle te zaamen over een stemmen:

Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes.

[*In oorlog is geen heil, wy bidden u om vrede.*]

Maar alzoo de verlede looze voorlagen den weg tot handelen hadden opgedolven, overmits het mistrouwen, heeft men ons, met aanzienlijke beloften van alle gevoeglijkheit, tot gehoor moeten troonen. Ende 't is zoo verre gebracht, dat den Marquis veroorloft is met zyn gezelschap, tot den vredehandel gelaft, in den Haage te komen. Groot is het aanzien van dien dag geweest, op den welken de twee opzichtigste Veldtheeren onzes tijds, deze van volwassene, die van schielijktogenome eere, korts te voren strenge vyanden, onder de oogen van een overvloedige menigte van alle geslachten, staaten en ouderdommen, elkander in 't gemoet getoogen, met eerbiedinge ontfangen hebben. Sedert is'er, tot nu toe, over 't jaar versleeten met verscheide vonden van uitstellingen. Niet dat ik houde by den vyandt onbesloten geweest te zijn om tot verdrag te komen; maar dat hy den vryen afgang in 't midden van onzen staat, hem terwijl by yder open staande, heeft willen waarnemen; en wachten op het geluk van eenige ontleding der landen, die de vrede niet alle even driftig zoeken. Dan, de uiterste leden, daar de meeste arbeit op aan komt, hebben 't sprookjen van den ouden Menenius Agrippa behartigt, wel verzinnende dat zy zelve geen uitteeringe ontgaan konden, indien haar luiheit den buik van zyn voedsel versteeken liet. Men deede haar vertrekken uit den Haage, alwaar korts naa haar afscheidt in een' schuiflaade, onder Richardots tafel, gevonden is de inhoudt van haar last in François geschreeven. Twee stukken daar uit (van den President Janin te domestiqueren, ende van 't punt van de souverainiteit te clausuleren, in voegen, dat de Heeren Staaten niet gewaar werden mogten, dat men retracteren wilde het geene alreede was toegestaan) onder de gemeente verstrooit, hebben haare hoog opgegeeven' oprechtigheit grootelijx beschaamt. Haar hoopen op scheuringe verdweenen zijnde, is 't slepen van de zaake hun lijkewel de moeite waardt geweest, op hoope van ons met het korte bestandt zoo te verlekken, dat wy het lange, eer op naadeelige voorwaarden ingaan, als ontbeeren zouden. Mist hun deze hoop ook, zoo zie ik het, om de gemelde redenen, nochtans daar voor aan (hoe kostelijk zy haar ook houden) dat zy niet schielijk weder zullen in oorlog treden, maar entlijk op een veeljaarg bestandt over een komen met den Heeren Staaten, zoo verre die haar tot kort bescheidt willen

len parssen. Met sammelen, en scharp dingen kunnen zy niet verbeuren, hoewel 't hun lichter staat yets voor den tijdt van een bestandt over te geeven, als voor de eeuwigheit van een vrede. In gevalle dat het getroffen wordt, zullen zy haar hier meê troosten; dat zy middelertijdt haar schulden wat redden, onze inkomen verslappen mogen; eerst door ontlastinge der geener die uit noodt klaagen, dan door dien elk zijn noodt al even hoog zal voordraagen, en voorts door oogluikinge tegens de geenen, die andren d'ontlastinge vergunnende, zelfs belast gebleven zijn: ons mistrouwen uit'er tijdt raaken; slofheit aangroeien; starkten onverzien in weerloosheit vervallen: ons ontoeffende soldaaten haare forsheit kneuzen, en versuffen door 't gemak:

*Otium reges prius & beatas
Perdidit urbes.*

[*Rust heeft wel eer de Koningen bedorven,
En al den bloei der steden.*]

daar zy altijd raadt weeten om eige krijgslieden, tegens den Turk of elders beoorloogt: de landen, voor al op de grenzen, grootelijx op den smaak van de ruste verslingeren: zylieden, onder de handt, midden in't landt de Paapsche gezintheit toezoetelen, de ouden styven, nieuwen winnen, jongen anfokken; heimelijke verstanden aanheven, de bassendste wachters met bekoorlijke beloften in slaap suyen, en alles, wat besmettelijk is, met giften vergiften: onze neeringe glippen; de benaauthheit haaperinge maaken; of in voorspoet den welvaarendsten deele 't geluk in 't hooft loopen, zulks dat het door dartelheit,

— *fortunâque dulci Ebria* —

[*En dronken van het zoet geluk*]

d'afgunste van d'ander verdiene; of d'een d'ander in zijn vaarwater wezen, en daar onslisselijke twist uit rijzen: ende henlieden door deze middelen de poorte geopent worden, om ons, elders op gissende, by den hals te grijpen; of de verschillende leden, luy tot den gemeenen oorlog, moede van 't onderling krakkeelen, *civilibus discordiis fessa*, eerst onder een bepaalde gehoorzaamheit t'ontfangen, thans met dwingelandts juk t'overweldigen. Godt keere het. De Heeren Staaten (dunkt my) worden tot het bestandt geboogen, zoodoor de Heeren middelaars, gezanten van Vrankrijk ende Engelandt, als door kennisse van des oorlogs wonderlijke onzekerheit, naa 't gevoelen zelve van den grootsten hopman die ooit was of wezen zal. *Multum cum in omnibus rebus, tum in re militari fortuna potest.* [Veel vermag het geluk, zo in andere als in krijgszaaken.] Staat ook te verhoopen, dat wy onze achterlijkheit in den gelde wat zullen verhaalen, alzoo de gemeente geen onbenoegen behoort te krijgen aan de gewoonlijke schattingen, om wat voorraats te verzorgen tegens den uitgangk van 't bestandt; daar zy onverduldiger geeven zoude, indienze haar op een eeuwige vrede mogt verlaaten: dat des vyandts voorneemste havenen geslooten blijvende, zijne neeringe onder blijven, de onze, door de veiligheid des zeevaarts, dapper opgaan zal: dat d'ingezetenen van des vyands, ende van andre landen, door onzen geduurigen voorspoedt, ende onbedwonge vryheit, voor minst en meesten, herwaarts gelokt, onze gemeente grootelijx zullen vermenigvuldigen, welvaart vermeederen, ende 's landts inkomen stijven: dat de onkosten den vyandt, behoevende zich binnen en bui-

ten te verzekeren, zwakt hy niet aan, ten minsten krachteloos houden zullen; en vielleicht dat hem moeite berokkent wierdt van de Staaten der verheerder Landen; dewelke, wie weet of niet dus lang op de uitkoomst gewacht hebben, om, naa dat het ons vergink, te dwingen of te uiteren haar misnoegen van nergens gekent te worden? dat de vyandt zijne landen ook tot de ruste verwent hebben, om niet al te verbitteren, met meerder ommezien tot den oorlog keeren zal: en of hem, onze oneenigheid daar moedt toe gave, de gemeene vreeze ons wel in tijds vereenigen tegens den gebeten vyandt: want beter zoude een Prins, dien wy geen arg opdachten, met onze haaperingen zijn voordeel doen; voorneemelijk ook dat zich de Spanjaardt, elders getergt zijnde, min verbreeken zal van handtgemeen te worden; daar hem de last dezer oorlogen geleert heeft met gedwonge lijdzaamheit veel over 't hooft zien, waar af hy dan wel zoeken mogt zijnen moedt te koelen: Ende, gelijk de quaade zuchten naa de krankste plaatse des lichaams gewoon zijn haaren schoot te neemen, zoo mogt het wel dat ons zeer wat aan 't heelen raakende, zich ontfeltheit openbaarde aan eenig ander lidt van Europe, waar door de schadelijke vlooden van ons wierden afgewendt, ende wy al heel genazen. Godt geeve, dat haar hoope bedrieglijk, ende d'onze zeker zy. Daar naa zullen 't de Heeren Staaten al veel kunnen schikken; de welke, zoo 't bestandt voortgaat, dat (naa ik verneemen kan) voor tien of twaalf jaaren zoude zijn, ik achte, dat voor haar eerste zorge zullen behartigen de eenigheid van den staat; De landen, zonderling de magtigste en mistrouwendste, t'zaamenvlechten door krachtige verbonden, hooglijk te beëedigen, dikwijls en aanzienlijk te vernieuwen, en met vriendelijke waarschappen in de gemoeden te verzegelen; De steden bewilligen tot beloften van haar verschillen te blijven aan de hooge Overigheid, of aan 't goetvinden van den meesten hoop, ende d'overtredende, gemeender handt, zwaarlijk te straffen, ende alle de aaneenkleevende leeden door verklaaringe van onderlinge noodt, en nut, zoo diep elkanderen inlijven, dat de naaden van 't zaamengegroeide lichaam met'er tijdt verduisteren: Daar naa, den oorlog geensins uit den zinne zetten in de ruste; d'oeffeninge van 't krijgsvolk nergens laten stil staan; de vestingen van belange, stark, gemant, gewapent, en verzien houden; schrikkelijk straffende de eersten, die, daar toe gelast, haar' plicht verzuimen of te buiten gaan: binnen 's landts tot voordeel, tegens hinder, alle toevallen gaauw bewaaken; ontdekkers van 's vyandts listen en laagen, en d'aanbrengers van de geenen die het door geldt of gunste met hem verstaan, in rijkdom en eere verheffen: De betrapte naa gelegenheit ijsselijk, voor al schandelijk, straffen: in de gezintheit tegens de Paapschen aan arbeiden, met de zelve middelen daar zy 't meé zoeken; uitgenomen de strengheit, die ons in den wege zoude zijn, haaren yver verhitten, ende de andre gezintheiden van onzer hulpe afschrikken: de inkomen gaande houden, de tollen in krachte; 't welk draaglijker wezen zal, zoo men met bequaame wetten den overdaadt te schande maakt, zonderling in de dingen die wy van buiten krijgen, *quís pecuniæ nostræ ad externas vel hostiles gentes transferuntur.* [waar door ons gelt tot uitheemsche of vyandtlijke volkeren vervoert wordt.] Eenige deelen zijn noch niet verwent tot wanhoope toe van beetren door de wetten; ende de bedorvenste mogen te recht raaken, door den goeden voorgang van
zijn'

zijn' Excellentie, die zoo bescheidenlijk d'aanzienelijke staatelijkheid zijnes hofs met zuinigheit weet te mengen: indien de zelve haar zomwijlen verzoekende, met zijn geschikte heerlijkheit haar flordige onmaatigheid al stilzwijgend beschaamde: *Obsequium in principem, & æmulandi amor validior quam pœna ex legibus & metus.* [De gediensfigheit tot den Vorst, en yver van te volgen is sterker dan straf uit de wetten en vrees.] Dusdanige bekeeringe des volx zoude niet alleen groote ruimte in de bezondere huishoudingen, ende draglijkheit in 't vervallen der schattingen, maar noch al de wereldt in 't geloove brengen, dat d'ingezetenen dezer landen met de zelve deftigheid, daar zy zoo langduurigen zwaaren oorlog mede hebben uitgestaan, ook zonder verwildering ende roekelooze opgeblaazenheit, het bestandt (ende vrede, ofze volgde) zullen draagen; den raadt ende krachten, die haar dus wel gelukken, Gode toeschrijvende, die merkelyk op haar zijde is.

Ipse pater nobis animos viresque secundas

Sufficit:

[De vader zelf verschaft ons moedt en nieuwe krachten.]

Ende dat hun moedt door voorspoet niet meer rijzen zal, alsze door tegenspoedt gezonken is, maar zy zedelyk genieten het geene dat met zoo veel arbeidts, zoo veel gevaars, zoo veel bloedts gewonnen is, en zorgvuldelyk bewaaren.

— — *Amat victoria curas.*

[Geen overwinning zonder zorg.]

Waar door niet alleen verre en heindgelegene volken trachten zouden naar onze vriendtschap en verbondt; maar ook herwaarts met 'er woone getrokken worden een groot getal van menschen, die verzeckerheit ende voorspoedt der landen te gemoet zouden zien, en yverig helpen inhaalen. Hierom is Godt wel hartelyk te bidden, doch niet min om behoorlijke lijdzaamheit; indien onze bezondere wensch strijdt tegens 't algemeene beste dat hy volkomelyk gaade staat. Met welk vertrouwen ons troostende, wy op voorspoedt hopen, ende ons op tegenspoedt wapenen moogen, aldus:

Vernuft des wereldts, die te weeg brengt wat'er schiedt,

Dewijl 't al gaat zoo 't hoort, laat ons verdrieten niet.

Dat onze gemeenzaamheit ende U E. verzoek ontschuldigen de vermetelheit van mijn penne, die zoo onbedreeven zich dus verre t' zee gegeeven heeft. Waar aan ik luttel twijfel slaat, ende Godt biddende haar, ende my in haare jonste, te bewaaren, biede my zelve hartelijken uit ten dienste, kusse ootmoedelyk uwe handen, ende blijve

U E^s.

1609.

toegedaanste Neve

P. C. H O O F T.

4.

Aan Z I J N E X C E L L E N T I E,

Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,

Genaadigste Heere,

DE missive van uwe Princelijke Excellentie heb ik met alle reverentie ontfangen; ende naakomende zijn Princelijk bevel, tot Muiden op 't Kasteel in goede verzeekering, logis en tractement genomen den beteekenden persoon. Van den welken t'zedert drie brie-

brieven, de eene houdende aan uwe Princelijke Excellentie, ende de twee andere aan Sr. Secondo Lussi, die hier ter stede taafel van lening hout, door my behandigt zijn den toonder van uwer Princelijke Excellenties schrijven; met meninge van alzoo te achter volgen, ter tijdt toe dat anders zal worden vereischt ten dienste van uwe Princelijke Excellentie, in wiens gratie, ik my van gansch harten gebiede, kussende zeer ootmoedelijk zijn victorieuse handt, van de welke ik met onsterffelijke dankbaarheid erkenne de genaade in de probatie mijnes perfoons by vordering tot mijn officie, en de eere van dit zijn Princelijk gebodt my bewezen: biddende Godt Almagtich,

Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,

Genaadigste Heere,

Uwe Princelijke Excellentie in de volkomenheit van eere, voorspoedt ende gelukzalige regeringe altijdt te bewaaren.

Uwer Princelijke Excellenties

Geschreven in Amsterdam, dezen 21.
van February 1610.

Eigenste ende getrouwste dienaar

P. C. HOOFT.

5.

Aan DANIEL HEINS,

Professor in de Universiteit tot Leyde.

Mijn Heere,

IK ben geen schrijver: al heb ik zomtijds iet om de geneuchte gedicht, dat tot mijn bekommering onder de gemeente geraakt is. Ik ken mijn onvolmaaktheit zoo wel, dat ik haar noch by vroomen jonst, noch by spotters veiligheit kan verzekeren. Doch van onberispte schriften zal misschien U E. treffelijk Treurspel 't eerste wesen. 't Is troostelijk voor de zwakken, dat zelfs de lof der dapperen niet zuiver is. Ja ik twijffel of den aldervolmaaksten, door zijn schriften, oit van billijke Rechters zoo veel eere bejegende, als wederwaardigheits van de nijdt en d'onwetentheit, die zoo geweldigen anhang hebben. Over al dit, korts met herlezen van U E. Prins van Oranje, eenig vermaan van anderen druk gewaar geworden, kan ik my niet houden van daar 't mijne toe te zeggen. Vindt U E. geraaden my onder zijne loovers openbaare plaats te geven, ik zal goetd zijn om d'anderen te doen uitsteeken. Haast, dat de goede wil, voor 't werk genomen, my den toegank van U E. vriendschap opene, dat ik over lange gewenscht hebbe; waar my 't geluk niet in den wege geweest. Maar heb ik jonst by U E. zoo verklaart my de gebreeken van mijn gedicht, of wijst my de fraayigheden aan; om 't kortste werk. Wie weet of ik wat leeren mogte? en ik hoop wat tydts te hebben. Maar bidde om Latijnsch antwoordt, dat ik beter meen te verstaan als Duitsch weet te schrijven; indien ik waardt ben iet te verwerven van de waarde handt, dewelke ik eerbiedelijk kusse; my gebiedende van harten aan U E. dien Godt genadelijk bezorge.

U E.

In Amsterdam, den 19. van
Grasmaandt 1610.

toegedaane dienstwillige

P. C. HOOFT.

6.

Aan Dr. J A N T E N G R O O T E N H U I S,
Oudt Schepen en Raadt der Stadt Amsterdam.

Eerentfeste, hooggeleerde, voorzienige, zeer bescheidene Heere,

Onderricht zijnde van de goede genegenheit uwer E, om de verflaauwende oeffening der poezye te helpen verquikken, ende haar kamere * in Amsterdam eenen steun te strekken: daar benevens verzogt wordende om ook 't mijne daar toe te doen: zoo koom ik uwer E. bedanken van den yver tot noch bewezen, en bidden om den zelven, mitsgaders handt aan te houden, dat de herschikking, by d'eerlijksten van dat gezelschap aangeheven, ter eeren ende wenschelijken einde gedyn moge. Waar aan ik luttel twijffels flaa, indien 't U E. gelieft daar naar te beiden, dat den onnutten en ongebondenen, die alleene tegens de geregeldtheit schoorvoeten, uit naame der Heeren Magistraaten belast werde, op boete van geweldt, haar der kamere te onthouden, ter tijdt toe deszelfs overheden hen ander wete doen. Zonder dit kan ik der stede en den armen niet beters als 't verlies van dit cieraadt en genot toelleggen. Maar zoo der broederschap de jonste geworden mag, zy zal met alle behoorlijkheit t'allen stonden worden erkent, en U E. naam den Hollantschen Muzen,

* Deze was weleer een treffelijk oefenschool der Hollandtsche taal en poëzy, en waaren in den jaare 1581. de voornaamste der Stadt, etlijke Burgermeesteren, Raden, en Schepenen, leden van dezze kamer.

Si qua est ea gloria,

[Indien daar eenige eer aan vast is,]

eeuwelijk in 't hart leggen. Met welken toeverlaat,

Eerentfeste, hooggeleerde, voorzienige, zeer bescheidene Heere,
ik nevens eer-en dienst-biedenis U E. den Almogenden in schut en scherm bevelen zal.

U E.

1611.

dienstwillige

P. C. H O O F T.

7.

Aan Z I J N E X C E L L E N T I E.

Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,
Genaadigste Heere,

O Nlanx is my behandigt de apostille van uwe Princelijke Excellentie, op de requeste van Hendrik Gijsbertsz. van Huifen; waar by my, wien uwe Princelijke Excellentie gelieft heeft het Baljuwschap van Goeylandt toe te vertrouwen, geinjungeert wordt, te geven advis van de zaake daarinne geroert. Noopende 't leven des suppliant, en heb ik noit kunnen vernemen, dat het zelve met eenigerley onregeltheit geinsignieert zy geweest voor dezen doodslag, by hem geperpetreert aan den persoon van Jan Evertsz tot Blaricom. Welk faict in aller manieren is gepasseert, als by de requeste beleden, of verklaart wordt by de informatien, door den Schout van Naarden daar op genomen; welker copie, den requeste aangehecht, authentiq is. Hoe zich de suppliant zedert heeft gedraagen, en is tot mijner kennisse niet gekomen, overmits zijn afwezen: geduurende 't welke hy by den gerechte van Naarden, naar gewoonlijke citatien, uit het Castelainschap van Muiden ende Baljuwschap van

B

Goey.

Goeylandt gebannen is , en gecondemneert in een boete van hondert guldens , mitsgaaders d'onkosten van den proceffe. Maar en is van deezen met allen niet betaalt, alzoo de gecondemneerde , noch ongehuwt wezende , geen goet en heeft : zijnde ook zijne ouderen voor zeer gering van middelen gehouden, voorts Mennonijts gezint , en hen eerlijk geneerende. Dit is alle 't geene waar mede ik zie , dat ik in dezen zoude kunnen dienen uwe Princelijke Excellentie, in wiens gratie ik my uit alle vermogen gebiede ; met wensche , van eenmaal goet genoeg te mogen worden om dadelijk te bewijzen d'erkentenisse van de weldaadt die my gekomen is van zijne Princelijke ende vorderende handt , dewelke ik met hooger reverentie kussende, Godt bidde,

*Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,
Genaadigste Heere,*

de genereuse desseins van uwe Princelijke Excellentie meer en meer te zegenen, en met dezelve dit gelukkige Vaderlandt altijd in voorspoedt te bewaaren.

Uwer Princelijke Excellentie

Geschreven op den Huize te Muiden , Ootmoedigste ende getrouwste dienaar
deezen 6 Augusty 1611.

P. C. HÓÓFT.

8.

Aan Buurmeesteren, Schouten en Regeerderen van de
Dorpen van Goeylandt.

Eerzaame, voorzienige, zeer discrete, wel gunstige goede vrienden,

ONlanx is aan my zwaarlijk geklaagt geworden ; hoe dat eenige particuliere buuren van de dorpen op Goeylandt haar vervorderen Turf te delven , en te voeren uit zekere veenen , aan dewelke zy geen gemeenschap noch eigendom en hebben , maar die anderen, ende specialijk den Convente van Audwijk tot Utrecht toebehoren. 't Welk voorwaar een zaake is, die zoo verre ziet , als wezende eene der archste soorten van dieverye , dat ik , zonder de Justitie des Graaflijkheits van Hollandt, en my zelven, groote oneere te doen, niet en zal kunnen ledig staan, van criminelijk ende by apprehensie te procederen tegens de gene, die op zulx zullen worden bevonden , om dezelve te doen straffen aan lijf en goet. Zullen dierhalven de Schouten van de respective dorpen van Goeylandt haar ernstelijk houden gelaft en bevolen , gelijk ik haar wel uitdrukkelijk laste en bevele by dezen , van nu voortaan scharpe toezicht te nemen op deze zake, ende my te kennen te geven , ofte de doen geven , welke perfoonen haar onderwinden zullen eenige Turf, het zy luttel of veel, te graaven, ter plaatse daar zy niet tot het zelve gerechtigd en zijn; verbiedende den voorzeiden Schouten eenigzins in deezen verzuimelijk te wezen , ende d'alderminste oogluiking of dissimulatie te gebruiken ; op peine van datelijke privatie van haar officie. Alle 't welke ik U L. uit goeder hartelijker gunste, wel hebbe willen te kennen geven, ten einde gy uwe respective buurluiden, elk de zijne, in tijds moogt waarschouwen, dat zy haar wachten van zoodanigen misdaat te begaan , die haar met vrouw en kinderen in d'uiterste schan-

schande en bederf zoude brengen : het welk my leedt waare , ende verhoede het Godt Almachtig , wien ik ,

Eerzaame , voorzienige , zeer discrete , wel gunstige goede vrienden ,
U L. naar hartelijke groetenisse , met wensching alles goedts , bevo-
len laat.

U L.

Van den Huize te Muiden ,
den . . . Maart 1612.

Gansch gunstige goede vriendt

P. C. H O O F T.

9.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten
van Hollandt en Westvrieslandt.

Edele Mogende Heeren ,

Volgens den last , by Uwer Ed. Mog. missive van den 6 deezes ,
op gisteren ontfangen , heb ik den voorleeden nacht van Naar-
den op deezen huize in verzeekering gebracht , den persoon van Hein-
rik Claasz , pachter van verscheiden 's gemeenelands middelen. En-
de zal alzoo wijder ordre in dezen verwachten van Uwe Ed. Mog. aan
dewelke ik my op 't ootmoedigste ende uit alle mijn vermogen ge-
biede ; Godt biddende ,

Edele Mogende Heeren ,

om zijnen oppersten zegen over de gelukzalige regeringe van Uwe
Ed. Mog.

Uwer Ed. Mog.

Onderdaanste dienaar

Geschreven op den Huize te Muiden ,
den 9 April 1612.

P. C. H O O F T.

10.

Aan dezelve.

Edele Mogende Heeren ,

Naa dat ik dezen morgen aan Uw Ed. Mog. schrijven hadde afge-
zonden , om haar te adverteren , dat ik Henrik Claasz , die
zeekere excessen tegens de Heeren Commissarissen op de laatste ver-
pachtinge tot Naarden heeft gecommitteert , alhier den voorleeden
nacht in verzeekering hebbe gestelt , volgens 't bevel van Uwe Ed.
Mog. zoo zijn zekere Gedeputeerde van Burgermeesteren van Naar-
den my komen verzoeken , dat ik Uwe Ed. Mog. in alle reverentie
zoude willen voordraagen , dat haar gelieven zoude daar meede ge-
dient te wezen , dat des gevangens zaake binnen haare stede mogt
worden berecht , om te contenteren haarlieder borgerye , dewelke
contendeert uit haare Privilegien 't zelve alzoo te behooren. Waar
op ik verwachten zal d'intentie van Uw Ed. Mog. aan dezelve ,

Edele Mogende Heeren ,

my met alle eerbiedigheit van gansch herten offererende , met aan-
roepinge van Godes genaade , tot voorspoedt en gelukzaligheit van
haare wijze regeringe.

Uwer Ed. Mog.

Onderdaanste dienaar

Van den Huize te Muiden ,
den 9 April 1612.

P. C. H O O F T.

Aan de Heeren Burgermeesteren en Regeerders der stad
Amsterdam.

Eerentfeste, Hoogachtbaare, wijze, zeer voorzienige Heeren,

Naa dat ik, door last van de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raaden van de Heeren Staaten van Hollandt, eenen zeekeren burger van Naarden op dezen Huize in verzeeking hadde gebracht, hebben Burgermeesteren derzelver stede my vertoont, seekere punten geëxtraheert uit haarluider Privilegieboek, by dewelke zy luiden achten staande gehouden te kunnen worden, dat men niemant, om delicten binnen haare stede gecommitteert, buiten dezelve behoort gevangen te stellen. Ende naadien de voorzeide punten hunluiden en der stad Amsterdam gezaamentlijk gegant zijn by eenen Brieve, zoo is haarlieder meeninge, te imploreren de assistentie van Uwe E.E. in een gemeene zaake, aan dewelke ik (op haarlieder ernstig begeeren) U E E. in alle reverentie verzoeken, dat haar gelieve de goede handt te houden ten gerechtigen sijne. Ende gebiede my hier mede,

Eerentfeste, Hoogachtbaare, wijze, zeer voorzienige Heeren,
uit alle vermogen aan Uwe E E, Godt biddende haare gelukzalige regeeringe op 't hoogste te zegenen.

Uwer E.E.

Geschreven op den Huize te Muiden,
den 12 April 1612.

Dienstwillige onderdaan en burger

P. C. Hóóft.

12.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten
van Hollandt en Westvrieslandt.

Edele Mogende Heeren,

OM naa te komen Uwer Ed. Mog. schrijven van den elfden, op gister avondt ontfangen, heb ik heden tot Naarden verzocht te mogen zien de principaalen, uit dewelke getrokken zijn de punten van Privilegie, den bygaanden requeste aangehecht. Waar op my by eenen van Burgermeesteren derzelver stede vertoont is den originelen Brief, inhoudende 't eerste artikel, en een authentique copie, onder 't Zegel der Stadt Amsterdam, daar het tweede in verklaart staat. Van alle de andere en blijkt maar by eenige boeken *privata manu* geschreeven. Doch heeft, boven de voorzeide punten, geproduceert, eenen Brief van Hartog Philips van Bourgongne &c. in date den 2. Maart 1425. by dewelke haare voorheenen geobtinneerde Privilegien worden geconfirmeert. Belangende d'observantie derzelver, en heb ik met alle behoorlijk devoir niet kunnen verstaan eenig exempel van zaaken, die binnen Naarder Jurisdictie gevallen zijnde, ter eerster instantie elders berecht, ofte van delinquanten die buiten haare Jurisdictie gevankelijk gevoert zouden wezen. Dit zijnde alle 't gene ik in deezen weete te doen ten dienste Uwer Ed. Mog. blijf ik verwachtede haar ordre tot vorder procedure, en gebiede my zelve op 't alderootmoedigste,

Edele Mogende Heeren,

aan U Ed. Mog. dewelke Godt Almachtig in gelukzalige regeeringe al-
tijdt bewaare.

Uwer Ed. Mog.

Onderdaanste dienaar

P. C. Hóóft.

Geschreven op den Huize te Muiden,
den 13 April 1612.

13. Aan

13.

Aan Jonker W I N S S E N,
 Administrateur van de Goederen des Convents van Audwijk
 tot Utrecht.

Edele, vroomme, wijze, zeer voorzienige Heere,

WEinig daagen, naar dat my by U E. te kennen gegeven was de overlast, die den Convente van Audwijk in haare veenen in Goeylandt, door eenige particuliere huisluiden wordt gedaan, hadt ik aan de Regeerders van alle de dorpen ernstiglijk geschreeven, zy zouden haare respectieve buurluiden uit mijnen naame waarfchouwen en belasten, hun voortaan niet te vervorderen, eenigen turf in de voorzeide veenen te stikken, op peine van geapprehendeert en criminelijk gestraft te worden; ende den Schouten geordonneert scharp regard op dezelve te neemen, en my van alles goet rapport te doen. 't Welk van kleene vrucht bevonden wezende, ben den 7 dezes maants getrokken op Goeylandt, met diversche assistenten, in meininge van eenige, doen ter tijdt bezig in den turf, te doen in verzekering nemen, om vorder te procederen, als naar behooren. Maar hebbe tot Laaren gevonden de Buurmeesteren van de dorpen, dewelke, alhoewel onwetende van 't motijf mijner koomste, my gezaamentlijk hebben geremonstreert, dat het geene ik verstonde alleenlijk eeniger particulieren injurie te wezen, geschiede by toestemminge en consent van de dorpen, die pretenderen de voorzeide veenen aan de gemeent van haare gebuuren te behooren; tot bewijs van 't welke zy luiden my den 20 laatstleden overgezonden hebben zekere certificaten, inhoudende getuigenissen van verscheiden oude personen, deposerende dat zedert de naaste 50 of 60 jaaren, zy luiden altydts zyn geweest in possessie van de voorzeide veenen te graaven, hoe wel hun daar inne by d'ingezetenen van 't Sticht zomtijts steurnisse gedaan is geweest, gelijk ook by haarluiden den ingezetenen van 't Sticht reciprokelyk. Doch alzoo de gerechtigheit plaats behoort te hebben, en ik uit Burgermeesteren van Naarden genoegzaam versta, dat zy de pretensie van de dorpen qualijk achten gefondeert, en dat'er verscheiden sententien by den Hove geweest zyn, ook zomtijts interdict gedaan aan de voorzeide dorpluiden, zoo zal ik my altydts gaarne employeren tot cohibitie van de voorzeide injurie, mits dat uwer E. gelieve my copie te zeinden van de voorneemste sententie, interdict of ander instrument, waar by de gerechtigheit van den Convente zulx gedoceert kan worden, dat ik, in cas van straffer procedure, my suffisantelyk mag houden gegarneert om 't zelve te verantwoorden. 't Welk geschiedt zijnde, maak ik my sterk, van zoo goede ordre te stellen, dat U E, wien ik hier mede,

Edele, vroomme, wijze, zeer voorzienige Heere,

in Godes hoede bevele, redene hebben zal, om my te houden voor
 zijn

Geheel dienstwilligen

P. C. H O O F T

Van den Huize te Muiden,
 den 24 April 1612.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten
van Hollandt en Westvrieslandt.

Edele Mogende Heeren,

OP den 19 laatstleden heb ik uiter hechtenisse ontslaagen den persoon van Henrik Claasz, pachter tot Naarden, naa dat hy handtafginge gedaan hadde, van t'allen tijden, des vermaant zijnde, in persoon te rechte te compareren, voor Uwe Ed. Mog. ofte Gerechte van Naarden, ende gecaveert ter somme van tien hondert ponden, van xl grooten 't pondt, gelijk my by d'apostille van Uwe Ed. Mog. op zijn requeste gelaft was te doen, tot dat anders zoude wezen geordonneert. Waar op ik wachte te verstaan, by welken wege ik vorder zal hebben te procederen ten meesten dienste van Uwe Ed. Mog. welker vertueuse bekommeringen,

Edele Mogende Heeren,

Godt Almachting gedyen laate t'zijner eere, tot welstandt van 't gemeene beste, en haaren hoogsten contentemente, gelijk ik van harten wensche, my met alle schuldige submissie in gratie van Uwe Ed. Mog. bevelende.

Geschreven op den Huize te Muiden,
den laatsten van April 1612.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanste dienaar
P. C. Hóóft.

Aan Buurmeesteren, Schouten en Regeerderen van de
dorpen van Goeylandt.

Eerzaame, vroome, zeer voorzienige, welgunstige goede vrienden,

MEt goeder opmerkinge heb ik overlezen de certificaten en schriftuuren, my van UL. overgezonden, nopende de questie van de Veenen tusschen UL. buurluiden, en eenige ingezetenen van 't Sticht van Utrecht, waar uit ik wel versta, dat by de zelve UL. buurluiden den Stichtschen voornoemt dikwils veranderinge is gedaan; doch geensins met welk recht. Maar ter contrarie ben ik suffisantelijk geïnformeert van 't ongelijk dat UL. buurluiden hebben in dezen, niet alleen door bekentenisse van Burgermeesteren der stede Naarden, de welke, in voorlede tijden met UL. voorouders gezaamentlijk om deze zaake geprocedeert en gesuccombeert hebbende, haar federt beter als de uwe aan de gerechtigheit hebben laten genoeg; maar voorneemelijk, door dien my geëxhibeert is acte van provisie van den Hove, inhoudende verbodt aan UL. voorzeide buurluiden van eenigen turf te steeken, heiden, of plaggen aan de oostzijde van de greppel, by de welke de Oost-en Kidderische veenen afgescheiden zijn van den lande van Goeylandt, ende specialijk van de veenen des convents van Audwijk, op peine van vijftig Carolus guldens voor de eerste reize, van geesselinghe en bannissement voor de tweede reize, en van de galge voor de derde reize dat yemant daar op zal worden bevonden. Welverstaande dat de Stichtsche niet mogen graven aan de westzijde, op gelijke peinen. Alle 't welke by tijde van den Heere Prince van Oranje hooglofliker memorie, door last van zijne Princelijke Excellentie, als Stadthouder Generaal, en van den President en

en Raaden over Hollandt, Zeelandt, en Westvrieslandt, in alle de dorpen van Goeylandt, solemnelijken is gepubliceert. Waar by, mitsgaders by d'instructie van den Hove, ik my zulks bevinde opgeleit te wezen, en na rechte te behoren, dat ik in 't voorzeide ongelijk van turf graven, op oneigene grondt, egeene oogluikingen doen kan, zonder op my te laaden d'ongenaade van de hooge Overigheid, met quetsing van mijn eigene eere en vroomigheid. Diene derhalven deeze, om U L. en door U L. de gemeene buurluiden voor 't laatste te waarschouwen, dat zy haar in aller maniere, van de voorzeide dieveryen zullen hebben te wachten, op peine als boven, ende om de Schouten van de dorpen te lasten en te ordonneeren, dat elk van hen zijn werk maake, van goetd regard te neemen wat hierinne zal misbruikt worden, en my getrouw rapport daar af te doen; gelijk ik henlieden uitdrukkelijken laste by deezen, op privatie van hunlieders officien, zonder aan te zien, wat by anderen hunne voorzaaten hierinne gedissimuleert zoude mogen wezen, alzoo niemandt met eens anders misdaadt de zijne kan ontschuldigen. Waar ik U L. in der gerechtigheit voorstaan of vorderen kan, ben daar toe bereit, dat kenne Godt Almachtig, die U L.

Eerzaame, vroomme, zeer voorzienige, welgunstige goede vrienden,
verleene gelukzaalig te regeeren, en een goet genoegen.

U L.

Geschreeven op den Huize te Muiden,
den 9 May, 1612.

ganschgunstige goede vriendt

P. C. H O O F T.

16.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten
van Hollandt en Westvrieslandt.

Edele Mogende Heeren,

O Vermits ik tot als noch toe niet bekomen en hebbe welk Uw Ed. Mog. believen is, op mijn schrijven van den laatsten April, zoo dunkt my reden te twijffelen oft zelve zoude mogen gedwaalt zijn, en by dezen Uw Ed. Mog. te vernieuwen, hoe Henrik Claas Adriaansz, dewelke op de laatste verpachtinge tot Naarden zekere wederspannigheden tegens de Heeren Commissarissen hadde getoont, by my uit der gevankenis is ontslaagen, onder handtasting van t'allen tijden, des vermaant zijnde, in persoone te recht te staan voor Uwe Ed. Mog. ofte de Gerechten van Naarden, en cautie ter somme van tien hondert ponden van veertig grooten 't pondt: gelijk my by d'apostille van U Ed. Mog. op zijn requeste gelaft was te doen, tot dat anders zoude weezen geordonneert. Welke vorder ordre, alzoo den delinquant wel schijnt geneegen te zijn om de zaake by compositie af te doen, ik in alle reverentie verzoeken my met eerster gelegenheit overgezonden te mogen worden, om dienvolgens te procederen te meesten dienste van Uwe Ed. Mog. in welker gratie ik my met alle behoorlijke submissie,

Edele Mogende Heeren,

van heeler harten beveelende, Godt bidde haar in de zijne, tot welstant van den Vaderlande, alrijdt te bewaaren.

Uwer Ed. Mog.

Onderdaanste dienaar

Geschreven op den Huize te Muiden,
den 27 May 1612.

P. C. H O O F T.

17. Aan

17.

Aan JOHAN COLTERMAN,
Heere in 't Ooch, Raadt en Rentmeester Generaal
van Kennemerlandt &c.

Edele, Eerentfeste, wijze, vroomme, zeer voorzienige Heere,

Het heeft mijne E. Heeren van de Rekeninghe belieft, in deeze ingeslootene haare missive aan U E. te richten de acten op dezelve getekent my toucherende, omme, alzoo ik achte, by U E. daar op gedisponeert te worden: Bidde derhalven vrintlijk, U E. gelieve zulx metter eerster gelegenheit te laten geschieden, en daar benevens my te raaden, welken weg ik zal hebben te houden in 't maaken van nieuwen pacht van de Hofweide, alzoo de oude met mijnen predecesseur *in officio* gemaakt, met deezen jaare zal koomen te expireeren; en U E. antwoordt den brenger deezes te laten volgen om aan my te bestellen. Waar aan my vriendschap geschieden zal, die ik 't allen tijden dienstelijk en gaaren wil verschulden. Dat kenne Godt Almachtig, dewelke U E.

Edele, Eerentfeste, wijze, vroomme, zeer voorzienige Heere,
in gelukzaalige regeeringe altijdt bewaare.

U E.

Uit Amsterdam, deezen
9 July 1612.

Geheel dienstwillige
P. C. Hóóft.

18.

Aan DOMINICUS BAUDIUS,
Professor in de Universiteit tot Leiden.

Mijn Heere,

DE gelegenheden van Monfr. Badouere, doen hem d'eene reize achter d'ander my eenen last opdringen, dien ik gaarne van mijnen hals schuiven zoude, door affectie en reverentie die ik draage aan U E. groote qualiteiten; ten waare dat ik my des schaamde, van wegen d'oude vriendschap tusschen hem en my; mitsgaaders de billijkheit van zijn verzoek. 't Welk U E. uit zijn schrijven, hier by gaande, zal kunnen verstaan, en gelieven te voldoen: my zeindende de Acte daarinne geroert, in behoorlijker forme. Waar aan hem goetd genoeg en my vriendschap geschieden zal, die ik gaaren in tijdt en stonde erkennen wil, en U E. hier mede,

Mijn Heere,

Gode Almachtig, naar wensche alles goets, en mijne dienstige gebiedenissen, bevoolen laten.

U E.

Van den Huize te Muiden,
den 9 Augusty 1612.

Dienstwillige vriendt,
P. C. Hóóft.

19.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten
van Hollandt en Westvrieslandt.

Edele Mogende Heeren,

Na dat Henrik Claas Adriaanszoon, pachter van verscheiden 's gemeenelands middelen tot Naarden, over zekere grove excessen

ceffen tegens de Heeren Commissarissen op de verpachtinge in Maart laatstleden bedreven, alhier op dezen Huize in hechtenisse gestelt was, door bevel van Uwe Ed. Mog. en wederom naar eenige daagen relaxeert, onder handtastinge van t'allen vermaan in persoone te compareren voor de Gerechten van Naarden, ofte Uwer Ed. Mog. Collegie, en onder cautie van tienhondert ponden te xl grooten 't pondt, tot wijder ordre toe; zoo hadt ik, zonder die te hebben, noch by rechte, nochte by compositie, waar toe de delinquant wel scheen geneegen te zijn, my die zaake onderwonden, maar de intentie van Uw Ed. Mog. reverentelijk verzocht te mogen verstaan, ende eindelijk by haare missive van den 8 Juny last ontfangen, van de zaake noch voor een maandt 2 ofte 3 te houden in poincte van onzekerheit en vreeze, doende middelertijt het bedrijf, woorden en werken van den voorsz. Henrik Claasz. wel observeren, om Uwe Ed. Mog. van alles te verwittigen. Waar op haar gelieve te verstaan, dat ik niet en hebbe kunnen vernemen, dat de delinquant, zeedert zijne voorzeide gevankenis, hem in eenigen deele anders heeft gedraagen, dan een getrouw onderdaan van Uwe Ed. Mog. toestaat: ende derhalven als noch mijn ootmoedig verzoek is, dat haar ook gelieve my regle voor te schrijven van vorder procedure, ofte my de zaake te permitteren, omme daar inne te handelen naar dat mijnen raadt gedraagen zal. In 't verwachten van welk haar gunstig antwoordt, ik my uit alle vermogen in de goede gratie van Uw Ed. Mog. bevele, en dezelve met haare regeeringe,

Edele Mogende Heeren,

in de veilige protectie van den Alderhoogsten.

Uwer Ed. Mog.

Geschreven op den Huize te Muiden,
den 9 October 1612.

Onderdaanste dienaar

P. C. H O O F T.

20.

Aan VOLKART OVERLANDER,

Licentiaat in Rechten, Oudt Schepen en Raadt der Stadt
Amsterdam.

*Eerentfeste, hooggeloorde, voorzienige, zeer discrete Heere
en Neeve,*

NA dat ons 't onweder op Saterdag becommert hadt gehouden, zoo vondt ik behoorlijk, op gister te koomen oorlof neemen van U Ed. en met eenen goet, zijnen raadt te verzoeken op de zaake van dien pachter tot Naarden, die my zeedert ons afscheit in wat naarder bedenken gevallen is. U Ed. t'ontijde gezocht hebbende, is mijn troost geweest, dat ik met schrijven van beids in tijde bestellen konde. De missive van de Heeren Gecommitteerde Raaden spreekt aldus: *Hebben voor goet aangezien Uwe E. aan te schrijven, dat dezelve de zaake van 't begaan excès van den voornoemden Henrik jegens de Heeren Commissarissen, in Martio aldaar op de verpachtinge geweest zijnde, met den zelven wel zal mogen by compositie ofte anders afmaaken, mits Uwe E. lette, dat d'Authoriteit daar inne zoo veel werde bewaart, en 't respect behouden, dat het niet alleen diene voor hem, om in toekomende tijde zich des te wachten, maar ook voor anderen strekke ten civilen spiegele ende exempele, daar inne wy ons refereren t'uwre discretie.* Waar op
C mijn

mijn vriendelijk verzoek is, U Ed. als voorzien van oordeel, oeffeninge, en menigte van exempelen, gelieve my zijn gevoelen over te schrijven: of der Heeren meeninge voldaan kan worden, met een' compositie van gelde, waar van de boete, hoewel groot genoeg, nochtans tot alle des Wereldts ooren niet en komt; ofte dat men den delinquant alzo zal moeten handelen, dat publijklijk blyke, dat de straffe niet vergeten wordt, gelijk by zijne schuldbekenninge ofte diergelijke voor de vierschaare van Naarden, zoude kunnen geschieden: in welken gevalle de geldtstraffe behooren zoude verzacht te worden. Heel over een zijde zoud' ik noode loopen: maar waar gaaren tusschen de lichtvaardigheid, en de ongepractizeerde zwaarhoofdigheit door: en verzeeker my vayligheit op het compas van U Ed. aan de welke met onze E. welbeminde Nichte, wy ons uit alle vermoogen in gunste beveelen, en haare E Ed.

Eerentfeste, hooggeleerde, voorzienige, zeer discrete Heere en Neeve.

naar onze dienstelijke gebiedenisse, in hoede van Godt Almachtig,

U E.

Geschreven op den Huize te Muiden,
den 6 November 1612.

Dienstwilligste Neeve,
P. C. Hóóft.

21.

Aan HEINRIK CLAAS ADRIAANSZ,
Pachter tot Naarden.

Peter Cornelisz Hóóft, Droßaart tot Muiden, Baljuw van Goeylandt, doet te weten, U, Henrik Claas Adriaansz. Pachter, dat gy op donderdag eerstkomen, weezende den 15 dezes, naademiddag, U zult hebben te vinden by my op deezen Huize, om te verstaan de meeninge van de Ed. Mog. Heeren de Gecommitteerde Raaden van Hollandt en Westvrieslandt, op 't faict van de excessen by U in Maart laatstleeden tegens de Heeren Commissarissen op de verpachtinge begaan: volgens d'ordre, my daar op by haare Ed. Mog. aangeschreeven, in date den 20 October laatstleden. U nochtans verzeekerende vry geleide van gaan en komen voor deeze reize: dus zijt in geen gebreeke, en Gode bevolen.

Van den Huize te Muiden,
den 13 November 1612.

P. C. Hóóft.

22.

Aan DIEDRIK BAS,
Der Rechten Doctor, Oudtburgermeester der Stadt Amsterdam, Raadt Gecommitteert van de Ed. Gr. Mog. Heeren Staaten van Hollandt en Westvrieslandt.

Eerentfeste, hooggeleerde, wijze, voorzienige, zeer discrete Heere,

Mijns achtens zal U Ed. noch wel indachtig weezen, hoe dezelve my in July laatstleeden in den Haage vermaande van zekere pachters van Naarden, die verzocht hadden aan Uwer Ed. Mog. Collegie, om tot Busssem, een Vlek dicht voor de stad, te mogen compositen van den Impost, die nochtans een is met die van de stad, en eenzaamtlijk wordt verpacht. Ten welken inzien ook hen lieden zulx was afgeslaagen, met vermoede van dat het geschiede (gelijk het

het in der daadt was) om haar met zoodaanig consent te provide-
ren, naa dat alrede contraventie was begaan en begonnen t'ontdek-
ken. Ook dat by Missive van den 15 Juny my uit den naam van U-
wer Ed. Mog. Collegie belast was, teegens zoodaanige composanten
te procederen voor Gecommitteerde Schepenen van Naarden; by
verzuimenisse van de welke my in cas van reformatie wel goet recht
zoude worden geadministreert. Volgens 't welke mijn Substituit
Schout ter voorzeider Steede, door last en uit den naame van my,
de zaaken met goet debvoir heeft gevordert: Maar eindelijk sen-
tentie tegens gehadt. Waarop ik hem nu geordonneert hebbete Hoo-
ve te trekken, om te vervolgen tegens de contraventeurs, verdaagt
op den 23 deezer voor Uwer Ed. Mog. Collegie. Is derhalven mijn
eerbiedig verzoek, U Ed. gelieve de goede handt aan de zaake te
houden; zonder 't welke, de autoriteit, tot maintainue van 's Ge-
meenelandts middelen noodig, hier t'eenemaal zal koomen te ver-
vallen. Ende bedankende U Ed. van heeler harten voor de goede ge-
neigtheit t'mywaarts beweezen, in 't vorderen van finale ordre op 't
stuk van Henrik Claas Adriaansz, gebiede my op 't dienstigste aan
U Ed. dezelve beveelende hiermeede,

Eerentfeste, hooggeleerde, wijze, voorzienige, zeer discrete Heere,
met zijne E. Huisvrouw en gezinne, den Alderhoogsten in behoe-
denisse.

U Ed.

Van den Huize te Muiden,
den 19 November 1612.

Geheel dienstwillige vriendt,

P. C. H O O F T.

23.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten
van Hollandt en Westvrieslandt.

Edele Mogende Heeren,

OP haare missive van 23 November en de bygevoegde requeste
van Henrik Claas Adriaansz, pachter tot Naarden, gelieve
Uw Ed. Mog. te verstaan, hoe dat ik als noch niet en kan vernee-
men, dat dezelve zeedert het slaaken zijnes persoons uit der hechte-
nisse, zich anders zoude hebben gedraagen, dan een getrouw onder-
daan van zijne Overheden toestaat: ende geve Godt dat het duur
hebbe. Is ook waar dat ik, naa den ontfang van Uw Ed. Mog. schrij-
ven in date den 20 October, hem hebbe te kennen gegeven, dat
my was gepermitteert de zaake met hem af te maaken by compositie,
waar toe hy zich lang te vooren hadt vertoont geneegen te weezen.
Waar op hy, vraagende wat mijn eisch mogte zijn? van my t'ant-
woordt hadde, dat zy waare ter somme van tienhondert ponden
van xl grooten 't pondt; ter welke Uwe Ed. Mog. hem hebbende
doen caveren, alvooren dat hy mogte ontslaagen worden, dezelve
scheenen de zwaarwichtigheit van de actie zoo hoog getaxeert te
hebben: niet te min, dat my door gratie van Uwe Ed. Mog. niet
en was gelimiteert op de volle somme preciselijk te staan. Zoo hadt
ik dan, meende hy Henrik, zijn borgen aan te spreken; hy had-
de zijn gissinge op een roosenobel vier of vijf gemaakt. Alzoo schijnt
hy ook in de requeste zijne misdaadt licht te slaan, dezelve door-
gaans noemende een mesuis, en maar eenige ongerijmtheit van spre-
ken bekennde. Daar geheel Naarden bekend is, dat hy de Heeren
van

vander Duffen en Daiman, der Ed. Gr. Mog. Heeren Staaten Commiffariffen, publijkelyk in 't aangezicht geworpen heeft, dat om den Impoft te verpachten, op conditie en belofte van niet te compoferen, gelijk haare E. E. zulks voorhielden, daar en hadden zy geen commiffie toe; zy zoudenze toonen, waaren'took gehouden te doen: en, als of dat niet *fatis atrociter* [*onbefchoft genoeg*] de digniteit van haare E. E. en der Heeren Staaten geinjurieert waare, noch daar en boven voor alle de omftanderen uitgekreten, hy wenschte dat de tonge met beroertheit geslaagen wierde van den geene, die op die conditie eerst geldt bieden zoude: gelijk ook niemandt zich des onderwonden heeft, maar is by onderhandelinge den impoft aan zekere dorpluiden van Goeylandt moeten verpacht worden, tot ontrent vijf hondert guldens min, dan zy de laafte zes maanden hadt opgebracht. Aangaande van heel befchonken, en zijns doens onwetende geweest te hebben; acht ik, dat hy dikwils bevonden is geworden zijnen pacht wel gade te flaan, zonder meer nuchterens moeds te wezen, dan hy op die tijdt was, doen hy 't ook by geen fpreken latende, des ftaats roeper gehuurt, en aan allen hoeken met de raatele heeft doen uitroepen, dat alzooy zijn pacht noch eenige daagen duurde, wie midler tijdt bier inne begeerde te leggen ('t welke niet dan in fraude van den aankomenden pachter konde gefchieden) zoude by hem komen om te compoferen, den rijken om gelde, (dat was te luttel) den armen om Godts wil. Of die raatel onrust, en luttel min als allarm kraaide, daar en flaa ik niet veel twijffels aan. Ende die hem mogte zien ter torture gedreigt, ik laat my voorftaan, uit d'onmaatige vreeze van aan den lijve geftraft te worden, die hem in der gevankenfiffe zijn verzeerde confcientie zomwijlen aanjoeg, dat men hooren zoude van complot, om den pacht van 's gemeenelandts middelen te dwingen: de fchaadelijxte monopolie, die tegens 't gemeene befte verziert kan worden. Hy geeve dan hoog op van voorleeden dienften, die yemandt gunfte behooren te maaken in misval en wederspoedt, afgunft in misdaadt en wederfpannigheit. Maar ik kan niet bevinden, dat hy zich ooit in eenig gefignaleert rencontre gevonden heeft geduurende d'oorlooge; ende noch min ten tijde van zijnen dienft, in den welken hy zich uit wulpsheit begeeven hebbende, naa vier of vijf maanden, niet langer, geloft is geworden van zijn moeder, die, voor een vrouw van middelen bekend binnen Naarden, maar deezen eenigen zoone en heeft, tot erfgenaam van wel vijf of zes duizendt guldens, zoo daar gelooft wordt. Alzooy weinig blijkt my van lijfsgevaar, over 't invorderen van 's gemeenelandts middelen gelooopen, met ontfangen van quetfuuren, ofte dat hy daar af lijktekenen zoude gehouden hebben; maar is te gelooven, dat de geene die hy heeft, zijn van daar de naame *Hein duivel* is, zoo hy heet in de wandeling; te weten, van zijn woest en roekeloos leeven, 't welk hy in tapherbergen, tuiffchen, en twistmaaken heeft doorgebracht: zulx dat hy by wijlen mijnen predeceffeur *in officio* ook eenen doodtflag hadde geperpetreert, die niet met allen favorabel was, alhoewel hy daar over by den Gerechte van Naarden maar in een civile geldtboete is gecondemneert geweest: waar uit men afneemen mag, of hy de man zy, om zoo naauw gezet te weezen, dat het leedtweezen van het tegenwoordig faict hem zoude doen, zoo hy zeit, vallen in deeze ziekte, die hem wel vier maanden naa zijn relaxatie eerst is overgekoomen; gelijk meede wel te denken is, hoe zeere die door mijn comminieren verzwaart kan weezen, dewijl hy

noch

noch zeedert , naamelijk den 28 November ; zelve op 't Stadthuis van Naarden zekere zijne zaaken voor gecommitteerde Schepenen heeft gevordert : ende klaagt ondertuffchen , dat zijn krankheit , die hy voorheenen lighter maakt , hem twee maanden lang belet heeft zijnen pacht waar te neemen ; daar ik verftaa , dat hy nooit het bedde gehouden heeft. Ook heeft hy twee voorkinderen van die jaaren , dat zy boekhouden en cedullen uitgeven ; ende , behalven dat zy moederlijk goetd ter Weeskaamer hebben , haar voorts met huismans werk generende zijn : in voegen dat hem alleenelijk tot lafte koomen zijne kinderen van de tegenwoordige huisvrouw , die vier in getaale zijn. De middelen die hy daar toe heeft , dat men weten kan , zijn een groot huis , 't welk hy zelve bewoont , met een fchuure binnen Naarden , daar hy paarden , koeien en bouwknacht houdt , ook eenige perceelen landts : ende heeft van deezen jaare ongelijk veel meer verkocht , naa my onderrecht wordt ; alzo hy zijn werk maakt van koopen en verkoopen : zulx dat hy in Naarden gansch in ander estime is , als in zijn requeste , ende voor een heel welgestelt man , eenige duizenden rijk , gehouden wordt. 't Is waar , dat hy betaalt heeft aan kosten van Justitie voor drie Schouten en drie dienaaren , mitsgaaders aan waagenvracht eens op de nacht van de apprehensie , en eens op d'inspectie van de privilegien van Naarden , die Uw Ed. Mog. my belast hadden te neemen , in alles ontrent 14 gl. op welke somme ik bekenne t'over ontfangen te hebben ontrent de waarde van zeven stuivers , welke alleen t'mijnen profijte quaamen : invidieus genot voor alle de moeite die men met deezen mensche gehad heeft ! op dat ik van 't perikel zwijge , 't welk Burgermeesteren van Naarden my wel zeggen konden , dat ik zoude geleeden hebben van hare gemeente , en waare de zaake niet in zulken stilligheit toegegaan , dat de Stadspoorte wel achter den gevangen geflooten was , eer yemand buiten zijnen huize konde opgewekt wezen. Te weten , hun was geleegeen aan 't beschermen van den getrouwen voorstander van 't profijt , dat zy by 't componeren , tot naadeel van de gemeenemiddelen , genooten : alhoewel hy anders by elk particulier nergens naa zoo wel in den huisraad en staat ; als hebbende zich (gelijk den voornoemden Heeren Commissarissen wel te vooren quam) in de gezeyde compositien zeer partijdig gedraagen , zommigen zeer weinig , anderen , om meer als civilijken gevreesd te zijn , met bitterheit het uiterste afpersende : by welke maniere van doen hy zich zoo wel bevonden heeft , dat het hem continuelijken , 't eene jaar achter 't ander pachtende , wel aan goede verwe zoude ontbroken hebben , om eenig verzoek van quijtscheldinge of diergelijke gratie wat oogs mede te geven. Om alle deze redenen dan ben ik verwachtende , dat Uwe Ed. Mog. het zijne voor wat anders dan een mesuis zullen aannemen , en zonder zijne gepretendeerde lijvelooze diensten te compenseren met een faict van zulken wederspannigheit , en van zoo perniciousen exempele tegens d'Authoriteit van de Hooge Overigheit , ook zonder beweegt te worden met zulke zijne geringheit van middelen , 't welk niet dan een loos voorgeven , immers geheel tegens d'apparentie is , Uwe Ed. Mog. hem , die 't gemeene Landt in zulker wijze van vijf hondert guldens teffens gefraudeert heeft , niet en zullen verstaan in eenige lichte amende vervallen te wezen ; daar tot de minste fraude , jaa tot die van een half vat biers , de boete van tweehondert guldens is staande. Maar is , in alle reverentie , mijn verzoek , dat

dat Uwe Ed. Mog. gelieve hem te belasten met een mulcte, die eenigzins geproportioneert zy tegens de zwaarheit van 't delict, 't welk ik my verzeekere van Uwer Ed. Mog. discretie, en gebiede my hier meede,

Edele Mogende Heeren,

uit alle mijn vermoogen in gratie van dezelve, Godt biddende haare gelukzaalige regeringe op 't hoogste te zeegenen.

Uwer Ed. Mog.

Onderdaanste dienaar

P. C. Hóóft.

Geschreven op den Huize te Muiden,
den 3 December 1612.

24.

Aan de Heeren den eersten en andere Raaden en Meesteren
van de Rekeninghe in Hollandt.

Edele Mogende Heeren,

IN voldoeninge van d'apostille Uwer Ed. Mog. in date den 30 Maart laatstleeden, op de requeste van Rijk Elbertsz van Huizen, manflagtig in den persoone van Gijsbert Aartsz, gelieve te verstaan, voor zoo veel de rechtsvorderinghe aangaat, dat de suppliant al voor date voorzeit inne gedaagt en in 't eerste default gecondemneert is geweest; naamelijk op den 15 Maart, als blijkt by acte hier nevens gaande. Maar zeedert Uwer Ed. Mog. apostille, my geexhibeert, en hebbe niet goet gevonden, *deliberante principe* [terwijl de Overigheit raadtpleegt] met de zaake voort te vaaren.

De Inventaris der goederen van zeer kleiner waarden weezende, is gemaakt ten overvloedt (alzoohuis en hofstede meer bedraagen dan de boete van hondert ponden van xl grooten, by privilegie van Goeylandt t'eenen dootslag staande) ende hier by gevoegt, met d'informatien van 't faict genoomen.

De goederen te priseren, is nooit in deezen quartiere in gebruik geweest: heeft men ook geen gezwoorens tot dat werk ten platten lande, en de Schepenen haar dies luttel verstaande.

Belangende de toekomstige van 't faict, en heb ik niet anders konnen verneemen, als dat op den 5 Maart laatstleeden de suppliant van een zijns gebuurs kalf te slachten naar huis keerende, met een mes in zijn handt voor by 't huis, daar Gijsbert Aartsz zittende was met ander gezelschap, van 't zelve, alzoohy ter achterdeuren inzag, aangeroepen en genoodigt is, om met hen te koomen drinken. Waar op hy binnen getreden, en een wijle daar naa 't mes uiter handt geleidt hebbende, in handelinge geraakt is, en ten laatsten overkoomen met Gijsbert voorzeit in de koope van een Lijfken 't welk die aan hadde, op voorwaarde, dat de wijnkoop meede gegolden zoude worden by den verkooper: maar heeft dezelve uit zaake van dien korts daar naar begoft te krakkeelen, zeggende hy behoorde geen wijnkoop te betaalen; en naa dien hem 't gezelschap en zijn eigen moeder daar inne tegens vielen, voorts opgestaan zijnde, den Suppliant alzoohy zat, in 't hooft gesneeden, zulx dat hem 't bloedt by den aangezichte nederliep; dewelke daar over oprijzende, en te rugge wijkende met roepen, Hy Gijsbert zoude van hem blijven, heeft zijn afgeleide mes in der handt gekreegen. Doch even straffelijk vervolgt zijnde, en geweeken tot tegens zeeker middelschot, is aldaar van Gijsbert ter aarden en onder hem geworpen, alwaar hy ge-

gedrongen, om op te geraken, schijnt hem gegeven te hebben de wonden, aan welke hy Gijbert gestorven is: alzoo de geene, die tegenwoordig waaren, geen acht genomen hebben, vermids de verbaastheit, in welker wijzen het zelve geschiedt zy.

Ende naa dat ik de gelegenheit van den huize bevonden heb, kan ik niet anders gevoelen, als dat den perpetrant zoo zeer gepresseert zijnde, al eer hy eenige weere boodt, zwaarlijk, buiten 's lijfs gevaar, eenige deure zoude hebben kunnen gekrijgen, om zijn partye t'ontgaan.

De zoen is wel verzocht aan 's neergeflaagens maagen, maar niet verworven, uit oorzaake, dat partyen niet en willen luisteren, voor en al eer verzoent zy de doodslag van zeeker broeder van Rijk Elbertsz, die ontrent een jaar verleeden afgemaakt is, van eenen Mr. Wijbrandt Jacobsen, Chirurgijn tot Huizen, dewelke voorwaar in ongelijker wijzen en zeer leelijken is toegegaan.

Het leven by den suppliant voorheenen geleidt, en kan ik niet ontdekken, dat met eenige gelijke oft andere delicten oft suspicie van dien besmet zy geweest.

Zijn geannoteerde huis ende hofstede zijn zeedert zijn voorvluchtingheit verkocht, voor ontrent vierhondert guldens, en 't geïnventariseerde zoude, naa dat ik hoor gissinge maaken, geen hondert guldens gelden: 't welk weezende al wat hy heeft, naar ik verneemen kan, en zouden zijne middelen niet monter en ter somme van vijf hondert guldens: waar tegens gezeidt worden noch eenige schulden te wezen. Zulx dat my dunkt, onder verbeeteringe, dat de Suppliant, ten aanzien van zijne en des zaax gelegenheit, voor den uitkoop en landtwinninge wel zoude mogen volstaan met de helft van ordinaris boete, naamelijk vijftig ponden ten xl grooten.

Ende dit weezende al 't geene, waar meede ik U Ed. Mog. in deezen weete te dienen, gebiede my uit alle vermogen,

Edele Mogende Heeren,

in gratie van U Ed. Mog. die Godt Almagtig in de zijne en gelukzaalige regeeringe altijdt bewaare.

Uwer Ed. Mog.

Gelchreven op den Huize te Muiden,
den 18 May 1613.

Onderdaanste dienstwillige

P. C. H O O F T.

25.

Aan dezelve.

Edele Mogende Heeren,

DEezen accompaneert de reekeninge van Jonker Albert van der Hel, Uwer Ed. Mog. Fabrikmeeſter, inhoudende d'onkosten van reparatie aan deezen Huize gedaan in de jaaren 1612 en 1613 om Uw Ed. Mog. met alle reverentie indachtig te maaken haarder ordre, gegeven op de requeste uit mijnen naam geprefenteert, over de groote ſchaade, die 't Huis geleeden hadde by 't onweeder, tusſchen 27 en 28 December laastleeden; wanneer niet de ſchalien alleen, maar geheele ſtukken loots van den daake door den windt ongelooflijken verre geworpen zijn, en de zwaarſte toorens, hoe dik van muuren die ook zijn, niet anders als een rank gebouw geſchudt wierden: waar uit het ander kan afgemeeten worden. 't Welk ingezien, mitsgaaders den tijdt van twee ſayzonen, die de Reekeninge

ninge bevat; Uw Ed. Mog. haar min zullen hebben te verwonderen over de grootheit der kosten, die gelijk het gaat met d'ouwde huizen, jaarlijx verzwaaen, alzo noch gestadig veel ongedaan werk over blijft, 't welk Uw Ed. Mog. in persoone overkoomende, bevinden zullen mogen, en de Heere Rentmeester Colterman getuigen; zonder dat yets van importantie ter contemplatie van mijne zinlijkheit tot der Graaflijkheit last gebracht werde: hoewel ik by mijne commissie in alle d'emolumenten mijner voorzaaten gestelt zijnde, van alle de Princelijke meublen, als tapijten, beddingen, stoelen, lijnwaat, tafelservice en anders, totten huize behoort hebbende, niet en geniete de waarde van hondert guldens eens, als blijkt by inventaris t'mijnen opkoomen genoomen. Hoope derhalven dat Uw Ed. Mog. my de kosten van wat exacter reparatie, met goede redene zullen indulgeren: op dat het huis in zulke gestalte blijve, als op 't minste ter eeren bestaan mag, en niet op het meeste, alzoo dezelve Heer Rentmeester, hier op d'inspectie wesende, verklaarde, dat drie oft vier duizent guldens aan de reparatie gelegd konden worden, zonder dat men eens zeggen zoude, dat het te veel waare. 't Welk ik in alle eerbiedigheit verzoeken, my uit alle vermogen gebiedende in gratie van Uw Ed. Mog. dewelke,

Edele Mogende Heeren,

Godt almachtig in gelukzaalige regeeringe altijd bewaare,

Uwer Ed. Mog.

Geschreven op den Huize te Muiden,
den 30 July 1613.

Onderdaane dienstwillige

P. C. Hóóft.

26.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten van
Hollandt en Westvrieslandt, in Westvrieslandt en 't
Noorderquartier.

Edele Mogende Heeren,

ONlanx is t'mijner kennisse gekomen, dat zeker Deurwaarder van Uw Ed. Mog. uit kracht van haaren Mandamente geciteert zoude hebben, binnen der stede Weesp, den persoone van Jan Heinrixz Lap, burger en brouwer aldaar, om voor U Ed. Mog. te rechte te staan, zonder eenige imploratie van territorie ofte kennisse van mijnen Substituit Schout der stede voorzeidt. 't Welke gemerkt is strekkende tegens de stile altoos in Hollandt geobserveert, conform den beschreven rechten; en tot prejudicie van 't Hoogofficierschap, 't welke aldaar onder 't Castelainschap van Muiden en Baljuwschap van Goeylandt den Ed. Groot Mog. Heeren Staaten my gelieft heeft te vertrouwen, mitsgaders tot infractie van de privilegien der voorzeider en alle andere Steden van Hollandt in 't gemeen, inhoudende: Dat men de burgers van dien, ter eerster instantie, niet en mag evoceren, maar ook over delicten elders gecommitteert, ter plaatse haarder residentie aan recht heeft te vorderen. Zoo heb ik niet kunnen ledig staan van 't zelve by deezen voor te draagen aan Uw Ed. Mog. ten einde dat, haar goetd inzicht hier op genoomen, den Heere Officier der Stadt Hoorn, impetrant van 't voorzeide mandament, gelieve te disponeeren, omme den gewoonelijken en behoorlijken voet van procederen te volgen; zonder dewelke te houden, by aldien de gedaagde schoon quaame gecondemneert te worden, d'executie doch alhier zoude worden gedifficulteert, dewelke be-

behoorlijk geprocedeert zijnde, men gaarne zoude doen en admitteren; offererende tot vordering van de Justitie en des gemeenelandts middelen, alle mogelijken dienst, omme al zulke expeditie alhier, ten verzoeken en klachte van den Heer impetrant en zijne adjuncten, en ook anderszins, *ratione officii*, met kennisse van zaaken te doen en te laten doen, als de redene zal kunnen vereischen. Hier meede,

Edele Mogende Heeren,

gebiede my van heeler harten in gratie van Uwe Ed. Mog. die Godt in gelukzaalige regeeringe genaadelijk behoede.

Geschreven op den Huize te Muiden,
den 17 Augusty 1613.

Uwer Ed. Mog.
Geheel dienstwillige
P. C. H O O F T.

27.

Aan de Heeren Staaten van Hollandt en Westvrieslandt,
ofte derzelve Gecommitteerde Raaden.

Edele Grootmogende Heeren,

IK heb niet kunnen leedig staan, ten verzoeken van bringer dezes
Heinrik Otten, geappointeerde op dezen huize, Uw Ed. Groot Mog. in alle reverentie voor te draagen, hoe dat hy voor eenige maanden, by 't verlies van zijn huisvrouw, alleen belast gebleeven is met twee jonge kinderkens: om dewelke nevens zich zelve te verzorgen van noodtdruft, hem nocht goede wille, nocht naarstigheit ontbreekt, maar alleen zijn gezondheid in 's landts dienst verlooren; biddende Uw Ed. Groot Mog. zoo te dezen inzichte, als ook van de kosten die hy heeft te draagen, overmits het dikwils opbreken zijner quetsuure, gelieve door haare gratie zijn tractement, weezende van negen ponden ter maant, zoo luttel als (mijns weetens) van niemandt anders alhier genooten wordt, zulx te stijven, dat hy voortaan middel hebbe, om beeter heenen te koomen, en oorzaak om Godt Almachtig te bidden, hem gelieve,

Edele Groot Mogende Heeren,

Uw Ed. Groot Mog. regeeringe op 't hoogste te zeegenen, gelijk ik van harten wensche, en dienstelijk aan haar gebiede

Van den Huize te Muiden,
den 2 November 1613.

Uwer Ed. Gr. Mog.
Onderdaansten dienaar
P. C. H O O F T.

28.

Aan JOHAN VAN OLDENBARNEVELT,
Ridder, Heere van den Tempel, Rodenrijs, enz. Advokaat en Groot Zegelbewaarder van Hollandt
en Westvrieslandt.

Eedele, gestrenghe, welwijze, hooggeleerde, vermoogene Heere,

DEeze zal met eerbiedinge de vrymoedigheid neemen, om Uw Ed. gewichtige zorgen eenige steurnisse te doen, ten verzoeken van Peter Peterfz van Neck, Burger der Steede Weesp, tegenwoordelijk gebruikt zijnde in de Scheepensbank aldaar, gelijk ook lange jaaren voorheenen vast doorgaans, en zoo veel als 't privilegie geleeden heeft. Van welken last, hoewel anderszins drachlijk, hem de gering-

ringheit zijner middelen en huisgezin van zeven kinderen, wel behoort hadt te verschoonen, ten waare de schaarsheit geweest van goede Patriotten zijns gelijke. De Kerkenraadt heeft zijner ook niet willen ontbeeren; ende hy zich alomme met zonderlinge rekkelijkheid, en gematigtheit ten gemeenen beste gequeeten. In welken aanzien ik Uw Ed. bidde te billijker te vinden, en goede handt aan te houden, dat 's gemeenelandts borze hem mochte verlichten van een zijner zoonen, met naame Arnoldus Neckius, de welke 't getuigenis hebbende van naarstig, en vreedzaamer aart, tot noch toe by hem ter schoole gehouden, en onlanx t'zijnen kosten bestelt is in 't Collegie van de Heeren Staaten: alwaar doch eenige plaatzen voor aanvoeyelingen tegenwoordelijk open staan. Gelieve voorts my deeze moeyelijkheid ten besten af te neemen: mitsgaders mijn ongeluk den schult te geven, van dat ik Uw Ed. niet hebbe mogen bejeegenen met iets van allen den dienst, dien ik haar schuldig ben, ten tijde als haar geliefde my op deeze plaatse met haar bezoek te vereerlijken: alzoo de ziekte van mijn Huisvrouw ons, onverwittigt van Uw Ed. koomste, doen tot Amsterdam was houdende, werwaarts de kermis juist te dien daage ook het gezin van hier hadde getrokken, om 's avondts weeder te keeren. Hiermeede,

Edele, gestrenghe, welwijze, hooggeleerde, vermoogene Heere,
kuffe eerbiedelijk de handen aan Uw Ed. my gebiedende van heeler harte t'haarwaarts, die Godt in gelukzaalige regeeringe altijd bewaare.

Van den Huize te Muiden,
den 20 van Louwmaandt
1614.

U Ed.
Onderdaanste dienaar
P. C. Hóóft.

29.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten
van Hollandt en Westvrieslandt.

Edele Mogende Heeren,

Volgens den last, by U Ed. Mog. schrijvens van den 14 dezer, op den 24 ontfangen, hebbe ik met dien van Naarden gehandeldt, ten einde zy, om redenen in Uwer Ed. Mog. missive geroert, te vreedten wilden zijn, dat Philips Gerritsz, als Weyman van Jonker Didrich van Zuilen, ter cause van 't geene by hem in 't stuk van de jacht mishandeldt waare, wijders mochte blijven ongemolesteert. Waarinne zy lieden verklaaren haar met alle gehoorzaamheit te onderwerpen d'authoriteit van Uw Ed. Mog. gelijk zy haar wel schuldig kennen ook in veele grooter zaaken te doen. Bidden doch, al wat zy ootmoedigst kunnen, Uw Ed. Mog. gelieve voor den toekomenden tijdt hun toe te staan, het handthaaven van de Keure op 't stuk van de jacht, zeeker ter hoogdringender noot gemaakt: en om de welke te doen observeeren, Burgermeesteren van Naarden zelve wel hebben willen voorgaan met hun hunne patrijshonden, en zommige van grooten prijze (gelijk my wel bekend is) ten onoorbaar quijt te maken. In welken aanzien Uw Ed. Mog. haar gelieve te goede te houden, dat zy onbillijk gevonden hebben in Philips voorzeit, weezende een herbergier, gezeten onder haare jurisdictie, het jaagen met honden op patrijs, 't welk zelve den best gequalificeerden in de houtvesterye van Hollandt niet en is geoorloft. Ende
voor-

voorwaar, als men in dus een perfoone, alhoewel onder naame van eenig voorneemen Edelman, voortaan alzulke inbreuke, tot vilipendie van de keure, zoude behoeven te diffimuleren, zoo moet ik bekennen zwaarlijk te kunnen zien, in welker maniere te weeren d'oude licentie, en dienvolgende eindelijke bederffenisse van den velde in Goeylandt, 't welk jammer waare. Waar aan ik Uw Ed. Mog. bidde te peizen, op dat men ook aan d'ander zijde genoegenee met het geene tot noch toe in deezen is gepasseert. Ende hier meede,

Edele Mogende Heeren,

offerere my in aller reverentie aan Uw Ed. Mog. Godt biddende haar in gelukzaalige regeeringe genaadelijk te behoeden, en in haar goede gratie

Uwer Ed. Mog.

Onderdaansten dienaar

P. C. H O O F T.

Geschreven op den Huize te Muiden,
den 27 Maart 1614.

30.

Aan J O A N V A N S C H A A G E N,

Heere van Schaagen, enz.

Edele, eerentfeste, hoogachtbaare, wijze, zeer voorzienige Heere,

MY is leedt des misverstandts, tusschen Uwer Ed. Neve Jr. Dirk van Zuilen van Draakenburg ter eenre, en Burgermeesteren van Naarden ter andere zijde gevallen, ter cause van de keure, zeecker ter hoogdringender noot, op 't stuk van de jacht gemaakt: Om de welke te doen observeeren, zy lieden wel hebben willen voorgaan, met zelve hun hunne patrijshonden, en eenige van grooten prijze, zoo my wel bekend is, ten onoorbaar quijt te maaken. Ende indien tegens Uw Ed. Neve te dier oorzaake van mijnen substituit Schout van Naarden, *ex officio* verplicht om de stadts keuren te handthaaften, wat meer geyvert is als wel betaamde, bidde, Uw Ed. gelieve 't zelve te pardonneren aan zijne onervarenheit in Edellieden van dier soorte te bejeegenen. Voorts naademaal Uw Ed. verklaart, in dienst en door last van zijnen Neeve voorzeit geschiedt te zijn, 't geene in deezen by Philips Gerritsz is gedaan, zoo zijn ter contemplatie van dien ook die van Naarden zeer wel te vreedden, dat men den zelve wijders laate ongemolesteert. Verzoeken doch reverentelijk nevens my, Uw Ed. gelieve te doen in maniere, dat de voorzeide Philips gewaarschouwt werde, om den naam van Uw Ed. Neeve buiten deszelfs weten niet te misbruiken, met het aanhouden van zijnen patrijshondt in Goeylandt, daar hy woonachtig is, gelijk men hem noch bevonden heeft te doen op den 24 deezer: daar nochtans den best gequalificeerden ook in de houtvesterye van Hollandt niet vry staat met honden op patrijs te gaan, 't welk Uw Ed. niet mag onbekent wezen. De goede affectie t'mijner vorderinge tot dit Officie by Uw Ed. betoont, is my van mijnen Vader zulx en voor zoodaanige ingescherpt, dat dit het allermiste is van 't geene ik wensche te moogen doen, in recognitie van dezelve ten dienste van Uw Ed. my houdende ook anderszins op 't hoogste vereert met gecommandeert te zijn by een Heere van zulken bloedt

bloedt en qualité. Waartoe Uw Ed. zich mag verlaaten : en zy hier meede,

Edele, eerentfeste, hoogachtbaare, wijze, zeer voorzienige Heere, nevens vruntlijke groetenisse, den Almoogenden in genaade bevoolen.

Uw Ed.

Geschreven op den Huize te Muiden,
den 27 Maart, 1614.

Gepligeeerde dienaar

P. C. Hóóft.

31.

Aan Jonker DIRK VAN ZUILEN
VAN DRAAKENBURG.

Edele, eerentfeste, voorzienige, zeer discrete Heere,

GEziende missiven van de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden, en zijne Ed. van Schaagen, heb ik terstondt met dien van Naarden gehandelt, zulx dat zy wel te vreden zijn, ter contemplatie van Uwe Ed. en zijne commissie, gegeven aan Philips Gerritsz, dat dezelve, over 't geene in 't stuk van de jacht mag wesen geschiedt tegens de keure, wyder blijve ongemolesteert, 't welk is al 't geene de Heere Uw Ed. oom op my verzoekt. Bidde doch, Uw Ed. gelieve den voorzeden Philips te waarschouwen, dat hy zich voortaan met den naame en last van Uw Ed. niet en trachte te excuseren, aangezien by de tolerantie van patrijshondt te houden, gelijk hy noch dede op den 24 dezer, niet practicabel en is d'andere ingezetene van Goeylandt langer te coërceren. Waar uit immers volgen zoude de voorige licentie, en eindtlijk bederf van den velde, ten kleenen dienst van Uw Ed. tot dewelke ik my gedraage in deez; haar latende hier mede,

Edele, eerentfeste, voorzienige, zeer discrete Heere,
naar mijne dienstige gebiedenissen, Gode den Almachtigen in genaaden bevoolen.

Uw Ed.

Geschreven op den Huize te Muiden,
den 27 Maart 1614.

Geheel dienstwillige

P. C. Hóóft.

32.

Aan Jonker FREDRIK VAN ZUILEN
VAN NIEVELT.

Edele, eerzaame, voorzienige, zeer discrete Heere,

WEL waar mijn wensche geweest, dat U Ed. mijne redenen van pretensie op de Hofweide, frivool genoeg mogte gevonden hebben, om te gedoogen, dat zy in den schijn, als ik dezelve U Ed. hadt aangeschreeven, verscheenen waaren voor de Heeren van de Rekeninge, alvooren dan haare Ed. Mog. resolutie t'mijnen naadeel af te vorderen. Want in welker wijze Pons Harmanfz, door dien den Drossart inder tijdt, vermits de troublen, 't landt t'onbruik was, aan de huire geraakt zy, ook dat de proffijten van de Hofweide by al de voorgaande Castelains, zoo lange als mensch gedenken mag, in haar leven en niet naa haar doodt getrokken zijn, en kan U Ed. niet ignoreren. Niet te min, dewijl ik my zelve tot d'uitspraak der Heeren van de Rekeninge hebbe gerefereert, 't welk in U Ed. requeste

te

te nochtans verzwegen wordt, onaangezien de excessive onkosten van waagevrachten, die ik der kaamere niet in rekening brengen kan, en, tot zuivering van dit quartier, meer dan ik schuldig te doene was, gaarne gemaakt heb, ten aanzien van 't genot der gorsserye, 't welk ik altoos hieldt den Castelain te dien inzichte gegunt te wezen; zoo heb ik ordre gegeven aan mijnen Vaader tot Amsterdam, om te tellen, volgens 't verzoek van U Ed. en zijnen man, mits leverende quitantie als behoort, en ook de originele apostille der Kaamere van de Rekeninge, dewelke doch U Ed. van geen en dienste kan wezen, maar wel mijnen erfgenaamen, zoo 't geviel dat ik mede quaame t'overlijden in de eerste jaaren naa 't ingaan van den pacht, welke my van haare Ed. Mog. op nieuw is toegezeit: aangezien 't exempel van deze apostille unicq is, en zoo ik versta, ook ter Kaamere niet geregistreert, zulx dat de pretensie van resteerende jaaren naa mijn doodt, hier op alleene zoude moeten gefondeert worden; behalven dat alle ordonnantien gewoone zijn ter handt gestelt te worden den geen en, die dezelve voldoet. 't Welk ik U Ed. hebbe willen te kennen geven, op dat zy deeze niet en neeme, gelijk ik bidde, voor tergiversatie, spruitende uit quaadwilligheid, dewijl ik uwen man terstondt voorts zoude geholpen hebben, had hy konnen verstaan my d'ordonnantie te laten, waar toe hy zeide niet gelast te wezen; maar haar verzeekere, dat ik niet alleen haars gelijke, dien ik alle behoorlijk respect heb leeren draagen, maar ook veele mindere, niet gewoon ben met frivoole redenen te paaien, ofte van yetwes, deugdelijk gepretendeert, te frustreeren; wetens niet, dat weet Godt, wien ik Uwe Ed. naar vruntlijke groetenisse bevoolen laat.

Uwer Ed.

Haastig, van den Huize te Muiden;
den 14 May 1614.

Geheel dienstwillige

P. C. H O O F T.

33.

Aan D I R K B O O T,

Procureur voor den Hove van Hollandt.

Domine Procurator,

IK heb U E. schrijven, met de acte van de Kaamere van Rekeninge, ontfangen, my verpachtende de Hofweide voor een jaar, met toezegginge van langer tijdt, naar inspectie by haar eersten commissaris in dit quartier te neemen; en waare my lief te mogen weten, wie en wanneer het zijn zal, een weinig te voeren. Monfr. Mierop zoudet U E. konnen zeggen. By den welken U E. zal gelieven te verneemen, oft zekere missive van Jonker Verhel den Heeren van de Rekening is behandigt, dewelke tot dien einde aan den Raatsheer Berkhout gezonden was, om Ordonnantie te hebben van haare Ed. Mog. tot reparatie van de Zuidwester tooren van deezen Huize, dewelke ik verstaan heb uit den Heere Rentmeester geresolveert te wezen; en dat U E. dispositie vordere op de gezeide missive, uit naam van Jonker Verhel, die 't op my heeft begeert: doch zal ik U E. der moeite schuldig blijven. Voorts zeinde by deezen een recueil, sommierlijk inhoudende alle de Placcaaten en andere Acten van belang, geregistreert in de Griffie van Hollandt, zedert den jaare 1513 tot den jaare 1567, ten einde U E. 't zelve doe suppleeren tot

deezzen tijde toe ; 't welk zal kunnen geschieden uit zeker diergelijk manuscript , my eens verstrekt geweest zijnde by den Raatsheer Cromhout , aan wien ik my zelve gebiede , hoopende zijne E. 't zelve U E. my te gevalle , tot dien einde niet zal weigeren ; oft indien U E. een weet te bekoomen dat rijker zy , en tot deezzen daage toe , 't waare te beter. 't Schrijven zal U E. my in rekeninge brengen. Indien niet schoon papier genoeg in dit boek staat voor 't blad beginnende *formulier van conclusien* , &c. zoo moest yet daartusschen werden ingenaait. Ik verwacht het Placcaat van Overspel. Den Advocaat Faagel antwoorde op mijn laatsten , en zy U E. in Godes hoede.

Van den Huize te Muiden,
den 22 May 1614.

P. C. Hóóft.

34.

Aan Jonker FREDRIK VAN ZUILEN
VAN NIEVELT.

Jonker Nievelt,

Mijne redenen , aangaande de Hofweide , hebbe voor dezen breedt genoeg geschreeven om nu ongeitereert te laten. Daar is decisie van , die ik gereedt ben te volgen. Dat my dit landt is aangewezen , voor een emolument van 't officie , by de Magistraat van Muiden (die my doch alles aangewezen heeft , zonder dat hier ooit yemandt van de Ed. Mog. Heeren van de Rekeninge tot dien einde geweest zy) is waarachtig , en 't contrarie is contrarie. Dat ik zoude geschreeven hebben , hoe U E. Vaader aan Pontiaan Harmanz yets heeft vereert , voor 't overzetten van de Hofweide ; U E. zal by mijnen brief anders bevinden. Militeert dat voor my ? Indien U E. Vaader 't landt voor niet vergekreegen heeft , te meer behoorde 't my van gelijken voor niet te volgen. Dat U E. zeit van mijne frivole redenen in zijn requeste , belg ik my vryelijk , en deezes briefs noch veel meer , en is my leedt , dat ik zoodaanige termen met mijn beleeft schrijven op U E. heb verdient. Doch lasteren is mijn gewoonte niet , en alderminst by geschrift. Dit is 't flot. Ik ben overbodig d'Ordonnantie te voldoen , maar begeerze te hebben , als reden is. Ende op dat immers blijke deeze geen kriegelheit te zijn , men zeinde my specificatie der kosten van briefloon , requeste , advis en apostille , redelijk getaxeert , oft blijkelyk bewezen , ik zalze betaa-
len. Hier meede zy U Ed. Gode den Almogenden bevoolen , en gedachtig , dat wy hier leeven in een vry landt , en dat van Justitie , alwaar men niet gehouden is d'eene van den anderen veel insulden te gedoogen.

Van den Huize te Muiden,
den 24 May 1614.

by my
P. C. Hóóft.

35.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten
van Hollandt en Westvrieslandt.

Edele Mogende Heeren,

Naa dat ik met reverentie ontfangen hadt Uwer Ed. Mog. missive van den 9 April laatstleden , heb ik , volgens dezelve , my bevlijt om t'achterhaalen de contraventeurs van de Ordonnantie op 't
stuk

stuk van den veertigsten penning gemaakt: maar niet zekers tot noch toe kunnen verneemen, uitgenoomen dat de koop eenes Custingbriefs tot Naarden was verzwegen; welke zaake al voor date van de voorzeide U Ed. Mog. missive ter handt genoomen zijnde, onlanx bygecommitteerde Scheepenen mijnen Schout aldaar is tegen geweest, die zich daar over uit mijnen naame gestelt heeft appellant aan U Ed. Mog. Collegie. Doch worde onderrecht, dat van oudts her verschil is, om zekere genaamt *de buitenscheiding sche* en *de meerlanden*, alle dewelke die van Naarden pretendeeren geleege te wezen onder haare jurisdictie, en die van Muiden ter contrarie onder de haare. Uit welker oorzaak yder van de gecommiteerde Secretarissen der voorzeide Steeden zich aanneemt den ontfang van den 30 en 40 penning over de contentieuse landen, als ressorterende onder zijn gerecht. Zulx dat sommige der ingelanden hier, sommige gins, doch altijd (voor zoo veele my blijkt) der gemeene zaake voldaan hebben, tot ontrent een jaar, oft weinig meer herwaarts, datter gevonden is, die zekere landtkoop wel tijdelijk aangeevende, nochtans d'ordonnantie van de Ed. Gr. Mog. Heeren Staaten en d'intentie derzelver hebbe darren eluderen, onder pretext van overbodigheid om te betalen t'allen tijde, als men zeker zijn zal, aan wien van beide Secretarissen 't zelve debite staat te doen. Daar nochtans niemandt mag onbekent zijn, dat zoo wel d'eene als d'ander ontfang komt in de koffren van de gemeene zaake, zoo dat quitantie van den eenen, haar tegens des anders naamaning genoegzaam kan bevrijden: en overzulx licht om zien is, wat met zoo een voorgeven gezocht wordt. Indien nu Uw Ed. Mog. verstaan, de dusdanige strafbaar te zijn, als fraudeurs van de gemeene middelen, t'en zal niet mangelen aan mijn schuldig devoir, om voortaan te bevorderen, dat niemandt boven den behoorlijken tijdt en vertoeve met 't eene oft ander comptoir te kennen. Doch by zoo verre Uw Ed. Mog. gelieft te ordonneren, dat de voorzeide landen by provisie betaalen den 30 en 40 pen. tot Muiden, alwaar den Impost van de Hoorenbeesten over al de zelve wordt verpacht: oft sommige tot Muiden, sommige tot Naarden, gelijk zy contributien gewoon zijn te doen; de collecte en zal 'er (mijns oordeels) niet te onordentlijker om gaan. Waar op verwachtende de dispositie van U Ed. Mog. zal dezelve hiermeede,

Edele Mogende Heeren,
beveelen in schut des Almachtigen, die haar in gelukzaalige regeeringe, en my in haar gratie, altijd bewaare.

Uwer Ed. Mog.

Gelchreven op den Huize te Muiden,
den 5 July 1614.

Onderdaanste dienaar

P. C. H O O F T.

36.

Aan Z I J N E X C E L L E N T I E.

Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,
Genaadigste Heere,

U We Princelijke Excellentie goetd gedacht hebbende my advijs af te voorderen, op 't faict in de bijgaande Requête geroert, gelieve te verstaan, dat het zelve is toegekoomen in dezer manieren. Isaac Volkertsz, zoone van eerlijke en (naa de Goeyische gelegenheit) wel vermoogene ouden, heeft by vervolg van veele jaaren, aan
Aalt-

Aaltjen Roelofs, jonge dochter, meede van Blaricom, tot meermaalen toezegging van trouwe verworven: doch op conditie, indien het haaren ouderen zoude gelieven. Maar hier wierdt luttel zwaarigheits te gemoet gezien, dewijl haar zuster zijn broeder alreede te man hebbende, groote gelijkheit en verbintenisse scheen te weezen tusschen de vrienden aan wederzijden;

Quos inter medius venit furor.

Ende zijn dezelve nochtans, ik en weet waar door, eerst van den anderen verwijdert weezende, gelijk het gaat daar de verbittering inwikkelt, uit het eene misverstandt in 't ander en arger geraakt. Zoo dat, ende naadien de zaak hier lange bleef haaperen, alhoewel haar zuster reede met zijn broeder gehuwt was, de jonge lieden elkander van de onderlinge beloften weder hebben ontslaagen. Des niet tegenstaande is de jongman, een wijle daar naa, 't zy door drank, oft door quaade aanleidinge, oft door 't opwellen van de oude geneigtheden, zulx te raade geworden, dat hy, met hulpe van eenen Lambert Janfz Verwer, en Willem Gerritsz, beide van geringer middelen, en zijne gebuurluiden, heeft bestaan zich meester te maaken van de persoon der voorfz dochter, welker zinlijkheit nu over 't hoogste was, en dezelve, tegens dank ende wille van haar en haare maagen, eerst ten huize zijns vaaders, en 's nachts daar aan ten lande van Goeylandt uit gevoert. Waar op gevolgt zijnde klachten van haare ouderen, en achterdenken van de zijne; heeft hy eindtlijk, ter ernstiger aanhouden van deze oft haare boden, de vervoerde ten vierden daage, ongeschent (zoo zy verklaart) wederom t'huis geleverd. Over zulx tot Naarden door my aan recht geeischt zijnde, is aldaar gecondemneert in een boete van hondert guldens, en zijne twee voornoemde medehulpers yder in half zoo veele, boven de kosten; mitsgaaders alle drie te waater en broode voor den tijdt van een maandt. Alle de andere, welker in d'informatien vermaandt wordt, als haar met de zaake gemoeit hebbende, zijn by Scheepenen vrygesproken; eenen Jan Kee uitgezeidt, wien maar een geldtboete van twee ponden vlaamsch is opgeleidt. Voorts zijn by den drie supplianten de voorzeide vonnissen voldaan, zonder de lijfflijke straffe, noopende welke zy verzoekende om t'overkoomen, van my, wiens instructie des niet en schijnt te gedoogen, ten Hoove gewezen zijn. Nu is niet te loochenen, dat het voorverhaalde bedrijf der supplianten een stuk zy van groot bedenken en argerlijken gevolge, zonder twijffel dees en zwaarder straffe wel hebbende verdient; doch dewijl 't zelve zijn oorspronk heeft, niet uit een onge-regelt leven, als ik versta dat nooit het zijne geweest is, maar uit een gemoedt, veroverd door wederwaardige bejeegeningen en tegenspoedt van vryagie; ende dat te dien inzichte haare beklaagers in grooten afgunst zijn by de gemeente der plekke; zoo kan ik niet anders gevoelen, als dat met applausie zal werden vernoomen de genade, die Uw Princelijke Excellentie mag gedacht hebben henlieden te bewijzen. Ende dit weezende al waar meede ik haar in deezen weet te dienen, bidde Godt Almachtig,

Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,

Genaadigste Heere,

dat hem gelieve zijnen zeegen altijdts gestrekt te houden over Uwe Princelijke Excellentie, wiens victorieuse handt ik op 't ootmoedigste

ste dankbaarlijk kusse, en nijge my met aller eerbiedigheid t'haarswaarts.

Van den Huize te Muiden,
den 13 July 1614.

Uwer Princelijke Excellentie
Onderdaanste getrouwste dienaar
P. C. H O O F T.

37.

Aan de Heeren van de Rekeninge in Hollandt.

Edele Mogende Heeren,

Als in Augusty laatsfleeden Uwe Ed. Mog. gecommitteerden, hier lanx haaren weg hebbende, my d'eere deden van dit huis te bezoeken, zoo heb ik haare E. E. aangewezen, de gelegenheit van dien aan den koelen oever van de Zuider Zee, en welken ongemak van windt en stormen 't zelve over zulx bynaa doorgaans is uitstaande. Ende overmits ik my laat voorstaan 't zelve van den voorsz. Heeren, met opmerkinge ingenoomen zijnde, haar E. E. beweegt zal hebben, om, met een goede resolutie by U Ed. te neemen, daar inne wat orders te helpen stellen, zoo heb ik by deezen wel darren U Ed. Mog. verzoeken met alle reverentie, haar geliefte zy, my te verleen en acte van consent, om voor rekeninge van de Graaflijkheit te mogen besteden 350 guldens, met dewelke ik my sterk maake op deezen herfst te planten, om den aarden wal van deeze fortresse, een bequaame mantelinge van Abeelen, Ypen en Nooten boomen, niet tegenstaande dat, door 't beplanten van de Beemster, het hout in prijze zeer is gereezen. Ende zullen dus doende U Ed. Mog. nevens 't gerief van my en mijn huisgezin, tegens den aanflag des weeders, met een voorneemen cieraadt voorzien hebben een huis, mogelijk meer als eenig ander des Graaflijkheits fameus en in 't ooge leggende. Waar toe ik my alle redelijke gunst beloovende van U Ed. Mog. zal dezelve hier meede,

Edele Mogende Heeren,

met dienstiger gebiedenisse in schut en scherm des Alderhoogsten bevolen laten.

Van den Huize te Muiden,
den 13 September 1614.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaane dienstwillige
P. C. H O O F T.

38.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten
van Hollandt en Westvrieslandt.

Edele Mogende Heeren,

Uwer Ed. Mog. missive van den 16 October is, overmits mijn reize naar den Haage, op den 19 daaraan, my niet voor den 29 door de pachters overgelevert: volgens dewelke ik terstont heb afgeveirdigt aan den Heere Maarschalk van der Eem Rijsenburg, om den molenaar van Eemmenesse rechtelijk afgevordert te hebben, wat voor buurluiden van Laaren en Blaricom 't zijner molen geweest zijn, op den 4 October, wanneer de pachters met haare assistenten des avonts zoo raauwelijk zijn gehandelt geworden, als uit de requeste, en bygaande stukken, is blijkende. Maar blijve tot noch toe onbeantwoordt: hoewel de voorzeide Heer Maarschalk zijnes devoirs niet is in gebreeke, zoo ik versta: dan schijnen de Gerechten van de

plaatsen, den voorzeiden molenaar ongeirne te zullen condemnneeren, om de perfoonen te melden, die de neeringe van 't maalen uit Hollandt in 't Stricht brengen. Door geene der andre wegen, van my onderstaan, zoo voor als naa Uwer Ed. Mog. schrijven, en is my mogelijk geweest, de minste lucht te scheppen van de geene, die 't geweldt en insolentie tot Huifen mogen hebben aangerecht, ter plaatse, daar de pachter van 't zout des nachts by zijnen Collecteur ter herberge was: nochte eenige zekerheit op te doen, van 't geene ontrent Laaren met pernicieuser exempel bestaan is. Ende zouden U Ed. Mog. dit niet zeer vreemt vinden, als haar ten vollen bekend waare de corruptie van meest de gemeente van Goeylandt, die om den anderen over allerley delicten, en boven al in deze materie, te verschoonen, onder dixel van trouwigheit, naaulijx eenige perfidie oft meineedigheidt ontzien. Jaa de Schouten zelve van de plaatsen zijn met alle dreigementen niet wijder gekreegen, als om te zweeren dat zy ook uit het gerucht niet d'alderminste suspicie op yemandt van haare buurluiden weeten te leggen. Eintlijk nochtans heb ik zeeker notabel huisman door eenige hoop, en goede ciere, ook geen en raadt wetende om rechtelijk bewijs, *sub fide silentii* [onder belofte van te zullen zwijgen] als beducht voor zijn lijf, hier toe gebragt, dat hy my bekend heeft gemaakt eenige perfoonen, die van 't gerucht onder de handt constantelijk beticht worden, den waagen, van welke de pachters beschaadigt zijn, gement en geconvoyeert te hebben, jaa zommige aldaar op merkelijke plaatsen des lichaams gewondt, en al heimelijk gecureert te weezen, by eenig Chirurgijn van buiten. Meerder bescheidt, oft middel om goede informatien te beleggen, tot laste der suspecten, kan ik niet wel te gemoete zien: nocht ook veel dienst der gemeene zaake, met de zelve tot Naarden in hechtenisse ofte in recht te trekken: alwaar ik uit ondervinding geen rekeninge maaken kan, dat Scheepen haar tot simpel examen zouden condemnneeren. Doch maak my sterk, wel t'ondekken wat vander zaake zy, indien U Ed. Mog. goet vinden my te lasten, om de suspecte, op deeze voorzeide openinge, aan te tasten, en afgezonderd van den anderen, in den Haage te brengen, behoudens, gelijk ik wel reverentelijk verzoeke by deezen, mijn goet recht ende actie tegens de vervoerde over dit faict, als gevallen in deezen bedrijve. Waar uit (oft al schoon de gevangenen onschuldig bevonden wierden) weenig verzuims (mijns oordeels) en wel groot ontzich mogt volgen, tot dienst van den Lande. Zulks zal verwachten Uwer Ed. Mog. naarder ordre en bevel, de zelve hier mede,

Edele Mogende Heeren,

naar mijne ootmoedigste gebiedenissen, en wensch van gelukzaalige regeeringe, in schut en scherm des Alderhoogsten beveelende.

Uwer Ed. Mog.

Van den Huize te Muiden,
den 9 November 1614.

Onderdaanste dienaar

P. C. Hóóft.

39.

Aan de Heeren van de Rekeninge in Hollandt.

Edele Mogende Heeren,

OP gister is my geëxploïteert, zeeker Mandament de maintainue, in date den 10 deezer, by den Heeren van den Hoogen Raade

de van appel, verleent den Buirmeesteren en gemeene Dorpen van Goeylandt, nopende de possessie *vel quasi* by den impetranten gepretendeert, op de waarande aldaar, om te moogen heiden, plaggen en weiden &c. met bevel van haarlieden daar inne wijders niet te turbeeren, maar alle beletselen kosteloos en schaadeloos af te doen, en te betalen de kosten daar omme gedaan; ende in cas van oppositie, voor den Raade voorschreeven ter eerster rechtdaage naar kermis te compareeren. Waar op mijn antwoordt geweest is, ik zoude des communiceeren met Uw Ed. Mog. Aan de welke hoewel my de deurwaarder zeide zich mede te zullen adresseeren, zoo heb ik nochtans goet gedacht, dezelve by dezen mijns wedervaarens te verwittigen, ten einde haar gelieve my naarder ordre te geeven, op 't geene ik in deezen zal hebben te doen, ofte te laten. Ondertuschen heb alle rechtsvordering over plaggen, heiden oft weiden van beesten &c. geschorst, verwachtende antwoordt van Uw Ed. Mog. dewelke ik, nevens mijne schuldige gebiedenissen hiermede,

Edele Mogende Heeren,

van geheeler harten beveele den Almachtigen, die haar in gelukzallige regeeringe en voorspoedt lang behoede,

Uwer Ed. Mog.

Geschreeven op den Huize te Muiden,
den 8 December 1614.

Onderdaane dienstwillige

P. C. H O O F T.

40.

Aan P E T E R A A R T S Z,

Secretaris van Naarden.

Heer Secretaris,

Dewijl U E. de Secretary zoo lange bedient hebbende, niet en kan ignoreeren, dat alle Secretarissen den Officieren in 's Graaflijkheits zaaken *ex officio* gehouden zijn ten dienste te staan, zoo vind ik boven maaten vreemdt, dat my eenig salaris geëischt wordt van U E, wiens experientie groot genoeg is om te considereeren de consequentie (al en waar 't niet anders) die my verbiedt in zulx te treden. Ende dewijl U E. verklaart, dat de geabfolveerde van Blaricom niet schuldig en zijn, zoo en zie ik niet, hoe men haar kan doen betalen. Maar 't geen voor de gecondemneerde gerekent is, zal de Schout voldoen t'uwen genoeg, en dat ik 't zelve voor 't overleveren van mijn advijs aan zijn Excel. heb willen invorderen, is geschiedt ten dienste van U E. die zonder dat, in cas van reformatie (gelijk de Procureur generaal nu verzoekt) noch wel een langen tijd van 't zelve loon hadt kunnen gefruistreert blijven: en overzulx toe te schrijven mijne goede geneegenheit die ik, mits alle redelijke bejeegeninge van wederzijden, gaarne continueere tegens U E. dezelve hier mede,

Heer Secretaris,

met de zijne, naar groetenisse, Gode den Almogende beveelende,

U E.

Van den Huize te Muiden,
den 7 February 1615.

Dienstwillige vriendt

P. C. H O O F T.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten
van Hollandt en Westvrieslandt.

Edele Mogende Heeren,

An brenger deezer, Jan Spedie op deezen Huize geappointeert in den jaare laatstleeden, hadt ik voor zeekeren tijdt geweygt zijn huizvrouw in haare krankheit te moogen bezoeken, overmits my niet en bleek van de waarheit zijns voorgeevens. Des niettemin dezelve stilzwijgend vertrokken weezende, en in den Haage bekend geworden, heeft Uw Ed. Mog. gelieft (als reden) hem te straffen, met verlies van zijnen tractement. Doch overmits hy zeedert herwaarts gekeert zijnde, my niet alleen van de ziekte, maar ook overlijden zijner huisvrouw in 't gasthuis te Delft, heeft doen blijken, zulx wel een zeer excusabele oorzaake gehadt hebbende om te vertrekken, ook voorheenen zich alijds gedraagen in maniere clatter niet op te zeggen en valt: zoo heb ik my bezwaart gevonden in anders te doen, als U Ed. Mog. by deezen te bidden, haar welbehaagen zy, hem nevens andere zijne geappointeerde, die doch meest alle een ongeregeldt leven leiden, zijn tractement te continuereen. Ende gebiede my hier mede,

Edele Mogende Heeren,

uit alle mijn vermoogen in gratie van Uw Ed. Mog. die Godt in gelukzaalige regeeringe alijds behoede,

Van den Huize te Muiden,
den 25 February 1615.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanste dienaar
P. C. Hóóft.

Aan dezelve.

Edele Mogende Heeren,

MY vindende by U Ed. Mog. missive van den 6 deezer geordonneert, niemandt der gappointeerden alhier verlofte geeven om uit haar garnizoen te vertrekken, zonder alvooren daar toe te hebben U Ed. Mog. speciaal consent; zoo kan ik niet laten haar met aller eerbiedigheit voor te draagen, dat eenen Jan Nieuman, zwaarlijk beladen met hydropisie, geschaapen is te vergaan, by mangel van medicinen en commoditeit, ten zy hem vergunt werde zich in eenig gasthuis (dewijl hier geen en is) elders te begeeven. Waar op ik verwachten zal U Ed. Mog. goedertierene dispositie. Ende zoo veel belangt de geene, die zonder consent tot noch toe verlopen zijn, heb dezelve hier beneden uitgeteekent, om by U Ed. Mog. noopende haar tractement, gedaan te werden als naar behooren. Voorts is my op heeden ter handt gestelt, zeeker Uwer Ed. Mog. voorschrijven, in faveur van Rutgert Gerbrantsz, eertijds burgermeester tot Naarden, ten einde ik de proceduiren, ontstaan uit de questie tusschen hem en de steele, de gemeene gerustheits halven, zoude willen laten berusten; 't welk eer geschiedt waare, indien men zich eer beholpen hadt met het voorzeide schrijven, gedateert den 16 December 1614. en d'authoriteit van U Ed. Mog. tegens dewelke ik niet en kan verzuimig zijn, van schuldig respect en reverentie. Bidde doch, dat U Ed. Mog. wederom gelieve ook in mijn regard favorabelijk te

te letten op de requeste , gepresenteert by Dirk van der Nat , mijnen Neeve , noopende den vrijdom van 't recht des dertigsten peninx over sommige goederen , naargelaaten by wijlen Mr. Gijbert van Thenesse , onzen gemeenen Oom , hoewel my maar voor een maatelijk gedeelt aangaande , gemerkt dezelve goederen door onzen voorouderen by testamente verbonden weezende , by hem maar in lijfsocht bezeeten , ende overzulx in rechte linie op ons lieden verstorven zijn. Ende naardien van verscheiden exempelen in deezen gevallen egeene ons tegen gaan , verhoope aan Uw. Ed. Mog. zy en zullen dit point van ons lieden af niet beginnen te altereren. Hier mede,

Edele Mogende Heeren,

gebiede my van heeler harten in gratie Uwer Ed. Mog. Godt bidde haar en haare regeeringe op 't hoogste te zeegenen ,

Uwer Ed. Mog.

Onderdaanste dienaar

Van den Huize te Muiden,
den 22 April 1615.

P. C. H O O F T.

in Aug. 1614. Roland Tailer	} zijn verlopen zonder consent
in Aug. 1614. Thomas Clerq	
in Jan. 1615. Willem Cortes	

Richard Crosse hadt consent van de Heeren van der Dussen en Goes in Julio 1614 voor een maant , en absenteert noch.

43.

Aan dezelve.

Edele Mogende Heeren,

DE Persoon van Ritsart Laurens , geappointeert op deezen Huize , door ordre van U Ed. Mog. zich hebbende laten visiteren , en zuiver bevonden van melaatsheit , is zeedert in den gasthuize tot Amsterdam tot wat beter dispositie gebracht. Niet te min , alzo hy over de tachtig jaaren oudt zijnde , en zich niet konnende maatigen van den brandewijn , te zeer quellijk en importun valt om mede te verkeerren , en kan alhier ter steede geen bequaam logis bekoomen. Zulx ik my (onder verbeeteringe) bedunken laat , dat hy beter zijn zoude in eenig gasthuis , daar men hem voor zijn gagie goetd gerak deede , en beter diete houden , waar toe hy zelve ook wel is geneegen. Hier op verbeidende U Ed. Mog. dispositie , gebiede my hier meede,

Edele Mogende Heeren,

uit alle vermoogen in gunste Uwer Ed. Mog. dewelke Godt Almachtig in gelukzaalige regeeringe altijdt bewaare.

Uwer Ed. Mog.

Onderdaanste dienaar

Van den Huize te Muiden,
den 22 October 1615.

P. C. H O O F T.

44.

Aan **ZIJN EXCELLENTIE.**

Doorluchtigste , Hooggebooren Vorst,

Genaadigste Heere,

OM my te quijten van den last , by appostille Uwer Princelijke Excellentie in date den 7 January laatstleeden , onlanx ont-

fangen, heb ik by deezen gevoegt d'informatien, genoomen op den neederslag, geperpetreert door Wijbrandt Jacobs, Chirurgijn: Dewelke gebooren uit Noorthollandt, gehouwt in den dorpe van Huifen, aldaar ontrent zes jaaren gewoont en verkeert heeft (voor zoo veele my gebleeken is) niet anders dan een man met eeren toestaat, op den 25 Maart 1612 in zeker gelag twistende, en handtgemeen geworden zijnde met eenen Jan Elbertsz, heeft den zelve met een quetsuure in den buik zulx gegrief, dat hy der weereldt overleeden is. Waar op de Perpetrant tot Naarden aan recht geeischt, en naar gewoonlijke citatien niet compareerende, by Scheepenen Vonnisse uit deeze Castelainie en 't Baljuwschap van Goeylandt is gebannen, en gecondemneert, volgens 's Landts privilegie, boven de rechtelijke kosten, in een boete van hondert guldens, die by my geinnet en ter kamere van de Rekeninge verantwoordt zijn. Zee-dert gemerkt hy zich buiten 's landts heeft moeten onthouden, en is van zijnen handel oft wandel niets zonderlinx t'mijner kennisse gekoomen: maar wel, dat hy, bezwaart met huisvrouw en vijf kinderen, beneevens zijn handtwerk gansch kleene ofte geene middelen hebben zoude, om zich te erneeren. Ende niet ziende waar meede in deezen haar vorder dienst te doen, bidt den Almoogende,

Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,

Genaadigste Heere,

altijdt in genaadiger hoeden te hebben, Uw Princelijke Excellentie, in wiens gunste ik my uit alle vermoogen beveelende, kusse op 't eerbiedigst de victorieuze handen, en nijge my t'haarwaarts,

Uwer Princelijke Excellentie,

Onderdaanste getrouwste dienaar

Van den Huize te Muiden,
den 9 Maart 1616.

P. C. HÓÓFT.

45.

Aan de Heeren van de Rekeninge.

Edele Mogende Heeren,

IN 't laatst van den jaare 1615. t'mijner kennisse gekoomen zijnde, dat Cornelis Jansz Nierop, Stadsboode tot Weesp, eertijds tugtig van leeven geacht, ende traager van vernuft dan gemeen, ook nooit bevonden vrouwe bekend te hebben, bestaan hadde met zijnen ongeregelden lust te pollueeren een meiken van vijf jaaren, in voegen als U Ed. Mog. uit de bijgaande informatie en verklaringe van Vroedvrouwen zullen kunnen verstaan; zoo is dezelve door my geapprehendeert, en 't faict bekennende, te rechte gestelt, en by Scheepenen van Weesp gecondemneert, zes weeken te waater en broode, mitsgaaders in een boete van 75 guldens. Ende alzo my quaalijk genoegde aan zulken vonnis, voorneemelijk ten aanzien, dat het niet en roerde van privatie van zijn officie; zoo was my by dien van den Gerechte geantwoordt, dat (gelijk in deeze kleene steedekens de zaaken niet zoo ernsthaftig gehandelt worden) daar op niet gelet; doch haar meeninge waare, hem te deporteren, gelijk ook by speciaale acte, der Sententie annex, geschiedt is. In manieren, dat ik, op advis van verscheiden Rechtsgeleerden, hier ten deele neevens gevoegt, raadtzaam gevonden heb, de zaake daar by te laten. 't Vonnis dan geëxecuteert, ende zeedert het boodampt by eenen anderen, niet al te bequaamen, provisionelijk bedient weezende,

de, zoo hebben, niettegenstaande 't geene voorschreeven is, de nieuwe Wethouders van deezzen loopenden jaare den voorsz. Cornelis Janz Nierop weder geadmitteert, by provisie tot den zelven. Waar van ik goetd gedacht heb Uw Ed. Mog. by deezzen te verwtigen; ten einde haar gelieve te bedenken, oft der eere van justitie alzoogenoeg zy, ende my t'ordonneeren, zulx als bevonden zal worden te behooren. Hier mede,

Edele Mogende Heeren,

beveele my, uit alle vermoogen, in gratie van Uw Ed. Mog. die Godt Almachtig in gelukzaalige regeeringe ende voorspoedt behoede,

Uwer Ed. Mog.

Van den Huize te Muiden,
den 22 Juny 1616.

Onderdaane dienstwillige

P. C. H O O F T.

46.

Aan NICOLAAS VAN KINSCHOT,

Advocaat Fiscaal van den Hove van Hollandt.

Edele, Eerentfeste, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

Deezen morgen is binnen Muiden een deerlijk stuk toegekoomen: te weeten, dat eenen Ysbrandt Jansen, weezende een Smit zijns handwerx, Weduwnaar met drie kinderkens, en heel gering van middelen, doch by ydereen altoos geacht voor een naarstig arbeidsman ende uitneemende goetd van aardt ende vroom van gemoedt, bevonden is zich te hebben verhangen; zonder dat blijke van eenige reedenen van desperatie oft quaad voorneemen, maar wel, dat hy eenen tijdt lang aan zeeker aposteme in zijn rechter borst heeft gegaan, 't welk noch niet geneezen is: en op gister avondt ontrent neegen uren, eenige weemoedigheid van schreien beweezen hebbe, op den kerkhoove by het graf van zijn huisvrouw, die ontrent twee jaaren overleeden is geweest. Waarover by zommige perfoonen aangesprooken zijnde, hy t'antwoorde gegeven hadt, zijn hoofdt waare zoo berooit, oft het de koorts wel mochte weezen. Nu is my wel bekent, dat in omstandigheeden als deeze, van Rechtsgeleerden 't beste gepresumeert, ende over de zachtste zijde gehelt wordt; zulx ik meede geneegen weezende, wel groot bezwaar vinde, om eenige infameerende aanspraake op het lijk te doen. Doch evenwel heb goetd gevonden Uwer Ed. advijs hier op te verstaan, om achtervolgende 't zelve in der zaake te doen, als naar behooren; zulx mijn beede is, Uw Ed. gelieve by bringer deezes my over te schikken. Ende hier mede,

Edele, Eerentfeste, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

zal UEd. met zijne Ed. huisvrouw, en gezinne, naar mijne hartlijke groete en dienstigste gebiedenissen, in schut en scherm des Alderhoogsten bevoolen laten,

Uwer Ed.

In haaste, van den Huize te Muiden,
den laastten July 1616.

Geheel dienstwillige

P. C. H O O F T.

Aan de Heeren van de Rekeninge.

Edele Mogende Heeren,

Tot antwoordt van Uwer Ed. Mog. missive in date den 8 deezer maandt, zal dienen, dat ik van de eerste publicatie des Placcaats af, wel heb kunnen confidereeren, van welken gevolge waare te gedoogen, dat d'authoriteit van de Graaflijkheid in 't stuk haarder waarrande eenigzins mogt werden gedelibeert: gemerkt het groot rigeur by tijde der Graaven van oudts teegens de misdoenders in deezen gepleegt: alhoewel den Ed. Gr. Mog. Heeren Staaten by 't voorsz Placcaat gelieft heeft het zelve Christelijken te mitigeeren. Ende over zulx, voorbygaande den Schout van Naarden, heb op zich zelve gecommitteert tot mijnen Substituut over de waarande, den persoon van Aalt Bakker, broeder van Gijsbert Bakker, Substituut Baljuw van Kenemerlandt, eene der geintresseerden, ende dat op haar lieder ernstig verzoek ende aanhouden. Zulx dat, indien de zaak staan zoude in dier manieren, als den E. Heeren uwer Ed. Mog. gecommitteerden is aangedient, te weten, dat het Placcaat in alle zijne poincten genoegzaam directelijk zoude worden gecontravenieert, de contraveuteurs uitneemende zwaarlijk moeten t'atrappeeren weezen, oft groffelijk verzuimt by den voornoemden Aalt Bakker ende den Duinmaaier, dien de geintresseerde zelve gestelt ende in haaren dienst hebben. Want zeedert ik aan Uw. Ed. Mog. by mijn schrijven van den 12 July 1615. overgeschikt heb de sententien, waar by tot Naarden zekere delinquanten waaren geabsolveert, en is nooit yemandt in oft over de waarande bekeurt, dat t'mijner kennis gekoomen zy. Maar in 't laatst der voorleedene maandt verstaan hebbende, de dreigementen by eenen Dirk Jansz van Huifen, gedaan aan den Duinmaaier, en gehoort desselfs depositie op den 30 July laatstleeden, ben van stonden aan getrokken, om denzelven, in conformité van 't 12 Art. des Placcaats, te apprehendeeren, ter plaatse daar ik verwittigt was dat hy stondt en maaide, maar is 't, zich op de vlucht begeevende, ontkoomen. Waar uit ik vermoedende, dat hy zich wel van yetwes meer, als deezer dreigementen mogt schuldig kennen; echter goet gedacht heb hem in hechtenis te nemen, en des nachts naar den 6 deezer, te dien einde 't huis, daar hy met eenen anderen inwoont, doen bezetten ende bezoeken; doch mede te vergeefs, alzo hy (naa dat men zeidt) in eenige nachten aldaar niet geslaapen hadt. Daar op heb geordonneert hem te daagen in persoon, voor de vierschaare van Naarden, ende zoo hy compareert, vast te houden; ofte by defect te concludeeren tot bannissement en confiscatie van goederen. Aangaande Teeuwes den Dekker van Huifen ende zijnen opperknecht, verklaart de Duinmaaier, haarlieden wel by nacht in duin gezien te hebben, maar niet dat zy konijn beschaadigt oft gereedtschap daar toe over haar hadden, door dien zy op ter loop staaken: 't welk zy zeggen geschiedt te zijn, door vreeze van den hondt, die op hen aanquam. In voegen dat niet en blijkt van contraventie by haarlieden gepleegt, nocht ook van de auteurs der andere delicten, ten deele geroert in de artikelen, nevens Uwer Ed. Mog. missive my overgezonden. Dies niet te min heb tot verscheiden plaats en huiszoekinge gedaan: maar nocht fretten, nocht ander suspect gereedtschap kunnen bevinden: doch ordre gegee-

geeven, om voorts t'inquireeren en t'informeeren op der zaake, zoo veel immers doenlijk en behoorlijk weezen zal. Waar uit Uw Ed. Mog. kunnen zien, hoe nooit aan my gehouden en heeft, dat de handel van de waarande niet zulx uit en valt, als tot dienste van de Graaflijkheid, vervulling van lijftogt in onzen quartiere, en voordeel der geïnteresseerden wel waar te wenschen. Ende niet ziende waarmede Uw Ed. Mog. wijders in deezen te dienen, zal hier mede,

Edele Mogende Heeren,

my neevens mijne dienstigste gebiedenissen in haar goede gratie, en haar in schut en scherm des Allerhoogsten bevoolen laten.

Uwer Ed. Mog.

Onderdaane dienstwillige

P. C. H O O F T.

1616.

48.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten
van Hollandt en Westvrieslandt.

Edele Mogende Heeren,

ONlanx t'mijner kennisse gekoomen zijnde, hoe dat door 't be-
roepen des Predikants van den dorpe Huizen in Goeylandt tot
Bolswaardt in Vrieslandt, die plaatse in mijn quartier was geraakt te
vaceeren; zoo heb ik op den 25 laastleeden den Schout en Gerech-
te van de zelve aangeschreeven, dat zy, in 't verkiezen van eenen
nieuwen Dienaar des H. Euangelii, haar zouden neevens my hebben
te reguleeren in conformité van 't tweede artikel der kerkelijke or-
donnantie van den jaare 1591, my by U Ed. Mog. missive van den
22 December anno 1615 te dien einde gezonden, waar uit ik hen
lieden extract overschikte. Ende is my ten zelve daage, uit naame
van Schout en Buurmeesteren, geantwoordt, dat, overmits d'absen-
tie van eenige der Gerechten, zy voor dien tijdt geenen dag op mijn
verzoek hadden kunnen raamen, om in die besoine te treden;
maar 't zelve in tijds te zullen naakoomen, ende haare gemeente d'or-
dre van de Ed. Groot Mog. Heeren Staaten niet te buiten gaan. Se-
dert, om zekere mijne affairen, op gister den 27 ontrent twee uu-
ren hier t'Amsterdam gekoomen zijnde, zoo hebben zich, ontrent
een uure daar naa, by my vervoegt de Predikanten deezer steede
Hallius en Plancius, nevens den geenen die tot noch toe tot Huizen
voorschreeven gestaan heeft: en getracht my te diverteeren van 't bo-
vengemelde voorneemen met verscheide redenen, by henlieden
geacht daar toe te dienen. Waar op ik hen tot antwoordt gaf, 't en
waare my geenzins te doen om iemandt tot den dienst des Woordts
aldaar te vorderen, die d'eenvoudige huisluiden ontrusten mogt met
hooglopende questien, de welke (naa 't gevoelen van weederzijden)
zonder perikel van de zaaligheid geignoreert, niet zonder perikel
van de zelve (overmits d'ongewisheit des menschelijken begrips) ge-
scruteert konden worden, maar om naar te koomen d'ordre van mij-
ne Heeren en Meesters. Ende gemerkt de verkiezinge te doen by
vier Gecommitteerden van de regeeringe, neevens drie oft vier van
't Classe, tot meer autoriteit des zelfs was strekkende, als 't be-
roep voorheene gedaan by de dorpkerke alleen; dat haar gelieven
zoude te letten, of 't niet beeter waare der hooge Overigheeden gunst
te demereeren, met willige concessie van 't geene t'haaren eigenen aan-
zien

zien diende, als dezelve zonder vorderen te irriteeren. Dat ik my ook sterk maakte, de zaake wel zulks te beleiden, dat onder de Commissarissen geene vyanden van de Gereformeerde Religie ('t welk zy scheenen te apprehendeeren) zouden worden geauthorizeert. Doch wierdt eindelijk by Hallius verklaart, de consequentie zaage te ver, ende 't Classis zoude zich op die zaake niet naarder bedenken; wilden my daarom gebeden hebben, het by den ouden te laten: ende dat de kerke van Huizen met de beroeping, die beslooten, doch noch niet geëffectueert was op den Predikant van Waverveen, forteerende onder 't zelve Classe, mogt voortvaaren. Het welke ik expresselijk verboden heb te doen; maar hen tot afscheit gegeven, ik wilde my op de zaake wel naarder bedenken, en mijn resolutie in tijds laten weten. Nu is 't zoo, dat onder andere objectien geurgeert wordt de inhoudt van de twee resolutien, geteekent N°. 3. by de missive van den 22 December 1615 voorzeit overgezonden, weezende relatief tot de kerkenordening van den jaare 1591, en luidende, dat de zelve zal worden gepractiseert in alle steden, heerlijkheeden, en dorpen, daar 't goet gevonden wordt. Zulks men daar uit sustineert, dat het den Hoofft officieren, Schouten, en Gerechten van de dorpen zoude vry staan, de zelve kerkenordre wijders niet te achtervolgen, als haar goede raadt gedraagt. Welke interpretatie, alzoo zy mijn persoon alleen schijnt te exposeeren aan d'odieusheit daar de verandering meede belaft wordt: zoo is mijn reverent en onderdaanig verzoek, U Ed. Mog. gelieven uit haar autoriteit my te prescribereen, zulx my in deezen zal staan te doen, of te laten; ten einde ik, behoudens 't schuldig respect van Uwe Ed. Mog. indien de Gerechten van Huizen des gezindt zijn, de zaake laate berusten, oft anderszins hebbe, waarmede ik my solidelijk jegens de ingruerende opspraak en calumnien verzetten mooge. Verwachtende hier op spoedig antwoordt van Uwe Ed. Mog. zal de zelve hier meede, naar mijne ootmoedigste gebiedenisse,

Edele Mogende Heeren,

beveelen in schut en scherm des Alderhoogsten, die haare regeeringe altyds meer en meer gelieve te zeegenen.

Geschreeven in Amsterdam,
deezen 28 October 1616.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanste dienaar
P. C. Hóóft.

49.

Aan HUGO DE GROOT,
Raadt en Pensionaris der stad Rotterdam.

Mijn Heer,

An ding dat U Ed. mishagde, waande ik nooit weetends genoeg te kunnen hebben; zulks als U Ed. dichten my doen nemen. Daarom als U Ed. de zelve berispt, zoo bericht zy mijn oordeel van zijn geringheit. Zulks dat ik dubbeld in U Ed. gehouden blijf, voor dat de dichten met lust my 't hart, en 't vonnis over de zelve met leer mijn harssenen vermaakt heeft. En dus strak aan U. Ed. verbonden zijnde, hoe geraak ik los? Niettemin 't is geen kleene troost, daar d'een verknocht is aan den anderen, datze beide vast zyn. En de minst te wezen is 't minst niet als men 't geirne is. Der woorden *incomparabili Poëta* [onvergelijkelijken Dichter] in den gevel des

des boeks door U Ed. handt gestelt, was elk alleen genoeg om mijns gelijk te doen verschietsen. Evenwel laat my voorstaan (hoe weenig ik weet van Grieks of Latijn) als ik mijn konst wilde toonen, ik namze wel zoo uit te leggen en te verduitschen, dat'er niet veel te veel aan gezeidt zoude zyn, en U E. gemoedt in dat getuigenisse onbezwaart: gelyk ik verstaai dat het gebleeven is. Baeto zal dan 't rijk aanvaarden, *Auspice te*, op U Ed. woordt: ook, zoo veel als de voeglijkheit zal willen lijden, op wijze en wetten naar voorschrift, verleent by U Ed.: wien voor de eere, my ook in deezen betoont, geen kleene dank toekomt: zulks mijn gemoedt verleegen is, om met werken schuldtkenning te doen van zoo treffelijken ontfang. Ende in dien staat zal 't U Ed. altijdts vinden, wen haar gelieven zal te verzoeken, oft'er iets in zy deugende t'haaren dienst. 't Welk och oft Godt gave! die,

Mijn Heer,

U Ed. met al wat haar lief is, in gelukzaaligheid bewaare, en in haar goede gunste

Van den Huize te Muiden,
den 19 van Wynmaandt
des jaars 1616.

U Ed.
ganschdienstwilligen dienaar
P. C. H O O F T.

50.

Aan de Heeren van de Rekeninghe.

Edele Mogende Heeren,

OM te voldoen U Ed. Mog. apostille in date den 29 October laastleeden, op de Requeste van Dirk Jansz van Huizen, zal dienen voor advis, dat ik niet en verstaai op deszelfs leeven en comportementen voorheenen veele te zeggen geweest zy: maar dat hy deezen zoomer, op eenen zonnendag, ontrent 14 daagen naar pinxteren, getracht heeft den duinmaaier van des Graaflijkheits waaran- de te verflaauwen in 't exerceeren van zijnen dienst, met dreigementen van dangereuser consequentie. Want gezocht hebbende met den zelve in propooste te koomen, noopende 't vermeenigvuldigen van de konijnen, ende schaade die zy in 't kooren deden; heeft hy zich eintlijk vervordert te zeggen, by aldien de konijnen zoo voorts gaan, wy zullen eens met ons zes of zevenen afkoomen, ende u lustig den baardt scheeren: ende daar op by den duinmaaier met boertig antwoordt bejeegent zijnde, heeft het begoft noch hooger aan te heffen, zeggende in substantie, indien de konijnen zoo voortgingen, hy zoud 'er lustig of hebben; zy zouden met haar zes oft zevenen een fret maaken te bekoomen, en de duinen uitvangen, en rieden hem niet als dan daar by te koomen, indien hy zijn hui heel wilde houden, en niet mede onder d'aarde gestopt worden, als eenen pachter van den impost gebeurt was. | Waar op U Ed. Mog. gelieve te verstaan, dat zeeker impostmeester over de dorpen van Goeylandt, een goet deel jaaren voorleeden is vermist, zonder dat men zeedert heeft konnen verneemen wat van hem geworden zy; weezende over zulx het vermoeden, dat hem eenige huislieden wel mogten omgebragt, en elders onder 't zandt gesteecken hebben. Ende belangende d'attestatie, by Lenart Fredrix en Lambert Jacobsz, in date den 7 Augusti, onder simpeljk affirmative woorden gedaan, en den requeste geannexeert, wordt den inhoudt van dien door den duinmaaier, persisterende by zijn eerste depositie, expresselijk en onder eede ontkent; en

geaddeert, hoe hem nooit in de gedachten gekoomen was, te zeggen, dat hy de dreigementen van den voorzeiden Dirk zoude aangenoomen hebben als boertsgewijze gedaan: gelijk U Ed. Mog. uit de acten, hier nevens gaande, zullen mogen bevinden. Zulx dat ten inzien van den gevolge deezer zaake, wel dienstig zoude zijn, den delinquant exemplairlijk te corrigeeren. Ende indien U Ed. Mog. verstaan hem in compositie te ontfangen, zal haar gelieven te weeten, dat de staat zijner goederen geschat wordt, by gissinge, op de waarde van ontrent zeshondert guldens; van de welke, als hem hondert guldens t'amende opgeleidt wierden te betaalen boven de kosten, dunkt my (onder correctie) dat ten regard hy met vrouw en kindt is belast, dezelve hem immers genoeg zoude smarten. Ende niet ziende waar mede U Ed. Mog. wijder in deezen te dienen, zal hiermede,

Edele Mogende Heeren,

naar mijne gansch dienstige gebiedenisse, Uwe Ed. Mog. in schut en scherm des Alderhoogsten bevoolen laten.

Van den Huize te Muiden,
den 7 November 1616.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaane dienstwillige
P. C. Hóóft.

51.

Aan JOHAN VAN OLDENBARNEVELT,
Advokaat van Hollandt.

Edele, gestrenghe, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

IK gebiede my op 't onderdaanigste aan Uw Ed. De stadt van Weesp, weezende, naar redene van haare kleinigheid, zeedert eenigen tijdt herwaards merkelyk gezeegent met welvaart, en met aanwas van Volke, in zulker wijze, dat Burgermeesteren en Regeerders derzelve verstaan, haaren Predikant voortaan 't waarneemen van zijnen dienst te lastig te vallen, ten zy men hem verlichte van 't bezoeken der kranken; zoo heeft hy, nevens henlieder voorschrijven aan de Heeren Gecommitteerde Raaden, het mijn aan Uw Ed. verzocht, op hoope van aan haar Ed. Mog. eenig behulp tot onderhoudt van eenen Ziekentrooster te verwerven. Waar in ik hem gaarne te gevalle heb geweest, als dien meer gematighheids, dan andren hier ontrent wordt toevertrouwt, en te dier oorzaake verscheiden onwaardigheeden zijn toegedreeven; gelijk hy mondeling breeder zoude kunnen verklaren. Bid overzulx Uwer Ed. geliefte zy, aan 't geene voorzeidt is, de goede handt, en my ten besten te houden deeze moeilijkheit en steurnisse in haar' gewichtige bekommeringen, de welke,

Edele, gestrenghe, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

Godt Almachtig gedyen laate ter gelukzaaligheid deezes Vaaderlands, en volnoegen van Uw Ed. die ik met grooter eerbiedigheid de handen kus, my uit alle vermoogen in haare jonste beveelende.

Uwer Ed.
Onderdaanste dienaar
P. C. Hóóft.

Uit Amsterdam, deezen
14 November 1616.

52. Aan

52.

Aan HUGO DE GROOT,

Raadt en Pensionaris der stad Rotterdam.

Mijn Heer,

BRenger deezer verstaan hebbende, wat U Ed. noopende 't gezag der Overheit in 't Geestelijke, denkt aan den dag te geeven; en my verklaart, wel geneegen te zijn om een boek van zoo treffelijken stoffe en Autheur heel sinlijk te drukken, gelijk hy den Heere Heinsius en andere te haaren goeden genoegen heeft gedient: zoo heb ik niet ongeraaden gevonden, hem, doch om andere boodtschappen naar Zuidt-Hollandt reizende, aan U Ed. te richten, om te verzoeken, oft zy misschien met deezen zijnen dienst mocht weezen beholpen. Hy is een zoon van mijn moeders Oom, en heeft mijnen Vader eenige jaaren gedient, om zich in koopmanschap te oefnen. *Mercurio invito* [met kleenen zegen.] Maar beter gezint tot de Wiskunst, daarna by Ticho Brahe zekeren tijdt geweest, en entlijk door de Geografye, en handelen met kaarten en globen, ook aan de Boekwinkel geraakt. Zulx U Ed. hem in deezen, en (naar wy hem kennen) ook in anderen, daar hy bequaam toe waare, wel gerustelijk zoude vertrouwen moogen. De redenen, die U Ed. jegenwoordigheid ons verleent heeft te nuttigen, zijn van zulken gewigte geweest, dat mijn verstandt al stadig te doen vindt met dezelve te verduwen. Ende kan niet laten hier te zeggen, dat my, overleggende den tijtel des Priesterdoms, dien U Ed. bewijst by de Kaizeren ook van westen gebruikt te weezen, in den zin gekoomen is, hoe de Koningen van Vrankrijk op haar zalvinge onder beide specien, tenavondtmaal ontfangen worden; 't welk oft het een overschot zy van de Kerkelijke Moogendheit, staa aan 't oordeel Uwer Ed. aan wie ik voor al de eere, die mijn hart wist te wenschen, oft haar minlijkheit te geeven, gehouden blijf, en my op 't onderdaanigste in jonste beveel: Godt biddende,

Mijn Heer,

dat hy gedient zy met U Ed. Mejoffrouwe, zijn Huisvrouw, en alle de zijnen in gelukzaaligheid den Vaderlande altijd te bewaaren.

Uwer Ed.

Amsterdam, den 29 van
Slachtmaandt des Jaars
1616.

Dienstschuldigste

P. C. H O O F T.

53.

Aan de Heeren van de Rekeninge.

Edele Mogende Heeren,

Ult krachte van U Ed. Mog. missive, in date den 11 Octob. laastleeden, van weegen Dirk Jansz van Huizen, ontfangen hebbende d'amende van hondert Ponden te veertig grooten, zoo word ik verzogt van de Pachters der Waarande, als geïnteresseerde, en den duinmaaier als aanbrenger, om hen goet te doen de twee respectieve derde parten, henlieden by 't 15 art. van den Placcaate toegevonden. Maar overmits U Ed. Mog. my ordonneeren, dat ik van de voorz. somme in mijne rekening zal hebben te verantwoorden, zoo maak ik zwaarigheid in henlieden te believen, ter tijdt

toe ik van U Ed. Mog. naarder zal weezen verwittigt, gelijk ik by deezen bidde te moogen worden. Voorts alzo van hondertvijftig abeelen, achtervolgens U Ed. Mog. ordre teegens 't Noorden, Westen, en Noordwesten in de buitenste regel boomen om deezen Huize geplant, geen tien en blijven wassen, zoo kan ik niet laten U Ed. Mog. met eenen te verzoeken, oft men de uitgegangene zal hebben te boeten met andere van die soort, oft met ypen van breedt bladt, dewelke ter zelve plaatse schijnen beteren tier te hebben; hoewel ik noodig achte, dat menze niet alleen daar, maar ook teegens 't Noordoosten alzaamen korte op vijf voeten. Ende zal boven de geene, die ten overvloedt geplant zijn, om d'uitgaande te repareren, mede noch wel een hondert ypen ten zelve einde van noode weezen. Hier op verwachtende 't antwoordt van U Ed. Mog. zal haar hier mede,

Edele Mogende Heeren,

in schut en scherm des Almogenden, en my in haare gratie beveelen.

Uwer Ed. Mog.

Van den Huize te Muiden,
den 15 December 1616.

Onderdaane dienstwillige

P. C. Hóóft.

54.

Aan HUGO DE GROOT,

Raadt en Pensionaris der stad Rotterdam.

Mijn Heer,

DEeze is om aan U Ed. te richten de geringheit daar neevens gaande, dien haar gelieve te aanvaarden met zoo goeden harte alsze gezonden wordt. Met eenen zal zeggen 't geen ik te Rotterdam niet bedacht, dat de klad van d'overgezette *Aulularia* al over lange in Engelandt is gezonden, daar ze blijft: zulks 't eenig exemplaar in 't landt by U Ed. is. De welke daarom gebeden wordt, als zy dies haar bekomste hebben zal, 't zelve my weder toe te schicken ten huize mijns vaders: op hoope dat het noch eens mogt dienen om eenige armen t'Amsterdam, oft hier, wat voordeels te doen, en te vervallen een deel van de kosten, noodig om den Baeto uit te voeren. Want te dien einde zijn 'er bynaa neegen daagen aan gespilt: in de welke het begonnen en voleindt is: als hebbende in geen zinlijke handen te vallen, maar alleenlijk voorby d'oogen des volx over een toonneel getrokken te worden. Ook hadt het te Rotterdam anders geen boodtschap, als te koomen zien, oft U Ed. geeft, zich beginnende te herhebben uit de ziekte, gedient mogte weezen met eenige afleidinge van haare wichtige gepeinzen. Maar dewijl 't U Ed. geliefde wat te behouden: heb zijn geliefte willen gehoorzaamen, als een gebodt van hooger handt, gelijk ik altijd doen zal: en U Ed. met Mejoffrouw zijn huisvrouw, hier mede,

Mijn Heer,

nevens hartelijke groetenis ook van de mijne, in Godes hoede bevoelen laten; en in haar jonste

Uwer Ed.

Muiden Huize den 17 van
Louwmaandt 1617.

Onderdaansten toegedaansten

P. C. Hóóft.

55. Aan

Aan D I R K B O O T,

Procureur voor den Hove van Hollandt.

Monfr. Boot,

't Mandament, met Relatie van den deurwaarder die 't geexploicteert heeft, gaat hier by: maar niet de gevangen Albert Heinrixz, uit oorzaake, dat ik deezen naarmiddag te Naarden van Burgermeesteren, verklaarende in meening te zijn van hem naar den Haage te voeren, t'antwoordt ontving, dat zy 't my beletten zouden, ten inzichte van de clausule in 't Mandament, luidende, dat hy gevangen in persoon zoude compareren, oft gemachtigde zeinden, en dat hy procuratie gepasseert hadt. Daar af verzocht ik Aëte, dien zy my weigerden, maar beloofden my elx bijzonder, onder handtastinge, zulk haar antwoordt gestandt te doen voor den Hooft, werwaarts zy trekken zouden, om Scheepenen vonnisse te verdaadigen. Het schijnt my quaalijk afneemen, dat ik appelleere, zeggende, 't is te Naarden nooit geschiedt in *Criminalibus*: daar hun nochtans zoo wel gebleeken is, dat het niet *temeré*, oft tot verkleening van haar steede uit kriegelheit geschiedt, dat ik my haares misnoegens weenig bekommere, als hebbende mijn devoir gedaan. Niettemin heb U E. by deezen willen waarschouwen, gelieve te letten, oft zy yets in 't minste tot naardeel van mijn reputatie mochten voortsbrengen; en zoo zy haar dies onderwinden, U E. daar tegens op 't strengste te kanten. Want zy zelve hebben haar tegens my laten ontvallen, dat Scheepenen zullen inbrengen, hoe dat ik in discours met haar lieden zijnde, my zoude hebben laten verluiden, dat als de dieverye daar niet by waare geweest, de doodslag, overmits de jaaren zeedert verlopen, te lichter te neemen waare. 't Welk wel zijn kan dat ik gezeidt heb; doch met die meeninge, dat zulk in confideratie mochte koomen by verzoek van remissie: en niet in rechte. De Schout van Naarden zeidt my, grootlijx beducht te weezen, dat verscheide laagen worden geleidt, om den gevangen te doen ontslippen, oft uitbreeken: diergelijk wel eer gebeurt is. Ik doe 't beste devoir doen dat men kan, om hem te bewaaren: ende oft het evenwel failleerde, verstaar daar over de kosten niet te draagen, gelijk my de Kaamere van Rekeninghe die heeft geweigert te passeeren, van gevangen te Weesp uitgebrooken, buiten eenig mijn verzuim. U E. draage hier zorge voor, deezen communiceerende met de Heeren Advocaaten Fiscaal en Fagel. En by aldien de gevangen te Hoove zal moeten koomen, wilde wel dat hy door de Dienaars van den Procureur Generaal mochte van Naarden gehaalt worden. Dit heb in tijds willen adviseeren, om in tijds antwoordt te mogen hebben, en gebiede my hier mede, aan de Heeren Advocaaten voorz. en U E, dien Godt in voorspoedt behoede.

U E.

Dienstwillige

P. C. H O O F T.

In groote haaste, van den Huize
te Muiden, den 5 April 1617.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten
van Hollandt en Westvrieslandt.

Edele Mogende Heeren,

OP den 25 Febr. laastleeden is my ter handt gestelt, zeekere Uwer Ed. Mog. missive, in date den 10 derzelver maandt, waar inne geslooten was de hier neevens gaande Requeste van eenige buurluiden van Blaricom, en bygevoegde acte van Associatie, oft mutueele beloftenisse, van elkander de kosten te helpen draagen, die ter cause, daar inne geroert, zouden moogen vallen. Waar op U Ed. Mog. my gelieft hadt te lasten, dat ik my tot Blaricom zoude hebben te vinden, en de zaake te brengen in poincte van verdrag, waar 't doenlijk: oft anderszins U Ed. Mog. d'informatien by my op 't stuk genoomen, over te zeinden, neevens mijn advis. De Requeste dan geëxamineert, heb bevonden, dat de suplianten haar doleancien fondeeren op drie grieven, te weeten 't sustineeren van ongefondeerde processen, 't onnut verteeren van 't dorps inkoomen, en 't separeeren van de gecombineerde Gerechten van Laaren en Blaricom. Noopende 't laaste, heb hen gezeidt, gelijk my, uit reedenen met den Wethouderen beider Dorpen gehadt, wel bekend was, dat men zulx in 't minste niet voor en hadde, alhoewel by zommige wel eenigen voorflag daar van waare gedaan geweest: dat het ook zonder kennisse van de Hooge Overigheidt niet geschieden en kostezulx deeze zwaarigheidt t'eenemaal quam cesseeren. Ende belangende d'andere twee, heb ik hen geordonneert, zy zouden notitie maaken van de processen, die zy wilden zeggen ongefondeert te zijn, met de reedenen waar omme, mitsgaaders bewijs bekoomen, dat de kosten van den voorleeden jaare 1616 hooger hebben gelooopen, dan de voorgaande jaaren, en hoe veele wel hooger: op dat ik de zaake alzoo geprepareert, tot Blaricom tooge, om voorts daar inne te doen, als naar behooren. Maar alzoo de suplianten daar van bleeven in gebreeke, en de wethouderen van den voorleeden jaare (jaa zelfs ook de tegenwoordige, om der consequentien wil) haar ten hoogsten aantrokken de calomnien, waar mede zy in de voorsz. Requeste en Acte van Associatie worden geinjurieert; zoo heb ik, der gemeene ruste van 't voorsz dorp te gevalle, my op den 5 April laastleeden derwaarts getransporteert; hebbende van 's daags te voren af doen insinueeren alle de ingeboorene Buirluiden van Blaricom, tot 109 toe in getale; dat zoo wie yets op de Regeeringe van den jaare 1616 hadde te zeggen, haar alsdan ten een uire 's naamiddags zouden laten vinden ten huize van den Schout, omme aldaar op haare grieven gehoord te worden. Doch en zijn uit den geheelen dorpe maar gecompereert 25 personen; dewelke by my elk besonder gehoord, doorgaans hebben moeten bekennen, dat zy van 't onnut verteeren en consumeeren van der gemeene buiren inkoomen, 't welk by de regeeringe van den voorleeden jaare gedaan zoude wezen, niet en wisten, als die 't meestendeel geteekent scheenen te hebben, zonder den inhoud van de Acte te verstaan, en geseduceert zijnde door weinig onrustige personen, die hen vroedt maakten, dat men maar verzocht rekening voor de gemeente oft vier mannen gedaan te hebben: 't welk immer geen onbillijke zaake scheen te we-

weezen. Ende roerende 't point van de ongefondeerde processen, heb daar op particulierlijk gehoord drie van de vier mannen, (alzo de vierde absent was) welker twee (naar ik zien kan) de meeste Autheurs van de moeite zijn, die nochtans niet anders by bragten, als van een zaake tegens eenen gebooren uit den Stichte van Utrecht, geintenteert voor de banke van Blaricom, om 't stikken van zooden op de Goeyische Gemeente; en een ander questie, tegens den moolenaar van 't voorsz. Dorp voor U Ed. Mog. gemitteert; dewelke nochtans getermineert is door mijn intercessie, tot voordeel van de Gemeente: konnende de kosten, om deeze twee zaaken gevallen, niet anders als van zeer geringe importantie weezen. Over zulx de gelegenheid naarder ingezien, heb niet anders kunnen bevinden, als dat het dus om de zaake is. Men is gewoone in den Dorpe voorsz. jaarlijx de lasten van de gemeente omme te slaan over de gebuiren, en elk naar proportie van zijne middelen daar inne te draagen. Nu is 't zoo, dat sommige haarder, bezittende landen in 't Sticht van Utrecht, weigerig vallen daar vooren te betaalen, sustineerende, dat zy tot de lasten van den dorpe alleenlijk behooren te contribueeren, naar rato van haare goederen aldaar gelegen. Deeze dan niet ziende directelijk te koomen tot haar voorneemen, zijn de geene, die de verzochte rekeninge urgeeren tegens d'oude costume, om te beletten het passeeren van de kosten, by dewelke haar Stichtsche Goederen niet en worden gebenificeert, en speciaallijk, omme te weigeren 't goetdoen van de kosten van een proces, eenige jaaren te Hoove gehangen hebbende, tegens eenen Willem Rijksz Vos, om deeze zelve reden, dat hy weigerde over zijn Stichtse goet eenige lasten te draagen ten behoeve van den Dorpe. Ende neevens deeze gegoede in 't Sticht, voegen haar sommige, die (mijns oordeels) niet dan door particuliere passien kunnen gedreeven zijn. Want de Buirmeester van den voorleeden jaare, boven dat hy zijn rekening gedaan heeft naar ouwder gewoonte, voor de Gerichten en Schotgaarders, is noch overboodig zijn rekeninge te doen voor yder een, uitgezeidt de voorsz. vier mannen, zijn parthyen: en te bewijzen, dat in veele jaaren herwaart noit zoo weinig kosten gemaakt en zijn, als in het zijne. Doch heb ik wel kunnen bevroeden, dat de doleanten de zaake wel gaarne zouden laten beruften, als geen middel wetende om haar te kennen geeven te verifieeren. Dan de geinjurieerden daar aan geensins genoegende (gelijk dat niet vreemd is) maar gemeint zijnde, aan U Ed. Mog. te verzoeken, dat hun redene van de voorsz. calomnien door de doleanten moge worden gedaan; zoo en heb ik geen en weg kunnen zien, waar door men de zaake in pointe van verdrag zoude kunnen brengen; en my genoodtzaakt gevonden, aan U Ed. Mog. nevens dit mijn advis, d'informatien by my bekoomen over te schikken; biddende Godt Almagtig,

Edele Mogende Heeren,

dat hem gelieve U Ed. Mog. occupation en regeeringe op 't hoogste te zegenen, en U Ed. Mog. te bewaaren in haar gratie,

Uwer Ed. Mog.

Onderdaanste dienaar

P. C. H O O F T.

Van den Huize te Muiden,
den 11 April 1617.

Aan D I R K B O O T,

Procureur voor den Hove van Hollandt.

Monfr. Boot,

UE. schrijvens van den 8 is my wel behandigt; waar uit my lief is te zien, U E. goede affectie tot defensie van myne reputatie. Ende om van my zelven daar toe te confereeren, zoo veel in my is, heb U E. by deezen willen overschikken de bygaande Memorie: ten einde U E. met den Heere Advocaat Fagel delibereere, oft genoeg zal zijn, dat U E. van den inhoude met eenige Heeren van den Raade communiceere, en met andere doe communiceeren, door mijn Neeve den Heere Verius, die ik weet dat my te gevalle niet laten zal de zaake op 't ernstigste te recommandeeren, ter plaatse daar 't dienstig gevonden wordt; waar toe de bygaande missive tendeert: dan oft het beeter waare, dat ik zelve, tegens den dag dat de zaak dienen zal (dien ik in zulken geval moest weeten) eens overquaame. Niettegenstaande ik Scheepenen van Naarden wel te vooren heb gewaarschouwt, dat zoo zy den gevangen aan den halze niet en straffen, ik ongetwijffelt zoude moeten appelleeren; zoo neemen zy 't, als of ik het expres tot verkleening van haar Stadt gezocht hadde; daar ik doch door geene particuliere passie hierin en ben gmoveert, maar alleenlijk door advis van den Heere Cromholt, die my geraaden heeft in zaaken van zulker importantie te communiceeren met den Heere Fiscaal; en door zeeker Apostille van den zelven inhoude, op de marge van mijn rekening ter Kaamere gestelt, by 't narré van een vonnisse over doodtslag, meede tot Naarden geweezen, min favorabel als dit is: en voorts door d'impressie van 't quaadt, dat hier uit zoude moogen volgen ten platten lande, daar veele doodtslaagers ontkoomen; als men dan noch de geene die in handen vielen, zoo slappelijk straffen zoude: oft apparentelijk noch slapper, ten aanzien dezelve zelden oft nemmermeer, noch met diefte, oft zoodaanige delicten besmet zijn. Ende hier op mag U E. uit mijnen naame wel eedt presenteeren en presteeren, zoo 't nut oft noodt is. 't Geene daar zy my te Hove meest meenen meede te beschaamen, toucheert de eere van den Heere van Nievelt z. g. U E. oom, immers zoo veel als de mijne, en is dit. Eenem Wouter Joosten, Bombazijnwerker, eertijds te Haarlem geboet hebbende om overspel, en by wille ter weerzijden van zijn huisvrouwe gescheiden, heeft zich tot Naarden begeeven, en by een concubine, in den tijdt van ontrent zeeven jaaren, een huis vol kinderens geteelt. De Heere Nievelt, (dien 't blijkt bekend geweest te zijn) heeft hem getolereert (zoo ik achte) ten aanzien hy zich anders zeer wel droeg, en groot bezwaar lag in hem van deeze concubine te scheiden, overmits de kinderen zoo doende op den dijk geraakt zouden hebben. Want de moeder kondeze niet houden, de vader alleene ook niet; en een dienstmaagdt (als hy schoon dat hadt vergelden moogen) zoude apparentelijk een nieuwe overspeelster geworden zijn. Ik kennis van de zaake gekreegen hebbende, doen hy daar ontrent neegen jaaren hadt gewoont, ben met hem overkoomen, van de boete, noopende 't geene geschiedt was; hem doende zeggen, dat hy de vrouwe echter van hem moest doen, en zich harder ont-

onthouden, op nieuwe poenen. Wil ook by eede verklaaren, dat ik nooit yets heb genooten voor conniventie oft tolerantie, oft verstaan dat hy haar heeft bekend naar den tijdt van 't accoordt; hoewel zy zullen zeggen, dat hy eerst korts toe gestorven is, en met de voorfz. concubine zoo lang is blijven huishouden. Ende boven dien is te Hoove wel notoir, dat d'officieren van overspel geen rekeninge schuldig zijn te doen. Zelfs de Stadt Naarden heeft de man zeer favorabel voorschrijven dat pas verleent, en de burgermeester Aalt Gijfbertsz, die nu (zoo ik meen) te Hoove komt, en mijn hardtste partye weezen wil, in zijn particulier mede: waar van d'Acten noch onder my zijn. Hier op verwacht advis van U E. aan wien, mitsgaaders alle de Heeren, die uit mijn naame gesproken zullen worden, ik my dienstelijk gebiede, dezelve Gode den Almoogenden beveelende.

Van den Huize te Muiden,
den 12 April 1617.

U E.
Dienstwillige
P. C. H O O F T.

58.

Aan Burgermeesteren en Gerechten van Naarden.

Eerzaame, vroome, zeer voorzienige, welgunstige goede vrienden,
Dirk Heinrixz. Bergh, Schout uwer Steede, heeft my te kennen gegeven, hoe dat U E. E. hem molestie doen, in 't innen van de vechtboete, der welker d'eene helfte zijne, en d'ander helfte U E. E. zoude competeeren. 't Welk zoo zijnde, verre specteeren zoude, en tot prejuditie niet alleen van U E. E. eigen Privilegie, maar ook van de Graaflijkheit zelve, die zoodaanige usurpatie in geenerlei wijze gedoogen zal, als van de welke 't Schoutambacht is dependeerende. Heb U E. E. daaromme by deezen wel willen aanschrijven, dat U E. E. den Schout wijder geen empeschement en willen doen, in 't geene deezen aangaande zijnes rechts is; oft zoo U E. E. eenige redenen ter contrarie weten te allegueeren, my dezelve overschrijven, om op alles gelet, in der zaake voorts gedaan te worden als naar behooren. Hier mede

Eerzaame, vroome, zeer voorzienige, welgunstige goede vrienden,
zijt Gode den Almoogenden bevoelen.

Van den Huize te Muiden,
den naaſtſteſten April 1617.

P. C. H O O F T.

59.

Aan de ABDIS van AUDWIJK, t'Utrecht.

Mevrouw,

Op U E. ſchrijvens van den 20 Juny ouden ſtijl, my op heden ter handt gekoomen, gelieve U E. te verſtaan, dat de ſchaade die wederom in U E. veenen ſchijnt te wakkeren, geensins door diſſimulatie, en veel min door permiſſie van my geſchiedt. Ter contrarie heb ik bykans alle doenlijke middelen aangewent; den Schouten gelaſt, op privatie van haar officien, alle devoir te doen, om de dieven op 't feit te betrappen; de Gemeenten doen publijkelyken waarfchouwen door de wethouders, dat wie hem 't graaven in U E. veenen onderwonde, 't zelve deede op zijn perijkel, en dat de Dorpen haar alle voorſtandt ontzeiden; ik zelve, tot tweemaal toe,

geweest op Goeylandt met diverse Schouten en dienaaren, in meeninge van eenige t'apprehendeeren, ten schrikke van alle. Maar de Dorpschouten konnenze zwaarlijk op 't werk belooopen, en zwaarlijker overtuigen: de waarschouwingen zijn niet krachtiger by de roekelooze lieden, dan haar conscientie is: mijn koomste verwattigen zy terstont d'een den anderen, of als zy volk in 't oog en suspicie krijgen, treden zy van U E. veenen in de haare, eer menze kennen kan, en verduisteren haar achter de turfhoopen, of andere hoogten, zoo dat men in onzekerheit blijft, of zy dezelve zijn die verloopen waren. Van elkanderen te melden; nemmermeer. Ik zoude de reize somtijds konnen itereeren, maar 't is niet zonder bedenken, dat zy my d'eenemaal achter d'ander ziende, zoo licht om eludeeren, noch stouter mochten worden. Misschien zoud' het haar afzoeten, verlooren arbeid te doen, indien U E. door haaren luiden den gemaakten turf deede weg haalen; of zoo die vreezen weder de haare te verliezen, dat men 't den Schouten van de Dorpen toeliet, die daar door ook in te meerder deffiance by de boeren, en de boeren in meerder vreeze geraaken zouden van behaalt te worden. Indien U E. dat quaad vindt, of helpt niet, zoo mocht ik eens verzoeken omze by nachte te aguetteeren. U E. gelieve haar advis hier van aan my te doen richten, op den huize te Muiden, alwaar ik in de naastkomende weeke hoope te weezen, zijnde eerst genoodtzaakt op morgen naa den Haage te reizen. Ondertusschen schrijve ik van deezen daage ten derdemaale aan de Dorpen op 't alderserieuste, om haare buirluiden van deeze ongerechtigheit te doen deterreeren. Weet men enig dienstelijker middel te imagineeren, dan de voorzeide, my zal lief zijn in alle occasien daar 't eer en eedt toelaaten, gecommandeert te zijn van U E. aan dewelke,

Mevrouwe,

Ik met behoorlijke reverentie de handen kussende, my in gratie beveele, en haar den Alderhoogsten.

Uit Amsterdam, deezen
2 July, *stilo novo*, 1617.

U E.
Gansch dienstwillige
P. C. Hóóft.

60.

Aan de dorpen op Goeylandt.

MY zijn nieuwe zwaarder klachten gekoomen, zulx dat ik zoo wel om mijn gemoedt, als klachten te Hoove, dies de zaake serieuser by de handt moet neemen; en, ten zy turfgraaven cesseer, doen lichten de geene, die my van ander UL. buiren aangebracht zijn, om dezelve te recht te stellen, en de geene daar semiprobatic is ter banke of torture te doen brengen, gelijk men gewoon is in materie van diefte: Wil nochtans UL. alvooren uit zonderlinge geneegentheit noch deeze laatste reize waarschouwen, hoopende een beeter. Hier mede, &c.

1617.

P. C. Hóóft,

61. Aan

61.

Aan NICOLAAS VAN KINSCHOT,

Advocaat Fiscaal voor den Hove van Hollandt.

Edele, eerentfeste, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

IN deezen zal U Ed. vinden, de Sententie by de Gerechten van Naarden gepronuncieert, tegens eenen Cornelis Jacobsz van Eemenes, in 't Sticht van Utrecht, manslagtig in den persoone van Henrik Gerritsz van Huifen, mitsgaaders d'informatien op 't faict genoomen. De reedenen, die (mijns achtens) Scheepenen hebben gemoveert, om den perpetrant alleenlijk in een civile geldtboete te condemneeren, zijn, dat hy zeere geirriteert ende genoegsaam gedrongen zoude weezen zich te verweeren, gelijk de neergeslaagen, een groot voorvechter in zijn leeven, op zijn uiterste zelve bekent, en in regard van dien verklaart zoude hebben, dat hy 't hem hondertwerf over vergaf: naar uitwijzen van zekere getuigenissen, weegen den perpetrant beleidt. Van deeze my geexhibeert zijnde, neevens advis van eenige Rechtsgeleerden van Utrecht, in faveur van den zelve, heb ik verzocht copien, maar tot noch toe niet bekoomen. Zulx het schijnt, dat parthye haar weinig laat geleegeen zijn aan verlies van tijdt. Gelieve nu U Ed. te adviseeren wat hier inne te doen staa, en my dies te verwittigen. Voorts heb ik by deeze occasie hier neevens willen schikken, d'informatien tegens Wybrandt Jacobsz, om U Ed. oft den Heere Procureur Generaal (aan wien ik my gebiede) te dienen tegens den 17 deezer, op t'interinement van zijne brieven van remissie. Zijne goederen zijn overlange ontslaagen, doordien de boete van 100 guldens, achtervolgens 't Privilegie ende Sententie, betaalt wierden: waar van ik ter Kamere van Rekeninge heb verantwoordt. Hier mede,

Edele, eerentfeste, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,
zal U Ed. met alle de zijne, naar groete en dienstige gebiedenisse, den Alderhoogsten bevoelen laten.

U Ed.

Van den Huize te Muiden,
den 5 July 1617.*Gansch dienstwillige*

P. C. H O O F T.

62.

Aan DIRK BOOT,

Procureur voor den Hove van Hollandt.

Monfr. Boot,

BY deezen ingeslootenen zeind ik den Heere Advocaat Fiscaal, neevens andere Acten, d'Informatien en Sententie, tegens eenen Cornelis Jacobsz van Eemenes in 't Sticht, dewelke over zeecken doodslag alleenlijk is gecondemneert, door de Gerechten van Naarden, in een civile geldtboete van 23 gl. Indien zijne Ed. verstaat dat men appelleere, zoo zeinde U E. my Mandament over, oft stelle te werke alzulke formen, als men in 't dagvaarden van crimineelen, gezeeten buiten de jurisdictie van den Hove, gewoon is te doen. Anders gelieve my d'Informatien en Sententie te rugge te schikken. De zaake van Eppe van Cleef (ten zy U E. expeditie bevoordeere) zal groot geldt kosten aan de Kamer van Rekeninge, en die ducht ik

quaalijk genoeg. U E. zy immers in geenen gebreeke , en naar vruntlijke groete den Almogenden bevoolen.

Van den Huize te Muiden,
den 5 July 1617.

U E. *Dienstwillige*
P. C. Hóóft.

63.

Aan DIRK JANSZ DAM, Burgermeester,
FEEK Burgermeester,
LAMBERT OUDEROCH, Scheepen,
JAN PIETERSZ WEESKINDT, Scheepen,
. PHIJT, Scheepen tot Naarden,
Elk bezonder.

Heer Burgermeester, of Scheepen,

DE Schout uwer Steede heeft my vertoont, dat by de Collegien van Burgermeesteren en Scheepenen hem belet wordt, te innen zijn contingent van de vechtboeten, die hem en den voorsz. Collegien, elx voor de juste helfte zouden competeeren. 't Welk, als directelijk strijdende tegens U E. eigen Privilegien, en 't Recht van den Heere, ik niet en zal kunnen passeeren met tolerantie, ten zy my solide reedenen ter contrarie werden vertoont. Ende alzo ik overzulx aan de voorsz. Collegien in 't generaal ben genootzaakt geweest te schrijven, zoo heb ik daar beneevens by deezen in 't particulier, U E. van wiens discretie en vreedzaamer aardt ik my altydt veel goedts verzeekert heb, wel willen verzoeken, *gelieve te considereeren, hoe luttel dat het redelijke en civile lieden, (ik laat staan Politicque en Magistraaten) is voegende, eenen Officier, wiens getrouwheit U E. bekend is, in steede van alle reeden, te bejeegenen met een: Doet uw best, en wy willen U wel een vereeringe, maar niet de helft van de boeten geeven; en voorts handt aan te houden, dat den Schout voorsz. gewerde, 't geene zijnes rechts is in deezen; oft dat men my redenen van difficultatie vertooge: op dat alles met ordre en gevoeglijkheidt gaan mooge. Waar aan U E. den ruste en eere uwer Steede, mitsgaaders my doen zal vriendschap en dienst, in tijdt en wijlen behoorlijk t'erkennen. Zulx ik my daar toe verlaate. U E. hier mede*

N. B.
*'t Ondertoggen
is in Scheepe-
nen brieven
niet.*

Heer Burgermeester, of Scheepen,
Gode den Almoogende beveelende.

Van den Huize te Muiden,
den 1617.

U E. *gunstige goede vriendt*
P. C. Hóóft.

64.

Aan verscheide Heeren Gecommitteerde Raaden.
Elk bezonder.

Edele, eerentfeste, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,
Burgermeesteren van Muiden, ten aanzien van de fauten, vallende in 't betaalen der geappointeerde op deezen huize, en d'onlust en zwaarigheeden daar uit ontstaande, hebben goet gevonden, aan de Ed. Gr. Mog. Heeren Staaten, oft haare Gecommitteerde Raaden te verzoeken, dat de voorsz. betaalinge naar deezen, volgens 't gebruik van oudts, by wijlen mijne voorzaaten in offi-

officio gepleegt, voortaan door my zoude mogen worden gedaan. Waarvan ik my tegens haar, en de arme verminkte krijgslieden, my te dien einde verscheiden maalen gezaamentlijk met grooter instantie verzocht hebbende, eindtlijk niet heb konnen excuseeren, nochte leedig staan, U E. by deezen te bidden, gelieve de goede handt aan te houden, dat op haar requeste favorabelijk, gelijk de zaake wel is meriteerende, mooge worden gedisponeert, en my deeze vrijmoedigheid te vergeeven. Op welk vertrouwen,

Edele, eerentfeste, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,
zal aan Gode den Almagtigen beveelen de gelukzaaligheidt van U E.
en aan deeze

Van den Huize te Muiden,
den 30 July 1617.

U E.
Dienaar
P. C. H O O F T.

65.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden.

Edele Mogende Heeren,

DE Burgermeesteren en Gerechten van Blaricom des voorleedenen jaars, zijnde by U Ed. Mog., door eenige particulieren, zwaarlijk en onrechte (als gebleeken is) gecalomnieert en geinjurieert in zeeker Requeste, hebben, tot verdadiging van haaren goeden naame en fame, d'injurianten in rechte aangeklaagt, verzoekende reparatie &c. Maar alzoo d'injurianten van zeeker vonnisse tot Blaricom voorfz. in deeze zaake gepronuncieert, geappelleert hebben aan den Hove van Hollandt, waar uit de geinjurieerde te gemoete zien zwaare onkosten van processe, die haar bedunkt, dat by den gemeenen dorpe behooren te worden gedraagen, gemerkt al te onbillijk waare, dat zy d'injurie om 't gemeens wille en in officie geleeden, tot kosten van haar particulier zouden moeten doen beteren in rechte: Zoo hebben zy, mitsgaaders de jeegenwoordige wethouderen, die 't alzoo met haar verstaan, goedt gevonden, aan U Ed. Mog. te verzoeken autorisatie, om alle kosten van processen, ter cause van deezen vallende, te moogen brengen tot last van den gemeenen dorpe, ter tijdt en wijle toe, dat de injurianten in 't rembursement derzelven zullen worden gecondemneert; ten einde dat het met minder opspraake en meerder aanzien mooge geschieden. Waartoe ik U Ed. Mog. wel gaarne reverentelijk gebeden hadde by deezen, als tot het geene dat den gemeenen ruste des dorps grootelijx dienstig weezen zal. Hier mede,

Edele Mogende Heeren,

Van den Huize te Muiden,
den 21 November 1617.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanste dienaar
P. C. H O O F T.

66.

Aan dezelve.

Edele Mogende Heeren,

OM te presteeren, 't geene my by Uwer Ed. Mog. missive van den 29 November lestleeden was geinjungeert, zoo zeind' ik de twee daar by gevoegde Requesten neevens deezen wederomme. Waar op U Ed. Mog. gelieve te verstaan, eerstelijk, voor zoo veel
aan-

aangaat de Requeste geteekent op den rugge met de letter A. hoe dat ik beyonden heb den inhoud van dien in waarheid te bestaan, en dat eenige ingezeetene van Blaricom, gemoveert door particuliere desseins en inzichten, haar hebben vervordert te doleeren over de wethouders des voorsz. Dorps; haar met verscheiden atroce injurien voor Uwer Ed. Mog. Collegie calomnieerende zondereenig fundament, gelijk ik U Ed. Mog. op den 11 April laatstleden in 't breede heb overgeschreeven gehad, waar toe my refereere. De questie, dat pas, en 't verzoek der doleanten was, om eenige alteratie te weege te brengen, in 't doen en hooren van de rekening des Dorps, en cesseert jegenwoordelijk. Maar weezende alreede eenige kosten nootlik om deeze zaake gedaan, en als noch te doen by de geinjurieerde wethouders, doordien proces van injurie is ontstaan, tusschen haarlieden als eischers ter eenre, en de doleanten injuria-teurs verweerders ter anderer zijde, zoo is nu de questie, waar men dezelve kosten zal moogen vinden. Datze gedraagen worden by de doleanten, als (mijns oordeels) notoir ongelijk hebbende, en auteurs van alle moeiten, waar wel groote reeden: Doch ik en zie niet hoe menze daar toe zal kunnen brengen, zoo lange als het proces voorsz. niet zal weezen getermineert. Ik en hebbe niet gefailleert alle voeglijk devoir te doen, om die zaake by accoort te slijten, en te dien einde de geinjurieerde eischers zoo verre geinduceert, dat zy parthye gepresenteert hebben alles te verblijven aan eenige Rechtsgeleerden oft Heeren van den Hoove Provinciaal. Maar de Doleanten verweerders geen uitkoomste t'haaren voordeel konnende te gemoeite zien, stellen haar hier inne weigerig: te meer overmits zy wel 25 sterk zijnde, lichtelijk met kosten en delajen van een trainant proces, vier oft vijf perfoonen hoopen te matteeren: inzonderheidt als die op haar privé burse zouden moeten pleiten. 't Welk, als men den geinjurieerden verstonde op te leggen, zulx datze zaaken den gemeenen dorpe aangaande, en injurien henlieden in qualité van wethouders gedaan, niet vervolgen zouden mogen, anders dan tot haaren particulieren laste; waar (onder correctie) de deure geopent aan alle onrustige humeuren, om haare Overheeden van tijdt tot tijdt om innovatie in 't stuk van regeeringe te quellen, en met schandelijke injurien te traduceeren. Zulx ik my laat bedunken, voors hands den ruste des dorps, en gemeenen beste niet conducibels te weezen, dan dat U Ed. Mog. gelieve te ordonneeren, zekere groote penen, te verbeuren by de geene die daar tegens mochten opposeeren, dat de kosten te deezen by de geinjurieerde gedaan, en noch te doen, zullen worden gedraagen by het gemeene dorp, ter tijdt en wijle toe de doleanten uit krachte van sententie oft accoort, dezelve zullen hebben gerembourseert. Noopende t'ander Request, geteekent op den rugge met de letter B. het is alzoo, dat de quote van 't dorp Blaricom in de verpondinge, mette drie ten honderden tot vervallinge van de kosten, daar toe by de Ed. Gr. Mog. Heeren Staaten geconsenteert omme te slaan, niet en monteert boven de somme van driehondert Ponden van veertig grooten. Dies niet tegenstaande, zoo zijn zedert eenige jaaren herwaarts, boven de voorsz. 300. Ponden ontrent 64 Ponden jaarlijx t'over ommegeflaagen, en gebragt onder 't schotgeldt, dat is in de beurze van de gemeene buiren, tot vervallinge van de kosten des dorps. Waardoor gebeurt, dat eenige lieden van vermogen, doch geene oft weinig onroerende goederen in de juris-

risdictie van Blaricom hebbende, in de buirlasten min draagen, dan naar rato van alle haare middelen; directelijk tegens d'ordre en costumen, in-deezen geobserveert, metbrengende, dat yder naar proportie van alle zijn goederen in 't schotgeldt hebbe te contribueeren; zulx daar uit ontstaat groot onbenoegen van de geene, die al 't haare in onroerende goet onder Blaricom geleegeen hebbende, in geenen deele en zijn verschoont gebleeven. Om 't welke weg te neemen, en wijder onlust voor te komen, ik instantie gedaan heb, by de jegenwoordige Wethouderen, dat men in conformité van 't Advis van Rechtsgeleerden, den Requeste geannexeert, zoo veele jaaren lang, als de voorverhaalde faute is gecommitteert, de somme van de voorsz. 64 Ponden zoude te min omflaan in de verpondinge, en suppleeren uit het schotgeldt. Maar heb het wijder niet kunnen brengen, dan dat men den ommeslag hebbe geredresseert, en gestelt op de rechte quote, met drie ten hondert voor d'onkosten, alzoo 't schijnt, dat de zitters haar laten bedunken, daar mede te moogen volstaan, en duchten offensie te incurreeren van de geene, die gebeneficeert zijn by de voorgaande faute. Welke zwaarigheidt cessereren zal, indien U Ed. Mog. gelieft expresselijk te ordonneeren, dat het voorsz. advis van Rechtsgeleerden zal moeten worden gevolgt, als weezende meer dan billijk het gevoeglijk middel daar by aangewezen. Ende niet hebbende waar mede in deezen voorder dienst te doen aan U Ed. Mog. zal dezelve hiermede,

Edele Mogende Heeren,

neevens wensche van gelukzaalige regeeringe, Gode den Almagtigen, en in haar goede gratie beveelen

Van den Huize te Muiden,
den 6 December 1617.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaansten dienaar
P. C. Hóóft.

67.

Al Clarmo. Sre. il Sigre.

CHRISTOPHORO SURIANO,

Residente per la Serma. Rep^{ca}. di Venetia, alla Hagha.

Clarmo. Signore Offmo.

Vista la lettera di V. S. Cl^{ma}. non ho potuto mancare di fare l'ufficio richiesto in favore della Compagnia del Sr. Capitano De Roy. In modo che senza fallo sara accommodata, in conformita del suo scrivere, d'ogni aggio & bisogni, al possibile, secondo la strettezza del luogo. Essendo buono ad altro, mi sara honore assai il poter fare servizio alla Serenissima Republica. Impero, accadendone, m'adoperi senza un rispetto al mondo, restando certa etiamdio di potermi comandare per suo particolare V. S. alla quale baccio le mani, pregando Iddio di dargle ogni contentezza.

Di Vostra Sig^a. Clarma.

Servitore Offmo.

PIETRO DI CORNELIO Hóóft.

Di Castel Mudenese,
li 12 Marzo 1618.

Aan ZIJN PRINCELIJKE EXCELLENTIE.

*Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,
genaadigste Heere,*

TEn verzoeken en ernstigen aanhouden van Jaques Etcheson, ge-
appointeerde onder de Compagnie van Monfr. de Chastillon,
heb ik niet kunnen ledig staan, van deezen te doen verschijnen voor
Uwe Princelijke Excellentie, ter getuigenisse, hoe waar is, dat de
voorz. Etcheson, geduirende den tijdt dat hy als Lieutenant ge-
commandeert heeft de compagnie van Capitain de Roy, hebbende
haar rendezvous binnen Muiden, om dezelve in tucht en officie te
houden, gedaan heeft alle naarstigheidt en devoir, die men tot vol-
koomen genoegens der Wethouderen en Burgerye zoude weten te ver-
eischen. By welke occasie ik my zal verstituten, om Uwe Princelij-
ke Excellentie te congratuleeren, over zijn gelukkig adviennement
tot den Staat van Oranges, en andere; wenschende dat die possessie
zy tot zijne en zijner onderzaaten hoogste prosperiteit; Waarin

*Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,
genaadigste Heere,*

Godt Almagtig geduiriglijk behoeft Uwe Princelijke Excellentie,
wiens victorieuse handt ik eerbiedelijk kusse, en nijge my t'haar-
waarts.

Uwer Princelijke Excellentie

Van den Huize te Muiden,
den 25 Maart 1618.

Onderdaanste getrouwste dienaar

P. C. HOOFT.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden.

Edele Mogende Heeren,

OP de bygevoegde Requeste van Thomas Waaker, gelieve U Ed.
Mog. te verstaan, dat de suppliant, den 25 April 1614 by U Ed.
Mog. geappointeert is op deezen Huize, nevens verscheiden ande-
re van zulken stoffe als hy; op expresse conditie, van niet te moo-
gen vertrekken van hier, zonder consent van Uwer Ed. Mog. Col-
legie, op poene van haar tractement te verliezen; gelijk my ook by
Missive van Uw Ed. Mog. zeer serieuselyk gelaft is, alle contraven-
teurs van de voorsz. clausule te houden voor gecasseert, en U Ed. Mog.
daar van te verwittigen. Nu is 't zoo, dat de voorsz. Thomas, zonder
eenig verlof doorgestaan zijnde op den 17 October 1616, en daar over
gecasseert, wederom door U Ed. Mog. singuliere gratie en indulgentie,
den 10 January lestleeden is geresitueert tot zijn voorgaande tracte-
ment; maar konnende zijn vagabunderen niet naalaaten, heeft zeedert
wederom verscheiden daagen en nachten van hier geabsenteert, zulx ik
hem entlijk op den 3 deezer tegens den avondt bejeegenende op den
weg van Amsterdam, aangezeit heb, hy zoude naar zijn garnisoen
keeren, oft zich houden voor gecasseert. Waar op hy, als de mee-
ste retractaire van zijn gezelschap doorgaans geweest zijnde, antwor-
de, zoo men my casseert, ik weet waar ik gaan zal. Dienvolgende
heb ik zijnen naam geroyeert op de cedulle van 't Logijsgeldt, door
Burgermeesteren van Muiden U Ed. Mog. eerstdaags te presenteeren,
en in de attestatie daar onder mentie gemaakt van zijn verloop. En-
de

de niet ziende hier in U E. Mog. vorderen dienst te kunnen doen,
zal dezelve hier mede,

Edele Mogende Heeren,

in schut en scherm des Alderhoogsten beveelen, en in haare gratie

Uwer Ed. Mog.

Van den Huize te Muiden,
den laaften April 1618.

Onderdaanen dienaar

P. C. H O O F T.

70.

HUGONI GROTIO,

Urbis Roterodamensis Syndico, S.

Quandoquidem, Vir mihi omnium maxime, approbare Patriæ
industriam meam in valde seriis non valeo; neque rursus quis-
quiliis magnoperè delector, ipse mei periculum facere statui,
emittendo fœtum, qui spem falsurus vel maximè, citra detrimen-
tum publicum, vel minus, non citra commodum, fuerit. Adeo The-
mistocli dispares neque magno Reip. bono, neque malo nati nobis vi-
demur. Cœpi itaque vitam Henrici Magni, cujus memoria, quam-
vis nullo mihi beneficio cogniti, mirum in modum officior, scripto
complecti, idque vernaculo, meditamentum stili & characteris Hi-
storici, ac pro ut hoc cesserit, de rebus Patriæ cogitaturus. Ut mi-
nus tamen operæ lusero, adeundum super iis oraculum tui judicavi
judicii: quo vel monitus planè desistam, vel correctus, minus de
hinc corrigendum mihi relinquam. Enim vero pleraque me sollicitum
habent, structuræque & perspicuitati & amœnitati, & ordini de-
nique universo non nequeo diffidere. Quin & minuta quædam nego-
tium facessunt; veluti voces exoticæ: Quarum illæ, quas in alie-
nis idiomatis obvias, rebus deficiente lingua vacuis, potius impone-
re, quam inauditas quasdam fingere, ratio fuit, ratione locum tuen-
tur. Reliquas autem, quum ambitione nostratium, tametsi præpostè
râ, accitæ sermonem patrium invaserint, sine plurium offensione,
proturbare, haud utique promptum fuerit: eas præsertim, quibus
res, vel celsitudine, vel gravitate conspicuas, insignire commissum
est. Imo & ipsum Aristotelem in poëticiis auctorem novimus conci-
liandæ scriptis dignitatem, per hujusmodi lenocinia. Adhibendum ta-
men, ne in barbaram prorsus degeneret oratio, indicat modum. At-
qui ego illum non modo tenere hic, sed, sicut in omnibus, vel cape-
re, id vero acerrimæ mentis esse duco. Quamobrem censuram hanc,
ultrò cum ambiare, quæso ne graveris inire. Quod autem tuas tot
tantisque negotiis distracti curas, parum etiam: in tempore, onera-
tum eo, existimationi & humanitati tuæ, aliqua ex parte, imputes
velim, irritamentis hujusce importunitatis meæ: atque ita sentias
licet, neminem me observantiozem esse magnitudinis tuæ, securio-
rem benignitatis. Quocircà veniam mihi ut des, non multis te pre-
cor, sed ex animo Deum Opt. Max. tuos ut tibi, te Patriæ diu in-
columem præstet, aveo.

Mude in Arce, XIV. Kalend. Junias,
Anni clō lō cxviii.

Totus tuus

P. C. H O O F D I U S.

Aan de Heeren Staaten van Hollandt en Westvrieslandt.

Edele Grootmogende Heeren,

Het Dorp van Laaren, zijnde het oudtste, is eertijds ook 't meeste van vermoogen geweest in Goeylandt, zulx dat het, benevens de Parochykerke op de hoogte staande, noch was gerieft en versiert met een zeer schoone Kapelle, naa haar gelegenheid, in den Dorpe gesticht. Maar geduurende de troublen, de huislieden niet machtig zijnde, de voorz. kerke, buiten 't Dorp gelegen, vry te houden van 't geboefte, dat'er zich dikwils in legerde en sterk hieldt, hebben gaarne gedooft, dat by Uwe Ed. Groot Mog. dezelve is gedemolieert, en al 't geene de materiaalen opbrachten aan gelde, gesmolten in de middelen van 't gemeene landt. Ende zedert hebben zy haar beholpen met de Kapelle, 't welk hen voortaan niet doenlijk is, zonder notoir perikel: gemerkt dezelve (naa de inspectie en kennisse by my genomen) de ruine niet lange zal kunnen ontstaan. D'oorzaak van deeze vervallinge, is mangel van jaarlijx inkoomen, en dat d'armoede van den dorpe niet toegelaaten heeft eenigzins de handt daar aan te houden. D'Ingezeetene nochtans, te gemoet ziedende, dat zy (welker voorouders boven al d'ander dorpen pleegen uit te steeken) binnen korten tijdt zonder kerke zullen zitten, en konnen niet min als haar des grootelijx laten verdrieten; zoo zeer ook dat zy, niet tegenstaande de groote soberheidt haarder middelen, geresolveert zijn, haar zelve te belasten mettet voorder onderhoudt van de zelve Kapelle, indien die eenmaal naar den noodigen eisch in behoorlijke forme mogte worden gerepareert. Bidden zy lieden overzulx, en ik op haaren naame, en verzoek Uwe Ed. Gr. Mog. gelieve, als vaaders des gemeenen landts, mededoogend' en favorabel inzicht te neemen, zoo op 't verloop van haaren staat, als op de promte goetwilligheidt, waarmede zy de penningen, van de gedemolieerde kerke geprocedeert, den gemeenen lande hebben laten volgen: en henlieden voor deeze éene reize te accordeeren zulken subsidie, als noodig bevonden zal worden om de voorz. Kapelle te brengen in poincten, datze voortaan by haarlieden zoude moogen behoorlijk worden onderhouden. Waar mede Uwe Gr. Mog. haarlieden zullen animeeren, omme in haaren plicht en affectie tot der zelve gehoorzaamheidt te continueeren, en Godt Almagtig met my te bidden, dat hy,

Edele Grootmogende Heeren,

Uwer Ed. Gr. Mog. regeeringe altijds meer en meer wil zeegenen, behoedende in haar goede gratie

Uwer Ed. Groot Mog.

Onderdaansten dienaar

P. C. Hóóft.

Van den Huize te Muiden,
den naaſtſteſten Juny 1618.

Aan de Heeren van de Rekeninge in Hollandt.

Edele Mogende Heeren,

Doordien de Rekeninge van de fabrique van deezen Huize jegenwoordelijk wat boven ordinaris is gekoomen te monteeren, zoo heb ik niet konnen laten Uw Ed. Mog. by deezen met behoorlijke

lijke reverentie te vertoonen d'oorzaake van dien: dewelke is, dat dezelve ongelijk langer is getraineert, dan den tijdt, van oudts gebruikelijk daar inne vervat te worden. Ook heeft de ringelmuur, weezende zeer vervallen en ingewaartert, zulx des portiers logijs, daar onder respondeerende, overmits het doorlekken, niet te be-woonen en was, de handt moeten hebben; ende de plantagie vereischte eenige afheininge. In veugen dat het eene by 't ander koo-mende, te meer heeft gechargeert. Waar over Uw Ed. Mog. gelieve te houden voor nut en nodig de kosten der voorsz. rekeninge, ende d'expeditie van dezelve voor gerecommandeert: gelijk ik haar wel eerbiedelijk wil gebeden hebben; ende hier mede,

Edele Mogende Heeren,

nevens wensche alles goedts, Gode den Almogenden bevoolen, en in haar gratie

Uwer Ed. Mog.

Onderdaanen dienstwilligen

P. C. H O O F T.

73.

Aan dezelve.

Edele Mogende Heeren,

ONtfangen hebbende de bygaande Requeste, en daar op gecommuniceert met de Regeerders der Steede Naarden en Dorpen van Goeylandt, om Uw Ed. Mog. te dienen van advise, zal ik den zelve by deezen met alle reverentie vertoonen de gelegenheid der zaake, die deeze is. Volgens zeekere Sententie van den jaare 1535 wierdt Goeylandt afgeraait van 't Sticht van Utrecht met een gruppele, die rechtevoort alomme toegeworpen en verduistert zijnde, op verscheiden plaatsén controversie causeert over de limiten. Zulx die van Goeylandt zeggen d'overlast te lijden, daar die van 't Sticht in de voorsz. requeste haar over zijn beklagende, en dat zy lieden empieteeren op den Goeyfchen bodem; hebbende haare bouwlanden aangemaakt, tot een goetd stuk over de plaatse, daar de voorsz. gruppel heeft geleegen. Ende is nochtans noit gebleeken, oft my eenigzins ter kennisse gekoomen, dat by ingezeetene van Goeylandt koo-ren gehaalt zy van de questieuse aangemaakte landen voorsz. veel min van landen notoirlijk aan geen zijde van de raayinge geleegen. Even ongehoort is 't, datter beesten uit de jurisdictie van Oostveen sinifterlijk geabigeert, en by dien van Goeylandt zouden gehouden wezen. Uitgenoomen, dat men nu onlanx iets heeft willen zeggen van vasthouden van zeekere schaapen, als oft ze niet over de limiten waren geweest, doenze wierden aangetast, daar proces om is. Maar zijn uit krachte van Privilegie, t'anderenmaalen wel schaapen verzeekert, zoo Goeyfche in 't Sticht, als Stichtfche in Goeylandt, en volgens vonnisse oft accoort gerançoeneert. Dat die van Goeylandt Turf in 't Sticht zouden gegraven of gehaalt hebben, wordt by haar lieden ontkent, en by parthye geaffirmeert, uit zaake, dat yder zijn jurisdictie zoekt voor te staan, en als voorsz. is de limiten verduistert zijn, ter plaatse daar de questie valt. Maar de geldtboete, staande tot het graaven van Turf over zeeker greppele, gaat deeze questie, nochte de jurisdictie niet aan, als gestelt zijnde tot laste van de ingezeetene van Goeylandt, die de veenen van haar Gemeente vorder

neemen, dan ze strekken, en overtreden een gruppele, waar by zekere Veenen, die 't Convent van Audwijk in Goeylandt heeft, van de gemeene Veenen deszelven landts zijn onderscheiden. Doch is zeker, dat omme de voorz. onlusten en groote misverstanden, die daar uit zouden mogen ontstaan, te stuiten, grootelijx dienstig zoude zijn, te maaken een groepe van suffisante breedte en diepte, met beplantinge der aarde ten wederzijden op te werpen, volgens 't verzoek der supplianten. Waar toe ik vermoede, zy haar zoo gewillig stellen, op hoope van te verwerven dat de verzochte groepe mochte geslaagen worden voor een goet deel aan dees zijde van de oude raayinge, ende op den Goeyschen grondt, als van kleender waarden weezende. Daar by zy niet alleen de voorz. aangemaakte landen zouden meenen te stellen buiten dispute, maar ook gelegenheid bekoomen (die hen nu ontbreekt) van haare beesten, lanx de kaade oft wal aan haar zijde van de groepe opgeworpen, te drijven voor by dezelve landen, omze te weiden op de geene die gebrakt worden. Maar is mijn gevoelen, dat d'ingezeetene van Goeylandt, tot zoo-daanige kosten geheel zwaarlijk zullen kunnen gebragt worden. Zoude ook niet genoeg zijn, als men wilde dat het werk strekken mogte, hierinne by provisie en stukwijs te treden; maar oorbaar, dat men eens voor al zekere en vaste scheidfelen constitueerde, zoo verre als Goeylandt aan den Gestichte gegrenst leidt. Waar op Commissarissen, by de Ed. Mog. Heeren Staaten respectivelijk gelaft, onderlinge zouden moogen handelen: en daar naar alzulke ordre raamen, op 't stuk van de voorzeide groepe en scheidfelen, als tot onderhoudt van de zelve en der goede nabuirschap wierdt vereischt. Waar mede, als voorshands niet wijders ziende dat hier in confideratie komt, ik Uw Ed. Mog.

Edele Mogende Heeren,

Gode den Almoogenden in schut en scherm zal bevoelen laten, en in haare goede gratie

Uwer Ed. Mog.

Onderdaanen dienstwilligen

P. C. Hóóft.

Van den Huize te Muiden,
den 15 July 1618.

74.

Aan EEWOUT VAN DER DUSSEN,

Ambassadeur wegen de Hog. Mog. Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, aan de Koninklijke Majesteit van Groot Brittanjen, Burgermeester der stad Delft.

Edele, eerentfeste, grootachtbaare, welwijze, zeer voorzienige Heere,

HArman Teuling, mijner Zuster man, verstaan hebbende de zeer honorable commissie van U Ed. om uit naame der Hog. Mog. Heeren Staaten Generaal nevens andere Heeren Gezanten, te trekken aan de Majesteit van Groot Brittagnen, en begeerig zijnde, om by zoo een goede gelegenheid dat Rijk te bezichtigen, 't geen hem, heel jong gehuwt zijnde, voordeez, zijner affairen 't halven, niet heeft kunnen gebeuren, is door mijnen Vader bericht geworden,

van

van de goede kundtschap en obligatie, die ik overlange aan U Ed. heb gehad. Ende alzo hy, voor singulier geluk zoude rekenen, te moogen geraaken onder den train van U Ed. om alles met beeter commoditeit te doorzien, heeft te dien einde van my verzocht eenige regelen voorschrijvens aan U Ed., de welke ik daarover niet leedig staan kan reverentelijk te verzoeken, gelieve hem in deezen, zoo 't buiten haar ongerief geschieden kan, te favoriseeren. 't Welk geschiedende, zal 't opteekenen by d'andere jonsten en vrundtschappen in een dankbaar gemoedt; met hoope dat eens d'occafie mijne geringheit zal qualificeeren om alles met eenigen daatlijken dienst t'erkennen. Ondertusschen,

Edele, eerentfeste, grootachtbaare, welwijze, zeer voorzienige Heere,

bid Godt Almachtig, dat deeze voyage, en al het vertueux voorneemen van U Ed. gedye ter hoogster eere en contentement van dezelve; in wiens gratie ik van heeler harte gebiede

Uwer Ed.

Van den Huize te Muiden,
15 November 1618.

Gansch toegedaanen dienaar

P. C. H O O F T.

75.

Aan A L B E R T D E V E E R,

Ridder, Raadt in den Hoogen Raade, enz.

Edele, eerentfeste, hooggeleerde, wijze, voorzienige Heere,

MY verlaatende op d'oude genegentheit uwer Ed. te mywaart, capabel om alle importuniteit te excuseeren, zal by deezen de vrijheit neemen, van haare importante occupatien te interrompeeren met een nieuwe moeyelijkheid. In Goeylandt schijnt eertijds de jagt (uitgezeit van 's Graaven konijnen) weinig geacht geweest te zijn, en overzulks zonder opzicht gebleeven. Maar zedert het toeneemen der delicien hier te lande, ende dat haazen en patrijzen t'Amsterdam waar geworden zijn, hebben, zoo die van Naarden, als van de dorpen, het veldt zulks begoft te schrobben, dat'er niets blijven mogte, en noodtwendelijk eenige ordre vereischt was. Maar de huislieden, daar toe instantelijk verzocht en niet beweegt zijnde konnen worden, zoo hebben ik en die van Naarden in mijnen en haaren naame een keure op dat stuk gemaakt, en doen publiceeren in de dorpen: maar zy lieden haar daar tegenstellende, my en de stadt doen roepen voor den Hove van Hollandt; en aldaar gesuccumbeert; doch geappelleert aan den Hoogen Raadt. Niettemin bedugt in 't succes, hebben begoft middelen van accoort voor te wenden, en eintlijk my gepresenteert in te willigen, dat voortaan alle keuren en ordonnantien, de jagt aangaande, zullen worden gemaakt en gebrooken by meerderheit van drie stemmen, waar van ik de eerste, Naarden de tweede, en de gemeene dorpen de derde zouden hebben. Welke presentatie ik goet gevonden heb te accepteeren, als niet strijdende tegens de forme in 't raamen van de gemaakte keure; daar mijne en des stadts stemme concurreerden, en de dorpen overgeroepen waaren; geobserveert; zoo om des billijkheids wille, als om vordere verwijdering en alienatie tusschen stadt en dorpen, mitsgaders moeiten en kosten, te schuwen. Te meer, door dien my ter handt gekoomen is zeeker concept van accoort, by dien van Naarden

den ontworpen, en den huislieden voorgeleit, waar by zy wel groffelyk trachten alle gezach in deeze materie van 't jaagen, aan haar te trekken, en mijn stemme excludeerende, den oudsten Burgermeester haarder steede te qualificeeren met den naame van Houtvester. Is daar over mijn vruntlijk verzoek, U Ed. gelieve de goede handt aan te houden, zoo veel als doenlijk zy, dat de zaak voor U Ed. Collegie dienende, mooge werden geaccommodeert naar 't verstandt van de voorschreeve presentatie, door de huislieden gedaan, en by my geaccepteert: ten einde alle vordere verbitteringe ten wederzijden, mitsgaders 't affront my door die van Naarden geprepareert, mooge werden verhoedt. 't Welk ik U Ed. vastlijk toevertrouwende, de zelve met alle de zijne Gode den Almagtigen beveelen wil, en in haare gratie

U Ed.

Van den Huize te Muiden,
den 17 December 1618.

goedtwilligen dienaar en Neeve

P. C. HÓÓFT.

Memorie voor de Buurmeesteren der Dorpen in Goeylandt.

Wien het toegekoomen hebbe, voor de troublen, ordre te stellen op de jagt in Goeylandt, is onzeeker, weezende eenige van gevoelen, dat niemandt hebbe mogen jaagen, dan alleen de Baljuw, of die last van hem hadden. En alhoewel die van Naarden by Privilegie zijn geauthoriseert, omme ten overstaan van den Officier keuren te maaken, zoo strekt zich dat nochtans niet wijder uit als over haare inwoonderen, en eenige weenige huizen buiten de muuren, die onder haar in alle civile zaaken te recht behooren; 't geen de dorpen niet doen. Gelijk ook niet blijken zal, dat oit iemandt van de dorpen, uit zaake van eenige keure, tot Naarden in recht zy betoogen, voor de questie, beroerende 't jaagen, ontstaan anno 1613, daar nu proces om is. Maar in den zelve jaare 1613 hebben die van Naarden de dorpen verzocht, dat zy met haar luiden zouden willen verstaan, tot een ordonnantie op de legerhonden, en stilstandt van de jagt. Doch de dorpen 't zelve voor dat pas, niet goedtvindende, zoo is op den 29 Augusty, anno 1613 voorschreeven, een keure en ordonnantie dien aangaande gemaakt by den Baljuw van Goeylandt, mitsgaaders Burgermeesteren ende Regeerders van Naarden, en uit der zelve naame gepubliceert. In den jaare 1614 zijn twee distinte keuren op 't stuk van de jagt gemaakt, d'eene van den 22 Augusty, d'andre den 10 December gedateert, beide by de Vroedtschap van Naarden, niet alleen zonder de huislieden, maar ook zonder den Officier te kennen, directelijk tegens haar eigen privilegie, bovengeroert. In deezen jegenwoordigen jaare 1618, hebben die van Naarden den dorpen aangeboden, het concept van accoort in dato den 15 Septembris leestleeden. Uit welke diversiteiten, by haarluiden zelve gepleegt, genoegzaam blijkt, dat zy onvast gaan in haare pretentie, en onzeker is, aan wien het staat ordre op dit stuk te stellen. Is dan dat recht der stede niet naader als den dorpen, welker jurisdictie in 't civil haar ongelijk wijder strekt over 't platte landt, dan die van de stadt doet, zulx den huislieden aan de forme en 't instellen van alle ordonnantien op 't point van de jagt, ook naa proportie, veel meer is geleege. Ende zouden zy genoegzaam in volle servituit worden

den gebragt onder de ftadt, indien ze deeze authoriteit alleen bequaame: gemerkt zy haarluiden t'allen tijden zoude kunnen travailleeren met keuren en ordonnantien, die ten aanzien van de verfcheide nature, ende gelegenheit der landen, haar zelve licht en den dorpen ondraagelijk zouden vallen. Behooren daaromme de huisluiden hier in naar billijkheid te worden gekent, en in allen gevalle te mogen volftaan met haare presentatie den 17 December deezes jaars 1618 gedaan aan den Baljuw en Burgermeesteren van Naarden.

76.

Aan ZIJNE PRINCELIJKE EXCELLENTIE.

*Doorlugtigste, Hooggebooren Vorst,
Genaadigste Heere,*

OM Uwer Princelijke Excellentie te dienen, noopende 't geene dezelve by Apostille op de bygevoegde Requeste van Gerrit Michielsz. van Hilfersom gelieft heeft my te injungeeren, heb ik haar met alle reverentie te representeren, hoe waar is, dat de Suppliant van eerlijke vrunden en middelen wezende, naa de gelegenheid van Goeylandt, voorheenen noyt van ongeregeltheit in handel oft wandel besprooken is geweest. Maar op den 28 December 1617 zich vindende in zeker gezelschap, ten huize van den Schout van Hilfersom, heeft aldaar bestaan eenen Willem Lambertsz. Brasser tegens te spreken, en reprimende te willen geeven, over zekere twistwoorden, die dezelve hadt met eenen Jacob Cornelisz. Waar door de voorsz. Willem geirriteert, vraagende oft hy daar voor wilde verantwoorden, met een tinnen kanneken in der handt is komen staan voor den suppliant, denzelven, mitsgaaders zijnen Vaader Michiel Lambertsz., daar mede jegenwoordig, en Jacob Cornelisz. voorsz, met smaadelijke en probreuse redenen trotzende. 't Welk de Suppliant, oft niet konnende verdraagen, oft willende prevenieeren eenigen slag, waar voor hy mochte bedugt zijn, mede opgereezen is, en op den voornoemden Willem heeft geslaagen, gelijk ook deede zijn Vaader Michiel voorsz. daar naa gefailleert hebbende hem te treffen, met den worp van een tinnen kanneken, schijnt (hoewel 't gezelschap meest heel hoog by drank zijnde, des niet gewaar en is geworden) zijn mes getoogen, en hem, toetreedende, gegeeven te hebben de quetsuire in den rug, gelijk Willem voorsz. op den daadt voor twee Scheepenen heeft verklaart; waar aan hy eenige daagen daar naa gestorven is. Zulx de Suppliant, ter zaake van dien, door my aan rechte gevordert, en niet gecompareert zijnde, *per contumaciam* by Scheepenen van Naarden uit den Kastelainschappe van Muiden en Baljuwschappe van Goeylandt is gebannen, en gecondemneert, volgens 's landts Privilegie, boven de kosten, in een boete van hondert Ponden ten veertig grooten 't stuk; dewelke aan mijne handen betaalt zijn; en ter kaamer van de Reekeninge te verantwoorden. Alles blijkende uit d'informatien en Sententie hier nevens gaande. Is ook de waarheid, dat van wegen den suppliant met de vrunden en maagen van den nedergeslaagen, verzoent zy, naar inhouden van den zoenbrief, den requeste aangehecht. Maar gemerkt hy zich naa de toekomst van 't fait, elders heeft moeten onthouden, en is van zijn comportement zedert dien tijdt, niet zekers t'mijner kennisse gekoomen. Zulx ik

niet zie waarinne deezen aangaande vorderen dienst te doen aan Uw Princelijke Excellentie, dewelke,

*Doorlugtigste, Hooggebooren Vorst,
Genadigste Heere;*

Godt in glorie altijd bewaare; en in haar goede gratie den geenen die zich in aller eerbiedigheid, met kussen der victorieuse handt, t'haarwaarts nijgt, blijvende

Van den Huize te Muiden,
den 6 February 1619.

Uwer Princelijke Excellentie

Onderdaanste getrouwste dienaar

P. C. Hóóft.

77.

Aan de Heeren van de Rekeninge in Hollandt.

Edele Mogende Heeren,

OM te obedieeren Uwer Ed. Mog. schrijvens van den 8 laatstleden, den 11 ontfangen, heb ik, op 't geweldt en brandtsfichtinge, gepleegt aan 't Duinhuis op Rijsbergen, geexamineert den dienaar van de Justitie, resideerende tot Naarden, dewelke wel bekend, ontrent het voorsz. duinhuis, ten tijde als 't aan brandt stondt, geweest, en ook gevraagd te zijn van zeker huisman, oft hy daar quam om het te verklikken; maar verklaart niemant te hebben gekent; presenteerende zulx by eede gestandt te doen. Heboockgeexamineert de duinwachters, in 't duinhuis geweest zijnde, ten tijde toen 't voorsz. geweldt is geperpetreert, en goedt gevonden haarlieder depositie elders te laten geschieden, als in Goeylandt; zoo ter contemplatie van de averse genegenheidt der Gerechten aldaar; als omme te secreeter te houden de naamen van eenen Elbert, by den eenen duinwachter gesuspecteert voor handdaadig, en van eenen Meeuwes Ebben, by denzelven overtuigt van 't attentaat des daags te vooren geweeten te hebben. Gelijk te zien is by de depositie voorsz, diennende voor informatie, die U Ed. Mog. hier nevens zal worden gepresenteert. Voorshands en zie niet meer zekerheidts te bekoomen, obsteerende de groote partijschap van alle d'ingezeetenen van Goeylandt, en kleenen yver in de Gerechten voorsz. Maar zal niet laten alle devoir te doen, omme naarder openinge te bekoomen, en ondertusschen verwachten 't geene raadzaam om doen in der zaake zal gevonden worden by U Ed. Mog. Dezelve hier mede,

Edele Mogende Heeren,

nevens wensche van gelukzaalige regeeringe, en mijne reverente gebiedenisse, Gode den Almoogenden beveelende.

Uwer Ed. Mog.

Uit Amsterdam, den
13 Maart, 1619.

Dienstwillige dienaar

P. C. Hóóft.

78.

Aan NICOLAAS VAN KINSCHOT,

Advocaat Fiscaal voor den Hove van Hollandt.

Edele, eerentfeste, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

UW Ed. missive van den 13 is my den 16 ter handt gekoomen, achtervolgens dewelke ik hier by zeinde de depositie van Jan Dirksz. van Langevelt, ende zijnen zoone Jacob Janz., noopende 't ge-

geweldt en aggressie in haarlieder perfoonen gecommitteert. Ik hadt mijnen Substituit Aalst Bakker mondeling gelaft, en tot meermaalen by missive ernstelijk vermaant, de perfoonen, woonende in 't huis by de voorsz. depositie aangewezen, inne te daagen, om te zien, oft zy zouden compareeren, en compareerende vast te houden. Maar heeft dezelve dat evenwel naagelaaten te doen; allegeerende voor excuse, dat het lange vacantie is geweest tot Naarden, en geen 's Heeren Recht gehouden: ook hem zulx afgeraaden door de pachters van de Waarande, als die verstonden daar mede niet veel uit te richten en zy. Ende alhoewel ik den voorgaanden laft hadt gegeven, als 't naaste voor my om in der zaake te doen, zoo ben ik in der daadt van een gevoelen met de pachters, doch heb meer redenen misschien van 't mijne. Want behalven dat deeze Jan Dirksz. in de wandeling by eenen niet al te loffelijken naam geheeten *Schipper Dop*, dat is *dopmaaker*, gezeidt wordt te weezen een infaam perfoon en (gelijk ik versta de waarheidt zy) openbaarlijk uit Haarlem gebannen; zoo zeidt my Aalst Bakker, naa der zaake door mijne ordre vernoomen hebbende, dat geen Vaader en Zoone woonachtig zijn ten huize daar zylieden gedeposeert hebben, dat de Zoone den Vaader om hulpe zoude hebben geroepen; zulx ik niet kan zien dat men stoffe heeft, niet alleen om te Naarden, maar ook te Hoove, iemandt te brengen tot scherp examen. Ende zonder dat kan U Ed. lichtelijk verstaan watter bekend zal worden. Dezelve Jan Dirksz. wil wel allegeeren, dat hy eenige meerder klaarheidt zoude hebben bekoomen, noopende den geen, van wien hy is gequest, uit zekeren zijnen Neeve, jegenwoordig woonende te Wijk op Zee, tegens dewelke zekere waardt van Huisen, zonder nochtans yemandt te noemen, zich yet zoude hebben laten ontvallen. Maar wat soliditeit is doch vast aan deeze conjecturen van zulken man, door hooren zeggen uit den derden mondt? Voorts zeidt hy onlanx weder uit zijn veldt gejaagt, en gedreigt te zijn, dat men hem in 't huis nagelen en verbranden zoude; doch wederom daar by, dat hy de perfoonen niet en kent. Ende nochtans versta, dat zijne verklaringe, hier van by de pachters genoomen, den Ed. Mog. Heeren van de Rekeninghe zy overgeleevert. Maar zoo veel aangaat de demolitie en 't verbranden van 't duinhuis, waar van ik den 13 Maart d'informatie haarer Ed. Mog heb toegeschikt, ben ik van advise, dat men behoort eenen Elbert, daar inne gesuspecteert op zijn stemme, en zekere quetsuire des anderen daags aan zijn hoofdt vernoomen, mitsgaaders eenen Meeuwes Ebben, die den duinmaayer 's daags te vooren gewaarschouwt heeft, en prealleblement van 't exploict gewee- ten, te neemen in verzeekeringe, en te brengen tot Naarden, om elx bezonder t'examineeren; en aldaar te slappen recht vindende, by wege van appel, perfoonlijk naar den Haage te voeren: alzo 't delict, de konijnen toucheerende, exempt is van 't Privilegie om verborgt te moogen worden. Doch en zal al dit niet toegaan zonder groote moeilijkheidt, nochte t'effectueeren zijn met ordinaris *main forte* en autoriteit. Want, eerstelijk (dewijl by daage geen middel is om die perfoonen te bekoomen) zoo zoud'ik veel te zwak zijn by nachte, en te quaalijk geassisteert met de Schouten der Dorpen, die daar inne tegens haar harte zouden gaan. En waare wel van noode ten minsten dartig man, ten deel te paarde, en veel lights, alzo 't perikel is 't geheele dorp op den halze te krijgen. Ten anderen, zoo

zullen apparentelijk die van Naarden, om de delinquanten onder cautie te laten uitgaan, voortskoomen met zeker Privilegie, sprekende in generaale termen van 't verborgen, zonder de zeeven punten te excipieeren. Waar van ik by ander occasie al van verre eens een proefken heb gezien. Zulx zy haar lichtelijk, mijns oordeels, zouden relaxeeren, ten zy U Ed. in persoone, oft yemandt anders van meerder autoriteit dan de mijne, present zy. Ende indien zy 't hier mede zoo verre brengen, dat het in train van proces geraake, gelijk verscheiden andere zaaken, daar van ik geappelleert heb, die t'hoove blijven hangen, *actum est*, ende en zie ik 'er nocht Duinmaayer, nocht konijnen te blijven. 't Welk weezende al 't geene daar mede ik U Ed. weet te dienen in deezen, zal haar,

Edele, eerentfeste, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,
naar reverentie en gebiedenis, wenschen een gelukzaalig genoegen in zinen houwelyken staat, dezelve Gode den Almogenden bevelende; en in haar goede gratie

Van den Huize te Muiden,
den 18 Augusty 1619.

Uwer Ed.
Geheel dienstwilligen
P. C. Hóóft.

79.

Aan D I R K B O O T,
Procureur voor den Hove van Hollandt.

Monfr. Boot,

IN den voorjaare 1618 is tot Weesp zeker bedagt jongman, van goede huismans middelen, genaamt Gijsbert Corssen, ontrent een jaar gedient hebbende voor bouw knecht by een jonge Weduwe, genaamt Grietien Willems dr., van haar, zijn vrouw, aan rechte geëischt en beklaagt, dat hy haar, tegens dank en wille, ontdraagen hadt de somme van vierhondert guldens. Daar op heb ik de voorsz. Weduwe, mitsgaaders haar dienstmaagdt geëxamineert, die beide by eede verklaarden, hoe zy hem een zaxken met vijfhondert guldens aan geldt in handen hadt gestelt, met last, dat hy zoude daar uit tellen, hondert guldens voor zijn verdiende huire, en een vereeringe, alzoo zy de bruidt was, en haar de resteerende 400 gl. restitueeren: maar dat hy de geheele somme, tegens haaren dank, behouden hadt, en haar ontdraagen. Hy daar tegens gehoord, en by my geëxamineert zijnde, verklaarde de voorsz. penningen ontfangen te hebben, tot uitkoop van trouwbelofte, tusschen hem en haar gepasseert, op dewelke hy by haar ook hadt geslaapen. 't Proces om de penningen is blijven steeken, en ik onderrecht, dat parthyen met elkander waaren geaccordeert, op conditie, dat hy 't geldt ten deele zoude restitueeren, 't welk hy evenwel niet en deede, en zy gedoogde. Waar uit staande te presumeeren, datze beide onklaar waaren, weezende buiten apparentie, dat zy, vry zijnde van 't byslaapen, zoude accordeeren met den geenen die 't haar opzeide, ende dat hy (voorneemelijk in possessie des geldts weezende) overkoomen zoude met de geene, die hem genoegzaam beschuldigde van diefte, ten ware dat'er iets aan mangelde: zoo heb ik haar beide doen roepen voor den Gerechte van Weesp: maar is door haaren man, dien zy midler tijdt getrouwt hadt my by accoordt contentement gedaan, noopen- de mijne pretentie op 't huishouden en conversatie in onecht haarent- wee-

weegen. Overzulx ben tegens Gijsbert Corssen alleene voortsgevaaren, en voor eerst my fondeerende op zijn eigen mondelinge en vrywillige confessie, heb gecontendeert, dat de voorsz. 400 guldens, die ik verstondt dat zy gedoogde hem te laten houden, zouden worden geappliceert, tot behoefte van den armen; en hy uit zijne goederen gecondemneert in een amende van 1000 guldens, uit kracht van 't derde Artikel der Politike Ordonnantie; gereserveert mijn actie, over 't geweldt en ontdraagen der voorsz. penningen, welke ik verstondt in haar geheel te blijven, niet tegenstaande de voorsz. Grietjen Willems naaderhandt mogt hebben geconsenteert hem 't geldt te laten behouden, en waar van ik metter tijdt eenig klaarder bewijs verhoopte; my verzeekert houdende, dat hy op 't geene datter noch is, tot Weesp niet en zoude worden eenigerwijze gecondemneert. Op deezen mijnen eisch (naar verloop van tijde, overmits de langduirige krankheidt en afsterven van den ouden Schout van Weesp, en de ziekte van den nieuwen) hebben Scheepenen hem eintlijk, den 27 Augusty leestleeden, gecondemneert in 25 guldens, ten behoefte van den armen, dien daar aan genoeg, ende my mijne boete ontzeidt, waar op ik heb geappelleert. Ende alzoo my oorbaar dogt nevens deeze actie, met eenen te Hove te brengen d'actie van 't geweldt en ontdraagen der penningen voorsz. zoo heb ik den voorsz. Gijsbert Corssen op nieuw doen verdaagen; en naardien hy, absent zijnde, door Procureur meende t'occupeeren, verzocht dat hy in persoon zoude hebben te compareeren en te antwoorden; 't welk my ontzeidt zijnde by Scheepenen vonnisse, in date den 10 September, heb ik my daar op bezwaart ende Appellant gestelt. Is daaromme mijn verzoek, U E. gelieve Mandament van appel van beide deeze vonnissen te lichten, zoo ras als doenlijk is, gemerkt de tijdt om appel te verheffen van 't eerste vonnis den 20 deezer, zoo ik meene, expireert, om alzoo het eene nevens 't andere te Hove te vervolgen in diligentie, en wel te letten, oft niet te wege zoude zijn te brengen, dat men den voorsz. Gijsbert Corssen in persoon zoude kunnen dagvaarden, ende naarder examineeren: oft anders in der zaake te doen 't geene dienstig zal bevonden worden by den Heer Advocaat Faagel en U E. aan beide dewelke ik my vruntlijk gebiede, dezelve,

Monfr. Boot,

met alle die U E. lief zijn, den Almoogenden beveelende.

Van den Huize te Muiden,
den 12 September 1619.

U.E. Dienstwillige
P. C. H O O F T.

U E. en des Advocaats rekeninghe heb ik deeze vacantie verwacht, maar niet vernoomen, gelieve ze te zeinden, zoo ras het eenigzins met gelegenheidt zal kunnen geschieden.

80.

Aan NICOLAAS VAN KINSCHOT,

Advocaat Fiscaal voor den Hove van Hollandt.

Edele, eerentfeste, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

Alzoo de Ed. Mog. Heeren van de Rekeninghe my belast hebben, met U Ed. t'adviseeren op vonnissen, daar d'eer van de Justitie

tie, mijns bedunkens, min interes by leede, dan 't geene hier nevens gaat; zoo heb ik U Ed. by deezen aan te dienen, hoe zekere Dorothe Carstens, haar uitgeevende voor een waarzegster, tweemaal tot Amsterdam gevangen en gebannen, en als nu tot Weesp in hechtenis zijnde, geconfesseert heeft 't geene U Ed. zien mag. Waar op ik vermoedende, datze wel een goede somme geldts door deeze finistre dexteriteiten veroverd, buitens s'landts oft elders mogte geborgen hebben, ende noch veel meer perfoonen geabuseert (gelijk zy weenig heeft bekend, als 't geene daarze merkte dat ik lucht van had) haar gevordert heb tot scharper examen. 't Welk Scheepenen by haare Sententie, in date den 18 September my hebben ontzeidt. Van de welke U Ed. gelieve te zien, oft oorbaar zy geappelleert. Voorts my verplicht vindende, om 's Graaflijkheids voordeel, te weten daar 't d'occasie presenteert te voorderen, heb ik gedacht, dat de perfoonen in de voorsz. confessie gemeldt, dewelke haar aan de voorsz. Dorothe, in qualiteit van *Sortilega* [*Waarzegster*] hebben geadresseert, d'een met quaader intentie dan d'ander, zonderling de geene, die gezeidt wordt haars mans doodt te hebben verzogt, mede wel exemplaire straffe hebben verdient; alhoewel ik verscheiden criminalisten daar op gezien hebbende, weenig oft niet vande geëxpresseert tot last van de geene, die haar aan *Sortilegos* adresseeren; maar wel tegens de *Sortilegos* zelve: doch indienze tot Amsterdam aan recht worden gevordert, dat de Graaflijkheid weenig oft niet van de boeten zoude komen te genieten. Maar als den Ed. Mog. Heeren van de Rekeninge geliefde my alleene, oft nevens yemandt anders, te authoriseeren, omme met henluiden by compositie de zaaken af te maaken, zouden misschien de voorsz. perfoonen, weezende apparentelijk ten deele van goede middelen en faame, bedenkende wat indicien tegens haar zouden kunnen voortsgebracht worden, om t'ontgaan de calange en annexe opspraak tot Amsterdam, te induceeren zijn om tot Weesp te koomen, in confrontatie met de gevangene, en aldaar op zekere geldtboete t'overkoomen, ten proffite van de Graaflijkheid. Welke mijne consideratie U Ed. gelieve met d'Ed. Mog. Heeren van de Rekeninge te communiceeren, en indien haare Ed. Mog. goet vinden, zoodaanige authorisatie te passeeren, dat het zy met extensie om eenigen der behipte perfoonen impunitie toe te moogen zeggen, indien men door haaren toedoen d'andere beeter zal meenen te trekken. Wel had ik gewenscht, zelve om deeze zaak in den Haage te koomen, maar zeker catharre, my op de ooren gevallen, belettet my by 't jegenwoordig weeder. Zal daarom op alles by bringer deezes antwoordt verwachten van U Ed, dien ik,

Edele, eerentfeste, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,
alle contentement, voorneemelijk in den nieuw aanvaarden houwlijken staat wensch van Gode, gebiedende reverentelijk te haarwaarts

Uwer Ed.

Van den Huize te Muiden,
den 22 September 1619.

Gansch dienstwilligen

P. C. Hóóft.

81.

Aan Burgermeesteren van Naarden, en Buurmeesteren
der Dorpen in Goeylandt.

*Eerzaame, wijze, voorzienige, zeer discreete Heeren, en bijzonder
gunstige goede vrienden,*

D'Ed. Mog. Heeren van de Rekeninghe der Graaflijkheid hebben my toegeschikt, de bygevoegde copien van requeste van den Heere Prince van Portugaal, en missive van de Ed. Gr. Mog. Heeren Staaten, ten einde ik dezelve met U E E. zoude communiceeren, om haarer Ed. Mog. daar op te moogen dienen van berichting en advis. Zullen derhalven U E E. oordeelende nodig mondelinge conferentie met my dien aangaande te houden, beraamen dag en tijdt, wanneer ik my tot Naarden zoude moogen vinden: ofte des onnodig, my by geschrifte doen hebben bericht, van de groote, aardt, deugd en gelegenheid der verzochter landen, 't proffijt daar af genooten oft verwacht wordende, en de gerechtigheid, actie oft pretensie, dewelke U E E. oft andere daar toe oft aan moogen hebben, met de blijken, bewijzen en documenten daar by behoorende, mitsgaaders deductie van 't interes dat U E E. by 't derven van de zelve zouden komen te lijden, en wes wijder deezen aangaande in consideratie komt; daar nevens te rug zendende de voorsz. copien. Waar toe my verlaatende, zal U E E.

*Eerzaame, wijze, voorzienige, zeer discreete Heeren, en bijzonder
gunstige goede vrienden,*

den Almoogenden, met wensche van gelukzaalige regeeringe en vruntlijke groetenis beveelen.

U E E.

Van den Huize te Muiden,
den 15 October 1619.

Toegedaane goede vriendt

P. C. H O O F T.

82.

Aan de Heeren van de Rekeninghe der Graaflijkheid
van Hollandt.

Edele Mogende Heeren,

UWer Ed. Mog. schrijvens in date den 11 lestleden, met de copien van register en missive, hier by te rug gaande, is den 14 ontfangen by my, en met devoir naargekoomen. Zulks ik, uit communicatie met de Regenten der stede Naarden en dorpen van Goeylandt getrokken, gelijk ook ten deele by inspectie bevonden heb, dat de plaatse, daar 't Goeyerbos voor de troublen stondt, is een hoogte, gelegen ontrent een half uure gaans zuidelijk van Hilfersom, groot by giffinge aan den kant van 200 morgen, biggelsteenig en grofzandig landts, niet draagende dan zekere heide, dienstig tot weide van schaapen en stroyinge onder beesten, om, vermengelt met misse, der schraalhede haarder bouwlanden te baate gebragt te worden: de welke geschaapen zouden zijn mede tot heide te worden by mangel van de heide en plaggen, die zy van deeze ende andere quarteren in den zelve lande met grooten arbeit verzaamelen, als d'eenige materie, bequaam tot zulks aldaar te bekoomen. Ende zeggen zylieden te zijn in vredige possessie, *vel quasi*, van zulks te mogen doen, hoewel de grondt den Graaflijkheide toekomt, producerende tot fundament haarder pretentien een vonnis 's Hofs van Meche.

Mechelen in date den 19 November anno 1474, waar van 't dictum geextraheert hier by gaat: dat zy ook van oudsher betaalen zekere lasten, onder den naame van bostienden, ende hen lieden, ten tijde 't bos in weezen was, competeerde elk respectivelijk te zijner beurte de houw daar in t'haaren proffijte; 't welk by de voorsz. uitroeyinge, en 't enkel restieren van heide, grootelijks is vermindert. Ik heb niet gelaaten haar te sondeeren (alzo 't een favorable zaak is, wildernis tot culture te brengen) oft zy zouden kunnen verstaan tot afstandt van 't bos, mits ontlast wordende van de voorschreeve tienden: maar word daar op bejegend: hoe dat Goeerlandt jegenwoordelijk veel meer is gepeupleert, als voor de troublen, ook overzulks behoeftiger van quantiteit oft deugde van landt, de quantiteit ontbrekende, gezocht moet worden de melioratie door de voorschreeve middelen, zoo zeere, dat de materie gesuppediteert, boven zoo veel andere heiden, uit den grondt van 't bos noch nergens naa strekken mag: maar veele particulieren jaarlijx goede partye van lange heide, die op Goeerlandt, ter zaake van 't frequent afmaayen, niet gevonden wordt, gedrongen zijn te koopen op de Vuirsse, en in verscheide plaats en des Gestichts van Utrecht. Ende tot bewijs van deezen noodt allegeeren, dat zy lieden eenige jaaren herwaarts merkelijke kosten hebben geleidt aan 't behouden van deezen hoek, door 't planten van den helm, zonder 't welke 't zwoordt van den velde, overloopen met zandt, verdroogt, verdort, en verstoven zoude zijn geweest. Zeggen mede, dat de plaatse van 't bos eertijds geënvironneert was met hooge veenen, de welke plegende te subministreeren de vochtigheidt, vereischt tot voedsel der planten, nu t'eenemaal afgegraaven zijn; zulks de grondt, gedestitueert van vruchtbaarheidt, tot egeene culture zoude kunnen reusceeren. Oft het ook anders uitviel (gelijk zy lieden haar verzeekeren neen) zoo zouden in allen gevalle haare landen, gepriveert van de heide hier ter plaatse wassende, onbequaam worden tot den last der verpondinge, en veele huisgezinnen geruineert, zoo zy zeggen. Welke extremitieit zy vertrouwen incompatibel te weezen met de vaderlijke zorge, die de Groot Mog. Heeren Staaten over haare onderdaanen gewoon zijn te draagen. Is voorts mijn advijs (dewijl U Ed. Mog. dat gelieft heeft te requireeren) al waar 't ook dat alle voorschreeve pretentien, objectien en motiven mogten worden geoordeelt te weezen frivool, dat den geenen, die de resolutie neemen zouden van uit te voeren dit dessein, bejegenen zouden onentlijke obstacelen, turbeellen, affronten en ongeneuchten; gelijk d'ervarenheit aanwijst dat ordinarie vallen in zaaken die doorgedreeven worden tegens wil en dank van een gansche gemeente: en oorbaar waare, als de Heer Prinse van Portugaal verstondt hier op te vervolgen, te tenteeren den weg van accoort met de huislieden en stede; alhoewel ik my luttel hoope van succes zoude kunnen geeven. Waar mede meenende voldaan te hebben d'ordre van U Ed. Mog. wil dezelve,

Edele Mogende Heeren,

neevens wensch van gelukzaalige regeeringe den Almogenden, en haar in gratie beveelen

Uwer Ed. Mog.

Dienstwilligen dienaar

P. C. Hóóft.

83. Aan

Van den Huize te Muiden,
den 20 October 1619.

83.

Aan dezelve.

Edele Mogende Heeren,

U Wer Ed. Mog. missive vanden 18 is my den 21 geworden, maar overmits d'absentie van Jan Dirxz. Duinmaayer, heb niet konnen executeeren den last daar inne gegeven, voor gister nacht tusschen 30 en 31 October. Als wanneer ik, met assistentie van den Landtdroft van Haarlem, in apprehensie bekoomen heb, de personen van Harman Jan Aartsz ende Elbert Willemsz, in U E. missive by abuis genoemd Elbert Jacobsz, beide van Huizen. De enorme tempeest, regen en duisterheid van dien nacht, heeft ons doen doolen van den weg op Goeylandt, en alzoo verliezen den tijdt om Rijk Quaataal van Laaren te verzeekeren. De gevangenen heb ik geëxamineert: haar, ontkennende de faiten in questie, gevordert ter scharper examen: dat my ontzeidt zijnde, geappelleert. Verzogt zijnde haar onder borgtocht te relaxeeren, heb 't geweigert; Scheepenen by vonnis verklaart, datze onder cautie moesten uitgaan, mits dat Harman Jan Aartsz. betaalde de boete van 't delven in duin, dat hy bekend hadt. Waar op ik ook heb geappelleert, en geprotesteert, zoo menze dies niet tegenstaande relaxeerde, waar voor ik beducht was (alhoewel 't niet geschiedt is) van attentaten. Daar teegens protesteerden Burgermeesteren van Naarden, mitsgaaders de Buirmeesteren en Gerechten van Huizen, dat hen niet geworden mogt t'effect van 't Privilegie van Goeylandt. Van al 't welke hier nevens acte gaat, by de stukken, my door U Ed. Mog. deezen aangaande toegezonden. Dat Scheepenen den gevangenen toestaan slaaking onder cautie, wordt daar op genomen dat, zoo ik versta, niet suffisantelijk en blijkt van 't delict, hen te laste geleidt. Verzeeker my daaromme met Rijk Quaataal, als hy in hechtenis waare, van gelijke bejegeningen, gemerkt maar een particulier getuige teegens hem is, als men Jan Dirxz Duinmaayer zal houden voor intestabel, gelijk men doet te Naarden. Zoo U Ed. Mog. vorder yets, hem oft anderen aangaande commandeeren, zal 't naarkoomen naar behooren, en naar wensche van gelukzaalige regeeringe,

Edele Mogende Heeren,

U Ed. Mog. den Almoogenden beveelen, en in haar gratie

Uwer Ed. Mog.

Van den Huize te Muiden,
den 1 November 1619.*Dienstwilligen dienaar*

P. C. H O O F T.

Deezen middag ontvangende de bygaande Acten van den Secretaris, word met eenen geadviseert, dat de Buirmeester van Huizen in haafte naar den Haage reisde; acht om eenige provisie; heb des noodig geacht, deezen zoo spoedig als doenlijk was op Amsterdam by eenen expressen, en voorts op den Haage te schikken.

84.

Aan dezelve.

Edele Mogende Heeren,

Deezen middag zijn my alhier koomen vinden, een Burgermeester met twee Scheepenen van Naarden, ende de Buirmeester

K

van

van Huifen, protesteerende andermaal tegens my, over 't detineeren van de gevangenen Harman Jan Aartsz ende Elbert Sommesel, presenterende mede de Buirmeeſter te betaalen de 14 Ponden boete, ſtaande tot het delven in de waarande, indien ik verſtaan wilde den voorſz. Harman te relaxeeren. Allegeerden mede, dat goede ende ſuffiſante borgen offereerden, te caveeren voor de gevangenen *de judicio ſiſti*, het welk ik aangenoomen heb U Ed. Mog. aan te dienen, gelijk ik doe by deezen. Voorts heb, by maniere van diſcours, uit henlieden verſtaan, dat de voorſz. Buirmeeſter is geweest in den Haage conſultatie van Rechtsgeleerden neemen: ende uit het beloop haarder reedenen, zonder eenige zekerheid te hebben, zoude ik giffinge maaken, dat hen geraaden is, naar de ſolemniteit van twee ofte drie proteſten, de gevangenen zonder mijn conſent, te doen ontfiaan uit der hechteniſſe: oft immers niet te gedoogen, dat menze uit der Stadt lichte: gelijk nochtans nodig zijn zal, om tot ſcharp examen te koomen. Waar toe de voorſz. Elbert gebragt wordende, twiſfele weenig, oft zal culpabel gevonden worden: gemerkt de groote weere by hem gedaan om t'ontkoomen, en by al zijn huisgezin, om 't heele dorp op de beene te brengen tot zijne verloffinge. Derhalven zoo U Ed. Mog. goet vinden de voorſz. gevangenen naar den Haage te doen brengen, zal, om het wis te neemen, oorbaar zijn datter yemandt van autoriteit om kome. Waar van my mede gedacht heeft mijnes devoirs, te verwittigen U Ed. Mog. die Godt Almagtig.

Edele Mogende Heeren,

in volkomen voorſpoedt bewaare, en in haar goede gratie

Uwer Ed. Mog.

Van den Huize te Muiden,
den 4 November 1619.

Dienſtwilligen dienaar

P. C. Hóóft.

85.

Aan NICOLAAS VAN KINSCHOT,

Advocaat Fiſcaal van den Hove van Hollandt.

Myn Heere,

DUs daatlijk laaten my Burgermeeſteren van Naarden weeten, hoe dat Elbert Sommesel zich ſelven nu tegens den avondt heeft verhangen; aan een kant, geſcheurt van zijn dixel, en te zaamen gedraait, die my vertoont is, 't Welk zulken ontfeltenis in de Stadt gemaakt heeft, dat het van d'ander gevangen is verſtaan, en die zulx gealtereert, dat zijne vrunden, vreezende gelijke zwaarigheidt, verzoeken yemandt by hem geſtelt te moogen worden, te zijnen koſten. Ik heb geconſenteert, dat men by hem zal moogen ſtellen een oft twee dienaaren van den Heere Procureur Generaal, dewelke onlanx naar de toekoomſte van 't droevig fait aldaar moeten gearriveert zijn, met den deurwaarder: van wien ik ontfangen heb U Ed. miſſive, in date den 7 leſtleeden: die ik denk naar te koomen, maar niet veel meer by willige depositie te recouvreeren. Ten waare uit den mondt van Jan Dirxz Dob, U Ed. bekent; ofte dat men yemant bekoorde, met beloften van impunitieit, om zijne complices te bedraagen. De voorſz. deurwaarder, weezende geaſſiſteert met zes dienaars, heeft my niet verzogt: gelijk ook verſtaa, dat mijne

affi-

assistentie superflu zoude weezen, en misschien schaadelijk; overmits d'animeusheidt die men te Naarden, zedert 't appel en vervoeren van Eppe van Cleef, schijnt genoomen te hebben, om my den voet dwers te zetten. Doch in geval mijn presentie nodig gevonden wordt, zal gereedt zijn. Nu is deeze by eenen expressen; om te weeten wat U Ed. verstaat behoore gedaan te worden met het doode lichaam van den voorsz. Elbert, mitsgaaders zijne goederen, dewelke ik op nieuw gelast hebbe te inventariseeren, alzo Scheepenen overzulx, op de informatien tegens hem zijnde, hadden geweigert te staan: naame-lijk; oft men tegens den dooden voorts procedeeën zal tot Naarden, oft te Hove: en indien te Hove, hoe dan met het lichaam toe. In alle het welke ik den Ed. Mog. Heeren van de Rekeninge en U Ed. gaarne zoude geeven contentement; en verwachtende te dien einde spoedig antwoordt, zal dezelve

Myn Heere,

naar groete en dienstige gebiedenis, met alle die haar lief zijn, den Almoogenden in schut bevoelen laten.

U E.

Zeër haastig, van den Huize te Muiden,
den 9 November 1619.

Altijds dienstwillige

P. C. H O O F T.

86.

Aan den zelven.

Mijn Heere,

Op gister gewierdt my U E.' missive van den elfden, en volgens dezelve heb op heeden gecontendeert tegens 't lijk van Sommesel, het welke gecondemneert is, om gesleipt te worden op een horde naar 't galgeveldt, en aldaar begraaven, en alle zijne goederen verklaart geconfisqueert, mits voor af gaande de kosten en misen van Justitie. Om zoo veel wijder t'informeeren als doenlijk is, ben bezig. Ondertusschen kan niet laten U E. t'adviseeren, van een zaake die my zeer important dunkt. Harman Jan Aartsz, dien ik had doen zetten in zekeren kelder, weezende d'eenige gevankenis zonder middel om gesproken te worden, heeft men, ten aanzien van de tetriciteit derzelve, alhier, zonder mijn consent, op groote instantie zijner vrunden, verleidt in een commodieuser kelder, respondeerende aan straate met een venster dat geslooten is, doch zoo niet, dat het belet reciprook gehoor; immers als men 't hazardeeren wil wat luide te spreken. Nu zeidt my Aalst Bakker, Substituit van de waarande, dat hy op gister oft eergister avondt, naar mijn onthoudt, ontrent half tien uiren, zijnen weg hebbende daar ontrent, ende gewaar wordende datter aan 't voorsz. venster spraake gehouden wierdt, goetd vondt zich zachtelijk te voegen ter zijde daar hy hooren konde, van wien ende wat zaake de gevangen wierdt aangesproken, ende verstondt, dat de jongste Scheepen van Naarden zich van buiten neevens 't venster gevoegt hebbende, tegens den gevangen zeide, in substantie, dat hy wel bot was geweest, met zoo rondt uit te beken-
nen (meene van de littekens, en zijn delven in duin) en dat hy hadt moeten doen als Sommesel, die alles loochende; dat hy ook zien zoude geen andere te melden. Waar op de gevangen zeide, al vraagende: zal ik dat doen, zoo men 't my by eede afvordert? Ende hier by heeft het den voorsz. Aalst Bakker gelaaten, die zulx in geener maniere zoude darren bekend staan, als wordende al-

reede van veele zijden gewaarschouwt, dat de huislieden hem meenen om hals te helpen. Maar is mijn gevoelen, dat deeze gevangen, weezende in der daadt een jool, dit alles wel rondelijk zal bekennen, indien hy te Hoove geraakt: en meer daar toe staande te presumereen, dat hy ook van 't stormen en branden van 't duinhuis de waarheid wel zal hebben verstaan, door de confidentie, die apparentelijk gereezen zal zijn, tusschen d'aggressieurs van de Duinmaayers en stormers van 't duinhuis, *tanquam vetita sociaverint*. Ende zoude niet vreemdt vinden, dat men hem, om klaarheid van alles te trekken, impunitie in 't geheel oft deel beloofde. Maar alle moeite moet ik verlooren houden, zoo hy niet te Hoove en komt, ende indien aldaar plaatse vinden de redenen, waar op men alhier den deurwaarder heeft afgezet, zoo ongefondeert, naa mijn verstandt, dat ik meene, als men wel examineert de woorden des Prinssen in 't Privilegie van dit stuk, zeggende: *Dat zullen wy berechten*, zaaken van deezer natuire ter eerster instantie voor 't Hof zouden moogen worden gebracht. Oordeele U Ed. ende zy

Mijn Heere,

naar dienst en eerbiedenisse, met alle die haar lief zijn, in schut des Alderhoogsten bevoolen, van

U Ed.

In haast, uit Naarden, den
13 November 1619.

Altijds dienstwilligen

P. C. Hóóft.

87.

Aan den zelve.

Mijn Heere,

BY mijnen laatsten van den 13 heb U E. toegeschikt, de Sententie over 't lijk van Sommesel, door den waardt in 't Hart te Naarden, zulx die zekerlijk houde besteldt; my derhalven gedraagende tot den inhoudt derzelve, ten einde Harman Jan Aartsz. (zoo hy te Hoove komt) daar op mooge werden geëxamineert. By deezen zeinde 't geene my moogelijk is geweest wijders te recouvreeren, met ongehooffelijke moeiten, in den tijdt van vijf daagen. U E. heeft'er als volgt, copie van certificatie, beleidt by de vrunden van Sommesel, om te doceeren zijn *alibi*, ten tijde des bestormens van 't duinhuis, met een memorie van 't geene my daar op dunkt in consideratie te koomen. Item depositie van Lambert van As, contrarie 't geene hyt'Egmondte tegens Jan Gerritsz. zoude hebben gezeidt. Item depositie van Meeuwes Ebben, contrarie 't geene Gijsbert Pieterfsz. heeft gedeposeert den 14 Maart. Item de depositie van Aalst Bakker en mijnen dienaar, die gesterkt kan worden by den Landtdrost, is 't noodt, en vermeldt de groote weere gedaan by Sommesel en zijn huisgezin, om my al 't geboefte van 't dorp op den hals te haalen: 't welk zeker hem lichtelijk hadt konnen gelukken, indien 't tijdtlijker in den nacht waare geweest; ende in allen geval waar onmogelijk geweest Harman Jan Aartsz. te bekoomen, zoo men Sommesel eerst hadt aangetaft, zoo veel volx geraakte terstondt op de beene: zulx wel te letten staat (alhoewel ik groot medlijden heb met zijn weduwe en kinderen, die zeven zijn) oft men, om der consequentie en exempls wille, tegens dezelve niet en behoort te procedereen by indaagginge, en contendeeren tot bannissement en confiscatie, konnende daar naa gratie gedaan worden. Item depositie van Jan Dirxsz. duinmaay-

maayer, tot laste van Harman. Item depositie van Jacob Jansz, zoonne van Jan Dirxsz, mede tot laste van Harman. Item depositie van Jan Dirxsz en Jacob Jansz zijn zoone, te zaamen, mede tot laste van Harman. Waar uit te colligeeren staat, dat Jan Aartsz, vaader van den voorz. Harman, gezien heeft het aggressieeren van de Duinmaayers; een man zoo eerlijk, dat ik achte hy te Hove gehoord wordende, zelve tot ontlasting van zijnen zoon de waarheidt niet zoude willen loochenen, immers by eede niet. Ik heb de voorzeide duinmaayers, overmits d'absentie van den zoone, niet gelijkelijk kunnen hooren, voor op heeden, en hadt Jan Dirxsz gezeidt over zee te zullen reizen, zulx ik beducht was hem niet weder te kunnen bekoomen: zijn daarom de twee voorz. depositien elk apart gedaan. Indien U E. Gijsbert Pieterfz., voorneemsten getuige in de informatie van den 14 Maart, goetd vindt wederom te doen hooren, noopende 't warschouwen hem by Meeuwes Ebben gedaan, en den precisen tijdt van den storm aan 't duinhuis, verstaat dat dezelve, gelijk ook Jan Geritfz., tegenstuige van Lambert van As, woont in de jurisdictie van Egmond: en de minste kosten zoude zijn, dat U E. geliefde zulx te doen door den Baljuw aldaar. Zoude ook uit dien Gijsbert moeten komen, wie Sommesel des anderen daags naar 't plonderen van 't duinhuis, met een doek oft gat aan 't hoofdt gezien hebben: en varieerend' antwoordt, noopende d'oorzaak van die quetsuire van hem gehoord: gelijk mede, oft Sommesel hem 't goetd heeft helpen draagen. Het litteeken in 't hoofdt van den voorz. Sommesel, om te weeten oft het zoo oudt was, als zijn confessie zeidt, heb doen visiteeren door een Chyrurgien; maar verklaarde, overmits hy geheel paars bestorven was, zulx niet te kunnen oordeelen. Altijds is my wel bekend, dat ik 'in zijn leeven bevonden heb heel verheeven te staan, en niet verwossen schijnende, doch was onder 't hair, en zulx te zwaarder om kennisse af te neemen. Tot Blarikom, van waar hy gebooren was, en ten tijde hem zijn vaader zulx geslaagen zoude hebben, woonachtig, heb vernoomen, dat daar van geen blijk te bekoomen is. Tot Naarden gerucht gehoordt hebbende, dat zeeker doodtslaager zich tot Huifen onthouden hebbende, van der zaake weeten zoude; ben t'Amsterdam getoogen, daar hy gevangen is, en by examinatie vroedt geworden, dat hy daar wel hadt ontrent 14 daagen gequetst geleegen, maar lang voor deeze faiten. Doch zoo de gevangen, te Hove koomende, niet en zwigt, achte dat 't geene Aalst Bakker als voorz. is, aldaar zoude koomen deposeeren, van de bejegening by nachte, en de verklaringe van den zoone van Jan Dirxsz. (in welken jongman ik conscientie meene te bespeuren, alhoewel op den vaader veel te zeggen valt, die nochtans zeggen wil, dat U E. onder den Advocaat van Stryen stoffe zal vinden, om hem te salveeren van reproche) hem genoeg belasten. Het venster van de gevankenis, 't welk ik in mijnen laatsten vermaant heb, van binnen toegenaagelt weezende, hoor ik dat van buiten zoude opgestooten zijn, om den gevangen te spreken, waar op hy mede kan gehoord worden by U Ed. dewelke

Mijn Heere,

naar mijne reverente groete en eerbiedenisse, met Joffrouw U Ed. Huisvrouwe en gezinne, den Almoogenden in gunste bevoelen zy, van
U Ed.

In haaste, van den Huize te Muiden,
den 17 November 1619.

Altijds dienstwilligen

P. C. H O O F T.

Aan LAMBERT JACOB SZ,

Schout van Huizen.

Eerzaame goede vriendt,

Alzoo de Weduwe van wijlen Elbert Sommesel verzocht heeft, aan de Ed. Mog. Heeren van de Rekeninge des Graaflijkheids eenige gratie, in 't stuk der confiscatie van haares mans goederen: om 't welk te bekoomen, noodtlijk eerst staat gemaakt moet worden van den boedel; zoo heb ik U by deezen uit der Hooger Overheidt en mijnen naame willen lasten en beveelen, dat gy alle de goederen van den voorsz. Sommesel, van stuk tot stuk, gelijk die onder den Secretaris staan geïnventariseert, zult doen prißeeren ofte taxeeren by Scheepen, naar haar beste verstandt; en voorts verneemen, zoo by de voorsz. Weduwe, als elders, welke lieden haar schuldig zijn, en hoe veele yder; ende zult dezelve schulden, haar toekomende, doen tekenen onder op de lijste van de voorsz. gepriceerde goederen, doende de voorsz. schulden mede estimeeren by Scheepen, oftze goetd oft quaadt, en watze waardig zijn. Voorts zult met Scheepen raamen eenen zekeren dag, binnen oft tegens dewelke gy zult insinueeren alle de schuldnaaren, die op den boedel van den voorsz. Sommesel hebben te spreken; omme bekend te maaken by Scheepen, yder hoe veele dat hem uit den voorsz. boedel komt, ende by bezegeltheidt, obligatie, boeken oft ander bewijs, den Rechten genoeg zijnde, te doen blijken de deugdelijkheidt van de schulden. Ende alle de schulden, die Scheepen verstaan deugdelijk te wezen, zult gy puntueeljk doen stellen op een lijste, door den Secretaris, op elke schuldte verklaarende, by wat blijk dezelve is gejustificeert; en onder de voorsz. schulden zult op 't einde mede doen stellen de kosten, t'uwen huize te deezen gevallen, en noch onbetaalt wezende, mitsgaaders 't Salaris van U, den Secretaris en Gerechten. Beide voorsz. lijsten, te weten d'eene van de gepriceerde goederen en schulden, den boedel toekomende, en d'ander van de schulden tot laste van den boedel staande, zult doen tekenen by den Secretaris, ten overstaan van Scheepen, en my in beslooten brieve toezeinden; daar by overschrijvende, hoe veel kinderen de voorsz. Sommesel heeft naagelaaten, ende hoe veele onder dezelve zijn die haar zelf geneeren kunnen. Den voorsz. brief en ingeslooten Acten, zult gy aan my doen bestellen, door yemandt van de vrunden der voorsz. Weduwe, alzo ik alsdan yets met dezelve zal hebben te spreken: dewelke my zullen vinden alhier, tot Zondag 's avondts toe; ende zoo gy daar en tusschen niet gereedt kunt wezen, daarna tot Amsterdam, alwaar ik wel veertien daagen vertoeve, zoo 't Godt belieft; den welken ik U, nevens vermaaninge van alle uiterste vlijt in deezen te bewijzen, zal bevolen laaten.

Van den Huize te Muiden,
den 17 December 1619.

Uw gunstige vriendt

P. C. Hóóft.

By elke schuldte, die tot laste van den boedel van Sommesel gestelt wordt, zult doen tekenen den dag en datum, wanneer die gemaakt is.

Aan de Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheid.

Edele Mogende Heeren,

BY deezen gaat te rugge aan U Ed. Mog. de Requeste van de Weduwe wijlen Elbert Sommesels. Ende in conformité van de apostille daar op gestelt, in date den 12 December leestleeden, heb daar nevens gevoegt, den staat van zijn naagelaaten goederen en crediten, onder taxatie van Scheepenen, monterende ter somme van zeeven hondert vijftien ponden, te xl grooten, gelijk mede zijne schulden, by Scheepenen opgenoomen, beloopende ter somme van zeevenhondert zes en dertig gelijke ponden, tien schellingen, vier grooten. Naar welke rekeninge de boedel ten achteren zoude koomen een en twintig ponden, veertien schellingen vier grooten, en zulx geen plaatse zijnde voor confiscatie, U Ed. Mog. de Requeste der Weduwe te dien inzichte buiten 's Graaflijkheids schaade konnen interinceren. Maar alzoo de kosten, om deeze delicten in de waarande gevallen, wel monteeren tot ontrent de somme van driehondert guldens, zonder de geene die de Landtdroft heeft te pretendeeren, ende die in den Haage, zoo over 't lichten der Mandamenten, als employeeren van den deurwaarder, zijn gemaakt: zoo gelieve U Ed. Mog. te letten en t'ordonneeren, waar dat men deeze zal hebben te vinden. Want by aldien U Ed. Mog. verstaan, alle deeze kosten te doen aftrekken van de goederen des voorfz. Sommesels, voor alle andere schulden, gelijk naar rechte, zoude daar inne apparentelijk 't meeste deel van den boedel worden geinsumeert, en noodig zijn my te doen houden declaratie van de voorfz. kosten des Landtdrosten, deurwaarders en andere. Welken aangaande ik met ten eersten verwachten zal U Ed. Mog. goetd gelieven, Godt biddende, dezelve

Edele Mogende Heeren,

in gelukzaalige regeeringe te bewaaren, en in haar goede gratie

Uwer Ed. Mog.

Uit Amsterdam, den
2 January, 1620.

Altijds dienstwilligen dienaar

P. C. H O O F T.

Aan PIETER WALIGSZ PROOST,

Burgermeester der stad Enkhuizen.

Heer Burgermeester,

DOOR verscheiden' weegen verwittigt zijnde, van de onverdiende diensten mijn eere door U E. beweezen, vind my in zulke schulden te steeken, dat hoewel ik geleegenheid te kort koom omze af te doen, geweeten over heb omze by deezen te belijden. 't Welk perfoonen met eere uws gelijke wel gewoon zijn als renten in betaalinge t'ontfangen, en met de hoofdschuldt geduldt te neemen, tot dat de schuldenaar beeter man wordt. Indien voor my zulk een geluk noch achter is, 't en zal niet rasser opdondren, dan U E. gewaar worden, dat ik ben van de lieden die men borgen mag, en U E. nevens alle die haar lief zijn,

Heer

Heer Burgermeester,

den Almoogenden in schut beveelende, met dankelijke groete en eerbiedenis, blijven zal,

Van den Huize te Muiden,
den 21 December 1620.

U E.

Toegeneege dienstwillige,
P. C. Hóóft.

91.

Aan A N N A R O E M E R S,

Mejoffrouwe,

DE zilvere kroon van U E. hoofdt, die U E. 't mijne heeft toegeschikt, onder hairen van andere verwe, is my meer waardt dan meenigen wijzen man een kroon van goude. Deeze helpt 'er veel aan hunnen sterfdag, ende d'uwe strekt oft sterkt my 't leeven. Maar gy houdt niet op 't leeven te geeven, naa dat gy 't zelve schijnt quijt te zijn, naa dat U E. klachten vallen. Veel gelux met die doodt, in de welke U E. niet alleen leevendig maakt; maar, naa dat men my zeidt, vol inwendig leevens geworden is. Dies niettegenstaande zoud ik my der ongehoorzaamheid schaamen, indien ik U E. luidt roepen om een graffschrift op mijn doove oor liet aankomen. U E. heeft 'er dan hier een onder *: ende aan den heer Generaal † den ouwen vriendt. Maar haaperingen met de Bewinthebbers maaken zijn E. keele schor in U E. lof, ende handen belemmert in 't kouten van verre. Dat meer is, de moelijkheid loopt zoo hooge, dat zijne E., die ik meende als nu in de Beverwijk te genieten, naa Zeelandt gescheept wordt, om de Zeventienen achter aan te loopen. Prusias behoeft zich nu op den ootmoedt van Annibal niet te verhoovaardigen; zoo hy opziet, ende hier op. t'Zijner Ed. wederkoomst denk hem U E. schrijven in te scherpen. Ondertusschen gebiede my dienstelijk aan de begraavene, gelijk mijn lot is, en reken 'er U E. onder, met mijn Heere U E. man, allen den welken,

* Dit wordt
by de Gedich-
ten, onder de
Graffschriften,
gevonden.

† Laurens
Reaal, Oudt-
Generaal in
Oost-Indiën.

Mejoffrouwe,

Godt het zaaligste verstreкке, en behoede in gunst der zelve

U E.

1620.

Verplichten dienaar
P. C. Hóóft.

92.

Aan de Heeren van de Rekeninghe.

Edele Mogende Heeren,

VErwittigt zijnde, hoe dat by resolutie van de jegenwoordige vroedschap der stede Naarden, eene van haarlieder Burgermeesteren zoude te Hoove getoogen zijn, met last, om aan de Ho. Mog. Heeren Staaten te verzoeken, zeker ampliatio van Privilegie, te weeten, dat zy, in plaats van jaarlijx te nomineeren driedubbelt getal van personen, waar uit by my zeven Scheepenen worden gekooren, zouden mogen bestaan met de nominatie van dubbelt getal alleenlijk: heb ik mijns devoirs gedacht, U Ed. Mog. des kundtschap te geeven, gemerkt, dat het obtineeren van zoo een gratie, die by de Prinssen des landts wel belooning van groote meriten plag te verstrekken, niet alleen de hoogheid der Graaflijkheid zoude tegens gaan

gaan, maar ook om verscheide redenen van meerder nadruk moogen weezen. Te meer, door dien tot Naarden geene perpetueele vroedschappen zijn, maar dezelve bestaat uit de Wethouders van twee achtereenvolgende jaaren. Al 't welk U Ed. Mog. als de geene dien toestaat te waaken, *Ne quid Principatus detrimenti capiat* [dat de Graaflijkheid geen schaade kooome te lijden] gelieve in achtting te hebben, en des oorbaar vindende, te voorzien, dat in der zaake ten principaale niet wordt gedisponeert buiten haar advis: waar op ik duchte toegeleidt te weezen. Doch dit zy bevoelen de voorzienigheidt uwer Ed. Mog. en in gunste derzelve, nevens wensche van gelukzalige Regeeringe, en schuldige eerbiedenis,

Edele Mogende Heeren,

Uit Amsterdam, den
9 January 1621.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanen dienstwilligen
P. C. H O O F T.

93.

Aan dezelve.

Edele Mogende Heeren,

OP heeden hebben Burgermeesteren van Naarden my doen ver-
toonen copie authenticq van 't Oetroy, hen by de Hoog Mog. Heeren Staaten den 14. deezer maandt verleent, omme in plaatse van eenentwintig genomineerde, uit dewelke ik zeeven Scheepenen plag te verkiezen, te moogen bestaan met 14. Waar naar ik my derhalven op Lichtmis aanstaande heb te reguleeren. Niet te min, om my zelven zuiver te kennen van alle verzuimelheidt in zoo considerablen zaake, 's Graaflijkheids Hoogheidt betreffende, heb U Ed. Mog. te verklaaren, dat my, onder verbeteringe, dunkt, het aangeeven, waar op 't voorsz. Oetroy is geobtineert, niet geschiedt te zijn ter goeder trouwen. Want eerstelijk, aangaande 't geen zy zeggen, in alle haar gebuirsteeden Scheepenen verkooren te worden uit dubbel getal, daar ist zoo verre van, dat die van Muiden worden gekooren absolutelijk, en zonder eenige voorgaande nominatie. De difficulteit van bequaame perfoonen te vinden, zonder binnen verboden graaden van maagschap te treden, heeft even weenig fondaments. Gemerkt het hen daar aan niet ontbrooken heeft, zelve doen 't steedeken zoo zeer gedepupleert was, door de fameuse moordt, by den vyandt aldaar perpetreert; dewelke noch in verffer memorie zijnde, zy lieden zoo nieuwen ding niet hebben darren verzoeken. Wat belangt de factie, die zy schijnen te apprehendeeren; en meene niet dat aldaar, zeedert de reductie der Stadt, oyt factieusheidt van Staate oft Religie gecouveert is, en veel min jegenwoordelijk te beduchten staat; maar wel eenige mescontentementen en animeusheden, tusschen vrye en dijkplechtige landtgenooten, die by deeze veranderinge, als waar mede gemeint zy, de regeeringe, dus lange redelijk onpartijdig in deezen gegaan hebbende, over een zijde te dwingen, geschaapen zijn ongelijk heftiger op te steeken. Welken inzichten U Ed. Mog. kunnen plaats geeven, daar haar discretie oordeelen zal datze moveeren moogen. Ende my daar op reposeerende, bid Godt Almagtig,

L

Ede.

Edele Mogende Heeren,

om continuatie van gelukzaalige regeeringe Uwer Ed. Mog. hen in gratie met reverente groetenis beveelende

Van den Huize te Muiden,
den 23 January 1621.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanen dienstwilligen
P. C. Hóóft.

94.

Aan de Heeren Staaten van Hollandt en Westvrieslandt.

Edele Grootmogende Heeren,

WEenig daagen voor deezen hebben Burgermeesteren van Naarden my doen vertoonen, de hier bygevoegde copie van Oëtrooy van U Ed. Grootmog. verworven, om in plaats van jaarlijx, volgens d'oude handtvesten, xxi perfoonen te nomineeren, (waar uit zeven Scheepenen by my verkooren pleegen te worden) te moogen bestaan met nominatie van veertienen. 't Welk geleezen en overwoogen, naa dat ik al een wijle te rug gehouden was, door 't respect van mijn advis te ingereeren op een materie die U Ed. Grootmog. acquiesceerden, ten laatsten heeft doen prevaleeren de scruple, van door te laten staan, dat de hooge Overheidt met gedeguiſeerde pretexten zoude worden geaggireert, oft om den tuin geleidt: en aan zoo een temeriteit met ſtilzwijgen te participeeren. Want ik kan niet anders bevroeden, dan dat het woordt van factie in haar requeste zy geemployeert, om Uwer Ed. Grootmog. voorzienigheidt te doen ſchemeroogen en ombrage te geeven, als oft'er eenige partyſchap van Staate oft Religie ſchool, oft in zwang ging onder haar burgerye: die ik meene met zulken inſimulatie ongelijk gedaan zy, en nergens veele jaaren herwaarts, des aangaande, ongeſteurder ruſt gehouden. Maar de waarheit is, dat het ſteedeken, van allen tijden af onderheevig aan haaperingen en misverſtanden, een wijle herwaarts zeer is geagiteert geweest door de animeuſheden, uit queſtie van dijkagie ontſtaan tuſſchen dijkplegtige en vrye ingelanden, De welke, mijns oordeels, niet te aſſopieeren, maar geſchaapen is ongelijk heftiger t'ontſteeken door deeze verandering; als met de welke men ſchijnt voor te hebben, de regeeringe over een zijde te dwingen, en niet alleen Scheepenen, die met eenen voor Heemraaden dienen, party te doen kiezen, maar ook een Vroedſchap, alzoo ze daar niet perpetuel, maar uit de Wethouderen van twee achtervolgende jaaren is beſtaande, t'haaren propooſte te formeeren. Een zaake, die ik, door vermaaning van Uwer Ed. Grootmog. Commiſſarifen, op de dijken eertijds haar in loco gevonden hebbende, altoos gepoogt heb voor te koomen, en by d'electie uit de xxi. alles in balance te houden: ook zelf te dien einde naagelaaten landen in dit geweste, hoewel met goede apparentie van profijt, te koopen, om my in geenderlei zucht oft ſuſpicie van dien te engageeren. Alzoo dat het ſucces in deezen lichtelijk zoude konnen deërreeren van de deugdlijke intentie Uwer Ed. Grootmog. en in ſtede van ruſt te ſtabilieeren, niet alleen zwaare verbittering gefuſciteert worden in de gemoeden der gemeente, met alteratie miſſchien van de goede affectie, die zy doorgaands 's Landts regeeringe toedraagende is; maar ook miſcontentement van elders gezeten gequalificeerde perfoonen, die hier oft hier ontrent gelandt zijnde, haar geintreſſeert zouden vinden by de
fe-

sequele van deezen ploy , in 't stuk der dijkagie gezet. Ende kan niet denken, dat de Regeerders der steede Naarden van den jaare 1620 , geöctroyeerde, cenig essentiel motif hebben gehad behalven ditte. Gemerkt haar voorgeeven, weezende, dat by privilegie van alle haare gebuursteeden, zoo kleene als groote, de keur van Scheepenen zoude geastringeert zijn aan een getal van xiv genomineerden, dat is, uit twee een te kiezen, notoirlijk strijdt tegens de manier van d'electie tot Muiden, hen aldernaast gelegen, alwaar de keur absolutelijk staat aan den Baljuw in der tijdt, zonder aan eenige genomineerden te zijn gebonden. Schaamt ook haar zelve, de difficulteit van een en twintig te kunnen vinden, zonder binnen verboode graaden van maagschap te treden, geallegueert in deezen fleur van voorspoedt; dewijl 't hun daaraan niet ontbrooken heeft, zelfs ten tijde der droever desolatie van haar steedeken, door den execrablen moordt by den Spanjaardt geperpetreert; als wanneer hun, geleert den vijandt veel eer te haaten, nocht lust nocht ledigheidt overschoot, om den anderen met dusdanige traversen voordeel af te zien, oft middelen van extentie haarder autoriteit te projecteeren. In consideratie van alle 't welke, by aldien U Ed. Grootmog. gelieft haare eerstkoomende Commissarisen in dit quartier, te chargeeren, om van de constitutie der zaake fundamentele kunde te bekoomen, en ondertusschen, zonder prejudicie van 't Octroy in toekoomende tijde, zoo bevonden wordt haar te kennen geeven in oprechtigheidt gedaan te zijn, 't effect deszels voor deze reize op te schorffen; 't welk gemakliker gaan zoude, als 't depossedeeren naa den inbrek: zoo zoude noodig zijn, my en den geöctroyeerden Uwer Ed. Mog. welgevallen te doen verstaan voor den eersten der aanstaander maandt February exclus, als weezende de solemneele dag der electie. Ende zulks niet geschiedende, zal my geperfuadeert houden, dat mijne redenen van geen moment, en U Ed. Grootmog. met d'executie van 't voorschreeve octroy best zijn gediend: mitsgaaders de zelve

Edele Grootmogende Heeren,

nevens schuldige reverentie, en wensch van gelukzaalige regeering, Gode den Almagtigen, en in haar gratie beveelen,

Uwer Ed. Groot Mog.

Van den Huize te Muiden,
den 27 February 1621.

Onderdaanen getrouwen dienaar

P. C. H O O F T.

95.

Aan JACOB VAN WYNGAARDEN,

Heer van Benthuisen, Ambassadeur aan de Majesteit van Groot Brittanjen, enz.

Weledele, eerentfeste, wijze, voorzienige Heere,

DE faame en 't getuigenis van mijnen Neeve van der Nat, hebben my in de memorie gedrukt en overlange zoodaanigen gevoelen van U Ed. courtoisie ende gevoeglijkheidt gegeeven, dat ik my daartoe verlaatende, verstout heb den Ed. Heer van Schaagen moeilijk te vallen, om eenig voorschrijvens aan U Ed. noopende een zaak, in de welke d'intercessie van dezelve, oft interpositie haarder autoriteit by den Heer van Schoonewal, Ambassadeur Ordinaris by de Majesteit van Groot Brittanjen, my en mijne indif-

putable gerechtigheit support van importantie zoude kunnen bewijzen. Ende naardien my door indispositie belet is U Ed. te koomen reverentie doen in den Haage, en voor haar vertrek de voorschreeve recommandatie te presenteeren, zoo heb 't naaste gevonden, dezelve hier inne aan haar te richten; met eerbiedende beede, gelieve, in conformité van den inhoud, mitsgaaders 't geene, des noot zijnde, U Ed. breeder verklaart kan worden, door mijnen Neeve Willem Hooft, die U Ed. deezen heeft te behandigen, by den voorschreeven Heer Ambassadeur Ordinaris te opereeren, dat zijn Ed. gelieve zijn eigene eere en reputatie dat officie te doen, van de reeden plaats, en my 't mijne te laten genieten. Waaraan U Ed. haare genereusheidt zal geeven een eerlijk contentement, en zich gewinnen (indien evenwel de geringheidt van zoo een conquest in consideratie komt) eenen die

Weledele, eerentfeste, wijze, voorzienige Heere,
Godt Almachtig bidt, U Ed. luister en voorspoedt geduuriglijk te behoeden, en altijdts blijven zal,

U Ed.

Zeer ootmoedige dienaar,

P. C. HÓÓFT.

1621.

96.

Aan de Ed. Gr. Mog. Heeren Staaten van Hollandt
en Westvrieslandt.

Edele Grootmogende Heeren,

U It laste by U Ed. Gr. Mog. schrijvens van den 27 May leestleden, heb ik in mijnen bedrijve alomme daar men 's gewoon is, doen renoveeren by publicatie 't laatste Placcaat, by U Ed. Gr. Mog. op 't stuk en Evaluatie van den gelde gearresteert; ende alle pachters, collecteurs en andere perfoonen, ten platten lande maniment van publijke penningen hebbende, afneemen behoorlijken eedt, van zich daar naa te reguleeren: mitsgaaders de Schouten van Muiden, Naarden, Weesp en de Dorpen onder my ressorteerende, by eede aan mijnen handen gepresteert, belooven allen ernst ende doenlijk devoir, om 't zelve te mainteneeren in observantie. Zulx my sterk maake den inbrek van contraventie in deezen quartiere haaren aanvank niet en zal neemen: 't en waare datter mangel viel aan de goede geneegenheit der Magistraaten van de Steeden voorsz; die ik versta, dat den inhoudt van 't voorsz. Placcaat zouden achten, in den haaren, overmits de aangrenzing van 't Sticht Utrecht, niet wel practicabel te weezen, zonder merkelijke divertie van neeringe. Doch welke haaren yver zy in deezen, zullen U Ed. Gr. Mog. eenigzins kunnen speuren uit de rescriptie, hen geinjungeert te doen, en daar op weeten te disponeeren, naar haare discretie. Waar toe ik my gedraage, U Ed. Gr. Mog.

Edele Grootmogende Heeren,

nevens wensch van gelukzaalige regeeringe en mijne reverente gebiedenis, den Almoogenden in schut en scherm beveelende.

Uwer Ed. Gr. Mog.

Onderdaane getrouwe dienaar

P. C. HÓÓFT.

Van den Huize te Muiden,
den 3 Juny 1621.

97. Aan

97.

Aan ANNA en TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwen,

Verschiet niet. Hier komt de geest van den verdronken majebloom aan. Maar die zoo lang in de hel verkeert, heeft onder de geesten van Lucianus, wordt van geen schimmenstem vervaart gemaakt. Indien hy niet klaar genoeg spreekt, ik bid 'er voor dat hy de paley ontgaan moge, ten aanzien dat der geesten gewoonte is binnens monds te spreken. En 't gedenkt my der geweeten te hebben, die de duisterheit voor de duitsheit van uitspraak verkooren, om te beter geesten te schijnen. Maar vraagt U E. hoe ik dus bekend met de geesten koom, dat ik haar praatjens weet naa te vertellen. 't Is dat ik dat gezelschap ten naaften by onder de oogen gezien heb, door 't gevaar van mijn vrouw die nu beter is, Godt heb lof, ende U E. E.

Mejoffrouwen,

in zijn heilige hoede, nevens welke wensch ende eerbiedigegroetenis ik t'haarwaarts beveele

Van den Huize te Muiden, den
20 van Zomermaandt 1621.

U E. E.
Ganschverbonden
P. C. H O O F T.

98.

Aan A N N A R O E M E R S.

Mejoffrouw,

IK weet niet oft U E. gaaren bezoek heeft van lieden die koomen den meester maaken. Ende nochtans is 't my daarom tegenwoordelijk meest gedaan. U E. zusters brief, vindende in Italiaansch geschreeven, heb ik my niet konnen onthouden van den berisper te speelen, op hoope van haar licht diets te maaken dat men voor verbeterd aanzien moet, 't geen ik mischien verslimt heb. Van het devijs, daar haar E. schrijvens op loopt, heb ik niet gerept, om dat wy mondeling deeze stoffe gehandelt hadden; en U E. 't zy uit oordeel, 't zy uit genegenheit, 't zy uit heusheit, de vondt van 't kransvlechtengoedt vondt. Wie zoude waagen yets te hervatten, dat in de vierschaar van U E. gezuivert vernuft heeft te recht gestaan, ende zich aan die gerustheid niet laten genoeg? gelijk ik vrees aldaar yet te doen verschijnen, alzoo verblijde my, als 't gevaar over ende de proef gedaan is. Ende oft reden oft hartstogt, die U E. hebbe doen oordeelen, en kan niet anders als eere doen aan de geene die 't vonnis voor hem heeft. Gemerkt de roem gebonden is aan U E. uitspraak, in veugen als 't noodtlot aan de woorden Jupijns, daar de Poët af zeidt:

*Onwikkelyk gewigt steekt in zijn woordt beklemt,**En 't noodtlot past op al het geene dat hy stemt.*

Vreezen mag hy dan die een scherpe rechtster aan U E. vindt: ende ik wel hoopen dien last t'ontgaan, door U E. goede gunste, in de welke ik my, ende haar in die van Godt almachtig, beveele, nevens hartlijke groete ende gebiedenis t'haarwaarts van

Van den Huize te Muiden, den
11 van Hoymaandt 1621.

U E.
Hooglijkverbonden
P. C. H O O F T.

Aan den Schout en Burgermeesteren van Naarden.

Eerzaame, vroome, zeer voorzienige, welgunstige goede vrienden,
ZEkeren tijdt geleden, is my behandigt, door Gijsbert Gerritsen, Notaris en Wachtmeester uwer Steede, nevens missive in date den 29 Juny leestleeden, vande Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raaden, d'apostille by haare Ed. Mog. op U E. E. Requeste noopende de meelders en grutmolenaars gestelt. Ende alzo de voorsz. Wachtmeester uit U E. E. naame verzocht, dat ik de voorsz. apostille niet en zoude willen in 't werk leggen, voor en aleer de verpachting van 't gemaal, dat pas aanstaande, waare geschiedt, zoo heb ik daar mede gesuperfedeert tot den 3 deezer, en als doen geschreeven aan alle de Dorpen in Goeylandt, dat men de copie van de voorsz. apostille, die ik hun overzondt, hadde te doen publiceeren, mitsgaaders den meelderen en grutmolenaaren te insinueeren, dat ik den 6, 7, en 8 leestleeden alhier op deezen Huize zoude vacceeren om den eedt of te neemen, aan de geene die gezint mochten zyn haar met meelen oft grutmaalen voortaan te geneeren. Nu ist zoo, dat zich niemant om den voorsz. eedt te presteeren voor my heeft laten vinden, waar van ik U E. E. wel gaarne heb willen adviseeren, ten einde U E. E. de pachters binnen uwer Steede mogen vermaanen, om 't oog daar op te hebben, dat de voorsz. apostille niet en blijve illusoir, gelijk ik mijnen Schouten serieuselijk heb gelast te doen. Ende hier mede

Eerzaame, vroome, zeer voorzienige, welgunstige goede vrienden,
 zijt Gode, nevens wensch van gelukzaalige regeeringe, bevoolen.

U E. E.

Van den Huize te Muiden,
 den 12 Augusty 1621.

Toegedaane goede vriendt

P. C. Hóóft.

Aan de Ed. Groot Mog. Heeren Staaten van Hollandt en Westvrieslandt, oft derzelve Gecommitteerde Raaden.

Edele Grootmogende Heeren,

VOlghends den last van U Ed. Gr. Mog. by haare missive in date den 13 January leestleeden ontfangen, heb ik de Requeste met het appointement daar op gevolgt, nevens de respectie formuleeren van eede der Vroedtschappen, Scheepenen en Burgermeesteren, my toegeschikt, doen registreeren by den Secretaris tot Weesp: en aldaar op den eersten deezer maandt, weezende 's daags voor de verandering der Magistraaten, ontslaagen de Vroedtschappen, mits de verkiezinge, reformatie en reductie by U Ed. Gr. Mog. gedaan, verlaaten weezende; en daar naa alle de 21 personen, op de lijste der Vroedtschappen aan my overgezonden, staande, gebragt onder den voorsz. eedt, uitgezondert Claas Aarsen die in den Haage beëdigd, Claas Claasz Brouwer die absent, en Claas Reiersz. die zich excuseerende was op zijnen hoogen ouderdoom van 84 jaaren, mitsgaaders drie Mennonijtsgezinden, die by waare woorden in plaats van eede belooft hebben den inhoudt van 't voorsz. formulier. Insgelijx heb, volghends de respectie formulieren voorsz, beëdigd de nieuw gekoozen Scheepenen en Burgermeesteren: en hun voorts aan-
 ge-

gezeidt , dat zy in plaatse van Jan Mathijfen en Gijsbrecht Gijsbrechtsz, Stadtsbouden, door my van hunnen dienst ontslaagen, twee andere zouden willen verkiezen , uit de perfoonen van Willem Arentsz Heemskerk , Heer Heersz , en Maarten Arentsz, oft andere, doende professie van de waare Christelijke Gereformeerde Religie. Al 't welk by acte hier nevens gaande, U Ed. Mog. zal kunnen blijken; die ik hier mede,

Edele Grootmogende Heeren,

den Almoogenden bevoolen hebbende , zal hem bidden haar in gelukzalige regeeringe te bewaaren, en in haar goede gratie

Uwer Ed. Groot Mog.

Van den Huize te Muiden,
den . . February 1622.

Onderdaanen getrouwen dienaar

P. C. H O O F T.

101.

Aan A N N A R O E M E R S ,

Mejoffrouw,

U E. zuster heeft my eenige vaarzen gezonden om te beteren. Ik zend ze wat erger weder over dan ze gekomen waaren. Wat kond ik anders als de toortsen in den oven leggen; gebeden wordende van de geene die gebieden mag, ende dat uit drierlei naam, als Tesselschaa, als Roemers dochter, ende als U E. zuster? Een kabel van zulke drie strengen bindt te vast om zich t'zoek te maaken, al waar 'er ook verkleening te haalen met gehoorzaamheid. Maar een kranke gehoorzaamheid is 't als zy gebiedt te beteren, en ik verslim. Nochtans zal ze ergens toe goetd zijn, hoop ik: ten minsten om haar echter de moeite te doen spaaren van my te vergen dat boven my is: maar immers hoop ik, dat deeze mijne brabbelingen geen dag zullen zien, ende dat haar wanschaapenheit zal gesmoort worden voor haar doopsel. Want al draagen ze eenig zwijmsel van my, my waar leedt dat z'er den naam af droegen. Die wijsheit beveel ik U E., ende nevens wensching alles goeds van Gode, mitsgaders groete ende hartlijke gebiedenis, in haar jonste

U E.

Van den Huize te Muiden, den
27 van Grasmaandt 1622.

Verplichten dienstwilligen

P. C. H O O F T.

102.

Aan ADRIAAN VAN BLYENBURG,

Rentmeester van Alblafferwaardt, Raadt der stad Dordrecht.

Mijn Heere,

U Ed. behendige aanminnigheit, en aanminnige behendigheit, die zich met dank weet door te redden, daar anderen met ondank in zouden blijven steeken, heeft de gemoeden der Burgerye mijns Vaderlandts zoo betoovert, dat het onnoodig was hunne gunst te verwekken, door zulk slag van weeken, als de Meereminnen dien Lidsaart aanlokten, zingende:

Huc ades o ingens Grajorum gloria Ulisses.

[*Kom herwaarts, ô Ulisses, roem der Grieken.*]

welke aardigheeden haar, naa Socrates meening, Pericles afleerde, om 't Volk van Athenen te beleezen. Ach hoe wel weet U E. de harten

ten op hun zwakste te bestormen, *quando etiam sapientibus cupido gloriæ novissima exuitur*: [Naardien ook de wijzen de eerezucht allerlaatst uittrekken.] Ik zoude den welgedachten Heeren U E. liefdelijke lofdeuntjes hebben laten hooren, waar my U E. schrijven niet behandelt in 't gaan naar de veerschuit van Amsterdam herwaarts. 't Zelve is in den weege geweest om U E. den Schijnheilig te zenden; doch alleen niet. Want die hem voorts zoude doen rijmen, heeft hem noch. Ook is hy zoo onleesbaar van letter als van hart. Doch zoo U E. dit vergeeten is, en niet liever heeft te toeven totdat de rijm in druk komt, ik zal hem by d'eerste gelegenheit voortsvaardigen om berispt te worden; een ding, dat zijns gelijken dunken zoude, *non tam iniquum, quam novum*; [niet zoo onbillijk, als wel nieuw] Die luiden zijn gewoon 't zeggen alleen te hebben, en hun oordeel over anderen te vellen. St. Pieter heeft zich niet alleen laten voorby zeilen oft hy stil stondt, maar men vindt'er die hun meester over 't hoofdt leeren, en bequaamer regel van Geestelijk Recht bedacht hebben, dan deeze: *Oordeelt niet, op dat gy niet geoordeelt wordt.*

— *dedit hæc contagio labem,*

Et dabit in plures.

— [deeze pest heeft veelen reeds besmet

En zal meer andren noch besmetten] —

Des gaat men 'er meê door: eerst hooren, oft niet hooren. Doch weet ik niet wat moeilijker valt, ongehoort verweezen te worden, oft gehoord en niet geacht. Aan my, die hun noit in hun vaarwater was, hebbenze mede hunnen aart moeten toonen; en hoopen waters vuil gemaakt, om my te versteeken van 't recht van den Schout tot Weesp te stellen: en zijn tot hun vermeeten gekoomen, over Amsterdam, over al, dat my handt booven 't hooft hieldt. Wacht U E. voor 't gezelschap, dat de Godtsdienst in den mond bestorven is; zelden zal ze daar in 't hart leeven. Ik verstaa 't met den geen, die geen behaagen hadt in de krijters, die men hun Aalmoessen aan 't trompetten, bidden op de straathoecken, vasten aan 't voorhoofd ziet. Zoo U E. van die gezintheid is, ik heb'er niet tegen datze my in den ban doe, zonder zorg. Maar al laat men de schijnheiligen met my en mijns gelijken omspringen als de kat met de muis, men zal hun, hoop ik, daarom de kaas (denkt het klem der Regeeringe) niet beveelen. Ik houde den Huisheer te wijs, en dat daar voor gebeden is. Zoo niet, ik bid daar *Serîo* voor, en dat Godt U E.

Myn Heere,

met alle de haare in voorspoedt behoede, en in haar jonste

U E.

Gansch dienstwilligen vriendt

P. C. Hóóft.

Iterum de mittendo ad Te Hypocrita mones. Ego verò omnes id genus homines, nisi per sapientiores stet, facefcere juberem. Tu autem accersis? Nec quantos concire tumultus vel unico Hypocritæ promptum sit, cogitas? Cave quæso, ne parto a te nostra in civitate nomini, malè consulas. Non obsequi tamen nequeo, si vobis ita visum fuerit: præsertim cum mihi videar animum egregii juvenis, affinis tui, aliquà ex parte conciliaturus. Cui, soceroquè tuo, viro amplissimo,
commen-

commendatum me magnoperè cupio. Vale.

*Muda in Arce, x Kalend. Majas,
CIDI CCXXII.*

Hanc ego quasi hærescos ream condemno; puniendamque more majorum cenfeo, nec gratiæ locus sit. Atque iterum vale.

103.

Aan de Heeren van de Rekeninge.

Edele Mogende Heeren,

OM U Ed. Mog. te dienen, op de bygevoegde Requête van Crijn Janfen van Muiderberg, manslagtig aan den persoone van Jacob Willemfsz, en haare apostille, in date den 11 deezer maandt, heb ik den zelven te verstendigen, hoe dat de perpetrant door my aan rechte gevordert is naar behooren, en het eerste default tegens hem gegaan; hebbende, overmits de vacantie tot Naarden, voor als noch niet verder kunnen worden geprocedeert. Zijne goederen, weezende de kooppenningen van zeker huisken, ter Secretarie aangebracht op 100 gl. mitsgaaders zijnen armen huisraad, geëstimeert op dertig guldens, heb doen annoteeren, inventarizeeren en in bewaarender handt neemen, naar luiden van de acte, gehecht aan de informatie hier nevens gaande. Wat de toekomst van 't voorsz. fait belangt, dat is geschiedt op den 29 Maart lesteleden naa den middag, in deezer manieren. De voorsz. Crijn Janfsz., staande met paardt en waagen aan de voorweg tot Muiderberg, en ziende aldaar aankoomen den persoon van Jacob Willemfsz., heeft hem aangesprooken in substantie met deeze woorden: dat is een paardt (denoteerende 't zijne) daar zijtgy wel tweemaal om te Muiden geweest. Waarop de voorsz. Jacob, apparentelijk verbolgen, doordien Crijn hem een voordeel met de koop van 't paardt hadt afgezien, zonder eenig wederwoordt, hem met een bloot mes aggresseerende, in zijn linker ribben gesteecken heeft; niet tegenstaande hy, zonder mes te trekken, oft eenige defensie te doen, hem was ontwijkende tot ontrent drie oft 24 schreeden achterwaarts. Maar de voorsz. Crijn zich voelende gewondt, zoo 't scheen, ende gedeist tot aan den muir zijner woonsteede, heeft zich als doen ter weere gestelt, en den voorsz. Jacob in zijnen schouder zulx getroffen, dat hy onlanx daar naa is overleeden. Alhoewel de Chyrurgien van Naarden, gebruikt over 't visiteeren van de wonde, by eede verklaart heeft, dat hy niet en konde bevinden dezelve dootlijk te weezen, 't welk vreemt is. Daar wordt gesustineert, gelijk U Ed. Mog. by de certificaten, der Requête annex, zullen kunnen speuren, dat de voorsz. Jacob al over langen tijdt onverzoenelijken haat gedraagen zoude hebben op den persoon van Crijn, en zich menigmaal vermeeften, den zelven 't leeven te zullen neemen, oft hem 't zijne te laten. Op den oorsprong van welke zoo bijstere verbittering ik suffisantelijk gepoogt heb my t'informeeren, en niet anders kunnen verstaan, als dat ze gereezen zoude zijn uit zekere geringe questie van waagenvracht, die Jacob aan Crijn eerst overgezet hebbende, daar naa weeder zoude hebben willen aan zich neemen, daar Crijn niet toe hadt willen verstaan. En inder waarheidt, over lange heb ik den voornoemden Jacob gekent, dat hy geacht werdt voor een persoon van 't beste naturel en leeven op veel naa niet. De persoon van den Perpetrant is my t'eenemaal onbekent; uitgezeidt dat ik als nu verneem, dat hy wel geneegen is tot den drank, en beschonken

M

was,

was, doen 't fait gebeurde; ook lichtvaardig van mondt, en 't vloeken gereedt hebbende, maar minlijk van ommevang, en geen vechter altoos, nocte oit over eenig delict achterhaalt, oft gesuspecteert. Versta ook, gelijk de stukken aan zijn Requête gehecht medebrenge, dat hy tot verscheiden maalen voorheenen door den voorsz. Jacob getergt en getrotst zijnde tot vechten, 't zelve altydts met meer dan gemeene patientie heeft gedeclineert. Alle welke consideratien den zoen, die om Godts wille met de maagen is gemaakt, zeer hebben gefaciliteert. Ende alzoo ik, boven de voorschreeven goederen in den inventaris staande, niet kan bevinden dat hy yet eigens heeft, 't en waare de paarden met hem gevluht, waar tegens alrede aan den kant van hondert guldens schulden my bekend zijn gemaakt; zoo zoude ik, onder correctie, niet onbillijk vinden, dat U Ed. Mog. ten regarde der voorverhaalde circumstantien, en van zoo soberen boedel, hem de verzogte landtwinning, indienze hem mogt geworden, en uitkoop geliefde te verlaaten voor een somme van vijftig Ponden, van veertig grooten 't pondt; weezende de helft van de ordinarijs boete by 't Privilegie van Goeylandt t'eener manslagt gestelt. Wijders niet ziende, waar mede U Ed. Mog. in deezen te dienen, wil dezelve

Edele Mogende Heeren,
met wensch van gelukzaalige regeeringe, den Almoogenden bevelen, en in haar goede gratie

Van den Huize te Muiden,
den 3 May 1622.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanen dienstwilligen
P. C. Hóóft.

104.

Aan NICOLAAS VAN KINSCHOT,
Advocaat Fiscaal van den Hove van Hollandt.

Edele, eerentfeste, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

ZEeker gevangen, onder den Gerechte van 't Bijdelmeer, genaamt Samuel Danens, zonder eenige tortuire bekend hebbende, dat hy heeft geholpen tot het gieten van zes oft zeven Schellingen, ende ontrent 100 dubble staivers van tin en koper, en van 't zelve geldt een deel uitgegeeven, gelijk U Ed. breeder in de bygevoegde stukken zal kunnen speuren: daar naa weder ontkent het maaken der Schellingen, daar mede belastende eenen gevangen tot Rotterdam, die 't loochent, doch persisterende by dat van de dubble stuivers; waar aan ik meende, zonder hem door torture naader te persen, stofs genoeg te hebben om te contendeeren tot straffe met der doodt, en confiscatie; zoo hebben Scheepenen geconsuleert met Rechtsgeleerden, en tot advis bekoomen, dat zy den Delinquant zouden hebben te condemneeren tot geesseling, brandtmerk en banissement &c. 't Welk ik, om d'importantie van 't stuk, zonderling in deeze conjuncture van tijde en verloop der munte, U Ed. wel hebben willen verwittigen; ten einde dezelve raadtzaam vindende van 't verwachte vonnis te appelleeren, mogte in tijdts ordre stellen om zulx ten daage van rechte (deeze, om de koomst van den Scherprechter, zal zijn op dinxdag naastkoomende) te laten geschieden op naame van den Heere Procureur Generaal. Want alzoo ik nocht by commissie,

missie, nocht by instructie my tot appel verplicht, en quaalijk bevinde by dat van Naarden U Ed. bekend, zoo en zoude 't niet kunnen verstaan op mijnen naame te doen. Te min, dewijl de gevangen is een arm man, belast met huisvrouw en vijf kleene kinderen, en voor dit fait van uitneemende goede getuigenisse; ook 't geldt by hem uitgegeeven zoo quaalijk geconterfeit, dat het by meest een yder is gewraakt en geweigert: in maniere meenigte van eerlijke luiden, zoo van Utrecht als Weesp, voor hem zijn intercedeerende om een gratieuse straffe. Waar aan ik hoope de Heeren van den Hoove en U Ed. ook zullen genoegen: ende spoedig antwoordt verwachtede, zal dezelve

Edele, eerentfeste, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,
den Almoogenden in schut en scherm bevoolen laten, nevens hartelijke groete en gebiedenis, van

U Ed.
Weldienstwilligen
P. C. H O O F T.

U Ed.
Weldienstwilligen
P. C. H O O F T.

105.

Aan Zijne PRINCELIJKE EXCELLENTIE.

Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,
genaadigste Heere,

OM my in reverenter gehoorzaamheid te quijten, van 't geene waar toe my obligeert het appointement uwer Princelijke Excellentie op de bygevoegde Requeste, zoo heb ik hier nevens gehad over te schikken, d'informatien genomen op den manslagt, geperpetreert by Frans Abramszoon van Weesp, dewelke is toegekoomen in deezer manieren. Alzoo de perpetrant op Zondag den eersten December 1619. des avonts ten gelaage zijnde, onder anderen met eenen Cornelis Harmanfz, en tegens hem met het kaartspel verlooren hebbende twee pinten bier, entlijk den waardt rekening afvorderde, als geneegen om naar huis te gaan, is hy van den voorfz. Cornelis aangesprooken om voldoening, daar hy op t'antwoordt voegde, dat de Waardt hem de twee pinten mogt rekenen, hy wildeze s'anderen daags nevens 't ander betaalen; en 't gezelschap goeden nacht gewenscht hebbende, ter deure uitging: zonder dat eenig andere geschil aldaar is gevallen. Maar buitens huis gekoomen, en van den voorfz. Cornelis gevolgt zijnde, zoo heeft de Waardt, hoorende zeggen: Staa vast, zich met licht derwaarts gemaakt, enden voorfz. Frans onder Cornelis, yder met getoogen mes in der handt, ter aarden leggende gevonden, en dezelve van den anderen gescheiden; zulx zy elk door een bezondere deur wederom ter herberg zijn ingegaan. Alwaar de voorfz. Cornelis noch een half glas bier staande uitgedronken heeft, en daar naa t'huiswaart gegaan is, zich van een breuk, die hy lange gedraagen hadt, quaalijk gevoelende, en te gelijk van vier quetsuren door den perpetrant ontfangen, welker voorneemste in de linker borst hem, naa 't oordeel van Scheepenen, over visite van 't lijk met eenen Chyrurgien gestaan, heeft den doot gedaan. Oft nu buitens huis de querelle van 't spel gerechauffeert, oft andere gereezen zy, en by wien begonnen, is ongewis, gemerkt zy maar met hun beiden op straat en by duister waaren. Wel is de waarheidt, dat de perpetrant nocht voor nocht naa van gelijke delicten, oft

quereleux te zijn, mijns weetens, en is befaamt geweest: ook zijnen zoen al voor de begraffenis van den nedergeslaagen aan deszelfs maagen heeft verworven: als mede dat hy is van luiden van de Religie, goede patriotten en geaffectioneeret tot den dienst uwer Princelijke Excellentie, hebbende tot zijnen vaader een oudt krijsman, die zich lange en eerlijk in den oorlog heeft gedraagen. Hy zelve plag zich te geneeren met pachten van 's landts inposten, waar door, ofte door slecht menage en toeval van deeze zwaarigheidt, zijne zaken zijn geraakt in zulken verloop, dat hy, die belast is met huisvrouw en twee kleene kinderen, niet en heeft gehadt om te betaalen de boete van 100 ponden te 40 grooten, waar in hy nevens bannissement is gecondemneert, volgens 's lands Privilegie. Niettemin ten aanzien van zijne eerlijke vrienden, en dat hy nu over de twee jaaren lang heeft gepeniteert, is mijn vertrouwen, dat niet qualijk zal wezen geëmplojeert de genaade, hem te bewijzen door Uwe Princelijke Excellentie, Dewelke

*Doorlugtigste, Hooggebooren Vorst,
Genaadigste Heere,*

Godt Almagtig verleene de volkoomenheidt aller zegening, en met alle eerbiedenis zich in goede gratie beveelt, kussende de Vorstelijke victorieuse handt,

Van den Huize te Muiden,
den 9 July 1622.

Uwer Princelijke Excellentie
Onderdaanste getrouwste dienaar
P. C. Hóóft.

106.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden.

Edele Mogende Heeren,

OM my te quijten van den last, ontfangen by U Ed. Mog. missive in date den 8 deezer maandt, nevens 't Placcaat van der Munte, heb ik by deezen U Ed. Mog. te verwittigen, hoe dat alle de Schouten van mijn quartier, mitsgaaders de wethouderen der Dorpen, en alle andere ingezeetenen, uit krachte van 't voorsz. Placcaat gehouden tot den eedt, in 't bygevoegde formulier vervat, den zelve hebben gepresteert. Wel verstaande, dat de Mennonijten met de gewoonlijke clause van waare woorden in plaatse van eede, hebben bestaan. Uit de ingesloote Aëte van Muiden, en speciaal schrijven van Weesp, aan U Ed. Mog. gericht, zal haar mogen blijken, van 't devoir aldaar gedaan. Die van Naarden yetwes difficulteerende, hebben aangenoomen hunne redenen Uwer Ed. Mog. in tijds t'approbeerren, en ondertusschen hoope, doch geen zekerheidt gegeeven, van de beste exempelen te zullen volgen. Waar toe ik my gedraagende,

Edele Mogende Heeren,

zal U Ed. Mog. met wensche van gelukzaalige regeeringe, den Almogenden beveelen, en in hunne gratie,

Van den Huize te Muiden,
den 2 Augusty, 1622.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanen dienaar
P. C. Hóóft.

107.

Al LORENZO REALI.

Illustrissimo Signore, & Patrone mio osservandissimo,

PEr varii ragionamenti mossi da me & certi Signori, li m'ho persuaso che si habbia ad attaccare qualche pratica di fare V. S. dalli trenta sei; il che mi sarebbe di consolatione infinita, per amor della patria, & speranza che quella

— — rudis indigestaque moles

del governo si potrebbe pure, col tempo, ridurre a qualche forma di saldezza tale, che ne fusse per godere la posterità. Concio sia cosa che l'ingegno, dottrina & esperienza d'un par vostro, non possino restare di fare qualche impressione delle virtù loro etiaudio in que' cervelli, chi hora del disordine, come di stato ordinatissimo & sicurissimo, si stanno contenti. Hieri discorrendone con persona fidata, fui avvertito di far ricordare a V. S. il buen ufficio fattole da quel galant'huomo nel negotio dell' Ambasciata per Venetia, & , come sarebbe bene, V. S. lo trattenesse con quelle carrezze piu efficaci, & che havessino meno dell' affettato che fosse possibile, accio che favorisi a l'elettione della S. V. col suo voto, o almeno non vi si opponga. Il che non havendo io, per lo impaccio del mio viaggio, potuto eseguire, n'e forza di ricorrere alla presente per pregare V. S. che non manchi al ben publico, & Iddio la conservi honorata & contenta. Come bacciandole la mano mi rimango

Di Castel Mudense, alli
3 di Gennaio 1623.

Di V. S. Illustrissima
Servitore affectionatissimo

P. C. H O O F T.

108.

Aan de Regenten in Goeylandt, enz.

Eerzaame, vroom, voorzienige, zeer discreete Heeren, en bezondere gunstige goede vrienden.

ALzoo van de notitie en aantekening van alle toegemaakte, afgezande, verbeterde en aangewonne landen buiten verpondinge zijnde, in U L. ressort, volgens 't Placcaat der Ed. Gr. Mog. Heeren Staaten van Hollandt van den jaare 1621. te maaken, als noch hunner Ed. Gr. Mog. niet en is doen blijken: zoo heb ik, door expresse ordre en bevel van hunner Ed. Gr. Mog. Gecommitteerde Raaden, in date den 11 deezer, U L. te lasten, en laste mits deezen, te maaken, en aan hunne Ed. Mog. over te leveren, pertinente Cahieren van alle de voorsz. afgezande, verbeterde en van nieuws aangewonne ofte onverponde landen, in conformité van 't voorsz. Placcaat binnen den tijdt van een maandt naa date deezes, om in behoorlijke verponding gebracht te worden; op peene dat de voorsz. landen t'hunnen kosten zullen worden gemeeten, en jegens henlieden geprocedeert volgens den zelven Placcaate. Ende indien binnen uwen bedrijve eegene alzulke landen en worden bevonden, zullen U L. hunne Ed. Mog. zulx binnen acht daagen overschrijven, en my binnen denzelventijdt van gelijken verwittigen, wat devoir daarinne gedaan, oft wijder te doen by U L. zy voorgenoomen: gemerkt hunne Ed. Mog. my in-jungeeren daar van rekenschap te geeven. Des zijt in geen gebreeke, en hiermede

Eerzaame, vroom, voorzienige, zeer discreete Heeren, en bezondere gunstige goede vrienden,
neevens groetenis, den Almoogenden bevoolen.

Van den Huize te Muiden,
den 15 April 1623.

U L. Toegedaane goede vriendt
P. C. Hóóft.

109.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden.

Edele Mogende Heeren,

OM my te quijten van den last by U Ed. Mog. missive van den 11 deezer op den 14 ontfangen, heb ik voorts by de Schouten en Wethouders van deezen Castelain-en Baljuwschappe aangehouden, op het aantekenen van alle toegemaakte, afgezande, verbeeterde en aangewonne landen, als noch in geene verpondinge gebragt zijnde, volgens 't Placcaat van den jaare 1621. ten Cahiere U Ed. Mog. binnen 's maandts te exhibeeren. Waar op die van Muiden en Weesp, mitsgaaders de Dorpen van Goeylandt, Laaren, Blaricom, Hilfersom, Huisen, ende Muiderberg verklaaren, dat geene alzulke landen binnen de limiten, daar hun incumbeert de verponding te innen, en zijn gelegen. 't Welk ik hun geordonneert heb U Ed. Mog. zelve te vertoonen. Resteeren die van Naarden, onder dewelke etlijke Morgen droog gemaakt zijn, op Octroy, zoo men zeidt, noch niet geëxpireert, en yetwes aangewassen, niet eigentlijk in hunne jurisdictie, maar aan landen waar van zy de verponding heffen, dat zy sustineeren weenig waardt te weezen: en hebben aangenoomen door Gedeputeerden U Ed. Mog. t'haaren contentement daer van te berichten. Waar toe ik my gedraage, U Ed. Mog.

Edele Mogende Heeren,

met wensch van gelukzaalige regeeringe, den Almogenden in genaden beveelende, nevens wel reverente gebiedenisse van

Van den Huize te Muiden,
den 28 April 1623.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanen dienaar
P. C. Hóóft.

Hier nevens gaan de verklaaringen van Muiden en Muiderberg.

110.

Aan Jonker FREDRIK VAN ZUILEN
VAN NIEVELT, enz.

Mijn Heere,

NAa dat ik den voorleeden zoomer al een wijle had getoeft naa d'informatien, tegens eenige huisluiden van mijn quartier, zich hebbende gevonden op zeker conventikel in U Ed. jurisdictie, die U Ed. my belooft hadt toe te zenden, zoo heb U Ed. memorie dienaangaande by missive gepoogt te ververschen, en met eenen verzocht d'informatien aldaar genoomen op den manslagt by Gelis Bartsz. buirknecht in Weesperkarspel geperpetreert, maar nocht een nocht ander bekoomen: 't welk my mogt stellen in onzekerheidt van U Ed. intentie, noopende 't geene tusschen ons was gehandelt, van correspondentie in 't stuk der conventiculen en communicatie der proffijten. Niettemin ben wel te vreedem, dat U E. Schout Hans van Ceulen, oft

oft U Ed. als Hoofdtofficier, zijne portie hebbe aan 't geene zal koomen van de zaake aan 't Bijdelmeer, waar in hy den Schout van Weesp trouwelijk en industrieuselijk heeft geassisteert. Ende om echter alle dispute in deezen te excludeeren, is mijn verstandt, dat U Ed. in mijne jurisdictie, en ik in de zijne, en zy in persoon ofie door Substituten, zullen mogen steuren alle conventiculen, mits paartende egaalijk 't zuiver overschot van boete daar af koomende; Ende van gelijken al 't geene koomen zal van conventiculen by ons Luiden oft onze Substituten te saamen gesteuert, zoo in des eenes als des anderen jurisdictie; Welverstaande 't geene geboet zal worden by personen op de daadt geatrappeert: Maar 't geene by personen, naderhandt ontdekt oft overtuigt, zal worden verbeurt, zal koomen ten proffijte van den geenem, onder wien dezelve in rechte ressorteeren. 't Welk ik in mijn quartier zelden duchte te zullen gebeuren, gemerkt het Placcaat van de Ed. Gr. Mog. Heeren Staaten van Hollandt, nocht dat van de Hoog Mog. Heeren Staaten, de geatrappeerde niet en obligeert hunne met conventicularissen bekent te maaken. U Ed. voorsz. Schout slaat wel voor, van de twee vrouwen, aan 't Bijdelmeer achterhaalt, op deezen Huize te ontbieden, en te examineeren: maar alzooy ressorteeren onder speciaale rechtsbank, en zulx ongehouden zijn hier te verschijnen, zoude my des niet gaaren onderwinden, ingezien zy mochten weigeren, *Et quam indecorum sit attractare, quod non obtineatur*. Doch wil ik gaarne by dezelve onderstaan, oft zy iet zouden willen melden, wanneer zy compareeren. Want ik haar aan rechte heb doen vorderen, en niet van meeninge ben tot compositie te koomen, alhoewel den Hoofdtofficieren van Hollandt zulx is geconsenteert by expresse Acte van de Ed. Mog. Heeren Staaten. By dewelke, indien U Ed. door voorschrijvens der Ed. Mog. Heeren Staaten van Utrecht yets meent te vermoogen, zoude ten hoogsten dienstig zijn te weege te brengen, dat hunne Ed. Mog. geliefde alle conventicularissen te verpeenen, tot meldinge van hunne metverwanten. Wat aangaat de huisluiden, die den Schout hebben geaggreffeert, en de Misgewaaden afgevordert, dat is een zaake op zich zelve, en die ik crimineeljk heb geordonneert te intenteeren. Konnende in deezen of anderen occasien U Ed. naader dienst doen, wil my nergens t'zoek maaken, en dezelve

Myn Heere,

in protectie des Allerhoogsten, nevens vruntlijke groetenis, beveelen.

Van den Huize te Muiden,
den 29 April 1623.

*U Ed. Gansch dienstw. geaffectionneerde
vriendt en Confrere*

P. C. H O O F T.

De voorsz. informatien wensche my noch moogen worden ter handt geschikt, en dat U Ed. my speciaaljk antwoorde op 't geene in deezen is gesubreguleert.

III.

Aan de Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheid.

Edele Mogende Heeren,

Alzooy U Ed. Mog. gelieft heeft my t'injungeeren, dat ik op 't geene zelfs d'ordinaris en nodige reparatie van deezen Huize mag

mag koomen te belooopen meer als ontrent vijftig Ponden van al grooten jaarlijx, expresse Ordonnantie van U Ed. Mog. heb te verzoeken; zoo is deeze om haar reverentelijk te vertoonen, hoe nootlik twee nieuwe kruiskosijns, en een kloosterkosijn met de vensters, mitsgaaders eenige jukkingen oft schoeyingen van hout in de graften, en andere kleenigheden dienen vernieuwt: ook alle de daaken, gelijk men jaarlijx gewoon is, overloopen van den leidekker en gestopt, waarin zich dan min dan meer timmermans werk openbaart, naa dat de oude planken oft latten wel oft qualijk naagel houden: dat ook de ringelmuir, binnen ende buiten muir, op eenige plaatsen, de handt van den metselaar eischen. Tot welke reparatien ik U Ed. Mog. bidde my, oft yemandt anders te authorizeeren, en Godt Almagtig dezelve

Edele mogende Heeren,

in gelukzaalige regeeringe alijds te bewaaren, nevens welhartelijke dienst en eerbiedenis, van

Van den Huize te Muiden,
den 1 May 1623.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanen dienstwilligen
P. C. Hóóft.

112.

Aan mijnen Steedehouder Baljuw DE GROOT.

Eerzaame, vroom, zeer bezondere goede vriendt,

ALzoo ik heden op Amsterdam trek, en apparentelijk korts naa den Haage, zoo heb ik voorgenoomen aldaar te consuleeren op 't cas van de Eemenesser vrouw, die de zooden van de Gemeente heeft gehaalt, en t'onderstaan, wat recht d'Espargne mag pretendeeren op de penningen van den gevonden os gekoomen, dewelke U L. zal doen arresteeren tot mijn naader advis; verklaarende, dat mijn instructie vordert, diergelijke zaaken den Heeren van de Rekeninge bekend te maaken, dewelke ik naa mijn vermoogen zal poogen te disponeeren, om consent te draagen, datze den armen volgen: en zal U L. wel doen aan my op morgen oft overmorgen ten langsten te zenden, extract van 't Privilegie roerende 't steelen van de zooden uit Goeylandt. Noopende ons verschil op 't zesde punt van U L. Instructie op 't Steedehouderschap, heb ik my bedacht, als noch te presenteeren submissie van dien aan onpartijdige Rechtsgeleerden, en dat meer is aan twee andere eerlijke personen, daar op wy mogten accordeeren, omme niet alleen naa precisheidt van Rechte, maar naa billijkheidt te worden gesleeten; en dat U L. van alles, wat geduirende den tijdt uwer loopende commissie voorsz. zal vallen, rekene invoegen als die 't voorgaande zullen hebben gedecideert. Waar inne, dewijl ik U L. zo veele te gemoet koome, geeve U L. te bedenken, oft alles tot zijn eigen zeggen te willen hebben, over een komt met U L. goede geneegenheidt t'mywaarts, ende mijne t'uwaarts beweezen. Ofte, indien U L. gezint is van nu voortaan de voorsz. Instructie te volgen naar haaren inhoudt, ik zal U L. ten aanzien van goetd devoir, by dezelve gedaan, en wijder te doen, schenken mijne pretentie op 't geen voor deezen is ingekoomen. 't Welk doende, kan U L. niet dan voordeel van 't Steedehouderschap hebben, en altoos de autoriteit, die U L. in 't verzoeken van 't zelve, meest scheen ter harten te gaan.

De

De kosten, den staat van mijn Officie aankleevende, die U L. onbekent zijn, en hier niet te specificeren, en raaden my geen wijder rekkelijkheid in deezen; Ende zoo U L. beter vindt, als de voorsz. conditien aan te gaan, my de Commissie van 't Steedehouderschap weeder te zenden, mits blijvende het Schoutamt exerceeren als voorenen, heb daar niet tegens; en verwachtende U L. antwoordt, wil dezelve met D. Harmans en U L. huisvrouwen, nevens vruntlijke groetenis, den Almogenden in schut en scherm beveelen.

Van den Huize te Muiden,
den 6 September 1623.

U L. Toegedaane goede vriendt

P. C. H O O F T.

113.

Aan ZIJNE PRINCELIJKE EXCELLENTIE.

*Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,
Genadigste Heere,*

MEt eerbiedenis gezien 't geen Uwer Vorst. Gen. gelieft heeft te doen apostilleeren, op de requeste van Jan Cornelisz. Garst, heb ik, noopende 't fait daar in geroert, haar kundig te maaken, dat de Suppliant op den 22 April des jaars 1622. in zekere herberge, aan den Overweg in de gebuurte van Uitermeer (naar eenige kiffwoorden, zoo 't schijnt) aan 't worstelen geraakt is met eenen Jan Heussensz., invoege dat d'andere daar jegenwoordig het ten deel voor spel aanzagen; tot dat de voorsz. Jan Heussensz. den suppliant zijn kraage van den hals gescheurt hebbende, door den waardt by den arm gegrepen is, en zonder dat yemandt steek heeft zien gaan, bevonden gequest te zijn onder zijnen flinker arm. Aan welke wonde, strekkende door aaderen en arterien, en zelf de juncture der schoudere, hy is geraakt te overlijden. Waar over de perpetrant tot driemaal ingedaagt, aan rechte gevordert zijnde, zonder compareeren, by Scheepenen van Weesp gebannen is, met confiscatie van goederen; en tot redemptie van dezelve, in conformité van 's landts Privilegie, door zijne vrunden aan handen van my betaalt een somme van hondert ponden van xl grooten, tot 's Graaflijkheidts behoef. Zijn ook de middelen van den suppliant, weezende een jonk gezelschap en van 's Vaders zijde alleen bestorven, niet bezonders, als beloopende ontrent 25 Guldens jaarlijx, en die belast met 150 Guldens hoofdsomme, uitwijzende Acte der Weeskaamere, gehecht aan de hier nevensgaande Informatie, behalven de kosten van visite van 't doode lichaam en vonnis tegens hem gesproken. Dat de Suppliant zich voor oft naa de toekomstige van deezen manslagt, aan gelijk oft ander delict zoude hebben verlopen, en is my noit voorgekomen, maar veel eer getuigenisse hem mede gaande; alhoewel 't aan geen vlijt om vernemen heeft gemangelt. Gelijk mede de waarheidt is, dat de magen van den dooden, hem den manslagt hebben vergeeven, naar luiden van den zoenbrief by zijne Requeste gedacht. 't Welk weezende al 't geene ik te deezen kan zien in bedenken te koomen, en waar mede Uwer Vorst. Gen. te dienen, bid ik Godt Almagtig dezelve

*Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,
Genadigste Heere,*

altijds in glorie den vaderlande te bewaaren; en kussende met aller

ootmoedt de vorstelijke en victorieuse handt, beveele in haar goede gratie

Uit Amsterdam, den
30 December 1623.

Uwer Vorstelijke Genade
Onderdaansten getrouwsten dienaar
P. C. Hóóft.

114.

Aan dezelve.

*Doorluchtigste Hooggebooren Vorst,
Genaadigste Heere,*

OP ordre, ontfangen by monde van den Scheepen Schaap, als Heemraadt van Aamsterlandt, heb ik Uwer Vorstl. Doorl. te verstendigen, dat de bijte, geordonneert op de Riviere van de Vecht, van den Hinderdam tot binnen Muiden, is voltoogen, en van deezen avondt zal kunnen getrokken worden tot in den mondt van de Vecht, oft aan de Zuiderzee toe. Bericht zijnde d'intentie uwer Vorst. Genaade te weezen, dat men van hier wijder zoude bijten, tot een half mijle in de voorz. zee, had ik de Heeren Burgermeesteren van Amsterdam bewilligt om daar de goede handt aan te houden: en zyluiden aangenoomen instantie te doen by die van Waaterlandt, ten einde men van aldaar af den onzen te gemoete mogt bijten, om alzo de gansche zee tot aan eenigen steilen oft bepaalden dijk toe op te snijden. Doch zeedert de goede tijdinge van den 20 vinde dien yver zulx aan 't flaauwen, dat 'er niet veel af te verwachten schijnt, t'en zy Uwer Vorst. Doorl. gelieft daar toe expressen last te geeven. By den mijnen van gister uit Naarden, heb ik Uwer Vorst. Doorl. aangedient, hoe de Buirmeesters van de Dorpen van Goeylandt in verzeekering zijn gestelt; waar toe my gedraagende, verwachten zal wat U Vorst. Gen. wijders goetdunkt tegens henluiden voorgenoomen: en haar

*Doorluchtigste Hooggebooren Vorst,
Genaadigste Heere,*

in schut des Allerhoogsten beveelen, die dezelve in eere en voorspoedt behoeft, en in haar goede gratie

Van den Huize te Muiden,
den . . February 1624.

Uwer Vorstelijke Doorluchtigheidt
Onderdaansten getrouwsten dienaar
P. C. Hóóft.

115.

Aan **CONSTANTIJN HUIGENS,**

Myn Heere,

MY deert U E. droefheit. Ik had bynaa gezeidt U E. verlies is my leedt. Maar ten aanzien niet verlooren wordt of het is eigen, kan eigentlich geen verlies heeten afstandt van 't geen ons geleent is, op voorwaarden van t'elker ure hereischt te moogen worden. Als de menschelijke natuur met U E. wilde in recht treden, boete van ongelijk kon ze eisschen, als bescholden zijnde, daar ze haar uiterste best gedaan heeft by den goeden Heere U E. Vader z.g. en zijne E. uit het banket deezer leevens geroepen, niet eer hy verzaadt, en eer hy overlaaden was. In de laatste kroezen leidt de dwaasheidt en hoofdpijn. Maar voorraads deezer soorte heeft U E. ongetwijffelt de ruimte opgedaan uit geestelijke en werelijke schriften; jaa, mogelijk,

gelijk, genoeg aan haar eigen gewas. Ende waar te wenschen dat U E. daar aan genoegde, zonder de malligheit te moeyen van my en mijns gelijken, die zeker genoeg te doen heeft om ons de tegenspoedt te suikeren. De rijmery oft revelkal, daar U E. van gedenkt, is mijne harssenen ontsnapt, maar noch mijn handen niet. Ach wat noodigt U E. deeze dochter ten hoof? 't en is'er geen maaxel naa; maareen geboorte die ik liever te smachten had als te echten. Zy is noch onder de oogen van haaren Peet niet geweest, daar zy den naam af hebben zoude. Al valt het zwaar den gek gansch af te leggen, 't is ten minsten mijn tijdt om hem in den mouw te leeren houden. Maar wel mag ik het leeren noemen, dat veel van kennen scheelt. My gedenkt, dat zeker jong borst zeide tegens een' jonge dochter alhier, datze waarachtig fraayer van achteren als van vooren was. Alzoo dunkt my van de mijne het besluit wel zoo toonbaar als 't aanheeven: en zal dat hier onder voegen om U E. te bewaarheden de noodeloosheid van den arbeit by U E. brief gedaan, om my uit den hoofde te slaan dat het vier en vlam ernst was. Mijn koelte stilt dan hier mede:

*Zoetjes, toef wat. noch een woortjen
Ik u bijten moet in 't oortjen,
Dat mijn hoofjes rammelradt
Schoontjes, schier, vergeeten hadt.
Spreekje 't meisje blondt van hairen,
Past voor al haar te verklaaren,
Klaarder, dan gy 't my bediedt,
Vastaart, of gy 't meent oft niet.*

Zoo U E. van 't evel ziek is, daar etlijke grooten aan gaan, die liever dwergen en gelijke wangeboorten zien als rechtschaapenheit, ik moet op U E. overkoomst d'eerbaare vrouwen slachten, die de schaamt overtreden, om te believen die zy lief hebben. Ende zal deeze mijne schreumte te passe komen om te maatigen den yver van mijn verlangen naa U E. jegenwoordigheit, die Godt,

Mijn Heere,

in waare voorspoedt doe wassen, ende in haare gunste

U E.

Op den Huize te Muiden, den
17 van Sprokkelmaandt 1624.

Dienstwilligen vriendt

P. C. H O O F T.

Ik denk den Heer Generaal te doen denken aan Uw Ed. boexken, die nevens my vast vast naa Uw Ed. Characters.

116.

Aan ZIJNE PRINCELIJKE EXCELLENTIE.

*Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,
Genaadigste Heere,*

IN voldoeninge van Uwer Vorst. Gen. Apostille, gedateert den 15 deezer, op de Requeste van Simon Aartsz, Burger tot Weesp, en kistemaaker zijns handwerx, heb ik by deezen aan Uwe Vorst. Gen. te richtend'Informatien, genoomen op 't stuk daar inne geroert, en haar wijders t'adviseeren, hoe dat de Suppliant, weezende van eerlijke vrunden, en mijns weetens niet dan voor een eerlijk persoon gegaan hebbende, tot den dag toe van den manslagt by hem geperpetreert, daar toe gekoomen is in deezer maniere. Baarent Pieterfsz.

N 2

Puit-

Puithaan, een Herbergier, geconvinceert van Hoeren en Dieven gelogeert te hebben, alhoewel onzeeker is oft wetende, maar befaamt voor een man van roekeloozen ongeregelde leeven, zittende den 19 Juny 1623. op zijn stoepe, heeft begoft den Suppliant, die daar ontrent onder reverentie zijn water maakte, te verwijten, dat hy een dronken vadder was, en wat zijn wijf zeggen zoude, als hy zoo dronken t'huis quaame. Waar op de Suppliant antwoorde, in substantie: dat wanneer hy Baarent geen erger huis hieldt met de zijne, zoo en hieldt hy geen quaad huis daar mede. Door welke woorden de voorsz. Baarent, als reede te vooren gesteurd zijnde door mishandeling, zoo men zeidt, aan vrouw en kinderen gepleegt, in arren moede mes getoogen, en den Suppliant geaggreffeert heeft: die van zijner zijde niet koelmoediger, 't zijn mede getrokken heeft, en den aggresseur zulx getroffen, dat hy 't bestorven is. Ter cause van deezen dan, is de perpetrant door my aan rechte gevordert, en naar behoorlijke citatien niet compareerende, by Scheepenen van Weesp, en vonnis van den 19 September 1623 geleidt balling's landts, met confiscatie van goederen; en daar op aan mijne handen, volgens 't Privilegie, van zijnent wegen betaalt desomme van 100 Ponden, van veertig grooten 't pondt, doch in twee termijnen. Waar uit kan worden gespeurt, de sobre conditie van zijnen staat, die men houdt eer ten achteren als te vooren te weezen; boven den last van huisvrouw en drie kinderkens. Is ook de waarheit, dat hy met de maagen van den nedergeslaagen is verzoent, naa luiden van de Acten, der Requeste annex. Maar hoe hy zich naa 't perpetreeren der manslagt voorsz. mag hebben gedraagen, is overmits zijn noodig absenteeren, zedert 't mijner kennisse niet gekoomen. Zulx niet anders ziende, waar mede haar in deezen te kunnen dienen, ik Godt bidde,

Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,

Genaadigste Heere,

Uwe Vorst. Gen. tot welstandt van den Lande, altijdts te bewaaren, en kussende, met alle eerbiedenis, de victorieuse handt, beveele in haare goede gratie,

Uwer Vorstelijke Genaade

Van den Huize te Muiden,
den 18 Juny 1624.

Onderdaansten getrouwsten dienaar

P. C. HÓÓFT.

117.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouw,

DE Wijzen gebieden verliesbaar goetd lohartig te lieven, ende 't verlooren zonder bedroeven over te zetten. Tot houden van 't eerste gebodt heb ik altoos zoo weenig wils gehadt, dat het my billijk aan macht mangelt, om het tweede te volgen. Die nooit anders dan spelden en spijkers opzocht, om, 't geen hy beminde, nagelvast in zijn herte te maaken, hoe kan 't hem daar af gescheurt worden, zonder ongeneeslijke reeten te laten? Die gewoon was, zelfs de geringste gunsten en begaaftheeden, van de geene die hy opperlijk bezint hieldt, uit te schilderen, en die beelden in zijnen binnenborst als een kapelle te meten, hoe kan hy zonder mistroostigheid zich zien verlaaten van zijnen oppersten toeverlaat naast Godt? Evenwel heb ik het geloof niet, dat droefheit deugt is, oft kante my

my met stijfzinnigheid tegens allen troost. Te zeer zoude my wroegen d'ongehoorzaamheit jegens die geene, die, onder haar uiterste wille, my de verquikking mijns gemoedts zoo ernstelijk bevolen heeft. Ik zoek de rouw niet, maar zy weet my te vinden. Duizendt en duizendt dingen daags haalen mijn schaade op, en meeten ze ten breedsten uit. Dat de uiterlijke zinnen in 't gedacht draagen, moet'er nootlik plaats grijpen. Terwijl men op leedt peinst, is de troost vergeeten. Want niemand kan meer dan een ding t'evens denken. Dit's een groot mangel in den menschelijken aardt: alhoewel de snelheit der gedachten ten deele de schaade boet, verdrijvende het eene gedacht het ander dat het niet uitsluiten kon. Die fraaye meesters van de konst der heugenisse, eere zoud' ik hun geeven, konden zy ons de vergeetelheidt leeren. Neen ook. Zoo waardt is my het vieren van de gedachtenis der verloorēne edelheit, dat ik eerder wenschte meer te lijden, dan haarder niet gedachtig te zijn. Oft ik in verlies van overlieve kinderen, door rouwe veroverd ben, is U E. bekend. Want afbrek van haave, alhoewel uit de kerf gaande, weet U E. dat mijn vrolijkheidt niet uit haaren tredt deedt gaan. Die Seneca, zoo fier tegens de wederspoedt, hoort hem eens klein zingen, als hy op Corsica gebannen, den vryeling Polybius smeekt. De Gascoensche wijzeman*, zoo waanlos, zoo oordeelvast (heb ik eenig oordeel) dunkt dat 'er geen'zon voor hem opgaat, sedert den ondergang van zijne Estienne de la Boetie. U E. vergeeve dan aan mijn gemoedt de verslagenheit, dat op veel naa niet, gelijk die helden, verzien is met kracht van vernuft, oft wapen van geleerdtheit, en verbidde t'mijnen troost den goedertieren Godt, die

* M. de Montaigne.

Mejoffrouw,

met alle genoegē opvulle U E. en haaren waarden gemaal, aan de welke zich van heeler harten gebiedt

U E.

Verplichte dienstwillige

P. C. H O O F T.

Van den Huize te Muiden, den
6 van Hooimaandt, 1624.

118.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS.

Mijn Heere,

AL waaren de schriften, die wy, noopende de maat der rijmen, gewisselt hebben, van mijner zijde met vlijt ende rijpheit van overleg voortgebracht, zy zouden zich evenwel ontzien voor den dag te koomen, om staande te houden 't geen ik de voorneemste rijmers zie verstooten. Nu zijnze my met eene lossigheit uit der penne gevallen, zoo niet zonder hoeft, zeker zonder staart, daar hun wel eene van goede lengte passen zoude, te hechten aan 't lidt, daar wy 't lieten. Maar 't sop (gelijk men zeidt) is de kool niet waardt. Ende eer ik daar om een harnas aantooog tegens zulke helden, zond liever 't wit papier om wetten t'ontfangen, zoo my die koorts niet verlaaten wil, & *in agro corde senescit*. [en in het zieke hart veroudert.] De dochter, die U Ed. staat om uit te geeven, verzeeker ik my toonbaar genoeg te zijn, al geeft U Ed. haar geene van mijne misdragten tot mismaakte kamenier op de hielen, om by af te steeken. Ende is daarom mijne ernstige bede, gelief my hierinne te verschoonen, die geirne een tijdiger geboorte zoude ter wereldt brengen,

N 3

om

om haaren lof te zingen, zoo mijn ramp ende onbequaamheidt van aardt daar toe geen gespan maakten tegens mijne genegenheit. Want deeze, met de welke ik U Ed.

Mijn Heere,

den Almogenden in schut beveele, blijft zulke als reden is te eiffchen, van
U Ed.

Van den Huize te Muiden, den
3 van Slagmaandt, 1624.

Dienstwilligen vriendt
P. C. Hóóft.

119.

Aan Buirmeeſteren en Gerechten van Blarikom.

Eerzaame, vroome, zeer bezondere, gunſtige goede vrienden,

ALzoo op Dirk Ryerſz., U L. jegenwoordigen Schout, zulx te zeggen valt, dat ik niet en verſtaa zijne commiſſie te continu-eren; zoo heb ik het ooge geſlaagen op den perſoon van Willem Hendrixz, Uwen mede buirman. Wel miſhaagt my, dat hy noopende dat Schoutamt verſcheiden koopmanſchappen heeft aangegaan. Maar om 't geene anders te wenſchen waar, zoo veel de redelijkheid lijden kan, ten beſten te keeren, heb hem de commiſſie toegezeidt, op conditie, dat hy zal betaalen aan de Armevoogden, 't zy kerk oft potmeeſters, hoe die genaamt mogen worden, en aan de Diaconen der kerke aldaar, yder comptoir hondert en vijftig guldens gereedt; en zoo wanneer hy 't voorſz. Schoutamt den tijdt van 14 maanden zal hebben bedient, noch aan yder der voorſz. comptoiren reſpectivelijk, de ſomme van vijftig guldens, en gelijke 50 guldens aan de Armevoogden en Diaconen van Huifen, oft Armevoogden en Diaconen U L. roerende. Hier inne zende zijne obligatien, ten einde U L. hem dezelve behandigen, ende my verwittigen, dat zulx geſchiedt, en de voorſz. 300 guldens betaalt zijn. Waar toe ik my verlaate, U L.

Eerzaame, vroome, zeer bezondere, gunſtige goede vrienden,
den Almoogenden in ſchut en ſcherm beveelende.

U L.

Van den Huize te Muiden,
den 27 January 1625.

Toegedaane goede vriendt
P. C. Hóóft.

120.

Aan G E O R G D O U B L E T,
Rentmeeſter van de Espargne.

Mijn Heere,

DOor den laaſten ſtorm en watervloedt, zijn in mijn quartier aangeſpoelt en opgeworpen, twee Schuiten met eenig getal paalen oft balken, van gebrooken dijken en andere houtwaaren. D'eene Schuit zijnde geſlaagen aan ſtukken, ligt om weg haalen en verduiſteren, is by den Schout en Gerechten van Naarden voor een geringheidt verkoft. D'ander met het voorſz. hout, poog ik te verzeekeren naa doenlijkheit, alles den eigenaaren ten beſten, zoo zy bekend worden, als billijk is. Ende alzo miſſchien niet alles te rechte zal konnen geraaken, heb ik U E. des gehadt te verwittigen, ten einde haar gelieve *ratione officii* daar op ordre te ſtellen, 't zy by overkoom-

koomste in eigen persoon, oft Authorisatie en Instructie op den mijnen, die U E.

Mijn Heere,

den Almoogenden beveelende, van goeder harte in deeze en meerder occasie offereere,

Van den Huize te Muiden,
den 23 Maart 1625.

U E. Weldienstwilligen

P. C. Hóóft.

121.

Aan van

Eerzaame, vroomme, bezondere goede vrienden,

ALzoo my te kennen is gegeven, hoe dat de Mennonijt-oft Doopsgezinden van Uwen Dorpe, in materie van certificatie oft andere wettige verklaaringen, geen ander formulier en gebruiken als, by Mannen waarheidt, oft Vrouwen waarheidt, 't welk niet serieus en ernstig genoeg en wordt gevonden; zoo heb ik U L. bydeezzen willen lasten en ordonneeren, dat gy voortaan dezelve gezinde daar toe zult houden, dat de verificatien ofte solemneele verklaaringen, by hen te doen, worden geconcipieert aldus: *Ende heeft oft hebben verklaart, by waare woorden in plaatsse van eede.* Welke formule tot Amsterdam en andere steeden van Hollandt wordt gepractizeert, als daar zy zelve, naa hun eigen verstandt niet by zijn bezwaart. Zal my derhalven daar toe verlaaten, U L. den Almoogenden in schut en scherm beveelende.

Van den Huize te Muiden,
den 20 May 1625.

P. C. Hóóft.

122.

Aan L A U R E N S R E A A L,

Vice Admiraal der Hoog Mog. Heeren Staaten der Vereenigde Nederlanden.

Edele, gestrenghe, welwijze, zeer voorzienige Heere,

DEwijl 't verlang der bezigheden U Ed. verbiedt de voorgenomene herwaartskomste, en de mijne zoo qualijk hebben kunnen tijdt kavelen, dat zy my op morgen juist in Goeylandt vorderen, restteert met deeze schult te doen het geen ik kan:

Di parole

Pagarvi in parte & opera d'inchiostro.

[*Ten deele u te voldoen met woorden en met schrift.*]

Ik roep dan alle de kraft des hemels aan, om handt te houden aan 't geluk van den geweldigen aanslag, op datze tot zijner eere, 's landts voordeel, en achtbaarheid Uwer Ed. gedye. Ende gelijk de grootheid van dit werk onderwonden, naa mijn' meeninge, by drie voortreffelijke Koningen, en twee de mogendste staatregeeringen van den aardbodem, het gewigt der raatslaagen, 't welk ik t'eenemaal op den as van U Ed. oordeel en ervaarenheit leg te draayen, mitsgaaders het hanteeren van zoo veel persoonaadjen van doorluchtige fortune, magtig waaren op te wekken een gemoedt van minder vierigheit, om de klip dier glorie te beklimmen; zoo verzeeker ik my, dat de brandende geest Uwer Ed. zich nergens begeeven zal, maar de werelt van haaren lof doen gewaagen, en roepen:

In-

In via virtuti nulla est via.

[Geen weg is voor de deugt oit ongebaant.]

Daar tegens mag U Ed. zich belooven, dat my nemmermeer bezwijken zal yver oft ernst, in 't behartigen van U Ed. dienst en waardigheid; doch weenig meer van mijne geringheit. Godt beeter 't, en houde U Ed.

Edele, gestrenghe, welwijze, zeer voorzienige Heere,
altijds in schut en scherm bevoolen, nevens wel hartelijke groete en eerbiedenis van

U Ed.

Van den Huize te Muiden, den
27 van Hooimaandt 1625.

Verplichten vriendt en dienaar

P. C. Hóóft.

123.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden.

Edele Mogende Heeren,

OP gister avont gewardt my Uwer Ed. Mog. missive van den 2 dezer, die ik beantwoord met nevensgaande copyen van Informatien. Waar by U Ed. Mog. zullen zien, wat van het attentaat van Vrouwenkracht, naar U Ed. Mog. bericht zijn, mag weezen. Van eenige gehouwde Vrouwe en wordt daarinne niet gedacht. De jonge Dochters, nocht haar broeder, en heeft men niet konnen brengen tot depositie, dat zy oneerlijk zouden zijn gehandelt. Van de geene die daar omme en by geweest zijn, en is maar een singulier getuige, die affirmeert het opheffen van haare kleederen, een ander die 't loogent. Zulx niet te twifelen staat, oft de delinquanten, schoon in hechtenisse gestelt zijnde, en zouden daatlijk, naa de costuimen alhier, onder cautie worden ontslaakt. D'een ook, die hier zijne goederen heeft, is noit fugitief geweest, en presenteert te rechte te staan. D'ander woont te Amsterdam, naa dat ik verstaan kan. In regard van alle het welke ik nodig geoordeelt heb, den delinquant alhier te apprehendeeren, maar ondienstig, om dat by zijne capture de zaak zoude devolveeren aan 't Gerecht deezer Steede, 't welk apparentelijk op veel naa niet zoodaanig een ressentiment van 't stuk zoude betoonen, als dat van Weesp; daar ik by citatie in persoon tegens hem begoft, en wijder voor heb te procedeeren, tot alzulke peenen en amenden, als naar Rechte bevonden zal worden te behooren. Waar toe U Ed. Mog. haar wel mogen verlaaten, en verzekert zijn, dat het my aen goede affectie t'mijnen devoir niet en is ontbrekende: die dezelve

Edele Mogende Heeren,

den Almoogenden, met wensche van gelukzaalige regeeringe, bevoolen laat, nevens dienst en eerbiedenis, van

Uwer Ed. Mog.

Onderdaanen dienaar

P. C. Hóóft.

Van den Huize te Muiden,
den 6 Augusty 1625.

124.

Aan FREDRIK DE VRY,
Oudtburgermeester der Stadt Amsterdam, Gecommitteerde
Raadt, enz.

Myn Heere,

DE bygevoegde, is tot antwoordt op een missive der Ed. Mog
Heeren Gecommitteerde Raaden, in date den 2 deezer, zoo
schor van stijl, dat my des verwondert, ten inzicht van de onzeeker-
heidt, waar in haare Ed. Mog. staan, noopende de zaake en circum-
stantien daar in geroert. Het schijnt dat yemant, dien 't Godt ver-
geeve, my een quadt officie by haare Ed. Mog. heeft getracht te
doen, en 't insimuleeren van conniventie oft negligentie, over zeeker
crimen raptus: Waar van my nocht wil, nocht werk zulx gebleeken
is, dat ik der Justitie meene meer rigeurs schuldig te zijn, dan daar
in gebruikt wordt. Ik gedraage my tot d'informatien, en zend'er co-
pie af over. Maar in gelijke occasie wil U E. gebeden hebben, gelie-
ve haare Ed. Mog. te verzeekeren, dat mijn devoir my bet ter har-
ten gaat, dan den geenen die my van achteren en met calomnien ag-
greffeeren: en Godt Almachtig,

Mijn Heere,

dat hy U E. in eere en voorspoedt bewaare, t'haarwaarts dienstelijk
gebedende

Van den Huize te Muiden,
den 6 Augusty 1625.

U E.
Geheel dienstwilligen
P. C. H O O F T.

125.

*Alla Signora N. N. **

* Misschien
Tesselschade
Roemers.

Illustre Signora, mia osservandissima,

DOvendosi hoggidi dar principio alla lettura del Tacito in casa
del Signor Conradi, supplicho V. S. sia servita di farmi tene-
re quelle mie tradottioni del detto autore, che la havra fornito di
leggere, lequali in ogni modo non stimo che vi possino piu servire di
nulla & se pur V. S. desiderasse di rivederle un'altra volta, saran-
no ogni hora al suo comando. In tanto le offerisco colla presente
l'Hecuba, mandatami hieri dal Van den Vondel, sopra alla quale
me tarda assai d'intendere la censura del pulitissimo giudicio vestro.
Il che sarà alla prossima visita. Faccia donche la gratia Iddio, che
conservi sempre nel calmo d'honore & prosperità V. S. alla quale hu-
milmente raccomandandomi baccio riverente la degna mano, & me
l'enchino,

Illustre Signora mia osservandissima,

Di V. S. Illustre

Devotissimo Servitore

P. C. H O O F T.

Alli 24 di Novembre,
1625.

Aan JACOB BAKKER,

Scheepen der stad Amsterdam.

Mijn Heere,

ENTlijk is de schaamschoe uitgeraakt, ende dit boek voor den dag: Op hoope dat de wichtigheit der stoffe de lomphheit van 't maxel ten deele zal opweegen. Ook is de nieuwsgierigheit, zelve der gróóten meenigmaal zoo zeer vermaakt met gezicht van dwergen ende gelijke wanschepsels, als met het zeldzaamste van bekoorlijke schoonheidt. Ten minsten zal de mistal, daar 't volmaakt in is, zulx uitmunten, dat ze een duidelijke leer zy, voor anderen, die zich zoodaanige werken onderwinden. Zich te schaamen derschaamte van zijne dwaalingen bekent te maaken, mag dat onbeschaamtheit heeten? O de braave eerloosheidt, zijne gebreeken op de kaak te zetten, ten einde dat 'er zich de Wereldt aan spiegele! My waar bynaa ontvallen, dat 'er noit liefhebbery by de mijne haalen mogt, die eenen algemeenen laster op my haalen gaa, om aan 't gemeen te dienen. Dit 's 'er meé gejókt: Maar niet al jok daarom.

——— *Ridentem dicere verum**Quid vetat?*[——— *Wat kan ons hinderen**De waarheidt lachende te zeggen?*]

Zoo komt U. (wil U E. zeggen) noch dank toe. Ik maak 'er geen rekening op: doch zoude my vergiffenis toeleggen, al waar 't maar om de barmhartigheidt van mijnen stijl, indienze in geen onbarmhartiger handen te vallen had, dan die van U E. dewelke ik kus met eerbiedigheit, Godt vervulle met allerley goet,

Mijn Heer,

na wensch, nevens groete ende gebiedenis, van

In Amsterdam, den 13 van
Louvmaandt 1626.Uwer Ed.
Dienstwilligsten
P. C. Hóóft.

Aan ANNA ROEMERS.

Mejoffrouw,

U E. schrijven van den 3 is my eerst gisteren geworden: ende bestorf my in der handt, door 't yslijk lezen van U E. droomen noopende onzen grooten vriendt. Niettemin dewijl ik my altyds heb laten voorstaan dat zommige droomen yets bedieden, doch weenige, en dat bediedfel niet wisselijk te bevroeden is, zoo laat ons ons zelve niet ellendig maaken voor den tijdt. 't En gebreekt aan geen' uitleggers van zoodaanige onzekerheden, die achten dat het tegendeel gemeenlijk waar valt van de droomen. Dat geeve Godt den Heere Generaal, dien ik van dag te dage te gemoete zie: gemerkt de meeste schepen der Engelschen al weder t'huis gekoomen zijn onverrichter zaaken. Doch zal zijn' Ed. aan die opspraak geen deel toekoomen, ten aanzien zyluiden onzen Admiraal, naa dat men zeidt, niet hebben willen toestaan te landen op 't eilandt van Cadix, uit vreeze dat hy ende de Heer Reaal met onze Hollanders hun d'eere zouden afgewon-

wonnen hebben in 't bestooken van den vyandt. 't Welk U E. zal gelieven alzo voorts te zeggen naa de waarheid ter plaatse daar 't oorbaar is, tot handthaaving van den eerlijken en welverdienden naame zijner Ed. Hier by gaan twee oft drie Psalmen, ende 't geen Van den Vondel gemaakt heeft op 't overlijden van mijnen zaaligen vaader. Jegenwoordelijk staat mijn neef Henrik Hooft boven d'aarde. Zoo weenig tijds gaat'er, deeze laatste jaaren, door, zonder my iemand van de mijnen te rooven. Godt geeve dat het my alzo met den Heer Generaal nier gaa, ende verleene U E. met mijn Heer U E. man, ende ons allen te zaamen, 't zaaligste, naar wensch van

U E.

Uit Amsterdam, den 20 van
Louvmaandt, 1626.

Verplichten dienstwilligen

P. C. H O O F T.

128.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS.

Mijn Heere,

Henrik de Groote in zijn leven tegens tegenspoedt opgewassen, schijnt gelijken lot te bejeegenen naa zijn' doodt. Zoo verscheide toevallen hebben hem dus lang den dag verhindert. Doch 't komt nu op 't verwerven van 't privilegie aan. Daar ik nochtans ducht dat de drukker zijn gelt aan in 't waater werpt, by gebrek van te begripen, dat hem zijn harnasduitsch ende hondert onhebbelijkheden genoeg waapenen tegens 't nadrukken. Hy zal niet eer in zijn krits zijn, als toegeschikt aan U Ed. naardien de zelve bevrucht schijnt met de lust van die vieze vrouwen, de welke meer smaax vinden in d'oude kost der arme gebuuren, als in de lieflijkste lekkernyen van haar' eige spijskaamer. Midlertijdt komt Baeto voor uit; arm heldt, en zoo qualijk toegerust als den geen en past die om Godts wille gaat. Want zeker de toeleg op der arme weeskinderen voordeel, met hem om gelt te laten zien, heeft zijnen berooiden adel op een tooneel en te voorschijn geholpen. Maar als ik en mijns gelijk van dusdanige misdragten geleggen, dunkt ons al mede wat te doen tot het uitsteecken van U Ed. rechtschaape werken, door 't onderscheidt dat by de vergelijkinge blijkt. De lichtheid van deezen dienst, hoop ik zal de zwaarte der feilen opwegen, met hulp van zoo een' partijdige gunste als ik over mijne zijde bevindt te zijn die van U Ed. de welke,

Mijn Heere,

in de gunste Godts, eere en voorspoedt altijds geveest blijve, nevens groete en eerbiedenis van

U Ed.

Uit Amsterdam, den 27 van
Louvmaandt 1626.

Weldienstwilligen vriendt

P. C. H O O F T.

129.

Aan den zelve.

Mijn Heere,

Dewijl al wat'er aan U Ed. is, merk van grootheid voert, zoo was 't wel billijk, dat zy ook haar deel had aan de gebreeken der groote persoonaadjen, die menigmaal niet min vermaakt zijn, met dwergen en diergelijke wanschepefels, als met het gezicht van een' bekoorlijke schoonheit. Ende niettemin denk ik U Ed. die lust te ver-

leeren door de zaadzaamheid, met het vol opgeeven van allerlei onvoeglijkheden, waar inne uitmunt de misdragt van mijnen geeft hier nevens gaande; zoo men nochtans misdragt noemen mag een kindt dat nergens in veraardt van zijn' afkoomst. Des mogt deeze vrucht wel niet heel vruchteloos weezen; die daar benevens dienen zal, om anderen, gelijke werken onder handen hebbende, met haare ongeschiktheeden aan te wijzen, waar zy zich voor te wachten hebben. En komt my dan geen dank toe voor mijne gebreeken? O de braave eerloosheidt, zijne feilen op de kaak te zetten, op dat 'er zich de wereldt aan spiegele! Vers en vergehaalde redenen (wil U Ed. zeggen) om u te troosten in de verslegenheit, die herkomt uit vreeze van een' algemeenen laster. Ik heb 'er niet tegens. Maar de steen is uit der handt, en moet nu zijnen gang gaan. 't Zijn de naaste die ik zien kan. Noch waar daar hoope dat de wichtigheidt der stoffe de snoothed van 't maaxel mogt opweegen, viel ze alomme in handen van zulk eene bescheidenheidt als die van U E., dewelke

Mijn Heere,

Godt in gelukzaaligheidt behoeft, en in haare gunste

U Ed.

Uit Amsterdam, den 9 van
Lentemaandt 1626.

Verplichten, dienstwilligen

P. C. HÓÓFT.

130.

Illustri Viro saeculique ornameto,

D. HUGONI GROTIŌ,

P. C. HÓÓFDIUS.

Nisi te eruditorum pariter & morum decus fortuna patriæ invidisset, nescio an temperaturus mihi fuerim, quin abs te peterem, ut in enitendo fœtu hisce litteris comite obstetricis vice ad exemplum Socratis fungerere: importunè quidem parumque probè manu attollendæ Reip. obstrictâ, ad ordinanda delirimenta mea usus. Nunc verò absoluto vulgatoque hoc opusculo cum frustrâ emendationem aut suppressionem suasurus esses, intentum assiduè generis humani commodis animum tuum, ejusdem oblatione morari piget pudetque. Cui enim sanæ mentis religio non sit, triviali stilo obstrepere meditati præparationem ad Euangelium, Apologiam Ordinum, aut Ius Pacis & Belli, augustum opus? Nec alia occurrit defensio, quam quod non sponte aut ingenio meo, sed impulsu magni mihi auctoris Fratris tui hoc ausus sim; simul reputans, penes te fore arbitrium quatenus ejusdem lectioni vacare expedierit. De veniâ itaque non despero. Quod beneficium si insuper latâ vel severissimâ sententiâ de commissis erroribus, alias forsan mihi usui futurâ, cumulare digneris, beaveris me; qui in observando te, reverendoque virtutes tuas, nemini non invitatus cedam ullo in tempore: precorque Deum Opt. Max. eas tandem ut patriæ, bonisque omnibus indulgeat. Vale!

Idibus Aprilis MDIO CXXVI.

131. Alla

131.

*Alla Signora N. N. *** Zie den
125 Brief.

Illustre Signora & Patrona mia osservandissima.

POiche la sorte , per la mia partenza vicina , m'invidia il potere offerire di mano propria alla S.V. il mio Baeto , mi pare il dovere della mia servitù verso lei richiegga , & la gentilezza del cuore di V. S. tanto pronta a scusare gli falli miei , mi porga l'ardire di farle l'offerta della detta Tragedia per mezzo della presente. S'il rilevato vostro ingegno si degnero dalle volte di mirar tant' a basso , come sarà di leggerne qualche verso , potra vantarsi quel povero principe d'haver incontrato nella miseria del suo effiglio il colmo di gloria & felicità. Il quale Iddio conceda a V. S. come lo pregho di devoto cuore , & bacciandola riverente la bella & degna mano mi rimango ,

Di V. S. illustre

1626.

Il piu humil Servitore

P. DI CORNELIO H O O F T.

132.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden.

Edele Mogende Heeren ,

OM U Ed. Mog. te dienen op d'apostille der bygevoegde Requeste , heb ik haar te verklaaren , hoe mijne redenen , omme de gelaste waagens alleenlijk te vorderen van dien van Naarden en de Dorpen , zijn geweest , dat U Ed. Mog. missive , waar by my die ordre werdt gegeven , was geaddressseert aan my , in qualiteit als Baljuw van Goeylandt , waar onder die van Muiden en Weesp niet en zijn ressorteerende ; maar onder de Drostie oft Castelainschap van Muiden : Dat ook in gelijke occasien van waagens te fourneeren , die van Muiden en Weesp noit zijn gemoeit geweest , nochte op eeniger repartitie gestelt , als wel de voorsz. Stadt en Dorpen van Goeylandt ; ook niet zoo wel daar toe geleege , ten aanzien van de onbequaamheidt der laage weegen , zijnde doen ter tijdt zulx gestelt geweest , dat de voorsz. waagens niet wel anders als te scheepe van daar aan 't harde zouden hebben kunnen geraaken , tot extraordinarie kosten. Ende belangende 't geene die van Naarden hunnen voerluiden hebben betaalt , boven d'ordinarie dagvrachten der legerwaagenen , ben ik vangevoelen , dat zoo U Ed. Mog. tot verlichtinge van hunlieden , die van Muiden en Weesp ordonneeren daar inne te draagen eenige portie , de Dorpen van Goeylandt , jaa die van Aamsterlandt , en misschien andere zullen pretendeeren , dat hun gelijk faveur behoort te gewarden , en dat zy immers zoo goeden recht hebben als die van Naarden , om te participeeren aan 't foulagement dat uit belasting van dien van Muiden en Weesp zoude kunnen resulteren. Welke poorte aan verscheidene doleantien oft dienstig geopent zy , zullen U Ed. Mog. naar haare discretie weeten te confidereeren. Te meer alzo deeze zich laten bedunken , dat Naarden met zoo groote en meenigvuldige subsidien en gratien boven henluiden is gebeneficieert , dat de Regeerders derzelve steede in deezen niet zoo scherp en behoorden te zien tegens hunne gebuiren. Ende niet hebbende , dat wijdere bedenkinge op dit stuk schijnt te meriteeren , zal ik U Ed. Mog.

Edele Mogende Heeren,

nevens wensch van gelukzaalige regeeringe, den Almoogenden be-
veelen, en in haare goede gratie,

In haast, uit Naarden,
den 2 Juny 1626.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanen dienaar
P. C. HÓÓFT.

133.

Aan de Heeren Raaden van Staaten der Vereenigde
Nederlanden.

Edele Mogende Heeren,

Uwer Ed. Mog. aanschrijven van den 25 gewardt my den 28 tot
Alkmaar tegens den avondt. Niettemin op dat 's Landts dienst
by mijn verzuim niet te lijden hadde, heb haare ordre zulx benaar-
stigt, dat my den 29 's middags binnen Naarden vondt. Alwaar
zoo van den Lieutenant te voet, als van dien van de ruiters bejeegend
ward, met eenig onbenoegen en klachten, over de bezwaarlijkheit
van hun volk, zoo hoog op den dag te verzaamelen, dat meest uit
der stadt was; zonderling de paarden, die ten deele in de weide
waaren, wel twee mijlen van daar. Niettemin verstaande mijnen last,
en datze aan dien dag gebonden was, hebben alle mogelijke vlijt be-
weezen, om te doen een goede monsteringe. Doch en heeft dezelve
niet wel kunnen geschieden naa de gedrukte Aëte van Commissie,
my toegevaardigt, overmits 't verloop in 't practizeeren derzelve;
veel min naa 't Placcaat van den jaare 1599, ende Instructie der
Monstercommissarisen, als niet gevoegt by de voorz. Aëte, alhoe-
wel zich daar toe in eenige punten is gedraagende. De rollen gaan
hier nevens, met mijn eerbiedige beede, dat mijne goede wille werk
strekke by de billijkheidt van U Ed. Mog. dewelke

Edele Mogende Heeren,

Godt Almagtig in gelukzaalige regeeringe altijdts bewaare, en in haa-
re gunste

Uit Naarden, den
2 Juny 1626.

Uwer Ed. Mog.
Welonderdaanen dienaar
P. C. HÓÓFT.

134.

HENRICO CORNELII HOOFT,

In Indiis versanti.

Optimam corporis, Frater dilecte, ac animi simul tui sua sorte
contenti valetudinem mihi significarunt datæ hoc eodem mense
A. 1625. litteræ tuæ, eo nomine pergratæ. Simultatem tibi susce-
ptam adversus concionatorem nauticum doleo, quamvis successus non-
nihil me soletur. Magis enim e re tua existimo studia omnium vel in-
firmæ conditionis etiam, modo bonis id artibus queas, tibi ut pares,
memorque sis in ejusmodi contentionibus vincere inglorium, atteri
sordidum esse. Risum tamen movit nobis repulsa impudentissimi homi-
nis Senatoriam auctoritatem ultro ambientis. At vim virtutemque
ingenii tui, ut otio marcessere nolim, ita in conscribendis epistolis
ad socios externosve communi societatis bono exerceri & gaudeo, &
hoc atque diurna itineris stilo minus plebejo quam solet hætenus,
com-

componere te magis dignum arbitraris velim, quam exagitando aut irritando mortalium genere offensionum tenacissimo id tantum proficere, ut securus esse possis illos spiritum ante quam ultionem amissuros: Meque hac monere boni ut consulas rogo. De obitu Patris, & ut placidè excesserit ipsis Kalendis Januarii hujus anni oportet jam dudum te rescivisse, & accepisse missa a me carmina memoriae ejus dicata. Eadem tamen hisce adjungo, cum potuerint præmissa, aut negligentia aut infortunio periisse. Mater, Frater, Sorores, Affinesque valetudine satis prospera utuntur: Illa tamen pro ætate. Quam si tibi opibus & honoribus cumulado obtingat aliquando nosque simul revisere, gratias Deo Optimo Maximo quam maximas voveo, votique ejus nos ut damnet precor ex animo.

*Amsterodami III. Non. Sept.
Anni MDCXXVI.*

Frater tibi addictissimus

P. C. HóóFT.

135.

Aan de Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheid
van Hollandt en Westvrieslandt.

Edele Mogende Heeren,

Alhoewel de Persoon van Frans Jansz. van Blaricom, Supplieerende U Ed. Mog. by de nevensgaande Requeste, om't gebruik der Gemeente, gebooren is van een' Goeyische vrouwe, en de geannexeerde blijken, die ik vinde deugdelijk en authentijk, uitwijzen, dat eenige onechte kinderen alzoó geteelt, 't gebruik der Gemeente in Laarecarspel niet is belet geweest; zoo is nochtans, onder verbeteringe, mijn bedunken, naardien een kindt wettelijk gewonnen door eenen uitheemschen man by een' Goeyische Vrouwe, van 't genot der voorschreeve Gemeente blijft versteeken, dat 'er geen reede zy om eenen bastaart beter in dat stuk te maaken. Doch ten aanzien de Graaflijkheid is eigenerfse van den Goeyischen grondt, en U Ed. Mog. vermoogen daar af te vergunnen den geenen dien 't haar oorbaar dunkt; zoo acht ik mede dezelve t'over gerechtigd, om te begiftigen met het recht der Gemeente, de geene die zy goet vinden; en dat het dienstig zy tot bewijs van dien te beginnen aan dezen Suppliant, zoo ten aanzien van de geringheit zijner middelen, als om dat zijn' Moeder tegens wille haarder Ouderen ('t welk ik, als hebbende haaren Vaader gekent, om goede redenen geloove) is vervoert geweest, en in dien gevalle billijk *partus ventrem* [het kindt de moeder] heeft te volgen: mits uitdrukkende deezen toestandt met alzulke bewoordinge, datze niet voor verklaringe van eenig recht des Suplicants oft zijns gelijken moge worden genomen, maar voor pure weldaadt ende genaade uwer Ed. Mog. de welke

Edele Mogende Heeren,

Godt Almagtig in gelukzaalige regeeringe altijd bewaare, en in haar' goede gunste

Uwer Ed. Mog.

Onderdaanen dienstwilligen

P. C. HóóFT.

*Uit Amsterdam, den
11 September 1626.*

Aan NICOLAAS CROMHOUT,

President van den Hove van Hollandt.

Edele, eerentfeste, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

DE wijl 't U Ed. gevalt, uit de hoogte van haar beroep een ooge neder te slaan, om het passeeren over mijn tijdtverdrijf, naa dat de Heer Advocaat Fiscaal my vertoont heeft; zoo zend ik hier nevens het leeven van dien Heldt, die beter de keur verdient hadt uit vijftig pennen, versleeten in den lof des grooten Alexanders, en de penseel van Apelles, dan die van eenigen schrabbelaar oft kladschilder mijns gelijk. Niettemin U Ed. zal'er, in ruwe en wanhaavende redenen speuren, zaaken van weloverleidt beleidt, en hoe dat die Bayert van den Franschen staat, door goedigheit, vroedigheit, en moedigheit is opgehémelt, gelijk U Ed. speuren zal in mijn onvermogen alijds een magtige genegenheit, om t'erkennen deeze en andere haare onverdiende gunsten, waar door,

Edele, eerentfeste, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,
zich hooglijk vindt vereert

U Ed.

Verplichte dienaar

P. C. Hóóft.

Aan JACOB WYTZ,

Majoor Generaal van de Leegers der Vereenigde
Nederlanden.

Weledele, gestrenge, wijze en zeer voorzienige Heere,

IN U Ed. Veltslaagen ben ik tot noch toe niet vorder gekoomen, als tot dien van Gioje. Mijn yver tot dezelve is ten deele geschorst door uitwendige hindernissen, ten deele door zich zelve. Want zy willen gesmaakt zijn, erkauwt, en niet ingeslokt. De klaarheit en 't bescheidt der gestalten en omstandigheden, bewijzen genoeg dat ze binnen 't bestek van U Ed. ervaaren brein zoo wel gevochten zijn als in 't veldt. Ende dat aanwijzen der mislaagen is de waare wijze, wanneer 't met zoodaanig een oordeel geschiedt, om wijze Oversten te maaken. Maar ik verheug my in 't geluk onzer taale, datze luiden van werken vindt, die zoo haar woordt houden. Want dat U Ed. handt, tot de spieffe gewent, in 't voeren der penne van de Duitische woorden niet wijkt, dat gedijt tot treffelijken lof der spraake. Wat het gebouw en d'A. B. kennis belangt, heb ik, volgens U Ed. begeeren, begoft aan te teekenen, doch my ontzien in 't boek te brabbelen. Maar alzo ik de mistellingen menigmaal vindt verhaalt, en U Ed. veel moeites zijn zal die te richten, ben overbodig U Ed. daar van te verlichten, en alles naa mijn bestdunken te veranderen, indien zy goet vindt dat het geschiede, gelijk in 't nevensgaande staaltjen aangewezen wordt, en voorts naa de regelen die wy hier met den Heer Reaal, en Rechtsgeleerden Hubert hebben geraamt. Niet te min, als U Ed. wichtiger bezigheeden daaromme niet zouden te lijden hebben, waane beter te zijn, dat haar geliefde zelve te leezen de

de Spraakkonst , onlanx by zekeren landmeter tot Leiden uitgegeven , en daarna met haar' handt de verbetering te doen. 't Welk U Ed. gevallende , zoo zal ik voortgaan gelijk heb aangevangen , zonder yets in 't boek te beteren , dan 't geen ik weet U Ed. zelf verstaat te behooren. Door den Heer Brasser kan my bequaamlijk geworden 't antwoordt , dat ik verwacht van U Ed. de welke,

Weldele, gestrenghe, wijze, en zeer voorzienige Heere,
den Almoogenden in schut en scherm bevoolen zy, nevens groete, en hartlijke gebiedenisse, van

U Ed.

Verplichten dienaar

P. C. H O O F T.

138.

A M. NICOLAS DE REIGERSBERGH,

Conseiller au Souverain Conseil de Justice.

Monsieur,

Songeant continuellement à l'affaire qu'il vous pleust me recommander à vostre despart , bien que je l'eusse assez à cœur sans cela , je l'ay communiqué de nouveau à quelques uns , qui seroient pour y contribuer de l'affection & de la conduite. Toutesfois , à mon grand regret , j'ay failly par deux fois à trouver Monsieur Bikker chez luy , & une autre fois au sortir du conseil ; tellement , qu'il s'en est retourné vers la Haye , sans que j'aye eu le moyen de luy en parler. Estant la personne à mon advis , qui a tousjours marché du meilleur pié , & en laquelle , comme je vous l'assuray n'a gueres , la candeur , le courage & la dextérité se rencontrent tres à propos ; je desirerois qu'il luy pleust se charger de la direction principale , m'assurant ; s'il vouldra l'entreprendre , qu'il mettra peine pour en sortir à son honneur. Et d'autant que l'importance du fait nous oblige à ne perdre une seule heure de temps sans y veiller , je vous laisse à considérer s'il ne seroit bon que vous mesme luy en parliez le premier. En minuant nostre dessein , je ne me puis adviser de rien de plus propre pour le faire reussir , si non que l'on tasche de sonder les inclinations des Estats Generaulx & de ceux d'Hollande , pour sçavoir si l'on se pourroit promettre avecques de l'assurance , que la Majesté du Roy Trescrestien ne seroit esconduite , en cas que , comme poussée du soing qu'elle a de nostre Estat & de son interest au bien d'iceluy , elle se daignast , en contemplation d'une si longue suite de nos disgraces , & des prosperitez de la maison d'Austriche en tous endroits , de nous conseiller la reconciliation interne des esprits , & d'esteindre les animositez , qui nous pourroient en beaucoup d'occurrences donner de grandes traverses : & pour y parvenir , qu'on revoquast tous les arrests de ban & prison , donnez à cause du different de la Religion , & en suite d'iceluy , depuis l'an 1618 , si non en termes diserts , pour le moins en termes generaulx , par la publication d'une Amnestie universelle , qui ne debvroit avec moins d'ardeur estre embrassée du parti opprimant que de l'opprimé , pour luy servir de guarent envers la volubilité du sort. Laquelle proposition de sa Majesté l'on pourroit puis apres , pour jetter un peu de poudre aux yeux de nos zelez , modifier à tant que les pros crits à cause de l'attentat à la personne du feu Prince , n'y fussent compris ; que les edits des conventicles

demeurassent en vigueur pour l'advenir, autant que besoin seroit à la tranquillité publique; & que les rappelés jurassent la dite Amnestie. Et quand on auroit trouvé disposées, ou disposé les humeurs des dits Estats à ce que dessus (car de la bonne intention de son Excellence je ne fais nulle doute) faudroit apprendre aux Ministres du Roy, qui ont le plus de credit, que maintenant la plus saine partie de ceulx, qui manient nos affaires, est portée à gagner les bonnes graces de sa Majesté: & si son plaisir est de gratifier le parti des Remonstrants, ou plustost Politiques, par son intercession, qu'elle pourroit, en forme d'avis, demander telle & telle chose, & s'asseurer qu'on s'evertueroit de faire connoistre à tout le monde, qu'on veult deferer à son autorité & bons conseils, tout de mesme comme l'on a faict à celle du feu Henry le Grand d'immortelle memoire. S'il sera à propos d'en faire la premiere ouverture à Monsieur l'Ambassadeur ordinaire de France, & de quels moyens se faudra servir, pour obtenir que cest office se fasse avec toute efficace requise, Vous, Monsieur, selon vostre grande prudence & circumspection, sçaurez trop mieux juger, & possible descouvrir des voyes plus aisées, principalement en consultant encores d'autres oracles, comme Messieurs Beaumont & de Bye. Pour moy, je ne sçay m'imaginer que personne ici marche autrement qu'avec du plomb, sans voir de quoi parler, & si l'on ne fasse esclorre quelque occasion eclatante pour donner feuille à leur negotiation. Si Monsieur Bikker la trouve reussible en quelque façon que ce soit, je ne me laisseray jamais d'y travailler, en procurant de faire pratiquer tout ceulx du conseil de ceste ville, qui ont quelque nerf ou veine d'ancien Hollandois. Et en attendant vostre reponse, je prie Dieu de vous ottroyer le comble de toutes prosperitez, & de conserver en vos bonnes graces,

Monsieur,

*d'Amstredam, ce . . .
d'Octobre 1626.*

Vostre treshumble & affectionné
Serviteur

P. C. HOOFT.

139.

Au mesme.

Monsieur,

J'Eusse bien désiré vous faire entendre par le moyen de Monsieur vostre Frere, ce qu'il falloit esperer de l'affaire que vous sçavez. Mais Monsieur Bikker, auquel j'ay parlé plusieursfois, ayant trouvé bon d'en communiquer avecques le Bourguemaistre Oetjens, n'en a peu rencontrer si tost l'occasion a propos. Maintenant viensje d'apprendre de luy, que le dit Bourguemaistre est d'assez bonne volonté, mais en quelque peine pour la conduite. A quoy je respondy, qu'il n'estoit besoin d'y tenir d'autre chemin que celui, dont luy-mesme Bikker m'avoit fait ouverture, a sçavoir de sonder à quoy c'est que panche Monseigneur le Prince, & s'il seroit servy de s'ouvrir si avant, que de proposer aux autres villes comme il seroit du bien commun qu'on rappellast les deschassez, pour les garder de donner support a la société des negoces qui se dresse en France au préjudice de cest Estat, & particulièrement de ceste Ville; pourveu que son Excellence fust conviée à ce faire par nos Deputez: lesquels la trouvant y estre portée, je me fais fort qu'ils ne faudroient d'estre secondez d'assez bon nombre du conseil, pour se faire

ad.

advouer voire autoriser préallablement. Or ceste Ville le recherchant, & le Prince se daignant de le proposer aux autres en termes, qui sentissent aucunement son inclination, je ne fais pas grand' doute que nostre Province n'en vint là. Et quant à la vostre, je tiens l'autorité de vous & des vostres, joint ce que le tresbon zele, industrie & credit de Monsieur Beaumont y pourront contribuer, suffisante, pour faire condescendre la Zelande à une resolution salutaire. Ce qu'estant gaigné, il est à presumer que les deputez des autres Provinces ne voudront s'opiniastrer à en donner advis à leurs principaux, & attendre special commandement la dessus; ou bien, s'ils le desirent, seront pour faire si bon office envers iceux, qu'ils ne feront difficulté de se remettre en cecy sur les deux Provinces susdites. Encores en cas que tout succede à souhait, apprehens-je une chose: c'est que pour les formalitez exterieures, & qui ne sont de l'essence de l'affaire, l'on ne voudra, peuteestre, se relascher jusques à des termes & façons, qui tinssent, pour peu qu'il fust, de l'amende honorable. Ce qu'arrivant, il sera de vostre prudence, Monsieur, & de celle de celui, auquel elle paroist tant illustre, que de passer par dessus tels accrochemens, & au lieu de pointiller, se prendre au fort du fait, lequel estant saisy amenera quand & soy des consequences assez, pour reparer l'injure sans vangeance. Ores Monsieur Oetjens est d'avis, que Monsieur Bikker tache de joindre le Bourguemaistre Geelvink au dessein, afin de s'en valloir à l'assemblée prochaine des Estats, où c'est son tour de se trouver. Et neantmoins Monsieur Oetjens s'y trouvera aussi bien pour des autres affaires en mesme temps. Ce qui pourroit grandement faciliter le negoce; principalement si Messieurs Bas & Bikker seront des condeputez, comme il y a de l'apparence. Je me suis advisé d'un instrument trespropre pour nous asseurer & eschauffer l'affection de Monsieur Geelvink, & mettray peine, jugeant toutesfois qu'elle n'y faut pas grande, pour le faire s'employer à cela: Comme en tout ce qui sera de vostre service aura tousjours à bien grand honneur d'estre employé,

Monsieur,

d'Amsterdam ce 5
Novembre 1626.Vostre tres-humble & affectionné
Serviteur

P. C. H O O F T.

140.

Au mesme.

Monsieur,

LA vostre du 10 de ce mois, m'accusant la recepte de ma dernière, m'a en outre tout remply d'esperance que nostre entreprise reussira au contentement des gens de bien. Je l'ay communiquée tout aussi tost à Monsieur Bikker, en luy remonstrant qu'il y avoit un triomfe à gagner pour luy. Il en fust fort édifié, & m'apprist d'avoir traité de l'affaire avec le Bourguemaistre Oetjens, & qu'iceluy avoit promis, d'en instruire son collegue Geelvink, comme chef des Deputez qui s'en vont partir demain pour la Haye. Et encores qu'il soit d'assez bonne volonté, neantmoins mon dit Sr. Bikker fust d'avis, que je priasse Mr. Vlaming, son beaufrere, de l'encourager. Ce que j'obtins de luy bien aisement. Monsieur Geelvink sera assisté de Messieurs Bas, Beuningen, & Bikker, tous animez par entremise de divers organes, à s'employer comme leur devoir, & interest subalterne à celui de la patrie, les oblige. Et toutesfois l'on n'est ici sans crainte, que quand il sera au fait, & au prendre, le coeur ne leur faille à faire gaillardement auprès

de son Excellence l'office requis. Ce qui ne seroit pas simplement inutile pour ce coup, mais pourroit faire avorter le negoce, par l'impression de leur froideur en l'esprit du Prince. Et jugez tres bien, qu'il y faut marcher de pié ferme & monstrier de la vigueur. Voilà pourquoy possible seroit grandement, que vous, Monsieur, & ceulx qui vous ont à seconder, missiez peine à leur faire apprehender, qu'il ne suffira point d'en parler seulement à petit semblant, comme par maniere d'acquit, ains seroit à propos de se laisser entendre à son Excellence, que quand il ne tiendrait qu'à cela, ils se font forts que l'affaire estant mise en deliberation au conseil de ceste Ville, y passera à pluralite de voix. Ce que j'ay subject de croire. Dieu me fasse la grace de ne m'y tromper point, & à vous de recueillir des fruits dignes de vos travaux, au bien de l'Estat, comme le prie du fonds de son ame,

Monsieur,

d'Amstredam ce . . .
Novembre 1626.

Vostre plus humble & affectionné
Serviteur

P. C. Hóóft.

141.

Au mesme.

Monsieur,

Vous aurez, ce croi-je, quand & quand la presente, & la presence de Monsieur Bikker à la Haye, auquel je communiquay tout aussitost la vostre d'hier. D'abord il s'estonna aucunement de ce que vous desirez que Messieurs nos deputez ne s'ouvrirent pas seulement à son Excellence sur le subject que vous sçavez, mais pourveu qu'elle le trouvast bon, le missent sur le tapis en l'assemblée d'Hollande. Neantmoins comme je luy dy qu'il ne le falloir faire, si le Prince ne le conseilloit, & si la ville d'Amstredam, la plus interessée de toutes au fait de la société qui se dresse en France, ne le faisoit, l'on ne debvroit attendre d'aucune autre une telle proposition, il m'assura, que quand il ne tiendrait qu'à luy, il l'entreprendroit de bien bon cœur. Cependant le cœur me fault, peu s'en fault, quand je me figure l'indignation & l'allarme, qu'en prendront nos zelez, & comme il tascheront à faire jouer toutes sortes de machines, pour tourner ce dessein, non seulement en fumée, mais en poison & nouvelle occasion d'envenimer le peuple. Et toutesfois si l'on propose conjointement de faire faire serment d'Amnestie aux revoquez & autres offencez, j'estime que cela debura estre grandement gousté, & detrempera fort l'animosité des chefs du party, qui se trouvent aujourd'hui en autorité, & nihil ausuram plebem principibus amotis. Dieu le veuille ainsi, & vous conserve en sa grace, & en la vostre,

Monsieur,

d'Amstredam ce 24
Novembre 1626.

Vostre plus humble & affectionné
Serviteur

P. C. Hóóft.

142.

Au mesme.

Monsieur,

Mon affection au bien de l'affaire que vous avez entre les mains, me maistrise si imperieusement, que je ne me puis empescher de
m'y

m'y ingerer, encores que ce soit aucunement faire tort aux merites de vostre jugement, que de ne luy en deferer absolument la conduite. Toutesfois, ne dependant l'election ou reprobation de mes advis que de vous, je me hazarde à vous entretenir de mes pensées, sçachant que d'un project informe, en le maniant dextrement, par fois se forge un tres bon expedient. Puis qu'il n'y a doncques aucune apparence, qu'on doibve seulement conseiller le Prince d'aller en l'Assemblée sans assurance de n'estre esconduit, je ne trouverois estrange qu'on requisist des lettres de son Excellence, par les quelles son advis fust exprimé gaillardement, avecques des recommandations bien chaudes, à l'imitation de celles du Sr. Looskaat, pour estre delivrées par Messieurs les Deputez sur ceste matiere en l'Assemblée d'Hollande: si vous n'aymeriez mieulx que Monsieur Verdoes fust employé de la part du Prince pour faire cest office, & declarer son advis bien arraisonné de vive voix, en se tenant préparé à des replicques. En cas aussi que Messieurs les Deputez susdits peussent trouver bon de rapporter à l'Assemblée, comme eux & mon dit Seigneur le Prince se trouvaissent unis d'avis, que l'affaire requeroit d'estre gardée secrette, & pourtant il pleust à l'Assemblée de les authentifier avec son Excellence d'en disposer entierement, possible cela se pourroit obtenir, à l'exemple practiqué souvent des Estats Generaux. Et alors seroit on hors de peine pour l'exception qu'aucuns membres pourroient proposer, de ne conclurre rien sans communication de leurs principaulx. J'apprehends extremement cest escueil: si l'on ne le peut rompre avecques du vin aigre, qui doit estre à mon advis l'impatience de tout delay qu'a l'affaire. J'espere que ce seront consilia post res: tant j'ay peur que la longueur ne gaste tout. Je vous recommande l'exspedition, & à vos bonnes graces,

d'Amstredam, à haste,
ce 18 Decembre 1626.

Monsieur,

Vostre plus humble & affectionné
Serviteur,

P. C. H O O F T.

143.

Au mesme.

Monsieur,

Venant de recevoir celle, qu'il vous a plu me faire l'honneur de m'escrrire du 30 dernier, je l'ay tout aussi-tost envoyée avec les extraicts à Monsieur Bikker, pour en faire le proffit du publicq. Et ne vous sçau-rais dire pour encores l'estat qu'il en fera, bien que je ne doute qu'il ne tasche de se servir d'un coup tant a propos & quasi du ciel. Il me dit dimanche passé, qu'on publioit ici, comme l'on travailloit à la cour à l'affaire que vous sçavez, & que nos Deputez s'en mesloyent avec beaucoup d'ardeur. Ce qui m'a esté rapporté encores d'autre part. Cela se pratique afin de donner quelque traverse a l'election prochaine des Magistrats. Mais je m'asseure, que ce sera en vain. Mon dit Sieur Bikker ne s'en monstre gueres estonné, alleguant, que les Villes commises a ceste negociacion ne l'avoient quittée des mains, ains se reservé le moyen de la renouer, & qu'a cest heure qu'il faudra traiter à porte ouverte, un chascun de ceulx qui favorisent le bien de l'Etat, aura à faire paroistre sa constance, & la sincerité de ses intentions. J'essayerai s'il se peut faire que nos dits Deputez retournent aux Estats, qui se doibvent r'ouvrir mardy 5 de ce mois, avec quelque authorisation du

Conseil sur ce point, ne voulant manquer ny en cecy ny en chose du monde au debvoir,

*d'Amstredam, ce 1 de
Janvier 1627.*

Monseigneur, de

Vostre plus humble & obligé
Serviteur

P. C. HÓÓFT.

144.

Au mesme.

Monseigneur,

LA mienne du primier de ce mois, aura accusé la recepte de la vostre du 30 passé, & comme je l'avois sur l'heure envoyée à ce Monseigneur. Mais à cause de son absence hors de ceste ville, elle me fut remandée: de sorte que je trouvois bon, pour ne perdre du temps, de faire communiquer les extraicts, par un confident, estant du Conseil, ou chef des Deputez, en luy laissant copie de celui de la lettre de l'Ambassadeur. Il se monstra tres affectionné & desireux de mettre la main aux cheveux de ceste occasion. Dimanche fais je mois mesme cest office, propre envers cest autre Monseigneur, estant de retour, & luy donnay à considerer s'il n'auroit moyen de faire, que les dicts Deputez vinsent en court avec quelque charge generale, de tenir la main à ce cas, qui pourroit servir de grand appuy, pour tant plus s'y roidir. Mais il ne put guster ceste proposition, de peur, ce croy je, que l'affaire venant à estre traitée au conseil, les particularitez des rappels ne fussent touchées, ce qui ne seroit à propos avant que l'election des Magistrats se soit faite. Je tiens que pour ce mesme respect, les charges à faire là à l'Assemblée & ailleurs ne s'ront si gaillardes pour ceste fois. Aussi me dict mon dict Seigneur, qu'il prevoyoit, qu'on fut pour filer ceste negociacion de maniere qu'elle ne se pourroit conduire a la fin du temps de ceste Assemblée. Ce que je ne vous debvois celer, afin que ne l'imputiez à quelque refroidissement du zele: de l'ardeur du quelle je vous responds, desirant que quelques effects puissent respondre si bien de la bonne volonté que j'y contribue, en contemplation du subject esclattant de la besoigne, & de ce que vous doit,

Monseigneur,

*d'Amsterdam, ce 6
Janvier 1627.*

Vostre plus humble & affectionné
Serviteur

P. C. HÓÓFT.

145.

Aan de Heeren SIMON VAN BEAUMONT,
en ANDRIES BIKKER.

Elk bezonder.

Mijn Heere,

DAt ik zoo zeker gaa in de genegenheit uwer Ed. tot den Heer Generaal Reaal, is 't geen my verleit om dus te komen vallen midden in haare bezigheid over wichtiger werk. Want ik vertrouwe, dat my de moeite niet zal geweeten worden, die ik U E. maak, om zijner E. eenigen dienst te doen, noopende de zaake van Venetien: in de welke men zeit dat hem de weg sterk gedraaiboomt wordt door

anderen, die gaaren voorgingen. Doch wordt my bericht, dat zijn E. vijf voor uit zoude hebben, zoo 't zijner Vorst. Doorl. gelieven mogt de zelve den leeden der Vergaaderinge van Hollandt, ook daarna dien van de Generaliteit voor te draagen, en te beveelen: een wijze van begunstigen, die de laast overleeden Prins hoogl. ged. plag te doen door yemant zijner Secretarissen. Waarop my ingevallen is, dat de Secretaris Huigens, als zijnde den Heer Reaal t'eenemaal toegedaan, zich van zoodaanig een plicht geschaapen waar vieriglijk en met yver te quijten, indien op zijne Vorst. Doorl. zulx, als deezer stadt te geval, wert verworven, door U E. en d'andere Heeren Gedeputeerden. Den zelve, en voor al uwer E. rijpe bescheidenheit, heb ik 't beleidt van 't stuk te beveelen, gelijk my in U E. goede gunste, en alle den Almoogenden, die

Mijn Heere,

Uw E. deugdelijke toelaggen zegene na wensch van

U Ed.

Uit Amsterdam, den
8 January 1627.

Verplichten dienstwilligen

P. C. H O O F T.

146.

Aan den President en Raaden van Hollandt, Zeelandt
en Westvrieslandt.

Edele Mogende Heeren,

NAardien 't my, uit krachte van 't geene op de bygaande Requeste geapostilleert is, incumbeert te openen 't geene, naar mijn gering oordeel, in bedenken komt, noopende 't verzoek der Regenten van Naarden, om hunne annuele Vroedschap te wisselen aan eene perpetuele, zoo zal ik my by deezen des poogen te quijten, zulks my d'importantie der zaake dunkt te vorderen, wel reverentelijk biddende, dat, indien d'extensie loopt ter tedieusheit toe, U Ed. Mog. gratieuse geliefte zy, zulks mijnen eenvoudigen yver ten goede te houden. Want alhoewel deeze plaatse, nochte in luster, nochte in verlang, is te gelijken by de steeden deel aan de hooge regeeringe hebbende, zoo zeidt nochtans Euripides daar de waarheit aan, dat 't geen yeder van noode heeft, denzelven meer waardt is, als Trojen te veroveren; en komt het alhier aan, niet op den welstandt van eenen persoon, oft huis, vergankelijk in korten tijdt, maar van eene gansche burglary, zijnde zoo achtbaar een lichaam en dat onsterffelijk. Eerstelijk dan zal, naa mijn meeninge, te letten staan op het subjeet, aart, en eigenschap van dien, daar naa op de commodieuſte forme, die men 't zelve zoude mogen geeven, mitsgaaders in welker maniere. Ende belangende 't subjeet, wezende de stadt oft gemeente van Naarden, die staat by de Regeerders van den jaare 1459, in 't privilegie van Hartog Philips, gedateert den 2 Junii, beschreeven aldus: *Dat de steede van Naarden gelegen is op de paalen van den Lande van Hollandt, binnen de welke allerhande meenigerleye en diverse personen woonachtig zijn, en daagelijks komen wonen, eenlopende en andere, die het gerechte weenig oft luttel ontzien, nochte hunlieder en poogen te obedieren hunne geboden.* Ende dien de constitutie der voorschreeve steede bekend is, zal moeten advouëren, dat sedert dien tijdt de gemeente aldaar in faciliteit, obedientie, en vreedtzaamheit, luttel heeft toegenoomen: maar ter

con-

contrarie, alhoewel daar verscheide perſoonen van discretie onder gevonden worden, dien ik niet verſtaa te prejudiceren, doorgaands geweest en noch is onruſtig, keteloorig, wrevel, partijdig en gebandeert tegens elkanderen, zoo om 't different tuſſchen de dijkplichtige en vrye landen, als andere misverſtanden en animeuſheden, uit inique oft frivole oorzaaken gereezen. De welke, gelijkze by de vaſtheit der binnenlandtsche vrede wel worden geſupprimeert, maar niet geopprimeert, en met hun onheil behangen blijven, alzo by tijde van troublen tot deerlijke tragedien konnen komen uit te berſten, als in de eerſte beroerten onzer oorloogen, al te klaarlijk en te klaagelijk gebleeken is, wezende aldaar, 't geen alle der werelt niet bekend is (Godt betere) al te zeker, dat de wraakgierigheit der gemiscontenteerden en uitgeweekenen tot blaasbalgen gedient heeft, om 't vier der Spaanſche wreetheit op te hitſen, ten bederve van hunne eige medeburgers en bloetverwanten, en zonder exceptie oft acceptie van perſoonen hun Vaderlandt te devoüeren aan de verwoetheit van den moordt en den brandt. Uit de zelve ongetempertheit van humeuren en *impotentia animi, atque impatientia equi* [onmacht van zich te kunnen bedwingen, en dulden het geen billijk is] is 't, dat de Regenten der voorchreeve ſteede zich veeltijds moeyelijk, difficiël, en irreverentelijk hebben gedraagen in 't geene hun devoir en 't reſpect der Graaflijkheit is concerneerende, en wel onwaardelijk, van over eenige jaaren voor mijnen tijdt, op de hoogheit der zelve geëmpie teert, uſurpeerende d'excluſie van den Schout in 't nemen van reſolutien en maaken van keuren; en d'applicatie van alle vechtboeten t'hunnen eigen profijte, om daar uit te vervallen de koſten der teeringe op hunne maaltijden, en den Schout voorchreeven voor de moeite der executie alleenlijk toeleggende een discretie van eenen gulden zes of acht jaarlijx; beide regelrecht tegens 't geen hun eige privilegie dicteert. Ende hebben nooit willen admitteren de pratique van zeeker placcaat van den Hove op dit ſtuk, uit wel importante inzichten, ten tijde van mijnen Predeceſſeur in officie gepubliceert, en door my gedaan renoveeren. In welke wijze zyluiden zich hebben gecomporteert, aangaande 't recht van de waarande der Graaflijkheit in Goelandt, de welke eenige duizenden jaarlijx waardig zijnde, nu langen tijdt deſert en vruchteloos leit, zouden de Ed. Mog. Heeren van de Rekenkaamer beſt weeten te deduceren, nevens al te veele andere preuven, die hunne Ed. Mog. hebben van deezer luiden onrekkelijkheid en ongevoegzaamheit. Wes te meer een wel goede forme noodig is, om de maligniteit der materie te mitigeeren, met de deugd der diſpoſitie, maar ook met eenen te zwaarder om vinden, en bedenklijker het innoveeren: zijnde het nieuw altijdts te lang of te kort, gelijk de negotianten zeggen, en met zich mennende vermoede en onvermoede zwaarigheden, al te magtig om aanſtoot en alteratie te maaken in gemoeden die zoo ſchichtig en rasgeraakt zijn. Men laate dan in conſideratie en comparatie komen d'oude geabhorreerde en nieuwe gewenſchte forme. D'oude heeft dit oorbaarlijx datze colluſie, ofte (zoo men 't daar heet) het lijntrekken uitſluit; jaarlijx zonder ontſtelteniſſe, en ordinarie kan gedreſſeert worden, zoo zy declineert ten quaaden; het univerſeel gecontenteert houdt, mits ieder zijn tour bekomt, oft *repulſam propinqua ſpes ſoletur*, [Verby gegaan zich met een heinde boope trooſt] in 't kort, de pernicieuſe deſſeins, als zijnde renverſabel, en d'entrepreneurs comptabel by de ſuc-

successeurs , minst enfleert en tot insolentie verrukt ; mitsgaaders dat de digniteit der hooge Overheit in haare behoorlijke splendeur wordt geconserveert by de verkiezinge gedaan door haaren Officier. Daar tegens heeft ze ondienstelijk d'inequaliteit van den cours der regeeringe ; dat de salutaire resolutien by wijlen door de naazaaten worden gerescindeert , jaa ter halver executie , tot kosten en interest der stee-
 de ; de keuren en ordonnantien varieeren naa den appetijt der varieerende Regenten , en nemmermeer tot die veneratie geraaken , die een dochter van den ouderdoom is ; dat d'ervaarenheit kleen is ; d'authoriteit geen ; de yver en affectie tot de gemeene zaake slapper , *ita ut majore avaritiâ ac licentiâ grassentur , cum subjectos habeant cives ut suos , & viles ut alienos* [Zulx zy met uitgelaatener gierigheit en baldaadt gaan weiden , mits zy de burgers onder hebben , als eigen , en onwaardt , als geleent] ; dat , die schielijk vallen in bewindt van kleenen duur , gemeenelijk hongorig zijn , en spoeyen , om zich t'aprofiteeren ; *Cum subitis avidæ sint & festinantes manus , difficilisque temperare fœlicitati , qua te non putes diu usurum* [Gemerkt men in schielijkheden graag en gezwindt de handen rept ; en zwaarst valt , zich in voorspoedt te maatigen , die men geen en duur toeleidt]. Aan d'andre zijde heeft de nieuwe en gepretendeerde forme loffelijk , een eenparig vloeyen van regeeringe , handthaving der eensgenoomene resolutien ; bestendigheid van keuren en ordonnantien , en een formidable reputatie der zelve ; experientie ; autoriteit ; yver en liefde tot het geen den Regeerderen voor altoos vertrouwt , en bynaa eigen schijnt ; koelder baatzucht , oft immers lankzaamer gaande , en des te bet geëxcuseerde gierigheit ; verzaadelijker begeerten , dan die van staadig nieuw en naakt inkomende. Wederom heeft ze lasterlijk , de collusie ; difficil redres der misgreepen ; onbenoegen der geëxcludeerden , die geprojecteert worden tot het afsterven toe der gekoorene ; quaade desseins op toeverlaat van impunitie , en niet dan extraordinaire remedien daar tegens ; insolentie en superbie van de geene , *qui honorem per universam vitam agitent* [Die de eere al hun leeven in handen hebben]. Alle welke goede en quaade qualiteiten van de voorschreeve twee formen gebalanciert , zoude my onder verbeetering dunken , dat d'oude en reede ontfange forme ten ergsten min bezwaarlijk , en ten besten gedyende niet zoo oorbaarlijk kan uitval-
 len als de nieuwe : dat de nieuwe magtig is meer heils ofte meer onheils te causeeren. Ende gemerkt van de vitieusheit onzer materie meer te vreezen als te hoopen staat , ben gedrongen te gelooven (gelijk ook die regel , *super omnibus negotiis melius atque rectius olim provisum* [Dat in alle zaaken ouwlinx best en billijkst verzien is] luttel exceptie lijdt) dat U Ed. Mog. voorzaaten , de welke den Prinsen in hunnen tijdt tot oog der regeeringe dienden , die *ingenia* [geesten] niet quaa-
 lijk gekent hebben , toen zy aldaar de jegenwoordige forme introdu-
 ceerden. Schijnt ook niet , zonder acht geeven op den aardt van dien volke , gebeurt , dat , alhoewel meest alle d'omleggende steeden , van ouden herkommen , zijn geprivilegieert geweest , om te nomine-
 ren dubbel getal , waar uit de verkiezing van Scheepenen wordt ge-
 daan , alleen driedubbel getal , en zoo veel stricter gezag daar inne
 geindulgeert is aan dien van Naarden , hebbende maar eerst onlanx ,
 zes oft zeeven jaaren geleeden , geimpetreert octroy , om , in plaatse
 van XXI naamen te presenteeren , met nominatie van XIV te moogen
 voldoen ; doch zonder dat U Ed. Mog. advijs daar op is verzocht

geweest. Des my conformeerende met het geene, *quod sapientioribus deliberatum est* [Dat wijze luiden te raade gevonden hebben] zoude niet raadzaam vinden, die zwakke geesten, hebbende zoo luttel retenuë aan zich zelve, den ruimen toom der perpetuele regeeringe te geeven; maar *nihil mutandum* [Dat 'er niet te veranderen staat.] Ten waare dan dat U Ed. Mog. een derde forme aanfondt, zulks gecomponeert, *ut demtis utriusque vitiis solæ virtutes misceantur* [Dat de gebreken ter wederzijde weggenoomen, alleenlijk de deugden vermengt werden]. Ende deeze zoude men moogen doen bestaan uit XXI personen, te kiezen by Gecommitteerden van den Hoove, en den Baljuw in der tijdt autoriseeren, om alle jaaren zeven van de zelve, daar onder begreepen de afgestorvene, te veranderen, oft alle te continueeren t'zijner discretie: ook te hebben, hy, oft zijn substituit Schout in zijn plaatse, de voorstemme in 't neemen van alle resolutien, en maaken van alle keuren, en daar op de suffragien te vergaaderen, verklaarende alle keuren oft resolutien anders gearresteert krachteloos en nul. 't Welk die van Naarden geenzins vreemdt oft buiten reeden behooren te vinden, ten regarde reede de electie van de oude en nieuwe gerechten, die 't beste deel der tegenwoordige Vroedtschap maaken en de notable tot hun kiezen, aan den Baljuw is staande, en zy, uit krachte hunner eigene privilegien, zijn verplicht over 't neemen en maaken van de voorschreeve resolutien en keuren den voorschreeven Schout te roepen; alhoewel de Schouten feedert eenigen tijdt, uit onlust van zich tegens zoo wreevele harssenen te wrijven, de digniteit der hooge Overheit in dat deel quaalijk hebben bewaart, als vooren gezeidt is. Zoude ook ruim redden zijn, dat zy lieden, by deeze occasie van reformeeren, met eenen inwilligden de practique van 't voorzeide placcaat van den Hoove, zoo dienstig, om doodtslaagen, en desolatien van familien, daar uit ontstaande, te verhoeden; ofte ten minsten ten behoeven van den Schout lieten de voorschreeve vechtboeten, die zy als nu gewoon zijn te verteeren. Wel is waar, dat het getal van XXI kleen is, en de weenigte corruptibler is als de meenigte, gelijk de Philosoph wel beweert by exempel aan 't waater, dat in kleene quantiteit eer tot putrefactie komt, als in groote, en dat de meenigte minst gepredomineert wordt van passien, d'observantie der wetten en 't gemeene nut zich hooger bevoelen houdt; maar hier inne obsteert ons d'armoede aldaar van stoffe tolerabel tot dit employ, en kan d'apprehensie van verwerpinge ten einde des jaars yder houden *al segno* [op de wenk] staan. In geval ook dat eenige zich geraaken te vergeeten, zoo zal naar apparentie het intervenieeren van den Officier in hunne vergaaderingen magtig zijn alle collusien te dissipeeren, meneën te traverseeren, en desseins te tronqueeren: dewelke, by aldien hy zich zelve quaame te buiten te gaan, en met hun in societeit van mishandeling te treden, immers promptelijk, en dat door ordinarien weege, by U Ed. Mog. kan worden gecorrigeert. Het misnoegen van de geëxclueerden in 't kiezen zal meede gemitigeert worden, en de desperatie uitgestooten door 't jaarlijx openen van de deure der regeeringe, weezende d'electie. Derhalven indien de zaaken zulks konden worden gedisponeert, datze waaren om te admitteeren het temperament van deeze gecomponeerde forme, alwaar 't noch met eenige modificatie, ik zoude my darren belooven, dat de stee-
de

de van Naarden met meerder equaliteit en constantie zoude worden geregeert. Bidde daar op Godt den Almagtigen, het salutairste U Ed. Mog. te inspireeren, ende dezelve,

Edele Mogende Heeren,

in gelukzaalige regeeringe te bewaaren, nevens welreverente gebiedenis van

Uit Amsterdam, den
27 July 1627.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanen dienstwilligen
P. C. Hóóft.

147.

Aan C O N S T A N T I J N H U I G E N S,

Ridder, enz.

Mijn Heere,

Als mijn dootvyandt uit zoo vriendelijk eenen mondt spraake; als U Ed. noopende mijnen Henrik, ik had billijk te vermoeden dat het met hem op een' verradersse moeder laage: zijnde de haat gewoon 't verstandt recht averechts te blindtdoeken, dan de liefde doet. Niettemin als ik overleg dat nocht verdienst nocht waardy U Ed. vernuft kunnen begoochelt hebben, zoo schijnt het dat ik waggelen wil, door zekere zwakheit die my stijft in een denken oft 'er wel yet aan mogt zijn. Ik heb eens gehoord van zeekeren diamant, dien niet gebrak als hardigheit en hoogheit van geboorte: want my dunkt hy uit Noorweegen was. Om d'oneer van zijn' afkoomst ende vaderlandt te bewimpelen, noemde men hem Borientaal. Toen scheeld' hy maar eenen letter van d'allereedelste. Waar de weekheit met eenen geholpen geweest, hy hadt misschien monster gepasseert. Zoo zoud' ik meede, waaren mijne gebreeken af te wasschen door het doopsel ende den naam die U Ed. my geeft, met ruimer gewisse, als de juwelier, die het zijne wel waande bewaart te hebben met een' kleene ongelijkheidt in 't spellen. Maar wat is 't? Alexander zag aan de verwe van zijn bloedt wel, dat 'er Homerus niet af en schrijft, daar hy dat van de goden afschildert: ende als 't my maar eens lust aan Tacitus te snuffelen, zoo verneem ik wel dat mijne kruiden in't Oost niet gewassen zijn. 't Naast dat ik my dan zie vroedt te maaken, is dat U Ed. noch op my nocht op 't mijne verlief is, maar op de eere die ik haar met alle reeden toedraag: *Magnes amoris amor* [*D'eene min brengt d'ander in*]: ende dat de togt deezer minne bedwelmt de harssenen van U Ed. om haar t'mijner eere zoo zeer te doen uitvaaren, dat ik val in onmagt van te bewijzen met daatlijkheit van dank, hoe zeer,

Mijn Heer, zy

U Ed.

Verplichte dienstwillige vriendt
P. C. Hóóft.

Ik gebiede my van heeler heeter harte aan mijnen Heere Wijts, van wiens zorgvuldigheid wy de zeege over Grol voor een groot deel verwachten.

In haast, uit Amsterdam, den
15 van Oogstmaandt, 1627.

148.

Aan J A C O B W Y T S,

Wachtmeester van 't leeger by 't veroverde Grol.

Weledele gestrenge Heere,

IK had gehoopt met ander eerlijk gezelschap eens in 't leeger te koomen, en mijne pen voor een luttel tijds by U Ed. rappier ter schoole te leiden, op datz'het met wat meer grondts en vrymoedigheds doen mogte, zoo 't schier oft morgen haar beurt wierdt, een krijgsles op te zeggen. Maar zeeker lijden aan mijn been heeft het niet willen lijden, alhoewel 't nu meest over, en niet zoo vinnig als vreesfelijk geweest is, om 't getijde van 't jaar en de hondtsdaagen. Evenwel daar is niet toegeslaagen als een rijmkoorts, die my twee sonnetten heeft doen rijmelen. Ende dewijl 't niet verboden is zich met het mallen van zijn vrienden te vermaaken, als de ziekte der zothet over 't hoogste schijnt, om dat de kranke kennis van zijn quaal krijgt, zoo heb ik 'er U Ed. een af togedacht. Doch om d'onveiligheit van den weg, mits de vyandt niet verre is, denké U Ed. Gestr. dat ik het ander, zijne Vorstelijke Doorluchtigheit en 't gemeen betreffende, tot geleide daar heb bygevoegt. De dwaasheit van beiden blijkt daar meest uit, dat ik mijnen geest, stom ten aanzien van de doorluchtigheit der stoffe, heb willen spreekende maaken, daar my de groote Koningk François in zijn graf dicht over Madonna Laura wel gewaarschouwt hadt,

*Que la parole est tousjours reprimée**Quand le subject surmonte le disant.**[Dat, daar de stof den spreker gaat te boven,**De woorden vaak besterven in den mond.]*

Maar U Ed. Gestr. onverdiende gunste en alverdienende deugdt, doen mijn onvermoogen in deeze wanhebbelijkheid vervallen, die U Ed. Gestr. mijner liefde t'haarwaarts vergeeven zal:

*Che facilmente ogni scusa s'admette,**Quando in Amor la colpa si rissette,**[Want lichtelijk verschooning ingang vindt,**Als Liefde 't oog des rechters heeft verblind.]*

en blijven,

Weledele gestrenge Heere,

den Almoogenden in schut bevoelen, nevens hartelijke groete, dienst- en eerbiedenis van

U Ed. Gestrengh.

Verplichten dienaar

P. C. Hóóft.

Uit Amsterdam, den 7 van
Herfstmaandt 1627.

149.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,

Ridder, enz.

Mijn Heere,

WEl mag Juvenalis voor een' van de meeste bitterheden zijner benauwde eeuw stellen

*— Augusto recitanteis mense poëtas:**[t'Opsnijden van de dichters in den Oost.]*

en zeggen

— Tea

— — — *Tenet insanabile multos
Dicendi cacoëthes & agro in corde senescit.*

Wie weet tot rijmlust raadt? dat zeer is veel te snoodt:

Een dichter zeven jaar moet dichten naa zijn doot.

Hier heeft U Ed. de ganze weder te schreeuwen aan 't oor dat op zwaanezang bykans te keurig is. Evenwel, wel weet ik niet, wien ik het wijten wil: oft U Ed. die my den mondt opgebrooken heeft, oft eenen *morbo chronico* [langduurige ziekte] die by buyen boven komt, oft eener quaaie aan mijn been, en den hondtsdaagen, die daar deeze rijmkoorts hebben doen toeslaan. Immers dit sonnet heeft aan de werelt willen wezen, ende U Ed. t'huis koomen. Niettemin, gemeene smart rust wel, zegt men, waarom ik goet gedacht heb den Heere Wijts die nevens U Ed. te doen draagen. Dat meer is, zijn Ed. heeft'er noch een by voor haare besondere rekening. My dunkt ik zie U Ed. my hierop invallen met roepen, dat zy haar poze, ten dien inzien, te roer gestaan heeft, als haar mijn laatste aan boordt quam. Ik beken 't. Dan U Ed. gelieve te bekennen, dat Hercules keur wist in 't strijden tegens twee tevens, oft tegens den eenen voor en den anderen naa. Maar dat ik mijn vriendschap betuigen moet met luttel leedt doen, dat overtuigt my mijn armoede van lief doen aan U Ed. 't welk my liever waar, als 't Gode geliefde, die haar,

Mijn Heere,

in eere ende voorspoedt altydt bewaare, naa wensch, groete en eerbiedenis van

U Ed.

Verplichten dienstwilligen

P. C. H O O F T.

Uit Amsterdam, den 7 van
Herfstmaandt 1627.

150.

Aan Mevrouw SUSANNE VAN BAARLE,
Gemaalinne van den Ridder HUIGENS.

Mevrouwe,

DE wijl ik het wederom waag, mijnen Heer U Ed. Gemaal met gedicht te quellen, is mijn hoop, dat de zelve misdaadt tegens U Ed. die zoo veel eigendooms aan zijn zuir, als aan zijn zoet heeft, op eene vergiffenisse zal doorgaan. Dat meer is, als ik denk dat U Ed. goedertierenheit, dit richten van mijnen rijmelklap aan haar, mogt nemen voor een standvastige gehoorzaamheit aan haare laatste geliefte,

Spero trovar pietà non che perdono.

[*Mist my vergiffenisse, ik hoop op medelijden*]

Jaa dat my bykans 't zelve van zijner Ed. toeleggen, die zich bezwaart te vinden heeft in yets voor onlief te nemen, dat, alhoewel niet oorspronkelijk, komt van U Ed. waarde handt, dewelke,

Mevrouwe,

met aanroepinge Godts t'haarder zegeninge, in aller eerbiedenis kust

U Ed.

Verplichte dienaar

P. C. H O O F T.

Amsterdam, den 8 van
Herfstmaandt 1627.

151.

Aan dezelve.

Mevrouwe,

DE zucht, om eenig welgevallen te doen hebben aan mijnen Heere U Ed. wel gekooren Egaa, gespeurt uit U Ed. schrijven, gaat mijn hart zoo naa, dat ik 't geen hier nevens gaat, niet alleen door U Ed. handt, maar oorspronkelijk van dezelve doe koomen. Want gelijk zy ziet, de vondt is van U Ed. zich verwonderende over zoo leegbaarlijk werkende zinnen, in zoo magtig een gewoel en onleede. Ik hebze maar wat verleemt, met de rijmen: om uit bewijs van de geringheit mijner magt, de grootheid en goedtheit van mijnen wille te doen blijken. Als 't my aan geene van beide ontbrak, onze werelt zoude weeten dat Arria en Paetus, Paulina en Seneca, Eponina en Sabinus der overleedene eeuw, noit meer stofs van goetdunkenheit gaven, als Susanne en Constantin aan onzen tijdt reeden, van op hen te draagen zoo hoogen moedt, als ik draag op d'eere van de lieve letters van U Ed. handt, die altijdts geprent zullen blijven,

Mevrouwe,

in 't hart van den geen, die, nevens 't kussen der waarde handt, zich eerbiedelijk t'haarwaarts nigt, altijdts blijvende

U Ed.

Verplichte dienaar

P. C. HOOFT.

152.

A M. NICOLAS DE REIGERSBERGH,

Conseiller au Souverain Conseil de Justice.

Monfieur,

A Tant entendu les brigues que font vos malveuillans pour resusciter les rumeurs, pieça esbandues sur le subjeet de vostre lettre, je ne vous scaurois dire si aisement, quel des deux est plus grand, ou le despit, ou l'envie de rire, que j'en ay, comme qu'il y en a des plus zelez du conseil de ceste ville, qui ne font que s'en mocquer. Et ne fais aucune doubte, que la grandeur de vostre courage ne fasse de mesmes, pardonnant à ces esprits foibles leur inquietude, la quelle ne peut manquer de se tailler de la besoigne à soy mesmes & à des gens d'honneur: gravioribus tamen ludibriis quam malis. Mais c'est grand pitié cependant que vous estes descheu de l'esperance du retour de ce grand personnage, quem Republicæ tempora fileri non sinunt: Encores que luy mesmes pour son regard en particulier croit n'avoir beaucoup de subjeet pour le desirer, à cause de grands bourasques, qui nous menacent du costé d'Allemagne. Et certes, nous sommes en tres mauvais termes, si Dieu n'y met extraordinairement la main. Cependant ne pouvons refuser nostre soin à nos affaires privées, ny moy ceste recommandation en faveur d'expedition de Justice, pour le proces, que vous sçavez. Et si j'osois tant vous importuner, je m'hasarderois volontiers, à vous prier d'en parler à Monsieur le President, avecques offres de mon treshumble service, lequel n'est de

de rien moins voué aux commandements, qu'il vous plaira de faire
 Monsieur, à

d'Amsterdam, ce 1
 d'Octobre 1627.

Vostre treshumble & affectionné
 Serviteur

P. C. Hóóft.

153.

C A S P A R O B A R L Æ O,

Professori Leidenfi.

Plurimis me, Clarissime Barlae, eximium illud Patriæ decus Rea-
 lius, officiis devinxit. Quod autem amicitiam mihi conciliaverit
 viri, inter omnes litterarum antistites, cum amœnitate ingenii, tum
 elegantia morum & humanitate præstantis, id vero mihi omnium
 præstitit præstantissimum. Litteræ itaque tuæ, & versus, quibus
 visum fuit solemnia matrimonii mei celebrare, ingenti, ut par erat,
 me gaudio perfudere. Quod tamen, ut & par erat, atque rerum
 mortalium fert conditio, absolutum omnibus numeris non fuit. Subi-
 bat quippe reputatio imbecillitatis meæ, quamque gratiæ debitæ
 non essem referendæ, obvium adeo animum, citra ullum meum meri-
 tum, deferenti. Sed hunc solabar mœrorem, cogitando quam tibi gra-
 tum accidere oporteat, adeo meritis valere, ut, infra magnitudinem
 eorum, omnis gratiarum relatio jaceat, æquumque esse, tantam vo-
 luptatem amico ut ne invideam. Ita nec mihi amicus invideas grati-
 tudinis demonstrandæ gloriam rogo, si, fortè fortuna, mei quando-
 que usus tibi esse potuerit. Interim te, hoc quantulicunque munuscu-
 li, quod hisce adjunctum est, ne spreveris, Deum Opt. Max. ut te
 omni genere felicitatis beet, precor ex animo.

Muda in Arce, xv Kal. Dec.
 CIO IO CXXVII.

T. T.
 P. C. Hóófdius.

154.

Aan C O N S T A N T I J N H U I G E N S,
 Ridder, enz.

Mijn Heere,

Alle drie de levens, daar Uwer Ed. welkoom bruiloftdicht ver-
 maan af maakt, waaren te luttel om te vergelden, zoo groot
 een' eer en genegenheit, van U Ed. ende haare fantinne, t'my-
 waarts. Nu is noch het eerste van drien door, voor het darde gebe-
 den; en het tweede my gegeven door U Ed. veerssen. Aan dit al-
 leen zoud'ik yet schijnen te hebben, om mede te betaalen; waar 't
 eere genoeg schenkaadjē, tot voldoeninge van schuldt, aan te reeke-
 nen, den geenē van wien menze ontfangen heeft. Niettemin by
 mangel van andere munt, moet ik my met deeze behelpen, bidden-
 de Uwer Ed. welbehaagen zy, zich van dit mijn leeven te dienen als
 van haar eigen goet: ende dat Godt Almachtig zoo veel genoe-
 gens, als dezelye ons is toewenschende, verleene Uwer Ed. ende zijne
 welwaarde wedergaa, aan de welke nevens my, eerbiedelijk de han-
 den kust de vriendelijkste vriendinne,

Mijn Heere, van

Uwer Ed.

In Amsterdam, den 9 van
 Wintermaandt 1627.

Toegedaansten dienstwilligsten

P. C. Hóóft.

155. Aan

155.

Aan de Heeren van de Rekeninge in Hollandt.

Edele Mogende Heeren,

OP de Requeste van Abel Mathijfen Burgh *cum sociis*, tendende om te annexeren de Hooge Jurisdictie aan de Ambachtsheerlijkheit, hun by Octroy reede ingewilligt, heb ik, in voldoeninge van U Ed. Mog. Apostille, te moveeren twee consideratien: d'eene is, dat d'oude landtgenooten aan 't Bijdelmeer, zijnde in possessie van t'exerceeren hooge Jurisdictie, door 't separeeren van de huizen, die binnen den dijk getoogen zijn, zoo kleen van getaale zullen worden, dat zy viellicht niet en zullen kunnen furneeren zoo veele capable personen, als tot het spannen hunner banke zijn vereischt. 't Welk niet te min kan geremedieert worden, met het transporteeren van de voorfz huizen, buiten den voorfz. dijk, ofte met het Gerecht van 't Bijdelmeer te smelten in 't ressort van Weespercarfspel. D'andere toucheert den eedt, die ik gedaan heb aan handen van U Ed. Mog. achtervolgends Commissie van de Groot Mog. Heeren Staaten, om te administreeren het Castelainschap van Muiden en Baljuwschap van Goeylandt, waar inne ik, by afzonderinge van dit gedeelte, zoude komen te defailleeren. Edoch kan deeze difficulteit lichtelijk worden geamoveert, by dispensatie van hunne Groot Mog. voor zoo veel dit deel van mijn ressort belangt, dewelke ik, in cas van separatie, U Ed. Mog. wel ootmoedelijk bidde, my te doen hebben. Voor de reste kan wel oordeelen, dat de conjunctie van hooge, middele en laage jurisdictie in 't nieuw bedijkt Bijdelmeer, veele disputen verhoeden en de beste orden introduceeren zal. Zulx ik om mijn particulier interes niet zoude kunnen goetvinden, 't interinement der voorfz. Requeste te dissuadeeren aan U Ed. Mog. dewelke

Edele Mogende Heeren,

Godt Almagtig in gelukzaalige regeeringe alijds behoede, en in haare goede gratie

Uwer Ed. Mog.

Onderdaanen dienstwilligen

P. C. Hóóft.

156.

Aan J A C O B W Y T S,

Majoor Generaal, enz.

Weldele gestrenge Heere,

DE eere van uwer Ed. Gestr. jegenwoordigheit is my alijds zoo smaakelijk geweest, dat mijn gedacht zich meenigmaal op reize derwaarts begeeft, en door het mompen der inbeeldinge als eenig genot der zelve poogt te verwerven. Jaa het vervordert zich by wijlen in zichtbaare teekenen van geschrift voor U Ed. Gestr. te verschijnen. Alzoo quam het haar tot Grol in haare bondige bezigheden vallen, met den brief en rijmen onder dexel aan den Heer Huigens afgezonden. Ende met bynaa even onverschoonbaare stoutigheit ducht ik, dat het haar nu, vielligt, komt steuren, in 't stichten van eenigen grooten toeleg op afbrek des vyandts, oft in 't handelen van de waagschaale der wonderlijke beweegenissen, toevallen, beleit, en tegenbe-

beleit der oorloogen; om U Ed. Gestr. te bidden, dat haar gelieve de geringheit hier nevens gaande t'aanvaarden, voor een kleen bewijs mijner groote geneegenheidt, om eens alhier, oft op den Huize te Muiden, ten deele te moogen erkennen, d'onverdiende eere en siere t'haaren huize ontfangen; mitsgaaders dat de meenigte van aanzienlijke perfoonen overgeeven t'haaren dienst, haar niet laten vergeeten, dat dezelve alhier op haare geboden met vierigen yver heeft wachtende

Uwer Ed. Gestr.

Onderdaansten toegedaansten dienaar

P. C. H O O F T.

157.

Aan de Heeren van de Rekeninge in Hollandt.

Edele Mogende Heeren,

NAardien 't U Ed. Mog. goet gedacht heeft, my af te vorderen mijn gevoelen, noopende de Requête, gepresenteert aan de Groot Mog. Heeren Staaten van Hollandt en Westvrieslandt, door Philippo Calandriny *cum sociis*, bedijkers van de Naarder meer; zoo en kan ik niet laten, den supplianten te dienen voor getuige van de traversen, die zy klaagen, hun by verscheide toevallen bejagent te zijn, en specialijk van de natuire van den grondt der voorfsz. Meer, schijnende incapabel van alzulke consolidatie, als tot weeren der opwellinge en waterzippeling van onderen is vereischt. Welk mangel de Horstermeer geleert heeft te zijn van zulker importantie, dat, als het oordeel van meest alle de ingezetenen van mijn quartier zal plaats hebben, grootelijx te beduchten staat, het werk van de voorfsz. bedijkers, met zoo zwaare kosten dus verre beyvert, wel nemmermeer en mogte reuseeren. Altijds naa mijn verstandt, 't welk doch in deeze materie immers wel zoo gering is, als in andere, en ist geenssins geschaapen, dat men des meester worden zal, zonder 't zelve te verzorgen met extraordinaris getal van moolens en last van Dijkaadje, zulx niet onbillijk zoude zijn den supplianten te gemoete te koomen, met exemptie van andere bezwaarnissen voor de verzochte 20 ofte zoo veel min jaaren, als haare Groot Mog. zoude moogen gelieven. Te meer ten aanzien het droog maaken van de voorfsz. Meer, zoo deezen quartiere tot groot ornament en commoditeit, als metter tijdt zoude kunnen dienen tot voordeel van de gemeene zaake, voor dewelke de visscherye van geen oft kleen verlank is. Zoude derhalven de zaake der voorfsz. supplianten wel gaarne zien gerecommandeert aan haare Groot Mog. en myzelven in gratie van U Ed. Mog. die Godt Almachtig

Edele Mogende Heeren,

in eere en voorspoedt altijdt bewaare, naar wensch van

Uwer Ed. Mog.

Van den Huize te Muiden,
den 18 April 1628.

Onderdaanen dienstwilligen

P. C. H O O F T.

158.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,
Ridder, enz.

Myn Heere,

Dank heb U Ed. voor zoo goet een gevoelen, dat zy my toevertrouwt den moedt om d'onbevallijkheden van een vernuft, zinniglijk by Natuure begunstigt, ende door overdaadige ongenaade van 't geluk verbluft, te pronk te stellen, tot een diepsel in de verheevene schilderye van U Ed. bloeyenden geest, die, zonder dat, genoeg uitsteekt. De proeven van vriendschap sluiten nemmer bet, dan als 'er schaade by is; zonderling van achtbaarheid, dat kostelijk kleinoodt, in den zin van de werelt. U Ed. heeft dan hier eenige dichtten *non animo deducta sereno* [niet gebaalt uit een' luchtigen geest] maar *velut eluctantium verborum* [als van uitgewrongene woorden]. Indien U Ed. keur weet in verscheide soorten van gelijke slechtheid, en beter gedient waar met iets van anderen slag, 't heeft haar maar een woordt te kosten, en ik zal my verpijnen te doen blijken, hoe handelbaar mijn hart is in zoo hooge eene handt, als die van U Ed. Want om te zeggen zoo ik 't versta, my twijfelt zelve oft deeze verstaan zullen worden, oft verstaan zijnde, niet smaakeloozer gevonden als anders. Welke bijsterheit van mijn oordeel U Ed. wel kan doen oordeelen, dat, alwaar daar iet goedts in, om in eenig deel te beschaamen de lofrijmen van iemandt anders, men zulks meer 't geval dan my te wijten heeft. Ik hebbe den Heer Generaal ende Van den Vondel in U Ed. Leedige uren te werke geholpen, en meene U Ed. van daar iets te verwachten heeft, dat beeter geaardt zal zijn dan 't geen hier by gaat; 't welk ik dacht te doen staan naa d'eere van dat gezelschap, en hadt my U Ed. neef van Baarle niet geport uit haaren naame. Alles met het onvoldrukte boek zal passen op den gestelden tijdt, drie weeken naa U Ed. schrijven ontfangen, den zeventienden deezer. Ondertusschen verplichten my gebruik en genegenheit om U Ed. geluk te wenschen, met het huwlijk van haaren neeve en mijn' schoonzuster. 't Welk Godt gunne, en behoede U Ed.

Mijn Heere,

in eeuwige eere, en in haare gunste,

U Ed.

Uit Amsterdam, den 30 van
Grasmaandt 1628.

Weldienstwilligen vriendt

P. C. Hóóft.

159.

Aan den Raadt van Staaten.

Edele Mogende Heeren,

OM my te quijten van den last by uwer Ed. Mog. schrijvens van den 19 leestleeden ontfangen, heb ik op gisteren gemonstert het garnisoen leggende binnen Weesp, waar van de rollen hier nevens gaan, met beede dat Godt Almagtig U Ed. Mog.

Edele Mogende Heeren,

in gelukzaalige regeeringe altijds bewaare, mitsgaaders alle behoorlijke dienst en eerbiedenis van

Uwer Ed. Mog.

Van den Huize te Muiden,
den 24 May 1628.

Onderdaanen dienstwilligen

P. C. Hóóft.

160. Aan

160.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,
Ridder, enz.

Mijn Heere,

TEgens den ondank, dien ons gering onthaalen, by U Ed. met reeden moet behaalt hebben, stel ik, om my wat te vrede te stellen, den dank, dien 't U Ed. vrienden aldaar te kleiner konst zal zijn te begaan, om dat hun banket zal geblanket weezen, door den naafmaak van ons daagelijx broodt. Zag ik my maar zoo wel te troosten, belangende de ooren Uwer Ed. die ik weet, dat zich wijder als de mondt in lekkerny verloopent! Mijn zorgen is, dat ze met het erkaauwen mijner kost zonder kaauw tot in den Haage toe zullen gequelt blijven; 't en zy zy niet te kiesch zijn om mijne gasten te weezen op het Deensch gerecht, op zijn Hollandtsch gekookt, dat U Ed. in deezen geschotelt vindt. Mondt het hun, 't zal goetd zijn om de magerheit van mijn toorentafelken te boeten: zoo niet, ten minsten de lasheit onzer oorspijze afspoelen. Maar als zy haare bekomste daar van hebben, beding ik 't overschot te rugge van U Ed. en van 't geluk zoo ik kan, dat de zelve,

Mijn Heere,

met haare welwaarde gemaalinne, alijds in eere en voorspoedt, in haare jonste bewaare

U Ed.

Uit het Toorentjen, den laafsten
van Zomermaandt, 1628.

Verplichten dienstwilligen

P. C. Hóóft.

161.

D. P E T R O G R U T E R O,

Medico.

DE puerperio Uxoris, Doctissime Grutere, quod adeò tempestivè mihi gratulatus sis, tali tuo in me animo plurimum me debere fateor. Quod a me exigebant litteræ tuæ, ne tibi candidato successionis in locum D. Fontani, deessem, officium pro virili præstiti. Cumque ex sermone cum D. D. Gravio & Geelvinkio habito, mihi liqueat, a nemine adhuc libellum supplicem eam in rem Consulibus oblatum esse, hoc agas, Proceresque vacuos ut occupes, te hortor, atque voti compos ut fias quamprimum, exopto. Vale!

Prid. Kal. Sept.
CIC 13 CXXVIII.

Tuus

P. C. Hóófdius.

162.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,
Ridder, enz.

Mijn Heere,

HEt dierbaar duurbaar winteroofst van U Ed. vernuft heb ik bevonden wel van beter geur, als de meloenen van Rouwkoop, en mijnen gasten daar mede een' godlijke siere gedaen, naaryverende t' uwer Ed. kosten de grootdaadigheit des Koninx Philips van Macedonien, de welke, onder anderen, ten eeten hebbende den Arts Menecrates, zoo opgeblaazen, door waan van weetenschap om de

doodt te verdrijven, dat hy zich Jupiter noemen deedt, den zelven niet dan brandende wierook en lekkerny van reukwerk liet aanrechten. Ende om den naafmaak te bet te voeden, heb U Ed. fruiten doen uitschilderen, door een' handt, die zoo eersuchtig scheen, om meester Mierevelt, ten minsten in lankzaam leveren van werk, naa te yveren, als ik om Koningk Philips niet toe te geeven. Nu zend ik ze te rugge, om te voldoen 't geen U Ed. bedongen hadt, bekennende met eenen, dat zy my hebben doen walgen, niet tot braakens toe, maar van mijne voorgaande braaxels, en de maag zoo gesterkt, dat ik hoop, zy zal voor eerst niet lichtelijk iets uitwerpen, 't geen my beneeme den zoeten mondt, dien my 't gewas van U Ed. hof gemaakt heeft. De Nederlandtsche treurspelen vind ik in 't handelen zoo vol rouws en ramps, dat ze wel van noode hebben, met diergelijk tusschenspel, gelijk die van de aalcuthet met schorsdicht, gespekt te worden, om de versleege geesten te verquikken, en dank U Ed. voor 't geeven van dien zeegen. Verplichten zal ze my, even zeer als U Ed. staat in den staat, verdiensten en waardy, om etlijke bladtstukken met de verwen der zelve te hoogen en te doen uitsteken. Ook is mijn vertrouwen, dat U Ed. niet weenig stofs, ten behoeve van dit werk, in tijdt en wijle, zal magtig zijn te verschaffen, zoo van besonder-en omstandigheden my onbewust, als van spiegelingen en inzichten, die de omzichtige schrijvers, met onzichtbaarheid voor de duistere, klaarheit voor de klaare oogen, gewoon zijn tot inslag van hun geweeft te gebruiken. Zulker vederen, om mijne naaktheit te kleeden, beloof ik my veele van den Heere Reaal, die wy hooren, dat van den Kaizar vry gegeeven, en bescheidt daar af van den heimelijken Raade verwachtende is. Dies wacht ik op zijner Ed. koomen, en op het vinden van U Ed, beide met verlangen, Godt biddende, den eenen ende den anderen, met alle die hun lief zijn, en voor alle Mevrouw Huigens, in eere en voorspoedt altydts te bewaaren, naa wensch van

Uwer Ed.

Ganschdienstwilligen

P. C. Hóóft.

Uit Amsterdam, den 29 van
Wintermaandt 1628.

163.

A. M. CORNEILLE VAN DER MYLLE,
Chevalier, &c.

Monfieur,

ENcores que je soye tresasseuré, que par l'intérêt de l'Estat, cujus pars magna manes, & la profession que faites d'affectionner tous personnages d'honneur, vous estes assez porté à favoriser la délivrance de Monsieur le General Reaal, & seconder les debriges, qu'ont fait & font continuellement ses parens & amis à celle fin: si est-ce qu'à requisition de Monsieur son frere, & en contemplation d'une malice tant obstinée, dont fortune va traversant sans cesse l'effect de son relachement, je me trouve poussé à vous prier d'avoir en recommandation & à cœur l'affaire d'un tel serviteur, qui vous est ja acquis par tant de bons offices receuz de vostre main, en considerant que si à l'occasion presente ne se trouve quelque bon expedient, il en faudra desesperer à jamais, ce que Dieu ne veuille, qui vous conserve,

Mon-

Monfieur,

*en toute prosperité & honneur, & en vos bonnes graces**A Amftredam ce 15
de Janvier 1629.*Vostre treshumble & tresaffectionné
Serviteur

P. C. H 66 FT.

164.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouw,

HEt schijnt dat de dochter, die wy U E. zaagen tot Muiden hebben, U E. zoo wel voegde, dat mijne huisvrouw, kort beraadt, goet beraadt, haar daar naa zette, om binnen omtrent acht daagen naa onze overkoomste alhier, my gelijke vrucht in de luyeren te schotelen: en dat ik met het overwinnen van 't spraakloos kindt mijne spraaklijkheit verlooren heb. Nu komt (recht anders ging 't den zoon van Croesus) de blijdschap, ende snijdt mijne pen van den tongriem, om U E. toe te roepen de goede maare van den Heer Ridder Reaal, daar nu geen maar meer aan is. Want zijne Ed. Gestr. schrijft my van den 14 van Sprockelmaandt uit Hamburg, dat hy aldaar was aangekoomen, om een schip oft twee van oorloge te verbeiden te zijner herwaartskoomste, nocte der fortune, by dewelke hy in 't quaa-de blaadtjen schijnt te staan, en onder 't getal van de deugdtzaame, die haaren haat verdienen, echter zoo schoon een spel te geeven. Zijne Ed. Gestr. verblijdt zich van eenmaal, als uit der helle ontkoomen te zijn:

— — — *Regemque tremendum
Nesciaque humanis precibus mitescere corda.*

*Den vreesfelijken Vorst, en zielen ongedwee,
Met ooren altijds dicht voor menschelijke beë.*

Ik weet dat U E. de adren rijzen zullen door deeze zijne vertijzenis. Voor my, het verlangen dubbelt zijnen draf, ende veegt met den voerman heen, nu 't de lucht van de stal zijner wenschen in den neus krijgt; ende schiet tusschen elken avondt ende morgen, een geheele maandt in. Ach dat mijne hoop maar geen schipbreuk lijde, als zy in Tessel in zal zijn, en dat onze gebeden, die hem ten toppe van eeren opheffen, hem maar voor ons niet wegwerpen, ende zoo diep in de bekommering van landtzaaken, dat het ons jaaren hangelens koste, eer men eens kan hoek hebben aan een half uurtjen van zijn gezelschap! ik vertrouw een beter. Maar hoe dikwils blindtdoekt ons de onweetenheit van Midas, dien 't aan kennis gebrak om zijn gebedt wel te bewoorden? Help bidden evenwel, dat het schiprijkste ende strijdtbaarste volk ter zee aan eenen vroomen Ammiraal ende hoofdt met hart en harstten geraake. En zoudt gy niet? Ik heb mijnen zwaager den Wachtmeester wel voor U E. broeder gebeden, dien ik meene dat men maar wat op den duim zal kloppen, om ze zoo plat te maaken dat ze tot een stopfel in zijnen mondt zal passen. Maar vieriger gebedt stort ik voor de welvaart van U E. ende U E. bemin-den man, met Tetjen en Tesselscha, die Godt altzaamen in eere en voorspoedt bewaare, naa de hartelijke groete en eerbiedenis

U E.

Verplichten dienstwilligen

P. C. H 66 FT.

Uit Amftredam, den 7 van
Lentemaandt 1629.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

U E. hadt een pleit aan de wang, over 't achterblijven van hier, 't en waare de vreez' dat het onweder U E. voorspraak zijn zoude. Ziet eens wat ik degelijker ben; die een bezoek aan U E. ten achteren zijnde, in plaats van maanen en rechtvorderen, voldoe 't geen U E. my schuldig is; en koom eerst over. Dan 't is maar in papier, denkt gy, dat ik U E. bezoek. Maar kleene gunst heb ik by hen, dien ik maar om mijn schoon aanzicht welkoom ben. Daar is weenig in te spiegelen. De kout is de ziel van de bezoeken, gelijk de vreugdt die van de banketten. Die nestelt zoo wel in 't papier, als deez' in den wijn. Maar wat kan hy kouten, die niet nieuws hoort? Dat 's 't eerst en lest daar de werelt naa vraagt. Nu leeven wy hier als die de werelt gestorven zijn, oft ten minsten leeren sterven, op zijn Philosophs. D'eene dag is den anderen zoo gelijk, dat ons leeven een schip schijnt zonder riemen, in doode stroom, en stilte. Beter stil nochtans, als te hardt gewaait. Hier preekt men geen passy, als die van onzen Heere; men dicht'er geen requesten; men raapt'er geen steenen om de Heeren naa 't hoeft te werpen. De kussens zijn 'er zoo zacht niet dat ze iemants billen bekooren kunnen. Jaa die 'er op belust was, kreeg'er wel goetd koop een naa 't hoofdt. Ook roert men'er geen' trom; men timmert'er geen wachthuizen, en de wachtmeester behoeft zijn wijf niet in zijn ampt te laten treden met wachten in 't bedde, terwijl hy zijn' ronde doet. Daar voelt men datm'er is: maar somtijds wat te zeer. Onze stilstandt van leeven is te ongevoelijker door de koude, die alles in eenen staat houdt. Quam 'er een zoete zonneschijn, zy zoude de blaaden uitbroeyen, om ons te leeren dat de tijdt zijnen tredt gaat. Nu schijnt zy zich te verslaapen. Schijnt, zeg ik, al loopt hy te post in der daadt. Doch maak ons deezen schijn quijt met wat nieuws uit U E. mondt, ten minsten U E. penne. Zoo zal ik bekennen dat U E. ons 't leeven inneblaast. Ik hadt op mijn vertrek eenen goudtsmit belast, U E. een knop ter handt te stellen om my te leveren. Is 't geschiedt, ik wachtze by schrijven van den negenden dezer: maar liever by den man zelf. Indien Van de Waal onze kalandize gelieft aan te houden, wy hadden gaarne wat van zijn tuinzaadt, ende zoo 't niet te ongeleegen oft te onvoeglijk bykoomen zal, wilde wel U E. des vermaande, nevens groetenis, om'er ons aan te helpen. Maar deeze revelkal rolde wel tot middernacht toe, luide de klok van achten niet, die my roept, fluit, eer de veerman te bedde gaat. Dat gemak zouden wy zelve ook noode verzuimen. Daarom, goeden nacht ende een goetd jaar met alle de vrienden, die Godt in schut bewaare, nevens groete en gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder,

aan U E. ende Joffrouwe onze zuster, van

U E.

Van den Huize te Muiden,
den 8 Grasmaandt 1629.*Weldienstwilligen broeder*

P. C. Hóóft.

Deeze leuren had ik gaaren te raade gehouden om haare onwaardye wil, en aan niemant besteedt als den Heer Reaal oft zoo eenigen vertrouwden vriendt, die jok verstaet.

166. Aan

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

U E. brief en tijdingen zijn ten laatsten te voorschijn gekoomen : mostart naa de maaltijdt. 't Was des Schippers schuldt. Niettemin hy is niet al te vergeefs gekoomen. Want in 't leezen dacht my dat ik eenige daagen jonger werdt, ende vergat my in de hoope van U E. overkoomst by haar schrijven belooft. Want al rekent U E. van den tijdt af datze geschreeven was, ik rekende van den tijdt dat ik ze ontving, ende maakte my met haar spreken, in woorden van den toekomenden tijdt, een geheele bezoekschuldt rijker. Had ik d'onnozele Cydippe voor, ik hield staande dat wy noch een genot van U E. tegenwoordigheid alhier in 't vat hadden. Zy liet zich overreeden, gehouden te zijn in woorden gesproken buiten haare meeninge, ende en zoude men U E. niet kunnen vroedt maaken gehouden te zijn in woorden my in schrift geleevert buiten U E. gissinge? Indien neen: ik heb noch eenen anderen pijl op mijnen boog, ende zeg dat U E. maar half hier geweest is, hebbende aldaar gelaaten onze zuster U E. helfte. Op haar dan hebben wy naa alle rechten te spreken. Ende genoomen dat ze in reede staat, en gereedt zy haare schuldt te voldoen, ik maak my sterk dat ze U E. mede sleept om geen verwijt te hooren, over de schaade die ik lijde by 't betaalen over den dag, zijnde de halve somme dus lang onder U E. gebleeven. Laatst t'Amsterdam zijnde, waar ik licht een hardt maaner geworden, en had ik geen harder maanster gehad aan mijne genegenheid om 's avonds t'huis ende weder in mijn geheel te zijn: als mede van 't volk zijnde, die ongeirne half leven. Maar aldaar weezende verstond niet nieuws, als dat'er niet en was. Morgen ontfangt U E. de nieuwmaaren. Zoo 't haar die op maandaage ende voorts vervolgende gelieft over te zenden, nevens de geene die noch ongedrukt loopen, ik zal gereedt zijn om de kosten te helpen draagen. Op rekeninge van de ongedrukte ende by U E. over te schrijven, zend hier inne een tijdinge uit Parnas, om de welke te verstaan, te weten is, dat Girolamo Morone, Secretaris zijnde van François Sforza laatsten Hartog van Milaan uit dat huis, in den naame van zijnen meester in handelingetradt met den Markgraave van Pescara, zijnde een voorneemen Overste onder den Kaizar, om den zelven het rijk van Napels afhandig ende den voorschreeven Markgraaf aldaar Koningk te maaken, mitsgaders den staat van Milaan t'ontlasten van 't juk der Spanjaarden, dat het toen op den halze hadt: maar dat de voorzeide Pescara, 't zy van beginne dubbelc gegaan hebbende, oft in 't drijven van 't stuk niet konnende koomen daar door te zien, ende overzulx goedt vindende zijne spelde uit het spel te trekken, zijnen meester den Kaizar alles aan, en Morone op alle lijden bragt; jaa op den trap, by manier van zeggen, van 't schavot, dat al gemaakt was, ende hy om 's morgens zijnen hals te verliezen, en hadt hy 't's nachts niet afgekocht, ende daar vooren betaalt aan Bourbon veertig duizendt dukaaten. Ende hadt Morone deezzen misgreep, niet tegenstaande hy zelf tegens Guicciardin voorheen verklaart hadt, dat de Markgraaf van snoodtheid en trouwloosheid geen' weêrgaâ, in heel Italien, hadt; ende daar de zelve Morone was een persoonaadje zulx begaaft, dat hy, uit de gevankenisfe en beuls handen, door de kraft van zijn vernuft, in korten tijdt quam

quam Bourbon zulks te bezitten, dat hy meer als een Overste van Koninglijken bloede uit Vrankrijk, schein een heetendoen van Morone te weezen. Maar het papier, vervult met deeze kladde, my tapping uit de penne geloopt, ende de dierbaarheidt van den tijdt, gebieden my mijne gebiedenis te doen, ende U E.

Mijn Heer en Broeder,

met Joffrouwe onze zuster, ende alle die U E. lief zijn, Gode te beveelen, naar hartelijke groete van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
20 van Grasmaandt 1629.

Ganschdienstwilligen broeder

P. C. Hóóft.

167.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DE gedrukte nieuwmaaren hier nevens koomende, zullen U E. zeggen, dat my d'uwe van gisteren geworden is: d'ander dat ik, by wijlen, wat milder zal zijn, dan eens ter weeke. Daartegens vallen zommige zoo lank, datze somtijds zoo ras haar afscheidt niet bekoomen zullen. Op overmorgen oft vrijdag uiterlijk, leg ik ons t'Amsterdam te koomen, om, Maidag ende des andren daags daar aan, te Delft te zitten, tot een schouwspel voor Mr. Michiel, enz. zijnde een tweede Plinius in den tijdt op geldt te houden. U E. geschreeve tijdingen dunkt my, ons meer kosten zullen dan de vracht, om datze mijne huisvrouw een schrik van 't waater hebben gemaakt, ende ons, zoo 't tijdtlijk bykomt, zullen den waagen doen neemen, wiens arbeydtsloon niet zoo goetd koop is als dat van den windt. Hier is heeden in de Vecht ook een speeljagt van Amsterdam omgeslaagen, denkende 't volk te doen drenken; waar't niet dicht onder den wal geschiedt. Het ongeluk schijnt meester te waater, ende verplicht ons andren met die waarschouwingen. Dies zouden 't noode te veel vergen, alhoewel 't meer gerijfs aanbiedt, met ons, en de pakkaadje gelijk over te brengen. Vind ik tijdt t'Amsterdam, ik vind 'er U E, die midlertijdt,

Mijn Heer en Broeder,

Gode in schut bevoelen zy, met Joffrouwe onze Zuster, ende alle die haar lief zijn, naar groete ende gebiedenis, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
24 van Grasmaandt 1629.

Weldienstwilligen broeder

P. C. Hóóft.

168.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DErtien Blaaden overzetsels uit Tacitus koomen U E. hier nevens over, getekent met hun tal, invoege alze vervolgens te leezen staan. Zoo de gasten niet welkoom zijn, U E. behoefte maar wederom te wijzen. Al zijnze genodigt, zy zullen 't zich niet belgen. Veel te veel weeten zy haar waarde, ende wat rok zy hebben uitgetrokken, doen menze in 't Duitsche pak stak. Altijds, die hen dus gekleedt heeft kan 'er geen behaagen in scheppen, ende zal niet vreemd vinden, zoo U E. geen vermaak in dit maaksel vindt, ende dat te rug zeindt zonder naa te bootsen, met U E. penne. Maar U E.

zy

zy daar rechter over , ende derzelve gelieve immers te zenden de Psalmen my belooft. De nieuwmaaren der voorleede weeke zal ik ook niet weigeren, ende zoudeze gezocht hebben by U E. en had ik niet ten ooren , in de onleede van bruiloft , Boodenwissel , ende Reize, t'effens gesteecken. Zy zullen met eenige tijdinge uit Parnas weder t'huis koomen : te liever indien U E. daar iets van de loopmaaren, daar 't leeven nu geweldig in is , beneevens overschikt. 't Welk verwachtende, zal U E.

Mijn Heer en Broeder,

Met alle die haar lief zijn , Gode in schut ende scherm bevoolen laaten, naar groete ende gebiedenis van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
14 van Bloecimaandt 1629.

Weldienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

169.

Aan G E O R G D O U B L E T,

Rentmeester van de Espargne.

Mijn Heere,

TOt Naarden gestrandt zijnde een tonne met traan, en door mijnen Schout aldaar in bewaarnisse genomen, is deeze ten einde U E. gedient zy ordre te geeven, in welker wijze men daar mede zal hebben te handelen. Ende alzoo de geringe waarde derzelve luttel kosten zal mogen draagen, zoude niet buiten reden vinden, dat U E. by advise van de geene die 't behoort, geliefde te consenteeren, dat menze den armevoogden der plaatse in handen stelde, en 't geene daar af koomen mag tot een aalmoesse bekeeren liet. 't Welk alzoo goet gevonden wordende, gelieve my te verwittigen, en zy U E.

Mijn Heere,

den Almogenden in schut en scherm bevoolen; naar groete en weldienstige gebiedenissen van

U E.

Van den Huize te Muiden,
den 27 May 1629.

Ganschdienstwilligen

P. C. Hóóft.

170.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden.

Edele Mogende Heeren,

UWer Ed. Mog. schrijvens van den 8 deezer, heb ik deezen morgen ontfangen, en my daatlijk vervoegt naa Ankeveen, en aldaar bevonden de huizinge van wijlen Mr. Reynier Ingel, in zijn leeven Rechtsgeleerde tot Amsterdam, vertimmert en gekapt en pavillon, conform U Ed. Mog. missive, en daar inne boven 't salet, een groote zolder, met twee bedsteden, en vijf oft zes banken, los staande tegens de wanten aan. Doch gemerkt d'Advocaat Jan Ingel, zoon van den voorz. Mr. Reinier, en Schoonzoon van wijlen den Raadtsheer Mr. Simon van Veen, die deeze verandering van timmeraadje gemaaakt heeft, en zich by wijlen des zomers daar is onthoudende, als mede de man zijner zuster, genaamt Jan Vechtersz, continuelyk aldaar resideerende, zijn luiden bekend, en zich uitgeevende

S

voor

voor Roomsch Catholijk; dat ik ook niet verneemen kan eenen Remonstrantsgezinden in 't voorsz. dorp, immers op den Hollandtschen bodem, gevonden te worden; dunkt my, onder verbeteringe, onwaarschijnlijk, dat de voorsz. timmeraadje tot zulx, als U Ed. Mog. zijn bericht, zoude gebruikt ofte gedestineert zijn; gelijk ook niet en meene, dat haar van eenige conventiculen der Remonstrantsgezinden in mijnen quartiere lichtelijk yets met waarheidt zal voorkoomen. Voor die van de Papisten, en zoude my niet darren sterck maaken, alhoewel geen debvoir, zo verre 't Placcaat toelaat, en wordt verzuimt. Ende niet ziende waarinne U Ed. Mog. deezen aangaande wijders te dienen, zal dezelve

Edele Mogende Heeren,

den Almogenden, met wensche van gelukzalige regeeringe beveelen, en in haar goede gratie

Van den Huize te Muiden,
den 10 Juny 1629.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanen dienaar
P. C. Hóóft.

171.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

DE naastlaaste week is met zaaken van Gerechte, de laast verleede is t'Amsterdam deurgebragt, in bastardyen, gelijk men zeit. Want de bruiloft heeftze my verquist, met te minder genoegen, om datt'er mijne huisvrouw eene quaaljkheit haalde, die haar eenige daagen aanhink. Tot noch toe ben te ontledig geweest om iets aan mijne Historien te arbeiden: ik laate de nieuwmaaren uit Parnas staan, die met reden volgen moeten. Hoope niet te min U E. der deeze weeke eenige te bestellen: haar dankende voor de gewoonlijke. De brief van den Heere Wijts is van my geleezen, ende te vinden by mijn broeder Hasselaar, maar 't spel voor den Bos, mijns oordeels niet zoo schoon stellende als men aldaar elkanderen wil vroedt maaken. Niettemin elke maandt isser een: voorneemelijk zoo de vyandt ons geene nieuwe moeite maakt. Van de verzaameling der Zweedtsche troepen in Emderlandt, meene over lange iets te hebben gehoord uit den Oversten Steedhouder Hoogendorp. De Heer Generaal ende van den Vondelen zouden moogen bezeft hebben op wat moer het daar mede schijnt te leggen. Want zy waaren daar jegenwoordig nevens my. Ik verwacht zijne Ed. Gestr. eerstdaags eens hier, ende zoo U E. haar gelieft gezelschap te doen, zal welkoom zijn ende midlertijdt.

Mijn Heer en Broeder,

Gode met alle die U. E. lief zijn, bevoolen, naa groete ende gebiedenis van

Haastig, van den Huize te Muiden,
den 18 van Wiedemaandt 1629.

U E.
Weldienstwilligen Broeder
P. C. Hóóft.

172.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

't **G**Een ik uit Parnas heb, zal deeze U E. byzetten, en doen zien wat Duc d'Alva begonnen heeft te leeren in zaaken van staate, die hy onnaa zoo wel niet verstondt als 't stuk van den oorlog. De arme man schijnt gewaant te hebben, dat 't al een dink was een landt en een leger, en, zoo wel dat als dit, te regeeren was met de galg op den neus. Maar behalven dat 'et buiten 't gebruik is, dat geen kleene kracht heeft om kropzalaat te doen verdouwen, zoo scheelt het veel al 't volk by een te hebben, dat men dwingen wil, oft verspreidt in verscheidene oorden, met tijdt en middel om elkan- ders pols te tasten, ende te wachten naa 't eerste woordtende opgang van oproer, onder de vailigheit van vesten, ende flappe oft metlij- dende, oft metwenschende Majestraten. Ik laat staan den misflag, daar hem wijven en wichters om uitloegen: te weeten, 't vorderen van den tienden penningk, dat buiten zijn boodtschap was, ende niet gemeens hadt met d'oorzaaken der beroerten. Een dut die hem deedt verliezen de geene daar hy 't meê houden wilde, endede vrien- den te vyandt maaken. Maar 't schijnt, de uitheemsche deeze tot boter den bodem niet geboort hebben. 't Waar anders van de geringste stoffe niet om gerucht in Parnas af te maaken. Niettemin het bedrijf van deezen dwingelandt zal, daar ter plaatse, echter noch ietwes naader ontpluift worden. Ondertusschen denk misschien U E. op overmor- gen te zien ter begraffenis van mijn nichjen Hasselaars. 't Welk aan- geroert zy, om U E. en den Heer Generaal te hoeden voor vergeefs herwaartskoomen, oft het op dien dag mogt beraamt worden. Zoo lange blijf hier, en altijds

U E.

Ylinx, Van den Huize te Muiden,
den 20 van Zomermaandt 1629.

Weldienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

173.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

BY de nevensgaande tijdinge zal Duc d'Alva weder voorhouden en bedilt worden zijn werk dat zwaar om vollaftren waar. Dee- ze spiegelingen, alhoewel ze noch de mijne niet ontdekken die hem den sprong te grondewaart deedt doen, zijn echter niet ydel, oft nutteloos voor de geene, die de bronkraanen naavorssen, daar onze opgang uit de ellenden, ende 't verloop der Spaansche zaaken in Nederlandt, uit gestraalt zijn. U E. zal hier leeren, om zich dien- stelijk naa exempelen en zinspreuken te schikken; hoe zuiver een oor- deel dat 'er toe vereischt wordt, ende dat het niet oft naulijx scherp genoeg weezen kan, zonder gestreeken te zijn op den wetsteen der ervarenheit. Mijn te leur gestelde hoop, van U E. op vrydag lest- leeden ter begraffenisse te zien, wordt getroost, met geloove dat dezel- ve te Velzen zy, en die ledigheit besteedt in d'onleede van uitschrij- ven. Is 't zoo, my zal lief zijn, de nieuwmaaren daar U E. dubbelt af heeft, van tijdt te tijde weder herwaarts te krijgen, om alhier daar mede onze schotelen te vullen, en met Italiaansch banket, by mangel van beter siere, somwijlen eenen licht vernoegbaaren vriendt

dienze naa zijnen mondt mogten zijn , te onthaalen. Insgelijx wensche dat als Joffrouwe onze zuster haar bekoomst hebbe van de tableturen, ons die geworden mooge, om de lust mijner huisvrouw te aazen , die zoet op het klavesimspel begint te worden, ende welke ik gaaren met zoo goetd een voedtsel , in de konst, gesterkt zag, terwijl de eenzaamheit deeze graagheit is voedende. Want t'Amsterdam zullen duizenderlei verleyingen haar den voortgank verhinderen ; maar dat geen dink en verhindere U E. zaalige begeerten, bid ik den Almachtigen. Ik blijve, naa hartelijke groete en gebiedenisse,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
24 van Zomermaandt 1629.

Weldienstwillige Broeder

P. C. Hóóft.

174.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

't **G**Een U E. my gister nieuw leverde, zend ik U E. oudt wederom. Als 't wijn waar, d'overoude Romainen zouden voordeel by 't verlies van den tijdt rekenen. Maar de maaren en de meisjes verdienen, door 't verwijlen, niet. Evenwel ik verzelschap het met wat nieuws uit Parnas. 't Welk, al is 't van de langste niet, daarom van de slechtste niet is. Men meet de deugdt by de elle niet: gelijk U E. weet; ende met reden het tegendeel noode zoude toestaan. Het brengt een van de meeste geheimenissen, uit het hailige der hailigen van den staat, aan den dag. 't Zal Boccalin wel vergaan, ende hy mag van geluk spreekken, vaart hy beeter in Parnas, als de winkelhouder, daar hy wil dat anderen zich aan spiegelen. Ik wil hem altydts wel verzeekeren, dat hy geen en noodt heeft van vereedelt oft ridder geslaagen, oft opgepotst te worden met pluimaadjen van tijtelen, dewijl hy zoo behendig is, om die munt neder, ende onder haaren gank te dringen. Want dit is, in zijnen zin, de rook daar der Vorsten schouw af rookt. Zoo daar iets is, ik verwacht het, ende lieft met U E. persoon ende Joffrouwe onze zuster, de welke,

Mijn Heer en Broeder,

Godt in genaade behoede, naa groete ende gebiedenis van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
1 van Hooimaandt 1629.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

Hier inne verftout my een brief op Antwerpen te sluiten, om door U E. dienaar, dewijl doch derwaart zijt schrijvende, besteldt te worden.

175.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

OVer negenen komt my d'uwe van heden ter handt. Kan echter niet laten zoo goede tijdingen, met de bygaande uit Parnas, te erkennen. Te meer alzo de laatste zoo kort is geweest, dat ze U E. over 't hooft schijndt gezien te hebben, niet vermaanende van den ontfangk. Ik zand ze op zondag af. Nu moet by deeze zeggen, in dien

dien Boccalin aan schempen op grooten, ende voorneemelijk op zijnen eersten opheffer, gestorven is, dat, naa mijne gissinge, deeze maare hem den moordsteek gegeven heeft; gemerkt hy daar in zich de genuchte geeft van 's Paus neef naa 't bewindtloos leeven te zien gaan, met de verslegenheit, daar de dieven mede ter galge gesleept worden. De tijdingen uit 's Hartogenbos vind ik niet onwaarschijnlijk. Eerstelijk om dat d'overlooper een burger is. Daar naa om dat den soldaaten buiten twijfel verdriet tot den lesten man, voor af, ter slagbank te gaan. Ende entlijk om dat de salpeter tegens verbodt uitgevoerd zijnde, den geen en die geen schuld daar aan hebben, moet genoeg gegeven worden door de straffe der brouweren hunder ellenden. Godt bewaare wijder d'onze tegens den vyandt, ende U E. met alle de zijne in genaade, naa wensch en groete van

U E.

Ter vlugt, van den Huize te Muiden,
den 5 van Hooimaandt 1629.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

176.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

BY de nevensgaande maare zal U E. zien, hoe dien Vorste*, daar bynaa geen maar aan scheen, in Parnas de klank naagaat van een gruwlijk laster, waar mede te wenschen stondt, dat alle Vorsten besmet waaren. Ik kan niet laten blijde te zijn met de eere, die my Boccalin doet, door 't overeenstemmen van zijn oordeel met het mijne, over 't leeven van zoo doorluchtig een persoonaadje. Niettemin noopende 't stuk der wraakgierigheit, en kan ik het Boccalin niet gewonnen geeven, zelfs op den geestigen zin, dien hy drijft van 't martelen zijner vyanden, door deugdt, eer ende voorspoedt: maar ben van gevoelen, dat die allerloflijkste Koningk besteevent ende bezeilt heeft een' andere baake, te weeten 't verkeer en van vyanden in vrienden, ende die niet te doen quijnen door afgunst zijner glorie, maar te doen groeyen, door een veroverde genegenheit, in den lof ende verheffing van hunnen weldoender. 't Welk my van zoeter inbeelding dunkt, als de suiker, die wy wenschen dat U E. gelieve te verzorgen, ende dat Godt almachtig bezorge 't heil van U E. ende de haare, aan de welke zich van harten gebiedt,

* Hendrik
den Vierden,
Koning van
Frankrijk.

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
15 van Hooimaandt, 1629.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

Ik had den Heer Generaal op Vrydag gezeit, dat in meeninge was gister eens herwaarts te gaan, en weeder te keeren, tot noodige verrichtingen eeniger zaaken; maar hebbe mijn werk zoo goeden veirt gegeven, dat daar door geraakt ben, en hier een wijle denk te blijven om van zijner Ed. Gestr. verzocht te worden, der welke U E. gelieve, nevens mijn gebiedenis, zulx aan te dienen

177.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

Voor den brief van gisteren, als gehaalt uit den brandt ende 't heetste uwer bezigheid, beken ik, naa maate van de moeite, ende prijs des tijds, daar aan te kost geleit, in U E. schuldt te staan. Mijne brieven uit Parnas zijn noch niet opgebrooken, om dat my quaalijk heeft moogen beuren die te leezen, ende min te vertaalen. Ik zie nochtans noode U E. nieuwmaaren schreyende t'huis koomen, gelijk het kindtsche spreekwoordt niet onbevallijk zeit. Zend'er daaromme by een briefken, dat ik wenschte, om zijne oudtheit ende be- meuzeling, geëert mogt worden voor een heiligdooim, gelijk de beenen uit de knielsvaaten geraapt, die men den anderen ten diersten aansmeert, met vroedtmaaken dat ze wel eer aan timmeraadjn gestaan hebben daar zielen in t'huis laagen, die nu den hemel bewoonen. Deeze kosteljkheidt is my gister van eenen Franschen soldaat, ende krepel van hier, uit het leeger gekoomen, vereert. 't Is een liefjen treedt'er niet op, zult gy zeggen. Nochtans vermeldt het eenige besonderheeden, die ik meene door andere niet zoo stukwijs overgeschreeven zijn. Als 't U E. geleezen heeft, moogt het de eeredoen, die de West-Indische Bewinthebbers 't hoofdt van den sint Jan hebben toegeleit, en aan Vulkaan opofferen. Ik hoor dat ze nu eenen buit uit Brasilië hebben, die hier te lande meer aanbidders vinden zal, ende by my in geen kleiner waarde is, om dat ze de suiker van de dierte geneezen kan, in deezen genaakenden tijdt van fruiten in te leggen, ende met zoet te zulten. Des te liever zullen wy ons tonneken heel vol zien, ende herwaarts gezonden by d'eerste geleegenheidt. Ende op die zoete hoop gebieden ons in gunste van U E. die Godt, met Joffrouwe onze zuster ende alle de haare, in voorspoedt behoede, nevens hartelijke groetenis van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
17 van Hooimaandt 1629.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

178.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

A Lhoewel de tijdingen van 't veroveren der schanffen my door anderen verwittigt, mijns oordeels, te houden zijn voor een tijdinge dat U E. uit de stadt is, vinde echter goet d'ingeleide uit Parnas aan U E. te richten, zonder betaalinge van de loopende maaren, die ik heeden geleezen heb, te verwachten, maar op hoope, dat U E. ons het tonneken suikers, daar zeer naa verlangt wordt, zal toevaardigen, mitsgaaders dat de Courtoisie van Mr. *Tsbrandt* eenmaal de 14 daagen zullen laten omkoomen, ende ons de tabletuir geworden. Van gelijken wenschte wel, my de gedubbelde nieuwemaaren, die U E. doch wijder niet waart konnen zijn, te rugge quaamen, om by wijlen een' vriendt, gelijk my nu te met daar toe geleegenheidt voorkomt, meede te onthaalen, in plaatse van beeter siere. Indienze U Ed. gelieft zelf te brengen, zullen te welkoomer zijn, ende U E.

met

met Joffrouwe onze zuster Gode bevoolen, naar dienstige groetenis van

U E.

In haaste en half by donker, van
den Huize te Muiden, den 22
van Hooimaandt 1629.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

179.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

OM eenigzins te betaalen 't geen ik ten achteren ben, door 't ontfangen van de zakken met tijdingen van Maandag leestleeden, mitsgaaders de bijzonderheeden van den staat der Veeluwe my op gisteren verwittigt, zende ik hier nevens een breeder nieuwemaar uit Parnas, dan ooit gedaan heb voor deezen. Echter bekenne U E. veel schuldig te blijven voor den eenen ende anderen brief, die alhoewel ter vlucht, met goede klaarheidt ende wel bescheidenlijk zijn ingestelt. 't Verschil dat U E. zoekt te weten tusschen *voorneemst* en *vernaamst*, kont bezeffen, wanneer U E. die woorden dewelke nu staan in den hoogsten standt, stelt in den laagsten, ende zegt: *een voorneemen ende vernaamt man*, by gelijkenis. Want alhoewel gemeenlijk, 't geen voorneemen is, ook vernaamt is; nochtans kan 't eerste dat in 't latijn *principaal* heet, bestaan zonder 't laatste, dat in die taal genoemd wordt *fameus* oft *celebris*. Hier is deezen morgen vroeg gekoomen een vendel van 150 hoofden: te middag 6 stukken metaalen geschuts met hun behoefte: wat laater de Heeren de Rijke ende Hudden, de welke met de Heeren gemachtigden van Utrecht hadden geraadtslaagt. Dat landtschap maakt groote zwaarigheidt, ende spreekt van afbranden van vruchten over 't platte landt, ende sterk maaken van de stroom der Vecht. Van alle andere tijdingen heeft U E. daar beter kundtschap, waar van aanpart te genieten van tijdt tot tijdt, my groote gunst zijn zal; ende te meer verplichten, door dien de kortheit van mijnen tijdt my middel ontzeit om zulx anders dan met dank t'erkennen. 't Welk alijds doen wil, ende by geleegenheidt beter. Godt gunne 't, en hebbe U E. met alle de zijne in zijne hailige hoede.

U E.

Van den Huize te Muiden, den
27 van Hooimaandt 1629.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

Hierinne gaat een Fransche tijdinge, my door Sr. Barthelotti den jongen toegezonden. Bid U E. naa 't leezen, die zijner E. te behandigen, nevens mijne dankzegginge ende gebiedenis.

180.

Aan de Heeren Burgermeesteren der stad Amsterdam.

Eerentfeste, hoogachtbaare, wijze, zeer voorzienige Heeren,

DEezen morgen goetstijds is alhier, om garnizoen te houden, door U E. ordre gearriveert, Capitain Hart met zijne Compagnie, over welke voorzorge wy bekenen reeden te hebben, zoo wel Burgermeesteren van Muiden, als ik, om ons in U E. verzienigheidt en affectie ten hoogsten verplicht te houden, en gemerkt hier geene oft luttel voorraadt van kruit en kogels is, dat zonder 't welk

't welk het voorfz. volk van kleenen dienst en ontzig zoude zijn; dat ook ten tijde van den laatften allarm op de Veluwe, U E E. goetvonden herwaarts te fchikken vier oft vijf ftukken kanons, fchietende ontrent 6 oft 8 pont yzers, om op de voorneemfte advenues geplant te worden, gelijk mede dat pas ordre gaaven, om een corps de garde van deelen op te ftaan, aan 't noordteindt deezer veftinge, zoo heb ik gedacht, dit alles by deezen aan te roeren, op dat U E E. dienaangaande gelieve te difponeeren, zulx als zy in discretie zullen bevinden van de geleegenheit vereifcht te zijn. Waar toe my gedraagende, zal U E E.

Eerentfeste, hoogachtbaare, wijze, zeer voorzienige Heeren,
den Almoogenden in fchut en fcherm bevoolen laaten, nevens wensch van gelukzaalige regeeringe, groete en eerbiedenis, van

U E E.

. July 1629.

Verplichten ganschdienftwilligen

P. C. Hóóft.

181.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,

Ridder, enz.

Mijn Heere,

IK fchijn miffchien gezondigt te hebben op U Ed. beleeftheid, die de mijne ontfteeken moest; gemerkt de traagheid in 't wederzenden van de bygaande *Tragicques*; waar van het zenden zoo gereedt geweest was. In den weege zijn geweest d'een ende d'andere reize, ende gelijke onleede, die'er my niet hebben laaten aanblijven, ende de fmaakelijkheid van haare verloopende inzichten, die'er my langzaam heeft laaten afscheiden. Lucanus en Juvenalis hebben my eertijds al wat in 't harte geleege: ende in deeze

— *agnosco veteris vestigia flammæ.*

[*ben ik noch warm van 't oude vuur.*]

Daar is'er niettemin, die honig en melk voor de twee lieflijkste lekkernyen des landts van beloften houden, en als ze gemengt zijn, zouden'er geen en mondt aan fteeken. Men kan te kiesch zijn. Maar zeecker de *Satyra* fpiet klokzeelen, ende is dat de zinnelijkfte draadt niet om wapenrokken te borduuren. Verworpelingen van woorden van ftraat op te raapen, ende doen dienen daar ze deugen, al was 't onder de eedelen, daar kan men eer af hebben. De dingen, zinnen en zinspreuken, dienen d'een naa d'ander te zijn. Doch dit al onder verbeetering, en in biegt tegens U Ed. die ook niet houdt van zakken met zijde te naayen, ende de welke,

Mijn Heere,

dat Godt houde in eere ende voorspoedt, bidt, nevens hartelijke groete en gebiedenis,

U Ed.

Weldienftwillige

P. C. Hóóft.

182.

Aan J A C O B W Y T S,
Algemeen Wachtmeester van 't leeger, en President van den
Krijgsraad der Vereenigde Nederlanden.

Weledele gestrenghe Heere,

TErwijl ik, ten ooren toe in de boeken begraaven, om naa te del-
ven den grondt van de grootste verrichtingen der grooten, met
een paizelijke pen doe deegens en spieffen speelen, leeren my U Ed.
Gestr. brieven, aan mijnen zwager geschreeven, dat het oorlog maar
in zijn' leerjaaren was, daar ik onze Historien aanvang. Want veldt-
slaagen, gevechten, en diergelijke werken van waapenen, schijnen
buyen van 't bloedt der ziedende krigsjeugdt, stout genoeg om een
op al, ende alles op den teirling van eenen strijdt te zetten; maar ang
voor den arbeit, en 't hoofdtbreeken, en 't leébreeken van nemmer
oog te liiken onder de pluimstrijkerie der zorgeloosheidt. U Ed.
schrijven werpt my een groot stuk over rugge in de eeuwen, ende
zie ik verrijzen de werken voor Alexia, oft zoo elders iet gehoord is,
van meerder hitfigheidt in aanslaan en uitharden. Zoo klopt men der
fortune op den duim, ende leert ze spoor houden: zoo dwingt men
zelf die zucht tot den Spanjaardt hebben met den Prinse te wenschen,
door kracht van de gunste in hun gemoedt gebaart uit de doorluch-
tigheidt zijner aanslaagen. Valt deeze stadt, geen gering deel der ee-
re zal U Ed. albewaakendt ooge te beurt vallen: 't welk deezen gelie-
ve te leezen, niet om de moeite van antwoordt, waar af de nieuwe
last van Hooft des krijgsraads U Ed. helpt verschoonen, maar t'aan-
vaarden mijne gelukwenschen met dien uitsteekenden staat. Waar in-
ne ik Godt bid U Ed. Gestr, ende in haar loflijken toeleg zijne Vor-
stelijke Doorluchtigheidt, te zeegenen, dien U Ed. Gestr.

Weledele gestrenghe Heere,

in schut en scherm alijds bevoolen blijve, naa d'allerhartelijkste
dienst-en eerbiedenisse van

U Ed Gestr.

1629.

Toegeneegen verplichten dienaar

P. C. H O O F T.

183.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

MY is leedt dat de Fransche tijdingen zijn gekomen als mostardt
naa den eeten. Te meer, mits U E. met zoo goede genegen-
heit zijne penne te werke stelt, om mijne onweetenheit van 't geen
daar omme gaat, te gemoete te koomen, met kundtschap die my niet
alleen, maar ook den Heeren Gemagtigden Hudde en de Rijke, hier
deezen morgen weder aan geweest zijnde, onbewust was voor een
goedt deel. Want alhoewel de Heer Oetjens, met hunne Ed. ende
eenige Gemagtigden van de Fdele Grootmogende Heeren Staaten van
Hollandt, op gister deeze plaats bezigtigende, my vertoont hadt
schrijven uit Harderwijk ende Utrecht, waar in U E. maaren ten
deele gemeldt waaren, zoo hadden zy nochtans geene kennisse van
't geen de Heer Wyts schrijft, ende eenige andere bijzonderheeden

T

in

in den uwen vervaat. Derhalven bidde, alhoewel mijne Heeren van Amsterdam aangenoomen hebben my van tijdt tot tijdt, 't geen hun verftendigt wordt, mede te deelen, U E. gelieve in deeze vlijt te volharden: voorneemelijk dat my toekome, 't geen de voorschreeve Heer Wyts zal overfchrijven aan mijn broeder Haffelaar, die ik achte geene zwaarigheid zal maaken van opening daar af aan U E. te doen. De kundtfchappen uit Harderwijk ende Utrecht ftemmen met U E, noopende de dierte in 's vyandts heir, ende dat hunne meefte fpijze is verfch vleefch van 't geroofde vee. 't Welk, behalven dat men 't hun ontzetten zal, zoo ik hoope, niet wel min kan doen, als flappe en ongezone lichaamen maaken, zonderling, in dit heete ende weeke weder, in 't welke de onmatigheidt van waater drinken, by mangel van bier, te vermoeden is dat ze mede niet weenig zal ontftellen. De voorschreeve Heeren hadden noch, dat de vyandt eenen papiermoolen onder Aarnhem had afgebrandt, ende daar over by d'onze geftraft was, met verlies van zefstig paarden, naa mijn onthoudt. De reft was te rug gedreeven. De Heeren Hudde en de Rijke zijn weder naar Amsterdam gekeert, in meeninge van voor den middag noch van hunne ondervindinge rekenschap te geeven. De Gemagtigden van den Heeren Staaten, zijn getrokken naa den Hinderdam, om in mondtgemeenfchap te komen met de Heeren Staaten van Utrecht, ofte hunne Gemagtigden. Hunne Ed. hebben my verklaart, dat over gansch Hollandt tuffchen Maas ende Zijp, de zefte man van de huisluiden opgepreft wordt, met gereedtfchap, om op een bot de gansche weftzijde van de Vecht, tuffchen hier en Utrecht, ende voorts van daar tot aan de Vaart oft Vreeswijk, te befchanffen, in voege dat ze, met een' matige magt, tegens alle geweldt, met Godts hulpe, zal te houden zijn. Daar wordt by verhaaldt, dat Prins Maurits, hooglofl. ged, wiens woorden, in 't ftuk van te verftaan wat tot's landts befcherminge dienftig is, voor wetten gehouden worden, zoude gezeidt hebben, getrooft te zijn, om de weftzijde van de Vecht ende Vaart voorschreeven, alzo bewalt zijnde, met tien duizendt man, tegens de gansche wereldt te verdaadigen. Men vindt hoognoodig, indien de vyandt dieper intrekt, dat ik den dijk aan de noordtzijde van 't flot, ende aan de zuidtzijde van Muiden zal doen doorfteeken, ende 't een ende 't ander alzo op een eilandt, mitsgaaders alle 't veldt ende laage weegen onder water zetten. Doch alzo ik tot dat uiterfte niet geirne en zoude koomen, nochte 't beraamen van 't punt van den tijdt daar toe, dat lichtlijk wat te vroeg oft veel te fpade zijn konde, op mijn oordeel laaten aankoomen, zonder fchriftelijken laft, hebben de voorschreeve Heeren gemagtigden van Hollandt aangenoomen, zoo lange zy in dit gewest verblijven, die zorge zelf te draagen, ende niet te vertrekken zonder my behoorlijke volmagt te doen houden. Maar, indien 't tot dien noodt ende 't doorfteeken komt, en twijfele niet, oft zullen, mits behoorlijk geftijft wordende met volk en behoeften, deeze plaatfe, Godt ten voorften, wel befchermen. Is niettemin de hoope van de Heeren van Amsterdam, ende de mijne, dat de Heeren Staaten, nu ten tweedenmaale, door de beroerten op de Veluwe, dus opgewekt, deeze geleegenheidt beeter zullen doen fterken, ende zulks verzien, dat men in gelijken voorval den vyandt wat naader zal moogen laaten koomen, ende niet van noode hebben, zoo tijdtlijk tot verwoeftinge van onze eigene landen, door 't waater, te ver-

verstaan. Ik dank U E. voor den overgezonden Toetsteen van staate: ende verlang naa leedigheidt om de deugd des zelve te moogen toetsen. Het woordt daar U E. van vermaant dat gevonden wordt in de laatste nieuwmaare uit Parnas, gis ik te zijn *il menante*, dat ik vertolkt heb, *de legger*; meenende daar mede eenen persoon ergens leggende om koop oft anderen handel te drijven. Ik heb 't in de *Woordtboeken* * niet kunnen vinden. Doch en heb mijn voorneemst *Woordtboek*, oft *Woordenaar* hoe men op 't Duits heeten wil, niet hier. De Fransche Historien van de laatste beroerten aldaar, gedenken van een *Spiegelschrift* † genaamt *Dialogue entre le menant & le mabeurtre*. Ende gedenkt my wel, dat ik geen van beide deeze woorden, zelfs in den Franschen *Woordenaar* heb kunnen opspeuren. Indien U E. broeder oft yemandt anders my hier in licht weet te geeven, zal my daar over verplicht houden. Ende hier mede zal ik U E.

* *Dictionnaire.*† *Discours.*

Mijn Heer en Broeder,

den Almoogenden, met Mejoffrouw onze zuster en alle die U E. E. lief zijn, beveelen, nevens hartelijke groete en gebiedenis van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
laatsten van Hooimaandt, 1629.

Ganschdienstwilligen broeder

P. C. H O O F T.

Deeze gereedt zijnde om te sluiten, ontfang ik de nevensgaande uitschriften van brieven, my door Burgermeesteren van Weesp toegezonden, die dezelve van Utrecht gister avondt laat ontfangen hebben. Zy zijn alle van den 18 en 19 ouden stijls. Dat men de verbijstertheit, waar van de laatste spreekt, overgekoomen is, en d'orde plaats neemt, is een gewenschte tijdinge, gelijk mede de toefcheut van hulpe uit verscheidene gewesten: Maar dat 's vyandts pakkaadje en zoo veel geschuts zijn gros achterhaalt heeft, een teeken dat niet en denkt te aarzelen, ten zy hy door klem van noodt gedreeven werde. Alles is in Godts handt, die 't beste den Vaaderlande en ons allen verleene. Amen.

U E. gelieve mijn Heer den Generaal dienstelijk te groeten uit mijnen naame, en aan te zeggen, dat ik eergister zijner Ed. Gestr. heb geschreeven. Mijn broeder Hasselaar zy insgelijx gegroet.

184.

Aan K A R E L M O R G A N,

Ridder, Gouverneur van Bergen op Zoom, enz.

Weledele gestrenghe Heer,

NAarder gelet zijnde, op 't geene U Ed. Gestr. op 't stuk van de gevangenen, by zijne missive in consideratie stelt, en daar en boven verstaan, dat de Waagenman, die dezelve herwaarts heeft gevoert, zich heeft laten hooren, dat hy den gewezenen ruiter onder de moeskoppers van den vyandt in 't decasteeren der Dorpen van Goeilandt zoude hebben erkent: zoo heb ik, by advis van de Heeren Gecommitteerden, U Ed. Gestr. wel dienstelijk te verzoeken, gelieve den voorschreeven Waagenman, zijnde van Laagebussen, weder herwaarts te zeinden, om daarop gehoort, en is 't noodt met den voorschreeven gevangen geconfronteert te worden: Mitsgaaders den voorschreeve Heeren alhier te laten toekoomen eenig esclaircissement,

T 2

be-

belangende 't geen in U Ed. Gestr. missive wordt geposeert d'intentie van Sillink geweest te zijn, in 't verhuiren zijner Landen voor een jaar alleen, af te wachten de koomste van de forces des Kaizars, om daar naa beeter zijn profijt daar meede te doen: 't zy dan dat de voorschreeve Sillink zulx mondeling zoude hebben geopenbaart, oft door eenig ander indicie van zijne meeninge en quaaide affectie tot den Lande kan blijken. 't Welk geschiedende, zal my vorder esvertueeren om alles t'ontdekken, daar by de gemeene zaake mag hebben eenig interes. De zaadels zijn reede gevisiteert, zonder yets te vinden: Maar resteert noch te doorzoeken hunne bagagie; en gemerkt U Ed. Gestr. goetvindt de voorschreeve gevangenenen alhier in verzeekeringe te doen houden, tot naader dispositie van de Heeren Staaten Generaal en zijne Princelijke Excellentie, wenschten de voorschreeve Heeren Gecommitteerden wel te weten, oft U Ed. Gestr. hunne Hoog Mog. en zijne Vorstl. Doorl. reede van deeze de-
tentie mag hebben geadverteert. Zal dan, nevens den persoon van den voorschreeven voerman, verwachten het antwoordt van U Ed. Gestr. in wiens gratie,

Weldele gestrenge Heer,

ik uit alle mijn vermoogen blijf gebiedende,

U Ed. Gestr.

Van den Huize te Muiden,
den 24 Augusty 1629.

Ganschgeaffectioneerde dienaar

P. C. Hóóft.

185.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

DE vlijt, waar mede U E. my doorgaands verwittigt heeft van 't geen daar ommegaat, verdient wel, dat ik zoo veel tijds uit mijne bezigheid scheure, als gaan zal, om U E. te zeggen, dat my gister aan den avondt een uitzendingeling wedergekeert is, die zelfstot in 's vyandts leeger, kondtschap gehaalt heeft. Dit brengt hy. De Graaf van den Berge met alle de Koninksche troep, uitgezeit het regiment van Graaf Jan van Nassauw, is opwaart getoogen eenige mijlen, ende leegert ontrent Deutekom, in een dorp, diens naam mijn man vergeeten heeft. Graaf Jan voorsz. leit aan geen zijde d'Yssel op de kant: Aan deez zijde niet dan Kaizars volk, sterk slechts 700 knechten: maar 32 Vaanen paarden, van 40 tot 50 elke Vaan. Tusschen beiden leit een brug, geheit t'eenemaal met paalen, ende wordt door Graaf Jan voorsz. bewaart, zulx niemant van 't Kaizars volk over kan. De twee Schipbruggen zijn opgenoomen. De behoefte van Lijftogt is draaglijk. Men bakter en brouwter: maar een kanne Biers geldt 8 Stuivers. De wallen van 't leeger zijn maar maatelijk sterk, ende geen grof schut altoos daar in. De brug is pas breedt om een waagen te passeeren, dat geen twee waagens elkanderen wijken kunnen. Mijn man heeft dit alles vertelt aan Graaf Ernst tot Aarnhem. Oft nu de vyandt verdrijfbaar zy uit dit voordeel, met de kragten die wy daar toe kunnen bezigen, gedraag my des tot de geene die 't stuk best verstaan. U E. gelieve deeze maare met bescheidenheid te raade te houden, ende niet te laten blijken datze uit my komt, om reeden. 't Welk vertrouwende, wil dezelve met
alle

alle de uwe den Almoogenden bevoelen hebben , naa groete ende gebiedenis van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
3 van Herfstmaandt 1629.

Ganschdienstwilligen broeder

P. C. Hóóft.

186.

Aan de Ed. Groot Mog. Heeren Staaten van Hollandt, enz.

Edele Grootmogende Heeren,

Tot antwoordt op haare missive van den 25 September leestleeden gelieve U Ed. Groot Mog. te verstaan, dat zedert den ontfank van 't schrijven derzelve, gedateert den 16 Augusty ik geene soldaaten, zonder paspoort vagabondeerende in mijn quartier, en heb vernoomen, uitgezeit weenige, die by de Officiers hunner Compagnien tot Muiden zijn achterhaalt. Ende zal U Ed Groot Mog. dit min bevremden, mits confidereerende's vyandts intogt over de Veeluwe, en stroopen tot onder 't kanon van Naarden, der wijze, dat de Dorpen van Goeilandt gedeferteert en verlaaten zijn geweest, zelfs dat van Hilfersom, zijnde wel 't voornaamste, in brandt gesteecken, en zoo wel het vagabondeeren, als 't rechercheeren daar tegens zich zelf aldaar verboden heeft. 't Welk haar met eenen gelieve t'accepteeren voor reeden, waaromme ik tot noch toe de versleegene huisluiden, door de vlucht en geledene schaaden buiten stel geraakt, niet en heb kunnen in wapenen brengen, nocht U Ed. Groot Mog. de monsterrollen over zeinden. Maar en zal niet laten alle behoorlijk debvoir daarinne te doen, volgens den last van U Ed. Groot Mog. dewelke,

Edele Grootmogende Heeren,

Godt Almagtig in gelukzaalige regeeringe altijdts behoede, en in haare goede gratie,

Uwer Ed. Groot Mog.

Onderdaansten dienaar

P. C. Hóóft.

Uit Amsterdam, den eersten
October 1629.

187.

Aan MICHEL VAN MIEREVELT,

Doorluchtig Schilder tot Delft.

Monsieur van Mierevelt,

Alhoewel ik de konst uwer E. handelinghe voor zoo volmaakt ken, dat de persoon ongelijk zoude hebben, die zich liet voorstaan uit U E. ooge te zijn, zoo lang zijn' schildery daar in is, zoo vreezen wy echter by mangel van spraak vergeeten te worden. Daarom heeft deeze pen, boetende 't geen des de penfeel in gebreeke gebleeven is, ons woordt te doen, en U E. vrundtlijk en ernstelijk te bidden, gelieve de gunste ons dus verre beweezen, met een spoedig afmaaken der kleederen en overschikken der stukken, te voltooyen. Ondertusschen, en tot dat ons beter gelegenheid van erkentenisse voorkomt, gaat hier nevens yet van zulke fruiten, als deeze tijdt des jaars, en ons gewest gewoon zijn te verleenen. Welke geringheid wy vertrouwen met zoo goet een harte alsze gezonden is, aanvaardt zal worden by U Ed. die met alle de zijne,

Monsieur van Mierevelt,
den Almoogenden in schut en scherm bevoelen zy, naar hartelijke
groete en gebiedenis van

Uit Amsterdam, den 19 van
Slachtmaandt 1629.

U E. Ganschdienstwilligen
P. C. Hóóft.

188.

Aan den Raadt van Staaten.

Edele Mogende Heeren,

IN voldoeninge van U Ed. Mog. missive van den 17, ontfangen den 20, heb ik den 21 deezer gemonstert het volk van oorlooge, garnizoen houdende binnen Muiden en Weesp, waar van de rollen hier nevens gaan. Ende gemerkt, om de traagheidt der betaalinge, zoo de respectieve Officiers van de Compagnien, als de magistraaten, die reede in 't verschot van penningen zijn, beduchten, dat de discipline van slap, die zy is, tot een uitgelaatene ongebondenheidt verloopen zal, en heb ik niet kunnen leedig staan, uit beider naame reverentelijk te verzoeken, U Ed. Mog. gelieve gedient te zijn met daarinne te verzien, 'thunnen soulagemente als naar behooren. 't Welk verhoopende zal,

Edele Mogende Heeren,

Godt den Almoogenden bidden, Uwer Ed. Mog. regeeringe altydts te zeegenen, en in haare goede gratie beveelen,

Uit Amsterdam, den 23
November 1629.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanen dienaar
P. C. Hóóft.

189.

Aan ZIJN PRINCELIJKE EXCELLENTIE.

*Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,
Genaadigste Heere,*

MEt reverentie heb ik onlanx ontfangen, het appointement, by uwe Vorstelijke Doorluchtigheidt verleent, op de Requête van Cornelis Claasz. van Hilfersom, en den last om te adviseeren op die materie. In voldoeninge van den welken ik uwer Vorstl. Doorl. heb te representeren, hoe de suppliant zich op den 3 April desjaars 1628. in zekere hutte, opgeslaagen tot gerief van 't arbeidtsvolk, dijkende aan de Naardermeer, ten gelaage vindende, bestaan heeft, eenen Timon Harmanszoon, in den slaap, daar hy zich toe gezet hadt, te steuren, hem een koole viers op 't lijf werpende, en sommeerende om te drinken. Waar over Timon, zoo onzacht gewekt, vraagde, wat hem zijn slaapen roerde, gemerkt hy evenwel zijn gelag staande was. Cornelis nochtans niet vernoegt met zoo goet een reede, schuift naar hem met den voet, en gefailleert hebbende, stelt de handt te werke, en raakt hem aan 't hoofdt, met eenen slag oft twee. Timon hier door patientie verliezende, schiet op om zich te weeren: zulx datter datelijken gevecht viel, zonder dat men zeggen kan, van wien het eerste mes getoogen zy. Maar Cornelis, hebbende zijn' wederparthy getroffen in den nederbuik, en denkende mitsdien, zoo te presumeeren is, der querelle meester te zijn, maakte zich het zijne quijt, en gaf hem noch eenen slag aan 't hoofdt,
naa

naa die quetsuire , aan de welke hy des anderen daags gestorven is. Een handeling in der daadt luttel favorabel , en waar over hy door my aan rechte gevordert , *per contumaciam* , by vonnisse van Scheepenen der stede Naarden , in date den 6 October daar aan volgende , balling 's landts geleidt is , met confiscatie zijner goederen , die doch anders van geringer waarde weezende , uit krachte der Privilegien van Goeilandt , met een somme van 100 Ponden van xl grooten 't stuk , zijn geredimeert , en by my ter kamere van de Rekeninge te verantwoorden. Wel is waar , dat ik niet en heb kunnen verneemen van eenige zijne comportementen , voor de toekomst van dit faict , die naa gelijke roekeloosheidt en moedtwil smaaken : ook naar 't perpetreren van dien , noch min ; mits dat hem zeedert onveilig geweest is dit geweste te frequenteeren , en door de afflictie , zoo ik hoope , geleert , zijn leeven beter te regelen. In welken regarde , mitsgaaders dat hy d'eerste is , die uit deezen quartiere , de gratieusheit uwer Vorst. Doorl. in dus een cas , heeft geimploreert , mijn gevoelen is , dat met applausie der landtzaaten , zal worden ontfangen de genaade , die Uwe Vorst. Doorl. hem zoude moogen gemeint zijn te bewijzen. Wijders niet ziende dat op dit subjeet grootelijx in confideratie komt , zal deezen eindigen , maar nemmermeer eenen getrouwen yver , om uwer Vorst. Doorl. met ziel en lijve ten dienste te staan. Ende met aanroepinge Godes , dat hy dezelve in glorie en voorspoedt den Vaderlande altijds bewaare , haar kussende die victorieuse handt in aller eerbiedenis , beveele uit alle mijn vermoogen in haare goede gratie ,

*Doorluchtigste , Hooggebooren Vorst ,
Genaadigste Heere ,*

Uwer Vorst. Doorl.
Onderdaansten ootmoedigsten dienaar
P. C. H O O F T.

190.

Aan de Heeren van de Rekeninge in Hollandt.

Edele Mogende Heeren ,

OM U Ed. Mog. te dienen van advise , op de bygaande Requeste van Burgermeesteren en Regeerders der Steede Weesp , Weespercarspel en Bijdelmeer , en kan U Ed. Mog. niet verbergen , dat de separatie daar inne geroert , ten regard van 't interes der Supplianten in zoo ketelagtig een materie , als die van jurisdictie is , notable onlust en desordre is causeerende. Dewelke , naa mijne opinie , zoude kunnen uit den weege geleidt worden , indien Uwer Ed. Mog. wel gevallen waare , my te committeeren over den geheelen rink van 't Bijdelmeer , tot exercitie van de jurisdictie , der Graaflijkheidt aldaar competeerende , met authorisatie , om vijf Scheepenen te kiezen , en een gemeene Rechtsbanke te constitueeren , zoo veel uit d'andere binnen den voorsz. rink , als in de tien ingetoogen hoeven , en buiten dien rink onder 't oude district van 't Bijdelmeer , in mijne commissie begreepen , woonende : Gemerkt zoo wel de Supplianten , als de Bedijkers van de voorsz. Meer , zijnde meest alle Borigers oft Inwoorders der Stadt Amsterdam , daar aan naar apparentie zullen neemen contentement. Waar op ik U Ed. Mog. bidde naar haare discretie billijk en favorabel inzicht te neemen , en Godt Almagtig dezelve ,

Ede-

Edele Mogende Heeren,
in gelukzaalige regeeringe altydts te behoeden, nevens alle behoer-
lijke dienst en eerbiedenis, van

Uit Amsterdam, den 12
February 1630.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanen dienstwilligen
P. C. Hóóft.

191.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,
Ridder, enz.

Mijn Heere,

DE roekeloosheid die dit gedichte den voet buiten de deure doet
zetten, en zich troosten van alle man gesteenigt te worden,
kan ik met overlast van mijner vrinden verzoek, dringen en aan-
staan, niet verschoonen. By de geene die aan eenen kant van de hoef-
slagbron gelikt hebben, zal 't dit doen,

— — — *Tenet insanabile multos*
Dicendi cacoëthes, & agro in corde senescit.

't Welk my geluft heeft dus te vertaalen:

Wie weet tot rijmlust raadt? dat zeer is veel te snoodt;
Een Dichter zeeven jaar moet dichten naa zijn doodt.

om by de Duitsche klerken mede vergiffenis te verwerven; maar
by de geene dien de voeten der ziele licht worden, als zy den lof
der Doorluchtige daaden hooren speelen,

Spero trovar pietà, non che perdono.

[*Mist my vergiffenisse, ik hoop op meedelijden.*]

Onder deeze tel ik U Ed. die biddende onder haare toegedaanste
Vrinden te tellen

. 19 van Sprokkelmaandt 1630.

Uwer Ed.
Ganschdienstwilligen
P. C. Hóóft.

192.

Aan J A C O B W Y T S,
Algemeen Wachtmeester van 't leeger, en President van den
Krijgsraad der Vereenigde Nederlanden.

Weledele gestrenge Heere,

TEn laatsten komt mijn yver ook te voorschijn: te laate niet naa
mijn oordeel. Want eenen eeuwigen lof heeft men duizendt
jaar naa den dag der daadt, en altydts te tijde aan. Verstaat het
yemandt anders, en daar en booven dat dit bygaande gedicht om
zijne duisterheid te laat van den Leezer begreepen zal worden, ik
schut beide die slaagen op deeze Zinspreuk: *Quæ cito placent,*
haud diu placent. [*Dat schielijk bebaagt, bebaagt niet lang.*] En-
de zoude lichtelijk mijnen vrienden verbieden my wijzer te maaken,
op boete van te hooren

— *Pol me occidistis, amici.*

Ik gebiede my zeer aan den Heere Van der Mijle, hoopende zij-
ne Ed. Gestr. zy om te gedoogen, dat zekere brief van Konink
Philips aan wijlen Prins Willem van Oranje met eigene handt ge-
schreeven, my zal te leene gezonden worden, voor eenen korten
tijd

tijdt, nevens de beraadtsreedenen van den Heer F. Veer op den slag van Vlaanderen, die ik verwachten zal van U Ed. Gestr. en dezelve alle ootmoedt en doenlijke diensten, van,

Weledele gestrenghe Heere,

U Ed. Gestr.

... den 19 van Sprokkelmaandt,
1630.

*Onderdaanigsten verpligtsten
dienaar*

P. C. H O O F T.

193.

Aan TESSELSCHADE ROEMER VISSCHERS.

Mejoffrouwe,

Mijn' verdroogde rijmpen is, deez' daagen, een groenigheidt over, ende daar van gekoomen, 't geen U E. hier by ontfangt. Indien 't het beste maaxel niet is, laat het U E. niet nieuw geeven. Want behalven dat ik noit mijn heele werk maakte van dichten, gelijk schier dient te doen, die naa volmaaktheid tracht, zoo heb ik 's my nu in zoo lange niet onderwonden, dat ik haast waande dit deel der werelt gestorven te weezen. Maar 't gaat my (ach arme!) als de vrouwen, die denken haar kruis van 't kinderen te kerke gebragt te hebben, ende weeder mal worden in haar' ouwde daagen. 't Welk my doet duchten, dat ik deeze quaal in mijn graf zal voeren, ende misselijk waar maaken 't zeggen van eenen Latijn*, dat ik onlanx naa, oft vielleicht verby gekuyert heb, aldus deunende:

* Juvenal.
Lib. III. Sat.
VII. vers. 50.

Tot rijmzucht is geen raadt, dat zeer is veel te snoedt.

Een dichter zeeven jaar moet dichten naa zijn doot.

Maar als 'er geen beternis te wachten staat, is 't tijdt om den zieketrooster te loopen. Ay lieve, verdien gy dat geldt. 't Welk geschieden zal, indien U E. met eenig gedicht my te zenden bewijst van de zelve quaaie niet heel geneezen te zijn. Want het is geen kleene troost gezelschap in zijn' ellende te hebben. Maar, dit evel uitgezeidt, wordt U E. ende mijn' Heere uwen man, met alle de haare, nevens hartlijke groetenis, alle goedt gewenscht,

Mejoffrouwe, van

U E.

Uit Amsterdam, den 20 van
Sprokkelmaandt 1630.

Ganschdienstwilligen

P. C. H O O F T.

194.

Aan J A C O B W Y T S,

Algemeen Wachtmeester van 't leeger, en President van den Krijgsraad der Vereenigde Nederlanden.

Weledele gestrenghe Heere,

Grootelijx heeft my U Ed. Gestr. schrijven van den tienden dezer begunstigt, met overbrengen van zoo een stuk gehaalt als uit den brandt, en oorspronkelijk gekoomen uit een ervaarene handt, die over 't werk geweest zijnde, 't zelve zoo bescheidenlijk heeft konnen openen ten gronde toe, en als van stuk tot stuk ontleeden. Diergelijke aantekeningen waaren de rechte peilloden, om met kennis te bezeilen de zee, daar ik my in begeeven heb. Het gaat hier by te rugge, niet zoo ras als ik wel wenschte, maar als my moogelijk geweest is het te doen uitschrijven door eenen vertrouwden vriendt. De

V

Heer

Heer van der Mijle heeft groot gelijk my met den gemeenen voet te meeten, gemerkt mijne zorgvuldigheid om vrienden in gelijke zaaken te voldoen, van zijne Ed. nooit beproeft, en konst is den lieden aan te zien wat zy in den boezem voeren. Des ik de gelegenheit afwach- tende, my in zijne gunst ondertusschen gebieden wil. Ende de aan- wijzing op den Heere Huigens, dien ik om de beraadtsreedenen van den Ridder Veer over den slag van Vlaanderen, in Fransche taale, des te liever zal moeyen, verplicht my, nevens zoo veele andere blij- ken van U Ed. Gestr. geneegenheidt t'mywaarts, om der zelve, en alle die haar lief zijn, allen wasdom van eere en voorspoedt van Go- de toe te wenschen, mitsgaaders eeuwelijk te blijven,

Weledele gestrenge Heere,

U Ed. Gestr.

Uit Amsterdam, den 24 van
Lentemaandt 1630.

Onderdaanste toegedaanste dienaar

P. C. Hóóft.

195.

Aan **CONSTANTIJN HUIGENS,**

Ridder, Geheimschrijver des Prinssen van Oranjen.

Mijn Heere,

DE woorden, die een onverdiende geneegenheidt t'mywaarts U Ed. Gestr. penne uit den hals gehaalt heeft, en over mijn gedicht doen spreken, zijn sterk genoeg om die stoffe haar' aardtsheidt in aardigheidt te doen verwandelen, in 't verstandt der fraaiste geesten, die in den geest Uwer Ed. Gestr. gelooven. Het kittelt my te zien dat U Ed. Gestr. geraaden heeft, waar het met dat werksken op ge- munt was, bynaa zoo zeer, als had ik bezeildt het geen ik besteevent had. U Ed. Gestr. sprak my geirne moedt in om den heldinnebrief van Doctor Barlaeus burger van Amsterdam te maaken. Maar dat de hoofsche lucht hem bet gelijken zoude, bevroed ik te wel, uit U Ed. Gestr. aangeheve vertaalinge, my getoont door den Heer Wijts. Ende gelijk geen' heusheidt van zijn Ed. Gestr. alleen komt, zoo heeft het haar gelieft my te verwittigen, hoe zekere beraadtsreed- nen van den Ridder Veer, over den slag van Vlaanderen, in Fran- sche spraake, onder U Ed. Gestr. beruften. Indien my die een korte wijle, om te doen uitschrijven, geworden moogen, deeze zal een eerlijk bladt vullen in 't boek, dat ik van de gunsten, my door U Ed. Gestr. beweezen, ben houdende. Op welke hoope ik hoopen wil, dat de werelt noch niet verbeurt heeft zoo dierbaar een schat en fieraadt als haar is Mevrouw de gemaalinne van U Ed. Gestr. mits- gaaders Godt bidden deeze eeuwe te behoeden voor zulk een duister- nis, als haar door 't blussen van zoo gelieft een licht zoude overkoo- men: en nevens wel hartelijke groete en gebiedenisse aan beide, blijven,

Mijn Heere,

U Ed. Gestr.

Uit Amsterdam, den 24 van
Lentemaandt, 1630.

Verplichte dienstwilligste

P. C. Hóóft.

196. Aan

196.

Aan ANNA ROEMERS VAN WEZEL.

Mejoffrouwe,

VIndt men in moeilijkheid mijns gelijk, die, niet genoegende aan U E. by de ooren gefokt te hebben met dit Gedicht, eenen tweeden torn met het zelve koom doen op U E. oogen? Maar wijt het de deugd van 't een en 't ander paar, die gelijk een zeilsteen dusdanige quelyzers naa zich trekt. De Vaarzen sneeuwen U E. op 't lijf van alle kanten, met zoo klein een' schreumte, als of het licht waar voor de juistheid van U E. oordeel te bestaan. Zal men dit wijsheid heeten? Evenwel is het, dunkt my, niet al van 't mal, dat men de schaamschoe uittrekt, om zijn leemten te toonen, en raadt daar tegens te verwerven. Deeze is de glimpigste boodtschap daar ik de mijne om sturen kan by U E. die hun gelieve vry op hun zeer te tasten, gelijk,

Mejoffrouwe,

vereischende is een oude en openhertige vrundtschap, waarinne t'uaarts, en mijn Heer U E. man, altijdts wenscht te volharden

U E.

(1630.)

Ganschdienstwillige

P. C. H O O F T.

197.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,

Ridder, Geheimschrijver des Prinssen van Oranjen.

Mijn Heere,

IK heb den Heer Ridder Veer uitgehoort, en licht gespeurt, dat dat maar half gehoord was. Mogt het U Ed. Gestr. eens gebeuren uit te spannen, zonder verachtering van den dienst zijner Vorstelijke Doorluchtigheid, om den voorspraak van den overleeden Prinsse Hoogl. Ged. en andere hulphelden te speelen, de rest uwer ledige uiren zoude zich niet behoeven te schaamen, zoo eenen avondt speelingaans in haar gezelschap t'ontfangen, en mijn arbeit belijden moeten daar grootlijx door verlicht te zijn. Op Uwer Ed. Gestr. aanwijzing heb ik binnen en buiten 's Landts doen zoeken *il Connestagio*, *Giustiniano*, *Campana* en *Colonna*: Maar niemandt van allen gevonden. Wiste U Ed. Gestr. eenigen raadt om daar aan te geraaken, ik waar om dien zoo vlijtelyk te volgen, als de geboden van U Ed. Gestr. met de welke zich altijdt vereert zal houden,

Mijn Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Amsterdam 1630.

Verplichte dienstwilligste

P. C. H O O F T.

198.

Aan TESSELSCHADE VISSCHERS,
KROMBALG.*Mejoffrouwe,*

WY bedanken U E. voor het byzetten uwer borst van gitte, die houdende voor een Hieroglyphike oft heiligletter en zinnebeeldt

beeldt van het deel dat wy hebben ende hoopen te houden aan d'andre, daar zoo goede ende groote wenschen uit koomen. Wy zienze niet beeter te vergelden dan met beede tot U E. dat ons de eere geschiede van 't kindt te heffen, dat het U E. zoo zuir maakt, ende tot Godt, dat hy U E. aan 't zelve zoo veele vreugde laate beleeven tot belooninge dier smarte, als alle deugden en fraayigheeden van een gewenschte vrucht ter borste van een beminnde Moeder, in veele jaaren, kunnen inneboezemen; latende dezelve met den Heere U E. gemaal denzelven in genaade bevoolen, nevens hartelijke groete ende gebiedenis,

Mejoffrouwe, van

U E.

Verplichten dienstwilligen

P. C. Hóóft.

199.

Aan dezelve.

Mejoffrouwe,

ALs ik naa de prijs van de Academie staan wilde, ik zoude staande houden, dat de beste tong is die van Joffrouwe Tesselschaaspen. Want haar uitspraak heeft niet alleen my wel gevallen, maar mijne liefste Helionora zoo wel gesmaakt, datze door die lekkernye, tot haare eerste liefde ter Poëzie bekoort zijnde, ernstelijk op my verzocht heeft, ik zoude dat gedicht doch uitschrijven; 't welk 't eerst is dat zy my zulx in alle haar leeven geveert heeft. Zy verlangt zeer naa U E. jeegenwoordigheidt; ende alzo wy rekening maaken in 't eerst van Juny, de vrienden van de Beverwijk te verzoeken, zijn ook in meeninge van alsdan U E. met eenen by te koomen; mits dat U E. gelieve ons de eere te belooven, van met ons naa Muiden te trekken, ende te zien oft dat gewest stof tot festoenen zal uitleeveren. Mijn Huisvrouw verzoekt hartelijk nevens my, dat ons deeze bede niet geweigert werde; maar U E. gelieve haar zaaken daarnaa te schikken. Het bygaande antwoordt op de vraage, kan U E., zoo betuttelt als 't nu is, in 't net stellen, ende beslooten aan de Academie overzenden, oft aan U E. zuster, om aldaar ingeleevert te worden. De Roemer, versta ik, zal door haar handt gesneden worden: ende misschien zucht tot de vrienden hebben, om niet uit het geslagt van Roemer te gaan. Wy gebieden ons beide aan U E. ende mijn Heer U E. man, die Godt, met alle de uwe in eere ende voorspoedt alijds bewaare, naa wensch,

Mejoffrouwe, van

U E.

Ganschdienstwilligen

P. C. Hóóft.

Uit Amsterdam, 10 van
Grasmaandt, 1630.

200.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

DE vaardigheidt uwer penne, om mijnen arbeit te hulpe te koomen, maakt de mijne togtig naa behoorlijke erkentenis voor haare verlichtinge. Daarby komt het, datze zich zoo dapper geweert heeft, als U E. zien kan aan de bygaande overzetsels uit

Ta-

Tacitus. Eer ik dacht, dat U E. de reede van Germanicus aan 't krijgsvolk al hadt, was ik zoo diep daarin geraakt, dat het daar voort meê deur moest. Het zal misschien niet al verlooren moeite zijn, indien 't U E. lust d'eene overzetting tegens d'andere te vergelijken. De loopmaaren gaan hier nevens ten dank te rugge. Ik zoude hoopen die gunst al te met, met wat nieuws uit Parnas, te vergelden, waar 't dat U E., die der noch etlijke onder zich heeft, my die geliefde toe te zeinden, oft ten minsten de getalen, om te weten, wat verduitscht is, en wat niet. De duister overvalt my, ende wil dat ik endige, met groete ende gebiedenis, van

U E.

Uit mijn Torentjen, in haaste
den 30 van Grasmaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. HOOFT.

201.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DAt gy my te goetd rekent 't geen ik over schuldt zende, maakt my te graager om mijne middelen, onder eenen man te zetten, die daar zoo wel mijn beste mede is wetende. Dies alhoewel my 't instellen van een driejarige reekening aan de Graaflijkheid den tijd zeer benaauwt heeft, heb ik daar echter uit doen vallen het overzetten van 't stuk uit Tacitus hier nevens gaande, om de vierige lust te believen, daar ik U E. meede ontfleeken zie. Nieuws kan ik van hier niet overmaaken, 't en waar de galm van de Italiaansche loopmaaren, oft eenige Fransche tijdingen, uit den Secretaris des Ambassadeurs, in den Haage leggende, gekoomen, ende my door mijn' zwaager Bartelot bygezet. Ik denk dat U E. daar zijn bekoomst al af heeft. Niettemin van smaakelijke spijs doet men wel twee maaltijden achter elkander' zonder walgen. Daarom zal, op 't onzeeker oft het U E. gehoord hebbe, zeggen, dat het geluk den aanvang der Françoizen in Italien lieffelijk toelacht. Naa 't veroveren van Pinarol en 't slot, heeft Thoiras, die braave Ridder, die de Engelschen op 't eilandt van sinte Marten 't hoofdt deedt stooten dat'et hun heuggen zal, met drie duizendt mannen zich in der nacht op weg begeeven hebbende, door beladdering meester van Crescentin gemaakt. Deeze plaats wordt gezeidt van merkelyk verlangk, ende de Savojart in gevaar te zijn van 't Markgraaffschap van Saluzze te verliezen. De quadaardigheit van dien Heer heeft het war alle zijn leeven gezocht, en zoo hy 't nu zijn zat vindt, zal hem wel gegunt worden, van alle die de Fransche, oft geen' zijde altoos, draagen. Met een ding ben ik begaan. Dat 's de buik: en dat die, zich qualijk gevoert vindende, tegens 't hoeft en d'andere leeden zal beginnen te morren. De Heer Ammiraal van Chastillon, lofliker gedachtenisse, plag te zeggen, als men een heir ging toerusten: *Commençons à former ce grand monstre par le ventre.* [Laat ons in 't vormen van dit groote monster van den buik beginnen]. Want hoe heet parthyen op elkandere zijn, de kok is een magtig scheidsman. Doch wil men dat Pinarol den weg tot de lijftogt wat baanen zal. Ook komt de welgeaarde Bassompierre met eenen goeden hoop Zwitzers, uit dat gewest aan, ende, 't zy hy zijne krachten aan de Venetiaansche knoopt, oft een ander gat boort, zal moogelyk zoo veel ruimte maaken, dat'er de mondkost doorzakt. Doch weet ik'er niet grondigs van te oordeelen, als

die nooit voor lootsman in 't gebergte gevaaren heb. Wel wenscht' ik dat wy maar dien zoetemelx harten niet slagten, die altijdts slabakken in voorspoedt, en terstondt vergeeten hoe radt een weerhaan dat het geluk is, maar meenen een spaak in haar wiel te hebben, als die windt maar een oogenblik staat: daar de grootmoedige en luiden van mijn hart, in zulk een geleegenheidt, door de treflijkheidt der hooppe verwekt worden, om te meer op hun stuk te passen, en zoo 't verloop van geldtmiddelen, als andere zaaken, te richten, en in den ouden plooi te brengen. Waaren wy zoo rijk in de hedendaagsche geleegenheidt, als ons die raadigheids maaken kon, wy mogten vraagen oft Breda en Lingen te koop waaren. Maar 't heeft te veele voeten in de aardt, ende te groot een spel in, zulk een' meenigte van hoofden onder zoo een wijzemans muts te brengen, als de Prins van Oranje, naa mijn verstandt, draagt. De Westindische maatschappy hoor ik dat noch een eilandt bemagtigt heeft. Dat Spanje overboedig waar uitkoop met haar te maaken voor Potassi, om de rest van haar te leen te houden, ik weet naauw oft zy te spreken zouden zijn. Daarentusschen vertelt men van een knoet, die spaanderen onder zijn arm raapte, en bleef al staan insteeken, staan insteeken, tot dat hy gewaar werdt, dat, zijn arm niet meer omvatten konnende, achter zoo veel losse als hy van vooren was laadende. Maar dit sprookjen onder de roos: alzo ik my van de Bewindthebberen geen' grooten dank zoude toeleggen, voor t'onderwijs dat'er in schuilt. D'ervaarenis zal beeter schoolgeldt aan hen verdienen: niettegenstaande dat'er wijze luiden onder zijn. Ook maakt het geluk wijs in de oogen der wereldt, die alle raaden prijst als ze maar wel beslaagen. Als 't hun genoeg waar, dat men met hun wenschte, zy zouden een' fant van my maaken. Want my verlangt hen al te zien doen wat zy konnen, en alles gelukken wat zy doen. Zoud men niet? 't Landt moet hun' welvaart in zijn' borze, in zijn' veiligheidt voelen. De Duitische looptijdingen moogen hier niet aarden. T'Amsterdam, al zijn ze doodteeters, hebben'er nochtans gezelschap van haar soort', ende aldaar opgeleidt zijnde, wie weet waar ze noch eens, om 't vervolg der zaaken dat ze inhouden, mogten te pas koomen. By my hebben ze uitgedient, als ze maar eens gemonstert zijn. Want met zulk volk zoud ik niet darren eenigen aanslag bestaan, daar ernst in vereischt waar. Maar mijn pen ter klapborze geraakt, schijnt zich zoo verre met 'er praat te vergeeten, dat ze zich niet hoort uitluien, met de bryklok, roepende dat het papier vol is, ende tijdt om 't hek te sluiten. Zy zal boeten moeten met een ander bladt. Vergeef het haar: want de boomen leeren zich wel kleeden, pronken, toerieken, toenijgen, toeknikken, en alle ding behalven spreken. Was Momus hier zoo wel bedreeven als in den hemel en elders, hy riep: Al weêr geen deeg, en beschrobde Jupijn, dat hy aan zoo vriendelijke schepsels de tong vergeeten hadt. Dit zeggen zy evenwel alle jaars eens, dat het leeven op een sterven uitkomt; dat de tijdt roozen brengt, en altijdt voor windt voor stroom zeilt, zonder anker te werpen. Des, die wil van den May begeert, speele kort beraadt goet beraadt. Want zijn quikheidt is een korte vlaag. Kan U E. op zondag hier koomen, hy heeft blaaden en bloemen genoeg om vijfmaal aan te rechten. Jaa zal U E. onthaalen gelijk Philips van Macedonien den dwaazen Arts*, die zich Jupijn deedt noemen, reukvaaten deedt voortzetten, om zijn neus te spijzen. Was dat niet een' lekkerny om eenen godt goe fier te

* Ziet den
162 Brief.

te doen? Noch ging de bengel door, zonder zijnen waardt te bedanken. Indien U E. zoo heemelsch een hart niet heeft, noch zullen wy raadt om de kost vinden. Voor vrienden is ze haast gekookt. Op de rol van die, staat U E. hier als een van de bevelhebbers, ende wenscht t'uwent te staan, juist in 't laatste gelidt niet,

Mijn Heer en Broeder,

Van den Huize te Muiden, den
10 van Bloecimaandt 1630.

U E.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

Kan U E. my 't Plakaat tegens de ketteryen, van Kaizar Karel, van den jaare 1529 doen zien, 't zal my lief zijn.

202.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

OP dinxdag 's avondts van Yffelstein gekeert zijnde, en watter werks over hoop vindende, heb echter onder de eerste zorgen ter harte genoomen, d'erkentenis van U E. moeite in 't uitschrijven der stukken U E. toegeschikt. Zende derhalven hier nevens 't geen de tijdt my toegelaaten heeft over te zetten. My is van goeder handt overgeschreeven, dat de Vroedtschap van Haarlem begint te splijten, de gemagtigde 't hoofdt op te stecken, ende de heevigste zich t'zoek te maaken van naa den Haage te gaan. Zulks de Burgermeester van Loo, ende Overkaamer, zijnde gevoeglijke luiden, ter dagvaart verschijnen, met last, wel om zich tegens de handeling van 't bestandt te verklaaren, doch zoo de voorneemste leeden der Staaten daar op blijven dringende, zoetlijk te volgen. Niettemin versta ik van anderen weege, dat de Burgermeester Berkel, trekkende op de onderhandeling van de wissel der gevangenen, aan de Heeren algemeene Staaten verzocht hadt eenig bescheidt, dat hy den gemagtigden van den vyandt geeven mogt, indien zy wederomme van bestandt voorfloegen. Waar op, naar een wijle haperens, hem t'antwoordt gegeeven was, niet dat hy de handeling afslaan zoude, maar zeggen, dat men van deezer zijde noch niet gereedt was met volkoomen besluit. Indien aldaar iet van verlangk is, zal 't geirne verneemen. d'Italiaansche loopmaaren zeggen, dat het oorlog daar hoe langer hoe dieper wortelt. Konden wy nu aan rust geraaken, en onze bondtgenooten, zonderling Vrankrijk, payen met belofte, van zelfs gedurende 't bestandt onze wapenen ende middelen t'hunnen dienste te besteeden, zonder dat te krenken, naa den stijl van de hedendaagsche onpartijdigheeden, door den Kaizar tegens ons, door Spanjen tegens 't Paltsgraaffschap, en anderen op gelijke wijze gevolgt, wy zouden, mijns oordeels, onze dingen niet quaalijk gedaen hebben, ende medespeelen zonder waagen. Ik denk U E. heeft nu uitgebruiloft: maar indien eenig wedermaal tot Weesp volgt, zult gedient zijn met hier U E. nachtrust te koomen neemen, nevens Joffrouwe onze zuster, kinderen en maagden zoo veel U E. gelieft, en ons welkoom zijn. Mijne Huisvrouw is wel noch tot Yffelstein, doch alzo haer zuster op 't alleruiterste is, denk zy het daar niet lange maaken zal. Ook hoopen wel middel te vinden, om U E. zelfs in haer afweezen, te gerijven van herberge. Maar gelieve my

my de voorweete te doen, en zy U E. met alle die haar lief zijn Go-
de bevoolen, nevens groete ende gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Uit mijn Toorentjen, den
14 van Bloemaandt 1630.

Ganschdienstwilligen broeder

P. C. Hóóft.

203.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DAt de reede van Germanicus, ouwlinx door my overgezet, meer
naa den arbeit ende U E. best smaakende is, en benieuwt my
niet. Want ik heb dat pas my toegelaaten wat wijder van de woor-
den des schrijvers af te weiden, om de geur der Duitsheidt wille, 't
welk my, alhoewel lastiger, nochtans lustiger valt, als stip aan de
woorden gebonden te zijn. Nochtans om dat men zoo doende som-
tijds, ten minsten in schijn, af dwaalt van de meeninge in 't Latijn
uitgedrukt, oft immers bedilling te verwachten heeft, ende U E.
zich veele laat geleegeen zijn aan 't doorgronden en inneemen van
den zin, waar mede Tacitus geschreeven heeft, ende dien hy zich
als hy schreef hadt ingeprent, heb U E. dien aangaande willen vol-
doen. In 't geene hier by gaat heeft U E. een reede van Arminius,
eerst weenig oft niet van 't Latijn afwijkende, daar naa op een be-
zonder papier wat stoutelijker gehandelt. Is 't U E. aangenaam dat
ik dien voet houde, zal 't van goeder harte doen. Ik zoude hier uit
de werelt weezen, 't en waare de Heer Bartelot my door zijne gun-
ste, met overzenden van veele stukken, het Italiaansch oorlog raaken-
de, een' jegenwoordige werelt in mijn Toorentjen scheen te stichten.
Zoo bescheidenlijk zie ik al 't woelen, wroeten, en woeden van de
ydelheidt der menschen daar inne voor mijn oogen. Den uitgang der
welke, gelijk die gemeenlijk valt, overpeinst zijnde, my zekere
dichten van den Ridder Marino dus heeft doen overzetten oft naa-
volgen:

• *Ontfonken.*

De mensch, die zich, met lust naa broosheidt, laat ontzindelen,
En, hijgende van togt, naa ydle winsten draaft,
Is eeven als een tol, die, met gestaedig zwindelen,
Zich zelven licht den voet, en eige grassteē graaft.*

Niettemin het laat niet vermaakelijk te zijn, met de quelling van
anderen, zijn oogen te verklaaren: indien men aan Lucretius geloo-
ven mag, daar hy dus oft ten naaste by dus zeit:

*Door 't geeslen van den windt, wanneer de zee gemartelt,
Met grauwen, tegens 't zwerk en vliēde wolken, spartelt;
Is 't zoet, te zien, van duin oft haven af, hoe dat
De bootsman worstelt met de doot in 't holle nat.
Men schept geen vreugdt nochtans uit iemant zijn bedroeven;
Maar zien van 's anders ramp, doet best onz'welvaart proeven.*

Daaromme indien aldaar iet is uit den Haage oft anders, zal geen on-
aangenaam voeder voor mijn' ooren zijn. U E. behoeft het nu op den
bezigen maandag niet te laten aankoomen, maar heeft tijdt om ons
breeder kundtschap toe te vaardigen. Waar toe my verlaatende, wil

U E.

U E. en alle de zijne, Gode bevoelen hebben, naar groete ende gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

In haaste, uit mijn Toorentjen,
den 17 van Bloeiimaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

204.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

IK dank U E. voor 't gedult van twee-oft driemaal met brieven aan te kloppen, eer U E. eens met antwoordt ingelaaten wordt. Mijne onleede heeft de schuldt, die ik ter naauwer noodt zoo veel tijds afgedwongen heb, dat 'er de bygaande overzetting uit heeft kunnen vallen. Als 't acht of tien daagen voordr is, dat ik van tien oft elf gevangen en, van zekere gemagtigden op de bouwbeetering deezes huis, en andere op de dijkgeschillen, ontslaagen ben, hoope my te bekeeren, 't en zy door d'eene oft andere reize, naa elders verleidt worde. Den Franschen Tacitus gelieve U E. te doen bestellen op den Nieuwen Dijk, by 't Graavestraatjen in den Engel, meene dat hy blaauw is, ten Huize van Grietje Pieter Proosten, aan haare nichte Weduwe van Adriaan Verhee. De Harpoen is aardig, al zal hy veel haarig dunken, niet min als de Roskam. My dunkt hy tegenaadiger, om dat hy ieder naa geeft dat hem naakomt, en zoo wel voor een goetd betaaler, als voor een scherp maaner gaan mag. Maar verwondert U E. dat die geeft het op groote perfoonaadjen gelaaden heeft? daar aan ziet gy zijne grootmoedigheidt. Hebt gy voor 't Tuchthuis niet zien staan de spreuk, die, by den Poët op Hercules gepast zijnde, van de Tuchtvaarders geëigent wordt?

Virtutis est domare quæ cuncti pavent.

Het geen, daar alle man voor zwigt,

Te temmen, is manhaftheids plicht.

Kan ook een heerlijk hart zich hooglijker ophaalen, als met het weiden zijner gedachten door een heerschappye, gevoert over de geene die met eenen graauw, aan Kaizars en Koningen 't hart in de schoenen doen zinken? Maak vry rekening, dat marmore zaalen en gulde galeryen niet dan prullen en poppegoetd zijn voor den geenen, die gewent is over toppen van mijters en kruinen van driefvouwde kroonen te wandelen. Ik zie wel wat U E. zeggen wil. Dat'er weenige zijn, dien 't gelukt zonder te struikelen, oft aan die heete hoofden, zoo veel blaaren in hun voeten te branden, dat het sap de kool niet waardt is, en veelen nutter waar in een houte schootel over straat te kruipen. Te eelder is de kunst: en te meer eers heeft hy daar af, die 't loflijk uitvoeren kan. Niet dat my schempen en schieten een ridderlijke hanteering dunkt, oft, gelijk de vliegen op een glas, over 't gladde heenen te loopen, en op 't rompelig stal te houden; maar, gelijk U E. wel zeidt, den verweenden bakhuizen hunne wanschapenheidt, en ezelen hunne ooren te toonen, op hoope, dat zy 't zoo klaar niet vindende t'hunnent, oft het een duif geleezen hadt, wat waters in hunnen wijn doen moogen, en kleender leeren zingen. Want anders is my tegens de borst, dat men de luiden leelijk en afschouwelijk in 't oog der gemeente maakt, daar zy leer en stichting by te zoeken, en uit te zuigen heeft.

*De Godtsvrucht, 's hemels gaaf, bei nut voor best' en boest',
In voorspoedt 's menschen toom, in onspoedt 's menschen troost.*

Maar de Heer van Schaagen mag hem wel een' fraayen roemer op de handt zetten, voor de klank van zulk een trompet, als de geene daar hy zijn' lof op speelt. Ende als hy dat gedaan heeft, zal hy noch diep in zijn' schuldt blijven staan. Ik beken ook dat my zulke rijmen niet alle daags voor den neus koomen, en daarom als'er U E. raadt om weet, zal 'er mijn vingeren naaflikken. Zoo U E. gelieft den vriendt zulks aan te dienen, nevens mijn' groetenis, zal 't geirne gestandt doen. Komt het zijn E. ook te pas, met U E. eens over te stappen, ik zal my laten voorstaan, dat appel-en doorneboomen versche knoppen opluiken. Zeg my doch eens waar de Ridder Reaal verzonken is. Toen hy met de zoolen van zijn voeten ten naaften by tegens d'onze kuierde, was de kloot der aarde te klein om hem zoo te beschaduwē, oft wy werden zijnen glimp gewaar. Ende als hy in de hel van Weenen lag, en spoelde de vergetelbeek my niet uit zijner Ed. Gestr. gedachten, nu schijnt men hem quijt met lijf en met ziel. Ik denk niet dat die doorluchtige zinnen, gelijk ze t'zijner tijdt de hebbelijkheid hadden om zich tot behelzing der grootste zaaken uit te rekken, alzoó zich nu weeten in te krimpen, dat ze in een layermannt schuilen konnen, en zich aan 't toestellen der zelve te kost leggen: gelijk Tasso zeit van eenen ouden soldaat:

*De zoete naam van vader en gemaal
Hadt nu geweekt zijn braave borst van staal.*

Wel weet ik dat 'et een maandt twee drie te vroeg is, maar zoo verre van lachen niet, hoop ik, oft zijn Ed. Gestr. en mag zich beide die naamen toeschrijven. Ik gebiede my aan de zelve, 't zy dat zy t'huis oft elders is. Dat het Haarlem wat zachter opneemt, zie ik gaaren, en voor voorzienigheidt in. Heerenvoer is 't gety te kunnen kavelen. 't Is vailig aan de handt van zijn' magtiger te gaan, en oorbaar af te kijken waar die t'huis leidt. Ook spiegelt hy zich zacht die zich aan eenen anderen spiegelt. Daar waater was, kan weeder waater koomen, zeidt het spreekwoordt. En moeten de naazaaten zich niet inbeelden ontwossen te zijn 't geen den voorzaaten overgekoomen is. Een bullebak van afzetting maakt by wijlen goede kinderen. Doch en weet ik niet oft hun die toegegrezen heeft: maar dit wel, dat men alles duchten moet van de geene die magt tot alles hebben. Ik hoop dat de handel van stilstandt niet t'eenemaal overstuur drijft. Godt geef hem gelukkig af te loopen, en U E. 't volnoegen haarer goede begeerten, naa wensch,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
28 van Bloeimaandt 1636.

Weldienstwilligen Broeder

P. C. HOOFT.

In plaatse van de Duitsche nieuwmaaren, die my niet geworden zijn, zullen de Placaaten deezen gezelschap houden, waar van voor deez' tijdt, mijn bekoomst heb, 't geene U E. den Heere Graaf daar voor schuldig blijft, zal U E. by my op de rechte zijde haarder rekening vinden.

Deeze gereedt zijnde om te sluiten, ontfang ik de looptijdingen der voorleede weeke, en 't verhaal van de Moscovische zaaken. U E.
staat

staat wel gaade, dat de waapenen en weetenschappen in 't Noorden wakkeren. Van de bezendinge heeft my broeder Hasselaar geschreeven, en wie nevens Neef Coenraads gaan, maar niet de stoffe der boodtschap. Kan U E. die uitvorsen, ik wacht 'er deel af.

205.

Aan ROCHUS VAN DEN HONART,

Raadt in den Hoogen Raade.

Edele hooggeleerde Heere,

Alhoewel die van Muiden grootelijx gesticht en zich troostende zijn, in de deugdt en bescheidenheid van U Ed. gespeurt, zoo heeft hen echter 't magtig verlank der zaake, en my hun verzoek geperst, U Ed. by deezen te bidden, gelieve hunluiden de handt haarder gunste te bieden, zoo verre zulx 't recht ende billijkheid draagen kunnen; ten einde zy, welker vryheid genoegzaam hun al is, met verlies der zelve niet hebben te staan ter genaade van de Stigtf Waarsluiden, en in de zorglijkheid van schier oft morgen, met wijf en kinderen op den dijk gezet te worden. Welk ons ootmoedig verzoek, en inzicht der oorzaake van dien, wy vertrouwen U Ed. zich naar haare goedertierenheid zal laten ter harte gaan. Voorts, Mijn Heere, *Venerunt aliquando rosæ. Immers gloort de roos in 't endt.* Mijn geeft ook geruimt van de gevankelijke bekommeringen, is entlijk eens bevallen van 't wanschepsel, dat hier nevens overkomt. Wel heb ik 's my met reeden te schaamen, 't en zy my baaten mooge dit eenig verzet: *Non sponte sustuli.* [*'k Heb't niet uit eige beweging opgevoedt.*] Waar op ik hoopen darre, U Ed. zich niet zal belgen, dat men haar t'huis zende, 't geene door haar bevel geteelt is. Bevel, zeg ik, als die een' wenk van U Ed. my altydts een' wet wil laten wezen, biddende Godt Almagtig,

Edele hooggeleerde Heere,

haar in eere en voorspoedt, en in haare goede gunste te behoeden

U Ed.

Van den Huize te Muiden, den
2 van Zomermaandt, 1630.

Ootmoedigen dienaar

P. C. H O O F T.

206.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

Op gisteren heb ik U E. toegeveirdigt zeeker getal van papieren, de bewaarnis der welke U E. zich laate bevoolen zijn. De handel van 't bestandt versta ik, uit de Heeren, die hier geweest zijn, niet geschaapen is zoo plotselijk overstuur te drijven. Maar de gifting by U E. gemaakt, aangaande 't verschijnen van zoo veele Heeren by den Heere Prinse, heeft het wit niet getroffen. De stoffe is deeze geweest: U E. heeft reede verstaan, hoe, om te stuiten de driftigheid der geenen, die een Synode van 't gemeene Landt van Hollandt hebben doen besluiten, door den hooggemelten Heere Prinse voorschreeven, was voorgeslaagen, ende by een goet deel der vergaaderinge van de Heeren Edelen ende steeden, goetgevonden, een bezendinge aan Mijn Heeren van Amsterdam te doen, ende daar toe gemagtigt de Heer van den Honart, nevens etlijke anderen, mits-

* Principaalen.

gaaders, dat deeze toeleg, door de Gemagtigden van Leiden, ende Haarlem voorneemelijk, was omgestooten. Nu is 't zoo, dat zijne Vorstlijke doorluchtigheidt, achtervolgende haaraanvangen, by zich heeft ontbouden de Heeren van de twee Hoven van gerechte, om zich te dienen van hunnen raadt. Ende gezeeten zijnde, staatlijker ende plechtiger wijze, tusschen de twee Hoofdtraaden ende d'andere Heeren ter wederzijden op een' rye, heeft, tegens zich over, doen plaats neemen de Heeren Gemagtigden van de Riddererschap ende steeden: daar naa 't voorschreeve stuk met zeer voeglijke welsprekenheid voorgedraagen, ende de bedenkingen, daar op vallende, gehoort. Alwaar de Heer Burgermeester Bikker meer als een' volle uure 't woordt gevoert, ende van punt tot punt, tijdt tot tijdt, aangewezen heeft, in welker wijze Smoutius, zich, zoo tegens de hooge Overigheidt, als onze bondtgenooten, met argerlijke, verwaande en haatelijke redenen heeft verloopen. Zulks het daar op uit gekoomen is, dat zelfs de Gemagtigden der hevigste steeden, aangenoomen hebben allen plicht te bewijzen, om hunne magtgeeevers*, naader te berichten, met hoope, dat de reede by hen zal plaats vinden, ende 't Synode naablijven: 't welk ook de Heeren, hier geweest zijnde, niet gelooven kunnen, dat d'andere leeden der Staaten, den Heeren Edelen ende 't meeste deel der groote steeden, zouden willen over den hals dringen. Der wijze, dat ik de voorschreeve bezendinge toellegge in de jegenwoordige vergadering beslooten te worden, ende voorts te gaan. Meene ook, gemerkt waar de gemelde Heer van den Honart t'huis is, dat mijne Heeren van Amsterdam, in hunne gerechtigheidt, genoegzaam zullen te booven staan. De last der voorzeide bezendinge loopt op drie punten: 't uitzetten van Smoutius, het zitten in den kerkenraadt, ende (doch is my dit laatste niet zoo wel indagtig) de zaake der ballingen. Wijders heb ik uit den mondt van zekeren Heere, die veele aandachtswaardige papieren onder zich bewaart, ende middel heeft om de voorneemste, 't landt van Hollandt betreffende, te bekoomen, dat zijne Vorstlijke Doorluchtigheidt hem onlanx afgevordert heeft, dubbelt van zeeker placaat by Hartog Philips den Goeden uitgegeeven, verbiedende zelfs de naamen van Hoex en Kabeljauws, twee vermaarde party-schappen, te dien tijde, in den mondt te neemen: van 't welke my een afschrift, nevens eenige andere aanmerkelijke stukken vereert is, die U E. eens overkoomende zullen medegedeelt werden. Hier uit kan lichtelijk gespeurt worden de groote zorg, die de Heer Prins zich aanneemt, om d'ontfelde gemoeden tot bedaaring, ende 't landt in ruste te brengen. Indien U E. ook van huwlijkszaaken lust te hooren, de Hoofdtraadt Heer van Veenhuizen, wiens eerste huisvrouw was een dochter van den Heer Advocaat Oldenbarnevelt, is getrouwt in zijn 63 oft 64 jaar, met een dochter van wijlen den Hoofdtraadt Hinjoza, zijnde een Joffrouw van ontrent 36 jaaren, en zijner Ed. vierde Huisvrouw. De eenige zoon en kindt van den Drost Aarssens van Breda, trouwt een dochter van den Pensionaris Cats, die maar twee kindren heeft, en groot goet met dijken in Vlaanderen gewonnen gedurende 't laatste bestandt. Onder de stukken raakende Schout Willem Bardes, zal U E. vinden twee gedichten van Koornhart, die naa d'eenvoudigheidt onzer taale, te dien tijde, niet te verwerpen, maar geestig, en, om der historie wille, bewaarens waardt zijn. U E. gelieve die te toonen aan Van den Vondel, op dat hy

hy't fcherp der tongen van die eeuwe, tegens dat van de jegenwoordige mooge overweegen, ende zien hoe onze ftadt van heeden noch gisteren niet begonnen heeft der partijdigheidt onderwaarig te zijn. Ik vind my bedroogen in de meeninge, dat de Heer van Schaagen den fchrijver van den Harpoen grooten dank zoude weten, ende verftaa dat zijne Ed. met ernst verklaart, zy zoude hem, wift zy wie hy waare, doen gevoelen dat haar leedt is, voor alle de werelt uitgekreeten te worden, als een perfoon, die zijnen luft naame in 't draagen van roem, op zulk een' verrichtinge, tegens zijnen Prediker. Waar aan U E. bevindt, dat de voorzienigen ende wereltwijzen den naam fchuwen, van der partijdigheidt meer toe te geeven, als den noodt. De kloekmoedigheidt der Predikanten van's Hertogenboffe zal U E. zien, uit den vriendtlijken ontzegbrief, die hier nevens gaat, met de belachelijke ftoffeering eener Spaanfche leugen, noopen de onzen aanflag op Brazil: alhoewel ik ducht U E. die aldaar wel mogt geleezen hebben. Ik denk eenen dag oft drie naar Utrecht en Yfelstein te gaan, om mijn' Huisvrouw te geleiden, tot byftandt haarder zuster, die naagaande is. Wederkeerende hoop U E. des te verftendigen, op dat dezelve ondertuffchen geen verloore reize herwaarts en doe: de welke, met alle die haar lief zijn,

Mijn Heer en Broeder,

Godt in genaade bewaare, naa wensch van

U E.

Van den Huize te Muiden, in haafte,
den 3 van Zomermaandt 1630.

Weldienstwilligen broeder

P. C. H O O F T.

Alhier ontfang ik U E. aangenaamen van heeden, met de loopmaren, ende medalie, enz. Ik kan dien ftookebranden ter wederzijden niet vergeeven hunne roekelooze dulligheidt, daar niet, dan verergering onzer quaale, uit koomen kan. My is lief dat U E. de laafte overzetting gevalt, en wift zelf niet, datze beter was als de voorgaande. Zal my verpijnen om U E. gewilligheidt in 't bieden der fchrijvende handt t'erkennen. 't Betwiften van de weirlijkheidt oft kerkelijkheidt der drie punten heb ik mede verftaan, maar wat op een andere wijze. Uit U E. voorfz. fchrijven, en dit het mijne te zaamen, zal miffchien de geleegenheidt der zaake wat klaarder konnen worden. Ik en kan niet denken of de lijfrenten zullen ontfangen weezen, en bidde, indien 't zoo is, die aan Karel van der Wyen aldaar te doen beftellen, my gebiedende anderwerf.

207.

Aan J A C O B V A N M I E R O P,

Auditeur van de Rekeninge, enz.

Mijn Heere,

U Ed. fchrijvens, vol hartelijkheids van woorden en werken, met de Acte van den pacht der Hofweide, en hunner Ed. Mog. miffive, waar by de reparatie wordt geaccordeert, zijn my wel geworden, voor welke vlijt en geneegenheidt ik U Ed. grooten dank fchuldig blijf. De fuikerbrooden, gezonden in recognitie van de moeite, die 't U Ed. en de andere Heeren zich zoo vaake beuren laaten t'mijner accommodatie te neemen, en waaren U Ed. courtoife excufen niet waardig. Mijne intentie, naardien U Ed. daar af naader

verklaaringe vordert, zoude zijn, dat U Ed. twee van de voorfz. brooden geliefde in danke t'accepteeren, en d'andere uit mijnen naame te doen presenteeren aan de vier Heeren Rekenmeesteren en den Heere Auditeur uwer Ed. confrere. Doch indien 't zoo is, 't welk, U Ed. best weet, dat d'een oft d'ander derzelve over mijne affairen niet en is gemolesteert, dat U Ed. in plaatse van den zelve, voor zich gelieve te behouden 't geene dat'er mogt overschieten, als in dewelke ik my ongelijk hooger bekenne gehouden te zijn. Voorts, mijn Heere, heb ik hunne Ed. Mog. grootelijx te bedanken voor de autorisatie, ter somme van 700 Ponden toe, als naar haare discretie ingezien hebbende, dat de werken gemeenlijk de beraamingen in kosten overtreffen. Maar my is leedt dat hunner Ed. Mog. faveur zich in 't laast zoo zeer komt te restringeeren, met d'injunctie, van voor mijn particulier te draagen de kosten van eenige minuten, die nochtans te zaamen al tot een tamelijke somme jaarlijx zijn monteerende. Want als de boomen, door ordre van hunne Ed. Mog. geplant, niet en werden gesnoeidt, de geene die de ongelooflijke kracht der winden, hier domineerende, ontwortelt, niet met geweldweder gerecht en d'aarde aangestampt, ook zommige in quaaden grondt staande, oft in stede der uitgegangene gesteldt zijnde, met misse geholpen, om de rest te moogen achterhaalen in wasdoom, een groot deel derzelve zoude jegenwoordelijk vergaan zijn, in disordre staan, en onder de voet leggen. 't Welk gelijk het geen oorbaar en waare voor de Graafelijkheid, die met'er tijdt daar af groot proffijt te verwachten heeft, al zoo geen rede zoude zijn, dat de haaveninge derzelve geschiede tot koste van my, die, gelijk U Ed. bekend is, de penningen tot de plantage gefourneert, en eenen goeden tijdt, zonder interes gederft heb, en gestaadelijk dervende ben den grondt, die my te vooren weide voor schaapen en voordeel was geevende. Wat de fruitboomen belangt, daar ik de vruchten af geniet, die worden gehaavent door mijnen hovenier, en der Graaflijkheid daar af niets te laste geleidt. De schuite, zonder de jaarlijksche handt, waar lange te niet, gelijk de voorgaande by mijn predecesseurs tijdt, en de Graaflijkheid vervallen in de kosten van een' nieuwe: gemerkt die niet en wordt gehouden t'mijner contemplatie, maar noodig is, om de schoeyinge en fondamenten van den Huize in reparatie te houden. Zijn ook by mijnen tijdt verscheide perfoonen, en onder andere de huisvrouw van den portier, tot tweemaal toe, door 't exces van den windt van de brug af in de graft gesmeeten, en hun leeven, zonder dit behulp, in 't uiterste perikel geweest. Even onbillijk zoude 't zijn, my te doen draagen de koste van 't ruimen van den asbak, dienende meest voor den portier, en 't corps de garde, daar 't gansche jaar door geviert wordt by publique ordre. Het zuiveren van de graften, die anders t'eenemaal verwilderen, en met riedt en ruigte vervullen zouden, waar immers ongerijmt my te vergen. Insgelijx geschiedt het teeren van hekken en staketsels tot beter conservatie, en om de Graaflijkheid, door deezen weg van mesnage, van frequente reparatie te verlichten. Wijle mijne predecesseurs in officie zijn, boven de commoditeit van wooninge, gebeneficieert geweest met het gebruik van lijnwaat, beddingen, tinnewerk, stoelen, tapijten, en zoo veele prinselijke meublen, en ik, dien by mijne commissie alle prerogatiyen en emolumenten by henluiden genooten, worden vergunt en toegevoegt, heb dit Huis gemeubleert t'mijnen koste, zulx hoope ter eere

eere te moogen beftaan; en niet te min blijve in de fervituit, van dan zijne Vorftl. Doorl. dan Gecommitteerde der Groot Mog. Heeren Staaten te logeeren; gelijk onder anderen etlijke weeken lang van den voorleeden zoomer, by occasie van 's vyandts inbrek over den Yffel, gaarne gedaan heb, niet zonder groote rufe en incommoditeit nochtans. Heb ook, zonder eenig tractement te trekken, in ordre te houden ontrent 50 geappointeerde, veel al fchuim en uitschot van den oorlog, zulx my wel van bevelhebbers, binnen Muiden garnifoen houdende gezeidt is, dat men met een heel Regiment knechten geen meerder moeite en heeft. Bedien ook de fabrique van deezen Huize zonder eenig salaris, daar de fabrikmeefters plachten 10 ten hondert voor te hebben. Al 't welk, wanneer 't hunne Ed. Mog. gelieven zal equitabelijk in te zien, vertrouwe zy geene difficulteit en zullen maaken, van de zaaken te laten gaan op den ouwden voet, en my de voorfz minuten in rekeninge te paffieren; mits ik my hoede van te paffieren de fomme by hunne Ed. Mog. gelimiteert. Niet te min wenschte wel verwittigt te zijn, waar toe my in deezen zal moogen verlaaten, en dat U Ed. geliefde eenige van de Heeren, ter bequaamer ftonde, hier over eens te fpreken; mijn Heer van Haringkarfpel *ante omnes*, en de vrundtlijke groete van zijne Ed. en Mevrouw, uit mijnen en mijner huisvrouw naame, met offerte van onzen ootmoedigen dienst, te beantwoorden. Op vrijdag lefbleeden gins en weeder t'Amsterdam getoogen zijnde, vond geene gelegenheid om den Heer Reaal te fpreken, maar zijnen broeder in mijnen weg, die aannam zijner Ed. dien avondt de groetenis te doen, en van 't boexken te vermaanen. Indien U E. gezint mag zijn het zelve alzo met zijn volle leeden onder de oogen der werelt te laten koomen, meene daar door een drukker te obligeeren. Ik en zal niet laten zijner Ed. deeze boodtfchap te vernieuwen, by d'eerfte, en by alle occafien, daar 't my Godt gunt, die U E. en alle de zijne in zijne heilige hoede houde, te doen blijken,

Mijn Heere,

hoe zeer is

Van den Huize te Muiden,
den laaftten Juny 1630.

U Ed.

Verplichte dienstwillige

P. C. H O O F T.

208.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

MY is leedt, dat U E. hier te qualijk gedient geweest is, om by de gelegenheid der Weesper fiere, haar herberg van dit huis te maaken. Niettemin beken deeze ongenaade verdient te hebben met mijn ongeluk, dat juist gewildt heeft, ik op den dag van U E. verzoek, t'Amsterdam gins ende weder te doen moest hebben, ontbouden om een zaak van groot verlank, ende geenen uitstel: alhoewel ik een' verloore reize deed, ende die 's anderen daags hervatten moest. Maar ons trooft, te verftaan, uit het gezin, dat U E. ons daaromme niet t'eenemaal in 't doodtboek teekent, dien zy belooft t'eener bequaamer tijdt haare jegenwoordigheit te gunnen. D'Affchriften zijn my wel geworden, ook tijding uit den Haage, dat d'oorspronkelijke wel te recht geraakt waaren. De reede vorderde deeze heusheidt met eenige

nige overzetsels t'erkennen : Maar verscheide beletsels zijn daar tegen geweest. Nu hoop my tot beterschap te schikken , 't en zy wy deeze weeke naa de Beverwijk gaan , op noodinge van Joffrouwe Tol , die uit zoo ouwde brieven op mijn huysvrouwe te spreken heeft , dat men haar zal moeten voldoen. Wilde 't geluk , dat U E. als dan daar waare , de reize zoude te beeter besteedt zijn ; doch is noch onzeker , ende naader bescheidt hebbende , zal U E. des verwittigen , op hoope oft zy zich eenigzins voegen mogte om zich daar te laten zien. D'ouwde maaren hier bevonden , komen by deezen te rugge. De nieuwere hebbe by geval geleezen , ende overzulx niet van doen. Doch zoo daar yet anders is , overzendens waardig , zal des dank weeten aan U E. , die met Joffrouwe onze Zuster , ende alle de haare Gode bevoolen zy , nevens groete ende gebiedenis ,

Mijn Heer en Broeder , van

U E.

Van den Huize te Muiden , den
30 van Wiedemaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

209.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder ,

HEt ongeval van U E. vertrek op gisteren avondt , werdt getrooft met een ander ongeval. Want het verwacht gezelschap niet en is gekoomen. Zulx duchte , dat ik beter verstaan oft onthouden heb dan mijne huisvrouwe , die meende dat zy zich stip aan dien avondt verplicht hadden. Hierinne gaat mijn schrijven aan den Heer Auditeur. U E. gelieve hem daar nevens de afschriften van de Requeste , Apostille , ende daarop gevolgt voorschrijven te behandigen ; mitsgaaders te doen mijne gebiedenis , gelijk hier by ben doende aan U E. , dien Godt met alle de zijne ,

Mijn Heer en Broeder ,

in schut ende scherm houdende , goede reize verleenē wille ; naar wensch van

U E.

In haasten , van den Huize te Muiden ,
den 18 van Hooimaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

210.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder ,

OP gister gins ende weeder t'Amsterdam zijnde , sprak t'uwent aan , om U E. te bedanken voor de moeite my te geval in den Haage gehad ; maar mijn geluk was zoo goet niet , ende dit papier tot die plicht verschikt. Niettemin gaf ik U E. dienaar de loopmaaren van de laatste en naastlaatste weeke , die met den Haan , dat is den François , kraaien. D'Italiaansche ontving ik gister , die d'elenden van Italie breedt uitmeeten , en aan 't Fransch geluk meede 't hoofdt ophouden , meldende van eenen schrik in Milaan , die alle 't dierbaarst der haaflijke goederen op 't slot gedreeven zoude hebben. Is dit waar , zoo ziet het daar zuur uit. De pest woedt daar alomme raazender wijze : ende dreigt erger als ze noch doet. Ik vernam by mijn zwaager Klock naa den brief , daar de Heer Auditeur af zeide ,
maar

maär is aldaar, zeedert dien van de bouwbeetering, van welk ontfang zijn Ed. verwittigt is, geen gekoomen. 't Benieuwt my, die heel ongewoon ben, dat de Haagsche brieven verlooren reize doen, en denk hem weeder te schrijven, als U E. op nieuw derwaarts gaat: vertrouwende dan immers het afschrift van den Heere van der Mijle verwerven zult. My doet wee dat de boeken van de rechtschriften feedert den jaare 1558 tot eenensestig juist verlooren zijn. Een van mijne voorneemste boodtschappen was Griete Proosten te vraagen, naa den tijdt van 't ombrengen van geele Fy, die zegt dat het in 't jaar 1561 geschiedt zoude zijn, ende zy lange gevangen zat. Waar uit oordeele, dat zy, ontrent den tijdt van 't schrijven des Raadtsheeren de Waart, zal aangetast zijn, ende mits verscheidene uitvluchten, alle dien tijdt gezeeten hebben. T'Amsterdam leeft een' vrouw, die in Schout Willem Dirxzoons huis gewoont heeft, daar ik ter gelegener tijdt iet uit hoop te scheppen. De dingen van Jacob Reaal ende hun aankleeven, gaan my aan, gelijk het weeder, daar ik 't best in wenschen, ende niet toe doen kan. Echter bedwing quaalijk mijn ongedult, in 't verlangen naar een' uitkoomst, met Deventerwaag en Bartelt. Maar mijn hoop is te beeter, om datter U E. meede bekommert is, en hoort gaaren iet goedts. Dank heb voor d'opening van de zaaken in den Haage broeiende, zonderling den toeleg op Breda. Alhoewel my jammert dat ik 't weet, om dat ik 't alleen niet weet. Zulke raadtslaagen moogen tegens de lucht niet. Vallen ze wel uit, zulx wy aan die stadt, ende Lingen zijnen mantel quijt raakt, ik zal 't voor een' troeteltrek der fortune houden, die 't harte aan den Prins schijnt verhangen te hebben: lang moet het duuren, tot heil des Vaderlandts. In Oostlandt woelt het met zulk een' levendigheidt, oft het geen' tijdt hadt om langer te leeven, ende een' groote moordadigheidt op handen waar. Het schijnt oft Vrankrijk ende Zweeden den Kaizar hadden laten ten einde zijnen aadem loopen, om hem dan op 't lijf te vallen. Is 't waar dat Peru ende nieuw Spanjen goudt ende zilver braaken by tonnen teffens, 't zal hem wel te passe koomen. Docter Koster plagt Amsterdam een modderpraam te heeten, om dat 't rondtom in moeren leidt. Roemer zaaliger zaid'er tegens, dat de natuur voor zijne veiligheidt gezorgt hadt, hadt zy zijn' wellustigheidt vergeeten. Nu zien wy dat 'et beeter is in een modderpraam goê sier te maaken, als op 't harde in de genuchlijkheidt der bosschaadjen verscheurt, vertreden ende gepijnigt te worden, door 't zaaien van oorlooge uit oorlooge. Ellendige gewesten, die alle overrompeling onderworpen, ende nemmer uit de paardevoeten zijn! Een werkelijk jaar wil 't weezen, al doen wy niet dan toekijken: gelijk men van de Philosophen zaidt. Met wat verrekijker, ende van wat kijkveer, kan men 't endt afzien? De Papisten zullen den Palts uit de klauwen niet slaaken, zoo lang zy eenen veêr van den mondt kunnen blaazen. Wy ende ongelijke zullen geenens kans verkijken, hoe kleen hy is, om dat hok weder in te krijgen, ende de wieken van den arent te fnuiken. De François kan den Mantuaan niet in de peekel laten steeken, zonder te waanen dat de schaal, die dus lang in 't gewigt gehangen heeft, over de Spaansche zijde slaat. De hoop van dat overslaan staat den Spanjaart, zonder twijfel, ook zoo zoet voor, dat hy een op al zetten zal, eer ze in de asche raakt. De Nieuwenburger zoude vier tonnen schats meede gebragt hebben, ende die

aan rijxdalers. Waar toe al dat geldt, ende hoe heeft men 't behendelijk kunnen voeren? Van de jonge bruidt verwondert my niet. Het trouwen is een koophandel onder meest alle de grooten. Ende de geringen dingen dikwils naa de eere der zelve grootmoedigheidt. U E. weet hoe de voorneemste onzer stadt plagten bewijft te weezen. Euripides wist wat anders, als hy zeide, *dat de menschen zalig waaren, die 't wel troffen met huwen, anders, ongelukkig van binnen ende van buiten.* Dit is niet by geval gekalt. Van binnen, om 't oorlog in 't gemeedt: van buiten, om dat de huiszaaken dan meenigmaal ook verwilderen, oft, zoo men schoon goetd aanbaggert, men heeft'er luttel wils af. De beloften van Karel van Gelder smaaken my niet quaa-lijk, dewijl ik daar ook wel heb af te vaaren. Niet te min en denke nauwlijks, dat hy ons iet geven zal, oft alle de wereldt en heeft het in Bor. In 't tweede boek van Tacitus heb ik iets begonnen, my vindende verknocht U E. moeiten in 't afschrijven t'erkennen. Hier by gaan noch twee smeekschriften aan den Prins Willem hoogloflijker gedachtenisse, ende twee brieven, d'eene van Reinout, d'ander van Henrik van Brederode aan den Schout. Die van Henrik wilde wat zeggen in dien tijdt. Het schijnt dat men met vertooninge van 't groot getal der liefhebberen in Amsterdam op dat pas, de partye der Ede- len hebbe 't hart onder den riem willen steeken, ende d'andere verbluffen. Ik verwacht dubbelt van alles t'uwer E. eerste gelegenheidt, ende my gebiedende t'haarwaarts, laate de zelve met alle de haaren, Gode bevoolen, blijvende

Mijn Heer en Broeder,

U E.

In haaste uit mijn Toorentjen, den
laatsten van Hooimaandt 1630.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. Hóóft.

Wat ik aan van den Vondel schrijf, zal U E. kunnen zien, daar naa den brief gelieven te sluiten, en te weege helpen.

211.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

Gisteren heb ik geschreeven, te lange misschien voor U E, te kort voor my. Want vergeeten heb te zeggen, dat Jan de Bok my bescheidt uit Brussel brengt, hoe de wentelende Lessenaars daar gemaakt worden by eenen Schrijnwerker, die van de grootste ontrent vijftig guldens neemt. Voor dat geldt kan men al vry wat lessen uit goede boeken, hier te lande hebben, ik laat Lessenaars staan. Derhalven zal my groote gunst zijn, dat ik op 't allerspoedigste weeten mooge, hoe die van Leyden gemaakt is, ende voor wat prijs men der zoo eenen hebben kan. Want zoo my die niet en voldoet, zal echter aan de kostelijke Brabandsche moeten: alzo my geene andere daarby te gelijken dunken. Mogt ik met eenen de teekening oft schets daar af op papier zien, dat zoude my verzeekeren, oft het een maaxel waare. Want het is quaad een' kat in een zak te kopen. Hier heeft U E. yets uit Tacitus. Weet niet oft het smaaken zal: Maar dit wel, dat het in mijnen zin beeter aardt hebben zoude, als ik den Latijnschen rok niet alleen ververwen, maar ook het Duitsche maaxel geeven mogt. Niet te min kan wel bezeffen, dat U E. op deeze manier d'invallen van den schrijver juister vatten zal. En-
de

de dit werk is voor geene andren, 't en waare yemanden in 't heimelijk, ende onder verzeekering dat het nooit den dag zien zoude; immers niet met mijnen naam in 't aanzicht. Godt zy met U E. ende alle de zijne aan de welke

Mijn Heer en Broeder,
zich dienstelijk gebiedt,

Uit mijn Toorentjen, den 1
van Oestmaandt, 1630.

U E.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

212.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DE voorspoedt der Françoizen op de grenzen van Italië, verhief my ook het hart tot halfweege den hemel. Maar koomende tot het overrompelen van Mantua toe, voelde den slag van die petards op de borst, ende docht het my wel een droom te zijn. Noch kan my quaalijk inbeelden dat 'et ernst is. Een stadt daar haar Prinsbinnen is, met zoo veel volks en voorraads, daar zijn glory, staat en leeven aanhangt, die beleegert is, ende gewoon daagelijx den vyandt onder de vesten te hebben, te bekruipen, twee petards aan haar poorten te klampen, en dat by een' zomerschen nacht, juist d'opening groot genoeg te maaken, geen wolfskuilen te vinden, daar in te bersten zonder gekeert te worden, spoedig gevolgt te worden van noodige meenigte krijgsvolx, dat, naar allen schijn, daar naa by, zich niet heeft kunnen verborgen houden, willende de reeden ende wijze van den oorlog, daar zoo lange geduurt hebbende, dat alle gebouw engeboomte, een goet stuk in 't ronde zy uitgerooidt, dunkt my voorwaar een droom; ende, zoo 't vervolgt, zeg dat 'er een waagen met teirlingen omgevallen is, alle met zes oogen booven: ende de fortuin der oorlooge zoo wiltwaayig, dat 'er geen giffing ter wereldt op te maaken is. Veele zouden zeggen, dat 'er 't spel mede uit waar, ende my dunkt dat deeze sprong het eindt des zelven verre, jaa tot uit den gezichte toe, doet aarzelen. De loopmaaren met een versch bladt uit Tacitus zijn hier meede gescheept. My is lief dat U E. het zoo verre gebragt heeft met afschrijven: verwachtede alle de stukken als ze gereedt zullen zijn. De onleesbaare woorden moet ik dan zelfs ten besten helpen, konnende quaalijk overkoomen om de vergelijking te doen. Evenwel zal daar toe gedrongen zijn, ten zy Klaas de Metselaar my bezoekt, om 't werk naader t'overleggen en te besteeden. 't Welk ik U E. bidde hem driftelijk te verzoeken, en my antwoordt te doen hebben. Blijf ondertussen,

Mijn Heer en Broeder,
den Almoogenden bevoelen, ende hartelijk gegroet van

U E.

In haaste, uit mijn Toorentjen,
den 5 van Oestmaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

D'U We van gisteren en eergisteren, mitsgaaders de koomste van Claas den Metselaar alhier, hebben my doen blijken U E. vlijt daar toe aangewent. Ik heb met hem van verscheide bedenkingen, op het werk vallende, gehandelt, en entlijk beslooten in wat wijze 't zelve dient voltrokken, doch met hem ben niet slotsgewijze overgekoomen, alzoo 't houtwerk hier door den gewoonlijken timmerman liefst gemaakt had, die nu van my daar op gehoordt is, zulx wy 't genoegzaam eens zijn. Ende naardien ik voor deez' tijdt niet uit kan, als elke uire volk verwachtende, zal my verfstouten U E. de moeite te vergen, van met hem te overkoomen uit mijnen naame, om alle 't metsel-en steenwerk te maaken in maniere, als 't bestek, hier neevens gaande, mede brengt. Ik zende U E. met eenen zijn briefken van de beraaminge der kosten in 't geheel: den vollen eisch van 't welke, beloopende 650 gl., als men hem toefstonde, en voor 't timmermans werk, 't welk hy begroot op 60 oft 70 gl. ten hoogsten, tzamt de loode goote, gewaardeert by hem op 36 gl., aftooge 106 gl. zoo zoude zijne beraaminge blijven, op 't uiterste genoomen, vijf hondert vier en veertig guldens, voor de welke, indien hy 't aanneemen wil te leveren, naarkoomende mijn voorfz. hier neevens gevoegde bestek, ben te vreedt dat U E. dat uit mijnen naame inwillige, en hem 't bestek doe onderteekenen. 't Welk ik daarna uitschrijven zal, en hem de geteekende weeder gaâ onder mijn' handt toezeinden. Edoch gelieve U E. te dringen zoo veel doenlijk is, om het onder de voorfz. 544 gl. te brengen, en my binnen twee oft drie daagen bescheidt te doen hebben. Moogt hem ook zeggen, dat, indien hy tot redelijken prijze aanneemt, ik wel van meeninge zoude zijn, de vloer van blaauwe steenen te maaken, die ik anders met estrikken roodt en graauw onverglaast zoude leggen. De pijn die U E. hier meede heeft, zal my altydts verplicht houden. Gezien 't geen U E. van Mantua schrijft, houd ik niet alleen op van wange loof, maar ook van verwonderen. Want heeft het daar zoo gestaan, dat de persoon van den Hartog, met overleeveren van 't slot, geruimt hadt, zoo is de vyandt buiten twijfel in voordeel onder de wallen geweest, ende de stadt wel anders benaauwt, als de voorgaande tijdingen meede bragten. Zulks het veroveren der zelve niet voor een schielijken aanflag ende verrassing met den petard kan genoomen worden. Ende is zeer vreemdt, dat die van binnen, ziende hunnen Vorst zijne vailigheidt aldaar mistrouwen, niet getracht hebben, op voorwaarden, hoe slecht die ook zijn mogten, over te gaan. 't En zy de belegger, verzeekert alles in zijner handt te hebben, naa geen verdrag altoos en hebbe willen luisteren. Vondel schrijft van duizenden zielen, die men roept daar omgekoomen te zijn. Dit is wel te gelooven, ende waare een' fraaie stof voor zijn' penne, om de wreedtheidt des vyandts ten haatelijksten ende yffelijksten uit te meeten, tot vernieuwing van den ouwden ende flauwenden afkeer. Ik twijfel niet, oft Italiaan ende François, zullen daar hunne konst aan te kost leggen, met een geschrei om 't heele Christendom te doen jammeren. Waar ook niet nieuws, dat alle zich duslang stilgehouden hebbende Vorsten ende Staaten, voorneemelijk Paus ende Italiaan- fche

fche , door deeze verbittering , anxt en nijdt gedreeven , in ernst te zaamen spanden , ende d'Oostenrijksche meer handen als ooit op hun hoofdt kreegen. Maar dit wordt my , misschien , door de zucht tot onze eigene zaake , dietsch gemaakt. Op 't geen U E. noopende den aardt der twee volken , redeneert , zoude veel te zeggen vallen. In ernst , in gedult , in gestaadigheidt , in aan en endthouden , wint het de Spanjaart den Fransman af : die hem wederom , in rassigheidt , in stoutmoedigheidt , in heftigheidt , in werkelijkheidt , ende aanslagstichting * te booven gaat. Het Spaansch voetvolk steekt het Fransche de loef af : daar 't meeste deel des oorlogs meede gevoert wordt. De Fransche ruitery daarentegens is de braafste te velde , ende in een werk van wapenen , dat het treflijkste stuk van den krijshandel is. Van bewaaren weet de Spanjaart , ende by den duim te houden de geene die hy met wreedtheidt en overlast pijnigt ; van winnen de François ; maar luttel van bewaaren , als slappelijk gaade slaande , ende zich te weenig hoedende voor de geene , die hy met hoon ende dertelheidt tergt. De Fransche Oversten , houd ik , dat doorgaands , in wijsheidt en wetenschap de Spaansche overtreffen. Ende schijnen de Spanjaards dit gebrek in zich zelve te kennen , gedoogende zoo dikwils hunne ingeboore trotsheidt , onder 't bevel van Italiaansche Veldtheeren , te buigen. De gloory der volken , is voorwaar by de geene die weten wat'er in de wereldt omgegaan is , zeer ongelijk : zijnde al de roem van Spanje geleege in 't behouden van Napels ende Milaan , t'zamt het veroveren der weerlooze onnozele naakte menschen van West-Indien , met zulk een voordeel van wapenen ende paarden : daar de Françoisen ouwlinx veele plaatsen van Grieken , Italien , ende Asien hebben afgeloopen , ende in den middeltijt , Turken ende Saracenen in 't uiterste Oosten bestookt , Constantinopelen , Jerusalem , Cypers veroverd , ende veele jaaren bezeeten : waar door hunne naam in die gewesten ten hemel geklommen , ende der wijze vermaardt is , dat aldaar alle volken van Europe voor een aankleef van Vrankrijk gehouden , ende Franken geheeten worden. Maar dit 's van my d'eene voet in een groote zee gezet , ende d'ander op landt gehouden , om te rugge te stappen zonder zich te laten scheepen. Ook wil mijn brief geslooten zijn , met wensche van alles goedts aan U E. ende de zijne , die Godt in genaade behoede , hartlijk gegroet ,

Mijn Heer en Broeder , van

U E.

Van den Huize te Muiden , den
11 van Oestmaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

214.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder ,

ALhoewel ik ducht , het U E. te veel te maaken , met overlast van brieven , kan echter niet ledig staan , dezelve op 't spoedigste te verstendigen , dat aan d'overgezonde papieren ontbrecken drie briefkens , op een oort van een bladt yder geschreeven by de handt van den Raadtsheer Christiaan de Waart , in den jaare 1555 die van groot verlank zijn , in de zaak van Geele Fy , en U E. derhalven gelieve op te zoeken , eer zy wijder dwaalen , oft mits hun-

* *Un homme entreprenant*, noemende den geenen , die vondtrijk in aanslaagen is.

ne kleinigheidt t'zoek raaken. Ik dank U E. hooglijk, voor de afschriften van de andere stukken, en reedts genoome moeite om Claas van Delft te spreken, van wien binnen 2 of 3 daagen U E. bescheidt verwachten zal. De loopmaaren vertellen ons veel van Mantua, 't een luttel met het ander over een koomende, en leg ons toe noch eenige daagen, met sprookjens gespijst te worden; wel verwondert zijnde, dat heeden geen schrijven van de Heer Bartelot verneem; 't en zy hy naa 't Bijdelmeer dreigende, gelijk gezeidt wordt, van daar eens in persoon denkt over te springen. Mogt de loopmaar, noopende de Fransche zaaken geloofwaardig zijn, 't mogt een hartzalf op het zeer van Mantua strekken. Ik wil ten besten hoo-
pen, ende U E.

Mijn Heer en Broeder,

den Almoogenden bevoolen laten, naar hertlijke groete ende gebiedenis, van

U E.

Ter vlugt, van den Huize te Muiden,
den 12 van Oestmaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder
P. C. Hóóft.

215.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DEn dekker van deezen slingerd' ik gister avondt af, om de reden daar aangewezen. De Veerman hier gebleeven zijnde, door 't harde weeder en scheuren van zijn zeil, heb tijdt gevonden, om de bygaande overzetting uit Tacitus te voltrekken. Hoope dat zy in 't midden haar kromtongen wat verleert zal hebben, mits U E. my ontslaat van den bandt der woorden, die Hasius grondig verklaaren kan. Ook heb ik de nevensgevoegde stukken tegens Bor vergeleeken, ende eenig verschil van verlank gespeurt, dat my beweegt d'afschriften te verzoeken, om tegens dien pas te bewaaren: denkende hiermede buiten noodt te zijn van U Ed. in al een' wijle te quellen. Graaf Ernst, zeggende heeden van Harlingen met zijne Gemaalinne afgevaaren te zijn, was thans hier, om 't huis en plantaadje te bezigtigen, alzoo zijne genaade tot Utrecht ten Duitschen Huize, ende in de Barony van Liesveldt, doende is met bouwen en planten. Dezelve verklaard' het op Amsterdam gemunt te hebben, maar dattet in den windt was. Ik zeide van waagens: Daar zijne Gen. op antwoordde, geen' boodtschap aldaar te hebben, en derhalven zijnen weg op Utrecht te zullen vorderen. In 't wandelen beklaagd' ik 't verlies van Mantua. Zijn' genaade zeide, dat noch niet aan te nemen, en geen' maniere te zijn, dat men beleegerde Steeden *by esca-*
*lade** veroverde; dat ook de brieven van Venetien daar af noch niet en melden. Waar op ik voegde, hoe my anders bericht was, en 't schrijven van daar dien ramp bevestigde, maar d'omstandigheeden al anders afmaalden, zulx de vyandt binnen verstandt hebbende, aan den wal scheen geweest te zijn, mits de Hartog met hen verdongen, ende in veiligheids tot Verona oft Ferrara geleidt was. Doen scheen zy 't geloof te geeven: ende is voorts vertrokken. Hier ontfang ik schrijven van Broeder Bartelot, met d'Italiaansche nieuwmaaren, zonder stuxgewijze ende met klaarheids te spreken van de verovering van Mantua. In tijdingen is men altydts een bakken ten-
ach-

* Met belad-
laddering.

achteren: ende nu mijn meeste verlangen naa 't geene de Françoizen, Venetiaanen ende Paus zullen by der handt neemen. Doch mondt my quaalijk, uit de voorz. nieuwemaaren te leezen, dat de Paus, op 't laatste maaken van Kardinaalen aan zich behouden hebbende, in tijdt en wijle, noch eenen tot die waardigheidt te noemen, als nu verklaart heeft Kardinaal den Bisschop van Sivilien. Zulx datter de Spanjaart schijnt de vrees in te hebben, en jegenwoordelijk een gelukkiger jaar, dan 't voorgaande. Dit 's 't beloop van de werelt, en ik

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Ter yl den 13 van Oestmaandt
1630.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

Heeden is my de brief van den Hr. Auditeur Mierop geworden, zijnde, zoo 't schijnt by afwezen van mijn' zwaager Klock, verzuimt te bestellen.

216.

Aan den zelven.

Mijn Heere en Broeder,

U E. aangenaame van den 13 en 14 heb ik heeden ontfangen, waar op tot antwoordt voege, belangende Mr Claas den Metselaar, dat ik het werk niet altoos bezwaart en heb, uitgezeidt met een blaauwesteenen knoop booven aan den trap te stellen, gelijk onder geteekent was. Want dat ik van de vloer gesproken heb, zoude buiten betaaldt worden. Wel is waar, dat ik begeert heb de heinmuir van den trap (die hy geteekent hadt, als de boovenste form hier nevens) gemaakt te hebben, gelijk d'onderste form. Maar en kan niet denken, dat hy dit voor bezwaarnis reekent. Ende is zijn overslag alhier geweest, gelijk 't bygaande seedelken uitwijst 570 gl. Waarby gevoegt 36 gl. voor de loode geute, komt 606 gl. die hem in 't gedacht leggen. Indien hy andere rekeninge gemaakt heeft, moet by abuis zijn. Niettemin hy is in zijn geheel, zijnde niet ten vollen overkoomen, en als 't anders waare, zoude my noch leedt zijn hem te bekoopen. Indien hy nu echter te vreedten is, voor de voorz. 570 gl. 't welk 20 gl. meer is dan zijn eerste beraaminge, ende voorwaar genoeg voor de bezwaarnis van den heinmuir van de trap, ende 't leggen van de vloer, blijvende de vloersteen buiten te bekostigen, zoo ben ik te vrede, dat de muir maar 1½ steen dik zy, tot op de hoogte van acht voeten, de rest een steen. Oft indien hy de 606 gl. vol uit begeert, zoo moest hy immers de loode geute bekostigen. Entlijk indien U E. met hem kan overkoomen tot 570 gl. zonder loode geute, oft 606 gl. met dezelve, zal my aangenaam zijn. Ende gelieve U E. in zulken gevalle mijn ontwerp te veranderen noopende de 1½ steen, en daarby te voegen 't arbeidsloon van 't vloeren: ende 't zelve zoo in 't net te doen stellen' ende onderteekenen, my met een verwittigende, wanneer hy overkoomen zoude, om in 't werk te treden: alzoo de Timmerman zich daarna regelen moet. Zoo Mr. Claas hier niet toe verstaan en kan, zoud'het my, die der Graaflijkheid, als mijn rijker zijnde, niet gaaren geeven zoude, te hooge loopen, en benoodigen naa eenen anderen Metselaar te zien, alhoewel met verdriet, om der oude kenisse en ge.

geneegenheidt wille. Is 't dat U E. der eenen heeft oft weet, daar redelijk meede te handelen is, zoude my gunst geschieden, dat U E. deszelven grondt alsdan eens peilde, en my liet weten, waar voor hy 't werk zoude willen aanneemen. Doch als 't noch op een Pondt Vlaamsch of twee aanquam, zoud'het liefst met Mr. Claas voleinden. My is lief, dat de brieven van den Raadtsheer de Waart behouden zijn, en d'afschriften gedaan, en zal poogen U E. goede geneegenheidt ende vlijt naar behooren t'erkennen, in 't geene verstaan zal haar aangenaam te weezen: Ondertusschen, naar dankzegging en hartlijke groetenis, dezelve met Joffrouwe onze Zuster, en alle die U E. lief zijn, Gode beveelende, blijf,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
15 van Oestmaandt 1630.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. Hóóft.

Zoo U E. eenen anderen Metselaar spreekt, zoudt hem kunnen de bygevoegde tekening toonen, doch het onderscheidt van de trapheiningmuir aanwijzen.

217.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

Gister avondt bragt my U E. schrijven de boodtschap, van 't voltrekken der handelingen met Claas van Delft, die U E. eenen arbeit gekost heeft, daar men schier een half bestandt tusschen ons en den Spanjaart meê maaken zoude, als wy hem in zijne graagheidt te gemoete quaamen. Indien U E. nu noch de verdragschriften volgens mijn schets, met behoorlijke verandering gelieft in te stellen, en geteekent over te zenden, met weete wanneer men in 't werk te treden hebbe, zoo word ik op nieuw U E. schuldig eenen dank van meerder geduirigheidt, dan 't Zoomerooft, dat by deezen derwaarts gaat. Niettemin vertrouwe, dat de goede geneegenheidt zal boeten, 't geen aan de waardy van zoo gering een' gifte ontbreekt. Het zal onnoodig zijn op morgen de loopmaaren herwaarts te zeinden, alzo Broeder Bartelot my heeden vergastende, met zijn' zwaager Schuil, een' zak met tijdingen over heeft gebragt, daar tweederlei Nederduitsche onder waaren, ende een Brief van den Geheimschrijver des Ambassadeurs van Vrankrijk, luidende, van de overvalling van Mantua, *la quelle est si etrange, qu'elle passe au de là de l'imagination* [die zoo vreemdt is, dat zy zelfs de verbeeldinge te boven gaat.] Het zonderlingste van alle het nieuws, is 't geen dezelve zeidt van Brussel geschreeven te worden, *que le Prince Cardinal d'Espagne y est attendu, pour tout le mois d'Octobre, afin de s'instruire sous l'Infante, au gouvernement des Provinces de delà; & qu'il y a beaucoup à Philosopher sur cela.* [dat de Prins Kardinaal van Spanje daar verwacht wordt voor de gansche maandt October, ten einde zich, onder 't oog der Infante, te laten onderrichten wegens de Regeerings vorme dier Provintien; en dat daarover al vry wát te filozopheeren valt.] Zijn gezelschap en 't leezen van zoo veele tijdingen, hebben my te diep in den avondt gevoert, om deezen te verlengen. Waarover U E. en Joffrouwe

we mijn Zuster, met alle die U E. lief zijn, Gode beveele, nevens groete en gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Ter vlucht, van den Huize te Muiden,
den 18 van Oestmaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

De Hartog van Savoyen schijnt voor gewis overleeden, daar ik luttel voordeels by reeken. Mijn huisvrouw plukkende de pruimen, terwijl ik deezē ben schrijvende, komt my op het sluiten zeggen, datze quaalijk zendbaar zijn, mits de nattigheidt. Niettemin, alzo 't hier daagelijx reegent, en onzeeker is oft het weder zich bekeeren zal, laten deeze voortgaan, met beede, dat U E. eerstdaags gelieve de weêrgaân alhier in volle varsheidt te koomen proeven. Waaraan ons gunste geschieden zal.

218.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

HEt mangel, aan de Verdragschriften met Claas den Metselaar gemaakt, bevonden, U E. groote bezigheidt en den werkelijken Maandag uitwijzende, verplicht my des te meer voor de genoome moeite. Want weete wel, dat zonder zulk een' beletsel U E. zorgvuldigheidt te stipsch en zinlijk is, om over 't hoofdt te zien, 't geen ik in 't afschrift van U E. dienaar gebeetert heb. Naamelijk, daar, zoo wel als in mijn ontwerp, is overgeslaagen, de somme van vijf-hondert t'zeventig gl. gelijk U E. schrijven van den 17. is meldende, dat U E. op overkoomen was: 't welk 't geen is daar 't meest op aankomt. Daar beneevens isser gestelt van de muiren op te trekken tot 9 voet, boven de boogen, 1 steen dik, en voort tot de hoogte van 8 voet, een steen dik. 't Welk groot misverstandt maaken kon: gemerkt de voorsz. boogen niet hooger zullen stijgen dan 8 voeten; zulx uit U E. rekeninge volgen zoude, dat de heele muir maar hoog en zoude zijn 25 voeten: daar dezelve moet haalen, met de kanteelen daar in begreepen, de hoogte van 29 voeten. Gelijk mijn ontwerp klaarlijk te vooren uitdrukt. De zaak is wel niet groot, maar haapring best verhoedt. Derhalven, mitsgaaders om alles in wat better orde te brengen, alzo 't gezien is voor de Heeren van de Rekeninge te koomen, om mijne kosten te eischen, heb den rechten zin uitgedrukt, zoo my dunkt, op 't papier dat hier inne gaat. Ende aanveirdende U E. milde uitbiedenis van 't afschrijven, bidde 't zelve te doen dubbelen, en beide van Claas te onderteekenen, dewelke 't mijne reedts geteekent zijnde, zal moogen behouden. Ik zeinde mijn eerste ontwerp met U E. naader verklaringe te rug, opdat Claas zien mooge dat het nieuw met den zin overeenkomt. U E. dienaar hadt het zijn ook geslooten aldus: *Onderteekent Claas Adriaanzoon, enz.* 't Welk ongerijmt is, en daar uit moet blijven, hebbende Claas met zijn' eigen' handt te teekenen. Ik hoore nieuw op, van den voorstel des Ambassadeurs van Engellandt: zonderling noopende den Koning van Bohemen. Het kon wel zijn, dat die van Groot Brittanjen, den Persoon van deezē, in Pais begreepen heeft: maar dat de Spanjaart, Kaizar, oft Vorst van Bayeren uit den Palsgraaffschappe zouden meenen te scheiden, zal ik

Z

voor

voor eenen droom houden, tot dat men 't ziet gebeuren. Lieve, zoo U E. hierop eenig vervolg gewaar wordt, laat het herwaarts over waayen: en teffens weten, oft ter eerste geleegenheid, wanneer Claas de Metselaar zal koomen in 't werk treden; want daar zal wat gehait moeten zijn, en de Timmerman, die dat, mitsgaaders 't houtwerk aangenoomen heeft, zich daarna richten. Het zoude moogen zijn, dat noopende 't ophaalen van den muir, ik en Claas elkan- deren, over de dikte niet volkoomelijk verstaan, waardoor hy zwaa- righeidt mogt maaken mijn geschrift hier by gaande te teekenen. Maar in zulken gevalle kan U E. hem met bescheidenheid te ge- moete koomen, ende stellen 't naa zijnen zin, alzoo 't my genoeg is, als die maar zijn behoorlijke steevigheidt heeft, ende in alles 29 voeten hoog gemaakt wordt: waar naa het houtwerk reedts aangeleidt is. Tot bewijs dat U E. vlijtigheidt, in 't bevorderen mijner zaaken, van my begreepen wordt, in der voege als 't behoort, heb my ge- spoeit, met weeder een stuk uit Tacitus af te doen, dat vry wat schor en weerbarstig in 't overzetten bevonden is. Wenschte wel, in meerder, dienste te kunnen doen aan U E. die met Joffrouwe mijn Zuster, ende alle de zijne, den Almoogenden bevoelen zy, naa Vrientlijke groetenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
20 van Oestmaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. HOOFT.

219.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

NU heeft het verdrag met Claas den Metselaar zijn volle beslag. Oft hy 't afdak maakt, loopende van 't Huis af naa den nieu- wen muir, oft recht anders, komt hem op een uit, ende blijft, op beide die wijzen, verhoelen voor 't oog van de plaats, gelijk U E. by de tekening hier nevens verneemen kan. Ende ik vind bequaamer tot de waaterloozing, ook om de goote schoon te maaken, datmen achter de kanteelen heenen konne gaan. Moogen de woorden van den man niet by 't gewicht van zijn lijf haalen, zoo zal 't wel te passe koomen, datter U E. een lóótjen op legge, met dikwijls te zenden. Hy zal ons op maandaage aanstaande niet te vroeg koomen: Alhoewel de Timmerman hem gaaren gesproken hadt, eer hy aan 't hayen viel, om dat de muir op pijlaaren staan zal, en oorbaar is te weten bescheidenlijk, waar yder voet heeft te neemen, tzamt hoe verre in 't vierkant onder elk gehait dient. Want, alzoo men hier ter plaatse niet diep, nocht anders als met de handt behoeft te hayen, zoo zal de Timmerman, daar met alle zijn volk aanvallende, wel een eindt af maaken, eer Claas d'oude muir afgebrooken, ende zijne stoffen gelandt zal kunnen hebben. Ik heb hier ingeslooten een briefken aan den Leidekker oft lootgieter; om dat U E. brieven door- gaands wel besteldt worden, en andere, aan luiden dien ik zoo vaa- ke niet en schrijf, somtijds daagen onbestelt blijven, door dien de flosse Schippers quaelijk leezen en de huizen vinden kunnen, ook dikwils dronken zijn, en de moeite van 't zoeken uitstellen. Nu had ik den leidekker gaaren op zondag eens hier. De broeder van Claas biedt aan, blaauwe vloersteen tweederlei, d'eene wat lichter d'an- dere

dere wat duisterder van verwe, en derhalven bequaam om te schaakeeren, te leveren, 't hondert voor 24 oft 25 gl. Waar 't dat U E. op zondag, oft morgen den tijdt hadt, om eens te verneemen, oft hy die ook overlooft, en ten naauften dezelve te bedingen, ik zoude te vrede zijn, dat'er Claas zoo veele af meede bragt, als tot de Galerye, lang 30, breedt 12 voeten binnen 's werks, vandoene zijn: Mits dat hy d'ouwde daar jegenwoordelijk leggende weeder aannaa-me, tot 2 st. 't stuk, gelijk hy hier verklaarde te willen doen, oft zoo veel hooger als 't U E. brengen konde. Ik en kan niet wel bevroeden waar uit U E. de vremdigheidt schept, die dezelve vindt in den voorstel des Ambassadeurs van Engellandt. Want heeft zijn meester volmagt om te handelen, dat is niet gezeit om te sluiten. Als hy ook van weege Spanjen met de Heeren Staaten handelt, zoo en worden de Staaten niet onhebbelijk geoordeelt, tot het beleidt hunner eige zaaken. Ende geschillen tusschen zoo ongelijke parthyen, willen gaarne, door middelaars van aanzien, beslecht zijn. U E. moet eenig bedenken op dit werk hebben, dat ik uit haar schrijven niet ontdekken kan. Dies my lief zal zijn, by gelegenheidt daaraf meerder klaartte te verstaan. D'overzetsels van den Heere Huigens heb ik doorloopen met lust, maar jegenwoordig geen en tijdt om te antwoorden, ende uit den brandt gehaalt het vertolkte stuk hiernevens gaande. Mijn hoope is, dat ik vooreerst U E. met deeze kleene timmeraadje, die zoo veel moeite maakt, niet weeder en zal behoeven te quellen, en U E. 't voorgaande dus verre in 't goede neemen. Ende op deezen toeverlaat, zal U E. den Almoogenden, met alle die haar lief zijn,

Mijn Heer en Broeder,

in schut en scherm bevoelen laten, nevens hartlijke groete en gebiedenis, van

U E.

Zeër haastig, van den Huize te Muiden,
den 23 van Oestmaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

Ons voorneemen is by deezen eenige pruimen te zenden, om d'on-schuldt van d'andere te doen. Maar mits het weder begonnen heeft sterk te regenen, weete niet oft het volbrengen zullen. Op dinxdag hadden wy redelijk weder, maar zoo veel verzoex, datter niet rijps, waardt om zenden, overschoot. Konde U E. met Joffrouwe mijn Zuster eens uitbreeken, dat waare ons wel aangenaamst, en de meeste eere voor dit ooft.

220.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

OP eergister avondt schreef ik U E. laatst, 't geen hoope wel ter handt geraakt en behartigt zal zijn. Op morgen zal ik den Met-selaar verwachten, oft ten minsten bescheidt, wanneer hy voor zeeker hier zal zijn; gemerkt U E. laatst scheen te twijffelen aan zijn' woorden. Die pruimen waaren d'andre reize zoo veel te nat als d'eerste die ik duchte luttel ooggezien overgekoomen zijn. De geene die hier-by gaan, zijn heeden tusschen de droppen door gelooopen: meest al witte, niet zoo goet als ik die wenschte, om dat de rijpste, mits den reegen, ten deel aan den boom verrot, ten deel, door 't gezelschap van zuster, zusterskinderen, en eenige anderen, zoo nu zoo dan,

Z 2

zijn

zijn uitgepikt. Die van Damasco zijn nooit quaalijker geslaagt. U E. gelieve aan 't goet hart te genoegen, waar uit wy dezelve vruntlijk gegroet, den Almoogenden, met alle die U E. lief zijn,

Mijn Heer en Broeder,
bevoolen laten, nevens gebiedenis, van

U E.

In haaste, van den Huize te Muiden.
den 25 van Oestmaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

221.

Aan **CONSTANTIJN HUIGENS,**
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Edele gestrenge Heer,

* *Gedichten
van Doctor
Donn, in zijn
leeven, Deken
van Sint Pauls
tot Londen.*

† *Een Fran-
sche Satyra,
l'Anatomie de
Clorinde.*

HEt Engelsch ooft * van U Ed. in Hollandtsch suiker gezult, heeft my grootelijx verplicht, door de magtige schaamte, die 't onze boom-oft liever aardtvruchten aanjoeg, doende verwelken de festoenen by de dochter mijner huisvrouw, tot sieraadt deezer zaale opgehangen, ende alle andere siere haaren smaak verliezen. Want mijn zwaager Schuil, op dat pas hier, en een liefhebber zijnde, daar een' zoetigheidt uit zoog, die hem dacht bet te bevangen, als eenig Rijnsch oft ander sap, daar de lekkertanden gewoon zijn hunne vingers naa te slikken. Nu 't Noorden lieflijkheeden uitleevert van die geur, ende dus naa onzen mondt, zoo mag Arabië zelf, en 't uiterste van Oosten, den zijnen wel toehouden. De geest van dien man dunkt my een tijdtgenoot van den Zondtvloedt, en door een' van de zoonen der andere werelt bezwangert te weezen. Want zoo hoogvliegende vonden zijn elders, als op den aardtbodem, geraapt, en meer als mannelijk de kracht van adem en kloekheidt der spieren, waar mede hy dit ter keel is uitzettende. Niettemin, koomende van onlanx U Ed. Wijvenhater, en Ontleedinge †, te bezichtigen, zoud' ik geen' minder moedt hebben op de handt van deeze, ende anderen van U Ed. afkomst, als eenige van de zijne, zoo zy t'zaamen aan 't worstelen waaren. Hier ontfang' ik U Ed. laatsten met het Verlaat en Afscheidt, die my in noch dieper verwondering dompelen. Blijve doch echter daar by, dat'er U Ed. Ambreblanq, en Printen, niet voor zwichten zouden. Maar indien U Ed. in 't geslacht van mijn schreepel en krepel vernuft eenigen schijn vindt, van zoo hoog eenen tredt naa te kuyeren, daar mag het U Ed. heusheidt voor danken, die 't gelieft my met U Ed. eige voeten te meeten. Evenwel de schaamschoe moet uit, ende tot een diepsel van deeze uitsteekende verwen en toogen, hier mede gescheept koomen een deuntjen, zoo fraai (plagt meester Jan Pieterfz. Sweeling te zeggen) als over twee voeten gaan mag. Want U Ed. heeft my iets van de stof eerst in 't hoofdt gehangen, de welke nu uitgebroeidt is van een' smijdige keel, die my t'elkemaal in 't oor quam kittelen, met het slieren van dat *rameine*, in deeze vaarzen,

Qui me le trouve & le rameine

L'Amour, l'Amour?

[Wie vindt hem en brengt hem my weder

De Min, de Min?]

De

De rest zal U Ed. beter bekend zijn. Ik weet niet hoe het begint. Op die wijze had ik het dan geirne gehad, alhoewel ettelijke woorden geweigert hebben zich naar den troetelenden toon van die silb, *mei*, te vlyen. Ik laate te zeggen dat het zwaar valt, de nuchtere stemmigheid, in 't historyschrijven vereischt, van den stijl te spoelen: om den reiger niet te gelijken, die zeide, dat 'et quadt waater was, ende kon niet zwemmen. Maar zal mijn onschuldt zoeken in de gunste van U Ed. de welke te verdienen meer gewenscht als gehoopt wordt,

Edele gestrenghe Heere, van

Den 27 van Oest-
maandt, 1630.

U Ed. Gestr.

Dienstwilligsten

P. C. H O O F T.

Hoogelijk ben ik gehouden in U Ed. voor 't verwittigen van de koomste zijner Vorstl. Doorl. en zal 't noch bet zijn, zoo 't ons gebeuren mag drie oft vier daagen, oft meer te vooren van den tijdt derzelver gewaarschouwt te worden.

222.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

Gisteravondt had ik schrijvens aan U E. in aller yl afgeveirdigt, op hoope dat het deezen morgen, met een veerschuit voortgeraakende, den ingeslooten aan den Heer van Zuilichem, over weg zoude helpen, om wat naader bescheidts van 's Prinssen reize en herwaartskoomst te moogen krijgen. Heeden aan den middag komt de Schipper zeggen, dat'er geen vracht is, en hy derhalven aan landt blijft. Waar over op d'uwe van gister en eergister bet stuxwijs zal kunnen antwoorden by deezen. Den lessenaar zijnen wandel naakuyerende met overleg, oordeel dat de verscheide beweegenis deszelven, wel zoude kunnen verzint worden, maar tijdt behooren tot het raamen van de verdeeling des eenen ommeganx tegens den anderen. Waar over best zal zijn, den meester die deezen gemaakt heeft, daar meede te laten geworden, oft eenen te zien van 't Dortsche maaxel, als men daar toe koomen konde. 't Welk naa allen schijn niet gebeuren zal, tusschen dit en maandag naastkoomende. Zulx oorbaar vinde, mits vast gaande, dat de meester van Leiden alsdan t'U E. huize verschijnen zal, tegens dien tijdt eens over te koomen, om hem te hooren. Want ben wel half beducht, dat als men dien maakte op de groote van boeken in 't bladt, te draagen, dezelve dan quaalijk in mijn toorentjen, jaa door eenige deure zoude moogen. Het brengloon en andere kosten hier op gevallen, gelieve U E. my te rekenen dat ik die voldoe. Den metselaar heb noch niet vernoomen, en ben grootelijx met zijn werk beladen, vreezende zoo men hem uitstel vergt, dat hy daar uitscheiden mogt, en zoo niet, dat wy terkoomste zijner Vorstl. Doorl. met half gedaan werk zullen zitten, alles overhoop geraaken, in 't midden gestaakt worden, en daar over geschil ontstaan zal. Wanneer ook de spoedt zoo onbegrijpelijk groot waare, dat het mogt voltoogen zijn, voor de koomste derzelve, zoo kan nocht vloer nocht plaistering van muiren droog zijn, en zullen dapper door 't loopen van zoo veel jagts te lijden hebben en geschendt worden. Derhalven wenschte wel dat U E. alsnu alle zijne behendigheid

heidt aan Claas te kost leide, om den zelve te doen verstaan, dat hem ook best zal zijn, zoo lange te toeven, en zoo veel te weege te brengen, dat hy 't gewillig doe, is 't mogelijk. Zoo hy geen gehoor geeft, kan ik 'er quaalijk doorzien: gemerkt het werk besteedt is, en mijn woordt niet en kan verachttert worden. 't Quaadtst is noch, dat men niet en weet hoe lange 's Prinssen koomst al zal aanloopen. Want als men zeeker waar, daar in 14 daagen over te zijn, wellicht dat de metselaar, voor zoo een' tijdt verdrag naame. Het ongestaadig weeder, onvermoede voorvallen, kunnen zijne Vorstl. Doorl. zelfs doen mislaan in zijn' gissinge; en ons noch bet. Dies dienstigst waare geen en zeekeren dag met Claas te stemmen, maar te bearbeiten, dat hy aanname zoo ras te koomen, als de Prins vertrokken zoude zijn. Hy heeft het gemeenlijk zoo drok, dat hem misschien geen ongerief zijn zal, naar ons te wachten. Maar U E. zal zelfs zijnen grondt best peilen, en den oorbaar kunnen schaffen, naa gelegenheid van zaaken. Belangende de vloersteen, zal wel gedaan zijn, 't geen U E. noopende den prijs mag gehandelt hebben. Maar de oude steenen te verhouwen, en vind ik niet goet: alzo hunne geslepenheid, meer tot misstal, als sieraadt zoude strekken, om der ongelijkheid wille. Derhalven moest de steenkoper die aanneemen, ten meesten prijze, des U E. bedingen kan. Den voorslag des Ambassadeurs van Grootbrittanjen vind ik met galossen geschoeidt, en 't hardt niet onder de zoolen te hebben; gemerkt hy spreekt van proeve te neemen; die ik leg op een tandttrekkerij, verleiding, oft ophouden, en niet dan windt in 't eindt, uit te koomen. Gelijken zich mompen liet, als Weezel laast verloren werdt. Want datmen den Koning van Boheemen yets meent in te ruimen, kan quaalijk in my koomen. Wel is my bekend, dat als zijne Majt. de Prinses van Engelandt ten huwelijk gebeurde, de vader het oog hadt, op de erffenis van Beyeren: maar twijffel dat die Vorst secdert eigen erfgenaamen gewonnen heeft, oft dat zijn broeder Keurvorst van Keulen, niet zoo verre ten geestelijkheid is ingewijdt, oft hy en zoude by gunst van den Paus, den mijter mogen verwerpen, om kinderen te teelen. De hoofden der Roomsche gezintheit zullen om hoog nocht laag, mijns bedunkens, niet lijden, dat een onroomsch Vorst het hoofd, in Duitslandt, weeder zoo veer opsteek. Dat het verbondt tusschen ons en Engelandt genoemdt wordt met den naam van bescherming, is een laffe eerbiedenis*, om quansuis Spanjen niet te schijnen te naate willen gaan, en daar op genoomen, dat men niet en zoekt als 't recht van den Palsgraave te verdaadigen, zonder naa de kroon te taalen. Dewijl 't U E. aange-naam was, zoo en heb ik niet gedekt, het geen van my aan den Ridder Huigens geschreeven wordt. U E. zal daar een groenigheidt in vinden van de jeugdt, die 't schijnt datter met my uit moest; en nochtans niet zoo veel berisps verdient, als de schotschriften, die niet alleen geen goet maar magtige verbittering baaren. Ik kon quaalijk met leedige handen t'huis koomen, den geen, die de mijne zoo wel is vullende. Na 't leezen kan U E. den mijnen sluiten, oft onder dexel voorts zenden, 't welk my om 't effen is, 't en zy zommige luiden liefst den maagdoom van een ding hebben, en minder smaak in 't geen zy weeten van anderen eerst gezien te zijn. Ende alhoewel ik vrees dat mijn brief zijn Ed. nu in den Haage niet belooopen zal, zag dien echter gaaren voortsgevaardigt, op hoope dat

* respect.

dat die van daar wel spoedelijk te recht geraaken zal, en my eenige zeekerheid van den tijdt der Prinsselijke overkoomste geworden. Papier en tijdt gebieden mijne gebiedenis te doen, en U E. met alle de zijne Gode te beveelen, met hartlijke dankzegging voor alle moeite, en groetenis,

Mijn Heer en Broeder, van

Uit mijn Toorentjen den 28
van Oestmaandt 1630.

U E.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

Heeden heb het tweede boek van Tacitus voltoogen, en zal vervolgen, mits U E. my gunne het wat zachter op te neemen. De kerkelijken en aaloutheeden maaken veel sporlings.

223.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

Gister avondt schreef ik U E. in 't breede, 't geen hoope wel ter handt gekoomen zy. Mits nu mijn loopende boode derwaarts gaat, koom ik U E. op nieuw quellen, om bevordert te hebben eenige zaaken, vereischt tot vercieringe van 's Prinssen koomste alhier. Vooreerst wenschte wel, dat Mr. Dirk Sweeling mogte beweegt en bewilligt worden (want met onwillige honden quadt haaze vangen is) om hier te koomen tegens dien tijdt op de Clavecimbel speelen, die ik heb doen stellen, zoo dat hy daar weenig werx aan vinden zoude. Indien U E. zich niet sterk maakt hem te bepraaten, mogt zien oft de Ridder Reaal, aan wien my dienstelijk gebiede, met behulp van mijne Neeven Simon de Rijke en P. Janz. Hóóft, zoude kunnen goetvinden de Heeren Burgermeesteren eens daar af te spreken, om te zien oft hunne E. E. gelieven mogt Sweeling daar af een woordt te doen zeggen: Waarop ik achte, hy zich niet zoude t'zoeken maaken. Zoo men met Sweeling niet te rechte raaken kan, diende d'Organist van de Nieuwe Kerk, Mr. Willem gesproken, die 't niet weigeren zal. Ik en weet niet oft de Heeren Burgermeesteren de koste der stadt, in deeze gelegenheid zouden kunnen verstaan zoo verre te rekken, als tot het festeeren zijner Vorstl. Doorl. op deezen Huize. Maar in allen gevalle acht ik hunne E. E. niet ongeraaden zullen vinden eenige Heeren, daar mijn Neef de Rijk wel onder diende, te magtigen, om zich alsdan hier te vinden, en 't geene tot sterking deezer plaatse gedaan is, nevens de gelegenheidt aan te wijzen; alzoo dit de Stadt, ten hoogsten, en om verscheide inzichten, is betreffende. U E. zal uit den Heere Reaal, en door zijne Ed. Gestr. werkende, lichtelijk speuren wat hier af te verwachten zy, zonder der zaake schijn te geeven, als of 'er van my grootelijx opgedrongen werdt. De Heeren van Amsterdam, ontfingen 't voorleeden jaar een Plan, oft aftekening van deeze plaatse van my, en hebben die tot noch toe behouden, om op te raadslaagen, en die bequaamer te doen stellen: gelijk geschiedt is, immers ten meesten deel. Nu zoude my quaalijk voegen zonder aftekening gevonden te worden, en derhalven vriendschap geschieden, dat mijn Heer Reaal, oft U E. zelf, geliefde van mijnen Neeve de Rijk het ouwde en nieuwe ontwerp oft plan, beide te verwerven, om

om my toegeschikt te worden. Zullen beide altydts tot Stadts besten blijven. Wel is waar, dat ik op maandaage dreig daar te koomen: Maar mijn tijdt zal 'er kort zijn, en de Heeren zijn dikwijls van der handt. Wat ik aan Vondelen schrijf, kan U E. by den ingeslooten zien, den zelve daarnaa fluiten, en hem behandigen; blijvende Gode bevoolen, naar groete ende gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Ter vlucht, uit mijn Toorentjen,
den 29 van Oestmaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

U E. gelieve door de voorz. Heeren te bevorderen, dat hier tegens dien tijdt de Boffchieter van over jaar gezonden worde, oft een ander; maar diend'er eenen dag te vooren te zijn. Hy heet Laurens.

224.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder,

Alhoewel, deeze achterblijvende, ik hoopen zoude, dat U E. geene rekeninge en zoude maaken op mijn koomste ten eeten; zoo weete nochtans hoe onlustig het is, in onzeekerheidt van zoo-daanig een verwacht gehouden te worden; en heb daarom goet gedacht, U E. by deezē te vertoonen, dat het op Maandaage geen pas geeven en zal, gemerkt mijne huisvrouw en dochter, op zondag's avondts, zoo 't weeder yetwat dient, meenen meede te koomen, en zullen zoo veel te belooopen hebben, dat de fiere, doch meest in 't onderhoudt en goet gezelschap bestaende, niet besteedt zoude zijn aan luiden, die op heete koolen zouden zitten, en met de zinnen midden in moeite steeken. Waarover U E. gelieve U E. zelve voor ditmaal te verschoonen, en ons van gelijken, die ter gelegener tijdt wel weten te innen, 't geen wy in 't vat houden. U E. naarstigheidt in 't bevorderen van alles, voldoet en verplicht my ten hoogsten. Vondelen heeft my geantwoordt. Ik zal hem zelf dienen te spreken. De schets van den Lessenaar meen ik meede te brengen, en stellende alles aan onze genaakende mondtgemeenschap, blijve

Mijn Heer en Broeder,

U E.

In haast, als U E. ziet, van den
Huize te Muiden, den 30
van Oestmaandt 1630.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. Hóóft.

225.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder,

Hier by heeft U E. *la Pietra del paragone Politico*, waar voor ik U E. broeder bedanke. Gister naa ons afscheidt, gink ik eens aan 't Stadthuis, om de Heeren Burgermeesteren te spreken van 't Plan: maar waaren wat tijdtlijker afgegaan, als naar gewoonte. Waarover wel wenschte dat U E. mijnen Neef de Rijke, aan wien my gebiede, eens aanspraake, ten einde zijne E. geliefde 't zelve voor my te vorderen, gelijk hy my gister middag aanbodt te doen in mijn afwezen. Zijn E. heeft de meeste kennis, zoo ik acht

van

van dit werk , als zijnde 't voorleeden jaar hier zoo lange , met last van de Ed. Mog. Heeren Staaten , daarover bezig geweest. Maar indien hy mogt uit de Stadt zijn , gelijk zijn E. meeninge was haast naa de Hoef te gaan , zal de Heer Ridder Reaal , oft mijn Neef P. J. Hóóft , hierom gemoeit dienen , op dat ik het hoe eer hoe beeter mogte bekoomen : gemerkt ik daarop wel wat diene te spiegelen , om de bedenkingen , die andren daarop gehadt hebben , te vatten , ende te overleggen oft 'er yets meer waare , daarop te letten stonde. De Heer Oetjens zegt my , dat in de tekening is achtergelaaten het ontwerp van den Hinderdam , om redene , maar op een ander papier gestelt , zulx men 't daar by voegen kan : 't welk wel oorbaar waare , en datze my beide geworden mögten. Is 't moogelijk dat mee behendigheidt kan vernoomen worden , oft daar geneegenheidt waare , om zijne Vorstl. Doorl. hier te festeeren , my zoude lief zijn zulx te verstaan. Niettemin 't moest voeglijk geschieden , en invoege dat het schijnt oorspronkelijk van die Heeren te koomen , den welken daar af den vollen dank behooren te hebben. Altijds de Buffschierter , en ten minsten Sweeling , hoop ik niet en zullen geweigert worden. Wel is waar , dat Burgermeester Oetjens meent , men zal hier Gemagtigden schikken , om den Heere Prins te noodigen ; maar die zullen niet overkoomen , voor dat zijne Vorstl. Doorl. hier is , en de Buffschierter gelijk ook Sweeling waar van noode , datze gereedt waaren tegens mijn ontbieden : te weten 's daags te vooren. Doch zoo de Heer Reaal goedt vindt deeze niet te verzoeken voor dat ik naarder tijding hebbe , het zy zoo : ende ondertusschen U E. Gode bevoolen , naar groete en gebiedenis ,

Mijn Heer en Broeder , van

U E.

In haast , van den Huize te Muiden ,
den 4 van Herfstmaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

226.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder ,

Ziet U E. hier weeder toekoomen de loopmaaren , die ik vreeze dat den mondt zoo zeer tot liegen gewent hebben , datze in 't begrooten van de Indische schatten , ons min dan de waarheidt zeggen. Want 9 millioen en 900 duizendt Reaalen van Achten , te verre onder 18 millioenen is , daar U E. uit Antwerpen af geschreeven was. Jaa anderen hebben my met stijve kaaken van twintig gezeydt. Zoo U E. yet zekers hier af heeft , zal 't gaarne verneemen. Die van Muiden , niet moogende tegens de kosten van den Prins hier kostvry te houden , zouden wel gaarne eenig bewijs van goeden wille betoonen : 't welk voeglijkst geschiedt , door yet zeldzaams dat niet zeer te gelde loopt. Hierop is my ingevallen , dat ik met den Heer Wijts (twijffel oft U E. daar by was) ten huize van Mr. Moor , Schoonvaader van den Ridder Reaal , zekeren Vin Muschat gedronken heb , die zoo goedt was , dat de Heer Wijts zeide , 't was een wijn niet om te drinken , maar om te eeten en te kaauwen : en dat zijne Vorstl. Doorl. jaarlijx van die soorte plag te doen koomen uit Engelandt van 's Koninx Kelderwaarder , maar noit zoo goedt. Nu levert Amsterdam wel uit , gelijk men zeidt , en de lekkerny en keurigheidt der Koopluiden stookt dikwijls uit de gaat , 't geen

A a

daar

daar de Prinssen geenen raadt om en weten. Derhalven zoude my wel aangenaam zijn, indien U^e. van dien oft diesgelijken wist op te doen loopen, daar men eer af hebben mogt: al zoude die al vry veel kosten: gemerkt men 't vat wat te kleender neemen mogt. Zoo de Heer Wijts noch daar is, zal U^e. yet zekerders kunnen verneemen, dan wy, die niet als loopende geruchten en hebben, meldende, dat de Prins noch binnen den Bosch is, en de Prinses, door verzwaaen haarder ziekte, naa den Haage gekeert. 't Welk, indien 't zoo is, zal naa schijn de koomst zijner Vorstl. Doorl. noch lang aanloopen. U^e. zal dit ten minsten kunnen weten, en zy,

Mijn Heere en Broeder,

met alle die U^e. lief zijn, Gode bevoolen, naar groete en gebiedenis, van

U^e.

Van den Huize te Muiden, den
10 van Herfftmaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

227.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

U^e. wedervaaren met den Landtmeeter had ik te vooren gespeelt. Maar vreemder is dat alzoó mijn ouwde Plan en 't nieuwe van mijn' Heeren van Amsterdam, beide t'zoek blijven: en dat de geen die ze laast gehad heeft, niet bedenken kan, waarze belandt zijn. Mijn' gissing liep, van eersten in, daar op al, dat de Heeren, tot hun tweede bedenken koomende, niet laten zouden gemagtigden hier te zenden, om zijn' Vorstl. Doorl. de handen te kussen, en te vertoonen, wat vlijt, in den voorleeden jaare hier door die Stadt gedaan is, en vorder tot de sterking vereischt wordt. Indien de Frontignac aldaar te krijgen is, zoo goedt als die van Monfr. Moor was, wy en zullen geen oxhooft laten om 100 jaa tweehondert guldens. Dies bid ik U^e. gelieve om te hooren by alle lekkertanden. Der isser gereedts binnen Amsterdam, en moogelijk, wien zoo groot een geldt beeter mondde dan de wijn. Zoo men geenen Frontignac vindt, mogt U^e. eens doen verneemen, door Haak oft ymandt anders, ofter *Vin François* is, daar men eer af hebben kon. Maar ik ducht wel neen, om dat diergelijke te hoof gedronken wordt, en lichtelijk puik te bekoomen is. Rijschen wijn, meen ik, dat mijn Heer de Prins niet en drinkt, oft noode. Niettemin hy mogt zoo uitneemende zijn, dat men 't in beraadt naame. Deeze goede luiden deden gaaren yets, om te beweeren, dat zy geene van de groote steeden in goedthartigheidt wijken. Fruiten in suiker gezult zijn te hoof in goeden aanzien; maar als 't niet wat heel zeldtzaams waare, zouden voor daagelijksch broodt deurgaan. U^e. helpe my bedenken: want naa dat mijn Schout alhier, uit Broeder Hasselaar aldaar verstaan heeft, komt zijne Vorstl. Doorl. eerst heeden in Weezel. Men heeft dan noch 5 oft 6 daagen tijds, naa mijn rekeninge, en zal ik my verlaaten tot de kundtschap van U^e. handt. 't Geen de Heer Wijts den Heeren Burgermeesteren verwittigt, komt gemeenlijk gericht aan Broeder voorsz., dien U^e. nevens mijne gebiedenis, gelieve te verzoeken, deeling aan de tijdingen van booven koomende, noopende deeze stof. Hierby gaat wat vervolgs op

op 't laatste uit Tacitus. Wy wenschten de groote vlijt en moeite daagelijx by U E, ons te gevalle, gedaan, door eenigen weezentlijken dienste te verschuldigen. Maar den wil voor 't werk neemen, is Godt naavolgen, dewelke U E.

Mijn Heer en Broeder,
verleene alle wat zaaligst is, naa wensch van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
13 van Herfstmaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

Ik en heb deeze weeke geen schrijven van mijn' zwaager Bartelot gehad. Zal moogelijk van huis zijn; zoo niet, U E. misschien behulpig kunnen zijn om Frontignac op te loopen. Monfr. Schuil waar ook goetd daar eens op gehoort: maar beide onder verzoek van te zwijgen waar toe die dienen zoude. Want als die dingen te vooren geweeten worden, verliezen zy van haaren aardt. Wanneer men ook niet te recht geraakte, zoude 't luttel vals hebben, zoo veel waaters te vergeefs vuil te maaken. 't Welk U E. naar zijn bescheidenheidt best weet in te zien, en gelieven Messrs. Bartelot en Schuil in zulken gevalle te groeten.

228.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DE lasch uit Tacitus vergeeten, door dien 't web niet schein te gaapen, gelijk U E. by 't nevensgaande zien kan, heb ik op 't einde van 't bladt geklampt, en zoud' het U E. zelf gaarne gebragt hebben, om mijn Huisvrouw, die morgen derwaarts denkt, gezelschap te houden: maar heb mijn been, met afstooten van een lapken vels bezeert, 't welk alijds naauw gewacht dienende, vooral by deeze geleegenheidt geviert wil zijn, om tot geneezinge te koomen. Mijn gissing hadt het getroffen, met onzen Broeder Bartelot, die uit der Stadt geweest is, en my op gisteren de loopmaaren uit Italien, met eenen brief van den geheimschrijver des Franschen Ambassadeurs, gezonden heeft, doch melden niet gedenkwaardigs. My deert dat de Majesteit van Zweeden zoo schijnt te smelten. Ik waande dat, in plaatse van dien, hem aanwas ende toeval te verwachten stondt, van de geene die met haar nocte met den Kaizar beholpen, daarenbooven alijds met haat tegens deesen waaren ingenoomen. Zoo dit dien Koning niet gelukt, ende eenige Vorsten oft volken zich voor hem verklaaren, zie wel dat hy geen voordeel doen kan, met zijn heir t'elkenmaale in een versche weide te brengen, gelijk de noode den geen en dwingt te doen, dien 't aan betaaling gebreekt, 't en waare dan dat hy met landtbederven, zijnen vyandt eenige goede voorwaarden wist' uit te wringen. Vinde derhalven niet zoo vreemd dat hy 't ingenoomen zoekt vast te houden, ende te beleggen met schanssen en sterkten, die voeten in de aarde hebben, ende zwaarlijk uit deune handen te breeken zijn. Men legt de schuldt op Vrankrijk en Venetië, als niet zoo scheutig van gelde, als hem wel hoop gegeven was. Maar 't is d'ouwe wijze der grooten, meer t'omvaademen, als de lankheidt hunner armen lijden wil; ende schijnt de gaauwste, die zijn' bondtgenoot, op schoone beloften, t'zee weet te

helpen, om hem dan voort op genaade der fortune te laten drijven. Die litzert evenwel zal zich niet lichtelijk in gat steeken, daar hy niet door ziet, ende is voor een niet te vangen. Wie weet wat keer de zaaken noch neemen, indien de loopmaaren de waarheidt hebben leeren spreken van de laading der Indische vloote? want zeker de geruchten, van de Spaansche zijde gestrooit, om hunnen rijkdoom groot te maaken, en dienen niet blaauwer. Acht millioenen te versteeken en vertrouwen onder krijgsvolk, dunkt my bedenkelijker, als die in 's Koninx handen te laten vallen. Ik versta my deeze wereldwijsheidt ook niet, van ontzig te willen maaken, met bergen in arbeit te doen gaan, die, met het baaren van een muis, niet dan te beschaamder uitkoomen. Mijn hoope is al, dat U E. noch eenigen lekkeren muscat zal opstookken. Zoo niet, moeten 't met wat anders afzien; altijdts gelieve U E., zoo ras daar tijding is van 's Prinssen koomste, my die over te schikken, by een afgezonden en vertrouwden boode. Cornelis de glazemaaker, die 's nachts ons huis bewaart, zoude daartoe kunnen dienen, en U E. door mijnen zwaager Pieter Hasselaar aangewezen worden, ten zy U E. iemandt anders heeft. Ondertusschen my gebiedende, uit alle mijn vermoogen, aan U E., laate de zelve Gode bevoolen, blijvende,

Mijn Heer en Broeder,

Van den Huize te Muiden, den
15 van Herfstmaandt, 1630.

U E.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. Hóóft.

229.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder,

MY is leedt dat U E. zoo veel moeite, en die noch te vergeefs doet om aan Frontignaq, dat ik meen een soorte van Muskaat te zijn, te geraaken: en ben dien aangaande ten einde mijner hoope. Met Rynschen wijn, als gemeen zijnde en geen overpuik, ook den Heere Prinse niet zeer aangenaam, kan luttel dank behaalt worden. Waarover mijne gedachten beginnen te speelen op eenigen overvloedt van uitneemenden visch, in 't aankoomen zijner Vorstelijke Doorl. ten toon te stellen; dat te beeter een' val hebben zoude, mits het eigenlijk schijnt van 't gewas deezer plaatse te zijn: voorneemelijk wanneer 't met voeglijkheidt, en in tobbens onder riedt en waaterruigte schuilende, geschiedde. Konde U E. nu daarnееvens eenige zeldtzaame fruiten in suiker gezult bekoomen, zouden waanen daar meede eeniger wijze te kunnen bestaan. Den visch zouden wy wel verzorgen. Heeden was hier Monfr. Vander Moolen, een groot ingewaartert der Naarder meere, die zeide verstaan te hebben, dat zijn Vorstelijke Doorl. deezen avondt tot Amersfoort slaapen quam, om morgen hier te zijn. Maar wy slaan alle zulke loopmaaren in den windt, op toeverlaat van den soldaat, door den Heer Wijts belooft hier over derwaarts te zenden, vastlijk vertrouwende, U E. in geen en gebreeke zal zijn van oog in 't zeil te houden, en ons van daar door zeekeren boode te verwittigen, of de soldaat zijn boodtschap hier vergaate te doen. Ende smaakt naa goede zorgvuldigheidt U E. voorneemen, van niet naa te laten, ons kundtschap te geeven, zoo ras die daar is, 't en waar ik U E. te vooren verstedigt

digst hadde des onnodig te wezen. Bedanke U E. derhalven daar vooren, sampt voor de tijdingen in U E. laatsten geroert. Van't verlaaten van Manmaaker was my yet door d'ooren gewaait, daar ik luttel staats af maakte. Maar naardien 't U E. en andere bevestigden, en U E. niet wel bericht schijnt van 't ampt door hem dus lang bedient, moet ik U E. zeggen, dat mijn neef de Rijk 't zelve plag te noemen *niet ende altemaal. niet*, om dat hy geen zeeker beroep hadt: *altemaal*, om dat hy toegang hadt tot alle voortreffelijke vergaaderingen van regeeringe in Zeelandt, toeziende en genoegzaam de maat slaande op alles wat 'er gehandelt wordt, onder tijtel van *Premier noble*, dien hem zijn Vorstelijke Doorl. als Markgraaf van Vlissingen en der Veer, toevoegt. Waar in hy zich misgaan heeft, en dit verdient, is my eigenlijk onbekent. Want over des Heeren van Oldenbarneveldts zaake gezeeten te hebben, dat is hem met 23 anderen gemeen: zulx geenzins denk, dat het daar op genoomen wordt. De Heer Huigens meene ook dat naa zijne bescheidenheid zich wel hoeden zal yets daar af te openbaaren. De Heer Wijts moogelijk, als min in der zaake gebruikt, zoude milder zijn van eenige openinge hem door d'anderde handt gedaan, en niet recht uit van den Heere Prinse koomende. Wat ik verneem, valt U E. ook ten deel. De Duitsche tijdingen gedenken van eenen Gezant hunner Ho. Mog. tot Hamburg beezig met byleggen van 't geschil tusschen die stad, en de Majesteit van Deenemarken. Zoo U E. weet wie dat zy, verstonde het gaarne. 't En zy dat het de gewoonlijke Legger Aisma mag wezen, die voor een overbequaam persoon gaat. Ik hoor dat die van de kerke zich luttel genoegens belooven van 's Prinzen koomst aldaar, en duchten voor afzetting van vier Predikanten. Doch waar 't zoo, U E. hadt my des yet gemeldt, dewelke den Almoogenden, met alle die haar lief zijn, bevoolen blijve, naa dienstlijke groete en gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Ter vlugt, van den Huize te Muiden,
den 18 van Herfstmaandt, 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

230.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

WY worden hier verrascht met tijdinge, dat de kox al tot Naarden zijn, om de maaltijdt aldaar deezen middag te bereiden voor zijn Vorstl. Doorl. Waarover ik door Burgermeesteren der voorz. Steede verzocht word daatlijk daar te koomen. Ende die van Muiden verzoeken in aller yl een aam wyns van den besten, die U E. bringer deezes gelieve meede te geeven, en zy,

Mijn Heer en Broeder,

Gode bevoolen, naa groete en gebiedenis, van

U E.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

Terstondt heb ik U E. geschreeven om wyn, en door groote haast vergeeten, dat U E. gelieve de Heeren Burgermeesteren aan te die-

nen, hoe zijn Vorstl. Doorl. te middag tot Naarden eeten zal: voort zoo 't mogelijk is dat Laurens de Buffschieder met gereedtschap om lossen en laaden, hier koome, ook Sweeling oft Meester Willem, en blijft Gode bevoelen,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
19 van Herfstmaandt, 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

231.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

NAa dat zijne Vorstl. Doorl. in zijn voorneemen van hier over te koomen, tot op eergister avondt, gewankelt hadt, zonden de Heeren Wijts en Huigens beide hunne brieven af, tusschen 10 en 11 uiren, in der nacht, uit Amersfoort by eenen zeekeren boode, dieze my ten 10½ uire, voor de poorte van Naarden leverde, met de fraaye onschuldt, dat men hem dronken hadt gemaakt, en daar door belet beeter te spoeyen. De Heer Prins gezint heeden in den Haage te zijn, daar hy zeer naa yverde om de dagvaart, vondt goedt gister middag tot Naarden te eeten, naa den middag, deeze plaats te bezichtigen, en des avondts zijne intrede tot Weesp te doen, 't welk als 't heeden geschiede, gemerkt de tijdt daar toe, mitsgaaders 't bezichtigen van de burgers in waapenen, en geleegenheid der plaatse ondoenlijk was deezen avondt zich in den Haage voorts te vinden. Zijn Vorstl. Doorl. heeft tot Weesp geslaapen, ten huize van Laurens Schouten, als U E. moet bekendt zijn, en trok heeden morgen ontrent half achten van daar; welvernoegt, zoo 't scheen, van de goedthartigheidt in de landtzaaten van dit geweste gespeurt, en met alle heusheidt overboodig, hun in 't geene tot versterking der plaatsen dient te begunstigen. De wijn quam rechts op 't uiterste oogenblik aan, en mits het spoeyen zijner Vorstl. Doorl. ook dat de zelve en andre Heeren, tusschen de maaltijden, beeter met bier gedient waaren, werdt luttel gedronken: zulx my dunkt ik de rest van dien van Muiden zal voor mijn voorraadt overneemen. Wiste daarom gaarne oft hy wat zal kunnen duiren op den tap. Want als hy wat toegemaakt waare, gelijk vaaken gebeurt, als de wijnkooper rekening maakt op vaardig uitdrinken, zoo diende daar wat op gelet. U E. gelieve my te laten weten watze kost, dat ik de betaaling verzorge. 't En waare 't vertrouwen tusschen ons zijnde, ik zoude my ontzien te zeggen, dat hy immers zoo luttel aardts heeft van de rechte Rijsheidt als mijn Overmoezelsche; zulx dat men my hem lichtlijk voor eenen goeden Franschen zoude doen drinken. Doch heb van de dunstetongen niet, en verlaat my bet op anderen. Weet ook wel dat U E. maar te veel moeite en zorge hier mede gehad en my ten hoogsten verplicht heeft. Maar vermaan het, ten einde U E. daar op gelieve te letten, in 't maaken van den prijs: wel wenschende de zelve hier eens mogt koomen verzoeken. 't Is wonder hoe 't Plan alzo ook op de laatste uire quam opgedondert. Zeeker wel te passe. Want Hopman Jan vanden Bos het zijne, nevens andere papieren, op den Haage hadt gezonden, als houdende de herwaartsreize af te zijn. Ik zend' het mijn broeder Hasselaar weder, om den Heeren Burgermeeste-

steren te behandigen. Wy zouden leelijk verleegeu geweest zijn, zonder dit. Gelijk ik ook om veele niet en wilde, oft Burgermeester Boom en waare hier geweest. Met de zaake van Manmaaker is 't dus geleegeu. Hy heeft zijnen last ontfangen van wijlen Prinsse Maurits Ho. Ged., noit van den jegenwoordigen, maar sedert de doot des anderen vervolgt zonder wederzeggen, tot nu toe. Zulx hy niet eigentlijk afgezet is, maar gelaaten aan te houden. Niettemin schijnen hier toe wigtige redenen te zijn, die ik niet wel heb konnen gronden, doch vatte wel zoo veel, dat hy d'achtbaarheid des Prinssen, wel wat te stijf, en quaalijk ter zaake mogt hebben gedreeven, tot onbenoegen zijns meesters. De geen die nu zijn' plaats bewaart, doet het maar by maniere van verzich, en tot naader orde. 't Is de Heer de Witte, gewoonlijk Pensionaris der Heeren Staaten van Zeelandt, een bequaam persoon, maar geneegen tot goede sier maaken, en geen dootvyandt van den wijn, zoo ik bericht word. 't Welk zijne misgunners breedt genoeg uit meeten. Men heeft gezeidt, dat ook de geheimschrijver Junius verlaaten was van zijn ampt; hier is niet aan, en heb 't hem noch heden zien oeffenen, by instellen van een bescheidt my rakende en ter handt bestelt, ter oorzaake van een' dootslag in mijn bedrijf gevallen. D'Eene moeite is niet over, oft ik en vind my geperst U E. een' andere te vergen. Dat is Claas den metselaar nu voorts te drijven, zoo veel eenigzins moogelijk is. Want de tijdt jaagt ons, en legt op zijn vertrek, als U E. weet, de welke,

Mijn Heer en Broeder,

met alle die U E. lief zijn, den Almoogenden bevoolen blijve, neevens hartlijke groete en gebiedenis van

U E.

Van den Huize te Muiden, den 20
van Herfstmaandt 1630. in haaste.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

De veerman heeden morgen aan landt gebleeven zijnde, en deeze met eenen, zal hier zeggen 't geen gisteravondt in der haast vergeeten had, dat Sweeling hier quam op eergisteravondt ontrent half zeven, als ik reeds by zijn' Vorstl. Doorl. tot Weesp was, en bragt by tot zijne verschooninge, dat hy maar eerst te 4 uiren, van U E. was aangesprooken. Mijn' Huisvrouw hadt hem gaerne naa Weesp gehad, maar zijn waagen was weg, en de duister viel; zulx wy hem daar niet en kreegen. Niettemin heeft de klavecim wat beeter gestelt, en hier vernacht. Nu wilde wel dat U E. hem zijne waagenvrachten betaalde van mijnen 't wege. Zijne moeite denk by anderen wege t'erkennen. Ende gebiede my op nieuw aan U E.

Den 21 van Herfstmaandt, 1630.

Dit 's nu ten derdenmaale by mangel van bestellinge, dat ik deez opene, ten einde van daar in te sluiten een plaaster uit Tacitus, om op de blaaren te leggen, die U E. om ons voorts te helpen, mag in de voeten gelooopen hebben. Maar ik ken my zelfs eenen ellendigen arts, en waardig des bynaams van eenen dien de boeren in Goeylandt, Meester Jan zonderzalf heeten. Mijn' goede wil dient wel een dubbel man en teffens werk en weetenschap te strekken. 't Welk U E. gelieve haar te gunnen.

232.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

UE. schrijven van den 23 heb geenen tijdt gevonden, voor deezē, te beantwoorden. Het werpt veele woorden in 't waater, om te beweerē de vlijt, in 't bestellen van den wijn en 't bedingen deszelven aangewendt. Want het waare al te arm een' zaak, dat ik U E. anders zoude toevertrouwen. Hebbe Carel van der Wyen aangefchreeven, dat hy die zal betaalen aan Arent Bosman. Van verwisselt te zijn, waare quaad yet te zeggen. Evenwel is 't my op mijn' bruiloft bejeegent, zoo klaarlijk dat de Wijnkooper overtuigt door de proef, een vat weder na zich nam. Dat volk meent byna een werk van barmhartigheit te doen, als zy een dikke tong, als de mijne, kunnen mompen, en door 't geloof den Rijnschen in Franschen veranderen. Niettemin, mijn Fransche daarby verzocht en vergeleeken, ontviel meer als ik meende. Mijn Rijnsche, kostende de aam ontrent 65 gl. geeft hem mijns oordeels niet toe. Maar doet ons de gunste van kennis te koomen neemen, en dan vonnis te vellen. U E. gissing van de koomst des Metselaars op morgen, en zal, acht ik, geen' missing maaken: en veel zijn, zoo wy hem op maandag naastkoomende krijgen. De kermis niet te houden, waar kerkroof gepleegt, en 't staartjen der week is niet waardt, om mede te beginnen. Ik bid U E. gelieve immers te bevorderen, dat hy eenen knecht twee oft meer van den Leidekker met zich brenge, om 't dak van 't Huis te verstellen, en vooral dat van de gang af te breeken. Want de Metselaars zouden alle de layen schenden. Zoo U E. my ook mijne rekeningē van 't verschot aan Sweeling en ter zaake van den wentelleffenaar zonde, zoude my te gelde schikken; hoe eer, hoe liever. Het laatste stuk uit Tacitus hoop ik U E. behaagt zal hebben: zonderling de Brief van Tiberius, op 't ende gestelt in zeer gedrongen schrift, uit yver om dien heel by een te hebben. Hartzalf voor den Staat isser in: op meer dan een' plaatse. De loopmaaren koomen U E. wederom toe, die des Fransmans bedrijf breeder uitmeeten, dan d'Italiaansche doen. Maar elk suft op de wonderen door den Heer van Thoirax gewrocht. Geen tegenspoedt kan hem zijn glory beneemen. Maar zoo de fortuin hem een hoon schuldig is, dien hy niet verdient, my dunkt dat ik ze hem zal helpen draagen; zoo help ik hem met alle mijn geneegenheidt. Godt geeve een beeter, en U E.,

Mijn Heer en Broeder,

't volkoomen uwer goede begeerten, met hartelijke groete en gebiedenis, van

U E.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. HÓÓFT.

Van den Huize te Muiden, den 25
van Herfstmaandt, 1630.

233.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

DE Posten over Frankfoort, in 't openen van U E. brief, docht my dat allarm in mijn hart bliezen, en gelijk laaft de ramp van Mantua over Duitslandt quam, niet beeters dan 't yerlies van

Ca.

Casal overbragten. De maare is beter, maar duchte voor den hinken-
den boode, om dat het schrijven van mijnen zwager Bartelot, met
eenen ontfangen, des niet en rept, die 't oft van daar, oft van Ant-
werpen, behoorde vernoomen te hebben. Zijne E. zendt my een an-
dere tijdinge van Montmelian, niet zoo blijde, maar immers zoo lees-
waardig, zulx my niet onthouden kan U E. die hier in toe te schik-
ken, met verzoek gelieve dezelve, nevens mijne gebiedenis, den
Heer Ridder Reaal mede te deelen, om voorts mijnen Neeve Schee-
pen P. J. Hóóft verstrekt, en daarna, zoo haast mogelijk is, aan
Monsieur Bartelot weder bestelt te worden. Indien U E. lust en tijdt
heeft om daar dubbel af te trekken, my twijffelt nauwlijx, oft het
en is de pijn waardig. Wat op de geruchten van Spinolaas doot
volgen zal, verwacht ik met verlangen, gelijk ook d'overkoomst van
U E. en den Heer Reaal voorsz. die my hartlijk welkoom hebt te
zijn, en den Almoogenden,

Mijn Heer en Broeder,

na dienstlijke groete bevoolen, van

U E.

Van den Huize te Muiden, ter yl,
door 't nijpen van den tijdt, den
27 van Herfstmaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

Dank heb U E. voor 't voortdrijven van Metselaar en Leidekker.

234.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DE veerschuit komt daar door onweeder en brengt mijn brieven
te rug. Dies doet my 't verlangen naa den staat van de Frank-
foortsche tijdingen brenger deezes afveirdigen: te meer, alzoo ik
om eenige reedenen my naa ingevallen, voor gunste zal neemen, dat
U E. de tijdingen van Montmelian doe dubbelen, en my hoe eer hoe
liever het afschrift bestellen. Ende blijf naar andere gebiedenis, Go-
de bevoolen van

U E.

In haast, den 28 van Herfstmaandt
1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

Brenger deezes zal op U E. antwoordt wachten.

235.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DE tijdingen van eergisteren maakten my zoo tochtig naa 't ver-
volg, dat ik, de veerschuit door onweder met mijne brie-
ven te rug gedreeven zijnde, eenen bode met dezelve afvaardigde,
om aan naader bescheidt te geraaken. 't Welk niet gebeurende, maak-
te geen andere rekening, als dat U E. heeden met den Heer Reaal
hier zoude verscheenen hebben: tot dat het quaadt weeder, deezen
morgen opgesteeken, ons van dat geluk deedt wanhoopen. Worde
echter verzeekert van den voorsz. boode, dat hy zich in 't bestellen

B b

van

van den mijnen gequeeten heeft. Aan Broeder Bartelot had ik ten zelve einde geschreeven, die ten ooren toe in zijn werk steekende, niet wel en bezefte, dat mijn man op dat stuk stip afgezonden was, gelijk hy my heeden verwittigt, by zekeren anderen daar toe herwaarts geschikt: wijders meldende, dat geloofweirdige luiden uit Venetien schrijven, hoe de Markgraaf Spinola, als buiten levens hoope, zijn Olijfel ontfangen hadt: dat zijne uiterste krankheidt over Antwerpen verzeekert wordt; en uit Paris zijn overlijden, als geschiedt den 2^{den} deezer. Hy voegt daar by, het schorffen van de reize des Hartogen van Fridlandt naa 's Kaizars Hof, en andere omstandigheeden uit dien hoek, die de maare aanneemelijker maaken. Maar hadt noch niet met allen van den Secretaris des Franschen Ambassadeurs, nochte de belemmering der Spaansche wisselen, 't welk 't voorneemste punt is. Zeidt ook, dat d'Engelschen in den Haag staande houden den val van Casal: mitsgaaders dat van andere oorden komt het sluiten der stilstant van waapenen; daar hy luttel geloofs in stelt. Zoo doet ook mijne gissinge; die dat voor een konstenarie houdt van de Oostrijksche, om dien van hunne partye 't hart in den bozem te houden, gelijk met het stoffeeren van den rijkdoom der Indische vloote gepleegt is. Want een bestandt, in zoo verwarden staat van zaaken te zaamen, veele voeten in de aarde heeft, en zoude mijns bedunkens, dien van Casal te schaadelijk in hunne lijftogt zijn, die in tweemaanden dapper minderen zoude. 't Beleg van Montmelian moest'er ook grootelijx by verachteren. Doch is 't quadt hier te weeten, waar den Franschman aldaar de schoe wringt. De Hartog van Lerma zoude in 't bewindt van Spinola gestelt worden. De Kaizar t'onvreden zijn op den Cheurvorst van Saxen, om dat hy weigert tot Regensburg ter dagvaarte te koomen. Wat van alles zy, hoope U E. morgen naader verneemen zal, en U E. bezigheid zoo veel tijds uitpijnigen, door dwang der gewoonlijke geneegenheit, dat ik daar deel aan kryge. De Heer Huigens zeide my ter vlucht tot Naarden, dat hy my door U E. hadt doen aanbieden zijnen *Connestaggio*: 't welk U E. zal vergeeten zijn, oft immers my. Dies schrijve daarom, en om eenen *Justiniano*, die in den Haage genoeg, naa zijn Ed. zeggen, te koop is. U E. kan den brief leezen, en daarna geslooten voortschikken: alzoo ik achte U E. niet onaangenaam zal zijn te zien, met wat soorte van boersche siere wy gedacht hadden zijn Vorstl. Doorl. te onthaalen, en hadt het de tijdt niet benijdt. Claas van Delft zendt heeden hier eenen man, om te verneemen oft zijn kalk en steen van Utrecht aangekoomen was, maar hebben geene gekreegen: het welk, neevens 't quadt weeder, my duchten doet voor 't lange touw: uitgezeit dat wy ons op U E. vlijt verlaaten, die hem zal voortpressen. Te meer, dewijl my zeer ongeleegen komt hier lange te verblijven. Kon U E. uitvorschen, wat ter Vergaderinge van de Heeren Staaten van Hollandt, zoo in kerkelijke als weerlijke stoffe omgaat, het zoude my welkom weezen. De Heer Reaal, aan wiens Ed. Gestr. my gebiede, zal misschien geene zwaarigheidt maaken, van U E. de punten van beschrijvinge te openbaaren, die men weeten mag. Wat ook tot Amsterdam zich toedraagt in gelijke zaaken, waar my lief te hooren: en daar neevens verder te hebben het dubbel van 't verhaal van Montmelian. D'eerste schoone dag daar en tusschen belooft ons U E. overkoomste met zijn Ed. Gestr. Op welke hoope, wil U E. met alle die

haar

haar lief zijn , in ſchut des Allerhoogſten beveelen , nevens dank,
dienſt en eerbiedenis ,

Mijn Heer en Broeder , van

U E.

In haafte , van den Huize te Muiden ,
den 29 van Herſtmaandt 1630.

Ganſchdienſtwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

Is 't U E. mogelijk zeekerheidt te bekoomen van 't verdrag tuſſchen den Hartog van Nieuwburg , en den Markgraaf van Brandenburg , het waar my gewenſcht. De Leidekker heeft hier gister eenen knecht gehadt , en 't dak afgebrooken , dat het nodigſte werk was. Hierby gaat een horn uit Tacitus , waarin by verzinning in 't ſchrijven , een' zijde van een half vel overgeſlaagen is , en leedig gereekent moet worden. 't Laaft is wat kribbig gevallen , gelijk de ſtoffen van den Heidenſchen Godtsdienſt gewoon zijn : maar ſlaat zeer op 't geen wy t'onzen tijden gezien hebben , in 't aſſchaffen der bedelarye , 't welk 't graauw zeer quaalijk verdraagen kon , zich uit Godtvruchtigheidt daar tegens kantende.

236.

Aan **CONSTANTIJN HUIGENS**,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinſſen
van Oranjen.

Mijn Heere ,

Gelijk een zwangere vrouw , die haaren mondt op een glas lekken ren wijns gemaakt hadt , dat haar tegens de tanden aan ſtukken geſmeeten wordt ; oft als een Alchymift , dien een werk van zeven jaaren , ende 't grondtzap van een grondelooze hoop om zijn ooren ſpringt ; zoo ſtond ik , mits het ſchielijk doorreizen zijner Vorſtlijke Doorluchtigheidt , ende uwer Ed. , voor 't hoofdt geſlaagen , ziende te leur geſtelt de luſt , die ik my , uit d'eere uwer jegenwoordigheit , had toegelegt. De buſſchieters waaren ontbouden , de ſpeelende gezellen beſprooken , om , onder 't ſchaffen der ſpijze , ook eenige kluchten aan te rechten. Teſſelscha en Joffrouw Françiſca had ik in waardtgeldt , om ten eerſten tromſlag op te zijn , haare keelen veirig , en de loopplaats hier te hebben. Wy dreigden de heele zaal met feſtoenen van fruit en loveren te ſieren : ende zoud'er U Ed. miſſchien van leevende braaſſems , karpers , ſnoeken , baarzen en botten , doorvlochten met groen ſlijm , krooft en andere waterruigte , gezien hebben. Meester Dirk , uitneement orgeliſt en zoon van meester Jan Sweeling , quam een uur oft twee te laat , om de klaveſim te roeren. Al windtvang , wil U Ed. zeggen. Ook is'er de windt meê deur , en laat ons ſuffig zitten naakijken. Doch verſcheen'er een blikkerinxken hoops , van U Ed. met Mevrouw , en haar liefſte gezelfchap ten naaſten jaare eens hier te zien , dat zoud' ons verquikken als ſprenklen rooswaters in 't aangezicht , oft Rijsche wijn onder de neuz'. Maar om ons te trooſten , in een' trooſt die zoo verre te zoeken is , vertrouwen , dat U Ed zal gedient zijn , met eenig vocht uit haar' rijpe penne geleekt , tot laaſtenis der verlangende harten , herwaarts te ſcheepen. Indien den Conneſtaggio d'eer van 't gelei des zelve gebeuren mag , hy zal niet quaalijk ontfangen , wel geherbergt , ende veilig weder t'huis geholpen worden. Ook dar ik naauw , en
B b 2 waagd'

waagd' het echter geirne, U Ed. te vergen, dat zy hem een Justiniano, liefst ongebonden, deed' gezelschap houden, met kundtschap wat hy gelden moet. Hunnen weg over Amsterdam neemende, zullen ze by mijn' zwaager Baak best eens uitspannen: die U Ed. aldaar dacht te begroeten, waar hy zelf dien dag niet naar Utrecht verreeft. Het heeft der heusheit des Heeren van Hauterive gelieft, my een' dankzegging, uit d'andere wereldt, ende naame zijns grooten Koninx, te brengen. Voor den oorsprongk welker eere, ik, mijns bedunkens, in U Ed. of den Heer Wijts moet gehouden zijn. Gebiede my derhalven, op 't geneegenste, aan alle drie, den welken, t'zamt Mevrouw U Ed. gemaalinne ende haar huisgezin, Godt almagtig het wenschwaardigst verleene, nevens den wil, om te werk te stellen,

Mijn Heere,

U Ed. Gestr.

Van den Huize te Muiden, den
29 van Herfstmaandt 1630.

Verplichten dienstwilligsten

P. C. Hóóft.

237.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

HEt onweder van mijne nieuwsgierigheit gebaart, doet U E. te veel brieven op 't lijf sneeuwen. Echter my blijde maakende, dat deeze dorre hoek ook begint tijdingen te draagen, kan niet verzwijgen, dat men my heden bericht heeft, hoe 't Prinsfelijn, zoontjen zijner Vorstlijke Doorluchtigheit, stadthouder over Utrecht verklaart is, als 't komt zijnen vader t'overleeven. Men zeidt, dat de steeden van dat gewest traaglijk daar toe verstaan hebben, daar de Edelen willig waaren. Uit U E. schrijven van deezen daage, lees ik dat'er niet in staat: te weeten, dat onze veerman den mijnen van gisteravondt te spaade bestelt heeft. Hoope nochtans die U E. geworden zy, met gezicht van 't geene my de Heer Bartelot verstendigt. Thans ontving ik eenen anderen van zijner E., zwanger met dien van den Secretaris des Ambassadeurs, die niet alleen den stilstandt van wapenen voor Casal, maar over alle dien oordt bevestigt. Wat hebben wy te zeggen, als met den Italiaan: *Een dwaas weet meer in zijn eigen, als een wijs man in eens anders huis*: ende met Lucanus, dus oft hier ontrent:

Naa Vorsten maatslag zich de werelt roert oft stilt.

Voor weenig luiden is geschaapen 't menschlijk gildt.

Wy zijn maar boots van dat volk, die zy achter aansleepen. Van Claas den metselaarsknecht heb geenen brief ontfangen, duchte dat het verzuimt is, en 't werk het zelve spoor zal volgen. Want steen en kalk van Utrecht te wachten, is een vogel in de lucht. Ons ondertusschen verveelt het hier langer te blijven, de daagen bederven ook, en zullen luttel laten bedrijven. Daarom als hy te vrede was alles tot Maart eerstkoomende op te zouten, wy zouden'er luttel tegens hebben. U E. gelieve zijnen pols eens te tasten. Ik hoope immers dubbel van den staat van Montmelian te hebben, hoewel U E. des geen gewag maakt. U E. gelieve my toe te zeinden den brief van Bar-

Barlaeus met de vertolking, doch op U E. gemak : de welke Gode benevens hartlijke groete bevoelen blijve, en ik

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
30 van Herftmaandt 1630.

Verplichte dienſtwillige Broeder

P. C. Hóóft.

238.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinſſen
van Oranjen.

Mijn Heere,

Waar ik zoo wel een overman van de geenē, die met deeze ſoor-
te van kleenoodjen omgaan, als ik een van de gemeene gilde-
broeders ben, ik zoude my wel ſtaatig aantrekken 't verwijt van geen'
kladbeeken uit diamanten te kennen. Noch is 't naa genoeg verpeu-
tert, met my voor zoo ſlecht aan te zien. Van droomen te vertolken,
dat belg ik my niet. Joſeph bewees wel dat'er zijn, die beeter 't uit-
leggen, als 't uitlachchen verdienen. Als U Ed. iet bevallijx ontfangt,
vervecum ex patria, [*uit het landt der onvernunftigen.*] zoo 't zom-
migen achten, wil het des met te quaader ooge niet aanzien; maar
liever in goede geneegenheidt den juwelier ſlachten, die (naa my de
Heer Vlaming, nu Burgermeeſter alhier, eens vertrok) eenen ſchoonen
ſteen, in Noorweegen gebooren, een' ſchoonen naam gaf. Onder-
tuſſchen komt hier by de Conneſtaggio weder te huis, met dankzeg-
ging voor den dienſt, dien hy my beweezen heeft. 't Is de pijnē wel
waardt, dat men hem Duitsch leere kallen; doch in zommige zaa-
ken wat beter, dan hy Italiaanſch ſpreekt. Want zeeker, hy zeidt,
dat, ten tijde van Koning Philips, geen' vervolging om geloofszaa-
ken in zwang ging: dat naa 's Prinſen komſt tot Antwerpen, de
preeke eerſt ontrent die ſtadt begon; met eenige doch weenige gelij-
ke mislaagen, die niet ſloeren moogen, nochte, mijns oordeels,
geen Nederlander met overzetten behoort toe te ſtaan. Doch ieder
ſtaat voor zich zelyen te zorgen, en my, dat altydts gaan mooge,

Ziet den
147 brief.

Mijn Heer, voor

U Ed. Geſtr.

Uit Amſterdam, den eerſten
van Wijnmaandt 1630.

Verplichſten toegedaanſten dienaar

P. C. Hóóft.

239.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

O P 't laaſte van U E. aengenaamen, gloorende van goede genee-
genheit t'mijner welvaart, luſt my, als daar toe bezwooren,
eerſt te antwoorden. Deeze avondt is de vierde, dat my de koortze
beſtookt: zoo heuſſelijk nochtans, dat d'eerſte en tweede reize om
den anderen dag, voor een' vermaaning by my doorgingen. Niette-
min dit genaadig ongemak tot noch toe, mitsgaaders een nieuwge-
ſtooten' oopening in mijn zelve been, naa dat d'andre een oft twee daa-
gen dicht geweest was, verbieden my het toorentjen, van waar mijn
boeken noch niet verhuift zijn. Waarover de Historien wat in ſlaape
geraakt zijnde, my geluſt heeft twee plaatsē uyt Tacitus te hervor-
men,

men, en my daar in wat grooter vrydooim te gunnen; op dat U E. keur hebbe van deez' of d'oovergeschikte. Dank heb U E. voor de toegeveirdigde tijdingen en boexkens. Nu is 't te laat alles te leezen, ook mijn koorts in haaren aanvank. Denk U E. de loopmaaren, met de rest op maandag toe te stieren. Claas van Delft, (des U E. naarstigheidt gelooft zy) was hier gister, gelijk U E. verstaan heeft, en meen hy op maandag zal beginnen te metselen. Konde U E. nu te weege brengen dat nevens zijn hardt, trap, en andere zwaare steen, ook de vloersteen quamen, waar 't meeste gemak, en minste koste. My is vergeeten waar hy de nieuwe op hieldt, en d'ouwe voor aanneemen wilde, maar meene van d'eene 24 gl. 't hondert, en d'andre 2 ft. 't stuk. U E. zal 't weten, oft lichtlijk wijs worden. Boven de voorzeide herschaapene stukken uit den wereldwijzen man, heeft 'er noch, om reden als booven, uit moogen vallen, een nieuw bladt, dat U E. hier by verneemen zal. Na vierige groete, en eerbiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
4 van Wijnmaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

240.

Aan ALBERT COENRAADS BURG,
Oudt Scheepen en Raadt der stadt Amsterdam, Ambassadeur
van de Algemeene Staaten der Vereenigde Nederlanden
aan den Grootvorst der Russen.

*Edele, welachtbaare, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige
Heere, ende gunstige Neef,*

IN Italië weleer hoord ik het daar voor houden, dat de geene die tot Constantinopolen hanteeren, veeltijds van daar een meer als gewoonlijke ervaarenheit t'huis brengen. Waar van de rede zoude zyn, dat het gaaflaan der gemeene huishoudinge van eenen bykans anderen aardbodem, ende naa die van den onzen zoo luttel zweemende, het oog des vernufts wonderlyk komt tescherpen, ende een'leerzaame ziel als met dubbele wereldkunde stoffeeren. 't Gewest nu, daar U Ed. jegenwoordelijk verkeert, is van middelen tot gelijke onderrioting, misschien niet veel armer als Turkyen. Want van meeningen, zeden, zinlikheden, handel, wandel, wijzen, wetten, beleid in geestelijke en weerlijke zaaken, wat is 'er dat met die van 't hart der Christenheit over een komt? Ende al waanen wy anderen, dat de wanschikkelijkheidt der Noorder regeeringen, als van ruwe stof, onbeschoftelijk op oft te hoop-gesmeeten, tegens de formen van staat der behaavenste volken niet op mag, zoo twijfelt my echter niet, oft U Ed. klaarzienigheidt zal wel gedenkwaardige lessen weeten uit dat drabbig waater te visschen. Een voeglijke uitspanning voor harssenen in landtzaaken afgeploegt, ende die Uwer Ed. mijns bedunkens gebeuren mag, gemerkt de wigtigste bezigheden in den aardt hebben, zelden doorgaande te zyn; maar zelfs, mits haare zwaarte, dikwijls aan den grondt raakende, getijde moeten afwachten, dat haar weeder vlot maak. Maar alhoewel 't om 't een ende 't ander, Uwer Ed. quaalijk aan kortswijl gebreeken kan, ook rijker ende rijper pennen, der zelve wel licht het pit der geleegenheden

van

van herwaarts-over voordienen , wil niettemin vertrouwen , dat de mijne met haaren yverende goede geneegenheit , U Ed. meer vernoe- gen , als met haar' plomp-en wanhebbelijkheid , in 't afmaalen van den dop der dingen , verveelen zal. Onze zaaken dan (oft schoon de François alle konstenaryen te werke stelt , om haar de vaak te ver- drijven) fluimeren vast aan , veêr nocht vin des oorloogs van zich steekende ; ongetergt ook van den vyandt ; min nocht meer dan oft men 't aan beide kanten , slaapens uur oordeelende , de klok van een wapenschorsing afwachte , die van onzer zijde geschorst schijnt. E- venwel gaat den Nieuwburger naa , dat hy , om plasdank by den Spanjaart te behaalen , hun het bestandt voor volslaagen aansmeert. Mijn Heer de Prins , hebbende zijne Gemalinne tot Wezel toe ge- leidt , die van daar na Aken trok , om gezontheit in de baaden te zoeken , heeft , naa 't bezichtigen der grensvestingen , deeze plaats niet vergeeten , ende den negentienden leestleeden tot Weesp vernacht : yverende naa de dagvaart , die nochtans , korts naa zijn' aankoomst in den Haage , op herzaamening gescheiden is. Men verzeekert my , dat aan 't Prinsselijn , zoontjen zijner Vorstl. Doorl. de Landtvoog- dy van Utrecht opgedraagen is , zoo 't zijnen Vader overleeft , en de steeden den gewilligen Adel traaglijk daar in toegestemt hebben. Amsterdam heeft uitgeholt dunkt my , ende weetm'er van geen ge- wag. Maar naa dat heel Europe lang uit de venster geleegen hadt , om te zien hoe 't met de beweegenissen van Italië , t'zamt het stoo- ren van 't Fransche tegen 't Spaansch geweldt afloopen wilde , is die groote verwachting op een bestandt uitgekoomen , dat den vierden September inging , om met den vijftienden deezer te endigen. De Françoizen geeven Spinola naa , dat hy , zich vermeeten hebbende binnen Oestmaandt meester van Casal te zullen zijn , ende aan zijn' rekening te kort koomende , het hier toe gebragt heeft , om d'acht- baarheidt der Spaansche wapenen met eenen natten zak te dekken. Want de Heer van Thoiras , Overste dier stadt , heeft , door over- ridderlijke ende ongelooflijke proeven van vroomigheidt , alle zijn' toeleggen zoo lang te leur gestelt , dat de Markgraaf , naa groote sleet in zijn volk , door uitvallen , en pest , entlijk zelf doodtkrank te bedde gestort is. Jaa wordt by veelen aangenoomen , dat reedts overleden zy. Waarover (zoo men van Frankfoort schrijft) de posten op Ant- werpen draaven , om een spaak in 't wiel van de wisselen te steeken , uit vreez' dat de betaaling by anderen ende verre zal te zoeken zijn. Deeze toeval kon lichtelijk 't besluit zijns Koninx doen sprong nee- men , dat men zeidt op den kant te staan om ook aan te tasten , 't geen zijn' onderzaaten overgekreegen hebben by de laatste zilver- vloot , die men achtiën millioenen rijk riep , dat nu op negen ge- koomen is. *Mompen geldt meê* : zeidt Roemer , in een' geestelijke zinnepop , daar Jacob zijnen vader met de pelslappen loert , om 't water van Ezaus zegening naa zijnen moolen te leiden. D'ydelheidt deezer leugen heeft terwijl de Spaansche borze doen rondt staan , ende hoopen hopluiden met hun soldaaten zich daar aan vergaapen , die door geen een eike plank , wat een goedt man in zijn' tas , nocht van eersten in , kunnen zien , dat het endt de last draagt ; maar luttel oft veel , het schijnt dat'er de koopman van zijn' veeren laten zal ; zettende de Françoizen , met stijve kaaken uit , dat hem altans veer- tig tonnen schats , van 's Koninx weege , bekommert zijn ; die , naar hun verstandt , hier mede zijnen West-Indischen handel in den grondt hob-

hobbelt: teffens dan 't geluk van Pieter Hein, dat ons niet het hondertste deel daar af waardt was. Krijgen wy dat vaarwater alleen, ik zie ons Salomons tijden koomen, en 't zilver voor slijk t'Amsterdam op straat leggen. Maar ach, zonder boerten, zoo goetd en is 't lot niet van 't ellendig Mantua geweest, 't welk, hoe't vechtenderhandt overvallen, bezuurt heeft, dat'et het den Kaizar zoo zuur gemaakt hadt, kan ik U Ed. voor niet nieuws geeven. Nochtans verneeme luttel lichts van de toekoomst dier verovering, ende werpt my de twist der tijdinge te veel stofs in de oogen. Doch midlertijdt hebben de Franschen meest al Savoyen, welks Hartog haastig gestorven is, afgeloopen, op Montmelian naa, dat een staale vesting schijnt. Wonderlijk zijn, de nijverheidt, list, kraft, en kosten, aan dat beleg besteedt, ende boven al 't gedult, 't welk dat volk zoo goed'koop niet heeft. Het laatste verhaal van daar, aan hunnen Ambassadeur, hier te lande gezonden, neemt, nevens deezen, de Moscovische reize aan. Het docht my 't gezicht Uwer Ed. te verdienen. Ook hebben zy de stadt Saluzzo bemagtigt, den rug, de toevoert vry; ende door d'overhandt van twee maatelijke strijden, den Spanjaart verbaast. Maar Piemont schijnt een heeter yzer. Oft zy over den Pò geraakt zijn oft niet, zoud ik zwaarlijk kunnen verklaaren. Zoo staamelen de loopmaaren ende brieven uit Venetië. Maar deeze Staat rust zich op nieuw ten krijge, volk, tot hier in Engelandt toe, uit de gaaten stoc-kende. Oft dat een gat in de schatkaamer gaat, waar' kleene konst te raaden. De pest daarentusschen past op het oorlog niet, nocht re-kent, dat haar deel daarom te minder moet zijn; t'seventig duizendt menschen heeft ze tot Milaan verslonden: eenige kleiner steeden tot leedige lootzen gemaakt. De Kaizar blijft tot Reegensburg op den landtdag zitten: de Sax, met andere onroomsche Vorsten, t'huis, om volk tegens den Zweedt te werven. Maar 't leit 'er, naa onzen zin, op een andre moer. Mogt dat schiën! Zoo zag ik 'er deur met dien Koningk, die groote magt op de been heeft, hondert duizendt kroonen ter maandt uit Vrankrijk verwacht, uit Engelandt zesduizendt mannen, maar een' stuiver aan geldt niet. 't Wil 'er op een schaapscheeren, dat 's berooitmaaken der gemeente, ende moogelijk keeren van kanffen gaan, 't en zy de winter scheidtsman wordt. Wie weet wat best is?

Prudens, futuri temporis exitum,

Caliginosa nocte premit Deus.

[Voorzichtiglijk bewimpelt Godt

Met dikke wolk 't genakend lot.]

Deez' verleen Uwer Ed. naa 't gelukkig verrichten haarder boodtschap, den hoogen dag eener loflije intrede ten vaderlande: my, naa hartlijke groete, dienst-ende eerbiedenis, de eer van door werken te doen kennen,

*Edele, welachtbaare, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige
Heere, ende gunstige Neef,*

U Ed.

Van den Huize te Muiden, den
vijfden van Wijnmaandt, 1630.

Ganschtoegeneegen dienaar ende neef

P. C. HÓÓFT.

241.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

't G Oedt weder van de voorlede week zeide ons U E. overkoomst toe, maar heeft qualyk zyn woordt gehouden; hoopedat het voortaan beter de waarheit zal leeren spreken, ende U E. met den Heere Reaal herwaarts troonen. 't Loopt op de hef, ende 't staartjen zal hoe langer hoe meer aanzuuren. Ondertusschen danke U E. voor 't verzoek der toegezonde gasten, die hier by t'huis komen. De vader, dien U E. dat witte kindt geeft, kan 't niet verlooghnen. 't Is uit zyn aanzicht gesneeden, ende al een krooft met zyn' zusters en broeders. Hy haalt lustig de leemten op, die die luiden onder de leên hebben: wel bewyzende, dat'et quaad den manken te spelen is, voor den geenen, die in de krepelstraat gewoont heeft. Niemand zal hem lichtelyk achterhaalen, op verzuim van henluiden t'achterhaalen, daar hy wis vatten vindt. Noch zullen zy te zeggen hebben, dat hy, daar yder 't uitleggen van zyn' eige woorden toekomt, met het zijne hun 't aanzicht besmeert, ende dan verwijt dat ze zwart zijn. Maar daar zijn plaats en genoeg uit de kijf, daar men ziet, waar 't op gemunt is. 't Vierde artikel is kluchtig. Want het zelve stadt grijpende naa hunnen zin, en zoude men, zelfs om geenerlei dievery, iemand van de hunnen moogen bannen, zonder henluiden eerst oorlof te vraagen. Het vijfde immers zoo zoet. Want met gelijke reede mogt men vraagen, wat zy te doen hadden als zy van den vyandt gevangen werden, ende tot geen vrijheidt geraaken konden; oft dat haar gelijk ongeluk van hooger magt overquam. Dit dunkt my van 't witte. Het bruine gaat zoo wakker over zyn kooten niet. U E. zeidt niet wien 't toebehoort. 't Waar my ook konst te raaden, die de blaauwe boekjens zoo zeer niet zoekt datz'er af opslaan zullen. Ende alhoewel het niet van de Fransche levendigheit heeft, ik speur daar eenige wijzen van spreken in, die geene Duitschen uit de pen vallen zullen, 't en zy hy daar toe gewent is, oft met voordacht op tolegt. Oft my de gelegenheidt vergeeten zy, oft dat de dingen, by stukken ende tot verscheide tijden gehooft, zoo wel niet ingenoomen worden; hoe 't komt, ik dacht niet dat die kaars, de welke, om haar' quaade luchts wille, nutter onder de koorenmaat als op den kandelaar stondt, van zoo vuil een smeer gemaakt was, als deeze man beweert. Maar zoo U E. wel op het toedraagen der zaaken let, meene U E. my zal toestaan, op hem gepast te moogen worden, 't geen U E. van Libo Drusus geleezen heeft, wiens beschuldiging verscheide dingen inhieldt, weezende lomp, ydel, ende, zoo men 't zachter naame, meêdoogens waardig. De knecht loopt met de harffen op den hoedt. Doch mag men hem daarom met geen mes in der handt laten loopen. Ik heb de punten van verdragtusschen Brandenburg en Nieuwburg ontfangen, des U E. gedankt zy. Zy mogten 'er etlijke tonnen rijxdaalders om geeven, dat ik ze twintig jaaren eerder ontfangen had. Nochtans waaren ze toen zoo wel te raamen als nu, wanneer 't hun gelieft hadt; ende dat zonder vreemde bezettingen in te ruimen. Die Heeren behoeven nu althans geenen uitlegger, die hun verklaare, wat het te zeggen is, *twist verquist*. Zoo U E. verneemen kan uit den Heere Reaal, aan wien gelieve mijne dienstige gebiedenisse te doen, wat de voorneemste handeling der

vergaaderinge van Staaten te zijn heeft, zeer wel: maar U E. en moeye nocht zich zelven nocht zijn' Ed. Gestr. daarom buiten goede gelegenheid. Ik meende U E. voor deezen verftendigt te hebben, dat de Secretaris van den Franschen Ambassadeur, de fchorffing van waapenen in Italië bevestigt. Dat Casal over zijn zoude, hebben d'Engelschen in den Haage, al voor eenige daagen, geroepen. Ik zoude vastelijk gelooven, dat het de Secretaris best weet, als hy 't zeggen wil: 't en waar ik vreesde, dat my de zucht tot den Heere de Thoiras, tot dit geloof verleidde. Van Amsterdam moet het ons hier koomen: zulks wy twee mijlen veerder van deeze waarheidt zijn als U E. Maar de pais tusschen Venetië ende den Kaizar is my een donderslag in de ooren. Gaat ze vast, zoo leg ik Vrankrijk te volgen. Alle de werelt preekt ons 't geloof van onvermoogenheidt des Koninx van Spanje, ende schijnen zelve van ander gevoelen. Ondertusschen (gaat het dus) een schoone kans voor ons verkeeken, om bestandt te maaken. De Zweedt zal ook briltoezien: alhoewel hem by 't verbondt, 't welk hy staat om te voltrekken met Vrankrijk, 100000 kroonen ter maandt belooft worden. Uit Engelandt wacht hy ook 6000 Soldaaten, maar eenen stuiver aan geldt niet. Ondertusschen komt de winter met groote dagreizen naa dat landt toe, en mogt wel scheidsman worden. Maar nieuwe quelling voor U E. Ik zal hier, naa gifsing, een half aam van den Rynschen wyn, laatst hier voor die van Muiden gezonden, overhouden, en wel geraaden vinden dien een kleedt naa zijn lijf aan te trekken. Wenschte derhalven dat U E. Dirk Haak eens spraake, en hy my eenen knecht met een leedig halve Rijnsche aam, en leederen buize, om hem af te tappen zonder lucht te geeven, oft anderszins 't geen hy tot havening van den wijn dienstigt vindt, eerstdaags herwaarts bestelde. Oft zoo hem dunkt dat wy 't wel klaaren zullen zonder zynen knecht, mogt het voorsz. vaatjen, met vereischt gereedschap overzenden. Den mijnen van eergister zal U E. ontfangen hebben, en daar uit verstaan, dat wy op morgen meenen aan 't metselen te vallen. Claas is hier heeden geweest, en heeft 'er zijn volk gelaaten, zoo dat het eens gelukken zal, uitgezeidt ongeluk, dat Godt verhoede. Hy stiere alles ten beste, en houde U E. in schut en scherm bevoolen, naa hartelijke groete en gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
6 van Wijnmaandt, 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

242.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

MY is lief, dat U E. om weêrwraak komt over de jagt van brieven, daar ik haar een' wijl tijds meede 't hoeft gebrooken heb. Gister avondt laat ontfink ik der twee, en den derden nu tegens den avondt. Als 't weeder wil, zoo willen U E. E. niet, en als U E. E. willen, zoo en wil het weeder niet. Wie zal parthyen vergelijken? Maar dank heb voor de moeite om de steenen gedaan, en voor die met Dirk Haak. Maar Spinola is verreezen. Heeft U E. dat niet gehoort? Daar toe Casal in zijn' handen, zoo Sr. Bartelotti verftendigt wordt; die daarover bekent het spoor der tijdingen bijster te weezen. Zoo doe ik ook: en weet U E. niet te zenden, als een lijklicht, dat

dat den Hartog van Savoyen voor den Ikker zendt. My mishagt dit eeuwelijk verdoemen. Maar alle tijdtlijk vloeken heeft hy en zijn gedachtenis dubbelt over verdient. U E. kan 't den Heer Reaalen anderen byzetten, en daarnaa mijnen Zwaager ter handt bestellen. Heel veel aardigs kan ik daar niet uit zien. Maar het vermeldt van een kerktafreel, door den Hartog gedaan maaken uit zekere beedeloften, waar in zijn persoon voor eenen gekruisten Christus op de knien legt, met dit bywoordt: *Qui latrones exaudisti*: dat is: *Gy die den moordenaar verhoort hebt*. Zoo dit waar is, het komt wonder wel t'slaag op den man, die geen en minder troost dan dat exempel van doen hadt. Mijn koorts schijnt geweest te zijn, een van de geene die ik eertijds hadt, en die Burgermeester Sebastiaan z. g. zeide in Italien *Cattbarrale* genaamt te worden, en van lichte verteering te zijn. Gister heb haar niet vernoomen. Godt zy gelooft, en houde U E. tzamt alle de haaren, in Genaaden bevoolen, naa hartlijke groete en gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
8 van Wijnmaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

Indien van den Heere Huigens d'ontbode Boeken komen, gelieve my des te verwittigen, en die daar te houden, tot dat ik zie oft het de pijnne waardt is herwaarts te zenden voor den tijdt, die hier blijve.

243.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten
van Hollandt enz.

Edele Mogende Heeren,

A Chtervolgende U Ed. Mog. missive van den 8. deezer, my gister aan den avondt behandigt, heb ik deezen nacht in der meeste stilligheit des doenlijk geweest is, uit Naarden gelicht, en zende hier nevens, onder beleidt van mijnen substituit schout van Weesp, den Persoon van Pieter Jansz, knecht in de brouwerie van Hendrik Dirxsz Berg, schijnende een heel eenvoudig mensch, in consideratie van 't welke ik U Ed. Mog. reverentelijk bidde meer te zien op de gene, die zijne eenvoudt en nooddrufigheit hebben misbruikt, dan op het instrument, en Godt Almagtig,

Edele Mogende Heeren,

U Ed. Mog. in gelukzalige regeringe altijds te bewaaren, tzamt in haare goede gratie,

Van den Huize te Muiden,
den 10 October 1630.

U Ed. Mog.

Onderdaanen dienaar

P. C. H O O F T.

244.

Aan de zelve.

Edele Mogende Heeren,

DE geappoincteerte op deezen Huize gewoon zijnde hunnen noodtdruft van dag te dage te haalen op credit, 't welk hun, mits dat zy nu deeze weeke 4 volle maanden van 42 daagen aan hun tractement te achteren zijn, komt te manqueeren, vinden zich daar over, als

C c 2

we.

wezende niet of luttel te winnen, by deezen dieren tijdt, in extreme benaauwtheit. Derhalven en heb niet leedig konnen staan, hunne Supplicatie aan U Ed. Mog. te seconderen met mijn ootmoedig verzoek, ten einde U Ed. Mog. gelieve gedient te zijn, op hunne betaaling alle mogelijke ordie te stellen, dat zy hun zelve, rzamt vrouw en kinderen, den mondt mogen openhouden, en des te vieriger Godt bidden, om de zeegening van uwer Ed. Mog. regeringe, gelijk van heeler harten doet,

Edele Mogende Heeren,

Van den Huize te Muiden,
den 13 October 1630.

U Ed. Mog.

Onderdaane dienaar

P. C. Hóóft.

245.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

U E. aangenaame, zwanger met eenen van den Heere Huigens, is my wel t'huis gekoomen. Zyne Ed. zeindt niet nieuws als een gedicht in Latijn, versch uit de mouwe geschudt, op een' deerlijke ramp, die Petrarcha overgekoomen is drie hondert jaaren naa zijn' doot. Die edele geest in zijnen tijdt ontsieken met verbolgenheit, tegens de snoode onregeltheden van Rome, is daar over uitgevaaren, het scheldende voor een onbeschaamde hoere, ende roepende 't hemelsch vier om op haare perruik te reegenen, en noemd' het een godloos Babilonië. Een versufte monik krijgt onlanx de poppen in 't hoofdt, ende eenen waanheiligen yver om dit ouwde leedt te wreeken: rukt met een deel dronke boeren naa zijn graf toe, ende werpt 'et het onderste boven, verspreyende 't gebeente, ende den rechter arm daar af scheurende. Alle de Poësie van Italië, naa zijn Ed. zeggen, dreunt hier af, ende zijn eenige vaarzen tot in den Haage gezonden. Heinsius ende Barlaeus zouden ook gaande gemaakt zijn, maar hun werk noch niet te voortschijn gekoomen. Zijn' Ed. zag my ook geirne aan den dans. Maar naa dat het laatste zeer aan mijn been effen geneezen was, heb het zelve op een andere plaats, by groot ongeval weder opgestooten. Het timmeren ook, en ongewoone moeite met dingen van mijnen dienst, en laten my die lust niet. Behalven dat zijn' Ed. zoo veele fraaye vonden staatlijk ten toon gestelt heeft, dat my alle mijn' invallen mishagen. Dit hebbe U E. in plaatse van loopende tijdingen, die van hier derwaarts gaande, den reuk zouden hebben van den schelvisch die van Utrecht te rugge komt. De Vloersteen en zijn noch niet gekomen. Claas was heden hier, en zeide, dat zijn broeder na Groningen gereist was, doch meende daar aan geen mangel zijn zoude. Godt geev' U E.

Mijn Heer en Broeder,

de volheit van alle zijne goede wenschen, naa wensch van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
13 van Wijnmaandt, 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

246.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn Heere,

WEl weet het arme Muiden, dat het met den Haage op geen' eenen dagte noemen is. Zoo dat de Zuiderzee haare golven aan onze dijken wel spaaren mag, is 't haar te doen, om deeze moedelooze plaatse den moedt te doen zinken. Maar 't schijnt, dat lang op een, den mensche zijn zinnen kosten moet, zoo zit hem het togten naa verandering in den aardt. Ende heeft my dikwils een daagelijks wonder gedacht, dat ons vermaakelijker valt een beeter aan een slechter te wisselen, als staadig by 't beste te blijven. Dat meer is, de lekkerste wijnen, de smaakelijkste spijsen, de lieffelijkste lusten, en de zoetheidt zelf, hebben de zaadtzaamheid gereedt. Zoo zien wy de grooten meenigmaal een hoef voor 't hof kiezen, ontduikende alle pracht, allen omslag van heerlijkheid, *Et fortune suæ moli, en het overwicht van kunnen staat.* Op gelijke uitspanning, wenschen wy U Ed. onzen gast. Indien de weg daar toe te baanen waar met haar eerst te verzoeken, wy hadden lichtelijk ons lijf naa zoo willig een arbeit te zetten. Doch voor de lente zal'er, naa schijn, niet af vallen. Maar zy komt hier zoo laat in 't landt, en doet haar intree zoo tijdtlijk in den Haage, dat het gezelschap uwer Ed. en 't genot van een dubbel voorjaar, wel een bekooring zijn mogt, die wy quaalijk weederstaan zouden kunnen. Eenen Justiniano niet heeft men my t'Antwerpen weten op te loopen, ende is mijn geldt op geen koopmanschap zoeter, als op die van deeze soort. Dies heb hier by de 10 gl. en 't luttel dat 'er over is, voor de moeite van den dienaar, die hem bestelt heeft, gepast. Uit den Conestaggio zal my pijnen het dienstigste te trekken, om zijn steê in U Ed. boekery niet te langledig te laten. Gelukkige Petrarcha, naa U Ed. zeggen: naa 't mijne meê; om dat hem op zijn tweede uitvaart zoo hofflijk een lijkstaat-zy gebeurt, ende met de groote klok van U Ed. dicht beluidt te worden. Mogt d'edelhartige Koning die zijn, *En petit lien &c.* op 't graf van Laura schreef, opzien, ik legd'hem toe, van *François premier*, Uwer Ed. *second* te worden, in 't bestooten van den babok, die zich aan zulk een rozelaar heeft darren wrijven. Waar mijn' penn' niet te plomp, hy kreegze, tot de veêren toe, in de huidt. Maar de tijtel *Laura Latroni* [*Laura aan den Rover*] lacht my wonderlijken toe. Wat kon'er meer klems hebben als die *prosopopæia*, *zelfspiraake*? Ook hangt het heele stuk te zaamen van manlijke invallen, door U Ed. dier vrouwe gegeven: van alle de welke *Quæ quibus anteferam*? *Wat stel ik allerhoogst*? Ende dit noch uit eenen boezem geschudt, die met duizendt bekommeringen gestopt is, recht tegen den reegel,

Pectora nostra duas non admittentia curas:

Geen dubbele zorg wil ons gemoedt gedoogen:

die t'mijnent al te waar is, daar ik aan een zeer been zit, timmer te gelijk, en buiten gewoonte met dingen van mijnen dienst gequelt ben. Maar om oprechte biecht te doen, het oog is my zoo bedorven, door 't gezicht der kinderen van den geest Uwer Ed., dat het

de misdragten van den mijnen niet luchten mag. Ondertusschen heb ik U Ed. grooten dank te weeten voor dit bederf, als eenen knoop te meer, om haar te verbinden,

Mijn Heer,

Uwer Ed.

Van den Huize te Muiden, den
13 van Wijnmaandt, 1630.

Verplichten vriendt en dienaar

P. C. HÓÓFT.

247.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

DEeze zal de weêrklank zijn van de Fransche tijdingen, uit den Haage. Want in dat stuk zijn wy stom, en slachten de muuren van dit huis, die niet weeten als naa te baauwen 't geen men haar voorkalt. Zoo U E. die goedt vindt den Heere Reaal te toonen, mogt ze daar naa mijn zwaager Bartelot weeder bestellen. Het afschrift stuit niet veel. Maar een gaauw geest heeft genoeg aan een half woordt: *Elk wat wils*. In Italië leeft Spinola, in Vrankrijk is hy doodt. Maar t'Antwerpen is zeekerheid, dat 'er de koopman in Spanje van zijn' zilverveêren laten zal, luttel min als de Fransman zeidt: naamelijk voor zes en dertig tonnen schats. Dit 's quansuis voor de kosten reeds gedaan ende noch te doen, om de vloot behouden over te haalen. de Zweedt is gaande; maar op toffelen, zoo my dunkt. Dat hem die maar in 't winterslijk niet blijven steeken. Beeter waar hy gelaarst en gespoort, om, by dien tijdt des jaars, door den drek van Duitslandt te stappen; oft eer 't 'er toe quam, onder 't dak te weezen. De Heer Huigens schrijft my, dat hy aan 't hollen is met dichten, zendende noch drie Italiaansche quikken, op 't ongevoeglijk ongeluk van Petrarcha. Hy bezweert my zoo hoog om 't mijn' daar toe te zeggen, dat ik het quaalijk t'ontleggen zie, ende moogelijk zijn Latijn in 't Hollandtsch pak steeken zal. Lukt het zoo, U E. zal'er den maagdoom af hebben. Noopende de boeken, heb ik zijner Ed. by eenen van onze doodteeters alhier, geantwoordt, en 't gelt van den Justiniaan gezonden. Mijn been stelt de wanten, en wil 't my zelve wijten, die 't eene van deeze nachten op eenen togt naa Naarden, by grooten reegen, wat te veel geveert heb. Waaren wy door 't timmeren, en een week voorder, ik zoud'er geruster in zijn, en eenen *handarts* * van Amsterdam aan zetten. D'Onzen krijgen my in hunne klauwen niet. Wy houden hier gasthuis, leggende jegenwoordig twee dienstbouden en rijmelen aan de koorts. Godt beeter' het, ende houde U E. met de haaren in zijne heilige hoede, naar hartlijke gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den 17
van Wijnmaandt, 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. HÓÓFT.

248. Aan

248.

Aan **CONSTANTIJN HUIGENS**,
 Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
 van Oranjen.

Mijn Heere,

NAa dat ik U Ed. het gelt van den Justiniano gezonden had, quaamen my U Ed. Italiaansche rijmen ter handt, die, door my, eenigen vrunden tot Amsterdam, by, ende, van ons allen, hoog gezet zijn. Zulke perlen zijn quaad naa te bootsen. Derhalven onderwind 's my niet. Doch ben, door de toverwoorden van U Ed. schrijven, zoo verre bezwooren, dat my vervordert heb een Hollandtsch loodt naa U Ed. Latijnschen diamant te smeeden, dat, behalven zijn doofheidt, noch veele kladden heeft, die de zuiverheidt van den zelven leelijk beliegen. Maar aan U Ed. staat het deeze heg-munt, voor bry verklaart, ter kroez' en koolen, tot smeltens toe, te verwijzen. 't Geen dat 'er by gaat, zijnde maar een vonk van U Ed. toorts gevallen, zal zich wel vereert houden, zoo 't met een schoezool van U Ed. maar mag uitgetreden worden. Ook is het wit van 't een en 't ander, slechts geweest, te bewijzen, dat een wenk van U Ed. min als een gebodt te achten, onmogelijk is,

Mijn Heer, voor

Van den Huize te Muiden, den
 20 van Wijnmaandt, 1630.

U Ed.
Verplichten dienaar

P. C. H O O F T.

249.

Aan **J U S T U S B A A K**.

Mijn Heer en Broeder,

WAt ik den Heer Huigens zende, kan U E. uit den ingeslooten ongeslooten verneemen. Maar U E. gelieve den zelven te sluiten eer hy voortgaat, op dat zijn Ed. misschien niet quaalijk en neeme, dat ik met zoo valsch een loodt, by anderen zijnen diamant tot een instal breng. De weergaâ van de rijmen zend ik hierby, op dat ze U E. met gemak leezen mooge. 't Is de kladt, en zonder U E. zonder 't ander mogelijk niet doorgeraaken. Ik hadze daarna garen weder t'huis, met een afschrift van elk. Maar gelieve verdacht te zijn, dat de kladt niet in plaats van 't net naa den Haage raake. Broeder Bartelot was my deezen naamiddag bezoeken, met eenen brief uit Madril van den Abt Scaglia, die den Hartooge van Savoyen eertijds voor Ambassadeur in Vrankrijk gediend heeft, geschreeven den 22 September, en meldende, onder 't voorneemste, dat de ziekte van Spinola, aldaar veel te denken gaf, Casal belangende. Nu schrijft men van Antwerpen, dat hy mors doodt is: want dus lange en heeft niet gelaaten te spartelen. De 36 tonnen schats by den Koning aangetast van 't koopliên goet, zijn zy gladt quijt voor d'eene helft. d'Andere wordt hun beloofd weeder te betaalen, op d'inkoomst der twee eerste vlooten. Men weet daar raads genoeg om geldt, en licht 'er veel volx. Niettemin andren schrijven, datter gehandelt wordt van de zilvere munt twaalf ten hondert te verlichten. Dit 's geen reeken van ruimte. Maar my vergat hier booven, dat de voorz. Abt bekent, dat de voortgank der Françoizen den Spanjaart de meeste bekommring maakt.

maakt. Waaruit te speuren is, dat zy hunnen tijdt met geen vliegen vangen toegebracht hebben. Want deeze man is quaad Fransch, en zal hunne zaaken, booven waarheidt niet verheffen. De Duitsche beweegenissen acht men daar luttel, maar dat uit de dagvaart van Reegensburg nieuwe beleidingen zullen broeyen. Godt geeve, ten besten, en houde U E. met alle de zijnen in Genaade bevoolen, naa groete en gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

Van den Huize te Muiden, den
20 van Wijnmaandt 1630.

U E.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

250.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

N Ochte de loopmaaren, nocht eenig antwoordt op den mijnen van den 20, daar een ander aan den Heer Huigens, met zekere dichten instak, verneemende, begin te duchten, dat U E. uyt der stadt, en mogelijk naa den Haage getrokken zijnde, vergeten zal mijne gebiedenis aan den Heer van der Mijle, tzamt het afschrijven van dien brief van konings Philips eigene handt aan den Heer Prinse Willem hoogl. ged. Ons genaakendt vertrek, doet ons haaken naa Dirk Haak oft yemandt van zijnent weege, om den wijn af te steecken, die, met lang wan te leggen wel eenen rok uittrekken mogt. Van dat uir nocht tijdt hebben der vrouwen, is dikwijls geen afkoomen: doch den goeden man niet te vergen, dat hy 't hart t'huis laate, om ons te koomen gerieven, met het geen door anderen kan beschikt worden. Waar ik niet bet aan mijn been, dat nochte achterwaarts nocht voorwaarts schijnt te willen, als aan de timmeraadje gebonden, ik vond my morgen ter begraffenis van mijnen Neeve Overlander, dien Godt genadig zy. Hier gaapen nu twee Ampten, 't Burgermeesterschap, en dat van de Gemagtigde Raaden der Staaten, in den Haage: maar naa wat persoon doch? Want de lijken zijn niet kout, oft de plaatsen zijn begeeven, by gemeene gissing. Het endt van U E. begeerte, en 't derde Boek van Tacitus, heeft U E. hier neevens, maar geenszins dat van mijn' schuldt en overboogdigheidt om U E. in gelijken oft meerder te believen. Als U E. spreekt zal reedt staan,

Mijn Heer en Broeder,

Van den Huize te Muiden, den
25 van Wijnmaandt 1630.

U E.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. Hóóft.

251.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

H Eeden is my vertoont een geschrift in Hoogduitsch, houdende voorwaarden van 't Verdrag tusschen den Kaizar en de kroonen van Vrankrijk en Spanjen, waar van hier by een afschrift in Nederlandtschen druk gaat, niet al te wel vertolkt. De voorwaarden tusschen den Heer van Thoiras en Spinola, heeft U E. daar by, maar zijn immers zoo flordig. Doch isser uit te zien, dat de François zijn

zijn haan koning blijft , nevens meester van Mantua en Montferrat, Thoiras in volle glorie. De plegtigheit van 't afbidden oft schuldt bekennen , is maar windt en roók , daar wijze luiden lichtelijk afscheiden , mits 't hecht in de handt houdende. 't Gevoelen dat U E. niet min als my en allen liefhebberen der gemeene welstandt , rustende op d'evenwigt der Fransche en Oostenrijksche Magten , deeze maare smaaken zal , doetze my hier deezen avondt insluiten , om morgen vroeg te bestellen ; met bede , dat ik weeten mooge wanneer U E. naa den Haage denkt , en eerst eens verzocht te zijn , om een' bezondere boodtschap , mitsgaaders , dat Godt U E. en alle de zijne in schut en scherm houde , naa wensch en groete ,

Mijn Heer en Broeder , van

U E.

In Amsterdam , haastig den 3
van Slachtmaandt 1630.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

252.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden.

Edele Mogende Heeren ,

TEn regarde van 't geen de zaaken van Naarden , hangende ongedecideert voor U Ed. Mog. importeeren voor 't gemeenebeste , voor de pachters , en mijn particulier , als Hooftofficier der plaatse , heb ik niet kunnen laten U Ed. Mog. reverentelijk te bidden by deezen , dat haar gelieve d'expeditie derzelve te houden voor gerecommandeert , en met eenen ordre te geeven , waar ik zal moogen vinden de kosten , gedaan om Jan Pieterszoon , knecht in de brouwerie van Henrik Dirxsz. Berg te apprehendeeren en in den Haage te brengen , de declaratie derwelke ik den Procureur Michiel de Mist heb toegezonden , om vervolg daar op te doen by U Ed. Mog. dewelke

Edele Mogende Heere ,

Godt Almagtig in gelukzaalige regeeringe altijd bewaare , en in haare goede gratie

U Ed. Mog.

Onderdaanen dienaar

P. C. H O O F T.

Uit Amsterdam , den 12
November , 1630.

253.

NICOLAO REIGERSBERGIO,

Supremæ in Hollandia Curie Senatori.

Illustrissime Domine ,

Cum quodcunque hic auctoritatis est in magistratu , id omne nitè fere presidio militari videatur , atque hoc , ut par est , ex Imperatore pendeat , plerique super illo , quod nosti , negotio , nihil citra assensum ejus statuendum existimant. Consultum itaque fuerit , per nostros , qui conventui Ordinum intersunt , sententiam Principis exquirere. Qui nisi abnuat , non est dubium , quin amico illi in hac urbe secure vivere privato liceat. Neque commodior pro tempore ratio occurrit. Vale.

Illustrissime Domine ,

Amsteladami , XIII Kal. Jan.
M DC XXXI.

Tuus Totus

P. C. H O O F D I U S.

Da

254. Aan

254.

Aan JUSTUS BAAK.

Mijn Heer en Broeder,

Anveirdende U E. vruntlijk uitbieden, van tot Haarlem te doen ontfangen op Dingsdaage naastkomende, 't geen my op 't comptoir van den Heere Rentmeester Colterman geordonneert is, zeinde hier nevens d'ordonnantie en quitantie, die U E. gelieve te doen behandigen aan den voorfz. Heere Rentmeester, oft ~~zijn~~ klerk Ketelaar, mits daarvooren in voldoeninge ontfangende als volgt.

Quitantie van drie Jaaren pachts van de civile boete, verscheenen den 27 May A^o. 1630. tot hondert Ponden van 40 grooten 't Pondt jaarlijx, beloopende - - - - - gl. 300: -:-

Quitantie van drie Jaaren pachts van de Hofweide, geleegen by 't Kasteel der Graaflijkheid tot Muiden, verscheenen den laatsten December A^o. 1630. tot 16. gelijke Ponden 's Jaars - - - - - 48: -:-
Aan gelde - - - - - 1066: 8: 10

Guldens 1414: 8: 10

Zegge, zoo aan Quitantien, als gelde, te zaamen veertienhondert veertien Ponden van veertig grooten 't stuk, acht st. tien pen.

Voorts te vorderen van den voorfz. Hr. Rentmeester, oft zijn E. Klerk, de Acte van continuatie des pachts van de civile boeten, hem laatst van my toegezonden, om geregistreert te worden, ende dezelve ontfangen hebbende, te betaalen het recht van den comptoir: mitsgaaders den voorfz. Klerk te vereeren voor zijne moeite een rijxdaaler. Waarmede U E. met alle die haar lief zijn, den Almoo-genden bevoolen blijve, naa groete en gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

In Amsterdam, den 26 van
Louwmaandt 1631.Ganschdienstwilligen Broeder
P. C. Hóóft.

255.

Aan Burgermeesteren van Naarden.

Eerzaame, vroome, zeer voorzienige, enz.

OP U E E. missive in dato den 26. deezer my gisteren behandigt, klaagende over zwaare injurien U E E. door den Schout van Hilfersom gedaan, diene tot antwoordt, dat U E E. gelieven zal te zenden d'informatien, die U E E. tot bewijs der voorfz. klagte zullen weetenterecouvreeren, omme dezelve met d'omstandigheden der zaake gezien, en daar op gedelibereert voorts gedaan te worden, zulx als naar rechte tot reparatie van zoo groot eenexces, zal bevonden worden te behooren. Het devoir door U E E. op my begeert, om den schouten der dorpen te beletten van den voorkoop der graanen ten hoogsten te recommandeeren, heb ik, naar belofte, gedaan, overbodig in alles wat redelijk zijn zal, alijds behulpzaam te weezen aan U E E. dewelke,

Eer-

Eerzaame, vroom, zeer voorzienige, enz.

Godt Almagtig in schut en scherm behoeft, nevens vruntlijke groetenis van

U E.

Uit Amsterdam, den
28 January 1631.

Toegedaanen goeden vriendt
P. C. H O O F T.

256.

A. M. NICOLAS DE REIGERSBERG,

Conseiller en la Cour Souveraine de Justice d'Hollande, &c.

Monfieur,

JE ne faillys point, à nostre dernier adieu, d'effectuer tout aussi-tost vostre intention, touchant le mesnagement de l'affaire communiquée: jugeant qu'entre d'autres raisons peutestre plus importantes, il ne sera que bien, d'en faire les premieres ouvertures à ceulx, que vous obligerez à y travailler de bonne affection, par la principale part, qu'ils auront à l'obligation d'un tel personnage. Je ne puis toutes fois me garder de craindre, que le delay jusques au mois de May prochain, n'y donne de grandes traverses, pour les considerations que vous scaurez. Cependant je ne manqueray, selon la mesure de mon pauvre pouvoir, de m'esvertuer en toutes occasions, que vous vous daignerez m'en fournir, à faire paroistre le zele tres-parfaict,

Monfieur, de

*d'Amstredam, ce 2
Mars 1631.*

Vostre trèshumble & affectionné
Serviteur

P. C. H O O F T.

257.

Aan de Heeren van de Rekeninge in Hollandt.

Edele Mogende Heeren,

MEt eerbiedenis heb ik ontfangen d'ordre van U Ed. Mog. in d'apostille op de marge der requeste hier nevens te rug gaande, vervat, en in voldoening derzelve haar de toekomst van 't fait daar inne geroert, met het geene wijders daar op in consideratie komt, voort te draagen. Op den 26 December dan, oft tweeden kersdag lest-leeden, zijn ten huize van eenen Cornelis Henrixsz Biertjen, waardt in de drie Koorendraagers binnen Weesp, in een gelag geweest verscheide jonge luiden, neevens den Suppliant en zijnen broeder. Alwaar des nachts, ontrent twaalf uiren, Jan Harmanz, alias Splint, ongenoodigt, en verre van nuchteren, ingekoomen, begoft heeft het war te zoeken, en eenen Claas Janz, alias den Paus, op te zeggen, dat hy enig bier in zijnen diezak gegooten hadt. Claas ontschuldigde zich heusselijk, en verdroeg daarenbooven eenige slaagen, hem van Jan Harmanz om 't hoofdt gegeven, met zoo zeldtzaam een gedult, dat de voorsz. Jan ziende by hem geen weederwerk te vinden, eenen Cos Joosten, broeder van den suppliant, toegetreden is, zeggende deeze woorden in forme, kreng, waarom hebt gy my met bier begooten? Cos antwoorde, dat hy 't niet gedaan had, gelijk by zijn bier, daar 't schuim noch op stondt, mogt blijken. Jan dies niettegenstaande, slaat hem met een' vuist voor 't hoofdt, dat hy ter aarde stort, valt hem voorts met een getoogen mes op 't lijf,

D d 2

zijn

zijn voorhoofd en kleederen quetsende. De Suppliant, die niet wel te passe was, en by den haart gezeeten, hoorende roepen, dat men zijnen broeder vermoorde, ontsieken met eenen yver, die voorwaar excusabel was, maakt zich derwaarts om hem te beschermen. 't Welk Jan Harmanfz gewaar wordende, is daatlijk opgestaan, en met het mes in der handt den suppliant heftelijk aangevallen. Deeze dan zich ter weere stellende, heeft den voorsz. Jan Harmanfz. neevens den navel getroffen, en 't kleen gedarmte zulx gequetst, dat hy, twee daagen daar naa, deezer wereldt overleeden is. Oft nu de perpetrant zich met de hulpe van zijnen broeder hadt konnen verdaadigen, zonder tot deeze extremitet te koomen, oft een veilige retraicte doen, zullen U Ed. Mog. uit de circumstantien der zaake en d'informatien, hier neevens gevoegt, best konnen oordeelen. Altijds hy is door my aanrechte gevordert, en naa gewoonlijke citatien niet compareerende, by vonnis van Scheepenen der steede Weesp, op den 11 deezer maandt Maart balling's Landts geleidt, en gecondemneert in de boete volgens 't privilegie van Goelandt t'eener manslagt staande, dat is, van hondert ponden van veertig grooten 't pondt. Inventarisatie van goederen heeft men niet konnen doen, mits hy, gelijk onder 't vonnis aan de voorsz. informatien gehecht, geattesteert is, een jonggezel en zijn ouders in 't leeven zijn, die zich eerlijk geneeren, naar hunnen doene; voerende de vader een' veerschuit tusschen Amsterdam en Weesp: en de voorsz. boete van hondert ponden van zijnen weegen, aan mijne handen hebben betaalt: van den handel en wandel des voorsz. suplicants gaat zoo goet een gerucht, dat hy niet alleen nooit van eenig ander quaadt fait is besprooken geweest, maar vreemt schijnt, hoe hy zich tot deeze desbauche op dus hoog eenen dag is koomen te begeeven; 't en zy dan geschiedt, om zich in zijn ziekelijkheid yetwes te recreëren. Ook hebben de voorsz. Jan Harmanfz voor, en zijne maagen naa zijn overlijden, den perpetrant zijne misdaadt, voor zoo veel in hun is, vergeeven, op de conditien vermeldt in den zoenbrief der requeste geannexeert. Al 't welke ingezien, hem, mijns bedunkens, de verzochte gratie van landtwinning oft rappel van ban, zonder quetsing van de eere der Justitie, wel zal moogen verleent worden; mits dat de Graaflijkheid behoude 't geene aan my betaalt, en haar uit kracht der boovengemelde sententie is competeerende; ten einde de roekelooze jeugt op een' totaale remissie, oft geringe amende, niet en kome te zondigen, en zich in occurentie van zoo zwaar een' sequele, met min als behoorlijke circumspectie te draagen. Ende niet wetende wijders U Ed. Mog. in deezen te dienen, zal dezelve

Edele Mogende Heeren,

naa wensch van gelukzaalige regeeringe, tzamt mijne ootmoedige gebiedenis, den Almoogenden in schut en scherm beveelen, en in haar' goede gratie

Uit Amsterdam,
Maart, 1631.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanen dienstwilligen
P. C. Hóóft.

258.

Aan J A C O B W Y T S,

President en Majoor Generaal.

Weledele gestrenghe Heere,

MY hebbende geredt door de verwartheidt der eerste beroerten, en mengelmoes van beraadingen daar op gehouden, begin ik nu, mits 't genaaken des Hartoogen van Alva, te bezeffen den noodt om mijn' byzienige onervaarenheit tegens de komst van dien strengen soldaat, eeniger wijze, ende zoo veel als door middel van ernsthaftige bespiegeling des krijshandels doenlijk is, te scherpen en te oeffenen. Ende gemerkt tot sterking' en verklaring' van 't gezicht des oordeels in deezen, geen beter oogwaater te vinden is, als 't geene dat U Ed. Gestr. uit de nijverlijk betrachte veldtslaagen der laatste eeuwen gefineert heeft, zoude 't my wel groote eere en gunst zijn, die noch eens met aandacht te moogen overleezen. Bidde derhalven U Ed. Gestr. indien het zonder haar ongerief geschieden kan, my de zelve by brenger deezer voor een korte wijle te laten volgen, en Godt Almagtig. U E

Weledele gestrenghe Heere,

met alle die haar lief zijn in eere en voorspoedt altijds te bewaaren, nevens hartelijke groete, dienst- en eerbiedenis van

U Ed. Gestr.

Uit Amsterdam, den 11 van
Grasmaandt, 1631.

Ootmoedigsten en verplichten dienaar

P. C. H O O F T.

259.

Aan DIRK GRASWINKEL.

Mijn Heer,

DEeze dient tot geleide van *Famianus a Strada*, volgens ons laatste gesprek in den Haage, toen ik, mits de kortheidt van dien, en mijn onverschoonelijke vergetelheit, gelaaten heb U E. te betuigen, wat troost en eere my geweest is, zoo welkoom een schenkaadje, als U Ed. *Libertas Veneta*, een licht, verdienende gestelt te worden tusschen de twee zuilen van San Marco en San Theodoro, op eenen kandelaar van gelijke stof en maaxel. Dies danke U Ed. als nu ten hoogsten, beide voor gift en leening: en zal mijne gehoudenis in haar te bondiger zijn, zoo my gebeuren mag te zien, en voor eenige maanden te genieten den voorschreeven *Famianus*, met den hoofde met al. Ind en U Ed. my deezer gunste verwaardigt, gelieve hem te richten aan my alhier op de keizersgracht tegens over de Groenlandtsche Pakhuizen. In welke hoope zich op 't ootmoedigste t'haarwaarts gebiedt,

Mijn Heer,

U Ed.

Uit Amsterdam, den 20 van
Grasmaandt, 1631.

Verplichte toegeneegene dienaar

P. C. H O O F T.

Aan **CONSTANTIJN HUIGENS**,
 Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
 van Oranjen.

Mijn Heere,

NAardien Alexander een van de peklappen was, die, naa Plutarchus zeggen, bet aan 't onderhoudt, als aan de taafel zelve kleeven, zoo weet ik nauwlyx, oft mijn lang zitten, over 't gerecht van U E. Gestr. geschaft, ontschuldiging van doen heeft: en neem bynaa voor vol aan, de ydelheidt der hovelingen, die willens een' krommen hals droegen, om, ten minsten, hunnen grooten meester in misstal te gelijken. Altijds U Ed. Gestr. zal my gaaren vergeeven, 't lang knaauwen over een beetjen, dat, met zijn' lekkerny, 't breeken der vasten wel verdiende. Ende hoe smaakelyk het ook is, en meene niet, dat de fijnste Roomsche gezinde, op den goeden vrijdag, zelf, daar been in vinden zoude. Die ook geen broodt voor vrienden gewoon is te sluiten, en kon niet min als hun meede aan een' kant laten lekken. Dies heb ik zoo haast niet weeten op te neemen, als U Ed. Gestr. moogelyk mag gewenscht hebben. Niettemin de schootel, hoe zeer hy hier, met lip en tonge, gegroet is, niet te leediger t'huyswaarts keerende, zal lichtlyk te wellekoomer zijn, om dat een lutsken verlangens wel lieven doet. Maar 't is een bittere naasmaak dat ik zoo goet een onthaal met geen gelijke siere betaalen kan. Doch zoo de wellusten, in een heilzaame stichtlykheidt gezult, met het grillig malzoet van quakken te vergelden zijn, U Ed. Gestr. verloove zich elders alzoo den naakenden zoomer niet, oft haar gelieve eenen dag Muidens gast te weezen, op een potjen oft twee van de kost, die haar in den Warnar zoo bijster scheen te monden. Ik zond ze wel licht over; maar men vindt wijnen, die tegens 't waater niet moogen, en op zee uitteeren. Aan 't schenken is ook wat geleege; ende dient wel van mijn' handt gedaan: zijnde 't Amsterdamsch een' spraak daar alleman niet in uitgeleert is. Ondertusschen bedank U E. Gestr. dat wy 'er wel geweest zijn, en hoe langer hoe meer verplicht te blijven,

Mijn Heere,

Uit Amsterdam, den 21 van
 Grasmaandt 1631.

U Ed. Gestr.
Toegedaanste dienaar
 P. C. Hóóft.

Aan **JUSTUS BAAK**.

Mijn Heer en Broeder,

WY zijn met scheuren en breeken, entlijk eens door 't metselwerk van den trap en galerye geraakt: alhoewel zoo niet, oft duchte daar zal noch yets aan te herstellen vallen, dat my tegens staat. Nu wenscht'ik wel dat U E. geliefde meester Pieter den steenhouwer te spreken, om 't geschil over de vloer gereezen te beslechten. De zaak leidt dus. Hy had beloofd te leveren voetsteenen, tot 24 gl 't hondert: de galery is lang 30, breedt 12 voeten: dat waar met 360 steenen 74 gl. 8 ft. Hy heeft my in plaats van voetsteenen laten toekoomen steenen van neegen duimen: en zeidt dat het zijn schuldt

schuld't niet is, om dat het zijn volk gedaan heeft, terwijl hy in Vrieslandt was. Ik waar ongelijk beeter met de voetsteenen gediend geweest. Want zy zouden de vloer gevult hebben, zonder dat men stukken hadt behoeft te maaken, om te stoppen. Maar *à chose faite, conseil pris.* [raadt naa daadt.] 't Moet zoo blijven: 't quaadst noch is dat hy deeze neegenduimen tot 20 gl. 't hondert wil reekenen. Niettemin ik heb hem beloofd zoo veel by den hoop voor de vloer te geeven als de voetsteenen bedraagen zouden hebben. Daar is hy meede te vreeden, doch brengt een' nieuwe zwaarigheid by; te weten, dat de voetsteenen, al hebbenze dien naam, maar 10 duimen en blijven, alsze gehouwen zijn. Ik heb hem gezeidt, dat ik my dienaangaande gedroege tot U E. die met hem gehandelt heeft. Indien 't nu zoo is, dat U E. onbehouwe steenen van elf duimen bedongen heeft, en dezelve door 't houwen op tien duimen besnoeit worden, zoo zal men moeten rekenen, hoe veele tienduimde steenen in een vloer van 30 voeten lang, 12 breed, gaan zouden, en ik hem moeten betaalen, 't geen dat belooft. Anders mag ik met de 74 gl. 8 st. bestaan. Ik bidde U E. zoo veel te doen, en hier af klaarheidt met hem te maaken, en met eenen te vraagen waar voor hy d'ouwde opgenoomme steenen zal aanneemen. Want het is my vergeeten; maar staat voor van 2 st. voor de kleene, 3 voor de groote. Verwittigt van 't een en 't ander, zal ik de ouwde steenen verzenden, en voor de rest, aan gelde, hem bewijzen op Carel vander Wyen: oft zoo hy d'ouwde steenen te laag schat, zal hem te vollen in gelde doen betaalen. Indien hy vermaant van de hart en blaauwe steen aan de kantteelen en den trap verwrocht, gelieve daar op te voegen, dat Claas die betaalen moet, volgens 't schrift der besteedinge. Is 't ook dat U E. Claas spreekt, gelieve hem te zeggen, dat hy eens dient hier te koomen, om zelfs te oordeelen oft het werk zijnen eisch heeft, eer ik hem voort af betaal; want in mijnen zin heeft het dien niet. Ook moest het eerstdaags zijn: want ik begeer de rekening te sluiten, als hebbende mijne penningen lang genoeg gemist; en hoog tijdt zijnde om de nieuwe rekening van deezen jaare te beginnen. Het vraagdicht der Academie dunkt my een van die krijgsgranaaten, die zwanger met doodt en bederf, niet en baaren, om ter wereldt te brengen, maar om daar uit te helpen. 't Geen hier in te rugge keert, is een' felle kerne, die ik wenschte dat liever de twist verdelgde, als'er 't vier in schoot. Ik kan niet verneemen, dat tot noch toe, eenige vyandt, uit vreeze van dit wapentuig, zich opgegeeven heeft. Lukt het voortaan beeter, 't zal my meer naa mijn' zin, als naa mijn gifting gaan. Voorts dunkt my dat ik U E. over lang hoor klaagen, dat Tacitus wel Tacitus, dat is Zwijger heeten mag. Maar 't verstandt is my op den loop, om den weg te doen, door alle mijn Nederlandt, en in dien verwarden doolhof etlijke stalplanten te stellen, die ik uit den tuin van Burgundius graaf. Dit werk dient zonder ophouden voort te gaan, om de gunst niet te misbruiken van den vriendt, die my de sleutel deezer gaarde geleent heeft. Daar naa zal Tacitus spraakelijker worden, zoo 't Gode belieft, die U E. en alle de haaren in genaade bewaare, wel dienstelijk gegroet, ende gebeden deeze moeite ten goeden te houden,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Ganschdienstwilligen Broeder

Van den Huize te Muiden, den
27 van Grasmaandt 1631.

P. C. H O O F T.

262. Aan

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

DEwijl mijn boode derwaarts gaat om andere zaaken, zeind ik met een hier neevens de geleeze loopmaaren, bedankende U E. daar voor, tzamt het bevlijtigen van 't verhaal der Inquisitie, en d'uitbiedinge in den Haage. Voor 's handts en heb daar anders niet als gebiedenis aan de Heeren Wijts, Van der Mijle, Huigens, enz. te doen, en dat U E. gelieve aan dien Spaanschen brief te gedenken. Doch waar 't mogelijk voor U E. vertrek met den steenhouwer t'overkoomen, zoude my lief zijn. Insgelijx dat Claas van deeze week hier quaame, om eens een eindt van de reekeninge te krijgen. Onder tusschen wensch ik U E. gelukkige reize en verrichting, blijvende

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Zeër haastig, van den Huize te Muiden,
den 29 van Grasmaandt 1631.

Ganschdienstwillige Broeder
P. C. HÓÓFT.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

CLaas de Metselaar is gisteren hier geweest, en van mijn verstandt, datter aan 't werk iets te hervormen is. Maar 't kan in weinig uren beschikt worden, en zal morgen geschieden, zoo hy zijn woordt houdt. Dank heb U E. voor de moeite, en ongelijk meer voor die in den Haage genoomen. Geloove wel dat mijn verblijf aldaar, voor een' wijle niet dan oorbaar weezen kon. Heb my ook wel ingebeeldt, dat onder 's Prinsen papieren veel te vinden zy, ende zonderling het vertoog by zijn' Doorluchtigheidt, hoogloflijker gedachtenisse, in den jaare 1566, noopende de zwaarigheeden van dien tijdt ende 't beeteren der zelve, ingestelt, 't welk ik uit Bor speure in 't Fransch geschreeven te zijn geweest, ende vermoede by hem onvolflaagen te zijn. Zulks daar van al gedacht had den Heer Huigens, by geleegenheidt, te spreken. Nu zeidt my U E. dat hy den last aanneemt van alles te doorzien, 't welk my van d'eene zijde zeer verlichten, en van d'andere weder grootelijx verplichten zal. Burgundius behaagt den Heere van der Mijle zeer: zoo doet hy ook my. Zijn stijl treedt Tacitus naa: maar nergens naa in; naa mijn oordeel. Hy heeft hem vast: maar is mogelijk gelukkig in 't van buiten leeren, dat dikwijls geschiedt zonder 't inwendigste merg te smaaken. Daar is groot onderscheidt tusschen kaauwen, erkaauwen, en inschokken. 't Laatste helpt ons even, jaa immers zoo gaauw, de spijs in 't lijf. Maar vleesch en bloedt groeyen 'er niet even wel af. Zoo gaat het ook met de spijs van den geest. Hy gaat ook voor kort, om dat het zijn zinflooten * zijn. Maar, mijns bedunkens, doet hem dat te meer woorden tot een zaak bezigen. Doch dit onder de roos; alzo 't bedenkelijk is vonnis over zulke luiden te vellen: ende lichter te berispen als te verbeteren. Ik wenschte wel, als 't geldt van Breeman begint in te koomen, dat U E. voor my met eenen waakte, ten einde mijn aandeel op rekeening van Karel van der Wyen gestelt wierde. Op overmorgen denk eens t'Amsterdam te koomen, en licht-
lijk

* Periodi.

lijk te vernachten. Als dan hoope te zien, wat van de weduwe van Claas Kruis te verwachten staat, en oft ik Dirk Haak zal moeten te werk stellen. Ondertusschen gebiede my dienstelijk aan U E, de welke,

Mijn Heer en Broeder,
met alle die haar lief zijn, Gode bevoolen blijve, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
5 van Bloemaand, 1631.

Ganschdienstwilligen Broeder
P. C. H O O F T.

264.

Aan J A C O B W Y T S,

President en Majoor Generaal.

Weledele gestrenghe Heere,

IK heb U E. veldtslaagen met zoo luttel aandachts niet geleezen, oft my is wel indachtig, dat ze de eeuwe des Hertogen van Alva niet bereiken. Mijn wit is alleenlijk, mijn oordeel ietwes te wetten, door 't betrachten van de oogmerken door U Ed. Gestr. daarop genoomen. Ende zal my eere zijn dezelve eens op nieuw te moogen overloopen, wanneer die vriendt zijn gerief daar af zal gehadt hebben. Aangaande 't geschreeven Boek, vertaalt uit het Engelsch, hebbe mijns weetens nooit eenen Sr Roger Wiljams, den Schrijver, hooren noemen, veel min yets van zijn werk gezien, en waar my leedt alzo verzuimel gevonden te worden, voorneemelijk jegens U Ed. Gestr. Dies heb op 't beantwoorden van den haaren van gisteren, niet kunnen slossen, ten einde U Ed. Gestr. zich des te eerder bedenken mooge, aan wien zy 't voorz. Boek geleent hebbe. Want dewijl 't van een A. B. C. onzes krijsch Handels meldt, zoude mijn deel aan 't verlies rekenen, zoo 't faalde ter handt te keeren. Zedert mijnen laaften, had ik met droefheidt U Ed. Gestr. quale verstaan, en verquikt my grootelijx, dat zy daar af verlost is. Slappigheidt en flauwte zijn wellusten, zoo menze by die raazende pijn gelijkt. 't Oude zeggen is, dat de ziekte te paardt komt, en gaat te voet. Die haar maar den weg wist op te delven, dat zy niet wederkeerde! My en twijffelt niet, oft U Ed. Gestr. worden maar dagelijx de ooren te veel gebeukt met hoopen raadts en luttel baats. Evenwel kan mijn' goede geneegenheidt de bekooring niet wederstaan van haar moeilijk te vallen, met opening van 't geen my in gelijke zwaarigheidt boven hoope wel bekoomen is. In Sprockelmaandt des Jaars 1629. loofd' ik, zonder onduldelijk lijden nochtans, een steentjen, langwerpt getakt, en wel zoo groot als vijf of zes tarwkernen. Verwittigt zijnde, dat de Heer Burgermeester Bas, een van de ellendigste Martelaars die 't graveel oit onder handen hadt, zich by geen dink beter dan by drinken van meede oft honigwater vondt, begoft ik 't zelfste te doen, 's morgens nuchteren, en s'avonds te vijf uiren t'elkens een glas. Maar d'ouwde meede viel my te heet, de jonge te laf, en dermaage schaadelijk. Dat deedt my peinzen op limoen sap, om ze daar mede te maatigen: te meer, alzo wel verstaan had, dat het zelfste als zeer zuiverend en afdrijvend tegens deeze quelling ook dienstig was. Ik vond'er nochtans goet het gevoelen van drie der voorneemste Artsen op te hooren. Die preezen deeze mengeling ten hemel toe. Daar over heb de meede

Ee

met

met ontrent een zevende deel limoenſaps , nu meer dan twee jaaren alleenlijk 's morgens gebruikt , en nooit ſmart van graveel oft eenige zwaarigheidt in de lenden vernoomen. Wel is waar, dat ik des morgens een half uirken naa 't drinken , ontrent een handt vol pingelen ontbijt , en evenveel des middags nuttig , die men houdt de nieren te ſterken. Oft nu mijn beternis hier uit herkomt , is Gode bekend , die U Ed. Geſtr. gunne 't beſte te verkiezen , tot behoudeniſſe van eenen , zoo veel waardt den Vaderlande , en in 't bezonder ,

Weledele geſtrenghe Heere,

U Ed. Geſtr.

In haafte , van den Huize te Muiden ,
den 8 van Bloeiimaandt , 1631.

Verplichtſten en toegenegenſten dienaar

P. C. HÓÓFT.

265.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

OP woensdag en donderdag heb ik eenen keer door Amſterdam op Haarlem gedaan , maar geen en tijd gehadt de vrienden te verzoeken : uitgezeit Huig Janſz. van Craayeftein , die van huis was ; zulx niet weeten kan wat van de weduwe van C. C. Kruis te verwachten ſtaa. Carel van der Wyen ſchrijft my , uit U E. verſtaan te hebben , datter eenig geldt van bankeroetiers is om in te koomen. Hy hadt vergeeten van wien. Ik denke van Breeman. U E. zoude hem gevraagt hebben naa d'obligatie : die kan ik quaalijk verſchaffen , zonder daar te koomen , en heb gemeent dat het genoeg waar quitantie te leeveren van 't geen ik ontfange ; gelijk in gelijken gevalle ben gewoon te doen , en d'obligatien te bewaaren , op hoope , oft ſchier oft morgen de luiden beeter wierden , en door perſſing hunnes gewiſſen ten vollen mogten koomen te betaalen. U E. gelieve van der Wyen , oft my , eerſtdaags te verſtendigen , oft'er d'obligatie in aller maniere weezen moet , oft my beſcheidelijk de ſomme te doen weeten van 't geen t'ontfangen ſtaat , op dat ik quitantie overzende. Claas de Metzelaar maakt'er niet af. Hy blijft in gebreeke van over te koomen , niet tegenſtaande zijn woordt , en twee brieven zedert geſchreeven. De derde gaat heden echter af , met dreigement , van eenen andren aan 't werk te zetten , zoo hy binnen overmorgen geen vlijt en bewijſt. Kon U E. hem eens ernſtig aanmaanen , 't waar geſchaapen dienſt te doen. Want de rekening der timmeraadje is hoogtijdt opgenoomen en te Hove gezonden. Op gifter was hier zeeker Heer van de regeeringe , die my d'ooren zeer wijt maakte met een' bedenkelijke tijdinge. Te weeten , dat de Spanjaart met Engelandt in handel ſtaat , om ſcheepen van daar , die hem zijne koopmanſchappen uit Braſil op zee geleiden en overveiligen zouden. Dit waar wel een appel van tweedragt tuſſchen ons en de Engeliſchen geworpen , en lichtelijk om op open oorlog uit te vallen. Want dat volk is zoet op het buiten ; en 't zoude bynaa al wit zijn , wat zy in zee zaagen. Men voegt'er by , dat reedts veele Cadets oft Jonkers uit Engelandt zich naa Vlaanderen begaaven , om de fortuin van de Duinkerkers te verzoeken , en de hunne te maaken. U E. inzicht en kundſchap op dit ſtuk verſtond ik gaarne , mitsgaaders wat'er goeds uit Duitschlandt komt : voorneemelijk oft d'Evangelische Vorſten zich beraaden hebben ,

ben, degelijk met den Koning van Zweeden aan te spannen. 't Welk verwachtende, blijve,

Mijn Heer en Broeder,

Van den Huize te Muiden, den
11 van Bloecimaandt, 1631.

U E.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

266.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DAnk heb voor 't bezorgen van mijn geldt uit Breemans boedel, en dat my 513 gl. ingeschreeven zijn. Ik heb al de week op Claafen bekeering gewacht. Hy blijft even ketterfch, en maakt my half vertwijfelt. 't Is over over tijdt de rekening te Hoof te zenden, en kan 't quaalijk oft niet doen zonder de zijne en des steenhouters. U E. schreef my voor een wijle met deezen gereekent te hebben, dat de vloer van zulke voetsteen en als hy belooft hadt, zoude 95 gl. belooopen: dat hy daarop zeide de galery mogt grooter zijn. Nu heeft ze Claas gezien, en kan hem getuigen dat zy 't niet is. Dies indien hy met de voorfz. fomme zich wil laten genoegen, ik zal een' quitantie maaken, dat hy ze tekene, en zijn geldt gaa haalen by Carel van der Wyen. Ik bid U E. doe Claas herwaarts koomen, al zoude men hem dreigen, dat ik d'andre rekeningen zal moeten overzenden, en hy daar naa zijn geldt voort aan de kamer van rekening in den Haage verzoeken. 'k Weet geen fcherper tromflag om hem voorts te pressen. My verlangt naa de Spaansche Inquisitie. Dies dunk my bynaa geen Neêrlander te weezen. Hoope nochtans anders by mijn boeken te doen blijken. Ik wilde wel dat U E. met eenen vernaame oft Diego de Spinosa Inquisitor Majoor, dien men zeidt het oorlog aangeraaden te hebben, als 't in twijfel stondt oft de Hartog van Alva overkoomen zoude oft niet, dezelve man is, die naa Kardinaal werdt, en 't uitverkoorenste kaartjen des Konings. De loopmaaren loopen hier by aarzeling. Doch hoope niet dat zy 't uit Duitschlandt zullen doen, maar 't gelukkig spoor volgen. Men schrijft my, datter in den Haage veel te zeggen is van 't aandringen der Engelschen op 't voorgeslaagen bestandt. Maar ik verwacht U E. bedenken op hun lijntrekken met Spanjen, en blijf,

Mijn Heer en Broeder,

Van den Huize te Muiden, den
15 van Bloecimaandt 1631.

U E.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

De veerschuit voer heeden morgen niet. Sedert is dit stuk volsmeedt, dat onder den hamer was: weerbarstig metaal meestendeels.

267.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

HEden heeft Claas het werk voltooit, en ik last gezonden aan Carel van der Wyen om hem te betaalen op quitantie. Den mijnen van den 15 hoop ik U E. ontfangen heeft. Rest nu alleenlijk de zaake met den steenkooper aan een eindt te helpen. Daar toe zend ik

de bygevoegde quitantie, die ik U E. bidde hem te doen tekenen. Zoo mag hy daar mede zijn penningen ook gaan haalen by van der Wyen voorſz. Hy kout in zijn rekening van 570 ſteenen. Maar ik kan der niet meer tellen als 518 en eenige ſtukken, die ik om d'effe rekening geſchat heb op 42. Maar meene niet dat zy 't uitbrengen zouden. Hy heeft my veel te kort gedaan aan 't zenden van anderen, dan 't beſprooken was. Want dan hadt het niet meer gekoſt, en de vloer netter geleege, zonder zoo veel brokken te maaken. U E. doe my de gunſt, en drijve dit door. Zoo heb ik een heilig avondt tot daar en toe, en U E. van gelijken. U E. is een taai betaaler van d'inzichten op 't misverſtandt met d'Engelſchen. Mogelijk krijg ik ze morgen met woeker, nevens de loopmaaren, en wat men van 's Prinſſen aanſlag vermoedt. 't Kan niet lang verborgen blijven. De Spaanſche Inquiſitie zal my ook luſten te zien, en hoe eer hoe liever: mitsgaders te verſtaan, oft Diego de Spinofa dezelve is, die de Kardinaal Spinofa genoemt wordt. Waarna verwachtende, beveele U E. in de genaade Godts, en in haar goede gunſte,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Ter vlucht, uit myn Torentjen,
den 18 van Bloemaand, 1631.

Ganſchdienſtwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

268.

Aan den ſelven.

Mijn Heer en Broeder,

Mijn Neef de Rijke was hier op Zaterdag over acht daagen, en zeide my, dat hy des anderen daags naa den Haage gink, om daar niet lang te vertoeven. Nu weete niet oft hy wedergekeert is, en had hem den brief van verlanck, die hier in gaat, gaaren in eigen handt beſtelt. Bidde U E. derhalven die moeite te neemen, en met eenen te vraagen, oft zijn E. den mijnen van den tienden deezer ontfangen heeft, dien ik hem by afgeveirdigden bode, om voor zijn vertrek daar te zijn, heb toegeveirdigt: ook teffens te zeggen, dat als hy my zal hebben te ſpreken van 't geene daar mijn' ingeſlooten' af handelt, ik, mits door U E. oft anders verwittigt zijnde, my derwaarts vervoegen zal, 't en zy hem gelieft en geleege komt, ons met zijn verzoek te vereeren. Ik had gehoopt voor 't ſluiten van deezen antwoordt op den mijnen van gister, en den 15 leſtleeden te hebben, maar geen bekoomen. 't Welk my doet twijffelen, dat U E. uit der ſtadt zal zijn, maar niet oft zy en zal ter eerſte geleegeheidt verzorgen, 't geen ik verzocht had, en des te bet verplichten,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
19 van Bloemaand, 1631.

Ganſchdienſtwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

269.

Aan den ſelven.

Mijn Heer en Broeder,

UE. verplicht my hoe langer hoe meer. Daatelijk ontfange 't Jaargety, daar mijn gevoelen af is, als 't U E. oordeelt. Den Brief aan mijn' neef de Rijke, gelieve te bewaaren tot geleegeheid, om hem ſelven dien te leevren. Maar ik en weet wat denken, dat U E. niet

niet en gedenkt van den steenkooper. Immers heeft U E. laatste getuigt van den ontfang mijner quitantie, die hy heeft te tekenen. Grooter zaaken moeten 't U E. hebben doen vergeeten. Ik bid U E. helpe my aan een eindt van deeze haapering. De notitie, dienende om de lijfrente brieven naar in te stellen, gaat hier nevens. Meer tijds ontbreekt my, behalven om te doen de dienstigste gebiedenisse en groete,

Mijn Heer en Broeder, van

Van den Huize te Muiden, den
22 van Bloecimaandt, 1631.

U E.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

270.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

Gisteravondt beantwoord ik, inder haast, U E. schrijven van dien dag, met bede, haar geliefde de zaak met den steenkooper te endigen. Ook ben ik verre over den tijdt van 't gewoonlijk overzenden der rekeningen en 't vertoonen van nieuwe behoeften, om 't huis in raak'en daak te houden. Heeden heb weeder een horn van Tacitus voltrokken, daar U E. by zien zal, hoe verre de menschelijke boosheid gaat, als de wil 't geweldt op haar' handt heeft. De ziel van dit werk is wakker, het lichaam quijnt. Ik voldoe my zelven quaalijk, en weet niet oft ik het mijner verwentheid, door 't schorffen van 't vervolg, oft U E. zinlijkheid te wijten heb, die my wat stip aan de weezenlijke gedachten van den schrijver bindt. Ook kan ik het quaalijk aan my zelven hebben, dat mijn geest wat te veel vryheids neemen zoude, om in deezen af te weiden. De Portugees, naar U E. my laatst schreeft, is een magtig windtbreeker. Ik ducht dat, als 't omkomt, zijn werk niet bondiger zijn zal, als zijn' harffenen: en zoude 't mijne ongaa-ren stoffeeren met opgeblaaze ydelheid, daar luiden van oordeel geen grondt op zouden kunnen vesten; dies ben van U E. gevoelen, dat men dat diere schip aan landt laate. U E. zal uit anderen wel kunnen 't pit dier zaaken puiren, en de punten van 't meeste verlanck aantekenen, t'mijnen behoefte. Daar hoop ik genoeg aan te hebben om dat ondier der inquisitie, met zijne eigene verwen, uit te schilderen. Ik wenschte wel dat U E. de zuster van mijn' neef de Rijk, te weeten de weduwe van den gewezenen bouwmeester Jan van Hoorren, woonende naast de Rijke voorzeidt, en zijn huis gaaflaande, eens aanspraak, en zoo hy noch lange uitblijven zal, den brief leverde, om met goede gelegenheidt aan hem besteldt te worden. De notitie voor den ontfanger is gister mede gegaan. U E. ziet dat ik hoe langer hoe slordiger schrijf. 't Is quaad water, zeide de reiger die niet zwemmen kon. Zoo klaag ik ook over de pennen. Maar heb niet al ongelijk, en hier geene die deugen, nocht halfgoedt pennemes. Quaamender vijf oft zes met U E. eersten overgevloogen, zy zouden welkoom zijn, en Tacitus wat beter over weg helpen. Ik gebiede my in haar gunste, als

Mijn Heer en Broeder,

Uit mijn Toorentjen, den 23
van Bloecimaandt, 1631.

U E.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

E e 3

271. Aan

271.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

OP gister avondt zond ik U E. een versch stuk uit Tacitus, met mijn gevoelen noopende den Portugees, en nieuw verzoek om van den steenhouwer af te weezen. Nu komt my deezen morgen 't bygaande boek van den Heere Wyts ter handt: niet eerder om dat zijn Ed. Gestr. het elders hadt uitgeleent. U E. zal indachtig zijn, hoe zy aangenoomen heeft het zelve te doen uitschrijven. Belofte maakt schuldt, zegt men, ende ik zoude deez' niet geirne quijtschelden. 't Zal U E. verschrikken met zijn' grootte; maar 't is niet half vol. Ik houd het voor een kleinoodt zonder wedergaâ. Want weet niet dat eenig krijsman zijn' pen in deezen oit te werke stelde. Het is om hondert oogen aan 't oordeel in 't stuk van den krijsandel te geeven, en kan daarom (wie weet waar al? wie weet waar niet?) te passe koomen. Mijn toeleg is der duisterheidt van mijn gezicht in deezen, hier ietwes te baate te koomen, om bescheidenlijker te beschouwen 't geen zich hier te lande, in den oorlog heeft toegedraagen. Want de Hartog van Alva genaakt, ende raadt my tegens de koomst van zoo eenen Soldaat, eenigen voorraadt van krijskunde op te doen. Bidde U E. derhalven te doen haasten met het uitschrijven, zoo veel als doenlijk is, ende verhoolen te houden, dat het geschiedt. Want ik heb daar geen verlof toe gevraagd: alhoewel my verzeekerende, dat het my gegunt zal zijn, mits niet gemeen maakende. U E. zal my met deeze peerle verrijken, en ondertusschen zelf in 't bezit der zelve blijven, als die t'haaren verdoen zal weezen, waar zy daar mede gedient mag zijn. Om tijdt te gewinnen, neem ik 't pak mede naa 't Bijdelmeer, daar wy deezen middag genoodigt worden ten eeten by mijn' zwaager Bartelot. By den zelfven, die t'avondt in de stadt keert, laat ik t'uwer E. toekoomen, gebiedende in haare goede gunste, van heeler harte,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, zeer haastig,
den 24 van Bloecimaandt 1631.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

272.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

HOe U E. min met de veldtslaagen van den Heere Wijts gedient is, hoe zy my bet verplicht. Niettemin achte onmogelijk te zijn, oft U E. zal uit de hanteeringe van dat krijswerk eenige kunde ongevoelijker wijze blijven aanhangen, die haar in tijdt ende wijle, al waar 't maar in 't kouten, mogt te passe koomen. Wie weet nu wat zinnen onze naakoomelingen zullen hebben, om hunne pen oft rappier in deeze stoffe te beezigen. 't Geen onder my beruften zal, is niet om iemant van de uwen geweigert te worden. Wel wenschte ik deeze U E. moeite, met veirdig voortsvaaren in Tacitus, ten deel te erkennen. Maar mijn History stoort my dapper. Ik heb meer als anderhalf hondert steenen geraapt uit Burgundius, ende magtige moei-

moeite om ze in te voegen t'eenen werke, dat ik volle vast gemetst ende gevlochten vind, om zonder misfal, van bobbel oft holligheid iets versgevondens in te ruimen. Evenwel ben 'er aan vast, en moet 'er my deur redden 't gevoeglijxt des doenlijk valt. U E. zal haaren dank ook hebben van 't opperen tot deeze timmeraadje. Dat zy die booven haare waarde waardeert, schrijf ik haarder goede geneegenheid toe. De konst is kleen, maar de arbeit ongelooflijk. De quitantie van den steenkooper is my entlijk geworden. Claas oft zijn wijf preutelt, 'k en weet niet wat, van U E. eerst te spreken, als te teekenen. Als hy laatst hier was zeide, dat U E. hem by monde iets toegezeidt hadt, booven 't geen dat het verbondt meldt. Ik denk wel neen, en dat ik eerder reeden heb te misnoegen. Doe hem daarom zeggen, zoo hy weigerig blijft, dat ik niet laten kan 't verbondt te Hoove te zeinden. Waar op lichtelijk gemagtigden mogten koomen, om 't werk te bezichtigen, en hem een' goede somme korten, voor drie oft vier snoode treeden aan den trap, en om dat hy minder getal van kanteelen gemaakt, dienvolgens niet zoo veel hartsteens om te dekken geleevert heeft, als de teekening uitwijst: daar 't werk ook meede ontsiert is, mits de spleeten tusschen de kanteelen te wijdt zijn. Behalven dat hem geen kleene kost en moeite zijn zal, zijn penningen te Hoove te verzoeken. Zoo hy by U E. komt, waar goet hem 't zelve te doen bezeffen. Ik lees' met schrik de maaren uit Duitschlandt. 't Zal een' quaade mangeling zijn Frankfort aan de Oder voor Maagdenburg, zoo ze Godt toelaat. Deeze stad heeft eenen grooten naam van sterkte en strijdtbaare burglary. Kaizar Karel stiet'er 't hooft, naa een' lange beleegering. Zulks dat Tilly niet alleen een' veste van verlang, maar geweldige achtbaarheid zoude overovert hebben, ende de zaaken gansch een' andere plooy konnen doen neemen. Aan de muuren te zijn, dat 's verre gebragt. Maar om my zelven wat te vlayen ende niet te treuren voor den tijdt, wil my troosten met het geen dat de beleegerden meest verslaat. Dat is zijn heftig aanbijten. Want dit geeft my hoope, dat hy voor een ondersteek van den Zweed vreesst, ende daarom tijdt met volk koopt, eer zy hem te kort valt. Is 't waar dat het ontzet zoo naaby is, men moet den moedt niet verlooren geeven. 't Hangt daar aan, oft men den vyandt zijn' toevoert kan afsnijden, dan oft hy een' goeden rug heeft, oft zich des niet hoeft te kreunen, overmits overvloedt van voorraadt in zijn leeger, ende gebrek van binnen. Want al kreeg hy geen noodtdruft meer, zoo zoude men noch broodt tegens broodt, kruit tegens kruit, loot tegens loot moeten opweegen, en verzoeken wie aan de langste elle waar. Anders is 't, mijns oordeels, buiten schijn een begraaven leeger, onder zulk eenen Overste, gelijk U E. aanwijst, op te doen breeken. Maar 't staat in 's hemels handt. Dien moet men 't beveelen, denkende om zeeker antwoordt van Koningin Elizabeth, meermaals aan Henrik den Grooten in zijnen noodt gegeeven, alhoewel buiten waarheidt: dat zy hem geen' hulpe meer, als met bidden, bieden kon. Wy moogen 't in ernst zeggen: ende dit met Horatius:

*Prudens, futuri temporis exitum,
Caliginosa nocte premit Deus,
Ridetque, si mortalis ultra
Fas trepidat.*

't Welk ik ter vlucht aldus vertolk:

Voor-

*Voorzigtelijk bewimpelt Godt,
Met dikke wolk, 't genaakend lot,
En lacht'er om wanneer het vleisch,
Meer fiddert, als naa redes eisch.*

Den Heere Prinse van Oranje komt voor Blafoen toe de Centaurus van den doolhof, die men zeidt dat van de Romainen in hunne standers gevoert werdt, om te gedenken dat d'aanlaagen in 't verborgten oft 't verwarde voor den vyandt gehouden dienen. Geen ding behaagt my bet in eenen krijsman. Godt geve hem geluk naa de wijsheid die hy hem gegeven heeft, ende U E.

Mijn Heer en Broeder,

de volkomenheidt haarder goede begeerten, naa wensch, dienst ende erbiedenis van

U E.

In haaste, van den Huize te Muiden;
op een' van d'altijds drokke daagen,
den 27 van Bloecimaandt 1631.

Ganschdienstwilligen Broeder
P. C. H66FT.

273.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

CLaas van Delft deunt'er meê. Het zoude, dus doende, tot den jongsten dag wel duiren. Ik zal in beeter ernst met hem handelen. Gelieft hem deezen avondt te teekenen, zeer wel. Morgen zal 't te laat zijn. Want ik alsdan zonder eenig uitstel alle de rekeningen van 't ander arbeidtsvolk op den Haage gaa bestellen, en 't verding tusschen hem en my gemaakt daar by voegen, my verzekerende geloofs genoeg te vinden om daarmede en zonder zijne quitantie aan 't mijne te geraaken, mits maakende mijn schuldt van 't geene hy bedongen hadt: gelijk ik alleen ende niet de Graaflijkheid daar voor eigenlijk verbonden ben. Maar hy mag weten, dat ik hem alsdan zijn rest niet zal laten volgen, zonder in te houden zoo veel als genoeg is om de schaade van mijn verschot te boeten. Want dat ik de penningen, hem en aan 't ander volk verstrekt zoo lange gemist heb, is zijn schuldt alleen. Ben ook in zulken gevalle hem van meeninge te korten de hartsteen min tot de kanteelen geleevert, als de teekening uitwijst: insgelijks het mangel van de steene treden: mitsgaa ders dat hy de vloer t'zijner koste, als quaalijken geleidt, zal opneemen, en leggen, zoo 't by redelijke Metselmeeesters zal geoordeelt worden te behooren. U E. als van eersten aan over den handel gegaan hebbende, gelieve zoo veel te doen, en houden, nevens St. Van der Wyen, hem deeze redenen van deezen avondt voor. Want morgen goedts tijds, zal ik eenen boode enkel afveirdigen om op den middag bescheidt te weten. 't Schijnt dat hy my yets booven 't geen hem, volgens 't verding, als 't wel voldaan waar, koomen zoude, meent af te persen, met weigering van quitantie. Maar 't zal hem uit zijn' gissing gaan. Hy wendt voor, dat U E. hem 18 guld. meer be looft heeft, dan 't verdrag uitdrukt. Behalven dat U E. my noit daar af vermaande, kan niet bevroeden waar 't goetd toe geweest waare. Ende als 't schoon alzo besprooken mogt zijn, gelijk wel denke neen, zoo zoude ik 2 of 3 maal zoo veel kunnen eischen, uit reeden voorz. Ik verg U E. te veel: maar 't wil zoo, dunkt my, weezen, op dat
my

my zoo wel het eindt, als 't begin deezer moeite, overtuige te wezen,

Mijn Heer en Broeder,

Van den Huize te Muiden, den
29 van Bloecimaandt, 1631.

U E.

Verplichten Broeder

P. C. H O O F T.

274.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

OP heeden morgen schreef ik aan U E. onder dexel van Carel vander Wyen, waar op mijn vertrouwen is, dat U E. met Sr. Carel zal Claas van Delft tot reede gebragt hebben, oft hem ten minsten aangezeit, wat ik in gevalle van zijn aanhouden met uitstellen, gezint ben te doen. Want mijn vast voorneemen is op morgen avondt alle de rekeningen naa den Haage te zenden. Dewijl ik nu doch aan Sr. Carel deezen boode had af te veirdigen om bescheidt, waar naa my te richten heb, vond goetd hem t'uwen huize aan te zenden, om 't met eenen mede te rug te brengen, zoo U E. my yets te gebieden, oft nieuws te verstendigen heeft. Het ylen heeft my in mijne laaste door 't hoofdt doen waayen, dat my aangenaam zijn zal, de brief aan mijn Neef de Rijke, onder U E. blijve beruften, tot zijn E. wederkoomst: hoopende U E. in 't overleveren zal gedachtig zijn te vraagen, oft de mijne van den 10 deezer te recht geraakt is, ende aan te dienen, dat, wanneer zijn E. zal hebben overwoogen 't geen ik haar schrijve, my gereedt zal houden om eens derwaarts en in mondt-gemeenschap te koomen, 't en ware ons d'eere van zijn gezelschap alhier gebeuren mogte. Ik heb Dirk Haak voor deezen ernstelijk verzocht, my te verklaaren, watter verdient is aan 't afsteeken van den wijn, in den voorleeden winter. Maar hy steld' het uit. Dusdaane beleeftheeden zijn quaalijk besteedt aan mijne vergetelheidt, dieze lichtelijk in 't dootboek stellen mogt. Doch de beeternis van den wijn komt haar wat te baate. Ik heb hier nu twee heele en een half leedige aame. Die zoud' ik hem gaarne zenden, voor 't geen hy ze waardig achten zal, op rekening van mijn' schuldt. Wilde daaromme wel dat U E. my liet weten waar hy woont, en watter uithangt. Ook zie ik het koomen dat zijnes noch te doen zal hebben, met de weduwe van Claas Kruis, die my kruist, oft het Claas van Delft waare. U E. gelieve den voorsz. Haak eens te vraagen, oft hy my daarinne zoude willen dienen, en zy naar hartlijke dankzegging voor zoo veele quellingen, den Almoogenden,

Mijn Heer en Broeder,

met Joffrouw mijn Zuster, en alle die U E. lief zijn bevoolen, nevens dienst en eerbiedenis van,

Van den Huize te Muiden, den
29 van Bloecimaandt 1631.

U E.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

Aan J A C O B VAN M I E R O P,
Auditeur van de Rekeninge.

Mijn Heere,

NAa dat het verwachten van de koomfte van zijner Princelijke Excellentie alhier de reparatie van de galerye tot in 't naajaar hadt doen uitstellen, zoo heeft het nu aan 't weder, dan aan de metzelaars, dan aan de materiaalen gemangelt, gelijk het gaat ter plaatse daar men meest alles van buiten moet doen koomen: zulx dat het werk naa ongelooftelijke ruse, nu onlanx eerst voltrokken is. Ik had my vastelijk ingebeelt, dat de kosten de limitatie der Ed. Mog. Heeren van de Rekeninge niet en zouden hebben geëxcèdeert. Maar in verscheide manieren ist my uit mijn gissinge gegaan. Want voor eerst zoo werdt bevonden, dat de bouwvalligheidt van 't oude werk haaren oorspronk nam, uit faute van fundament, en doordien de boogen simpel, zonder geheidt te zijn, op d'aarde gegrondt waaren. Waar over de nieuwe muir op dezelve niet en konde gevest, maar nootlik uit den grondt opgehaalt, en met heiwerk verzien moest worden. Dewijl men dan deeze kosten in geender maniere verby mogt, zoo schein 't ongeraaden de struif (gelijk men zeit) om een ei te bederven, en jammer dat men 't gansche werk niet wat wijder begrepen hadt, eensdeels om 't welstaans wille, eensdeels om 't groot, en genoegzaam nootlik gerief. Wy hebben dan de voorsz galerye gemaakt, wijt 12 voeten binnen 's muirs, en op d'oude lengte van dertig. Dervoege, dat zy jeegenwoordelijk dienen kan tot verblijf en onthoudt van de geenen, die boven te doen en te vertoeven hebben, terwijl men op de zaale beseigneert: dat een groote commoditeit is. Want als de Heeren Gecommitteerde van de Grootmog. Heeren Staaten alhier in den jaare 1629. ten tijde van 's vyandts invasie op de Veluwe, ontrent twee maanden lang, alle kaamers beslaagen hadden, vielen, by gebrek van salet, alle beseignen in de zaale, en moesten meenigte van menschen, zoo arbeidts als krijsluiden, op de plaats en genaade van reegen en windt staan wachten, tot dat zy voortgeholpen werden. Nu kan de galerye tot een' forme van voorzaal dienen, en de zaale zoo voor de beseignen, als de maaltijt, vry blijven. Maar alzo de vloer van 't nieuwe werk nu merkelyk grooter viel, en d'ouwde steenen van ongelijke groote, ook veel al gebrooken waaren, en dies noch te min konden toelangen, ist nodig geweest een' nieuwe vloer te leggen. Dat had ik gedacht met estricken te bestellen; maar werdt my afgeraaden, om de brosheidt, op een' plaats die den meesten aanstoot lijdt, als zijnde aan den ingang geleege. Ook zoud'het quaalijk gepast hebben, by eenen trap van blaauwen steen. Derhalven hebze doen vloeren met blaauwe en groene steenen, ten minsten koste des moogelyk geweest is. De kozijns ook van de oude glaazen en deure, werden in 't roeren bevonden vergaan en onbequaam om weeder gebruikt te worden. Derhalven, dewijl men in deeze kosten moest treden, heb ik beeter gedacht de nieuwe naa den eisch van 't werk te doen maaken, als 't zelve om een gering bespaaren, te schenden. De glaazen daar op, dienden uit eener handt te volgen; te meer dewijl d'ouwde niet en dochten. Dit alles, mitgaaders het yzerwerk om 't gebouw wel te verzorgen, heeft het my doen ontschieten

in de kosten als voorzeidt is. Maake my sterk niettemin, dat indien my d'eere gebeurt van U E. of andere Commissarissen van der kamere hier te zien, dat men bevinden zal alles oorbaarlijk gedaan te weezen, en zich eer over de kleenheidt als over de groote der kosten, verwonderen. Een zeeker der voorz. Heeren Gecommitteerden van den jaare 1629. die van Amsterdam is, my zijnde onlanx om stadts zaaken koomen vinden, approbeerde ten hoogsten deeze commoditeit en sieraadt, dat het huis der Graaflijkheidt tot noch toe ontbrooken hadt. Al't welk, ist zaak dat de Ed. Mog. Heeren van de Rekeninghe eenig misnoegen mogten hebben, ik U Ed. bidde, hunne Ed. Mog. uit mijnen naame reverentelijk te vertoonen, en te bevorderen dat my ordonnantie op de bygaande declaratie, in de missive aan de zelve beslooten, mooge werden verleent. Waar toe my verlaatende, zal U Ed. met allen die haar lief zijn,

Mijn Heere,

den Almoogenden beveelen, nevens hartelijke groete, dienst en eerbiedenis van

U Ed.

Van den Huize te Muiden,
den 30 Mai 1631.

Ganschverplichten dienstwilligen

P. C. H O O F T.

[Dit op zich zelve gevoegt by den voorgaanden Brief.]

Mijn Heere,

BOven de missive hier nevens, aan U E. gericht, en zulx ingestelt, dat zy den Ed. Mog. Heeren van de Rekeninghe mag worden vertoont, indien 't de noot vereischt, en dat zy der limitatie te zeer gedachtig zijn, heb ik goedt geoordeelt U Ed. privatim, mijn vorder bedenken op deeze materie te zeggen, naar de confidentie en vrundtschap, die 't U Ed. altijdts gelieft heeft my toe te draagen. Te weeten, dat ik wel wenschte een korte expeditie van ordonnantie, ten aanzien hoog tijdt is nieuwen last tot de reparatie van deezen jaare te verzoeken, 't welk niet gewent ben te doen, eer ordonnantie van 't voorgaande bekoomen heb. Niettemin kennende de scherpheidt van 't mesnage hunner Ed. Mog. ben beducht voor eenige difficulteit, en vinde daarom geraaden, dat U E. mijne voorz. missive en declaratie, monteerende ter somme van 1100 en etlijke guldens, meestendeel by my over lange verschooten, niet als wel tempestivé in en leevere. Ik recommandeere de zaake ernstelijk aan den Heere van Harenkarspel, en verwacht alle gewoonlijke handtbiedinge van zijne Ed. Meene voorts, dat naast zijne Ed. de Heer Riccen best ten propooste zoude zijn, en zijn' Ed. presentie waar te neemen, om my een goede expeditie te doen hebben, ten regard van de redenen U Ed. bekent. Doch U Ed. dexteriteit en goede yver zullen verre best weeten te raamen, hoe 't stuk te beleiden zy, op dat ik niet weder in zoo ongenaadige handen en valle, als de geene die mijne laatste rekeninghe *indigne adeo*, geheekelt hebben, daar verscheide posten uit mijn borze betaalt en voorheenen altijdts goedt gedaan, zeer onbillijken geroyeert zijn. In cas van eenig obstakel zoude U Ed. konnen allegeeren 't voordeel, dat ik t'mijner achterdeel, der Graaflijkheidt heb gedaan, met het planten van 't hout om deezen huize, dat eerlange groot geldt zal waardt weezen, en waar toe ik de penningen verschooten hebbe, zonder interes, en veel langer moeten missen, als 't besprooken was. Dat ik ook seedert het afdanken van Jonker

Verhel der Graaflijkheid etlijke honderden bespaart heb, met het bedienen der fabriek om niet. Jaa geloove vastelijk dat 1000 gl. niet beter zijn. U Ed. gelieve my te vergeeven, dat ik haar met dus veel schrifts ben importuneerende, en my met het behartigen deezer zaak zoo veel wijder tot alle schuldige dankbaarheid en erkentnisse te obligeren: des ik in geen en gebreeke verhoop gevonden te zullen worden. Wijders, mijn Heere, alzoo door 't beroepen van den Heere Pauw tot Raadt Pensionaris, als nu een' plaats in de kamere open staat, zoo dwingt my mijne affectie, en U Ed. meriten, te vertrouwen, dat dezelve nu eens zullen gelden, 't geen zy over lange behoort hadden te doen. Indien mijne geringheid zoo verre toereiken konde, als om yetwes te contribueeren, tot voldoeninge van 't geen daar 't publicq, deezen aangaande, in gehouden is, dat waare wel eene van de meeste eeren, die my oit gebeuren mogten. In allen gevalle kan niet binnen houden, dat ik in de Heeren van Amsterdam wel goede geneegenheid t' uwer Ed. gespeurt heb, zonderling in den Burgermeester Graaf en mijnen Neef de Rijke. Godt verleene U Ed. de volkoomenheid haarder goede begeerten, 't welk ik als participant en partizan der zelve, naar iterative gebiedenis van heeler heeter harte ben wenschende.

276.

Aan J A N B A S I U S,
Rekenmeester.

Mijn Heere,

DE timmeraadje der Graaflijkheit alhier, is door verscheiden incidenten langer aan, en wat boven de gelimiteerde kosten geloopt. En twijfele nochtans niet, oft alle luiden van oordeel en zullen ze wel besteedt vinden. 't Welk ik U Ed. bidde te gelooven, en dienvolgens favorable handt te houden aan 't depecheeren van ordonnantie op mijne overgezonde declaratie: gelijk ik my vastelijk be-loove van de hartlijke geneegenheid uwer Ed. t' mijwaarts in veelerleye occurrentien gebleeken. Welke obligatie, dewijl my onmagtig ken-ne daar af te quijten, ik met alle schuldige observantie en dienstveir-digheidt eeuwlijk erkennen zal, aanroepende den Almagtigen, dat hem gelieve,

Mijn Heere,

U Ed. en Mevrouw zijne gemaalinne, in eere en voorspoedt alijds te bewaaren, en in haar goede gratie

U Ed.

Van den Huize te Muiden,
den 30 May 1631.

Verplichsten dienaar

P. C. Hóóft.

277.

Aan de Heeren van de Rekening in Hollandt.

Edele Mogende Heeren,

DOOR 't verwachten, daar naa de koomste zijner Princelijke Excellentie alhier, mitsgaaders den winter en verscheidene incidenten, en heeft de reparatie, by U Ed. Mog. geconsenteert aan deezen huize te doen, niet als eerst onlanx konnen voltrokken worden. Zende als nu hier nevens de declaratie over, ten einde U Ed. Mog. gelieve gediend te zijn, ordonnantie daar op te doen depecheeren.

't Welk

't Welk ik haar wel ootmoedelijk bidde, en met eenen den Almoogen-
den U

Edele Mogende Heeren,
in gelukzaalige regeeringe altydts te bewaaren, naa wensch van

U Ed. Mog.

Van den Huize te Muiden,
den 30 May 1631.

Onderdaanen dienstwilligen

P. C. H O O F T.

278.

A GUILIELMO BARTELOTTI.

Monfieur mon Frere,

ENcores que nous sommes ici quasi releguez hors l'horizon des nouvelles, si est ce que le bruiet funeste de la ruine de Magdebourg, n'a laissé d'y esclater. C'est une piteuse consolation que celle des contredicts, puisque les nouvelles fraiches n'en manquent jamais, & qu'ordinairement les tristes ne sçavent volontiers mentir. Toutesfoix, ne fust ce que je craignasse d'adjouster foy, à ce qui m'est dicté par ma passion propre, je serois tenté de croire, pour pouvoir mettre en doute la verité du faict, qu'il y a peu d'apparence aux circonstances, qu'on nous en depeint. Car à quoy bruler une ville tres belle, tresrenommée, & se charger d'une telle envie, sans aulcune utilité, voire à son dommage; puis que ce seroit se frauder soy mesme de la commodité d'une telle retraicte pour les gens de guerre? Aussi peu semble il à propos, de permettre au soldat un sac si general, quasi à la vene du Roy de Suede, si tant est qu'il s'en trouve si proche, comme il est porté par les derniers advis. Si l'on dict que c'est pour l'exemple, afin que des autres ne s'opiniafrent jusques à une telle extremité; l'ennemy en pouvoit user autrement, sans moins espargner les habitants, en les mettant tous au fil de l'espée, ou les chassant pour repeupler la place avecques des gens qui fussent tout à sa devotion. Ce seroit une Colonie pour tenir, sans frais, en bride ses voisins. Elle nous vaudroit mieux toute abbatue, toute en cendre. Mais Dieu veuille que tout soit faux, lequel je prie vous conserver en entiere prosperité, & en vos bonnes graces,

Monfieur & Frere,

Du Chasteau de Muden,
ce 1 Juin 1631.

A jamais vostre plushumble &
affectionné Frere

P. C. H O O F T.

279.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

't **I**S entlijk eens gelukt met meester Claas: dank heb U E. zorgvuldigheidt. Ik zende deezen avondt de leedige vaaten aan Dirk Haak, my verlaatende op U E. vermoogen over hem, noopende de schuldt van Claas Kruis z.g. en ben in meeninge, zoo ras de hoop, van met gemoede aan 't mijne te raaken, uit is, eens over te koomen. Ziet hier een nieuw kieken van Tacitus uitgekipt, alhoewel de Rekening naa den Haage gezonden, en verscheide brieven, met wijdtloopende redenen, dienende tot rechtvaardigmaaking van 't overtreden der bepaalde kosten, my meenigmaal van de eyeren hebben doen opvliegen. De geruchten van Maagdenburg, zijn, voorwaar,

om eenen de hairen te berge te doen staan. Maar zy spreken uit geen' eenen mondt. Dat 's een kranke troost. Want de versche tijdingen hebben 't voor een' manier. Zy wasschen onderweeg: laten 'er van haar' veëren, en krijgen valsche in de steê. Hoe meenigmaal heeft men ons 't hart onder den riem gepoogt te steeken, met leugenaaren uit Boheemen, terwijl dat alles aarzeling liep! Niettemin, 't en waar ik vreesde geloof te geeven, aan 't geen my mijne geneegenheidt zoekt diets te maaken, ik zoude bekooring lijden, om de waarheidt van 't stuk te wraaken, met de kleene waarschijnlijkheidt der omstandigheeden, die men ons afmaalt. Want, waar toe zoo een schoone ende vernaamde stadt aan brandt, en zich in zulk een' haatlijkheidt gesteecken, zonder voordeel, jaa met hinder; gemerkt men zich zelve, zoo doende, versteeken zoude, van 't gerief om 't volk van oorlooge te herbergen? Ook schijnt het ongerijmt, den soldaat, met uitgelaate woestheidt, tot een' algemeene plondering te laten loopen, genoegzaam onder de oogen des Koninx van Zweeden; indien 't, trouwen, waar is dat hy daar zoo naaby leidt, als de loopmaaren der voorgaande weeke melden. Wil men dat het om 't exempel geschiedt, ende ten einde, dat andere steeden niet tot het uiterste toe zouden hardebollen, als deeze; de vyandt hadt ander' raadt daar toe, zonder d'inwoonders meer te verschoonen; te weeten hen altzaamen om te brengen, oft te verjaagen, om de plaats met ander volk te vullen, dat hem t'eenemaal verplicht waare. Daar kond'het hem niet aan gebreeken. Ende zoude daar meede een bouwstadt * gesticht zijn; om, zonder kosten, de gebuuren in dwang te houden. Zy zoude ons meer waardt zijn heel verwoest, heel aan koolen, als aldus. Maar wat is 't? wy oordeelen als de blinden van de verwen, en de menschen van Godts geheimenissen: daar zoo groot een verschil van gezintheeden uit rijst. Dat getuigt de bitterheidt der schimp-schriften; ende zonderling 't laatste my van U E. gezonden, 't welk, naa mijn verstandt, geen gety altoos kavelt. Gisteren bragten d'Italiaansche maaren mede, hoe een treflijk Heer tot Venetië vastgehouden was by den Raadt van Tienen, die gelijk U E. weet, aldaar het ampt van den Hooggezaghebber te Rome waarneemen, ende alle geweldt hebben om te verzien in zaaken, die spoedt vereischen, oft by talrijk amptgenootschap † te flauwelijk gehandelt worden. Alle zijn misdaadt is slechts een faamroovend gedicht; ende dat in een stadt, die van haare burgeren, immers den Edeldoorn, zoo veel verdraagen kan. Maar die luiden weeten wat het in heeft, ende 't quaadt in de wiege te smooren. Men deunt daar met geen' quakken, die een heele gemeente aan 't hollen kunnen helpen. Dit 's met ons verre te zoeken, zal U E. zeggen; ende ik, Godt beter 't: die U E. ende alle de zijnen in eere ende voorspoedt bewaare, ende in U E. goede gunste,

* *Colonia.*

† *Collegium.*

Mijn Heer en Broeder, alijds

U E.

Den eersten van Zomermaandt
1631.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

U E. pennen zijn my geworden. Maar ik spaarze als begijne koek: meest ten aanzien van U E. zelve, die zich aan geen poppen van gepronkte letters gewoon is te vergaapen. Aan Dirk Haak zend ik maar twee aamen, om dat my dunkt de halve den wijnkooper Paris toekomt, als niet betaalt zijnde.

280. Aan

280.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

't ISeen' grouwlijke verzeeking die U E. my doet van 't verlies van Maagdenburg, en Frankfort voor die Stadt, een erbarmelijke wissel voor ons: niet min als Weezel voor Amersfoort, voor den vijandt was. De duisternis stopt mijn pen. Dit moet 'er niet te min uit, dat U E. my hooglijk verplichten zal, dewijl 't zoo lange duurt met mijn Neef de Rijke, zoo 't haar gelieft den brief voorts te helpen. Maar achte noodeloos daarom yemandt uit de Wijk af te zenden, niet twijfelende oft t'zijnent zal yemandt t'huis zijn, die hem nevens eenige andere behoeftens wel zal kunnen over weg krijgen. Maar U E. gelieve 'er in te stoppen 't geen deeze beslooten heeft, behalven de loopmaaren, en blijve met Joffr. mijn Zuster, U E. waarde helfte, den goeden Godt bevoelen, naa hartelijke groete en gebiedenis

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

By de tast, uit mijn Toorentjen,
den 2 van Zomermaandt 1631.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

281.

Aan NICOLAAS VAN KINSCHOT,
Fiscaal.

Mijn Heere,

U Ed. schrijven van den derden deezer is my niet voor gister avond geworden. Meester Wijbrant Jacobsz, daar in gemeldt, is my van naame genoeg bekend, als zijnde al in den jaare 1612 op den 12 October by Scheepenen van Naarden gebannen, ter zaake van een' manslagt tot Huizen bedreeven. Men monpelt noch van een andere in Noorthollandt, zeedert de laatste in de Loosdrecht begaan. Ben wel verwittigt, dat hy by wijlen zich vervordert in 't dorp van Huizen te vinden: ook tot Blarikom, maar 't is ter sluik, in der yl, en verre van wonen. Dies heeft men hem tot tweemaal toe gemist te betrappen. Ende zal 't daar niet by laten, als weetende, wat ik der Justitie en U Ed. geboden schuldig ben; maar om hem wis te nemen, waar mijns bedunkens 't naast, uit naam van U Ed. oft den Hoove aan 't Hof van Utrecht te schrijven, gemerkt hy, zoo ik hoor, tot Bunschooten huis houdt. Doch zal U Ed. verre best weten te oordeelen, hoe hier te handelen staat. Waar toe ik my gedraage, Godt biddende van heeler harte,

Mijn Heere,

U Ed. met alle de zijnen, in eere en voorspoedt alijds te bewaaren, en in haar goede gunst

U Ed.

Van den Huize te Muiden,
den 8 Juny 1631.

Eeuwlijk dienstwilligen

P. C. Hóóft.

282. Aan

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

MEn verlangt zich hier het hart aan stukken, naa kundfchap van de togt des Prinzen. Wy hebben over acht daagen gehoord dat het hair aan 't trekken was. Ende mits dat met eenen niet vernoomen wordt van 't berennen der Stadt Brugge, 't welk om de naabyheidt tefens behoorde gebodtschapt te worden, heb ik my hoope gegeven, dat het op iet grooter gemunt zy. Want naa dat ik, door mijnen neef de Rijke, bericht word, die in Vlaanderen wel bedreeven is, ook van anderen, kennis van die gelegenheidt hebbende, is Brug ons van kleen verlank, en groote kosten, als onbequaam om de fchattingpaalen veel uit te breiden, en grenzende met d'eene zijde aan de hardde, die den vyandt tot een' gemakkelijken trap kan dienen, om het weeder te veroveren. Doch zoo de Prins daar 't zeil strijkt, ik verwerp alle andere oordeelen, op vertrouwen, dat zijne Vorstelijke Doorluchtigheit haar' maate niet quaalijk genoomen zal hebben. Luttel min hongert my naa de tijdingen uit Duitslandt, en de hoope, die men hebben mag, om de schaade van Maagdenburg te verwinnen. De naastleste loopmaaren, zoo ik wel onthouden heb, roeren zekere harde voorwaarden aan, die de Zweedt, den Brandenburger zocht op te dringen. Zoo doende mogt men lichtelijk de koorde van 't nieuw verbondt aan einden trekken; alhoewel liefst te gelooven heb, dat de magt der Duitschen, dus lang, by mangel van moedt en orde, onder gelegen hebbende, door de harde spooren, waar meê haar de Kaizar berijdt, zich verkloeken zal de daaglijke quellingen te dulden, en 't bezonder leedt den gemeenen beste te fchenken. En zeeker die d'ervaarenheidt hoort sprekken van onze beginfelen, ende 't geen in Duitslandt onder Kaizar Karel is toegekoomen, zal haar toestaan, dat de koelmoedigheidt deezer volken, zich tot ernst noch yver weet te stellen, voor dat zy plat getreden zijn. De magt is ongetwijffelt groot, waar ze wel verknocht en te raade gehouden. Zoo 't de Sax goetd meent, het spel is noch niet uit: indien anders, zoo is den Zweedt niet beeter, als naa de daagelijksche kreet van onze maatrozen te luisteren: *houw vast, en beleg*. Om de waarheidt te zeggen, ik ducht het daar op uitkoomen wil, ende dat de geen, die meest met hem behulpen hebben gescheenen, zich zijns wel meest ontdanken mogten. Wel wensch ik hier in een valsch propheet te zijn. Ook is 't mijne maar een' mijmeren, en maalen in de lucht. U E. zal, ter overkoomst van deezen, uit de Wijk, hoop ik, gekeert zijn, mijnen brief door den eenen oft anderen weg aan mijn Neef de Rijke bestelt hebben, ende ons op morgen deeling doen aan 't geene dat daar omgaat. Doch is 't te drok een dag, ik lijde my gaaren tot overmorgen, vertrouwende U E. niet eeuwlijk vergeeten zal,

Mijn Heer en Broeder,

Uit mijn Toorentjen, den negenden
van Zoomermaandt 1631.

U E.

Altijds dienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

Aan ZIJNE VORSTELIJKE DOORLUCHTIGHEIT.

*Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,
Genaadigste Heere,*

Voor op gisteren niet, en is my geëxhibeert de requeste van Cornelis Martensz van Langevelt oft der Mye, in Bodegraaue, met het appointement by Uwe Vorstelijke Doorluchtigheidt den 27 February lesteleeden daar op verleent. Om 't welke onderdaaniglijken te voldoen ik haar heb te representeren, hoe de Suppliant in den jaare 1625 op den elfden van Maye, aan den avondt, koomende nevens eenen Pieter Henrixz gewandelt binnen Muiden ontrent de brugge, bejeegent is van eenen Willem Janzoon, smidt zijns handwerx, dewelke, zoo men meent, te zeer by drankte zijnde, hen bestondt aan te spreken met deeze woorden genoegzaam in forme: Hans Kuyer (zoo noemt men veeltijds alhier de vreemdelingen, die van 't eene quartier in 't ander, met delven, dijken en diergelijk huismans werk, hunnen kost gaan zoeken) hoe smaakten u de einden, die gy gestoolen hebt? Waar op de vornoemde Pieter Henrixzoon antwoorde, wy en hebben geen einden gestoolen; en gink voort zijnes weegs. Maar de suppliant zich keerende tot den voorsz. Willem Janz, ik hebbe, zaid' hy, 't voorleeden jaar binnen Muiden geslaapen, laat yemant spreken, oft ik hem te kort gedaan heb. Wat zegt gy dat ik einden gestoolen heb? Daar Willem Janz. op voegde: ik heb niet gestoolen. Zeide voorder de suppliant: wat hebben wy dan gestoolen? en Willem wederom: gy hebt my niet ontfloolen. Met welk bescheidt, de verbolgenheidt des suplicants door de voorsz. insimulatie van diefte ontfleeken, niet gepaait zijnde, heeft hy zijn mes op den voorsz. Willem getrokken, die van gelijken doende, en zich ter weere stellende, van hem in de rechter zijde tusschen de ribben heftelijk gegrief, en aan die wonde overleeden is. De Suppliant derhalven zich voorts, naa't perpetreeren der manslagt, op de vlugt begeeven hebbende, is door my naar gewoonte doen indaagen, en niet compareerende, by den Gerechte van Muiden den 24 September deszelven jaars, gebannen, met confiscatie van goederen, zoo hy der eenige mogt hebben, gelijk uit de informatien en sententie, hier nevens gevoegt, te zien is. Maar is de voorsz. confiscatie gebleeven zonder effect, niet zijnde konnen bevonden worden, dat hy eenige middelen hadt. Doch en heb ik niet voor de toekomst van dit faict, 't welk met de maagen van den needergeflaagen solemneeljk gezoent is, zijnen naam met yet desgelijx beruchtigt gevonden. Hoe hy zich ook zeedert mag hebben gecomporteert, is my, mits de longinquiteit zijner absentie, eigentlijk onbekent: doch by attestatie van den Lieutenant des Graaven van Waldek voorgekoomen, dat hy zich in 's Landts dienst begeeven, en in 't supreneeren der Stadt Weezel, eerlijk zoude gequeeten hebben. 't Welk gepresupponeert, my onder verbeeteringe geen onwaardig subjeet zoude dunken, om de goedertierenheidt Uwer Vorstl. Doorl. te moveeren tot de genaade, waarom hy dezelve is imploreerende. Ende my gedestitueert vindende van stoffe, om haar wijders in deezen te dienen, kusse in aller ootmoedt haare Vorstlijke victorieuse handt, Godt biddende

*Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,
Genaadigste Heere,*

met zeëgening van haar' Heroique desseins, Uwe Vorstl. Doorl. altoos te behoeden, en in haar' goede gratie

Uwer Vorstl. Doorl.

Van den Huize te Muiden,
den 15 Juny, 1631.

Onderdaansten getrouwsten dienaar

P. C. HÓÓFT.

284.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

U E. lang zwijgen zeide my genoeg, dat zy uit der stadt moest zijn, tot den ontfang van U E. laatsten, daar de koorts, zoo ik denk, U E. het dagteeken in heeft doen vergeeten. Ach waar zy zoo vergeetel, in zelf op haaren dag te passen! Ik had' die hoop al gemijnt, op 't oordeelen van U E. arts, dat haar aan korte daagen bondt. Maar de roozen ontvallen my, nu ik gister woordt nocht windt van U E. vernoomen heb. Echter slaa my 't quaadst uit den hoofde; en geeve liever de schuld aan de drokheid van den maandag, als aan de ziekte. 't Zy, zoo 't zy, dewijl U E. in allen gevalle noch aan de laager wal is, zoud'het tijdtlijker weezen, haar met eenig ingeleidt ooft, oft diergelijke lieflijkheid, zoetlijk te verquicken, als met de magtigste smaakelijkheid van groene gengber, en mannenlekkerny, gelijk Tacitus opschaft, in steede van sterken, te ontstellen. Niettemin, dewijle deezes mans *Zult* * wel duiren kan, zeind'er een potjen af, om ter goeder gelegenheid geoorbaart te worden. Naardien ik duchte, U E. zich in staate vindt, om niet zoo ras mijnen brief aan mijn' neef de Rijke te kunnen zelf behandigen, zal goetd zijn, dien aan zijn E. te doen zenden, door U E. dienaar, met byvoegen der reede, waarom aldaar zoo lange vertoeft heeft. Ik heb bewijzinge van de Heeren van de rekening over de vertimmering alhier laatst geschiedt, op den Rentmeester Colterman, ter somme van 1111 gl. enz. Indien 't nu U E. bekenden tot Haarlem mogt te passe koomen daarom vervolg te doen, zoude my aangenaam zijn, en hunne moeite ten danke geloont worden. Bidde dan om eenig bescheidt hierop, en Godt Almagtig, U E.

Mijn Heer en Broeder,

te verleen, haare oude gezondheid, nevens de vult haarder goede begeerten, blijvende,

U E.

Uit mijn Toorentjen, den 17
van Zoomermaandt, 1631.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. HÓÓFT.

Naa 't bestellen van deez, te rug gekeert, by mangel van veerschuit, gewerd my gister avondt heel laat d'uwe met de weektijdin- gen, die dank hebbe, voor 't maaken van den mijnen toteen' valschen propheet, in 't stuk der koortse, van de welke U E. verloft is, der welke niet naaders te zeggen heb, als mijne wensche, dat U E. gezondheid lang duiren mooge, nevens verversching van dienstige gebiedenis

Den 18 van Zoomermaandt.

285.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

Hier nevens heeft U E. het eindt van den dwingelandt Tiberius. Zaalige werelt, waar de dwingelandye met hem gestorven. De volgende boeken wijzen wel anders uit. Indien U E. met der zelfververtaalinge gedient is, heeft hy te gebieden. Wel zoud' ik bidden, om daar in met wat meer gemaks te moogen gaan. 't Gewigt der stoffe is anders des wel waardig. Oft zoo U E. met de Historien beholpen is, zal die vervolgen, van daar het gelaten heb: ende zien'er wat stijver treedt op te zetten. Want de munt van U E. daagelijksche nieuwmaaren, en gunstige genegenheid, door veelerley' moeite, beweezen, en weete niet, dan men d'aaloudtheidt van deeze naagebootste potpenningen, ten deele te vergelden. Mijn laatste was van leestleeden dingsdaage, waar op'ik nevens bescheidt van 't overleeveren van den brief aan mijnen Neeve de Rijke, zal antwoordt verwachten, oft U E. luiden tot Haarlem my zouden mogen gerieven met vervolg van IIII gl. enz. van den Rentmeester Colterman, in voldoeninge der vertimmeringe hier gevallen. Jegenwoordelijk komt my d'uwe van deezen daage ter handt, en is van avondt te laat een gedenkenis in te stellen, om nevens 't bewijschrift naa Haarlem te gaan. Maar dank heb U E. voor 't bestellen van den brief aan de Rijke, ende Godt almagtig voor U E. gezontheit, die lange duuren moet, tot genoeg van Jofrouwe onze Zuster, ende onderstandt haars gemaals, die ik altzaamen der Godlijke genaade bevoolen laat, blijvende,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Uit myn Torentjen, over achten, den
20 van Zoomermaandt, 1631.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

286.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

UE. welgegronde gissingen, ende 't getuigenis der loopmaaren, stijven my in 't gevoelen, dat de Zweedt het schip wel half op mooy weër gelaaden heeft. 't is een moedig Heer; en zulke harten planten de voetstappen wel diep in de slijb der hoope. Hy zal zich ingebeeldt hebben, dat de Duitsche Vorsten, door 't hoog en scherp vliegen van den Arendt, op de wip staande, om hem t'ontwijken, oft een voordeel af te zien, zich door zijne jeegenwoordigheid, voorts zouden laten stooten, daar 't scheen dat zy weezen wilden, te weten, in den oorlog. Maar de Sax dunkt my een Vorst, die met loode voeten gaat, ende van 't volk die de koe gebonden willen hebben, al is ze doodt. Hy is 't roer van 't schip onder de zijnen, en alles ziet naa zijn' mondt nu. Zoo hy zijn geldt en krachten eenen vreemden in handen stelt, adieu achtbaarheid, adieu ontzich. Want men leeft dan op genaade van den geenen, dien men meestet maakt. De naaryver heeft zeenuwen en spieren, in die groote gemoeden: ende noode zien zy den Oppervorst veranderen, daar 't eenigzins naa beschooren schijnt, oft zy moeten zich zelfven zijn' plaats toeleggen. d'Oude dienstbaarheidt valt draagelijxt; niet al-

Gg 2

leen

leen, om dat versche vliegen, met eenen leedigen buik, aankoomen; maar ook, om dat het spijtig is, verby gezeildt te worden, al blijft men even voorlijk in de ry, ende dat d'eerste d'achterste wordt. Het graauw niettemin is'er zoo aan, dat het de jegenwoordige heerschappye altydts lastigst vindt, en een juk van hout zwaarder op den hals, als van loot, dat zy niet en voelen. Verandering is altydts bekoorlijk, ende wordt veeltijdts zoo zeer gezocht, zeidt een wereldtwijs man, van den geen, die wel, als die quaalijk staat. Dies zoude my geen wonder doen, dat de gemeente, al oordeelt ze schoon 't bezwaar van den Zweedt niet minder als dat van den Kaizar te zijn, deezen afviel, om den haat dien zy hem draagen. Want daar de schaalen gelijk hangen, doet ze 't minste gewigt overslaan, ik laat staan, een hartstogt zoo groot van naadruk, als de verbolgenheidt, die men niet ophoudt te tergen. Voor my, ik zie 't daar voor aan, dat de Sax en zijn bondtgenooten den Zweedt gaaren voor eenen bulbak zouden beezigen, om den Kaizar zoo vervaart te maaken, dat hy zich de roozen, van 't geëischte geestelijk goet, ontvallen liet. Dan, meene, zouden zy 't verre genoeg, ende de Koning uit hebben. Maar deeze vos is ook voor een gat niet te vangen. Ondertuschen zal 't den anderen ook konst zijn zoo te passen, ende hunnen toeleg in 't lidt te treffen. Want eer zy hier toe koomen, mogt Zweeden oft Oostenrijk, wel zoo verre onder oft over raaken, dat het hun, van d'eene zijde met den geestelijken brok mislukte, dien zy zouden moeten uitbraaken, oft van d'andre zijde de Koning, over 't hoofd wies. Maar wy kouten van 't werk, gelijk de geestelijkheid van de hemelsche verborgentheeden, die op hellsche openbaaringen, van twist en scheuring, uitkoomen. Die 't Leipfichsche slot wist, daar waar een fraaye lantaaren, om zulke gaaten wat beeter door te zien. Noch zoud' het quadt genoeg zijn, om de duistere letters van Heereboeken t'zaamen te brengen, ende den rechten zin daar uit te spellen. Zy moeten evenwel lijden, dat wy daar naa slaan als de blinde naa 't ey, zoo men zeidt. Even alleens leidt men en staroogt in de aanslaagen des Prins. Ik sprak mijn' neef Pieter Janszoon Hóóft laatst ter loop; maar, 't schijnt men in de Vroedtschap niet bevroeden kan waar 't vast is. My was hoope gegeven, dat het grijzen van de twee magten, op een aanbinden van bestandtshandel, uit koomen wilde. Ende vond ik, in dien gevalle, de kosten wel besteedt. Dan de maar is zoo goet niet, naa ik hoor. Dank heb U E. voor 't gedenken aan mijn' boodtschap: dat doet my vertrouwen, dat het boek van Wijts niet vergeeten wordt. Zoo doet ook Tacitus van my niet. Maar Joffrouw Tols is hier: haar man naa Hamburg om nootzaaken. Mijn' huisvrouw heeft meer aan my in 't vat, dan dat ik zoude konnen leedig staan, eenige daagen in 't vier te werpen, om haar oudste speelnootjen te vieren, en speelen te leiden. Dit maakt een groot glop in mijn daagelijksch bedrijf. Ik, anders, ben niet zeer zoet op dusdaane oorlofsdaagen: ende als ik immers uit te spannen had, deed het liever in gezelschap van luiden van wetenschap als U E. ende den Heer Ridder Reaal. Mag 't 'er uit vallen, laat ons U E. eens zien, doch om te vernachten diende wat gebedt. Want wy hebben 't huis vol kinderen: drie van Joffrouwe Tol, twee van mijn zuster van Zurk, drie van de onzen. Mijn Toorentjen heeft nu weenig bezoeks, waar in ik eerlang iet van Tacitus hoope uit te broeden, dat U E. mogelijk monden zal: die, met alle de haaren,

Mijn

Mijn Heer en Broeder,

Gode, in genaade, bevoelen zy, nevens hartelijke groete ende gebiedenis van

Van den Huize te Muiden, den
eersten van Hooimaandt, 1631.

U E.

Weldienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

287.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

't **I**S een hardt gelag voor den Brandenburger, zoo de loopmaaren de waarheidt zeggen, ende dat hy, genoeg uit dwang, den Zweedt tot beschermheer genoomen heeft. Maar is 't een' gemaakte mouw, gelijk dikwils beurt, ende om een' achterdeur open te houden, zoo de Kaizar boven valt, dan vergeef ik hem zijn' lasheidt, ende den Zweedt zijn' baldaadigheidt. Doch vreeze dat het ernst is, ende 't ellendig Duitschlandt in drie partyen zal geklieft blijven. Men geeft den Sax schoone woorden: ende schijnt hy te luisteren. Maar die tweemaal op een' klip verzeilt, scheldt Neptuin t'onrecht, zeidt het Latijnsch spreekwoordt. Is hy wijs, hy zal zich aan geen schijn vergaapen; maar peinzen hoe hem gehouden wordt, 't geen in den aanvang der Boheemsche oorlooge belooft was. Fy, dat Vrankrijk nu juist de handen, met de sporling van Monsieur*, gebonden zijn, en Engelandt uitgeput, eer 't wist dat geldt waar was. Die kroonen kunnen anders 't werk in een' andre plooy zetten. Hierby heeft U E. een lap van Tacitus, die U E. gaarne zoude aan 't dubbel van Wijtsen boek doen denken, als zy 't zich om haar kleenheidt niet en schaamde. Doch hoope dat U E. gunst het kort zal volmaaken. Dewijl nu voor eerst Dirk Haak niet te bezigen heb, zoude gaaren d'oude schuldt van den voorleeden winter afdoen. Ik bidt U E. uit mijnen naame N. N. te vrede te stellen, ende Godt almagtig, de zelve met de zijnen, altijdts te behoeden, blijvende

* Des Kō-
nings broe-
der, Hartog
van Orleans.

Mijn Heer en Broeder,

Ter vlucht, uit mijn Toorentjen,
den 17 van Hooimaandt 1631.

U E.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

288.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

UE. levert my Duitslandt, Vrankrijk, en ons leeger, in mijn Toorentjen. Dat weet U E. niet weerte leveren als de weërklank van uwent komende. Mijn zwaager Bartelot schrijft van eenige geruchten, dat Rostok Zweedsch zoude zijn, en Wismaar haast worden. 'k Weet naauw oft ik het wenschen dar. Want Maagdenburg waar my zoo waardt niet als die zeesteden. De rug dient voor al gewaapent, om de borst niet te verraden, terwijl ze in 't vechten is. Hy vermoedt, dat de Fransche troepen maar op de handen van 's Koninx broeder passen. Ik ook. Maar de Kaizar zal 't daar niet op laten aankoomen. Want men redt zich in dat rijk, dikwils zoo licht door de misverstanden, als ze schielijk gereezen zijn. Ook is 't niet nieuws den boeha te maaken, om een' goede geleegenheidt te baaren.

Gg 3

Ende

Ende zoude Monsieur grooten dank begaan, zoo 't noch ernst is, dat hy zich zoo wel te tijde liet paayen. Maar oft het alle de Duitschen zich in 't eindt bedanken zouden, daar staat aan tetwijfelen. Vrankrijk kon Zweeden met geldt genoeg stijven. Volk gebreekt hem niet. Daarom zoo die krachten op den Duitschen boodem raaken, duchte datz 'er een haubeet uit haalen zullen. Mets en Verdun konnen 't my vroedt maaken, dié alzo ingeflokt, en nooit weeder uitgebraakt zijn. Godt verleene 't zaaligste, ende U E. de volkoomenheidt haarder goede begeerten, naa wensch,

Mijn Heer en Broeder, van

Uit mijn Toorentjen, den 23
van Hooimaandt, 1631.

U E.

Ganschdienstwilligen Broeder
P. C. Hóóft.

289.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder,

MY dunkt, uit de loopmaaren, dat het noch met Rostok en Wismaar zoo naa niet is: daarentusschen de Wirtenberger uit het Leipziger besluit gevaaren. Dit 's een losse handel van dien Heer, dat hy zoo groote kosten van waapening doet, om zoo plotzelijk op zijn plat te vallen. 't Mag nochtans zijn, dat hy iets meer bedongen heeft, dan hy te vooren verwerven kon: doch is my onbekent. Zoo hy de geestelijke goederen afstaat, meene zich van eersten af, beeter stil gehouden hadt. Want die beloopt (heb ik recht onthouden) wel vijftien tonnen schats jaarlijx. Maar de Vorst is een kindt, ende alles het bedrijf van zijnen voogdt; die moogelijk goede voorwaarden voor zich zelve gemaakt zal hebben. Dit 's 't gemeen beloop van bondtgenootschappen, den welken, van verscheide leeden t'zaamenhangende, nu een been, dan een arm, van 't lijf valt, als waarenz'er met blaauw gaaren aangenait. Heeden had ik hier Doctor Koster, om my eenige bijzonderheidt van den slag van Heiligerlee, daar de Geuzen haar eerste zeege behaalden, te verreekenen. Want zijn vader, zaaliger gedachtenisse, heeft ze helpen winnen; ende was my iets in de heugenis blijven hangen, dat ik, in mijn kindtsheidt, uit hem gehoord had. Vondel quam met eenen. Na dat ze my 't ontkoomen der gevange Leeraaren op Loevestein verhaalen, is 't geen' gemaakte mouw geweest: 't welk ik verhoopt had, om daar uit een' geneegenheidt der algemeene Staaten tot maatiging te besluiten. 't Is al tijdts zoo veel dat die mannen in de voorgelezang geraakt zijn, en niet licht weeder in gelijke zwaarigheidt vervallen zullen. Mijn Heer de Groot, had ik voor deezen verstaan, dat zich geirne binnen Amsterdam zoude begeeven willen, als de Majestraat hem gelei toezeggen wilde. Maar men geeft zich noode zoo verre bloot. Oft hy zich nu, op dit geval, daar toe zal darren vermoedigen, weet Godt, die U E. in zijn heilige hoede hebbe, dienstelijk gegroet,

Mijn Heer en Broeder, van

Uit mijn Toorentjen, den 29
van Hooimaandt 1631.

U E.

Ganschdienstwilligen Broeder
P. C. Hóóft.

290. Aan

290.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

IK verftaa daatlijk uit fchrijven van Broeder Bartelotti, dat de Koninginne Moeder uit Vrankrijk naa Bruffel is gevlucht. Ziet daar een' bijftere tijdinge. Hy oordeelt datze quaalijk van raadt gedient is, en zich en haar partye dapper in 't ongelijk ftelt. Ik heb der niet tegens. Maar ondertuffchen is 't een teeken van hooge en zwaarlijk lefchbaare verbolgenheidt, die dat rijk met langduirige ongeleegenheidt dreigt, tot wantrooft der Duitschen, en van ons, de welke naa eenigen windt van verlichting, uit dien hoek fnakken. Ik denk op Zaterdag, eens met mijn' Zwaager Cloek naa de Beemster, voorts naa Alkmaar en daarontrent. Heeft 'er U E. yets te verrichten; geen williger bode. Ondertuffchen gaat hier een horn uit Tacitus by, grenzende aan Meffalinaas val, U E. voor deezen bygezet. Die daar achter gevoegt zijnde, zoo is 'er 't elfde Boek niet vol, maar ten einde: want het hoofdt gebreekt 'er aan. Het twaalfde zal ons, met d'aanzienlijkheit zijner ftoffe, miffchien niet min voor 't hoofdt slaan, en vreemdt doen opzien, dan 't vierde deedt. U E. zy met de zijnen Gode bevoolen, en in haar goede gunfte

Mijn Heer en Broeder,

U E.

[Hooimaandt 1631.]

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

Maar, lieve, dat wy eens een' uitkoomft van de Spaanfche Inquifitie bekoomen. Ik waar gaaren van die plaag ontflaagen: en zoude my lijden met een gemeene onderrichtinge. Te meer, mits aan eenige Heeren een ftuk mijns werx te leenen belooft heb; en niet wel langer uitftellen kan.

291.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

WY hebben hier Joffrouw Tefselfchaa, en verwachten daarby de Fransche Nachtegaal, dat is Joffrouw Francesca Duarte. Op deeze keeltjens noodig ik eenige ooren, op eenen dag uit en t'huis, te weten tegens Woonsdag naaftkoomende. D'ingeslooten aan den Heere Reaal is daar toe dienende, gelijk deeze om U E. en Joffrouw mijn Zuster vruntlijk te verzoeken, gelieve ons nevens zijn' Ed. Gestr. die eere te doen, van alsdan hier meede te verfchijnen. Waarop wy morgen een gunftig antwoordt zullen verwachten. Ende alzo Dirk Haak ons met den laaften wijn zoo wel heeft gedient, die zeedert te winter merkelyk gebeetert, nu voor uitneemende gepreezen wordt, maar bynaa uit is, zoo zal ons vruntfchap gefchieden, dat U E. hem laft geeve, om ons op morgen, een' goede halve aam herwaarts te beftellen, mits zorg draagende datze wel bewaart zy, zonderling tegens 't arbeiden, zoo veel doenlijk valt. Ik gebiede my dienftelyk aan U E. die met alle de haaren Gode bevoolen zy,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, in haast,
den 10 van Oeftmaandt, 1631.*Weldienstwilligen Broeder*

P. C. H O O F T.

292. Aan

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

WEl word ik gewaar hoe quaad een' handt van schrijven en rekenen de mijne is. Want van vijf oft zes paar vrienden die ik beschreeven had, en komt 'er maar een: te weeten mijn neef van Wikkevoort. Volgende ook de heugenisse van mijn huisvrouw, rekende dat Joffrouw mijn Zuster, booven zeeven maanden niet gedraagen hadt. Noopende den wijn, en is de meening niet geweest juist van den laatsten te hebben, maar wilde zeggen, dat de geene die laatst by Dirk Haak gekocht was, uitneemende goet, zelfs naa de menging van Parijsen wijn, gevonden is. U E. gelieve maar te bevorderen, dat Dirk Haak ons op morgen zonder mangel wat degelijx bestelle. De nieuwemaaren kraayen mooy weeder, zoo my dunkt, uit Duitslandt. Maar wy zullen 'er af hebben, zoo 't aan de Spaansche toerusting schijnt. Daar is stoffe om wat af te kouten, maar 't gezelschap houdt mijn pen te kort. Zulx hier meede van deezen een eindt wil maaken, maar nemmermeer van te blijven,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Ter vlucht, van den Huize te Muiden,
den 11 van Oestmaandt, 1631.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. Hóóft.

De penningen tot Haarlem ontfangen, zal my gunste geschieden, datze U E. in Bankgeldt doe omzetten, en 't zuiver van mijnentweege op rekeninge van Carel van der Wyen stellen, my zendende daar naa de vereffening van Colterman oft zijn' Klerk,

Aan Burgermeesteren en Regeerders van Naarden.

Eerzaame, vroome, zeer voorzienige, enz.

OP U Edd. missive van den 15 deezer, zal dienen, dat ik niet anders en weete te oordeelen, als dat mijne Schouten van Laaren en Blaricom, in hunne proceduren wel zijn gefondeert, en daar af niet en zouden kunnen renuncieeren oft desisteeren, zonder in nieuwe kosten en moeiten te vervallen. Indien nochtans de Regeerders van de dorpen verstonden, dat U E. E. gerechtig waaren om met de verzochte executie, buiten consent van Scheepenen aldaar, voorts te vaaren, ik en zoude geen' difficulteit maaken de handt daar aan te houden. Maar dewijl de voorsz. Regenten 't contrarie sustineeren; en dat het is een zaake zonder exempel, zal U E. E. gelieven te considereeren, hoe quaalk my voegen zoude, een controversie tusschen U E. E. en de dorpen, *via facti*, te prejudiceeren; en hoe kleene eere het U E. E. zoude zijn, yet t'altereeren, daar U E. E. niet mede door en zouden moogen. Waar over ik geenzins goet en kan vinden, dat mijn Schout van Naarden zich metter zaake bemoeie. Maar indien U E. E. te raade worden, zich aan andere en meerder Heeren t'adresseeren, en den weg der Justitie in te gaan; die staat ter wederzijden open, en zal van ongelijk minder schandale zijn, dan de weg der daatlikheidt. Waar ik U E. E.

Eer-

Eerzaame, vroom, zeer voorzienige, enz.

anderzins in der gerechtigheidt kan behulpig wezen, zult bevin-
den

U E E.

Van den Huize te Muiden,
den 17 Augustus 1631.

Toegedaanen goeden vriendt

P. C. H O O F T.

294.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

MEt gemak acht geevende op 't geen U E. my laatst in latijn heeft
behandigt, heb goetd gedacht aan U E. te schikken de byge-
voegde vraagstukken, dewelke voldaan zijnde, zoud' ik hoopen ge-
noeg te hebben, om 't werk der Inquisitie te voltooyen. U E. zal
by monde hierop best gedient konnen worden, en my daar af schrif-
telijk berichten. Dat U E. den wijn eerst af betaalt, en daarna mijn
rest aan Sr. Carel doe inschrijven, is wel overgeleidt, en my aan-
genaamt. Hiernevens gaat ook antwoordt op Vondels brieven, 't
welk ik geslooten heb, om datter niet bezonders voor U E. in en is.
De loopmaaren melden yet goedts uit Duitslandt, maar zoo flauwe-
lijk, dat het my niet vermaaken mag, eer wy den hinkenden boede
hebben, die 't bevestige. Van Rostok en Wismaar 't oude deuntjen.
Deeze hoop heeft nu over 't jaar zwanger gegaan, en kon aan 't
kindt niet koomen. De vyandt dreigt ons geweldig, maar de herfst
begint het hem te doen. Ach mogte deeze verlore kosten ter wee-
derzijden 't oorloog doen afzoeten, en bestandt oft vrede baaren,
zoo waarenze wel besteedt! Godt geeve 't zaaligste, ende U E. de
vulte haarder goede begeerten, naa wensch,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Uit mijn Toorentjen, den 19
van Oestmaandt 1631.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

295.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder,

Mijn zwaager Bartelot deedt my gister leezen de loopmaaren van
Vezelaar, dien zy zeggen zinliker te zijn dan Broer, van
U E. gemeenlijk koomende. Doch gedraage my tot U E. oordeel. Al-
tijds vinde in deeze yets dat d'ander niet en meldt. Van de Fran-
sche brieven hadt my d'ontfanger Reaal yets verhaalt, maar waaren my
niet gezonden. Dies U E. de dank toekomt. Het nieuw heeft zijn
bevallijkheidt; maar 't oudt zijn eerwaardigheidt. Het welk my doet
hoopen, dat U E. 't bygaande bladt uit Tacitus voor goede wissel zal
aanneemen. 't Boexken van d'Inquisitie is my welkoom. Vondel zeint
'er eenen kluchtigen brief by, dien ik U E. toeschikke, om den deun,
en quansuis te toonen dat van hier ook wat nieuws koomen kan.
Maar die dient niet verslingert, om dat een quaadtwillige daar yet
aanstootelijx uitzuigen mogt. Wel is waar, dat de schrijver zich aan
geen kleentjen en sloot; maar om andere inzichten, hier te lang.
De Zweedt speelt den Alexander. Nochtans en kan ik de dingen zoo
hoog niet aanneemen. Want Tilly is niet in volle vlucht, noch uit
den

H h

den velde geslaagen, maar heeft zich in orde vertrokken, onder 's vyandts oogen. 't Welk een van de achtbaarste werken der oorlooge is, en hem, ten minsten by de zijnen, eer geziender, dan anders maaken zal. Nu is het d'achtbaarheidt, daar 't al op draait in Duitschlandt. Want die strekt foldy, daar menter wederzijde geen geldt heeft. Dies duchte, hy d'afbrek van volke lichtelijk boeten zal. De antwoorden op mijn vraagen blijf ik verwachtende, en altijd,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

In haaste, uit mijn Toorentjen,
den 25 van Oestmaandt 1631.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. Hóóft.

296.

Aan J A C O B V A N M I E R O P,

Rekenmeester van Hollandt.

Mijn Heere,

WY zijn hier zulx uit de werelt, dat ik wel voor eenige daagen verstaan hebbe 't vaceeren van een Auditeurschap in de kaamere van Rekeninge, maar niet voor eergisteren, en dat uit mondevan mijnen Neeve de Rijke, U Ed. adviennement tot den staat van Rekenmeester. Waar meede ik U Ed. van des te vieriger hart alle gelukben wenschende, als U Ed. met haare loflijke qualiteiten, mijns oordeels, deezer digniteit meer geluks aanbrengen, dan daar uit verwachten kan. Met eenen zal my verstouten d'ingeleide missive, raakende zekere arme luiden van Blarikom, aan U Ed. te richten, en te verzoeken U Ed. advis, aan wien ik my hier naa best zal hebben te adresseeren, in occurentien yemants behulpzaamheidt ter kaamere vereischende. Want U Ed. daar meede voortaan t'importuneeren, waar derzelve te veel gevergt, alhoewel

Mijn Heere, van

U Ed.

Van den Huize te Muiden,
den 3 September 1631.

Toegedaansten dienstwilligsten

P. C. Hóóft.

297.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

Na mijn ruige rekenkonst, maak ik staat dat een hoofdtsom geleidt op drie verscheide lijven, al sterven de twee daatelijk, en dat maar de derde veertig jaaren leeft, noch evenwel in dien tijdt ruim zoo veel zal uitleeveren, als gelijke somme, op renten gestelt tegens 5 ten hondert, ten einde van gelijken tijdt zoude opgebracht hebben, en waardig zijn. U E. kan't by geleegenheid eens stip naa rekenen. Dewijl op morgen een veerman derwaarts gaat, hoope de loopmaaren te bekoomen, in wisseling van de bygevoegde tijdingen uit Tacitus, nevens kundschap van U E. en der kraamvrouwe welvaart, dewelke, met alle die haar lief zijn, Godt in genaade behoede, en in U E. goede gunste,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
5 van Herfstmaandt 1631.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

298. Aan

298.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

HEt zy schoon zoo, dat de Zweedt op nieuw vier regementen geslaagen hebbe, het dunkt my weenig waardt, den Kaizar zijn' lokken oft naagelen te korten, die zoo weelig in 't wassen zijn. Hy zet daar Maagdenburg tegens, dat een arm was, die niet weder aangroeyen zal, en lankzaam aangemeestert worden. De Sax is 't plechtanker, en als een koopman die met zijn eigen handelt d'Ander loopt op wissel. Ende weet U E. aan hoe dun een draadt het geloof en de welvaart van zulke luiden hangt. Dat deeze Paus, die een erwaaren, geestig, en verreziend man is, de Jesuitinnen afschaft, zal niemandt, in Italie, vreemdt vinden. Onze joolen van Paapen hier te lande, hebben 't quadt genoeg, dat ze zich aan de kloppen niet zengen. Geloof vry, dat 'er meenige streek in 't heimelijk omgaat, die somtijds versuft wordt, somtijds tot openbaare argernis uitberst. Als de liefde, 't vertrouwen, de gemeenzaamheit, kracht krijgen, wil de min geirne meespeelen. 't Waaren, zeit men, geen gekken, die Hollandt bedijkten: dat is, onze voorouwders. Deeze, als ik eens aan H. L. Spiegel dusdaane redenen voorhield, hadden, zaid' hy my, dit spreekwoordt noopende dat werk: *Zy beginnen't met den geest, en eindigen 't met het vleesch*. Maar belangende d'Inquisitie, my dunkt nu, dat ik ze in haar nest verlakt heb, en moedernaakt voor den dag brengen zal. Dies alzo ras U E. door Wijtsen veldtslaagen gestreden is, zal my verfstouten U E. 't voortschrijven van mijn eerste boek te vergen, ende 't geen daar af reedts gedubbelt is, t'overzien tegens 't oorspronkelijk; daar ik hier en daar ietwes ingelascht of verandert heb. U E. vergeeve my, dat ik daar naa verlange, om redenen haar voor deezen gemeldt. Met de rekeninge der lijfrenten heb zoo groot een haast niet. Wel is 't tijdt dat d'ontfanger ons eens de brieven levere, die in Grasmaandt voorleeden gekoft en betaalt zijn. Want als men ze by halve jaaren ontfangen zal, gelijk lijfrentens gebruik, en met ons om de grootheit der somme wel der pijn, waardt is, zoo is'er alle daags een betaalinge verscheenen. Doch vreez' ik, dat men met de halfjaarlijksche maaninge quaalijk door zal moogen: gemerkt de uitkeerders lichtlijk daarop zullen zondigen, dat men de hoofdsom niet in kan trekken, gelijk van geleende penningen, die by den ontfanger alle zes maanden vrucht uitleeveren. U E. raade zelf, en helpe 't my doen; ende blijve den Almoogenden in schut en scherm bevoelen, naa hartelijke groete en gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Den 10 van Herffstmaandt, 1631.

Weldienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

Vondel meend' het laastmaal heel vast te hebben van 't uitkoomen der Boeken van Grotius. Nu heeft hy naader tijding daar tegens strijdende. Hy zeidt, dat de zelve Heer de Groot loflijk getuigt van Floris van der Haars Historien. Niettemin mijn gevoelen is, dat daar geen meerder klaarheit by weezen kan van de beginselen der beroerten, als uit onzen Walschen schrijver, hy zy Hopperus oft een ander, gespeurt wordt.

H h 2

299. Aan

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

MY dacht, laatst t'Amsterdam zijnde, dat U E. moeide de schaa-
de, by ons optrekken met het gezelschap alhier, geleeden
aan den voortgank der overzettinge van Tacitus. Derhalven verkloek
my om die te boeten, alhoewel tot groote kosten van tijdt, ende zend
hier neevens een versch gerecht. Waar uit U E. smaaken zal den geur
van 't zap daar men te hoove de krenge in kookt, om hun rot-en
vunstigheidt voor klokspijs te doen doorgaan. Die feex van Agrippi-
naa wist daar wel fraaye koks toe te vinden, alhoewel zy zelve volle
heevig om den windt te kunnen inhouden, daar dikwils raauw ge-
noeg meê doorging. U E. zal 'er ook den aardt der volken zien, en
hoe geirne 't graauw op 't ander bedt wil. De rest maalt een braaven
krijzman af, van wien de Zweedt iet schijnt onthouden te hebben; is
't zoo, dat zijn traag voorttrekken, uit ernstige zorg voor de rugge,
spruit. Mijn laatste houdt een beede in, die volle vrymoedig is: zal-
ze daarom niet hervatten; maar deeze alleen: dat Godt U E. met
alle die haar lief zijn in eere en voorspoedt behoede, naa harte-
lijke groete,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Ter vlucht, van den Huize te Muiden,
den 12 van Herftmaandt 1631.*Ganschdienstwilligen Broeder*

P. C. Hóóft.

300.

Aan **A N D R I E S B I K K E R,**

Burgermeester der stadt Amsterdam.

Mijn Heer,

U Ed. heeft de Goeifche woestijnen met gedachten en zorgvuldig
overleg zoo lang vergeefs gebouwt, dat het waare om yder den
moedt te doen opgeeven, behalven U Ed, die in alles met zoo vast
een' voet gaat. Niettemin, dewijl'er geen lijdtzaamheidt zoo taay is,
oft zy wordt in 't endt door niet vorderende moeiten gemat, zend' ik
hier by eenige vruchten van 't beloofde landt *, om met dit staalt-
jen van den voorsmaak U Ed. graatigheidt op den naafmaak te herwet-
ten. Zeeker, van Beemster nocht Purmer hadt men zoo goetd een
foort van handtgift niet, als men de koop met hun aanging. Dit 's
'er meê gedeunt, mag men zeggen, maar dit zeeker ernst, dat U Ed.
zich verwaardigende my ergens te werke te stellen, bevinden zal,

Mijn Heer,

U Ed.

Van den Huize te Muiden, den
18 van Herftmaandt 1631.*Toegedaansten dienaar*

P. C. Hóóft.

301.

Aan **N I C O L A A S V A N K I N S C H O T,**

Fiscaal.

Mijn Heere,

Hier inne gaan alleene d'informatien, genoomen op de manslagt
van Henrik Jooften (want alzo hy een jongezel en onbestor-
ven

* Drie
koppels Pa-
trijzen.

ven was , viel 'er geen goet te beschrijven) om U E. te dienen op 't interinment van zijnen pardoebrief : daar ik niet tegens heb : maar wel my te beklaagen , dat ons de eere van U Ed. jegenwoordigheidt alhier niet heeft moogen gebeuren , op haar reize in Goeilandt , onlanx uit den Heere Burgermeester Bikker verstaan. Bidde derhalven U Ed. dit huis , by gelijke oft andere geleegenheidt niet verby te gaan , maar daar af haar' herberge , en alzo noch bet verplicht te maaken,

Mijn Heere,

Van den Huize te Muiden;
den 21 September 1631.

U Ed.

Verplichten dienstwilligen

P. C. H O O F T.

302.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

Al' de naaklank der verworve zeege, is met ons die van de klokken alhier, en 't schieten elders geweest. Wat de vyandt sedert voorgenoomen heeft, wordt hier niet vernoomen. Uitgezeidt dat hy een' schans op 't Prinsenlandt zoude maaken: dat my vreemt dunkt, om dieswille ik niet beeter wist, oft het was onpartijdig; ende onder die belofte, staande 't oorlog, bedijkt. Maar ziet hy ons daar door merkelijken afbrek te doen, zoo zal hem licht de lekkerny van 't beetjen bekooren, om vaste te breeken. Wat'er af zy verbeid ik morgen, neevens de loopmaaren: voorneemelijk ook, hoe men't met de gevangenen voor heeft; die, naa 't schrijven der Heeren Staaten, in grooten anxt zijn, om dat ze op een' plaats daar geen' lossing valt, gekreegen waaren. Als men ze gaan liet op voorwaarde, dat de vyandt alle d'onzen, die hy jegenwoordelijk heeft, ende noch bekoomen mag, zoude ontslaaken, tot dat de rekening effen stondt, het waar veel bedongen. Want zoo doende zouden wy al een' wijle lang met de Duinkerks ende andere, te waater in handen vallende, moogen handelen als in voortijden, zonder dat wy 't zelfste van hun hadden te vreezen. Maar ik zorge, hy daar niet aan zal willen, en ons liever al 't gespuis behouden laten, daar men meê verleegen zal zijn, om hun de kost te geeven, zonder borge voor betaalinge. Indien ook dit stuk niet haast verdraagen wordt, duchte dat men de gevangenen door 't heele landt verdeelen zal, ende ten aanzien van 't groot getal my ook der eenigen toezenden; die met zulk een' soort van gasten luttel beholpen ben. Tacitus zeindt U E. hier neven eenige fruiten, die op de kermis waardtschappen moogelijk van kleenen smaak zullen zijn. Doch leit daar weenig aan, als zy U E. maar monden. Ook zijn ze om te duuren, gelijk de goede geneegenheidt,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Uit mijn Toorentjen, den 21
van Herfstmaandt 1631.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

UE goetwillige behulpzaamheidt verplicht, begeerte drijft, maar schreumte in 't aanmaanen jaagt my, om eer alle noodtloos werk te staaken, en met Tacitus voort te vaaren, dan U E. welgeaarde zinlijkheidt onvernoegt te laten. Maar ik heb hier gemagtigden van de Heeren Staaten gehad, die my, om den ouwden voet te hervatten, oft een' scherper in te voeren, op 't stuk van de verpachting der gemeene middelen, vry wat ongeneuglijk werx gegeven hebben. Niettemin zal my verkloeken om 't twaalfde Boek, voor mijn overkoomst, af te doen. Uit de voorsz. Heeren versta, dat de Vorst van Saxen zich entlijk in noodtstal gezien heeft, om met den Zweedt t'overkoomen, en dat meer is, hem de Veldtheerschappy over alle zijn troepen in te willigen. Zijn lang toeven is quaalijk te verschoonen. Maar wie doch in gelijken parket steekende, zoude anders, als met loode voeten kunnen gaan? Terstondt is my door eenen Burgermeester van hier, die uit den Haage komt, de lijst van de gevangenen, tzamt de veroverde scheepen en schuiten, met den voorraadt daarin gevonden, vertoont. Meene dat in veel honderde jaaren van zulk een getal gevangenen, beloopende over de 4000, in Christenheidt niet gehoord is. Van 't verdeelen derzelve komt my noch niet voor. Hoope dat men op my niet denken zal; die liever verzelschapt waar met aangenaame vrienden, als U E, aan de welke my van heeler harte gebiede, blijvende,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, ter vlucht,
den 26 van Herfstmaandt 1631.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. Hóóft.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

IK zie U E. niet ten vollen te bedanken voor den yver ende vlijt, blaakende in U E. schrijven van heeden, in zulker haast voortgegeveirdigt, dat U E. my bywijlen een' zelvezaake instampt. Ook zijn de tijdingen des waardig, hebbende my meer dan eens doen overlezen een gedrukte uittogt uit eenen brief, zoo ze luidt, geschreeven tot Tielenburg, my door Van der Wyen, die anders voor nocht naa veele tijdingen schrijft, toegezonden. Het is, zoo de hinkende boode daar by blijft, een doorluchtige zeege, ende in veele jaaren nooit gehoord van eenen strijdt, zoo treflijk geklemt, als het duuren der zelve ende 't getal der dooden uitwijft. Godt geeve dat zijn' Majesteit van Zweeden haar geluk vervolge, ende tot heil der gemeene Christenheidt uitvoere. Waar aan my luttel twijffelt, indien het landt daar rondsom open, ende door geene vaste plaatsfen voor den Kaizar verzeekert is. Wel wenscht'ik dat het wat vroeger in den tijdt ware, duchtende dat de verwinners misschien bet gezwakt zijn, als men wel roept, ende met den aanstaanden winter te min toelooops van volke zullen hebben, en kommerlijker kans, om beleegeringen uit te voeren. Doch d'eerste zwaarigheidt is even groot van de Kaizarsche

zij-

zijde. De veldtslaagen anders, ziet men heedensdaags, nu 't oorlog meest op 't aanvechten ende verdaadigen van sterke plaatsen draait, zoo magtig een' naadruk niet hebben, als van oudts. 't Best dat'er af is, dunkt my, dat die heldt door 't partykiezen der Vorsten van Saxen ende Brandenburg, ende den Landtgraave, als nu ten minsten een vailige uitspanning zal hebben, om, met het voorjaar, fris in 't veldt te koomen. Die Heeren zijn gescheept, ende moeten'er meê over: 't en zy de Kaizar zoo koel wordt, dat hy een weêrsmak krijgje in de heete aan slaagen der kerkkluiden, oft ten minsten schoon gelaat maake, om den Sax of Brandenburgertot afval van den Zweedt te bekooren. Ik wensche zijner Majesteit een' zeedig en gemaatigt gemoedt, dat zy de voorspoedt, tot bewaarnis ende aanwinst van vrienden, gebruiken mooge. Godt geev'het, ende U E. de volkoo menheidt haarder goede begeerten, blijvende,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Uit mijn Toorentjen, den eersten van
Wijnmaandt, 1631, zeer haastig.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

305.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden.

Edele Mogende Heeren,

VOlgens ordre van de Ed. Heeren Commissarisen ter laatst gedaane verpachtinge, gaan hier nevens de naamen der Regenten van Muiden, die alsdoen absent waaren, en feedert hunnen eedt in conformité van 't bygevoegde formulier aan mijne handen hebben geprefteert; ook de naamen van alle de Schouten en Wethouders der dorpen van Goeilandt, in gelijker voege, by my beëedigt. Zulx in deezzen quartiere hier aan niet en resteert, 't en waare U Ed. Mog. ook verstonden tot den zelven eedt te verplichten de Gerechten van Weesperkarspel en 't Bijdelmeer, dewelke, als ressorteerende onder de Parochie en 't Schoutambagt van Weesp, voor geene dorpen en worden gerekent. Van meedestanders oft collecteurs en heeft zich, feedert de voorsz. verpachtinge niemandt bekend gemaakt. 't Beëedigen van de brouwers enz. tzamt de notificatie van dien, en zal niet laten te bevorderen, naa inhoudt der ordonnantie, ondertusschen,

Edele Mogende Heere,

U Ed. Mog. met wensch van gelukzaalige regeeringe den Almoogenden beveelende, en in haar goede gratie

U Ed. Mog.

Van den Huize te Muiden,
den 6 October, 1631.

Onderdaanen dienaar

P. C. H O O F T.

306.

Aan de zelven.

Edele Mogende Heeren,

UIt de nevensgaande Acten zullen U Ed. Mog. kunnen speuren de difficulteit, noopende 't stuk van den eedt, niet alleen by de brouwers enz. tot Muiden, Naarden en Weesp, maar ook by de Magistraaten der stee de Weesp, die ten daage der verpachtinge absent waaren, gemaakt. Waar op U Ed. Mog. zullen weten alzulke ordre te stellen, als de dienst der gemeene zaake is vereischende. De Gerechten

ten van Weesperkarspel en 't Bijdelmeer hebben , mits den markt-
dag , niet eerder als tegens heeden verdagvaart kunnen worden , om
den voorfz. eedt te doen. Mijn weedervaaren met hunluiden , hoope
U Ed. Mog. eerftdaags te verftendigen. Ondertuffchen , enz.

Uit Amfterdam , den
15 October 1631.

307.

Aan de zelven.

Edele Mogende Heeren,

BY mijn fchrijven van den 15 laatftleeden , heb ik U Ed. Mog. ge-
reprefenteert , het geene zich belangende den eedt van de brou-
wers en anderen in de fteedekens van mijn quartier hadt toegedraa-
gen. Sedert hebben de Gerechten van Weesperkarspel en 't Bijdelmeer
den eedt geprefteert , gelijk uit de bygevoegde Aëte U Ed. Mog.
zal blijken. Aan de welke

Edele Mogende Heeren,

my , uit alle vermoogen gebiedende , bidde Godt dezelve in geluk-
zaalige regeeringe altijdts te bewaaren.

Uit Amfterdam , den
17 October 1631.

U Ed. Mog.
Onderdaane dienftwillige
P. C. Hóóft.

308.

Aan de Schouten van Muiden , Naarden en Weefp ,
yder bezonder.

Eerzaame , vroome , bezondere goede vriendt ,

NAa dat by d'Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raaden gezien
is geweest 't geen U L. in 't vorderen van den eedt was bejee-
gent , zoo heeft het hunne Ed. Mog. gelieft den Heer Geraart van
Zanten , jegenwoordig alhier zijnde , te committeeren , om my te laften
't geen U L. uit de bygaande Aëte zult verftaan. Derhalven dient dee-
ze , om U L. op nieuw te magtigen en authorizeeren , om alle brou-
wers , tappers en anderen , die bier oft wijn verkoopen , daatlijk te
brengen onder den eedt , conform 't Placcaat en Ordonnantie , ofte
henluiden , in cas van weigeringe , te beveelen , dat zy binnen vier
daagen zich zullen hebben te vervoegen by de Ed. Mog. Heeren voor-
zeidt , om aldaar den eedt te prefteeren , op peene van gegijzelt , in
den Haage gebragt , en voorts naar den inhoudt der voorfz. nevens-
gaande Aëte geftraft te worden. Des zijt in geen en gebreeke , en zendt
my op 't fpoedigfte Aëte van U L. wedervaaren over. Voorts zult
niet laaten van alle de geene , die den eedt hebben geweigert , te vor-
deren de boete van zes guldens voor elken dag , dat zy zonder te
zijn beëdigd , hunne neeringe hebben geëxerceert , gelijk de voorge-
melde Aëte is dicteerende. Waar toe my verlaatende , wil U L. den
Almoogende hebben bevoolen.

Uit Amfterdam , den
19 October 1631.

U L.
Gunftige vriendt
P. C. Hóóft.

Aan den Schout van Weefp.

Hier by gaat ook een copie van commissie , by den zelven Heer
Commiffaris op my gepasseert , noopende 't beëedigen der Majestraa-
ten,

ten, die noch geenen eedt hebben gedaan , waar naa gy u preciselyk hebt te reguleeren.

309.

Aan de Heeren Burgermeesteren der Steede Weesp.

Eerzaame, vroomme, bezondere goede vrienden,

WAt my by den Heere Commissaris van Zanten is belast, zullen U E E. uit den Schout verstaan. Ik hebbe zijner E. zoo ernstelyk als 't interes uwer neeringe is vorderende , vertoont de zwaarigheden , uit het weeren der compositie, overmits het grenzen aan 't Sticht , te bevreezen. Zijne E. antwoorde , dat in allen gevalle de eedt moet worden gepresteert , en indien U E E. yets hebben te remonstreeren, moogen 't zelve doen aan de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raaden. Waar over my onder verbeeteringe niet ongeraaden zoude dunken, dat U E E. nevens die van Muiden en Naarden, als staande in eenen graadt , dispensatie op dit stuk verzochten aan hunne Ed. Mog. en om te gevoeglijker daar toe te geraaken, alhier den voorsz. Heer van Zanten eerst quaamen spreken , die U E E. daar inne geen kleen behulp zoude kunnen doen. Het welke ik, mits mijne goede geneegenheidt t' uwer E. E. en burgerye, niet laten kan U E E. te verstendigen, dezelve,

Eerzaame, vroomme, bezondere goede vrienden,

nevens wensch van gelukzaalige regeeringe , den Almoogenden bevelende.

U E E.

Uit Amsterdam, den 19
Oetober, 1631.

Ganschgunstige goede vriendt

P. C. H O O F T.

310.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe,

UE. heeft tot noch toe, met haar keel, de minnende harten in 't vier, menschen en dieren op aarde, de vogelen in de lucht verheugt. Nu zy ook de visschen in 't waater weet t'onthaalen, en hen te doen hoveeren, moet ik bekennen dat ze is *à tout faire*, ende goedt voor alle elementen. Joffrouw Duarte zal my vergeeven, dat ik d'uwe voortaan booven de haare stel; gemerkt haare mildtheidt zoo verre niet gaat, als 't waater diep is: en d'uwe strekt tot den grondt der zee. Ik heb feedert den ontfang van U E. brief, onverduydelyk naa den haaren, dien U E. beloofde gehongert; om te zien wat stof van dankzegging haare E. rijke geeft zal weeten te vinden, daar der geen' is. Want wy anderen hebben niet dan 't logge lijf, U E. en de haare, de ziel van 't gezelschap verstrekt. Joffrouw Susanne mogt U E. dit jaar de reiz' wel schuldig blijven, by gebrek van geleegenheidt, maar verlangt, met al haar hart, naa 't toekoomende, zich beloovende dat U E. haar' trony op papier zal doen leeven: gelijk U E. haar heeft toegezeidt. Ondertusschen hoop ik dat U E. mijnen laatsten ontfangen heeft, met de munte die daar in was, tot betaalinge van 't stuk dat U E. onder de meestres heeft: en 't lijnwaadt door Joffr. Susanne gehaavent, want ik had het al eenige daagen voor den ontfang van den uwen van hier gezonden. Wy gebieden

ons zeer aan Joffrouwe Duarte, ende U E. man, de zelve met alle die U E. lief zijn Gode beveelende; blijvende altoos,

Mejoffrouwe,

U E.

Verplichte dienstwillige vriendt

P. C. HÓÓFT.

311.

Aan de zelve.

Mejoffrouwe,

DE schilder heeft, naa 't zeggen van meest alleman, mijn'schoon-
dochter te leelijk gemaakt. Evenwel dit kan zy lijden: maar
quaalijk zonder klaagen overzetten, dat U E. haar (meent ze) in
't ontfangen gedicht schoonder gemaakt heeft, als 't weezen uitwijst,
ende dan zy U E. lijnwaadt hadt kunnen kuischen. Doch oordeelen-
de, dat het niet dan U E. goede geneegenheid te wijten staat, wil zy
dit ongelijk in suiker opneemen, en denkt,

Wie zoud' zich stooren,

Te zijn bemindt?

Ook vindt zy zich hooglijk gehouden in de rijmen haar toegeëigent;
dan haar' kas verre ten achteren, om in de zelve munt te betaalen.
Groote benaauthheid is 't, een rijk hart, en een' berooide borze, om
zijn' schulden te voldoen. Maar al is haar dit van 't lot geweigert,
echter kan zich niet onthouden, van haare dankbaarheid, met ee-
nige geringe erkentenis, te betoonen. Dies zeindt hier by zeeker
queevleesch, onlanx toegestelt. Arme wissel, zegt ze, vleesch om
geeft! maar neemt gedult, op vertrouwen, dat U E. gelijken ge-
woon zijn den wil voor 't werk aan te neemen. Zonder dat ook, al de
wereldt moest achter uit vaaren. Maar de zelve staande te houden, is
U E. meerder eere; waar in Godt U E. staande houde, naa wensch,

Mejoffrouwe, van

U E.

Verplichtsten dienstwilligen

P. C. HÓÓFT.

312.

Aan Buurmeesters enz. der dorpen in Goeilandt.

Eerzaame, vroomme, bezondere gunstige goede vrienden.

IN dien de Heer Kiliaan van Rensselaar yet meerder op U L. ver-
zocht dan hem naa rechte waar competeerende, noopende 't genot
uwer gemeente, ik zoude U L. goetwilligheidt t'mywaarts zoo veel
toevertrouwen, dat gy denzelven, ten regarde van de vrundtschap
tusschen my en zijne E. zijnde, met alle mogelijke gevoeglijkheidt
zoudt te gemoete koomen. Nu ben ik zulx geïnformeert van 't fon-
dament zijner gerechtigheidt tot de voorsz. gemeente, invoege, ge-
lijk hy dezelve tot noch toe heeft gebruikt, dat U L. mijns oordeels
hem daar af in geenerley maniere zult kunnen frustreeren. Kan daar-
omme niet laten U L. getrouwelijk te raaden, dat gy hem beeter
goetwilliglijk zult laten geworden 't geen hem naa rechte toekomt,
en U L. des dank doen weeten, dan met ondank molesteeren, in 't
geene gy ten uiteinde, naa veele moeiten en kosten, hem zoudt be-
noodigt zijn toe te staan; behalven dat gy zijner E. hier inne te ge-
valle

valle zijnde, my grootelijx zult obligeeren, om 't zelve in tijdt en wijle met alle gunste en geneegene behulpzaamheid naar behooren t'erkennen, als

U L.

Uit Amsterdam, den
23 November 1631.

Toegedaane goede vriendt

P. C. Hóóft.

313.

Aan ROCHUS VAN DEN HONAART,

Raadt in den Hoogen Raade.

Edele, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

VAn U Ed. Moses is 't my niet wel mogelijk geweest eerder, als hem van den Berg, te scheiden. Want in de geestelijke spijs by hem geschaft, hebbe zulk een' smaak en pit gevonden, dat ik my van elke schootel bynaa een gerecht op zich zelf heb moeten maaken, zoo om de lekkerny te verlengen, als om gevoeglijker te verduuwen een voedsel, dat teffens genuttigt, te kragtig waar voor maagen, zoo week als de mijne. Mogten d'aalouden opzien, hoe zouden zy opzien van zulk een werk! Voor my, had ik mijn' zinnen in mijn' handt, ik deed'er niet dan een verzuft zwijgen toe, en hield my billijk aan de lesse van François den Eersten, in zijn Graffschrift over de Meestres van Petrarcha gegeven:

*La parole est tousjours reprimée,
Quand le subject surmonte le disant.
[De woorden zijn altijd belemmert,
Wanneer de stof den spreeker overtreft.]*

Maar de moedt is my te vol, om mijn' geneegenheeden in te houden, en zelfs onder de achtbaarheid van zoo groot eenen Koning te doen buigen. Dies is my half tegens mijnen dank ontslipt, 't geen U Ed. hier by in mijn bot Hollandtsch ontworpen ziet. Want het latijn is my overlange deurgewaait. U Ed. zy gedient met het ten besten te duiden, denkende dat ook de woorden van den stommen zoone van Cræsus, in 't lijfsgevaar zijns Vaaders voortgebragt, naa allen schijn niet dan staamelende daar uitgeworstelt zijn, en echter niet en lieten, met den yver die zoo dreef, verschoont te worden. Op de verbeeterde, oft (dat ik beeter begripen kan) vermeerderde Thamar, heb ik tegens mijn' eerste overkoomst mijnen mondt gemaakt; indien 't U Ed. gelieven zal my de eere haarder jonste te doen duiren, waar in zich van heeler heeter harte gebiedt,

Edele, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

U Ed.

Uit Amsterdam, den 19 van Win-
termaandt, des Jaars 1631.

Ootmoedigste en eerbiedigste dienaar

P. C. Hóóft.

314.

Aan GERAART VAN ZANTEN,

Gecommitteerden Raadt.

Mijn Heere,

DE Florentijnsche Historien moeten ergens verzeildt zijn, oft haar boodtschap vergeeten hebben. Want ik verneem 'er taal nocht

teeken af. Maar genoeg, dat zy die verzuimelheidt van haaren meester niet geleert hebben, die zoo wel gedagtig is aan den last, dien hy zich zelve heeft opgeleidt. 't Geen U Ed. van d'uiteerste wille des Heeren Duiks vermeldt, drijft my wel tot de vreeze, nocht niet tot de wanhoop toe. 't Is niet nieuws, dat zoodaane persoonaadje hunne gedenkenissen verbieden met hun lijk uit te gaan: maar zelden dat zy die ter eeuwige duisternis verwijzen. Zijn Ed. zal misschien haare gevankenis aan eenig getal van jaaren gebonden hebben; die af konnen loopen, eer zy my te staade zullen koomen. Niettemin zoo U Ed. achter den slag van Vlaanderen, zoo bescheidenlijk, zelfs naa 's Veldtheeren oordeel, beschreeven, oft eenige andere stukken derzelve weet te raaken, zal achten dat ik mijn geluk en U Ed. vriendschap te danken heb: gemerkt d'onzeekerheidt van 't geheel te verwerven. Ende oft schoon, nocht van 't een, nocht van 't ander, yets vallen mogt, zoo vervalt echter daar meede niet de verdienste van zoo goet een herte t'mywaarts, 't welk maakt,

Mijn Heere, tot

Uit Amsterdam, den 19 van
Wintermaandt, 1631.

U Ed.

Verplichten dienstwilligen,
P. C. Hóóft.

315.

Aan den zelve.

Mijn Heere,

U Ed. zal geworden zijn mijn antwoordt van den 19 deezer, op 't eerste schrijven en 't laatste Uwer Ed, 't welk verhoope dat het niet blijven zal. Nu zijn my op eergisteren ter handt gekoomen de lang gewenschte, en vergeefs veel gezochte Historien des Geheimschrijvers. Waarmede 't werk van dien lidfaart by my zijn volle leeden heeft. De brief van U Ed. zoone, haar tot geleide gedient hebbende, is wel bevallijk, als tusschen de blaaderen van Tacitus uitgebroedt, en naar zijnen amber riekende. Maar ik mag niet op tegens deeze mildtheeden van gunste, nochte zieze voors handts anders t'erkennen, als met belijdenis,

Mijn Heere,
dat blijven moet

U Ed.

Verplichte dienstwillige
P. C. Hóóft.

316.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden.

Edele Mogende Heeren,

OM te voldoen aan U Ed. Mog. missive van den 22 deezer, my nevens de Requeste, hier by te rugge keerende, behandigt, en hebbe niet konnen ontdekken, dat tot het onderhoudt der acht roeden dijs daar inne gemeldt, zijnde in den jaare 29 leestleeden getrokken binnen de fortificatie van 't Kasteel tot Muiden, eenige andere landen zijn verplicht, als de geene, die ten dienste der voorsz. fortificatie zijn vergraaven, uitgenoomen een half morgen, bezwaart met vijf en een halve gulden jaarlijksche renten: gelijk U Ed. Mog. uit de hier ingeslootene certificatie der Heemraaden van Muiden zullen

len kunnen verstaan. Ben ook daarenbooven genoegzaam bericht, dat de eigenaars van de voorschreeven' afgedolve landen, ten deele geen' altoos, ten deele zeer sobere vergoedinge daar voor hebben genooten. Invoege, dat U Ed. Mog. met het interineeren hunner Requeste, mijns gevoelens, zullen opereeren conform haare æquiteit. Wijders, alzoo de Hamme aan de noordtzijde van 't fort nootelijk vernieuwt, en ten regarde der nieuwe werken, eenige roeden buitenwaarts dient gestelt, gelijk ik den Ed. Heeren Commissarissen hebbe gedemonstreert, en in de memorie, de Requeste annex, is aangeroert; zoo is mijn reverent verzoek, dat U Ed. Mog. gelieve den Heere Ontfanger Reaal de voorz. renovatie te injungeeren, waar aan den Lande dienst zal geschieden. Zulx my daar toe verlaate, U Ed. Mog, nevens wensch van gelukzaalige regeeringe, den Almoogenden beveelende, en in haar' goede gratie,

Edele Mogende Heeren,

Uit Amsterdam, den laatste
December 1631.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanen dienaar
P. C. H O O F T.

317.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,

Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn Heere,

Mijn pligt om U Ed. te believen, en geneegenheid tot Monfr. Brosterhuizen, t'zaamenspannende, hebben al hunnen yver t'schrap gestelt tegens de gunst der anderen, om zijner E. waardye 't hoofd te boven te houden. Etlijke daagen ben ik op de been oft schildtwagt geweest, om de handt in 't hair der geleegenheid te krijgen; en had zommige Heeren alhier 't vier zoo naa, en mijns bedunkens, zoo goet een' grondslag geleidt, dat mijn' hoope zich wel half geluk met de gewilde uitkoomst wenschte. Maar ach arme! op 't schoons ontvallen my mijn' roozen. Want nu beginnende voor te slaan, by eenen van Burgermeesteren, daar ik 't meeste vertrouwen op stelde, oft niet geraaden waar, dat de persoon, als van wien geenzins te vreezen staat *ne minuat praesentia famam* [dat hy'er mee zou brengen die het omstooten] zich eens quaame vertoonen; kreeg t'antwoordt, hoe zich eenige klippen van aanstoot op, en 't heele werk stuiten deden. Naamelijk daar viel bedenken, dat het sop de kool niet waardt zoude zijn, en kleene eere voor de stad, schier oft morgen, ten aanzien der geringe vruchten, te laten vervallen, 't geen tot zwaare kosten zoude wezen aangeheeven. Invoege datter gesproken werdt van de zaak op nieuw in de vroedtschap te draagen. Hier uit is goet om bevroeden hoe verre alles te zoeken zy. Want Burgermeesteren zullen geen dink, by raadtslot aan hunne E. E. gestelt, herhandelen, zoo zy daar toe gezindt zijn; nochte de herhandeling lichtelijk tegens hunnen zin uitvallen. Ik zal my echter in de venster, en mijn' vrienden oog in 't zeil houden, nocht windt verwaarloozen, zoo der uit eenigen bequaamen hoek komt te waayen. Waarop U Ed. zich vry te slaapen legge, verzeekert, dat my een eeuwig

wig wroegen zoude weezen in gebreeke te blijven aan 't geene haar schuldig is,

Mijn Heere,

Uit Amsterdam, den 20 van
Louvmaandt, 1632.

Uwer Ed.
Verplichte dienaar
P. C. Hóóft.

Ik legge den Heere Bas eerstdaags in den Haage te koomen: en kon in allen gevalle niet ondienstig zijn, dat hy op deeze stoffe eens door U Ed. gesproken wierdt.

318.

Aan de Gerechten van Weesperkarspel en Bijdelmeer.

Eerzaame, vroomme, discrete, goede vrienden,

LEedt is my dat de redenen, in mijnen laatsten noopende 't Secretarisamt bygebragt, zoo luttel plaats by U E E. gevonden hebben, als by den uwen van den 15 deezer gespeurt wordt. Dies niet tegenstaande hebbe naader op 't stuk gelet, met de Heeren van Weesp gecommuniceert, en hunne E E. my suffisantelijk doen blijken, hoe zy van over lange in possessie zijn van te stellen eenen Secretaris, zoo tot bedieninge van de stadt als van 't Karspel en Bijdelmeer: zulx gyluiden hier inne niet en kunt innoveeren, zonder u zelven notoirlijk in 't ongelijk te stellen: en verwondert my grootelijx, dat de Notaris Jan Corneliszoon heeft konnen verstaan, zich tot een instrument te laten gebruiken van zoo magtig een onlust en tweedragt, als uit dus een' ongefondeerde nieuwigheidt waar geschaapen t'ontstaan. Dat U E E. vreemt vinden 't salarieeren van een Secretaris by anderen gestelt, en kan ik daar voor niet aanneemen; gemerkt verscheide plaatsfen, en onder andere de stadt Naarden, subject zijn om zich te dienen voor Seeretaris van den geen, die by andere Heeren, dat recht hebbende, daar toe verkooren wordt. Zelve die van Weesp loonen wel hunne stadtsbouden, die nochtans by d'Ed. Mog. Heeren van de Rekeninge worden gestelt. Zult daaromme als noch wel doen, te admitteeren in U E E. rechtsbanken den Secretaris, by henluiden beroepen; te meer naardien U E E. alreeds met hem hebben gebefoigneert, en hem die actie in possessie van zijnen dienst gestelt. Waar mede nieuwe onkosten van processen en andere zwaarigheden uwer gemeente, die noch anderszins meer als genoeg is belast, zullen worden verhoedt, tot mijnen contentement, die doch niet en meene te gedoogen, dat mijn Schout met eenen anderen Secretaris zal zitten, als by die van Weesp wettelijk en naar costuime is ingevoert. Zoo U E E. eenige particuliere secreeten hebt, zult daar toe moogen gebruiken den geen, die U E E. bequaamst zal dunken, en blijven den Almoogenden in schut en scherm bevoolen.

U E E.
Uit Amsterdam, den 26
January 1632.

Toegedaane goede vriendt
P. C. Hóóft.

319.

Aan de Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheit.

Edele Mogende Heeren,

OM te voldoen den last van U Ed. Mog. by appointement van den 22 laatstleeden op de nevensgevoegde requeste ontfangen, heb.

hebbe my geïnformeert op 't stuk daar in geroert, en niet anders kunnen speuren, als dat het verzoek der supplianten tot merkelyk beneficie der landen, uitwaaterende door de gedenoteerde scheigraft, tusschen Hollandt en 't Sticht, en tot niemands prejudicie is strekkende. Zulx onder correctie mijns bedunkens raadtzaam waar, den Schout, Buirmeeester en Gerechten van Blarikom te authorizeeren en lasten, om jaarlijx ter bequaamster tijdt de voorsz. graft te schouwen en te doen onderhouden, ter breette van twaalf, diepte van vijf voeten; op peene van 15 schellingen voor d'eerste reize, dat yemant zijn devoir in 't opmaaken derzelve zal hebben genegligeert; voor de tweede ter zelfster zaake, drie ponden van xl grooten 't pondt; en zoo hy echter in gebreeke blijft, 't werk besteedt te worden op Dijkrecht, 't welk aldaar is restitutie der uitgeleide penningen, en daarenbooven vijftig ten hondert tot een amende: t'appliqueeren alle de voorsz. boeten en amenden ten behoeve van den Schout, en dat hy dezelve zal moogen innen by parate executie, aan de goederen en landen der geenen die in breuke koomen te vervallen. Uwer Ed. Mog. nu gelieve hierop te disponeeren naar haare discretie, en Gode den Almagtigen dezelve,

Edele Mogende Heeren,

in gelukzaalige regeeringe altydts te bewaaren, en in haare goede gratie

Uwer Ed. Mog.

Van den Huize te Muiden,
den eersten February 1632.

Onderdaanen dienstwilligen

P. C. H O O F T.

320.

Ontwerp van raadt en verzoek

Aan H U I G D E G R O O T.

VErtoon en in aller eerbiedenis een' ontallijke meenigte der ingezetenen van Hollandt, volgende de gemaatigde zijde der regeeringe, hoe zy met den uitersten ernst, aandacht en zorgvuldigheid overwoogen hebbende, 't geen noopende zijner Ed. vertrek, oft verblijf hier te lande in bedenken komt, niet anders konnen verzinnen, als dat zijn Ed. zoo om zich zelve, als om der landtzaaten wille, zich behoort te laten binden aan zoo veele geneegenheeden haar uitbondiglijk toegedaan, van luiden dien zijne welvaart ten hoogsten, ende immers zoo zeer als haar eigeter harte gaat, nochte de getrouwheid van alzulk een getal luiden met eere, ende oprechte vrienden, te leur te stellen ende te verlaaten. Met eenen gelieve zijner Ed. in te zien, hoe smaakelijc het zijner huisvrouw ende kinderen zal zijn, daagelijc onder hunne landtsluiden, bekenden ende goetgunstigen te verkeeren: van de welke zy by verscheide geleegenheeden treflijke vorderinge, dienst, ende hulpe hebben te verwachten. Ende al waar 't schoon dat zijn' Ed. zich der gemeene zaake niet begeerde te bekreunen, zoo gaat het echter vast genoeg, dat de zelve blijvende buiten dienst des landts ende der stadt, maar haar eige meester, bestaande is om zich zelve by weege van haare rechtsgeleertheit, overvloedelijc ende eerlijker wijze, met aanwinst van tijdtlijke haave, te zegenen: in grooten luister, ende als *ne privatus quidem sine imperio* [zelf buiten staat niet t'eenemaal zonder gebiedt] te leeven; bystaande de stadt ende d'inwoonders niet alleen der zelve, maar van 't gansche

fche landt, in de wigftigfte zaaken, met haaren raadt: zulx zy voor een orakel ende mondt der wijsheid door heel Hollandt zal geacht weezen. Waar op haar vaaderlandt, voor de weldaadt van haar ter wereldt gebragt te hebben, in volle betaalinge aanneemen zal de eere, die zy den zelve doet met haar verblijf. 't Welk ook een verzachtende zalve zijn zal in de wonde der fcheuringe, tot het heelen der welke zijn' Ed. verfcheide geleegenheeden zal weeten waar te neemen, die by andere verby gezien, oft niet met zoo gelukkig een' handt zouden aanveirt, ende te raade gehouden worden. Behalven dat deeze zijner Ed. gevoeglijkheidt 't hart des Prinzen zal buigen, om alle die haar gunft toedraagen, met zijne goedertierenheidt te begenaadigen. Daarentegens, indien zijn' Ed. zich naar buiten ende in dienst van eenigen uitlandtschen Heere begeeft, ftaat grootelijx te beduchten, dat veele harten, ziende haare zoo vierige wenfchen ende beeden verwerpen, zulx voor al te bijfter een' onbeweeglijkheidt zullen rekenen, ende van zijn' Ed. verwijderen. Zijn' Ed. gemaalinne ende kinderen zullen nergens belooopen die geneegenheidt ende trouwhartigheidt, die hun hier te vooren bereidt is; nochte die aangenaamheidt van ommevang: maar zoo 't gebeurde ('t welk Godt genaadelijk verhoede) dat haar' Ed. hun in kort quaaam' t'ontvallen, ende 't hoofdt neder te leggen, zich in zwaare bekommeringen ende zonder eenig heul oft trooft vinden. De middelen ook, om haare kinderen te vorderen, zullen zeer ongewis ende magtigen nijdt onderworpen zijn by de vreemden. In plaats van haar eigen heer ende meester te zijn, zal zijne Ed. duizentderley' wederwaardigheeden van meesters en knechts moeten dulden, ende in fuiker opeeten, om zelf tot eenige merkelyke vordering te geraaken, ende, die verworven hebbende, altydts op een gladt ys ftaan, mits de liften ende laagen, ftaadig te hoove in zwang gaande, om den eerlijken luiden, die eeniger maate verheeven zijn, 't gras onder hunne zoolen te maayen. Ende genoomen dat de fortune haar Ed. hierinne booven gewoonte meede loopen wilde, zoo is 'er echter zoo zwaar een laft van kosten aan de hooffche bedieningen vaf, dat zijner Ed. kinderen zich ten uiteinde daar by min zouden gevordert vinden, als by 't voordeel dat zy met haare enkele rechtsgeleertheidt zoude kunnen doen. Luttel luiden voorwaar, die hun vaaderlandt, zelf om billijke reeden, verlieten, ziet men zich des bedankt te hebben: gelijk aan Themistocles, Coriolanus, ende andere gefpeurt kan worden. Ook zoud'het den lande een' eeuwige fchande zijn, zoo de naakoomelinghe quaamen te oordeelen, dat dus een hemellicht als zijn' Ed. is, daar uit hadt moeten verdreeven blijven. Het onbenoegen des Prinzen over haare onbeweeglijkheidt zal drukken alle de geen, die zijner Ed. ooit gunft beweezen, ende op nieuw een bitfe bitterheidt in de wonde der fcheuringe wrijven, waar door zy wellicht t'eenemaal ongeneeflijk mogt worden. Is derhalven d'ootmoedige beede op zijn' Ed. dat haar gelieve zich zelve, de haaren, vrienden en vaaderlandt, met haar vertrek niet te bedroeven, ende van zoo groot ende genoegzaam zeeker een heil te verfteeken, op d'ongewifte hoope ter wereldt, nochte zich te keeren aan de ingebeelde en ongegronde zorge van verkleening te lijden, by overlevering van een verzoekschrift aan de Overigheidt, om hier te lande ongemoeit te blijven wonen. Want zeeker, indien daar befcheidt tot genoegen haarder Ed. op volgt, zoo zal de meeste verneedering oyer de zijde der Overigheidt weezen: gemerkt

merkt zijn Ed. niet altoos, ende d'Overigheidt het vonnis over zijn' Ed. gestreeken, nevens 't plakkaat tegens haar boek uitgegeeven, zoo doende, komt te herroepen. Indien het bescheidt haar wansmaakelijk valt, zoo zal haar vertrek by alle luiden met eere verschoont worden. Entlijk verblijvende, staat haar altoos de deure noch open om ten lande uit te gaan; ende zal zy min verplicht zijn aan de geenen die haar koomen te beroepen, by oft zy geen' blijvende plaats in 't vaderlandt vindende, zich scheene uit uiterste noodt in dienst van vreemden te begeeven. Maar indien ze ditmaal 't landt verlaat, zy delft daatlijk achter zich den weg op ter weederkoomste.

321.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe,

WY hadden wel behoort stip op onze ure te passen, met U E. te bezoeken: maar de bruiloftgang heeft zoo veel toereedens aan, dat het eenen licht uit zijn' gissing gaat. 't Was een' groote eclipsis voor mijn Susanne, in plaats van U E. aanschijn, andere troonyente vinden, daar 't haar niet lang in luste te starrekijken. Niettemin zy hadt vertrouwt, dat de wederliefde zoo koel niet geweest waar, oft U E. zoude haar's andren daags dat verzoek betaalt hebben, ende ons een vischjen helpen eeten. Maar (ach arme!) een ongeluk komt zelden alleen. Zy was U E. quijt, en hadt het naakijken: min nocht meer als Psyche, als haar vryer een' glippert maakte. Nu quijt en steent de arme tortelduif, beweene haar' verlatene eenzaamheid; ende kan aan Corisca geen volslaagen ongelijk geeven, die een gasthuis van haar hart maakte, om zich aan 't vlotgras te houden, als haar de wal ontging. Maar 't mag haar een' leer zijn, dat ze zich hoede op vryers te verslinderen, die, naa 't zeggen van haar sexe, de meisjes in wispeltuurigheidt noch verre de loef afsteeken. Hadt zy ook ten minsten een' ega, om den tijdt meê te korten, zoo mogt zy haar droefheidt noch ten deele vergeeten. Nu laat gy haar hier bedrukt en troosteloos zitten. Zy is nochtans geen Medea, om U E. Teetje te verscheuren, nocht Dido, om U E. op de bouten van uw Marie te gast te nooden; maar een zoetemelx hartjen, dat al zijn leedt met suiker wreekt. Hier nevens gaat een kisjen vol. Zoo veel beetjens alsje daar in bijt, zoo veel kusjens zal zy zich inbeelden t'ontfangen, ende laat U E. op die zoete hoope, gelijk wy meede doen, met alle die U E. lief zijn, Gode bevoolen: blijvende,

*Teetje en
Marie, doch-
ters van Tessa
selschade.*

Mejoffrouwe,

U E.

Uit Amsterdam, den 18 van
Sprokkelmaandt, 1632.

Toegeneegene dienstwillige

P. C. H O O F T.

De soldaat, die my van U E. bevoolen wordt, heeft my, meen ik, gesproken, en verlof, ten aanzien van zoo veele kinderen, om tot Alkmaar te blijven tot May toe; daar naa dag en raadt.

Aan de Heeren van de Rekeninghe der Graaflijkheid.

Edele Moogende Heeren,

ALzoo in mijnen quartiere de daagelijksche practique meedebrengr, datmen de gronden, van noode oft dienst zijnde tot opstellen van waatermoolens, laat volgen ten behoeve van de respectie polders, voor den prijs, waar op dezelve gronden by de Gerechten der plaatse worden geschat; en dat der Graaflijkheid best gelijken zal, voor 't geene van de gorzerye oft hofweide, in de nevensgaande Requeste geroert, zal vereischt en afgegraaven worden, tot het oprechten van eenen nieuwen moolen, te genieten eenigen jaarlijkschen pacht; zoodunkt my onder verbeeteringe, gevoeglijkst dat U Ed. Mog. gelieven den landtgenooten te vergunnen, zoo veel als zy t'hunnen gerijve van doen hebben, mits houdende de Graaflijkheid buiten interest, en betaalende jaarlijx aan dezelve, oft de geenen, die, gelijk ik tegenwoordelijk doe, de voorsz. hofweide van haarent weege gebruiken, zoo veele als Scheepenen van Muiden 't aanvaarde landt zullen taxeeren in huire waardig te weezen. Ende niet hebbende naaders, om U Ed. Mog. in deezen te dienen, zal dezelve,

Edele Moogende Heeren,

naa wensch van gelukzaalige regeeringe, den Almoogenden bevoolen laten, en in haar' goede gratie

Uwer Ed. Mog.

Onderdaanen dienstwilligen

P. C. Hóóft.

Uit Amsterdam, den eersten Maart 1632.

Aan de zelven.

Edele Mogende Heeren,

OM t'obedieeren den appointementen van U Ed. Mog. op de bygevoegde Requeste, hebbe my dienaangaande geïnformeert, zoo veel als doenlijk geweest is, en haar te representeren, hoe de gemeene buurluiden van Weesperkarspel en 't Bijdelmeer, geen middel ziende om te fourneeren aan de beeden en subventien der Prinssen van den lande, nocht ander soulagement, als te koomen in gemeenschap van de publike lasten met die van de steele Weesp, zich op deeze conditie in den jaare 1481 aan Burgermeesteren en Regeerders derzelve hebben gesubjecteert, voor zoo veele belangt het bestier der Politie: en seedert gehouden zijn geweest voor leeden der burgerye, maakende, gelijk zy 't noemen, een kog, een tent. Ook hebben zy ter zelve tijdt aan die van Weesp voorsz. gedefereert alle hun recht van Jurisdictie; doch deeze, wel verstaande zulx zonder advoy der hooge Overigheidt niet te kunnen geschieden, die delatie afgeslaagen; invoege dat noch op den dag van heeden, d'administratie der hooge en laage justitie by de Supplianten, en twee distincte banken van 't Kerspel en Bijdelmeer respectie, wordt geëxerceert, onder eenen Schout nochtans, die by my, volgens den voet van mijne vooraaten gehouden, zoo over de voorsz. Steede als 't platte landt wordt gestelt. Insgelijx worden zy bedient by eenen zelven Secretaris, die der Stadt is dienende. Ende zijn de Secretarissen successivelyk gecreëert, ook gesalarieert geweest by Burgermeesteren en Vroedt-

Vroedtschappen van Weesp alleen van oudtsher, zoo verre als memorie van menschen toedraagt, tot noch toe, zonder eenig wederzeggen oft pretensie ter contrarie van de voorsz. Gerechten van 't Kerspel en Bijdelmeer: zulx alle acten, opdrachten en andere, zoo die van buiten als van binnen concerneerende, in eenen gemeenen prothocolle geregistreert en vermengt staan. Nu ist zoo, dat het den huisluiden, door de lange binnenlandtsche vrede, daar 't Gode gelieft heeft deeze landen meede te begenaadigen, den voorgangen noodt verwinnende, en dezelve, samt het beneficie eertijds genooten, vergeetende, sedert een' wijle herwaarts leedig gestaan heeft te peinzen op aanwas van eigen gezag, en imminutie van d'authoriteit der Stadt. Ten welken einde zy derzelve hebben gmoveert verscheide processen, eenige wel frivool en ongefundeert, gelijk U Ed. Mog. uit d'Ed. Mog. Heeren van den Hoove zouden kunnen verstaan. Wel is waar, gelijk de gemoederen geirriteert door de contentie, niet en gebruiken van zulke moderatie, als d'aquiteit is vereischende, dat die van Weesp ook by wijlen ruim scherp genoeg tegens hen hebben gegaan, en niet in alles deur gemoogen met het geene dat zy dreeven: dan meene, dat echter het ongelijk doorgaands meest over de zijde der huisluiden geweest is, en in die van der Stadt verre de beste geneegenheid tot rust en eendragt gespeurt hebbe. Uit deeze misverstanden nu, en weederwilligheidt der huisluiden, acht ik ongetwijfelt her te koomen den voorstel van eenen Secretaris t'hunnen behoefte apart, en by hen zelve, zonder inzeggen der Regenten van Weesp te beroepen. Want alhoewel zy prætexeeren van quaalijk gedient te zijn met eenen, hunluiden en der Steede gemeen, mits de differenten tusschen hen en dezelve ontstaan, en de prævaricatie, waar van zy den onlanx aangenoomen Secretaris insimuleeren oft suspecteeren, als oft hy hunne secreeten niet en mesnageerde naa behooren; zoo en kunnen zy niet ignoreeren een prompt remedie hier tegens, naamelijk zich in alzulke materien te dienen van eenigen confidenten Notaris, waarmede zy zich dus lange zeer wel hebben geweeten te behelpen. Indien men hun ook deeze nieuwigheidt, op dit pretext, komt in te willigen, resteert dat, alzo ras eenige questie tusschen 't Kerspel en Bijdelmeer rijft, 't welk niet vreemdt waar, yder deezer twee Gerechten eenen Secretaris op zich zelve zal pretendeeren te maaken: waar door 't officie, dat nu eenen bequaamen persoon kan voeden, aan drien gesplijt zijnde, te verwachten waar, dat men in plaats van wel gedient te zijn met eenen capablen, met drie malhabile zoude gequelt weezen. Hun' klagte wijders van stilstandt der rechtspleeginge, en voorwenden van eenen Jan Cornelisz. by hen verkooren, vervalt ook t'eenemal hier meede, dat zy alreeds den Secretaris by die van Weesp aangenoomen, by provisie hebben ingeruimt. Al 't welke ingezien, en dat het nieuw ordinarie zijn' ongepeinsde zwaarigheeden meedebrenghen gedrongen, het onder correctie daar voor te houden, dat het raadtzaamste zy niets te innoveeren. Doch zullen U Ed. Mog. naar haare wijsheidt en discretie, al te veel beeter weeten te oordeelen, wat voor de drie Gerechten deezer eene en maar maatelijke gemeente oorbaar gedaan zal zijn. Waar inne conquiesceerende, wil den Almoogenden gebedden hebben,

Edele Mogende Heeren,
 U Ed. Mog. in gelukzaalige regeeringe altijdts te bewaaren, en in
 haare goede gratie,

Uit Amsterdam, den
 4 Maart 1632.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanen dienstwilligen
 P. C. H66 FT.

324.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

Hier heeft U E d'Ordonnantie en Quitantie waar van thans ver-
 maande, en eenen brief ter overvloedt aan den Rentmeester.
 U E. gelieve t'ordeneeren dat daarop vervolg gedaan worde. Voorts
 hebbe vergeeten U E. te zeggen, hoe ik verstaan heb, dat de Spaan-
 sche schrijver, wiens naame men laastmaals niet en wist, is geheeten
 Alfonso Caprero; 't welk dienstig waare den Antwerpschen Boode
 bekend te maaken. Hier meede, goeden morgen, en Gode bevoolen,
 van

Ter vlucht. Amsterdam, den 31 van
 Lentemaandt 1632. Des avonds.

U E.
Dienstwilligen Broeder
 P. C. H66 FT.

325.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder,

IK vinde my verplicht in U E. vlijt om de boeken van Antwerpen
 gedaan. Zoo de boekverkooper Bernardin de Mendoza bekoomen
 kan, wild' het wel. Ulloa heb nu niet meer van doen, als in Ita-
 liaansch geleezen, ende luttel waardt. Ook kan my de Historie niet
 dienen, die met de doodt van Carel den Stouten ophoudt. U E. ge-
 lieve de twee ontfange boeken te betaalen, van de f 401: 16: 8. van
 Haarlem, voor welke naarstigheidt en gerief U E. ook grooten dank
 hebbe. Het overschot der voorsz. penningen wenschte wel aan Carel
 van der Wyen getelt, en schrijf hem zulx. De waardt van Dr. Ha-
 sius, genoemd Puppius, bindt zomtijds wel een boek voor my, en
 weet in wat gestalte. My zal vriendschap zijn dat U E. hem beveele
 alzo met de voorsz. boeken te doen, en dat op 't spoedigste. Zalze
 daarna van U E. verwachten. By de loopmaaren zie ik 't Zweedt-
 sche geluk noch al zijnen gank gaan. Mijn zwaager Bartelotti hadt
 my te vooren de gelegenheidt en 't verloop tot Augsburg vertelt.
 Maar weete dat Milaan, eens vast in den zelve standt zijnde, van
 de Françoizen gemist werdt te veroveren, by mangel van den tijdt
 by de wiken te vatten. Der zelve vreeze en kan my niet ontslaan,
 voor de Koning is daar binnen: alhoewel men wil dat hy in aantogt
 derwaarts was. Ik heb die stadt voor een' der treflijxte van Christen-
 heidt aangezien, leggende in een vlak, sterk naa dien tijdt, ende
 lichtlijk sterker te maaken. Zulx, mijns oordeels, 't verzeekeren
 der zelve van weldigen naadruk zijn zoude. U E. zeidt van schrey-
 hoek; maar die is alleen tot Amsterdam niet. Alle liefhebbers van
 wetenschap ende wijsheidt zijn thans daar t'huis. Noopende
 't wederkeeren van dien goeden Heere*, en is mijn' hoope zoo
 goet niet als d'uwe. Ik heb hem voor een' wijle eens zeer smaake-
 lijk

* Hugo de
 Groot.

lijk hooren bybrengen, daar 't in andere reede te pas quam, deeze woorden: *Ego, medius fidius, non existimo, tam omneis Deos aversos esse à salute populi Romani, ut Octavius orandus sit pro salute cujusquam civis, nedum pro liberatoribus orbis terrarum.* dat is: Ik, by de heiligheidt der trouwe, en achte alle de Goden zoo afkeerig niet van de behoudenis des Roomschen volx, dat Octavius te bidden zy voor de behoudenis van eenigen burger, laat staan, voor de bevrijders des aardtbodems. 't Is uit een' brief aan Cicero geschreeven van Brutus, de welke my onlanx ingevallen is, dat van den onzen naagetreeden wordt. Ende zoo ik deezen spijker op 't hoofdt slaa, legge hem niet toe eeniger wijze te kreuken. Niettemin, men zoude moogen onderscheidt speuren tusschen de geleegenheeden van den eenen ende den anderen, mitsgaaders de staaten waar in zy gebooren zijn. Mijn Heer Reaal zoude U E. den heelen brief konnen verduitschen, oft anders Doctoor Hasius, daar wel wat op te spiegelen valt, ende meer als dit papier vermag. 't Welk'er hier een spelde by steekt, mits alvooren overdraagende mijne dienstige gebiedenis ende groete, met aanroepinge Godts, om den welgemelden Heere, samt U E. ende allen eerlijken luiden te verleenen alles wat zaaligt is, blijvende,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

In haaste, van den Huize te Muiden,
den 20 van Grasmaandt 1632.

Toegenegedienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

326.

G A S P A R O V A N Z U R K.

Cognate charissime.

DE profectu in litteris, etiam severioribus studiis, est quod tibi plurimum gratuler. Quod verò me inter illos dixeris, quibus inscribendas Theses tuos putares, gratias ultrò, adeo nihil offensarum, debeo. Neque, integrum modò mihi foret, ineuntem te illam, cujus jam candidatus es, dignitatem, abnuerim coram spectare. Quod reliquum est voto adero, precatus numen, faxit pulchrè incæpta tibi cedant optimè. Vale.

*Muda in arce, XI Kal. Majas
CIX IDC XXXII.*

Tibi addictissimus

P. C. H O O F T.

327.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

Heden is 't acht daagen, dat U E. schrijven beantwoorde, en verzocht van den ontfang verftendigt te zijn, om dat het my van verlang docht. Echter heb geen bescheidt vernoomen, en zoude my verdrieten dat de voorsz. mijne, 't welk 't eerst waar, gedwaalt mogt zijn. Bidde derhalven als noch om kundtschap daar af, op dat ik doe vereiffchen waar hy belandt mag weezen. Ik had'er de loopmaaren by te rug gezonden, en ben 't laatste bakken der zelve ten achteren: doch bericht door Carel dat U E. uit de stadt ging. Hoope niettemin nu wedergekeert is, om haaren maandag niet te verzuimen: en dat my noch deezen avondt iets geworden zal. Eeniger wijze op mijn' stel geraakt, heb ik den draadt van Tacitus hervat, ende deeze blaa-

Kk 3

de-

deren gevult. 't Zijn meest krijszaaken, die U E. mijns achtens niet zoo wel monden, als 't bespiegelen van beleid en tegenbeleidt in stof van regeeringe omgaande. Immers deeze voeren mijne gedachten ernstiger speelen. Lipsius schijnt'er ook zoo aan te zijn, naa dat ik waan uit een plaats te speuren, daar hy oordeelt dat Curtius ons treflijke dingen gelaaten zoude hebben, zoo zijn werk meer op 't stuk van den staat, dan dat van 't oorlog gedraait hadt. *Sed Alexander, quid nisi bella?* zeidt hy, dat is: *maar wat heeft Alexander anders als geoorlogt?* Doch 't laatste van dit vijftiende boek, zal dit verdriet genoeg verzoeten, met het verhandelen van 't vloekverwantschap, dat Piso, Seneca, ende zoo veele staatlijke persoonaadjanten bederve bragt. Ondertusschen zijn de jegenwoordige vertellingen verre van laf-en smaakeloosheid: ende als wy niet anders hadden, zouden 'er onze vingers naa slikken. 't Is dan een goede ly, ende die meenigen niet gebeuren mag. Maar ik verzeeker my U E. houdt het ook daar voor, alzo zeeker als is,

Mijn Heer en Broeder,

Uit mijn Toorentjen, den 27
van Grasmaandt 1632.

U E.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. Hóóft.

328.

Aan de Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheid.

Edele Mogende Heeren,

OP de gelegenheid der zaak, in de bygevoegde Requeste geroert, my eertijds en als nu van nieuws informeerende, hebbe bevonden, datter verscheide exempelen zijn van bastaarden uit Goeische vrouwen, by uitheemsche mannen geteelt, zelfs van den zoon van eenen Paape, den welken nochtans het gebruik der Gemeente is geindulgeert geweest. 't Is waar, dat die van Goeilandt sustineeren, daar uit niet te volgen, dat zelfste gratie zoude moogen verleent worden aan de geenen, die van echten bedde uit inlandtsche moeder en vreemden vaader gesprooten zijn. Maar om zoo ongerijmt een voorstel te coloreeren, en kan niet bevroeden, wat reeden zy zouden weeten by te brengen, die zich niet groffelijk te schaamen hadt: behalven dat de Graaflijkheid, zijnde proprietarise van den Goeischen grondt, en U Ed. Mog. in possessie van daar af te disponeeren in fa-veur van zulken als 't haar goetdunkt, de verzochte weldaadt absolutelijk aan haar welbehaagen is hangende. Dewelke ik niet dan wel besteedt zoude achten aan deezen Pieter Adriaanszoon suppliant, als zijnde een man van zeer goeden naame, wel maatelijk met tijdtlijke haave gezeegent, maar belast met zoo numereus een huisgezin, als van zeeven oft acht kinderen, die nevens hem daar door verplicht zullen zijn Godt Almagtig te bidden voor de gelukzaalige regeeringe Uwer Ed. Mog. gelijk van heeler harte doet,

Edele Mogende Heeren,

zich in haare goede gratie beveelende,

Van den Huize te Muiden,
den 29 April 1632.

Uwer Ed. Mog.

Onderdaane dienstwillige

P. C. Hóóft.

329. Aan

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

TEn ooren toe vind ik my in schulden, voorzoo gunstig een zorgvuldigheidt uwer E, die my niet alleen met een stroomende mildtheid, overvloedt van blijde tijdingen, maar, tot eigentlijker berichting, de uittogten van verscheide brieven byzet. Lief is 't my een valsch propheet geweest te zijn; alhoewel my nemmer leedt weezen zal 't schip op quaadt weeder te laaden. 't Is geen wijzen mans woordt, zeidt men: *wie zoud' dat gedacht hebben?* Maar ik, dien 't genoeg is den gemeenen hoop te moogen volgen, vergeef my 't quaalijk begripen, dat men zoo magtig een' stadt als Augsburg, geleege in een vlak, indien my recht voorstaat, ende maklijk om te veltigen, daar men de bui tijdtlijk genoeg aan zag koomen, ongesterkt ende slaplijk verzien gelaaten heeft. Maar Livius mag wel zeggen: *adeo obcæcat animos Fortuna, cum vim suam ingruentem refringi non vult. Zoo zeer verblindt de Fortuin de gemoeden, als zy den slag haars geweldts niet wil gebrooken hebben.* Dat 's op onze spraak: *als Godt een landt straffen wil, beneemt hy den Heeren de wijsheid.* 't Is een' staatlijke burglary, in pracht en heusheidt naa haar buurgewest Italië aardende. Als ik daar was, werd met de steekannen vereert, 't welk mijn zaalige vader hieldt door de Welzers, toen aldaar in groot bewindt zijnde, bestelt te weezen. Dan 't schijnt niet dat zy zoo veel voorraads van d'Italiaansche omzichtigheidt en achterdocht gehad hebben. Zijn ook moogelijk met een' quaalijk geneegen' ende der Luithersche partye toegedaane gemeenteverleegen geweest: gelijk dan mijn zwaager Bartelot verftendigt is, dat de zelve de tegenweer eenigzins zoude verhindert hebben. Waar op wel licht gissing gemaakt is by veelen der Wethouderen, die men zeidt, voor 't beleg, uit der stadt geweeken geweest te zijn. Maar deeze hunne zwaarigheidt speelde my in 't hoofd niet, als die al van mijnen tijdt af verstaan meen te hebben, dat de Luithersche gezindheidt daar dapper afgenoomen was, ende van dag te daage fleet, door 't bedrijf van de Fokkers, aanhaalende 't graauw met weldaaden, en verschaffen van middel tot kostwinning. Waar 't nu der Majestraat eigentlijk geloogen hebbe, dat hun belet heeft goet te houden, is een waardige stoffe voor U E. zinlijkheidt, om uit de volgende maaren naa te vorssen. 't Is, gelijk U E. gedenkt, een triomflijke tijdt, voor de geenen, dien ze mede gaat. Maar wy hebben in 't bespiegelen van dit heerlijk tooneel der dingen, wat meer als enkelijk onze oogen te versfrooyen; ende daar uit veel eer leeringen te scheppen, die heeden oft morgen te pas konden koomen. De wereldt heeft meenigen standt van starren * beleeft, waar onder 't haar noodt geweest is van rok te wisselen. D'aaloudtste aaloudtheidt zag d'Egyptenaars meest heel Asië dwingen. D'Assyrische moogentheidt moest voor de Medische, de Medische voor de Persische zwichten, ende deez' onder den arm van Alexander deur. Daar na rees 't Roomsche geweldt, en stiet met zijn yzer d'andere als aarde vaaten aan scherven: zoo verre, dat al 't overschot van volken tegens dit eene niet op mogt, ende meer ongemoeit bleef, om dat'er weenig te haalen en grooter heerschappy quaalijk te behaavenen was, dan by gebrek van krachten.

* Constellatie,
Starrestant.

Jaa

Jaa hadt men reedts te veel omvaademt, ende ging door zijn eige zwaarte t'zink. 't Welk Lucanus wel bezefte:

*Per se magna ruunt. Latis hunc numina rebus
Imposuere modum.*

*'t Groot stort van zelven in. End' heeft des hemels wet
Aan 't steigren des gelux, dit tot een peil gezet.*

Toen werdt het der Gotten, Wendelen, en Alaanen beurt, die 't vermafte rijk aan flarzen scheurden. Daar de Franken, in geroert waater viisschende, ook een' lap af eigenden: 't welk geen naam van een enkel volk, maar van verscheidene geweest is, die daarin eens waaren, dat zy geenen uitheemschen meester wilden lijden. Wat laater wederom raakten van d'andere zijde de Arabiers, met naamen Sarazijnen en Affasijnen op de been, en liepen een eindeloos landt af. Waar by men speurt, dat zulke dondervlaagen ook uit het Zuiden wel koomen, ende niet, gelijk Bodin meent, juist aan 't Noorden gebonden zijn. Zoo veel is 'er af, dat al deeze opwaateren nooit oft zelden gingen, dan over landtdouwen, dien de lenden van 't gemak en de weelde gebrooken waaren, daar z'in verzoopen laagen. Anders, eer de Roomsche tucht een' smet, orde een' krak kreeg, vonden de Cimbren en Teutons met wien te spreken, en werden over ontelrijk tal, over al, braaflijk gestuit. De togten der ouwde Waalen, die onder Brennus in Rome, onder zijnen spitsbroeder in Grieken en Asie, 't welk de naam der Galaaten bewijst, hunne standaarts geplant hebben, gaa ik verby: insgelijx die van de jonge Waalen onder den Nederlandtschen Godefroy van Bouillon, die de wassende maane der Turken dat pas deden stil staan, en 't veroverde Jerusalem tot een Koninkrijk oprechtten. Zy hebben zeg ik, doorgaands met verwijfde mannen, en broodtdronke volken te doen gehad. In Duitlandt schein 't nu wat anders: de krijstucht, de orde van eenen aardt en gestalte. De strijders gebuuren, meest in eenerley gewest gebooren, op eenerley wijze opgevoedt: jaa 's Kaizars rappier langer als des Koninx. Zulks deez' wel met dien ouwden zeggen mag: *En voor hoe veel mannen telt gy my?* Een dink duchte schier dat hem spijt: naamelijk de meenigte der geenen, die door zijns vyandts landen verspreidt, hem opentlijk oft onder den duim toegedaan zijn, en daagelijx meede vallen. Want die zijnen lof zullen trachten te besnijden, en zullen niet lichtelijk elders als hier aan te vatten vinden. Doch doet het ons evenveel, die den havik op den tuin hebbende, hem nu benart en benaagelt zien in de kluiyen van eenen vogel, die voortaan Arent behoort te heeten. In somme, ik begin geloof in de droomen mijner gedachten te stellen, ende zie dat wijdt gewest heel in een' ander pak steeken. Wat maaxel dat men 't te geeven heeft zal my grootlijx benieuwen; ende hebbe in al een' wijle naa geen' kundtschap ongeduldiger verlangt: leggende dien grooten vriendt ende heere toe van d'eersten te weezen, die dien grondt zullen tasten, als geschaapen, mijns oordeels, 't voorneemst der vorme te bootsen, waar in men die groote klok te gieten heeft. Zoo 't zelve zijner E. inzicht is, vergeeve hem dat hy ons zitten laat. Zonder dat, had het wel anders gewenscht. Maar U E. verschoone mijn' eenvoudigheidt, die met den vloedt van dus een' revelpen, de scheutigheidt van U E. mergrijk schrijven gaaren in adem hield. Al is 't ook zoo vorderlijk niet yeele inschuldenaars te hebben, daar luttel af

af te verwachten staat, ten minsten is 't heerlijk dat zy in U E. verplicht blijven; als doet,

Mijn Heer en Broeder,

Uit mijn Toorentjen, den tweeden van Bloecimaandt, 1632.

U E.

Dienstwilligste Broeder

P. C. H O O F T.

330.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

Deeze weeke hebbe niet van U E. als dien met de loopmaaren gehad. Misschien is de bron der tijdingen teffens uitgeput: oft U E. ten ooren toe in koopmanschap beslommert. 't Kan ook zijn dat U E. penné afgement ende t'einde van adem is, door 't stijf en staadig draaven van de weeke te voeren. My lijvende aan dit geloof, wil haar wat rustens gunnen, ende in haare vermoeitheid met de bygaande lesse uit Tacitus verquikken. Want als U E. wakker voorstapt, versta dat het gezeidt is, hoe ik ook mijn' beenen wat vergen moet. Maar wat ik hoor? de vrienden hebben Regensburg geplondert. Daar is 'er die 't daar voor houden, dat dit uit vertwijfelijkheid spruit, en de soldaat zijn' parthy aan 't struikelen ziende, met vreeze dat zy 't niet lang overeindt zal houden, alhier heeft willen wis neemen, 't geen hy anders hoopen mogt op zijnen vyandt te haalen. Dit oordeel zoud'ik geirne toestemmen, 't en waar ik duchte van zucht verleidt te zijn. Altijds zijn zoodaane doodstuipen niet nieuw, by de geen en die denken dat het met hun' zaaken omgekoomen is. Ende steldt onze wereldtwijze man, dat eene van de vinigste prikkels, om d'onderdaanen ten uiterste te plaagen, is *ruentis fortunæ novissima libido: de jongste lust eener vallende fortune*. Want een gespuis zoo overgeeven, als 't geen daar gemeenlijk de soldaaterij uit bestaat, geeft zich geirne zijn zat van moedwil en overdaadt, die 't denkt dat niet duuren kunnen. Ik heb ook gezien een vertoog in Latijn, gedaan door den Spaanschen Cardinaal Borgia aan den Paus, daar op uitkoomende, dat zijn meester de Koning zich genoeg gequeeten heeft om de Roomsche kerke in Duitslandt 't hoofdt booven te houden: ende zoo haar iet oevens overkomt, dat het zijner Heiligheidt zal te wijten staan. Deeze zijn redenen van yzer, alhoewel met reuk en lofwerk van eerbiedige woorden gedamaskineert. Zelden dat zoo schor een' stijl wel in trotsche ooren klonk; ende zoude my benieuwen zoo zy veel goedts, naa den wensch des Spanjaarts, by die van de geestlijkheit baarde. Maar een misdaadt die uit heiligheit komt, gelijk de voorzeide rede is luidende, kan die tot onheil gedyen? Ik hoope ten minsten voor ons niet: ende bid'er Godt om, mitsgaaders U E. in genaade te bewaaren, ende in gunste der zelve,

Mijn Heer en Broeder,

In haaste, uit mijn Toorentjen, den negenden van Bloecimaandt, 1632.

U E.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

MEn heeft ons voordeezen willen dietsch maaken, dat het in den Paltz noch voor windt ging. 't Overgaan van Spiers wijst anders uit. Het geluk schijnt meestendeels aan 's Koninx persoon gebonden: te meer, dewijl 't ongeluk niet naader als zijn paardt heeft konnen koomen. Maar heinde by kost niet. De Roomschegezinden nochtans doen, naa ik hoor, dit te klok en te kreet opklinken. Hier was gisteren een neef mijner huisvrouw, Roomschegezindt. Deez', alhoewel over die zijde geneegen, verklaart dat verscheide pachters zijns vaaders in Brabandt, daar hy veel goedts heeft, elk voor hun hoofdt, 't voorleeden jaar wel vijftienhondert gulden schaade gehad hebben by d'inleegering der soldaaterye. Maar is te verwonderen, dat het landt aldaar, des niettegenstaande, daagelijx dierder wordt. Misschien dat het bykomt, doordien de luiden geen' anderen raadt weeten om zich te geneeren, ende dat alle koophandel ende handwerken daar doodt zijn. Hy voegd'er by, dat den Cardinaal Della Cueva, dien men over lange geirne geloofd hadt, tot tweemaal toe veertig duizendt guldens vergunt waaren tot reisgeldt, ende hyt'elkens het futselboek zoekt: jaa dat het den landtzaaten in dat gewest onmogelijk is te harden: maar Vlaanderen aemtogts genoeg heeft. Ook was hy van vast gevoelen, dat 'er in Vrankrijk zaamening van volk is, om in Arthois te vallen. Zoodat gebeurt, ende de Spanjaardt alzo van dien kant, teffens van ons aangetast wordt, ende in Duitslandt belemmert blijft, hy zal genoeg te doen hebben, om 't uiterst van zijn hals te weeren. Mijn Zwaager Bartelot schrijft my, dat zomiger gissing is, men laat met voordacht het Brabandsch krijsvolk zich in den Paltz verpanden, om den paardestaart by luttel hairen teffens gemaklijker te moogen uitplukken. Altijds voor den rug van den Zweedt heb ik kleene zorge. Meest heel Duitslandt, door Franken, Saxen, Bruinswijk, Brandenburg, Meklenburg, en andere oorden, staat hem open. Ende acht ik hem oorbaarlijker, den Kaizar in zijn nest te verlakken, dan zich grootelijx aan 't bedrijf der Spanjaarden ende van Pappenheim te keeren. Want de markt van boven, daar de bron van 's vyandts krachten is, zal dien van onderen stellen. Dan dit onlanx geleeden gevaar behoort den Koning te vermaanen tot raamen van eenige vaste orde, in geval dat hem iets over quam. Misschien dat Gustaaf Hoorn de schouders hebben zoude, om zulk eenen last t'ontfangen. Van vrede, eer 't huis Oostenrijk, in Duitslandt onder den voet leidt, kan my quaalijk iets inbeelden. Als de Zweedt volkoomen meester waar, daar hy jegenwoordelijc beeter kans toe heeft dan de Kaizar, zoo behoord' hy echter den Francois, Venetiaan, noch ons zoo vreeslijk niet te weezen, als de verknochte magten van Oostenrijk en Spanjen: jaa op veel naa niet, gemerkt hy de Duitsche Vorsten zal moeten bescheidenlijc handelen, ende niet t'eenemaal onder zweep brengen, uit vreeze dat het hem anders voor de scheenen springen mogt. In somme, 't is verre te zoeken, eer hy 't alle de rest der Christenheit zoude te bang kunnen maaken, als zy met ernst wilden t'zaamenspannen. Als alleen Vrankrijk de handt van hem trok, ik late staan tegens viel, hy zoude zich wel verleegen vinden. Dat de Venetiaanen naa de beleening van zekere steeden, hen door den Spanjaart

aan.

aangeboden, zijn luisterende, vind ik niet vreemdt. Is 't ook zoo, denke dat zy 't geldt verschaffen zullen, ende daarna zorgen hoe zy 't hem vruchteloos maaken mogten. Zoodaane gelegenheit verschijnt t'aller uure niet: ende stondt het hun te vergeeven dat zy ze by 't hair greepen. Wist ik wat Steeden dat het waaren, zoud'er wat naader van meenen te kunnen oordeelen. Niettemin heb voordeezen tijding, dat 's Kaizars gezant te onvreede van Venetien vertoogen was. Doch 't mag een gemaakte mouwe zijn. Uit Italie wordt bevestigd, dat de Paus kleenen dank van zegeningen, ommegangen en biddaagen, voor den welstandt der kerke, heeft, dewijl dat'er geldt en volk toe hoort: Jaa dat men hem begint met een Concilie te dreigen, 't welk de heilige vaaders meer als de duivel het kruis vreezen. Dan hy zal dien bal wel keeren, zoo Vrankrijk hem 't ranket leenen wil. Niettemin moeite en tweedragt kond'er uit rijzen, die wy niet t'ondanken hadden. Dat wy al dit onweeder uit de haaven moogen staan aanschouwen, is wel een' genaade van Godt, dien U E. met alle de haaren bevoolen zy, naa hartelijke groete ende gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, in haaste,
den 12 van Bloecimaandt, 1632.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

332.

Aan de Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheit.

Edele Mogende Heeren,

NAa dat ik den last, my van U Ed. Mog. by haare missive van den elfden deezer gegeven, hadde doen verstaan den Buurmeester en Gerechten van Blarikom, zoo is de voorsz. Buurmeester, nevens eenen van Naarden, mitsgaaders van Blarikom en Hilfersom op gisteren hier verscheenen. De redenen, hen moveerende om t'empescheeren 't effect van U Ed. Mog. appointement, in faveur van Pieter Adriaanszoon verleent, zijn, zoo zy zeggen, dat volgens hunne gerechtigheeden en oude costumen, niemande vrystaat de Goeische Gemeente te gebruiken, die by uitheemschen vaader geteelt is; dat ook niet en zal bevonden worden yemandt van dier qualiteit, by U Ed. Mog. gebeneficeert te zijn met het genot der voorsz. gemeente, uitgezeidt nu ruim vijf jaaren geleeden, eenen Frans Janszoon hunnen buurman; doch advoueren wel, dat by die van Naarden zoodaane weldaadt aan eenige vreemden is geindulgeert geweest: maar niet by de dorpen; dien zy nochtans schijnen zulx geoorloft te achten, als disponeerende van hun eigen gelijke. Ende alhoewel zy met den voorsz. Frans tot noch toe mogten hebben geconniveert, dat zy, mits t'itereeren van gratie in den persoon van Pieter Adriaanszoon, beginnen te apprehendeeren de consequentie van dien: gemerkt (naar hun zeggen, dat zy beloofden te verifieeren, alhoewel ik anders bericht ben) in Goeilandt groot getal van luiden gevonden wordt, die in gelijken graadt staan, en schier oft morgen 't zelfste zouden moogen verzoeken en obtineeren. Waar over zy geresolveert waaren zich daar tegens t'opposeeren, en zelfs de beesten van den voorsz. Pieter Adriaanszoon van der Gemeente te haalen. Niettemin, alzo ik hun vertoonde, dat zulx als smaakende geweldt, hun by U Ed. Mog. met reeden quaalijk afgenoomen zoude worden; verklaarden entlijk lie-

ver te willen den weg van rechte ingaan, en zich adresseeren aan d'Ed. Mog. Heeren van den Hoove, om eenige provisie. 't Welk ik in conformité van mijn devoir U Ed. Mog. hebbe gehad te verstandigen, omme daar tegens te moogen stellen alzulke ordre, als't maintineeren van de Hoogheidt der Graaflijkheid zal vereischen. Indien zy my de voorgemelde verificatien ter handt stellen, zal dezelve aan U Ed. Mog. op 't spoedigste overschikken; ondertusschen Godt bidde,

Edele Mogende Heeren,

U Ed. Mog. in gelukzaalige regeeringe altydts te bewaaren, en in haare goede gratie

Van den Huize te Muiden,
den 16 May 1632.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanen dienstwilligen
P. C. Hóóft.

333.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

WY verneemen nu in een wijle niet nieuws, uitgezeidt de bloemen, daar 't geboomt zich meê pronkt, naaryverende de Oosterfche en buurgewesten der zonne, met de geur van de kanneel hunnes lieflijken adems, daar de lucht den zijnen in schijnt op te haalen. Heeden was hier de zoon van mijnen zwaager Klock, die noch geen onderwijzer voor zijn' kinderen heeft. Wisselijk is't U E. vergeeten, wat ik laatst van D. Hasius voorsloeg, oft hy niet zoet daar op. Anders wensche dat 'er U E. eens aan peinsde, en mijnen zwaager bescheidt deedt hebben. Op morgen verwachte, in wisseling van den bygaanden horn uit Tacitus, de weekelijksche loopmaaren: doch met meerder graagheid, 't geen U E. mag vernooten hebben van de waarheid der zaake tegens Pappenhaim verricht. Want zal daar aan twijfel slaan, tot datze vervolgt; te meer, mits mijn Broeder Bartelotti, op mijn verzoek noopende dit punt, blijft zwijgende. Godt geeve dat het werk niet averechts geleege zy, en U E. de vult haarder deugdelijke begeerten, naa beede,

Mijn Heer en Broeder, van

In haast, uit mijn Toorentjen, den
16 van Bloecimaandt 1632.

U E.
Ganscdienstwilligen Broeder
P. C. Hóóft.

334.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

Hierin heeft U E. van beidts: maar d'ouwde deuntjens dunken my noch de best'al. Sint maandag hebbe geen schrijven van Amsterdam, uitgezeidt heeden een briefken van mijn Broeder Bartelotti, zonder eenige tijdingen, maar zich beroepende op eenen anderen, die gister schijnt aan de steiger aldaar gebleeven te zijn, by mangel van veerschuit. Niettemin hier was heeden een jongman, die wist te zeggen, dat de Koning van Zweeden Regensburg hadt laten leggen, om Walsstein te genaaken, die hem aan zekere stroom was verwachtede, en dacht te stuiten. Ingolstadt had ik te vooren gehoord, dat in onderhandeling met de beleggers stondt: dan vertrouw nu dat de maare zoo

goedt

goedt niet en is: alhoewel men wil dat Tilly daar begraven zy. Maar men zeidt my voor zeeker toe, dat Pappenhaim binnen Staaden in de knip is, en vergeefs zich onderwonden heeft door zijne vyanden te slaan. Mag men dat gelooven, en in dien hoek het Oostenrijksch geluk wat intoomen, 't zal de achtbaarheid der Zweedtsche waapenen grotelijx stijven, alhoewel 't gros der zaaken op het punt van 's Konings zwaardt draait. Men wil my ook vroedt maaken van goeder plaatse bericht te zijn, dat men in Brabandt geloof hadt eenig misverstandt tusschen den Prinse en d'algemeene Staaten gereezen te zijn, 't welk onze koomst te velde scheen te beletten: maar nu het tegendeel speurende, zich dapper bedremmelt vindt, mits zoo groot een hoop krijsvolx naa boven gezonden is: en noch meer, om de verzaameling van ruiters en knechten by Calis in Vrankrijk. Evenwel verstaat tot Amsterdam luiden te zijn, die schrijven uit Duinkerken hebben, dat m'er daar kleene zwaarigheidt in zet. Wie weet waar de einden vast zijn? Maar nocht Françoizen, nocht Nederlanders en konden aan die grenzen eertijds noit veel voordeels d'eene op d'ander winnen. Ende zijn aldaar veele oorloogen geëindigt, met wederlevering der veroverde plaatsen van beide zijden, zonder andre vrucht, als onderlinge schaade, en verwoesting der gewesten. Het schijnt dat daar veele vestingen gevonden worden, die zwaar om verkrachten zijn, en al verkracht weezende, lastig om te houden, voor den geenen die zijn landtpaalen overtreedt. Immers wy hebben by onzen tijdt den eenen en den anderen schuw gezien om 't oorlog met een blank hart aan te gaan. By omweegen jaa, ende onder naam van vreemden, en laten zy niet het elkanderen zuir te maaken: gelijk by den krijg in 't Landt te Cleef, by Genoa, en in 't Montferrat gevoert, gebleeken is. Oft men nu, daar de Spanjaart zoo veel' handen op zijn hoofdt, en plaatsen waar te neemen heeft, meent eenig open te zien om hem een' gewissen neep te geeven, is my onbekent. Altijds late my voorstaan, dat de Fransche raadt jegenwoordelijk te gaauw is, om zich lichtlijk aan schijn van klein en groot te vergaapen. 't Zy Gode bevoolen, en den zelyen U E. met de haare, aan de welke zich hartelijk is gebiedende,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

In haaste, uit mijn Toorentjen, den
23 van Bloeiemaandt 1632.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. H. O. F. T.

335.

Aan den zelden.

Mijn Heer en Broeder,

Alhoewel U E. geen achter uit hebt, schijnt het nochtans te mijnen aanzien gevaaren, die deeze week geen' nieuwmaaren vernoomen heb. U E. houd' het my ten besten, dat ik beloofde heusheidt voor schult rekene. Zoo vaart men met behoefstige maners. Nochtans is d'onbeschaamtheit zoo voorhoofdeloos niet, oft zy en laat my gedenken hoe quaaden betaalder ik nu een' wijle geweest ben. Maar 't heeft my quaalijk kunnen beuren den schatkaamer van Tacitus aan te spreken; dank hebbe d'overkoomst van verscheidene Heeren, in deezen hoek, dien ik heb moeten bywoonen, zoo over 't stuk van den Hinderdam, dien wy misschien zullen hier krijgen, alhoewel 't my noch wat verre te zoeken dunkt, als over dat van 's Graavelandt,

landt, 't welk ontrent Hilferfom by eenige uit Amsterdam van de Heeren Staaten verworven is. Nu begin ik my te bekeeren, en zinde hierby een verschen flip van dat prachtig gewaad. Zoo de Wijk U E met haar' genuglijkheid niet betovert, oft in slaap van vergeetenis uwer vrienden gesuydt heeft, gelieve eens te denken aan den geenen, die gaaren onder dat getal gerekent bleef, en alrijds,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Uit mijn Toorentjen, den 3 van
Zoomermaandt 1632.

Dienstwilligste Broeder

P. C. Hóóft.

336.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

Hier heeft U E. den bak met ouwekost te rug. De geur is my genoeg geweest van zoo zwaar een' spijsze. 't Geldt op Graaf Henrix hoofdt gesteldt benieuwt my niet: hem, denk ik wel, noch min; die weeten moet, dat men op zulk waater zulken visch vangt. Dies achte dat hy op zijn hoede zal zijn, tegens de geenen die hun lijf aan 't zijn zouden willen te kost leggen: van welke hartvochtigheidt men zeldtzaame proeven ziet. Dat hem zijn eige benden zouden overleeveren, is by my een oudt wijf met lange ooren, zoo men zeidt. Want het heeft niet alleen veel snaps in, die lichtelijk uitlekt, oft beluistert wordt, maar zoo veele verkens zouden dunne spoeling van dat geldt maaken, ende 't zap der koole niet waardt weezen. Maar hoe hy min volx by een krijgt, hoe hy meer gevaars loopt: ende ben wel verwondert dat men van geen' grooter toevloedt hoort. Men zoude zeggen, dat hy dus een stuk niet by der handt genoomen hadt, zonder gewissen toeverlaat. De spraak ging t'Amsterdam, ende U E. hadt des iets te vooren aangeroot, dat men, binnen weenig daagen, wat zeldtzaams zoude hooren opdonderen. Daarentusfchen floert het vast heenen, ende verneemt men nocht afval van 's vyandts zijde, nocht inval van de Zweeden te zijnen bodem, daar by veelen groote staat op gemaakt wordt. Men heeft nu laatst weder in vijf, ende onlanx daar naa in vijftien tonnen schats bewilligt, op voorgeeven, dat men in 't kort gewaar zoude worden, hoe oorbaarlijk de penningen besteedt wierden. Moogelijk is de zweer noch niet rijp, zeidt men. Maar mijns bedunkens behoorde alles teffens uit te bersten. Nu kan 'er de vyandt een' pap op leggen, en de zucht ver trekken, de bobbel doen zitten gaan. Zijn 'er meer Nederlandtsche Heeren misnoegt, men zal hen zoeken te paayen, ende zy blijdt toe zijn, dat ze op 's Graaven kosten tot hun vermeeten geraaken, hem latende in de pekel steeken. Ik hoop nochtans een beter, al ducht ik dat de groote toeleg ergens haapt, ende dat zy lichtelijk geen beter geluk hebben zal, dan gemeenlijk de groote aanstaagen doen. Daar behooren veel' platen tot zoo een harnas, ende hebben weldig veel passens aan, eer ze gladt aan 't lijf willen staan. Dan breekt'er noch wel een riem oft gesp; ende een half uur tijds, dat men van doen heeft, om die te verstellen, verbrodt het heele spel. Zoo komt 'er vaak maar een muis voor den dag, daar de bergen in arbeidt gingen. 't Gaat evenwel noch voor windt met ons, al waait het geen topzeil; ende dat ik geloove, men hadt geen giffing op zoo bats een' antwoordt van Maastricht gemaakt. My verlangt onverdulde-
lijk

lijk naa d'uitkoomst deezer beleegering, ende wat het zijn mag dat 'er broedt. U E. nochtans en neeme de moeite niet van my vooreerst te schrijven. Wy staan op onze reize naa Alkmaar, en denken morgen avondt binnen Amsterdam te slaapen. Dat wy aldaar laastmaals wat booven onze rekening toefden, samt andere besigheidt, heeft mijnen voortgang in Tacitus verhindert. Ook heeft U E. nu voor al een' wijle genoeg te blokken aan 't uitschrijven. Niettemin, om voor mijn vertrek U E. het eindt der jaarboeken te doen zien, heb ten laastten den paarden willen slachten, die den draf spoeyen, als de dagreis ten avondt loopt, en hun de snof der stallen in de neus slaat. U E. heeft het dan hier by, ende daar in d'allerbeweeglijkste stof tot een treurspel, die in boeken te vinden zy. De fortune van Octavia is bitter zeeker; maar die van Servilia deert my noch bet, om veele reeden hier te lang: ende wordt met uitgezochte erbarmenis door onzen schrijver ten toon gesteldt. Dies, om 'er deur te geraaken, heb ook gestaakt den tredt mijner Historien: tredt, zeg ik: want deeze stijl wil nocht looplen nocht vloeyen, in mijnen zin, maar met gemeete schreeden gaan. Van de Historien van Tacitus heb ik een stuk in voorraadt, ende U E. een wijl werk daar aan, ten gevalle van den welken ik willig zal voortsvaaren: maar eerst, zoo 't haar gelieft, het kort begrip van elk jaarboek vertolken. Indien 't U E. anders verstaat, ik blijve om haar orde te volgen, ende

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Uit mijn Toorentjen, den zesden
van Zoemermaandt 1632.

Weldienstwillige verplichte Broeder

P. C. H O O F T.

337.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

Gisteren naa den middag werdt my de tijding van Venloo, Roermonde, en Straalen, van Weesp geboodtschapt; maar en hebbe die niet voor vol aangenoomen, eer ik U E. schrijven van heeden ontving, 't welk derhalven den dank daar voor hebbe. Zoo 't voorts op Maastricht gemunt is, hoope dat zijn Vorstl. Doorl. haar maate wel zal genoomen hebben. Echter twijfelt my oft dit het hoofdtwit van onzen toeleg zy, en 't geene zoo ernstelijk met Vrankrijk gehandelt is. Van verscheidene Heeren versta ik, datter een groot kindt in de geboorte staat. De Heemel maak 'er den Staat blijde moeder af. Burgermeester Paats van Leiden zeide my laastmaals, uit den Heere Broekhooven verstaan te hebben, dat tot dien tijdt toe, alles naa wensch ging, en geschaapen was gelukkig af te loopen, 't en waar Godt zich daar merkelyk tegens stelde. Daar uit iste oordeelen, dat de raadt nergens uitgelekt was, en de vyandt op geen verzet stondt. Burgermeester Paauw zeide my op Pinxter, dat hy voordeezen veel wat gissinx placht te kunnen maaken, nu niet altoos, nocte zijnen zoon den Raadt Pensionaris yets hadt willen afvraagen, maar hieldt voor zeeker datter yet wigtigs broedde. De Raadsheer Van den Honaart heeft my voor eenige daagen 't eerste Boek mijner Historie weedergezonden, met zoo krafftig een verzoek om 't volgende te hebben, dat my zeer lief is te verstaan hoe U E. bykans daar deur is. Ende zal daaromme benoodigt zijn eens over te koo-

koomen , om te vergelijken , 't geen U E. zeidt met my te moeten overweegen , 't en zy U E. eerstdaags kan een reiken herwaarts maaken ; waar aan de meeste vrundtschap geschieden zoude ,

Mijn Heer en Broeder ,

Uit mijn Toorentjen , haastig
en half by donker , den 7
van Zoomermaandt 1632.

U E.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

338.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder ,

DAnk heb U E. voor 't bestellen der lijfrenten aan Sr. Carel, en de tijdingen van 't veroveren der Schanssen. Doch U E. twijfelde noch aan Zandtvliet. Watter af zy hoope op morgen wijs te worden. Maar hebbe heeden daar en booven alhier verstaan, dat Maaftricht met den Prinsse overkoomen zoude zijn, zoo't gerucht tot Amsterdam luidde, dat by maatige liefhebbers noch niet aangenoomen wordt. Voor my, en weete wat denken, dobberende tusschen vreeze van neen, en hoope van jaa. Datter hooge gemikt is van onzer zijde, gaat vast, en doet my gelooven, zoo 't op deeze stadt is, dat m'er eenig verstandt binnen heeft, en moogelijk Luiker Waalen geweest zijn de geenen, die men in den Haage voor Françoizen heeft uitgegeeven. 't Groot volk wederom, dat daarin gebragt is, geeft te duchten, dat dien van binnen nu de handen gebonden zullen zijn. My verlangt ook grootelijx hoe 't aan de Moezel afloopen zal, daar U E. vermaande dat de Spaansche troepen in een bos bezet waaren. Is 't zoo, ik acht dat het op een verdrag uitkoomen wil, waar by de beknipten 't leeven bedingen zullen, met verlies van waapenen, en belofte van in zeekeren tijdt, over hunne zijde niet te dienen. Want zoo veel volx in kouwden bloede te slaan, waar hardt en haatelijk; hen tusschen de boomen te bestooken, hachelijk; mits het behoudener orde niet geschieden kan. Dusdaane spiegelingen, en slaagen van den blinden naa 't ey, gelijk men zeidt, dwingt my de armoede van beter stof U E. voor vergelding haarder nieuwe maaren aan te smeeran. Zy vergeeve 't mijnen goeden wille; die nochtans om U E. arbeidt in 't uitschrijven der Historie te troosten, hier weder een rak uit Tacitus by zeindt, dat zich zeer kribbig heeft laten vinden. Op zondag naastkoomende hoopen U E. hier te zien, zoo 't Gode belieft, die haar in genaade bevoolen houde, en in U E. goede gunste,

Mijn Heer en Broeder ,

Uit mijn Toorentjen, den 13
van Zoomermaandt 1632.

U E.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

Indien U E. weet, wat het deursteecken van den Kouwsteinschen dijk beduidt, gunt'er my ook de kennis af.

339.

Aan ROCHUS VAN DEN HONAAART,
Raadt in den Hoogen Raade.

Edele hooggeleerde Heere,

Schoon 't werk ten einde gebragt hebbende, moest ik voor overloon rekenen zoo eerlijk een' getuigenis, als 't Uwer Ed. ende den Heere Schotte gelieft heeft, mijn' Historien op de handt te geven. Wel vind ik, in eigen gewisse gaande, dat deeze meer gunst als vergelding is; maar echter eenen zoeten troost in 't winnen der goede geneegenheidt van zoo waarde ende achtbaare Heeren. Ende gevoel my hier door niet weenig verquikt onder den last, dien ik op mijnen hals gehaalt heb, om van mijne leedige uren te verantwoorden. Volmaakter niettemin zoude mijn genoegen zijn, waaren U Edd. gedient geweest, met mijn' doolingen aan te wijzen. Bekenne eevenwel, dat dit, om de meenigvuldigheidt der zelve, te veel gevergt is, aan persoonaadjen bezig in zoo prangend een' bekommering, als die van d'opperste rechtspraak. Op hoope nochtans, dat U Edd. haar oordeel, aan 't gemeene beste verplicht, my niet ten deele zullen weigeren, maar 't zelve ten minsten over de grooffte mijner mislaagen vellen, heb geirne hier nevens gezonden het tweede boek met een stuk van 't derde, zoo haast de uitschrijver daar afscheidde, ende eer 't by my overzien was. U Edd. tijdt voor te schrijven, waar te vermeetel van my; dien dit kindt uit zoo hoog een' schoole nemmermeer te spaade zal wederkeeren, als ik het maar geschikter en geleerder mag thuis krijgen, want tot hierentoe vergeef ik my 't praalen met gloorie, die anderen toekomt. Vergaave U Ed. slechts zoo lichtelijk de balddaadt deezer aanmoeyenis, den geenen die in allen gevalle altoos genoeg versiert zal zijn, mits oorlof van haar verwervende om zich te moogen teekenen,

Edele, hooggeleerde Heere,

Uwer Ed.

Van den Huize te Muiden, den
21 van Zoomermaandt 1632.

Ootmoedigsten onderdaansten dienaar

P. C. H O O F T.

340.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Bræder,

Wat heb ik een Maandag stilzwijgend op den veerman gevloekt, om dat hy my niet eenen brief meedebragt. Sint zijnder my twee van andre vrienden geworden; waar by ik zie dat het zijn' schuldt niet en is, maar moogelijk van U E. ziekte, die my de loopmaaren, anders zoo wel op haaren tijdt passende, moogelijk onderschept heeft. 't Bedroeft my te denken dat U E. te zwak zoude zijn om my te bedenken met een bruikgoedt, daar ik voortaan schier eigendoom aan reeken, gelijk de boeren, die drijven dat men hun ongelijk doet, als men hen om goede reede van een' hofsteede zet. Ik bid U E. verlicht my van dien last, oft laat my ten minsten 't gemeen ongeluk weeten. Want

Twijffende vreez vreeft alle quaaden t'zaamen.

Zoo lang ik daar in steek, oft ducht dat U E. van huis is, en dar ik 't vervolg mijner Historien nocht zenden, nocht haar vergen

Mm

voorts

voorts te schrijven. Wel waag ik hier by een stuk uit onzen Staatwijzen man, dat verlooren wordende wat lichter om boeten zoude zijn. Van yet nieuws en is my niet verkundtschap, uitgezeidt dat de tijdingen van de schanffen, by Antwerpen, opdroogen. 't Iseen' groote konst van ons yveraars, leugens te gelooven, die wy zelf verziert hebben. Recht averechtich, maar in gelijken zin, begruizen de kinderen alzoó hun eigen bakhuis, en zijn 'er af vervaart, als zy 't in den spiegel zien. Godt geeve dat ik alzoó bedroogen zy met d'inbeelding uwer krankheidt, ende dat U E. zoo wel vaare, als haar wel wenscht,

Mijn Heer en Broeder,

Uit mijn Toorentjen, den 23
van Zoomermaandt, 1632.

U E.

Toegenege dienstwillige Broeder

P. C. Hóóft.

341.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

HEden hadden wy rekening op U E. koomste gemaakt, denkende dat Sint Jan zich moogelijk naa de Geuzery, ende 't verleggen der Haarlemmermarkt zoude schikken, en ons de gewoonlijke warmte leveren. Maar wie zag hem ooit zoo verkleumt in 't landt koomen? 't Schijnt dat hy hovaardy heeft in Kersmis, ten minsten van koude en guurigheidt te gelijken: oft dat de tijdt blutsch is van zoomers, ende voortaan niet heeft dan winterweêr, om ons by te zetten. Zoude de Spanjaart de hitte wel t'zijnent bekommert houden, om, nu 't hem aan soldaaten gebreekt, d'onze voor Maastricht, met booze daagen en bittre nachten te bevechten? Lappen en Finnen hadt men van doen, om by zulk eenen hemel 't veldt te houden. Maar hoe fel dat het waait, daar komt weenig tijdings, dunkt my, van daar herwaarts over. Dit doet my vreezen dat het in den windt is: al zeidt men, geen tijng goê tijng. Ende is mijn verlangen des te vieriger opgeblaazen door die koelte. Zoo U E. eenige lucht heeft, 't zy meê oft tegensgaande, gun 'er ons de snuf af: insgelijx van Duitslandt, daar men vaart, als de bedijkers der meeren, die 't laagste waater quaalijkt booven kunnen krijgen, ende op 't laatst eerst de meeste wellen zien opborrelen. Wat plooy de zaaken in Beemen neemen zullen, met de koomst des Zweedtschen Koninx, behoort men nu haast wijs te worden. De Sax heeft my schendig uit den nestegenoomen, met het goetd gevoelen dat ik eertijds van hem had. Men zeidt my nu, dat hy te stip is, met op zijn' maaltijdt te passen. Een gemeen burger hoort zelden daar kijven om van zijn wijf. Maar de geschiktheidt van Krijsoversten is in wat anders geleege: ende naa dat ik hoore, weet hy zoo wel niet van opstaan, als van zitten gaan. Des Kaizars krachten zijn met geen' groote beekers uit te drinken: Godt beeter 't, die U E. in gunst, ende in de haare houde,

Mijn Heer en Broeder,

Ter vlucht, van den Huize te Muiden,
den 27 van Zoomermaandt 1632.

U E.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

Den ingeslooten bid ik U E. te doen voortbestellen.

342. Aan

342.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe,

DE roê maakt goê kinderen, gelijk U E. ziet, mits ik my gaa beeteren met ſchrijven, naa 't laafte kijven dat ik van haargehoort heb. Want deeze is alleenlijk om dat te bewijzen, ende niet om U E. van onze koomſte te waarſchouwen. Wy hadden 'er wel onzen mondt op gemaakt, tegens deeze ingaande week. Maar wat daagen hebben wy alle daags? Sint Jan moet zijn tijdt vergift hebben. Uit wat hoek dat de windt ook waait, geen' warmte komt 'er over. Ik erbarme my over onze arme pruimen, die niet een zonneſchijn gebeuren mag. Wanneer zal 't eens zijn, dat wy die rijpe geeltjes met haaren waas, onder de blaauwe van Damafco zullen zien uitſteeken, als ſtarren aan haaren hemel? Ik waatertand'er nu meer naa, dan als ik ze in 't oog heb, en ſlacht Homerus in dit ſtuk, die 't leevendigſte gezicht hadt, toen hy blindt was, ende door 't verlangen naa de verwen en maaxels der dingen, d'innerlijke verbeelding der zelve ſchijnt geſterkt te hebben. Ik hoorde wel eer, datje kunſjens kondt. Is 't waar, zoo ſpreek een hoog tooverwoordt, ende doende meer als Circe, ſteek het weeder in een ander bakhuis. Oft zoo U E. oogen zonnen zijn, gelijk de vryers plagten te zweeren, zeint'er ons een over tot geleide derwaarts aan. Oft plant'er een in de Beverwijk, om Joffrouwe Tols uit te lokken, die ook tegens geen koude mag, al is ze beter gedoft met vlees en vet, dan wy zijn,

Mejoffrouwe,

U E.

Ter vlucht, uit mijn Toorentjen, den
27 van Zoomermaandt, 1632.

Verplichte dienſtwillige,
P. C. H O O F T en H. H E L L E M A N S.

343.

Aan de Heeren van de Rekeninghe.

Edele Mogende Heeren,

IN voldoeninge van U Ed. Mog. miſſive van den 12 deezer, heb ik bezichtigt de weilanden, jegenwoordelijk ingeſteeken en bezaaidt tuſſchen Muiden en Naarden; en dezelve bevonden naa raaminge te weezen niet booven acht morgen, in verſcheide parçeelen, dewelke noch (naar dat by die van Naarden wordt geſuſtineert,) vry zouden zijn van ſchooftienden, ten aanzien dat zy ordinarie koptienden zijn betaalende, eeven als de bouwlanden van Goeilandt: uitgezeidt een perçeelken geleegen by weſten Muiderberg aan den Zeedijk, groot ontrent twee hondt, en een ander leggende in Weesperkarſpel by de Naarder Meer, groot ontrent vier hondt, die geen' koptienden ſubjeet weezende, dienvolgens alleene de ſchooftienden aan de Graaflijkheit zouden ſchuldig zijn: Waar uit mijns bedunkens, de koſten van eenen rechtelijken koopdag niet en zouden kunnen vervallen worden. Hebbe derhalven beſt gedacht hier op te verwachten Uwer Ed. Mog. naader intentie, om my daar naa te reguleeren; als ſchuldigis,

Edele Mogende Heeren,

U Ed. Mog.

Van den Huize te Muiden,
den 18 July 1632.

Onderdaane dienſtwillige

P. C. H O O F T.

M m 3

344. Aan

344.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

't **G**erucht, zoo ik zie, heeft U E. drokken maandag met maagere stoffe van nieuwemaaren begunstigt. De looptijdingen weeten ook weenig van Maastricht te zeggen, en dat noch meer van goeden moedt, als van grooten voortgang tegens die Stadt. Graaf Henrik krijgt veel volx, met de pen, en blijft eeven zwak. Maar my verlangt te hooren wat de Prins voor een werk aan de graften voorheeft, dat de beleegerden zoo haast schijnt tot reede te zullen brengen. Zoud' het wel een' mijne zijn in dat hooge landt, met het springen der welke zijn Doorl. meent de graft te vullen? Oft zijn 't maar praatjens, gelijk wy der veele gehadt hebben? Indien U E. yet verneemt van naadruk, legge 't my toe; en ons op maandag naastkoomende t'Amsterdam te zijn, zoo 't Gode gelieft; dien U E. met alle de haare in schut bevoolen zy, nevens hartelijke groete ende gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Uit mijn Toorentjen, in haast, den
27 van Hooimaandt 1632.

Toegenegen dienstwilligen Broeder

P. C. HÓÓFT.

345.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

IK had gedacht heeden t'Amsterdam te zijn. Maar in deezen morgenstondt krijgt mijn Huisvrouw tijding, dat haar Zuster t'Iselstein van kinde bevallen is: zulx zy daatelijk derwaarts gaat, en my staat hier te blijven. Daarom zende 't ingeleide, en verwacht t'avondt de loopmaaren, met het geene daar meer mag zijn: zonderling van Pappenhaims afkoomen. Want Joffrouwe de Groot ons hier eergister bezoekende, zeide die tijding te hebben van den Raadtsheer haaren broeder; en is in mijnen zin bezwaarlijk. De tijdt dwingt my te endigen; met gebiedenis en groete,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
2 van Oestmaandt 1632.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. HÓÓFT.

Indien U E. gelieft my in deezen Weduwnaars staat te bezoeken, om de stukken uit Tacitus te beeteren, zult welkoom zijn.

346.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

OP gister heb ik U E. verftendigt, hoe mijn' huisvrouw naa Iselstein ging, om 't bevallen haarder zuster: 't welk my hier deedt blijven, en U E. eenige korte begrippen van de Boeken van Tacitus zenden. Maar 't zelve is te krank van vermoogen geweest, om U E. tot antwoordt te verwekken, die my daarentusschen meer naa andere daagelijksche tijdingen laat hongeren, als naa de loopmaaren, dewelke hier noch zouden te bekoomen zijn. Denkende dan
dit

dit verdient te hebben met mijn traagheid in 't overzetten, hebbe my heeden zoo veel te bet willen spoeyen, en met dit bygaande papier genaade zingen: om eens te verneemen, wat Pappenheim zeggen wil, wat wy daar tegens hebben, en oft de Zweedt en Kaizar in een gevecht beide gebleeven zijn, dewijl m'er naauwlijx meer af hoort mompelen. Zoo 't U E. ook gelieft zelf boode te zijn, om met eenen de kladden te zuiveren der overschietende stukken, zult welkoom weezen, op eens onbestorven Weduwnaars disgerecht. Ten minsten gewerde my taal oft teeken van U E. die met de zijnen Gode bevoolen zy, en dienstelijk gegroet,

Mijn Heer en Broeder, van

Van den Huize te Muiden, den
3 van Oestmaandt 1632.

U E.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

347.

Aan de Heeren van de Rekeninge in Hollandt.

Edele Moogende Heeren,

NAar ontfang van uwer Ed. Mog. missive gedateert den 4 deezer, heb ik verstaan in Weesperkerspel noch een half morgen weilands ingesteeken, en met rogge bezaaidt te zijn, toekomende den eigenaar van 't half morgen by de Naarder Meer. Met den welken en dien van 't landt by Muiderberg, ik geaccordeert ben, als de nevensgevoegde Acte uitwijst, en zal van de xxij sz. zuivers overschietende, gebruiken naa ordre verwacht van U Ed. Mog. dewelke

Edele Mogende Heeren,

Godt Almagtig in gelukzaalige regeeringe altijdts bewaare, en in haare goede gratie

U Ed. Mog.

Van den Huize te Muiden,
den 8 Augusty 1632.

Onderdaanen dienstwilligen

P. C. Hóóft.

348.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

IK heb alhier geleezen de loopmaaren op gisteren uitgekoomen, en daarin de haavening van vijf scheepen uit Oostindien. Verstaavoorts, hoe dezelve geschat worden op 70 tonnen goudts, en dat de *aandeelen* * gereezen zijn tot 2 of 93: zijnde zommigen van gevoelen, dat 'er noch 2, anderen, noch 3 hulken van Suratte en Cormandel verwacht worden, met rijke laading. Nu zoude my gaarne laten raaden, oft best verkoft, oft gehouden waar, en weeten wat U E. met de haare voor heeft. My dunkt, dat men op dus staatelijk eenen wederkeer geen' rekeninge gemaakt en hadt, en de Bewinthebbers quaalijk min zullen kunnen als een goede uitdeeling doen, uit de welke echter williging in deezen handel geschaapen waar te spruiten. U E. begunstige my met een rijp goetdunken op deeze stoffe. Van de tijdingen uit ons leeger bezeffe wel dat luttel naa te zeggen is. De loopmaar heeft de teertonnen haast op de staaken, om ze aan te steeken. Maar wie kan op die losheidt bouwen? Indien U E. yet grondigers heeft, 't zy van daar oft uit Duitslandt, zal my wonder welkoom weezen. Tot Iselstein verstond ik, hoe de troepen

* *Actien.*

van Graave Henrik eer sleeten, als groeiden. Tot Utrecht was men doende om burgers naa de grensplaatsen in bezetting te zenden. Alle d'onzen schijnen voor gewis de Maaskant verlaaten te hebben, en naa 't leeger vertoogen te zijn. Dingen, die my gelooven doen, dat de Prins geen volk missen mag. Quaat nu zoo krap met lijftocht om, 't stondt'er quaalijk geschooren. 't Is een stuk van magtig verlank en verlangen, dat'er draait. Godt geev' ons een' zaalige uitkoomst, en U E. de vulte haarder deugdelijker begeerten, naa wensch,

Mijn Heer en Broeder, van

Van den Huize te Muiden, den
15 van Oestmaandt 1632.

U E.

Ganschdienstwiligen Broeder
P. C. Hóóft.

349.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe,

WAt voor liefkruidt heeft U E. mijn Susanne ingegeven, dat haar zoo doet quijnen, en jooken naa U E. jegenwoordigheidt? 't Meisjen heeft het heele hoofdt vol Tesselschaas, ende droomt by lichten dag van de genoote vriendschappen, lekkende haare vingeren naa den hoonig van U E. lieflijkheidt. Ik begin Huigens uit zijn' weer te zetten, ende voor vol aan te neemen dat gy toveren kunt, of ten minsten eenige kunsjens, die wat meer in hebben als een ydele haaring. Om zich eenigzins te verlichten van den brandt der koortse, heeft zy zich wat minnebloedts af laten tappen, en zeindt het hier by, tot een schenkaadje. Arme sloof, die hier door lichtenis meent te krijgen! z' Is op den verkeerden weg. Die van tovery geneezen wil, moet zelf bloedt van de kol hebben. Kan ik haar dat dietschmaaken, zoo vreeft vry onder haar' lippen te koomen want zy zullen U E. zoo nijpen dat'er 't roode zweet naa volgt. Dat wedde ik dat helpen zal, en wenschte daarom U E. hoe eer hoe liever hier. Maar om niet te vinnig een spel te drijven, waar goet, dat wy een pleister van pruimen op het zeer leiden, ende die weeten van geen rijp worden, voor over acht daagen. Bidden dan dat U E. niet in de naaste, maar in 't eerst van de week daar aan, naamelijk met den herfst, over koome, om haare guurigheidt, met de zoete melk van U E. hart, wat te smijdingen. Zoo zullen wy 't ber van September niet voelen, dat zoo zeer naa den winter smaakt, dien hy in den mondt heeft. Zijn eerste dag is een woonsdag: 't welk ik zeg, uitzorge dat'er 't Alkmaar geen' almanakken zijn. U E. kieze dien tot het aanveinden der reize, oft een etmaal oft twee te vooren, naa haare beste geleegenheidt: maar wy dienden 't te weeten. Ende ons daar toe verlaatende, zullen U E. met haar lieven Krombalg en kinderen Gode beveelen, nevens hartlijke groetenis,

Mejoffrouwe, van

Van den Huize te Muiden, den
20 van Oestmaandt, 1632.

U E.

Verplichten dienstwilligen
P. C. Hóóft.

350. Aan

350.

Aan NICOLAAS VAN KINSCHOT,
Advocaat Fiscaal.

Mijn Heere,

TErstondt naa den ontfang van U Ed. missive, gedateert den lesten Augusty, heb ik naagezocht d'informatien, genoomen op de manslagt, geperpetreert by Mr. Wijbrandt Jacobszoon Chirurgen, zonder dezelve onder mijne papieren, nocht hier, nochte tot Amsterdam, daar die ten deele beruften, te kunnen vinden. Meene niet, dat my eenige andere informatien van doodtslaagen by mijner tijdt gevallen, zijn ontbreekende, nochte kan verzinnen in wat maniere deeze moogen zijn vermist, 't en zy ik die voor deezen te Hove gezonden heb, 't welk niet zoude kunnen verzeekeren, mits den langen tijdt zedert dit fait verstreken. Ben nochtans gewoon in zulken gevalle copie over te schikken, om d'origineelen te raadete houden. My is ten hoogsten leedt, U Ed. en de Justitie in deezen niet te kunnen dienen naa haare begeerte. Doch om 't voorz. defect, zoo veel doenlijk is, te suppleeren, hebbe hier by gevoegt de sententie over hem geveldt den 12den October 1612. waarmede ik verhoop U Ed. eenigzins geholpen zal weezen, dewelke,

Mijn Heere,

met alle die haar lief zijn, den Almoogenden in schut en scherm bevoelen blijven, naa hartlijke groete, dienst en eerbiedenis van

U E.

Van den Huize te Muiden,
den 3 September 1632.

Ganschtogeneegen en verplichten dienaar

P. C. H O O F T.

351.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

't **E**N zal niet te veel zijn U E. noch eens te bedanken, voor de ernstige zorg om mijne Historien wel te dubbelen: en voor zijne heusche uitbiedenis den Heer Mostaart, den welken U E. gelieve dienstelijk te groeten uit mijnen naame. Mijn zwaager Klock quam gister avondt hier, om zijn huisvrouw te haalen, en vertrok deezen naamiddag, om zijnen rest van boere raadtspleeging morgen niet te verzuimen. Hy zeidt my, hoe mijn Neef P. J. Hóóft van huis is geweest, en hem te dier oorzaak 't afschrift van U E. handt tot noch toe niet geleevert: nam derhalven aan 't zelve aan U E. te bestellen. Zoo hy 't vergeet, U E. gelieve daarom te zeinden; want mijn neef zal 't tijds genoeg bekoomen, als U E. 't zelve gebeezeit zal hebben. Mijn zwaager voorz. bragt de loopmaaren meede, en daarenbooven 't zweevendt gerucht van Fridlandts nederlaage. Maar de loopmaaren van Italien hebben daaraf voor deezen gewaagt, en herroepen hun woordt nu plat uit. Dit doet my duchten, dat het droomen zijn, rijzende uit gissinge, verwekt door den standt der dingen en 't gebuirschap van de leegers ter weederzijden. Zoo 't vervolgt, achte U E. het my week en warm zal overschikken. Waar-

toe

toe my verlaatende , zal dezelve met alle de haaren den Almoogen-
den beveelen, en in haare goede gunste,

Mijn Heer en Broeder,

Uit mijn Toorentjen, den 5
van Herfstmaandt, 1632.

U E.
Verplichten dienstwilligen Broeder
P. C. Hóóft.

352.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe,

DAnk heb U E. schrijven heeden ontfangen , dat my tot een' bril
gedient heeft, om te zien de gedachten uwer E. die hier noch
by haare vrienden gebleeven waaren. Die een gedeelte van de ziel
behoudt, mag niet zeggen heel verlaaten te zijn. Maar ik benijde de
lucht van Valkenburg, die meer magts op de gezondheid van U E.
Krommetjen van verre heeft , dan de lucht van Abkoude van naa-
by doet. Evenwel is ons lief , dat hy aan de beterhandt is , al ver-
driet ons dat de gencezing uit eenen anderen hoek herkomt. Mijn'
huisvrouw laat zich al voorstaan dat het schoolziekte was , spruiten-
de uit ons onvermoogen om zijner E. de siere te doen, die hy waardt
is. Dan wat is 't ? 't En heeft aan geen en goeden wille ontbrooken.
Zoo U E. haar deeze inbeelding uit den hoofde begeert te slaan , ge-
lieve onze perzen hier te koomen proeven , als zy rijp geworden
zullen zijn door 't goede weder , dat zich schaamen zal achter te
blijven , naardien 't van U E. tovertonge bezwooren is te voorschijn
te koomen. Ondertusschen speelt my het koninxdeuntjen in den zin.
't Eerste veirs hebbe vertolkt, oft veel eer naagekuiert, als U E. zien
mag. Zoo 't U E. maar half wel gevalt , zal 't zoeken wat te schaa-
ven , en mogelijk yet daaraan te flanssen : wenschende U E. in yet
grooters te dienen , en dat de goede Godt haar en alle de haaren in
genaade bewaare ; nevens vierige groetenis ook aan U E. lieven man,
en d'andere vrienden aldaar, van

Van den Huize te Muiden, in haaste,
den 7 van Herfstmaandt 1632.

U E.
Verplichten dienstwilligen
P. C. Hóóft.

353.

Aan JUSTUS BAAK.

Mijn Heer en Broeder,

WY waanden op gister tot Amsterdam te koomen, ons toeleggen-
de ter bruiloft genoodigt te worden; maar hebben uit mijnen
Broeder verstaan , hoe Neef Baleestel ziekelijk en de feest uitgesteld
is. Derhalven wenschte wel , dat U E. geliefde van den Vondel aan
te zeggen , dat onze overkoomst noch , voor een wijle , onzeeker
blijft. Zulx, indien hy haastig is naa mijn gevoelen op zijn betrachte
werk , zoude dienen eens hier te verschijnen. Zoo U E. hem verzel-
schapt, zal ons hartelijk welkoom zijn. De loopmaaren heb ik door-
loopen , ende magtige zwaarigheidt aan den Saxischen kant daar
in gespeurt. Duitslandt leert wat het draagen kan, ende zijn' krach-
ten kennen: wy daar uit, wat men met zoodaanig geweldt, als't een
blok maaken wilde , op Turk oft andere Barbaaren zoude kunnen
uitrechten. 't Welk my erinnert de veirzen van Lucanus:

Heu !

*Heu! quantum potuit terræ pelagique parari
Hoc, quem civiles hauserunt, sanguine, dextræ?*

Wat kon men winste doen, te water en te landt,

Met zoo veel bloedts, gestort door burgerlijke handt?

Is 't dat U E. iet zonderlinx heeft, vertrouwe dat'er haar' pen niet op slaapen zal. 't Nieuw van hier slacht den schelvisch, die van Utrecht naa Amsterdam keert. 't Versch is'er af: maar niet van de goede geneegenheidt,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
12 van Herftmaandt 1632.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

354.

Aan NICOLAAS VAN KINSCHOT,
Advocaat Fiscaal.

Mijn Heere,

U Ed. vertrouw ik, zal den mijnen van den 3 deezer ontfangen hebben. Nu komt my voor, hoe Mr. Wijbrandt Jacobszoon den Hoove, op 't interinement zijner brieven van remissie, niet voldaan heeft, zonder nochtans gedetineert te weezen. Wenschte derhalven wel te weeten, hoe ik jegens hem zal hebben te handelen, in geval hy bestaan mogt dit quartier te frequenteeren. Waar op my gunste zijn zal U Ed. Instructie t'ontfangen. In memorie der goede en vroolijke chiere, voor een' wijle ten huize van U Ed. genooten, zeinde hier nevens eenige van onze Goeische vruchten; de heide en draagt'er geen' beter. Ende op vertrouwen, datze met zoo goetd een harte zullen aanveirdt, als gezonden zijn, zal U Ed, met allen die haar lief zijn,

Mijn Heere,

den Almoogenden bevoolen laten, nevens vrundtlijke groete en eerbiedenis, van

U Ed.

Van den Huize te Muiden,
den 15 September 1632.

Ganschtogeneegen en verplichten dienaar

P. C. H O O F T.

355.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

Mijn Duitche Zwijger * schreeuwt, dat uit oog en harte te raaken, twee verliezen zijn, die op eenen worp loopen. Want nu hy verlet wordt van week tot week voor U E. te verschijnen, zwijgen niet alleen de loopmaaren, die men doch hier aan 't spreken kan krijgen, maar ook de brieven, die ik ongelijk trouwer houde, en voor regel mijns geloofs in 't stuk der nieuwe tijdingen. De gedrukte blaazen uit, de aamtogt die Neurenberg gekreegen heeft, dat Breslauw verzeekert, Silezien heel gezuivert is. Dit laatste dunkt my van geen' geringen naadruk, zoo 't waar is, gelijk ik meene bericht te zijn, dat dit gewest van vaster geleegenheidt, en houwbaarder als Boheemen zoude weezen, jaa in vermoogen dien Rijke luttel toegeeven. U E. zal 't aldaar best verstaan, en my verstendigen kunnen. Indien by monde, nevens den Heer Mostaart en Vondelen, zult hartelijk welkoom zijn. Mag 't er niet uit vallen, zoo moeten

N n

ons

ons met een briefken troosten. Misschien heeft U E. de snuf al weg, van 't geene in den Haage verhandelt mag weezen. Ik verlang daarna, met wat ongedulds. Want t'Amsterdam was in de Vroedschap het zwijgen op den eedt bevoelen. 't Waar echter wonder, zoo 't daar oft in andere steeden niet uit en lekte, op wat punten men geraadtpleegt heeft. Ook zeidt men t'Amsterdam de kamer zoo dicht niet geweest te zijn, oft zeker persoon en wist des andren daags op een prik wat daar omgegaan was. Maar 't is my niet ter ooren gekoomen, die zulx eerst vernam, als ik op mijn vertrek stond. In 't korte, 't zy waarheidt oft leugen, die men U E. in de handt zal steecken, sluitze voor geen' vrienden van zulker soorte, als is en blijven wil,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
10 van Wijnmaandt 1632.

Toegeneegen dienstwillige Broeder

P. C. Hóóft.

356.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe,

WEl mag U E. haare miltheidt rouwen, die mijn' lieve Leonoor ende Sufanne, elk met een glas van vaaderlijken naame ende geest beschonken heeft. Want wy slachten alle de rijke luiden, die hoe zy meer hebben, hoe zy meer hebben willen. Ook waar ik noode doodt gedeelt, ende had daarom geirne, op den grootsten roemer, gemaakt het voorige ende deerlijk verongelukte

A demain les affaires.

[*Morgen tot de zaken.*]

Op de twee kleiner daar nevens gaande, die tot last van twee schroeven Bachus en Ariadne, zullen dienen, wenschte wel dat U E. geliefde te stellen:

Speculum mentis.

Fomentum amoris.

Op twee andere kleene tot de zelfste schroeven, dunkt my dat, om de verandering, ende voor de leeken, niet quaalijk koomen zoude deeze uitlegging van 't bovenstaande:

Spiegel van de binneborst.

Dooinat op de minnevorst.

De glaazen te rug krijgende, zal ik U E. bedanken, naar behooren. Ondertusschen doen 't mijn Huisvrouw ende Sufanne ten hoogsten: ende zenden hier nevens de bom gestoffeert met lekkernyen. Maar ik duchte dat ze U E. zoo wel niet zullen smaaken, als my de veirzen gevult met overaardige invallen, zonderling dat:

Wanneer gy blinkt, zoo taant de zonne van mijn hart.

Ik heb 't Sonnet aan den Ridder Reaal bestelt, daar wy onlanx ten eeten waaren, by Joffrouwe Dimmers met haaren spikspelder nieuwen man, dien zy, uit loutere klinklaare liefde, heeft aangeslaagen. d'Andere dichten heb ik geschreumt te kladden, maar uitgeschreeven, wat verstelt, en betuttelt naa mijnen zin: opdat U E. haare keur hebbe, om die in hun weezen te laten, oft te verandren. Het Koninxlied * staat tusschen hangen en wurgen, ende kan quaalijk aan zijn eindt raaken. Want mijn geest is zoo verzoopen en verzonken in 't rijmeloos schrijven mijner Historien, dat hem de wicken te

* *Klagt van Koning Henrik de Grootte over 't afweezen der Princesse van Conde.*

nat zijn, en in te diep een' kuil steeken, om vlucht oft veirt naa de poëtsche lucht te maaken. U E. vergt het hem nochtans. Maar dit zeidt hy daar toe:

'k Weet van dichten, nocht van deunen.

Niet dan ketelachtig dreunen

Is het, dat mijn' snaaren

Baaren.

Was de keel oit glad en hel,

Z'is nu bijster van haar stel;

Slaat niet, dan een schor

Gemor.

't Hart, al heeft het Phæbus tegen,

Wil, tot uw verzoek genegen,

Boven zijn vermeugen

Deugen.

Hier ziet U E. den strijd tusschen kracht en zucht. Deeze heeft'er nochtans uitgepijngt 't geen hier nevens komt, op 't verjaaren van U E. bruiloftsdag. 't Gaat bedrukt genoeg, al brengt men 't in geen' druk. Maar zoo gy 't in uw hart drukt, het zal zijn' druk verwonnen hebben. Dan vreeze, dat zijn lot zoo goetd niet zijn zal: 't en zy U E. de gunst voor de kunst aanneeme. Die hoop, gegrondt op haare heusheidt, is noch niet t'eenemaal vervallen. Dies my daar mede troostende, laate U E. ende alle die haar lief zijn, den Almoogenden bevoelen, nevens hartlijke groete ende eerbiedenis,

Mejoffrouwe, van

U E.

Uit Amsterdam, den 2 van
Slachtmaandt 1632.

Hoogverplichten dienstveirdigen

P. C. H O O F T.

Wisten wy U E. bruiloftfeestdag, en zoo wy daar teegens de roemers weeder hier mogten hebben, wy zouden schikken op den zelve tijdt alhier een banket te houden, om dezelfde staatsy te viere.

357.

Aan **CONSTANTIËN HUIGENS**,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn Heere,

'k **E**N weete oft uwer Ed. Gestr. noch mag indagtig zijn, hoe zy zekeren tijdt geleeden, ons alhier de maniere wees, om een metaalen deeg te maaken, week en taay in zijn' warmte, hardt en onkneedtbaar, als 't koudt is. Mijn Neef P. J. Hóóft met Burgermeester Graaf nam 'er dat pas een proef af, alleen om der zinlijkheidt wille. Nu waant hy dat z'hem te staade zoude koomen, en bevindt zich die weetenschap deurgewaait; heeft my derhalven verzocht U Ed. Gestr. te moeyen om bericht, hoe men 't quiksilver en 't yzer, oft (op dat ik ook schijne aan een' kant der kunst gelekt te hebben) Mercurius en Mars tot dit werk te bezigen heeft. Want deez', naa mijn onthoudt, zijn de voorneemste droggen die 't hem doen moeten. Gelukt het hier door den weg naa 't middelpunt der geheimenissen, en de mijne van den lapis, te baanen, ik maak my sterk, uwer Ed. Gestr. zoo veel genots daar af te doen hebben, als my zel-

ven gebeuren zal. De zaak van den Heer Brosterhuizen, waar af my de Heeren Reaal en Barlaeus gesproken hebben, dient te slaapen tot klaaren daage; 'k wil zeggen lichtmis toe: wanneer men beter zal kunnen zien, hoe zy met de nieuwe Wethouders te beleiden staa. Daar en tusschen gebiedt mijn' Huisvrouw zich van heeler heeter harte in de goede gunste van Mēvrouw uwer Ed. Gestr. Gemaalinne, en met geen' minder vierigheidt in die van haaren Echtgenoot,

Mijn Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Uit Amsterdam, den 29 van
Slachtmaandt 1632.

Toegenegen verplichte dienaar

P. C. HÓÓFT.

358.

Aan de Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheit.

Edele Mogende Heeren,

IN de bekaadinge der gemeente en maatlanden achter Huifen, waar van de hier nevensgaande Requeste en contract gewaagen, en heb ik naa behoorlijke informatie niet dan apparentie van merkelyken oorbaar gevonden, maar dit obstakel. Die van Hilfersom, alhoewel de voorsz. Requeste op den naame van Naarden en de gemeene dorpen van Goerlandt is ingestelt, en hebben noit in 't presenteeren der zelve bewilligt, gelijk ook hunne teekening onder 't voorsz. contract niet vernoomen wordt: en dat om tweederley redene. d'Eerste is, dat de maatlanden in hunne Jurisdicte leggende, ongelijk hooger dan 't meeste deel der andere zijn, en derhalven aan 't onheil der inundatie niet oft immers zeer weenig onderworpen: de tweede, dat de kaadinge der zelve landen, mits 't voordeel der voorsz. hoogte, niet en zoude behoeven de helfte van de kosten, tot die van d'andere vereischt. Ende dunkt hun buiten redene, in eenpaarigheidt van lasten te treden, daar niet alleen 't interes, maar ook het advantage van den grondt zoo ongelijk is, nochte en is het my gelukt parthyen tot accoort te brengen, door verscheide conferentien, die mijne rescriptie dus lang hebben verwijlt. Wel offereeren die van Hilfersom (alhoewel hun liever waar hondert gulden uit te keeren, mits dat het werk achter bleeve) om dien van Naarden, en d'andere dorpen te gemoet te koomen, tot eigen koste te bekaaden de breette hunner maatlanden aan de Zuiderzee, daarenbooven te draagen de halve kosten aan twee zijlen, die men ter wederzijde van de voorsz. landen zoude moogen goet vinden te leggen, ook schouwen daar op te gedoogen, en voorts alles te helpen regeeren en administreeren op den voet by de Requeste en 't contract voorgestelt. Ende naardien zy niet wijder en zijn te brengen, nochte zoo vruchtbaar een' zaake, die tot prejudicie van niemant anders schijnt te strekken, dient naargelaaten, zoude my, onder verbeetering, 't naaste dunken, dat het Oetroy den Requiranten wierde verleent, mits latende die van Hilfersom bestaan met hunne presentatie, oft remitterende aan Commissarisen van U Ed. Mog. het arbitrage van den afflag dien zy over yder morgen landts in de gemeene kosten, ten aanzien hunner voorsz. pretentie zouden behooren te genieten. In het kiezen voorts en verkiezen successivelyk van de Waarsluiden oft Administrateurs der voorsz. bekaadinge, en 't exerceeren van hunnen dienst, volgens de forme by de Requeste en contract ontworpen, en zie ik geen inconvenient, mits dat men de Requiranten authorizeere, om de geeli-

geer-

geerden te constringeeren tot het aanveirden en uitvoeren hunner charge, by alzulke peenen, als daar ter plaatse worden gepractizeert tegens de geenen, die weigeren zich in de respectie rechtsbanken te laten gebruiken: mits ook, dat d'oudste in dienst van de twee mannen tot Naarden gekooren, hebbe d'authoriteit van d'andere te convoceeren, waar en wanneer het zal van noode weezen: en dat de zelfste zich reguleerende naa 't gedraagen der meeste stemmen van 't collegie, gehouden zy, de geenen, die onwillig zijn om hun contingent in de kosten op te brengen, te roepen voor de vierschaar van Naarden, en naar condemnatie, de voorsz. kosten te doen innen door den Schout der zelve stee, by parate executie te dirigeeren, aan de vruchten, beesten, oft andere goederen hun toe behoorende. 't Geen wijders van eenige questien, delicten oft mesusen aan de voorzeide bekaadinge, oft uit zaake der zelve, kan koomen voor te vallen, zal moogen gelaaten worden ter decisie van de ordinaris gerechten der plaatse. Ende niet anders speurende, waarin U Ed. Mog. deezen aangaande te dienen, zal ik dezelve Gode den Almoogenden, nevens wensche van gelukzaalige regeeringe, bevoelen laten, en in haare goede gratie,

Edele Mogende Heeren,

Uit Amsterdam, den 12
January 1633.

U Ed. Mog.

Onderdaanen dienstwilligen

P. C. H O O F T.

359.

Aan G E O R G D O U B L E T,

Rentmeester van d'Espargne.

Mijn Heere,

N Aardien men nu etlijke maanden vergeefs verbeidt heeft, dat zekere mast, waardig geacht ontrent de 40 gl uit Waaterlandt (zoo 't vermoeden was,) over en tot Muiden aangespoelt, by den Eigenaar zoude hereischt worden, vordert endelijk mijn plicht, dat ik des U Ed. niet langer onverwittigt en houde, dewelke gedient zy dezelve van weege der Graaflijkheid t'aanveirden: 't en waare dan, dat het den Ed. Mog. Heeren van de Rekening gevele, deeze geringheid, die doch weenig kosten draagen kan, ten behoefte van de armen der voorsz. stee te laten. Ende my gedraagende tot het bescheidt hier op verwacht, zal 'er meer niet byvoegen, dan de wensche van een hungerig harte naa middel, om eeniger maate t'erkennen de gunste gespeurt aan 't eerlyk oordeel, waar by 't U Ed. gelieft heeft, alhoewel te verre booven waarden, te verheffen,

Mijn Heere,

U Ed.

Toegenegen dienstveirdigen

P. C. H O O F T.

360.

Aan de Heeren van de Rekening der Graaflijkheid.

Edele Mogende Heeren,

O P den 12 deezer heb ik U Ed. Mog. toegezonden mijn advis, noopende 't bekaaden der gemeente en maatlanden achter Hui-

N n 3

sen,

sen, en daar by vermeldt het different, tusschen die van Hilfersom ter eenre, en de steede Naarden met d'andere dorpen, ter andere zijde, en wat die van Hilfersom, tot vordering van 't voorsz. werk, waaren presenteerende. Nu heb ik op gisteren schrijven ontfangen, uit den naame der voorsz. Steede, en andere dorpen, zoo dat zy zijn geresolveert de voorsz. presentatie van Hilfersom te accepteeren. Waar meede alle verhinderinge komt te cesseeren. 't Welk enz.

Edele Mogende Heeren,

Amsterdam, den 22
January 1633.

Uwer Ed. Mog.

Onderdaane dienstwillige

P. C. Hóóft.

361.

Aan **CONSTANTIJN HUIGENS**,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn Heere,

MY begint te dunken dat ik lang geleefd moet hebben, nochte dat, om 't aankloppen des ouderdoms, die tot hier toe (Gode dank) op de herberg van dit lichaam niet bewezen schijnt; maar om d'overkoomst van onverwachte zinlijkheeden. Ik waande wel eer, noit verleegen te vallen om eenig lofschrift van vrienden, tot blanketzel der maalen en vlekken, daar de wangeboorten van mijnen geest meê ter werelt koomen: en hadze liever onvermomt dan voor mompers der menschen te laten gaan. Kan echter niet ontkennen de lekkerny, uit de rijmen, gekaauwt, die 't U Ed. Gestr. heusheit eens geliefde my tot vereering van mijnen Henrik t'huis te zeinden. Ende is my de smaak daaraf zulx aangezoet, dat ik jegenwoordelijk watertande naa diergelijken gerecht op zijn Fransch: zoo 't U Ed. Gestr. niet ongeleegen quam zich, tot het toefstellen van dien, te beleedigen. Een ongegift voorval heeft het zijne gedaan tot het verwekken van deeze lust, vies jaa, doch eeniger wyze te verschoonen in luiden die zwanger gaan met zoo lomp een vrucht, als het schepsel myner Historien. Nochte vergaat zy my, alhoewel ik den arbeit op den hals heb, baarende lidt voor lidt, en nu in hoope van Uwer Ed. Gestr. eerlang het bakhuis van den beer oft eenig ander gedeelte te toonen, om by hulpe van haar likken, tot wat lijdelijker maaxel gebragt te worden. Daar en tusschen is de Heer Brosterhuizen niet uit de gedachten, en hebbe noch onlanx verscheide Heeren alhier zijne bequaamheit ten hoogsten aangepreezē. Maar 't beraadt noopende den Artsenyhof kan tot geen overslag koomen. 't Moet evenwel aan een' zijde by deeze Burgermeesters. Ende zoo veel is 'er af, dat ik my sterk maak, indien de toeleg voort, niemandt voor zijn E. gaan zal: immers by zoo verre yet gelden moogen de geneegenheidt en yver, verdient by zijne deugden; maar tot de welke boven al,

Mijn Heere,

in haar verplicht is,

Den 17 van Sprockkelmaandt
1633.

Uwer Ed. Gestr.

Overgewonnen dienaar

P. C. Hóóft.

362. Aan

362.

Aan den zelven.

Mijn Heere,

Voor eenige dagen heb ik Uwer Ed. Gestr. gebiecht zekere myne slingerzucht naa eenige Fransche rijmen op mijnen Henrik de Groote. Ende verzeekert my haare heusheidt genoeg, dat U Ed. Gestr. deeze windtluft niet ongeboet en zou gelaaten hebben, zoo 't haarder beezigheidt hadt moogen beuren, aan 't vernoegen van zoo ydle zinnijkheeden te peinzen. Haare eerste leedige uure nochtans dar ik my zelven toelleggen, en in korten tijdt het verwerf mijner ontijdige beede verbeiden. Noch loopt mijn' stoutheidt hooger, en zondigende op de voorige blijken haarder goede geneegenheidt, komt haar hier nevens vergen 't overzien van 't lidt mijner Historie, dat het beleg van Haarlem vervaat. De lompe ongerijmtheeden, strijdende tegens alle reeden van oorlooge, in andere schrijvers gespeurt, doen duchten, dat 'er my misschien geen minder uit de penne gedroopen zijn, en wenschen om de zuivering eener krijgskundige handt, eer ik deeze kladt in 't net doe stellen. Indien 't mijnen Heere Wijts, dien ik achte met de jeegenwoordige toerusting ten halze toe in 't werk te steeken, niet te lastig viel, te met een uurken, t'mijner onderrichtinge in deezen, uit te breeken, daar waar niemandt, van wien ik die, met grooter eerbiedenis, ontfinge. Indien niet het kan U Ed. aan geen' anderen mangelen, die, haar te gevalle, my door zulk eene moeite verplichten zullen. In 't bezonder verlangt my te leeren, oft de middelen van beschaadigen, sedert dien tijdt, toegenoomen hebben: want dat die van 't beschermen grootelijx gebeetert zijn, is ook den leeken in dat stuk kenlijk. Ende indien de aanvechting dat pas even vinnig, 't verdaadigen nergens naa zoo veilig geweest is, zoo zoude deeze beleegering my, onder verbeetering, wel de pijnlijkste dunken, die tot noch toe in Neederlandt is uitgestaan. 't Welk de waarom is, die my daar aan zoo veel woorden heeft doen te kost leggen. Voorts, alzo ik geen dubbelt en heb van deeze twee stukken, zijnde het 12 en 13 mijnes arbeidts, zal my lief zijn van den ontfank der zelven verwittigt te worden. De zaaken van den Artsenyhof zijn noch in den ouden staat, en eer geschaapen te rugge, dan voorwaarts te gaan. Echter houd'ik oog in 't zeil, en zal geen en windt overgeeven, om den besteevenden hoek voor onzen Brosterhuizen aan te doen. Ondertusschen houde de Godlijke zorgvuldigheidt in schut en scherm U Ed. samt Mevrouw haare Gemaalinne, en mijnen Heere Wijts; aan alle de welke, nevens hartgrondelijke groetenis zich in gunste gebiedt,

Mijn Heere,

U Ed. Gestr.

Uit Amsterdam, den 12 van
Lentemaandt 1633.*Onderdaane verplichte dienaar*

P. C. H O O F T.

363.

Aan TESSELSCHADE VISSCHERS.

Mejoffrouwe,

Zoo U E. zangerigheidt niet over haaren honger gevast, oft zich met ydel neurien verzaadigt heeft, ziet hier het deuntjen ge-
baart

baart met een' onverwachte rijmvlaag mijnen geest overgekoomen. Hy heeft deeze vrucht ontfangen uit de lesse van de vlucht des Prinssen van Condé, en sedert daar mee zwanger gegaan, nocht ander vroemoeder gehadt, dan de versse lust tot veirzen, onlanx aan U E. gespeurt: en zonder die, dit kindt waar een koek gebleeven. Dan waar 't noch goedt genoeg geweest, zal U E. zeggen, voor die platte Amsterdammers, dien dat hun liefste kost is. Maar oft dit gebak nu zoo wel gereezen zal zijn, als het die hoogvliegende vernuftten van de Alkmaarsche lucht begeeren, waar onder U E. zich met eere mag rekenen, daar flaa ik niet weenig twijffels aan. 't Zy zoo 't is, ik dar het U E. vertrouwen, om haar' geliefte daar meede te doen, en 't zelve in 't licht te laten koomen, oft in duister te houden: alhoewel my lieft waar dat het maar onder de vrienden en bleeve, die verstandt hebben van gunstblanketzel op zijn' vlekken te leggen. Altoos ziet U E. 't goedt hart, dat beslommert met werk van heel anderen aardt, heeft willen uitbreeken, om te bewijzen, dat zijn meester nemmermeer anders zijn kan, dan,

Mejoffrouwe,

Uit Amsterdam, den 21 van
van Lentemaandt, 1633.

U E.
Verplichte dienaar
P. C. Hóóft.

364.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

Alle monden zijn toegemetzelt, en niet een' pen die inkt geeft t'Amsterdam; dacht ik, tot dat U E. schrijven van den 3 my niet voor eergister avondt behandigt, wijdtluchtig quam ontfouwen de raadtzels die aldaar, noopende den Zweedtschen en onzen krijg, in zwank gaan. Want nocht mijn Zwaager Bartelotti, noch mijn Neef P. J. Hóóft, dien ik korts geschreeven heb, en zenden my niet altoos toe. d'Een plagt nochtans willig ter aanspraak, d'anderen antwoordt te wezen. Wijders, ziende dat U E. daar zoo quaa-lijk uitbreeken kan, geef bynaa den moedt op van haar hier te zien: en zende daarom de rest des inhoudts van de Jaarboeken. Aangaande de Historien, zal wat eenen anderen voet houden dan dus lang gedaan heb; vullende eerst zeeker boek, daar ik die in begonnen heb te vertolken. Daar naa zal moogen by enkele zenden 't werk t'elkenmaale afgeleidt: indien, trouwens, de zoomer zoo lang duurt, tot dat het voorz. boek volschreeven is. Ondertusschen wenschte wel dat de kantteekeningen op 't eerste Boek mijner Historien aangestopt waaren. Want achte dat my noodig zijn zal binnen eenen dag acht oft tien eens over te koomen: als wanneer ik 't zelve gaarne weeder had, om het een en anderen vriendt by te zetten. De gewoonlijke loopmaaren heeft men hier doorgaans al op zaterdag by de veerschuit, en waar my lief dat U E. dezelve ook zoo tijdt-lijk zenden mogt, om U E. maandag te bet tot haaren verdoen te hebben. Doch komt het ongeleegen, U E. houde zich aan d'ouwde wijze, en zy met alle de haaren, in schut des Almoogenden be-voolen,

Mijn

Mijn Heer en Broeder,
Naa dienstlijke groete en gebiedenis van

U E.

Ganschdienstwilligen Broeder
P. C. Hóóft.

Naa 't sluiten van deezen, ontfange de bygaande gedrukte en geschreevene tijdingen van mijnen neeve. Zoo U E. de geschreevene gelieft ter beurze te doen zien, en mijne groetenisse aan mijnen Zwager Bartelotti, indien hy in stadt is, zal my vriendschap zijn. Want dunken my wat achtbaarder als loopmaaren. Verwachte die daarnaa wederom.

365.

Aan de Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheid.

Edele Mogende Heeren,

BY deezen heb ik aan U Ed. Mog. gehad te richten de beraaminge der reparatie-kosten, nootlijk te doen aan 't Kasteel der Graaflijkheid tot Muiden, in deezen loopenden jaare, met eerbiedig verzoek, dat U Ed. Mog. gelieve gedient te zijn door gecommitteerden oft anderszins, metten eersten ordre te stellen, dat dezelve mooge gevordert worden. Waar toe my verlaatende, bidde Godt den Almogenden,

Edele Mogende Heeren,

U Ed. Mog in gelukzaalige regeeringe altydts te bewaaren, en in haare goede gratie

Uit Amsterdam, den
7 April 1633.

Uwer Ed Mog.
Onderdaanen dienstwilligen
P. C. Hóóft.

366.

Aan LOUIS VAN KINSCHOT,

Griffier van de Graaflijkheidts Rekeninge.

Mijn Heere,

DOOR de vruntlyke aanbiedinge van U E. bevestigt met de daatlyke behulpzaamheit my beweezen, by 't overzeinden der ordonnantie op de reparatie kosten in den voorleeden jaare aan 't huise te Muiden gedaan, heb ik my verfstout hier nevens aan U E. te richten mijn verzoek op d'Ed. Mog. Heeren van de Rekeninge, om nieuwe ordre noopende de nootlyke reparatie in deezen jegenwoordigen jaare te doen. Indien 't U E. gelieft my zoo verre te verplichten, als van d'ingesloote missive, nevens myne hartelyke groete en gebiedenis aan den Heere Rekenmeester Mierop oft Basius te behandigen, en door hunne Ed. daar op bescheidt te vorderen, 't zal een gunste zijn, die in alle geleegenheeden met behoorlijke dankbaarheid erkennen wil,

Mijn Heere,

Uit Amsterdam, den
7 April 1633.

U E.
Ganschdienstwillige
P. C. Hóóft.

Aan NICOLAAS VAN KINSCHOT,
Advocaat Fiscaal.

Mijn Heere,

UWer Ed. zal, mijns achtens, wel voorgekoomen zijn, hoe 't geene by Jan Staghouwer geplant oft gebouwt was, op den grondt der Graaflijkheid, by d'Ed. Mog. Heeren van de rekeningē aan hem tot Blarikom uitgegeeven, door onbekende luiden op eenen nacht om verre gesmeeten en uitgerooit is. Nu heb ik, naa dat het zelfste eenen ruimen tijdt geleeden was, kennisse bekoomen, ende entlijk 't bewijs hier nevens gaande, hoe Cornelis Wouterszoon, eertijds Buirmeeester tot Blarikom zich vervordert heeft anderen tot het bestaan der voorsz. violentie te instigeeren. My was ook hoopē gegeeven van eenige naader opening t'zijner bezwaarnisse, waarna ik dus lange getoeft heb, maar niet wijder vernoomen. Dewijl nu dit zijn excēs noch vorder ziet dan het gaat, als ook by consequentie, en om 's exempels wille, de geoctroyeerden in 's Graavenlandt raakende, zoo weederhoudt my 't verlank der zaake, van yets daar in te doen, buiten rijpe deliberatie, en speciaal advis van U Ed. Want zoo ik hem tot Naarden doe indaagen, daar en is mijns bedunkens, niet dan een' flappe animadversie te gemoet te zien, met licht slaan van woorden in dronken gelaage gesproken; nochte zal hy by scherp examen oft dreigement van dien, geperft worden tot detectie der geenē, die 't faict geperpetreert hebben, en hem naar alle apparentie niet onbekent moeten zijn. Waarover misschien wel zoo raadtzaam waare, hem daar toe t'induceeren, met het beneficē der impunitē en premie van 300 gl. by 't plakkaat van den 2 deezer de geenē belooft, die hunne complices aan 't geweldt, laatst in 's Graavenlandt gepleegt, zullen koomen te melden. Ende indien 't U Ed. goetdunkt, dat men deezen weg ingaa, zal ik my, mits behoorlijk geauthorizeert zijnde, gaarne employeeren, om 't oorbaarlijxt in der zaake te doen: 't en waar U Ed. beeter vonde zich zelve daar toe te beleedigen. Maar in allen gevalle diende men zeeker te gaan, dat de voorsz. perpetranten geconvincent zijnde, zoo niet tot Naarden, ten minsten te Hoove, exemplaarlijk gestraft zouden worden. 't Welk, samt het geene wijders in consideratie komt, U Ed. al te veel beeter zal kunnen afmeeten, en gelieven my te berichten van den besten voet, in deezen te houden; excuseerende met het gewigt der materie, deeze mijne importunitē in 't interrompeeren van haare penible affairen. Ende my daar toe verlaatende, bid ik Godt den Almagtigen, haer en alle die haer lief zijn, in schut en scherm, en in haare goede gratie altijd te bewaaren,

Mijn Heere,

Uwer Ed.

Verplichten dienstwilligsten

P. C. Hóóft.

Uit Amsterdam, den
8 April 1633,

368.

A M. NICOLAS DE REIGERSBERGH,
Conseiller en la Cour Souveraine de la Justice d'Hollande, &c.

Monfieur,

ENcores que ce n'est en effaiçt, qu'un passage dela presente à une vie meilleure, qu'a fait feu Monsieur vostre frere, si m'a il esté force neantmoins de condouloir à la perte qu'a faiçt la Republicque au decès d'un personnage, doué de tant de parthies tres rares, & specialement d'un si bon patriotte: oultre que l'amitié, dont il vous a pleu m'honorer, m'oblige à compatir à tous vos interests. Et m'esvertueroyz volontiers de contribuer aucunement à vostre consolation en une douleur si sensible, si le peu de sufficence, dont je me trouve pourveu, & encores d'avantage la prudence & grandeur de courage vostre, ne me le desconseillassent. C'est donc à autre fin, & toutes-fois non trop estoignée de mesme intention (puisque les occupations assopissent en grand' part les pensées penibles) que s'achemine devers vous la presente: & pour vous supplier bien humblement, de tenir la main à l'expedition du proces, que moy & presque tous les miens, soutenons, il a longtemps, contre les heretiers de Diepholt, & qui semble dependre totalement de la survivance du Sieur Rogers, âgé de quatre vintz ans, comm'il vous pourra remontrer. Et semble parthye n'avoir autre but, que de filer l'affaire, jusques à ce que la mort luy ait tronqué le fil d'une vie tant avancée. A quoy vous plaise avoir tel esgard, comme porte l'equité vostre naturelle, & merite celle de la cause. Ce que ne pouvant mettre en doute, n'y adjoustray rien de plus pour cest' heure, si non les ardeses recommandations à vos bonnes graces,

Monfieur, de

*d'Amsterdam, sur ma depart pour Muiden,
& à haste, ce 19. May 1633.*

Vostre plus humble & affectionné
Serviteur

P. C. H O O F T.

369.

Nobilissimo Amplissimoque Domino
GERARDO STAAKMANS,
Foederati Belgii Senatori S. P.

QUamvis, Domine, solenne sit scripturientium vulgo, cui merito Belgici annumeramur, quibuscunque tandem ineptiis suis plaudere, vix tamen meis id ponderis tribueram, ut vel levem, ni levam, sui memoriam in animo consultissimi viri, relictura fuissent. Tibi nihilominus visum, eas non solum maximè favorabili recordatione dignari, verum & quæsitissimis præconiis decorare. Quæ quidem nec prorsus mihi arrogare sustineo, nec repudiare præfractè. Etenim candor ille & ingenuitas ex habitu morum, scriptioisque tuæ, emicans, irradientis speciem expavescere me vetant. Hac itaque, quatenus conscientia tenuitatis meæ permiserit, ut tanta de lucubrationibus meis judicia tua, nonnullo veritatis fundamento innixa, at plurimum ab humanitate insigni tua ac liberali profecta, & immensum exaggerata mihi persuadere queam. Cæterum tam pronus in me affectus tuus, quin validè me, gaudioque ingenti, affecerit, non iverim inficias. Atque utinam mihi puro illo putoque

O o 2

frui

frui fuisset! Sed hoc porro mortalibus negatum, quis econtra fatale videtur, confestim ut

— medio de fonte leporum

Surgat amari aliquid, quod in ipsis floribus angat.

Quippe post inspectum mihi, ex auctoribus persuavium litterarum asseclis, primum, denuo secundum, tertium postremo, spe præcipua falsus, in mærorem decidi, vestigia illa Belli Belgici sagaciter aded tibi indagata, ac reperta procul dubio, nusquam reperiens. Decerpsti tamen ex Heutero & Lanario, id quod mihi conducere opinabar: licet ille novissimos Belgii motus, in hoc volumine, ne libet quidem: hic tantum

— Rerum fastigia summa secutus,

strictim recitet. Nunc utrumque remitto, detenturus (modo hanc mihi veniam dederis) ad tempus campanam. Promissum incepti mei specimen illis adjunxi: audeboque insuper, si quis precibus locus, precari, ne graveris illustris ingenii tui fœtus flagrantissimo cum desiderio expectatos, mihi aliquando impertiri: quos illa tibi, Domine, propria solertia & præclaros, & summo mihi usui futuros spondet. Præ quo etiam honore, cujuslibet gloriolæ auram facile sprevero; satis superque agnoscens, me quam minimum solidæ laudis consequi valere, præter hoc unum, ut viros principes mihi propitios & adjumento habuisse censear, atque imprimis Tibi

*Muda in arce, XIII Kal. Junias
CIC IDC XXXIII.*

Addictissimus cliens

P. C. Hóóft.

370.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

* **W**Aar tijdt eens op onze oude plooi van schrijven te koomen. Voor my, ik gaa my daar toe stellen, met het hervatten van den draadt der Corneliaansche Historien. Oft het U E. aan den tijdt hebben zal, twijfelt my, mits 't aangroeien haarder beezigheeden, zoo in eigerte als andre luiden zaaken. De schuldteischrechten* in d'Ooft Indische Maatschappye zijn, hoor ik, dapper gewilligt, uit een' ongeziene oorzaake, ende die het teegendeel plagt te baaren: naamelijk het aanspannen der geenen, die de zelve hebben gezocht in d'assche te helpen, ende op tijdt verkost zonder verzien te weezen: 't welk hun nu dwingt tot overmaatigen prijze in te koopen, om te moogen leveren. Dit is my 't eerste bewijs niet van de schaadelijkheid der voorzichtigheid in veelerley toevallen. U E. heeft ook te klaagen over die deugdt: doch min dan ik, die my al 't mijne in dien handel heb quijt gemaakt. 't Is my evenwel niet leedt, een' maandt vrijheidts van hoopen en vreezen zoo dier gekocht te hebben. Wil ten minsten anders niet zeggen, ende nooder anders denken. Maar hoe zwijgt men van Rijnberk, daar ik nochtans achte 't geschut zijnen mondt niet houdt? Zoo U E. iets daar af heeft, oft liever van den vredehandel, deelt den vrunden iets meede, die haar,

Mijn Heer en Broeder,

Met Joffrouwe onze Zuster ende alle de haaren Goode bevoolen laten, nevens hartlijke groetenis van

U E.

Weldienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

371. Aan

*Uit mijn Toorentjen, ter vlugt, en
half by duister, den 27 van Bloei-
maandt 1633.*

* *Actien.*

371.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder,

IK spin geen zijde by U E. verblijf buiten Amsterdam, Want koo-
mende aldaar op zaterdag leestleeden, om 't jongste kindt van mij-
nen zwaager Cloek ter begrafnis te geleiden, verftont etlijke tijdin-
gen waardig my overgebrieft, en die U E. niet verzuimt zoude heb-
ben te fchrijven, indien zy zich daar bevonden hadt. De Secretaris
Mostart met den Heer Verburg, trof ik gister in 't afrijden aan de
poort, en fleepte hunne E E. meede herwaarts; verftaande by die ge-
leegenheit 't geen U E. my te vooren bekend gemaakt hadt, noopen-
de 't afschrift mijner Historien, onder U E. reeds geleevert en haar
haaft voorts te behandigen. Als U E. t'Amsterdam keert, zal my lief
zijn te verneemen, waar 't geene begint en eindigt, dat nu van zijne
handt onder U E. is berustende: om te verdeelen, oft het der pijn-
waardt is aan den Heer van den Honaart te zenden; dan oft ik beeter
naa de reft zal toeven, en 't geen daar U E. meede beezig is. Midler-
wijle gaat hier weeder een lap uit onzen Wereltwijzen man, tot
bewijs mijner erkentenisse over de moeite by U E. t'mijner gevalle
aanveirt. De Prins maakt korte mijlen, zien wy by 't veroveren van
Rijnberk: en leg ik den Franssen Ambassadeur wel bril toe te zien,
zoo 't waar is, dat men hem naageeft. Want de geenen die 't'ervoor
houden, dat hy ons tot vervolg des oorlogs heeft opgeruidt, laaten
zich verluiden dat hy den Ikker flagt, die de menschen noch be-
gekt, als hy hen mistroostig gemaakt heeft. Want (melden zy) naa
dat men beslooten hadt te velde te gaan, zoud' hy ons belacht heb-
ben, dat men zoo veel nat gras over hoop haalde, en in zoo zwaare
kosten tradt, om een Berk te belegeren. Naa zijn verftandt waar zoo
een' toerusting beeter aan Naamen besteedt geweest. Dan 't roer leidt
'er nu naa, om den loop der zeege hier by niet te staaken. Godt geev'
'er zijnen zeegen toe, en 't geen den vaaderlande oorbaarlijxt wee-
zen zal: en houde U E. met alle de haaren, in zijn heilige hoede,
nevens hartelijke groete en gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
6 van Zoomermaandt 1633.*Verplichten dienstwiligen Broeder*

P. C. H O O F T.

372.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder,

't **Z**Oude, buiten twijfel, den besten val hebben, kon men der
graatigheid des Heeren van den Honaart met wat voller
fchootel dienen. Maar ik fchreume den Heere Mostart te persen:
gemerkt het spreekwoordt niet zonder reede verbiedt, den goeden te
veel te vergen. 't Is nu meenig maandt geleeden, dat de Raadtsheer my
port, prikkelt, en aanmaant om 't derde gerecht, zoo hy 't noemt.
Denk het echter noch wat aan te zien, op de goede hoope my van
U E. en den Secretaris gegeven: en vergeeve nu den onwedere,
dat het my etlijke daagen bedorven heeft, dewijl zy U E. te paffe
gekoomen zijn tot een voordeel, daar ik niet mis aan en deel. Dat

O o 3

al.

aldaar niet nieuws en is draavende verwondert my grootelijx, mits de vyandt de noordtzijde der Maaze bekoomen heeft, en over een' wijle gelaat maakt van Gelder te verzorgen, daar men den Prins zeidt naa toe te zijn. De rest van mijne knoppen, die ik hier heb konnen vinden, zende met leedtweezen dat ze zoo gering is: en wenschte wel eens t'Amsterdam te zijn, daar ik noch meene yetwes in voorraadt te weezen. Als U E. met den Heer Secretaris geleege zal vallen eenen dag of etlijk hier te marren, zal my merkelijke gunste geschieden, zoo om d'aangenaamheid van 't gezelschap, als om de berichting op d'aangeteekende plaatsen. Ende opdat U E. geen verlore reize doe, heb haar te melden, dat wy op morgen denken naa Utrecht en Iffelstein te gaan, om ontrent acht daagen t'zoeken te maaken. Zoo ik aldaar oft elders U E. behulpig kan weezen, zal trachten te bewijzen, dat zy met rechte te houden heeft,

Mijn Heer en Broeder, voor

U E.

Van den Huize te Muiden, den
12. van Zoomermaandt 1633.

Toegedaansten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

373.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DE krachtig bespraakte zwijger heeft een' wijl op de bank leedig geleege: achter, waar te verwerpelijk. Want met de reize op Utrecht, daarna met het instellen van de driejarige rekeninge mijnes ampts, heb ik eenige daagen moeten t'zoek maaken. Nu keer ik met nieuwen dorst tot die bron van wereldtwijsheid, en koom uwer E. een teugjen byzetten. De loopmaaren heb ik hier geleezen, maar niet bezonder nieuws, oft uit Duitslandt, oft uit ons leeger, vernoomen: dat my wel verwondert, niet kunnende bezeffen, wat het zelve zoo lange tot Rijnberk doet marren. Ende laate my voorstaan, dat 'er eenige wigtige reede moet weezen; 't zy verwachting van Fransche hulpe, oft anderen heimelijken toeleg. Zoo U E. wat klaarder ziet in deeze duisterheid, gelieve mijne stikzientheid yetwes te baate te koomen, en zult grootelijx vernoegen,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Uit mijn Toorentjen, den 27
van Zoomermaandt, 1633.

Toegedaanen dienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

374.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

OVer acht daagen heb ik U E. een bladt uit Tacitus gezonden: maar zie U E. gewoonlijken yver in 't antwoorden van tijdt tot tijdt verkoelen. 't Welk nochtans U E. beezigheidt met haar eigene en andere luiden zaaken liever heb toe te rekenen, dan eenigen afbrek van d'ouwe geneegenheid: en wil gelooven dat U E. des te flapper niet en is in 't uitschrijven der Historien. Derhalven, alhoewel mijn Heer Tol en zijn Huisvrouw jegenwoordelijk hier zijnde, en etlijke daagen ons gezelschap gehouden hebbende, my merkelijk verlet aanbrengen, hebbe niet gelaaten weederom yeirdig te maaken

't geen

't geen hier by gaat. Ende ontschuldige U E. te meer, mits my dunkt uit schrijven van Joffrouwe Tesselscha te spellen, dat U E. in haaren oordt weeder een' wijle omgeslingert heeft. Mijn zwaager Bartelotti is nu op zijn tweede reize naa den Haage. Zulx my ook van die zijde weenig nieuws wordt bygezet. U E. plagt het plechtanker te wezen. Niettemin Sr. van der Wyen doet my heeden verstaan, dat'er 600 Scheepen van tusschen 20 en 40 last zijn geprest, om den Prinse te dienen: en 200 duizent ponden tweebax gereedt gemaakt wordt, hy en weet tot welken togt. Dat ziet 'er niet met allen bestandachtig uit. Godt geeve maar dat de fortune zijner Vorstl. Doorl. bestendig blijve, en U E. de volkoomenheid haarder deugdelijke wenschen, gelijk van heeler harte wenscht,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
6 van Hooimaandt 1633.

Toegeneege dienstwilligste Broeder

P. C. H O O F T.

375.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe,

IK dacht dat Krombalg quadt was, al wist hy niet waarom. Want weenig voor ons vertrek met der zoomerwoone herwaarts, was hy t'Amsterdam, zoo wy hoorden, zonder ons eens toe te spreken. Maar U E. brief, my door Doctoor Pauw (die zeer gegroet zy) toegeveirdigt, doet my gelooven, dat hy zijn gal gezult moet hebben in de suiker uwer zoetigheidt. Maar hoe verlangt my naa een oogjen van U E. jeegenwoordige gedaante? want ik leg 'er my toe een jeugjen in te zien, en zelf uit te zuigen; naardien U E. weeder aan 't rijmen geraakt, en in dien diepen Tasso verzoopen is. Alreeds word ik dronken van de geur uwer dichten, al ruik ik ze maar uit het papier. Wat zal 't zijn, als U E. de zelve met de leevende stem komt bezielen? Zoo wy uit mogten, wy vloogen naa U E. toe, maar verwachten, in onzekerheidt van wanneer, zeekere Heeren uit den Haage; bidden derhalven om de gunste van U E. verzoek tegens den achttienden, oft neegentienden deezer maandt, dat wordt op maandag oft dinxdag aanstaande over acht daagen. U E. gelieve Joffrouwe Francisca ende haaren man meede te belezen, ofte te bezingen, naa dat zy ooren hebben, om nevens U E. ende den uwen over te koomen. Ik heb reeds den Secretaris Mostaart, ende Verburg met Brosterhuizen besprooken, om op dien tijdt te passen, en de zangmaate te helpen vol maaken. Ende laat my vastelijk voorstaan, dat wy U E. E. zoo wel zullen onthaalen, dat Krombalg niet weër schoolziek worden zal, als in den verleeden zoomer. *Torni, ritorni alle dolcezze prime.* [*Ay keert doch, keert weeder tot d'eerste zoetigheên.*] Als U E. keele heesch gezongen zal zijn, weten wy raadt om ze te smeeren met gesuikerde aardbezen, die jegenwoordelijk steehouders zullen zijn van de witte pruimen. Want deeze mogten noit qualijker geslaagt wezen. Wy verwachten dan U E., ende in allen gevalle een briefken vooruit, om te weeten, waar toe ons verlaaten moogen: ende laten de zelve, met alle die haar lief zijn,

zijn, den Almoogenden in genaade en gunste bevoolen, blijvende,

Mejoffrouwe,

Uit mijn Toorentjen, den zevenden
van Hooimaandt, 1633.

U E.

Verplichte dienstwillige

P. C. Hóóft.

376.

Nobilissimo Amplissimoque Domino

GERARDO STAAKMANS,

Fœderati Belgii Senatori S. P.

Litteræ tuæ, Domine, quod aliquandiu in Ultrajectensi ditione commoratus essem, tardius accepi, acceptissimæ tamen, quamvis æque rubori ac honori mihi, fuere. Quidnam aut qua tantæ humanitati respondeam anxius, illud Tragici experior.

Curæ leves loquuntur, ingentes stupent.

Atque obnutesco ad illos elegantiarum pariter & laudum cumulos. De reliquo, ni frustra sapientibus placuit, monendi arguendique usum inter maximè seria amicitiae officia habendum haud ægrè te, Domine, spero mihi eatenus indulturum, ut titubanti, in salebris ple-risque conscribendæ Historiæ, manum tendas, cadentem fulcias, vel erigas jam lapsam. Quod facile præstiteris, etiamsi opus illud de vestigiis Belli Belgici necdum omnibus numeris absolutum judices. Et enim fieri non potest, quin ruta ista cæsaque, quæ tibi appellare visum, instituto meo vel plurimum conduxerint. Sed & per alia errantem revocare ac corrigere ne abnuas, etiam atque etiam rogo: quando quidem hoc ad formandos meos necdum editos fœtus, summo-pere pertinet, multoque magis expedit, quam si in lucem publicam prodeant, quibuscunque obrectatoribus exponendi. Fecerisque dignum animo in libertatem nato, spiritibusque generosis gentis tuæ, quam præ ceteris strenuam in tuendo Majestatis suæ jure, semper admiratus, æternumque admiraturus & veneraturus sum. Verum eo nomine assentationis suspicionem amoliri supervacuum fuit, cum nec alias ea sim superbia, ut cuiquam mortalium, nedum vestræ sortis viro quicquam causæ subesse credam, cur me aduletur. Paginas autem ad te missas cum mihi exemplar earum, præter sola adversaria desit, remitti optem: at tempus non statuo, dum opera tua castigatio-res redeant. Quod si impetraverim, magis magisque devinxis jam nunc Tibi

Domine,

Muda, in arce, Idibus
Julius M DC XXXIII.

Obstrictissimum

P. C. Hóóft.

377.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

Op morgen oft overmorgen verwachten wy Joffrouwe Tesselschaa en Francisca. Waarover ons dienstig verzoek is, dat U E. gelieve den Heere Mostaart te spreken, en te zaamen te besluiten, wanneer U E. ons de eere toeleggen van hunne jeegenwoordigheidt op deezen huize, nevens de Heeren Verburg en Brosterhuizen, welker koomste

ik

ik U E. bidde te bevorderen , en ons op 't spoedigste met gunstig bescheidt te verplichten. Wy leeven hier als ballingen buiten den zichteinder der nieuwemaaren : uitgezeidt dat een briefken van mijn zwaager Cloek eenig gewag maakt van opluiking der hoope tot bestandt. Wel droomt m'er dat Breda beleegert zy , maar had gaarne yet grondigers dan droomen. Mag 'er een letterken af , U E. spaare geen broodt voor vrienden , die hongeren naa 't geheim van den weldigen aanflag te waater. Ik had bynaa vergeeten , dat Sr. van den Vondel my in 't gros yets heeft te ruiken gegeven van een gevecht tusschen de Kaizerischen en Zweedtschen , om Hamelen te houden oft ontzetten : en in 't schrijven van deezen komt Sr. Van der Wyen hier , om U E. de moeite af te nemen , van my d'omstandigheden bekend te maaken. Derhalven vertrouwe dat U E. te min belast zijnde , mijn boovenste verzoek te gemaklijker zal kunnen voldoen ; en blijve

Mijn Heer en Broeder ,

Van den Huize te Muiden , in haast ,
den 17 van Hooimaandt 1633.

U E.

Toegeneege dienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

378.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder ,

VEel gelux met de genaadige verlossinge van Joffrouw mijn Zuster , en den jongen Arnout , dien Godt geeve 't lof des geenens naa te yvren , daar hy den naam af draagt. Voor de rest , ik had deezen stoet t'zaamen gehaalt , om U E. door de vrunden van Alkmaar en henluiden door U E. meer met oorgerechten dan tafelsier t'onthaalen. Ende dewijl de tijdt gestelt was op 't laatst der verleedene weeke , hebben zy op donderdag , vrydag , en ten laatsten met vastter geloove zaterdag 's avonds , schans , bolwerken , tinnen en toorens beklommen , om U E. koomst te landt oft te waater te ontmoet te zien. Als nu de veerschuit niet anders uit en leeverde dan den brief van U E. , en zoo krank eenen troost , scheen 't dat wy te Rome waaren , als de neerlaag van Canne gebodtschap werd , zoo magtig een' verflaagenheidt speurde men onder de Zanggodinnen. Ende slaagd' het wel , dat de Heeren Verburg en Brosterhuizen niet onverzins (gelijk hadt moogen gebeuren) hier en quaamen. Want zoo 't geschiedt waar , het hadt deeze Joffrouwen lichtlijk kunnen gaan , als de moeders der twee zoonen , die hen ziende behouden uit den slag keeren , van vreugde storven. Maar zeeker , zonder ik , mijn huisvrouw , hebbende rekeninge op U E. koomste gemaakt , is over 't missen zeer moeilijk , en kunnen wy d'onschuldt van U E. die meesters heeft , en van den Heer Mostaart , die meesters heeft , lichtelijk aanneemen : maar aan de Heeren Verburg en Brosterhuizen 't verzuim niet wel vergeeven. U E. troost ons met hoope van op donderdag oft vrydag over te koomen ; maar naa dat ik 't gedult der Musen verfleeten zie , en haare mans hoor spreken , zie daar zoo lang geen houden aan. Als U E. noch op dinxdag oft woonsdag ten uitersten de reize mogte aanveirden , zoud'ik my sterk maaken haar zoo lang te doen stal houden. Doch als U E. leedig staan zal zich hier te ver-

toonen, zal, zonder uitneemst van tijdt, t'aller geleegenheid welkoom weezen,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Haastig, van den Huize te Muiden,
den 24 van Hooimaandt 1633.

Verplichten dienstwilligsten Broeder
P. C. Hóóft.

Dewijl U E. zekerlijk deeze weeke denkt over te koomen, dunkt my best de Historien daarnaa te laten wachten.

379.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe,

U E. heeft hier haare muilen gelaaten. Dit 's een' leelijke vergeetelheit. Want het waar beeter dat 'er U E. de voeten vergeeten had, en't geen daar aan vast is. De vloer (acht ik) heeft U E. willen houden, ende gy zijt haar ontslipt, gelijk Corisca den Satyr, daar de perruik in den loop bleef. En zeeker, steenen en planken leggen en treuren, om dat ze niet langer van die zoete treedtjens gestrookt worden. Niettemin deeze achteloosheit Uwer E. doet ons hoopen, dat wy noch eenig ander overschot zullen vinden, ende moogelijk U E. hart hier in eenigen kaamerhoek zal vergeeten zijn. Maar wat wy zoeken, 't is'er niet, oft het moet onzichtbaar gaan. Als 't 'er ook slechts vergeeten waar, ende niet met opzet gelaaten, zoude de vondt van kleener waarde weezen. Maar zoo 't met U E. op reize geslaagen is, laat 'er ons ten minsten somtijds een zweemsel op papier af zien, gelijk men, by hoogen zonneschijn, door een' dubbelen trechter, in een duistere kaamer vertoont, 't geen buiten op straat is. Brosterhuizen en Verburg konden hier niet duuren, toen U E. weg was. Wy gingen ze 's naamiddags quijt. 't Zoud'er anders gegaan hebben, waaren de deuntjes niet uit geweest. Ach hoe binden die keelbanden! My dunkt dat ik noch al een eindt lijns, oft liever lijms van den zoeten zang naasleep. Francisca zy gegroet, en U E. niet min, nevens U E E. mannen, van

U E.

Uit mijn Toorentjen, den eersten
van Oestmaandt 1633.

Verplichten dienstwilligsten
P. C. Hóóft.

380.

Aan ROCHUS VAN DEN HONAART,
Eersten Raadt in den Hoogen Raade over Hollandt,
Zeelandt en Vrieslandt, enz.

Edele, hooggeleerde, wijze, voorzienige Heere,

N Aardien myne misdragten die genaade in U E. heusheit ontmoet hebben, dat het der zelve gelieft haare wanschaapenheeden zo vruntlijk verby te zien, oft met het blanketsel eener gunstige geneegenheit, lijdelijk in 't ooge te maaken, en heb ik niet geruist, d'affschrijvers te prikkelen, om U Ed. het voortshinken mijner penne te vertoonen. Maar alzoo 't luiden zijn die uit liefde dienen, en dat men, in 't spoor leggen eener taale, quaalijk huurlingen te werven weet, dien 't aan geen' aandacht en yver mangle, om de naauwluifste-

sterende stellingen gaa te slaan, en de voetstappen des voorgangers stips en juistelijk naa te kuyeren, hebbe moeten met hunne traagheit het gedult neemen, dat ik U E. bidde der mijne te gunnen. En zee-ker de strijdt en 't verschil der geenens, die de Nederlandtsche zaa-ken te boek gestelt, en, voor een groot deel, van zwervende papieren mengelix te zaamen genaait hebben, is zoodaanig, dat het zwaar-lijk bezeit kan worden, dan by den geenens, dien de moeite lust, van vijftien of achteen schrijvers te vergelijken, en een eendragtig geschal uit zoo twistige stemmen te smeeden. Ik ben nu niettemin tot in den jaare 1574, en over de Mooker neêrslag aangesukkelt, en verhooppe allenskens den weg wat beeter gebaant te vinden. Want, behalven dat de forme van den staat, haast onkenbaar, om de dwers-en dom-mel-kreuken in de pars der dienstbaarheid gekreegen, met der tijd zal beginnen te verhelderen, en aan eenig noemelijk aangezicht te raaken, zoo zal my ook ondersteunen het handtreiken van geesten, het verlicht met kennisse der wereldtsche dingen; en booven al te staade koomen de berichtiging der geenens, die, aan het voltooyen der wijsheit geoppert, en naa 't vesten der zelve, hunne pooze in 't be-stier der gemeene zaake te roer gestaan hebben: waar onder het over-vliegend vernuft en ervaarenheid Uwer Ed. my (kan ik zoo veel verwerven) zeekerste leidstar en kompas zullen strekken. Met eenen laat ik my voorstaan, dat, gelijk het vechten van veldtslaagen, be-leegeren en verdaadigen van steeden, d'een achter d'andre (alhoewel het werken van praal en grooter schittering zijn) gemaklijker valt, dan met de verwarrenis te worstelen, veelerley hoofden en handelinge-n waar te neemen, de goede ordeningen uit de bedorvene te schif-ten, en met nieuwe te stijven; alzoo ook het ontfouwen van dit laat-ste bedrijf meer haapering aan heeft, dan 't vertellen van 't eerste. Welk mijn oordeel, indien het de eere zal hebben dat 'er U Ed. haar zeegel aanstecke, dar ik vertrouwen dat zy my mijne langzaam-heidt dus verre vergeeven zal. En op deezen toeverlaat gebiede my van heeler heeter harte, in gunst van U Ed. en mijn' Heere Schotte, dien 't den Almoogenden gelieve in glorie en voorspoedt alijds te bewaaren, naa wensch,

Edele, hooggeleerde, wijze, voorzienige Heere, van

Uwer Ed.

Van den Huize te Muiden, den
eersten van Oestmaandt 1633.

Onderdaansten toegedaansten dienaar

P. C. H O O F T.

381.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe;

Fœlix scelus virtus vocatur.

Gelukkige schelmerij wordt deugd genoemd.

WAt zegt gy van den Heer Schaap? Voor dat gy luiden zyne hof gestroopt hebt, zeindt hy my twaalf artichokken. My dunkt dat de man Romulus te booven gaat. Want deeze troonde, om zijn stadt volkrijk te maaken, de struikroovers derwaarts, alleenlijk met hun veilige hoede te gunnen; de Heer Schaap voegt 'er noch schenkaadjen by. Is dat niet om een' treflijker heerschappy, dan de Roomsche, te stichten? Ik veirdig 'er U E. de helfte af toe, die de zelve yerdient hebt; ende eigene d'andre helft, om deel aan een

ongerechtigheit te hebben, die zoo wel beflaagt is. Gister zand ik U E. 't paar vergeete muilen. Nu bevinden, dat'er Joffrouwe Duarte al meê van haare veeren gelaaten heeft. Die koomen hier nevens over waayen. Bruin zijn ze, ende, zoo ik denk, uit de wieken van dat helsch Engeltjen, de Min, getrokken: ende dat het jonxken in slaap gezongen moest weezen, eer 't zich zoo ontpluimen liet. Adieu keelbanden; ende blijft hartgrondelijk gegroet, van

U E.

Ter vlucht, uit mijn Toorentje, den
tweeden van Oestmaandt 1633.

Verplichten dienstwilligen

P. C. Hóóft.

382.

Aan GERAART SCHAAP PIETERSZ.

Mijn Heere,

't **I**S waar, als wy laastmaals onheuslijk genoeg Mejoffrouw uwcr Ed. Gemalinne de Hofstêe afliepen, dat'er eenige krauwaaten onder de troep waaren, die wel 2 oft 3 Artichokken van de struik roofden, en raauw te lijve sloegen, naar hunne gewoonte, die nochtans wel te pas quam, om mijne keuken onbezoedelt van medplechtigheidt aan hun misdrijf te houden. Dat U Ed. nu gelieft het zelve niet alleen straffeloos te laten, maar daar en booven komt beloonen, dunkt my geen' onnoozele gifte, maar eer een' doorluchtige mildaardigheidt te weezen, die bestaan mogt om den grondslag te leggen van treflijker staat, dan de geene dien Romulus stichtte: gemerkt hy om een volkrijke Stadt te maaken, slechts met veilige hoede de struikroovers getroot, niet (gelijk U Ed.) beschonken heeft. d'Eene helpt der vereeringe, my niet voor heeden behandelt, zeind'ik aan de stroopers, diese verdient hebben: d'ander eigen' ik zelf, om deel aan een' ongerechtigheidt te genieten, die hun zoo wel vergaan is, dat ik duchte, zy zich noch met ydele glorie bezondigen zullen; *cum faelix scelus virtus vocetur* [dewijl een gelukkig schelmstuk deugdt genoemd wordt.] Wijders, zoo U Ed. ons de eere zal gunnen van de fausse te verzoeken, die mijn Huisvrouw tot dit gerecht weet te bereiden, wy zullen U Ed. dubbelen dank schuldig zijn. Indien U Ed. de kost niet en gevalt, ten minsten beelde my in, dat Joffrouw U Ed. beminde smaak in den drank zal vinden, om de geur der braambezen, die 'er in verdronken zijn. Ende oft met de reste gedeunt mogt schijnen, dit zeeker is ernst; insgelijx, dat U Ed. zich verwaardigende my ergens te werke te stellen, bevinden zal,

Mijn Heere,

Van den Huize te Muiden, den
2 in Oestmaandt 1633.

U Ed.

Dienstwilligen

P. C. Hóóft.

383.

Aan **CONSTANTIËN HUIGENS**,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn Heere,

KAizar Rudolf, vertoonende te zeekeren tijde eenige Chymische werken aan mijnen neeve Pieter Janszoon Hóóft, U Ed. Gestr.
be-

bekent, zeld' er by, dat het van geen' aardtsche warmte gestoofd was, maar zijn vuur in de straalen der zonne ontschindelt. Een merkwaardig staaltjen van een overvliegend vernuft, gelijk men dikwijls vindt by luiden van zijner leeste.

Rarus enim sensus communis in illa

Fortuna.

[Want zelden is 't verstandt by zulk een' staat gemeen.]

De goede Vorst schein te gelooven, dat derookelooze hemellichten, de stof, daar zy den brandt in steeken, van gelijke zuiverheit maaken. *Koopt gy geen glas?* zouden onze kinkels zeggen. Voor my, ik ben van 't Kaizarlijk gevoelen, door drift van eerezucht niet, maar door ervaarenis, betuigende, dat de koortze Uwer Ed. Gestr. van hoo-ger hitte toegekoomen, haaren oorspronkelijken aardt, den harte ende geest, heeft aangeblaazen, en daar in een' gloedt verwekt, die met geen' damp oft smook altoos ontheldert is: 't en zy men voor een wolcken onder die klaarheit rekenen wil den overvloedt van lof, mijner penne gegeven: 't welk nochtans te vergeeven staat, ten opzichte, dat

— *Pictoribus atque Poëtis, &c.*

[Den Schilders en Poëten, enz.]

Tesselschaa is noch dat ouwde evenjonge zoetemelxhart, wel gefoorteert met mijn' lieve Leonoor, der welke zy op eenen roemer tot zinspreuk toegewijdt heeft: *Altijds vroo.* Indien U Ed. Gestr. zoo mildt van eergunst wordt, als zich eens by ons te koomen ver- verssen, zy zal 'er een' jeugdt uit zuigen. Wy zijn haar gezelschap quijt; maar zullen in geen en gebreeke weezen van haar de veirsen toe te veirdigen, ende ik veel min van eeuwelijk te blijven,

Mijn Heere,

U Ed. Gestr.

Van den Huize te Muiden, den
7 van Oestmaandt, 1633.

Verplichte ootmoedigste dienaar

P. C. H O O F T.

384.

A. M^e. FRANCHOISE DUARTE.

Madamoiselle,

LA pauvre chere faite en ce lieu, à une personne de vostre meri-
te, ne meritoit des remerciements, qui ne servent, que pour nous plonger tant plus avant, dans un abisme d'obligations. Si nostre bonne volonté eust esté secondée du pouvoir requis, elle eust paru d'a-
vantage, ni failly de vous représenter parfaitement la vigueur d'une affection tresvive & tresardente, à vos contentements. Si ne laissons toutesfois, d'expler ceste faute, par une peine fort sensible, tant du regret d'avoir manqué à nostre devoir, encores que par foiblesse, comme par celle, que l'esloignement de vostre presence, & le languir après tant de rares & relevées qualitez de corps & d'esprit, nous font souffrir. Et ne nous reste d'autre soulas, si non dans l'attente d'en gouter encores, avant que cest esté s'escoule. Et bien que cela soit douteux, si serions marris de nous desfaire d'un' esperance si douce. Cependant, en vous baisant spirituellement cent mille fois la belle & digne main, prions le Createur, de conserver à jamais & vous

vous & Monsieur vostre mary en sa sainte garde , & en vos bonnes graces ,

Madamoifelle ,

*Du Chateau de Muiden ,
ce . . . Aoust 1633.*

Vostre tresobligé & plus humble
Serviteur

P. C. Hóóft.

385.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe ,

MY is lief dat U E. den zwakken Huigens met een toogjen inks gelaaft hebt. Wat hy meent met het topzwaar van lauwer, en kan ik niet anders vatten, dan 's Prinsen triomfwaagen. Maar wat zegt gy van die overdiefsche oogen van Francisca, die niet alleen meêsleepen 't geen zy belonken, maar in de ziellooze dingen een zucht verwekken om haar naa te loopen, als zy schoon uit hun gezicht is? Geestig is deeze inval. Heeft hem Krombalg gezaaidt U E. ontfangen en gebaart, ik zag noit paar beeter gepaart, om de wereldt met geestige kinderen te bevolken: en deeze wereldt niet alleen, maar alle de geene, daar Alexander af droomde. Want U E. baart al ontfangende, ende behoeft geen' neegen maanden om te draagen. Ay lieve, zeindt ons altemets zoo een houkindt t'huis. Zy zullen ons beeter kortswijl strekken, dan de aapen en meerkatten van Tassoos venster. Ende ik zie 't 'er toe koomen, dat het uwe wel haast met gelijken gedierte zal gestoffeert zijn. Zoo daar eenige keerssen t'Alkmaar zijn, zy moeten ontfteeken aan de loog uwer toortze, en als kleene starren om de maane zwerven. Zoo U E. ons geene zeindt van haare vruchten, lichtelijk dat wy die zelfs koomen haalen. Doch 't is noch onzeeker oft het ons, deezen zoomer, gelukken zal. Evenwel wy willen hoopen tegens alle reeden van wanhoop aan, ende zoo zoet een speelpop niet uit de armen van 't gedacht, ontslaaken. Ondertusschen zy U E. eerbiedelijk gegroet ende Gode bevoolen nevens alle de haaren,

Mejoffrouwe, van

*Uit mijn Toorentjen, den 14
van Oestmaandt, 1633.*

U E.

Verplichten dienstwilligsten

P. C. Hóóft.

386.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

DE Zoomer is een gladde tijdt, en sibbert my uit der handt, terwijl deeze zich opent, om vrienden te bewelkoomen oft te be- adieuwen. 't Is goedt dat U E. genaade met eenen open staat, om voor lief te neemen, 't geen zy niet ontfangt. Wederom heeft Tacitus een' wijl zijnen naam moeten betrachten. Nu zet hy de tong weder t'schrap, onzeeker oft het lang duuren zal. Maar al weet ik geen' nieuwe deuntjes, die deeze oude verbeeteren mogten, hebbe zoo luttel zuchts tot den welgangk van 't gemeen niet, oft wenschte wel te hooren waar 't met ons heir op uitkoomen wil: en wat 'er zy aan 't geen men my schrijft, van vier duizendt ruiters, en drie duizendt knechten tot Wezel verwacht, mitsgaaders dat men t'Amsterdam

dam zestien duizendt ellen oranje lint zoekt, om veldtteekens te maaken. Kan men nu den volke geen' andere leuze geeven, om zich van den vyandt t'onderkennen, zoo hangt de uitkoomst der togt aan 't wispelen van 't weefgetouw: ende meer aan der spoede, dan der paarden snelheidt. Maar 't bescheer des hemels zal 'er 't meeste, immers 't al toe doen. In welk geloof ik vertrouwe dat U E. met my overeenstemt, die den zelven bevoelen zy, nevens groete en eerbiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Uit mijn Toorentjen, den 14
van Oestmaandt 1633.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

387.

A. M^e. FRANCHOISE DU ARTE.

Madamoiselle,

SI les remerciemens n'eussent lieu qu'après l'entiere jouissance des bienfaits, je vois bien que j'en serois quitte pour jamais. Car vous ne nous avez pas seulement repeu de delices d'honneur & courtoisie, durant le temps qu'estions à Alkmaar, mais la souvenance d'icelles ne cesse de servir encores continuellement de nourriture à mes plus douces pensées. Je vous rends donques ces arres d'un cœur reconnoissant en simples paroles, & attendray avec passion l'heure, quand vous vous daignerez me fournir l'occasion d'en faire paroistre par des effects. Ce qui sera, quand il vous plaira me rendre heureux dela gloire de vos commandemens, au quels, plus qu'aucun autre, pretend de rendre une obeissance absolue, en vous baisant cependant cent mille fois les belles mains,

Madamoiselle,

Vostre plus humble & affectionné
Serviteur

P. C. H O O F T.

388.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

't **W**Aar wel reede, dat de pluimaadjen van zoo veel lofs, als U E. my meede besteecken heeft by haaren laaften, de wicken mijner naarstigheit deden wassen, en bet overweg spoeyen. Maar dan het een, dan het ander, voeren my buyen oft dikke wolken te gemoet, die zoo licht niet te doorsnijden zijn, en beslommeren de vlucht. De Historien eischen haaren bezetten tijdt: zulx al wat daar booven te schrijven, te leezen, oft te doen valt, uit de uiren der vertaalinge moet gevonden worden. 't Gezelschap, gelijk U E. wel bezeft, is ook een dagdief, doch echter een uitspanning, om den geest wat te verneukelen. Wy hebben 't huis nu leedig van gasten, en hoopen dat U E. met de Heeren Proffessoren d'eerste zullen zijn, om de eenzaamheit te vervrolijken, met redenen, die daarentusschen niet zullen laten te stichten. Voor weenig daagen toogen hier deur zekere Heeren uit den Haage, die een groot gevoelen hadden van de togt zijner Doorl, doch bekenden daarby, dat de hoogstgeheevenen aanslaagen, ons deurgaands minst meegeloopen waaren. Zy wisten

te

te zeggen, dat de Pensionarissen van ginszijde, in den Haage dapper de ronde gedaan hadden, zich beklagende by die van de regeering, dat men zoo geweldig ten oorlog rustte. Verklaarden daarby tot Amsterdam verstaan te hebben, uit monde van Mr. Willem de Groot, Broeder van den Heer Huig, dat de Heer Wijts aan onzen zwaager Hasselaar had geschreeven, hoe hy in hoope was, dat men van deezzen zoomer niet alleen steeden, maar Landtschappen zoude veroveren. Dit vind ik wat vreemdt van zoo eenen ernstachtigen en achterdochtigen Krijzman, haast hey te roepen eer men over de vloot is. Ende moet zijne Ed. wel grooten schijn van een' doorluchtige uitkoomst zien, oft zulke dingen uitslaan met eenigen toeleg, mischien om den vyandt te doen duchten, dat 'er aan zijn' zijde eenige afval van nadruk smeult. Wat 'er af zy, waar der pijn waarde uit broeder Hasselaar, aan wien ik my gebiede, te verneemen. Ende zal my benieuwen oft het zoo breedt mag weezen. De Zweedtschen, hoor ik, zijn tot Weezel aangekoomen, maar niet bescheidenlijk hoe sterk. U E. vertrouw ik, zal my uit de twijfel helpen: en blijve, met alle die haar lief zijn, Gode bevoelen, nevens dienste en eerbiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Uit mijn Toorentjen, den 21
van Oestmaandt 1633.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

389.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

U E. giffing, en de meening van den Heere Wijts, zijn twee baaken, mijns bedunkens, over een te brengen. Want het mag op Keulen, en daarna op Luxemburg en Naamen zijn aangezien; zoo de toeleg opwaarts aan geldt. Een Broeder des Advocaats Fiscaals, een man die vry wat verstandts met luiden van bewindt, zonderling met den Oversten Melander, schijnt te houden, meinde deeze daagen, dat het voorneemen wel zijn mogt, door Brabandt in Vlaanderen te trekken, en Duinkerken, dat zoo winbaar als onhoudbaar is, uit te rooyen, om den vyandt die haaven t'onbruik te maaken, met stichting eener sterkte, aan 't scheurtjen, oft daar ontrent. Hachlijk vind ik dit bestaan, om dat het volgen des toevoers ter genaade van den windt zoude staan. Doch daar kon voor gezorgt zijn, en zulk verdrag met Vrankrijk getroffen, dat men van die zijde verzien wierdt. Hy twijfelde echter, oft Antwerpen 't wit mogt weezen; alhoewel 't overlang verzorgt en gesterkt is. Komt ons meer volx van booven toe, 't platte landt zal ten besten zijn. Het angt my daar en tusschen, dat onze hoogstgehevene aanslaagen meest al klakkeloos verdweenen zijn: en valsch moet mijn vreeze worden. Niet lange en leg ik ons nu in den droom te blijven. U E. hoop ik zal my uit den mijnen wekken. Neef Wijtiers deert my, om 't gevaar zijner dochter, die 't zaaligt te wenschen staat. Zoo 't 'er uit vallen mag, verwachten wy U E. met de Heeren Vossius, Barleus en Hasius, op vrijdag; oft liever op zaterdag, om wat tijds te hebben, binnen den welken U E. ons verwittige. Want wy zijn hier in een' barren hoek; en de hondtsdaagen neemen 't quaalijk, zoo men meer dan mondtjens maat ontbiedt. De suikerpeeren, kleen, maar goet, looven

ven U E. geen' quaaden daageraadt. Ik wist gaaren wat het laatste Boek mijner Historien onder U E. en den Heere Mostaart is: te weeten het achtste oft negende; en hoe veel blaaderen U E. daar af bevindt: om wat rekeninx te maaken waar het zal te sluiten staan. U E. kan 't aantekenen; en my bekend maaken t'haarder overkoomst, daar ik niet aan wanhoopen wil: en U E. ondertusschen Gode, en in haare gunste beveele,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Uit mijn Toorentjen, den 24
van Oestmaandt 1633.

Toegenegen ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

390.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DAnk heb voor de betaalinge met zoo goetd een' woeker, als zy geschiedt zal zijn. U E. broeder zal ons, neevens d'andre Heeren, welkoom weezen: en naardien mijn broeder Schuil ook ooren heeft die naa weetenschap jooeken, verlaat ik my t'uwer E, der welke gelieven zal de zijne uit onzen naame te noodigen, om my dus laat in den avondt van meer schrijvens te verschoonen. De tijdingen uit Brabandt zijn zeeker bedenkwadig, maar te gelooven met bescheidenheid; zonderling van 't openleggen des vyandts, 't en zy hyeen' borstweer van etlijke mijlen, en goede spieden te baat heeft. Ik zorge zeer voor Duitslandt, en dat de maaren van daar ons van de Zweeden zullen ontblooten, eer 't groote werk af raakt. Godt geeve een beter, en U E. de volkoomenheid haarder deugdelijker wenschen, tot genoegen,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, ter yl,
den 30 van Oestmaandt 1633.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

391.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

IK gebiede my aan U E. genan den Hr. Brasser, en wist geirne wanneer 't geweest is, en hoe dikmaals, dat zijner E. moeder oft moeye tot Delft, alle haare ringen en kleinoodjen overgaf, tot vervalling van 's gemeenen landts lasten: en oft zijner E. ook noch andere vrouwen bekend zijn, die zich gelijker wijze gequeeten hebben. Want deeze omstandigheeden, eertijds uit zijnen monde gehoord, zijn my niet recht indachtig. My speelt noopende den tijdt in den zinne, dat d'eene reize wel mogt geweest zijn tegens 't ontzet van Leyden, dat ik nu gaa by der handt neemen, in geen en wille om zoo gedenkwaardig een werk zijn loon t'onthouden, en in 't graf der vergeetheit gesmoort te laten. U E. gelieve my 't bescheidt hieraf, nevens 't getal det blaaderen van 't laatste Boek der Historien, op overmorgen hier te brengen. Want, niet naaders van U E. bekoomen hebbende, vertrouwen dat het geen' nieuwe uitschey, nocht laater vallen zal, denkende op maandag oft dinxdag van

Qq

huis

huis te trekken, en hebben ons daar naa gestelt met den yver; be-
taamende,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
eersten van Herfstmaandt 1633.

Verplichten dienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

392.

Aan DIRK VAN NOORDINGEN,

in den Haage.

Mijn Heere,

Deeze is om aan U E. te richten de minuite mijner Rekening, ten
einde U E. gelieve dezelve te doen groffeeren en doubleeren,
en beide ter Kaamere van de Rekening over te leeveren, onder den
gebruikelijken eedt in conformité der procuratie hier nevens gevoegt,
mitsgaaders expeditie daar op te vervolgen. Maar U E. gelieve ver-
dacht te zijn, de voorsz. overleeveringe niet te doen, dan by advise
en ten tijde als de Heere Rekenmeester Mierop, aan wien ik my har-
telijk gebiede, zal dienstig vinden, op dat my niet en weedervaare,
als op mijne laatste, in de welke verscheide parthyen, mijnsoordeels,
zeer iniquelijken waaren gerooyeert. Voorts, alzoo de Acten my op
den 8 Augustus 1630 verleent, om in pachte te hebben de civile boe-
ten voor 100 Ponden, tot xl. grooten, en te passeeren 85 Ponden
jaarlijx voor 't onderhoudt van eenen Dienaar van Justitie, beide
voor drie jaaren, ingegaan den 27 Mai 1630, zijn geëxpireert, zal
U E. gelieven Requeste te presenteeren, om continuatie van den
voorsz. pacht en tractement, en by aldien 't advis van den Rentmee-
ster Coltermen daar op wordt verzocht, het zelve van zijn E. te
vorderen, en hem daar voor te contenteeren, als naa redene, en al-
les veirdig zijnde, nevens de minuite aan my over te zeinden: waar
toe ik my zal verlaaten, en ondertusschen advertentie verwachten van
den ontfank van deezen, blijvende,

Mijn Heere,

U E.

Van den Hnize te Muiden,
den 18 September 1633.

Ganschdienstwillige

P. C. Hóóft.

393.

Aan JUSTUS BAAK.

Mijn Heer en Broeder,

Lang heb ik gewaakt met reizen en rotsen: nu beginne tot rust te
geraaken. Maar deeze slaap is werklijker dan 't waaken, ende
komt U E. by wijlen in haare bezigheid wederom steuren. Op gister
van Iffelsein door Utrecht keerende, bewelkoomde my mijn Neef met
een tijding, de grootste daar in een' eeuw van gehoord mogt zijn.
Te weten, dat de Heer van Bodek hem verzeekerde, hoe by drie
agtervolgende eige booden bevestigt werdt, en de magtige verslegen-
heidt van de Keulenaars gelooven deedt, dat d'Overste Walstein, met
zijn gansch heir, den Kaizar af-, en den Euangelischen toegevallen
was. Help my uit deezen droom. Want het dunkt'er my een: meer
nochtans om de groote der zaake, dan om de kleente der waarschiijn-
lijkheit. Want de bedenkingen, die my hier op voor deezen in 't
hoofdt

hoofdt gespeelt hebben, waan ik over een' wijle van my aan U E. geschreeven te weezen. Nu melden noch d'Italiaansche loopmaaren van zwaar misnoegen, dat de Ridders van dien landaart hadden, over de gangen van Walstein, ende van 's Kaizars toeleg om hem den voet te lichten. Veele andere baaken koomen hier op over een. Want hy is gehoont, en verdraagen geweest van zijn bewindt. Daarna heeft men hem weder aangenoomen, ende hy zich niet beweegen laten, dan door voorwaarden, zeidt de Zweedsche Soldaat*, die niet min mogten, dan zijnen meester in den krop steeken. Namelijk hy bedong 't oppergebiedt over alle 's Kaizars waapenen: ende dat zelf de Koning der Hongaaren niet, oft zeer weenig tijds, in zijn leeger zoude moogen verblijven. Dies is 't hem licht gevallen, Oversten en soldaaten op zijn handt te winnen, en alle achtbaarheid t'hemwaarts te trekken. Oft hy den wil hebben zal, laat ik daar. Vast gaat het, mijns oordeels, dat het hem open staat, zich uit mombaardye te stellen, ende eenen van de grootsten in Europe te maaken: ende dat, zonder noodt van vreeze voor kanskeering. Wederstaat hy die bekooring, men mag van Duitsche trouw, en de Kaizar van geluk spreken. In lange verlangde my niet naa den uitgank van een werk, als dit. Waarover, zoo my de gunste gebeurt van toelichting in deeze scheemering, 't zal een knoop te meer zijn, aan de verbintenissen,

* *Le Soldat
Suedois de F.
Spanheim.*

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Uit mijn Toorentjen, den tweeden van Wijnmaandt, 1633.

Reedtsverplichten dienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

394.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

Hierinne heeft U E. de brieven van voorschrijven aan de Heeren van den Honaart, en Reigersberge, met vlugge zeegels, opdatze geleezen, en daarnaa geslooten moogen worden. Maar eer U E. dat doet, zal dienstig zijn, dat U E. in de geene die aan my gericht daarinne steeken, by de E. beteekenende de voorsz. Heeren, voege een *d.* te weten dat zy die moogen vinden aldus: *Ed.* gelijk de wijze is, daar men van luiden hunner soorte schrijft. U E. houde my dit ten goeden, alzoo een klein verzuim van eerbiedenis dikwijls koelte in de geneegenheit der luiden maakt. Wijders zoo hadt U E. vergeeten den brief, die van den Heer Reigersberge meldt, te sluiten: 't welk gedaan dient, en daarnaa weeder opgebrooken, in schijn oft hy beslooten aan my gezonden waar. Ik zoude ook raadtzaam vinden, dat nevens 't overleeyeren der brieven, de goede luiden aan de Heeren behandigden dubbel van 't vonnis tegens U E. en d'andre bezorgers van den boedel van Jacob Reaal, by 't Hof van Hollandt uitgesproken: alzoo 't zelve wel betrachtinge waardig is. Eenige andre bedenkingen heb ik noch, die uit de penne niet en willen, en misschien wel verdienden, dat U E. eens gins en weeder herwaarts quaame. Ende dus verre van nootzaaken. Belangende de tijdinge aldaar van Walstein, verwondert my dat men noch in die onzeekerheit steekt. Dat hy op bedrog der Euangelischen ten voorneemsten zoude toeleggen, dunkt my een Hoogduitsch vermoeden. De groove verstanden hebben dit, dat zy altijdts duchten verkloekt te worden, ende de dingen meer meeten naa 't gewisse hunner bequaamheit, om bedroogen te worden,

dan naa de reden: en is het der gaauwen plaag, dat men altydts omzien naa hen heeft. Maar 't mogt wel, dat Walstein het hart niet hoog genoeg hebbende, om een stuk van zoo groot een' gevolg te bestaan, ende bedwelmt zijnde in 't overdenken van een werk dat de gemeene zoo wijdt te booven gaat, den middelweg kooze, ende eenige vrede zocht te bearbeiten, waar by hy eenigen Vorstlijken, niet Koninklijken staat, ende voorts veiligheid voor zich zelve en d'andere Vorsten mogt bedingen: 't welk, mijns oordeels, zijn zoude, indien men 't rijk in dier forme ophemelde, als 't was voor 't inneemen van Boheemen door den Paltsgraaf. 't Zelfste zoude ook minder opspraak van ontrouw onderwaarig zijn, dan 't volkoomen verschuppen des Kaizars: alhoewel men, gelijk U E. wel oordeelt, dit al meede zoude weten te vergulden met glimp van redenen, die altydts de oogen der Euangelischen t'over vervullen zouden. My gedenkt, als de Ridder Reaal noch in Indië was, dat 'er in mijn gezelschap op den Dam gesproken werdt, oft zoo een man zich niet gemakkelijk meester van die oorden zoude kunnen maaken. Mijn zwager Klock meinde, dat hy te vroom was om een verrader te worden. Waar op Burgermeester Graaf, dat pas, voegde, dat men dien naam wel gewoon was te geeven aan de geenen, die stadt oft landt den vyandt leverden, maar niet aan de geenen die 't voor hun zelve hielden. Francisco Sforza, eerste Hartog van dien naame, gebruikte 't leeger der stadt Milaan, van 't welk hy Overste was, om de zelve te bemeeieren, ende bleef echter in grooten aanzien onder d'Italiaansche moogentheeden: zulks zijne naazaaten dien staat lange jaaren bezeeten hebben, tot dat het hun aan wettig oir ontbrooken heeft. Toen heeft Kaizar Karel dat Hartogdom aan zich getoogen, ende zijnen zoone als erfgoedt naagelaaten. Dien 't luste d'exempelen van dusdaane handelingen op te zoeken, meenigte zoud'm'er vinden; en Cæsar zelf wel bekaait staan om dit punt te beantwoorden. Daarentusschen hebben zoo veele, zelfs deftige ende vroomen Kaizars, geen been gevonden in 't bezit des rijks, op 't zelve recht: alhoewel de rechtsgeleerden lichtlijk verscheidene uitvluchten t'hunner rechtvaardigmaakinge zouden weten uit te vorssen. Maar 't reegent heedendaags groote nieuwmaaren. t'Iffelstein hadden wy der eene van 't overgaan der Stadt Nancy aan den Koning van Vrankrijk: maar droogde haast op. Gister zweefde hier een gerucht, hoe Breda, door de bezettingen van Bergen op zoom en Steenbergem bemagtigt was, mits verstandt hebbende met eenige Soldaaten van binnen, die door honger en kommer tot d'overlevering bekoort waaren. Waar daar iet aan, 't zoude anders klinken, denk ik. Niettemin 't overrompelen van Weezel bleef etlijke daagen onverzeekert. Dat U E. in lange niet van Tacitus vernoomen heeft, komt ten deele by ons rotsen toe; ten deele, doordien ik beezig ben met mijn' jeugdlijke rijmen by een te raapen, ende te verschrijven, ten verzoeken van de Heeren Verburg en Brosterhuizen, die de zelve denken te doen drukken, en de bequaamste in 't landt zijn om de liedekens op zangmaat te stellen. Maar U E. vergeet my ook t'eenemaal, met Brasser te vraagen naa de naamen, overlange verzocht, der vrouwen, die haare kleynoden tot verval van 's landts gemeene kosten verschaft hebben. Noch komt my in den zinne hierby te voegen, dat de Heer Staakmans op vrijdag voorleeden hier aansprak, t'mijnen grooten leedtwoezen, eer ik t'huis gekoomen was. Zijn Ed. zei-

de

de mijner Schoondochter, naa Amersfoort te gaan. Oft de reize nu voorts naa Vrieslandt leidt, is my onbekent. Maar 't zal Van der Kindert hoogdienstig zijn, dat zijn' Ed. ook mondelings eenen torn doe op de Heeren van den Hoogen Raade. Vermag ik meer dengoeden luiden te gevalle, U E. mag gebieden,

Mijn Heer en Broeder,

Van den Huize te Muiden, den
vijfden van Wijnmaandt 1633.

U E.

Verplichten Broeder

P. C. H O O F T.

395.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DAnk hebbe U E. voor de goede siere van gisteren. 't Schoone weder blijft buiten mijn gissing aanhouden. Derhalven zoude raadzaam vinden, dat U E. hoe eer hoe liever overquaame, om de landeryen in Goeilandt te bezichtigen. Ende zouden wy dan breeder moogen handelen van den voorslag by U E. gedaan, noopende 't kooopen van eenige graanen ontrent Bommel oft dat gewest. Waarop ik U E. persoon oft antwoordt morgen verwachten zal; met vertrouwen dat U E. in deezen en alles zal speuren hoe zeer,

Mijn Heer en Broeder, dat is

U E.

Van den Huize te Muiden, den
9 van Wijnmaandt, 1633.

Verplichte dienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

396.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe,

Mijn Susanne is zoo verslingert op d'Ariane, dat z'er quaalijk af heeft kunnen scheiden; alhoewel op hoope van haare jeegenwoordigheidt haast weeder te genieten. Zy zoude nochtans eerder gekoomen hebben, hadt zy niet getoest naa 't gezelschap van den bygevoegden boeke. Want zoo eene schoonheidt alleen te laten reizen, was een hachlijk ding. U E. verklaare nu haare oogen met de zelve. Zy zal'er veele wonderlijkheeden in speuren; ende onder andre deeze: dat de dichter zijnen naam in duister houdt. Ende alhoewel mijne nieuwsgierigheidt gezocht heeft dien t'ontdekken, 't is my niet gelukt. Vremdt is 't wat hem wederhouden mag hebben van den zelven bekend te maaken, daar alle de wereldt, en voorneemelijk in Vrankrijk, zoo graag is naa vernaamtheidt. Moogelijk zit hy in 't midden van de vroolijke gezelschappen, die van zijnen lof gewaagen, ende hoort en ziet alles, zonder gehoort oft gezien te worden; gelijk eertijds de mommen op onze bruiloften plagten te doen. Ende moet het hem, in zulken geval, een' groote vreugdt weezen, zijn' eere alzoote nutten zonder krassen. Misschien ook dat hy, bevreesd voor d'aanvechting der nijdt, dus doende waant daar voor te schuilen; ende in den zin heeft zich bekend te maaken, wanneer hy van 't gemeene goetvinden zijns werx zal verzeekert zijn. 't Is buiten twijfel een braave geest, ende die verdient van den uwen doorsnuffelt te worden. U E. gelieve de Beschrijving van Leiden, nevens mijne weldienstige gebied-

denisse , te bestellen aan den Heere Doctoor Pauw , en den zelven , mitsgaaders den Heer Van der Mert hooglijk te bedanken voor 't gebruik my dus lange gegunt. Wy hoopen op woensdag van heeden over acht daagen , jaargetijde van onze bruiloft te houden. Welke feest volmaakt zoude zijn , waar 't dat haar U E. byweezen gebeuren mogt. Zeegent ons daar meede , is 't mogelijk: ende blijft Gode bevoolen ,

Mejoffrouwe , van

U E.

Verplichtsten dienstwilligsten

P. C. HÓÓFT.

397.

Aan ZIJNE VORSTELIJKE DOORLUCHTIGHEIT.

*Doorluchtigste , Hooggebooren Vorst ,
Genaadigste Heere ,*

OM Uwer Vorstl. Doorl. te dienen , naa d'ordre der Apostille , op de supplicatie van Cornelis Gerritszoon Kuiper gestelt , en by my met alle eerbiedenis eerst kortelinx gezien , heb ik Uwer Vorstl. Doorl. voor te draagen ; hoe de Suppliant in den jaare 1628. 's woensdags naar Weesper kermisse te gelaage geweest is in de Roode Vos binnen Weesp. Alwaar hy en zeeker persoon uit den Gestichte van Utrecht geboortig , met naame Simon Claaszoon , bestonden zich onderling voor dief en schelm , oft diergelijke in substantie , te schelden : verwijtende ook onder ander de gemelde Simon aan den Suppliant , dat hy Kuiperken , zonder den bystandt zijner moeder , den voorleeden winter , met de mande aan den arm , om broodt zoude hebben moeten loopen : daar de Suppliant weeder op zeide : Stichtsman , lichtman ! Welke woorden nochtans als boertender wijze , en ten deel met lachenden monde gesproken , aan 't ander gezelschap geen ombrage van groot ressentiment oft yet sinisters gaaven. Echter gebeurd' het , en weinig tijds hier naa , dat de twee querelleurs ter herberg uit , en d'een den anderen met getoogen messen toetraaden. Wel wordt by eenen der getuigen verklaart , dat eer 't gevecht aangink , wederparthye door den Suppliant meermaals tot afdrinken van 't geschil zoude genoodigt zijn , zonder daar toe te willen verstaan : gelijk ook een ander getuigt , dat de Suppliant , hebbende den voornoemden Simon met een' sneede in 't aanzicht gequest , hem zeide , dat hy afstaan zoude , en vraagde oft hy noch niet genoeg hadt. 't Is niettemin zulx , dat hy den zelven Simon entlijk een' steek , daar hy terstont aan starf , in de keele gebragt heeft : alles , gelijk d'informatien , op 't fait genoomen en hier ingeslooten , zijn uitwijzende. Den perpetrant dieshalven voorts fugitif , en niet te attrappeeren zijnde , heb ik naa costuime doen indaagen , en aan rechte gevordert. Waar op hy defaillant blijvende , by Scheepenen van Weesp , den 9 January 1629 balling 's landts geleidt is , en gecondemneert in de boete van hondert ponden , tot 40 grooten 't stuk , in conformiteit van 't privilegie der plaatse. Doch alzo hy , eenlopend gezel , niets en hadt , waar aan d'executie te dirigeeren , is 'er voor dat pas geen middel geweest om tot de voorsz penningen te geraaken. Maar op den laatsten Augusty deezes jaars , naa dat hy eenen ruimen tijdt , zoo

ik

ik bericht ben, ter zee gevaaren, en yetwet verover't mogt hebben, is my van zijnent weege de voorſz boete ter handt beſtelt; ſtaande ter Rekenkamere van de Graaflijkheit daar af te verantwoorden. Hoe hy zich nu naa de toekoomſte deezer manſlagt, die zeeker jeegens de bloedtverwanten en maagen van den dooden ſolemneeljk verzoent is, gedraagen hebbe, waar, overmits zijn' lange abſentie, quaaljk naa te ſpeuren. Ende dat van te vooren yet zonderlinx op zijnen handel en wandel met reeden te zeggen geweeſt zy, hebbe niet kunnen verneemen, maar wel ter contrarie, dat hy den arbeitd zijner handen niet geſpaart zoude hebben, om zijn' moeder in haar gebreklijkheidt te ſoulageeren; die, gelijk my genoeg bekend is, anderzins van de goede luiden moet onderhouden worden. Ten welken regarde, indien de Suppliant zich voortaan dier wijze wil quijten, zoo te verhoopen ſtaat, uwe Vorſtl. Doorl. met het remitteeren zijner misdaadt, aan de arme oude vrouwe zijn leeven voor een' welgoede aalmoefſe beſteeden zoude. Ende, naardien my niet anders voorkomt, waar meede Uwer Vorſtl. Doorl. in deezen te dienen, kuſſe haar de victorieuſe handt, en nijge my in aller needrigheidt t'haarwaarts, Godt biddende dezelve, en haar Doorluchtig Huiſ, in gloorie en voorſpoedt eeuwlijk te behoeden, en in haar' goede gratie,

*Doorluchtigſte, Hooggebooren Vorſt,
Genaadigſte Heere,*

Uwer Vorſtl Doorl.

Uit Amſterdam, den 19
December 1633.

Onderdaanſten ootmoedigſten dienaar

P. C. H O O F T.

398.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,

Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinſſen
van Oranjen.

Mijn Heere,

DEezen ingeſlooten zeindt my Tefſelſchade, met het bygevoegt lapjen papiers: eeven oft ik my beeter op de plechtigheeden en geheimeniffen van 't Hof verſtonde, die daar naa ben gewoon te ſlaan, als de blinde naa 't ey, gelijk men zeidt, en my te trooſten met de hoop van eenen gunſtigen Rechter over den miſſlag te vinden. Maar aldus met eere aan geleegenheidt geraakt zijnde, om U Ed. Geſtr. in haare beezigheeden te ſteuren, dunkt my dat het met eene barning door den oven zal gaan, zoo ik haar teffens iet verge, dat my zelve raakt. Als U Ed. Geſtr. my, in de voorleede lente, 't ſtuk mijner Historien weeder zondt, had ik geen beleefder, maar wel wat ronder oordeel daar over verwacht. Want mijn voorneemſte wit was, aanwijzing en berichting op de ongerijmtheeden, die ik niet en twijfele in 't handelen van verſcheide ſtoffen, voor al in 't geen d'oorlooge aankleeft, begaan te hebben. Mijn vertrouwen is, dat niet de goede geneegenheidt van U Ed. Geſtr. maar haare onleedigheidt, my de weldaadt zulker berispinge ſchuldig gebleeven is. Zeeker 't waar my groote gunſte, eer die dochter begint de wereldt te hanteeren, dat zy wat geſchiktheidts leerde van heeren, bet afgericht op wereldtſche zaaken, dan haar eigen' vaader is. Men kan 'er my, zoo lange zy als een opgeſloote maagdt leeft, niet lichtelijk te veel op ſchrollen: maar van 't zelve gelijkmoedelijk te verdraagen,
naa

naa dat zy voor den gemeenen dag mogt gekoomen zijn, des zoud'ik niet kunnen verzeekeren.

— *Neque enim mihi cornea fibra est.*

[*Want ook mijn hert niet ongevoelijk is.*]

Derhalven, indien 't 'er uit vallen mag, dat U Ed. Gestr. my zoo verre gelieve te verplichten, zy zal den aanvank moogen vinden onder den Heere Staakmans, Raadtsman van Staate, weege Vrieslandt aldaar, en 't vervolg onder den Heere van den Hoonaart, eersten Raadt in den Hoogen Raade; welke Heeren, naa mijn' gissing, nu een wijl daar aan gekieskaauwt, en hunne bekoomst van zoo laf een' spijsze zullen hebben: alhoewel ze den kok vry wat moeite van zouten en schuimen gekost heeft. Is 't dat ik dit verwerve op U Ed. Gestr, zoo bidde dat haar gelieve met eenen hunne Edd. af te vorderen mijne dwaalingen, by haar gaageslaagen, en de zelve, nevens Uwer Ed. Gestr. goetdunken daar op, toe te schikken, met verklaringe voorts van al 't geene by U Ed. Gestr. en mijnen Heere Wijts, dien ik onlanx daar af geschreeven heb, strafwaardig gevonden zal worden. Ik gebiede my op 't needrigste aan de gemelde Heeren, en U Ed. Gestr. samt Mevrouw haare gemaalinne, in verlangen naa eenig bevel, dat my magtig maake te bewijzen, dat eeuwlijk blijven wil,

Mijn Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Uit Amsterdam, den negenden
van Louwmaandt 1634.

Zoo toegeneye, als verplichte dienaar

P. C. Hóóft.

399.

Aan J A C O B W Y T S,

President en Majoor Generaal.

Weledele, gestrenghe, hoogwijze, zeer voorzienige Heere,

OVervloedelijk tuigt het antwoordt Uwer Ed. Gestr. van den vijftienden deezer, dat 'er geen uitputten aan de bron haarder heusheidt is. De diepte der zelve is my een afgrondt van eeuwigbindende gehoudenissen. Ik schroomde nochtans niet daar in te verzinken, als die geen die verlooren waar, zonder dus verlooren te gaan. Zeinde dan by deezen twee stukken mijner mijmeringen, om ze aan de straffe en tuchtiging Uwer Ed. Gestr. t'onderwerpen. 't Vervolg, dat onder de afschrijvers is, hoop'ik eerlang Uwer Ed. Gestr. toe te schikken. Wel kan ik bezeffen, dat haare beezigheidt, met d'overwigtige zaaken van haar beroep, zwaarlijk lijden zal alles door te zien. Maar de kantteekeningen kunnen aanwijzen, wat het stuk der oorlooge raakt; 't welk (gelijk het alle ander wereldtsch bedrijf in schorheidt en distelgheidt overtreft) quaalijk uit de boeken te leeren is, en my om eenig krijskundig handtreiken verleegen maakt. Want de lompe ongerijmtheeden, te speuren by andere schrijvers, *quorum me vestigia terrent* [*welker voetstappen my afschrikken*] doen duchten, dat 'er my misschien geen minder uit de pen gedroopen zijn. Een landtzaat, en loon van de Staaten trekkende, hangt een houten burg, bezet met driehondert muskettiers, aan etlijke masten, voor Haarlem, in de lucht, om de verweerdere van den wal te houden, en dat ten tijde als 't hun aan schut, kruidt, nocht koegels mangelde. Een groot personaadje in Vrankrijk stelt een blokhuis van planken op een schip toe, om de zelfste stad te bestooken. Dingen (be-

(bedrieg ik my niet) om hedensdaags uitgelacht te worden van de leeken in deeze stoffe. In 't byzonder verlangt my naa berichting, oft de middelen van beschaadigen feedert dien tijdt toegenoomen hebben: want de schranderheit der nieuwe vonden van bescherming is t'over bekent. Ende indien t'aanvechten dat pas even vinnig, 't verdedigen nergens naa zoo veilig geweest is, zoo zoude deeze beleegering my, onder verbeetering, wel de pijnlijkste dunken, die tot noch toe in Nederlandt is uitgestaan. 't Welk de waarom is, die my daar aan zoo veel woorden heeft doen te kost leggen. De aanvangk mijns werx beruht nu een wijle onder den Heere Staakmans, die Vrieslandts plaatse in den Raade van Staaten bekleedt, een doorluchtig vernuft, grondig geoeffent in wetenschappen, en waardig der kennisse en vruntfchap Uwer Ed. Gestr. Ik achte zijn Ed. zal nu haare bekoomste van dien hebben, en 't zelve lichtelijk overleeveren aan U Ed. Gestr, zoo 't haare geliefte zy, daar over ook eens het oog te laten gaan. Heel veel van krijszaaken is 'er niet in te vinden; en heb ik op een deel der zelve voor deezen het oordeel van U Ed. Gestr. verstaan. Doch worden daar ten toon gestelt verscheidene heftige partyfchappen, die hier t'Amsterdam in zwank gegaan, en 't vuur der gemeene beroerten niet flappelijk hebben helpen opblaazen. Ik zoude de zelve noch wel naakter ontdekt hebben, waar my vrye toegank verleent geweest tot de schriften der stad. Maar, (ach armen!) voor zoo vreemdt word' ik hier gerekent, dat my, op aanbodt van eedt om te zwijgen, wat Burgermeesteren te heelen docht, niet heeft moogen gebeuren, 't geen de Heeren Staaten van Utrecht zoo mildelijk aan Pieter Bor, by oopenbaar schriftelijk bescheidt, gegunt hebben. Derhalven, als genoeg gewaarschouwt, zal my niet te beklaagen hebben, indien mijn arbeit elders komt kleenen dank te begaan. Kreune my des ook luttel, zoo my maar de eere ten deele valt, van Uwer Ed. Gestr. en haars gelijken t'eenigen deele te behaagen. Op welke hoope zich in de armen haarder beleeftheid is werpende,

Weledele, gestrenge, hoogwijze, zeer voorzienige Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Uit Amsterdam, den 22 in
Louvmaandt, 1634.

Overgewonne verplichtste dienaar

P. C. H O O F T.

400.

Aan de Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheid.

Edele Mogende Heeren,

DE Aëte hier nevens gaande, is my toegezonden door de Wet-
houders van Naarden. De gelegenheit der zaake daar ingeroert (die, zeeker, van consequentie was) zullen U E. Mog. zoo 't haarge-
lieft, breeder uit den Heere Advokaat Fiscaal kunnen verstaan. Nu
leidt tot Muiden, en heeft aldaar geleegen lange over 't jaar zeekere
mast, by onweeder in zee gevonden, die tusschen de 30 en 40 gl.
mag weerdig zijn, en van dag tot dag erger wordt, van dewelke ik by
mijne laaste rekening heb vermaan gemaakt. Indien U Ed. Mog kun-
nen goetvinden, de voorsz. mast te gunnen aan de armenvoogden
der plaatse, mits dat zy van 't zuiver daar af koomende, uitkeeren
't geen U Ed. Mog. gelieven zal toe te voegen aan Jan Janszoon van
Blarikom, volgens de gemelde Aëte, het eene en 't ander zoude

R r

my

my, onder verbeetering, dunken een charitabel werk te weezen. Ende hier op verwachtende Uwer Ed. Mog. ordre, bidde den Almagtigen,

Edele Mogende Heeren,

dezelve in gelukzaalige regeeringe alijds te bewaaren, en in haare goede gratie,

Uit Amsterdam, den 23
February 1634.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanen dienstwilligen
P. C. Hóóft.

401.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

IK hebbe op gister aan den Heere Ridder Reaal bestelt zekere gedichten, uit het Engelsch overgezet, en my door den Heere van Zuilichem toegezonden, om eerst alhier by den voorsz. Heere Reaal, U E, Barleus, Vondelen en andere liefhebbers, geleezen, daarna aan Joffrouw Tesselscha gestuurt te worden. U E. gelieve de voorsz. dichten van zijn Ed. Gestr. te vorderen, en voort van handt tot handt te doen wandelen, en entlijk my wederomme te doen hebben. Waar toe my verlaate, blijvende,

Mijn Heer en Broeder,

Amsterdam, den 7 van
Lentemaandt 1634.

U E.
Ganschdienstwillige Broeder
P. C. Hóóft.

402.

Aan C O N S T A N T I J N H U I G E N S,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn Heere,

ONze Amsterdammers, als iemandt graatiglijk ietwes te lijve slaat, zeggen, dat zy hunger krijgen van hem te zien eeten. Alzoo komt my een' vliegucht aan, wen ik dien Engelschen overvlieger zoo sneedig door het opperste der lucht heen zie snuiyen. Maar al worden mijn' voeten licht, mijne schouders blijven veederloos, oft kleppen, ten hoogsten, niet dan met eene wick: ende quaad genoeg dat het oog hem volge. Dat de overzetsels alijds eenen rok uittrekken, is kenlijk. Maar ik geloove, dat deeze dichten den ouden geirne geeven om den nieuwen, waar in U Ed. Gestr. hen gesteecken heeft. Geen licht, in mijnen zin, oft het schaamt zich by die schaduwen: zeker weledele Joffrouwen, en niet veraardt van haar' afkoomst; maar, tegens welker jeugdlijke frisheid, viellicht de moeder zelf niet zoude darren monstren. Als wy 'er ons moede (zat waar onmogelijk) aan gekust hebben, zoo moet het Tesselschades beurt weezen: alhoewel my 't scheiden bitter zal vallen. Doch de straatkinderen (zoo 't U Ed. Gestr. gelieft hen te noemen) zullen 't verzoeten moogen. Het verbeiden der zelve verzacht alreeds de vreez' voor 't verlies van deeze, met hoope.

Che spenga nuov' amor vecchio desio.

[*Die nieuwe min verbant, verlangt naar d'oude weér.*]

Met huivering des harten heb ik uit den Heere Staakmans verstaan, hoe U Ed. Gestr. mijne misgeboorten ter hoogster vierschaare heeft
doen

doen verschijnen. Quaelijk is 't 'er voor haar geschooren, en om den hals gewedt, zoo de Spartaansche strafheid, in 't verdelgen der wanschepfelen, daar plaats heeft. Al waaren zy ook flux genoeg van lijf en leeden, zoo zijn ze doch echter niet afgerecht op zijn hoofsch, en schendig afzichtig om de ketterye van liever wurgende woorden te gebruiken, dan onduitsche in te ruimen. Oft ze nochtans (wie weet?) het geluk hadden, van eenige genaade voor de Vorstlijke oogen te vinden, en de zelve zich verwaardigen mogten, om eenen zwenk over 't vervolg te laten gaan; 't is by den Heere Wijts te bekoomen, tot het zesde boek ten einde. Ik had het zijner Ed. Gestr. toegeveirdigt, op haare heusche overboodigheid van 't krijsbedrijf te doorzien, en de mislaagen te straffen. Maar 't zal (naar ik verneeme) haar ter handt gekoomen zijn, juist ontrent den droeven slag zijner Ed. Gestr., in den persoon haarder zaalige Gemaalinne, overgekoomen. Zulx zijner Ed. Gestr., mijns achtens, de lust voor eerst ontbreken zal om zich daar meê te moeyen. Als U Ed. Gestr. de zijne komt te spreken, ik gebiede my op 't needrigst in haare gunste, met een leevendig gevoelen van de weêrgaê des ramps, my by proeve bekend. Wijders hebbe nu geslooten het tiende boek met de doodt van den Landtvoogt Requesens. d'Afschriften voltoogen zijnde, zullen, hoop' ik, gelijk d'andere, eens de eere genieten, van hunne ongeschiktheden te zien richten door het tuchtmagtig oordeel Uwer Ed. Gestr. Ende blijft met dien toeverlaat, in 't verlangen na haare herwaartskoomste,

Mijn Heere,

Uit Amsterdam, den zevenden
van Lentemaandt, 1634.

Uwer Ed. Gestr.
Ootmoedigste dienaar
P. C. H O O F T.

403.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden van Hollandt.

Edele Mogende Heeren,

Noopende 't verzoek van Trijntjen Vranken, weduwe van Gerit Elbertszoon, samt de voogden der weeskinderen van Gijsbert Elbertszoon, gelieve U E. Mog. te verstaan, dat de Supplianten hebben leggen ontrent deezen huize, een half morgen landts, belast met neegen roeden dijk. Van welken dijk in den jaare 1629, mits den inval des vyandts op de Veeluwe, 8 roeden beslaagen zijn met een' halve maane oft raavelijn, en de graften van dien, en voorts met penpalissaden, tot meerder verzeekeringe van 't fort. Ende is, op het opmaaken van 't voorzeide werk, zeer diep weg gegraaven het voorlandt, waar uit de Supplianten de aarde plagten te vinden, om den voorsz. dijk te onderhouden: dermaate dat zy jegenwoordelijk benoodigt zijn tot groote kosten, van verre te haalen de spijsze daar toe vereischt: gemerkt het gemelde half morgen landts, als te mul en bros van natuire, geen' bequaame stoffe daar toe en kan uitleeveren. Waar over, mijns oordeels, onder verbeeteringe, wel behoorlijk, en ook voeglijkst zoude zijn, dat het gemeene landt hunluiden de voorsz. acht roeden dijk afnaame; nevens 't half morgen dat zy offereeren te verlaaten; en dit te meer, ten regarde my gebleeken is, dat in 't leggen der schansse alhier, over 50 jaaren verdolven zijn neegen hondt en vijf roeden landts, toebehoorende hunnen voorouderen,

R r 2

die

die daar af geene betaalinge en hebben bekoomen, en dat anderen, in gelijken graadt staande, van hunnen dijk zijn ontlast geworden. Doch indien d'Ed. Grootmog. Heeren Staaten geenszins en kunnen verstaan den voorfz dijk t'aanveirden, zoo schijnt in allen gevalle de reede te vereischen, dat hun vergoedt worde de schaade geleeden by 't vergraaven van hunnen uiterdijk, den welken te behouden, hun (zoo ik bericht worde) wel zoo nut geweest waare, als daar vooren t'ontfangen een' somme van zes hondert guldens. Ende niet ziende, waar-meede U Ed. Mog wijders in deezen te dienen, bidde Godt den Almoogenden, dezelve

Edele Mogende Heeren,
in gelukzaalige regeeringe altijdts te bewaaren, en in haare goede gratie

Van den Huize te Muiden,
den 2 April 1634.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanen dienaar
P. C. Hóóft.

404.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

UIt den ooge, uit den harte. Is dat t'uwent dan ook waar? Zoo kort van onthoudt ben ik niet. De Zwijger zal 't zeggen, uit wiens wieken hierby een' veeder gaat. By mangel der ontboode schuimte, bleef ik eenen dag booven mijn bestek t'Amsterdam, wel te pas om de meêgaande tijdingen uit Duitslandt te verstaan, en hoe dat Eger en Pilzen noch in 's Kaizars magt niet en waaren, maar geneegen om met Hartog Barent te handelen; dan ik duchte, dat het geluk zoo goet niet is, en 't schijnt my wat op te krimpen, mits de loopmaaren geen vermaan daaraf maaken. U E. hebbe wat meedelijdenis met de uitballingen der weereldt, gelijk wy ons hier moogen reekenen, en zette my yets by van 't geene dat'er omgaat. Als 't geldt van Colterman zal ontfangen zijn, gelieve 't zelve Sr. Carel van der Wyen te doen behandigen. Daarentusschen blijft,

Mijn Heer en Broeder,

Van den Huize te Muiden, den
5 van Grasmaandt 1634.

U E.
Verplichte dienstwilligste Broeder
P. C. Hóóft.

405.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

IK danke U E. en mijn Heer van der Kindert, voor 't vorderen der penningen tot Haarlem, die Sr. Carel my geschreeven heeft by hem ontfangen te zijn. Dat ik zoo lange vertoefde met den Rentmeester daaromme te maanen, was, mits ik van tijdt tot tijdt hoopte, van Noordingen te bekoomen den brief die hierinne gaat. Nu komt hy zoo veel te spaade, en benoodigt my U E. en mijn Heer vander Kindert op nieuw te quellen, ten einde zijner E. gelieve denzelven over te leveren, en te rugge te vorderen de bescheiden daar in stee-kende, mits betaalende den Rentmeester oft zijnen klerk 't recht van 't comptoir, 't welk hy te eiffchen heeft, als naa gewoonte: en ik U E. ten danke, als rede is, zal goet doen, en, zoo my rechtvoorstaat,

staat, 10 oft 12 guldens beloopt zal. Het ouwde dat hierby gaat, vertrouw ik, U E. my, by wissel, met yet nieuws zal vergelden, als de kas daar af gestoffeert is. Gelieve ook eens te denken aan de preeke van Socrates, en als 't 'er uit vallen mag, my de kladde te doen weeder hebben. Ondertusschen gebiede my van heeler harte aan U E. en Joffrouwe zuster, dewelke Godt Almagtig, met alle die haar lief zijn, in eere en voorspoedt bewaare, naa wensch,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
17 van Grasmaandt 1634.

Toegenegen dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

406.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

BY mijnen laatsten heb ik gezonden eenen Brief, houdende aan den Rentmeester Colterman, nevens een stuk uit Tacitus. Nu ben ik gekoomen tot in de Spaansche woedery t'Antwerpen. Ende alzo my voorstaat, dat Vaader van Erp zaaliger ged. plagt te verhaalen, dat zijner E. Grootmoeder aldaar * vermoort werdt; * *Zie Hoofst. Hist. p. 472.* zoo wenschte wel bescheidenlijk te weeten haaren naam, ouderdom, mans naam, en de toekoomst van 't stuk. Zoo U E. yet wijders van verlanks uit yemandt, deezen aangaande, kan verneemen, 't zal my lief zijn. By Oom de Waal oft andre oude luiden, mogt wel yets te haalen zijn. Ik gebiede my van heeler harte t'uwaarts, blijvende,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
21 van Grasmaandt 1634.

Toegenege dienstwilligste Broeder

P. C. H O O F T.

407.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

BEter betaaler plagt U E. te zijn. Ik ben in antwoordt op twee brieven aan haar ten achteren. Wil daarom geen quaad betrouwer worden, en borge oft verge veel eer U E. hiermee den derden. Bor in 't Jaar 1576. op 't 84 bladt, 2. zijde, verhaalt een' gruwlijk stuk, bedreeven in de Razery, t'Antwerpen aan een' schoone bruidt, en zoo 't schijnt, van goeden huize. Ik wenschte de naamen van haar en haaren bruidegoom te weeten. Daar is een maakelaar, genoemd l'Hermite, mijner huisvrouw eenigzins in maagschap bestaande: 't is een heel oudt man, en eertijds Scheepen, zeidt men, van Antwerpen geweest. Meene dat hy de heugenis noch goet heeft, en mildt genoeg zijn zal, om niet alleen te verhaalen, 't geen hem van dit Treurspel, maar ook van andere omstandigheeden dier geweldenarye, mag indachtig weezen. Gelieve my de gunste te bewijzen, van hem uit te hooren, nevens mijne groetenis, en alles te verftendigen, 't zy by brief oft by monde, zoo 't U E. geleegen komt. Ende indien hy der reize getroost is, zal nevens U E. welkoom zijn. Want voor my, ik hebbe wederom mijn been yetwes bezeert, en zal 't eenige daagen moeten vieren. Daarentusschen waar my verdriet het groove werk te staaken. U E. bevroed' ik wel, zal dit op geen

Rr 3

stel

stel en sprong konnen beschikken. Maar 't en verveele haar immers niet, my by een letterken te verzeekeren van den ontfang der gemelde twee brieven, en deezen derden. Waartoe my verlaatende, blijve,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
23 van Grasmaandt 1634.

Verplichte dienstwillige Broeder

P. C. Hóóft.

4c8.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

Dank hebbe U E. voor de moeite tot Haarlem, en de tijdingen hier in te rug keerende. Ik zal Sr. Carel schrijven dat hy U E. de f 15: 10. behandige. Wijders verwachte dat U E. niet alleen Jofrouwe Moeder van Erp en Oom de Waal, maar ook den maake- laar l'Hermite zal aanspreken, volgens mijn schrijven van gister. Een fraay veirs is dat van Vanden Vondel. U E. gelieve hem de groe- te weder te leveren, en zy eerbiedelijk zelve gegroet,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Zeer haastig, van den Huize te Muiden,
den 24 van Grasmaandt 1634.

Verplichten dienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

409.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

't G Een U E. uit monde van Moeder van Erp en l'Hermite by ge- schrift zal stellen, ben ik met verlangen afwachtende. U E. naastleste hadt verscheide tijdingen, daar wel wat op te spiegelen valt. Dat de Prins deezen zoomer niet te velde zoude gaan, was my te vooren door de ooren gewaaidt, maar een donderslag daarin ge- weest. Want een van de punten, daar Charnacé op drong, was, dat men in Bloeimaandt op moest zijn met all' onze krachten. Nu zou- de 't my vreemdt geeven, dat de Franchois van geldt zoude scheiden, zonder andre waar daar voor te hebben, dan enklen toeleg op be- scherming. Het strooifel van dit gerucht, zal moogelijk van eenen appel zijn, voor den vyandt, om meê te speelen: alhoewel my de bloem te blaauw dunkt, om zijn oog daar meê te verleiden. De voor- slaagen van nieuwe schattingen zijn ook geen teeken, dat men denkt kleene kosten te maaken. Nu, wy moeten den wondtheeler met het zeer laten bewerden: en oft wy schoon met de rug tegens 't hooger boordt aandringen, 't schip helt'er niet te minder om. Een inzicht, 't welk ook de betrachting zijner Doorl. is, doet my 't verdrag met Vrankrijk niet ontijdig achten: te weeten, dat men den Spanjaardt hier heiligavondt gunnende, hem de handen te ruim zoude laten, om den Duitschen en Zweeden in 't hair te zitten; gemerkt het ge- schaapen waar dapper onze beurte te worden, als hy dat werk afge- haspelt hadt. Zoo de loopmaaren 't liegen afleeren, 't en waar geen' kleene zaak, dat de Turk de Ragotzi tot Koning van Hongryen wilde invoeren. Vreesd' ik niet my zelve te kittelen, ik zoud' het geeren waagen, met gelooven, dat'er een donderbui in dien hoek groeit.

groeit. De toelag van Bethlem Gabor, moet, dunkt my, al wortels gehadt hebben, die noch niet uitgeroeit oft verrot zijn. Heerepeezzen, zeidt men, weeten daar weenig af. De Polak staat ons ook te duchten in den persoon des Zweedts. Doch laate my voorstaan, dat het daar noch zoo klaar niet is, oft het een' duif geleezen hadt: gemerkt de Moscovische Veldtheer zoo groot een' ondank by zijnen meester heeft ingeleidt. Godt weet ons aller best, en zal 't U E. wel gunnen, zoo verhoort wordt het gebedt,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Hulze te Muiden, den
27 van Grasmaandt 1634.

Verplichten dienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

410.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

GRooten dank voor U E. twee brieven teffens, en zoo vreemde tijdingen, daar, gelijk U E. zeidt, wel wat op te spiegelen valt. Maar 't is spaade op den avondt. Van Sr. Carel heb ik eenen brief gehadt, sedert den uwen van zaterdag, maar vermaant van geen'l'Hermitte, nochte van U E, t'mijner groote verwondering. Wenschte wel hem naader gesproken. Ondertusschen gaat hierby yets tot antwoordt op eenen brief van Vondelen. 't Zal U E. in plaatse van wat nieuws dienen oft ontdienen, naa de genaade, die 't voor haar oogen vindt. Ik gebiede van heeler harte t'haarwaarts,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
2 van Bloesmaandt 1634.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

411.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DEezen middag zijn wy hier gekoomen, om eens te raadtspieegen, over mijn been, dat quaalijk heelen wil: en denken morgen voor middag weder naa Muiden te keeren. Zoo U E. ondertusschen eens aan komt spreken, 't zal my lief zijn, en gebiedt zich hartlijk t'haarwaarts,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

In Amsterdam, den 8 van
Bloesmaandt 1634.

Altijds dienstwilligste

P. C. Hóóft.

412.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

't MOet daar een' doode stroom van tijdingen zijn: dewijl ik niet en verneeme van U E, nochte van mijn zwaager Bartelotti. Hier gaat het aleens, belangende de nieuwe. Maar van wat oudts ont-

ontbreekt'er niet. Tot getuige, dit staaltjen, en mijne wel hartlijke gebiedenissen, die blijve,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
19 van Bloeiimaandt, 1634.

Verplichte dienstwillige Broeder

P. C. Hóóft.

413.

Aan TESSELSCHADE VISSCHERS.

Mejoffrouwe,

TEffeltje, leefje noch? Ik en verneem nocht woordt nocht windt van 't behaagen by U E. in de dichten van Huigens geschept. Leggen poëzylust en vriendenliefde teffens achter de bank? *Torni, ritorni alle dolcezze prime*. Maar meer jooft ons naa U E. weezentlijk dan schriftelijk aanschijn. Dies zouden niet geirne tot den afgaanden zoomer verbeiden, maar wenschen dat U E. met haar waardste Crommetjen, gelieve zich over acht oft tien daagen alhier te laten vinden, niet zoo zeer om ons de aardtbeezen, als om Marino te helpen leezen. Want dit moet voorgaan: oft anders heb ik 'er niet af. Als wy vijf oft zes daagen daaraan besteedt zullen hebben, zal 't ons lief zijn, dat den Heere Dr. Paauw met zijn huisvrouw, en Joffrouwe Francisca met haaren genan op een' letter naa *, gelieve te volgen: en dat U E. hen daar toe verbidde, van onzentweegen. Aan de hoonig deezer hoope zullen wy zoo lang likken, en U E. met alle die zy bezint heeft, met naamen haare twee dochteren, die wy wenschen mede te koomen, Gode bevoolen laten, nevens groetenis uit heeler heeter harte,

* *Francisco.*

Mejoffrouwe, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
28 van Bloeiimaandt 1634.

Verplichten dienstwilligsten

P. C. Hóóft.

414.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

Mijn' huisvrouw denkt, zeidtze, dat U E. naa Oostindien is. 't En mag my niet heugen, zoo lang zonder brief van U E. geweest te zijn. De Wijk (zoo U E. zich daar bevindt) leidt immers zoo verre van Muiden niet, oft mijn voorgaande en is 'er over lange geweest. Heeft U E. pen te veel aan reekenen, boekhouden, en andre koopmans bezigheden te doen, ik vergeef 't haar. Maar 't moet 'er wel drok zijn, dat'er niet een letterken voor ons uitvallen mag. Want, van luyigheidt dar ik niet denken, uit zorge van andere ook te verluyen, op 't voldoen aan eenen vriendt, die zich placht te laten verluyen, dat hem van luye luy walgde. U E. breeke dan uit, voor een vierendeeluirs, om te toonen dat geest en lichaam noch rap zijn. Want deeze twijfel begint my te zeiren; en bid Godt des te vieriger, U E. in gezontheit tot volkoomst haarder deugdige begeerten, te behoeden: blijvende,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden den
28 van Bloeiimaandt 1634.

Verplichte dienstwilligste Broeder

P. C. Hóóft.

415. Aan

415.

Aan **CONSTANTIÏN HUIGENS**,
 Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
 van Oranjen.

Mijn Heere,

IN al een' wijle niets vernoomen hebbende van Joffrouwe Krombalg, zond ik op gister by mijn' Huisvrouw, die t'Amsterdam eenige boddtschappen hadt, zeeker schrijven, om voorts op Alkmaar bestelt te worden, en te vereiffchen hoe aldaar smaaken mogt' het Engelsch ooft, by U Ed. Gestr. gezult in Hollandtschen hoonig. Maar mijn Huisvrouw bragt den ontijdigen brief te rugge, en daar nevens deeze tijding: dat Krombalgs oudtste dochttertjen, een voeglijk meisken, krank aan de poxkens, op de moeder verzocht hadt, de koeken, die, naa zijn overlijden en 't gebruik aldaar, den buurkinderen zouden verscheenen zijn, by zijn leeven uit te deilen. 't Welk geschiedt zijnde, zaid' het, als thans meer niet te doen hebbende, gereedt te zijn tot sterven, en gaf vier uren daarnaa zijnen geest. De vaader hadt het uit der maaten bezint, en betreurd' het naa gelange. De Arts Pauw, zoon van den Leidtschen Voorlezer in die weetenschap, bestondt hem eenen drank van moedtzalf in te geeven; die hem opbrak met een weldige zucht en eenig bloedt, daar voorts heele plassen op volgden, en vloeiden tot hy doot was: zulks zy beide op gisteren zouden begraaven worden. Ende om het treurspel te deerlijker te maaken, stort dus een' smak van ramp op 't murwe hart van Tesselschade. Zoo U Ed. Gestr. zich verwaardigt, de versleegene met een letterken van troost te bezoeken, ik verzeeker my, ten aanzien van de hoogachtbaarheid, waarin zy U Ed. Gestr. houdt, dat het geen verlooren werk van barmhertigheid weezen zal, om deeze droefheit ietwes af te spoelen. Wy hebben lange gehoopt en gehaakt naa de eere van Uwer Ed. Gestr. jegenwoordigheid. Zoo de zelve, nevens haar liefste gezelschap, ons alhier gebeuren mogt, zouden trachten haar met luchtige en lustige reedenen te onderhouden. Ende verlangt my, met eenen te hooren, oft de Prinslijke genaade wel zoo overdaadig zy, dat ze de mislaagen mijner Historie vergeeven kan. Ondertusschen niet alleen, maar eeuwelijk daaren booven,

Mijn Heere, wil blijven

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muiden, den
 30 van Bloeimaandt, 1634.

Onderdaanste toegedaanste dienaar

P. C. H O O F T.

416.

Aan **J U S T U S B A A K**.

Mijn Heer en Broeder,

Anstaande wil een' leedige week weezen. Waar over ons hartelijk verzoek is, dat U E. met Joffrouwe mijn Zuster ons alsdan eens koome verzoeken. Gelieve ook de Heeren Professooren en den Heer Secretaris Mostaart te verspreken, dat zy nevens hunne huisvrouwen ons teffens de zelfste eere gunnen, om, in steede van de boeken, de aardtbeezen te helpen leezen die, tegens dien

Sf

tijdt

tijdt (meine woonsdag oft donderdag) dreigen rijp te zijn. Oude Mai is noch niet uit, en alles hier op zijn groenste. De Tragique ramp van de Comique Tefelscha zal U E. verstaan hebben: zulx ons van haar, deezen zoomer, kleene vreugde te verwachten staat. Mijnen zwaager Cloek leg ik daar tegens hier ook te verschijnen; en zoude twee oft drie daagen aan zoo goedt een gezelschap treflijk wel besteedt achten. 't Zal ook dienen tot vordering en vesting van U E. gezontheit, daar Godt af gedankt zy; en houde dezelve met alle die haar lief zijn in zijn' heilige hoede, naa vierige groetenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
1 van Zomermaandt 1634.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

Wy zullen op morgen, is 't mogelijk, oft altijdts overmorgen, antwoordt verwachten.

417.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

HEeden t'Amsterdam koomende, om morgen te keeren, verstond ik ten huize van U E. hoe dezelve in de Wijk was, en noch etlijke daagen blijven zoude. 't Welk my vermeldt heeft de oorzaak van U E. zwijgen op mijnen laatsten, en doen oordeelen dat het best waare, de noodinge der Professooren noch wat uit te stellen. Ik hebbe aldaar aan Jan de Jong gelaaten een stuk uit Tacitus, en twee boeken papier, vervaatende 't elfde Boek mijner Historien, eindigende met den pais van Gent en 't eeuwig gebodt, waarby de zelve uit 's Koninx naam bevestigt wordt. Bidde U E. daar 't haare gelegenheid lijden wil, 't afschrijven te vorderen, en den Heer Mostaart daartoe aan te maanen, om reedenen U E. bekend. Ik achte immers dat de gemelde stukken wel bewaart zullen zijn: en gebiede my, uit alle vermoogen in gunst Uwer E. die Godt in genaade behoede, met alle die haar lief zijn, en blijve,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

t'Amsterdam, den 6 van
Zomermaandt 1634.

Verplichte dienstwilligste Broeder

P. C. Hóóft.

418.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DAnk hebbe U E. voor den yver, om my deelachtig te maaken aan de goede tijdinge van den Heere de Groot. My was, ontrent een' maandt verleeden, ietwes daar af door de ooren gewaait, maar luttel ter harte gegaan, om dat 'er over lange van geroepen, ende niets op gevolgt was. t'Amsterdam zeide my mijn neef Scheepen Hóóft, in den Haage verstaan te hebben, dat de gemelde Heer naa den Cantzeler Oxenstern toe was: doch dat zijner E. zwaager de Raadtsheer Reigersberg meinde, hy waar van den Koning van Denemarken, die zich voor bemiddelaar van 's Rijx vrede bestaat uit te bieden, derwaarts afgeveirdigt. Doch 't was maar gissinge; ende heb liever te gelooven, dat het zy, om in Vrankrijk gebruikt te worden,

in

in dienst der kroone van Zweeden. Want achte dat zijne gaaven daar beeter te passe koomen, ook erkent en beloont zullen worden. Ende is te vertrouwen, dat wy, in dien gevalle, voortaan niet alleen de straalen van dat doorhelder vernuft, maar ook krachtige werking van de zelve verneemen zullen. Ik had laastmaals reeden met U E. van de akkers in 's Graavenlandt. De Ridder Reaal, op ons afgaan van de Burze, scheen wel te wenschen, dat men zijner Ed. Gestr. ook eenen slag voegde, zoo daar voordeel te doen was. Ik zeid' haar mijn verstandt van 't stuk. Als U E. eens overquam, waar goedt hem aan te spreken: oft hy misschien bedacht waar meê te gaan. Maar deeze week zal 't niet wel vallen willen, om dat mijn zwaager Cloek ons op de Beemster genoodt heeft. Ondertusschen mogt U E. de kaavelvoorwaarden doorlezen: die eischende van zeekeren Beamtschrijver, onder wien zy beruften om gedubbelt, en aan d'ingeerfden omgedeeft te worden. Ik en weet juist zijnen naam niet: maar U E. zal dien kunnen verneemen by den Adv. Davelaar, Burgermeester Bikker, oft Benedictus Schaak in den Sperwer. Want in aller maniere zoud' U E. dienen te weten hoe 't daarmee geleegen is. Ik beveele U E. den Almoogenden, en in haare goede gunste,

Mijn Heer en Broeder,

Van den Huize te Muiden, den
11 van Zomermaandt 1634.

U E.

Verplichten dienstwilligen

P. C. H O O F T.

419.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe,

IK sloofde my af, met t'zaamenschraapen van stoffe, uit alle winkelen mijner heugenisse, tot hartzalf over U E. leedt; ende vond den heelen hoop te berooit, om ietwes te baaten tot heelnis (zoo my docht) zulk eener quetzuure: als U E. schrijven, gezult in ongehooflijke manhaftigheid, my komt onderwijzen, hoe de studien, besteedt aan 't kaauwen en verduwen der waare wijsheit, magtig zijn een murw vrouwengemoedt zulks te verstaalen met reede, dat de selste schichten der Fortuine kinken, jaa, daar in, maar geen' wonden kunnen maaken. Heil zy U E, heldinne, daar de helden by ter schoole behoorden te gaan. De traanen, die 't in 't geweldt des ramps niet geweest is Uwer E. af te persen, zijn tot mijn oogen uitgewrongen, door innerlijke teederheit, gebooren uit het betrachten des overheerlijken zins, van die leerlijke en stichtlijke reegelen, meldende den hooghen ende weledelen aardt uwer inborst, die met het slijk der gemeene geesten niet gemeens heeft. Traanen derhalven, meer van genoeghen, dan van droefheit. De troostbehoefster komt troosten; de benaauwde, verquikken; de bedrukte, ontlasten. Al wat ik zou weten by te brengen, waar waaterdruppen gedraagen in de zee uwer doorluchtige weetenschap: ende zaag' ik U E. nergens beeter, dan derwaarts ende tot haar zelve te zeinden; daar Seneca, Montagne, ende Plutarchus in gesmolten zijn. Mijnen dienst in andre zaaken, zoo hy U E. by deeze geleegenheit, mogt te staade koomen, heb ik haar voor deezen doen aanbieden; ende hoope 't zelve noch mondelinx te doen, eer acht daagen omloopen; als wanneer mijn voorneemen is, onze welwaarde dochter te koomen haalen. De rijke Godt, daarentusschen,

bereegene U E. voorts met de schatten zijner genaade, die hy, tot noch toe, zoo mildelijk, op haaren wil, zoo geboogzaam onder den zijnen, heeft uitgestort: waar aan het minste deel niet zal hebben,

Mejoffrouwe,

Van den Huize te Muiden, den
15 van Zomermaandt 1634.

Uwer E.

Verplichtste dienstwilligste

P. C. HÓÓFT.

420.

Aan ROCHUS VAN DEN HONAAKT,
Eersten Raadt in den Hoogen Raade.

Edele Heere,

DAt U Ed. een wijle voorleeden zich bewaardigt heeft, met zoo helder een aanschijn t'ontfangen en veraangenaamen, mijn voorschrijven ten behoeve van Sr. Pieter van der Kindert, beneemt my schreumte van toestandt, en uitvlucht van weigering deezer jee-genwoordigen. 't Ootmoedig verzoek is, om onvertoogen recht in der zaake, hangende in staat van wijzen voor U Ed. en haare amptgenooten, tusschen de Weduwe en Erfgenaamen van Philips van Kazele ter eenre, en Albert Tiason ter andere zijde. Waartoe ik mijn vierige beede nevens de zijne ben voegende, met vast vertrouwen, dat U Ed. in deezen alles vermag, en geneegen zal zijn te doen, dat haar gemoedt en eere vermoogen. Wijders, mijn' Heere, zie ik niet, hoe my emmermeer te redden uit den afgrondt van gehoudenissen, waarinne my gedompelt vinde, door dien t'uer Ed. zoo goeder-tierlijk gelieft, de verdaadiging mijner schriften t'aanveirden, 't hoofdt op te houden aan 't geen niet eeven ongerijmts daar in gespeurt mag worden, en de gebreeken over 't hoofdt te zien: gelijk my door verscheide weegen ter ooren komt. Een' magtige prikkel, om my over 't verdriet heene, tegens de ongenaade des arbeidts aan te jaagen. Derhalven, ben nu voortgeschreeden tot in 't 12 Boek; hebbende het 11 geslooten met den pais van Gent, en 't eeuwig gebodt daar op gevolgt. Ende U Ed. (dewijl 't haar gelieft zich mijne poogementen te laten gevallen) hadde dezelve, oft een gedeelte daar af, nu al voor eenen tijdt; had ik het van de uitschrijvers gehad, die, d'een Secretaris, d'ander koopman t'Amsterdam, alleenlijk het luttel hunner leedige uiren daar aan besteeden kunnen. Ondertusschen gebiede my op 't nedrigste in gunste van U Ed. en die van mijnen Heere Schotte, die Godt Almagtig in de hoogste eere en voorspoedt altijds behoeft, gelijk hem van heeler heeter harte is biddende,

Edele Heere,

Uwer Ed.

Van den Huize te Muiden, den 18
van Zomermaandt, 1634.

Onderdaanste toegedaanste dienaar

P. C. HÓÓFT.

421.

Aan J U S T U S B A A K,

Mijn Heer en Broeder,

't **I**S waar, dat de reize naa de Beemster aangedraagen heeft tot op morgen. Oft ik dan, in 't doortrekken, tijdt hebben zal U E. te spreken, is onzeeker. Daar over zeinde by deezen 't voorschrijven

ven

ven, verzocht by Sr. van der Kindert: en ben blijde met oorzaak t'zienen dienste. My is onbekent, oft den Heer van den Honaart ook President gemaakt zy. U E. gelieve daar naa te vereiffchen: want zulx zijnde, moest ik het opschrift verandren; alzoo my quaalijk passen zoude daaraf onwetende te wezen. Tot morgen naar middag zoud' U E. my ten huize van mijnen zwaager Cloek kunnen vinden: daarna in de Beemster beschrijven, mits zeindende den voorfz. Brief daar nevens, om verschreeven te worden. 't Waar misschien niet quaad geweest, hadd'ik een versch deel van de Historien by Sr. van der Kindert kunnen overschikken. Doch dat is nu te spaade: maar bidde U E. en den Heer Mostaart het werk een weinig te spoeyen, om den Heere van den Honaart te betoonen, dat zijner Ed. aanmaaning by my gelden 't geen zy behooren. Hier nevens gaat ook een stuk uit Tacitus, tot bewijs dat my U E. zinlijkheeden ter harte gaan. Den boovengemelden mijnen Brief, zoo 't opschrift wel staat, dient U E. te sluiten; gelijk ik hem te dien einde met een los drukteeken verzien heb. Op mijn wederkeeren uit de Beemster, hoope dat U E. de kavelvoorwaarden zal hebben bekoomen, en gereedt zijn tot een reiken naa 't Goey. Ik gebiede my uit alle magt aan U E., die Godt de vulte haarder eerlijke begeerten verleene; en blijve,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den 18
van Zoomermaandt 1634.

Verplichte dienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

422.

Aan J A C O B W Y T S,

President en Majoor Generaal.

Weledede, gestrenghe, hoogwijze, zeer voorzienige Heere,

I N dachtig is, ende zal my ceuwelijk wezen, de proeve van 't aankoomen zulker slaagen, als de geene die U E. Gestr. getroffen heeft in 't verlies haarder welwijze, deftige, endeugdzaamegemaalinne, alhoewel zy ten heemel gevaaren is met een' glorie, daar te deezer tijdt van weinige naa gesteecken wordt. Waar over U Ed. Gestr. wel verzeekert mag zijn, dat ik mijn deel aan haar leedt draag, ende zoud' het voor deezen gemeldt hebben, 't en waar het my ongerijmt gedocht had, zoo versch en gevoelijk een rouw te beklaagen, zonder kraft van troost by te brengen. 't Welk, als ik schoon vermoogen had, nochtans waater in zee gedraagen waar: gemerkt het Uwer Ed. Gestr. aan geen vernuft, geleertheit, oft ervaarenis ontbreekt; die haar de vulte verschaffen van reedenen om 't gemoedt te stutten en te stijven. Ook vertrouwe ik haarder aangeboorne ende door oeffening gesterkte manhaftigheid toe, dat zy deezen weederspoedt met geen minder ernst weet te verzetten, *ut D. Julius Caesar amissa unica filia, D. Augustus ereptis nepotibus, abstruserint tristitiam*; [dan Caesar naa 't verlies zijner cenige dochter, en Augustus naa 't wegrukken zijner neeven, de droefheit van zich wierpen.] Zelfs 't gewicht der hooge zaaken van haar beroep, hoop' ik dat Uwer Ed. Gestr. tot verlichting van deezen druk is dienende, *& negotia pro solatiis*, [en beezigheid voor troost.] Hebben nu mijne schriften, door genaade van U Ed. Gestr, het geluk gehad van ietwes daar toe te helpen, zoo

moet ik bekennen groot overloon zijns arbeidts tot handtgift ontfangen te weezen, by den geen en die zich, zelfs naa't voltrekken zijns werks, nauwelijx eenig loon hadt toegeleit. Maar 't vellen, hierenbooven, van zoo gunstig een vonnis daar over, verplicht my met een eere, die my beschaamt doet staan. Ik zie wel dat my mijn onkunde te wijdt heeft doen verwerpen den houten burg in de lucht gehangen, om den verweerders op den wal te kippen. Meteren evenwel, Connestaggio, en de Ridder Wiljams, stemmen daar in over een, dat het geen de Spanjaardts voor Haarlem te werk stelden, maar een huisk en oft kooye geweest zy, om weenig schutten in te bergen. 't Zelfste getuigt mijn neef de Rijk, uit monde van den ouden Hasselaar: en heb ik het maaksel daar af in teekening gevonden by zeekeren plaatsnijder tot Haarlem. Dan 't manganeel, door Prins Maurits voor Steenwijk gesticht, is voorwaar wel wat anders geweest, en mogelijk waardig een burg te heeten, alhoewel het maar een tooren genoemd wordt by van Reidt. 't Geen hy daar af verhaalt, had ik voor deezen geleezen, maar niet genoeg betracht, oft quaalijk onthouden. Dies weete Uwer Ed. Gestr. grooten dank voor dit aan en onderwijs, dat my voortaan beeter op alles zal doen letten. Met huivering des harten verstond ik, over een wijle, uit den Heere Staakmans, 't verschijnen van mijne wanscheptsels onder de oogen zijner Vorstlijke Doorluchtigheidt, en 't is een welgelukkig ontslippen voor my, zoo ik vry mag gaan met de enkele weersmaak in de hardigheid der puurduitsche woorden gevonden. De vieze naauwheidt van gewisse in deezen mishagt my zelven eenigzins, en hebbe somtijds in beraadt gestaan, oft niet beeter waar, den schoot te vieren, met spreken van hoofsch Duitsch. Maar zoo men die deure open zet, ik zie niet waar 't eindigen wil met het verloop der taale; en 't zoude misschien nutter zijn in zuiver Latijn te schrijven: in 't welke nochtans het bedrijf eens geslachts van andre tonge, mijns bedunkens, niet even eigenlijk uit te drukken waar. Derhalven hebbe Uwer Ed. Gestr. echter te danken, dat haar gelieft met d'achtbaarheid van haar gevoelen, my in 't mijne te bevestigen. Wel zoud'ik, dard' ik, het geirne waagen, met U Ed. Gestr. te bidden, dat zy, daar t'slaag quam, by voeglijke geleegenheidt, en *molissima tempora fandi* [tijden van goeder luime] zich verweirdigde mijne reedenen drupwijs in te boezemen aan den grooten Heldt, naa wiens behaagen wy billijk schuldig zijn alles te richten. Waar Stevin noch in 't leeven, ik beloofde my al ietwes voorstandts van hem. Nu staat mijn' eenige toeverlaat te hoove op U Ed. Gestr. en den Heere van Zuilichem. Ten armen van welker heusheidt zich losselijk inwerpt, met aanroepinge Godes om haar hoogste genoeg en,

Weledede, gestrenge, hoogwijze, zeer voorzienige Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muiden, den
30 van Zoomermaandt 1634.

Verplichtste ootmoedigste dienaar

P. C. Hóóft.

423.

Aan **CONSTANTIJN HUIGENS**,
 Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
 van Oranjen.

Mijn Heere,

VOrheenen waand'ik, dat bondige troostreedenen den last van 't vernieuwen der droefheid ruim opwoegen: maar ziende U Ed. Gestr. van ander verstandt, hebbe dat, als 't behoorde, boven 't mijne gestelt. Niettemin, dewijl ik haaren laatsten ontving in de Beemster, op de hofsteede van mijnen zwaager Cloek, en van daar een reisen op Alkmaar deed, zoo mogt het niet min, dan tot vermaankoomen van U Ed. Gestr. by welke geleegenheid, ik, speurende Jofrouwe Tesselscha standtvastig booven mijn' hoope, en wat hartzalf het haar zijn zoude, dat een persoon, haar zoo waardt voorstaande, zich haares treurens aantrokke, my vervordert heb haar Uwer Ed. Gestr. brief en gedicht te vertoonen. Ende vertrouw ik, naardien my deeze bykans ongehoorzaamheid naa wensch gelukt is, genaadiger rechter aan U Ed. Gestr. te zullen vinden, dan de jonge Manlius aan zijnen vaader, toen hy, tegens 't bevel des zelve, voorspoedelijk gestreeden hadt. 't Geen *in crepusculo*, [*in scheemerlicht*,] door U Ed. Gestr., noopende 't oordeel zijner Vorstlijke Doorluchtigheidt over mijne t'zaamenraapsels, wordt my door den Heere Wijts wat onbewimpelder voorgesteldt. Arger had ik my ingebeeldt dan weersmaak in de schorheid der ongewoone woorden, en 't naatrachten eener zuivere Duitsheid, dat viellicht al te gemaakt komt. Maar wat zullen wy doen? waar onze taal belanden? *Arduus enim omnium modus* [*Want de maat is in alle zaaken zwaarlijk te treffen*] zoo men d'uitheemsheid haaren gang laat gaan. De vaader der Roomsche welspreekenheid, hoe noode komt hy daar aan? Hoe zeurt het hem een Grieks woordt te laten slippen, slechts by maniere van voorraadt, tot dat hy een bequaam Latijnsch zal gevonden hebben? Hoe begaan Varro geweest zy, om 't verloop dier taale te stuiten, wijst zijn bynaam *Stator* * uit. Niet zoo wee en deed' in d'ooren van den zinlijken Tiberius, de lammigheidt eener sleepende omspraak, als dat men hem *Emblema* † voor Latijn wilde aansmeeren. My schoot niet over, dan t'schuil te loopen onder de schaduwen deezer luiden, 't en waar ik my veiliger vond' onder de vleugelen van U Ed. Gestr. en den Heere Wijts: die ik bidde, daar 't pas geeft, de gunstige handt te houden booven 't hoofd,

Mijn Heere, van

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muiden, den laatsten van Zoomermaandt, 1634.

Onderdaansten toegedaansten dienaar

P. C. H O O F T.

424.

Aan **J A C O B W Y T S**,

President en Majoor Generaal.

Weledede, gestrenghe, hoogwijze, zeer voorzienige Heere,

DE straalen van d'onverdiende gunste Uwer Ed. Gestr. te mywaarts, verhelderen my der wijze, dat ik niet zie hoe den geenen t'ontschui-

* *Stuiter.*

† *Tekenbeeldt.*

schuilen, die zich niet ontzien te verkrachten mijne rechtveerdige schreumte van U Ed. Gestr. d'een' achter d'andere reize moeyelijk te vallen. Op gister heb ik Uwer Ed. overbeleeften brief beantwoordt met den mijnen, dief van zoo veel tijds, dat den vaderlande t'onbruik gemaakt wordt. Nu vergt men my, Uwer Ed. Gestr. voorspreken by zijn Vorstelijke Doorluchtigheidt aan te roepen, om de zwaarigheid eener zaake te redden, die haar van brenger deezes zal ontfouwen worden. Hoe ontgaa ik het? Hy is een geschikt en geleerd jonkman, my in maagschap bestaande; de vaader Willem Blaau, een schrander Wiskonstenaar, leerling van Tycho Brahe, genoeg vernaamt, en zoude het bet zijn, als 't hem lustte. My waar lief zoo U Ed. Gestr. hem een goetd woordt kon leenen, maar leeder veel, dat zy hier in iets deede dat eenigzins aanstootelijk, oft haar tegens de borst mogt wezen: alzoo mijne zinlijkheeden zich altijd blijdelijk buigen zullen onder die van Uwer Ed. Gestr. gelijk de plicht is,

Weledele, gestrenghe, hoogwijze, zeer voorzienige Heere, van

Uwer Ed. Gestr.

In haaste, van den Huize
te Muiden, den eersten
van Hooimaandt 1634.

Allereigsten en nemmerlosbaaren dienaar

P. C. Hóóft.

425.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

OVer avondtmaal komt Aaltjen ons zeggen, uit monde van Joffrouwe mijn zuster, uwe huisvrouw, dat de Professooren op donderdag naastkoomende hier zullen zijn: en U E. volgen op vrijdag oft zaterdag: 't welk ons zeer aangenaam zal wezen. Maar my verwondert grootelijx, dat U E. my niet altoos daar af en schrijft; en dat ik niet een letter dienaangaande van mijn zwaager Cloek verneem. Hoore ook dat zijne huisvrouw in de Beemster is, doch voor haar vertrek gezeidt hadt, ten voorschreeven donderdaage herwaarts te zullen koomen. U E. gelieve my zoo veel bet te verplichten, en ons te laten weten, wat wy hier af te verwachten hebben, om ons daarna te richten by deeze daagen, daar de spijs zoo lichtelijk bederft: naamentlijk, oft mijn zwaager en zuster, de voorsz. Heeren Professooren, en de Secretaris Mostaart teffens zullen koomen; en wanneer U E. met Joffrouwe zuster voorsz. denken hier te verschijnen. Wy wisten 't geirne morgen, zonder mangel; en gebieden ons hartlijk t'uer E. dewelke,

Mijn Heer en Broeder,

in Godes heilige hoede bevoolen zy, nevens hartlijke groete van

U E.

In der yl, van den Huize te Muiden,
den 10 van Hooimaandt 1634.

Toegenegen dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

426.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

Gister avondt spaade heb ik U E. geschreeven; heeden eerst den heer Ontfanger. Ons zal zeer lief zijn, dat U E. met de Heeren Professooren en Mostaart, neevens hunner aller huisvrouwen hier verschij-

schijnen op zaterdage tegens den middag ; zoo 't niet zijn kan op donderdag oft vrijdag : en dat U E. diesweege met mijnen zwaager Cloek naader spreekte. Maar gelieve ons op 't spoedigste te verstden, wie al, en wanneer, wy zekerlijk zullen verwachten. Hierinne gaat een' ordonnantie op den Rentmeester Colterman, en de quantie daar by. My zal vrundtschap geschieden, dat Sr. vander Kindert gelieve de betaalinge te vorderen, en 't geldt aan U E. te doen houden, om 't zelve aan Carel van der Wyen te behandigen, oft aan my alhier, indien 't gereeder zijn zal, dan ik denke. Van mijnen neeve heb ik geen schrijven. My maalt in 't hoofdt, van hooren zeggen, dat de meeninge van Vrankrijk al over een' wijle geweest zouw zijn, zonder vreedebreuk tegens Spanjen, eenige troepen uit te maaken onder den Graave van Egmond, tegens de Walsche gewesten. 't Mogt nu wel, dat de Prins van Espinoy bequaamer geoordeelt wierdt. Altijds ik houd hem genoegzaam onverzoenlijk met den Spanjaardt. Want de Heer van Gerestein, een Stichtsch Edelman en van de Staaten aldaar in zijn leeven, die eertijds paadje geweest was van deezen Prinse (oft het zal veel eer zijn Vaader geweest zijn) heeft my verhaalt, dat hy eens vergiffenis gehad hadt, van verloopen te zijn naa Vrankrijk. Zulx dit detweedemaal zoude zijn, 't en zy het, gelijk ik waane, de zoon is. Maar ook in deezen gevalle, zal hy rede hebben om grootlijx te mistrouwen aan de genaade des Koninx van Spanjen. De goede Godt houde de zijne altijds open voor U E. en alle die haar lief zijn, naa hartlijke wensch,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
11 van Hooimaandt 1634.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

427.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder,

DEezen middag hadden wy U E. voor zeeker verwacht, volgens haar schrijven van gisteren. Dat het ons mist, doet duchten voor eenige verergering van de gezondheid van Joffrouwe mijn zuster. U E. gelieve ons uit die zorge te helpen, is 't moogelijk, met tijdtelijke herwaartskoomst, oft eenige reegelen : en blijve den Almogenden bevoelen,

Mijn Heer en Broeder,
naa hartlijke groetenis, van

U E.

Ter vlucht, van den Huize te Muiden,
den 15 van Hooimaandt 1634.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

Op eergister heb ik U E. gezonden eene Ordonnantie van de Heeren van de Rekening, om 't geldt by Sr. Van der Kindert gevordert te worden van den Rentmeester Colterman. U E. gelieve te zeggen oft schrijven, oft ze U E. is ter handt gekoomen.

Tt

428. Aan

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

Wat school wy hier met de Heeren Professooren gehouden hebben, mag uwer E. door den Secretaris Mostaart verftendigt wezen. Maar 't spel is onvolmaakt geweest, by mangel van U E. jee- genwoordigheidt. Doch U E. naam heeft 'er niet gemangelt. d'Advocaat Ingel zondt ons eenige Latijnsche veirzen, in de welke uitgeleidt was wat yders bedrijf zoude zijn; en geeft hy U E. den last van alles naa te vertellen. D. Barlaeus heeft ze beantwoordt. Ik hoope U E. nu haast Latijns genoeg kan, om ze te verstaan. My is leedt dit U E. achter uit vaaren, oft veel eer, blijven: en noch leeder de oorzaak. Vertrouwe evenwel dat Joffrouwe mijn zuster zich nu beeter bevindt; en wist gaarne wanneer ons de eere gebeuren zal van U E. E. alhier te zien. 't Is waar, dat hier althans de twee oudtste kindren van mijnen zwaager Cloek zijn, nevens eenen zoon van mijnen neeve Jan Gerritszoon Hóóft; zulx ons op dit pas quaalijk leedig staan zouw andre vrienden t'onthaalen naa behooren. Dan zoo 't U E. E. in 't laatste der naastkoomende weeke beuren mag over te koomen, gelieve ons des te verwittigen. Ende zullen alsdan 's Graavenlandt gaan bezigtigen, gelieft het Gode, den welken U E. nevens haar allerlieffte, in gunste bevoolen blijve, naa hartlijke groetenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
21 van Hooimaandt 1634.*Verplichten dienstwilligsten Broeder*

P. C. Hóóft.

De Heer Mostaart heeft my gezeidt dat zijn werk af is, aan 't uitschrijven der boeken hem ter handt gestelt. U E. gelieve die van zijn E. te vorderen, en te verzoeken, oft de lust noch leevende blijft, om yets meer te doen. Daar moeten nu van d'oorspronkelijke schriften zijn zes stukken, te weten, No. 15, 16, 17, 18, 19, en 20. bid om zorge tegens 't vermiffen

Aan de Heeren President en Raaden over Hollandt.

Edele Mogende Heeren,

In voldoeninge van den last, ontfangen by U Ed. Mog. missive van den 26 Mai lestleeden, heb ik dezelve te verftendigen, hoe binnen 't ressort deezer jurisdictie, mijns bevindens, zich geene Jesuyten Priesters oft Pausgezinde Leeraars zijn onthoudende, oft zy en hebben hunne naamen aan de Majestraat bekend gemaakt, in conformité van 't Plakkaat der Groot Mog. Heeren Staaten. Aan conventiculen van die Seete, en twijfel ik niet, oft daar en wordt 'er by wijlen gehouden. Maar om dezelve te steuren met vrucht, ik en zie niet hoe men zulx zoude kunnen beleiden, 't en zy U Ed. Mog. gedient zijn, t'attribueeren volkoomen geloof aan de Schouten en dienaaren, die men op zoodaane exploitén nootlijk gebruiken moet, en buiten de welke alhier niemandt irreprochabel zijnde tot getuige zoude willen dienen. 't Welk oorzaak is, dat verscheide zaaken van deezer natuure, my tegens geweest, oft ongedecidert zijn gebleeven; tot

meer.

meerder verftoutinge van de transgreffeurs der Plakkaaten op dit ftuk geëmaneert ; gelijk voor eenige jaaren , t'mijner ordre , door den Schout van Weefp aan U Ed. Mog. by Requefte vertoont is. Anderzins zal 't my nemmermeer ontbreken aan behoorlijken yver tot weering van alle mefufen , zonderling van de geene , die tendeerende zijn tot naadeel van Religie en den Staat. Op welke waarheidt, ik den Almoogenden bidde, u

Edele Mogende Heeren,
in gelukzaalige regeeringe alijdts te bewaaren , en in haare goede gratie

Van den Huize te Muiden,
den 21 July 1634.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanen dienaar
P. C. Hóóft.

430.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

DAnk moeten U E. twee brieven hebben, d'eene voor 't maaken van den hunger naa tijdinge hoe 't met Berk vergaan was, d'andre voor 't verzaadigen deszelven met zoo wenschlijken spijsze. Evenwel, zijnde op eergister ten eeten by mijnen zwaager Bartelotti in de Bijdelmeer, verstond ik de gelegenheit, doch niet zoo volkoomentlijk, als uit U E. schrijven. Wy hadden dat pas 't weeder dat U E. de beeterschap beloofde, die wy ons meede inbeelden. Gister floeg 't schielijk om: doch laat zich nu op nieuws wat gevoeglijker aanzien. Wy hoopen dat het zal uitgeholt hebben voor 't laast der naaste week, en U E. met den Heere Reaal zoo zoet op de reize maaken, dat het dreigen eens tot doen koome. U E. gelieve zijn' Ed. Gestr. en haare Gemaalinne uit onzen naame hartlijk te noodigen. Dewijl Colterman dag neemt aan 't betaalen, zoo zullen wy gedult neemen; vertrouwende dat Sr. vander Kindert niet laten zal ter gestelde tijdt weder aan te kloppen. U E. gelieve ook eens te denken om de lijfrenten, die noit hier vooren dus lange plagten te verbeiden. 't Welk nochtans geen' zwaarigheidt is, als U E. en Joffrouwe moeder van Erp slechts weeten dat ikze niet ontfangen heb, om zulk misverstandt voor te koomen, als ik eens met broeder N. Haffelaar, by 't leeven mijner Huisvrouw, over dezelve renten als toen by hem ontfangen, gehad hebbe. Dat Tacitus Tacitus blijft, komt tendeele, door 't verzoeken en verzocht worden van de vrienden; maar meest, door de verwarringen, die my de zaaken van Don Johan maaken, den draadt der welke ik vreeze my te laten ontslippen; overmits de zwaarigheidt van 't rechte einde weeder te vinden, zoo bijster loopen ze door elkandre. U E. gelieve Joffrouwe Moeder voorfsz. zeer te groeten, met aanbieding, zoo 't haar E. gelieft U E E. op de herwaartskoomst te verzelschappen, dat zy wel hartlijk welkoom zal weezen. Verwachtende zeekerheidt van alles, zal my ondertusfchen in gunste van U E. en Joffrouwe Zuster beveelen, en dezelve in Godts genaadige hoede, blijvende,

Mijn Heer en Broeder,

Van den Huize te Muiden, den
30 van Hooimaandt 1634.

U E.
Verplichte dienstwilligste Broeder
P. C. Hóóft.

Tt 2

431. Aan

431.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

IK begin op 't spoor te keeren, en zeinde hiernevens een bladt, uit Tacitus getoogen. Zoo U E. daar naa verlangt heeft, ons en verlangt niet min naa wetenschap van 't geene by U E. beslooten is, sedert mijne laatsten, noopende de herwaarts reize. Zoo daar yets af vallen zal in deeze weeke gelijk wy hoopen, 't waar tijdt dat wy wisten met wie, en wanneer, wy U E. te verwachten hebben. Want wy dienen wat rekeninx te maaken, zoo om voorraadt op te doen, als ten aanzien van de bederflijkheidt der spijs in deeze daagen. 't Weder lokt: U E. spoeye: en blijve met alle die haar lief zijn Gode bevoolen, naa eerbiedige groetenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Ter vlucht, van den Huize te Muiden,
den 1 van Oestmaandt 1634.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

Deeze, by mangel van veerschuit op den biddag, is hier tot deezzen avondt verhouden. Seedert hebbe brieven ontfangen van mijne zwaagers Bartelotti en Schuyl, zwanger van Zweedtsche Triomfen. 't Welk ik vermaane, om U E. t'ontlasten van de moeite om die te verhaalen. Maar gelieve my op 't spoedigste te antwoorden, noopende de overkoomst van U E., en de vrienden.

Den 2. van Oestmaandt 1634.

432.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

MY verlangt en zal lusten te hooren, dat mijn' boodtschap niet vruchteloos vallen zal. 't Geen ik gedaan heb is betaalinge van schuldt, en op rekeninge van meerder, zoo ik beeter man word. Dies verdiende geen' dankzegging: immers zoo luttel als die voor 't onthaal hier ontfangen. U E. blijft veel ten achtren aan ons, met de goede siere van gister, en 't zeinden van de petercely en vlierkappers, die ons tot alle erkentlijkheidt verplichten. Deezen ingeslooten wenschte wel besteldt, en daatlijk, aan d'Uitrechtsche schuit, om opgegeeven te worden, in 't vaaren door Breukele. Ende om dat de Schippers daar niet marren willen, zoo gaat het brengloon 2 stuivers hier nevens. 't Zeurt my, en is quaalijk toegezien met Regensburg, dat men 't zoo quaalijk van kruidt bevoorraadt heeft. Praag daar tegens zocht yets, maar mag de schaade, gelijk U E. zeidt, niet opweegen, alzo 't onsterk en onsterklijk is. Deezen middag aaten wy by Scheepen Schaap op de Hofsteê zijns neeven. Hy meende dat de Prins alleenlijk toefde met zijn' aanslaagen, tot dat de vyandt ergens vast zouw leggen. Dies zal men haast zien waar wy 't gemunt hebben, zoo Maastricht beleegert is. Schaap meende neen, en dat uit Haagsche tijdingen. Hy toonde my zeker gedrukt antwoordt van Aarschot aan den Koning. My wondert dat het my door niemant toegeschikt was. U E. gelieve eens te verneemen naa den grondt der zaake, waarop Aarschot gevangen is. Want Barbanfons gevankenis is verzwart, en die Heeren zijn 'er schendig aan vast,

naa

naa ik bevroeden kan. Mijn papier en tijdt ontschieten my, zulx meer niet zeggen kan, dan dat blijft,

Mijn Heer en Broeder,

Ter vlucht, van den Huize te Muiden,
den 8 van Oestmaandt 1634.

U E.

Dienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

Mits heeden geen veerschuit voer, is my deeze te rug gebragt, en de brief op Breukele door andren weg besteldt.

Den 9 van Oestmaandt, 's avondts spaade.

433.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

IK ben heeden by Socrates te kerke geweest. Hier heeft U E. de preeke. Blijve

U E.

Ganschdienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

1634.

Socrates van de Godtheit, tegens Aristodemus,
by Xenophon in 't eerste boek der gedenkwaarde dingen.

VOor eerst zal ik verhaalen, 't geen ik hem eens heb hooren rede-
neeren van Godt, tegens Aristodemus gebynaamt den Kleenen.
Want hebbende verstaan, dat deeze, nocht offer aan de Gooden, nocht
gebeden deedt, nocht zich met wichelarye beholp, jaa den spot
dreef met alle die zulks pleegden: zegt my, zeid hy, Aristodemus,
zijn 'er eenige menschen, over de welke gy van hunner wijsheid
weege u verwondert hebt? Als hy dat toestondt; zegt ons, zeide
Socrates, hunne naamen. Zeker, antwoordde die, in 't dichten van
heldenlof, heb ik my ten hoogsten over Homerus verwondert; in Dit-
hyrambische veirzen, over Menalippides; in treurspel, over So-
phocles; in beeldthouwery, over Polycletus; in schildery, over
Zeuxis. Wie, zeide Socrates, dunken u meer verwonderinxwaardig,
de geenen, die beelden zonder vernuft en beweegenis maaken, oft de
geenen, die dieren met vernuft en kraftelheid, scheppen? Veel
meer verwonder ik my over de stichters der dieren, indien die niet
by geval, maar met zekeren raadt gemaakt zijn. Welke werken
acht gy by geval, oft door raadt gewrocht te weezen: de geene, die
men niet gissen kan, uit wat oorzaak zy gemaakt zijn, oft de gee-
ne, die men klaarlijk bemerkt tot eenig nut verordent te zijn? Ze-
ker uit raadt moeten hunnen oorspronk hebben, de geene die om nuts
wille gemaakt worden. En dunkt u dan niet, dat de geen, die de
menschen in 't begin geschaapen heeft, hun om der nuttigheid wille
bygevoegt heeft, 't middel om door de zinnen yder ding te begrijpen:
te weeten, de oogen om te zien 't geen dat zienlijk is, de ooren om
te hooren 't geen gehoort kan worden? Zeker, de reuken wat zou-
den zy ons te pas koomen, waaren ons geen' neusgaaten verleent ge-
weest? Wat hadden wy kunnen verneemen van zoet, van zuur, en-
de van alle die aangenaamheeden, die men door den mondt geniet,
zoo de tonge aan ons niet geschaapen waar, die de proeffter van al
ditte is? Daarenbooven, dunkt u ook niet, dat dit voor een werk

der voorzienigheid te houden zy, dat zy 't gezicht, dewijl het tender is, met de oogscheelen als deuren, gevest heeft, die opgaan als 't van doen is te zien; en sluiten als hun vaak bekruipt? Jaa tegens de schaadelijkheid van den windt, zoo heeft de natuure daar de braauwen, als zeeven bygevoegt, ende de zelve gedekt met de wenkbraauwen, die booven de oogen zijn, als luifen; op dat zelfs het zweet van 't-hoofdt afvloeyende hen niet quetsen zoude: dat ook het gehoor alle stemmen ontfangt, en nochtans nemmermeer vervult wordt: dat de voorste tanden aan alle dieren gegeven zijn, als om te hakken, de kiezen daarentegen om te kleinzen, 't geen zy van de voorste ontfangen hebben; dat zy den mondt, door den welken ten dieren ingaat al 't geen daar zy lust toe hebben, dicht by de oogen en neusgaaten geplaatst heeft: ende, dewijl 't geen hun afgaat onaangenaam is, dat zy de geuten van 't zelve, afgekeert heeft, op dat het op 't veerste van de zinnen wierde uitgedreeven. Twijfelt gy dan, oft deeze dingen zoo voorzigtelijk aangeftelt, by geval gewrocht zijn, oft met voordachten raadt? Geenzins zeeker, zeid hy, maar als ik dit alzo betracht, zoo dunkt my, dat 'er de konstigheid van eenigen wijzen werkmeester, ende zeer geneegen tot de dieren, aan te speuren is. Voorts dat zy hun ingeënt heeft de begeerte om vruchten te teelen, ende aan de wijven de begeerte om die op te voeden, aan d'opgevoede een overgrootte geneegenheid om te leeven, en een overgrootte vreeze voor de doot: dit voorwaar schijnt overeen te koomen met de konstwerken van den geenen, die met zekeren raadt verordent heeft, dat 'er dieren zouden zijn. Maar gy, waant gy niet, dat gy zelfs eenige voorzichtigheid hebt? Vraagt my, ende ik zal antwoorden. Meent gy dat nergens anders eenige voorzichtigheid is? voorneemelijk naardien gy weet, dat gy in 't lichaam een klein deel der aarde hebt, daar de zelve groot is: dat gy weenig vochtigheids hebt, daar de vochtigheid veel is: desgelijx van d'andre bijzondere dingen, die groot zijn, naa dat gy daar een klein deel af ontfangen hadt, zoo is ten laatsten uw lichaam t'zaamen gevlijdt. 't Vernuft nu, dat nergens alleen is, waant gy daar, opeenige maniere, gelukkig aan geraakt te zijn? Ende meent gy, deeze treflijke zaaken, die zonder eindt van getal zijn, door eenige dwaasheid, tot deeze orde gebragt te weezen? Jaa voorwaar, zeide Aristodemus. Want ik zie de stichters niet, gelijk ik de werkmeesters zie van de dingen, die hier gemaakt worden. Maar gy ziet ook uwen eigen geest niet, de welke meester in 't lichaam is. Ende derhalven, indien gy 't zoo wilt, gy moogt zeggen, dat gy niets uit uw oordeel doet, maar alles by geval. Toen Aristodemus: Ik, mijn Socrates, zeid hy, en vermaade de Godtheit niet; maar houde dezelve voor te heerlijk, om mijn dienst te behoeven. Immers, zeide Socrates, hoe zy heerlijker is, ende zich nochtans verwaardigt zorg voor u te draagen, zoo veel te meer wil zy van u geëert zijn. Dan, zeide Aristodemus, ik wil dat gy weet, dat ik de Goden niet verzuimen zoude, zoo ik meende, dat zy de menschelijke zaaken gaade sloegen. Acht gy dan niet, dat zy onze zaaken gaade slaan, daar zy, voor eerst, gewilt hebben, dat onder d'andere dieren, de mensch alleen recht opgestrekt zoude zijn (ende de recht opgestrekte forme heeft dit, dat het gezicht daar af verder gaat, ende dat de zaaken om hooge beter gezien worden, ende dat wy min beschaadigt worden) ende daar by ook 't gezicht, het gehoor,

den

den mondt gevoegt hebben. Daar naa, aan de reste, die lanx der aarde kruipt, hebben zy voeten gegeven, die hun alleenlijk dienen, om voort te gaan; maar den mensche hebben zy ook handen bygevoegt, die veele dingen uitrichten, waar door wy zaaliger dan d'andre zijn. De tonge nu (daar alle dieren der eene hebben) die hebben zy, in den mensche alleen, zodaanig geschaapen, dat zy door 't trekken van den mondt, nu dus, dan zoo, de stemme schijnt te vormen, ende alles beteekent, wat ons onderling lust te beteekenen. Dat zy nu de wellusten van 't vermengen, aan d'andre dieren zulks gegunt hebben, dat zy hen aan zeecken tijdt van 't jaar gebonden hebben, daar zy ons, tot den ouderdom toe, de zelve gestaadelijk byzetten, wat een ding is 't? Nochtans is het Gode niet genoeg geweest, zorge voor ons lichaam te draagen: maar, 't welk 't meest is, hy heeft ook den alleruitneemensten geest aan de natuure der menschen gegeven. Want, wat geest van eenig ander dier heeft eerst begreepen, van de Gooden, dat zy het zijn, die deeze overtreffelijke, en verre allerschoonste dingen gebouwt hebben? Wat ander geslacht ook, behalven de menschen, is'er, dat de Goden eert? Wat ander geest overtreft den menschelijken, in 't verhoeden van den honger, den dorst, de koude, de hitte: oft in 't geneezen der ziekten, oft in 't oeffenen des lichaams, oft in eenige treflijker geleerdtheit te bekoomen, oft in 't onthouden, met de gedachten, van 't geen hy gehoort, oft gezien, oft geleerd heeft? Want is het u niet klaar en kenlijk, dat de menschen, onder d'andre dieren, als zekere Goden leeven, gaande, van natuure zelf, zoo met lichaam, als met geest, d'andre te boven. Want, zoo hy 't lijf van eenen os hadt, 't vernuft, daarentegen, van eenen mensche, hy zoude niet hebben kunnen doen wat hy gewilt hadt: de geene ook, die wel handen hebben, maar geen vernuft, overtreffen d'andre niet. Ende gy, die van beids het alderdierbaarste bekoomen hebt, acht gy dat de Goden geen' zorge voor u draagen? Maar wat zullen zy moeten doen, op dat gy denkt dat zy acht op u neemen? Als zy zeinden, zeide Aristodemus, gelijk gy zegt dat zy zeinden, raadt sluiden, tot de dingen die men te doen oft te laten heeft. Maar als zy aan d'Atheniensers, zeide Socrates daar op, hunnen raadt by wichelarye verzoekende, antwoorden, meent gy niet dat alsdan ook aan u geantwoordt wordt? Meent gy dat niet, als zy aan d'andre Grieken, aan 't gansch menschlijk geslacht wondertekenen toezeinden, waar door zy iets te kennen geeven? Waant gy dat de Goden den menschen het gevoelen ingeprent zouden hebben, dat zy loonen en straffen kunnen, 't en waar zy 't in der daadt konden? Ende waant gy dat de menschen, eeuwelijk bedrogen blijvende, hier af niet gewaar zouden geworden zijn? En ziet gy niet, dat de geene, die, onder de menschelijke zaaken, uitmunten in oudtheit en wijsheit, te weten steeden ende volken, den Godtsdienst zeer toegedaan zijn; ende dat de voorzichtigste onderdoomen der menschen, zich de godlijke zaaken meest ter harte trekken? Leer, zaid' hy, o goede man, dat ook uw vernuft, terwijl 't in 't lichaam is, het lichaam, naa zijn goetdunken, regeert. Waarover te achten staat, dat ook die wijsheit, de welke in dit heelal is, alles der voege regeert, gelijk haar aangenaam is: niet, dat uw oog veele stadiën verre reiken kan, ende dat Godts oog niet alles teffens aanschouwen kan: nochte, dat uw geest zoo wel de dingen, die hier, als die in Egypten en Sicilië gebeuren, overdenken kan; ende dat Godts wijsheit niet alles teffens met haare zorge kan omhelzen. Voorwaar, gelijk gy verneemt, eerende de menschen, wie u wederom willen eeren; ende als gy hen beweladaagt, wie u wederom beweladagen willen; als gy by andren te raade gaat, verneemt, wie

voor-

voorzigtig zijn : op de zelve wijze , hebt gy ook , met het eeren der Goden , te verzoeken , oft zy u eenigen raadt willen geeven , noopende de dingen , die duister zijn voor de menschen. Ende zult gy alsdan verstaan , de Godtheit zoo groot en treflijk te weezen , dat zy teffens alles ziet ; ende alles hoort , ende overal tegenwoordig is , ende voor alles zorg draagt. Als Socrates dit zeide , zoo docht my niet alleen ende zijnen medeomgangeren , dat hy maakte , dat zy , waar hen de menschen aanschouwden , zich van ongodlijkheit , onrechtvaardigheit , schandelijkheit , onthouden moesten ; maar ook , waar dat zy zich in eenzaamheit bevonden : gemerkt zy te achten hadden , dat nemmermeer iets van hun doen den Goden verborgen kon zijn.

434.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder ,

't **I**S zoo verre , dat ik en de Heer van der Horst , op morgen te gens den middag t'zaamen te worde zullen koomen , over den koop van 't landt. Ende alzoo hy , naar men my zeidt , zeer geslee pen is op diergelijken handel , en gewent de dingen over en weeder te keeren , en in alle vaaten te gieten , om 'er 't meeste voordeel uit te vorssen ; een' zaak wel vreemdt van mijne zinlijkheidt en oeffening : zoo is deeze om U E. te verzoeken , dat haar gelieve my by brenger deezes te laten weten , oft my U E. bystandt in deezen op morgen zal moogen gebeuren. Ende in gevalle U E. my die gunste doen kan , zoo zal ik bestellen , dat 'er morgen uchtent , voor ze ven uiren een waagen van hier voor de poorte t'Amsterdam zy , om U E. hier te leveren tusschen 8 en 9 uiren , en voorts te gaan naa de Horstermeer , daar wy elkandren bescheiden hebben. Zoo 't bui ten U E. achterdeel geschieden kan , 't zal my groote vrundtschap zijn dat zy my hierin gerieve , om redenen hier te lang. Verwach tende haar antwoordt , gebiedt zich van heeler harte t'haarwaarts ,

Mijn Heer en Broeder ,

U E.

Van den Huize te Muiden , in haast
den 30 van Oestmaandt , 1634.

Verplichte dienstwilligste Broeder

P. C. Hóóft.

Zoo 't Joffrouwe mijn zuster gelieft , en geleege komt , U E. te verzelschappen , zal ons meer dan welkoom weezen.

435.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder ,

UE. heeft my een zeer gevoelijk onrecht gedaan , keerende te rug met vrouw en kinderen , van ten halven weege tusschen hier en Amsterdam. Te dien einde zeker niet had ik Roel den brief ge geeven , maar met geloof , dat hy voor zevenen aan de poort zoude zijn , en U E. aldaar mijn schrijven behandigen. U E. denke vry , dat de pais niet te maaken zal weezen , 't en zy U E. met het zelfste gezelschap ons komt bezoeken t'haaren geleegeften daage , als Jof frouwe Tesselschaa hier zal zijn , die wy op dinxdag oft woonsdag verwachten. Maar U E. gelieve ons te vooren weete te doen , wan neer

neer het zijn zal. Ten minsten heeft U E., oft behoort de zondaagen onbelemmert te hebben. Ende zoo het niet voor den naaften geschieden kan, zullen zoo lang gedult neemen. Van tijdt tot tijdt had ik gewaant wat tijds te vinden, om aan Tacitus te besteeden: maar nu het van huis zijn, nu het vergaadren der vervlooge voogelen, dan de verwartheeden zich ontdekkende in onze Historyschrijvers, en 't schiften der zelve, hebben mijn' gissing doen missen. De geest blijft echter willig t'uwen dienste, en zoekt deeze strikken t'ontworstelen. Tot bewijs gaat hier nevens een nieuw blad ten offer, nevens 't goet hart,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
3 van Herftmaandt 1634.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

U E. gelieve te gedenken aan 't boek, en Barlaeus, die 't vorderen zoude van Heinsius, en dienstelijk gegroet zy. De Ridder Gondi, Resident van den grooten Hartog in Vrankrijk, hier zijnde met mijnen zwaager Bartelotti, verzocht my aanwijzing, om in Franchois de beste berichting te moogen vinden van den oorspronk onzer beroerten. Ik zeid' hem van 't geschreeven boexken, dat men houdt voor 't werk van Hopperus: dat ik het had, maar t'Amsterdam, en overzulx hem quaalijk daar aan helpen kon; maar dat U E. geen' zwaarigheidt maaken zoude 't haare hem te leenen voor luttel daagen. Zoo 't van U E. gevordert wordt, my zal vrundtschap zijn dat U E. hem believe. 't Is een Heer van treflijken huize. De Hartogen Maarschalk van Rets in Vrankrijk is van 't zelve maagschap. Zoo was ook d'oude Bisschop, en is de jegenwoordige, van Paris.

436.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

't **V**Alt al wat te hardt, dat U E. geen ander berouw toont, noch boete denkt te doen voor de zonde van 't rugwaarts keeren, als zy onderwege was naa hier toe. Ik had ten minsten verhoopt U E. gezelschap hier te hebben, als Doctor Paauw, dien ik verwacht, zal van Alkmaar gekoomen zijn, om alsdan een' Poëetsche maaltijdt te houden, mits Vondelen my aangeboden heeft ons zijn vijfde Boek der Constantinade voor te leezen. Is'er noch plaats voor gebeden, U E. ontzeg ons die eere niet. Wel bevroed ik d'onbetaamelijkheid van U E. ouders te misnoegen: maar 't behoort op eenen dag oft twee niet te steeken, zoo my dunkt, die my nochtans U E. oordeel onderwerpe. Met den Heer vander Horst zal 't noch, naa schijn, wel acht oft tien daagen aanloopen, eer wy te worde koomen: en indien zijn' Ed. vroeger gereedt is, zoo zal ik het echter uitstellen, tot dat het U E. mede zal zijn. Zoo U E. uit de Wijk zoude kunnen herwaarts koomen ter beroemde maaltijdt, ik zal haar van den tijdt verwittigen, wen ik zelf dien zal weeten. Ondertusschen bedanke U E. voor de tijdingen uit het leeger, al zijnze niet smaakelijk. Dan ik had wel getwijfelt, dat de vyandt, zoo sterk te paarde, ons geen en uitstel verleen en zoude tot begraaving voor die stad, zoo armelijk verzien van volke. Ook brengt Sr. vander Wyen een troosjen daartegen uit den Haage, daar men vast hieldt, door den

V v

Hee-

Heere Paauw uit Vrankrijk geschreeven te zijn, dat die Majesteits troepen, sterk zestien duizendt knechten, vier duizendt ruiters, in aantogt waaren naa Picardien. U E. verneemende 't vervolg, gelieve ons des deelachtig te maaken; en met eenen wat'er zy van Graaf Willem, dien men mompelt eenigen afbrek geleeden te hebben. Dank hebbe ook Sr. vander Kindert voor de groote dankbaarheidt over een' geringen dienst. De vrucht zijner vlijt moet verbreidt weezen: U E. hartlijk gegroet, met Joffrouwe zuster, en naa dienst en eerbiedenis, den Almoogenden bevoelen,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
12 van Herfstmaandt 1634.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

437.

Aan **CONSTANTIJN HUIGENS**,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Edele, gestrenghe, erentfeste, welwijze, zeer voorzienige Heere,
OM een' gelijkenis te gebruiken van 't gewas deezer landouwe, ik hoorde nooit van barmhartigheidt, die, om eenen vriendt uit het vaagevuur te helpen, zich zelve in de hachlijkheidt van den mondt der helle ging waagen, en door zulk een vuur proeve doen, dat de sijnte zijner trouwe meer dan vierentwintig karaaten mogt haalen. 't Welk van haar met minder ongerijmtheidt gezeidt kan worden, dan van 't goudt van vijf en twintig karaaten, 't welk zeeker Alchymist zich vermat te kunnen maaken; gemerkt de sijnte van dat metaal haar bestek heeft; die van de trouwhartigheidt geenzins; gelijk ik koome van te leeren by de blijken, my getoont door U Ed. Gestr. die 't gelieft heeft den voorstandt van my en de mijne te beveren, door haare genaade, op gevaar van ongenaade des Vorsten. Wat dit in hebbe, kan ik, alhoewel zonder ervaarenheidt, t'over bevroeden: en moet belijden, tot grootmaaking van de haare, dat ik mijner standtvastigheidt zoo veel goedts niet zou toevertrouwt hebben. Vinde my nochtans zulx gesticht door deezen voorgangk Uwer Ed. Gestr. dat ik my darre sterk maaken, zoo mijne geringheidt haar emmermeer kan te staade koomen, te beschryen den naasten trap, aan die, waar op zijne voeten gevestigd heeft de geene, die alleen, en met uitsluiting van de reste der menschen, verdient te draagen den naam van Constantijn. Magtige redenen van de weigering des Vorsten (ongewis of ik 't wit raak) weete my wel in te beelden; ende scheppe daar uit te voller 't gewicht uws volhardens. Niet bezeft te hebben de kleenigheidt die 't waare voor dat hof, yeder met zijn taal te gemoet te koomen, vergeeve U Ed. Gestr. aan eenen onverzochten hoveling, die 't echter wel behoort hadt te bezeffen, uit redenen op die stoffe hem meermaals voorgekoomen. Ook hebben my hier in vervoert de yver tot de glorie Uwer Ed. Gestr. daar 't vaderlandt my dunkt zijn deel aan te eigenen; en te gevoelen, dat de zelve van eenig aanzien en baat mogt weezen in 't beweegen des persoons dien wy van doen hebben. Oolijke zorgvuldigheeden van luiden die 't naauw zoeken, daar 't naauw by koomt. Dies achten met U Ed. Gestr. dat men even hoog zeilen zal, met den zeker wel-

bon-

bondigen Franschen brief, zoo d'achtbaarheidt van den teekenaar haare waarde gelden mag. Ik kusse ter knieje de zeegbaare handt zijner Vorstlijke Doorluchtigheidt voor de eere haarer genaade: ook de gelukkige penvoerster, die my ten beste doet hoopen van 't geluk dat voorts te verwachten staat; ende draage aan haar eeuwlijk en aalig op,

Edele, gestrenghe, erentfeste, welwijze, zeer voorzienige Heere,
Uwer Ed. Gestr.

Brussel, den 31 van
Wijnmaandt 1634.

Verplichtsten ootmoedigsten dienaar

P. C. H O O F T.

438.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

WY steeken hier vast bedooven in de moeite, zonder gissing voor als noch te kunnen maaken, wanneer ons 't wederkeeren zal vry staan. Echter zeinde by deezen een stuk uit onzen Zwijger, op hoope dat het zal welkoom weezen. Mergen verwacht men hier den Prins Kardinaal, met een' heerlijke ontfankenis. Ten minsten zijn wy geschaapen die staatsy voor ons geldt te zien. Naa zijn koomst legge ons toe haast te begrijpen, hoe lang ons verblijf hier zal moeten zijn. Nieuwe tijdingen, uitgezeidt zoo daar eenige zekere en algemeene voorkoomen, zijn uit mijn brieven gebaannen, als onderworpen aan behaal. Dies hebbe niet, dan U E. te danken voor de vlijt door Sr. vander Kindert gedaan by den Rentmeester, en ons te gebieden in gunste van U E. en Joffrouwe zuster, die Godt Almachtig met alle de haaren in genaade bewaare, nevens hartlijke groetenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Brussel, in haast, den 3 van
Slachtmaandt 1634.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

439.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DAt ik hier heel buiten 't spoor mijner daagelijxheit ben, is veel te waar: maar geenszins buiten dat van de gedachtenis uwer trouwhartigheit t'mijwaarts, die ik quaalijk vergelden zal kunnen, met beide dag en nacht daar aan te besteeden. De siere onzen kindren gedaan, smaakt ons tot in de ziele, ende zult alle de ongeneugten, daar wy in bedompelt steeken. Edeler banketten kan men niet toerusten, dan de geene, daar 't U E. en Joffrouwe zuster gelieft heeft zoo vierig een blijk haarder geneegenheidt tot onze waarde panden, op te schaffen. Wy kookten vast met het verstandt op d'uwe: tegens dat de tijdt ons de genaade zal doen, van U E. E. genaade met eenige daatlijkheidt t'erkennen. In 't verwachten van dien, steel ik zomtijds een uirken, tot een ontbijt voor U E., gelijk hier inne gaat. 'k En weet niet oft het een snuffen zal hebben van de dufheidt des geests van den geen en die het toestelt. Wy zijn noch midden in zee, zonder uit de mars zelf eenig landt te ontdekken: hoopen echter binnen weenig daagen eenen gank te gaan, die ons leeren zal, oft hier de gewenschte haaven te bezeilen zy. Godt geeve 't ons, is 't zaalig (want dat 's een diep geheim) en aan U E. en

Joffrouwe zuster, de vervulling haarder deugdelijke begeerten, gelijk van heeler harte wenscht,

Mijn Heer en Broeder,

Brussel, den 13 van
Slachtmaandt 1634.

U E.

Verplichtste dienstwilligste Broeder

P. C. Hóóft.

440.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

BY mijnen laatsten heb ik U E. bedankt, en doe 't zelve noch by deezē, zonder daarmede te kunnen voldanken, voor de goede geneegenheit t'onswaarts, beweezen in 't onthaalen en bevriendlijken onzer lieve panden, die niet alleen elk een ander ons, maar een over ons zijn. Aan daatlijke erkentenis mangelt het ons voorshandts: jaa genoegzaam aan pennen, (gelijk by deezē letter blijkt) om de goede wille uit te drukken. Tot een' doodtverwe der zelve gaat slechts hierby een strook uit Tacitus, waarby U E. gelieve onze heugnis haarder af te meeten; en in haare gunste te bewaaren,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Brussel, den 21 van
Slachtmaandt 1634.

Toegeneegensten verplichtsten Broeder

P. C. Hóóft.

441.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

MEn weet, zeidt men, wanneer men uitgaat, niet wanneer men zal t'huis koomen. Deeze waarheidt wordt men best gewaar aan dit hof. Mijne beezigheeden bestaan meer in gewigt dan in getal, en brengen dierhalven te meer haare traagheidt meê. Van d'overschietende uiren deel ik uwer Ed. meede, naa de krankheidt van den geest, bet dan naa zijne gewilligheidt. Dubble troost strekt my dat, mits 't vergeeten der ongenuchten, en 't gedenken aan U E. en andre vrienden aldaar. Dies heeft U E. hier by weeder eenige regelen van den Wereldtwijzen man. Gelieve 't goet hart t'aanveirden, en blijve met Joffrouwe zuster, en alle die haar lief zijn, den Almoogenden bevoolen,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Brussel, den 24 van
Slachtmaandt 1634.

Verplichten dienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

442.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

ZOnder overleg zijn de wereldtsche zaaken quaalijk ten gewenschten einde te brengen. Nochtans helpt hy luttel. d'Ervaarenis en de boeken leeren 't. Ik bevind het in de daadt. Dingen daar ik veel staats op gemaakt had, ontschieten: andere, daar niet op gegift was, vallen toe. Wy zijn nu zoo verre, dat onze zaak den Heere Markgraave van Aytona is voorgedraagen; en had ik gemeent, over eeni-

eenige daagen , hem zelf te spreken : gelijk my belooft was door den Heer Abt Scaglia , die 't innerlijxt zijner gunste schijnt te bezitten. Door andre weegen zoude ook een' vierige plichtpleeging , en van grooten naadruk , geschieden. Maar de Heer Markgraaf , noch niet wel bekoomen uit een' koortse , is weder ingestort , doch loopt geen gevaar van den lijve , zoo men zeidt. Daar zijn 'er ook die 't voor schoolziekt houden , en dat hy schuwt zich in bewindt van hooge zaaken te steeken , voor 't wederkeeren van eenen boode , afgeveirdigt naa Spanjen , als de Prins Kardinaal hier zijn' intreeë deelt. Taa-ye lijdtzaamheid is ons hier voor al , alhoewel anderzins overal , van noode. Dit hof is dien een' goede schoole. d'Overschietende oor-losuiren gaan ten deel aan 't overzetten ; gelijk U E. zien kan by 't nevensgevoegde bladt. Wy vertrouwen dat U E. onzer gedenkt in 't aanschouwen onzer kindren by wijle. Godt vergelde U E. en Jofrouwe zuster dat werk van barmhartigheid , en houde d'enen en d'andren in genaade bevoolen , naa hartlijke groete en gebiedenis ,

Mijn Heer en Broeder , van

U E.

Brussel , den 5 van Win-
termaandt 1634.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

443.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder ,

DE Heer Marquis d'Aytona houdt zich noch wekelijk ; oft , zoo zommige meenen , dien schijn , om 't hof te schuwen , en zich met geene zaaken van verlanck te moeyen , tot dat d'afgeveirdigde op 's Kardinaals intreeë , uit Spanjen keere , met bescheidt , hoe verre men méint den voorz. Heer voortaan te werke te stellen. Indien wy deeze en de naastkoomende weeke geen afscheidt op 't hoofdstuk onzer zaake verwerven , zullen 't vervolg moeten aan eenigen vertrouweling beveelen : alzoo de tijdt genaakt van 't verstellen der Wethouderen in mijnen bedrijve : 't welk quaalijk door gemagtigden te verrichten waar. Orde gelaaten hebbende tot de voorz. zaake , en voorts tot het pleiten , 't welk men meint , alzoo 't in rechte enkelijk bestaat , niet te veel kosten en tijdts zal aan hebben , denke ons naar Antwerpen te begeeven , daar eenige daagen toe te brengen , en dan de t'huyswaartsreize t'aanveirden : in hoope van U E. en d'andre vrunden in goede gezontheit te vinden , en hunne smaaklijke jeegenwoordigheit te genieten , met dank voor de zorg over ons huisgezin gedraagen. Binnen wijle zal deeze U E. noch een vrucht van dien wijzen man baaren , en onze hartlijke groete en gebiedenis doen , met beede dat de goede Godt U E. in genaade , en in haar gunste bewaaren wille ,

Mijn Heer en Broeder ,

U E.

Brussel , den 12 van Win-
termaandt 1634.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

't **G**erucht, van dat de Marquis den ziekaart veinsde, blijkt meer uit neuswijsheit, oft ritfigheidt van kalzucht, dan uit waarheit gesprooten te zijn. Want die Heer is geneezen, en my gister in karosse bejeegent. Geduirende zijn in blijven, en mits eenige andre haapermarten nu zijn afgedaan, is de tijdt my te wille geweest, tot het afveirdigen van 't bygevoegde bladt. Wy hoopen nu van dag tot dag by den Heere Marquis gehoord te worden, die daarna onze zaake den Prinssse Kardinaal zal voordraagen. Zoo zijn Hoogheit daarinne geen besluit maakt, zonder 't gevoelen van den Raadt van Staate te verstaan, zoo mogt het noch wel een' wijl aanloopen, eer wy ons afscheidt kreegen. Doch denken in dien gevalle eenigen vertrouwbaaren persoon 't vervolg te beveelen, en tegens de kersdaagen naar Antwerpen te trekken, om voorts, als die verby zijn, de reize op Hollandt te vorderen. Godt geeve voorspoedelijk, en ons de vrunden in welstandt te vinden, den welken hy verleene wat zaaligst is, naa wensche, nevens hartlijke groete en gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Brussel, den 15 van Wintermaandt 1634.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

U E. gelieve den Heer Barlaeus zeer te groeten, met vraage, oft het boek de Veneedsche Vryheit, my geleent is, oft geschonken, en zijne E. in beide de gevallen te bedanken.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

VAn der Wyens brieven waaren al bestelt, als d'uwe van den elfden hem ter handt quam. Waarover die my niet voor gister geleevert is. Van mijnen dank voor deezen gemeldt, hebb' ik U E. niets geleent, maar alleenlijk schuldkennis verleeden; armelijk genoeg, naa 't veel waarin ik aan U E. gehouden blijf. Niet smaakelijkers ter weerelt en mogt my de zinnen streelen, dan de trouwhartigheid beweezen aan mijne waarde panden: die my vertrouwen doet dat het hun, ook naa mijn overlijden, aan geen en gunstigen vrundt en broeder ontbreken zal, die 's vaaders opzicht over hen gelieven zal waar te neemen. Tot teeken van gedachtenis dier deugde, zeinde hiernevens een gedicht, 't welk naakuiert de tweede Ode van eenen Sarbievius, Poolsch Poëet, geestiger dan men van dat geslagt verwachten zoude, die kortelinx hier is uitgegeeven, en mijns bedunkens aan Horatius niet behoeft toe te geeven. U E. zal daar in vinden 't woordt *Mik*, dat hier quaalijk bekend is, maar by ons een snoode rank oft pots beteekent: desgelijx *Liën van't neederhof*; 't welk de Franschen noemen *Gens de la bassecourt*, en het teegendeel *Du cabinet*. Wy hoopen op morgen den Heer Markgraaf d'Aytona te spreken, en de zaak op reedelijken voet te brengen voor ons vertrek, 't welk noch beslooten blijft tegens vrydag naastkoomende. Doch denken t'Antwerpen de

de feestte over te blijven: daarna de reize te vorderen, om de vrienden te vinden. De welke Godt Almagtig, en onder hen U E. en Jofrouwe zuster in genaade bewaare, naar hartgrondige groete, dienst en eerbiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Brussel, den 18 van Wintermaandt 1634.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

446.

Aan **CONSTANTIJN HUIGENS**,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Edele, gestrenghe, erentfeste, welwijze, zeer voorzienige Heere,

WY staan alhier om eenige vrienden ten eeten te hebben: ende 't spel zouw volmaakt zijn met het bywezen Uwer Ed. Gestr. Maar haar, om zoo een zaak, van daar te scheuren, waare teegens den Staat gezondigt. 't Naaste dan is, dat gebrek t'overplaaften, en ons verdriet te mompen met inbeelding haarder jegenwoordigheidt. Derhalven, om de zelve te stijven, en ons te vaster te laten voorstaan, dat U E. Gestr. een van de gasten is, zeinden haar hier nevens haar tafeldeel. 't Is een arm gerecht, en t'eenemaal vleeschelijk. Maar U Ed. Gestr. op lekkerny van geeft te noodigen, waar een gebedelde maaltijt toestellen, daar zy meer brengen dan haalen moest. Ende deeze spijs, hoe slecht zy is, zal nocht haar nocht my zelve smaakeloos vallen, zoo U Ed. Gestr. daar uit kaauwen kan den honger, dien naa haare goede gunst heeft,

Edele, gestrenghe, erentfeste, welwijze, zeer voorzienige Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Uit Amsterdam, den 17 van Louwmaandt 1635.

Onderdaanste ootmoedigste dienaar

P. C. H O O F T.

447.

Aan **NICOLAAS VAN REIGERSBERG**,
Raadt in den Hoogen Raade over Hollandt, enz.

Edele, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

NAardien (zoo men hier verstaat) mijn Heer de Groot, U Ed. schoonbroeder, in zijn ampt getreden is, zoo zullen nu buiten twijffel brieven van begroeting van luiden van lettren, en andere voortreffelijke mannen, uit alle oorden overwaayen. Dat ik my meede dier plichtpleeginge onderwinde, en inbeuren darre tusschen die groote naamen, spruit uit een harte, my onder den riem gesteecken, by 't gewisse der vierige geneegenheidt, die ik altijd gehad heb, om zijne waardy en begaaftheeden te zien erkent, en te werke gestelt naar behooren. 't Slaagt zeker wonderlijk naa wensch, dat zijne Ed. ter plaatse geraakt is, daar 't haar gebeuren mag ook 't nut deezes vaaderlands, als verknocht aan dat van Zweeden en Vrankrijk, te bevorderen. Gelijk ik ook geloove, naa dat my de vroomheidt en rechtschaapenheidt dier inborst bekend is, dat haar niet aangenaamers wedervaaren mogt, dan de jegenwoordige geleegenheidt

heidt, om niet alleen den voorgemelden Staaten, maar ook der gan-
sche Christenheid deugt te doen. Wijders dank ik U Ed. hooglijk
voor de eere ende goede siere aan mondt en ooren, laastmaals ge-
nooten: haar biddende, my te vergeeven de moeite haar geveert, om
den ingeleiden voorts te schikken; en Godt Almagtig U Ed. in eere
en voorspoedt alijds te bewaaren, samt in haare goede gunste,

Edele, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

Uwer Ed.

Uit Amsterdam den 29 van
Louwmaandt 1635.

Onderdaansten toegedaansten dienaar

P. C. Hóóft.

448.

HUGONI GROTIUS,

Reginæ Regnique Sueciæ ad Christianissimum Gallia Regem
Legato, &c.

Illustrissime, Nobilissime, Amplissimeque Domine,

Non semper errat fama, aliquando & eligit. Utque tandem liqueret
eam verum dicere, ipse inter alios tui observantissimos, diu vovere
non destiti. At gratulernè tibi de munere, an de te muneri, quod quam-
vis honorificentissimum, splendoris tamen multò plus à tua claritudine
mutuatur, quàm tibi conciliat? Gratulor equidem tibi, cum præsertim
tale sit, ut nullum (id quod vel omni gloriæ sensu longe vehementius ju-
vet) exercendis dignè divinæ tuæ mentis dotibus, virtutibusque, pro-
merendoque luculentissimè de nationibus generis humani ocellis, magis op-
portunum contingere potuerit. Proinde & Sueciæ, & Gallia, & huic pa-
triæ, quarum conjuncta commoda procurandi occasio valdè, ut opinor,
tibi ex sententia cedit; imò Christiano orbi universo gratulor, in eo te
fastigio collocatum, unde populis de extrema salute anxiiis, aliis de pu-
blicâ securitate satagentibus, propitium sidus affulgeas, & hosti juxta
ac tuis venerandum, atque adeo exoptandum, ob æquitatem animi sin-
gularem. Deumque Opt. Max. enixè precor, consilia tua rei Christianæ
ut prosperet; quò pro funesto hoc Germaniæ statu, ingruentiumque aliun-
de bellorum minis, solida aliquando fidaque pace beati, tranquilla omnia
tuæ imprimis pietati pariter & solertiæ debeamus. Te denique rogo, hoc
officium aliis fortassis minus probandum, tanquam elati, sibi que præsi-
dentis animi argumentum, verum ab optimo, tuæque dignitatis studio-
sissimo profectum, quæ tua est humanitas, ne averseris. Vale genuinum
generositatis exemplar, vel potius ipsa generositas, cui se æternum dica-
vit consecravique

Amsterodami, quinto Kal.
Feb. MDCXXXV.

T. T.

P. C. Hóófdius.

449.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn Heere,

HAd ik my letterwijs gewaant in zulke stoffe, als die van mijnen
laasten, 'k en waar niet ter schoole gekoomen. Wel laat ik my
voorstaan zoo veel te weeten, als dat de wigtige dingen beeter van
boo-

booyenen naa beneeden volgens de wet des hemels, dan van ondren opwaarts gaan. Ende als ik in dit stuk een ketter waar, zoo zoud' ik echter een mensch blijven, endenken tegens de menschlijkheit te zondigen, indien 't by mijn schuldt toequaam, dat uit de bron der Vorstl. genaade opborrelde yet weêrsmakelijx voor de Godtheit van den oorspronk des zelve: geen duizent ponden 's jaars zullen (vertrouw ik) mijn gemoedt met wroeging zulk eener ondankbaarheidt bezwaaren. 't Opzoeken der oude brieven is geen' onontgaanbaare noodt. Heeft U Ed. Gestr. my des aangeboden, zy is noit, dat my gedenkt, daarop beslaagen. Al had ik haar ook schoon by 't woordt gevat, zoo zoude my echter die mildtheit verplichten, om uwer E. Gestr. moeten en moeite quijt te schelden. De Heer van der Mijle was laastmaals onleedig tot aanspraak, en belemmert met een deel voorspraaken, om raadt te pleegen. Voor een' wijle heb ik, ter vermaaning van U Ed. Gestr., de zijne gevraagd, oft'ereenige papieren, dienstig tot lantaarne onzer Historien, onder haar berustende waaren. Zy geliet zich des onweetende: misschien bevonden hebbende, dat dikwijls het t'huisbrengen van uitgeleende haave vergeeten wordt. My waar' leedt van dat volk te zijn. Maar lichtelijk dat U Ed. Gestr. in zoo quadt bladt niet staat, en besteedende haar geloof voor my, yetwes verworv' onder haar borgtogt. Vergiffenis: is het den goeden te veel gevegt. Ik kusse op 't needrigste de handt, handttrekster, en vervolgens de maalster van d'ingeluiisterde toogen; welker naaboos, zonder aan oft afdoen, is voortsgeveirdigt: zijnde 't verbeetren nocht voeglijk, nocht moogelijk,

Mijn Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Uit Amsterdam, den 21 van
Sprokkelmaandt, 1635.

Verplichtsten ootmoedigsten dienaar

P. C. H O O F T.

450.

Aan NICOLAAS VAN REIGERSBERG,

Raadt in den Hoogen Raade over Hollandt, enz.

Edele, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

NOch vind' ik t'erkaauwen aan de goede siere en gunste, laastmaals ontfangen van U Ed., en wordt my de smaak der zelve ververscht, door 't antwoordt van mijnen Heere U E. Schoonbroeder. Waar uit ik speure, hoe 't haar gelieft heeft het voortveirdigen van mijnen brief te behartigen. Alle welgeaarde gemoeden zijn hier ontfleeken in uitgelaate vroolijkheit, door 't verstaan der eere, zijner Ed. toegedraagen van Koning, Koningin, en Vorsten van den bloede: hoewel alles te licht valt, om zijne waardy en verdiensten op te weegen. Wat belangt my, mijne zwaagers, Hasselaar, Cloek, en andre vrienden; wy hebben zoo blijde een boodtschap eenen bezonderen heiligen dag gemaakt, en op de welvaart van den Monarch der wijsheit, met schuldige eerbiedenis, eenen beeker geleedigt van wijn,

*Quale coronati Thræsea Helvidiusque bibebant,
Brutorum & Cassi natalibus.*

[*Als Pætus en Helvid, gekranst, wierdt ingeschonken,
Toen zy op Cassius en Brutus jaardag dronken.*]

U Ed. is op die maaltijdt naa den geest niet gemist geworden: en op dat

dat zy, naa den vleefche, der zelve ook eenigzins deelachtig zy, gaat hier nevens een' kleene erkentenis haarder milddaadige geneegenheid: de welke ik toevertrouwe, dat zy de gifte niet naa haare eige geringheidt meeten zal, maar naa 't hart van den zeinder, en hem nemmer misgunnen,

Edele, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,
het voeren van den loflijken tijtel,

Uwer Ed.

Uit Amsterdam, den 17
van Grasmaandt 1635.

Onderdaanfte ootmoedigste dienaar

P. C. HÓÓFT.

451.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

BY mijnen laaften dankt' ik U E. voor 't bestellen van den wijn, en gedroeg my t' uwer proeve, noopende 't zeinden van meer. Hier by nu gaat nevens den ftaart van 't voorige, 't begin van Tacitus vijfde Boek der Historien. Met de mijne bereik ik althans 't geusworden van Amsterdam, en wenschte wel wat klaarder bescheidts, dan uit Bor te haalen is. Dies waare my vrundtschap, dat U E. eens geliefde te verneemen by U E. moeder, Cornelis van Campen, oft andre oude luiden, hoe dat werk toegegaan zy: te weeten 't verdrijven der Majestraat; en plondren der kerken: wie de voorneemste beleiders waaren, op wat uir, plaats, en wijze het begonnen werdt. De Heer Scheepen Pol waar wel de rechte man om eenig licht uitte fcheppen; maar duchte hy dat pas uit der Stadt was, gelijk ten tijde van den inval. Zeeker koorendraager, my door zijn' E. aangewezen, heet (meen' ik) Jan Janszoon, in de wandeling Zuipuit, (Willem Janszoon Blaauw kent hem) en zal misschien 't spel gezien hebben. De Heer van Vryenes, den Otter, te weeten d'ouwde, heeft, mijns achtens, daar af meede goede geheugenis. U E. gelieve doch alles aan te teekenen, en my op 't allerspoedigste toe te fchikken: oft zoude benoodigt zijn, daarom eigentlich over te koomen, op dat mijn arbeit niet en behoefte ftill te ftaan. Zoo daar eenige tijding van belank is, legge die my met eenen toe, oft eerder, nevens bewijs van 't geen U E. geneegen zal zijn te verrichten, en oft het haar geleegen valt. In 't verwachten gebiede my aallijk t' haarwaarts, die den Almoogenden, met alle de haaren bevoolen zy, en in haar goede gunfte,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
20 van Bloeimaandt 1635.

Verplichtste dienstwilligste Broeder

P. C. HÓÓFT.

452.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder,

DEeze is de derde brief, waar voor ik U E. nu schuldig maak. Zoo taai een betaaling van eenen die zoo gereedt placht te weezen, doet my twijflen dat het hem aan gezondheid oft yet anders mangelt, en bleef ik noode in die bekommering. Mijn laaste badt om eenige berichting, noopende 't omzetten der Stadt Amsterdam. Nu is my ook voorgekoomen 't beeldestormen tot Haarlem. Bor bekent daarin eenen mislag begaan te hebben, en wijft ons tot het Boek van eenen, ge-

geweeft Predikant tot Haarlem, wiens naam Ampfing is. Het heet *de Beschrijving dier steede*: en ik heb 't eens te leene gehad, door wijlen Dirk Corver zaal. ged. van den Heere Jan van Schooterbos zijnen schoonvaader. U E. gelieve zoo veel te doen en maaken 't te bekoomen. Mijn Neef Dirk Hasselaar, daarom aangesprooken, zal (acht ik) niet weigeren 't zelve van zijnen schoonvaader te ontbieden. Wijders is my ingevallen, hoe de doctoor Coster placht te vertellen, dat zeeker houten beeldt, gelicht uit eenige Kerk in 't plonderen der zelve t'Amsterdam, en op 't vuur geleidt, door eenen Oom (zoo my voorstaat) van D. Coster, zich zelve over eindt rechtte: doch entlijk vertreedende met de voet, zich verbranden liet. Dit dunkt my een vreemd dink, en gedenkenswaardig, zijnde naavertelt door eenen die meer naadeels dan baate van zoo een' leuge te verwachten hadt. My zal gunst zijn te verstaan, wat 'er aan weezen mooge: desgelijx hoe de zaaken van P. L. Spiegel en zijnen zwaager gaan. Zoo U E. te pinxter kan uitbreeken, om my mondeling bescheidt van alles te brengen, zult hartlijk welkoom zijn: ondertusfchen Gode bevoolen, nevens dienst en eerbiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
23 van Bloeiimaandt 1635.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

453.

Aan GERARDUS JOHANNES VOSSIUS,
Professor der Historien en Wereldtwijsheit in de Doorluchtige
Schoole der stad Amsterdam, Kanonik der Aartsbisschop-
lijke Kerke te Kantelberg.

Achtbaare, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

R Aakt groot Brittanje haast aan eenen Koning, daar 't noch te klein voor zy, 't mag Uwer E. des dank weeten, die voor hem den weg ter geleertheit gebaant, en den voorburg der weetenschappen opgestormt heeft; zulks hy 't zijner moedeloosheid zal wijten moeten, verzuimt hy de bres te beklimmen, en zijnen standaard op den top der glorie te planten. Kracht, klaarheit, reuk, smaak, al vindt men 't in Uwer E. schriften, en jammert my geen dink bet, dan dat ik en mijns gelijke dieven uwer uren, zich niet meer ontzien 't gemeene beste te besteelen, met steurnis uws arbeitzaaligen yvers, in 't lossen der goudtmijnen van dat schatrijk vernuft. Ach! waarom is 't ons geweigert, gelijk met ander goet, ook met eigen tijdt te doen, en mildt van den zelve te weezen? Mogt dat geschieden, ik schonk een ruim rak van den mijnen aan Uw' E. daar 't zoo wel te pas koomen, en besteedt zouw weezen. Uwer E. verwondert viellicht, dat ik dus schielijk zoo deeglijk een' inval gekreegen heb, om my te bekeeren van mijn zondig leeven. Wislijk 't berouw gaat zwanger met boetvaardigheidt: maar oft het daar blijde moeder van worden zal; 'k en weets: duchtende voor eenige ongereegelde lust mijner lekkerny op Uwer E. taalhoonig, waar door de vrucht opeenstorting oft misdragt mogt uit koomen. De begeerlijkheidt der begorde vrouwen is alleenlijk 't bederf van 't schepsel, wanneer ze onvernoegt blijft; anders zijne behoudenis. Maar zoo der my eene bevangt, die moet het kindt verstikken: 't zy dat men ze lescht, oft

te leur stelt. Waar aan Uw' E. ziet, in wat waagschaal 't beslaagen mijner beetering is hangende. Daarentusschen worstelt de reede met de zinlijkheidt, en breekt haar hoofdt om eenigen vondt uit te verschén, die mijne misdaden wat vergeeflijker konde doen vinden. Vergeefs. *Elk wat wils*; roept d'andere, en t'zaamen overkoomen zijnde, hebben gemeener stemme, my entlijk zoo verre gebragt, dat ik Uw' E. baade, als dienstig doe by deezen, t'overleggen, oft het Uwer E. ook gelijken zoude, deeze woestijne, voor etlijke daagen, tot een' uitspanning te kiezen, om midlerwijle van den overloop der onbeschofte aanzokers ontslaagen te weezen. Zoo 't Uwer E. gevalt, wy zullen der zelve, en der papierpakkaadje, die 't haar gelieft meede te sleepen, een bequaame kaamer inruimen: en ons geirne lijdén met de enkele taafelspraak, zonder den minsten aanflag op de rest haars tijds te maaken. In 't verwachten van gewenscht antwoordt, danke Uw' E. hooglijk voor de leening' van Justellus, hooger voor de gift der overvloedige Letterkonst, en allerhoogst voor de vertoonende hoope eeniger treflijker werken. Godt gunn' 'er zijnen zeegen toe, en houde die gestrekt over Uw' E. en alle die haar lief zijn, aan de welke zich met hartgrondige groete en eerbiedenis bevoolen laat,

Achtbaare, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

Uwer E.

Van den Huize te Muiden, den
28 van Bloecimaandt 1635.

Verplichte onderdaanste dienaar

P. C. HÓÓFT.

454.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

WY hadden al gissing gemaakt, dat het guire weeder een uitschei uwer reize zouw maaken. Uit Ampfings Boek, en 't verhaal van den ouden man, meen ik mijn behoefte wel te bekoomen. Echter zoo 't hem lust U E. als 't pas geeft, herwaarts te verzelschappen, wil hem wel wat hooren kouten. 't Zal ons ook aangenaam zijn, dat Joffrouwe Moeder, nevens Broeder en Zuster Van Erp, aan de welke ons gebiede, te gelijk eens overkoomen. 't Schijnt vreemd, dat 'er geen tijding van 's Prinssen togt komt. Doch zoo zijne Doorl. tot Brabandt ingerukt is, zullen misschien de booden niet wel veilig over weg kunnen, zonder groot geley, dat niet t'allerstonde gelegen komt. Hierby gaat een Brief aan 't Hof, dien ik U E. bidde te doen bestellen: desgelijx den andren aan den Heere Vossius, met het bygebonden boexken. Dank hebbe de Heer Mostaart voor de Veirsen van Barlaeus, en zy vruntlijk gegroet, nevens U E. en alle de haaren die Godt in bescherming houde, en in haare gunste

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Zeër haastig, van den Huize te Muiden,
den 29 van Bloecimaandt 1635.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. HÓÓFT.

Deeze heeft hier biddag moeten houden. Seedert bet gelet op 's ouden mans verklaring, meene dat hy mislaat, noopende 't roeren der graauwe Monniken kerke; en dat die daatlijk geplondert is. Doch denke op dinxdag naastkoomende mijn Huisvrouw heen en weeder derwaarts te geleiden, om haare dochter Constantie weeder ter schoole te brengen. Zal dan tijdt zoeken om hem te hooren. Uit

Ant-

Antwerpen schrijft mijn broeder Bartelotti, zoo broeder Schuil my hier verhaalt heeft, dat men daar voor belegering vrees. Bolgaro ontbiedt rijs, oft 'er op honger aanquaame. Hier zweeft gerucht, dat binnen den Bos eenige brabbeling geweest zy. Wat 'er af, en wijders nieuws weezen mogte, verwacht ik van U E. Den wijn hebben noch niet ontvangen. Staat hy eerst te scheyen, een steekan waar ons genoeg, in verwachting van het tiers.

Den 30 van Bloemaand 1635.

455.

Aan P I E T E R H A S S E L A A R,

Burgermeester t'Amsterdam.

Mijn' Heere en Broeder,

IK wenschte wel, houd' ook hoog oorbaar, als kunnende schier oft morgen dapper te pas koomen, dat mijn' Heeren aldaar 't meeste bewijs, des moogelijk zy, van dienste en eerbiedenis, aan den Heere Kanselier Oxenstern gaaven, en teffens volglijk blijken lieten, dat hunne E E. wel anders gevoelen van de waardy des Heeren de Groot, dan zijne vyanden niet laten voor te geeven, dat men doorgaands hier te lande doet. Dit vermaan komt uit mijne goetdunkenheid niet, maar ben daar toe geprikkelt door zeekeren achtbaaren Heere, wiens naam ik liever heb U Ed. in 't oor te luistren, denkende op genaakende dinxdag eens over te koomen. In hoope dat het U Ed. zoo luttel aan geleegenheidt, als aan geneegenheidt hier toe mangelen zal, beveele haar en alle de haaren den Almoogenden, nevens wel hartlijke groete en gebiedenis,

Mijn' Heere en Broeder, van

U Ed.

In haaste, van den Huize te Muiden, *Toegeneigsten dienstwilligsten Broeder*

den 31 van Bloemaandt, 1635.

P. C. H O O F T.

456.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

UE. schrijven van heeden, en de wijn zijn ons geworden. Om den Heer Oxenstern te koomen zien, weete niet hoe dat voeglijk bybrengen zoude. 't Is waar dat ik daartoe, en vorder geprikkelt word, by eenen latijnschen brief van den 27, heeden ontvangen, niet geplaatsteekent, en zoo duisterlijk onderschreeven, dat ik uit geen twijfel geraaken kan van wien hy komt. Maake doch eenige gissing. Den vorder inhoudt hebbe liever U E. in 't oor te luisteren. Ik bidde U E. gelieve eens, hoe spoediger hoe beeter, te verneemen by mijnen neef de Rijk oft andren, oft de Heer Raadtsheer Reigersberg in stadt is, 't zy onder 't gezelschap des gemelden Heeren Oxenstern, oft elders. Ende zoo U E. zijn' Ed. vinden kan, gelieve dezelve in mijnen naame dienstelijk te begroeten, en te bidden, dat zijn' Ed. zich verwaardige ons op zondag naastkoomende te bezoeken. Zoo dit verworven wordt, zal my hoog lief zijn, dat U E. met de Heeren Vossius, Barlaeus, en mijn zwaager Cloek teffens de reize aanneemen. 't Waar een' bequaame geleegenheidt om zijner Ed. de zaak der vrunden van Haarlem in te scherpen, en aan te beveelen. Maar wy dienden morgen bescheidt te hebben. In welke

hoope U E. met alle de haaren den Almoogenden bevoolen zy ,
en in haare goede gunste,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Ter vlucht, van den Huize te Muiden,
den 31 van Blocimaandt 1635.

Verplichte dienstwilligste Broeder

P. C. Hóóft.

457.

Aan NICOLAAS VAN REIGERSBERG,

Raadt in den Hoogen Raade over Hollandt, enz.

Edele, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

O Ver een wijle heb ik kennisse gehad aan Sr van der Kindert, woonende tot Haarlem, en verscheide vrundtschappen van hem genooten, zonder oit anders te verstaan, dan dat hy en de zijnen perfoonen zijn van oprechten gemoede, zoo wel als zeer eerlijke maagschap en middelen, al is 't dat zy zich gansch needrig en ingetoogen zijn draagende. Mijn zwaager Jooft Baak nu, in wien ik zeer gehouden ben, die hem zomtijds in stoffe van koopmanschap gedient heeft, schrijft my 't geen U Ed. by den ingeslooten zal moogen verneemen. Ende oordeelt mijn schoonbroeder d'Advocaat Cloek, dat zy door te groot een' eenvoudigheidt schendelijk zijn ingeleidt. Mits alle 't welke ik niet heb konnen leedig staan, van den goeden luiden door deezen den weg der toevlucht tot U Ed. vroomheidt te openen: met vierige beede, dat U E gelieve hunne onnozelheidt, zoo verre die U Ed. blijken zal, in schut en scherm te neemen, tegens de magt hunner zwaare weederpartyen; de goede handt aan te houden, dat hen onvertoogen recht gedaan, en met alle omzichtigheidt gelet worde op de billijkheidt eener zaake, waar aan al hun tijdtlijk welvaaren is hangende; en waar in d'achtbaarheidt uwer Ed. onder haare amptgenooten buiten twijffel alles vermag wat met rede gewenscht kan worden. Verzeekering van dankbaarheidt en 't welbesteeden deezer weldaadt, ontzie ik my aan te roeren, by den geen dien zoo diep in 't harte geprent staat: *Virtus sibimet merces*, [dat de Deugd haar eigen loon is] als d'eerbiedenis t'haarwaarts,

Edele, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

Uwer Ed.

[1635.]

Onderdaansten toegedaansten dienaar

P. C. Hóóft.

458.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

D Ie wat brengt, is welkoom, zeidt men: en had ik daarom gedacht U E. op morgen 't bygaande bladt te behandigen. Maar beide onze jongste kindren heeden ziek geworden, klaagende weldig in 't hoofdt en koortzig schijnende, benoodigen ons de reize uit te stellen, tot beeter gelegenheidt. Godt geeve dat ze haast koome, en houde U E, met alle de haaren, in zijn' heilige hoede, nevens hartlijke groete en gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Zeer haastig, van den Huize te Muiden,
den 4 van Zoomermaandt 1635.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

459. Aan

459.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

OP gister morgen waaren onze kindren in staat, die eenen dag onzes afweezens te lijden schein. Derhalven had liever met eenig pak van zorg te reizen, dan te faalen aan mijn voorgangen schrijven. My en gebeurde nocht U E. nocht den ouwden man, dien ik hoopte daaraf aangesprooken te zijn, aan te treffen; en moeide de verlore togt. Niettemin 't zwaarst behoort meest te weegen: en kan ook zijn, dat mijn dienaar quaalijk verstaan is, oft heeft. In allen gevalle voldoet U E. my t'over. Ik heb den zilversmit gezeidt, dat zijn vaader, dien hy verklaarde noch sterk genoeg te zijn om te Muiden te voete te koomen, my aangenaam zijn zal: voorneemlijk in U E. gezelschap. My benieuwt dat U E. niet nieuws heeft: mits onze veerluiden hier verbreeden, dat de straaten t'Amsterdam vol zijn van 't beleg der Stadt Antwerpen. Ende zoud' het daar al op geweer gesteldt weezen, tot jongens van 13 jaaren toe. Waar te wenschen dat het daar op aanquaam. Den wijn hebben wy ontfangen: zullen daarmede U E. lesse volgen; en danken U E. samt Dirk Haak voor de moeite. Gelieve met den ingeslooten 't geldt te laten haalen van Carel van der Wyen. 't Boek van Haarlem gaat ook hierby, en dankzegging voor de leeners. Met onze kindren is 't vast alleens, koortzig tegens den avondt. Godt verleene hun 't zaaligste: ons en U E. desgelijx; aan de welke, naa groete en eerbiedenis, zich ten hartlijksten beveelt,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
6 van Zomermaandt, 1635.

Verplichte dienstwillige Broeder

P. C. H O O F T.

Bidde, dat d'ingevouwene in zeekerheid op den Haage moogen besteldt worden. Zoo eenig vriendt derwaarts ging, waaregoedt, denzelven, dien aan den Heere Reigersberg meede te geeven; al zoud' het een' dag laater aanloopen.

460.

D. NICOLAO REIGERSBERGIO,

Supremæ Curiaë Senatori.

Honorifica illa, Nobilissime Amplissimeque Domine, de me judicium affectui humanitatie tuae debeo. Quibus si tenuitas mea re, ut animo, respondere queat, sim ne plus nimio mihi plaufurus, nescio. At quomodo mihi decenter aditum ad innotescendum * Illustrissimo illi viro pararem, non repperi. Cæterum, quæ sollicitè, nec minus cautè mones, promptè, quantum in me fuit, executus sum. Cognovique eadem & aliis, præsertim uni, ex affectis ipsius, cordi fuisse, qui meis, ad destinata, opportunè viam stravit, cuique isti sese virtutum communis illius† amici præbuere assertores satis strenuos: adeo ut Illustrissimus ille Dominus adactus fuerit palam profiteri, cumulatam se gaudio, quod tot talesque, eo in loco, obvios habuisset, qui admirandas ingenii dotes, egregiaque in Rempubicam merita nostri illius testari prædicareque non dubitarent: etiamsi jampridem exploratum haberet, plurimos Ordinum in eadem esse sen-

* D. Oxen-
sternio, Sue-
cia Cancellario.

† H. Grozii.

sententia. Quin & in has voces ultrò prorupit : Ego verò captus a-cerrimæ mentis miraculis , innocentissimisque morum illecebris , si æque ac omnium aliorum , etiam linguæ , rituumque nostratium peritus esset , omninò illum mihi consortem muneris adsciscerem. Nec defuere sanè pa-ribus officiis bini literarum antistites : sicut nec unquam iis , quæ tibi tuisve conducere possint (innuas modo) pro virium modulo defuturus est ,

Nobilissimæ Amplitudinis tuæ ,

*Muda , in arce , Postridie Nonas
Junias , M DC XXXV.*

Observantissimus eidemque addictissimus,
P. C. HÓÓFDIUS.

461.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder ,

U E. brief van eergister heeft in 't breede voor 't zwijgen der voor-gange daagen gesproken. Gister gink een der mijne van hier, met eenen op den Haage daarin, die ik hoope U E. zal ontfangen hebben. Uit Sr. van der Wyen hooren wy, dat de maar van Naamen zoo goedt niet is. Uit mijnen zwaager Hasselaar verstonden wy nochtans, die 's vrijdags hier was, dat de Burgvoogdt dier plaatse, als steedehouder des Hartogen van Aarschot, misnoegt is, en zijnen sterker op 't slot niet laten wil, dat hy zeidt voor den Koning te houden ; in de stadt jaa. Nu mag men hoopen, dat hier eenige over-leevering uit volgen zal: en hy dat noch wat aanzien wil, op geval oft het den onzen zoo wel gaan zal, als men zich inbeeldt. Maar alles loopt van geen leyen dak af, als men gewaant hadt. Dat Naamen, als men des meester wierdt, voor ons zouw zijn, geloof ik niet. Men spreekt 'er een' andre taale. Ook luidt de Fransche ver-klaaring, dat die Mt. niet voor heeft Brabandt te beheeren, dan al-leenlijk van de Spanjaarts te vryen. Van alle de rest zwijgt zy. Hoe 't daar meê gaan wil, daar valt wat op te spiegelen. Altijds dat wy Fransch zouden worden, geloof ik noch in lange niet: luistre onder-tusschen naa alles wat U E. hooren zal, en dank haar hartlijk voor de noodiging. 't Mogt wel dat wy haast eens tot mijn zwaager Cloek ontbooden wierden, die een kopper in den zin heeft: en dat wy U E. dan ook den penning gunden. Ik wiste zeer geirne, hoe eer hoe liever, wat de Maakelaars der vaste goedren ten hondert genieten, voor 't verkoopen. Gelijk de paarden op de lucht der stallen, en de kindren op den heiligavondt aandraaven, heb ik my gespoeit met de Historien van Tacitus af te doen; en zeind'er hier 't lef van. Nu resten de kleene werxkens: en met het vordren derzelve ook te too-nen de goede geneegenheidt, die my doet U E. met alle de haaren, naa groete en gebiedenis, den Almoogenden beveelen, en in haar goede gunste,

Mijn Heer en Broeder ,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
17 van Zoomermaandt 1635.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. HÓÓFT.

462.

Aan den zelfven.

Mijn Heer en Broeder,

Dank hebbe U E. voor 't bestellen der pennen, die gister avond te spaade quaamen om te werk gestelt te worden tot het bygaande Voorfchrijven. U E. gelieve 't te zien, en zorgvuldelyk te fluiten, om zijn vry fpreken, dat ergens quaalyk fmaaken mogt. Ik helpe den man met al mijn hart, en zaage 't niet bindender in te ftellen; zonder zweem naa miftrouwen aan liefde der gerechtigheit van dien eerlijken Heere. Eergister was hier mijn zwaager Haffelaar, en meldde vafte het zelfte van U E. brief: uitgezeidt dat d'eerfte fchrik der Brandren zoo verre bedaarft was, dat de waagens om vluchten, die 60 gl. gegolden hadden, weeder op den ouden prijs waaren. Neef Quignet quam dien avondt, om heeden met onze dochter naar Ifelstein te gaan, en verklaarde, dat verfcheide luiden al weeder van Antwerpen naa Bruffel getoogen waaren: dat ook zijne Vorftl. Doorl. den Heer Knuit, beleidt by 26 paarden, in magtig gevaar, over de heide naa Bergen op zoom gezonden hadt, om van daar, over Zeelandt, zich naa Vrankrijk te fpoeyen, en te doen haaften de troepen, die op de grenzen van Walslandt leggen. Moogen d'onzen haare koomft aftoeven, waar te hoopen, dat zy meefter van eenigen oevertant aangins zijde der Schelde zouden worden, en ons den weg derwaarts veiligen. Deeze dingen drukken my zoo, dat ik ze met geweldt verwerpen moet, om gerufter flaap te genieten. Wel is 'er aan, die 't zacht opneemen kan. Het aanteekenen ende noch niet verbeurt maaken der Spaanfche goederen in Vrankrijk, vind ik gerijmt. Wie weet noch welker onderzaaten daar by de meefte fchaade zouden lijden? dat dient eerft onderzocht. Moogelyk wacht men met eenen, oft het werk fluiten, ende daar uit eenig verdrag mogte fpruiten. Ook, dunkt my, zoud' het zeer hardt zijn, verbeurt te maaken goedren, daar gekoomen, met vertrouwen op den pais, ende geduurende den zelfven: zoo dat daar meede befcheidentlijker behoort gehandelt te worden; naar dat de Spaanfchen zich zullen aanftellen. Maar zoo de Spaanfchen dit bedrijf voor geen vreedebreuk neemen, daar by gevoegt het ontzeg, gedaan door eenen Heerout binnen Bruffel, zy moogen, gelieft het hun, wel houden dat de pais noch duurt als de François hun van alle zijden in 't landt zal vallen: ende kunnen 't duiden op hulpbewijs aan ons. Het neemen der fcheepen door de Duinkerkers, betoont my genoeg dat de vyandtfchap is aangevangen. Thans was hier heen en weeder mijn zwaager Schuil, die hadt gehoord dat d'onze opbraaken; zonder te weeten waar heenen 't gemeent is. De brieven van deezen avondt zullen 't U E. zeggen, ende my morgen (verwacht ik) die van U E. de welke met alle de haaren den Almoogenden bevoolen zy, nevens welhartlijke groete ende gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

Uwer E.

Van den Huize te Muiden, den
22 van Zomermaandt 1635.*Verplichten dienstwilligen Broeder*

P. C. H O O F T.

Aan NICOLAAS VAN REIGERSBERG,

Raadt in den Hoogen Raade over Hollandt, enz.

Edele, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

DEn mijnen van den zesten deezer, gezonden in antwoordt op U Ed. laatsten, naar Amsterdam, met orde om in zekerheid voort bestelt te worden, acht ik dat U Ed. door den Heer van der Meide, Generaal van de Munte, zal hebben ontfangen. Deeze nu is ten verzoeken van Sr. Pieter van der Kindert, van wiens zaak ik U Ed. over een wijle breeder geschreeven en gesproken hebbe. De zelve, zoo ik bericht ben, staat althans om eerstdaags uitgeroepen te worden: zoude my nochtans ontzien haar op nieuw lastig te vallen, 't en deede de goede en beproefde vrundtschap, samt het meedelijden, dat ik hebbe met hem en zijn zoo zwaar en deerlijk een ongeluk; en 't vast gevoelen van mijne zwaagers Cloek en Baak, beide gebeezeit over deeze dingen, dat hy snoodelijk verkloekt, bygebragt, en ingeleidt is. Doch wat daar af zy, zal U Ed. al te veel beter weeten t'ontdekken: gelijk ik weete dat zy in geen en gebreeke zijn zal van de gerechtigheid te handthaaven. Echter gelieve 't uwer Ed. aan mijne geneegenheid en plicht t'hemwaarts te vergeeven, dat ik my niet onthouden kan van deeze stoffe, op 't needrigst, en niet te min met alle moogelijke vierigheid, U Ed. aan te beveelen: ten einde U Ed. gedient zy te beyvren, dat het verlank derzelve, daar een magtig deel zijner welvaart aanhangt, ten rijpsten betrakt en overwoogen worde. Van dank, erkentenis, oft weederdienst van mijner zijde te vermaanen, waar mijner geringheid te veel en uwer eedelhoedigheid te kort gedaan. Ook kan ik derzelve, uit zorg voor woordtfaal ten aanzien mijns onvermoogens, nemmer zoo veel aanbieden, als haar altijd zal schuldig blijven,

Edele, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

U Ed.

Van den Huize te Muiden, den
22 van Zomermaandt 1635.

Onderdaanste toegedaanste dienaar

P. C. HÓÓFT.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

DAt de tijdingen, die men als noch heeft, niet veel te oordeelen geven van de uitkoomst der zaaken, zie ik uit schrijven van mijnen zwaager Schuil, en eenige gedrukte afschriften van Brieven uit Antwerpen, die my Sr. van der Wyen heeden toegezonden heeft. Echter dunkt my vreemd, dat U E. traagheid in 't schrijven de mijne te booven gaat, gelijk 't bygaande bladt U E. overtuigen zal. Dank hebbe zy, daarentusschen, voor den brief van zondaage, en den bygevoegden ham, dien wy hoopen dat U E. met Joffrouwe moeder en broeder van Erp eens zullen koomen helpen verzoeken. Gelieve maar tijdt te stellen, en zullen hartlijk welkoom wezen, aan den geen die U E. hier meede Gode beveelt, en zich zel-

zelve in U E. goede gunste , nevens zijn' hartlijkste gebiedenis , als ,

Mijn Heer en Broeder ,

U E.

Ter vlucht , van den Huize te Muiden ,
den 28 van Zoomermaandt 1635.

Verplichte dienstwilligste Broeder

P. C. H O O F T.

465.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder ,

TWee brieven komt U E. aan my ten achteren. Met deezen , en 't geen 'er by gaat , hoop ik de reekening effen staan zal. Quellen my zinkingen van kaakelzucht , U E. gelieve 't te vergeeven , aan den geenen die ze gaadert , om dat hy ze dagelijx niet loozen kan ter borze en op den Dam. U E. zeidt wel de waarheidt daar aan , dat de tijdingen zulks zwindelen , en hassebassen , met elkandre te heeten liegen , dat'er eenen 't hoofdt af ommeloopen zouw , 't welk beeter verhoedt waar. Maar ik gaf eens eenen , die des op my verzocht , tot zinspreuk * *De werelt dwerelt*. Zoo doet ze zeeker , en wy zijn 'er in. Laat ons dan meê dwerlen op haaren dril. De strakheidt der daagelijksche beezigheeden dient altemets uitgespannen. Maar dat wy zoo strijdende maaren krijgen , daar nocht Brabandt , nocht Vrankrijk zoo verre leidt als Japon , zoude my bevremden , hadd' ik mijn zaalige moeder niet hooren vertellen , hoe , als Alva voor Haarlem lag , by wijlen driemaal , op eenen dag , gefucht van d'opgift dier stadt t'Amsterdam quam ; ende altydts 't jongste waar moest zijn , tot het naaste toe , dat men , daar aan , hoorde. Zoo veele leugetijdingen in zoo kort een' tijdt , ende drie mijlen weegs. Dat sint Omar beleegert zy , kan quaalijk in my koomen ; ten eersten , om dat U E. meldt , dat de boode op 't kerkhof is ; ten andren , om dat my de plaats te gering dunkt , doch ken ze niet dan by gifting ; ten derden , om dat ik achte , zoo daar heirkraft ontrent waar , 't kon niet verhoelen , nochte wy zonder zekerheit van dien blijven. Anderzins , om wat te kouten , *à veuë de pays* , zeggen de Françoizen ; 't welk my dunkt zoo veel te weezen , als of wy zeiden , *naa dat de Marsklimmer uit der zee van eenig landt oordeelen kan* ; ik houd' het daar voor , dat het stuk met geen enkel intrekken , al is men schoon de sterkste , te slechten is. Want de zwakste party kan quaalijk tot slag gedwongen worden , zoo lang als zy stroomen en stee-den tot rug en toeverlaat heeft. Waar uit volgt , zoo men iets bedrijven wil , dat men tot aantasting oft beleg van plaatsenkoomen moet. Jaa al hadt men schoon den vyandt uit den velde gedreeven , zoo waar men echter benoodigt de vestingen met geweldt aan te spreken ; ende dat genoegzaam een' voor eene. Waar uit te scheppen staat , dat de zaak noch veele voeten in d'aarde zouw hebben , ende alzo alles van geen leyen dak afloopen. Om landen vol van welbewalde stee-den op een bot te bemeeftren , zie ik noch niet anders , dan dat men ze verwceften moest , ende voorts de grenzen sluiten ende magtiglijk bezet houden , om ze door noodt en behoefte alle te gelijk te doen zwichten. Oft wy en de Françoisen te zaamen , nu dit in onze handt hebben , daar van zy het oordeel den beleidren des wel-digen aanslags bevoelen. Immers , indien die , zonder den gemelden weg in te gaan , kort afloopt , het zal my meer naa wensch dan naa

* *Devils*.

giffing gaan. My verwondert (ende zeyd' het deez' daagen tegens mijnen zwager) dat de Heeren van Amsterdam niet maaken ftips ende zekerlijk verkundtschapt te zijn, van 't geene dat'er omgaat. Zulke kosten, mijns bedunkens, zouden niet ydel zijn, nochte alleenlijk dienen tot verzaading van nieuwsgierigheidt. Oog in 't zeil te houden, komt altydts wel te pas, ende die kennis van zaaken heeft, kan, daar 't slaagt, met achtbaarheidt spreekken en raadtgeeven. 't Geldt zeker geen kleentjen: een' groote kreuk, ten besten oft ten argsten, moet de uitkoomst aan 's landts zaaken geeven. De Burgermeester Vlaaming, is 't waar dat het uit zijner E. mondt komt, zal, meen ik, U E. niet heelen 't geen de Raadtpensionaris uit Paris schrijft, noopende 't breeken oft niet van dien Koning, tegens Spanjen. Schreumt U E. de zijne daarom aan te spreekken, gelief mijnen zwaager Hasselaar, uit mijnen naame, te begroeten, ende te verzoeken, dat hy U E. byzette 't geen men weeten mag, om het my over te brieven. Want heel goetd schrijfs is hy zelf niet; behalven dat luiden die in regeering zijn, met rede aanstoet in schrijven van landtzaaken vinden. Want woorden zijn zwaaibaar, de letter staat pal, ende is vreemde uitleggingen onderworpen. Daar my meest naa verlangt, is te weeten oft'er noch andre Fransche schaaren, ontrent de Walsche grenzen, op de been, oft ook in aantogt zijn. Want van daar moest, dunkt my, den aantogt koomen. Anders, ducht ik, Zotte zorgen van my. Maar wie kan den bevreesden beneemen, dat hy met den rug tegens 't hooger boordt drukt als 't schip helt; zonder te denken, dat zijn' voeten zoo veel tegenshouden, als zijn' schouders vordren, wen hy zich t'schoor stelt. Ik wil gaan wijzer worden, ende laaten den wondtheeler met het zeer beworden: denkende van de aartsche Goden, gelijk van den hemelschen, dat zy weeten hoe men 't aanleggen moet, al komt het met ons begrip niet over een: ende zeggende in mijnen geest; Heeren, uwe oordeelen zijn een groote afgrondt. Noodig oft nut werk gaat voor: maar als 't'er met U E. anders uitvallen mag, een briefpraatjen zal my zeer welkoom weezen. In 't verwachten van dien tegens dinxdag, beveel ik U E. met Joffrouwe onze zuster ende alle die haar lief zijn, den Almoogenden, samt in der zelve goede gunste, van heeler harte,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
eersten van Hooimaandt 1635.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóort.

466.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder,

WY zijn dan uit den droom, met de vredebreuk van Vrankrijk: maar 't is wonder hoe een ding weezen wil. Zulke brieven aan strandt gevischt? men mogt het, nu 't geen sprookjen is, voor een' gemaakte mouw houden. Niettemin, daar behoort veel toe, om luiden te mompen die oogen in den nek hebben. My gedenkt, dat Richardots berichtschrift, naa den handel van 't tienjaarg bestandt, te zijner herberge gevonden werdt, vergeeten in een' laade; ende dat mijn zaalige vaader toen vertelde, hoe dat van Leicester, voor zijn vertrek uit Engelandt, ook ergens aangetroffen was by geval, ende her-

herwaarts over gezonden: 't welk dapper te pas quam. Want het beval hem de landen in hooge overheid t'ontfangen voor de Koningin, indien hem bleek, dat zy zich zelf bedroopen konden, ende d'oorlogskosten opbrengen, zonder dat zy daar iet in schoote. Zoud' het ons, als de dingen zoo stonden, niet wel geleeken hebben zoo goed' koop van de vryheid te scheiden? *Koopt gy geen glas?* zeggen de jongens. 't Schijnt dat het den gaauwsten uit hunne gissing gaan kan, by verzuim zoo wel als by ongeval. Maar overval van duisternis beval my hier uit te scheiden, als'er moogelijk meer te maalen viel. Ten maale roept men my ook; ik Godt aan t'Uwer E. behoedenis, als die blijve,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
zesten van Hooimaandt 1635.

Verplichtste dienstwilligste Broeder

P. C. H O O F T.

467.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

ONvermaaklijke maaren laten daarom niet aangenaam te zijn, als zy van U E. handt koomen. U E. gelieve de bitterheid af te spoelen met het ouwde hier by gaande. De Notaris Jacob van Zwieten heeft my een' cotype van 't verdrag met Pronk gezonden, en ik die geteekent; doch verordent aan Carel van der Wyen, dat hy ze U E. vertoone, om te zien oft ze oprecht is, voor 't overleeveren. 't Gaat vry wat uit d'eerste gissing. Maar 't is 't beloop der bankerouten. Godt hoede ons voor meerder zwaarigheidt, en U E. in genaade, nevens hartlijke groete en gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Ter vlucht, van den Huize te Muiden,
den 9 van Hooimaandt 1635.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

468.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

IK hoope dat Carel van der Wyen U E. nu zal gesproken hebben van de cotype des Verdrags gemaakt met P. L. Spiegels zwaager, die my gezonden was met groote aanstending tot spoedig teekenen. Heb dat gedaan op de cotype voorz, maar verordent aan Sr. Carel die niet over te leveren, voor U E. en hadt ze gezien, en goet gekent; dat heeft nu dus lange moeten aanloopen, mits U E. afwezen. Zoo daar yets op te krakkeelen valt, ik vertrouw U E. toe, dat zy 't vertrek zal willen en weeten te verschoonen, en de zaak goet te maaken; zulx ik nevens d'andere schuldteischers spreken mooge: gemerkt het vervolg op my zelven ongelegenheidt baaren zoude. My is hartlijk lief, dat het voorschrijven aan dien Heer in den Haage yetwes schijnt gewrocht te hebben, en wil gelooven dat het goet recht meer helpen zal. Zyn' Doorl. sterkt dan d'ingenoomen steedekens, en 't werk schijnt daar te stuiten. Van inval der Franchozen tot Walslandt, geen' tijding altoos: maar ten tegendeel van den Hongarschen Koning (zoo U E. meldt) in Lottringen.

Y y 3

Noch

Noch wil ik den braaven luiden flachten, en blijven tschrap staan op de hoope. Reedenen? Deeze. Men heeft over een' wijle 600 duizent gulden van Antwerpen naa 's vyandts leeger gezonden, met voorwenden, dat het inkoomen der geldtmiddelen, mits de beweegenissen aldaar, zijnen gank niet gaan kon. My speelt in 't hoofdt, dat het hun aan betaaling begint te mangelen; en zulx zijnde, mogten de zaaken noch wel een keer neemen. 't Zoude zeeker 't eerst niet weezen. Wijders moeten de boovengeroerde plaatsen, zoo zy voortamelijken tijdt houdtbaar gemaakt worden, geen kleene dooren in 's vyandts voet zijn, en zal hy daar meede 't meeste inkoomen van Brabandt quijt weezen; dat landt onderworpen aan geduig loop en stroopen, oft brandtschatting t'onzen behoefte. Die 50 duizent man' des Koninx van Hongariën, zullen geen 20 duizent blijven, zoo 't gerucht in deezen snorkt, gelijk het met de troepen van Piccolhuomini gedaan heeft, die op 30 duizent begroot werden, en niet blijven booven 6 oft 8 duizent, nu 't 'er toe komt. Ende al waar de Koning zoo sterk als men roept, zoo zal daar geldt (mein ik) toe behooren. Want in Lottringen zijn steeden te beleegren, d'ontzetters niet verre; en kan men dan 't heir niet t'elken maale in een' versche weide brengen, gelijk in dat groote Duitslandt, daar 't krijsvolk op die maniere, en meer met roof, dan met betaaling by een gehouden wordt. Hoe veerder van honk, hoe hen grooter ongewoont aangaan zal, met marren en martelen, en den krijg, by lappen, te voeren: daar 't booven heel anders toegaat. 't Is waar dat de vrede met Saxen ons geen goet zal doen. Men zeidt my, dat de voorwaardent' Amsterdam zijn, wenschte ze te zien: desgelijx de verklaring van Engelandt, noopende de vloot. Tot algemeinen pais zie ik kleenen schijn. Vrankrijk zal Lottringen niet slaaken, zoo lang als 't een' veer van den mondt blaazen kan, maar met neb en naagel vast houden. Ende zonder dat Hartogdom vry te hebben, zal de Spanjaardt nergens naa luisteren: 't en zy hy op de knie geraakt. Dat (zorg ik) en zal noch zoo schielijk niet gebeuren. Dies dunkt my dat d'ellenden der Christenheid nu eerst met ernst aangaan, en alle 't verleen, hoewel maar veel te treurig en bloedig, niet dan een voorspel der genaakende bysterheeden geweest is. Anders help ik U E. wenschen, en beveele 't met haar, den hemel, die haast daar in verzien kan. Dezelve verleene 't zaaligst in 't gemein, en aan U E. en ons in 't bezonder. Op welken toeverlaat ik U E. en Joffrouwe zuster, met alle de haaren, aan hem ook bevoelen laate, nevens dienst en eerbiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, zeer haastig,
den 15 van Hooimaandt 1635.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

469.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe,

MYn Susanne waardeert haare brieven naa gelange van 't geduldt, dat zy aan haare gemaklijke en schrijfschuwe handt kosten. Dies dunkt haar wel deegelijk dertien brieven voor een douzijn aan U E. ten achtren te weezen, ten aanzien van 't verloop des tijds, zon-

zonder eenen letter te verneemen van U E., feedert haaren laatsten. U E. mag dan wel een grof bondel gereedt maaken, wil zy voor een' goede betaalster zijn aangezien. Oft zoo dit te veel moeites is; U E. steekt doch zelf vol brieven; zy brenge ons de moeder met de jongen, ende koome in persoon over. d'Aardtbeezen zijn op 't bekoorlijkt, de pruimen aan 't rijpen: van d'eene zoud' U E. de bedaagtheit, van d'andre de jeugdt moogen genieten. Hadden wy dat luk! ik dar zoo veel naauwlijks wenschen. Hoope nochtans dat d'ouwde vonken van vrundtschap niet t'eenemaal gedooft oft in asche verwandelt zijn. Gelieve, ten minsten, ons met een reegelken toe te luisteren, tegens wanneer wy onzen mondt op de koomste van U E. ende de jonge Tesselschaa te maaken hebben. Wy gebieden ons aan de vrienden aldaar, ende booven al in gunst Uwer E., die met haare dochter Gode bevoolen zy, van

Mejoffrouwe,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
19 van Hooimaandt 1635.

Verplichtsten dienstwilligsten

P. C. H O O F T.

470.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

DEeze zal U E. t'huis vinden, oft verwachten uit den Haage, en ik met graatigheid wat U E. daar verricht zal hebben, tot voordeel van Sr. van der Kindert. Ik heb verstaan, dat Sr. Carel van der Wyen, by orde van Burgermeesteren, was gegaan, om den Heeren van den Hoogen Raade te dienen in 't ontwarren eeniger rekeningen, nevens twee andre kooplieden. Beelde my in, dat het over de zaake van Sr. van der Kindert zy, en dit met eenige blijdschap van zijnentweege, zoo om dies wil, dat my voorstaat zijn voorneemste verzoek en hoope geweest te zijn, herziening van rekeninge, als om dat Sr. Carel voorz. een zeer oprecht persoon is, die met alle vlijt de waarheid geirne zal naaspeuren, ende billijkheid zoeken te handthaaven, zoo veel in hem is. Hier nevens heeft U E. te rug de Saxische punten. Die goede heer stelt zich genoeg ter bescheidenheid des Kaizars. Voor den Franchois doet het zich nu donker op uit dien hoek: en zoo 't hem quaalijk gaat, zorg dat wy niet mis dobbelen zullen. Van d'Engelsche verklaring weete niet te oordeelen, dan dat'er yet anders moet achter zijn. Een stuk uit Tacitus is 'er by voor U E.; een boek van Bentivoglio, dat den Secretaris Mostart toekomt, dien 't U E. gelieve te doen behandigen; en blijve, met Joffrouwe zuster, en alle de haaren, Gode bevoolen, naa hartgrondige groetenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
20 van Hoojmaandt 1635.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

471.

Aan DANIEL MOSTART,

Secretaris der stad Amsterdam.

Mijn Heere,

Wijslijk heeft U Ed. den raadt van mijne wijzer laten gelden, in 't opdraagen van haaren Briefschrijver aan d'Overheeden dier steede. Ik had (oft het haarj gedenkt) uwer Ed. den zelfsten over een' wijle gegeven; en kittel my met zulke volgers, die 't my gloorye waar tot voorgangers te hebben. 't Is wel zoo, dat ik'er den mondt op gemaakt had: maar die slechts gaauw in 't rekenen is, komt nergens yets te kort. Ik (hoewel anders van 't volk niet) zie hun nu deezen trek af; schat het verlies op voordeel; en dat ik door de gifte van gister, 't boek in eigentlijker eigendoom bezit, dan oft het my toegeëigent waar, naa de plegtigheidt der schrijffstaatsy. Hier by komt Bentivoglio t'huis, nevens grooten dank voor geschenk en leening bei, uit den grondt eens harten, dat Godt smeekt om aanwas uwer eere, en voorspoedt, vuirige wenschen,

Mijn Heere, van

Uwer Ed.

Van den Huize te Muiden, den
20 van Hooimaandt, 1635.*Verplichten dienstwilligsten*

P. C. HÓÓFT.

472.

Aan JUSTUS BAAK.

Mijn Heer en Broeder,

HAdde U E. niet al begoft schrijftraag te worden voor 't eindigen van Tacitus, ik zoude gewaant hebben, dat ik zulx met mijn spoeyen verdient hadde: en gezonden 't geen hierby gaat, om een letterken van U E. uit te lokken. Nu komt het uit pure plicht, om 't werk zoo naa voltrokken (volmaakt waar te zeer vermeetel gesprooken) niet hinkende te laten, by mangel van deeze krik. Want my waar hardt te denken, dat U E. penne zuimde, zonder wigtig verlet, dat ik lieft geloof van mijn' vrienden, wanneer zy gebreekig vallen, gelijk U E. als nu: daar 't zeker, t'onzen afscheidt, anders besprooken was. Vlattende op de tijdingen van Dantzik, verstaai ik uit yder, behalven U E., d'onklaare klaarheidt van 't bestandt tusschen Zweeden en Polen: onklaare, om dat men des noch niet eens is: klaarheidt, om dat het werk verbleeven is aan de Gezanten, die magt hebbende om 't zelve te klaaren, niet ongeklaart laten zullen, zoo zy, gelijk nootlijk is, 't verlanck van 't stuk, noch veel beter dan wy, bezeffen. Maar zeeker U E. moet wel ten tanden toe bedooven in bezigheidt steeken, dat'er niet een regeltjen, tot bewijs van gedachtenis aan U E. woordt, uitvallen mag. Derhalven moei ik U E. met schreumte, haar te kennen geevende, dat de smaak des laatsten wijns van Dirk Haak zulx aangezoet is, dat wy ons in behoefte van andren vinden; en vrundtlijk verzoeken, gerieft te worden met noch een vierendeel, dat 's 32 kannen, om de rest van deezen zoomer over te brengen. Voor deezen hebben wy U E. gebeden met Joffrouwe zuster, broeder en zuster van Erp, nevens moeder van Erp, over te koomen, en niet konnen verwerven. Nu hoor ik heeden, dat de Heer Dedel t'Amsterdam is. Zoo de eere van zijner Ed. gezelschap ten minsten

zoo

zoo veel by U E. geldt, gelieve zijn' Ed. met haare gemaalinne uit onzen naame op 't vierigt herwaarts te noodigen, en teffens met dezelve, samt de voorgemelde vrienden, hier te verschijnen, om eenen dag twee oft drie te verslijten in zulke geneugte, als deeze arme plaats magtig is te verschaffen. Met beter genegenheidt, zeker, zullen U E. nergens, met meer voldoenings lichtlik overal, onthaalt worden. Overmorgen wachten wy Tesseltjen, die met haar keel zal moogen volmaaken het mangel dat d'uwe, by faal van middel om vrienden alhier naa waardy te festeren, zullen lijden. Maar in allen gevalle, zal oorbaar en vereischt zijn, dat U E. ons twee daagen te vooren van U E. koomste verwittige, opdat onze berootheidt zich niet al te bijster en schaame. My verlatende dan tot een troostlik antwoordt, zal ik U E. en alle de haaren den Almoogenden beveelen, en in U E. goede gunste,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Ter vlucht, van den Huize te Muiden,
den 29 van Oestmaandt 1635.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

473

Aan C A S P A R B A R L Æ U S,
Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
der Stadt Amsterdam.

Mijn Heere,

IK weet niet wat meester, maar zoo veel wel, dat het een Griek was, dien men nooit aan 't zingen kreeg, zonder, voor 't eerste gerecht der ooren, eenige quaade stemmen te schaffen, om de zijne van beeter kaauw te doen vinden. 't Is dan der zwaanen orber niet, de ganzen de keel toe te binden, het schreeuwen der welke haar tot eenen lofzang dient. Op dit inzicht vervordert het bygaande rijmwerk zich van U Ed. te laten hooren, en is schier verwaant genoeg om te denken, dat U E. hem noch schuldig blijft, doordien 't tot diepsel strekt van de hoog uitgewrochte dichten, die het U E. gelieft heeft ook onder anderen my te vereeren. Maar deeze schuld zal haast gebluscht zijn, by zoo verre dat U E. verstaan kan my in betaaling te geeven onderwijs van de mislaagen, doolingen, en wanvoeglijkheeden, daar 't meede bekladt komt, jaa zal ik belijden,

Mijn Heere,

dat U Ed. alsdan noch veel in de handt zal koomen, van

U E.

Verplichten dienstwilligen

P. C. H O O F T.

474.

Aan Mevrouw E V E R H A R D I N A V A N D E E L E N,
Weduwe van wijlen
A R E N T V A N B A R D E N S,
Heere van Rijsum, enz.

Mevrouwe en welwaarde Nichte,

HEt jammer, oovergekoomen aan Uwe Weled, by 't verlies van haaren lieven gemaal, onzen welwaarden Heere ende Neeve

Z z

Z. g.

z. g. heb ik eerst door andren weege verstaan en met geen' geringe droefenis; die op gister vernieuwt werdt, door den ontfank uwer Weled. schrijven van den 23. lestleeden. De bezoeking is te zwaar, om geduldelyk gedraagen te worden by yemandt van minder wijsheidt dan die van uw Weled, welke zich al te veel beeter, dan ik oft een ander, haar zal weeten te troosten, in 't betrachten, dat het overlijden der yroomen een eindt van al hun lijden, en het begin der eeuwige zaaligheidt is; ende dat wy met dit vertrouwen, zonder het welbehaagen des Allerhoogsten in ondank te neemen, ons eigen leedt behooren te verzachten. Ik zoude my zelven niet versteeken van de aangebodene eere, om 't lichaam ter begraffenisse te helpen beleiden, waare 't my eenigzins geraaden met mijne weeklykheidt van 't fleresijn, in deeze daagen van onweeder my op de reize te begeeven. Uw Weled. derhalve gelieve, dat ik dies in gebreeke blijf, ten goede te duiden, ter beede, gedaan met hartgrondtlyke dienst-en eerbiedenisse,

Mevrouwe ende welwaarde Nichte, van

U Weled.

Ootmoedigsten dienaar en Neeve

P. C. Hóóft.

475.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

HOwel my, door mijnen zwaager Schuil, en Carel van der Wyen, de zweevende geruchten, en gedrukte briefkens van Antwerpen, zijn toegeveirdigt, zoo en laate daarom niet naa U E. schrijven te verlangen. U E. placht geen zwijger te wezen, in zulke gelegenheidt. Verwachte dan in wissel van 't bygaande bladt uit Tacitus, wat men aldaar mag hooren van de groote togt. Bidde ook den ingeslooten op den Haage te doen bestellen, en Godt den Almagtigen U E, met Joffrouwe zuster en alle de haaren, in eere en voorspoedt te bewaaren; gelijk van harte wenscht,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Verplichte dienstwilligste Broeder

P. C. Hóóft.

U E. vermaande laastmaals hier zijnde, van my pennen te bestellen. Ik had op de tonge, dat aan te neemen, als die wel van doen hebende, en daar viel yet anders voor, dat het my uit den gedachte sloeg. Gelieve t'mijner kost eenige schaften te koopen en te snijden. Zoo U E. zelf die brengt, zullen te welkoomer wezen.

476.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DAt U E. my schijnt t'eenemaal te vergeeten, zoo met het Fransche boekjen van Hopperus, dat aangenoomen was te beeteren, en binnen weenig daagen naa te zenden, als met de looptijdingen der voorleede weeke, en valt zoo zoet niet, oft ik en leer 't meer vlieden dan volgen. Des gaat hierby een nieuwmaar, wat lange onder handen geweest, en niet naa wensch getroffen met overzetten, maar bedenkwaar-

waardiger dan veele uit het eerste ooge zouden afmeeten. U E. oordeel strijke daar 't vonnis over, en als 't oft haar tijdtgebrek, oft haar tijdtverdrijf toestaan wil, gelieve eens te keeren tot gedachtenis der vrunden die uit het ooge zijn. 't Welk vertrouwende, wil U E.

Mijn Heer en Broeder,

met alle die haar lief zijn, Gode in schut en scherm bevoolen laaten, met groete en dienstige gebiedenis, van

U E.

Weldienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

Mijne gebiedenissen aan den Heer Generaal Reaal, uit wien my verlangt te verstaan, in wat punten zich bevinden de zaaken, my hier laatst bekend gemaakt.

477.

Aan C A S P A R B A R L Æ U S,

Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole der Stadt Amsterdam.

Mijn Heere,

VAN twee oft drie maalen, dat ik U E. t'haaren huize gezocht heb, is mijn geluk niet eens zoo goet geweest, als om haar aan te treffen. Nu heeft de schrikvalligheidt mijner huisvrouw, niet zoo zeer voor de sterfte als voor de ziekte daar in zwank gaande, ons herwaarts gedreeven, om 'er den herfst over te brengen: met groot verdriet, van midlerwijle te derven de voedzaame lekkernyen van dien geest, die uit U E. mondt spreekt. Maar, een letterken, misschien, gezult in de goede geur van dien, zal deeze brief herwaarts over lokken: die tot geleide dient van een' arme handt vol onzer Goeische vruchten. Ik bely, 't zijn lichter dieren, en niet zoo wel gebekt, als zwaanen: maar zangerige voogels aan den Vorst der Poëetente zeinden, waare met waater de zee beschenken. U E. vergulde deeze geringheidt met een' straal haarder heusheidt, en jonste; in de welke zich van heelen heeten harte gebiedt,

Mijn Heere,

Uwer Ed.

Van den Huize te Muiden, den
14 van Slachtmáandt 1635.

Toegedaanste onderdaanste dienaar

P. C. H O O F T.

478.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

Mijne gehoudenissen in U E. wassen, door 't meededeelen der goede tijdingen. Die van Bijlandt had ik gehoord, maar niet aangenoomen tot toen toe. Kan ook quaalijk yets aan den handel van 't bestandt gelooven. Wy zijn voor acht jaaren vast aan de Franchoi-zen; zoo dat 'er niets dan eenzaamtlijk te verrichten valt. Daarna, wie zou d'eerste opening doen? De vyandt is volle hoog in zijn waapen daar toe. Dat wy 't deden, waartegens den stijl, en zoo veel als een belijdenis onzer zwakheidt. Zoo fier een voorslag van voorwaarden is ook quaalijk te vertrouwen dat van eenen aanzoeker koomen zouw. Entlijk, om dat het een mijner meeste wenschen is, kan

Zz 2

het

het te min in my koomen: ik vreeze van eige zucht verleidt te worden. Waaren de Spaansche gevangenen over eenige maanden ontkoomen, misschien oft men de Franchozen, tot Brussel en Antwerpen, wel raauwlijker onthaalt zouw hebben. Weenig hoort men van Duitslandt. Onweer vreez'ik uit dien hoek, ten zy de Zweeden wederom beginnen te leeven. Ter bruiloft te koomen, tegens den 4 der naaste maandt, vindt ik ongeraaden, mits de schrikvalligheidt mijner huisvrouw: 't en zy de sterfte merklijk afneemt. 't Wisselen van een' zuivre lucht in eene die besmet is, houdt men ook gevaarlijker, dan in de besmette te blijven. Evenwel achte dat ik korts naa de feest eens zal moeten overspringen, gins en weeder, om den bruidegom de bescheiden van de bruidts goet te behandigen, en quijschelding van de bediening der mombaardye t'ontfangen. My waare lief, dat mijn broeder van Uffelen der eene deed' instellen, by eenen Rechtsgeleerde, om wel bewaart te moogen weezen, ende dat U E. hem daarover eens aanspraake. Als die gereedt waar, mogt ik op den tijdt passen. Met dien toeverlaat, gebiede my op 't hartelijxste aan U E, ende Joffrouwe zuster, die Godt, met alle de haaren, in gezontheit behoede, tot zaaligheidt, naa wensch,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
23 van Slachtmaandt 1635.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. HÓÓFT.

479.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DE letter die spreekt, moet zich vooreerst verantwoorden. Zijn' verandring spruit uit tweederley beweegenis. Want het maxel van den Duitschen heeft my altijd quaalijk behaagt, en veel beeter de Latijnsche, oft ronde Italiaansche, die ook wel voortschiet: zulx aan mijn voorig schrift luttel lettren ontbraaken van die forme. Wijders vond'ik my verleegen, ende haapering aan de handt, wanneer ik benoodigt werdt Latijn te schrijven, oft Italiaansch: 't welk nu somtijds mijn' beurt is. Dat ik ze wanvoegelijk maale, overtuigen my mijn' oogen. Maar de tijdt zal leeren, zeggen de loopmaaren. Ik heb nu reedts een goet deel der Historie op deeze wijze geschrabbelt: ende voor Mostaart geen' zorg, oft hy en zal 'er door geraaken. Daar U E. dienaar haapert, kan hy U E. vraagen; die ik meene dat in mijn voorig geschrift, 't welk ook weenig docht, al meede veel aanstoets gevonden heeft, tot dat de wennis die weg nam. Noopende de bruiloft, is 't my verdriet geweest het gezelschap, zonderling van U E. ende den Heere Reaal te missen. Maar hoe kon ik mijn' huisvrouw 't gevaar van een' schrik vergen, die haar eertijds zoo quaalijk bekoomen is? Zoo U E. yet nieuws begeert: Muiden (zeidt onze dochter) is een *petit Paris*. Het steekt vol Franschen: Naarden en Weesp desgelijx. Zy hebben in langen geen geldt ontfangen, ende spreken by wijlen zeer vertwijfelt: zulx de burgers hier niet zonder vrees voor plondering zijn. Als men hun zeidt, dat zulx hier te lande geen' wijz' is, en de galg hun voorlandt zijn zouw; antwoorden zy, dat'er kleene keur is, tusschen hangen en honger lijden. Zy ontfangen 's daags 1½ pondt broodts: maar 't en lust

lust hun niet droog, oft gedoopt in waater. De Wethouders, beducht voor eenig misquaam, leenen hun 's daags yder twee stuivers, onder belofte die te innen van d'eerste soldy die verwacht wordt. Maar ik leg dit leenen te vallen zonder weêr geeven. Dus wil 't waater over den dijk, daar hy laagst is, ende zijn de kleene steedjtens overheert van soldaaten, die zelf overheert zijn zouden, ende in toom te houden, in de groote. Zoo de handel van bestandt geen' andren grondt heeft, dan 't zeggen dat Burgermeester Oetjens een der gemagtigden is, zorg' ik dat'er luttel op te staan zy. Want die van Muiden hebben hem over acht oft tien daagen noch tot Aarnhem gesproken: ende ik hoor dat hy verwacht wordt, by zijn huisvrouw en dochter, op zijn' hoef tusschen hier en Muiderberg. Doch hoope dat dit een misverstandt zal weezen, en de handel van 't bestandt voortgaan. My is lief dat Broeder van Uffelen mijns niet behoeft voor 't nieuwe jaar; tegens 't welke wy denken over te koomen; Godt ten voorsten; die U E. en alle de haaren in genaade behoede; nevens hartgrondige groete en gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den 10 van Wintermaandt 1635. In haaste.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

480.

Aan J A C O B W Y T S,

Majoor ende President van den Krijgsraad.

Weledele, gestrenghe, hoogwijze, zeer voorzienige Heere,

DAt allerley bakken en brouwen (gelijk ons Amsterdamsch spreekwoordt luidt) niet eevenwel gelukken, heeft U Ed. Gestr. ten mijnen ende gemeinen leedtwoezen, deezen zoomer, in 't groot bevonden: wy in 't kleen met de Meede, dewelke al gemaakt in 't voorjaar, wy zonder wel te weeten waar 't aan loog, tot noch toe niet recht klaar, nocht zoo goet hebben kunnen krijgen als voorheenen. Proevende nochtans dezelve tegens andre, die men doorgaands te koop vindt, houdenze voor de beste. Waarop ik my verstitout heb Uwer Ed. Gestr. volgens haar orde, een kinneken toete schikken; met hoope, dat zy althans in den Haage gekeert weezen, ende deeze drank zoo veel tot haare gezondheid bybrengen zal, als van ganscher harten wenscht, neevens allerootmoedigste gebiedenis in haare goede gunste,

Weledele, gestrenghe, hoogwijze, zeer voorzienige Heere;

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muiden, den 11 van Wintermaandt 1635.

Onderdaanste toegedaanste dienaar

P. C. H O O F T.

481.

Aan de Heeren President en Raaden over Hollandt enz.

Edele Mogende Heeren,

MEt alle behoorlijke neerstigheid en heb ik, overmits d'absentie eeniger Secretarissen, ende andre incidenten, niet eerder konnen bekoomen de bescheiden (mijns bedunkens) vereischt, tot wettelijke beantwoording van uwer Ed. Mog. missive van den derden deezer maandt, die hier nevens gaan. By de welke Uwer Ed. Mog, zoo 't haar

haar gelieft, kan blijken, dat men in deezen quartiere, forteerende onder 't Castelainschap van Muiden ende Baljuwschap van Goeilandt, geen' kennis heeft van eenige publicque huizen oft plaatsen geappropriert tot de oeffeninge van den gezeiden Godtsdienst der Papisten; ook niet van eenige vrouwperfoonen, genoemd Kloppen, die haare bywooninge ('t en waare misschien ten getaale van 2 oft 3) met elkandre zijn houdende; alhoewel quaelijk t'affirmeeren zoude zijn, dat zy niet by wijle te gaader koomen. Van Paapen oft Paapsche gezeide Geestelijken bevinde geen' andre dan die hier onder, met naame, qualiteit, ende aanwijzing van den tijdt huns bekendmaakens oft consents, ende onthoudts gestelt zijn. 't Welk weezende alles, waar meede ik Uwe Ed. Mog. in deezen zie te dienen, bidde Godt den Almagtigen dezelve in gelukzaalige regeeringe te bewaaren, ende in haare goede gunste,

Edele Mogende Heeren,

Van den Huize te Muiden,
den 17 December 1635.

Uwer Ed. Mog.

Gansch onderdaanen dienaar

P. C. Hóóft.

Lijste der Paapsche gezeide Geestelijken, zich onthoudende onder 't Castelainschap van Muiden ende Baljuwschap van Goeilandt.

In den ressorte van Weesp.

Bartholt Ingel van Amsterdam, woonende t'Ankeveen, en aldaar gekoomen als Priester den 21 Maart 1622.

Arent Loef, woonende binnen der Stadt, ende Burgerszoon aldaar, hebbende zijnen naam als Priester aangegeeven, den 21 Maart 1622.

Claas Janszoon Noordingen, woonende binnen Weesp, Burgerszoon aldaar, ende hebbende zijnen naam bekend gemaakt voor Priester, den 6 November 1624.

Claas Doedeszoon Loenen, woonende binnen Weesp, Burgerszoon aldaar, hebbende zijnen naam bekend gemaakt als Priester, den 19 October 1629.

In den Dorpe Laaren.

Timon Lambertszoon, geboortig van Blarikom, ende hebbende aldaar zijnen naam aangegeeven als Priester, den 10 Juny 1628. daarna met der woone gekoomen, ende zich desgelijx bekend maakt hebbende tot Laaren, den 17 Mai 1635.

Hendrik van Aller van Grol, aangegeeven voor Priester tot Laaren, door den voorz. Timon, by wien hy inwoont, nevens 2 vrouwperfoonen van Blarikom, den 17 Mai 1635.

482.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

ONze gehoudenis in U E. groeit grootlijx door 't opzet van 't opzetten der wederbruiloft tot onze koomste toe. Maar ons zal liever zijn, dat U E. de jeegenwoordige geleegenheid, terwijl 's bruidegoms Vaader noch daar is, niet en verlieze. My aangaande, de grootste maaltijden baaren my juist de grootste vreugdt niet. De Heer Vossius, oft Reaal, nevens U E. zijn my alle de wereldt. Onder

der 't getal der Gratiën , noch booven dat van de Musen , moet , zeidt men , geen zoet gezelschap loopen. Evenwel geen' reegel zonder uitzondering. Om U E. niet met woorden alleen , maar ook eeniger wijze met werken te vermaanen tot voortvaaren met de voorgenome feeste , zeind' ik hier by een arme handt vol van onze Goeische vruchten , die daarop mogten te pas koomen. U E. gelieve 't goet hart t'aanveiden. Ik leeze uit U E. schrijven van eergister , dat de sterfte gansch ophoudt. Ten teegendeele verstaan wy van daar , dat 'er in de lesteleeden week wel 50 dooden meer geweest zijn , dan in de genedie daar voor ging. Grooten dank hebbe U E. voor de nieuwmaaren ; ende wenschte wel dat zy middel wiste om wat zeeker te verneemen van den grondt des Turnhoutschen handels. Ik heb daar over ook aan mijnen zwaager Cloek geschreeven , met aanwijzing van peilloodt , maar krijsge geen antwoordt. Waar 'er bestandt in til , ik zoud 'er voordeel by reekenen , om reedenen hier te lange , en beeter by monde gezeidt. d'Aanstoot dien U E. in dat werk vindt , heeft zijn reede : maar die 't by der handt hebben , moeten weten hoe zy 't verantwoorden zullen. Dat de Paus , zoo lang hy kan , den François 't hoofdt ophouden zal , gaapt als een oven. De eevenaar der Christe moogenheeden zouw anders te verre overslaan , ende hy ter genaade van Oostenrijk staan. Dat waar een hardt gelag. Nochtans , het zal zijn zwaa- righeidt hebben , zoo de dingen van Duitslandt aanhouden met achterwaarts loopen , ende dat gewest , smeêwinkel van menschen , wat adems schept Wy zijn kijkers , maar niet zonder gevaar van gelders ook te worden : 't en zy wy alreeds daar onder getelt moogen worden. Hier hebben onze Muiders het sterkste der Fransche vendelen geloost , door voorspreken van Burgermeester Oetjens by den Prinse : zulks wy nu raadt met de rest weten , zoo zy de pijpen stellen. 't Vertrokken vendel is , naa veel sporlinx , tot Weesp ontfangen. Aangenaamer ontfank zal my zijn eenig schrijven van U E. met wat naader bescheidts van de zaak booven geroert , in verwachting van 't welke , ik U E. met Joffrouwe onze zuster en alle de haaren Goode bevoolen laat , ende , naa hartlijke gebiedenis , in gonst der zelve ,

Mijn Heer en Broeder ,

U E.

Van den Huize te Muiden , den
20 van Wintermaandt 1635.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

483.

Aan C A S P A R B A R L Æ U S ,

Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
der stad Amsterdam.

Mijn Heere ,

PLato , in zijn' Io (indien 't my recht voorstaat , want ik heb mijn boek niet by my) stelt (behalven de langduurige dulligheidt , de korte raazerny des toorens , ende liefde tot het schoon) drierlei beweegenissen , waar door 't vernuft ontkniert , oft uit zijn hengfels geheeven wordt , en dat kompas van de pen raakt : godtlike aanademing , poëtische geestrijzing , dampgolf van drank. De twee eerste schijnen uit den heemel te koomen : de derde uit der aarde. Booven de gemeene dronkenschap , die uit kräftig nat ontstaat , weet ik niet dat

dat onze *Aures Batavae* [*Hollandtsche ooren*] voor deezen, van andere gehoord hebben, dan slaapdronkenschap en brootdronkenschap. Nu komt U E. ons noch aanwijzen een speelziekte en losligheid van zinnen, die uit eten van veldthoendren spruiten zoude, om dat die voogel zoo gail is. 't Lust my, geen vaader zijnde, naa gevaaders eere te staan, met dit kindt eenen naam te geeven: ende zie niet eigentlijkers, dan 't zelve vleesdronkenschap te heeten; ten aanzien dat zy uit vlees komt, en tot vleeslijkheid tergt. Nu, naardien U E. in haare jegenwoordige gaadeloosheid, angstig scheen voor deeze soort van dronkenschap, die niet, dan met byslaapen, uit te slaapen is, zoo docht my best den mislag te boeten met schaffen van een haasken, beeft beschreeven van U E. voorzwaarmoedig: welken aardt ik waande te strijden met alle dartelheid. Maar (ach arme) 't is al weêr geen deeg: U E. komt nu vreemde ranken vertellen van zijn' ritsheid. Hoe gaa ik het aan? luchtgediert, landtgediert, U E. weet 'er een dat op. Daal' ik in zout oft zoet waater: kabeljauw is t'Amsterdam daagelijksche kost: steur staat my tegen, al waar 't slechts om den naam. Wijders twijfelt my, oft ook alle vis windtvalligheidt verwekt, die men wil dat een vyandin der kuisheidt zy. Waar op misschien die regel van Pythagoras oogde: *Piscibus abstinet* [*Ont-houw u van visch.*] Op wat anders: roepen anderen. Maar zoo ik my aan dit geloof houden wil, de Spaansche Inquisitie heeft geen' nijptang, die genoeg knelt, om het my uit het hart te trekken. Hoe? men wijt wel het zelfste geblaas den boonen, ende neemt het voor reede, waarom de voorzeide goede man van U E. neering zijnen buik met dat grof grain niet heeft willen voedren;

— *Et indulget ventri non omne legumen.*

[*En alle boonen niet te lijf sloeg.* —]

Ten laatsten is my in den zin geschooten dat halfslacht, 't welk zijn keur heeft van landt-en waaterleeven. Maar hoe raak aan? Zwaanen, ganzen, middelmaatig en kleengebeent, wildt, tam, al is 't 'er geveegt van de Franssen. De boereneinden boxen zy, by halve en heele douzijnen teffens. U E. meesmuilt, en mompelt

Projicit ampullas!

[*Wat maakt hy een boha!*]

't Is als ik haar zeg, by jaa en by neen. Een van die kabouters,

— *spoliis indutus opimis,*

[*Met rijken roof beladen,*]

deedt, deez' daagen, zijn' triomflijke intree, t'onzen Roome, oft ten minsten *petit Paris*: met zulke platbekken, tot elf in getal; die (gelijk het de tits onder dat volk is, ongenastelt te loopen) met gerekte halzen, onder, booven, achter, voor, ter broek uit quaakten. Welke bekentenis der gevangenen, meldende alzo den roem hunnes veroveraars, hem immers zoo zeer de ooren kittelde, als den Romain het deuntjen

Cæsar subegit Gallias.

[*De braave Cezar heeft de Gallien veroverd.*]

In somme, hoe ik het aanleg, 't wil niet hotten. Maar daar valt my in, dat de meloeneeters, tegens de killing van dat fruit, de hitte van 't kruidt Celarie zetten. Ende 't waare moogelijk goet, dat U E. (dewijl 'er zoo quaalijk spijs te vinden is, die haar ongemoeit laate) haare toevlucht naame tot eenig koel teegengift, gelijk men zeidt de kamfar te zijn: maar de natuurlijkste werking zoude, mijns oordeels,

te

te verwachten staan , uit ontlasting der aderen van 't rijpste bloedt,
ende zulks

gelijk als wordt vertrouwt

Te zijn het geen de Goón in eeuwig leeven houdt.

Van de verwe des zelve zouw Diomedes kunnen spreken. Want als hy Venus quetste, moest hy niet veer daar af weezen. Ende, om 'er geen doekjen om te winden, ik wenschte Uwer E. wel een' bescheide plaatsvulster van haare waarde, zaalige Barbara, die zich niet eens daar aan steuren zouw.

Id cinerem & maneis credis curare sepultos?

[Of meentge dat uw vrouw zich hierom stoort in 't graf?]

Mijn wensch, eevenwel, duikt onder dien van U E. Der welke gelieve my te vergeeven dit eindeloos revelen, als gevlooten uit een' zinking van klapzucht. 't Is doch altemaal jok: maar dit ernst,

Mijn Heere,

dat zich gelukkig houdt, met den tijtel van

Uwer E.

Van den Huize te Muiden, den
23 van Wintermaandt 1635.

Verplichten onderdaanen dienaar

P. C. H O O F T.

484.

Aan CLAAS CLAASZOOM BOELHOUDER,

ende

HENRIK HARMANSZOOM,

Scheepenen tot Hilfersom.

Eerzaame, bezondre goede vrienden.

GElet hebbende op de copyen my van U L. overgezonden, ende op U L. verhoog, my laastmaals gedaan by monde, bevind ik 't geene dat uwen Schout te last geleidt wordt, te bestaan in drie punten.

Het eerste is, dat hy eenige personen in 't particulier zoude hebben geinjureert.

Het tweede, dat hy met zijne heevigheid en scheldtwoorden in 't rechthuis, de ordre ende audientie zoude getroubleert oft gesteurd hebben.

Het derde, dat hy zoude gezeidt hebben, dat Scheepenen zijne partyen zijn.

Belangende 't eerste, de geinjureerde personen zullen hunne actie tegens hem aan rechte moogen institueeren, naa dat zy verstaan gefondeert te weezen, ende Scheepenen wijzen zulx als zy beyinden recht te zijn.

Aangaande het tweede, daar over is hy van my bestraft, ende heeft beloofd zich voortaan des te hoeden: ende zoo hy zich echter daar in misgaat, U L. zullen my zulx moogen vertoonen, ende ik alzulke ordre stellen, als behooren zal.

Noopende het derde, om daar van bescheidenlijk te kunnen oordeelen, zoude noodig zijn, dat men my vertoonde pertinent bewijs van den oorspronk, gelegenheid en omstandigheeden der zaake, ende verklaring van 't geene waar in hy gezeidt heeft, dat Scheepenen zijn' partyen zijn.

Voorts, indien de voorsz. Schout overtuigt ende gerechtelijk gecondemneert wordt voor eerloos; als dan, ende eerder niet, zal ik

A a a

ree-

reedene hebben, om hem voor zulx te deporteren: ordonneerende, dat Scheepenen ondertusschen in conformiteit van hunnen eedt, hebben te continueeren in d'administratie der Justitie, die zonder achterdeel der gemeente niet geschorst en kan worden. Waar toe my verlaatende, wil ik U L. den Almoogenden in schut en scherm beveelen.

Van den Huize te Muiden,
den 27 December 1635.

U L.
Gunstige vriendt
P. C. Hóóft.

485.

Aan de Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheit
van Hollandt.

Edele Mogende Heeren,

OM te obedieeren uwer Ed. Mog. ordre, ontfangen by d'apostille gestelt om de bygaande Requeste; heb ik U Ed. in alle reverentie te vertoonen, dat by Daniel Hulst seedert den 1. February 1627 't welk is als nu ontrent neegen jaaren, het schoutambagt van Hilfersom is bedient: binnen dewelke hy zeer wel van de justitie gemeriteert heeft, ende onder andre devoiren alleen te paarde naagejaagt, ende met groot gevaar zijns lijfs geapprehendeert heeft, eenen fameuzen dief, gebynaamt de Doctoer, die zeekere moordt aan de waardinne in de stadts herberg buiten Woerden hadt helpen perpetreeren. Ende is my niet indachtig, dat in alle dien tijdt yemandt der ingezeetenen van Hilfersom de minste klagte over hem hebbe gedaan: doch wel gespeurt by my, dat hy hunluiden niet zeer aangenaam was, om dat hy de moedtwil en insolentien, gepleegt in 's Graavenlandt, niet en kon laudeeren. Van waar, ende uit het informeeren op zeker excès onlanx aldaar geschiedt, ik vastelijk geloove het jeegenwoordig mescontentement gesprooten te zijn, ende voorts gestookt ende gefomenteert door particuliere rancune van Claas Claaszoon Boelhouder ende Henrik Harmanszoon Scheepenen, die my vertoont hebben de stukken, gehecht aan de voorsz. requeste, uitgezeidt het eerste, 't welk nochtans schijnt wel 't importantste te weezen, met verzoek, zonder te vermaanen van de procuratie van hunne stoelbroeders, dat ik den voorzeiden Schout daatlijk zoude willen deporteren, oft ten minsten suspendeeren van zijnen dienst. Waar op ik hunluiden geantwoordt heb, dat zijne commissie noch was loopende een jaar naa den eersten February naastkoomende, ter expiratie van de welke ik zoude kunnen zien hun alle behoorlijk contentement te geeven: maar dat zijn deportement binnen 's tijdts zoude smaaken naa infamie, die 't onbillijk waare hem te irrogeeren, zonder alvooren rechtelijk geconvinceert ende gecondemneert te zijn van eerloosheidt. Nu kan ik wel oordeelen, dat de propoosten, te laste geleidt aan den voorzeiden Schout, zeedige ende circumspecte perfoonen quaalijk voegen, ende zoude hem dezelve geenszins te goede kunne houden, indien ik raadt wiste om eenigen bequaamer perfoon, die getergt wordende (gelijk ik vertrouwe deezen geweest te zijn) onder de Goeische huisluiden, in de herberge ende by den drank, magtig waare, zonder door de wulpsheeden des gezelschaps vervoert te worden, zich zelve binnen de limiten der modestie en deftigheidt te houden. Maar, gemerkt hier toe kleene apparentie, ook te confidereeren is, dat in de

de haatlijkste Acte, geteekent No. 1, getuigen zijn alleenlijk de twee voornoemde Claas Boelhouder, ende Henrik Harmanszoon, die in de Acte geteekent No. 2 in zijn particulier zich formele wederparty van den voorzeiden Schout maakt; ende daarenboovente duchten staat, indien hun gelukt, hem in deezer maniere den voet te lichten, dat zy voortaan zullen moogen disponeeren van zijne naa-zaaten in dienst, naa hunne appetijt, zulx niemandt de courage zal hebben, om zich te verzetten tegens de mesusen gepleegt, oft wijders te pleegen in 's Graavenlandt voorzeidt: zoo zoude my (onder correctie) wettigst en expedienst dunken, den voorz. Schout te continueeren in zijn beroep, ten minsten voor 't loopende jaar zijner commissie, ten einde van 't welke ik my, noopende 't continueeren oft verlaaten van hem, zoude moogen schikken naa geleegenheidt van zaaken. Welverstaande, dat midlerwijle alle de geenen, die meinen eenige actie tegens hem te hebben, dezelve zullen moogen institueeren daar 't behoort, ende dat ik hem, indien hy inhabil naa rechte bevonden wordt, oft van nieuws eenige merkelijke impertinentie begaat, als dan zonder delay zal hebben te verwerpen. Edoch, by zoo verre U Ed. Mog. ('t welk ik niet en hoope) beeter achten my te beveelen, dat ik, zonder zoo lange te toeven, eenen andren surrogeere in zijn' plaatse, zoo is mijn ootmoedig verzoek, dat U Ed. Mog. gelieve my des met den eersten te verwittigen, op dat ik tijdt hebbe om daar toe te verzien voor den eersten February naastkoomende, als wanneer my de verkiezing der wethouderen te doen staat, die gewoon zijn door den Schout ingevoerd ende beëdigd te worden. 't Welk wezende al 't geene, waarmede ik U Ed. Mog. in deezen zie te dienen, zal dezelve, nevens wensch van het tegenwoordig nieuw ende veele jaaren gelukzaaliger regeeringe, den Almoogenden in schut en scherm bevoelen laten, ende in haare goede gratie,

Edele Mogende Heeren,

Uwer Ed. Mog.

Uit Amsterdam, den 9
January 1636.

Onderdaansten dienstwilligsten

P. C. H O O F T.

486.

Memorie voor DANIEL HULST,

Schout van Hilfersom.

HY zal zelf, oft door eenen Procureur vertoonen by monde, zonder requeste in te leveren, 't en zy hem in den Haage anders geraaden wordt, aan de Ed. Mog. Heeren van de Rekeninge, dat de questie, hem gmoveert, is spruitende uit het onderzoek op zekere excessen gepleegt in 's Graavenlandt, ende voorts uit particuliere ongunst van Claas Claaszoon Boelhouder ende Henrik Harmanszoon, die 't werk van zijn deportement in deezer maniere schijnen te precipiteeren, uit zorge dat Scheepenen, die hunluiden moesten succederen op den eersten February naastkoomende, hem equitabler ende niet zoo lastig zullen vallen. Hy zal ook vertoonen alle bewijs, des hem doenlijk is, ende voorts verklaaren, dat hy, zoo mits stilstandt van rechte, als om dat niemandt gaarne, ten regarde als boven, in zijn faveur getuigen wil, geen voorder bewijs heeft kunnen bekoomen; zal ook teffens toonen alle attestatien ende recommandatien t'zijn voordeele.

Den 9 January 1636.

Aaa 2

487. Aan

Aan ROBERT VAN DER BURG,
Procureur in den Haage.

Mijn' Heere,

BY deezen gaan zekere stukken ende proceduren, gehouden te-
gens Heiltjen Jans dochter, dienstmaagdt tot Weesp, dewelke,
hebbende zeer schandelijk misprooken van zijne Princelijke Excel-
lentie, ende duchtende daar over gecondemneert te worden, geappel-
leert heeft van zeker interlocutoir vonnis, met sustineeren, dat Schee-
penen van Weesp geene kennisse van zoodaane zaaken is comperee-
rende. Welke sustenue haar Advocaat fondeert op de Loy, *Si quis*
Principi maledixerit &c. Dit fundament nu, dunkt my te corrueeren,
indien men behoorlijke inzigt neemt op d'intentie der voorz. Loy,
mitsgaaders op de consequentie der zaake. Want als zy dit exces im-
puné zoude draagen, men zoude geen' stof hebben, om 't zelve in
andren te straffen; ende diergelijk desbordement van woorden, strek-
kende tot groot vilipendie van zijne gemelde Excellentie ende van
den Staat, daagelijx moeten dulden van de Roomsgezinden haars ge-
lijken, die zich, in een landt daar zy zoo zachtelijk worden getrac-
teert, niet dan al te refraictoir en vermetel zijn draagende. Derhal-
ven zal U E. gelieven de zaak te communiceeren met den Heere
Stryen, oft (zoo zijn E., gelijk wel schijnt aan 't delay van 't advis
op 't stuk van de Hilfersommers, te zeer geoccupeert is,) met den
Heere Advocaat Willem de Groot, ende te maaken, is 't mogelijk,
dat ze van 't Hof weder worde gerenvoyeert aan Scheepenen van
Weesp, als competente Rechters; 't en zy dan, dat men aldaar ver-
staaf, 't vervolg te hoove expedienter te weezen. Wijders verlangt
my zeer naa 't voorz. advis noopende de Hilfersommers, ende naa
d'uitkoomst der zaake tegens Glaazekas; maar booven al naa het ter-
mineeren der processen tegens Niklaas Sohier: van den staat derwel-
ke U E. gelieve my t'advertieren; nevens antwoordt op deezen. In
verwachting, wensche uwer E. ende allen die haar lief zijn, dat dit
nieuw ende veele volgende jaaren, derzelve moogen gelukzaalig
weezen, ende blijve,

U E.

Uit Amsterdam, den 17
January 1636.

Gansch dienstwillige
P. C. Hóórr.

Aan DANIEL HULST,
Schout tot Hilfersom.

Eerzaame goede vriendt,

OP heeden heb ik ontfangen van d'Ed. Mog. Heeren van de Re-
keninge der Graaflijkheid van Hollandt een missive, meldende
't gunt aldaar ter kaamere tusschen u ende de gedeputeerden van
Hilfersom is gepasseert, ende hoe hunne Ed. Mog. verstaan, dat gy
nevens Scheepenen van den zelfsten dorpe uw beroep in d'admini-
stratie der Justitie zult waarneemen als voor deezen: ten welken einde
de bygevoegde aan Scheepenen voorz. is dienende. Doch wil ik u
alvoorens op 't ernstigste hebben vermaant ende gelaft, dat gy voor-
taan

taan schikt uwe heevigheidt in dwank te houden, alle onbetaamelijkheidt van gebaar, woorden en werken te vermijden; ende u zulx te comporteren in uw ampt, dat den huisluiden van nieuws geen' billijke oorzaake gegeven worde, om met recht over u te klaagen. Des zyt in geen en gebreeke, ende Gode bevoolen.

Uit Amsterdam, den 19
January 1636.

Uw gunstige vriendt

P. C. H O O F T.

489.

Aan Scheepenen van Hilfersom.

Eerzaame goede vrienden,

OP heeden heb ik ontfangen van de Ed. Mog. Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheidt van Hollandt, een missive, meldende 't geen aldaar ter kaamere tusschen den Schout ende U L. gedeputeerden is gepasseert, ende hoe hunne Ed. Mog. verstaan, dat ik den zelven Schout in zijn ampt hebbe te maintineeren, ende dat U L. nevens hem zullen hebben te continueeren in d'administratie der Justitie, als voor deezen. Waar over deeze is dienende, om U L. te lasten van weege der Hooge Overigheidt ende Graaflijkheidt van Hollandt, dat gy zonder eenige weederstribbeling, U L. daar naa regeleert, ende U L. schikt te quijten in 't waarneemen van U L. ampt, nevens den Schout, in conformiteit van den eedt daar op gedaan by U L. Des zyt in geen en gebreeke, ende Gode bevoolen.

Uit Amsterdam, den 19
January 1636.

U L. goede vriendt

P. C. H O O F T.

490.

Aan J A C O B W Y T S,

Majoor Generaal, ende President van den Krijgsraadt der Vereenigde Nederlanden, Gouverneur der stadt Amsterdam, enz.

Weledele, gestrenge, hoogwijze, zeer voorzienige Heere,

ONder de Geappointeerden op den Huize te Muiden, is een genaamt George Chalmer, oudt ontrent 44 jaaren, gebooren in Vrankrijk van eenen Schotschen vaader, ende opgevoedt in Schotlandt. Dezelve, naa verscheiden bewijs van eenen onrustigen en querelusen geest, ende naa 't desbaucheeren van een' fraaye, ende voorheenen eerlijk geachte vrouw van eenen Matthijs Verhelst, meede geappointeert, heeft zich vervordert, overmits zy, met berouw haarder faute, weigerde daar in te continueeren, haar te dreigen met een bloot mes, ende zulx te quetsen, dat zy gevaar loopt, van te verliezen 't gebruik haarder slinker handt, ende teffens 't middel om de kost voortaan te winnen, gelijk zy plag, met spelwerken. Als nu op 't roepen van haar en haaren man, die zeer oudt en onvermoogende is, de gebuiren t'hunner hulpe quaamen, ende den voorzeiden George met stokslaagen van daar dreeven, is hy gegaan naar huis; ende weederkeerende met een' pistole en lank roer, elk wel sterk gelaaden met ganzen haagel, heeft bestaan groot geweldt te doen aan de deuren en glaazen van haar huis. Zulx ik, op 't schreeuwen der gebuiren, ben van 't Kasteel gekoomen des avonds ontrent tien ui-

A a a 3

ren,

ren, ende hem, dreigende mijnen Schout (die meede op 't gerucht daar gekoomen was) te doorschieten, hebbe geapprehendeert. Hoorrende voorts murmureeren, by deeze occasie, dat hy eertijds tot Zwol een' manslacht zoude hebben geperpetreert, ende noch eenen te voeren in Vrankrijk, hebbe hem geexamineert, ten overstaan van twee Scheepenen. Zijne confessie gedraagt, dat hy dienende in den Jaare 1618 tot Zwol, voor ruiters onder den Ritmeester Wiljam Horry, aldaar questie gekreegen heeft met eenen John Guldit, soldaat onder Capitein Ser Archebel Biton, met den zelven buiten gegaan is, in duel gevochten, ende hem zulx getroffen heeft, dat hy daar aan, doch meer (zoo de perpetrant zeidt gehoord te hebben) door zijn ongereegelt leeven, dan door de zwaarte der wonde in zich zelve, gestorven is: waarover hy perpetrant geloopt is naa Campen, ende voorts naa Oldenzeel by den vyandt, den welken hy ontrent 9 maanden gedient heeft, ende zich thans begeeven naa de Palts in dienst der Koninklijke Majesteit van Boheemen, ende daarna weerder gekoomen is in 't landt te Gulich, en den dienst deezer landen onder Capitein Wiljam Hutson. Wijders bekent hy, eenige jaaren te voeren in Vrankrijk ontrent Havre de Grace ter needer geleidt te hebben eenen Monfr. de Peromare; doch in rencontre, ende uit noodtweer zijns lijfs: ende zeidt geaccordeert te zijn met den zoon van den needer geslaagen, zulx om die zaake geen vervolg aan rechte zoude gedaan zijn, ende hy sedert aldaar ongemolesteert verkeert hebben. Nu waare wel dienstig te hebben de informatien genoomen op de voorzeide twee feiten. Maar om die uit Vrankrijk te bekoomen, zie ik kleene apparentie. Om te recouvreeren d'informatien op 't feit geschiedt by Zwol, waare noodig te weeten, by wien althans de Compagnie van den Ritmeester Horry te paarde, ende die van Biton te voete, gecommandeert worden, ende waar zy jeegenwoordelijk zijn leggende. 't Welk my onbekent zijnde, ben benodigt mijn' toevlucht te neemen t' uwer Ed. Gestr. ende haar, t' mijnen leedweezen, moeilijk te vallen, met ootmoedige beede, dat uw Ed. Gestr. gelieve orde te geeven, dat my de gemelde informatien moogen worden toegeschikt. Waarvoor de Justitie zelf Uwer Ed. Gestr. verplicht zal zijn, ende ik zoo veel te meer,

Weledele, gestrenghe, hoogwijze, zeer voorzienige Heere,
om altijds te blijven,

Uwer Ed. Gestr.

Uit Amsterdam, den 3 van
Sprockelmaandt 1636.

Onderdaanste ootmoedigste dienaar

P. C. Hóófr.

Byvoegsel van den bovenstaanden Brief.

Mijn' Heere,

IK danke Uw Ed. Gestr. hooglijk voor de eere, dat zy, by haaren lasten, zich gewaardigt heeft, te vraagen naa den voortgank mijner Historien. Eenige stukken zijn door den Heere van den Honaart, eersten Raadt in den Hoogen Raade (zoo zijn Ed. my zeide in 'treizen door deeze stadt naa Oostlandt) gestelt in handen des Heeren van Zuilichem. Zoo zy verdienen van Uw Ed. Gestr. gezien te worden, gelieve dezelve van daar te doen vorderen, nevens mijne dienstige gebiedenisse aan zijn Ed. Gestr. Ondertusschen, ten verzoeke van eenige

nige vrienden , heb ik by een geraapt ende hoope uwer Ed. Gestr. binnen wenig daagen te vertoonen eenen hoop van yslijke geschiedenissen , bejeegent den Huize Medicis , in 't opbouwen zijner grootheid , dewelke voor een' goet deel onderdrukt , ende in geene boeken gevonden worden ; dingen om eenen ygelijken 't hair te berg te doen staan van schrik en verwondering , ende by my gehoort uit luiden tot Florense , die ze beleeft hebben.

491.

Aan den President ende Raaden over Hollandt , enz.

Edele Mogende Heeren ,

IN beantwoording van U Ed. Mog. missive van den 14 January leestleeden , kan ik niet laten U Ed. Mog. met alle eerbiedenis voor te draagen , hoe my grootelijx verwondert , dat'er luiden zijn , die zich niet ontzien hebben U Ed. Mog. te verstaan te geeven , dat veele Papisten zich vonden geëmployeert in de Majestraat tot Weesp : gemerkt niet blijken en zal , naa mijne beste kennisse , dat in den voorleeden jaare een eenig Papist altoos , onder Burgermeesteren oft Scheepenen der voorzeide stede geweest is. Ende aangaande de nominatie der veertienen , gedaan op gister , onder de zelve is wel geweest een Papist , genaamt Gijsbert Aartszoon Sloot : anderszins een civil ende rekkelijk man , denwelken ik nochtans heb verby gegaan , ende gekooren de naavolgende :

Bruin Simonszoon van Padenburg	} Diaakenen oft Oudtdiaakenen der Kerke.
Jelis Gerritszoon van den Berg	
Laurens Gijsbertszoon	
Claas Pieterszoon Noordingen , lidtmaat der kerke.	
Claas Claaszoon Heussen	} koomende tot het ge- hoor der Gereformeer- de Predikatie.
Goossen Jacobszoon Schuilenburg	
Vincent Claaszoon van Achtienhoven	

Ende bid ik ootmoedelijk U Ed. Mog. gelieve my toe te vertrouwen , dat ik , zoo veel in my is , my wel zal hoeden , den Papisten eenig foment van verfstoutinge te verfstrekken : gelijk U Ed. Mog. aan 't proces , geintenteert door my tegens Heiltjen Jans , ende althans betrokken voor U Ed. Mog. genoeg zullen kunnen speuren. Wijders gebiede my van heeler harte aan U Ed. Mog. met aanroeping des Alderhoogsten , dat hem gelieve dezelve in gelukzaalige regeeringe al tijds te bewaaren , ende in haare goede gratie ,

Edele Mogende Heeren ,

Uwer Ed. Mog.

Uit Amsterdam , den 3
February 1636.

Onderdaanen dienstwilligen

P. C. H O O F T.

492.

Voor den Schout van Hilfersom.

ALzoo Oudtscheepenen van den jaare 1635 in Hilfersom in weigering zijn den Schout te assisteeren in 't beëedigen der nieuwe Scheepenen , gekooren by hem uit de personen door my genomineert ; zoo is 't , dat ik ondergeschreeven Castelain van Muiden ende Baljuw van Goeilandt , den voorzeiden Schout Daniel Hulst geauthorizeert hebbe , ende authorizeere mitsdeezzen , omme te moogen

gen verzoeken twee Scheepenen der stede Naarden, ter presentie en overstaan der welke, de voorzeide nieuwe Scheepenen in Hilfersom gehouden worden te presteeren den gewoonlijken en behoorlijken eedt, van zich eerlijk en vroomelijk in hun ampt te quijten.

Gedaan in Amsterdam, den
5 February 1636.

P. C. Hóóft.

493.

Aan de Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheid.

Edele Mogende Heeren,

IN voldoeninge van U Ed. Mog. missive van den 7 deezer, heb ik uwer Ed. Mog. aan te dienen, hoe de Schout van Hilfersom uit zeker getal van perfoonen, genomineert by my als naa gewoonte, gekooren heeft tot Scheepenen, de naarovolgende:

Tonis Steffenszoon, wiens vaader Steffen Toniszoon, een bequaam man, my bekend, ende dikwijls Buirmeeester geweest is.

Jacob Feeken, zoon van Feek Ellertszoon, mede eertijds Buirmeeester.

Jacob Gerritszoon Ruiter.

Gijsbert Corneliszoon Rebel.

Lambert Keesen.

Nu is 't wel zoo, dat egeen van hunluiden voor deezen in de Scheepenbank (in andre diensten van den dorpe, jaa) is gebruikt geweest. Maar alzoo zy notoirlijk gehouden worden onder de wetendste en rijkste hunner gebuiren, dat mede het kiezen van ganschlijk nieuwe Scheepenen by geen Privilegie altoos en wordt verboden; ende zwaarlijk andre, ongepreoccupeert van de regneerende partydigheeden onder de ouwde Wethouders te vinden zijn, zoo heeft my niet buiten reede gedocht, voor deez' tijdt plaats te laten aan de sententie, *morem accommodari prout conducatur*, [dat de gewoonte plaats heeft voor zoverre zy dienstig is.] Niettemin, overmits men bevondt dat de voorzeide *Lambert Keesen*, ter zaake van naamaagschap met eenen der andre gekoorene niet dienen mogt; zoo heeft de Schout, om den ouwden wethouders te gemoete te koomen, hun gedefereert het proponeeren van eenen anderen, ende is by hen geproponeert geweest *Jacob Rijxzoon*, die voor deezen 't Scheepenschap bedient heeft, ende een zoon is van de oudt Buirmeeester Rijk Gerritszoon. Echter nochtans hebben de Wethouders van den lefteleeden jaare geweigert den Schout te assisteeren, om de aankoomende onder den gewoonlijken eedt te brengen. 't Welk my benoodigt heeft, op dat het Dorp niet zonder Regenten bleeve, den Schout te authorizeeren, om die formaliteit te pleegen ten overstaan van twee Scheepenen van Naarden. Ende waaren de nieuwgekoorene Scheepenen des wel te vrede; maar thans ontbouden ten huize van Claas Boelhouter, Scheepen van den lefteleeden jaare, zijn aldaar geintimideert en omgezet door den zelven; zulx zy den eedt niet hebben darren presteeren, eer de presenteurs der bygevoegde requeste met naader bescheidt van U Ed. Mog. uit den Haage zouden gekeert weezen. 't Is ook waar, dat het grootste deel der gebuiren, te hoop geroepen door d'afgaande Wethouders, niet tegenstaande dat hunne tijdt en autoriteit om zulx te doen nu geëxpireert was, zich tegens den Schout in 't stuk deezer electie verklaart heeft. Maar, behalven dat zoodaane

zaameningen , als van quaaden gevolge eertijds by den Graave van Hollandt zijn verboden geweest; zoo en is niet te verwonderen, dat de meeste menigte zich ontziet tegens d'oude wethouders hunne medegebuiren te voegen by den Schout , die , alhoewel daar gehuwlijkt , nochtans een uitboorling is , ende belaft met den haat van de geoctroyeerden van 's Graavenlandt voor te staan in hunne gerechtigheid. Uit al 't welke U Ed. Mog. verre beeter, dan ik, zullen kunnen oordeelen , oft'er in dit werk gemaligneert wordt, oft niet. De verkiezing nu van Jacob Rijxzoon in stee van Lambert Keesen, heeft ten aanzien van 't maagschap, waar door Lambert wordt uitgeslooten , buiten offensie kunnen toegaan. Maar yemandt der andre nieuwe zie ik quaalijk te verwerpen, zonder note van indigniteit; ende zoude daarom raadtzaamst vinden , geen' voorder wisseling in te ruimen; te min, dewijl zy geassisteert zijn met den voorsz. Jacob Rijxzoon, Oudtscheepen, ende met eenen Secretaris, die nu veele jaaren gedient heeft. Ook zijn de zaaken , gewoon voor die vierschaar gesleeten te worden , van zoo zwaar een gewigte niet, ende puirlijk civil: ende zoo daar yets betreffende den welstandt des dorps te verhandelen valt, zy kunnen tot appuy neemen eenen geoeffenden Buirmeester , nevens de vier Raadtsluiden , de keur der welke aan hen staat. Wijders, om hen niet langer in die confusie te laten , gelieve te confidereeren, oft 't ook dienstig waare , dat U Ed. Mog. eenige sensible reprimende gaaven aan de geen , die noch sedert de beloften, gedaan aan U Ed. Mog, getergiverseert hebben te rechte te zitten, gelijk de bygaande acte uitwijst, ende alle deeze moeite zijn aanrechtende; samt hun te gebieden, op zeeke peine, dat zy, zonder delay, den Schout assisteeren in 't beëdigen der voorsz. aankommende wethouders; ofte gedoogen dat zulx geschiede ten overstaan van Scheepenen van Naarden. Waar op verbeidende U Ed. Mog. ordre, ik de zelve,

Edele Mogende Heeren,

den Almoogenden , ende in haare goede gratie ootmoedelijk bevoodlen late,

Uwer Ed. Mog.

Uit Amsterdam, den 10
February 1636.

Onderdaansten dienstwilligsten

P. C. H O O F T.

494.

Aan J A C O B W Y T S,

Majoor ende President van den Krijgsraad, enz.

Mijn' Heere,

IK hebbe niet getwijfelt, oft de getuigenissen, beleidt op de manflagt bedreeven buiten Zwol door mijnen gevangen, zoude traaglijk te bekoomen zijn, overmits 't lang verloop van tijdt, en de veranderingen feedert gevallen onder de bende; nochte aan U Ed. Gestr. goede geneegenheid tot behulp der rechtsvordering. Derhalven, hoe U Ed. Gestr. schrijven midlerwijle min noodig was, hoe ik my hoger heb aan te reekenen de mildaadigheid, getoont van U Ed. Gestrengheid in 't besteden van haaren dierbaaren tijdt, aan 't bevestigen mijns toeverlaats t'haarwaarts. Mag'er nu noch daar en booven een uirken oft anderhalf uit vallen, om 't bygevoegde schrift te doorloopen, ik vertrouwe dat U Ed. Gestr. daar in zal speuren een stoffe,

Bbb

zoo

* *Cotburno*
tragico.

zoo rijzende, ende waardig der verheevenheidt *van de treurspelbrooze**, als de stijl, daar ik ze mee voordraag, log is, en kruipende by der aarde. Dit werk heeft my gedient tot uitspanning en verlichting der zinnen, suttende zomtjids door 't staaroogen op de zwaarlijk schiftbaare verwarrenissen onzer Neêrlandtsche zaaken, ende zal mischien zoo veel genaade vinden, dat ook de Heer van Zulichem zich gewaardige den zelven een gezicht te gunnen. In welke hoope ik Godt bidde, Uwer Ed. Gestr. te verleenen, de vulte haarder edelhartige begeerten, daar zoo groot een reeder aan is,

Mijn Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Uit Amsterdam, den 23 van
Sprockelmaandt 1636.

Verplichtste ootmoedigste dienaar
P. C. Hóóft.

De kosten der Meede, die doch ten besten niet beslaagt is, verdienen niet gerekent te worden. Wy zullen op 't aanstaande voorjaar trachten U Ed. Gestr. met wat beeter te voorzien,

495.

Aan DANIEL HULST,
Schout van Hilfersom.

Eerzaame goede vriendt,

IK hebbe den Ed. Mog. Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheid aangeschreeven, hoe by u tot Scheepenen deezes jaars zijn gekooren

Tonis Steffenszoon.

Jacob Feeken.

Jacob Gerritszoon Ruiter.

Gijsbert Corneliszoon Rebel.

Lambert Keesen,

ende hoe gy, in plaatse van Lambert Keesen, als wordende geweert door naamaagschap, hebt gesurrogeert Jacob Rijxzoon. Hebbe voorts hunne Ed. Mog. geadviseert van de geleegenheid der zaake. Waar naar hunne Ed. Mog. gelieft heeft te verleenen d'apostille, geteekent op de marge der Requeste hier bygevoegt; die my by hunner Ed. Mog. missive van den 27 leestleeden, eerst dezen avondt is ter handt gekoomen, naa dewelke gy u hebt te reguleeren, ende my te verwittigen van uw weedervaaren. Zijt Gode bevoolen,

Geschreeven in Amsterdam, den eersten
Maart 1636. des avondts, om 's morgens vroeg bestelt te worden.

Uwe goede vriendt
P. C. Hóóft.

496.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe,

Killende Penelope, ende Heeneloopster voor de straalen van Apollo, hoe komt U E. vervaart voor 't ys, ende begeeft u van de sleê op den waagen, daar uwe koude magtig is, niet alleen 't ys te sterken, maar 't waater te doen beyriezen, beeter dan sneeuw en zout zulx kunnen

nen doen? Uw Phoebus blaakt, ende leidt d'uiterste krachten zijnes vernufts te kost aan 't verheffen van de waardy der vrouwen. De bygaande brief, te verduitschen door den Heere Doctor Pauw, zal 't uitwijzen, ende misschien U E. yflijk hart bemurwen. Zoo dat niet helpen mag, zoo luistert ten minsten naa 't hier nevensgevoegde deuntjen van mijnen neeve Fabri:

Faites, avec les fleurs, renaistre les amours.

[Doet met de bloemen weér de min te voorschijn koomen.]

't En zy dat gebeurt, zoo zeg ik dat de Musen en Gratien t'uwent uit hebben: niet t'uwent alleen, maar in de gansche stadt Alkmaar: doch hoope een beeter; gebiede my aan alle de vrienden, ende boven al in U E. beste gunste, met bidden dat Godt in de zijne behoefte d'ouwde (hola dat 's een laster,

*Cb'a donna non si fà maggior despetto,
Che quando vecchia o brutta le vien detto)*

[Men doet de vrouwen doch op aardt geen groter spijt;
Dan als m'er ouderdom of lelijkheid verwijt.]

ik wil zeggen de bejaarde, en de minderjarige Tesselscha: gelijk wenscht van heeler heeter harte,

Mejoffrouw,

Uwer E.

Uit Amsterdam, den tienden
van Lentemaandt 1636.

Verplichtste dienstvaardigste

P. C. H O O F T.

497.

Aan W I J N A N T S C H U I L.

Mijn Heere,

HAdd'ik zoo wel eigen handt tot mijnen wil, als U Ed. haar handt t'haaren wille, ende 't hart ten wille haarder vrienden heeft, ik zoude my gehoedt hebben U Ed. te moeyen met aanveir- ding van 't bodt om de bygaande veirsen te dubbelen. Heeden oft morgen staat my een snapreiken naa Muiden te doen, in hoope 't voltrokken afschrift tot mijn welkoom te vinden: ook teffens alsdan te verstaan, wanneer de Heer broeder Bartelotti de wijnen en anderen voorraadt ten behoefte van den Heer Scaglia denkt naa Brussel te schikken. Want zoude alsdan geirne eenigen tweebak daar by voegen, op dat alles onder 't zelve verlof van hoogerhandt meteen'ber- ning door den ooven gaa. Hier toe verlaate my, gelijk U Ed. zich mag tot d'onderdaanigheidt,

Mijn Heere, van

U E.

In Amsterdam, den 12 van
Lentemaandt 1636.

Verplichten toegeneigden dienaar

P. C. H O O F T.

498.

Aan de Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheid.

Edele Mogende Heeren,

GEpondereert hebbende den inhoudt van U Ed. Mog missive van den 11 deezer, ende de redenen geallegeert in de copie van de requeste der geoctroyeerden in 's Graavenlandt, kan ik, alhoewel in 't voorsz. landt niet geërft zijnde, geenszins laten billijk te vinden,

Bbb 2

dat

dat men de tien jaaren, gedeflineert om in te gaan met den 15 Martii 1625. eerst reekene loop te neemen van nu af: gemerkt de Supplianten niet eerder in paifibel bezit hebben kunnen geraaken, om de gronden ter culture te brengen, ende noch althans niet volkoomentlijk en zijn. Dat ook de 15 jaaren tijds van exemptie geprolongeert worden, zelfs met eenige ampliatie van vrydoo, schijnt niet buiten redene, ten aanzien der notoire fchaaden, die zy, zoo door de gedemonstreerde violentien, als by 't afgedrongen accoord, aangegaan met die van Goeilandt hebben geleeden. Belangende de jurisdictie, moet ik meede bekennen, geenen weg te zien voor hun, tot weering van gelijke attentaten, als hen dus lange getravailleert en getroubleert hebben, indien zy voor die van Hilfersom hun recht zullen moeten vervolgen. Ende zoude derhalven niet conducibelers vinden, dan 't oprechten van een collegie van Dijkgraaf en Heemraaden, oft van Schout en Scheepenen, met autoriteit om Keuren en Ordonnantien te maaken, ende alle civile zaaken te berechten: blijvende 't Crimineel ter judicature van de vierschaar der steele Naarden. Oft het nu oorbaarlijker zy, den Supplianten te gunnen nominatie van dubbel getal, om daar uit Dijkgraaf en Heemraaden, oft Schout en Scheepenen gekooren te worden by den Baljuw van Goeilandt in der tijdt, dan oft het raadzaamer zy, de electie te laten absoluut ende zonder nominatie aan de Baljuwen, gelijk zy die tot noch toe hebben van alle Schouten over 't gansche quartier; ook van alle Scheepenen, zelfs binnen der steele Muiden en elders, uitgezeidt Naarden en Weesp, daar d'electie van Scheepenen geschiedt uit dubbel getal van genomineerden; zullen U Ed. Mog. naa haare discretie verrebbe weeten te oordeelen. Oppositie te doen tegens d'erectie van zoodaan' een' rechtsbanke, kan ik niet te gemoete zien, dan by die van Hilfersom, waar onder de gronden der Supplianten in 't civil zijn refforteerende. Ende achte de difficulteit by dat dorp te moveeren, lichtelijk superabel, indien 't den Ed. Grootmog. Heeren Staaten gelieft de Supplianten met de verzochte jurisdictie te begenaadigen, ende hen daar inne met ernst te handthaaven. 't Welk wezende alles, waarmede ik U Ed. Mog. in deezen zie te dienen, bidde den Almoogenden,

Edele Mogende Heeren,

dezelve in gelukzaalige regeeringe altijds te behoeden, ende in haare goede gracie

Uwer Ed. Mog.

Onderdaanen dienstwilligen

P. C. Hóóft.

499.

Aan J A C O B W Y T S,

Majoor Generaal, ende President van den Krijgsraad, enz.

Weledele, gestreng, welwijze, zeer voorzienige Heere,

NAa dankzegging voor de moeite, genoomen in 't naaspeuren des doodtslags begaan by Joris Chalmer, die daarover, ten aanzien des verloops van tijde, ende om zijn laatste misdrijf, aan den lijve, doch niet aan 't leeven gestraft is; is deeze, om U Ed. Gestr. te dienen op haaren aangenaamen van den 22 deezer, my heedenbehandigt, met het boexken, daar by gevoegt. Uwer Ed. Gestr. gelieve

Uit Amsterdam, den 13
Maart 1636.

lieve dan te weeten, dat alle soldaaten bescheiden op den Huize te Muiden, hun wedde toegevoegt ende betaalt wordt by d'Ed Mog. Heeren Gecommitteerde Raaden van Hollandt ende Westvrieslant, aan dewelke derhalven die weldaadt te verzoeken staat. Doorgaands en trekken zy niet dan tien gulden ten 42 daagen, booven hun herberggeldt. Doch indien U Ed. Gestr. haaren soldaat geirne wat beeter begenaadigt zaage, meene dat zy, mits aanspreekende eenige der gemelde Heeren, hem wel zal helpen aan twaalf gulden, gelijk zommingen, doch in kleenen getaale, genieten. Ende vallende de zaak zulx uit, dat hy tot Muiden geraakt, zal ik in geen en gebreeke zijn van t'erkennen, met alle behoorlijke gunste, in hem, een gedeelte van 't veel, 't welk aan U Ed Gestr.

Weledele, gestrenghe, welwijze, zeer voorzienige Heere,
schuldig is

Amsterdam, den 25 van
Lentemaandt 1636.

Uwer Ed. Gestr.
Verplichtste onderdaanste dienaar
P. C. H O O F T.

500.

Aan TESSELSCHADE VISSCHERS.

Mejoffrouwe,

DEeze kindren van mijnen kindtschen geest zijn ten laetsten in 't pak geraakt, ende koomen, 't een om U E., 't ander om Joffrouwe U E. zuster te dienen, als 't U E. E. aan bequaamen dienstboden ontbreken zal. Eergister aaten wy ten huize van den Heere Barlaeus; gister by den zelven tot Wikkevoorts. Hun dank ik voor de fiere, maar U E. voor de vreugdt, geschept uit het drinken op U E. gezondheid. Is U E. welvaarender dan naa gewoonte; zy denke dat het haar van daar komt. Barlaeus haakt met groote togt naa eenig antwoordt van U E. Komt'er yets, ik hoop ook aan een' kant te lekken. Over maaltijdt quam een brief aan mijnen zwaager Schuil, ende was geschreeven van eenen Piemontoischen hopman, genaamt Alfonzo Palotto, met zijn' linkerhandt (want de rechter heeft hy voor den Bos verlooren) ende meldde goede tijding uit het leeger voor Schenkenschans. Barlaeus ontfink en baarde teffens terstondt deeze veirzen:

*Si tam dextra suis transcribit lava Batavis,
Quam scribet Batavis dextera dextra suis?*

Mijn Heer Paauw zalze U E. uitleggen. Ik gebiede my aan zijn E. samt aan U E. zuster en haaren man, ende aan U E. op 't eerbiedigste, die met de jonge Tesselscha, en d'andre vrienden, Gode bevoelen zy, nevens hartlijke groetenis,

Mejoffrouwe, van

Uit Amsterdam, den 5 van
Grasmaandt 1636.

U E.
Verplichtsten dienstwilligsten
P. C. H O O F T.

501.

Aan J A C O B W Y T S,

Majoor Generaal, ende President van den Krijgsraad, enz.

Mijn' Heere,

DEeze, met overbrengen van t' bygaande boek, zal my quijten van de belofte, gedaan aan Mejoffr. de Nichte van U Ed. Gestr. Maar ten hoogsten zeurt my de wanhoop van gelijke quijting, ten opzien der eere, gunst, en de goede siere, genooten van U Ed. Gestr. by den geenem, die naa 't doen van alles wat in zijner magt zal zijn, nochtans eeuwlijk moet blijven,

Mijn Heere,

Uwer Ed. Gestr.

In haast, uit Amsterdam, den
22 van Grasmaandt 1636.*Verplichtste ootmoedigste dienaar*

P. C. HÓÓFT.

502.

Aan ROCHUS VAN DEN HONAART,

Eersten Raadt in den Hoogen Raade over Hollandt,
Zeelandt, en Vrieslandt.*Weledede, hooggeleerde, Heere,*

MY kennende grootliks begenaadigt met de eere, die 't my is, dat U Ed. zich verwaardigt mijne t'zaamenraapfels te doorloopen, zeind' ik by deezen een deel derzelve, terwijl zich een ander onder de pen vindt. De vordering onzer zaaken hangende in recht voor U Ed. vertrouw ik dat haar gunstelijk zal ter harte gaan: ende verbiedt my de vrundtlijke rondigheid, waarmede 't uwer Ed. gelieft heeft my laastmaals te bejeegenen, des wijder gewag te maaken: wel bid ik den Almoogenden uwer Ed. te verleenen de vervulling haarder edelmoedige begeerten, ende my de gloorie van altydts te moogen voeren den waarachtigen naam,

Weledede, hooggeleerde Heere, van

Uwer Ed.

Uit Amsterdam, den 28
van Grasmaandt 1636.*Onderdaansten toegedaansten dienaar*

P. C. HÓÓFT.

503.

Aan NICOLAAS VAN KINSCHOT,

Advocaat Fiscaal.

Mijn' Heere,

ALzoo my voorkomt, hoe Mr. Wijbrandt Jacobszoon, doodt-slaager, U Ed. bekent, is met der woone gekoomen in den dorpe van Huifen, ende ik niet en weete, wat 'er, sedert dat hy in gebreeke bleef van zijnen pardonbrief te interineeren, mag gebeurt zijn, daar hy zich op verlaat; zoo is deeze, ten einde U Ed. my gelieve te verwittigen, 't geen U Ed. verstaat, dat ik in deezen te doen hebbe. Met eenen wensche bericht te worden, oft het niet raadtzaam zijn zoude, de geene die de keure der nieuwe Scheepen in Hilfersom, en den loop der Justitie aldaar, zoo weederspanniglijk, met kleenachting van 't bevel der Ed. Mog. Heeren van de Rekeninghe verachttert hebben, diesweege tot Naarden aan rechte te vorderen,

tot

tot weering voortaan van diergelijk ongemak. Midlerwijle bidde Godt den Almagtigen, U Ed. in eere en voorspoedt alijds te behoeden, ende in haare beste gunste,

Mijn' Heere,

U Ed.

Uit Amsterdam, den 28
April 1636.

Onderdaanen toegedaanen dienaar

P. C. H O O F T.

504.

Aan C A S P A R B A R L Æ U S,

Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
der stad Amsterdam.

Mijn Heere,

U Wer E. geeft en 's hemels geeft dunken my speelnoots, die zijd' aan zijd', eeven wijdt, eeven hoog treden, en in alles eene lijn trekken, maakende een vroeg jaar van veirzen en van vruchten. Hunne handtgift belooft ons vol op van elks: ende willen zy zoo voorts, zonder hun woordt in den hals, wy zijn geschaapen een rijken oest daar uit, te haalen. Groote keur weet ik echter tusschen de schatten van den eenen en den andren; ende acht meer eenen voet van Uwer E. veirzen, dan duizendt ellen van de spargels die hier nevens gaan: hoewel hun geslacht waant de kroon te spannen, onder alle de lieflijkheeden, die de vroolijke lente uit haaren milden schoot schudt. Zonder knaaging van gewisse kan ik quaalijk van U E. verschillen in gevoelen; ende zoude my (hadd' ik de kracht) geirne met blindegehoorzaamheidt uwen oordeele onderwerpen, als die geen' heeter eerzucht heb, dan te moogen speuren, dat mijne zinnen in de vorm der uwe gegooten waaren. Evenwel, dat diergelijke waare, als U E. my gezonden heeft, in de kraamen voor een half blank veil zouw zijn; 't en kan in my niet koomen: oft de kraamers moeten veig weezen, oft benaauwt om geldt, ter keel toe. Dat U E. my te deftig maalt, om 't oog op zulke gedichten te slaan; wat zal ik 'er af zeggen? Meester Dirk Baarentszoon, des vermaarden Titiaans leerling, die mijn' kintsheidt heeft uitgeschildert, placht te praaten van drierley zijn' penseelen, goude, zilvere, koopere; ende hoe hy yder berichtte naa zijn geldt. Vraagt men iemandt dier zuurmuilen, zoo staatig als een' stoep,

Rarus quæis sermo est, & magna libido tacendi,

[*Die zelden spreken, en op't zwijgen zijn gezet,*]

die niet lachen zouw (zeid'er een) al waar 't dat men hem met een' vuist voor zijn' bek smeet; hy zal vonnissen, dat de schilder duimkruidt gerooken, en my een' goede streek met de goude penseel gegeven heeft. Lichtlijk ook liet' ik my 't zelfste voorstaan, indien ik van dat volk waar. Dan, zoo U E. my daar voor aanziet, zy heeft my, tot noch toe, wel onbekent versleeten. Met zulk eenen aardt, als de sterrekijkers, en Uwer E. gildebroeders den goedertieren Jupijn toeschrijven, houd' ik het; ende my aan de zeeden van Socrates, die, daar 't pas gaf, zoo lustig een borst als de best van zijn' makkers was. Die ons de spreuk naaliet,

Benè vivere & letari

[*Weldoen en vrolijk zijn*]

is ook geen grijnspens geweest. Maar, moogen z'al deur voor menschen,

fchen, die de lach, een' eigenschap der menschlijkheid, verzaaken? Wijders, belangende 't hanteeren met die staatlijke Heeren Italiaanen en andre; 't welk ik schijne gemaakt te hebben,

Latius regnas.

[*Gy heerscht des te wijder.*]

Zy werken in daghuur om faam; ende moeten, wen het al wel geslooft is, uwsgelijken, als hunne heerschappen, met den hoedt in de handt, achteraan loopen om betaaling. Een Vorst niet, daarenbooven, die 't recht, zoo verr' als gyluiden, ontwassen is; ende daar ik geen' beeter kans aan zaag' om hem tot quijting zijner schuldt te prangen, dan aan uwsgelijken, in deeze stof, by aldien gy onwillig waart. Noch niet hoog genoeg. Rijk weezen is geene, rijk worden doorgaands kleene, vernoegt en met luttel te leeven de grootste konst, en de naaste trap aan de Godlijkheid, die niets altoos behoeft. Zaalig U E. die dit van de wijsheid te bet heeft. Midlerwijle verbiedt zy niet, zich van de tijdtlijke haave te dienen; veel min zijn' beminde t'omhelzen. Ik heb Uwer E. bevel gevolgt: Uwer E. gelieve mijne beede te voldoen, kussende met den geest, zoo de mondt geen weêrwerk vindt: ende vastlijk te gelooven, dat zulx den vrouweloozen betaamt, die geen vrouwenhaater heeten wil; immers zoo vast, dat uwe gunst wordt aangebeeden,

Mijn' Heere, van

Uwer Ed.

Van den Huize te Muiden, den vijfden van Bloecimaand 1636.

Onderdaansten toegedaansten dienaar

P. C. HOOFT.

505.

Aan J A C O B W Y T S,

Majoor Generaal, ende President van den Krijgsraad der Vereenigde Nederlanden, enz.

Weledele, gestrenghe, Heere,

GEkeert alhier t'onzer zoomerwooninghe, heb ik opgezocht het schempschrift tegens wijlen den Hartog van Fridlandt. Dat het zoo partijdig de streng van 't Huis Oostenrijk en de Spanjers trekt, is weenig te verwondren; gemerkt zy Genoa, daar 't gesmeedt schijnt, verre genoeg onder zweep hebben, om het naar hunne pijp te doen danffen, ten minsten hun liedt te doen zingen. De Kaizar, daarentusschen, dien het tot eenen heilig maakt, laat niet een' strek met de zelfste quaest te krijgen, die hem, onder verwe van heusch vermaan, groove onweetenheidt in 't stuk van Staat en Oorlog door de neus wrijft. U Ed. Gestr. gelieve 't te houden zoo langals 't haar smaakt; gelijk zy eeuwlijk zal in eigendoom,

Weledele, gestrenghe Heere,

't hart van

U Ed. Gestr.

Van den Huize te Muiden, den 7 van Bloecimaand 1636.

Onderdaansten verplichtsten dienaar

P. C. HOOFT.

505.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe,

U E. Sonnet met zijn' hemelvaart overstijgt de wolken, telt met zijn' voeten de starren, ende maakt ze tot zoolen zijner broozen *. Ik, nu, heb geen' Adelaars oogen, om tegen zulk een licht op, laate staan daar door heen, te kijken, en zoo hooge geheimenissen te bereiken: 't en zy Uwer E. jeegenwoordigheidt my 't gezicht zalve, en sterke met onderwijs, tegens de kraft van zoo vinnige straalen. Dit 's mijn behoef naa den geest. Joffrouw Susanne heeft ook wel raadt van doen naa den lichaame, ende noch haar zeere oog. Arnoutjen heeft'er twee. Ende zich in den windt te begeeven dient hun niet. Dies kunnen quaalijk gissing maaken, wanneer 'er een' derwaartsreiz' uit zal willen vallen. Anders ben ik zoo Geus niet, dat een verzoek te min by my geldt, om dat het door voorbeede van een' lieve vrouw gedaan wordt. Zoo 't U E. lust, hier op den maagdoom van 't jaar te gast te koomen, ik hoope dat U E. all' onze quaalen teffens geneezen zal, en ons meêsleepen naa Alkmaar, tot blijk van de konst, in plaats van quakzalvers brieven. De gebrekkigen wachten op een troostelijk antwoordt van U E. handt, oft liever van U E. lippen, ende kussen midlerwijle d'een' en d'andre, met toewensch van vervulling uwer zaalige wenschen: ende blijft,

Mejoffrouwe,

Uwer E.

Van den Huize te Muiden, den
10 van Bloecimaandt 1636.*Onderdaane toegedaane dienaar*

P. C. H O O F T.

507.

Aan de zelve.

Mejoffrouwe,

Volgends U E. begeerte is deeze om te melden, hoe Suseken althans hier by ons gekoomen is ende haar oog geneezen; oft luttel ontbreekt'er aan. Arnout is'er ook deur: Godt zy gedankt voor beide. Maar zeeker my dunkt dat U E. niet met allen maagdoomachtig om haar hart is: dewijl zy meer van de vruchten dan van de bloemen houdt. Doch 't hout, daar U E. nu etlijke daagen in overgebragt heeft, dat Alkmaarsche BELVEDER, is genoeg om yemandt te verzaadigen met de lustigheeden der lente. Ik at voorleeden zondag in 't Bijdelmeer, met den Vorst der Poëten, wiens naam by *letterplaatswisseling* † uitbrengt ‡ BELUSAR. Zeeker SCHOON + *Anagrammatismus, of Letterverplaatfing.* GEBRUIK is noch wenschlijker dan SCHOON ZIEN, in mijnen zin. Indien ook in uwen zin, wy zullen passen hem hier te hebben, als U E. zich verwaardigen zal ter zelve plaatze te verschijnen. Hy is een wijl' uit Amsterdam geweest, ende men zeide daar dat hy zich t'Alkmaar vindt. Doch 't wordt van hem miszaakt. Mischien is Belufar in Belveder geweest, zonder binnen de vesten der stadt te koomen. U E. mag 't weten; ende blijve hartlijk gegroet, samt U E. dochter, zuster, ende alle de kennissen, ende Gode bevoolen,

Mejoffrouwe, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
27 van Bloecimaandt 1636.*Verplichten dienstwilligsten*

P. C. H O O F T.

Ccc

Muiden.

Muiden (ach armen!) is geen *petit Paris* meer. De Franschen zijn heeden vertrokken: zulx het een schreihoek van hunne vrijsters heeft moeten strekken, die gehuilt hebben als hofhonden

508.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

Dank zy Uwer E. voor 't zorgen om den wijn. Ik houde my genoeg verzien voor twee weken, 't en zy ik dorstiger gasten krijg dan U E., die ik hoope dat met de Pinxterbloemen zich eens ontknopen zal, om de blaaden van Tacitus beeter dan de roemers te klaaren. De Godtsvrucht zal daar en tusschen niet heel stil staan, zoo 't U E. gelieft onzen nieuwen predikant te hooren, die zoo bescheiden, ingetoogen, en wel begaafd is, dat ik hem zie ons haast onttrokken, en eenen achtbaaren Leeraar te worden, 't en zy hy ('t welk Godt verhoede) 't spreekwoordt der Franschen waar maakt, *Jeusn' heremite, vieux diable*, [*Een jong kluisenaar, een oud duivel.*] Wat gezelschap U E. meede brengt, het zal welkoom zijn, ende altydts,

U E.

Verplichte dienstwilligste Broeder

P. C. Hóóft.

509.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

Mijn' handt kreepel geschreeven, alle deeze voorgaande daagen, draafde gelijk de paarden naa de stal, in 't afhaspelen van eenen kriegeldraat reegelen, om het gebrek te boeten, daar zy dus lang in geweest is, ende deeze aan U E. toe te veirdigen, als haar gewerdt U E. aangename van heeden. Den wijn hebben wy wel ontfangen, ende volgens U E. vermaan laten leggen zonder ontfceken, in hoope dat U E. haast zoude koomen zijn' deugdt verzoeken. Mag't zijn, het zy op overmorgen, om eenige daagen t'zaamen t'zoek te maaken; ende zoo U E. Joffrouwe moeder van Erp, met broeder en zuster meede kan troonen, zy zullen hartlijk welkoom weezen. Maar U E. beminde dient 'er vooral by, die ik zoo zwak niet vermoeden kan, oft een reisen als dit, zoo niet te wagen, te schuite dan, en binnen deur, zal haar E. wel bekoomen. Ik hebbe Sr. van der Wyen, hier zijnde, gezeidt, dat hy U E. den wijn betaale: maar mijn' huisvrouw vindt het vaatjen kleender dan dat van over jaar. Doch U E. zal 't best weten. Zoo U E. herwaarts denkt, gelieve ons den tijdt eenen dag oft twee te vooren te laten weten, nevens 't getal van 't gezelschap. Grooten dank voor de tijdingen; al zijn ze klein en windig: U E. geeft dat zy heeft. By den Heer Barlaeus at ik op zondag, in 't Bijdelmeer, tot mijn broeder Schuil. Zijn E. vermaande my van de Beverwijksche veirzen; dan toonde maar een stuk op 't veroveren van Schenkenschans, 't welk Schuil my ontschuilt heeft. U E. gelieve den gemelden Heer Barlaeus eens te maanen uit mijnen naam, nevens groete en gebiedenis, gelijk hier nevens ook gaat

gaat aan U E. en Joffrouwe zuster, die Godt met alle de haaren in genaade bewaare, ende in haare beste gunste,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
29 van Bloecimaandt 1636.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

510.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DEwijl de Heer Barlaeus my vergeet, heb ik U E. te bedanken voor dat zy my dubbelt bedenkt, met zoo veele fraaye veirzen in duble taale: ook voor de lieve tijding die 't my is, dat de Heer Pensionaris Brasser, een mijner waardste vrienden, geschaapen schijnt voor gewoonlijk Gezant naa Vrankrijk te gaan. Hy is een wel beoordeelt persoon, ende zoude geen kleen behulp moogen vinden aan mijnen Heere de Groot zijnen neeve. Ik ben weeder benoodigt U E. ende Sr. van der Kindert te moeyen, met dienstig verzoek, dat hem gelieve op de ingeleide ordonnantie, daar quitantie bygevoegt is, betaaling te vervolgen aan den Heere Rentmeester Colterman, aan wien zijn' E. gelieve mijne groete ende gebiedenis te doen. Leedt is my U E. verzoek te derven; leeder noch 't leedt van Joffrouwe zuster. Godt zy haar hulper, ende behoede U E. E. met alle de haaren in eeuwige genaade; in de beste gunste der zelve,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Zeër haastig, van den Huize te Muiden,
den 8 van Zomermaandt 1636.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

Gelieve my eens te laten weten, oft U E. ter Weeskaamer klaar is met neef Burggraaf. De wijn mondt ons wonder wel. Sr. Carel heb ik last tot de betaaling gegeven: doch U E. kan die inhouden, van 't geldt, te ontfangen door Sr. van der Kindert, 't welk ik denk haast vlotten zal, om dat de som kleen is. Den klerk mag zijn E. yets vereeren als naa gewoonte.

511.

Aan J A C O B W Y T S,

Majoor Generaal, ende President van den Krijgsraadt, enz.

Mijn Heere,

DE nieuwmaaren van 't geen zich tusschen Charon en Walstein heeft toegedraagen, hoop' ik dat Uwer Ed. Gestr. niet quaa-lijk zullen gesmaakt hebben, hoewel het helsche kost is. Die kon (zouw men immers zeggen) niet min dan wel gaar gekookt zijn, daar men 't vuur zoo goetd koop heeft. Evenwel, oft hy wat te hardt om verteeren geweest waar, ik zeind' 'er als nu eenen heemelschen dronk op. Zeeker van heemelsch mout is hy gebrouwen, naardien Virgilius den honig Nectar noemt. Ook zijn de byen niet alleen dieren des heemels naa den lichaame, maar zelfs naa den geest; gemerkt haar' wonderbaare vernuftigheid:

*Unde apibus partem divinæ mentis, & haustus
Ætherios dixere.*

[*Waarom men zegt dat d'aart der byen, die dus slaaft,
Met rijp vernuft en geest van booven is begaaft.*]

Wijders op U Ed. Gestr. verzoek, zoo aanstendiglijk tot meermaalen gedaan, verklaart de brouwster, uit vreeze van anders haare neering te verliezen, dat de hoonig, gegaan tot het kinneken, beloopt omtrent zeeven gulden: Welke geringheidt onwaardig is om gerekent te worden, ten andren einde, dan op dat U Ed. weete, hoe weenig dit strekken mag, op 't veel dat ik der zelve schuldig ben. Derhalven gelieve de betaaling uit te stellen, tot dat alle de hopluiden van hun achterweezen voldaan zullen zijn: ten minsten tot dat ik eens in den Haag, oft in 't leeger koome, zoo de krijg geen heiligavondt heeft tot opeen' andren zoomer; oft dat ons de eere van U Ed. Gestr. jeegenwoordigheidt in deezen oordt gebeur. Ondertusschen geeve Godt, dat de drank U Ed. Gestr. tot gezondheid gedye, gelijk den lande nüt ende noodig is, en van heelen harte wenscht,

Mijn Heere,

U Ed. Gestr.

Van den Huize te Muiden, den achtsten van Zoomermaandt 1636.

Onderdaanste verplichtste dienaar

P. C. Hóóft.

512.

Aan ROBERT VAN DER BURG,
Procureur in den Haage.

Mijn Heere,

Zeecker huisman van Eemenes in 't Sticht Utrecht, genaamt Lambert Aaltszoon, hebbende zulx getroffen met een kodde, een' zeer ouwde vrouw, tot Busssem by Naarden, in haar eigen huis, dat het oorzaake, oft immers eene van de oorzaaken haarer doot geweest scheen, is daarover door my aan rechte gedaan vorderen, ende endtlijk by Scheepenen van Naarden, in welker jurisdictie hy eenige landen heeft, gecondemneert in een' boete van drie hondert gulden, ende kosten tot taxatie van de Gerechten. Nu heeft hy my, gelijk U E. by 't neevensgaande Mandament speuren kan, doen dagvaarden te Hoove, tegen maandag den 23 Juny precis, ende dien dag al, op den welken men disputeeren zal, oft hy ontfanklijk is in appel, zonder de voorzeide boeten ende kosten te betaalen onder cautie, volgens het 214 artikel van de Instructie's Hoofs van Hollandt, oft niet: zijnde zijne pretensie, dat hy, ter cause van 't voorsz. delict, tot Utrecht geapprehendeert geweest, ende in compositie ontfangen is, voor een somme van 500 gulden. 't Welk wel de waarheidt, maar geschiedt is, naa dat ik mijn' actie had doen intenteeren, ende geduirende de litispudentie voor Scheepenen van Naarden, welker vonnis derhalven by de gemelde compositie niet en behoort geprejudicieert te zijn. Het dunkt my ook in consideratie te koomen, dat apparentelijk de voorsz. mulcte van 500 gulden hem niet en is geirrogueert, oft immers niet simpeljk, om 't voorsz. delict, maar om dat hy, poogende d'apprehensie t'ontgaan, zich violentelijk tegens de justitie verzet heeft, ende niet willen gevangen geeven, voor hy en was zwaarlijk gequett tot twee plaatsen in 't hooft. Apparentelijk, zegg'ik, als daarinne niet zeeker gaande: achte ook dat

dat die van Utrecht my geen bewijs van dien zouden willen subministreeren; te min, mits ik geweigert heb hun mijne informatien te laten volgen, eer de zaake tot Naarden getermineert waare, alzo ik zorgde voor eenige haapering, gelijk my althans bejeegent: Deeze zaake is van zeer groote consequentie, noopende 't stuk van mijn officie. Want zoo de delinquanten middel zien om my alzo te ludificeeren, ende te frustreeren van 't effect van 't voorsz. 214 artikel der Instructie, staat niet anders te verwachten, dan appel voortaan van alle vonnissen, ende dat ik, om 't bekoomen van een' geringe boete, zal moeten draagen zoo groote kosten, moeiten, delayen, en fastidien, als men draagt om processen, daar duizenden aan hangen. Is derhalven mijn zeer ernstig verzoek, dat U E. gelieve te advigileeren, ende zijn uiterste devoir te doen, ten einde 't Hof hem injungeere de voorsz. boeten ende kosten, conform der sententie van Naarden, vooral te betaalen onder cautie. Ende zoo de Heer Stryen niet vaceeren kan, om de zaake naa haar meriten te beneirstigen, U E. zal moogen daar toe employeeren den Advokaat Willem de Groot, die zekere mijne Schouten eens door gelijke zwaarigheidt gedraagen heeft, ofte, by aldien hy partye dient, den Advokaat Dedel, broeder van den Raadsheer, jaa, zoo't noodt is, wel twee Advokaaten te zaamen. Ende zoo 't Hof uitspraak my contrarie doet, vinde raadtzaam, by aldien 't d'Advokaaten ook alzo vinden, dat U E. van 't appointement van den Hove appelleere aan den Hoogen Raadt. Want de consequentie, als gezeidt heb, is van te groot een gewigt. De Informatien genoomen op 't voorsz. delict, mitsgaaders de proceduuren gehouden voor de Vierschaar van Naarden, heb ik hier by gevoegt; ende recommandeerende de zaak wederom ten hoogsten aan U E. wil ik dezelve den Almoogenden bevoolen hebben; nevens vrundtlijke groetenis, van

Van den Huize te Muiden,
den 11 Juny 1636.

U. E. dienstwilligen
P. C. H O O F T.

Ik ben bericht, door zekren persoon, die 't hadt uit monde van de geenen die Heiltjen Jans patrocineeren, dat de Heeren van 't Hof niet en verstaan die zaake te vuideeren, maar dezelve, om reedenen aan eenen naagel te hangen. Hebbe ook zelf materie om zulx vastlijk te gelooven: ende vinde daarom dienstig, dat U E. my toeschikke declaratie van 't geene by U E. ende den Heere Advokaat verdient oft verschooten is, op dat ik zie oft men aan de kosten geraaken kan. Wijders zoo verdriet my grootelijx langer te beiden naa de menigmaals verzochte consulte over de zaak van de Hilferfommers. Gebreekt het den Heere Stryen aan tijdt, zoo heeft U E. zich hierin van andren te dienen: gemerkt my nu wederom voorgekoomen is, dat partyen mede tot accoort geneegen zijn. U E. gelieve my te verwittigen van den ontfank dezes; ende vervolgens van 't succes der zaake tegens Lambert Aaltzoon.

Onder den bovensten brief gestelt aldus.

Mits d'absentie van den Procureur, die in de zaake tot Naarden gedient heeft, en heb ik de bygaande stukken niet eerder konnen bekoomen, dan op deezen avondt. Heb dezelve alzo in der haast moeten doorzien, ende bevonden, dat daar ontbreekt de verklaring van de Medicijnmeesters ende Chirurgen, die de wonde

niet lethaal verklaart hebben, zonder nochtans t'affirmeeren, dat de vrouw daar aan niet gestorven was. Ik zal daar van die verklaring vorderen, ende zien naa te zeinden. U E. gelieve toe te zien, oft yet meer substantiels mangelt; ende zelfs oft alle Acten 't zeegel hebben.

513.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

BY mijnen laatsten heb ik aan U E. gericht zekere ordonnantie van de Heeren van de Rekeninge, en de quitantie, om door Sr. van der Kindert van den Rentmeester Colterman betaaling gevordert te worden. Haar doolen waar my leedt; lief te verstaan dat U E. die ontfangen hadde. De wijn mondt ons zoowel, dat mijn huisvrouw op niemands compas dan van U E. liever t'zeil zouw gaan, om een halve aam Rijschen wijns te bekoomen, zoo U E. daar raadt toe weet; zoo niet, om noch een tiersken van den zelven: want denken daaraan niet genoeg te hebben. Ik versta dat de Heer Brasser zich ontschuldigt heeft van den last der Ambassade, uit bedenken dat hem de gunst der Algemeine Staaten ontbreeken zoude. 't Waar my anders aangenaamer geweest: ende zoo U E. hoort dat 'er noch hoop is tot zijner E. vordering derwaarts, zal 't geirne verneemen. De Heer Kats wil men dat vast gaat in de plaats van den Heer Pauw. Godt geeve dat het hem ende den lande zaalig zy; U E. huisvrouw onze beminde zuster, haare gezondheid, ende U E. beide de vulte haarder deugdzaame begeerten, naa wensch,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
13 van Zomermaandt 1636.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

514.

Aan R O B E R T V A N D E R B U R G,

Procureur in den Haage.

Mijn' Heer,

BY mijnen laatsten van eergister heb ik U E. gezonden de stukken dienende tegens eenen Lambert Aaltzoon van Eemenes, met ernstig verzoek, dat U E. die zaake gelieve te behartigen op 't hoogste, om der consequentie wil. Vertrouwe alles U E. wel zy ter handt gekoomen. Nu zeinde hier in de Acte van verklaring der Medicijnmeesteren en Chirurgen; gedraagende wel, dat de wonde niet lethaal geweest is, maar niet dat de patiente daar aan niet zoude gestorven zijn. Ende staat t'overweegen, dat zoodaane violentie in haar eigen huis, ende quetsing aan een' vrouwpersoon van 80 jaaren, haar lichtelijk zulk eenen schrik ende alteratie kan hebben aangejaagt, dat zy daar aan gestorven zy. Wijders zeinde hier nevens etlijke copien, overgeleevert door partye adverse. Uit welke copien ik speure, hoe by haar geallegueert wordt, dat de Justitie van Utrecht al zoude informatie van 't delict genoomen hebben op den 7 Maart 1635 ende den delinquant geciteert tegens den 16 der zelve maandt, ouden stijl, 't welk zoude zijn den 17 ende 26 naa den nieuwen stijl; ende dat daar meede wordt gepretendeert preventie.

Maar

Maar is te confidereeren, dat de voorfz. informatien zoo tijdtlijk niet en hebben kunnen genoomen worden in fufficiente forme, gemerkt de patiente toenmaals noch leefde. Ook heeft mijn fubftituit haar zelve gehoord in prefentie van Scheepenen, ende terftondt naa haar overlijden geprocedeert tot fchouwinge, daar men twee oft drie daagen meede beezig geweest is, mits men eenen Medicijn ende Chirurgien van Amersfoort en Weefp moest ontbieden, dewijl die van Naarden difficulterden zoo wigtig een' zaak alleen over hen te neemen: ende is over zulx de verklaring gedateert den 29 Maart nieuwen ftijls. Voorts wanneer het Arrest op des delinquants goederen gedaan zy, is my niet indachtig, maar U E. zal 't vinden op de Acte, gevoegt by onze ftukken van 't proces. U E. zal ook aldaar vinden Acte van cautie voor 't gewijsde van Scheepenen van Naarden, mitsgaaders, hoe partye geappelleert hebbende van fententie contrarie op zijn' exceptie declinatoire, 't zelve Appel heeft defert laten loopen. Waar uit my dunkt wel bondiglijk geinfereert te kunnen worden, dat de Delinquant zich met het geene t'Utrecht gepasseert is niet behelpen kan. Ook is van daar aan my verzocht informatie, lange naa dat de zaake tot Naarden geintenteert was: 't welk genoeg bewijft, dat hunne Informatien infuffifant waaren: doch weete als nu hunnen brief niet te vinden. U E. gelieve zich t'evertueeren, zoo veel als moogelijk is, om te obtineeren betaaling van boeten en kosten onder cautie, ende my te verwittigen van den ontfank deezer, ende der andre ftukken; ende zy den Almoogenden in fchut en fcherm bevoolen, nevens vruntlijke groetenis van

In haast, van den Huize te Muiden,
den 13 Juny 1636.

U E.
Weldienstwilligen
P. C. H O O F T.

515.

Aan NICOLAAS VAN KINSCHOT,
Advocaat Fiscaal.

Mijn Heere,

Volgens U Ed. goedtdunken, heb ik ordre gegeven, om in hechtenis te neemen Mr. Wijbrandt Jacobfzoon, zoo fors een' boef, naa ik hoore, dat hy altydts met een pistool oft twee gewaapent gaat, ende twee mansperzoonen, zijne vrinden oft maagen, elken met een vuirroer t'zijn huize houdt vernachtende; zulx men, om de Schouten en dienaars in geen merklijk gevaar huns leevens te ftellen, een' goede geleegenheid, die gefchaapen is lichtlijk te verfchijnen, zal dienen waar te neemen. Ondertuffchen gelieve U Ed. my d'informatien van zijne manflagt, gedaan in de Loosdrecht, ende van 't geen hy desgelijx meer mag bedreeven hebben, naa dat U Ed. laaste fchrijven fchijnt aan te wijzen, my toe te fchikken, mitsgaaders 't geene wijders onder U Ed. beruft, dat ter zaake kan dienftig weezen. In verwachting bidde den Almoogenden U E. met alle de haaren in eere en voorfpoedt te handthaaven, ende in haare beste gunfte,

Mijn Heere,

Van den Huize te Muiden,
den 15 Juny 1636.

Uwer Ed.
Toegeneigden dienaar
P. C. H O O F T.

516. Aan

516.

Aan ROBERT VAN DER BURG,
Procureur in den Haag.

Mijn Heere,

OP den 11 deezer heb ik aan U E. gericht een paquet, ende op den 13 een ander, met verscheide stukken, raakende zekre zaak tegens eenen Lambert Aaltszoon, van wien ik te Hoove gedagvaardt ben tegens maandag naastkoomende precis, ende dien dag al. Nu vinde my tot noch toe zonder eenig antwoordt, ende diesweege in peine, oft U E. uit den Haag oft krank zijn mogte; in welken geval nochtans ordre gestelt dient. U E. gelieve my te doen op 't spoedigste weten, waar ik my toe verlaaten zal; ende Godt behoeve dezelve in genaade, nevens vruntlijke groetenis van

U E.

In haaste, van den Huize te Muiden,
den 17 Juny 1636.

Weldienstwilligen

P. C. Hóóft.

517.

Aan GERAART STAAKMANS,
Gemagtigden van Vrieslandt ter Algemeine Staaten.

Mijn Heere,

DIt komt van intree t'zijner gunste te geeven aan mijns gelijken; arm van middel om dienst te doen, rijk van noodt om hulpe te bedelen. Over eenige jaaren heb ik, op handtschrift der Ed. Mog. Heeren Staaten van Vrieslandt, ende des Heeren Ontfangers Aismaas 6000 guldens verstrekt; over elf maanden, herbetaaling der zelfste penningen verzocht: maar tot althans toe, nocht hoofdtgeldt, nocht het verloop, dat al in 't eerst van Sprokkelmaandt leestleeden verscheenen was, kunnen verwerven. 't Welk, als yet wederwaardigs oft bedenkelijk, mijn verdriet in 't wachten te grooter maakt. Neemende derhalven mijn toevlucht t'haarwaarts, verstitout ik my dit smeekschrift voor te draagen aan U E; met ootmoedig verzoek, zy gewaardige zich my eenen vinger haarder heusheidt te bieden, 't zy by voorschrijving, oft opening van eenigen anderen weg, waardoor ik, gevolglijk aan 't mijne geraaken mooge: langer verstek van 't welke niet alleen my, maar misschien 't Landtschap zelf ontrieven, immers luttel betaamen zoude; gelijk U Ed. veel beeter dan ik bevroeden kan. Ende verbeidende hierop een toeverlaatig antwoordt, beveel ik van heeler heeter harte, met aanroeping Godts tot handthaaving der eere en voorspoedt van U E. in haare beste gunste,

Mijn Heere,

Uwer Ed.

Van den Huize te Muiden, den naaft-
leesten van Zomermaandt 1636.

Onderdaansten toegedaansten dienaar

P. C. Hóóft.

518.

Aan JUSTUS BAAK.

Mijn Heer en Broeder,

EIge gunst misschien vlaeit en verleidt my: maar my dunkt dat het mijner penne, schier afgeslooft, niet alleen in 't gewoon-
lijk

lijk werk, maar in briefschrijven, op den Haag, Antwerpen, Brussel, Zeevenbergen, Bergen op Zoom, daar (leider!) mijn zwaager Carel Hellemans gevangen is ingebracht, mits 't opzeggen der veilige hoedenissen ten platten lande, dat het, zeg ik, haar te vergeeven staat. Maar d'uwe wordt zeeker te makkelijk, zoo 't geen lui heeten mag, oft dat haar een' stomheidt is aangekoomen. Ons verlangt naa den Rijnschen wijn, gelijk de boomen verlangt hebben naa den reegen, daar zy nu in te bier gaan. Dat U E. vreeft geen goeden te vinden verwondert ons, naardien mijn zwaager Cloek zoo onlanx den besten in de kraam mijner zuster schonk, dien wy in etlijke jaaren smaakten. Ik bidde laat ons wat lekkers, doch duirzaams toekoomen, ende teffens U E. gezelschap, magtig om te beeteren 't geen 'er aan faalen zal. Gebeurt ons dit eerstdaags, lichtelijk dat ik met U E. te rug keere, om ter Weeskaamer een eindt te maaken. Weet U E. den wijzen voorleezer Vossius te beleezen om teffens uit te breeken, de dank en de vreugdt zullen te volmaakter zijn. U E. hakke dan eens 't marren af, ende zy op dien toeverlaat, met Jofrouwe zuster en alle de haaren, Gode bevoolen, naa hartlijke groete en gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Ter vlucht, van den Huize te Muiden, *Verplichten dienstwilligsten Broeder*
den 2 van Hooimaandt 1636.

P. C. H O O F T.

Zoo de Heer Reaal de Rampzaaligheeden der Verheffinge niet nevens U E. kan overbrengen, hy zy verzocht die aan U E. te behandigen, opdat ik ze met den eersten eens weeder zie.

519.

A C H A R L E S M O R G A N,

Chevalier, Gouverneur de Berghues, &c.

Monfieur,

*S*urpris de la triste nouvelle de l'emprisonnement de mon beaufrere Charles Hellemans, je me console aucunement, en le jugeant, selon une fortune telle, neantmoins heureux d'estre tombé entre les mains d'un Chevalier, qui est le vray patron de genereuseté & courtoisie. Ce que m'empesche de doubter, qu'il ne soit traité le plus gracieusement que faire se pourra en semblable occurence. Craignant toutes fois de faillir à mon debvoir, si, au dessus de mes vieux debtes à vos merites, je ne venois encores m'obliger à vostre humanité, en l'implorant à son aide. Je vous supplie du plus profond de mon cœur, que vous vous daigniez de luy prester vostre meilleur support, pour le faire sortir de sa captivité à son moindre dommage, si ainsi est, qu'on le puisse tenir de juste prinse. Et m'assurant pleinement, que vostre naturel tres noble ne voudra manquer à sa gentillesse coutumiere, ains eslargir plutost en contemplation de la servitude que je vous ay vouée des si long temps, je me recommande infnyes fois à vos bonnes graces, & en vous baisant la valeureuse main, demeure à jamais,

Monfieur,

Du Chateau de Mude,
ce 2. Juillet 1636.

Vostre plus humble & affectionné Serviteur

P. C. H O O F T.

Ddd

520. Aan

Aan JOHAN DEDEL,
Raadsheer s'Hoofs van Hollandt.

Edele, hooggeleerde, wijze, voorzienige Heere,

VErwittigt zijnde, hoe de zaak tusschen my ende Lambert Aaltszoon van Eemenes, dienende voor U Ed. ende mijnen Heere de With, in advis gehouden is, vind' ik my gepraamt door 't groot belang der zelve, U Ed. wel dienstig ende ootmoedelijk te verzoeken, om de goede handt aan te houden, dat het gemelde advis op 't spoedigste mooge geuit worden. U Ed. gelieve my de vrymoedigheidt deezes aanmoeyens, die my van U Ed. courtoisie ende eertijds geproefde, hoewel onverdiende, geneegenheidt t'mijwaarts gegeven is, te vergeeven, ende gunstig inzicht te neemen op de consequentie van dit stuk, zijnde zoodaanig, dat 't en zy de voorsz Lambert Aaltszoon de sententie van Naarden voldoe by provisie, ende onder cautie, ik voortaan geschaapen ben, van alle gecondemneerdens gequelt te worden met appellatie, ende om een' geringe boete, te draagen de kosten van processen, daar duizenden aanhangen. Ende in toeverlaat, dat U Ed. zich gewaardigen zal, my ook deeze weldaadt te bewijzen, bid ik Godt den Almagtigen, U Ed. met alle die haar lief zijn, in eere en voorspoedt altijds te bewaaren, ende in haar beste gunste

Edele, hooggeleerde, wijze, voorzienige Heere,

Uwer Ed.

Van den Huize te Muiden,
den 5 July, 1636.

Onderdaanen verplichten dienaar

P. C. HÓÓFT.

Aan ANDRIES DE WITH,
Raadtsheer 's Hoofs van Hollandt.

Edele, hooggeleerde, wijze, voorzienige Heere,

VErwittigt zijnde, hoe de zaak tusschen my ende Lambert Aaltszoon van Eemenes, dienende voor U Ed. ende mijnen Heere Dedel, in advis gehouden is, vind ik my gepraamt door 't groot belang der zelve, U Ed. wel dienstig ende ootmoedelijk te verzoeken, om doch de goede handt aan te houden, dat het gemelde advis op 't spoedigste mooge geuit worden. U Ed. gelieve my deeze importuniteit te vergeeven, ende gunstig inzicht te neemen op de consequentie van dit stuk, zijnde zoodaanig, dat, 't en zy de voorsz. Lambert Aaltszoon de sententie van Naarden voldoe by provisie, ende onder cautie, ik geschaapen ben van alle gecondemneerdens getravailleert te worden met appellatie, ende om een' geringe boete, te draagen de kosten van processen, daar duizenden aanhangen. Ende in toeverlaat, dat U Ed. zich gewaardigen zal, my met deeze weldaadt te verplichten, bid ik Godt den Almagtigen U Ed. met alle die haar lief zijn, in eere en voorspoedt altijds te bewaaren, samt

Edele, hooggeleerde, wijze, voorzienige Heere,

eenige plaats in haare goede gunste te verleenen aan

U Ed.

Van den Huize te Muiden,
den 5 July 1636.

Onderdaanen toegedaanen dienaar

P. C. HÓÓFT.

522.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

U E. is een eerlijk schuldenaar, die 't hoofdgeldt met fret van fret betaalt, naa beloop des tijds, in stof van brieven. Lief is my, dat U E. dochter, ende voorneemelijk Joffrouwe zuster, aan de beeter handt zijn. De penningen ontfangen van den Rentmeester Colterman, gelieve U E. mits aftrekkende de 23. gl. voor den wijn, te betaalen aan Sr. Carel van der Wyen. Den Rijnschen zoek ik niet om de gezondtheidt, maar om den Imaak, ende U E. nevens gelijke vrienden, daar mee t'onthaalen. Dies zal wachten tot dat'er yet puiks komt; ende, daarentusschen, op noch een half tiersken van de soort die wy nu drinken, ende naa U E. zeggen, te krijgen is. 't Welk geschiedende, zullen 't dan voorts met een halve aam Rijnschen wel afzien. Daarentusschen dank hebbe Sr. van der Kindert voor demoeite, U E. desgelijx; ook voor de eere der onweetenheidt, my toevertrouwt van U E. noopende 't wijnproeven. Zoude my daarop verhoovaardigen, maar (ach arme!) heb 'er niet eigens aan. Want de wijn geschonken ter begraffenis van mijn zwaager Cloeks kindt, was op geen eenen dag te noemen met den kraamwijn, ende scheelde zoo veel als geboorte en doot, gelijk 't betaamde; was ook te goet om alzo voor ruig voer verslonden te worden, ende daarom gespaart voor de lekkere tongen der vandende vrouwen. Zaalige bottigheidt, die den Rijnschen van den Franschen niet onderscheiden kan. De tijdingen, die U E. schrijft, zijn zeeker wenschelijk; mogtenze maar waar wezen. De loopmaaren luiden, dat echter de Luikenaars in be-raadt stonden, van eenige schattingen in te ruimen aan den Bisschop. Dit doet my duchten, dat zoo vry niet en zijn, oft hun en sleept noch een groot eindt kettings aan 't been naa. Godt geeve een beeter, ende alles wat zaalig is aan U E. en al haar liefdoom, gelijk van heeler harte wenscht,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
6 van Hooimaandt 1636.*Verplichte dienstwilligste Broeder*

P. C. H O O F T.

523.

Aan C A S P A R B A R L Æ U S,

Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
der Stadt Amsterdam.*Mijn Heere,*

NEmmermeer heeft men veel aan vrienden, welker geest binnen 't lijf gebannen is, ende dikwijls met verbodt van de neuz' eens daar buiten te steeken: maar by tijde huns afweezens, niet met allen. Uws gelijken, daarentegen (zoo z'er zijn) quetsen zy met 's lichaams afwezigheidt; zy zalven met vanding door uitgezonden geest; die geenzins, als de flek aan haar hoorentjen, oft de schildtpadt aan haar harnas, veel min als de mossel in haar schelp, vast is: maar meeningen heerlijken uittogt doet, tot verquikking der minzuchtige zielen, die om zijn' schoonheidt quijnen. Jaa die van U E. maakt ook andre gaande, om hunne wicken te proeven, den uwen naa te vliegen,

Ddd 2

ende

ende ons in deeze eenzaame vankenis te bezoeken. Maar (ach arme!) de mus, opgeblaazen van 't lof uwer veirzen, ende misschien om 'er haar'ooren op 't best van 't spel te doen uitscheiden met zoo zoet een' mondt, heeft, eer de gedichten der Heeren Plemp ende Vondel hier haavenen konden, haaren staart gelicht, en haare minnaares met eindelooze treurlust gelaaden. Onuitschrijflijk is dat schreyen van heete traanen, dat kermen, dat misbaar van de twee oudste meiskens.

*Lamentis, gemitùque, & fœmineo ululatu,
Teëta fremunt, resonat magnis plangoribus æther:
Non aliter, quam si immissis ruat hostibus omnis
Carthago.*

[— — 't Gebou dreunt van 't gerucht,
En 't yffelijk geschrei der vrouwen, al de lucht
Aan 't galmen op misbaar en angsten, die elk persten:
Als of de vyant quaam met kracht ter poorte inbersten,
't Aaloude Tyrus of Karthago ging te grondt.]

Dank, evenwel, hebbe 't geluk hier voor, dat haare dus bijster een' ontsteltenis toekomt, om dat zy van geen lastiger misquaam weeten. Want meerder ramp (mijns ervaarens) wiegt doorgaands den minder in slaap. Ik melde dit niet, om U E. pen tot meêdoogen,

*(quanquam, quis, talia fando,
Myrmidonum, Dolopumve, aut diri miles Ulyssæi
Temperet à lachrymis?)*

[— — Hoewel wat Myrmidonsch soldaat,
Wat Doloper, of wie van wreede Ulisses bende,
Zou, zonder traanen, die verwoestinge en elende
Verhaalen?]

oft tot den arbeit van eenig troostdicht te beweegen, dat quaalijk laten konde meer naa edik dan naa oly te smaaken. Alle beklag van rouw waar een wrijten in de wondt: ende

— — *infandum renovare dolorem.*

[Den onuitspreekbren rouw vernieuwen.]

Liever (ontbraak my 't hart niet) zoud'ik het waagen, met U E. te moeyen (schoot haar eens een bedorven uurken over) dat haar geliefde ietwes t'ontvouwen van de vreugde, genooten in dat edel gezelschap van de Heeren Wijts, van Zuilichem, en andere overvliegers, elken in 't zijne; uitgezeidt de waardt. Dat banket (gebeurd' hem zulks) dard'aan dat van Plato niet wijken; maar zoude, nevens het zelfste, handt aan handt, en met gelijke schreeden, den weg der onsterflijkheid gaan op wandelen. Dan, 't waar te hoog gezien, en te veel gevergt. U E, derhalven, laate aan haar doove oor hooren dit voorspel van te onbeschoft een' vrymoedigheidt, dat gebaayert wordt van de overmaatige minne, waar meê U E. doorluchtig vernuft mijn' harssen bevangen en bedwelmt heeft.

Improbe amor, quid non mortalia pectora cogis?

[O min, waar toe vervoert gy 't menschelijke hart?]

Maar U E. laatst hier zijnde, zeide ons eenige der hondtsdaagen toe. Zoo haar dat doorgewaaidt is, oft beloften niet binden, zy gunne 't ons

ons uit genaade. Dit gebedt verftout zich eindtlijk, met geyouwen
handen, aan haare voeten te brengen,

Mijn Heere,

Uwer E.

Van den Huize te Muiden, den
10 van Hooimaandt 1636.

Verplichte toegedaanfte dienaar

P. C. H O O F T.

524.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

't **I**S waar, dat het weeder de pijpen ftelt. Maar pijpeftellers zijn
gemeinlijk ongeftaadig. Ende oft het hartnekkig bleeve, de kar-
roffen paffen daar niet op, oft paffen'er op. Altijdt een getente fchuit
met 2 of 3 paar riemen, zouw haalt, over Weefp, herwaartsvliegen.
Dies benieuwt my, dat U E. zoo ras het vaantjen leggen laat. Ay
lieve vervat de zaak: 't waar zonde dat ze niet voortging. Deeze
roode avondtftondt belooft ook eenen fchoonen morgen. Ende zoo 't
op zaaterdag niet vallen kan, 't zy dan op zondag oft maandag.
't Zouw my eeuwelijk wroegen, het zoo quaalijk gemaakt te hebben
met den Heere van Zuilichem, dat zijn' Ed. geftr. niet te verbidden
waar tot een etmaal ongemax, om ons en deeze plaats te vereeren,
met al het gezelfchap, dat haar gelieven zal meede te leiden. U E.
legge alle haare konften, beweegreedenen, en welfpreekenheidt te
koff, nevens mijn' dienftige beede, om dit te verwerven. Dat de Heere
Reaal mangelt, moeit my. Maar hoope dat d'andre zullen hun woordt
ftaan. 't En zy dat U E. dit werk weet door te drijven, zy maake vry
rekening, dat haare behendigheidt en beleikunde by ons afflaan zal.
Mévrouw aan boordt te leggen, ende haaren broeder, die meede
hartlijk welkoom zijn zal, te hulpe te neemen, zal moogelijk groote
baate doen, door't geloof dat ik op haare edelmoedige goedthartigheidt
ftel. Derhalven wil op hoope leeven, tot naader antwoordt van U E.
't welk by den veerman, oft (is 't noodig) by afgezonden boode t'mij-
nen kofte kan afgeveirdigt worden. Den wijn hebben wy ontfangen.
Zullen ons door't ftartjen redden, om 't vat over te zeinden, en nieu-
we koften te fpaaren. Dank hebbe U E. voor 't bezorgen van mijns
zwaagers zaak: ook voor de verklaaring van den Kardinaal Infant. Hier
hebben wy verbodt, uit naam des Raadts van Staate, van volk te
laaten werven, door den kornel Loizon, ten behoeve des Franschen
Koninx. Wat mag dit te zeggen zijn, dat men zijner Majesteit wei-
gert 1000. man te lichten, tot aangroey haarder Duitsche benden?
De reede wordt verzwegen. Kan U E. 't oog in 't geheim krijgen,
't zal my lufte aan een kant te lekken. Godt behoeve U E. en alle de
haaren in genaade, ende in haare befte gunfte (gelijk ook de Heer
van Zuilichem gebeden zy)

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Ter vlucht, van den Huize te Muiden,
den 17 van Hooimaandt 1636.

Verplichten dienftwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

Aan **CONSTANTIÏN HUIGENS**,
 Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
 van Oranjen.

Mijn Heere,

* *Edmund*,
Hertog van
Clarence,
broeder van
Eduard den
Vierden.

Zijn die overaardige veirzen Uwer Ed. Gestr. ingeblaazen van dien westen windt; gezeegende Zephyr: ik houd'hem voor den alderbraafften stooker, om Poëtische geesten te heeten. Oft weet U Ed. Gestr. zoo lekker' een hartlaaffenis uit het Y-en Zuiderzeevocht te puuren; 't vlugge paardt, daar men zoo veel af tureluurt, mag zijn' wieken wel hangen laten, en zijn' kraamery opbreeken. Zot, en niet zat, zou men zich zuipen in dat bekoorlijk nat. Wat Engelsman was 't ook? immers een Koninks broeder*, die uit velerley weegen naa d'andre wereldt, de malvazeipijp voor de keur nam? Hadt hem zulk sap moogen gebeuren, ik zorg van zijnent weege (dun van tong' is dat volk) dat hy vuuriger om een lange doodt, dan om een lang leeven zou gebeden hebben. Oft 'er de Heer Barlaeus gelijke smaak uit kaauwen zal, daar slaa ik twijfel aan, om dat U Ed. Gestr. zijner E. zoo op de teen treedt. Doch 't quaadst dat 'er af koomen kan, legg'ik eenen Jamber oft jammerzang te zijn; die al meê zijn geur heeft. t'Mijnent is het droog werk: behalven dat mijn zoon schijnt eenige kitteling van dichten in het hoofd te krijgen. Te middag sprak men van zijn' zuster een masker te doen draagen, om wit te gaaren. Dan (zeid' hy) zouw ze zwarter dan nu zijn. Ik konde hem geen ongelijk geeven, en teekende die kaats, als U Ed. Gestr. zien kan. De stof heeft hy verschaft: 't maaxel is mijn: plat genoeg zeeker: dan altoos een' vernieuwing. En de menschen zijn 'er zoo aan, dat hun vaaken bet lust, beeter om arger te wisselen, dan zich gestaadelijk aan 't beste te houden. 't Zal ten minsten dienen, om den tijdt te lengen, die Uwer Ed. Gestr. doorgaands te kort valt. Zoo deedt z'ook my in 't bywezen Uwer Ed. Gestr. de ooren der welke, zonder dat, aanstendiger van my (ducht ik) zouden gepijnigt geweest zijn, ter gunste van mijnen zwaager Karel Hellemans. De zaak is Uwer Ed. Gestr. bekend, en zal haar, (vertrouw ik) en mijnen Heere haaren broeder, den Geheimschrijver van Staate, ter harte gaan: gelijk van harte bidt, met ootmoedige gebiedenis aan beide, samt aan Mevrouw van Zuilichem, nevens wel hoo-ge dankzegging' voor de eere van haar bezoek,

Mijn Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muiden, den
 25 van Hooimaandt, 1636.

Onderdaanste toegedaanste dienaar
 P. C. HOOFT.

Joffrouw Lijsbeth lapt haar' kaaken
Met sluweel, oft wat satijns.
't Aanzigt, om aan wit te raaken
Krijgt, tot korst, een' zwarte grijs.
Slaat ze niet te deege mis?
Bleeken wil z', en gaat het maaken
Bruiner dan 't van zellef is.

526.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

OVeraardig zijn de Latijnsche Dichten van den Ridder Huigens. Onze wijn, hoewel goet, is zoo ryzende op de tong niet, als die in de ooren. Ik antwoordde zijner Ed. Gestr. maar in 't rijme-loos. Want het is met my een doô stroom van veirzen. Doch zeind' er 6 of 7 by, welkers stofvinding mijnen zoone toekomt, my alleen't maaxel. My zal vrundtschap geschieden, dat U E. den Heere Vossius eens vraage naa den naam des geenens, die de verdaadiging des Prinsen in schrift uitgebreidt heeft. * Ik meine uit zijn E. verstaan te hebben, dat het 's Prinsen Hofpreeker geweest is, ende waande te voeren, dat het uit Aldegondes kooker gekoomen was! Maar zijn E. zeide my, dat Aldegonde te dier tijdt zich in Duitslandt vondt (om wat boodtschap wist ik gaarne)† ende keerende van daar, oft hoorende van dit werk voor zijn weederkeeren, zoude gezeidt hebben: *Nu is de Prins een doot man.* U E. zoekt dank te geeven voor de ziere van alhier, maar moet zelve dank hebben. My zal benieuwen oft de Schijnheilig in dat harde weeder, op het t'huiswaarts keeren zoo smeurig heeft kunnen kallen als op 't herwaarts koomen, dan oft 'er toen geen ooren voor hem waaren. Mijne dienstige gebiedenissen gelieve teffens t'ontfangen voor de Heeren Professooren, ende voor U E. en Joffrouwe zuster, die Godt in genaade, met alle de haare behoede, naa wensch,

* *Monfieur de Villers.*† *Aldegonde, naar Duitslandt aan den Keizer, ter zaake des landts, afgezonden by de Heeren Staaten. De Heer Grotius hadde dit ook aan den Heer Vossius gezegt.**Mijn Heer en Broeder, van*

U E.

Ter vlucht, van den Huize te Muiden, *Verplichten dienstwilligsten Broeder*
den 25 van Hooimaandt 1636.

P. C. H O O F T.

Daar t'Amsterdam zijn goede tijdingen, zoo Sr. van der Wyen my schrijft, maar zonder wiffen boode. Hoort U E. yets, zy gunne 't ons: ende met eenen, hoe de vrienden zich aanschikken, oft wat andre schuldenaars schijnen by der handt te zullen neemen, om aan 't hunne te raaken.

527.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

WAt mijn Heer en Broeder Bartelotti my schrijft, kan U E. zien uit den nevensgaanden; ik geene zeekerheid, nocht van dag, nocht van stonde, wanneer wy de Heeren verwachten zullen. Wy dienen nochtans wis te gaan. Derhalven gelieve U E. met zijn' E. ende den Heere van Zuilichem, samt d'andre Heeren, te weeten Reaal en de Professooren, te handelen, om klaarbescheidt, ende my, by bren-ger deezes, die daar naa toeven zal, te verftendigen, tegens wat mid-dag oft avondt het gezelschap hier zal zijn, ende hoe sterk. Want zoo de zusters van mijn' Heere Huigens, met haare Ed. mannen ons de eere gunnen van daar onder te zijn, zullen hartelijk welkoom weezen. 's Middags hier te eeten, ende noch voor den avondt de nieuwe landen te bezigtigen, waar een' ydele aanslag! Zoo 't hunne E. E. gelieft hier te vernachten, dat 's een ander, ende zullen daar raadt toefchaffen, mits verkundtschapt zijnde. Dat doch de wijn niet en faale op morgen hier te zijn. U E. hebbe hier meede mijne dienstige groete en gebiede-nis

nis, met verzoek om dezelve te doen aan alle de Heeren, ende blijve den Almoogenden bevoelen,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

In haast, van den Huize te Muiden, *Verplichten dienstwilligsten Broeder*
den 26 van Hooimaandt 1636.

P. C. HÓÓFT.

't Mogt' koomen, dat, met dit weeder, de draaiboom by Amsterdam geslooten wierde: in welken gevalle ik meine dat de Heer Burgermeester Bikker, als Ambachtsheer van stadts weege, U E E. dien wel zal doen openen.

528.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

DAt de koopman eenen goeden Poëet aan U E. bedorven heeft, zeggen U E. rijmelooze gedichten. 't Is echter ruim zoo lijdelyk, by oft de Poëet den koopman bedorven hadde, om zijn' dochters, in plaats van veldthoenderen, met malse (zoo geen' malle) woorden te aazen, gelijk men van Maagerheintjen zeidt, die zijn' verkens met een praatjen hieldt; ende om haar, in plaats van goude en zijde laaken, met keurssen van laauwer en klimop te doen pronken. Want, zeeker, in zulk een' weide zoud'ik haar lankzaam leggen zoo vet te worden, als men ze in Italië wenscht; ende wat groens moest'haar lusten, hadden zy liever met dat dorbaar tuig, dan met satijn en fluweel, voor den dag te koomen. Derhalven mag U E. wel zeggen, dat de Schijnheilig zijn weetjen weet. Hier by keert het boekjen van den Heere Vossius, die des dank hebben moet, en grooter hebben zal, zoo 't zijner E. gelieft, nevens U E. over acht daagen, onze pruimboomen te koomen helpen verlichten van den last die der twee heeft doen scheuren. Wy zouden 'er etlijke te lijf slaan, ende midlerwijle twee vliegen met een' lap; gaande tefens te gast op onze gasten, die zoo lekker, en daarenbooven gezondt voor de ooren zijn. Maar het diende te geschieden zonder 't voorig jagten naa huis, ende met voordacht om een donkertjen twee oft drie over te blijven, en ons bescheidenlijk dronken te zuipen, aan de smaakelijke most, die dien Socrates uit den mondt vloeit. Als my dat gebeuren mag, denk ik om den Griekschē kok, die zich roemde, dat hy met de puure geur zijner gerechten de luiden by de neus boeide, als zy voorby zijn' winkel gingen: ende zouw lichtlijk zeggen, met den Florentijn van d'Academy der builkist, die een verken aan de zeuny voor zijn blaazoen voerde,

Ambrosia e Nettar non invidio à Giove.

'k Beny Jupijn Ambroos en Neëtar niet.

Belangende den wijn; ik heb hem (mijns weetens) niet gelaakt by U E. Bekenne evenwel, dat mijn zwaager Cloek den staart voor 't volle vat verloor. Dit is (zal U E. zeggen) met den staart steeken. Zeeker met dien niet: hy is uit: ende de ton gaat hier nevens, om, met wat beeters daarin, t'onzen huize bestelt te worden, zoo U E. beezigheidt toelaat op deeze kraamery te letten. Maar U E. heusheidt is zoo krafftig, dat zy raadt weeten zal om zoo een lapken uit haaren dieren tijdt te scheuren. In toeverlaat te dien, gebieden wy ons wederom dienstelijk t'uwē E. die, neevens Joffrouwe zuster en alle

alle de haaren , den Algoeden bevoolen zy , ende hartgrondtlijk gegroet ,

Mijn Heer en Broeder , van

U E.

Van den Huize te Muiden , den
31 van Hooimaandt 1636.

Verplichten dienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

Mijn zoon , schijnende eenige ritseling van Poëtsche grilligheidt te verneemen , zeide laatstmaals over taafel , als men sprak van zijn zuster een masker te doen draagen , om wit te gaadren , dat zy dan zwarter dan nu zijn zouw. Welke stof van hem ontfangen , ik tot het onderstaande maaxel gebragt heb , ende gezonden aan den Ridder Huigens , tot lenging van den tijdt , die zijner Ed. Gestr. staåg te kort valt. Het zal U E. eeven alleens moogen dienen.

*Joffrouw Lijsbeth lapt * enz.*

* Ziet des
525 Brief.

529.

Aan M A U R I T S H U I G E N S ,

Secretaris van Staate.

Mijn' Heere ,

U Ed. zal buiten twijfel , door haaren broeder den Heere van Zuidlichem , bericht zijn , ook voorder uit mijnen Schoonbroeder Carel Hellemans , brenger deezes , verstaan kunnen , wat hy aan d'Ed. Mog. Heeren Raaden van Staate te verzoeken heeft. Alhoewel nu U Ed. ingeboorene heusheidt my verbiedt te wantrouwen aan haare behulpzaamheidt , die hem zoo grootlijx kan te staade koomen ; zoo heb echter niet kunnen leedig staan , van dit papier te laaden met frisch ende wel eerbiedig verzoek , dat U Ed. gelieve de goede handt aan te houden , ten einde hem 't zijne geworden mooge , ende noch , met deezen knoop , te vestigen de voorgangene verbintenissen , waardoor zich belijdt eeuwelijk te moeten blijven ,

Mijn' Heere ,

U Ed.

Van den Huize te Muiden , den
31 van Hooimaandt 1636.

Verplichten ootmoedigen dienaar

P. C. H O O F T.

530.

Aan de Ed. Mog. Heeren de Raaden van Staate der
Vereenigde Nederlanden.

Edele Mogende Heeren ,

Al zoo de broeder mijner jegenwoordige huisvrouw , Carel Hellemans , woonachtig op zijn huis tot Deuren , ende begreepen onder de gemeine Sauvegarde van dat dorp , is opgehaalt , ende ingebragt tot Bergen op den Zoom , by misverstandt , zoo ik bericht ben ; ende de Heer Gouverneur nochtans zwaarigheidt vindt in 't ontslaaken deszelven , zonder alvooren daartoe expresse ordre te hebben van U Ed. Mog: zoo is deeze , om zijne requeste te verzelschappen met mijn wel eerbiedig verzoek , dat U Ed. Mog. gelieve gedient te zijn met goedertieren inzicht te neemen , zoo op de gunstwaardige gedachtenis van wijlen zijnen vaader Arnout Hellemans , die , Kornel binnen Antwerpen ten tijde van 't beleg , eertijds meede om de gemeene zaake deezer landen heeft moeten lijden , als op 't gewigt zijner redenen , en de ootmoedige beede van my , die altijdts trach-

E e e

ten

ten zal deeze weldaadt naar behooren te verschuldigen; aanroepende de Goddelijke genaade over Uwer Ed. Mog. regeeringe, ende gebiedende, op 't nedrigst in haare beste gunste,

Edele Mogende Heeren,

Uwer Ed. Mog.

Van den Huize te Muiden, den
31 van Hooimaandt 1636.

Onderdaanen toegeneigden dienaar

P. C. Hóóft.

531.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe,

DE pruimen beginnen all' teffens, op een bodt, te rijpen, en te roepen Tesseltje, Tesseltjes mondtje. Etlijke deuntjes van Belufar en andre roepen daar tegen aan, Tesseltje, Tesseltjes keeltje; daar zy geirne van gezongen waaren, ende wenschten wel dat U E. Joffrouwe Francisca te hulpe meêbragt. Wat ik haar zeg, Tesseltje zuft; Tesseltje heeft pen nocht inkt, om een briefken te beantwoorden; zy neemen 't niet aan, ende willen dat ik U E. uit den droom wekke. Op, op dan,

Roozemondt, hoor je speelen nocht zingen?

Wy verwachten U E. op 't spoedigste, met U E. dochter, ende Joffrouwe Duarte met haar' E. man: maar een briefken voor uit, om wat gissings te moogen maaken. Ondertusschen zullen wy in den windt zien, ende happen naa den geen en die van Alkmaar komt; en snuffen oft hy naa U E. adem riekt. Godt behoede U E. op de reize, en eeuwlijk in genaade, met alle die haar lief zijn, gelijk van heelen heeten harte wenscht,

Mejoffrouwe,

Van den Huize te Muiden, den
eersten van Oestmaandt 1636.

U E.

Verplichte dienstwilligste

P. C. Hóóft.

532.

Aan CASPAR BARLÆUS,

Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
der stad Amsterdam.

Mijn Heere,

Die geen betaalen in den zin heeft, moet zich hoeden voor nieuwe verbintenis. Voorheene had ik slechts vlugge toezegging, nu 't zwart in 't wit: want U E. schrijven bekent een daageraadt aan onze pruimen belooft te hebben. 't Ontslaan van de beloften staat het aan den beloover? Indien U E. haar, zy schelden U E. niet quijt: veel min ik, die een scherp maaner ben, en gasten op U E. genoodigt heb. Op morgen oft overmorgen ten langsten, zal tot Muiden Joffrouw Tesselschade zijn. De vermaarfte van 't landt, dunkt U E. die een haaven om verby te zeilen?

Dic aliquem, sodes, dic, Quintiliane, colorem.

[Quintiliaan, wat schijn van reede steekt hier in?]

Een man een man, een woordt een woordt, zeggen d'Amsterdammers, waar onder U E. nu gerekent wordt. Dan verwacht' ik noch een' welgeaarde, blijgeestige, kinderlooze, niet kindtsche weduwe van Naarden. Keur van pelsen. Leiden mag zich wat lijden, en de
Heer

Heer Overbeek daar naa een beurt krijgen. *Honneur aux dames,*
[De eer aan de Joffers] zei die quant.

Omnia vincit amor; —

[De min verwint het al,]

is 't roepen van den gemeenen afgodt, daar wy by zweeren. En d'Italiaan maakt 'er een dixel tot alle potten af:

Che facilmente ogni scusa s'admette,

Quando in amor la colpa si riflette.

[Wanneer men iemand mint, kan hy licht schuldt begaan;

Hy heeft geen noodt: men neemt straks zijn verschooning aan.]

Dies kan 't U E. aan geen' uitvlugt mangelen, om d'andre vrienden voor een' wyl te paayen, ende houd' ik de veirzen hier in gijzeling, tot dat U E. die kooft lossen. Maar niet wederom als laatstmaals op heete koolen te zitten: tusschen die; dat 's een ander. U E. troone (is 't mogelijk) den Heer Mostaart meê. Alle spijs zal te beeter smaak hebben met die saus. Dan zullen wy 't vonnis vellen over die doorluchtige gedichten, door weldaadt der welke ons Muiden

— Tantùm alias inter caput extulit urbes.

[t Hoofdt booven andre steên vèr uitsteekt. —]

Ook heb ik noch wat nieuws van den Heere van Zuilichem, ende spaare 't tot banket. Een gedekte schuit is goet om U E. binnen deur, over Weesp hier te leveren,

Et formidatis auxiliatur aquis.

[En strekt een artzeny voor 't wijdt gevreesde waater.]

In spijt der artzenykonst. Hoe eerder gekoomen, hoe U E. meer danks begaan zal,

Mijn Heere, by

U E.

In haast, van den Huize te Muiden,
den vijftden van Oestmaandt 1636.

Onderdaansten toegedaansten dienaar

P. C. H O O F T.

533.

Aan ANTHONIS VAN ZURK,

Heere van Bergen, enz.

Mijn' Heere ende gunstige Neef,

SLaagen zoo zwaar, schielijk, en dicht d'een' op den andren, als U E. ende Nicht U E. huisvrouw getroffen hebben, waaren machtig d'alderwilste vremden te doen suf staan van verbaastheid en meededoogen: ik zwijge van vrunden, die zoo vast aan U E. door maagschap, plicht, en geneegenheidt verknocht zijn.

Nunc animis opus immensis, nunc pectore firmo.

[Nu is 'er moedt van doen, en een stantvastig hart.]

Ik weete niet beeters dan U E. te wijzen tot haaren eigen boezem, daar zy (mijns gevoelens) allen voorraadt van troostreedenen vinden zal, die men uit de artzenywinkel der heilzaamste wijsheidt zouw kunnen haalen. Onze zielen (U E. geloove 't) zijn daar: ende konden de lichaamen ietwes dienen, ze zouden niet gemijdt worden. Maar mijn huisvrouw heeft (als uwer E. bekend mag zijn) voor deez, in gelijke geleegenheidt, eens van ontsteltenis geen gering misquaam gekreegen, ende is althans te schrikvalliger, mits wijlen mijn' dienstmaagd Aaltjen de Lange, kortelinx een zusters dochterken, dat by haar woonde, aan de smettende ziekte verlooren heeft, ende

jeegenwoordelijk ook aan dezelve teffens met haaren man leidt; waar over ik haar, tot onbekommerde bewilliging in mijn verschijnen ter begraaffnisse aldaar, niet te beweegen zie; ten welken opmerke ik ook heb moeten hier blijven, als men 't lijk van den jongen Gillon z. g. zoon mijner rechtzusterling, ter aarde besteedde. Voor my, anderzins, ik tracht ten minsten de spreuk te betrachten,

Summum nec metuas diem, nec optes.

[*Verlang niet naar de doodt, nog vrees 'er voor.*]

Weet ook, dat, *si benè spectes, ubique naufragium est* [*als men 't wel inziet, overal schipbreuk is,*] ende ben uit den aardt luttel onderhaavig aan die heftige ontroernissen. Godt zy gedankt, die U E. (van de bescheidenheid der welke ik ons vergiffenis deezer naalaatigheid beloove) ende nichte U E. huisvrouw 't zaaligste dat hem alleen bekend is, verleene; ende ons al te zaamen 't zelfste, gelijk zijn' hoogste goedertierenheid op 't vuurigste gebeden wordt,

Mijn Heere, van

Uwer E.

Van den Huize te Muiden, den
10 van Oestmaandt 1636.

Ganschtoegenegen dienstwilligsten neeve

P. C. HOOFT.

534.

Aan CASPAR BARLÆUS,

Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
der stad Amsterdam.

Mijn Heere,

DE dingen uit een ander oog te doen zien, dan zy hebben in der daadt, is niet nieuws by luiden van Uwer E. neering. Ende wat handt de Poëten hebben van de menschen, door aardige stoffeering, te brillen, en geringe zaaken te vergrooten, weet ik van heeden oft gister niet: moet eevenwel belijden, dat U E. gelaat van minzuchtigheidt my een' veër door de neus geboort heeft, ende jok voor ernst aangesmeert. Lustig heeft U E. my gehad: Doch kleene zwaarigheidt.

Enéæ magni dextra cado.

[— *Eneas handt doet my ter needer storten.*]

Daarentusschen wenscht' ik wel, dat U E. my in dien droom gelaaten, ende den eersten persoonaadje hadde blijven nitbeelden. Wat leidt 'er den toekijkren aan, oft het deunen oft meenen zy, als de rol slechts wel gespeelt wordt? Ten minsten zoud' het de Joffrouwen aan geen onderhoudt gemangelt hebben. Ende wie weet waar 't spel op hadde moogen uit koomen?

— — — *sæpe*
Factus amor verus, qui modò fictus erat.

[*De liefde in 't eerst geveinst verkeerde meenigmaal*
In waare. — — —]

* Per anagramm.

Nu zit Tesselschade (by verspelling*) Sachtseedeles, oft zy driaakel te koop had'. Fraai bescheidt (averechtsover) van den Heere Overbeek, die U E. van het liefkoozen tot het hairklooven van koopmans krakkeel verleidt heeft. Heillooze twist, die ons met het spit slaat, zonder hoop om van 't gebraân te eeten. Aan den Heer Mostaart zelf heb ik meede geschreeven: maar zijn Ed. laat ons ook in de peekel steeken. 'k Verneem 'er taal nocht teeken af. Zoo 't U E. noch

noch gelieft , oft geleege valt , in deeze week eens uit te breeken ,

Non equidem omnino vidua, aut deserta viderer,

[*'k Zouw dan niet eenzaam of geheel verlaaten schijnen,*]

zoude zy moogen zeggen , die noch zoo lang met ons denkt huis te houden. Niettemin , mits d'onzeekerheidt der koomfte van U E. die ik noode in woordtbreuk vervallen zaag , gaan hiernevens eenige prui- men , om haar ontfangen vonnis te voldoen. De zelfste mondt , die 't gesproken heeft , dient het uit te voeren. De veirzen zullen haare reisbroeders zijn. Maar 't is wel tegens hunnen dank , dat zy van hier scheiden ; ende niet dan op hoope , dat U E. hen zal doen naamaa- len door eenen bequaamen schrijver , te mijnen koste , ten behoeve van dien Bruffelschen lekkertandt. Ik verbeide dan het dubbeldt daar af : ende zoo de dichter brenger wordt ; gelukkig ,

Mijn Heere ,

Uwer E.

Van den Huize te Muiden , den
12 van Oestmaandt 1636.

Onderdaanste toegedaanste dienaar

P. C. H O O F T.

535.

Aan den zelven.

Mijn' Heere ,

d' **A** Ndre knibbel-veirzen vertrouw ik dat U E. by mijnen laaften ontfangen heeft. 't Geen hier nevens gaat was toen vergeeten , mits Tesseltjen het hadt , die 't luste wat in haare gloory te studee- ren. 't Is haar , zeidtze , geen kleene troost , een ballon te zijn , daar de armen der geleerde luiden meê kaatsen. Jaa men zouw , naa't zich aanzien laat , genoeg te doen vinden , om haar dietsch te maaken , dat het grooter vreugdt waare daar in te rusten , dan daarop af te sluiten. In U E. zin daar en tusschen zal (zorg ik) niet veel sluiten , zoo hy U E. kiesche ooren langer met zijn' roestige stem beukt ,

Mijn Heere ,

U E.

Van den Huize te Muiden , den
14 van Oestmaandt 1636.

Onaerdaanste toegedaanste dienaar

P. C. H O O F T.

536.

Aan D^r. N I C O L A A S T U L P ,

Oudtscheepen en Raadt der stad Amsterdam.

Mijn Heere ,

N Aa de koude , die U E. in 't vertrekken van hier , heeft konnen speuren aan mijn huisvrouw , iskortelinx de hitte gevolgt , doch met minder jacht (mijns oordeels) van pols , dan gister , ook zonder eenige hartklopping , benaautheidt , hoofdpijn , en onmaatigen dorst : zoo dat zy , sint het leggen , zeer wel gemoedt , vlijtig en vroolijk van geeft geweest is. Ook heeft zy wel gezweet. De drank echter , dienende om af te zetten , heeft weenig gewrocht : zulx ik duchte dat men tot het aderlaaten op den voet zal moeten koomen , 't en zy U E. 't zelve by deezen tijdt bedenkelijk vindt , om dat de koorts , al ging zy schoon op morgen zuiver af , gelijk ik meene deezen voormid- dag gebeurt te zijn , nochtans geschaapen is zoo haast niet t'eenemaal achter te blijven. Ten welken inzichte U E. best zal weeten t'overleg-

E e e 3

gen,

gen, oft ook raadtzaamer waare, dat zy zich met eenig voetbadt, voor te schrijven by U E., beholpe. Doch denk ik U E. op morgen naader kundtschap van haare gelegenheid te geeven; verhoopende 't best van de gunste Godts, den welken U E. in schut en scherm bevoelen zy, nevens hartlijke groete en gebiedenis,

Mijn Heere, van

Van den Huize te Muiden, den
18 van Oestmaandt 1636.

U E.
Gansch dienstwilligen
P. C. Hóóft.

537.

Aan den zelven.

Mijn Heere,

Gister avondt schreef ik U E. by de veerschuit, die 's nachts vaaren moest. Nu gaat deeze by afgeveirdigden waagenaar, om U E. te zeggen, dat mijn' Huisvrouw (naa mijn verstandt) gister avondt ontrent tien uiren, geen' koortse, oft immers zeer weenig hadt. Maar 't luttel dat zy toen nuttigde, heeft haar zoo wel niet gesmaakt als op eergister avondt. Deeze nacht heeft zy zeer quaalijk geslaapen, mits gestaadige quelling van muggen, daar zy niet tegens hadt doen verzien met de netten die wy wel hebben, om dat men der te vooren niet veel vernoomen hadt. Jegenwoordelijk houd ik haar niet vry van koorts te weezen. Op haare bovenste lip zijn uitgelopen twee van die bleintjes, die ik Doctor Fontein z. g. wel heb hooren zeggen, dat in 't begin der ziekten grooten brandt, ende wat spaader koomende, beduiden dat zy over 't hoogste is. Valt het Uwer E. gelegen t'avondt hier te koomen vernachten, om alsdan ende morgen vroeg wederom kennis van haare gesteltenis te neemen, wy zullen daarmede grootlijx getroost zijn, ende de voerman vertoeven, tegen de uire die 't U E. gelieven zal hem te stellen. In allen gevalle verwachten wy 't geen Uwer E. zal dienstigst dunken, ende beveelen dezelve den Alderhoogsten in genaade; in haare beste gunste,

Mijn Heere,

Van den Huize te Muiden, den
19 van Oestmaandt 1636.

Uwer Ed.
Gansch dienstwilligen
P. C. Hóóft.

538.

Aan den zelven.

Mijn Heere,

't **I**S althans tusschen acht en negen uiren, en de veerschuit noch niet aan. Derhalven veirdig' ik bringer deezes af, om morgen vroeg t'Amsterdam te zijn, ende tegens acht uiren weder hier met den raadt, dien U E. den besten zal vinden. De staat mijner Huisvrouw is deeze. Zy heeft sint U E. vertrek geen' koortse vernoomen, maar in de naaste voornacht eenige bezwaarnis van 't luttel spijze, dat zy genuttigt hadt. Haare tonge is zeer beslaagen, ende heel raauw van 't schraapen, dat ik voor sprouw aanzie, maar zy niet, bybrennende, dat haare keel onbekommert is. Heeden is zy wat kloeker geweest dan gister; maar blijft hittig, ende gevoelt by wijlen eenige klopping in 't voorste der vingeren. De bleintjes aan de lippen schijnen te verdroogen. Zy vreest, ende misschien zonder rede niet, dat haa-

haare krachten traaglijk toeneemen zullen, oft voor een nieuw instorten, ten zy men 't lichaam zuivere, ende haar eenig bloedt aftrekke, hoewel zy dit noch niet geirne waagen zoude. Ik bidde U E. ons het dienstigste toe te schikken, ende zoo U E. ons noch met een herwaartsreise begunstigen kan, ik zal mijnen gewoonlijken voerman, tegens morgen nademiddag, doen t'Amsterdam voor de poorte zijn, op de uire, door brenger deezes ons te stellen van U E. die den Almoogenden bevoolen blijve, naa hartlijke groete en gebiedenis,

Mijn Heere, van

Van den Huize te Muiden, den
21 van Oestmaandt 1636.

U E.
Ganschdienstwilligen
P. C. H O O F T.

539.

Aan GERARDUS JOHANNES VOSSIUS,
Professor der Historien en Wereldtwijsheidt, in de Door-
luchtige Schoole der stadt Amsterdam, Kanonik der
Aartsbisschoplijke Kerke te Kantelberg.

Mijn Heere,

EEN koorts mijner Huisvrouw heeft ons, by deezen bedencklijken tijdt, een wapenslaande trom in 't hart geroert. Nu gaat zy vry, ende baatewaarts aan; ende vertrouwen wy dat de vreeze, voor ditmaal, 't meeste quadt zal geweest zijn, ende U E. onbekommert in 't aanveirden van de geringheidt hier by gevoegt *. Maar met de vrundtschap, die ons daar door geschieden zal, kunnen wy echter U E. niet quijtschelden, ons beloovende, tot een' bondiger, de herwaartskoomst van U E. in 't gezelschap van mijnen zwaager Baak, om eenige daagskens gespijst te worden van U E. leerlijke reedenen, ende eenige maanden daarop te teeren. Met welken toeverlaat d'Almoogende gebeden zy U E. met alle de haaren in heilzaamen staate te behoeden, ende in de beste gunste derzelve,

Mijn Heere,

Van den Huize te Muiden, den
27 van Oestmaandt 1636.

U E.
Onderdaansten toegedaansten dienaar
P. C. H O O F T.

540.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

DE ziekte mijner Huisvrouw, by deezen kommerlijken tijdt, is ons wel een bystere tromslag in 't hart geweest. Doch alzoo men nu, in eenige daagen, geen' koorts aan haar gespeurt heeft, ende haar moedt en krachten toeneemen, bedaaren wy in 't vertrouwen, dat voor ditmaal de puikplaag in de vreeze zal bestaan hebben. Ook zijn wy hierby geleert, ons niet terstondt het argste in te beelden. 't Welk wel te passe komt in dit gasthuis, daar onze dochter Susanna, op zondag, eene, doch afgaande koorts gekreegen heeft. Gister werdt Arnout ook schielijk krank, loopt'er heeden weêr heen. Deezen middag is 't met Christine ook t'ondege geweest; nu beeter. Noopende den Rijnschen wijn; mits mijn' huisvrouw daar lust naa kreeg, heb ik Sr. Carel een vaatjen doen bestellen, in U E. afwezen. Dan 't verne
zeer,

zeer, ende is niet lekker, om dat hy (zoo ik achte) volgende mijn' orde, meer de zuiverheid, dan den smaak zal gezocht hebben. Het dient evenwel eerst geörbert, dan nieuwe ingeleidt. Dies danken wy U E. voor de moeite, die mogelijk niet vergeefs zal genoomen zijn. Tot het overzien eeniger blaaden van Tacitus, wil ik my geirne beleedigen, zoo haast als U E. raadt om leedigheidt weet. Om herwaarts en weder te koomen, zy d'eerste dag de beste. Maar U E. legge wat palms in 't vuur by den Heere Vossius, ende weete my dan te zeggen wat troost daar zy, belangende zijner E. gezelschap te genieten nevens 't uwe, by de naaste gelegenheidt. Langer diende die reize niet uitgesteld, naardien ik, in 't eerst der aanstaande maandt, eens in den Haage vereischt word. Hoort U E. van den krijg niet; wy veel min: verlangen nochtans naa 't geen in Vrankrijk bedreeven wordt, ende immers zoo zeer naa kundtschap van 's Prinsen aanslag, dus laat in 't jaar. Geduirende 't zelve, zal men, denk ik, de meeste moordt der pesten te wijten hebben. Godt behoede'r U E., ons, en alle goede luiden voor, zoo verre als zaalig is, ende bewaare dezelve in zijn' beste genaade; in U E. gunste,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
27 van Oestmaandt 1636.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

Ik schrijf, ten zelve einde, aan den Heer Vossius.

541.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder,

U It U E. aangenaamen van heeden zoutw my lief te verstaan geweest zijn de moeite aanveirdt om den Heere Vossius herwaarts te beweegen, en waarze niet verlooren. Maar ik moet U E. melden, dat de ziekte van onze dochter Susanne, van tijdt tot tijdt verzwaart is: zulx zy in etlijke etmaalen, tusschen dag en nacht, booven 3 oft 4 uiren niet geslaapen heeft, ende haar moeder van ontfeltenis gister waande weeder koorts te voelen. De voorgangen nacht is 't in eenen doen geweest: Sr. Carel heeden gins en weeder om den Arts, die niet gekoomen is. Doch zy heeft zich deezen dag, booven hoop, wat beeter bevonden. De ziekte van Arnout is op een andren-daagsche; die van Christina op een' daagelijksche koorts uitgekoomen. U E. kan denken wat siere wy in deeze bekommering mijner huisvrouw, en mijne, zouden kunnen aan vrienden doen, daar zy oft wy meê vermaakt mogten wezen. Ik vreeze teffens, dat deeze ongelegenheidt U E. en den Heere Vossius zoude onzoet in 't vertoeven maaken, ende dat wy met eenen avondt uwer E. E. zouden quijt raaken: 't welk de meening niet en is. U E. derhalven gelieve ons 5 oft 6 daagen uitstels te gunnen, in toeverlaat, dat de dingen wat wenschelijker plooy zullen neemen, en mijn' huisvrouw krachten gaadren, om smaak van 't gezelschap te hebben. Vertrouwende dat U E. deeze ontschuldiging zal in 't goede neemen, beveel ik de zelve den Almogenden, ende in haare beste gunste, ende van mijn' Heere Vossius,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
... van Oestmaandt 1636.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

U E.

U E. gelieve eens te gedenken aan de lijfrenten; niet om dat 'er haast by is, maar opdat 'er geen misverstandt gebeure, gelijk eens met broeder Hasselaar zaal. ged. die meinde my betaalt te hebben, daar ik van geen en ontfaank wist: ende U E. telle die aan Sr. Carel alze gereedt zullen zijn.

§42.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

Mijn' huisvrouw is nu reedelijk bekoomen, haare dochter opge-
staan, de mijne der koorts quijt: zulx Arnout, die ze noch
om den anderden dag, doch lichter heeft (Godt zy gedankt!) d'ee-
nige ziek is. Dies veirdig ik brenger deezes af, om te verstaan, oft
wy U E. met de Heeren Reaal en Vossius, op morgen avondt, oft op
zondag, ende te welker tijdt alsdan, te verwachten hebben. In allen
gevalle, gelieve U E. ons heeden oft morgen ten langsten een vieren-
deel Rijnschen wijns te bestellen, van den geen en, dien U E. lieft
heeft te drinken. d'Almoogende behoeft U E. met alle de haaren in
genaade, en in haare beste gunste,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
5 van Herftmaandt 1636.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

§43.

Aan C A R E L H E L L E M A N S.

Mijn Heer en Broeder,

't **V**erlies, geleeden van U E. zoo wy verstaan hebben, in den
persoon van Joffrouwe zuster, U E. huisvrouw z g. is zee-
ker groot, ende magtig genoeg, om niet alleen U E. tot droefheidt,
maar ook ons, ende alle U E. vrienden, tot deernis en meedetreuren
te beweegen. Niettemin haare verlossing uit den erbarmelijken
schijn, waar in zy zoo lange geleege heeft, en de aanschouw te nee-
men op Godts heiligen wil, waar in wy ons moeten en behooren te
vreede te geeven, zullen, zoo wy hoopen, U E. deezee weeder spoedt,
gemeen allen menschen, met gemaatigde rouw en reedelijk geduldt
doen overzetten. Ruim een maandt geleeden, heb ik, volgens U E.
begeerte, geschreeven aan de Heeren Raaden van Staate, en andre,
en de brieven in eenen aan U E. gezonden aan den waardt in de Zwaan
in den Haage, alwaar zy althans noch leggen, zoo Sr. van der Wyen
my verftendigt gehoort te hebben uit neeve Akerlaken. Ik achte
zulx bygekoomen te zijn, uit de zaake van de zwaarigheidt uwer E.
bejeegent, oft om dat misschien de moeite van U E. vankenis is afgehan-
delt. Derhalven, dewijl ik eerftdaags eens naa den Haage heb te gaan,
denke als dan de voorschreeven brieven van daar te lichten, ende te
behouden, tot dat U E. die ontbieden zal. Wy zijn alhier ook in
geen' kleene bekommering geweest, mits de ziekte van mijn' huis-
vrouw, van onze dochter Susanna, ende beidemijne kinderen. Doch
zy vinden zich nu al t'zaamen wel te passe: Gode zy lof, ende U E.

F ff

met

met U E. zoone en dochter, denzelven in schut en scherm bevoolen, nevens hartlijke groete en gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
7 van Herftmaandt 1636.

Toegeneegen dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

544.

Aan ROBERT VAN GIFFEN,

Hopman van een Vendel Voetvolx.

Mijn Heere,

IN de zaake, geroert by U Ed. aangenaam schrijven van den 7 deezer, heb ik geleegenheid gevonden om my te quijten, volgens U E. begeerte, die ik voor mijnen plicht houde: ende hadde liever gewenscht Uwer Ed. alhier mondelings mijn weedervaaren te verftendigen, om teffens de eere van U Ed. jeegenwoordigheidt te genieten. Doch, dewijl U Ed. althans opening daarvan verzoekt, ende ik binnen 2 oft 3 daagen naa den Haage te gaan heb, zoo kan niet laaten U Ed. by deezen te melden; hoe ik de voorschreeven zaak heb gevonden in zulke gesteltenis, dat ik my zelven, wen ik in uwer Ed. plaats stonde, niet zoude kunnen raaden, vorder moeite daarom aan te wenden. Ende verdriet my zeer mijnes ongelux, dat ik U Ed. met geene aanmoediger tijdinge dienen kan. Daarentuffchen bidde den Almoogenden U Ed. in eere en welvaart altijd te bewaaren, ende in uwer Ed. beste gunfte,

Mijn Heere,

Uwer Ed.

Van den Huize te Muiden, den
9 van Herftmaandt 1636.

Toegedaanen dienaar ende vriendt

P. C. Hóóft.

545.

Aan JUSTUS BAAK.

Mijn Heer en Broeder,

DEeze is om U E. te danken voor de goede siere van eergifter, ende te verzoeken, gelieve met mijnen Heere Vossius ende zwaager Cloek te spreken, om my te moogen verwittigen, wanneer wy zoo eerlijk een gezelschap te verwachten hebben. Deeze kundtschap hadd' ik geirne morgen avondt, om wat staats daarop te moogen maaken; ende dat U E. ons een goet tiersken Franschen wijns bestelde. Doch zoo U E. dien niet bekoomen kan, wilde wel dat haar geliefde den Wijnkooper Bosman te doen aanzeggen, dat hy my een vierendeel zeinde van den zelven Franschen, daar mijn zwaager Cloek laaft af heeft ingeleidt. In verwachting van antwoordt, beveelik U E. met Joffrouwe zuster en alle de haaren in schut des Almoogenden, ende in haare beste gunfte,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
17 van Herftmaandt 1636.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

546. Aan

546.

Aan C A S P A R B A R L Æ U S,
 Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
 der Stadt Amsterdam.

Mijn Heere,

BY deezen zeind' ik eenen kermisgast, die, zoo men hem goede siere doet met spekken en droopen, mijns bedunkens niet onaangenaam in vrolijk gezelschap zal gevonden worden: 't en zy U E. misschien eenigen van Moises wet genoodigt heeft. Doch acht ik, dat de zaak des geenens last lijdt; alzoo ik over acht daagen, uit de Heeren vander Mijle, Honaart, en Reigersberg, verstaan heb, hoe zuur de kost, gesauft van U E. naa den mondt van Manasses Ben-Iraël, Uwer E. is opgebrooken. Mijn' oogen, tot noch toe, hebben'er niet aangeslikt, nocht aan 't bitter kooket, dat men Uwer E. daar tegen heeft opgedischt: hoewel hun zeer verlangt naa een proefken van 't een en 't ander. Maar de Haagsche Heeren hebben hunne be-
 koomst, zonder raadtzaam te vinden dat U E. zich wijder verneede-
 re, om te booven te staan in zoo eenen strijdt, *ubi vincere inglorium, atteri sordidum est* [*Daar 't winnen zonder eer, en het verliezen schandelijk is.*] De dingtaalen van 't pleit, tusschen U E. en den Heere van Zuilichem, zijn my behandigt. Voor 't afschrijven blijv' ik hoog-
 lijk gehouden in U E. zoon, die danklijk gegroet zy, nevens U E. ende bevoolen in de zorge Godts, gelijk in haare gunste,

Mijn Heere,

U E.

Van den Huize te Muiden, in haaste,
 den 21 van Herfstmaandt 1636.

Onderdaanste toegedaanste dienaar

P. C. H O O F T.

547.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

DE verscheidene en meenigvuldige uitvluchten doen ons bynaa twifelen, oft het ernst zy van zoo ernstig eenen man, als wy den Heer Vossius achten. Heeft onze twijffel geen grondt, zoo gelieve U E. ons op morgen oft overmorgen te verwittigen, wat'er geschaapen zy te vallen van U E. herwaartskoomst, in 't gezelschap van zijn' E. ende van onzen zwaager Cloek. Het weder begint zich wel dwars te stellen: maar een' gedekte schuit over Weesp is'er goet tegen. Onder 't dak alhier zullen wy zelf ons den zonneshijn schep-
 pen, ende mooi weder maaken. Hadden 't maar de krijsluiden zoo draaglijk op de togt met den Prinse, waarvan wy niet en hooren, daarze nochtans voortaan behoort gemeldt te worden. De Fransche wijn, gezonden van Bosman, op U E. aanmaaning, is goet, maar zeer stijf. Ik hebbe last aan Sr. vander Wyen gegeven, om dien en den Rijnschen, dewelke van U E. ook verzorgt was, te betaalen: ende, in verbeiding van antwoordt, beveele U E. met Joffrouwe zus-
 ter, samt alle de haaren, den Almoogenden in genaade; ende in haare beste gunste,

Mijn Heer en Broeder,

Uwer Ed.

Van den Huize te Muiden, den
 24 van Herfstmaandt, 1636.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

Fff 2

548. Aan

548.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

IK zie wel dat wy dus lang aan onze vinger gemamt hebben, met verlangen naa de koomste van U E. en den Heere Vossius, die zeeker, om 't achter blijven van mijnen Zwaager Cloek, ons voorts geen volle toot behoorden te zetten. Is 't U E. om 't mooye weeder te doen, zoo geeven wy den moedt op. Geldt het gezelschap booven al; zoo willen wy noch op hoop leeven. Ik bevinde, dat my van de afschriften der Historien ontbreeken het derde, vierde en vijfde boek; zonder te weten waar zy schuilen moogen; 'ten zydan onder U E. oft den Heere Mostaart. Lieve doch, U E. denk'er eens aan, ende, wen 't pas geeft, aan de lijfrenten, om de verbijsterings wille, die ik eens met Broer Hasselaar zaaliger gehad heb. De nevensgaande zy behandelt aan den Heer Barlaeus; ende U E. bevoolen den Almoogenden, gelijk in haare beste gunste,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
29 van Herfstmaandt 1636.

Verplichte dienstwilligste Broeder

P. C. Hóóft.

549.

Aan C A S P A R B A R L Æ U S,

Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
der stad Amsterdam.

Mijn Heere,

DEn Faamschender van wil, niet van magt over U E. maak ik my hiermee quijt. U E. heeft hem lustig geheekelt. Vergaat hem de lasterjeukt door dat kraauwen niet, hy moet wel scheldtschurftig tot door zijn' huidt zijn. Aan ongenaadiger pen mogt hy zich niet schrabben: maar de eerlijkheit der zelve is hem zeeker te benijden. Liever zaag' ik haar gaan weiden in de gloory des Prinsen, zoo 't weeder zich wat gevoeglijker aanstelde, om stof daar toe te verleenen. Maar wy zorgen voor ons zelf; Godt voor 't algemeine beste. Van de behoudenis des welken een groot deel zal zijn, U E. te houden in heilzaamen staate, gelijk hem van heeler heeter harte bidt,

Mijn Heere,

Uwer E.

Van den Huize te Muiden, den
29 van Herfstmaandt 1636.

Onderdaanste toegedaanste dienaar

P. C. Hóóft.

550.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

DE afschriften der Historien zijn my wel geworden, ende de geene die ik zocht. Hebbe nu de neegen boeken by een; ende 't tiende is onder den Heere van den Honaart. Waaren die onder U E. en den Heer Mostaart beruften, afgeklaart, ik zoud'er U E. twee nieuwe stukken toeveirdigen. Nu hebbe U E. weeder te moeyen; ten einde haar gelieve 't werxken van de Rampzaaligheeden der verheffinge van

van den Huize Medicis te vorderen van den Heer Ridder Reaal, om 't welke ik zeer begaan ben. Wilde ook wel bericht zijn, aan wien ik het laatste ledige tiersken zal richten. Wijders bedanke U E. ten hoogsten voor de nieuwmaaten uit Duitslandt. U E. heeft ons, die als begraaven laagen in de vergeetenis der wereldt, opgewekt met zulke klokken. Koning Gustaaf schijnt verreezen, ende zijnen geest in te blaazen, aan de helden, die zoo stout een stuk hebben darren bestaan, ende geweeten uit te voeren. Eenem magtigen vyandt te bespringen in zijn voordeel, is meer gezien; maar hem daar uit te slaan (mijns gedenkens) in lange jaaren niet. Ende smaakt dit bedrijf naa d'onvertzaagtheit der Zwitseren, die; op gelijkem manier, 't Fransche heir, in de Milaansche oorloogen, by Novara aanvloogen, en te schande maakten. Welk werk, zoo Guicciardin meldt, by veelen, te dien tijde, geacht werdt d'allerkoenste daaden der oude Grieken en Romainen t'overtreffen. My zal benieuwen wat'er voorts op volgen wille, ende oft Maagdenburg en andre plaatsen 't hart zullen hebben, om de poorten gesloten te houden voor den verwinnen. Want de Sax is het veldt quijt, ende 't krijsvolk op geen bot, door trappen met den voet, gelijk Pompejus zeide, uit d'aarde op te stommelen. Ook is de nieuwe soldaat geenzins om zulke proef te doen, als d'oude: ende 't verlies van zoo veel waagenen, geschuts, en andre krijsnoodtdrufts, zal langzaam geboet worden: zulks de steeden niet lichtlijk eenig ontzet kunnen te gemoet zien. Voegt hier by, dat de schrik, eens gevat, zich noode laat uitschudden: ende dat men, in dat open gewest, elkandren luttel tijds geeft om de zinnen te vergaarden. Ik hoope U E. zal 't geraaden hebben, dat de Kaizar de schoot wel wat vieren mogte: ende daar nevens, dat wy ons zullen dienen van de Zweedtsche voorspoedt, om een' goeden pais te maaken. Doch Godt weet wat heilzaamst is, ende verleen' het den staate in 't gemein: in 't bezonder, aan U E. die, met alle de haaren, den zelven bevoolen zy, ende in haare beste gunste,

Mijn Heer en Broeder,

Van den Huize te Muiden, den
19 van Wijnmaandt 1636.

U E.

Verplichte dienstwilligste Broeder

P. C. H O O F T.

551.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

IK dank den meester, die U E. pen van den tongriem gesneden heeft; ende U E. voor 't vorderen van mijn werkjen uit handen van den Heere Reaal. Wy denken hier noch wel drie weeken te marren. Derhalven, als U E. het zal herleezen hebben, wensche t'herwaarts, om het te richten aan den Heere van den Honaart; mits de Heer Verburg in gebreeke blijft van Mostaarts afschrift te leveren aan zijn Ed. hoewel hy aangenoomen hadt, dat te bestellen binnen drie oft vier daagen, al over tweemaal zoo veel maanden. U E. gelooft, dat de Zweedtsche zeege hoe langer hoe meer uit dijt. Ik help het wenschen. Maar de loopmaaren roepen zoo luide nergens naa, hoewel zy goetd pronx zijn met het geen dat ons meegaat. Jaa zy en melden maar van een' plaats, te weeten Garts, 't belank der welke my onbekent is, die in der Zweeden handen zouw gevallen zijn; waar tegens weeder de Kaizarischen den Ham veroverd hadden.

Zeggen ook, dat Banjer d'overhandt wel dier betaalt heeft; gelijk lichtlijk is aan te neemen, ten opmerke van de hachlijkheidt zijns bestaans, ende 't bespringen van eenen magtigen vyandt in zijn voordeel. Mogte de neêrslag van Galas waar weezen, 't zouw Vrankrijk wat verquikken in zijn' tegenspoedt: want in Italien, dunkt my, valt hem 't geluk eeven dwars als op zijn' eige grenzen. Ende zoo het deeze al weeder zuivert voor den winter, 't welk noch verre te zoeken schijnt; 't is eevenwel een' bittre spijt, den pais eerst opgekundigt te hebben, en aan den quaadsten koop te blijven. Den algemeinen vredehandel, daar de Paus op dringt, houd' ik voor een been, daar veel knaagens aan vast is: zie ons echter niet licht door andren weg van den droeven dans te raaken. Doch 's hemels gunst vermag 't onmogelijke in onze oogen, ende te effenen een' rekening van zoo meenigerley eisch, voor te wenden by François, Spanjaardt, Kaizar, Mantuaan, Parmezaan, Lottringer, Zweedt, Paltsgraaf, en andre kleiner, die onder hun schuilen: hoewel te duchten staat, dat de Deen ook een' spaak in 't wiel zal steeken, met stijven van den Sax. Der zelfste gunste beveel ik U E. ende in de haare,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
2 van Slachtmaandt 1636.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

552.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Tesseltje,

Wilt' ik raadt om een' schacht uit de wieken van den Mingodt, om wat aangebrandt bloedts uit het hart dat Venus voor haaren schepter voert, en om een wit roozebladt van haar' krans, ik zoud' er gaan maaken pen, inkt, en papier af, om te proeven oft zy magt hadden een toogjen van U E. handt herwaarts te troonen. 't Heugt my naauw, zoo lang is 't geleeden, dat ik U E. laatst geschreeven heb, om wat bescheidts van U E. welvaart, en om 't deuntjen van de Mus. Zijn U E. vingers verkleumt, oft uw inktpot bevroozen, door koude van geneegenheid? dat 's zeeker een hardt gelag. Maar zoo U E. bedooven in 't vryen steekt, en het daar meê zoo drok heeft, dat 'er niet een briefken uit vallen mag; ik houd' het U E. ten besten, als die wel eer in 't zelve gasthuis heb ziek geleegen.

Poi ch' io anchor per pruova intendo amore,

Potrai truovar pietà, non che perdono.

[Dewijl ik my door proef noch op de min versta,

Vindt gy wel deerenis, al vindt gy geen genaâ.]

* *Absolutie.*

Dan wie kan ontslag* verleenen, zonder eerst biegt gehoort te hebben? Is 't zoo dier een tijdt van schrijven; zeind my slecht een lokjen gezengt hairs, tot teeken, dat het alzo met U E. gestelt is: ende daar meê zal ik mijn hoofdt rusten, tot dat m'er de metten van U E. bruiloft meê te luyen hebbe. Dan wil ik 'er eens met raagbeezem oft boender in, om te zien oft de kleepel uit het stof ende spinnewebben te redden zy, en aan 't oude beyeren te krijgen. Susanne is t'Amsterdam, om haaren vinger te doen geneezen van een' neegenoo. 'k Wed, zy wilde dat zy hier zaate, ende die op den weêrhaan

haan van d'ouwekerks tooren, met een' goen verrekijker voor zich, om te bescpieden wat huis men tot Alkmaar houdt. Doch zy wordt van ons haast verwacht, ende is nu door 't quaadste: Godt hebbe lof, ende houde U E. met U E. dochter in zijn' heilige hoede, nevens hartlijke groete, en gebiedenis,

Mejoffrouwe, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den negenden van Slagtmaandt 1636.

Verplichten dienstwilligsten

P. C. H O O F T.

553.

Aan ROCHUS VAN DEN HONAART,

Eersten Raadt in den Hoogen Raade.

Weledele, hooggeleerde, wijze, voorzienige Heere,

DUchtende dat de Heer Jacob van der Burg, naa zoo lang een verzuim, voorts in gebreeke gebleeven zy van 't nevensgaande werksken aan U Ed. te bestellen; heb ik goet gevonden een ander afschrift te vorderen uit handen van zeekeren Heere ende vriendt, om het Uwer Ed. by deezen toe te veirdigen. De kas is 't maaxel van een groffmit; maar daar staat een dierbaare steen in, 't en zy hy voor valsch gekeurt worde van Uwer Ed. rechtschaapen en volsleepen oordeel; dat, gelijk het de waagschaal des oppersten gerechts voert, altijds de kompas van het mijne moet weezen. In welke onderdaanigheidt ik my op 't needrigste gebiede aan U Ed. met vuuriggebedt, dat den Almoogenden haar geduuriglijk in heilzaamen staate gelieve te spaaren; en de gloory haarer goede gunste,

Weledele, hooggeleerde, wijze, voorzienige Heere, voor

Uwer Ed.

Van den Huize te Muiden, den 19 van Slachtmaandt 1636.

Verplichten ootmoedigsten dienaar

P. C. H O O F T.

554.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

MY is wel toegekoomen de blijdschap van 't welvaaren der reste uws huisgezins, vermengt met het wee der weeklijkheidt van Joffrouwe zuster, 't welk wy zeeker zeer gevoelijk vinden. Onze Arnout is etlijke daagen wat gequelt geweest met qualijkheidt in de maage, ende noch niet heel vry daarvan. De zelfste ongenucht quam heeden onzer dochter Susanne over; zoo dat zy te middag geen' maaltijdt hieldt; doch schijnt geen' koortse te verneemen. Mijn' huisvrouw heeft het ook zoo vast niet, als voor de laatste ziekte. Zoo de sterfte daar niet merkelyk toeneemt, hoopen wy in de naaste week over te koomen. Dat Corbye weeder Fransch is, zoud' ik geirne gelooven, ongeirne met U E. dat die Koning, en de Spaansche zoo wijdt te woorde zijn, zonder ons oft de Zweeden in acht te hebben. Waare Vrankrijk niet meer daaraan, dan Spanjen, geleegen, lichtlyk dat zy ons te zaamen buiten den koop lieten. Nu weet ik 't niet. Maar als die schoon zoo voorts ginge, zoo en zoud' het noch 't eerst niet zijn, dat de François pais met Spanjen gemaakt hadt, zonder dien zoo stips t'onderhouden, oft hy en bood' zijnen vyanden wel wak.

wakkerlijk behulpaamze handt, niet alleen in 't verborgen, maar in 't oog der gansche wereldt. Evenwel zouden wy in de pekel blijven steeken; 't welk beeter verhoedt waar. Dan de zorge zy der hooge overheidt bevoolen; boven al Gode; ende den zelven ook U E. met Joffrouwe zuster, de welke hy een genaadige uitkoomst vandat langduurig quijnen verleene, naa hartlijke wensch,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muiden, den
27 van Slagtmaandt 1636.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

555.

Aan **CONSTANTIJN HUIGENS**,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn Heere,

VErhuizende van buiten herwaarts, ben ik bewelkoomt met het banket, dat daar op gewacht hadt; Uwer Ed. Gestr. gunstig schrijven, braaf Sonnet, Latijnsche gedichten, vol vonden van d'andre wereldt, ende dien allersmaaklijksten brief aan den Heere Barlaeus: lekkernyen, zoo naa mijnen mondt, als haarsgelijke my zelden voor de neus koomen. Gevoelende mijn' eigen armoë, ende des te min zuchts niet, om mede eenigzins den jongen grooten metselaar voor opperman te dienen, heb ik wat steenen by de buurt geraapt, die niet lichtelijk te verwerpen zijn; hoewel my die van David zonder weërgaa dunkt, en by dat werk te passen, oft hy daar toe gewassen waar. In 't vorderen van 't mijne, ben ik gekoomen tot zekeren 's vyandts aanslag op Vlissingen, aan het tegenbeleidt des welken U Ed. Gestr. Heer Vader, zaliger gedachtenis, zijn deel gehad heeft, met schaaken eens gijzelaars, tot Londen, uit het huis vanden Ambassadeur Don Bernardin van Mendoza. Over d'omstandigheden van dat bedrijf, daar zonder twijfel een' eunjere behendigheidt toebehoort heeft, wordt in mijnen zin, veel te luchtig heene gestapt, van de schrijvers die 't aanroeren. Derhalven, indien U Ed. Gestr. my aan 't juiste bescheidt konde helpen, ik mochte my belooven, dat de fijnte van zulken diamant de splinters van enkel glas, waar meê mijn' brabbelingen zich meenen mooy te maaken, ten minsten bygeen' heel scherpe kenners voor gladbeeken zouw doen doorgaan. De Heer Barlaeus is bezig met het zoete nieuwe jaar; Een kindeke is ons gebooren. 't En heeft niet weenig in, tot een deuntjen zoo versleeten, dat op duizenderlei wijzen gezongen is, nooten te verziëren, die d'ooren knellen. Op zaterdag der naaste weeke zal de groote school waagen van zijn' bandelooze rede, doorspekt met eenige veirzen. Deeze drokheidt, en de zinnen, verzonken in aandacht en ootmoedt, gebieden hem, zijne gebiedenissen t'Uwer Ed. Gestr. te beveelen aan den babbelbek deezer penne, die 't quaadts genoeg met zich zelven heeft, om uit te staamelen 't kleinste deel der onderdaanigheidt en eerbiedenis, waar mede zwanger gaat, ende van de welke, by middel van kracht, vreesst nimmer volkomentlijk te zullen geleggen,

Mijn Heere, 't hart van

U Ed. Gestr.

Uit Amsterdam, den 18 van
Wintermaandt 1636.

Verplichtsten ganscheigen dienaar

P. C. Hóóft.

Mijn

Mijn ontwerp van 't stuk van Vlissingen voeg ik hier by, opdat U Ed. Gestr. te lichter speure, wat my is ontbreekende.

556.

Aan J A C O B VAN WIJNGAARDEN,
Heere van Benthuisen,

En A D R I A A N P A A U W,

Rekenmeesters:

Elken bezonder.

Edele gestrenghe Heere,

Zende my benoodigt van tijdt tot tijdt, om U Ed. moeilijk te vallen; ende mijn' armoede van middel, om door eenigen waardigen dienst, te verschuldigen de goedertierenheid, waar mede 't U Ed. gelieft my zulx ten besten te houden, heb ik in geen en gebreeke moeten zijn, van 't zelve ten minsten te erkennen door dit getuigenis van dankbaare geneegenheid; met ootmoedige bede, dat U Ed. zich gewaardige te aanveerden de geringheid, die hier nevens gaat, ende dat Godt Almagtig in eere en voorspoedt altydts bewaare U Ed. samt in haare beste gunste

Edele gestrenghe Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Amsterdam, den 22
December 1636.

Onderdaanen verplichten dienaar

P. C. H O O F T.

557.

Aan C O N S T A N T I J N H U I G E N S,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn Heere,

Wle kan 't geduldt der penne vollooven, over 't afleggen van zulk een' reize t'een' togt? oft den heuschen yver haars meesters, die, my te gevalle, zoo veel tijdts uit den brandt der beezigheeden gehaalt heeft? Uit haare aanmelding, en de stukken hier by t'huis keerende, heb ik het werk, waardig voorwaar van lidt tot lidt verreekent te worden, ontrent zevenmaals zoo lang gerekt, als 't eerste, dat ik Uwer Ed. Gestr. toezond. Ik wenschte 't afgemaalt met zoo rijzend een' geest, als het gezicht van de schildery des Graaven van Arondel misschien iemandt zouw inblaazen. Had ik wat veel van gelyke stof, 't waar om my hoope te geeven, dat de kijkers, zich daar aan vergaapende, weinig aanstoets vinden zouden in de wanschaapenheid van 't maaxel. Dit lapken denk ik Uwer Ed. Gestr. te vertoonen, op dat ze my berichte wat 'er aan te verhanzelen staa, voor 't afschrijven. Want de pleiten dreigen my haast eens derwaarts te daagen: by welke geleegenheid ik verzoeken mogte, wat 'er te putten waar uit

Die forsse borst tot hoog bedrijf gebooren,

(zoo luidt mijn' Hollandtsche groet aan den Prinse) Graave Henrik van den Berg. Maar dewijl de veirzen booven koomen, zoo hebb' 'er U Ed. Gestr. hier een koppel, dat uit het bespiegelen der daadt van

Ggg

Uwer

Uwer Ed. Gestr. heer vaader, zaaliger gedachtenis, gebooren is. Zeekerst past men gemeenlijk de voorspoken op de geschiedde dingen: ik zoo wisslijk op de toekomende als op de gebeurde, 't geen hier naa volgt, gespelt uit naamverspelling:

Gy, die met doen verheugd', en 't yder heugen deedt:

Is H U I G E N S aan uw' naam, of H E U G N I S best besteedt?

Indien 'er nu wat lekkers vast is aan 't rijden, in den zadel eener eerlijke faame, op de tonge der wereldt; ik ontkenne niet, des eenige bekooring te lijden;

— *neque enim mihi cornea fibra est:*

[Want ook mijn hart niet ongevoelig is.]

Maar heb daar toe noit kans gezien, eer U Ed. Gestr. geliefde my te paarde te helpen. Die naa 't Spaawaater van laat leeven dorst, moet het uit die bron van Heugnis zuipen. Uit geschrompelde adren, als de mijne, leeken slechts drabbige droppen, goet om aardtwormen huns gelijk te fokken: ende zoo wy ons verftouten, de doorluchtige luiden daar meê te besprengen, 't is uit enkle zucht van onze naamen met hunne vermaardtheidt te scheepen, om, voor een' korte wijl, der doot te ontzeilen. Dies is 't zoo verre van iets aan U Ed. Gestr. te kunnen leenen uit mijn' armoê, dat ik haar noch veel van 't haare onthoude: ende doet zy, daarenbooven, zich zelve te kort, my aanzierende voor den grooten hoedemaaker, daar ik my op dat ambacht luttel verftaa, ende min op 't stoffeeren. Maar 't lust my, my te vleyen, met deezen Uwer Ed. Gestr. misflag te wijten aan de gunste die elk draagt tot het geen hem eigen is; om daar uit te besluiten t'mijner eere, dat U Ed. Gestr.

Mijn Heere,

zich gewaardigt heeft, te aanveirden den overlang opgedraagen aan haar, ende eeuwigen eigendom van

Uwer Ed. Gestr.

Onderdaansten dienaar

P. C. HOOFT.

Uit Amsterdam, den 13 van
Louwmaandt 1637.

558.

Aan J A C O B VAN DER B U R G,

Raadt des Heeren van Breederode.

Mijn Heere,

DE zes daagen, waar binnen U E. meinde my de Florentijnsche vertelling weeder toe te schikken, zijn nu haast zes paar maanden geworden. Dies schrijf ik ze schier deur, ende staa op het tipjen van met den huisman teegen den soldaat te zeggen: ik schenk u den haas; om 't oor ten minsten met een teugje dankhebts te verheugen. Maar 't stuk is des niet waardt, en ik gaave 't om een bang kijken wel; had ik 'er zelf slechts een goet dubbel af, ende geen' zorg dat het thans oft morgen, door d'een' oft d'andre ontrouwe handt in druk mogte raaken. Over een' wijl heb ik den Heer Mostaart verzocht U E. van mijnent weege eens te maanen. Indien 't geschiedt is, ende niet baaten kan, zoo moet ik klaagen, dat U E. haare dienaars

naars door de mostaart sleept. Doch zal daarom de gehoorzaamheidt niet afzoeten,

Mijn Heere,

Uit Amsterdam, den 17 van
Louvmaandt 1637.

Uwer E.

Onderdaanen toegedaanen dienaar
P. C. Hóóft.

559.

Aan NICOLAAS VAN REIGERSBERG,

Raadt in den Hoogen Raade.

Mijn Heere,

SPeurende den trant onzer dingen aldaar, word' ik om ende wederom gedreeven van menigerlei gedachten, ende zie naauwlijx hoe (gelijk men zeidt) maagdt daar af te geraaken. Mijn schoonbroeder de Burgermeester Hasselaar, den welken jegenwoordelijk zekre huiszaaken hier houden, heeft, zijnde laatst ter dagvaart, mijn' Heer van Asperen, Uwer Ed. amptgenoot, uit mijnen naame zeer aanstendiglijk verzocht, de beste handt aan te houden tot vordernis onzer zaaken, ende wel heusch antwoordt bekoomen. Ik kan my zelven quaalijk anders inbeelden, dan dat zijn' Ed, als een van de oudste Heeren, zeer veel zoude kunnen bybrengen tot een' spoedige ende gewenschte uitkoomst. Hadd' ik kennis aan eenigen vertrouweling van zijn Ed. zoude dien van wel goeder harte in den arm neemen, om, onder zijn geleide haare goede gunst aan te doen. Van den eenen ende andren vrundt aldaar, waanende yets te vermoogen by zijn Ed. geloov' ik vastelijk geene behoorlijke plichtpleeging verzuimt te zijn. Niettemin zal echter noch eens aankloppen: ende in allen gevalle my troosten, met den toeverlaat op 't plechtanker van de gunst, en trouwhartigheidt uwer Ed. dat aan onbreekelijken kabel gehecht houdt de hoope en 't gantsch gemoedt van den geen, die door geneegenheidt, keur en verbintenis, is, ende eeuwlijk blijven zal,

Mijn Heere,

Uwer Ed.

Amsterdam, den 19 van
Louvmaandt 1637.

Onderdaanste toegedaanste dienaar
P. C. Hóóft.

560.

Aan ZIJNE HOOGHEIT.

Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,
Genaadigste Heere,

OM my te quijten van den last, ontfangen by d'Apostille gestelt op de bygevoegde Requeste van Claas Corneliszoon, manslagtig aan den perzoon van Claas Janszoon, heb ik uwer Hoogheidt met alle eerbiedenis aan te dienen, dat de Bijlmer is een gehucht oft gebuurte; behorende, als een lidt van Weesperkerkspeel, onder 't Castelainschap van Muiden, en Baljuwschap van Goeilandt, ende paelende aan zeeker Meerken, genaamt de Bijlmermeer. Dit Meerken, voor weinig jaaren is bedijkt, ende hebben de Ingelanden uit kracht van hun Oetroy, etlijke huizen van 't voorsz. gehucht begreepen binnen de dijkkaadje: ende de Heeren van de Rekeninghe der Graaflijkheidt van Hollandt goet gevonden, over den ganschen ring der voorsz. dijkkaadje te stellen eenen Baljuw, dewelke jegenwoordelijk is

Ggg 2

Mr.

Mr. Cornelis van Daavelaar. Zulx de voorsz. huizen hier door koomen in jurisdictie gescheiden te worden van 't voorsz. gehucht. Nu is de doodslag gebeurt, niet tot Weesp, gelijk de Requête abusivelijk vermeldt, maar binnen den ring der dijkadje, t'eenen van de voorsz. oude huizen, gelijk ook de manslagtige in een derzelve te dier tijdt was woonende. Om welke reedenen ik niet behoorlijk gevonden heb my der zaaken te moeyen; maar den voorsz. Daavelaar te laten geworden, met het schouwen des dooden lichaams, t'inventarizeeren oft annoteren van 's perpetrants goederen, ende 't beleiden der informatie. 't Is wel waar, dat sedert de Regeerders van Weesp, als hebbende 't Politicq gezag over de voorsz. Bijlmer, ende Scheepenen van 't zelfste gehucht, voor zoo veel als de jurisdictie raakt, gelicht ende te werke geleidt hebben zeker Mandament van Maintenu van den Hoogen Raade, gelijk de hier bygevoegde copie uitwijst. Niettemin, op mijn verzoek om dubbel te hebben van de informatie genoomen op 't voorsz. faict, ende uwer Hoogheidt te moogen dienen, in conformité van haar bevel ende mijnen plicht; is my eerst geantwoordt van den voorsz. Baljuw Daavelaar, dat hy dienaangaande met zijne mannen oft Heemraaden moest communiceeren; ende daar naa in substantie, dat zy voor hunne jurisdictie te prejudicial vonden informatie ende middel te subministreeren aan eenigen officier van buiten, om te adviseeren op een faict dat binnen dezelve hunne jurisdictie (zoo zy sustineeren) geschiedt was. Derhalven ('t en waare dat uwe Hoogheidt mogte gedient zijn, den voorsz. Baljuw Daavelaar te lasten, dat hy my alle stukken, gerequireert ter zaake, laate volgen) zie ik niet te geraaken aan de genoemene informatie, mitsgaaders de Acten, zoo van schouwinge des dooden lichaams, als van de inventarisatie ende sequestratie der goederen, ende de proceduren daar op gevolgt doch zoo veel is 'er af, dat de personen, die ter requisitie van den voorsz. Baljuw in 't neemen zijner informatie getuigt hebben, dezelfde zijn, welker depositie gevonden wordt op 't interrogatoire, gehecht aan de requête, ende dat zy weder gehoord zijnde t'mijner instantie, daar by persisteren, als blijkt by Acte hier neevens gevoegt. Wijders hebbe verstaan, dat de perpetrant ingedaagt ten minsten vier maalen naa gewoonte, noit is gecompareert, ende nochtans tot noch toe geen vonnis geveldt tegens hem: t'zy dat de Heemraaden van de Bijlmermeer, zulx ge-laaten hebben ten respecte van 't gemelde Mandament, ende contro-versie van jurisdictie, oft uit andere motiven. Noopende de gelegenheidt van den perpetrant, bevind' ik, dat hy heeft noch eenen broeder ende zuster, ende een' oude moeder, die nu etlijke jaaren van zwakheidt het bedde houdt: ende dat de goederen van hun al-zaamen in 't omflaan van den 200 penning geëstimeert zijn ter somme van twee duizendt gulden capitaals. Voorts, naa dat ik heb kunnen verneemen, is hy voor oft naa de toekomst van 't gemelde faict noit met eenig diergelijk, oft ander notabel excès besproken, maar ter contrarie van zeer eerlijken wandel geweest, ook verzoent met de maagen van den dooden, naa 't luiden der copie van den zoenbrief, die authenticq is, ende meede geännexeert aan de voorsz. requête; zulx te verhoopen staat, dat de remissie, waar meede Uwe Hoogheidt hem mogte begenaadigen, niet quaalijk zoude be-steedt wezen. Belangende de 100 ponden van xl grooten 't pondt, waar meede de confiscatie, uit kracht van 't Privilegie des quartiers te

te redimeeren is; die heb ik gedifficulteert t'ontfangen, ten respecte van de bovenverhaalde scheiding der jurisdictie, gedaan door de Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheid; by ordre der welke, zy betaalt zijn aan handen van den Rentmeester van d'exploicten's Hoofs van Hollandt. 't Welk weezende al 't geen ik jegenwoordelijk zoude weeten by te brengen te deezer materie; kusse ik in alle ootmoedt de victorieuse handt Uwer Hoogheit, ende nijge my op 't nedrigste t'haarwaarts, met aanroepinge Godts, dat hem gelieve dezelve en haar doorlugtigste huis in glorie en voorspoedt eeuwlijk te behoeden, ende in haare goede gratie,

*Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,
Genaadigste Heere,*

Uwer Hoogheit

Uit Amsterdam, den 19
January 1637.

Onderdaansten ootmoedigsten dienaar

P. C. H O O F T.

561.

Al S^r. PIETRO HELLEMANS DI CARLO.

Illustre Signor e Cugino benivolo.

HAvendo il Signor Cugino B. Bolgaro aggradito l'offerta nostra di tener al S. Battesimo il figliolo, ch'è presta a partorire, colla gratia d'Iddio, la Signora Cugina sua consorte, e mancandoci costi altro ricapito, siamo costretti d'indirizzarci alla S. V. con humil priego si degni d'indurre la Signora Cugina Hellemans sua consorte a far questo ufficio in vece della mia. E promettendoci dalla cortesia vostra, e suo questo favore, che ci obbligha grandissimamente, mi raccomando, quanto piu posso, nella sua buona gratia e con augurarle ogni felicità, mi resto

Di V. S. Illustre

D'Amstrodamo, alli 5
di Febraio 1737.

Divoto Servitore & Cugino affettionatissimo

P. DI CORNELIO H O O F T.

562.

Aan ROCHUS VAN DEN HONAART,

Eersten Raadt in den Hoogen Raade.

Edele, gestrenghe, hooggeleerde Heere,

DEwijl de gunst van U Ed. Gestr. my d'eere doet, van eenig behaagen te scheppen in mijne t'zaamenraapsels, zeind' ik hier by 't vervolg; nevens wel ootmoedig verzoek, U Ed. Gestr. gelieve de zelve haare gunste zoo verre uit te strekken, dat onze pleitzaaken, naa behoorlijk overweegen haarer gelegenheid, entlijk eens moogen gefleeten worden, ende ik verwittigt, wanneer het tijdt zal zijn om d'advertiffimenten ook aan d'andre Heeren ter handt te stellen. 't Welk een knellende knoop zal zijn aan de verbintenissen, die gemaakt hebben,

Edele, gestrenghe, hooggeleerde Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Amsterdam, den 5 van
Lentemaandt 1637.

Onderdaansten toegedaansten dienaar

P. C. H O O F T.

563.

Aan de Ed. Mog. Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheit.

Edele Mogende Heeren,

MY kennende zoo verplicht, als ik ben, om U Ed. Mog. promtelijk te gehoorzaamen, moet ik alhier t'mijner excuse melden, hoe de bygevoegde requeste met uwer Ed. Mog. Apostille, gedateert den 13 Maart leetleeden, my niet voor gister 16 April is behandigt. Noopende 't subjeet derzelve, gelieve U Ed. Mog. te verstaan, dat over lange daar op speciale keure, by goetdunken van de Gerechten der gemeene dorpen, in Goelandt is gemaakt ende gepubliceert. Ende heb ik, in veele jaaren geene klagten dien aangaande vernoomen, uitgezeidt secdert ontrent 14 daagen herwaarts, alleenlijk van zee-kren koopman woonachtig hier t'Amsterdam, die een huis heeft in 't Dorp van Huizen. Te wiens verzoeken ik den Schout aldaar gelaft heb, de voorz. keure te renoveeren by publicatie, ende te handthaaven naa zijn beste vermoogen. Indien nu de Supplianten, zonder U Ed. Mog. om dus frivool een' zaake t'importuneeren, zich desgelijx aan my gericht hadden, ik zoude 't zelfste in hun regardt niet verzuimt hebben. Ende zoo zy als noch aan de respectie Schouten der dorpen, die niet alomme waar eenig delict gebeurt, kunnen tegenwoordig weezen, hunne klagten brengen met genoegzaam bewijs, ik verzeekere my wel dat de voorzeide Schouten in geen gebreeke van hun devoir zullen zijn; oft anderszins daar in te verzien naar behooren. Doch, zoo 't U Ed. Mog. gelieft eenige andre ordre te stellen, ik zal ze trachten naa te koomen, gelijk 't betaamt den geen, die zich beveelende op 't ootmoedigst in haar beste gratie, Godt den Almoogenden bidt,

Edele Mogende Heeren,

om geduurigheidt van Uwer Ed. Mog. gelukzaalige regeeringe, als
Uwer Ed. Mog.

Amsterdam, den 17
April 1637.

Onderdaane dienstwilligste

P. C. Hóóft.

564.

Clarissimo Doctissimoque Viro, Domino

H E N R I C O R E N E R I O,

Philosophiæ in Academia Ultrajectina Professori.

ACcepi nuper, Vir Clarissime, litteras tuas effusæ humanitatis plenissimas. Quibus testimoniisque, quæ continebant, tribuens, ut par fuit, plurimum, pactus sum haud gravatè cum juvene commendato de minervali, præsente assentienteque patre. Cum autem tum temporis ignorarem, quando nobis hinc discedere Mudam liceret, idque hodiè contigerit, teneor ex promisso, rogare te, ut illum migrationis nostræ certiores facias, quo & ipse quam primum eò se ad nos conferat. Pro benevolentia interim, qua me dignaris immeritum, summas me tibi, verique affectus gratias debere, merito libensque agnosco; relaturus eas libentius multo reipsâ, si detur occasio. Quod exopto ut

Amsterodami, V. Idus Majas
MDC XXXVII.

Claritudini tuæ

Obstrictissimus

P. C. Hóóft.

565. Aan

565.

Aan de Ed. Mog. Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheid van Hollandt.

Edele Mogende Heeren,

OM te voldoen uwer Ed. Mog. beveele, ontfangen by Apostille op de nevensgaande requeste, heb ik U Ed. Mog. met alle eerbiedenis aan te dienen, dat Zwaantjen Gijsberts van Eemenes, huisvrouw van Gijsbert Aaltzoon Schuit, woonende tot Naarden, op den 8 Juny leestleeden aan zeekeren zilversmidt genaamt Gerrit Haffelman, binnen der steede Weesp, eenen zilveren beeker, weegende ontrent 22 loodt gezocht heeft te verkoopen oft te verruilen aan bloedtkoraalen. Ende, gevraagd zijnde naa haare woonplaats, zeide van Loosdrecht te weezen, loovende den beeker eerst 30 daar naa 34 gl. Voorts alzo zy, zonder des koops eens te worden van den zilversmidt scheidde; heeft hy zijn weedervaaren verhaalt aan zekren persoon, die terstondt vermoeden kreeg, dat het een beeker waare, verlooren onlanx by eenen Pieter Worst. Ende 't gerucht hier af verspreidt zijnde, kreeg de voorzeide Zwaantjen grooten naaloop van luiden, onder de welke eene vroegvrouw genaamt Cathalijn Cornelis, haar bestondt te vraagen, van waar zy was. Die t'antwoordt gaf, van Eemenes; ende gepraamt op 't stuk vanden beeker, uitdrukkelijk loogende eenigen te hebben. Waar op Cathalijn weederom zeide, wel vrouwtjen wat wilt gy 't ontkennen? ik geloove niet dat gy den beeker genomen hebt. Ten laasten met het wassen der woorden, vervorderde zich de gemelde vroegvrouw te zien in een' mande van Zwaantjen, daar eenige roozen in laagen, ende werdt gewaar, met opheffen van haaren arm, dat de beeker tusschen haaren rok ende vertugadin stak, van waar zy dien te voorschijn haalde. Doch dezelve werdt bevonden den voorz. Gerrit Worst niet toe te behooren; zulx de Schout van Weesp zich ontzag haar aan te tasten, te meer, naardien zy, hebbende haaren naam, man, geboort ende woonsteede verklaart voor Scheepenen, voor een' vrouw van goeden aanzien ende middelen gekent werdt. Maar ik, sedert verkundtschapt, hoe tot Naarden een brouwer, geheeten Timon Benjaminszoon, die teegens over haare deure woont, eenen zilveren beeker miste, daar achterdenken op verscheide personen, en groote ongeneugt uit gereezen was, ende dat men haar voor de recht schuldige hielt, heb de neevensgaande informatien van der zaake doen beleggen, ende daarop den Schout van Naarden ordre gegeven, om haar in verzeekering te neemen: 't welk hem faalde, mits de voorzeide Zwaantjen (zoo men zeide) te dier tijdt naa Eemenes was vertrokken, om zekere erffenis te deelen. Korts daar naa ben ik aangezocht, om de zaak by compositie af te maaken; door Antonis Janszoon Berg, regeerenden Burgermeester der Steede Naarden, met voorwenden dat zy dus lang een' onbesprooke vrouw geweest, ende van zeer eerlijke vrienden is, den welken, gelijk ook haaren man en kinderen, haare schande, zonder schuldt daar aan te hebben, bitterlijk smarten zoude. Waar op ik voegde, zulx niet te vermoogen buiten autorisatie van U Ed. Mog. ende dat zy zich tot dezelve keeren, oft rechts verbeiden moest. 't Gaat nu wel zeker dat zy ten tijde van 't gemelde misdrijf kindt droeg, gemerkt zy korts daar naa quam te leggen. Maar U Ed. Mog. zullen best kunnen oordeelen, oft het wegdraagen des beekers buiten kennis van den

den eigenaar met lust van zwangere vrouwe te verschoonen zy: voornemelijk, dewijl zy dien echter behouden en geveilt heeft. 't Is ook waar, dat zy den zelven aan hem heeft doen wederleeveren oft vergoeden, maar niet voor dat yder den mondt vol van de zaake hadt. Wijders ik heb niet kunnen verneemen, dat zy oit te vooren met diefte oft diergelijke vuiligheeden is beruchtigt geweest: weete ook genoeg, dat zy zeer goeden luiden in naamaagschap bestaat. Wijlen haar vaader heeft het Schoutamt van Eemenes bedient. Haar oom, Damiaan Jacobszoon, jeegenwoordelijk ende dikwijls voor deezen gebruikt tot Buirmeester van 't zelve dorp, is my wel bekend, ende geächt voor eenen man zeer eerlijk, van goede bescheidenheid, en groote middelen: den welken, althans gekoomen tot hoogen ouderdoom, deeze val zijner nichte bitterlijk drukt, ende dreigt in zijn graf te voeren: zulx U Ed. Mog. zoo zy zich gewaardigen haar op 't genaadigste te handelen, verscheide luiden van soorte, naa de gelegenheid van deezen oordt, grootelijks verplichten zullen. Belangende den staat haarder goederen, men wil zeggen, dat ze wel 40 duizent gl. zouden waardig weezen: ende om met wat meer fondaments daar van te getuigen, hadde ik geirne hier by gevoegt extract uit het cahier van den laatstgeheeven tweehondersten penning, by 't welke blijken mogte hoe hoog haar man in die schattinge gestelt zy: maar Burgermeesteren van Naarden maaken zwaarigheidt in 't zelve aan my te laten volgen. 't Welk zijnde al 't geene ik meine te deezer zaake in bedenken te koomen, bid ik den Almoogenden U Ed. Mog. in gelukzaalige regeeringe alijds te bewaaren, ende in haare beste gunste

Edele Mogende Heeren,

Van den Huize te Muiden,
..... 1637.

Uwer Ed. Mog.

Onderdaanen dienstwilligen

P. C. Hóóft.

566.

Aan **CONSTANTIJN HUIGENS**,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn' Heere,

EEn jongman alhier, genaamt Simon van Hooren, geraakt zijnde van speelen tot krakkeelen, voorts handtgemeen met eenen andren jongman van eerlijken huize, ende alzo tot het ongeval eener neerlaage, belooft zich, dat d'achtbaarheidt van U Ed. Gestr. zoo 't haar gelieft hem daar meede eenigen onderstandt te doen, by mijnen Heer den Prins van Oranje, veel gelden zal tot bemiddeling der vergiffnisse, die hy denkt te verzoeken aan zijn' Hoogheidt. Zijn vaader is geweest Jan van Hooren, Raadt en Fabrikmeeester deezer Steede; zijn grootmoeder een' dochter van Niclaas Hóóft, oom mijns vaders; zijn grootvaader Jacob Simonszoon de Rijk, Hopman, die van 't begin onzer oorloogen af, veel voor 't landt gedaan heeft; den Briel helpen inneemen; Vlislingen en Kampveer verzeekeren; Zierikzee veroveren: ook niet luttel geleden, als balling seedert d'eerste beroerten; thans gevangen, en gevoert naa Vilvoorde, voorts naa Gent; daar verweezen ter doot; eintlijk ontslaakt nevens den Heer van Aldegonde, in kracht der voorwaarden, waarop Mondragon uit Mid-

Middelburg ging. Uwer Ed. Gestr. gelieve te oordeelen, oft deeze verbintenissen, zoo van maagschap in't bezonder, als van weldaaden genooten in't gemeen, my toelaaten, hem ende mijnen neeve Simon de Rijk, zijnen moederlijken oom, Oudtscheepen en Raadt alhier, die ook eertijds te voet en te paarde gedient heeft, dit voorschrijven te weigeren, ende te bidden, gelijk ik bidde wel ootmoedelijk, dat U Ed. Gestr. zich gewaardige een behulpzaam woordt t'zijner baate te spreken by zijn' Hoogheid, in een zaak, die alle de zijnen, booven al zijn ouwde moeder, een deftige, ende doch anderzins zwaarmoedige weduwe, zoo zeer is drukkende: te meer, dewijl eenige des dooden naaste vrienden, hoewel dikwijls aangezocht door verscheide luiden van aanzien, zoo Wethouders, als Predikanten, tot geene verzoening kunnen beweegt worden. De verwachte gunst in deezen zal hem en alle de zijnen eeuwlijk in U Ed. Gestr. gehouden maaken, ende een knellende knoop zijn aan de verplichting, die in willige hechtenis houdt het hart,

Mijn' Heere, van

Uwer Ed. Gestr.

t'Amsterdam den... van
Bloeimaandt 1637.

Onderdaansten toegedaansten dienaar

P. C. H O O F T.

567.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

WEl aangenaam is my ende der mijne geweest het schrijven van Joffrouwe zuster U E. huisvrouw. Wy bedanken U E E. over den onverdienden dank voor de arme fiere hier genooten, ende teffens over de geene die my t'uwent geschiedt is: niet min voor de zorg en vrundtschap beweezen aan Aaltjen. 't Geen U E E. haar doen, zullen wy U E E. schuldig zijn, ende onder dat verbandt, afwachten wat troost zy van U E E. 't zy by verwisseling van herberge, oft anderzins, zal ontfangen hebben. Op de Machairen zal mijn huisvrouw zich noch wat bedenken. Ondertusschen hoop ik dat yet nieuws van belank voorvallende U E. pen zal op haaren ouwden gank van de voorleede jaaren brengen: ende bid den Almoogenden, altijdts in genaade te behoeden, U E E. met alle de haaren, wel hartlijk gegroet van mijne huisvrouw; samt,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Uit mijn Toorentje, den 7 den
van Zoomermaandt 1637.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

568.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

OP zondag leestleeden heb ik U E. geschreeven, tot antwoordt op den beleefden brief van Joffrouwe zuster aan mijn' huisvrouw: ende zeedert de gansche weeke verlangt naa kundtschap van U E E. gezondheid, en van de gesteltenis waarin onze Aaltjen zich vinden mag: maar verneem nocht taal noch teeken van U E. 't welk my doet peinzen, dat dezelve misschien naa de Beeverwijk oft elders is getoogen: hoewel my de voorgewende bezigheeden, die den voortgank der Amersfoortsche reize staakten, zulx naauwlijx gelooven laaten.

H h h

I k

Ik bidde zoo U E E. wat tijds overschiet , dat zy te raade gehouden werde, om die togt te volbrengen. Ondertusschen zullen wy geirne hooren, hoe 't al gaat met Aaltjen voorz. ende oft U E E. haar aan een' plaats geholpen hebben, daar zy reede heeft wat beeter te vrede te zijn, ende ook tot wat beeter koop mag verblijven, dan tot 7 gl. ter weeke; 't welk zeeker voor haar een groot verteeren is. My is eenige maare door de ooren gewaait, van 't optrekken zijner Hoogheidt. Zoo U E. yet bezonders van den toelig weet, oft gissen kan, 't zal my aangenaam zijn zulx te verstaan, nevens 't geene wijders daar omgaat: maar aangenaamer verre de gezondheid van U E. en Jofrouwe zuster; waarinne 't Gode gelieve U E E. lange te spaaren: gelijk wenscht van heeler harte, nevens dienst en eerbiedenis,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Ter yl, uit mijn Toorentje, den
12 van Zomermaandt 1637.

Verplichte dienstwilligste Broeder

P. C. HOOFT.

569.

Aan NICOLAAS VAN REIGERSBERG,

Raadtsheer in den Hoogen Raade.

Edele Heere,

Alhoewel ik mijn t'huiswaarts reize laastmaals uit den Haage verhaasten moest, ter zaake van mijne ongezontheit; kranker was mijn geluk, dat my

multa parantem

Dicere

[noch veel te zeggen hebbende]

van uwer Ed. jegenwoordigheit afscheurde. In stoffe van dier soort, als wy datmaals handelden, dient doorgaands een' naauwe hals wel. De mijne was 't nooit voor vrienden, ende dunkt het my nochtans toen geweest te zijn, zulx de volle vles niet tappelix uitloopen kon. 't Overgebleevene, hoop ik, zal zich t'eener bequaamer stonde loozen, om te storten in den getrouwen schoot van U Ed. Dewijl dezelve my d'eere toedagt, van 't oog eens over mijne schriften te laten gaan, heb ik, niet t'huis vindende mijnen Heere van den Honaart op mijn afscheidt van daar, eenen van zijner Ed. dienaars verzocht, haar te doen gedenken, dat ik mijne papieren geirne aan U Ed. bestelt zaage. Zoo 't niet geschiedt is, U Ed. gelieve eens te porren daar toe; gelijk ik doe by een briefken van deezen zelfsten dag aan zijn Ed. Dewijl 't ook Uwer Ed. scheen aangenaam te zullen zijn, mijn arm werk van 't begin af te beschouwen, zeind' ik hier nevens 't geen daar ontbreekt: niet om U Ed. te quellen met overles van zoo veel brabbelings, maar opdat zy keur hebbe van 't geen' haar best aanstaan zal: waar toe de kantteekeningen dienen kunnen. Een stuxken, immers een stuk, ende wel snoodt, beschreeven van niemandt (meen ik) voor deezen, dat Amsterdam in 't war gestelt heeft, ende wakker helpen stookten onder de algemeine beroerten, zal U Ed. vinden in 't tweede boek: elders misschien ook yetwes, dat betrachtens waardig is, en by andren verby gegaan. Ik wenschte yets te vermoogen, dat Uwer Ed. smaaklijker waare; ende zal 't poogen te bewijzen in
alle

alle gelegenheden , die my gebeuren zullen van haare gunfte, waar in zich van heeler heeter harte beveelt,

Edele Heere,

Van den Huize te Muiden, den
18 van Zomermaandt 1637.

Uwer Ed.

Verplichtste toegeëigenste dienaar

P. C. Hóóft.

570.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

ONs laaste faalen van U E E. t'huis te vinden, troosten wy met U E E. meedelijden. Van Aaltjen hoop ik een beeter dan U E. vreeft: hoewel zy tot noch toe meer achterwaarts dan voorwaarts gaat. Haare nicht is de bruidt, ende weigert haar langer waarteneemen. Zy wilde wel zelf, dat men haar ergens in den kost besteede. Maar 't volk, dat haar behaagt, is schuw daar af; ende zy van de geenen, die haar wel zouden aanneemen. Dit zeind' ik in betaaling van al U E. quaade nieuwmaaren. 't Is (dunkt ons) ook genoeg: ende dank heb, dit pas (dewijl'er niet verheuglijx omgaat) d'onvruchtbaarheidt deezes oordts in 't stuk van tijdingen: maar des te min danx niet U E. voor 't zout der voorspoedt. Al smart het, het is noodig. Dies wensche dat U E. het nemmer spaare, als 't voorkomt. Het verlies van Hermestein, is een diepe wonde voor Vrankrijk. De loopmaaren repten des niet op eergister: Waarover ik my noch aan de hoope hield. Dus doende mogt hun 't lot in Lottringen ook wel teegen loopen. Ende als zy slaagen krijgen, zorg ik dat wy de naaween meede voelen zullen. Daarentusschen zie ik de beurs al janken van dien klink op, en klank uit zee: maar binnen 's mondts; niemandt zal zijn' schaade weeten willen. Mijn huisvrouw verzoekt, dat Joffrouwe zuster het gaaren, als 't van de bleik komt, by zich houde tot onze overkoomst; ende op naaften vrijdageens 't lijnwaat van Ossaane doe vorderen, zeggende den bleiker, dat hy 't aan Sr. van der Wyen bestelle, die hem betaalen zal. Noch al meer gebrex. Metren, in zijn elfde boek, op 't 211 bladt, stelt een' monster-lijst van Parmaas volk, ende maakt 'er de som af. Ik vinde zeongelijk laager: maar mistrouw mijner onvastigheidt in 't optellen. 't Waar my lief (mocht het 'er uit vallen) dat U E. de vendels te voet en te paarde elk bezonder, voorts de ruiters en de knechten desgelijx, eens bereekende, ende my bescheidenlijk over zonde. Mijn' huisvrouw gebiedt zich op 't hartelijxt aan U E. ende Joffrouwe zuster, ende aan dezelve, met geen minder geneegenheidt, oft toewensch alles heils van Gode,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muiden, den
29 van Zomermaandt 1637.

Verplichte dienstwilligste Broeder

P. C. Hóóft.

571.

Aan NICOLAAS VAN KINSCHOT,

Advocaat Fiscaal.

Mijn Heere,

GEmerkt Zwaantjen Gijsberts, geboortig van Eemenes, zich tot Weesp gedraagen hadt in der maniere, als U Ed. gelieve te

H h h 2

zien

zien by de nevensgaande informatien, ende een zilveren beker vermist was ten huize van haaren overbuirman Timon Benjaminszoon, Brouwer; zoo heb ik den Schout van Naarden gelaft haar in hechtenis te neemen; maar hy haar niet gevonden: dewijl zy (zoo men zeide) tot Eemenes was, om zekere erffenis te deilen. Thans is by my alhier gekoomen een Burgermeester van Naarden, genaamt Antonis Janz. Barg, die in 't eerst de zaak zeer bewimpelt voordroeg, volgens bericht van haarentweege. Maar wederkerende sedert, verklaarde haar zelf gesproken te hebben, ende dat zy tegens hem beleeden hadt, hoe een van haare kinderen den voorzeiden beker uit het huis van Timon Benjaminszoon t'haarent gebragt hadt: dat zy, denkende den zelve wederom te draagen, was belet, vallende in 't kinde bedt; ende daarna gemeint hadt den beker te verkoopen, oft verwisselen aan bloedtkoraalen; en den eigenaar de waarde daar voor te geeven. 't Welk hoe ongerijmt het is, yder zien kan. De voorsz Burgermeester nochtans voorwendende, dat zy tot deeze vuiligheidt vervoert schijnt, mits haar man haar zeer kort van gelde houdt; ende dat dus verre een onbesprooke vrouw geweest, ende van zeer eerlijke vrienden is, den welken, gelijk ook haaren man ende kindren, haare schande, zonder schuldt daar aan te hebben, grootelijx smarten zoude, verzocht zeer ernstelijk, dat ik, de zaake by compositie wilde afmaaken. Waar op ik voegde, zulx niet te vermoogen zonder advis der Ed. Mog. Heeren van den Raade ende Rekeninghe. Nuben ik ook in 't zeeker bericht, dat zy zeer goeden luiden in naamaagschap bestaat, ende wel 40 duizendt gl. rijk geacht wordt. Waar over ik U Ed. wel dienstelijk bidde, de zaak voor te draagen aan hunne Ed. Mog. ende my, zoo zy composibel geoordeelt wordt, acte van autorisatie, met uitdrukking der somme waar voor ik haar in compositie zal moogen ontfangen, te doen toezeinden. In allen gevalle zal ik verwachten 't antwoordt van U Ed., die Godt d'Almagtige in eere en voorspoedt altydts behoede, ende in haare beste gunste,

Mijn Heere,

Uwer Ed.

Van den Huize te Mulden,
den ... July 1637.

Verplichten toegenegen dienaar

P. C. Hóóft.

572.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

U E. vervolgens geschreeve Brieven van gister en eergister hebben ons grootlijx verquikt, met de verquikking van U E. lieve huisvrouw en zoontjen. 't Frisse glaasjen op d'ouwe kost heeft ook smaaklijk de borst gesmeert. Uwer E. gebeuren nu daagelijx zoodaane versnaaperingen, daar wy hier de vingers naa lekken: doch zullen aan een' kant van die, zoo dikwijls U E. gelieven zal mildt van gelijke gunst te zijn. De Prins, hoop ik, dat voortaan zijn hart op een' zachte steede zet; ende laatze pompen, die kouwde hebben. Zijnde Breda zoo slecht van volk verzien, ende Landrechies immers zoo soberlijk geweest, naa gelang; lust my te gelooven, dat het luidt roepen van 's vyandts magt meer windts dan waarheidts aan heeft. Wes de Kardinaal zich onderwinden wil, zal my benieuwen te hooren; kunnende my naauwlijx inbeelden, dat hy gezint zy met het hoofdt tegens den muir te loopen. Eenig ander beleg aan te vangen, om

om d'onzen van Breda te trekken, oft altoos 't verlies dier stad te boeten met eenige winste, zoude wel 't naaste schijnen. Maar de moerassen van 's Hertogenbos dreigen van onze parthy te zijn, mits 't genaaken der herfste, en natte daagen. Om Maastricht te tokkelen, dunkt my de kans ook niet zeer gezien; ende dat hy van Luik, 't welk de stroom booven sluiten kan, niet veel geriefs te verwachten heeft, mits de laatste ontsteltenissen, noch te versch om een volk, hoe wispeltuurig het zy, te laten wendig worden. Zeeker zy zijn ons niet quaalijk te pas gekoomen; dewijl men te vooren zeide, dat de geneegenheid dier gemeente zeer t'onswaarts verkoelt was, indien niet erger. Dus zijn wy nu, van stonde tot stonde, een bakken ten achteren, leevende met verlangen. Mijn' huisvrouw, zijnde onlanxt' Amsterdam, ende in meening U E. te bezoeken, leedt steurnis in dien plicht, door de kortheid des tijds, die 't wijt aan haare beezigheeden. Noch hadde zy liever yets anders verzuimt, waare de huisvrouw van den Heere Vossius niet doot krank geweest, ende zijn E. daarom buiten lust en geleegenheid van herwaarts te koomen, nevens U E. die zy anders dacht te noodigen. U E. gelieve altemets te vereischen hoe 't daar gaat, ende, als zijn E. uitbreeken kan ons des te verwittigen: desgelijx van de gesteltenis van Joffrouwe zuster, die met U E. samt alle de haaren, Gode bevoolen zy, ende hartgrondtlijk gegroet,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muide, den
2 van Oestmaandt 1637.

Verplichtsten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

Dank hebbe Pieter Bouwdewijns voor 't vlijtig brief bestellen.

573.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder,

Mijn laatste aan U E. was van zondag leestleeden. Morgen gaat de week uit, en ik verneem nocht taal noch teeken van U E. Dit doet ons duchten, dat U E. door eenige bezwaarnis verhindert wordt; 't zy dan ziekte van Joffrouwe zuster, 't welk ons leedt waare, oft anderzins. Want wy en twijfelen niet oft het beleg van Breda, en 's vyandts optogt derwaarts, en leevren daagelijx stof tot schrijven. U E. gelieve ons uit den bangen droom te helpen, met een letterken ten minste. Zoo't de bezigheidt is, die U E. afwendt van de zorge, voorheen beweezen tot spijzing onzer ooren, en de gesteltenis van Joffrouwe zuster lijden kan, dat U E. op morgen avondt, oft overmorgen voormiddag mooge herwaarts koomen, om eens vroolijk te zijn met onzen neeve van Zurk, die hier is met zijn' huisvrouw, ons zal gunste geschieden; en te volmaakter, indien de Heer Vossius 't gezelschap versiert. U E. verpijne zich yetwes om der vrunden wille, ende blijve den Almoogenden, met alle de haaren bevoolen, naa hartgrondige groete en gebiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Zeër haaffig, van den Huize te Muide,
den 7 van Oestmaandt 1637.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

574.

Aan PIETER CLOEK,
der Rechten Doctoor.

Mijn' Heer en Broeder,

DE vruntlijkheidt van U Ed. noodiging, is een bezweering die wy niet weerderstaan kunnen. Ende denken ons daarnaa te schikken, zoo U Ed. oft ons geen' onverziene behindering voorkomt, om tegens dinxdag over acht daagen by U Ed. t'Amsterdam te zijn, en gezaamentlijk naa de Beemster te gaan. Ondertusschen gelieve U Ed. eens te zien wat tijdingen ik heeden van Brussel en Antwerpen ontfangen heb; ende dezelve zoo lang daar te behouden, t'en zy U Ed. oordeelt dat men 'er spoediglijk yets inne dient te doen. Ende my daartoe verlaatende, zal ik U Ed. met mijne lieve zuster, samt alle de haaren in Godts veilige hoede beveelen, nevens hartlijke groete en gebiedenis, zoo van mijn' Huisvrouw en kinderen, als van,

Mijn' Heer en Broeder,

Uwer Ed.

In haaste, van den Huize te Muide,
den 13 van Oestmaandt 1637.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. Hóóft.

575.

Aan JACOB VAN DER BURG,
In 't Leeger voor Breda.

Mijn' Heere,

UE. brief, gaande in zijnen vijfden dag als hy te Muiden quam, daar ik toen gebonden was, broedde, met de hitte mijner gratigheidt t'Uwer E. dienst, binnen 's uirs eenen mijnen uit, aan mijnen zwaager Hasselaar, jeegenwoordelijk Burgermeester; opdat hy den Heere Bakker daatlijk ginge aan boort klampen met alle kraft van reedenen, die helpen konden tot U E. voorneemen; ende my op 't spoedigst verwittigde, hoe de zaaken zich opdedden. Nu ben ik op eergister avondt hier gekoomen, vordrende mondelinx antwoordt. Dit is dat Hasselaar niet met den Heer Bakker, die niet voor in de naastkoomende maandt naa den Haage reist, maar met den Burgermeester Schaap, zijnen amptgenoot, dien, als laatst te Hoovegeweest, de geleegenheidt der dingen aldaar best bekend is, gesproken heeft. Deez houdt het daar voor, Aitsma niet dan eenen doodteeter, ende enkle nieuwe manier verstrekt heeft, zulx dat ampt geen aanhoudt verdient. Ik heb daartegens vertoont, dat aan 't voeden van goet verstandt tusschen deeze landen en de Hanze-steeden, onzen Staate ende in 't bezonder der steede Amsterdam niet zoo luttel geleegen schein, oft het en was ruim waardig der kosten, vereischt om eenen bequaamen bewindtsman, gelijk U E. te beloonen. Hy voegd' 'er by, genoeg te gelooven, dat men goet vindende de plaats op nieuw te bekleeden, aan U E. persoon niet mis en zoude tasten; ende zeiden wy beide zoo veel daartoe, dat U Ed. (valt 'er yets af) zich, mijns bedunkens, van d'Amsterdammer gunst wel verzeekren mag. Echter heb ik den Heer Bakker gister tot verscheide plaatsen gezocht, om gelijke plicht te pleegen, maar zijn' Ed. niet kunnen aantreffen; ende zal niet verzuimen 't zelve hier naa, ende by tijds genoeg te be-

neis-

neerstigen. Want althans zit op heete koolen, en schrijf dit terwijl mijn zwaager Cloek en neef van Zurk naa my wachten, om t'zaamen naa de Beemster te gaan. 't Welk, en de armoë van breeder stoffe, my verbieden deezen te rekken tot zulk een' lengte, als die van U E. aangenaamen brief; die nochtans (ik moet het bekennen) welkoomer veel zoude geweest zijn, hadd' hy mijn werxken van de Rampzaaligheeden der Verheffinge met zich gebragt, by 't missen van 't welke ik, wordende dikwijls daarom verzocht van verscheide vrunden, my grootlijx ontriest vinde, hoewel dit smartlijk verlies uwer E. niet en doet verliezen

Mijn Heere,

Uwer E.

den... van Oefftmaandt 1637.

Onderdaanen toegedaanen dienaar

P. C. H O O F T.

576.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

Hierby zeind' ik de Florentijnsche dingen: bidde U E. my wat te leenen den Schijnheilig, om hem op den Haage te schikken: alzo de Heere van den Honaart hem geirne eens doorkijken zoude. Ik denke heeden naa Muiden te gaan: doch U E. eerst te spreken, aan dewelke zich hartlijk gebiedt,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Amsterdam, den 7 van
Wijnmaandt 1637.

Verplichte dienstwilligste Broeder

P. C. H O O F T.

577.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

UE. handt heeft, met haare 2 brieven, my 't werk afgenoomen, dat ik, als gekeert op heeden uit Breda, en 't leeger, om uwer E. wille, anders had behoort te doen. 't Is wel zoo, dat'er meer te verhaalen valt; maar U E. broeder, mijn reisgenoot zal U E. mondelinx breeder en beeter berichten kunnen. De voorwaarden van den overgank der stadt zijn my zeer welkoom, als noch niet gezien tot hier toe. Van 't berennen van Zandtvliet heb ik nocht woordt nocht windt vernoomen: maar men vermoedt dat het Venloo en Roermonde wel gelden mogte, zoo 't schoone weeder deur staat, tot dat de leegerwallen geslecht zijn. Want het verlies deezer plaats is al een wolxken, dat den glans deezer doorluchtige zeege eenigzins verduistert: ende daarom te wenschen dat men 't mogte doen verdwijnen. Bestandt waar voor ons in 't bezonder een' gewenschte zaak; maar oft de François al niet heel stips zijne beloften naaquaam, ik en kan my niet inbeelden, dat daar uit slaaking zal volgen van eenen bandt, zoo vast gestrikt, en met metaale knopen geknelt. Is 'er yet vreedtzaams te verwachten, 't zal, mijns gevoelens, eenpaarlijk bevordert en genooten worden. Van 't geluk der Françoisen in Italien riep men eerst luidt in den Haage: 7000 Spaanschen verslaagen: 't quam met der haast op 100: doch dat zy hadden moeten wijken, en 5 oft 6 veldtstuxkens laten staan. Op de grenzen van Arthois is 't meede nergens naa zoo breedt als men 't heeft uitgemeeten. Godt weet waar 't goetd voor zy. Die maake Jof-
frou-

frouwe zuster U E. beminde blijde moeder, ende behoeve U E E. met alle de haaren in eere en voorspoedt; naa wensch,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Zeer haastig, van den Huize te Muide,
den 14 van Wijnmaandt 1637.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

578.

Aan **CONSTANTIJN HUIGENS,**

Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen van Oranjen.

Mijn' Heere,

Mijn' hoope hadt haaren mondt gemaakt op het genot der eere van Uwer Ed. Gestr. aanspraak in 't leeger: maar werdt door krankheidt mijns gelux te leur gestelt. De boodtschap was, te verstaan, oft U Ed. Gestr. ontfangen hadde mijne jongste afmaaling van den aanslag op Vlissingen, en de verlossing van des Hopmans zoon-tjen door Uwer Ed. Gestr. Heer vaader z. g. tot Londen. Welk deel mijner brabbelingen ik ten daage van onze laatste verzaaming in den Haage, aan U Ed. Gestr. zond, om geschouwen en beschouwt te worden. Hebbende des geen afschrift, verlangt my te weeten, oft het behouden zy: ende zoo uwer Ed. Gestr. gelegenheidt des lijdt, ik wenschte wel 't zelve, verbeetert naa haar juist oordeel, eerstdaags t'mywaarts te zien keeren, om het te moogen doen dubbelen. 't Nevensgaande gedicht, overgewaait van Alkmaar, heb ik te min geschreunt voorts te veirdigen, in toeverlaat, dat het onder 't vroolijk Zeegeschal der trompetten en trommen, uwer Ed. Gestr. ooren te min quetsen zal; en te min haar gemoedt onder de meenigte van gepeinsbreekende beezigheeden. Dat ik ze steuren dar, wijte U Ed. Gestr. haar' eige heusheidt, die de stoutheidt om 'er op te zondigen geeft,

Mijn' Heere, aan

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
19 van Wijnmaandt 1637.

Onderdaansten toegedaansten dienaar

P. C. Hóóft.

579.

Aan **JUSTUS BAAK.**

Mijn Heer en Broeder,

Hierinne zeind ik, gelijk versprooken waaren, een' Ordonnantie op den Heere Ontfanger Aitsma, om te verkrijgen mijne interes, verscheenen op den 4 February 1636. Ik heb daarby gevoegt gelijke Ordonnantien, noopende de interessen, verscheenen op den zelve dag in 't jaar 1637. en in dit loopende jaar 1638. alzo 't niet letten kan, dat men zijn Ed. om deeze 2 jaaren interes meede aanspreekt. Indien zijn Ed. de betaaling uitstelt, de Heere Burgermeester Hans Harmanz. de Vries kan de twee laatste Ordonnantien van de jaaren 1637. ende 1638. onder zich behouden, tot geleegener tijdt. Den zelve Heere Burgermeester gelieve ook instending te doen, uit mijnen naame, by den Heere Ontfanger Aitsma, ten einde my moogen betaalt worden de zesduizent gulden hoofdtgeldts, ende zijner Ed. aan te kundigen, dat ik op 't ernstigste verzoeke dezelve 6000 gl. wederom-

omme te hebben , gelijk ik al over ontrent twee jaaren verzocht hebbe, by schrijven aan zijn Ed. Voorts gebiede my in de goede gunste van den voorsz. Heere Burgermeester; gelijk in die van U E, de welke den Almoogende bevoolen zy,

Mijn Heer en Broeder, van

Uwer E.

In Amsterdam, den 6 van
Sprokkelmaandt 1638.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

580.

Aan **CONSTANTIJN HUIGENS**,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn Heere,

Hier by komt Henrik de Groote, iets verandert en gemeerdert: oft ook gebeetert, waare my konst te weeten, die wel gehoort heb dat Titiaan, waanende in zijn' ouwde daagen eenige schilderyen, te vooren gewracht, fraayer te maaken, de zelve met groove kladden verleelijkte. Dies zeind ik dit stuk, om het te strijken aan den toetsteen van Uwer Ed. Gestr. oordeel, 't welk, daar overgestreeken, my een slotvonnis verstreken zal, waar naa ik my hoope in andre te richten. Twee gaan 'er nevens, voor de Heeren Doublet en vander Burg. Ik bid U Ed. Gestr. de zelve aan hunne E E. te doen houden, neevens mijne wel ootmoedige gebiedenissen; ende te houden in haare beste gunste,

Mijn Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Uit Amsterdam, den naaſtſteſten
van Lentemaandt 1638.

Onderdaanſten verplichtſten dienaar

P. C. Hóóft.

581.

Aan **NICOLAAS VAN REIGERSBERG**,
Raadtsheer in den Hoogen Raade.

Mijn' Heere,

Mijn zwaager Sohier heeft mijnen naam hier ter volle Borze in triomf gevoert, van den eenen tot den andren bekenden, ter zaake van onze neerlaag in de twee pleiten, die beide voor 't Hof van Hollandt gewonnen waaren. 't Welk my niet zoo zeer ter harte gaat, als dat wy ons aan een nieuw pleit van afrekening geklampt vinden. Echter zoo men menschen gelooven mag, houd' ik my wel verzeekert, dat U Ed. ende die alleen niet, zich genoeg verpijnt heeft ons aan wenschelijker uitkoomst te helpen. Breeder daar af te spreken, stel ik uit tot naader geleegenheid, die ik, bericht door mijn' zwaager Cloek dat U Ed. op een herwaartskoomst stondt, eerder verwacht had. Ziende daar van niet vallen, zeind ik hier by mijnen herdrukten Henrik den Grooten. Vermeerdert is hy yetwes: oft ook verbeetert, zy uwer Ed. oordeel bevoolen: ende teffens in haare beste gunste,

Mijn' Heere,

Uwer Ed.

Uit Amsterdam, den 9 van
Grasmaandt 1638.

Verplichte ootmoedigſte dienaar

P. C. Hóóft.

Iii

Hier

Hier by gaat een, 't welk ik U Ed. bid den Heere Schotte te doen houden, nevens mijne eer-ende dienstbiedenis, met vermaan dat de tijdtrekeningen zijner Ed. noch onder den Heere Vossius beruften.

582.

Aan K A R E L S C H O T T I,

Ridder, Raadt en Commis van de Domainen en Financien
zijner Majesteit.

Mijn Heere,

WEl blijdelijk ontving ik op eergister uwer Ed. Gestr. schrijven van den 12 deezer; maar hoedde my des luttel dat het my zoo roodt een aanschijn zoud' aanjaagen, met d'eere van dankzegging voor 't zeinden eener gifte, 't welk, als smaakende meer naa vermetelheidt dan naa plichtpleeging, zijn geluk t'over bedanken mogt, wen 't maar verschoont en met vergiffenis begenaadigt wierde. Dat heusche aanbieden uwer Ed. Gestr. van zoo mildt een' opening haars huis, opent my 't hart, en beweegt het om zijn' inwendigste geneenheeden uit te storten, en te besteeden aan 't erkennen van zoo onverdiendt een' gunste. Indien mijn lot emmermeer zoo goetd wierde, dat het ons gebeuren liete de eere van uwer Ed. Gestr. tegenwoordigheidt voor eenen goeden tijdt t'mijnen huize te genieten, ik zoude my nevens andren pijnen, te betoonen, dat men hier luiden vindt, die de deugdt, samt het overvliegendt vernuft, en hooge begaaftheeden van U Ed. Gestr. weten op haare waare waarde te schatten, zonder zich van zucht tot hunne party te laten blindtdoeken, oft verrukt te worden van 't misverstandt, dat de landtschappen in onmin houdt. Belangende den Heer Barlaeus, die is ontrent 15 daagen uit der stad geweest, ende eerst op eergister des avondts wedergekeert. Zonder tijdt te verzuimen gink ik hem op gister goetds tijds vinden, met vertoog van uwer Ed. Gestr. schrijven, en alle redenen, dienstig om hem te drijven tot voldoening van uwer Ed. Gestr. begeerte; waartoe ik hem wel geneigt speure, maar in anxe dat zijn geest, noch niet ten volle ontflaakt van de quelling der laatste ziekte, nocte wedergekoomen tot zijn voorige rapsheidt (*agiliteit*, noemt hy 't) zwaarlijk van eenige vrucht zal kunnen leggen, die zoo waardig een' stoffe, en zijn' achtbaarheidt betaamen zoude: behalven dat de kortheidt des tijds, en bekommering met andre zaken, die op zijner E. t'huiskoomst gewacht hebben, geen vereischte vryheidt aan zijn gemoedt bewilligen.

Carmina proveniunt animo deducta sereno.

[*Want vaarzen vloeyen best uit een gerust gemoedt.*]

Dit weet Uwe Ed. Gestr; ende ik zeker, dat hy zich daar op ontschuldigt heeft van yets te schrijven tot vermaaring des laatsten bedrijfs van Hartog Bernard: hoewel hem de vertrouwtste zijner vrienden zulx aanvergde. Niettemin, ik heb aan zijn E. gelaaten het gedenken van U Ed. Gestr., op hoope, oft hy noch eenigen goeden inval mogte krijgen. Zoo dit gebeurt, ik zal niet faalen het bruiloftgedicht, is 't mogelijk, daatlijk te doen drukken, ende toe te veerdigen aan U Ed. Gestr, derwelke ik 't opperste genoeg in haar aansta-

staande huwlijk wensche; beveelende, naa wel eerbiedige handtkus,
van heelen heeten harte, in haare beste gunste,

Mijn Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Uit Amsterdā, den 19 van
Grasmaandt 1638.

Onderdaansten toegedaansten dienaar

P. C. H O O F T.

583.

Aan WILHEM VAN MUILWIJK,
Raadtsheer in den Hove van Hollandt.

Edele gestrenghe Heere,

OVer al een' wijle heb ik verstaan uit den Heere Rekenmeester Mierop, de goede geneegenheidt t'mywaarts betoont van U Ed. met handthaaven van mijn ende der mijnen goet recht, in zee-kere twee pleiten, die by 't Hof van Hollandt t'onzen voordeel ge-fleeten zijn. Waar voor ik, vindende my ten hoogste gehouden in U Ed., tot verscheide maalen gezocht heb dezelve te bedanken naa behooren; maar 't geluk altydts teegen gehad, ende U Ed. niet kun-nen t'huis vinden. Zeedert heeft U Ed. zich noch gewaardigt my bondiger te verplichten, door toezeinding van 't heerlijk gedicht uwer Ed. op den tijtel van Hoogheidt, opgedraagen door d'Aller-christelijkste Majesteit, aan den Hoogloflijken Prince van Oranje. Nu komt U Ed. noch de derde knoop leggen, overschikkende aan my Uwer Ed. braave veirzen op den brief van gelukwensching der zelfste Majesteit, aan zijn' Hoogheidt, ter zaake van de Bredaasche Zeege. 't Waare wel een overdwaalsheidt van my, indien ik waande de minste deezer gunste eenigzins naa haare waarde te kunnen er-kennen met de arme gifte mijner boeken; die wel ruim zoude ver-golden zijn met de eere, dat uwer Ed. oog daar eens over heene ge-loopen hadde, ik laat staan, eenige smaak daarin gevonden, gelijk het uwer Ed. heusheidt gelieft te verklaaren. Derhalven, steekende zoo diep in de schuldt uwer Ed., ende wetende voorshandts geenē raadt om betaaling, moet ik my te vrede geeven met bidden, dat U Ed. te vrede zy mijn dankbaar hart op reekening aan, ende ge-duldt met de reste te neemen; ter tijdt toe dat mijn gering lot aan d'een oft d'andre gelegenheidt raake, waar door met der daadt blij-ken mooge,

Edele gestrenghe Heere,
te weezen

Uwer Ed.

Onderdaansten toegedaansten dienaar

P. C. H O O F T.

Onder de Minuten des Droßaarts was deeze Brief
ook aldus in Latijn.

Nobilissime, Amplissimeque Domine,

J*Am pridem ex Domino Miropio, Fiscī Administratore, cognoveram
singulare tuum erga me meosque studium, quod in tuendo jure
nostro tale emicuit, ut Curia Batava, adnitente præcipue te,
duabus in causis simul, sententiam pro nobis tulerit. Quocirca non
desui quin aliquoties tuum adirem limen, acturus pro tam insigni,
Iii 2 nec*

nec sane meritò affectu, gratias: sed iniqua mea sorte factum, ut domi nunquam reperire te potuerim. Exinde visum tibi magis etiam me devincire, misso carmine illo magnifico in Titulum Celsitudinis, Augustissimo Principi nostro a Christianissimo Rege delatum. Sed nec hic stetit humanitas; cum & tertium adjeceris nodum, impertiendo mihi sublimes versus in congratulatoriam Christianissimæ Majestatis epistolam ad Principem Triumphatorem, super Bredana Victoria. Equidem plus nimis ineptiis meis plausurim, si ad referendam vel minimo ex tuis beneficio gratiam illa libellorum munuscula sufficere putem; quæ satis superque compensata sibi videri possent, etiamsi illos libare tantum dignatus esses, neque testatus ultrà (id quod comitati tuæ adscribo) quædam in iis probari tibi. Cum itaque tot tibi nominibus obstrictus sim, & haud quaquam solvendo in præsens, unum reliquum est orare, ne hac debiti professione, utpote grato ab animo profecta, contentus esse graveris, quoad melior fortuna affulgeat oblatura occasionem, qua sese reipsa ostendat,

*Amsterodami, K. M.A.
M DC XXXVIII.*

Amplitudini tuæ
Addictissimum clientem
P. C. HÓÓFT.

584.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

DE Vin François bevalt zeer wel: zulx U E. grooten dank verdient, ende daarentusschen nieuwe moeite met haar weldoen. Ons zal lief zijn, geriest te worden met een halve aam Rijnschen wijns oft Moezelaars hier, en een halve aam t'Amsterdam. Ik zoude dien op borgtogt van U E. tonge wel darren inleggen. Maar dewijl U E. schijnt zich zelve te mistrouwen, vinde niet ongeraaden, dat U E. hem eens gaa proeven met Sr. de Bok, en zijnen Maakelaar, meester in die weetenschap. Aangesprooken uit mijnen naame, zal hy 't niet weigeren. Want om aan hem te schrijven is 't te spaade; naardien ik U E. brief eerst naa 't avondtmaal ontfangen heb. Zoo U E. raadtzaam acht my daarmee te voorzien; gelieve de eene halve aam herwaarts te doen bestellen; d'andre in ons huis; waartoe Cornelis de Glaazemaaker, woonende in de Prinsestraat, niet verre van onzent, zal dienen het huis te openen, 't welk hy bewaart by nachte; oft zoo ik doole in den naam der straate, U E. kan den rechten verneemen by mijnen zwaager Hasselaar. Naa den tijdt der bruiloft hoopen wy ons te schicken. Van 't optrekken onzes krijsvolx hadt ik al yets gehoord, ende dat 't vendel Françoisen, leggende tot Naarde, op zondag laatstleeden moest gaan naa 's Hartogenbosch. Evenwel doet het my goet, dat U E. gelieft my haare tijdingen meede te deelen. Godt verleene een' gewenschte uitkoomst den Vaaderlande, ende U E. lange te bloeien in heilzaamen staate, naa wensch

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

*Zeer haastig, van den Huize te Muide,
den 18 van Bloecimaandt, 1638.*

*Verplichten dienstwilligsten Broeder
P. C. HÓÓFT.*

§85.

Aan C A S P A R B A R L Æ U S,
 Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
 der stad Amsterdam.

Mijn Heere,

't **G** Een wy genieten, is geen *perpetuum ver* [*eeuwige lente,*] maar wel een *triplex*, [*drievoudige.*] t'Amsterdam hebben wy der een gehad, ende 't gezicht en de reuk van 't bloeisel, sint het opgaan tot het afvallen. Hier bewelkoomt ons een tweede Lente, in haar' frischte jeugd: dank heb de guurigheidt der Zuiderzee, die 't uitbroeden der knoppen zoo lang vertraagt heeft. De derde smaaken wy uit het bloeyen van U E. geeft; wiens geur, herwaarts gevoert op de wieken van Wekleeven*, onze Doorn en Monthout† met eenen adem van Lauwer en Myrt beschaamt; ende my met dat overvloedig lof, gesprooten uit de twee onuitputtelijke bronnen van Uwer E. vernuft ende heusheidt. Zeeker, U E. maalt my af, even oft de schildery naa Vrankrijk moest gaan; alwaar men altydts afstaat van de schoonheidt eener gemaalde troony, die van buiten komt, naa gelang van de toegift, die daar te lande, aan de fraaye vrouwen, door 't vlaayen van de konstenaars, doorgaands te baate komt. Waar over meester Michiel van Miereveldt nemmer een afschijn, om derwaarts gezonden te worden, afschildert, dan met de overmaat van goelijkheidt, waar toe men daar gewent is. Zoo groot een' gunst Uwer E. zoud' ik liever met werken, dan met woorden, erkennen: ende dewijl U E. althans wat leedigen tijds heeft, bid ik haar, my daar toe geleegenheidt te verleen; ende met brengster deezes over te koomen, op een gerecht voor de ooren. De Naarder nachtegaal zal schaffer zijn; oude kennis van de Muzen, die alle neegen geëert worden in den geest van U E.

* *Zephyrus.*
 † *Ligustrum.*

Mijn Heere, door

Uwer E.

In haaste, van den Huize te Muide,
 den 21 van Bloeyemaandt 1638.

Onderdaanen toegedaanen dienaar

P. C. H O O F T.

§86.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

U E. beezigheidt leeze ik tweemaal in uwen brief: eens uit de spelling der woorden, ende eens uit 't maaxel der letteren, en de zwierhunner haaste. Dies geloove dat U E. dubbel ander werk heeft, ende acht my naa gelang dankschuldig te wezen voor een schrijven uit den brandt gehaalt. My verlangde zeeker, en ik vaste vast naa eenig verslag van 't geen zich in deze krijsbeweegenissen, sint mijn vertrek van Amsterdam, mogt' hebben toegedraagen, oft aldaar kundig geworden zijn. Want de loopmaaren zijn spaarzaam geweest in dat deel; en de vrienden niet milder: U E. schrijven het eerste aan my, dat seedert yets van deeze stoffe heeft aangeroert. U E. zeidt niet oft d'onzen van de Maryschans geweeken zijn; dan oft zy die noch aanvechten, en in hoope van veroveren staan. Doch ik achte, dat zy afgetoogen zijn; dewijl U E. meldt, dat zy zich tot Callo beschanffen. Maar als de voorzeide schans schoon gewonnen waar, zoo zoud'er, mijns bedunkens, noch vry wat

aan den Blokkers-oft Vlaamschen Dijk , als aan een heet yzer , te knaauwen vallen. Dan , die doorgebeeten , zouw den Antwerpenaaren de moedt zoo log zinken , als hy nu , met het verdwijnen der eerste vreeze , luchtig gereezen is. Zoo lekker een beetjen als die stad , is wel waardig dat m'er den mondt wat om barne. 't Mag echter wel , dat de brok te groot is te begaapen , voorshandts , ende dat men 't deezen zoomer daar meê zal aanzien. Dat het op eenige plaats in Vlaandre gemunt waar , zouw my niet vreemt dunken ; ende U E. mag indachtig zijn , 't geen ik haar eens ter borze , uit den mondt van den Heere Kinschot , verhaalde , die zich vastelijk liet voorstaan , dat het Hulst zoude gelden. Maar 't schiet volle laat in den tijdt , om zoo een beleg aan te vangen , en de Françoizen schijnen niet dan windt te breeken. Hadden zy zoo veel gedaan , voor 't verloop der zaaken van Duitslandt , ende eer dat de Kaizar volk mogt misfen tot hulpe van den Spanjaardt ; grooter lichtenis zouden wy daarby gevoelt hebben. Altijds , terwijl Picolhuomini hier is , zal Hartog Baarent te schooner spel hebben ; en de Zweedt misschien niet misdobbelen. My benieuwt niet zekers te hooren van 't bedrijf der voorzeide Françoizen , ende oft zy noch voor Sant Omar leggen , oft opgebrooken zijn. Godt behoede onzen Ammiraal , die van de Duinkerkers gedreigt wordt : ende U E. , aan de welke zich van heelen harte gebiedt ,

Mijn Heer en Broeder ,

U E.

Uit mijn Toorentjen , den 22
van Zoomermaandt 1638.

Verplichte dienstwillige Broeder

P. C. Hóóft.

587.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder ,

VErstaande op gister , uit schrijven van zwaager Bartelot , de goede tijdingen , zaid' ik te duchten voor den hinkenden boode , die (gelijk ik zie by U E. en Carel vander Wyens brief) nu achter aan gekoomen is. Zeeker 't was te vermoeden , dat de beschanfing der onzen , die in zoo kort een' tijdt quaalijk weerbaar kon zijn , zeer zwaarlijk zulk een geweldt wederstaan zoude. U E. doet my vrundtschap , immers zoo groote aan 't melden der droeve als der blijde tijdingen : ende zaidt'er wijslijk aan , dat zoo hardt een' smak behoort te leeren. Wie weet waar zy goetd voor zijn mooge? *Ellende verdraagt men , voorspoedt bederft ons* , zaidt Tacitus met Galbaas mondt. Indien Callonoch houdt , het zal my verwondren ; ende niet min dat de vyandt de bezettelingen , met weigeren van lijfsverzeekertheidt vertwijfelt maakt. Mijn Heer de Prins , als weetende wat op den teirling der oorloge loopt , ende *que les armes sont journalieres* , [dat de waapenen wisselvallig zijn] gelijk de Franschen zeggen , zal , hoop ik , orde gestelt hebben , tegens den zwaarsten sleep van zoodaan een ongeval. Ende zal my benieuwen , oft de Françoizen , hebbende , zoo te gelooven staat , hunne handen ruim , mits 't wenden der Spaansche krachten tegens ons , niet bezonders aanslaan en verrichten zullen. De zeege der Spaanschen op de Mookerheide baardede muitery , en de *Fuera vellacos* tot Antwerpen , hunn' eige stad. Uit het verovren van Sierixzee sproot hunne opstending , die den algemeinen afval , en de Gentsche vrede veroorzaakte. Godt , beter dan eenige arts , kan 't vergif tot genees-

neeskruidt gebruiken. Die verleene den vaaderlande, U E. ende ons
't heilzaamste, ter beede,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muide, den 24
van Zoomermaandt 1638.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

Van d'eerbiedige groetenissen, die ik doe mitsdeezzen aan U E.
ende Joffrouwe zuster, gelieve meede te deelen aan de Heeren en
zwaagers Bartelot en Schuil, met ontschuldiging mijner naalaatig-
heidt in 't antwoorden op hun aangenaam schrijven. Want de lust
ontbreekt my, en des te meer de stoffe. Ik verwacht morgen iet naa-
ders van U E, die grooten dank hebbe voor het verbondt met
Vrankrijk.

588.

Aan W I L L E M B A R T E L O T.

Mijn Heer en Broeder,

D Ank hebbe U E. voor de vergiffenis, gegunt aan mijne naalaa-
tigheidt in 't antwoorden, die uit gebrek van stoffe en overvloedt
van onlust veroorzaakt is. Hoe zeer zy t'Antwerpen stoffen, noch
verlicht het my te zien, dat zy 't getal der gesnevelden niet hooger
dan op 1200 in alles begrooten, waar onder zoo wel de drenkelingen
als de verslaagenen begrepen zijn; ende dat de braave Hopman
Pallotto ten minste 't lijf gebergt heeft. Als nu de gevangenen 2500
waaren, volgens d'Antwerpsche tijdingen, zoo zouden wy niet boov-
ven 3700. mann' missen. Dies verwondert my waar d'andre belandt
moogen zijn: gemerkt Graaf Willem wel ontrent zeeven duizendt
man by zich gehadt moet hebben. Zoo U E. hier af, ende hoe de
reste ontkoomen zy, wat zeekers verneemt, ik bidde om deel daar aan.
Wijders trooft my 't zeggen van zeekeren Turk tot Veeneedje, die ge-
vraagt zijnde, naa hun verlies van Cypers en hunne overhandt tot
Lepanto, wat'er hem af dochte, antwoordde; *Gy hebt mijnen Heere
't hair en den baardt gekort: dat zal weeder aanwassèn; maar nem-
mermeer de arm, te weeten Cypers, dien hy u heeft afgeslaagen.*
Desgelijx is de vyandt geschaapen, niet zoo licht weeder aan zijn'
verloore steeden te geraaken, als wy aan volk. De plaats geruimt by
d'onzen, was noch (naa dat ik begripen kan) van geen groot be-
lang; want daar bleeven noch drie dijken te verovren, eer men 't
Landt van Waas kon onder waater zetten: zulks het noch veel voe-
ten in d'aarde hadt. De gevangenen zullen ook, voor een groot deel
weeder keeren. Maar de Hopluiden hebben een groot banqueroet,
zijnde ten minsten een' maandt soldijs quijt, ende moetende nieuwe
kosten doen om geweer en volk te bekoomen. Godt behoede ons,
naa dus een' neep te lande, teegens een' smaadiger ter zee, daar on-
ze Ammiraal gedreigt wordt: ende verleene U E, samt Joffrouwe
zuster, de vulte uwer deugdelijke begeerten, naa wensch,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muide, den
29 van Zomermaandt 1638.

Verplichten dienstwilligen Broeder

P. C. H O O F T.

589.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn' Heer en Broeder,

IN mijn keeren door Amsterdam uit den Haage, sprak ik de Heeren Vossius en Barlaeus, die my den tijdt te kort maakten, om U E. te begroeten. Zy beloofden my genoegzaam hun verzoek alhier tegens overmorgen, oft naastkoomenden zondag 's avonds: doch hadd' ik hunne E E. naader te verwittigen. Nu genaakt de tijdt: waarover dit schrijven diene, om U E. samt Joffrouwe zuster te bidden, gelieve ons de eere te gunnen, van herwaarts te koomen, nevens de voorzeide Heeren, op eenen der twee gemelde avonden, dien U E E. nevens hunne E E. den bequaamsten zullen vinden; om eenen dag, twee oft drie, in zoo smaaklijk een gezelschap te besteeden; 't welk ik hoope dat noch met andre perfoonen van soorte en weetenschap, ende die Uwer E. zouden moogen te staade koomen, zal vermeert worden. Een derzelve zal moogelijk zijn de Heer Schotte, Raadtsheer in den Hoogen Raade. Van deezen heeft de Heer Vossius een boek, getijlt: *Chronologia*, dat is Tijdtrekening, uit mijn' handen ontfangen; U E. gelieve te helpen gedenken, dat zijn' E. 't zelve meede brenge. Ik verwacht niettemin op morgen een gunstig antwoordt van U E. om te weten waarna wy ons te richten hebben. Ondertusschen zal my lief zijn, dat U E. aan hunne E E. doe mijne welhartlijke groete en gebiedenis, gelijk de zelve, mits deezen, aan U E. samt Joffrouwe zuster, gedaan worden,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muide, den
29 van Hooimaandt 1638.*Verplichten dienstwilligsten Broeder*

P. C. HÓÓFT.

590.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder,

't **A**Vondt, oft morgen ten langste, verwachten wy hier de Joffrouwen Tesselscha en Francisca. Op dit paar keelen heb ik zes paar ooren ten middagmaal genoodigt: te weten Mijn Mijn' Heeren en Broeders Bartelotti, Schuil, ende U E. (aan de welke zy beloofden de boodtschap te doen) met uwer E E. Hooge Overheeden. Op dat nu U E E. onverziens koomende, ons niet uitgereeden vinden, wenschte ik wel, dat U E. my op morgen verwittigde, oft wy U E E. op woonsdag oft op donderdag zullen te gemoete zien. Want daar naa zal 't zoo wel niet geleege vallen. Zoo U E. Mr. Dirk den Orgelist meede kan troonen; 't spel zal te volmaakter wezen. Verbeidende een gunstig antwoordt, gebied ik my op 't hartlijkste aan U E., samt d'andere vrienden, ende blijf

Mijn Heer en Broeder,

Uwer E.

Van den Huize te Muide, den
9 van Oestmaandt 1638.*Verplichte dienstwilligste Broeder*

P. C. HÓÓFT.

591. Aan

591.

Aan C A S P A R B A R L Æ U S,
 Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
 der Stadt Amsterdam.

Mijn Heere,

UIt zorge dat de voorige koelte mogt' Uwer E. hebben doen doorwaayen de gedachtenis van den tijdt, wanneer wy hier de Joffrouwen Tesselscha en Francisca verwachten, laat ik dit bladt overwaayen, om Uwer E. in te luisteren, dat Muide, op deezen avondt, oft morgen ten langste, de Meereminnen meint te zien, die 't meer geluks zullen toezingen, dan de aalouwde, daar men 't sprookjen af vertelt. Wy bidden dan wederom, ten vuurigste, U E. gezuiverde ooren op dat paar klaare keelen te gaste; ende te bruiloft op het huwelijk, dat zy tusschen haare ende der snaaren stem zullen maaken; ende dat U E. zonder uitstel, de reize gelieve t'aanveir- den, om eenige daagen te verquisten, die men niet lichtelijk beeter zouw kunnen besteeden. My verlaatende tot deeze, gebied ik my in U E. beste gunste, ende blijf,

Mijn Heere,

Uwer E.

Van den Huize te Muide, den
 9 van Oestmaandt 1638.

Onderdaane toegedaane dienaar

P. C. H O O F T.

592.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

IK hoope dat het ongeluk van U E. achterblijven wel slaagen zal. Want Joffrouwe Tesselscha is gekoomen zonder Francisca, die zelf onverziens eenige gasten gekreegen hadt. Niettemin wy verwachten haar noch, doch weten den dag niet. Als zy hier zal zijn, denken wy U E. des te verwittigen, opdat de vreugde van zoo zoet een gezelschap haaren voortgank hebbe. Mijn Heer en Broeder Schuil heeft my op de begraffenis van zijner E. zoontjen genoodigt. Maar alzo wy den Heere Barlæus, nevens Joffrouwe Tesselscha en Mr. Sammer hier hebben, behalven noch een' andre ongeleegenheidt, ende dat ik op morgen hier zeeke gemagtigden der Heeren Staaten verbeiden moet, om de geleegenheidt van den dijk en de hameye te bezichtigen, zal ik niet kunnen uitbreeken. U E. gelieve 't zelve tot mijn' onschuldiging te vertoonen aan Mijn Heer en Broeder Schuil, nevens mijne groetenis, die ik ook doe aan Mijn Heeren Broeder Bartelotti, samt U E. ende uwer E E. meestressen; beveelende in U E. beste gunste,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Ter vlucht, van den Huize te Muide,
 den 11 van Oestmaandt 1638.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

Aan CASPAR BARLÆUS,
 Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
 der Stadt Amsterdam.

Mijn Heere,

't **I**S goet te zien, dat het postpaardt Pegasus Uwer E. ten dienste staat: 't welk

Non auras tantum, verum & prævertitur horas.

[*De winden niet alleen, maar de uiren ook verby loopt*]

Want U E. brief, geschreeven op den drie en twintigsten, dat is op morgen, heb ik heeden ontfangen. U E. dankzeggingen dunken my woorden van verwijt; dewijl ik ongelijk dieper in U E. schuldt, dan U E. in de mijne staat. Zoo lang als U E. met de zoete Meeremin, en den Heere Mostart dit huis van vreugde deedt galmen, was ik in mijn kraft: nu,

— *Quantum mutatus ab illo*

Hectore?

[*Hoe weinig zweemend naar dien Hektor? —*]

Naardien de Heer Koster eenen andren vondt heeft opgeworpen, om de intree der Koninginne te verheerlijken; zoo moogen wy denken, dat wy ten minste de geneugt van 't naavorfen gehad hebben, gelijk de wijzeman, die naa den wortel van den boom dolf, om te begronden hoe de vijgen zoo uitneemende zoet waaren; tot dat zijn dienstmaagdt hem quam zeggen, dat ze in een pot geleege hadden, daar hoonig in geweest was. Waar mee zy kleenen dank behaalde, by hem, dien 't liever zouw geweest zijn, onwetende te blijven, om de lust van 't jaagen naa wetenschap. Evenwel ons ontwerp behaagt my wel zoo zeer als dat van Doctor Koster; ende te bet om de braave veirzen van U E. in 't Latijn, samt om de geene die Joffrouw Tesselscha daar op gerijmt heeft in Duitsch en Italiaansch. Doch U E. en de Heer Mostart zullen verre best daar van kunnen oordeelen, in 't genieten van den herfst haars gezelschaps, die met die vruchten over komt. Zoo de Koningin, gelijk U E. vermaant, door die steeden, en over den Haage gaat, wil 't noch al een' wijle aanloopen, eer men haare Majesteit tot Amsterdam zal zien. 't Verdriet my, uit zucht tot de eere der Stadt, dat zy alle toerustingten zal moeten gering achten, ten opmerke van 't geen zy in Italië en Vrankrijk, jaa in Brabandt, aanschouwt heeft. Eene der onthaalingen, die, mijns bedunkens, meest by haar zouden geacht worden, zoude een' treflijke muziek zijn. Overzulks ('t zy de Heeren zich der kosten ontzien) waar het wel raadtzaam eenige vermaarde konstenaars uit andre steeden t'ontbieden, ende daar in te volgen den raadt van den Orgelift meester Dirk Sweeling, wiens gelijk ik meine dat zy nooit gehoord heeft; zulks hy tot een fraai sieraadt der Stadt zal dienen. Konde men Joffrouwen Tesselscha en Francisca bewegen, ende teffens die stijve stem van Rotterdam, om wat mildt met den rijkdoom haarder gaaven te zijn, ende zich, daar door, een' groote Stadt te verplichten; haare Majesteit zouw zich misschien verwonderen, dat Italië haar in Hollandt bejegende. Een schouwfel is 'er dat haaren oogen nergens gebeurt is, oft zal moogen gebeuren: de meenigte van scheepen, die men haar behoort te vertoonen, ende

't spel

't spel te eindigen met geklap van 't baldrende geschut. Welk geluit, uit haare ooren, zouw kunnen spoelen de weêrsmak, die zy; zoo ik duchte, in onze muziek zouw gevonden hebben. U E. gelieve deeze mijne bedenkingen voor te draagen aan de Heeren Mostart ende Koster; samt, oft het niet oorbaar waare twee verscheide vertooningen te doen; te weeten d'onze, en die van den Heere Doctoor. Ik gebiede my aan hunne E E. ende aan U E. uit mijn meeste vermoogen; desgelijx mijn' huisvrouw, met dank voor de nieuwe tijdingen: ende blijf,

Mijn Heere,

Uwer E.

Zeer haastig, uit mijn Toorentjen,
den 22 van Oestmaandt 1638.

Onderdaanste toegedaanste dienaar

P. C. H O O F T.

594.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

U It U E. laaften verstond ik geirne den overleg, gemaakt noopende de Vriesche reize. Dat wy wat sterk van getaale uitquaamen, schijnt raadzaam, als men landt zoude koopen: om zoo veel meer boeren by elkandre te moogen planten, tot hun' onderlingen troost ende gerief. Ik heb met mijnen zwaager Cloek ende neef van Zurk daaraf gesproken: wilde wel dat U E. 't zelfste deede, endemy, op 't spoedigste, hunne meening overbriefde. Dat ik dus lange vertoeft heb met schrijven, is uit oorzaak van ons denken op de koomste der Koninginne, daar verwacht van dag tot dag. Want als dan hadden wy voorgenoomen, meede t'Amsterdam te verschijnen, om onzen kindren zoo een staatsy te laaten aanschouwen. Nu mart haare Majesteit booven mijn gissing; ende weet ik 'er voortaan geene op te maaken. Zoo U E. 't weet te doen, ik wiste 't wel geirne. Mijnen zwaager Cloek vond ik laaft wel gezint tot de gemelde reize: maar hy moest zich daarop beraaden met de geleegenheeden van zijn voorvallend werk. Neef van Zurk hadt ook zijn besluit niet by zich. Maar men moet het nu neemen, dienende wel 2 oft 3 daagen, ten minste, voor den verkoopdag, in Vrieslandt te zijn, om alvooren op alle vereischte dingen te letten. In verwachting van antwoordt, beveelik U E. den Almoogende, ende in haare beste gunste,

Mijn Heer en Broeder,

Uwer E.

Van den Huize te Muide, den
27 van Oestmaandt 1638.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

595.

Aan C A S P A R B A R L Æ U S,

Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
der stad Amsterdam.

Mijn Heere,

G Een en geringen dank, zeeker, weet ik Uwer E. voor de nieuwe tijdingen; ende zonderling voor 't juist bescheidt van de Hoogduitsche, ontfouwen in den brief van den Heere Wikkevoort. Onze armoede van diergelijke stoffe is hier te groot, tot vergelding van 't

K k k 2

min-

minste deel uwer mildtdaadigheidt. Dat U E. de zege niet waardeeren kan naa de meenigte der verslaagenen , gevangen en , gequetsten , bewijst der gewisheidt van U E. ernstig oordeel. Ende acht ik , met U E. zoo d'overgank van Brisak daar niet op volgt , dat de Kaizar die schaade wel boeten zal. Evenwel , terwijl hy daar meê beezig is , zal 't hem te min leedig staan , onzen vyandt te stijven , en den Zweeden en Françoizen veel werx te geeven. Dat U E. verzen niet naa den mondt der ooren zijn , die daar uit den lekkersten suiker behoorden te kaauwen , geeft my niet weenig weêrsmaax. Dat U E. den ouwden stijl van 't Hof der Poëten daar in gevolgt heeft , ken ik ; ende blijkt by Scaligers gedicht , dat ik eertijds gelezen , en altijd braaf geacht heb. Maar ons volk wil met geweldt berooit schijnen , om met beeter glimp uitheemsche hulp te beedelen ; ende op dat men binnen 's landts niet te veel aan hen , als aan 't groote hooy , plukke. In den jaare 1565 hadden zy de kas t'over gespekt , ende hieven nochtans de penningen op fret , daar de waag afgebouwt werdt , om den Koning te blinddoeken met geveinsde behoefte , op dat hy hen om geen' leening van geldt quelde. Dat zy U E. geirne iets van de Kaizarlijke kroon op 't Amsterdammer wapen hoorden zingen , dunkt my zoo vreemdt en verre uit den weege niet ; gemerkt de Koningin gesproten is uit Maximiliaan , den geever van dat sieraadt , die haar derde grootvaader geweest is. Men zouw hem kunnen ten toon stellen , in bedrijf van 't kroonen der stadt ; en de Koningin daar by , in 't voeglijkste gewaadt ; met deeze woorden , *Instar avi* [Gelijk de Grootvaader] oft anderzins , gelijk Uwer E. verheeye geeft veel beeter zal weeten te verzieren. In allen gevalle waar 't goet , verscheide pijlen tot zijn' boog te hebben. Want alle Majesteit wil zelden gezien zijn : ende zoo de Leyenaars Berecinthia voor den dag brengen , de haare zal verwelkt wezen , en naauw toonbaar t'Amsterdam. Doch , hoe konstig een zanger ook , 't is (ik belijd' het) quadt queelen met heesche keel. Maar die van U E. moeste booven maate schor wezen , zoo haar de stem der Meeremine van Tessel niet gladden konde , en gaalijk maaken ; wen zy slechts eens begint te neuryen ,

Fœcundum concute pectus.

[Maak maar uw hart aan't gaan.]

Indien wy morgen verneemen , dat de Koningin op woonsdag oft donderdag zeekerlijk verwacht wordt , ik leg ons toe den hoop te vermeerren , en overmorgen t'Amsterdam te zijn ; en de eere van Uwer E. jeegenwoordigheidt ,

Mijn Heere ,

Uwer E.

Van den Huize te Muide , den
29 van Oestmaandt 1638.

Onderdaansten toegedaansten dienaar

P. C. Hóóft.

596.

Aan den zelven.

Mijn Heere ,

DE koorts heeft my ontslaakt : maar de keepen haarder boeyen houden my in een quelling , die ik niet , gelijk Socrates , met streelen verdrijven kan. Anders , ik hadde de bezoeken van U E. al over een' wyl vergolden : te weeten , naa 't getal , niet naa de waarde. Nu komt dit papier den plicht pleegen , om Uwer E. aan te dienen ,

nen, dat ik, met mijnen schoonbroeder Hasselaar, volgens Uwer E. begeerte, wat van 't beschrijven der vertooningen gekout heb. Hy zeidt my, de meening van Burgermeesteren te weezen, dat U E. met keure toegaa, 't gerijmft'er uit leeze, het overschot aan de vergeetenis beveele. Maar lichtlijk dat de koorts zich wel kostelijk houden zal, en lang doen bidden, eer zy Uwer E. verlof geeve, om 't werk, ook alzo, af te klaaren. 't Is een' hardtnekkige krib. Ik wensch haar, van Uwer E. weege, daar haar Virgilius gehuift heeft; in 't voorburg der helle. *Illa se jactet in aula* [*Laat zy aldaar den meester speelen.*] Maar de derdendaagsche is beleeft, te vrede met een' deel van den tijdt, ende laat ons d'andre twee. Mooy! zoo zy 33 ten 100 van tol heffen wil, dat ze flux naa Spanje toe renne, daar men 't lijden kan: in Hollandt is 't de wijze niet. Ende zeker, de twee vrye daagen, al heeten ze zoo, ik twijfel oft zy den naam ter goede trouwe voeren moogen: doch wil'er geen harnas om aan trekken, ende heb 't liever te gelooven dan te beproeven. Zy schelde U E. met een' korté proef quijt, ende blijve voorts met al 't gedrocht van hare zusters achter, zoo lang als blijven wil (dat is eeuwelijk)

Mijn' Heere,

Uwer Ed.

T'Amsterdam, den 19 van
Wijnmaandt 1638.

Onderdaanste toegedaanste dienaar

P. C. H O O F T.

597.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn Heere,

U Ed. Gestr. dagwerk deedt my daatlijk heiligavondt neemen van ander werk. Ik scheidd'er niet uit, eer 't uit was; uitgezeidt bedt en taafel: ende besteld' het voorts aanden Heere Barlaeus. Deez' houdende noch zijn' kaamer, vondt goet het daar gezaamentlijk te doorzien met de Heeren Mostart, Baak, en Vondel, die nevens my eenige avondtuuren daaraan besteedt hebben. Maar de vergaadering hieldt zoo wel geen streek, dat ik ieder beletten kon 't gedicht eens naa zich te neemen, om het in 't bezonder voorts te leezen. Mostart en Vondel hebben iets aangeteekent dat den taalschik betreft; op dat U Ed. Gestr. overweege, oft zy zich dien aangaande met ons vergelijken konde; dewijl 't wel passen zoude daar in eenen gemeenen voet te volgen. Eevenwel kan ik niet alles voor vol aanvaaten, wat hun behaagt: ende Vondel dunkt my zomtijds knorven in de biezen te zoeken. Wijders, aan zoo blinkend een dagwerk den dag te verbieden, waare jammer, ook, mijns gevoelens, een verlooren toelag; gemerkt het met de scherpe straalen zijner aardigheid de dompigste duisterheid konde doen verdwijnen, en midnacht tot middag maaken. Mijn arme geest, hoewel alleenlijk gestelt (en dit noch quaalijk genoeg) om maatvry geluidt te slaan, heeft zich nochtans verpijnt de verdroogde rijmpentendoen inkt geeven. De springaader van den Heere Barlaeus bruijst met wel een' andren toon. Deezes onderscheidts zal U Ed. Gestr. aan de bygaande reegelen gewaar worden; gelijk zy 't zonder twijfel verwacht heeft. De Heeren Mostart en Vondel hebben ook iets belooft. Dat (meen ik) zal

haast volgen ; ende altijdts uwe gebooden , wen z'hem gebeuren moogen ,

Mijn Heere,

Uit Amsterdam , den 21 van
Sprockelmaandt 1639.

Uwer Ed. Gestr.
Verplichtste ootmoedigste dienaar
P. C. Hóóft.

Niet wel weetende anders het bygaande paxken aan den Heere Pallotto te richten , moet ik U Ed. Gestr. daarom moeyen , met beede , dat zy 't my te goede houde.

598.

Al S. GIOVAN BAPTISTA PALLOTTO.

Molto Illustre Signore mio offervandissimo ,

D*I grandissima consolatione m'é stata la sua lettera , per il gusto ch' ho preso , leggendo il trattato del Capitan perfette & la scrittura , bramata per essermi raccomandata dal sagacissimo suo giudizio , ma principalmente perch' ella fà fede , come V. S. s'è degnata , di conservarmi , ancorche absente & di niun merito , nella sua memoria. Hora le rimando la detta scrittura col libretto ; benche tardi per haver aspettata l'opportunità d'indirizzarli insieme con qualch' altra cosa al Signore di Zulichem. Le piacerà , d'accettar questa scusa , & favorirmi dove ci sarò buono de suoi commandi. Intanto la ringratio infinitamente del ricevuto honore & augurandole ogni bene & contento , mi rimango , con bacciarle humilmente le mani*

*d'Amsterdam , alli . .
di Febraio 1639.*

Di V. S. M. Illustre
Devotissimo Servitore
P. C. Hóóft.

599.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,
Ridder, Heer van Zuilichem , Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn Heere,

UEd. Gestr. zal door den Heere Wijts ontfangen hebben het gedicht van den Heer Mostart. Op zijne ende Vondels aantekeningen heb ik , by mijnen laatsten , gezeidt mijn gevoelen ; ende vinde my daarin noch meer gesterkt door Uwer Ed. Gestr. wederleggingen , die , nevens 't wederleidde , hier by te rugge keeren. Ik heb Vondel by wijlen gemaant om yets op U Ed. Gestr. loflijk dagwerk , ende laatmaals t'antwoordt gekreegen , dat hy een quadt oog gehad hadt , ende in twee oft drie poogingen geen' rijmluim kunnen treffen. Nu bragt hy , op gister , in mijn afwezen , 't gedicht , dat hierby gaat. Het oordeel daarover zy Uwer Ed. Gestr. bevoolen ; ende in haare beste jonste.

Mijn Heere,

Uit Amsterdam , den 14 van
Lentemaandt 1639.

Uwer Ed. Gestr.
Verplichte ootmoedigste dienaar
P. C. Hóóft.

600.

A M. ABRAHAM DE WICQUEFORT.

Monsieur,

M' Ayant esté mandé par Monsieur vostre Frere & mon Cousin, Joachim de Wicquefort, qu'il trouvoit à propos, que j'envoyasse vers là trois exemplaires de mon Henry le Grand, & les adressasse à vous, qui auriez soing, d'en faire colloquer un en la Bibliothecque du Roy, & de presenter des autres deux, l'un à Monseigneur le Chancelier de France, l'autre à Monseigneur le Surintendant des Finances en France; je prends la hardiesse de vous donner ceste peine. Mais à cause que la premiere edition est plus belle pour estre imprimée en feuille; & la derniere un peu plus ample & claire, ains moins belle & en quart; j'en envoie trois de chasque sorte. Tellement qu'il y a un en feuille, & un en quart pour Monseigneur le Chancelier; & un en feuille, un en quart pour Monseigneur le Surintendant: comme portent les inscriptions, que verrez, s'il vous plait, vis à vis des frontispices. Je vous prie de les offrir à mes dits Seigneurs, avecques mes plus humbles baizemains, recommandations, & soubmissions à leur service: & de procurer que les autres deux, ou il n'y a aucune inscription, soyent mis en la Bibliothecque Royale. J'espere que cette courtoisie, qui est naturelle à vous & tous ceux de vostre maison, excusera mon importunité, & que quelque bonne fortune me prestera un jour occasion de reconnoistre ceste faveur, par une prompte obeissance aux commandemens, dont je vous supplie d'honorer,

Monsieur,

d'Amstredam, ce 17
Mars 1639.

Vostre tres humble & affectionné
Serviteur

P. C. H O O F T.

601.

Au mesme.

Monsieur,

LE 17 de Mars dernier j'adressay, suivant l'avis de Monsr. vostre Frere, à vous par eau, certains exemplaires de mon Henry le Grand. Depuis j'ay receu la vostre du 26 dont il vous a plu m'honorer, avec la lettre du cachet du Roy, touchant l'Ordre de St. Michel, & le formulier de la recognoissance à faire quand j'auray receu le collier, qui vous a esté delivré par Monsr. le Marquis de Trenel. J'ay differé en attendant la venue de mon dit Sr. vostre Frere, qui est arrivé maintenant, Dieu mercy, sain & sauf en ceste ville, à tres grand contentement de ses amys, & de toutes personnes d'honneur. Or viens je d'apprendre de luy, que, le messagier ordinaire faisant difficulté de se charger du dit collier, vous avez trouvé bon, de l'envoyer par mer. Ce que j'approuve; & incontinent après la recepte, en enverray la recognoissance selon la forme prescrite. Pour la lettre de Noblesse, il n'y a nul subject à faire des excuses; puis qu'elle contient une bien ample & tres honorable mention de moy & des miens, voire telle, que, si j'y fusse esté present, je ne l'aurois ozé demander plus avantageuse. Quant à celle de Chevalerie, je m'assure assez de vostre courtoisie & genereusité à obli-

obliger vos serviteurs, que ne faudrez non plus de la procurer & obtenir en des termes les plus spectables, que je scaurois desirer. Füssé je si bien assuré, que je serois, en quelque occurence semblable ou autre, trouvé digne d'estre employé de vous, & de pouvoir monstren par effaiët la gratitude,

Monfieur, de

*d'Amstredam, 11
Avril 1639.*

Vostre tres humble & tres obligé
Serviteur

P. C. HÓÓFT.

602.

Aan DANIEL MOSTART,
Geheimschrijver der Stadt Amsterdam.

Mijn' Heere,

MEt weemoedige geneugt heb ik U E. treurspel geleezen; jaa zien speelen naa den geest: maar binnen vierentwintig uren niet; gelijk U E. zijn afloop bepaalt. Het heeft my meer tijds afgetroetelt; by halve daagen oft schoften, mits ik mijner heele geen meester was. De schikking des werks vind' ik zeer voeglijk; 't verziensel van Doris met haaren zoon, het opengaan des hemels en Davidt daar in, en andre kleenoodje, waar meê de hoofdstof omhangen is, aardig: alles geschaapen om wel te beslaagen op het tooneel; 't zelve van glans en staatsy te doen weêrlichten; de gemoedren der aanschouweren uit hunne laage leegers te lichten, om ze in de hoogte der deftigste gedachten te verluchten. Nevens 't gedicht, zeind' ik (naardien 't Uwer E. geliefte was) mijne inzigten, zoo op het keetenen als op 't beleggen der taale. Oft zy genoeg oft te weenig weegen, jaa zelfs naa viesheidt smaaken; de tong van Uwer E. oordeelschaal velle dat vonnis: die teffens proeven kan, oft de treflijkste reedeneeringen, gelijk die van Herodes, Ananaël, en Malkus, ook wat krachtiger kruiding vereischen: Beeter zoud' U E. in deezen van iemandt anders moogen gedient worden: maar in geen dink ter wereldt met beeter hart,

Mijn' Heere, dan van

Uwer E.

Van den Huize te Muide, den zeventen van Bloecimaandt 1639.

Verplichten dienstwilligsten

P. C. HÓÓFT.

603.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

O arme Tesseltjen,

IS 'er een met uw hart deur? Dit dacht ik: maar leezende strax daaraan, *ce que n'est point mon cœur* [het welk mijn hart niet is] quam ik tot mijn tweede gedachten, en zeide in my zelven, *c'est par là qu'elle parle François* [daar is het dat ze goet Franssch spreekt.] Ik heb, nu eenige weeken, de loopmaaren geleezen; dan deeze tijding daar in niet; nocht iets van dien onheuschen, te heuslijk gehandelden roover vernoomen. Dit stuk behoorde daar wel in te staan. Maar 't zal bet klinken in U E. gedicht, zoo 't onder den man komt; gelijk het behoort te doen, zijnde zeer zoet en aardig. Maar booven in 't hoofdt dient te staan, 't geen ik daar heb bygevoegt. Wy zijn eens hier te Muide geraakt. Waar over ik den Heere Barlaeus van Uwer E. weege niet bedanken kan voor 't boek, dan by eenen brief. Nu weet ik

ik dat een woordt van U E. handt ongelijk waarder weezen zal, dan duizendt van de mijne. Want hy acht dat U E. niet schrijft, dan met schachten getoogen uit de vlerken van den Mingodt: ende heeft my nu onlanx gezeidt (gelijk ook, voor deezen, de Heer Jacob van der Burg) dat hy Uwer E. geeft verre booven dien van Joffrouwe Schuurmans zet; om dat haar werk naa schoolmeesterye ruikt; het uwe naa een verheeven vernuft, zwanger met buiten werereldtsche invallen. Zoo U E. eenig schrift aan zijn Ed ontwerpt, ende my eerst toezeindt, ik zal 't geirne betuttelen, en Uwer E. weeder toeschikken. Wijders, Mèjoffrouwe, ik dank U E. hooglijk voor de moeite van 't omhoo- ren naa de zaak van Warmenhuizen: ende verwacht wat kundtschap U E. voorts daar van zal bekoomen moogen: desgelijx van de tapijten. De Heer Wezel, vertrouw ik, dat t'huis gekeert, ook in geen en gebreeke zal zijn. Wy genieten hier den maagdoom van 't jaar; dan schaarselijk, mits de onleede van 't vuilmaaken, dat schoonmaaken heeten moet. Tegens de kraam des jaars noodigen wy U E. op de kandeel van 't pruimensap; 't welk reedts van de zonne gekookt wordt, ende zich aanzien laat wel te zullen bedyen. Dan hoopen wy U E. t'ontfangen met een triomfboog, braaf naar gelang onzer gelee- genheidt; maar deerlijk ten aanzien van de waardy der Vorstinne van de overvliegende geesten, waar voor U E. altydts gegaan heeft, ende blijft gaan, behoudende 't veldt tegens alle die U E. naaryveren; groote vreugdt is 't ons, dat U E. en de jonge Joffrouw Tesselscha wel vaaren. Godt geeve 't U E. eeuwelijk; gelijk begeert te wee- zen,

Mejoffrouwe,

Uit mijn Toorentjen, den achtsten
van Bloemaandt 1639.

Uwer E.

Verplichte dienstwilligste

P. C. H O O F T.

604.

Aan A N T O N I S VAN Z U R K.

Mijn Heere ende gunstige Neeve,

IN dien U Ed. ooit iet aangenaams in mijn gezelschap speurde, het moest de weederschijn van Uwer Ed. uitgeleeze zeeden, en fraai vernuft zijn. Ten zy Uwer Ed. getrouwe hartlijkheidt t'mywaarts, ter quaade trouwe tegens U Ed. zelf gehandelt heeft, brillante 't klaar oog des oordeels met glas dat wonderlijk vergroot, ofteer, daar beel- den, niet gebootst naa iet weezentlijks, maar puurlijk verziert, in geschildert staan, zoo aardig, dat zy zich voor 't leeven doen aanzien. Zeeker, de ernstigste geneegenheeden, gelijk die van Uwer Ed. inborst, weeten konstigt met die penfeel te speelen, ende hoe zy waarer en louterer zijn, hoe zy meer liegen en bedriegen, met breedt uitmeeten van de waardy der geen en, werwaarts zy hellen: zulks haare valsche- heidt in deezen tot proeve haarder oprechtigheidt in de reste dient. Ende wil ik liever gelooven, dat zich Uwe Ed. op zulk eene wijze heeft laten mompen, dan dat het lof, my toegeschreeven, uit een' pen, overvloeyende van heusheidt gevallen zy. Want hoewel, door deeze duiding, mijne verbintenis t'Uwer Ed. bet komt te knellen, zoodaanige neepen smarten alleenlijk met een zoet verdriet van dank- baarheidt, verlangende naa middel om zich te doen blijken. Te dee- zen opmerke ook, ende om de wederzijdige vrundtschap t'onder- houden en aan te voeden, slaan wy geenzins Uwer Ed. gunstigen

aanzoek af: maar maaken de kermisgasten reekening de reize t'aanveirden, tegens den tweeden, oft derden der naastkoomende maandt; zoo om wat keurs van weeder te hebben, als om 't ongemak te mijden, dat men dikwijls in 't heetste des aanrits, mits de meenigte van waagenen, gebeuren ziet. De jongste tijdingen uit Alkmaar komt d'ingesloote brief Uwer Ed. melden. Verneemende yet naaders, zal ik het onverwijlt overveirdigen. Waar toe zich verlaatende, blijve U Ed. met alle die haar lief zijn, den Almoogenden ingenaade bevoolen, ende in haare beste geneegenheidt,

Mijn Heere ende gunstige Neeve,

Van den Huize te Muide, den
18 van Bloeimaandt 1639.

Uwer Ed.
Toegeedaanste dienaar
P. C. Hóóft.

605.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,

Ridder van Sint Michiel.

Mijn' Heere ende Neeve,

DE vreeze, dat het, met uwer Ed. Gestrengheids afwezen, weder uit de gissinge gaan wilde, heeft ons den weg gebaant tot zoo veel te grooter genoegen over Uwer Ed. Gestr. gelukkige t'huis-koomst. Ende verschijnt deeze vreugdt niet alleen (naar dat ik uit schrijven van den Heere Barlaeus versta) maar verzelschapt met een' andre; naamelijk, het aankoomen van Joffrouwe onze nichte, Uwer Ed. Gestr. schoonzuster, tot Amsterdam. Waarover wy darren hopen, dat 'er haast, tot een' derde, opvolgen zal de eere van Uwer Ed. Gestr. verzoek alhier. Ende komt de jegenwoordige gelaaden met gebeden, dat Uwe Ed. Gestr. zich gewaardige, ons, met den aller-eersten, die gloory te gunnen, teffens met Uwer Ed. Gestr. gemaalinne, schoonzuster, den Heere Barlaeus, ende voorts alle vrienden, die 't uwer Ed. Gestr. behaagen zal meede te leiden; om alhier eenige daagen te slijten, met slaaken der wichtige beezigheeden, die Uwe Ed. Gestr. in 't zorgen voor landen en luiden zoo gestaadelijk bekommert houden. Welke gunst een' knoop te meer zal zijn aan de gehoudenissen, waardoor zich eeuwelijk t'Uwer Ed. Gestr. verplicht vindt,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
21 van Bloeimaandt 1639.

Onderdaanste toegedaanste dienaar en Neef
P. C. Hóóft.

Van mijnen Heere Uwer Ed. Gestr. broeder heb ik kortelinx schrijven ontfangen, tot bewijs dat zijn E. niet laat mijn zaak te beyveren. Mijn' Huisvrouw en haare dochters, beveelen zich nevens my, hartgrondtlijk in de beste gunste van Uwer Ed. Gestr. ende waarde helfte derzelve, samt d'andere vrienden: ende verwachten hierop een toeverlaatig antwoordt.

606.

Aan CASPAR BARLÆUS,
 Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
 der stad Amsterdam.

Mijn Heere,

En vernuft als dat van U E., is magtig 't onweezentlijk tot weezentlijk te maaken; en uit niet, dingen te doen opdondren, zoo rijk van Majesteit, en prachtig van glans, dat alles, wat maar van geen' doode oft gansch verdufte ziel aan de aarde gehecht leidt, opgetoogen wordt, om zich in 't bespiegelen van die wonderen te vergeeten. Zulk bedrijf dar ik voor geen teelen oft baaren neemen: 't behoort scheppen te heeten: en zeeker met meer rechts, dan men d'aanfokkelingen der Grooten schepsels noemt. Van dit vermoogen doet U E. een weldig bewijs, met het belichaamen eener ydelheid, daar wy holhoofdige menschen onze windtzuchtige gedachten meê kittelen. U E. heeft haar zoo gestoffeert en gepronkt met overvloedige kleenoodjen van veelvoudige vonden, dat het geen' ik voor een Niet hieldt, nu in mijnen zin schier een Wat wordt. Maar (gelijk Michiel de Montagne, *Thales ille Gallicus Lipsio*, [*die Fransche Thales, als Lipzius zegt*], Ridder van de orde zijns naams, zeidt) die zich met de reuk van 't gebräadt spijzen konde, zoud' het geen fraaie besparing zijn? Ende oft ik schoon ten einde van zulk een banket, de maage even leedig als te vooren vonde, wat hinder?

Dum mea delectent mala me

[*Terwijl my mijne quaal vermaakt*]

Ik hadde ten minste de smaak genooten. De geene, die door U E. groote heusheidt, in de koortse gekauwt is uit eenig maager gerecht, verschaft van mijn' huisvrouw, hadt niet veel meer om 't lijf. Noopen de den Heere Vossius: 't is my een verdriet, gemengt met blijfchap, de bittere quaalen zijner E. ende voorts de geneezing te verneemen. Het schijnt, aan Uwer E. ziekte en aan de zijne, dat'er een wijl tijds een quaadtaardige star en benijdtster der geleerden geheerscht heeft: jaa dat haar Rijk noch niet uit is. Want ik heb met droefheidt gehoord, hoe de Heer Salmasius doodtkrank oft overleeden is. Maar ik verheug my hooglijk met U E. over de behoude reize van mijnen Heere ende Neeve van Wikkevoort; niet weenig ook in de overkoomst van Joffrouwe onze Nichte, zijn' Ed. Gestr. schoonzuster, die ons de eere van haar verzoek toegedacht heeft; ende (zoo wy hoopen) zijn' Ed. Gestr. van die gestaadige bezigheidt zal afscheuren, tot uitspanning alhier voor eenige daagjens. Om wat te helpen trekken, komt d'ingesloote aan zijn' Ed. Gestr. Ik bidde dat U E. gelieve ons teffens, in zoo lief een gezelschap, met U E. jegenwoordigheidt te begunstigen; ende met aanhouden der goede handt, in voege dat ons eerstdaags 't genot onzer wensche gebeuren mooge: te meer, mits my, in 't begin der genaakende maandt, een reize naa den Haag te doen staat. Maar U E. gewaardige zich ons eenen dag oft anderhalf te vooren te waarschouwen van den eigentlijken tijdt der herwaartskoomste van U E. en d'andre Heeren vrienden. De nieuwmaaren, gemeldt van U E. zie ik niet dan met een arm dankheb te vergelden. Van Vecht en Zuiderzee gaat hier wel eb en vloedt, maar 't is 'er doorgaands doode stroom van tijdingen, zoo ze ons uit U E. hoek niet toewaayen.

Ende U E. ooren weeten werks genoeg, zonder naa de weerklank te luis-
steren. Ik denk dat hun reedts dus lang een' praat, in een ongehaavende
taale, verveelt. Met reede: gelijk ten teegendeel my nemmermeer ver-
veelen zal op U E. beveelen te wachten, en de zelve te volbrengen,
naa 't beste vermoogen,

Mijn' Heere, van

Uwer E.

Van den Huize te Mulden, den
21 van Bloecimaandt 1639.

Verplichten onderdaanen dienaar

P. C. Hóóft.

Mits den spaaden ontfaank van U E. schrijven op gister, ende voorts
door eenig ander beletfel, heb ik niet kunnen antwoorden by de
veerschuit van heeden vroeg. Derhalven doe 't nu by eigenen boode,
op dat het uwer E. morgen goedts tijds ter handt koomē.

607.

Aan NICOLAAS VAN KINSCHOT,
Advocaat Fiscaal over Hollandt enz. ende Pensionaris der
Stadt Delft.

Mijn' Heere,

Huis koomende van mijne Leidsche en Haagsche reize, heb ik
gevonden copye van eenen Pardonbrief voor Claas Cornelis-
zoon van de Bijdelmeer, manflagtig aan den persoon van Claas Jans-
zoon van Ouwderkerk, ende copye van zeeker Mandament, waar
by den Officier van de plaats daar 't fait geschiedt is, geordonneert
wordt de informatien, daar op genoomen, ende de Acte van inven-
tarisatie van 's handdaadigen goederen, over te zenden aan U Ed.
Maar 't voorzeide fait is gebeurt, en de perpetrant was woonachtig
binnen den ring der dijkadje van de Bijdelmeer, over de welke de
Ed. Mog. Heeren van de Reekeninge de jurisdictie hebben toegevoegt
aan den Baljuw ende Dijkgraaf aldaar, die ook, te dien inzigte, d'in-
formatien van 't stuk ende d'inventarisatie der gemelde goederen heeft
genoomen. Ende, hoewel my door zijn' Hoogheid van Oranje bevoe-
len is geweest te adviseeren noopende de voorzeide manflagt, zoo heb
ik 't zelve moeten doen, zonder nevens mijn advis te kunnen overzein-
den de voorzeide informatien ende inventarisatie; mits zy my ge-
weigert werden van den gemelden Baljuw ende Dijkgraaf, geweest
alstoen Mr. Cornelis van Daavelaar, Heer van Petten, uit zorge (zoo
hy zeide) van zijne jurisdictie te verkorten. Niettemin, ik heb be-
vonden, ende verklaart by mijn advis de perfoonen, uit monde der
welke d'informatien beleidt zijn, de zelve te weezen, die ter instan-
tie van den perpetrant, het getuigenis gegeven hebben, dat aan zij-
ne requeste gehecht was. Indien U Ed. echter noodig oordeelt te zien
d'informatien, beleidt by den Baljuw van de Bijdelmeer, zoo zou-
den die te vorderen staan van den voorzeiden van Daavelaar, oft van
den jeegenwoordigen Baljuw ende Dijkgraaf, Heere Cornelis Wit-
sen, Scheepen tot Amsterdam. De oorzaak, waaromme zijn' Hoog-
heidt my, ende niet den voorzeiden Dijkgraave belast heeft op dit
stuk te adviseeren, dunkt my te zijn, dat het fait geschiedt is op
een deel oudt landts, getoogen binnen de voorzeide dijkadje, 't
welk die van Weesp pretendeeren, dies niet teegenstaande, onder
hun-

hunne jurisdictie te moeten blijven; ende om dat zy te dien einde Mandament van maintenue van den Hoogen Raade verworven hadden. Uit deeze questie is ook gesprooten, dat de boete van 100 ponden tot xl grooten 't pondt, t'eener manslagt staande, betaalt is aan den Heere Rentmeester van d'Exploicten, door ordre der Ed. Mog. Heeren van de Reekeninge, dewijl ik, draagende aan hunne Ed. Mog. 't Respect dat ik haar schuldig ben, dezelve boete weigerde t'ontfangen; ende de perpetrant ongeirne betaalde aan den Dijkgraaf; 't zy ter begeerte van die van Weesp ende Weesperkerspel, oft om dat de Dijkgraaf voorwendde, dat hy met die somme niet bestaan mogt, als hebbende 't faict begaan in eenen oordt, daar als nu, mits d'afzondering der jurisdictie, het Privilegie van Weesperkerspel geen' plaats zoude hebben. Zijnde dit alles, waar meede ik Uwer Ed. in deezen zie te dienen, zal ik dezelve, samt alle die haar lief zijn, den Almoogende in schut en scherm bevoelen laten, ende in Uwer Ed. beste gunste,

Mijn' Heere,

Uwer Ed.

Van den Huize te Muide, den
13 Juny 1639.

Onderdaanen toegedaanen dienaar

P. C. H O O F T.

608.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

AL deeze week hebben wy U E. met den Heere Vossius verwacht, oft, dewijl 't zoo guir een weder was, ten minste eenig schrijven van U E. noopende de zaaken van Vrieslandt. Ik hoope U E. zal nu bescheidt gekreegen hebben, oft men aldaar dient te weezen, oft yemandt te machtigen tegens maandag van morgen over acht daagen, om 't uiterste bodt voor de landtgoederen te doen; dan oft het genoeg zy veertien daagen spaader te verschijnen, wanneer men ze in slag leggen zal. Indien men op maandag van morgen over acht daagen daar weezen moest, zoo waar 't hoog tijdt, dat wy onze uiterste beraading, by gemeinen overleg, flooten: gemerkt het wel oorbaar waare op zaaterdag tot Leeuwaarden te koomen, om eenen dag tijdts te vinden tot naader verneeming van alles, by den Heer Staakmans en andere. Ende zoud' ik, in zulken gevalle, goedt achten, dat wy op woonsdag naastkoomende eens ten huize van U E. oft van mijnen zwaager Cloek, verzaamden; ende dat U E. mijnen neef van Zurk tegens dien tijdt meede beschreeve, gemerkt ik, verbeidende U E. antwoordt hier op, 't zelve niet zoo spoedig zoude kunnen doen, dat hy tijdt hadde om zich alsdan, te weeten op woonsdag, t'Amsterdam te vinden. Ik heb beloofd hem des te verwittigen, ende hy daarop over te koomen. Hy woont op Raapenburg, in de hui- zinge van Overbeek, by de Academie. Dan zoo U E. oordeelt, dat men, om te koopen, vroeg genoeg koomen zal, van morgen over drie weeken, als de landen in slag geleidt zullen worden, zoo behoeft men dus zeer niet te haasten; maar zoude my 't beste dunken, dat U E. aan de vrienden van Harlingen orde gaave, ons op 't spoedigste te verftendigen van 't geene geboden is voor de landen, die U E. meint ons best te gelijken; ende dat wy alsdan, zonder marren, t'zaamen raadtslaagden, besluit maakten, ende zelf naa Vries- landt

landt reisden, oft bequaame en vertrouwde luiden magtigden tot den inkoop, te zeekeren en bepaalden prijze. Ende konden wy eerst te zaamen overweegen, oft niet dienstig waare etlijke Hofsteeden, be-loopende te zaamen ter zomme toe van ons achterweezen, in maatschappye te koopen, ende daarna te deelen, by looting oft verdrag. Verwachtende op alles U E. antwoordt, beveel ik dezelve, samt Joffrouwe zuster, ende alle de haaren, den Almoogenden, ende in de beste gunste derzelve,

Mijn Heer en Broeder,

Uwer E.

Van den Huize te Muide, den
26 van Zomermaandt 1639.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

609.

Aan den zelve.

Mijn Heer en Broeder,

Gemerkt het vaatjen met Moezelaar in bezit geraakt is van zich zoo naauw te doen dienen; zoo is my in den zin gekoomen, oft het zich ook belgen zal, dat men 't alzo laat leggen, zonder zorg te draagen voor den arbeit, die hem, mits 't genaaken der warme maanden, mogt overkoomen. Ik heb wel eer gehoord van een' gaatjen booven in te booren, daar een' schacht met een' kruidtnaagel in te steeken; dan te dekken met een doekjen vol nat zandts en zouts: op dat de wijn zich opgeevende, een open maaken kunne, zonder 't vat aan duigen te doen spatten: 't welk jammer waar, naa zoo groot een' nyverheidt, naarstigheidt, en moeite, besteedt om het in de kelder te helpen. Eevenwel deezen raadt van schacht en doekjen heb ik niet darren te werke stellen, uit vreeze dat zulx noch altydts eenige lucht aan den wijn laat toekoomen; maar goet gevonden daarop het verstandt van wijzer te hooren. In die hoope quam ik thans ten huize van U E.; maar vond' haar daar niet, t'mijnen leedtweezen: hoorde ook dat U E. stondt om op morgen naa Teilingen te gaan. Deeze kundtschap doet my deezen afvaardigen, teneinde U E. gelieve door yemandt der haaren, 't vaatjen der wijze te koesteren en toe te stellen, dat het door kracht van arbeit geen gevaar van bersten loope: te meer, dewijl ik gezien heb, dat'er al een' hoep af was. Zoo U E. niemandt heeft, dien 't beuren mag hier op te passen: gelieve aan Sr. Carel van der Wyen den oorbaar bekent te maaken, dien hy geirne verschaffen zal. Als Dirk Haak zijn rollen en touwen begeert, hy zalze vinden achter in den tuin, in 't hoenderhok, daar de twee laatste leedige wijnvaaten gestaan hebben. My verlangt naa de tijdingen uit Vrieslandt. Als ze gekoomen zijn, gelieve U E. ons eenen dag van beraading voor te schrijven, zoo tijdtlijk, dat ik mijnen neef van Zurk daar tegens ontbieden kunne. Midlerwijle gebiede my ten hartelijksten aan U E., samt Joffrouwe zuster, ende alle de vrienden; blijvende

Mijn Heer en Broeder,

Uwer E.

Van den Huize te Muide, den
7 van Hooimaandt 1639.

Verplichte dienstwilligste Broeder

P. C. Hóóft.

610. Aan

610.

Aan C A S P A R B A R L Æ U S,
 Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
 der Stadt Amsterdam.

Mijn Heere,

DE blaaden van mijn' rooze zijn genoegzaam verwelkt en afgevallen, maar nap en naavel staan'er noch, al wat trotsjens, en oft ze my dreigden op nieuwe te bloeyen. Om daar voor te weezen, houd' ik ze uit de lucht. Deeze quel schijnt een rest van mijn' herfst-ziekte, ende noode te willen scheiden; gelijk die van U E. vinger. Haar komt noch dankhebt toe, dat zy 't niet erger maakt: dewijl de byspreuk luidt, dat men 't, als 't lijdelyk is, looven moet. Jaa laat zy zich, viellicht, voorstaan, dat ik hooglijk in haar gehouden ben, om dat my, door haar toedoen, die zoete vanding van vrienden gebeurt is. In welke goetdunkenheidt ik haar niet al ongelijk zou kunnen geeven. Want zeeker, zonder haar, geen kans voor my, om dat smaakelyk onderhoudt van U E. zoo volop te genieten. Met welke trouwhartigheidt U E. al de plichten, gepleegt door mijn huisvrouw en my ten tijde van U E. krankheidt en beetering, ten afgronde geplonst heeft. Nu komt U E. daarenbooven haar beschenken met dat kostlyk boek: een' eere, waar meê zy zulx vermaakt is, dat de Koningin misschien uit het zelve, en den ganschen toefstel der Amsterdamsche ontfankenis, geen' grooter vreugdt geraapt heeft: hoewel zoodaanige perfoonaadjen, die gemeenlyk andre genugten, als daagelyks broodt, luttel achten, hunn' opperste lust in eenen dag van gloorye, en in de vermaaring hunner grootheidt en heerlijkheidt scheppen. Met dezelfde gifte zijn de dochters niet min verkuist, dan oftze aan haar gericht quaame: gemerkt het gebruik haar even naa als der Moeder is. Als mijn Heer ende Neef van Wikkevoort uit Westfalen zal gekeert zijn, verwacht ik des kundtschap van U Ed. doch ondertusfchen U E. jegenwoordigheidt alhier, in gezelschap van Mèjoffrouwen U Ed. dochters, t'haarer beste geleegenheidt. Zoo de Heer Mostart meede komt, het spel zal te volmaakter zijn. Ik verbly my met de Françoizen om 't verovren van Hesdin. Hebben zy noch iet goedts in den zin; de tijdt biedt zijnen dienst aan: hoewel hun weêrwerk beschooren is. De beslechting van 't heilig krakkeel in Engelandt is my lief; zoo zy ons maar tot geen onheil gedijdt. Mijn' huisvrouw, en onze kinderen, gebieden zich wel danklyk en dienstlyk aan U E. en alle de haaren; ende met geen' koeler geneegenheidt,

Mijn Heere,

Uwer E.

Van den Huize te Muide, den
 10 van Hooimaandt 1639.

Onderdaane toegedaane dienaar

P. C. H O O F T.

611.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

Mijn' rooze ('t zy ik my te vroeg in de lucht begeeven heb, oft waar zy 't anders op neemt) wil niet zuiver verdwijnen tot noch toe, ende raadt my 't huis te houden. Niettemin, gemerkt het belang der zaake, die quaalyk langer uitstel lijden wil; ende dat
 U E.

U E. vriendt daar is, neef van Zurk ontbooden, mijn zwaager Cloek gedagvaardt; zoo heb ik beslooten meede ten huize van U E. op overmorgen, zijnde donderdag, ontrent 9 oft 10 uiren te verschijnen. Waartoe U E. gelieve zich te verlaaten, ende zy, nevens Joffrouwe zuster, samt al de haaren eerbiedelijk gegroet,

Mijn Heer en Broeder, van

Uwer E.

Van den Huize te Muide, den
12 van Hooimaandt 1639.

Ganschdienstwilligen Broeder

P. C. HÓÓFT.

612.

Aan CASPAR BARLÆUS,

Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
der Stadt Amsterdam.

Mijn Heere,

* Hartog
Bernhard van
Saxen Wei-
meren.

U Wer E. lofzang, uitbrommende de daaden van den Duitschen Heldt*, heb ik wel vroolijk geneuryt, en het hart daar in opgehaalt, met verbaastheid over de pracht der taale, enden overvloedigen rijkdoom der vonden, gevlooten uit den onuitputtelijken bron van Uwer E. alijdts baarend, alijdts eeven zwanger vernuft. Ende geeft my geenzins vreemdt, dat zoo weeldrig een ader niet te stempen is, en zelf half tegens Uwer E. dank zijne geestigheeden doet opborrelen. Maar, dewijl dat geluidt mijn ooren dus kittelt, hoe wil 't het gemoedt van den Hartog doortintelen?

— — — *Ad hæc se*

Romanus, Grajusque, & Barbarus induperator

Erexit: causas discriminis atque laboris

Inde habuit. — — — —

[*t Barbarisch Krijgshoofd, en het Roomsche en Griexe kreeg*

Hier moedt op, en besloot gevaaren t'allerweeg

En arbeidt uit te staan. — — — —]

Dies staan ons daagelijx meer en meer hooge toeleggen, dappre aanslaagen, wondre werken van wapenen, van deezen Vorst te verwachten: dien wy voor 't voortbrengen der zelve wel grootelijk zullen verplicht zijn; maar niet min aan Uwer E. die, met zulke prikkelen van gloory, 't zaadt daar toe in zijn ziele zaaidt. Kroonen, Staaten, Volken steeken in uwe schuldt, zonder hoope van'er uit te raaken. Ende my, die, booven zoo veel' andre genoote gunsten, op nieuw door deeze schenkaadje aan Uwer E. verbonden ben, dient zulke maatschappy, in mijn onvermoogen van betaaling, tot eersten troost; tot tweeden, dat ik Uwer E. mildtheids en edelaardigheids genoeg toevertrouw, om, ten aanzien mijner berootheid, zoo my eenig zeldtzaam geluk niet aan middel van vergelding helpt, de kerfstok in 't vuur te werpen. Daarentusschen geloofd' ik geirne, dat my afslag behoort te strekken, het verdriet van Uwer E. achterblijven op eergister; mits wy ons de jeegenwoordigheid van Uwer E. samt Mejoffrouwen Uwer E. dochters toen genoegzaam belooft hielden. Niettemin, al valt de schuldt zuur, ik kauw zoo veel zoets uit den ontfank van Uwer E. vriendtschap, dat ik my niet speinen kan van bidden, Uwer E. gelieve ons met den eersten die eere telaaten gebeuren, zonder den Heer Mostart, faus die alle gezelschap smaaklijker maakt,

maakt, te vergeeten. Op welken toeverlaat zich dienstelijk t'Uwer E. gebiedt,

Mijn Heere,

Van den Huize te Muide, den
19 van Hooimaandt 1639.

Uwer E.

Onderdaanste toegedaanste dienaar

P. C. H O O F T.

613.

Aan H I O B D E V O S,

Procureur voor den Hoogen en Provincialen Raadt,
in den Haage.

Mijn' Heer,

U It U E. schrijven van den 15 dezer, heb ik het overlijden van den Procureur vander Burg met droefheid verstaan, ende voorts hoe U E., als getreden in zijn plaatse, zich erbielt om my te dienen met alle vlijt en getrouwigheid. Ende dewijl 't U E. daaraan niet ontbreekt, nocht aan vereischte bequaamheid, naar dat ik bericht worde, zonderling door mijnen zwaager Cloek, zoo zal my, dat U E. de zorge mijner zaaken aanveirde, zeer lief zijn, op vast vertrouwen dat de goede getuigenissen, die U E. naagaan, met der daadt en by proeve zullen worden bekrachtigt. Ik zeinde dan by deezzen Procuratie op U E. om den eedt uit mijnen naame te doen, op 't inleveren mijner reekeninge ter kaamere: 't welk dient te geschieden als de Heer Premier Basius daar jeegenwoordig zal zijn, volgens mijn schrijven aan den Procureur van der Burg, z. g. waarnaar U E. gelieve zich in alles te richten. Ik achte, dat U E. in 't sterfhuys ook heeft gevonden de stukken, behorende tot twee processen van groot belang, gevoert op naame van my, Guillelmo Bartolotti z. g. ende Carel van der Wyen; tegens Niclaas Sohier. Nu zullen wy geirne zien, dat U E. dezelve met d'uiteerste neirstigheidt vervolge, ende trachte ten gewenschten uitgank te brengen. Waar toe voor eerst dienen zal, dat U E. den Heere Advocaat Paats, nevens het doen mijner gebiedenisse, ernstelijk verzoeke d'advertissementen, ingestelt by den Heere Advocaat Brandijn, die zijner E. behandelt zijn, t'overzien en te vermeerderen naar zijner E. goetdunken, om met den eerste aan mijnen voorzeden zwaager Cloek, ten zelfsten einde, overgeveirdigt te moogen worden. 't Zal ook hoogoorbaar zijn, dat U E. de gemelde stukken met den aankleeven, en 't geene tot noch toe daar in gedaan is, vlijtelijk naazie, ende berichting daar op vordere uit de voornoemde Heeren Advocaaten, om de gelegenheid der zaaken grondtlijk in te neemen. Ende indien U E. daarenbooven noodig oordeelt mondelings hier af te handelen met Sr. Carel vander Wyen, die wel de bescheidenlijkste kennis van alles heeft, ofte met my ende zijn' E. beide, wy zullen ons der moeite ende kosten van een' reize naa den Haage troosten. In allen gevalle verwacht ik ten spoedigste U E. antwoordt op deezzen, ende verwittigt te worden van 't geene U E. bevonden en verricht mooge hebben. Waarop ik U E. den Almoogende in schut en scherm bevoolen laate, nevens vrundtlijke groetenis van

Van den Huize te Muide,
den 22 July 1639.

U E. Weldienstwilligen

P. C. H O O F T.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

IK had vastelijk geloofd, dat U E. naa Vrieslandt gereist was, ende van daar gekoomen, ons met den Heere Vossius verzoeken zoude, gelijk wy besprooken hadden. Hoorende seedert, uit mijn Heer en broeder Schuil, dat de vrienden op Teilingen genoodigt waaren, hield ik dat voor de tweede oorzaak van U E. langduurig zwijgen. Nu zeidt men my, dat U E. nocte d'eerste reize, nocte de tweede gedaan heeft: 't welk my grootlijx doet verwonderen, dat wy geen bescheidt van U E., noopende 't voorzeide bezoek, verneemen. Ende weet ik niet anders te denken, als dat U E. in steele van zich t'ontflommeren, gelijk haare meining schein, onder eenen last van beezigheden begraaven leidt. Hebbende nu tot noch toe verlangt, ende van dag tot dag getoeft, naa eenige kundtschap van U E. herwaartskoomste, ende nocht woordt nocht windt daar af verstaande, zoo wil ik U E. by deezen wel vrundtlijk bidden, gelieve ons te begunstigen met het verzoek van U E., nevens mijnen Heer Vossius, samt Joffrouwe zuster, ende zijner E. Huisvrouw, zoo 't moogelijk valt, op overmorgen, den 17, oft op donderdag den 18 deezer maandt, om eenige daagjens in zoete gemeenzaamheidt over te brengen: gemerkt wy in de naastvolgende weeke eenige verhinde- ringe te gemoete zien, ende daarentusschen de vacantie omloopt, buiten de welke de Heer Vossius quaalijk te beweegen is. U E. gelieve om dit te verwerven, zoo van Uwer E. zelf, als van den Heere Vossius, en de gemelde Joffrouwen, alle vlijt en goede geneegenheidt aan te wenden; ende ons op morgen te verftendigen van 't geene wy ons hieraf moogen toelleggen. In welken toeverlaat, U E. met alle die haar lief zijn Gode in schut bevoolen blijve, nevens dienst en eerbiedenis, ook aan mijnen Heere Vossius,

Mijn Heer en Broeder, van

Uwer E.

Van den Huize te Muide, den 15
van Oestmaandt 1639.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

UE. schrijven van gister, smaakende naar een ernstige trouwhartigheidt, en meêdoogen over mijn leedt, is my eerst deezen morgen ter handt geraakt. In voldoening van U E. verzoek, diene, dat ik den dag van U E. vertrek, ook de volgende nacht ende dag, tot wel diep in den avondt, met weldigen weedom van graveel gequelt werd. Op maandag naa wat rustens, ging my vertreeden, 't welk men noodig acht; ende meinde voor dat pas de noodt verwonnen te hebben. Maar in de nacht daaraan stak zy wederom op, feller veel dan te vooren, ende zulx dat ik aan 't afkopen van zoo een' nacht, waar 't doenlijk, geirne een jaar leevens zoude te kost geleidt hebben. Sedert zijn zinnen en leeden afgemat geweest, als U E. denken kan, ende heeft my niet gelust handt oft verstandt aan eenig werk te slaan tot op gister toe; ende dat noch traaglijk genoeg. Ons is lief dat

dat U E. de pruimen ontfangen heeft, die zeeker geen bedankens waardig zijn; gelijk wel is U E. bovengemelde genegenheidt, die niet te vergeeten staat, maar een' knoop te meer zal strekken aan de banden, waarmede U E. die, nevens Joffrouwe zuster en al de haare hartlijk gegroet zy, verplicht heeft,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muide, den
25 van Oestmaandt 1639.

Toegedaansten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

616.

A M. C O Q U E T,

Tresorier de France.

Monfieur,

ME resentant, comme je dois, de l'honneur, que le Roy Tres-christien a daigné me deferer, je serois bien insensible à vos bienfaits, si je ne reconnoissois la courtoisie tres singuliere, dont il vous a pleu d'user à l'endroit d'un estranger, comme moy, & ne connu que par le rapport de Monsieur & cousin le Chevalier de Wicquesfort, en me faisant jouir, par entremise de la vostre, d'une faveur si regardable de sa Majesté. Je ne manquerois pas de vous en rendre graces, par des effaits proportionnez à l'obligation que je vous en ay, s'il y avoit entre ma bassesse & vostre grandeur quelque proportion. Toutesfois, encores qu'il n'y en ait aucune, je ne perdray le courage d'aspirer à ceste dignité, que d'estre receu au nombre de ceux, qui vous ont voué toute la veneration, qui peut sortir d'un' amere rem-
plie de gratitude, & d'une parfaite connoissance de vos rares vertus. Et si la Fortune me rit un jour de sorte, qu'elle fasse naistre quelque occasion, qui avecques mes prieres, vous conviaist à m'honorer de vos commandements, je m'esvertueray à faire paroistre, ne fust ce que par mon zele & promptitude à vous obeir, que ni aulcun tems, ni ad-
versité aulcune, soyent capables à effacer dans ma memoire ceste grand' debte, dont avez chargé celuy, qui, si vous luy permettez ce glo-
rieux tiltre, se qualifieroit volontiers,

Monfieur,

Du Chateau de Muide,
ce 27 Aoust 1639.

Vostre treshumble, tresobligé & tresobeissant
Serviteur

P. C. Hóóft.

617.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

Hierinne zeind ik de Ordonnantie, waarvan heeden vermaande, met quitantie daarop geteekent, ende een' brief van de Ree-
kenkaamer aan den Rentmeester Colterman, daar zekere Acte in is, die't zijnen comptoire geregistreert moet worden; voorts een memorie voor Sr. van der Kindert, aan wien ik U E. bid alles te bestellen. Ik heb Joffrouwe zuster gebedden, dewijl luiden van zulke soorte als U E. en mijn Heer Vossius, liever hebben der kermiffen t'ontloopen dan naa te jaagen, dat haar gelieven zoude ons de eere van U E. verzoek doch eenskens voor eenige daagen te gunnen. De haast om te reizen, deedt my vergeeten het verdubbelen der zelve

Mmm 2

bee-

beede aan U E. Doe zulx derhalven by deezen , met hoope , dat U E. mijnen Heer Vossius en zijn' Huisvrouw (is 't moogelijk) daartoe beweegen zal : voorts mijne hartlijke gebiedenis aan den welgemelden Heere , samt aan U E. ende Joffrouwe zuster , dewelke met alle die U E E. lief zijn , Godt in heilzaamen staate behoede , naa wensch ,

Mijn Heer en Broeder , van

Uwer E.

Van den Huize te Muide , den
16 van Herfstmaandt 1639.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

618.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder ,

WAar U E. hart niet belemmert met den lijn der beezigheeden , (daar die van de kermismaaltijden meede onder vermengt mag weezen) maar zoo vlug als U E. letters ; ik vertrouwe uwer goede geneegenheidt toe , dat U E. niet gelaaten zouw hebben , ons , al geschiedd' het zonder den Heere Vossius , eens te koomen verquikken. Dan mijne vrundtschap t' uwer E. doet dat ik meest weegen laat , 't geen U E. het zwaarst acht. U E. hebbe dank voor de moeite , aangenoomen by Sr. van der Kindert , teffens voor 't nette afschrift van de Rampzaaligheeden ; ende hier nevens het voorige geschrift. Als t'Amsterdam geene nieuwmaaren gezaaidt worden , ziet men ze hier zelden opgaan. Dies weet ik meer niet te zeinden , dan onze wel hartlijke groete en eerbiedenis aan U E. en Joffrouwe zuster ; de welke , met alle die U E. lief zijn , Godt in heilzaamen staate behoede ; naa wensch ,

Mijn Heer en Broeder , van

Uwer Ed.

Van den Huize te Muide , den
22 van Herfstmaandt 1639.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

U E. gelieve aan 't bondtschrift van Vrieslandt te denken.

619.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder ,

UE. is niet alleen d'eerste , maar d'eenige , die my by schrijven verblijdt heeft met de voorspoedt , tot noch toe gebeurt aan onzen Ammiraal ende vloote : hoewel ik heeden bericht word , dat de waare maare zoo goedt niet is , ende slechts een schip gezonken van den vyandt ; niet hun Ammiraal , wiens persoon alleenlijk is omgekoomen : ende dat men niet meer dan een schip van de zijne veroverd heeft. Echter is 't een' groote gloory , zoo magtig een' vloot , met zoo kleenen getal van scheepen in de vlucht gedreeven te hebben. Maar men zeidt , dat men den vliedenden vyandt een goude brug behoort te maaken. Godt geeve dat het naarlaaten van ditte (hoewel het betrachten misschien nu zijnen tijdt niet heeft) ons niet berouwen mooge ; ende zijnen zeegen tot vervulling der hoope die wy uit het begonnen geluk geschept hebben. U E. zal my groote gunste bewijzen met bescheidenlijke berichting van 't geene , van tijdt tot tijdt , voorts

voorts vernooten wordt. Waartoe my verlaatende, beveel ik U E. samt Joffrouwe zufter en al de haare, den Almoogende, ende in U E. beste geneegenheidt,

Mijn Heer en Broeder,

Van den Huize te Muide, ter vlucht,
mits andre fchielijk voorgevalle be-
zigheden, den 24 van Herftmaandt
1639.

Uwer E.

Verplichten dienstwilligften Broeder

P. C. Hóóft.

620.

Aan ANTONIS OETGENS VAN WAVEREN,
Ridder, Heere van Waveren, Botshol en Ruige Wilnis,
Oudtburgermeester en Raadt der ftadt Amsterdam.

Mijn Heere,

Bericht zijnde door mijnen Schout alhier, van de zwaarigheidt ge-
maakt by U Ed. in 't achtervolgen der uitgifte van Scheepen,
noopende U E. dijk, had ik, als die geirne zien zoude, dat alle
verwijdering en onbenoegen tuffchen U Ed. ende die van Muide ge-
weert bleewe, gezocht te fpreken met Taatik Jacobszoon, aler hy
my quam behandigen uwer Ed. fchrijven van den 24 deezer. Daar
op voege tot antwoordt, dat ik geirne 't beste zal doen, ende my
wel fterk maake, Scheepen te beweegen om uwer Ed. tijdt te gun-
nen tot voltrekking van 't werk, indien U Ed. het doet aanvangen
voor den dag der befteedinge. Maar anders fpeur ik genoeg, dat zy
tot het ftaaken der zelve niet verftaan zullen; ende U Ed. gelieve my
te goede te houden, dat ik my noode onderwinde hun yets te vergen,
't welk geweigert, t'mijner kleenachting zoude ftrekken, oft verwor-
ven, tot zwaaren haat op my te laaden, indien (gelijk lichtelijk ge-
beuren konde) de dijk quaame door te breeken, tot onwaardeerlijke
fchaade van landen en luiden; waar door ook U Ed. zelf zich ontal-
lijke vloeken op 't hoofd zoude haalen. Ik vertrouw dan, dat U Ed.
de zaak wel, ende naar U Ed. wijsheidt, inziende, tijdtliik vereifch-
te orde zal geeven tot voldoening der voorzeide uitgifte, dewijl het
nalaaten van dien, ook ten opmerke van andre dijkplechtigen, van
zoo groot een gevolg ende naadruk is: ende dat U Ed. zich hier me-
de voldaan zal houden van mijne goede geneegenheidt om my te too-
nen,

Mijn Heere,

Van den Huize te Muide,
den 25 September 1639.

Uwer Ed.

Dienstwilligen

P. C. Hóóft.

621.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

't **I**s my een' zonderlinge weldaadt, dat U E. gelieft my met haare
brieven te bezoeken; ende in dien van heeden al de geleegenheidt
des arbeidts te vertoonen, daar de fortuin in gaat, om een gedenk-
waardige uitkoomft, in 't ftuk van den zeekrijg, ter wereldt te bren-
gen. Ik achte, met U E. dat d'onzen den Engelsman te veel ontzigs
zullen toedraagen, om iet vyandelijx, binnen zijn haaven aan te
vangen. Dit is 't voordeel der moogenheidt, ende des naams van Ma-

jeiteit, die ons verbieden leer om leer te speelen, ende zoo wel de Spaansche scheepen uit Duins te haalen, als hy over eenige jaaren het schip des Franschen Koninx uit Tessel wegsleepte. Doch, oft de Francoizen der eerbiedenis evenveel plaatze zullen geeven; daar aan staat, dunkt my, te twifelen. Want de kans is overschoon, ende niet om lichtlijk weeder voor te vallen. Zy mogten den Engelsman vertoor- nen, op toeverlaat, dat hy althans geen en tijdt om zich te wreeken over heeft, zijnde noch in misverstandt met de Schotten. Eer dat werk afgehaspelt is, kan zijn moedt bekoelen. Misschien ook, dat hy blijde waar, met stoffe tot gramschap, om ze te laten stillen met een goet aandeel in den buit. Hoe 't gaa, ik leg ons volk niet met gekruiste armen te zullen zitten, als de François zijn' handen roert. Maar het dunkt my voor den Engelsman een zorglijk ding, zulk een geweldt voor zijn' deure te hebben. Wierden de Spaanschen der on- zen meester; 't waar te duchten dat hy t'hunner genaade staan zouw. Maar Godt verhoed' het, dien U E. nevens Joffrouwe zuster, samt al de haaren in schut bevoelen zy, met hartlijke dankzegging voor 't gedenken aan ons, ende met groete en eerbiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

Uwer E.

Van den Huize te Muide, den
28 van Herftmaandt 1639.

Verplichten dienstwilligsten Broeder

P. C. HOOFT.

622.

Aan CASPAR BARLÆUS,

Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
der stad Amsterdam.

Mijn Heere,

ZOo zeer als U E. de muggen laakt, moet ik ze looven: ende zou-
de, waar ik een Barlæus, geen slechter gedicht, dan Maroos,
maaken t'haarder eere, tot dank voor de geene, die zy my opdraa-
gen. Want zy koomende my bestooken onder 't leezen van Uwer E.
vloeken tegens haar, schijnen het mijne voor Uwer E. naaste bloedt
te neemen, om haar leedt daaraan te verhaalen; volgens de ge-
meene wijze der wraakgierigen, die aanden rechtschuldigen geen vat-
ten vinden. Te weten; U E. is haar ontvlooden, onder de veilige
hoede eener groote stad van rechte; daar zy, oft vreezende voor
straf, oft zich naar de burgerlijke beleeftheid schikkende, schroomen
op het mes te spreken, en 't zelve in de scheede houden. Maar
U E. schroomde niet het uwe te trekken, tegens den quant, die ge-
bondens eens hier by gaat; en zijn' uitvaart te houden, met eenigen
broeder oft zuster van 't huis der Liefde tot het vaderlandt. Want
hy is een gebooren Spanjaardt, en geteelt in den oordt achter Over-
beeks huis, die, om 't roosten der hitte tusschen vier muuren, den
naam van Spanje voert. Zijnen makker heb ik hier ontlijft; terwijl
mijn' huisvrouw schier zorgde, dat hy 't my doen zouw. Mogt
onz' Ammiraal, tot zoo goet een' koop, meester worden van de
geene, die hy als in hechtenis houdt, hy mogte van geluk spreken;
al zouden 'er ook Frans-en Engelsman zijn' gasten op wezen. Tes-
feltjen zal liever vastendag houden, en zich te vrede met de maagere
kost van het drooge blad, dat hier in steekt. De tooneelspeelen zijn
te krafteloos om ons derwaarts te trekken, nu zy weigert handt aan
de

de koorde te slaan, met belofte van zich weeder herwaats te laten leiden. 't Valt haar te zwaar, ons een' schoorsteen te vermaalen; daar men nochtans elkandre, wel om een haaverstroo, iet schildert op een blaasbalg, die van zijn geringste maagschap is. Maar wy maaken giffing, ter naaste midweeke, met pak en zak over te koomen. Zoo U E. dan iets te biegten heeft, mijn ooren mogten 'er zich aan vergaapen: maar de lippen zullen verzeegelt zijn. Mijn huisvrouw en dochters maaken deezen tot een' wisselbrief; ende daarby, aan U E., samt Mejoffrouwen U E. dochters, d'ontfange groetenis weeder over, met zoo veel woekers, als U E. zelf te wenschen weet. Zoo doet ook, nevens haar,

Mijn Heere,

Uwer E.

Van den Huize te Muide, den naaste
lesten in Herftmaandt 1639.

Onderdaane verplichte dienaar

P. C. Hóóft.

623.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe,

Oft schoon al de wereldt van U E. fraayigheidt gewaagt; ik weet 'er een dat aan. 't Is zeeker niet fraai, door Muide, en ons, als de wilde vreemden, verby te gaan: daarenbooven, zoo lang een' dag aan 't schilderen, en 't verschijnen alhier, te neemen. Joffrouw Susanne bloeide van lust naa de tooneelspeelen: maar deeze kil doet haar al haare roozen ontvallen. Zoo de Poëten geen raadt weten, om U E. t'ontdooyen, ik leg U E. van ys wel haast kristal te worden. Doch dan bleeve U E. noch het geen zy te vooren was: naamelijk een spiegel voor de zinlijkste geesten. Daar aan zie ik dat U E. het zoo niet verkerven kan, oft men zal haar altydts moeten in hooge achting houden. Dies meenen wy geduldt te neemen: dan, ter naaste midweeke, U E., indien ze zoo lang t'Amsterdam vertoeft, te koomen aanschouwen, op hoope, oft een' poëtsche zoomerstraal, afgekaatst van U E. ys, ons wat verquikken mogte. Midlerwyl gewaardige zich U E. t'ontfangen d'ootmoedigste groete en eerbiedenis van mijn' huisvrouw en kinderen, nevens die,

Mejoffrouwe, van

Uwer E.

Van den Huize te Muide, den
29 in Herftmaandt 1639.

Verplichten dienstwilligsten

P. C. Hóóft.

624.

A. M^e. TIRESIA CONSTANTIA PYNSEN VAN DER AA.

Madamoifelle, ma Cousine,

*A*vant que recevoir vos lettres du 10 Decembre, qui ne me furent rendues que le 3 du mois present, j'avois entendu les tristes nouvelles du decez de Monsieur mon cousin vostre Pere, dont je sens une playe profonde dans mon coeur, tant à cause d'un trespas si soudain, que pour la perte d'une personne, en la quelle reluissoient une singuliere benignité, sincerité, prudence, & d'autres vertus plus rares en nostre siecle. Toutes fois, si nous quittons les respects mondains, & tournons l'œil vers la volonté Divine, tousjours fondée
en

*en raison tresfolide, nous pourrons de ce mesme subjeet de douleur tirer nostre consolation, en considerant, qu'ayant continuellement ves-
cu comme prest à partir de ce monde, il n'a peu estre surpris par la
mort, en aucun mauvais estat de sa conscience, & cependant n'a esté
travaillé des longues angoisses, qu'on rencontre ordinairement en ce
passage là: outre qu'il faut croire, au regard des vertus susdites,
que son Createur l'ait absolu, & mis au rang des ames plus heureu-
ses; & ne laissera jamais d'avoir soing de vous & de toute la poste-
rité d'iceluy. Et en cette confiance je vous supplie de souffrir Chre-
stiennement ceste affliction avecques moy, qui, en vous baisant tres-
humblement les mains, demeureray eternellement,*

Mademoiselle, ma Cousine,

*d'Amstredam, ce 5
Janvier 1640.*

Vostre tres affectionné Cousin, & tres humble
Serviteur

P. C. Hóóft.

*Ma Femme & enfans compatissent grandement à vostre douleur,
& se recommandent à vos bonnes graces, & à celles de Mademoisel-
le nostre Tante Hellemans, comme moy; qui vous prie aussi de me
faire sçavoir, ce que feu Monsieur vostre Pere peut avoir desboursé
pour nous à cause de nos proces.*

625.

Aan GEORG DOUBLET,

Rentmeester van d'Espargne, in den Haage.

Mijn' Heere,

MEt zes-oft zeevenmaal op nieuw A. B. en spellen te leeren, ben
ik ten laaste zoo verre door dit verwarde werk van P. Pauloos
leeven geraakt, dat ik waan, zoo niet den waaren zin des schrijvers,
ten minste eenen lijdelyken, en wel t'zaamenhangenden daar uit te
kunnen scheppen. Deeze noot, hardt van dop, en bitter van bolster,
is zeeker moeilijk en weersmaaklijk te kraaken gevallen; maar de lek-
kerny der kerne magtig geweest al het verdriet te boeten; uitgezeidt
het geene, dat my quelt om het uwe over zoo lang een ontbeeren van
een ding, ingeleent van U Ed. met verplichting, en uitgeleent
met bekommering. 't Welk ik wel geirne verhoedt gehad hadde.
Maar, booven verscheide voorgevalle veranderingen, die mijnen
voortgang in deezen al te dikwijls gesteurd hebben, is 't noodig ge-
weest om 't suffende vernuft yetwes te verquikken, nu en dan
eens uit te spannen, tusschen den grooten tijdt, vereischt tot het naa-
speuren der naatuurlijke toogen van de troony deezer werx, die men,
door de maschen der wilde schrabben van zoo veelerley achtelooze
handen, dermaate ziet uitgestreken, dat zy heel doorkorven schijnt, en
zich zelve niet gelijkt. Ook hadd' het misschien zijnen overbrenger wel
wat vroeger gevonden, waar ik niet beschroomt geweest in 't vertrou-
wen van zulken schat. Al 't welk ik hoope my, ten deele, tot ont-
schuldiging by U Ed. bescheidenheid zal strekken. Indien 't haar nu
gelieft, my, t'mijner nedrigste beede, de rest te vergeeven, 't zal een
perle te meer aan de kroon haarder heusheit weezen, en een knel-
lende knoop aan de voorige banden, die gemaakt hebben,

Mijn Heere, tot

U Ed.

*Uit Amstlerdam, den 21 van
Sprokkelmaandt 1640,*

Ootmoedigsten onderdaansten dienaar

P. C. Hóóft.

626. Aan

626.

Aan den zelven.

Mijn' Heere,

MY spiegelende in de wet van U Ed. brief, vind ik daar mijn' ondaadt met zoo leelijk een aangezicht afgemaalt, dat my gruwel zouw onder 't uwe, niet alleen in persoon, maar ook in papier, te verschijnen; zoo my de goedertierenheid, die Uwer Ed. ten oogen uitziet, geen' genaade beloofde. Ik beken, van P. Paulo misschien zoo veel om staat en kerk gedaan en geleden te zijn, als van yemandt voor oft naa; ende dat de wonden van zijn leeven meer dan een' pen met Italiaansche oly verdienen: maar 't valt der mijne zuir genoeg Hollandtschen inkt te geeven; die hem niet helpen kan, en schaarselijk toereikt, om de blaadren te beschrabben, die ik vreez dat men, schier oft morgen, in plaats vanze voor getuigen der gedenkwaardige dingen aan te neemen, voor melders mijner vermeetelheid zal uitluyen. Doch mogte hum Uwer Ed. heilzaame handt, en my de eer haarder jeegenwoordigheidt alhier gebeuren, ik zoude geenzins, om de moeite t'ontgaan van voor opperknecht te dienen onder zoo eenen Meester, my t'zoek maaken; maar wel graatiglijk mijn werk van Uwer Ed. den kalk en de steenen aan te langen, de welke, als dienstig tot steun van dit waggelende gebouw, ik mein geraapt te hebben. Ik bid dan dat U Ed, dewijl zy de erbarming zoo wel weet te scherpen, om my 't hart te kerven, geen en slijpsteene slachte, uitgezeidt de geen, die zich ouwlinx te Roome doorsnijden liet van 't mes dat hy zelf gewet mogt' hebben: hoewel 't weigeren deezes gunste mijne geneegenheidt om uwer Ed. t'onzer eerste mondtgemeenschappe, te vertoonen, 't geen ik ter yl uit dat kreupel geschrift heb opgegrabbelt, niet verkoelen zal; nocht yetwes doen flappen in zijnen plicht,

Mijn' Heere,

U Ed.

Uit Amsterdam, den 13 van
Lentemaandt 1640.

Onderdaansten eigensten dienaar

P. C. H O O F T.

627.

Aan de Ed. Mog. Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheit.

Edele Mogende Heeren,

OM te gehoorzaamen aan d'apostille, verleent op de bygaande Requeste van Trijntjen Gelmers, heb ik U Ed. Mog. met alle eerbiedenis voor te draagen, dat de suppliantte oudt zijnde ontrent 23 jaaren, mits eenig gerucht van diefte by haar begaan, in hechtenis gestelt is van mijnen Substituit den Schout van Naarde, ende bekent heeft, niet alleen verscheide kannen wijns, uit de kelder van den Stadthuize, alwaar zy diende by de Concierge Claas Janszoon Grootert, getapt te hebben, ende gebragt ten huize van zeekren uitdraager genaamt Barent Gerritszoon Kistemaaker; maar ook gestoolen ten huize van eenen Henrik Dirxzoon, Brouwer, een' zilvere sleutelreex, ende dezelve eensdeels geleevert aan den voorzeiden Barent, eensdeels verruult ende verkost aan eenen Reinier Guiking, ende eenen Pieter de Goudtsmit. Waar over, ende alzoo zy verklaarde

N n n

de

de door instigatie van Barent Gerritszoon en zijn' huisvrouw tot dit misdrijf verleidt te weezen, de voorzeide Schout ook den zelve Barent ende zijn' huisvrouw Grietjen Lamberts in verzeeking genoomen heeft: doch deeze twee gevangenen, ende zelf Trijntjen Gelmers ontslaakt, onder borgtogt voor 't gewijsde, en van hen t'allen tijde, ter vermaanninge van den Schout, weeder in zijne handen te leeveren, volgens vonnis van Scheepenen. Ende gemerkt de voorzeide Barent ende zijn' huisvrouw al 't geene, wat hun van Trijntjen Gelmers te laste geleidt werdt, ontkent hebben, dat ook den Schoute 't scherp examen ontzeidt is (al 't welke by de neevensgevoegde Acten aan U Ed. Mog. blijken kan) zoo heb ik geoordeelt niet fondaments genoeg te hebben aan de eenige getuigenis eener dievegge, om teegens den voornoemden Barent ende zijne huisvrouw eisch ten principaale te doen neemen, maar de zaake daar by gelaaten. Doch teegens Trijntjen Gelmers, als *confessam & convictam*, heb ik den Schoute geordonneert voorts te procedeeën, in conformiteit van der Ed. Groot Mog. Heeren Staaten Plakkaat, geëmaneert op 't stuk van dieverye. Niettemin alzoo Dirk Visnich, man van zeer goeden aanzien tot Naarde, ende Oudtburgermeester aldaar, gedreeven (mijns achtens) van enkele meedoogenis ende geneegenheid om haar te hoeden voor publijke noote van infamie, waar door zy, als despereerende van emmermeer weeder ter eere te geraaken, mogte koomen te volharden in haar quaad te leven, my aangezocht heeft om de zaak by compositie af te maaken; zoo heb ik denzelven aan U Ed. Mog. gewezen, ende midlerwijl de proceduren teegens haar gestaakt. Wijders, naardien U Ed. Mog. wel bevroeden kunnen, dat de suppliant, als zijnde een' arme dienstmaagd, geen middel heeft, ende dat het hardt vallen zoude, haare borgen met betaaling van eenige merklijke geldboete te bezwaaren; zoo schijnt 'er niet anders te resteeren, indien U Ed. Mog. tot genaade gezint zijn, dan haar 't voorzeide delict, uit enkele barmhartigheid te vergeeven; mits dat de kosten, te deezer zaak gevallen, door haare voorzeide borgen voldaan worden. Ende niet ziende, waar meede U Ed. Mog. vorder in deezen te dienen, bid ik Godt den Almagtigen, dezelve in gelukzaalige regeeringe altijds te bewaaren, ende in haare beste gunste,

Edele Mogende Heeren,

Uit Amsterdam, den 29
Maart 1640.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaansten dienstwilligsten
P. C. Hóóft.

628.

Aan GEORG DOUBLET,
Rentmeester van d'Espargne.

Mijn' Heere,

IK leg zoo verre te laag, by U Ed. voldoende beleeftheid, dat het my aan moedt mangelt om emmermeer daar teegens op te moogen. Maar ik troost my met dat

Aeneæ magni dextrâ cadis.

[— *Eneas handt doet u ter needer storten.*]

en met hoope, dat het geluk my t'eeniger tijdt met zoo genaadige oogen aanschouwen zal, dat my gebeure U Ed. met beeter dienst, dan de geene dien ik haar in de zaak der leenlanden doen kan, te bewij-

wijzen, hoe mijn eerezucht wenscht, zoo wel met de werken als met de wille, te verdienen den loflijken tijtel,

Mijn Heere, van

U Ed.

Uit Amsterdam, den 18 van
Grasmaandt 1640.

Onderdaansten toegedaansten dienaar, voor
P. C. H O O F T.

629.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe,

Quaadt met goet te vergelden, is een zeldtzaame deugdt. Nochtans weet ik hier eenen, die geirne U E. krabben met kussen betaalen zouw. Doch dat is misschien zoo groot een' deugdt niet in eenen, die zoetigheidt in U E. krabben vindt. Altijds wy meenen U E. daar voor dank schuldig te weezen. De zeedieren waaren zoo lekker, dat wy daar af den vrunden hebben bygezet: 't welk U E. moogelijk by brief oft gedicht verneemen zal. De bruiloft is acht daagen uitgesteld. Ik hoope ende help bidden, dat U E. daar op te verschijnen hebbe. Mogt' 'er een Roemer meêkoomen, met deeze woorden, *Pergens in melius*, * de welkoomst zouw te doorluchtiger weezen. Wy beveelen ons alle in U E. beste gunste, ende U E. den Almoogende, met hartlijke groetenis,

Mejoffrouwe, van

U E.

Uit Amsterdam, den achtsten
van Bloemaandt 1640.

Verplichten dienstwilligsten

P. C. H O O F T.

* Zinspreuk
voor Jacob
Pergens, op
zijn derde
huwelijk, die
zoo veel zega-
gen wil als,
Voortgaande
tot beeter.

630.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,

Ridder, Raadsheer van haar' Hoogheidt van Hessen.

Mijn Heere ende Neeve,

Ontfangende gister avondt geene kundtschappen van U Ed. Gestr. begon ik te duchten, dat zy, als gedompelt zoo diep in bezigheeden van groot gewigt, onzer vergeeten hadt. Thans viel my in, dat de tijdingen uit Vrankrijk als toen maar eerst aanquaamen: ende begosten wy ons te vlayen met hoope, dat U Ed. Gestr. nevens haare Gemalinne, met den Heere Barlaeus, ons de eere van haar verzoek op heeden mogte toegeleidt hebben; by welke gelegenheidt, ons niet van al 't geene wat 'er omgaat van belang in de werelt, zoude verhoelen blijven. Ons geluk, hoewel zoo goet niet, is nochtans van 't quaadtste niet, dewijl het mijnen Heer de Wilhem herwaarts gedreeven heeft, van wien wy met zijn zeer aangenaam gezelschap ten middagmaale begunstigt zijn; ende my voorts, onlanx naa zijn Ed. koomste, U Ed. Gestr. schrijven van gister, met de bygevoegde nieuwmaaren, behandigt werdt: welke, met de Fransche, my geleent van zijn Ed., hier nevens te rugge keeren, zonder andere vergelding, dan van enkle dankzegging. Want U Ed. Gestr. weet hoe doot eene stroom van tijdingen het hier is: 't en waare ik haar de weedergalm van 't geen t'Amsterdam in allemans mondt is wilde toekaatsen; oft U Ed. Gestr. zoo merkwaardige tijdingen, met overbrieven van de kortswijl der jonge luiden, die zich hier vinden, betaalen. Waar hier het minste nieuws,

N n n 2

dat

dat zonder schaamte onder U Ed. Gestr. oogen verschijnen darde, ik zoud' het gewislijk laten overwaayen, om te moogen zeggen met den Poëet,

Ne che pocho vi dia da imputar sono,

Che, quanto posso, il tutto lo vi dono.

[*Niet hoeft te reekenen dat hy u weinig geeft,*

Die naar zijn beste macht u geeft al wat hy heeft.]

Maar nu (ach arme!) is mijn armoë zoo groot, dat U Ed. Gestr. geen' kans heeft om een vierde ten hondert te bekoomen, van't geen ik haar schuldig ben. De achtbaarheid van U Ed. Gestr. oordeel doet my gelooven, dat Piccolhuomini, naar zijne grootmoedigheid, liever zal hebben het uiterste te waagen, dan een onvliedtbaar bederf af te wachten, en zijn heir te zien smelten van behoeftigheid; oft een' afgtocht te bestaan, die niet alleen tot verkorting zijner eere gedyen zoude, maar hem ook niet verzeekeren tegens dwang tot slag, t'zijnen grooter naadeele ende gevaar, dan oft hy zijnen vyandt te gemoet traade. Evenwel twijfel ik, oft de Veldtheer Banier niet raadtzaamer vinden zal hem te laten deizen, dan den strijdt aan te gaan tegens half vertwijfelde menschen, dien meenig Overste eertijds liever een' goude brug zouw gebouwt hebben. Ik vind zeer vreemdt, dat de Françoizen, dewijl zy hunne handen zoo ruim, en de Spaanschen in Vlaandre zoo groot een' macht op den arm hebben, zoo luttel bestaan oft verrichten: 't en zy Vrankrijk te veel werx in Savoye vindt, om hier groot geweldt te baaren; ende ons gescheept heeft om den Spanjaardt van de Fransche grenzen, en hem in Vlaandre belemmert te houden: 't welk grooten schijn heeft, om dat de troepen van Chastillon naa zoo lang een dreigen van inbrek te doen, niet te voorschijn koomen. Als ik inzie hoe zuur de Françoizen het den Neederlanden gemaakt hebben, toen zy noch in eendragt ende onder eenen Heere stonden, ende dat het zwakste deel der zelve Landen althans in 't minste niet schijnt te zwichten voor ons en Vrankrijk teffens; zoo wordt my de spreuk van dien ouwden indachtig, *Dat de Majesteit der Koningen lichtlijker van den hoogsten top tot de middelste trap, dan van de middelste tot de onderste te vellen is: om dat men in 't eerste sloft; maar zich uitbundiglijk pijn, als't op een nijpen komt.* Poolen, en zelfs Oostenrijk, mag de doot van den grooten Turk, samt de lafheid van den jeegenwoordigen, ende de beroerten en verwarrenis daar op gevolgt, wel voor een' staatlijke zeege reekenen. Zy is echter zoo groot niet; oft de vreugde van die zalonvolkoomen zijn, indien Oran van den Koning van Marocco, gelijk de brieven van Lyon luiden, te waater ende te lande zoo zwaarlijk besprongen wordt. Onze Neef Balthazar Koeimans, die, als beleider zijner meestresse, hier is, heeft ons eenige hoope laten aanblikken van de herwaartskoomste zijns broeder Johans, met zijn' Huisvrouw. Geliefd' het U E. Gestr. Ammiraalschap met hun te maaken, ende met den Heere Barlaeus, om dezelfste reize aan te neemen, nevens Mèvrouw U Ed. Gestr. Gemaalinne; het zoude een werk van barmhartigheid wezen ons te bezoeken in deeze eenzaamheid, ende eenige daagskens te troosten met genot van zoo waardt een gezelschap. Ik darre U Ed. Gestr. niet vergen op morgen uit haare drokheid te breeken: maar de dinxdag ende volgende daagen, tot zaterdag toe, acht ik in 't gewoudt van U Ed. Gestr. te wezen, ende zonder verzuim hier te kunnen besteedt worden. Zoo dit geluk ons gebeuren mag,

mag, ik bid U Ed. Gestr. onzen voorzeiden neef, en zijn' huisvrouw, mitsgaaders den Heer Barlæus, en zulke vrienden als U Ed. Gestr. aangenaamt zullen zijn, uit onzen naame op 't hartlijkt te noodigen, ende daar toe te beleezen: ende booven al, dat U Ed. Gestr. zich gewaardige alijds in haare beste gunste te behoeden,

Mijn Heere ende Neeve,

U Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
11 van Zomermaandt 1640.

Verplichtsten onderdaansten dienaar ende Neef

P. C. H 66 FT.

Mijn' huisvrouw, kindren, ende ik, bedankende U Ed. Gestr. samt Mèvrouw haar waarde helfte voor de vrundtlijke groetenis, kussen op 't needrigste de handen van U Ed. Gestr. ende met haaren oorlof, die van Mèvrouw van Wikkevoort, in verwachting van een aanmoedig antwoordt op morgen.

631.

Aan den zelven.

Mijn' Heere ende Neeve,

DE overvloedt van U Ed. Gestr. heusheidt, is de oorsprong van de dankzegging voor mijne quaade betaaling van 't geene ik U Ed. Gestr. schuldig ben. U Ed. Gestr. schijnt het koopmansboekhouden gansch vergeeten te hebben, stellende in ontfank de eere en vriendschap, die, als genooten by ons, in de uitgift haarder reekeninge behoorde gebragt te worden. Het doet my wee in 't harte, dat ik nochte de gunste van U Ed. Gestr. bezoek, zoo in persoon als in papier, geener maate te vergelden weet, en veel min dien yver en arbeit, die 't U Ed. Gestr. voor deezen, tot paaying mijner begeerte, gelieft heeft aan te wenden: ende 't slaagt my wonderlijk wel, dat ik in zoo eenes perfoons schuldt vervallen ben, wiens eedelhartigheidt zich met zoo een wee zijnes schuldenaars genoegen laat: hoe wel die goedertierenheidt de schuldt veel eer groter dan kleender maakt. De tijdingen, overgezonden van U Ed. Gestr. zijn nocht vet nocht maager: uitgezeidt het verlies der vier scheepen in Yerlandt, 't welk my te meer verdriet, om dat het mijn Heer de Wilhem en zwaager Bartelot raakt. Het is nochtans over te koomen: ende wat lijdelijk valt, moet men (zeidt de byspreuk) looven. Maar, oft goede, oft quaade nieuwmaaren, zy zijn my alijds welkoom, om dat ze leeren de wereldt kennen. 't Waar te wenschen dat men 'er beeter op staan mogte. U Ed. Gestr. schrijven ende dat van den Heere de Groot strijden è *diametro* [reegelrecht] teegens elkandre, noopende 't geen tusschen de Veldtheeren Banier en Piccolhuomini is omgegaan. Eeven quaalijk koomen die van den Heere de Groot en van de Fransche loopmaaren over een, in de zaaken van Turin. Maar de pronk der volwaapende Hartoginne van Savoye, heeft my en mijn' huisvrouw verheugt, met het schilderachtig dat 'er in is. Fraaye stof voor de Poëeten, voorneemelijk hunnen Oppervorst, den Heer Barlæus, om hunnen geest gaande te maaken, met zoo eene *Borboniâ de gente Camilla* [Kamille van Bourbons geslacht.] Maar aan de rouwe over de gemaalin van den Maarschalk Banier neem ik gewisselijk deel, ten aanschouw van 't oordeel, gegeeven als nu by U Ed. Gestr. van haaren persoon, ende van 't geene ik voordeezen, dien aangaan-

de uit U Ed. Gestr. gehoord heb: naamlijk dat zy haares gemaals geneegenheid tot het gemein gebrek der Hoogduitschen, met haare bescheidenheid konstelijk wist te temperen, neemende de zorg der zaaken op zich, als hy zijner lust te veel toegaf. Ik help wenschen, dat zijne droeffenis zich door andre middelen, dan dien van den dronk, leere troosten, en inzonderheid door bezigheid, waar aan 't hum nu niet ontbreken kan: *Utque negotia pro solatiis accipiat.* [Dat hy den arbeit voor vertroosting neeme.] 't Stond 'er anders quaalijk geschooren. De Kaizarschen, beginnende zich te roeren in Westfaalen, zouden ons wel moogen doen omme zien, en te duchten geeven, dat het geschiedt om eenigen aftrek te maaken ter gunste van den Spanjaardt, en ons te benoodigen tot zending van eenige zeenuwe krijsvolx op die grenzen: 't welk den vyandt wel te passe zouw koomen, nu hy de Françoizen zoo sterk op den arm krijgt. Doch my benieuwt (indien zy al van den 12 af, gelijk 't Antwerpsche schrijven meldt, voor Atrecht zijn) dat de Heer de Groot in 't zijne van den 16 des geen vermaan maakt: voorwaar my dunkt dat zijn' Ed. toen des al behoorde kundtschap te hebben. De Koning van Engelandt geeft (mijns achtens) noch geen gedaan werk: alzooweenig als ik zoude hebben in 't erkennen van U Ed. Gestr. beleeftheeden, wen ik schoon dit heele bladt, met dankzeggingen van better aardigheidt, dan de geene daar mijn' arme pen meê begaaf is, vervulde. Dies zal ik het hier staaken: maar nemmer de geneegenheid ten dienste van U Ed. Gestr. aan de welke ik my op 't needrigste gebiede, ende, met haaren oorlof, aan Mevrouw U Ed. waarde helfte, met kussen der waarde handen; gelijk ook doen mijne huisvrouw en dochters, nevens,

Mijn Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
24 van Zomermaandt 1640,
in haaste.

*Onderdaanen, ootmoedigsten, en bpogst-
verplichten dienaar ende neef,*

P. C. H 66 FT.

632.

Aan den zelven.

Mijn Heere ende Neeve,

Mijn verdriet, geschept uit de moeite, die ik U Ed. Gestr. koste, is zeer verzacht met de geneugte, gesmaakt in zoo bescheidenlijk een' vertooning van de wigtigste zaaken, die althans in Christendoom omgaan. Hoewel U Ed. Gestr. schrijven my onlanx voor den ondergank der zonne ter handt quam, het heeft my niet verveelt het zelve, en alles wat 'er ingeslooten was, te doorlezen: 't welk ik hier in te rug zeinde, denkende dat U Ed. Gestr. misschien eenige stukken op morgen elwaarts heen heeft te veirdigen. 't Meeste deel der tijdingen is niet zeer behaaglijk. De Zweeden en hunne hulpers schijnen in benaauwtheid en gevaar te weezen, zonder veiliglijk oft eerlijk te kunnen deizen; dewijl zy zoeken slag te waagen tegens eenen veel sterker vyandt. Zeeker my deert der grootmoedige Landtgravinne, die gescheept is met bondtgenooten, welker geschil van gevoelen zoo veel tijds versleeten heeft, dat het heir inmiddels ontrent 6000 mann' zwakker geworden is. Indien de Graaf van Harcourt nocht lijftogt, nocht hulptroepen krijgen kan; zoo staat grootelijx te vreezen, dat hum de weg ter aftogt ook afgesneedden zy. Ende wordt Turin ont-

ontzet, 't is omgekoomen (mijns achtens) met het flot. Zonder 't keeren deezer kansse, zal de François 'er quaalijk aan wezen. My verwondert dat men in Duitslandt, den dag gestelt tot de vergaadering van Reegensburg, teegens den 15 deezer maandt, te kort vindt: gemerkt hy over een goede wijle moet aangeschreeven zijn, naardien de Kaizar zich al voor eenige weeken daar bevonden heeft: zoo de Vorsten en Steeden des Rijk daar niet verschijnen, 't zal ons en den Zweeden niet quaalijk koomen. Dat de bezettingen van Atrecht geslaagen en voorts verstroot zijn, hun Overste uit de stadt geslooten, geeft wat verquikkings. Want hoewel 't eindt den last moet draagen,

Dimidium facti, qui benè cæpit, habet.

[*Die wel begonnen heeft, heeft reeds de helft gedaan.*]

En 's Koninx jeegenwoordigheidt tot Amiens oft Dourlans, is te hoopen dat werken zal.

Urget præsentia Turni.

[*De teegenwoordigheidt van Turnus helpt hier toe.*]

Ik dank U Ed. Gestr. inzonderheidt voor den brief, die niet voor alleman is; te weeten dien van den Heere van Zuilichem. De Latijnsche Reedenaar verdient ook het leezen wel, als zijnde van klaare kennis in de dingen nu in zwang gaande. Maar zijne partijdigheidt vind ik volle heet: weet ook niet oft Vrankrijk, hoe zeer het ook gevleit wordt, wel zal kunnen verduwen, dat die schrijver alle volken zoo zeer tot een' vryheidt aanmaant, die de Franschen Koning niet geirne den zijnen zouw inruimen. Om 't schrift des Heeren van Zuilichem, van de Orgels, t'zaamen te leezen, wenschte ik wel dat U Ed. Gestr. met de Heeren Barlæus en Mostart geliefde hier eenen dag te koomen besteeden. In allen gevalle verwachten wy Joffrouwe, de dochter van den Heere Barlæus, hier op morgen oft overmorgen; zoo zijn' E. niet verlooft heeft ons eenige beloften te houden; gelijk Kaizar Maximiliaan d'eerste, zoo zommige willen, verzworen hadt emmermeer naa te koomen 't geën hy den Françoisen zwoer. Ik bid U Ed. Gestr. uit mijnen naame Mevrouw de Groot te begroeten, met verzoek, om, voor haar vertrek, ons, nevens U Ed. Gestr. en Mevrouw U Ed. Gestr. gemaalinne, der welke ik en mijn' huisvrouw, met verlof van U Ed. Gestr. ootmoedelijk de handen kussen, alhier de eere haarder jeegenwoordigheidt te gunnen: ende dat U Ed. Gestr. zich gewaardige my dit flordig schrijven in 't goede af te neemen, samt in haare beste gunste te bewaaren,

Mijn Heere ende Neeve,

U Ed. Gestr.

*Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar,
ende neef,*

P. C. H O O F T.

Van den Huize te Mulde, ontrent middernacht, naa den eersten van Hooimaandt 1640. alzo de veersluit met den dag naa Amsterdam afvaart, en de bestelling by de waagenaars, dien het te veel is in stadt te koomen, onzecker gaat.

633.

Aan D I R K T H O L I N X,

Oudtscheepen en Raadt der Stadt Amsterdam.

Mijn' Heere,

DE eere reeds genooten door U Ed. vrundtlijke noodiging; en de eere, die door dezelve ons openstaat, om genooten te worden

* Van Maria van Reigersberg, Huisvrouw van den Heere H. de Groot.

den door onze verschijning in zoo waardig een gezelschap*; zijn bekoorlijk genoeg om ons vroedt te maaken, dat wy tegens onzen plicht t' uwer Ed. zouden zondigen, indien wy U Ed. gunstige begeerte wederstreefden. Derhalven is (niet teegenstaande verscheiden' ongeleegentheeden) onze voorneemen en hoope, U Ed. op morgen mondelings te koomen begroeten: waaraf ik U Ed. tijdtlijker zoude verwittigt hebben, waare U Ed. zeer aangenaam schrijven my eerder dan op heeden, en wel spaade ter handt gekoomen. Immiddels gebieden wy ons op 't hartlijkste aan U Ed. en Mèvrouw U Ed. lieve helfte: der welke, met U Ed. oorlof, ootmoedelijk de handen kust,

Mijn' Heere,

U Ed.

Van den Huize te Muide, den
3 van Hooimaandt 1640.

Onderdaane toegedaane dienaar

P. C. Hóóft.

634

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,

Ridder, Raadsheer van haar' Hoogheid van Hessen.

Mijn Heere ende Neeve,

DE geen, die althans mijn Apollo is, zeidt van Vitellius, *Nuncios cladis occultans, stultâ dissimulatione, remedia potius malorum quam mala differebat. Quippe confitenti, consultantique supererant spes viresque: cum è contrario læta omnia fingeret, falsis ingravescibat.* [Verbergende de tijding der neederlaage, stelt by, met een zot ontveinzen, veel eer de betering des quaads dan het quaadt uit. Want, hadt by zijn' noodt beleeden, ende daar op geraadt-slaagt, daar schoot noch hoop en magt over: ten tegendeele, dewijl by verzierde dat alles voor windt ging, wies zijn zwaarigheid door de valscheit.] Een' goede vermaaning voor luiden, die hun deel aan 't beleid van wereldsche zaaken hebben. Daarentusschen is zy andren, die, gelijk ik, zich daar buiten vinden, niet ondienstig: *cum tela prævisa minus feriant.* [Dewijl de slaagen die men voorziet minst treffen] ende dewijl het draaglijker valt, zich allenskens te gewennen tot tegenspoedt, dan, naa reekening gemaakt op voorspoedt, de ongenugt plotselijk op het hart te krijgen. De Fortuin zet ons zeeker haar eerste lachen wel betaalt met zulk eene neep, als 't verlies van zoo treflijke krijsluiden is, ende van een stuk geschuts, 't welk, hoe klein ook, ons betuigt, dat de wederparty meester der waalplaatse gebleeven is. My verwondert, indien ons heir geheelijk den voet op 't vaste hadt, waar het aan ontbreeken mogt, dat men den Graave Henrik Cazimir, wiens ongeluk ik, oordeelende alleens als U Ed. Gestr. van de waardye zijns persoons, met groote deernis versta, niet beeter heeft ingevolgt. Hier speurt men de waarheidt der byspreuke, *een hondt is stout op zijnen eigen dam*: ende blijkt dat de Spanjaards bezeffen, dat men hun naa de kroone steekt, naardien zy zoo groot een' stijfzinnigheidt der onzen, met grooter, niet alleen hebben wederstaan, maar doen zwichten. Hoe mag doch deeze harde bejeegening† bygekoomen zijn? hoe sterk de vyandt geweest? hoe zwak de onzen? zouden deeze wel verrast zijn, door verzuim van vlijtige kundtschaphaalers in 't veldt te hebben? Ik hoope hier op wat naader bericht te worden door U Ed. Gestr. als ik, gelijk my eerlang te doen staat, om de zaake van Vrieslandt tot Amsterdam koom.

† Rencontre.

koom. Maar de hoope van gewenschte uitkoomst ontzigt my, in U Ed. Gestr. waarneemen, dat de vyandt gewaarschuwt is, en 't weeder zoo ongunstig. Atrecht geeft eenigen troost; mogte die langer duuren, dan de Françoizen gemeinlijk doen in hunne vuurigheid: hoewel deeze verquikking niet volmaakt is, mits den ramp des Markgraaven van Gesvres; van wiens deugd ende heusheidt my gedenkt dat ik U Ed. Gestr. meermaals hoorde zeer loflijk gewaagen. Dat twee hondert Spaansche bevelhebbers getracht hebben zich in die stadt te werpen, bewijst de ernsthaftigheid van dien landtaardt, de neerstigheid der hooge bewindtsluiden, ende in wat achting zy de plaats houden. De hoope des herwinnens van Turin vleit my grootelijx: maar de vreeze van U Ed. Gestr., die ongewoon is het schip op mooi weeder te laaden, jaagt my geen' kleene anxt aan. Konde de François zijn' stonde in Cataloigne waarneemen, het ware, mijns bedunkens, den Spanjaarde 't vuur zoo naa geleidt, dat hy werk zoude vinden om de rest van zijn huis te behoeden. Het scheursel van Engelandt en Schotlandt, is niet geschaapen lichtelijk zoo te heelen, oft het zal somtijds weeder uit koomen. Daar het wantrouwen eens zoo verre inwortelt, wil het gemeinlijk, den ganschen tijdt door, bittre bloemen, oft vruchten van quadtvermoeden draagen. Doch, indien dier vruchten eene is de genegenheidt tot verdrag met d'Oostindische Maatschappy, zoo hebben wy vooreerst geen klaagen daar over: alzoó weinig als over den kleenen schijn tot een verdrag, waar by de Engelsche Maatschappy den vryen handel in beide de Indiën bedingen mogte: 't welk ik verre te zoeken acht. Evenwel, 't is, niet my alleen, maar wel wijzen luiden, dikwijls uit hunne gissing gegaan. My is lief dat mijne zaaken in Vrankrijk op goeden voet zijn, om nu haast af te loopen: maar dit leedt loopt 'er onder, dat ik oorzaak van zoo veel moeiten ben, als 't U Ed. Gestr. gelieft daarom aan te wenden. Mijn Heer Barlaeus zal mijn getuig zijn, dat ik U Ed. Gestr. groetenis aan zijne E. en haare dochter gedaan heb. Zijn' E. is niet zoo zeer mijn gast geweest, als ik de haare op geestelijke spijs, die my 't hart gezalft heeft. Uit den grondt van 't zelve gebieden ik, mijn' huisvrouw, ende dochters ons in de beste gunste van U Ed. Gestr. ende kussen op 't needrigste, met U Ed. Gestr. oorlof, de waarde handen van Mevrouw onze nichte, gelijk verplicht is,

Mijn Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
achtsten van Hooimaandt 1640.

Onderdaanste ootmoedigste dienaar

P. C. H O O F T.

635.

Aan den zelven.

Mijn Heere ende Neeve,

HEt is zoo verre, met my, van stoffe te hebben tot klaagen over verzuim van U Ed. Gestr. in 't zeinden der nieuwmaaren op gister, dat ik geirne beken eenes ongezouten verwijts waardig te wezen, om dat ik al de heusheidt, die U Ed. Gestr. zich gewaardigt my te gemoete te draagen, zoo lichtelijk laat aan my leenen. Daarenbooven weet ik, dat de brieven spaade aankoomen; en de lankheidt van tijdt, vereischt tot het beantwoorden, niet lijden wil, dat U Ed. Gestr. vroeg daar uit scheide. Maar de smaak, die ik vind in

O o o

U Ed.

U Ed. Gestr. blaaderen, en in de vruchten, die zy in den buik draagen, is al te bekoorlijk om geweigert te worden. Dat de Françoizen onder den oproer in Cataloigne niet helpen roeyen, staat hun te vergeeven; dewijl zy zelf de handen zoo vol werx hebben, als in Arthois, Duitslandt, Piemont, Borgonje; jaa tot Dijon en Molin met inwendige moeite van muiteryen belemmert zijn. Ook zeidt mijn Heer de Groot, dat de beroerten van Cataloigne niet dan ten platten lande in zwang gaan. Leidt het daar zoo, ik leg ze kort af te loopen; 't en zy de boeren gebergte t'hunner toevlucht hebben: in welken gevalle ik echter ducht, dat zy 't niet lang zullen harden kunnen. Vyandschappen van die soorte doen den Vorsten, daar zy 't op gelaaden hebben, wel dikwijls groote vriendschap. Men wil, dat die befaamde Isabella van Kastilje plag te wenschen om een' opstending van Arragon, om oorzaak te vinden tot afschaffing der voorrechten en vrydoomen van dat Rijk, en te raaken aan den tijtel, die althans in Spanje, onder 't beeldt van Philips den Tweeden, staat: *Allanó a Arragon*. [*Hy verplette Arragon*.] De zelve Heer de Groot wilde wel, dat wy Hollanders den weederspannelingen (indien die naam op de geenen past, die tot verdaading hunner gerechtigheeden gepraamt worden) de handt booden. Dat moeste te waater geschieden; daar een Duinkerke het ons zuur genoeg maakt. Zonder 't oordeel van zulk een vernuft, dien ik gehouden ben het mijne t'onderwerpen, ik liete my voorstaan, dat het oorlog te lande zouw behooren voor te gaan; gemerkt wy geschaapen schijnen 't verloop daar in nemmer zoo lichtlijk te kunnen richten als wel te waater, wen het ons ernst zal zijn. Wat vattelijker is voor my 't gevoelen van den zelve Heere, dat de Kaizar wijslijk gedaan heeft aan 't schuwen van eenen veldtslag, waar aan een groot deel zijner achtbaarheid hing, die gespaart diende, als nut tot allen tijde, maar hoognoodig om de vergaadring der Staaten t'zijn wille te hebben. Gaave Godt maar, dat hy, zonder zoo zorglijk een lot te waagen, der goede parthye niet vast evenveel afbreks deede, als met een' bloedige zeege. Want my dunkt dat Banier en zijne bondtgenooten met de zeilen voor de mast leggen; naar 't geen af te neemen is uit het schrijven haarder Hoogheidt van Hessen, en uit het breeken van 't bestandt door de Kaizarschen: waar by ik vreeze dat niet alleen deeze onze staat geen' zijde zal spinnen, maar haare Hoogheidt wel in zwaare ongeleegenheidt vervallen mogte. Oft nu de traagheidt van andren in 't eerste verzaamen der troepen; oft het lundren van den Maarschalk in het trekken naa Frankenlandt; oft de naaryver en kriegelheidt der Hoofden, oorzaak van deeze bysterheidt zy; oft al deeze doolingen t'zaamen, haar' Hoogheit kan 't best weten. *Interim insistentum est spei*: [*Ondertusschen heeft men moedt te houden*:] en *pensant que les armes sont journalieres*. [*Denkende dat de waapenen wisselvallig zijn*.] Wat d'onze, naa den eersten en den tweeden wederstoet, gevonden in Vlaandre, zullen aanslaan, verlangt my te hooren, uit monde van U Ed. Gestr. zoo 't haar gelieft, gelijk wy hartgrondtlijk, nevens dankzegging voor de genooten' eere en goede siere, bidden, op dingsdag tegens den middag, oft (zoo haare bezigheeden zulx niet toelaaten) den avondt, ons met haar verzoek, samt dat van Mevrouw, U Ed. Gestr. waarde helfte, en van den Heere Barlaeus, te begunstigen, ende een dagsken ofte twee te spillen, in 't gezelschap der Heeren van Taamen ende Polsbroek, onzer neeven. Dit bidden wy

wy andermaals op 't vuirigste, ende teffens, dat U Ed. Gestr. gelieve in haare beste gunste altijdts te bewaaren,

Mijn Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
15 van Hooimaandt 1640.

*Verplichten ootmoedigsten, en onderdaanigsten
dienaar*

P. C. H O O F T.

Mijn Huisvrouw, Ik, ende onze kindren gebieden zich, met U. Ed. Gestr. oorlof, op 't nedrigste aan Mèvrouw, onze welwaarde nichte, ende kussen derzelve onderdaaniglijk de handen. Ik vrees dat U Ed. Gestr. de nevensgaande afschriften, om mijnent wille, uit het Hoogduitsch heeft doen overzetten. 't Welk mijne gehoudenis in U Ed. Gestr. zoo veel te grooter maakt, ende onnoodig is, mits Sweeghauzen my voor Tolk kan dienen.

636.

Aan den zelven.

Mijn' Heere ende Neeve,

U Ed. Gestr. gissing, noopende ons verblijf op Goudestein, heeft het beeter getroffen, dan d'onze. De vriendelijke vonden bedacht hy den Heer van Taamen, en te werke geleidt met hulpe van den Heere Barlaus, om ons den tijdt t'ontfutselen, en ons vertrek te verhinderen, zijn oorzaak geweest, dat het niet heeft willen gelukken voor op gister tegens den middag. Des Avondts daar aan ontfing ik U Ed. Gestr. welaangenaam schrijven, niettegenstaande dat het voor zoo veel de gemeine zaak aangaat, schier niet dan bezwaarende tijdingen meldt. 't Is voorwaar een hardt gelag voor haar' Hoogheid van Hessen, de dingen van Duitslandt alzoo verbrodt te zien; ende (gelijk U Ed. Gestr. oordeelt) niet buiten zorg, dat al de krachten des Kaizars en zijner bondtgenooten zullen op onzen arm koomen storten. De voorspoedt der behoudene overkoomste van zoo veele rijke schepen zoude daar tegens een kranke troost zijn: jaa moogelijk dit goudt een zeilsteen om het Duitsche yzer herwaarts aan te trekken. Kunnen de Roomsgezinden aldaar der Zweeden en Françoizen eens ontslaagen worden, het staat zeer te duchten, dat zy al hun geweldt tegens ons zullen wenden, op hoope van den oorspronk der moeite, die men den Spanjaardt in beide de Indiën maakt, met vellen van onzen staat, te dempen. Al wat ik, tot lichtenis deezer vreeze, te verziën weet, is d'ervaarenis van d'ongestaadigheidt der wereldtsche zaaken; dat de goede parthy in Duitslandt uit grooter benaauwtheden zich voor deezen geredt heeft; dat de Kaizarschen, willende de Zweeden vervolgen, in gelijke ongeleegenheidt moogen vervallen, koomende ter plaatsē daar alles kaal gegeten is; dat zy zich misschien naa Brisak oft het Graaffschap van Borgonje zullen keeren, en aan eenige kommerlijke beleegering vertuyen, die veeltijds de talrijkste heiren doet smelten, en den verleegenen tijdt geeft om weder t'schrap te raaken; ende dat wy, ten quaadtsste koomende, grenzen van yzer hebben, mits de stroomen en moerassen voor ons vechten, tot verovering der welke, ende der sterke steeden, geen heir, zonder wel betaalt te worden, bestaan kan, dewijl 't hun niet beuren mag, t'elken maale als 't aan lijftogt mangelt, die zonder geldt niet volgen wil, een' versche weide te zoeken; gelijk men in Duitslandt gewoon is. U Ed. Gestr. zal best kunnen oordeelen, oft het

geen misflag zy, dat men de Kaizarschen niet eerst en vooral uit Westfaalen heeft doen verhuizen, daar zy zich nu zoo sterk maaken, dat d'andre parthy zich van voore en van achter gepraamt vindt. Maar wat wanraadigheidt is 't, soldy voor vier en zestig hondert mannen verschaft te hebben, tot hulp van Longueville, endedat men, nu 't omkomt, slechts duizendt mannen geworven vindt, die geschaapen schijnen naa 't leeger voor Atrecht te gaan? Belangende de dreigementen, van de Françoizen aldaar in hun voordeel te bespringen, ik houde ze voor geveinst, om hen in slaap te wiegen, ende terwijl zy aldaar den vyandt verwachten, 't geleide der lijftogt aan te vallen; waarinne, zoo hy booven staat, de behoudenis der stad geleegen schijnt. Maar 't werk mogte in zulken geval, wel op een' veldslag uitkoomen, dien ik achte dat de Spanjaardt niet lichtelijk waagen zal, indien hy meint twaalf duizendt knechten en vier duizendt ruiters t'ontmoeten; behalven de geen en die hun uit het leeger te baate kunnen koomen. Ik weet niet te bezinnen, wat misdidsels men in Vrankrijk, op 't faalen van 's Prinsen aan slaagen in Vlaandre, vinden kan. My gedenkt van leezen, hoe de Françoizen, als de Kardinaal Pompejo Colonna, zijnen inval, onlanx voor dien van Bourbon, ter stad Roome deedt, zich dietsch maakten, dat de Paus zich willends liet plondren. Ook verwondert my te hooren, dat de zes duizendt te voet, en vijftien hondert te paarde, verordent tot bystandt des Graaven van Harcourt voor Turin, dus lange marren; daar men al over een' wijle gezeidt heeft, dat zy in aantogt waaren. U Ed. Gestr. vreeze, dat, wen zy schoon in 't leeger koomen, 't zelve niet zal kunnen opbreken zonder gevaar van eenen strijdt te loopen, doet my duchten, dat men aldaar meer op een' veilige hertredt, dan op de verovering der stad, peinst. Indien nu zoo wel Atrecht, als Turin, den Françoizen ontslipt, ende wy, gelijk het zich aanzien laat, ook in Brabandt niet uitrichten, 't wil een' bijstre krak aan de achtbaarheidt geeven. Mogte men noch 't Slot van Gennep, 't welk geacht wordt van groot belang te weezen, bemagtigen, het zoude de smart van zoo zwaare kosten eeniger wijze verzachten. Maar 't weeke weeder, en 't verlopen des zoomers, toonen daar kleener gunste toe, dan de geene die 't U Ed. Gestr. gelieft heeft my te bewijzen, met het zinlijk en welbereedent instellen van haaren langen, ende voor mijne nieuwsgraatigheidt geenzins te lang eenen brief; tot vergelding des welken my stoffe ontbreekt, 't en waare dat U Ed. Gestr. zich vermaaken konde met het vermaak, genooten by ons, naa haar scheiden van Goudestein. Doch mijne pen is zoo wel niet gebekt, als mijn Heer Barlaeus betongt, om U Ed. Gestr. daar af 't verslag te doen. Zijn' E. heeft aangenoomen, onze ootmoedigste gebiedenis aan U Ed. Gestr. te doen, die ik bidde de zelve by deezen vernieuwt te houden; en te gedoogen dat ik alhier, nevens die van U Ed. Gestr. ook de handen kusse van Mevrouw onze welwaarde nichte, gelijk nevens my doen mijn' huisvrouw ende dochters, op vast vertrouwen, dat U Ed. Gestr. alijds zal houden,

Mijn' Heere ende Neeve, voor

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
24. van Hoogimaandt 1640.

Ootmoedigsten onderdaansten dienaar

P. C. Hóóft.

Hoewel ik my t'over verzeekere, dat U Ed. Gestr. niets verzuimt
van

van 't geen aan die mijne zaaken in Vrankrijk noch mangelt; zoo kan ik my echter quaalijk onthouden, van te vraagen, wat daar af te verwachten staat; dewijl 't met de beloofde teekening zoo lang aan-draagt.

637.

Aan den zelven.

Mijn' Heere ende Neeve,

WEN U E. schoon zich in yetwes tegens my onvrundtlijker quaa-me te bewijzen, zoo zoude d'ontallijkheidt der gunsten, van haar genooten, my niet laten voelen dat 'er yet afging. Zoo verre is 't van daar, dat ik het uitstellen van U Ed. Gestr. laatste verkundtschapping, 't welk met volle reede geschiedt is, voor plicht-verzuim zouw kunnen reekenen. U Ed. Gestr. gelieve ook te gelooven, dat, zoo ik op gister t'Amsterdam geweest waar, ik niet ge-faalt zoude hebben Uwer Ed. Gestr. de moeite van 't schrijven af te neemen, door een' andre moeite, misschien immers zoo verdrietig; naamelijk door mijn verzoek. Maar onze neef van Zurk, zijnde met zijn huisvrouw hier verscheenen op dinxdag leestleeden, ende op donderdag vertrokken naa Leide, om des zaaterdags weder herwaarts te keeren, is oorzaak geweest, dat mijn' huisvrouw met haare doch-ters gister zijn' huisvrouw naar Amsterdam ging verzelschappen, om zijner Ed. zoo veel tijdtlijker t'ontmoeten. Zijn Ed. heeft ons wel eenige loopmaaren over gebragt; maar alles is my laf, by 't zout der bondige brieven van U Ed. Gestr. behalven dat zy doorgaands niet dan gewisse waarheidt, daar men op staan mag, melden. Men moet bekennen, dat de Graaf van Harcourt een' sterke fortuin heeft, indien 't geen van U Ed. Gestr. voor twijfelachtig wordt uitgegeeven, bevonden wordt zeeker te gaan. De naaste brieven zullen ons uit den droom helpen: waar naa my zeer verlangt; ende niet min naa be-scheidt, hoe de aanslag van den Kardinaal Infant op 't leeger voor Atrecht, oft op den toevoer der Françoizen derwaarts, zal afgeloo-pen weezen. Daarentusschen staat het my, naar de kleene oft geene kennis die ik heb van krijszaaken, wat vreemdt voor, dat een heir 't welk den vyandt aan de bewallingen niet heeft kunnen keeren, den zelven, wanneer hy noch den uitval der beleegerden te baate kreeg, zoude verwonnen hebben, ende zoo groot een' neerlaag daar onder gedaan. Ik vreeze al te zeer, dat de hinkende boode heel andre tij-ding zal brengen: ende dat men smaaklijk gerucht uitstrooit, eens-deels om de gemeente niet klakkeloos te verbluffen, eensdeels om 't leeger voor Atrecht by adem te houden, en den beleegerden angst aan te jaagen: door welke konstenaaryen wel eer goede steeden ver-schalkt zijn, en tot overgift beweegt: maar 't is te duchten, zoo de zaak op deeze moere leidt, dat de Kardinaal Infant middels genoeg zal vinden, om dien van binnen 't hart onder den riem te steeken, met overbrieven van de rechte gelegenheidt der dingen. 't Waare ook zeeker wel een' overgrootte gunst des geluks, dat het den Graaf van Harcourt, door d'eigen' handen van zijnen vyandt, zoude heb-ben doen spijzen; en daar en booven des andren daags den Burg-graaf van Turenne, met zoo veel versch volx ende voorraads in 't leeger gebragt. Maar zoo het teegendeel gebeurt is, 't werk voor Atrecht zal 'er, mijns bedunkens, naa luyfteren, en een' quaade kreuk neemen. Ook kan ik voor geen goet teeken aanzien, dat de

Spaanschen zijn koomen leegeren tusschen Atrecht en Dourlans. Want hoe zullen de geenen, die hun dit niet hebben kunnen beletten, hun kunnen verbieden 't zelfste te doen op den weg van Ancre? Aan dit bedrijf schijnt de Kardinaal Infant meester van 't veldt te weezen. Doch die de gelegenheidt der plaatzen kent, zoude beeter hieraf kunnen oordeelen. Dat 's Paus boode, in dit gewrigt van tijde, voorflag van paize doet, schijnt wel een' deun; indien het voor Turin niet quaalijk gegaan is; en de Françoizen daarover de ooren tot voorstel van Bestandt nijgen. Beklaaglijk Duitslandt! U Ed. Gestr. troost het yetwes, met hoope van afwending der Kaizarsche krachten, door 't overgaan van Atrecht, oft eenigen toeleg des Prinzen van Oranje. Dan 't eerste is onzeker, ende, in allen gevalle geschaapen te traag by te koomen: van het tweede hoort men naauwlijx wordt oft windt: 't welk my grootlijx verwondert. Ons volk moet bijster afgemat zijn door de harde bejeeningen in Vlaandre; oft de plaatzen des vyandts al te wel verzorgt; dewijl zijn' Hoogheidt dus lange haare rust houdt, die haar plag haast te verveelen. Brisak dan, naar ik scheppe uit U Ed. Gestr. schrijven, is Fransch zonder tegen zeggen. Ziet daar het werk ten einde, om 't welk zoo veel is t'zaamen gehaalt. Godt geeve U Ed. Gestr. zoo zy naa den Haag trekt, gelukkige reize, en weederkoomt, op de welke ik hoope door haar van yet besonders verstandigt te worden. Immiddels gebied ik my op 't needrigste t'haarwaarts, kussende met haaren oorlof de waarde handt van Mēvrouwē onze nichte, nevens eerbiedige groetenisse, ook van mijn' huisvrouwē ende ons gezelschap, welx wachten my geenen tijdt laat om U Ed. Gestr. geduldt, in 't leezen van deeze ongerijmde brabbelingen, langer te misbruiken, dan met zeggen, dat is, ende alijds blijven wil,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
29 van Hooimaandt 1640.

Onderdaanste verplichtste dienaar

P. C. Hóóft.

638.

Aan GERART STAAKMANS,

Gemagtigden Raadtsheere der Ed. Mog. Heeren Staaten van
Vrieslandt.

Mijn' Heere,

DE bewustheidt mijner oprechte geneegenheidt ten dienste van U Ed. heeft my alijds verboden te twifelenaan de onvergankelijkheidt van haare gunste t'mywaarts. De quijning uwer Ed. heb ik tot verscheide reizen met zeer gevoelijke droeffenis vernoomen, meermaals daarnaa verneemende, uit vreeze voor een verlies, waarin my, nevens 't gemeene deel des vaaderlandts, 't mijne in 't bezonder zoude te draagen staan. Derhalven schep ik geen' geringe verquikking uit haare beeteris, en deeze uit U Ed. schrijven aan den Heer Beverwijk, 't welk zy zich gewaardigt heeft, met die wel aardige veirsen, my toe te veirdigen; ende teffens my haare behulpzaamheidt, tot goetmaking der schuldt van dat landtschap aan my, te gemoete te draagen. Het Bondtschrift is losbaar met 6000 guldens hoofdtgeldts; 't ver-

't verloop over vijf jaaren en een half verscheenen op gister, klimt ter somme van 2320 guldens. Maar juist te gelijk met U Ed. wel aangenaamen brief, ontving ik kundtschap, hoe Hans Harmanszoon de Vries, Oudtburgermeester van Harlingen, gemagtigt van my, by mangel van andren toeverzigt om 't mijne te bekoomen, voor my gekoft hadt een stuk landts, geteekent No. 292. geleege tot Hartwaardt, voor de somme van 8800 guldens. Doch slaa ik daarom U Ed. heusche aanbieding niet af; alzoo 't lichtlijk geschieden konde, dat my haar voorstandt, zelfs in deezen, te staade quaam. Noopende den oorspronk der Neederlandsche beroerten, heb ik niet anders kunnen uitvorsen, dan 't geen voor deezen by U Ed. gezien is. Mogte my leezing van 't opgespeurde door U Ed. gebeuren, ik zoude, om met die eere haarder vrundtschap te pronken, mijne gladbeeken, oft om beeter te zeggen, kladtbeeken geirne door bystelling van zoo eenen diamant beschaamen laten: gelijk ik my beschaamt vind, over mijn' armoede, die geen raadt weet om de kleinoodjen, my van U Ed. toegeschikt, eenigzins te vergelden, dan met geleent goet. Het zal (vertrouw ik) nut zijn om de weersmaak dezes geschrifts uit U Ed. ooren te spoelen, en misschien haar by wijlen doen denken aan den eigendoom, waarin zy bezit het hart,

Mijn' Heere, van

U Ed.

Van den Huize te Muide, den
5 van Oestmaandt 1640.

Ootmoedigsten onderdaansten dienaar

P. C. H O O F T.

639.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,

Ridder, Raadsheer van haar' Hoogheit van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

U Ed. Gestr. laat zich al te zeer pijnigen van haare zorgvuldige geneegenheid om myn' al te graatige zinlijkheidt te verzaadigen, niet alleen met kundtschap van alles wat 'er omgaat in de wereldt, maar ook met vertooning van 't geene beschooren schijnt te geschieden, ende van U Ed. Gestr. oog, zoo helder ende doordringende in stoffe van staat, wordt afgezien. Zeeker U Ed. Gestr. gevoelen van den gang der Duitsche dingen, aan 't welk ik geen wederleggen speur, maakt my dikwijls zeer bekommert, in 't overpeinzen hoe zuur het 'er uit zien wil, zoo wy ten naasten jaare al 't kaizarsche geweldt op onze grenzen krijgen. Het afscheidt verzocht, ende verworven by den Heere Melander, quelt my met tweederley duchten: het eene, dat hy zijne spelde uit het spel zoekt te trekken, ten aanzien der quaade kans; het ander, dat Haar' Hoogheidt van Hessen in last zal zijn om eenen bequaamen overste, ende zijns gelijk in achtharheidt te vinden. Maar my angst booven al, dat hy vryereisbrief van den vyandt verzoekt: waar meede het wel op verandering van meester, ende kiezen van de wederparthy mogte gemunt wezen. 't Geen mijn Heer de Groot zeidt van Luca, dat het zonder Meester blijft, weet ik niet waar 't valt is: 't geen dezelve zeidt van 't sloopen der Villeroyfche benden, ende daarnaa, dat zy by den Graaf van Harcourt gekoomen zijn, weet ik niet over een te brengen. U Ed. Gestr. houde dit niet voor uitgeschooten, om haar de moeite van nieuw schrijven tot verklaring te vergen. Neen: mijn hoope is, dezelve haast uit U Ed. Gestr.

Gestr. monde te verstaan. Want ik denk op woensdag eens t'Amsterdam te koomen, om mijnen Advokaat van Brussel, die met de Princesse van Hokenzoller in 't landt gekoomen is, daar t'ontfangen, ende op onze zaaken te hooren. Midlerwijl gaat mijn' Huisvrouw op morgen derwaarts, zoo om de vrouw van Oudtwulven te geleiden, als om eenige orde te stellen. Ik vreeze dat de drokke beezigheidt haar de eere benijden zal van U Ed. Gestr. ende Mèvrouw haare Gemaalinne te begroeten. Dies gelieve U Ed. Gestr. haar ende my te vergeeven, dat wy onze dienst ende eerbiedenis hier in beslooten overzeinden, kussende, met U Ed. Gestr. oorlof de handen onzer welwaarde nichte, met zoo oprechte geneegenheidt, als is, en ten eeuwigen daagen blijven wil,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, diep
in der nacht naa den 12 van
Oestmaandt 1640.

Onderdaansten ootmoedigsten dienaar

P. C. Hóóft.

U Ed. Gestr. zy hooglijk gedankt voor de veirzen van den Heere Barlaeus, die wel braaf zijn, naar zijn' E. gewoonte. Ik heb de eere genooten van dezelve t'ontfangen uit de eerste handt, maar gezonden aan den Heere Staakmans naa Leeuwarden, nevens mijn antwoordt op schrijven van zijn' Ed. Dat de Heer Barlaeus geen' dankzegging van my vernoomen heeft, is uit oorzaak dat ik waande zijn' E. quaalijk te beschrijven was, alzo zy in haaren laatsten sprak van naa de Beemster te gaan. Ik bid U Ed. Gestr. mijn' onschuldt, by forme van voorraadt, aan zijn' E. te doen, nevens mijne dienstige gebiedenis, die ik t'mijner overkoomste denk te vernieuwen.

640.

Aan den zelven.

Mijn' Heere ende Neeve,

HEbbende my zoo onlanx de eere geeigent van de kundtschappen des wereldtschen beloops uit U Ed. Gestr. monde te verstaan; zoo waand' ik niet, dat U E. Gestr. haare beezigheeden zoude gebrooken hebben, om my te verplichten met haaren wel aangenaamen van eergister; die my op gister avondt zoo spaade ter handt quam, dat de tijdt, en eene mijne zwakheidt, gesprooten uit een quaad dat men voor een geneesmiddel reekent, niet toelieten veirdiglijk teantwoorden. U Ed. Gestr. verjeegenwoordigt my zoo schilderachtig den standt der Duitsche zaaken, dat my dunkt deel te draagen aan de ellenden onzer Bondtgenooten, en aan 't ongelijk en ongeluk, geleeden by zoo braaf eene Vorstinne. 't Waare voorwaar al te kleen een bewijs van meedelijden met haare Hoogheidt, en van voorzienigheidt noopende ons eigen welvaaren; indien onze Regeering, in plaatse van der verleegene de handt te bieden, haar met nieuw ongerief, tot mindering haarder krachten, bedroefde. Mijn wensch doet my hoopen, dat de Hoogheidt des Prinsen haares ooms dien slag, indien hy is opgeheeven, tijdtlijk breeken zal. Ende wat kan men met onze troepen, die doch op dit einde des zoomers niet geschaapen zijn den Spanjaarde veel afbrex te doen, veel nutters bestaan, dan dezelve den Bondtgenooten by te zetten, tot verlichting haarder Hoogheidt, en afwending van ons eigen onheil; gemerkt men ons door haare zijde poogt te quetzen. Maar hoe het ook gaa, haare

re

re voorige handelingen doen my gelooven, nevens U Ed. Gestr. dat haare standtvastigheidt niet bezwijken zal; ende dat zy, ten quaaftsten koomende ('t welk Godt verhoede) noch grooter gloory met haar verlies, dan andren met hunne winst, zoude behaalen. In de punten des verdings met Atrecht, houd ik het 7 't vorderlijkste voor den François, om dat het belooft geene schattingen te heffen, dan by inwilliging der Staaten. Want deeze voorwaarde dient om den andren Waalen de vreeze te beneemen, van belast te worden, gelijk de ingezeetenen van Vrankrijk, naar de puire geliefte des Koninx: ende dienvolgens om hen te lichter te nijgen tot verlaating der Spaansche parthye. Hoe de Kardinaal van Savoye zoo veel inkoomens komt te verliezen, met het verlies der stadt, weet ik niet wel te bezinnen: 't en zy hy misschien de meeste vruchten der Abdy van St. Vast geniet, welke begroot worden op 200 duizent kroonen 'sjaars; zeeker veel te hooglopend een somme, mijns oordeels. Had den de Françoisen een eindt van 't beleg van Turin, ende alzo de handen wat ruimer; men mogte hoopen, dat zy ze in Duitslandt zouden te werk stellen. Want de krachten, die in Arthois zijn, acht ik dat zy aldaar zullen gebruiken, om noch yetwes uit te richten, oft te verzoeken,

Dum Fortuna calet, dum conficit omnia terror.

[*Terwijl men de Fortuin by 't hair heeft, en de schrik*

Het alles heeft vermant —]

En de zachte tijdt duirt daar wat langer dan hier: en op zoo natte zoomers, als deeze, plag wel een drooge herfst te volgen. De geschiedenis van dien vrouwperfoon in mans gewaad, is zeer merkwaardig. Ik wenschte, te meer, nu 't een' Neêrlandtsche is, haaren naam en geslagt te weten. 't Waar fraaye stof tot een Treurspel voor den eenen oft andren Poeët: en zy verdient wel een lofdicht van hunnen Vorst Barlaeus. U Ed. Gestr. gelieve mijne gebiedenissen te doen aan zijn E. gelijk ik dezelve, samt die van mijn' Huisvrouw, hier meede doe aan U Ed. Gestr. ende, by haar verlof, de handen kus aan Mèvrouw, onze welwaarde nichte, met de zelfste genegenheid, die my altijds zal doen blijven,

Mijn Heere ende Neeve,

U Ed. Gestr.

Van den Hulze te Muide, den
28 van Oestmaandt 1640.

Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar

P. C. H O O F T.

641.

Aan den zelven.

Mijn' Heere ende Neeve,

ZOdaanig een slach van gelde, als, naar U E. Gestr. zeggen, in den Haage heeft omgegaan, ende in korte daagen voor smout verklaart werdt, is 't geene, dat ik U Ed. Gestr. weekelijx overzeinde, in wisseling van de deugdelijke penningen, die't U Ed. Gestr. gelieft my toe te zeinden. Aan de reekening van Turin zie ik geen eindt, voor dat de noodt, jaa d'uiterste, van d'eene oft d'andre zy haar koome vereffenen, en 't slot maaken. Dat die van binnen tot daadigen gedaalt zijn, geeft my bedenken, dat hunne armoede grooter zijn moet, dan om geleeden te worden tot midherfstmaandt toe, ende dat die trotse eischen wel haast op laager toon mogten gestelt worden. Ik beken, dat Turin, Trino, en Nizza, kostelijke panden

Ppp

zijn,

zijn, en geen brokken om vermuilt te worden: dat zy ook, vallende in de handen der Hartoginne, even Fransch zouden zijn, als oft zy dien Koning geleevert waaren. Maar te handelen met den Koning van Spanje, waare der kroone van Vrankrijk te naa: ende eene plaats, ten keure des Kardinaals van Savoye, hum en zijnen broeder te laten volgen, uitgezeidt Turin en Pignerol, tot verzeekering voor 't genot hunnes erfdeels, zoude veel toegegeeven zijn aan luiden die 't zoo luttel verdient hebben, en zoo klein een' kans om het daartoe te brengen met de wapenen. Maar 't is quadt te gissen hoe 't staat met de ziekte in 't leeger, ende oft die de Francoizen zoo week in den boezem als in den buik mogten maaken. Want U Ed. Gestr. heeft voor deezen vermaant, dat 'er bloedtloop in zwang ging, die met de vochtige daagen niet geschaapen is te minderen. Konde de Koning zich wat benaauwen, om eenige frisse troepen derwaarts aan te veirdigen, die toemaat van schrik zoude misschien den vyandt een kort beraadt doen neemen. Maar, om de waarheidt te zeggen, zoo men uit Vrankrijk eenige krachten missen mogte, 't waare wel reede en oorbaar, dat men ze tot verlichting van Hessen besteedde. My verwondert dat Banier noch meer in 't veldt verricht, dan Piccolhuomini; jaa dat hy hum tegen trekt. D'ander weet wel, *Esse illi vires modicas, si deliberent: acres, si desperaverint*; [dat hy maatige krachten heeft, zoo ze raadt leeven; forsse, zoo ze tot wanhoop gebragt worden;] ende zal mijns achtens niet lichtlijk slag waagen, denkende dat zy zich zullen ten einde van adem loopen, met windtbreeken. Zoo dit gebeurt, oft zoo zy (Godt verhoed' het) onder vallen, 't is, vrees ik, omgekoomen, zonder eenige hoope van weeder op te staan. Ik weet niet oft zijn Hoogheidt yet nutters by deeze gelegenheidt zoude kunnen by de handt neemen, dan den bystandt der Duitsche bondtgenooten. Mijn gevoelen, op 't schrift des Heeren van Zuilichems, is, dat zijn' Ed. Gestr. haar verstandt in dit stuk beweert met oordeeltijke ende onweederleggelijke bewijsreedenen; ende 't verstandt der wedersprekeren aanvecht en overwint, met wonderlijke en wel zorgvuldige bescheidenheidt. Ik heb meermaals voor my genoomen gehad eenig veirs daarop te ontwerpen: maar mijne ziekte, ende terstondt daaraan de koomst van den Heer Advocaat Cloops; zeedert een' nieuwe quaaale van buikloop, die my zoo gemaagert heeft, dat ik tien jaaren geöuwelijkt schijn, ende quaalijk tot verhaal kan koomen, hebben my den geest zoo verduft, dat hy niet rijzen wil. Aan den Heere Barlaeus schreef ik eergister, ende ben verwondert dat zijn' E. mijne dienstigste gebiedenis vergeeten heeft te doen aan U Ed. Gestr. samt Mèvrouw onze welwaarde Nichte. Ik dubbel ze dan by deezen, met beede dat U Ed. Gestr. altijdts gelieye in haare beste gunst te bewaaren,

Mijn Heere ende Neeve,

U Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
3 van Herftmaandt 1640.

Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar

P. C. Hóóft.

642.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

BY U E. aangenaamen van gister, ontving ik ook dien van den Burgermeester Hans Harmanszoon de Vries, waaraf ik hoope U E. haast mondelings berichting te doen. Want mijn Neef Johan Cloek, brenger deezes, heeft aangenoomen zijnen vaader te vraagen, oft hy noch gezint is naa Vrieslandt te reizen, ende dat eerstdaags, voor 't verzuiren van den Herfst. In zulken gevalle, denk ik zijn' E. te verzelschappen, achtende dat mijne jegenwoordigheidt eenige vrucht mogte doen, om uit deeze haaperingen te raaken. U E. zal t'avondt oft morgen wel tijdtlijk de meening van mijnen zwaager Cloek in deezen kunnen verstaan. Indien zijn E. binnen 2 oft 3 daagen de reize beslooten heeft te aanveirden, zoo koom ik t'Amsterdam: Indien hy dezelve voor 8 daagen oft langer uitstelt; zoo gelieve U E. de Heeren Vossius, en Junius den Rector, met hunne Huisvrouwen, uit mijnen naame te noodigen, ende zelf met Joffrouwe zuster nevens hen herwaarts te koomen, op naasten zaaterdags avondt. Waaraan ons vrundtschap en eere geschieden zal: verwachtende morgen hier op U E. antwoordt, beveel ik dezelve, samt Joffrouwe voorzeidt, ende alle die U E. lief zijn den Almoogenden, nevens, hartlijke groete en eerbiedenis,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muide, den
4 van Herfstmaandt 1640.*Verplichten, dienstwilligsten Broeder*

P. C. H O O F T.

Ik heb voor mijn vertrek van Amsterdam laastmaals aan Sr. Carel van der Wyen al orde gegeven, om mijn aanpart in de onkosten des landtkoops aan U E. te betaalen; ende vernieuw hum 't zelve by een briefken, 't welk Johan Cloek hum zal behandigen.

643.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,

Ridder, Raadsheer van haar' Hoogheidt van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

HEt aanstaan des Heeren van Zuilichem heeft, met den naadruk van U Ed. Gestrengheits aanmaaning, eenige drooge veirzen gewrongen uit mijnen dorren geest. Zoo U Ed. Gestr. belust is op het aanschouwen van yet zeldtzaams in wanschaapenheidt; ik heb den brief open gelaaten, en 't slot daaraan gehangen, om toegeknipt te worden als hy op weg zal slaan. Ik wenschte wel te verstaan, oft mijn Heer Barlaeus het paar toppen van Parnas tot een' bedsteê beezigt, en zich daar te slaapen geleidt heeft, om eeuwelijk te droomen. Ik had zyn E. verzocht Joffrouwe Tesselscha tot herwaarts koomen te bezweeren; dewijl mijne beleezingen, te voore geschiedt, geene proef deden: maar verneem geen bescheidt. Zy hebben 't misschien zoo drok t'zaamen, dat 'er niet een woordtjen af mag voor een' vriendt. Anders, ik weet niet wat dit zwijgen zeggen wil. Onze pruimen en suikerpeeren hadden haaren mondt gemaakt op inlijving t'hunner E E., met hoope, dat U Ed. Gestr. dezelve, in die geleegenheidt,

P p p 2

niet

niet onverzelschapt zouw laten. Nu haar dit niet gebeuren mag, bersten ze van spijt, oft beurzen aan den boom. 't Welk Broeder Campanella, mögt hy opzien, beveelen zouw in zijn boek *De sensu Rerum* [*Van 't Gevoel der dingen*] te stellen. Dus verregedeunt: maar dit is ernst, dat altijdts blijven wil,

Mijn Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
6 in Herfstmaandt 1640.

*Onderdaanste, ootmoedigste, dienaar
ende neef,*

P. C. Hóóft.

Mijn' Huisvrouw, en ik, kussen, met verlof van U Ed. Gestr. eerbiedelijk de handen van Mèvrourwe Uwer Ed. Gestr. Gemaalinne.

644.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn Heere,

DE bedenking van U Ed. Gestr. op het gebruik der orgelen, vind ik t'eenemaal opgeleidt van onverwikkelijke reedenen, zoo in 't beweeren als in 't weerleggen: maar dit getempert met een' bescheidenheid, zoo omzichtig ende ontziende, dat het der tegenpartye niet alleen de magt, maar ook den wil, tot strijden, beneemen moet,

Animo quoque subjugat hostes.

[*t Beneemt den vyanden de kracht en ook den moedt.*]

Hier by gaan eenige veirzen, zoo maager ende ongedaan als hun Dichter; die uit zijn' tweede ziekte, sedert twee maanden herwaarts, komt. Maar Johannes Rulæus, Predikant, beroepen van hier tot Rotterdam, raakte onlanx met my te kouten van deeze stof; in 't bezonder van de kracht der gulle klanken, die geene, ofte ('t welk evenveel is) onverstaanlijke woorden vervatten: ende verhaalde my deeze geschiedenis. Een Roomsgezindt Schipper van Hoorn quam, te lande gereist, uit Italië, over Geneve; en hier ter preeke van den Heere Beza, uit enkle nieuwsgierigheid, oft om tijdtverdrijf, alzo hy 't François niet beeter kende dan 't Hebreeuwsch. De voeglijke leiding der stemme, de beweegende lieflijkheid van 't geluidt (het gelaat mögt'er toe helpen) wracht, in den goeden man, een' graatigheid naa onderwijs in de leere, die hum docht naa gelijke zoe-tigheid te moeten smaaken. Hy liet zich berichten, en verliet het Pausdoom. Oft dit voorbeeldt ergens een hoeksken verdient in 't werk van U Ed. Gestr. zy haaren oordeele bevoolen: samt in haare beste gunste,

Mijn Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
zeften in Herfstmaandt 1640.

Ootmoedigste, onderdaanste dienaar

P. C. Hóóft.

645.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,

Ridder, Raadsheer van haar' Hoogheid van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

OP zondag leestleeden ontving ik eenen brief van den Heere Pallot, noopende de stof, geroert in den welaangenaamen uwer Ed. Gestr. van den 9 deezer, die my eerst gister avondt, met den duister, geworden is. Daatlijk naa den ontfang van zijn' Ed. voorzeiden, schreef ik aan Burgermeesteren van Weesp, op 't alderernstigste en bondigste, gelijk het behoorde; niet alleen ten aanzien van de eere en gunst, genooten van zijn' Ed. ende van mijn' Heere zijnen Broeder; maar ook ten opmerke van de deugden en loflijke begaaftheeden zijner Ed. die den dienst en onderdaanigheidt van alle vreemden verdienen. Ik had mijnen Schout tot Weesp bevoolen, antwoordt te vorderen: en van den zelve quam my, korts naa dien van U Ed. Gestr. een briefken ter handt, waarby hy meldt, dat de mijne aan Burgermeesteren geleevert was, ende van hunne E. E. belooft daarop te antwoorden. Dan, alzoo my dit te lange gemart docht, heb ik, deezen morgen, den voorzeiden Schout belast, te verneemen naa de oorzaak deezes vertoevens: hoewel ik gis, dat de kermis, die men nu daar houdt, de schuldt heeft. Maar ik ducht eenen misflag begaan te hebben in den naam des persoons; want ik had niet anders kunnen afneemen uit de onderteekening van zijnen brief, dan dat hy de Heer Alfonso was: ende heb hem alzoo genoemd, ook daarby gevoegt, dat zijne bende eertijds onder den Heer van Marquet gestaan hadt. Nu zeidt my U Ed. Gestr. van eersten Eedelman zijner Hoogheidt, dien ik mein den Heer Giovan Baptista te weezen. Joffrouw de Weduwe Bartolotti, met de welke ik, in afwezen van haaren zoone, besteller des briefs, zoo ik waande, gesproken heb, om klaarheidt van der zaake te weten, eer dan op Weesp te schrijven, heeft my nochtans gezeidt, dat het de Heer Alfonso was: zulx ik als noch in den rechten voornaam, ende in de kennis van 't vendel niet zeecker gaa. Doch zoo 't een' dooling van my is, zy wil wel te beeteren zijn; voorneemlijk zoo U Ed. Gestr. gelieft, my tijdtlijk uit den twijfel te helpen. Voor de tijdingen bedank ik U Ed. Gestr. hooglijk. Want zy zijn hier gansch nieuw; immers by my te vooren niet gehoort: te weten, die van 't overgaan van Turin, ende van 't voortvaaren der Catalaanen in hunne opstending. De bijzonderheeden van d'eene en d'andre maare hoop ik te verstaan ter overkoomste van U Ed. Gestr. en dezelve haast hier te zien. Ondertusschen gebiede my hartgrondtlijk in U Ed. Gestr. beste gunste; ende nijs my eerbiedelijk t'haarwaarts, blijvende,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Uit Amsterdam, den 11
van Wijnmaandt 1640.*Onderdaanste, ootmoedigste dienaar*

P. C. H O O F T.

Al S. GIOVAN BAPTISTA PALLOTTO,

Primo Gentilhuomo di sua Altezza, et Capitano d'una
Compagnia di Fanti.

Molto Illustre Signore,

HO ricevuta la sua lettera delli due del mese, colla riverenza dovuta di tutto il mondo, et in particolare dell' obligo mio all' rare virtu di V. S. et al grado, che tiene. Non manchai di scrivere, pur V. S. vi stessa sera, per il negotio raccomandato mi alli Borgomaestri di Wesopa, con ogni fervore & istanza, dando anco ordine piu volte al Scolteto della terra, di procurar risposta convenevole. Tutta via, sin adesso non ho potuto ottenerla; per esser stati prima gli detti Borgomaestri occupati in altro affare, che gli preme assai; et poi andatine due, ch'è il numero maggiore del collegio, verso la Haya, ove al presente si truovano. Et non c'è apparenza, che si pigli alcuna resolutione nel fatto della guarnigione, fin che non siano ritornati a casa. Fra tanto non sarebbe forse fuor di proposito, s'egli piacesse a V. S. trovar modo di fargli destramente informare delle sue qualità et di quelle della sua Compagnia. Credei nel principio, secondo quel che potei congetturare della sottoscrizione della sua lettera, et secondo quel che seppi trarre dalla Signora Madre de' Bartolotti, poiche il Signor Guilielmo era fuori della città, che fusse del Signore Alfonso suo fratello: ma la lettera del Signore mio Cugino di Wikkeforte, m'ha chiarito in parte, et poi in tutto, il ragionamento havuto col Signor Calandrini: onde di nuovo ho scritto à Wesopa, per far' intendere ch'era V. S. il raccomandato. Et per me, V. S. sia sicurissima, ch'io attenderò con ogni sollecitudine, a far palese, quanto stimi l'occasione di potere far cosa grata. Et insu questa verità, le baccio humilmente la mano, con preghar il Signor Iddio di colmarla d'honore et contento, essendo per goderno sempre colt' animo, gran parte, il

Di V. S. Molto Illustre

d'Amsterdam, li 18
d'Ottobre 1640.

Devotissimo & Affettionatissimo Servitore

P. DI C. Hóóft.

Al Istesso.

Molto Illustre Signore,

SCrissi a V. S. hier l'altro. Hora gli Borgomaestri di Wesopa mi rispondono, come, havendo per adietro pregata S. A. di scusargli, per certe considerationi d'importanza, d'ogni guarnigione, et essendone stati compiacciuti, in modo che nell' inverno passato non ve n'è stata alcuna; adesso parrebbe pocho conveniente il sollecitar d'averne. Ma se ella può ottener patente per trasferirvi sua Compagnia sarà la benvenuta, et la riceveranno con animo dispostissimo a dare ogni sodisfattione alla S. V. Et io, non trovando materia da fare contrabatteria à colpi di questa ragione loro, mi resto con bacciarle humilmente la mano, pregando Iddio, di secondar sempre li vostri

tuosi intenti di V. S. la quale si degni di conservar nella sua buona gratia il

Di V. S. Molto Illustre

*D'Amsterdam, li 20
d'Ottobre 1640.*

Devotissimo & Affettionatissimo Servitore

P. DI C. H O O F T.

648.

Aan G E O R G D O U B L E T,

Raadsheer in den Hoogen Raade, en Rentmeester van
d'Espargne der Graaflijkheid van Hollandt.

Mijn Heere,

MEt den opgank van U Ed. tot Medelidt van den Hoogen Raadt, heb ik my ten hoogsten verheugt, in de waardigheid, waar meede het ampt U Ed. ende zy het zelve verfiert: en teffens in't oordeel, zoo der Ed. Grootmoogende Heeren Staaten, als zijner Hoogheid; 't welk houdende dien voet van keure, geschaapenschijs, de beklaaglijke verdorvenheid deezer eeuwe grootlijx in haaren loop te fchorfen. Al het geluk, dat U Ed. zich zelve met deeze eere wenschen kon, heb ik haar, vaneerst af, toegewenscht, met heelen heeten harte. Maar de pen heeft deeze plichtpleeging, tot noch toe, op den mondt laten staan, mits ik, van tijdt tot tijdt, verwachtte, dat de noodt my zouw derwaarts daagen, om U Ed. en andre Heeren, haare Medgenooten, tot afveirdiging van zeeke mijne daar hangende zaaken, te versmeeken. Dan, dewijl de geleegenheeden te Hoove niet eeven vlijtelijk rijpen, als het ooft, en op haaren herfst passen; ende die van mijne dingen uitstel genoomen heeft, tot in den winter, zoo komt dit bladt, der tonge dat aangenaam werk afnemen, en U Ed. begroeten, met vurig gebedt, dat de Godlijke goedertierenheid deeze verheffing van U Ed. t'zijner gloorye en t'haarder meeste vernoeging gedyen doe. In 't verwachten van welke hemelsche gunste, zich op 't needrigste aan de haare beveelt, en t'haarwaarts nijgt,

Mijn Heere,

Uwer Ed.

Uit Amsterdam, den 22
van Wijnmaandt 1640.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. H O O F T.

649.

Aan den zelve.

Mijn' Heere,

OP den 14 April leestleeden, heeft de Schout van Muiderberg zeeker schuitken oft jolleken, gelijk men't in Noorweege noemt, daar 't gemaakt schijnt, in bewaarnis genoomen, dewijl het door onweeder in dien oordt was aangeworpen. Mits nu niemandt daar naa komt vereischen, nochte ten aanzien van de plaatse, daar het vermoedt wordt t'huis te behooren, lichtelijk taalen zal; en 't zelve, naauwlijx geschat op de waarde van tien gulden, daagelijx verargert, zoo zoude my, onder verbeetering, wel raadtzaam dunken, dat het den armen van den voorzeiden dorpe gegunt wierde, om het t'hunnen voordeele te verkoopen, onder last, van 't zuiver daar af gekoomen uit te keeren aan den eigenaar, indien hy zich binnen den gewoonlijken tijdt openbaart. Waar op ik U Ed. bid, my 't welbehaagen der Ed.

Ed. Mog. Heeren van de Rekeninge te laten weeten; ende voorts in haare goede geneegenheit altydts te bewaaren,

U Ed.

Uit Amsterdam, den
22 October 1640.

Onderdaanen dienaar

P. C. HÓÓFT.

650.

JOANNI ALBERTO BANNIO,

P. C. HÓÓFDIUS.

S.

QUOD prior, nulloque provocatus officio, studium in me tuum, litteris, & quidem tali manu allatis, testari non gravatus sis, insuperque dignatus cultissimam tuam Musam inconditis meis versibus aptare; eo sane nomine plurimum debere me tibi fateor. Quamvis autem honorificum istud tuum de illis iudicium, magis ab humanitate tua profectum esse, quam te penitus ita sentire, mihi persuadeam; me tamen eo plus satis letatum fuisse haud negaverim.

Neque enim mihi cornea fibra est.

Nec vulgo poëtarum me eximere ausim, quibus solenne semper fuit suis ineptiis plaudere: adeo ut non temerè enunciaverit ille: cum omnes opifices sua adament opera, amantiozem suorum poëtis esse neminem. Verum quænam voluptas solida, sinceraque reperiri queat in terris?

Medio de fonte leporum

Surgit amari aliquid, quod in ipsis floribus angat.

Itaque & ille meo mixtus est gaudio dolor, me nihil posse tibi retribuere, quod muneribus tuis aliquatenus respondere videatur. Attamen, si amicitiae, non factis æque ac affectu, metiendæ sunt, habes amicum, qui invitatus cedat cuipiam, tibi que inservire gloriæ ducat. Vale

Amsterodami, Kal. Decembris MDCXL.

651.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,

Ridder, Raadsheer van haar' Hoogheit van Hessen.

Mijn Heere ende Neeve,

* Ruwaart,
zeggenze, is
Rustwaarder.

MIts wy alhier, nocht van dochter, nocht van zoon, eenige lucht hadden, zoo is de blyschap, waar meê U Ed. Gestr. door 't aanmelden van de geboorte eens Hartogen van Anjou, ons vermaakt heeft, te grooter. Godt geeve (wensch ik met U Ed. Gestr.) dat hy een' schraag des geslachts, Ruwaart* des Rijks, rug der Bondtgenooten, strekken mooge. Zoo 't den Françoizen nu noch gebeurt, gelijk het zich aanzien laat, Turin te verovren, zy moogen, tellende Atrecht daar onder, van drierley gelukspreeken, dat de Hemel hun, binnen den tijdt van een half jaar, in den schoot geworpen heeft. Zeeker, in dien oordt schijnt een sterker, oft veel eer zorgvuldiger geest te heerschen, dan voorheen; dewijl men niet alleen de aanslaagen, met beschikken dat de behoeften ruim omkoomen, wifer neemt; maar ook de winningen met wonderlijke vestwerken poogt te verzeekeren. Men zal hen voortaan, houden zy deezen voet, niet voor sprink-, maar wel gespoorde, jaa gëyspoorde, haanen aanzien. Hem! Homo homini quid præstat! [Hoe verre overtreft de eene mensch den

den anderen !] naardien een Cardinaal zulk een' wijz' op den Koorzang kan zetten. Met deeze voorspoedigheeden der vrienden, moogen wy 't verdriet onzer sobre verrichtingen troosten. Ik wensch der Fransche kroone een' bestendige gunst der fortune toe: maar, indien zy haar' ouwde gewoonte niet verwerpen kan, en geen' eere van gestaadigheidt, dan in gestaadig wisselen, stelt; dat zy zich genoeg laten met beurte te houden tusschen ons en onze Bondtgenooten, ende dan d'eenen, dan d'andren, jaar om jaar, begunstige: zoo zouden wy, ten naastvolgenden zoomere, verhaal van den geleeden wederstoot moogen bekoomen; en de Spanjaards anendan ten achtre gaan. Maar deeze zetten zich t'schrap, naar ik hoor, en de Catalaanen beginnen aan de handt te gaan. Yemandt, geneegen 't schip op mooy weêr te laden, zouw zich voorstaan laten, dat de Castiljaan, op de voorgenoomde tocht, niet veel hebben zal aan een volk, dat zich, niet uit goede geneegenheidt, maar by mangel van middel om zijnen dwang t'ontgaan, t'zijner gehoorzaamheidt voegt: jaa dat het zelve, zoo hum eenige ramp ontmoet, wel met zijnen vyandt mogte aanvalen: gemerkt, dat onderling wantrouwen, daar de smart der wederzijdige en effen geheelde wonden noch nauwlijx uit het gevoelen is, gemeinlijk belemmering, en dikwijls kreple heirkraften maakt. Maar ik vreez' al te zeer, dat de Catalaanen aangenoomen in genaade, zich verkloeken zullen, om de schuld der opstending, door veirdige gevolgzaamheidt, en tijdige diensten, uit te veegen. 't Zoude my een grof verzuim dunken, dat de Françoizen deeze luiden met geenen onderstandt gestijft hebben, en zich zoo schoon een' gelegenheidt, om den Spanjaardt aan zijn ingewandt te tornen, laten ontglippen: 't en waare, dat de rest van 't beleidt my dwonge te oordeelen, dat slosheidt daar geen' plaats heeft; ende dat zy, vindende zich elders met de handen zoo vol werx, geducht hebben, zoo zy zich ook deezes onderwonden, meer in den arm te neemen dan zy zaagen te bevatten. 't Verovren van Kalkar is my een donderslag in de ooren; zoo weinig hadden wy daar af vernoomen: immers niet altoos. De deugdt der plaatse is my onbekent: uit de gelegenheidt schep ik hoop dat het houdtbaar zal wezen, als hebbende, van de Hoogduit-sche zijde, den Rijn en de steeden van Wezel, Rees, Emmerik, voor de borst. Ik verblijde my daar over, met U Ed. Gestr. van weege haarder Hoogheit; in vertrouwen, dat de Hoogmogende Heeren Staaten, oft zy schoon zwaarigheidt in openbaaren bystandt maakten, zich nochtans niet ontzien zullen, tot behoeding dezer winste, in 't verhoelen de handt aan haar' Hoogheit te bieden. Wat'er aangevangen zy, hoop ik, op Vrydag oft Saterdag naastkoomende, van U Ed. Gestr. te leeren; alzoo wy voorgenoomen hebben, alsdan naa Amsterdam te gaan, om ons huisheir aldaar in zijn winterleeger te brengen. Mijn' huisvrouw en dochters kussen eerbiediglijk, neevens my, met U Ed. Gestr. oorlof, de handen van Mevrouw onze welwaarde nichte, ende gebieden zich aan de beste gunste van U Ed. Gestr. die ik bidde dat altijdts open staa,

Mijn' Heere ende Neeve, voor

U Ed. Gestr.

... van Wintermaandt 1640.

Onderdaansten ootmoedigsten dienaar

P. C. H O O F T.

Hebbende in U Ed. Gestr. brief eenen gevonden van Joffrouwe

Qq q

Tef.

Tesselscha, ende denkende dat U Ed. Gestr. misschien ook iets aan haar E. te bestellen heeft, zoo verftout ik my, mijn antwoordt aan haar in deezen te sluiten. In allen gevalle kan het tot stoffe van schrijven dienen aan den E. Heere Barlaeus, die hartgrondelijk gegroet zy.

652.

Aan ALBERT COENRAADS BURG,
Oudtburgermeester en Raadt der stad Amsterdam.

Mijn' Heere ende gunstige Neeve,

Mijn woordt, laastmaals gesproken, *inter scyphos*, staa ik noch nuchtren: ende koom mijn vertrouwen op U Ed. goede genee- genheidt t'mywaarts bewijzen met werken. Maar 'tquaadt is, dat zy geen dan dank hebt verdienen. Want ziet hier eenen brief van gebrek: doch gebrek, dat met enkele verleening van gunste te stoppen is; oft (ten zwaarste genoomen) met eenige mildtheid van moeite, die U Ed. nooit verdroot, daarze deugdelijk besteedt kon worden. De bringer, geheeten Thomas Holtman, Oudtburgermeester tot Weesp, ende Contrerolleur van de Licenten aldaar, zoude geirne opklimmen tot het Ontfangerschap, openstaande door 't overlijden van Cruisbergen z. g. ende heeft reedts de benoeming van de Raadtsheeren der Ammirali- teit alhier verworven. Nu komt het op de keur aan, die van de Hoog. Mog. Heeren Algemeine Staaten moet verwacht worden. Hy gaat voor zoo eerlijk ende bequaam eenen persoon, dat het my aan stoffe ont- brooken heeft, tot weigering van dit voorschrijven, en dienstig ver- zoek, dat U Ed. gelieve kracht aan zijne wensch te geeven, door U Ed. vermoogen en achtbaarheid by hunne Hooge Moogenheidt. Ende my vastlijk beloovende, dat hem U Ed. onderstandt in reede- lijkheidt niet faalen zal, beveel ik, van heelen heeten harte, aan U Ed. ende met U Ed. oorlof aan Mèvroutwe onze welwaarde Nichte,

Mijn' Heere, ende gunstige Neeve,

U Ed.

Uit Amsterdam, den 13 van
Wintermaandt 1640.

Verplichten onderdaansten dienaar en Neef

P. C. Hóóft.

653.

Aan GASPAR VAN VOSBERGEN,
Ridder, Gedeputeerd, wegens Zeelandt, ter Vergaaderinge
der Heeren Staaten Generaal.

Edele gestrenge Heere,

Het wachten dus lang vergeefs van tijdt tot tijdt, naa 't rijpen der Hooffsche geleegenheeden, om de Heeren van den Hoogen Raade, met hoope van vrucht, te moogen aanzoeken tot beslechting onzer pleitzaaken, heeft wel meest de wijte te draagen, over de traagheidt van 't weederkeeren der dierbaare blaaderen, die hier by gaan. Want met overschikken van zoo waardt eenen schat, die, naa 't verloop van een hondert jaaren, met eerbiediger oog, van de beminners des vaderlandts, zal aanschouwt worden, dan een der
oudt-

oudtste en konstigste beelden van Rome , heb ik geschroomt my op de zorgvuldigheid der gemeine booden te verlaten. Nu zeind ik dien , nevens hartgrondlijke dankzegging voor de veirdige mildtheid in 't leenen en de lange lijdtzaamheid in 't ontbeeren. De brenger, Oudtburgermeester van Weesp , zal , mijns gevoelens , de bewaarnis van dit kleinoodt te beeter betrachten, om dat hem aan de gunst van U Ed. Gestr. grootlijk geleege is. Hy bedient jegenwoordelijk het Contrerolleurschap der Licenten binnen Weesp ; ende wenschte wel 't zelve te verlaten , mits voortgezet wordende tot het althans openstaande Ontfangerschap ; ten welken einde , hy , zich vindende reede , nevens eenen tweeden , op de benoeming hier gedaan by de Raadtsheeren der Ammiraliteit , eenig voorschrijven aan U Ed. Gestr. verzocht heeft , van my , die naauwelijx kon leedig staan van hem daar meê te believen ; alzoo hy gaat voor eenen persoon , zeer eerlijk , bequaam , en geregelt van leeven. Geevende derhalven aan mijne schuldige dienstbaarheidt t'Uwer Ed. Gestr. dus verre aflat van haaren billijken ootmoedt , vervorder ik my de vrymoedigheid te neemen , van op 't nedrigste te bidden , dat U Ed. Gestr. zich gewaardige behulpzaame handt daar aan te houden , dat de keure , staande aan de Hoog. Mog. Heeren Algemeine Staaten , op hem mooge vallen. 't Welk eene knoop te meer zal strekken aan de verbintenissen , die gemaakt hebben ,

Edele gestrenghe Heere , tot

Uwer Ed. Gestr.

Uit Amsterdam , den 13 van
Wintermaandt 1640.

Onderdaansten ootmoedigsten dienaar

P. C. H O O F T.

654.

Aan den zelve.

Edele gestrenghe Heere ,

ACh hoe zeer vreez' ik voor eenen kleinachter der schaamte by U Ed. Gestr. geacht te worden ! 't Is naauwelijx drie daagen geleeden , dat ik , herzeindende de papieren van den handel eertijds geslooten met den Hartooge van Anjou , bestaan heb U Ed. Gestr. gunste aan te roepen , ten behoeven van eenen Burgermeester van Weesp , omme , met het Ontfangerschap der Licenten aldaar , te moogen worden voorzien : ende koom my alreeds verfstouten om te bidden voor brenger deezes , Dirk van Eik , ten einde hy in de plaats van den voorzeiden , tot bediening van 't Contrerolleurschap mooge gekooren worden , waartoe hy hier ter steede de benoeming heeft verworven. Maar de reedenen , my praamende tot deeze tweede aanverging , zijn ongelijk bondiger dan die van d'eerste. Want hy heeft my etlijke jaaren gedient , als Schout van Weesp , met zonderlinge trouwe , vlijt , ende zorgvuldigheid ; zulx men (naar 't luiden der byspreuke) waar van hem zeggen mag. Hier en booven doet noch een ander inzicht my dit voorschrijven te gladder uit de pen gaan : naamlijk , dat zijn metgenoemde der gansche regeeringe van Weesp tegens de borst is , ende dien afkeer wel rijkelijk verdient heeft ; gelijk de voorzeide Schout , wiens woorden men vol geloof mag geeven , breeder zal kunnen melden , zoo 't U Ed. Gestr. gelieft hem daarop te hooren. Dies bid ik U Ed. Gestr. anderwerfs , aan hem te bewijzen dit werk van goede geneegenheidt t'mywaarts , die 't zelve , naar 't beste vermoogen

Qqq 2

mij-

mijner geringheidt, in alle geleegenheeden wensch te verschuldigen,
ende eeuwelijk te blijven,

Edele gestrenghe Heere,

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den 15 van
Wintermaandt 1640.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. Hóóft.

655.

Aan GERRIT VAN ARNHEM,

Gedeputeerd, wegens Gelderlandt, ter Vergaderinge van
de Heeren Staaten Generaal.

Weledele Heere,

DE dienaars hebben altijd op hunne Heeren het voordeel gehadt, van meer weldaads t'ontfangen, dan te doen; dikwijlser aan te moeyen, dan aangemoeit te worden. Ende ik heb my, overlange, de eere gegeven, van my te tellen onder de geenén, die overovert door de waardigheidt van U Weled. deugden, ende verplicht door proeve van Uwer Weled. heusheidt, hunne dienstbaarheidt ende eerbiedenis aan U Ed. hadden toegeëigent. 't Welk my vergiffenis belooft van de vrijmoedigheidt, waarmee dit bladt zich vervordert U Ed. in haare hoogwigtige beezigheeden te steuren. Alzoo Dirk Simonszoon van Eik, vertoonder van deezen, my, voor Schout tot Weesp, etlijke jaaren gedient heeft, met zonderlinge trouwe, vlijt ende zorgvuldigheidt; heb ik niet gevoeglijk kunnen leedig staan, van hem dit voorschrijven te verleenén; dewijl hem, om het Contrerolleurschap der Licenten binnen Weesp te verwerven, waartoe hy zich, nevens eenen andren, door de Raadtsheeren der Ammiraliteit alhier, vindt benoemt, de gunst van U Weled. groot onderstandt kan verstreken. Ende is, dienvolgens mijne welootmoedige beede, dat U Ed. zich gewaardige, de goede handt daar aan te houden, dat hy, door keure der Hoog Mog. Heeren Algemeine Staaten tot het gemelde ampt mooge worden gevordert. Welke behulpzaamheidt, niet alleen hy, maar ook ik, naar 't beste vermoogen mijner geringheidt, in alle geleegenheeden, zal trachten te verschuldigen. Ende in deeze hoope beveelt zich van gantscher harten in de goede gunste van U Weled. ende nijgt zich op 't nedrigste t'haarwaarts,

Weledele Heere,

U Weled.

T'Amsterdam, den 15 van
Wintermaandt 1640.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. Hóóft.

656.

Aan ALBERT COENRAADS BURG,

Oudtburgermeester en Raadt der stad Amsterdam.

Mijn' Heere, ende gunstige Neeve,

HOewel men den goeden wel te veel kan vergen, zoo beloof ik my nochtans, dat U Ed goedthartigheidt t'my waarts, dit mijn aanmoeyen, nu ten tweeden maale in tijdt van drie daagen, my ten beste zal houden; gemerkt ik my van 't zelve, om noch bôndiger reedenen, dan die van 't eerste, niet heb kunnen ontschuldigen. Brenger deezer, Dirk Simonszoon van Eik, heeft my, etlijke jaaren voor
Schout

Schout tot Weesp gedient, met zonderlinge trouwe, vlijt, ende zorgvuldigheidt: zulx ik my, van gemoedts weege, gehouden vind, dit getuigenis van hem te geeven, ende U Ed. wel dienstelijk te bid- den, gelieve de gunstige handt daaraan te houden, dat hy, zijnde reets benoemt by de Raadtsheeren der Ammiraliteit alhier, mooge door keure der Hoog. Mog. Heeren Algemeine Staaten, tot d'openstaande bediening van 't Contrerolleurschap der Licenten binnen Weesp ge- vordert worden. Welke weldaadt alrijdts van hem jegens U Ed. be- hoorlijk zal erkent worden, ende eene knoop te meer strekken, aan de verbintenissen, die overlange gemaakt hebben,

Mijn' Heere, ende gunstige Neeve, tot

U Ed.

Amsterdam, den 15 van
Wintermaandt 1640.

Onderdaansten dienaar

P. C. H O O F T

657.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,

Ridder, Raadsheer van haar' Hoogheid van Hessen.

Mijn' Heere, ende Neeve,

MY verdriet wel des verdriets, dat ik U Ed. Gestr. koom doen, met steurnis haarder hoogwigtige bezigheeden, door't overzein- den deezes briefs van gebrek. Maar de brenger, Dirk Simonszoon van Eik, Schout tot Weesp, heeft my etlijke jaaren, met zulke trouwe, vlijt, ende zorgvuldigheidt, gedient, dat het my deeren zoude, al hadd' ik ook zelf geene bezondre oorzaak om 't geen hy gaat ver- zoeken te behartigen, hem dit handtreiken te ontzeggen. Zijnde benoemt, nevens eenen andren, door de Raadtheeren der Ammiraliteit alhier, om by de Hoog Mog. Heeren Staaten Algemein, te moogen gekooren worden tot Contrerolleur der Licenten binnen zijne steede, ende zich vindende volle zwak in ondersteun van vrienden te hoove, is hy benoodigt alle weegen te proeven, die naa zijn wit schijnen te leiden. Viele t U Ed. Gestr. niet te kommerlijk, den Heer van Zoomer- dijk, van zijnent ende van mijnentweege eens aan te spreken; ende zoo zijn' Ed. zich gewaardigde, door haare achtbaarheidt by hunne Hoog. Mog. kracht aan zijne wensch te geeven, ik laat my vastelijk voorstaan, dat zy van die stondt af, vervult zouw zijn. Van welke gunste, niet alleen hy, maar ook ik, en de gansche Regeering van Weesp, die met groote reede eenen afkeer van zijnen medverzoeker heeft, ons eeuwelijk ervoelen zouden, verlangende naa gelegen- heidt, om zoo eene weldaadt, indien niet met werken, die nauwlijx van onze geringheidt te verwachten zijn, ten minste met onsterflij- ken dank, lof, ende eerbiedenis, te verschuldigen. Doch, hoe verre het voegen wille, den toom der vrymoedigheidt hierin te slaaken, staa aan 't goetdunken van U Ed. Gestr., tegens wiens welbehaagen nemmer 't minste meint te denken,

Mijn' Heere, ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den 15 van
Wintermaandt 1640.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. H O O F T.

Aan de Ed. Mog. Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheit.

Edele Mogende Heeren,

OP den 29 Maart des laastleeden jaars heb ik, ten beveele van U Ed. Mog., geadviseert op de requeste van Trijntjen Gelmers, dienstmaagdt tot Naarden, verzoekende in compositie ontfangen te worden, over zekere dieveryen by haar begaan. Seedert is my van tijdt tot tijdt van haarent weege beloofd geweest, my te vertoonen 't geen U Ed. Mog. wijders op de voorzeide requeste zouden hebben gedisponeert. Ende gemerkt ik nu dus lange vergeefs daar op getoeft heb; zoo dient deeze, ten einde Uwer Ed. Mog. goede geliefte zy, my ordre te geeven, waar naar ik my hierinne mooge richten, 't zy met vervolgen der zaake aan recht, oft anderzins. Noopende de questie, tusschen de Regeerders en den Secretaris van Naarden, heb ik, betrachtende U Ed. Mog. missive aan my gezonden op die materie, naa informatie, my vervoegt by Burgermeesteren dier steede, die my tot antwoordt gaaven, dat zy geenzins meinden U Ed. Mog. eenig disgust te geeven, nochte den Secretaris te verhinderen oft te verkorten in 't stuk van zijn ampt, oft aankleeven van dien, doch ongehouden te zijn, hem te gebruiken tot despesches van brieven oft andere befoignen, vallende in hun collegie. Hoe nu partyen voorts elandre hebben kunnen verstaan, verwacht ik eerstdaags te hooren uit den Secretaris voorzeidt, die my heeft aangeschreeven, zich by my te zullen laten vinden. Ondertusschen bid ik den Almagtigen, U Ed. Mog. in gelukzaalige regeeringe altydts te bewaaren, ende in haare goede gunste

Edele Mogende Heeren,

Uit Amsterdam, den 17
January 1641.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaansten, dienstwilligsten
P. C. Hóóft.

Aan GERAARDT SCHAAP SIMONSZON,
Oudtburgermeester ende Raadt der stadt Amsterdam.

Mijn' Heere,

GRoote dank komt U E. toe, voor de leening deezer papieren. Zy hebben my, misschien geen' vruchteloze, gewislijk een' lustige Les gegeeven. Mogte my dier meer gebeuren, zy zouden veel te dieper in U E. schuldt helpen,

Mijn' Heere,

't Amsterdam, den 19 van
Louwmaandt 1641.

U E.
Verplichten dienaar
P. C. Hóóft.

660.

Clarissimo Domino

GISBERTO LAPPPIO A W A V E R E N ,
Jurisconsulto Ultrajectensi.

Clarissime Domine,

L Icet studia mea in condendis hujusce Urbis Annalibus , secus ac tibi significatum comperior , propriè non versentur ; verum in scribendis universi Belgii Historiis , ab anno super millesimum & quingentesimum , quinquagesimo quinto , quo Carolus Cæsar Principatum harum ditionum in Philippum filium transtulit ; ita ut commentaria , quorum copiam offers , haud magno usui mihi futura videantur ; munere tamen istius indiculi , utpote insignis , nec merita benevolentiae ergà me tuæ testimonio , atque ipsa genuinà antiquitatis imagine in illo exhibitâ , valdè me delectatum , pro certo habeas velim. Plurimumque me debere tibi fateor , cui visum fuit me tali honore dignari , simulque amicitiam non tantum a verbis , ut plerique , sed a re atque operâ auspiciari. Quo nomine gratias tibi habeo maximas : ausus interim precari , si qua alia monumenta labori meo accommoda in manus tuas venerint , quâ de re vix dubitaverim , ea impertiri ad tempus ne graveris homini , valere & salvere te æternum jubenti , atque

Amsterdam, XII. Kal.
Mar. MDCXLI.

Cl. Tuæ
Obstrictissimo
P. C. H O O F D I O.

661.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,
Ridder, Heer van Zuilichem , Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn Heere ,

IK dank U Ed. Gestr. hooglijk , voor 't lof van 't slichtelijk orgelspel , en voor den dank , dien ik , van den Heere Mostart , en d'andre , tot leeverloon , ontfangen heb : desgelijks voor 't gehoor der geestige quikken , gezonden van U Ed. Gestr. aan den Heere Barlaeus. U Ed. Gestr. gedenkt misschien der veirzen , gedicht van zijne E. over een' wijle , op den metaalen duim des Hartoogen van Alva ; welk overschot , als een steen , uit 's landts lenden geloofst , by my bewaart wordt ; ende dat zy U Ed. Gestr. ooren niet ten volle gevielen. My , nu , peinzende aan Cleopatra , ende hoe zy ervaaren in veelerley taalen , zich met elke beholp , naar dat zy elken haaren zin , daar in , aardigst zag uit te drukken ; is een' lust aangekoomen , om te proeven , oft men ook eenige wijze van praat der onze , op 't speelen met deezen vinger konde passen , die ons eertijds zoo veel quaadts spels gemaakt heeft. Oft dit kindt , dat ik U Ed. Gestr. in deeze luyeren t'huis breng , opwiegens , oft wegwerpens waardig zy , bid ik U Ed. Gestr. te oordeelen , ende altijds het beste , van d'onderdaanigheidt haar toegewijdt ,

Mijn Heere , van

Uwer Ed. Gestr.

t'Amsterdam , den 12 in
Lentemaandt 1641.

Verplichtsten , ootmoedigsten dienaar

P. C. H O O F T.

Op

Op den Duim van 't metaalen beeldt des Hartogen van Alva.

* Zoo noemen
die de Grie-
ken, ἀντιχείρ.

DEn duim, de rechte wederhandt*,
Die, eertijds, van gansch Nederlandt,
Zich kussen deedt, terwijl hy 't schondt,
Heeft nu matroos in zijnen mondt,
Oft wringt hem, wil hy, in een hol,
En bruikt den dwinger voor een' dol.

652.

Aan GERARDUS JOHANNES VOSSIUS,
Professor der Historien en Wereldtwijsheidt in de Door-
luchtige Schoole der stad Amsterdam, Kanonik der
Aartsbisschoplijke Kerke te Kantelberg.

Mijn' Heere,

VAn eenen raffelaar, die klap zonder slot uitlaat, zeidt men, in
onze taal, dat hy hemelyal kalt. 't Zelfste mag men my naage-
ven, in wiens hoofdt, de stof deezer veirzen, heden, met de sneeuw,
schijnt van den hemel gevallen. Zeeker, daar uit niet; dewijl 't my
nergens naa zoo wel gelukt is U E. geestelijke gedaante te treffen,
als den schilder de lichaamelijke. Dit is my weleen verdriet: maar ik
heb 'er tweederley troost in. De eene is de spreuk,

In magnis voluisse sat est:

In groote daân,

Mag wil bestaan:

d'andre, dat zielen, verheeven als de uwe, meer op de deugd des
wils, dan des werks, oogen. Ende dit doet my vertrouwen, dat de
vermeetelheidt, gepleegt in 't laaden van dus een pak op zoo zwak-
ke schouders, niet mindren zal de gunste, tot noch toe beweezen,

Mijn Heere,

U E.

Onderdaansten dienaar

P. C. Hóóft.

T'Amsterdam, den 13 van
Grasmaandt 1641.

Op het afbeeldt van den hoogstgeleerden Heere

GERARDUS VOSSIUS.

EEn' inborst, blanker noch van deugd,
Dan 't hoofdt van lokken, die 't besneeuwen,
Draagt deeze Nestor. Griek wat meugt
Gy veel van 's uwen wijsheidt schreeuwen.
Leefd' hy der drie; den onzen heugt
Van meer dan een half hondert eeuwen.

663.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,

Ridder, Raadsheer van haar' Hoogheidt van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

DE voldoenentheidt van U Ed. Gestr. heeft eindt noch maat, de-
wyl zy zich, nocht van 't gewicht, nocht van de meenigte
haarder bezigheeden, zulks begrenzen laat, oft zy weet uit te bree-
ken,

ken, omme my der wereldtsche zaaken deelachtig te maaken. Mijne leeven lust my te beeter, dewijl ik zie dat den Heere Barlaeus het zijne zoo wel lust, als de weeldigheidt zijner veirzen uitwijft. Gelukkige weduwen, die met dien Wijzenman zouden moogen zeggen: Wy waaren verlooren zonder dit verlies: gemerkt haar yder gebeurt, in plaats van eenen man, het aangenaam gezelschap te genieten van eenen, die der, by elke, drie verstreken kan. Ik leg my toe, in de naaste weeke, eens tot Amsterdam te koomen, ende zoo zijn' E. alsdan daar is, meede aan eenen kant van 't zoet zijner geestigheidt te lekken. Wy hebben hier, nevens mijnen zwaager Cloek, den Heer Reigersberg gehadt, die my zeide uit eigen monde, van den Heere Artifoxki, dat de zelve geenzins was overkoomen met den Portugeeschen gezant, noopende 't werven van een regiment volx; overmits men de voorwaarden, waar op zijne onderbevelhebbers dienen zouden, te zeer besnijden wilde. Ook waant hy anderzins te speuren, dat het den nieuwen Koning aan duimkruidt mangelt; zonder 't welke alle handt de klem quijt is (immers by onzen tijdt) om de waapenen vast te houden. Jaa men zoude hem bericht hebben, dat in Portugal beslooten zy, kooper geldt te munten. Op welke lucht geen' uitheemsche soldaaten geschaapen zijn aan te koomen. De zelve Artifoxki verhaalde, dat hy, koutende met den Ambassadeur, rondelijk verklaart hadt, zoo veel staats van eenen Castiljaan, als van zeeven Portugeezen, te maaken. Ende als de Ambassadeur hoog opgaf van de afgerichtheidt zijnes landtaardts op 't handelen der waapenen; ende bybragt, hoe zy zulks geoeffent waaren, dat ze eenen vogel in de vlucht zouden schieten; hadt Artifoxki daar op geantwoordt, dat dat lichter viel, dan eenen man te treffen, van wien men gelijke wonde verwacht, die van den vogel niet te vreezen staan. Ooren, gedrenkt met de bitterheidt deezer reedenen, weeten weinig suikers uit de aanvallige tijdingen van Brazil te kaauwen. Dat, daarenboven, de Castiljaan niet buiten hoope is, van de zaaken in Catalonje by te leggen, valt my zwaar op het hart: en de gaauwigheidt der Françoizen zoude my beeter troost geeven, indien'er doorgaands zoo los een' verzuimelheidt niet onder liep. My verlangt naa de uitkoomst der belegeringe van Invrea. Zoo Harcourt daar 't hoofdt stoot; men zal terstondt gelooven, dat de Fortuin zijnes moede is: en de Spaanschen hebben verstandt, van hun geluk ten breedste uit te meeten. Ook vernem ik geen vervolg van de beroerten in Arragon. Ginge die brandt op; het waare te achten (naar mijne ruige kennis van dat gewest) dat de partyen aldaar ten naaste by gelijk zouden zijn. Opstending in Napels, Sicilië, Milaan, kan ik my quaalijk inbeelden; om dat die volken, gewoon geregeert te worden door Vorstlijken arm, zich tot vryheidt niet zouden kunnen schikken, nocht andren meester vinden; die hun bet dan de Spanjaardt behaagde: zijnde de stam hunner ingeboorene heeren over lange gefaalt, en de gedachtenis der Françoizen aldaar niet zeer lieflijk: behalven dat d'Italiaansche Mogentheeden, als wetende kleene keur tusschen 't Fransche en 't Spaansche gebuurschap, noode tot verandering, die zonder groot bezwaar en zorglijkheidt niet geschieden kan, verstaan zullen. Wy meinden, dat Banier geneezen was: nu schijnt U Ed. Gestr. hem voor doodtkrank te houden; en de gemeene zaak der Zweeden voor niet veel gezonder. U Ed. Gestr. veerzienigheidt doet dat de vreeze my naadert. 't Is zeker te vermoeden, dat Bouillon en zijn' verwanten, 't en waar zy in

U Ed. Gestr. gevoelen stonden, zich zoo diep niet met den Spanjaardt zouden t'zeebegeeven. De Heer Reigersberg, nochtans, hadt gehoord, dat die wolk noch wel zonder regen mogt' over drijven, en 't misverstandt voeglijk gesleeten worden. Maar de aanmoedigheid deezer maare laat zich ruimelijk opweegen van de ongeneugt, geschept uit het hooren van 's Prinsen ongezontheit, dien men ons zeidt, daar over weder naa den Haag gekeert te zijn, tot zwaare verachtering van 't groote werk, dat men houdt op handen te weezen. Godt verleene zijner Hoogheid spoedige verlichting, en Uwer Ed. de volkoomenheid haarer deugdzaame begeerten, gelijk van heelen, heeten harte wenscht,
Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
 25 van Bloemaandt 1641.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. Hóóft.

664.

Aan den zelven.

Mijn' Heere ende Neeve,

Wist' ik de braave veirzen zoo makkelijk uit de mouw te schudden, als de Heer Barlaeus, ik zonghe althans de Triomf van onzen Ulysses, die zich geredt heeft uit de hooven van drie Circes, *bagues sauvés*, behoudener pakkaadje, en zonder 'er yet van 't zijne in te schieten. Aan zijner E. meêgaan naa de Wijk flaa ik geen' twijfel: gemerkt een man, gelijk men zeidt, niet beeter dan zijn woordt is; ende zijn' E. belooft heeft, nevens ons aldaar te verschijnen. 't Welk Heer en Neef Coeimans wel uitdrukkelijk verklaart in zijnen brief aan my, ende voor een' bezweering gebruikt om onsderwaartste presen. U Ed. Gestr. dompelt my zoo diep in haare schuldt, door het toezeinden der tijdingen, gekoomen uit zoo goede handen, dat het, met my, ziende geen' hoope tot betaaling, geschaapen schijnt op bankbreuk te willen uitkoomen. Maar wen ik schoon achter uit voere, zoo ken ik U Ed. Gestr. heusheidt noch groot genoeg om my voor in te laten. Zeeker ik kan niet minders scheppen, uit U Ed. Gestr. beleefde noodiging; die wy niet heel afflaan zouden, 't en waare ik schier twijfelde, oft my tijdt om te eeten zal gebeuren moogen. Want wy denken niet voor vrijdag van hier tefcheiden; en die gansche dag zal my kort genoeg vallen tot eenige verrichtingen, die quaalijk uitsel lijden. En des andren daags hebben wy aangenoomen op Westerhout te weezen: tot welke reize nochtans, wy orde en uire van U Ed. Gestrengheidt, en van den Heere Barlaeus ontfangen zullen, om t'zaamen te gaan. Ik heb tot alsdan toe niet darren beiden, met het wederleeveren der hierbygevoegde nieuwmaaren, die U Ed. Gestr. misschien aan andren te vertoonen oft elwaarts te zeinden heeft. In 't genot der voorsmaake van zoo achtbaar een gezelschap, gebiede ik my op 't vuurigste in de beste gunste van U Ed. Gestrengheidt, samt in die van den Heer Barlaeus; ende kus, met U Ed. Gestr. oorlof, in alle ootmoedt, nevens mijn' huisvrouw en dochters, de handen van Mèvrout U Ed. Gestr. waarde helfte, met ernstig aantui- gen van eeuwelijk te willen weezen,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
 29 van Bloemaandt 1641.

Onderdaanste, nedrigste dienaar

P. C. Hóóft.

665. Aan

665.

Aan den zelve.

Mijn' Heere ende Neeve,

Mijn zwijgen op U Ed. Gestr. laatsten, zal ik haar niet aanrekenen voor gesproten uit bescheidenheid, en schroomte van U Ed. Gestr. te steuren in haare hoogwigtige bekommelingen. Ik vind my zoo gewoon te zondigen op haare beleeftheid, en zoo verslingert op de smaaklijkheid van 't aangenaam onderhoudt, genooten uit haare brieven, dat het my zwaar valt der bekooringe te wederstaan, die ik lijde om U Ed. Gestr. tot schrijven te tergen. Maar niet wetende of de mijne U Ed. Gestr., die t'Amsterdam, daar wy waaren, verwacht werdt, in den Haage zoude kunnen belooopen, heb ik in 't eerst best geacht U Ed. Gestr. overkoomste te verbeiden. Daarna, als dezelve my door den Heer Barlaeus bekend gemaakt was, ontbrak my tijdt om te antwoorden, mits my niet voegen wilde zijn E. terwijl onverzelschap te laten. Ende, mits dezelve my zeide, met U Ed. Gestr. op eenen sprong naa de Beemster te staan, heeft my ook raadtzaam gedocht, te toeven tot althans, dat ik hoope U Ed. Gestr. weder gekeert te zullen wezen. Nu koomen wy U Ed. Gestr. veel geluks en genoegens wenschen, met de huire der hofsteede in dien hoflijken oordt: en vertrouwen, dat Mèvrouw U Ed. Gestr. Gemaal, zoo groote stof niet hebben zal om aldaar over eenzaamheid te klaagen, als wy wel t'Amsterdam om te treuren over 't afwezen van zoo waarde Heeren en Vrienden. De winter wille ons troosten: hoewel wy zorgen, dat mede al een deel van dien by U Ed. Gestr. t'eener zoo fraay geleegene plaatse zal versleeten worden. U Ed. Gestr. zy hooglijk bedankt, voor de moeite, genoomen met aanspreken van den Heere Vosbergen. De redenen van zwaarigheid, gevonden by de Hoog Mog. Heeren Algemeine Staaten in 't verleenen van Oetroy, zonder voorgaande leezing mijner schriften, ende my overgeschreeven van zijn Ed. Gestr. zijn zoo gewigtig, dat ik mijn verzoek uit den zin zet, tot beeter geleegenheid toe. Ik verstout my het antwoordt aan zijn' Ed. Gestr. hier in te zeinden, met beede, dat U Ed. Gestr. gelieve 't zelve ter behoorlijke handt te doen bestellen, wen zy weder in den Haage komt; 't welk ik giseerlang te zullen geschieden. Ook heeft de brief geen' haast. Een Burgermeester deezer steede bragt, nu kortelinx, van daar de tijding, dat Arien over was. De loopmaaren spreken twijffelachtig daar af. Zoo U Ed. Gestr. tot op zaaterdag naastkoomende t'Amsterdam blijft, ik belooft my, zoo van dit werk, als van andre geleegenheeden, beeter bericht; ende mogelijk yets te verstaan van 't geen de Heer Graaf van Gevre mogte denken, U Ed. Gestr. te gevalle, te doen, noopende mijne windtgedachten. Want wy zijn weder in noodt van op zondag daar aan een' bruiloftstaatsy te helpen houden. Zoo veel vergens, zonder raadt te weten om U Ed. Gestr. moeite emmermeer met eenigen dienst van gelijke deugt te vergelden, riekt wel te zeer naa mangel van schaamte. Maar mijn sterk geloof aan U Ed. Gestr. heusheid, zal (wil ik vertrouwen) my van mijne schulden doen zuiveren: ende U Ed. Gestr. in voldoening aanneemen, voor de daadt, de geneegenheid,

Mijn' Heere ende Neeve, van

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
15 van Zomermaandt 1641.*Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar*

P. C. H O O F T.

Rrr 2

666. Aan

Aan den zelfven.

Mijn' Heere ende Neeve,

IK beklag my des ongelux van U Ed. Gestr. vertrek tegens ons aankoomen. Want ik had reets mijnen mondt gemaakt op de eere der jeegenwoordigheidt van U Ed. Gestr. tegens morgen avondt, alzo wy derwaarts ontbouden zijn door onzen zwaager Bartelotti, om op overmorgen eenige gescheften van 't sterfhuis zijns vaders te verhandelen. Duchtendenu U Ed. Gestr. t'ontrieven met het behouden der nevensgaande papieren, tot naa U Ed. Gestr. vertrek, voorgenoomen te doen voor morgen middag, zeind' ik ze by deezen, in hoope dat ze U Ed. Gestr. tijdtlijk zullen ter handt koomen. Mijne voldoenentheeden bestaan in woorden, dat zijn wijskens, gelijk men zeidt: die van U Ed. Gestr. in werken, die zich van mannekraft beroemen moogen. De blijdschap om Arien is dan ydel geweest: zoo is ook 't meeste deel der menschelijke. De Portugeezen stoffen van de veroverde scheepen, als oft hun 't geluk van zelf quam in den mondt loopen. Kunnen zy 't met de tanden houden, het zal hun wel te passe koomen. Het mogt' hun lichtlijk ontslippen, zoo Terragona den Françoizen ontslipt. Maar zy dunken my de gezienste kans te hebben, zoo 't 'er op enkle vijf daagen aankomt. 't Waar al te spijtig, de fortuin van eenen schipstrijdt niet zoo lang te kunnen verwijlen, zonderling daar zy de haaven en 't slot te baat hebben. 't Werk van Sedan wil ook wat zeggen: en ik ducht al te zeer, dat die Heeren, voorneemlijk Bouillon, die t'over weet wat op den teirling der oorlooge loopt, zich zonder tweebak niet hebben t'scheepe begeeven. Doch 't is weleer wijzer gemist: en men geeft alreeds hoope, dat de honger die stadt zal opeeten. Maar 't schijnt, dat *Gallie tumeant* [*de Gallien opzwellen*] en verscheiden' oorden al opstendig zijn. Dat de boeren onder Bern van 't zelve evel ziek waaren, wist ik niet: en luttel meer van de gesteltenis der Hoogduitsche zaaken, eer U Ed. Gestr. my daar af quam verftendigen. De gewoonte moet daar bykans eeldt gemaakt hebben tegens de scherphheid der ellenden, gelijk zy schijnt by ons gedaan te hebben. In Italië schijnt het een doode tijdt te zijn: en, viellicht, een' wijle te blijven, mits beide de partyen zich elders belemmert vinden, en elkandre zoo dapper in 't hair zitten. Gelukkig de geenen, dien 't gebeuren mag toe te kijken, en met zoo goede oogen als die van U Ed. Gestr. en uit zoo veilig een venster, als dat van de hoeve, waar uit zy helpt de maate slaan, daar de Duitsche dans op trantelt. Van U Ed. Gestr. daar te bezoeken, is geen' onmoogelijke beede. Maar wy kunnen wel bevroeden, dat ons deeze eere in 't vat staat te houden, tot dat U Ed. Gestr. daar op haaren stel zal zijn. Dan denken wy met den Heere Barlaeus daar eens om te springen, en eenen dag oft twee in 't vuur te werpen. Ik gebiede my aan zijne E., en van heelen, heeten harte aan U Ed. Gestr. kussende, met haaren oorlof, de waarde handt van Mevrouw haare ende, gemaalinne, blijf,

Mijn Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
eersten van Hooimaandt 1641.*Onderdaanste, ootmoedigste dienaar*

P. C. Hóóft.

667.

Summo Viro

C A S P A R I B A R L Æ O,

P. C. H O O F D I U S.

S. P. D.

DEsertor, transfuga, etiamnum in manifesto flagitio defensionem ausus impudentiam sceleri adjicis? Quem ego, si, quale Tullianum Romæ, Velsianum Mudæ robur, tale Vicofortianum reperiat, in teterrimum carcerem conjici curem, radiisque siderum indicam, ne toto triennio te visant. Hæc tibi ab infensissima uxore mea probra, minaci & præalta voce, ut Stentora vincere possit, ingeri, te hinc octo passuum millibus dissitum persentire crediderim. Quid autem jam misero te fiat, si & ego pari impotentia animi in te ferar? Ne Hercules quidem contra duos. At mitior, doctusque injuriam seigniter ferre, jam dudum suadeo, ne te pejus quam dispendio cænæ mulctet, eaque ultione contenta in gratiam recipiat. Illa e contra abnuere pertinacius, meque ultrò prævaricationis insimulare; velle ne quid commercii tecum habeam. Ut verò cæna abstineam, facilius persuaderi mihi passus sum, gravatim cum Phosphoro expergiscenti, & postero tantum itineris abitu. Sunt & aliæ rationes. Itaque non exspectes nos, exspectaturos te domi nostræ, saturni die hora septima matutina, ut simul Harlemum & ultra pergamus. Perge interim, ut tandem seriò agam, amantissimum tui amare: & vale cum liberis, meoque inter illos filio.

Muda, in Arce. XV. Kal. Sextileis clō Id cXLI.

668.

Aan den zelven.

Mijn Heere,

OP, op. U E. leirze, spoore, en rustte zich toe ter herwaartsreize. 't Is op lesteleden Dinxdag nieuwe maan geweest: op naastkoomenden Dinxdag zal 't nieuwe zon zijn. Wat dunkt U E. van zoo een' starrekijker, die dat afzien kan? zoud' hy 't Galileo Galilei niet wel te raaden geeven? Een ander wonder: in 't Noorde zal ze rijzen, aan de Zuiderzee daalen; 't en zy dat wolk oft onweër haar 't hoofdt eer doe onder haalen. Ik leg haar dapper op onze pruimen te vlammen; en op haar, U E., die ik zie een gat in den hemel slaan, om dat Alkmaar in Ormus verandert schijnt, jaa rijker, dan dat, van blinkende waare. Zoo U E. vlijtig opwaakt; daar waar wel nieuwer ding gebeurt, dan oft U E. eens priester wierde *in bonæ mentis sacello* [in de kapel van goede zinnen.] Doch in dit stuk kijk ik zoo klaar niet; ende zoud'er geen Almanachen af darren uitgeeven. Het is nochtans wel eer geschiedt, dat een vryer om den deun, oft om welstaans wil, zich zengde aan 't vuur, daar hy meê meende te speelen.

Factus amor verus, qui modò fictus erat.

[De liefde, in 't eerst geveinst, verkeerde meenigmaal
In waare. — — —]

Wy hoopen, uit U E. monde te hooren, waar zich mijn' Heer ende

Rrr 3

Neef

Neef van Wikkevoort bevindt ; en t'zaamen t'overleggen , tegens welken tijdt wy de eere van zijner Ed. Gestr. jegenwoordigheidt hier zouden moogen genieten : en , in verlangen daarna , blijft ,

Mijn Heere,

U E.

Van den Huize te Muide, den
9 in Oestmaandt 1641.

Onderdaane, toegedaane dienaar

P. C. Hóóft.

669.

Aan BALTHAZAR EN JOHAN COEIMANS.

Mijn' Heeren en gunstige Neeven,

DEwijl 't onder zoo lichte luiden als tuischers onreedelijk geacht wordt , yemandt revenge te weigeren ; zoo wil zulx immers perfoonen van soorte niet betaamen. Nu zouden wy ons van de eere en volle siere , genooten op Westerhout , geirne wreken. En hoewel 'er kleene kans toe , en ons geweer te kort is , wy maaken ons sterk daartoe te raaken ; vertrouwende , dat U E E. heusheidt zich , (by manier van zeggen) niet alleen met Hollandtsche munt , naar den Franschen gang , zal laten paayen ; maar onzen penning ten prijze van een grootjen ontfangen. De pruimen zullen penningen zijn ; en zeeker , van den besten slag : ook van glans en koleur ; 't goudt mag 'er zijn broek by leggen. Wy bidden dan op 't hartelijkste , gelieve , nevens U E E. waarde wederhelften , zonder 't meebrengen van de zoete jonge Joffrouwe Sophia te vergeeten , ons , in 't laatste der naastkoomende weeke , met U E E. bezoek te vereeren ; en eenige daagskens by te wonen. Wy verwachten ook Joffrouwe Tesselscha , en haaren vryer om welstaans wil , den Heer Barlaeus. In verlangen naa een troostelijk antwoordt , gebieden zich mijn' huisvrouw en dochters , van ganschen gemoede aan U E E. en U E E. gemaalinnen , gelijk ook doet

Mijn' Heeren en gunstige Neeven,

U E E.

Van den Huize te Muide, den
9 van Oestmaandt 1641.

Verplichte, onderdaane dienaar

P. C. Hóóft.

670.

Aan JUSTUS BAAK.

Mijn Heer en Broeder,

IK noodig althans mijnen zwaager Cloek en zijn' kindren , tegens zondag 's middags , op de keel van Joffrouwe Tesselscha. Zy is hier : De Heer Mostart met zijn' huisvrouw komt morgen. Ik bid U E. en Joffrouwe zuster 't goedt gezelschap te helpen sterken , ende eenige daagskens , in de voogelezank , buiten de zilverklank , te koomen verslijten : ende ons als nu , voor de derde reize , geen' slip te laaten haalen. Ik zeg Vooglenzang : maar zy zal van hooger vliegende schepselen zijn , te weeten van fraaye geesten , die de Heer Advokaat Ingel aangenoomen heeft tot herwaartskoomst te bezweeren. Ik bezweer U E E. tot de zelfste , en teffens deeze waarheidt , dat ik ben , ende altijdts blijven wil ,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muide, den
15 van Oestmaandt 1641.

Verplichte, dienstwilligste Broeder

P. C. Hóóft.

Wy

Wy verwachten op morgen, by een gunstig antwoordt, de stonde van U E. koomste te verneemen,

671.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,
Ridder, Raadsheer van haar' Hoogheit van Hessen.

Mijn' Heere en gunstige Neeve,

WY hebben gewislijk ons deel gedraagen aan 't lijden om U Ed. Gestr. afwezen; en aan de bekommering over 't gevaar dat zy scheen te loopen in haare reize na Calkar; tot dat de Heer Barlaeus ons van de gelukkige wederkoomst uwer Ed. Gestr. verwittigde, en te hoopen gaf, dat wy in kort de eere van haare jegenwoordigheidt hier genieten zouden. Doch deeze hoope ging niet zoo vast, als wy wel gewenscht hadden, mits hy voorts verklaarde, dat U Ed. Gestr. zonder van zijn' E. aangesprooken te zijn, naa 't huis te Kolve ver-toogen was, ende zijn' E. daatlijk naa Utrecht moest gaan, om, met den Heer Schonk, de steeden en landouwen van Overyssel te bezigten, in plaats van hier te verschijnen by Joffrouwe Tesselscha, op wiens gezelschap ik zijn E. genoodigt had, in meening van U Ed. Gestr. tot genot van 't zelve te verzoeken. Alzoo bleef onze beede onverhoort, ende wy, samt de Joffrouwe betaalt, elk met eenen brief vol heusche woorden; die ik ducht dat zoo veel niet by haar zal gelden als zijn' E. zich moogelijk inbeeldt. Zoo 't huwelijk niet af is, wel gevochten: immers ik zoud'er geen borg voor darren worden. 't Is wel waar, dat hy belooft in 't laatste deezer weeke weder te keeren. Maar de Joffrouwe denkt op aanstaanden zaterdag zich t'Amsterdam te vinden, om de bruiloftsfeest haarder nichte van Buil te helpen houden. Wy zullen ons dan, zonder haare E., moeten vrolijk maaken: darren echter U Ed. Gestr. bidden, om de gunst haares bezoex ter eerste gelegenheidt, ende wenschten wel, dat het ons, op zaterdag, oft zondag, oft altydts in 't eerste der naaste weeke, gebeuren mogte, terwijl onze pruimen noch in staat zijn, om eenigzins te boeten, 't geen aan andre middelen, om U Ed. Gestr. en haare waarde helfte waardelijk t'onthaalen gebreekt. U Ed. Gestr. zy dan gedient, met een' genaadige *kantteekening* * op deezen *bidbrief* † te * *Apostille.* verleenen; 't welk eene bocht te meer zal zijn aan den sterken bandt † *Requeste.* van vriendschap, waar door zich ziet gemaakt,

Mijn' Heere en gunstige Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
21 van Oestmaandt 1641.

Verplichtsten, onderdaansten dienaar

P. C. H O O F T.

672.

Aan den zelve.

Mijn' Heere ende Neeve,

ONS genoeg van weege Uwer Ed. Gestr. overkoomste wordt zeer besnoeit, door 't verstaan dat ze voor ons niet is. Joffrouwe Tesselscha is al vertrokken: en van den Heere Barlaeus verneemen wy nocht woordt nocht windt. Mijn' huisvrouw zeidt, dat hy, gewoon zijnen toebehoorderen briefkens voor gereedt geldt aan te smeeren, wanneer zijn' E. zich in leezens tijdt t'zoeken maakt, gewaant moet heb-

hebben, op de zelve wijze voor de Joffrouwe te moogen bestaan, met betaaling zijner schuldt in inkt en papier. Maar de Joffrouwen laaten zich daar meê niet paayen. Men heeft zijner E. naam hier dapper over den heekel gehaalt: zoo zijn' ooren niet getuit hebben; 't mag wel. Om zijner E. gezondheid te drinken, anders dan *Anagrammaticé*, geen kans. Op die van U Ed. Gestr., en Mèvrouw haare waarde helfte, heeft het glas gladt gegaan. Hadde ons de eere van U Ed. Gestr. mondelinge noodinge hier moogen gebeuren; wy waaren, veellicht, bekalt geweest, om in deezen herfst noch eens ter Kolve te koomen kouten. Nu zouten wy die vreugdt op, tot U Ed. Gestr. wederkeeren t'Amsterdam. Immiddel bedanken U E. Gestr. voor haare heusheid; ende niet min voor de aardige schildery van 't tegenwoordig toonneel der wereldtsche zaaken. Geen stuk van Raphaël oft Michel Angelo kon mijn' oogen meer verklaren; oft mijnen geeft bet verfrooyen, dan dat verhaal, gehooft met schoone woorden, en gediept met schaaduwen van verreziende bedenkingen. Noopende 't beleg van Arien door de Spaanschen, heeft mijn oordeel de eere van zich op 't zelfste spoor met dat van U Ed. Gestr. te vinden. Zeker, als men eerst begon te zeggen, dat in Vlaandre gewedt werdt, op 't wederovergaan der plaatze voor den aanstaanden winter, het docht my een droom. Maar de giffing, gemaakt by U Ed. Gestr., en de redenen daarnevens gevoegt, doen my al te zeer vreezen, dat de droom wel mogte waar worden, zoo de Françoizen, daarin, de Spanjaards niet steuren, en wakkerlijk schikken by de werken te wezen. Niettemin, heeden was hier gezelschap van Amsterdam, 't welk meê bragt, dat men aldaar gister avondt tijding uit Lillo bekoomen hadt, hoe t'Antwerpen de windt om was, en op het tegendeel gewedt werdt, om dat de François zich met zwaare magt tot onzet der stad spoeide. Wat hier af zy, zal U Ed. best kunnen weeten. Wat den Hartog van Bouillon geport hebbe naar verzoening te luisteren, heeft U Ed. Gestr., in mijnen zin, recht geraaden. Hy moest deezen weg in, 't en waare hy liever hadt, Sedan in Spaansche, dan in Fransche handen te zien vervallen. Misschien ook, dat hy zich van zijn veldt heeft gevonden, door de doodt van Soissons, die de pen van 't kompas scheen te zijn, oft het eerste beweegradt, 't welk d'andre deedt roeren, met de kracht zijner bemintheid en achtbaarheid, waar in nocht Bouillon, nocht Guize, by hem haalen moogen. De trouwloosheid van den Lottringer is niet te verbloemen, ende schaamt zich door alle blanketfel heen. *Dic aliquem sodes, dic Quintiliane colorem.* [Quintiliaan, wat schijn van reede steekt hier in?] Hy schijnt een leerling van den ouden Savoyardt, en van hem dat houten aanzigt geërft te hebben. Vinnige vrees, oft hooge hoop, bekoort meenigen Vorst een punt zijns geloofs van deeze Kaizarlijke (want Cæsar, zeidt men, hadtze dikwijls in den mondt) spreuk te maaken:

Si jusjurandum violandum est; regnandi gratiâ

Violandum est. — —

[Indienge een' eedt moet breeken, breek een' eedt,

Zoo gy daar door een rijk te krijgen weet.]

Maar, noch weeten zy doorgaands eenige verwe te vinden, en den meineede een' glimp te geeven: en deeze man schijnt (naar de kennis die ik van de gelegenheid zijner dingen heb) niet geschaapen, door dit bedrijf weder in den zadel te raaken, oft merkelyk voordeel

deel te bejaagen. Het waare my konst uit te vorsen wat hem hier toe hebbe opgestutst: dewijl U Ed. Gestr. het zoo quaalijk weet te bezinnen. Toen hy 't momaanzigt aftrok, stonden 's Kaizars zaaken noch zoo los (naar my dunkt) dat'er niet veel op te bouwen viel: inzonderheid ten aanschouw van de waapening des Turx, dien men nu zeidt met beroertheit geslaagen te zijn; en van de baaren, die den Spanjaardt over't hoofdt gaan. Seedert is zijn' kans niet veel verbeterd, met den aanslag om Wolfenbittel t'ontzetten. Doch, dewijl U Ed. Gestr. het daar voor houdt, dat het werk aldaar nooit in zoo bedenklijken staat van gijpen gestaan heeft als jegenwoordelijk, buig ik mijn gevoelen onder dat van U Ed. Gestr. De Lottringer, evenwel, moest een goeden verrekijker gehad hebben, om dit af te zien, onder de dwerling *des armes journalieres* [der wisselvallige waapenen] ende heeft hy zoo gaauw een oog, 't is vreemdt, dat men hem overal op rug en borst geslaagen heeft. My deert der edelaardige en grootmoedige Heldinne, U Ed. Gestr. Meestresse*, indien men haar onder den last laat, die ons teffens dreigt t'overstelpen. En ik weet niet te begrijpen, waarom wy de onzijdigheid† zoo veel scherperlijker hebben t'onderhouden dan de Keizarschen, die hunnekraften meermaals onzen vyandt hebben bygezet. Dat de Deen zijn' vrijheid wil behouden, in 't verhoogen oft verlaagen der tollén, dunkt my niet zeldtzaam. Men heeft echter t'Amsterdam kloeke hoope op eenen gewenschten uitgank des handels. De loopmaaren vertellen ons veel voorspoedts der Françoizen te waater, by Terragona. Maar, nu U Ed. Gestr. daar af zwijgt, acht ik alles voor windt. U Ed. Gestr. achte voor gulle waarheidt, dat is, en altijdts blijven wil,

Mijn' Heere, ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
27 van Oestmaandt 1641.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. H O Ò F T.

673.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

Hoopende dat Joffrouwe zuster, seedert onze laastet'zaamenspraak, in gezontheit zal toegenoomen hebben, ende ons eens eintlijk gelukken zal de eere van U E E. bezoek te genieten, koomen wy U E E. wel hartelijk bidden, gelieve ons t'zelve te gunnen op vrijdag oft zaaterdag naastkoomende; ende uit onzen naame ook te noodigen de Heeren Vossius en Rector Junius, met hunner E E. Huisvrouwen: waartoe zy goede geneegenheidt hebben vertoont, die wy wenschen door vaste toezegging bevestigt te moogen worden. U E. gelieve, tot beweeging der zelve Heeren, alle goede reedenen aan te wenden, die U E. oordeelt ter zaake te kunnen dienen, ende in 't bezonder, dat het al te groot een' ongenaade zijn zoude, ons verlangen, naa zoo meenigen uitstel, ongelescht te laten. In verwachting van een' troostelijk antwoordt, op overmorgen ten langste, gebieden wy ons in U E E. beste gunste, met aanroeping des Allerhoogsten, dat hy U E E. in heilzaamen staate eeuwelijk bewaare, naar wensch,

Mijn Heer en Broeder, van

U E.

Van den Huize te Muide, den
15 van Herfstmaandt 1641.

Verplichten, dienwilligsten broeder

P. C. H O Ò F T.

S s s

674. Aan

* De Landt-
gravinne van
Hessen.

† Neutraliteit.

674.

Aan den zelven.

Mijn Heer en Broeder,

Gister schreef ik aan U E. met beede om de eere haarer herwaartskoomste, nevens de Heeren Vossius en Junius. Nu ontbiedt my de Heer Secretaris Mostart, dat ik het 13. 14. 15. 16. 17. en 18. stuk mijner Historien aan U E. zoude willen over zenden, om hem behandigt te worden, ende uitgeschreeven; gemerkt het 12, zoo zijn E. zeidt, ten einde loopt. Ik weet niet beter, dan dat de voorzeide stukken onder U E. berusten. Is 't zoo; gelieve hem die te leveren. Is 't anders; zoo ben ik benoodigt zelf over te koomen, omze op te zoeken. Op mijnen brief van gister, en deezem, verwacht ik morgen antwoordt; immers overmorgen ten uiterste, ende beveel, nevens hartlijke groete en eerbiedenis, in U E. beste gunste,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Ylends, van den Huize te Muide,
den 16 van Herfstmaandt 1641.

Verplichten, dienstwilligsten Broeder

P. C. Hóóft.

675.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,

Ridder, Raadsheer van haar' Hoogheidt van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

WEl heeft U Ed. Gestr. een' milde handt van vrienden t'onthaalen, zoo naar den geest, als naar 't lichaam. Twee brieven op eenen dag; en twee bennen daarby, met zoo overschoon een ooft, dat de oogen bekoort, de tonge tergt, en de smaak niet verzaaden kan. Ik heb 't geproeft, ende nooit lekkerder gegeten; oft het moeste my vergeeten zijn. Hoe wil mijne huisvrouw, die de Perze voor de Prinses der fruiten houdt, in grasduinen gaan, wen zy t'huis komt: want zy is naa Loenen en Breukelen, met een heel vendel jong volx; neef en nicht van der Meer, twee kinderen van mijn' zwaager Hasselaar, vier van Cloek; in meening deezem avondt weder hier te slaapen. Dit gezelschap vertoeft hier, immers ten deele, noch etlijke daagen. Tegens vrijdag oft zaterdag, hebben wy de Heeren Vossius en Rector Junius, nevens mijnen zwaager Baak, doen bidden, met hunne vrouwen. Ik geef U Ed. Gestr. te peinzen, oft de perzen wel te pas koomen; en oft het my voegen wil elders speelen te vaaren. Mogte ons de eere gebeuren, van U Ed. Gestr. samt haare wellieve helfte hier te zien, in 't voorzeide gezelschap; wy wierden wel een jaar jonger. Ik bid U Ed. Gestr. eens gunstelijk t'onderstaan, oft zy niet zoo veel tijds uit dien van haare bezigheeden zouw kunnen snijden. Zoo de Aartspoët, aan wien ik my zeer gebiede, teffens quame, t'zoude ons dapper aangenaam zijn, en het spel te volmaakter. Immiddels bedank ik U Ed. Gestr. hooglijk voor'tbanket ende nieuwmaaren. Terragona is dan ontzet. ô Spijt, de tweede den Françoisen gedaan, van de fortuin, in eenen zoomer! Want Arien magmen niet rekenen voor gewonnen, zoo lang als het dus op de wip staat. Ginge noch de tijding van Dorstems ontleegering vast, dat zoude yetwes troosten. Maar ik vrees al te zeer voor den hinkenden boode, dewijl U Ed. Gestr. geen en snellen krijgt. Hoe wil 't nu met Barcelo-

lona gaan? Het schijnt schier oft men 't doorschreef, met gissen dat Portugal nu al den last van 't oorlog op zijnen hals zal krijgen, naar dat d'Italiaansche tijdingen luiden. My wondert dat Kardinaal Argus zich verkeeken heeft, met overleevren der Lottringsche steeden, eer hy beeter proef van 's Hartogen trouw hadt. De Spaanschen zullen, ongetwijffelt, hemel en hel te hulp roepen, om hem weder aan hun snoer te krijgen, terwijl de Françoizen schoorvoeten met hem in ge-naade te neemen. Gaave Godt, dat zy met hem, en in hunne andre aanslaagen zoo vast gingen, als U Ed. Gestr. daarin gaan mag, dat is, ende eeuwlijk blijven wil,

Mijn' Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
16 van Herfstmaandt 1641.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. H O O F T.

676.

Aan den zelven.

Mijn' Heere ende Neeve,

Mijn' Huisvrouw en ik hebben niet alleen onze harten opgehaalt in 't genot der lekkre perzen, maar ookeenige geleerde tongen, te weeten de Heeren Vossius en Junius, Schoolvoogdt, daarmee ont-haalt. Nu keeren de mandekens hierby te rug, met een staaltjen van ons Gooische ooft, dat nu begint te rijpen: een lompe schenkaadje, die, in edelheidt, by die van U Ed. Gestr. niet op mag. Maar haar heusheidt is wel gewoon de wil voor 't werk te neemen: ende dit onze troost. My twijfelt niet, oft U Ed. Gestr. zal reedts verstaan hebben hoe 't in Andaluzia gaat. Echter kan ik my niet onthouden van hier te melden, hoe mijn zwaager Baak schrijven van eenen deftigen per-foon uit Lisbon heeft, 't welk gedagteekent is den 23 in Oest-maandt, ende vast aldus luidende: „Deezen namiddag ontfangen wy „hier tijding, dat Sevilje, Kalis, en gansch Audaluzia, opstendig „zijn. Een zaak die lange gesmeult heeft, en zich althans geopen- „baart. Dit gaat zeeker. Men zeidt, dat de Hartoogen van Medina „Sidonia, Ossuna, Alva, en andre grooten daar aan vast zijn. Maar „hieraf heeft men noch geen' gewisse kundtschap.” Doch de voor-zeide mijn zwaager meent, dat deeze Heeren het alleenlijk op den Graaf van Olivares gelaaden hebben, ende voorwenden zullen, dat het wit hunner wapenen enklijk is, dien man op de knien te helpen, tot's Koninx beste, ende den zelven geene gehoorzaamheidt te willen weigeren. Op den zelven voet werdt het werk hier te lande ook aan-gevangen. Dat het Spaansche nu den zelven gang zal gaan, is, mijns oordeels, meer te wenschen dan te hoopen. En ik vreez' grootelijx, dat de Koning van Kastilje de misnoegden, met het hoofdt van Oli-vares, zal te vrede stellen. In welken gevalle zy hunne magt wel gezaamder handt tegens Portugal mogten keeren. Doch men houdt het daar voor, dat zy noch geen troepen op de been hebben. Indien deeze dingen voortgang neemen, ende Godt geeft dat mijne zorg ydel zy; het geldt den Kastiljaan wat anders dan een Rijk van Por-tugal. Want (behalven dat Audaluzia voor den gezeegensten oordt van Spanje geacht wordt) het heeft grooten schijn, dat in de Indien mee-de eenige moeite zal rijzen, ende die gewesten lichtelijk met den An-daluz aanspannen, ten opmerke van de gemeenschap des koophan-dels, waardoor die volken elkandre verplicht zijn. Van 't bedrijf zij-

ner Hoogheidt in Vlaandre hooren wy hier niet, uitgezeidt, dat zy daar overal veel volx voor de borst vindt, en kleene kans ziet om yets te verrichten. Eenige daagen geleeden, zeide my hier de Heer Mostart, verstaan te hebben, dat zijn' Hoogheidt voor 't Sas van Gent lag; ende dit uit eenen, die 't verklaarde te hebben uit eenen Predikant oft Proponent, versch gekoomen uit het leeger. Maar 't zwijgen onzer loopmaaren van dit beleg, doet my duchten, dat deeze mondt, die wel behoorde niet buiten de waarheidt te spreken, dezelve hierin gespaart heeft. Dorstens deert my zeeker, dat wy 't alzo in de ly laten: en het dunkt my wat vreemds, dat zelfs de Hoogheit van U Ed. Gestr. meestresse, daarna niet eens taalt in zijn' uiterste noodt. Zoo U Ed. Gestr. hier af, oft van andre kundtschappen, yets heeft, dat men mijn' ooren vertrouwen mag, ik bid om eenig deel daaraan, ende teffens om versterking van U Ed. Gestr. geloof, dat is, ende altydts weezen wil,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
24 van Herfstmaandt 1641.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. Hóóft.

Mevrouw, onze welwaarde nichte, zal met U Ed. Gestr. verlof, hier d'ootmoedige gebiedenissen ende handtkussen vinden, van my ende mijn' huisvrouw, die maaken zal dat de booter koome, zoo haast als die ontbooden wordt. Immiddels verzoekt zy dienstelijk, dat U Ed. Gestr. gelieve den Hoovenier van Kolter te doen gedenken aan 't overzenden van 't Melikottonboomken (waar af zy hem gesproken heeft) wanneer het tijdt zal zijn,

677.

Aan **CONSTANTIÏN HUIGENS**,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn' Heere,

DE pers gaat nu in arbeit, om twintig boeken mijner Historien, eindigende met 't overlijden van wijlen Prinse Willem hoogl. gedachtenisse, ter wereldt te brengen. Welke dochterik wel wenschte zijner Hoogheidt toe te wyen, zoo de wensch niet te vermeeten ware; ende bid derhalven U Ed. Gestr. (die 't gelieve dit aanvergen voor andren in duister te laten) eens t'onderstaan, oft dezelve zulx met goeden ooge zoude kunnen aanschouwen, dan oft zy liever zaage, dat ik my dies onthield. Indien 't zijn' Hoogheidt niet onaangenaam zal zijn, dat ik ze haar opdraage, zoo heeft U Ed. Gestr. van my, des verwittigt, een ontwerp des briefs van toeëigening te verwachten, om door U Ed. Gestr. yetwes verschikt en opgetooit te worden, naar de tits van 't Hof. Nieuwe moeite: die ik nochtans vertrouwwe, dat my ten beste zal afgenoomen worden, zoo vastelijk als U Ed. Gestr. vertrouwen mag, eeuwelijk te willen weezen,

Mijn' Heere,

Uwer Ed. Gestr.

t'Amsterdam, den 7 van
Slachtmaandt 1641.

Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar

P. C. Hóóft.

678. Aan

678.

Aan den zelven.

Mijn' Heere,

Bericht zijnde van foober behaagen, wel eer geschept by zijn Hoogheid, uit de toeëigening van eenig letterwerk; heb ik my vervordert het peilen van haare zinlijkheid, noopende't mijne, U Ed. Gestr. aan te vergen. Doch, naardien U Ed. Gestr. acht, dat het voeglijxt onvoorziens verschijnen zal; zoo besluit ik het, op die maniere, te waagen. Hierby dan gaat een ontwerp, dat ik U Ed. Gestr. oordeel aallijk onderwerp, om verbeetert, besnoeit, gerekt oft gekrompen, jaa ook heel verandert te worden, naar dat U Ed. Gestr. zal goetdunken my voor te schrijven, wanneer zy eens ziet haare bezigheeden eenig uurken t'ontfutzelen. Belangende het Opschrift, *Aan zijn' Hoogheid van Oranje*: ik bevroede wel, dat, in plaats van dien best betaamen zal al de tijtels zijner Hoogheid te stellen, volgens de lijste, ontfangen van U Ed. Gestr. by mijnen Heere ende Neef van Wikkevoort, hoewel ik, van die onduitsche &c. wat afkeers heb. Op de rest verstaak ik my eeven weinig met d'onervaarendsten in de titfigheeden van 't Hof; ende is derhalven benoodigt, met oneige pluimen te pronken,

Mijn' Heere,

T'Amsterdam, den 5 van
Wintermaandt 1641.

Uwer Ed. Gestr.
Eigenste, onderdaanste dienaar
P. C. H O O F T.

679.

Aan de Heeren Staaten van Hollandt, oft hunne Gecommitteerde Raaden.

Edele Grootmogende Heeren,

Hier nevens zeind ik de Acten van 't beëedigen der Comtablen, op 't Placcaat der tolerantie van den gang des geldts. Te weeten, van alle plaatsen, ressorteerende onder 't Castelainschap van Muiden ende Baljuwschap van Goeilandt, uitgenoomen 's Graavenlandt, dewijl daar jegenwoordelijk geen penningmeester nocht yemandt anders is, die maniement van gemeine penningen heeft: ende Naarden; alzoo de regeerders dier steede zelve begeeren hunne Acte over te zeinden, gelijk zy my hebben aangeschreeven. Ende hoopende hier meede my in deezen gequeeten te hebben van mijnen plicht, bid ik Godt den Almoogenden, U E. Groot Mog in gelukzaalige regeeringe altijds te bewaaren, ende in haare goede gratie,

Edele Groot Mogende Heeren,

Uit Amsterdam, den 30
December 1641

Uwer Ed. Grootmog.
Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar
P. C. H O O F T.

680.

Aan de Heeren Gecommitteerde Raaden van de
Staaten van Hollandt.

Edele Mogende Heeren,

OM te voldoen aan 't geene ik my vinde geinjungeert by d'apostille, gegeven van U Ed. Mog. den 21 deezer, op de bygevoegde

voegde Requête, heb ik U Ed. Mog. in alle eerbiedenis voor te draagen, dat het met de zaake daarin geroert, aldus geleege is. Om te vaaren met den waagen van Muide op Naarden, plag men eertijds te gebruiken de cingel van 't Kasteel, ende voorts den Zeedijk, die, overmits zijne kromten, veroorzaakt door meenige inbreuk door 't waater der Zuiderzee, zeer lang ende moeilijk viel. Ende hebben, te deezen opmerke, die van Muide raadtzaam geacht, tot gemein gerijf van den reizenden man, te maaken eenen binnenweg door de weiden, van de ooster poort af, tot aan de Berger Goog; doch zich vindende (zoo 't schijnt) te kort van middelen, zeeker subsidie verzocht aan d'Ed. Grootmog. Heeren Staaten van Hollandt en Westvrielandt, tot voltrekking des werx, waar aan noch 140 roeden, en twee bruggen, te leggen over de waatergangen, ontbraaken. Welk subsidie hun ook gratieuselijk van hunne Ed. Grootmog. in den jaare 1598. is ingewilligt, onder conditie, dat zy den voorzeiden weg, en de twee bruggen zouden opmaaken, ende dezelve, samt de cingel van 't Kasteel, repareeren en onderhouden, buiten 's landts koste, ten eeuwigen daage. Zijnde dan de voorzeide weg voltoogen; zoo hebben de eigenaars der landen, strekkende lanx den zelven, zich daar by zoo verre gebeneficieert gezien, dat zy, niet alleenlijk aan elk eindt, gelijk te voore, maar ook ter zijde, by overbrugging, eenen oft meer uitgangen kunnen genieten; dewelke zy, indien de gemelde weg (gelijk die van Muiden verzoeken) verkocht wordt, zullen moeten derven; behoudende nochtans de uitgangen boven ende beneden. De eigenaars jegenwoordelijk zijn de Heer Pieter Reaal, oudtontfanger der gemeene middelen over 't quartier van Amsterdam, Timon Janszoon Haagen, Wachtmeester tot Muiden, ende voor een klein gedeelte Gijsbert Gijsbertszoon, woonagtig aldaar, die zich (zoo ik versta) ook geen' partye maakt; van de pretentie derwelke, U Ed. Mog. naa haare groote discretie, best zullen weeten te oordeelen. Die van Muide daarentusschen, hoewel zy, by 't verkoopen van den voorschreeven weg, yetwes gebaat zouden zijn, blijven echter belast met het onderhouden van de voorschreeve cingel, ende van hun aandeel in den nieuwen trek-ende waagenweg onlanx gemaakt, in plaatse van den questieusen; 't welk (naar mijne kennisse van hunnen sooberen staat) hen genoeg drukken zal. Ende zullen U Ed. Mog. doen conform haar goedertierenheidt, indien 't haar gelieft daar op een gunstig inzicht te neemen. 't Welk weezende al 't geene waar meede ik U Ed. Mog. in deezen zoude weeten te dienen; bid ik Godt den Almagtigen, dezelve in gelukzaalige regeeringe altijds te bewaaren, ende in haare goede gratie,

Edele Mogende Heeren,

Uwer Ed. Mog.

Uit Amsterdam, den naaftlesten
des jaars 1641.

Onderdaanen, ootmoedigen dienaar

P. C. Hóóft.

681.

Aan G A S P A R V A N V O S B E R G E N,
Ridder, Gecommitteert ter Vergaadering van de Hoog Mog.
Heeren Algemeine Staaten der Vereenigde Nederlanden.

Mijn' Heere,

NAardien de Hoog. Mog. Heeren Algemeine Staaten met reede
zwaarigheidt maaken in 't verleenen van Octroy, zonder voor-
gaan-

gaande doorziening der schriften, zoo wordt het geene tot noch toe gedrukt is van mijne Historien, U Ed. Gestr. voorgedraagen, nevens dit mijn weleerbiedig verzoek, dat haar gelieve my te begunstigen met orde te verwerven van hunne Hoog. Mog. tot leezing van 't zelve, terwijl men arbeidt aan de reste, die ik meen dat binnen een maandt zal volgen, op dat de drukker alsdan niet behoefte lange naa 't Octroy te toeven. Indien 't eenen persoone ongeleegen komt alles in zoo kort een' tijdt te doorloopen, men kan het deelen aan verscheide stukken, tot verlichting der moeite, die misschien ook alzoo verdrietig genoeg vallen zal. Ik vertrouw dat daarinne niet aanstootelijx meer dan in Reidt oft Meeteren zal gevonden worden: ende bid U Ed. Gestr. te vertrouwen, dat in allerley uitkoomst, eeuwelijk blijven wil,

Mijn' Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. H O O F T.

682.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,
Ridder, Raadsheer van haar' Hoogheit van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

DE Koningin heeft U Ed. Gestr. by ons van de beloofde herwaartskoomst ontschuldigt: eerst met haar weederkeeren, daarna met twijfel van gelijken ramp ten tweeden maale. Maar althans achten wy U Ed. Gestr. van haare behoude reize verzeekert te weezen: ende, ziende derhalven geen verschoonen meer aan 't achterblijven van 't verwachte gezelschap, vervordren ons, U Ed. Gestr. en 't zelve, booven al mijnen Heer van Zuilichem, om voldoening der schuldte te maanen. Doch U Ed. Gestr. gelieve my, eenen dag, twee, oft drie, te voore te waarschouwen, op dat ik Joffrouwe Krombalg beschrijven mooge, t'eener zoo aangename vergaadringe, daar zy, mijns bedunkens, niet laten zal te verschijnen. Immiddels bid ik U Ed. Gestr. en den welgemelden Heer van Zuilichem, in hunne beste gunste altijds te bewaaren,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den 9 van
Lentemaandt 1642.

Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar

P. C. H O O F T.

683.

Aan JOHAN ALBERT BAN.

Mijn' Heere,

Hier krijgt U E. de deuntjes te rug, met mijn' aantekeningen op den kant. Oft U E. hier en daar, een silbe affnoeit oft inent, des kreun ik my weinig: al zoud' het ook den zin zwakken; wen het dien slechts niet verleemt. Dat U E. zich gewaardigt heeft, mijne waaterlandtsche Muzen in 't pak te steeken; daarover vind ik my ten hoogste aan U E. vetplicht: hoewel niet zonder zorg, dat dit hoofsche gewaadt haare boersheidt maar te meer beschaamen zal. Ook blijf ik U E. grooten dank schuldig, voor de geneugt, my gegunt te raapen uit dien wonderlijken brief aan de hooggedachte Joffrou.

frouwe Schuurmans; waar in U E., met overaandachtigefchranderheid, het diepfte geheim, uit den grondt der zangkonfte, opgraaft, en haare aardigfte eigenschappen, met geen' minder aardigheids, ten toon ftelt. Dard' ik, die my wel vooreenen vuurigen beminner, maar geen' kenner der zelve ken, de vermeetelheids, van zonder ooren in deezzen te oordeelen, over my neemen, ik ontzaage my niet, al de keuren, gemaakt by zoo groot eenen wetgeever, als U E. my is, met franken gemoedet'onderfchrijven. Maar, zijnde niet dan een leekebroeder en blindt yveraar, moet my binnen mijn fchelp houden, met de zelve ootmoedt, waar meê ik aan U E. befte gunfte beveele,

Mijn' Heere,

Amsterdam, den 17 van
Grasmaandt 1642.

U E.

Onderdaanen dienaar

P. C. Hóóft.

684.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,
Ridder, Raadsheer van haar' Hoogheit van Heflen.

Mijn' Heere ende Neeve,

Mijn Huisvrouw, eenige daagen voor U Ed. Geftr. vertrek, hadt eenige reedenen met Mèvrouw, U Ed. Geftr. Gemaalinne, onze welwaarde Nichte, van zeeke dienstmaagdt, die een' goede wijle by Monfr. Looten gewoont heeft: ende nam de voorzeide Mèvrouw U Ed. Geftr. Gemaalinne aan, eens naa de gemelde maagdt, ende de oorzaak haares verhuizens van Sr. Lootens te vereifchen. Als nu staat de mijne in handeling van huure met de zelve, endevindt zich derhalven gepraamt U Ed. Geftr. aan te moeyen, met dienftig verzoek, om op 't fpoedigfte verwittigt te moogen worden, van 't geene Mèvrouwe U Ed. Geftr. Gemaalinne dienaangaande mooge ter ooren gekoomen zijn. Wijders, alzo my yets is voorgekoomen, 't welk my raadt aan den Heer Advokaat Cloops te fchrijven, ende ik niet weet oft hy tot Bruffel oft in den Haage is; zoo bid U Ed. Geftr. eens te doen verneemen, by den geen, die aldaar de zaaken des Prinzen van Hohenfoller waarneemen, of de Heer Cloops zich in den Haage bevindt: ende indien jaa, den brief aan zijn E. te doen behandigen; indien neen, den zelve, by d'eerfte geleegenheid, op Bruffel te doen beftellen. U Ed. Geftr. vergeeve my dit aanvergen, ende gewaardige zich altydts in haare befte gunfte te bewaaren,

Mijn' Heere ende Neeve,

U Ed. Geftr.

..... den 17 van
Zoomermaandt 1642.

Onderdaanften, ootmoedigften dienaar

P. C. Hóóft.

685.

Aan GASPAR VAN VOSBERGEN,
Ridder, Gecommitteert ter Vergaadering van de Hoog Mog.
Heeren Algemeine Staaten der Vereenigde Nederlanden.

Weledele, gestrenghe, hoogwijze, zeer voorzienige Heere,

Gehoort hebbende te voore uit den boekdrukker Elzevier, met hoe minlijke geneegenheids U Ed. Geftr. zich gewaardigde te bevorderen, dat mijne Historien, eerftdaags, begenaadigt met Oëtroy der Hoogmoogende Heeren Algemeine Staaten, in 't licht mogten ver-
fchij-

ſchijnen ; zie ik nu 't zelve by 't ſchrijven van den eerſten deezer , waar meede U Ed. Geſtr. gelieft heeft my te vereeren. Grooten dank ken ik U Ed. Geſtr. voor deeze onverdiende gunſt ſchuldig te zijn : ende hadde liever (liete mijn geringheidt het toe) den zelve met dienſt van eeniger waarde , dan met woorden , te bewijzen. Want , dat my , voor 't eerlijk gewag , gemaakt van U Ed. Geſtr. Heere Vader , zaaliger gedachtenis , eenige erkentenis zoude toekoomen , kan ik niet reekenen , die gehouden ben geene waarheidt van belang , 't en waare zy tot ſchaade mijns vaderlandts ſtrekte , te verzwijgen ; inzonderheidt lof nocht laſter : achtende mijn Meester *præcipuum munus annalium , ne virtutes ſileantur , utque pravis dictis factisque ex poſteritate & infamia metus ſit.* [*'t Voornaamſte ampt der Jaarboeken te zijn , dat de deugden niet verzwegen blijven , ſamt op booze woorden en werken een' vreeze voor de naakomſt , en quaaden naam geſtelt werde.*] Uit kracht van welke wet , en om geen geloof te verwaarloozen , ik ook benoodigt geweest ben , bywijlen eenige ſnoodtheeden , begaan aan onze zijde , doch reedts gemeldt door andren van de zelve , op te haalen. Ende bid ik , dat daarop reedelijkinzicht , endemy zulks niet quaalijk af , warde genoomen : zijnde my daarentuſſchen zeer lief , dat U Ed. Geſtr. tot noch toe niet aanſtootelijx gemerkt heeft. Haare ſmaak (indien U Ed. Geſtr. eenige vindt) in 't leezen der blaaden , die onder haar beruſten , zal geen kleen deel der vergelding van mijnen grooten arbeit zijn. Noopende haare heuſche erbieding , van d'andre Heeren andermaals aan te maanen , tot verſlag te doen van de ſtukken aan hunne Ed. behandigt , zie ik niet naaders , dan my te gedraagen tot de beſcheidenheidt Uwer Ed. Geſtr. die verre beſt zal kunnen oordeelen , oft het hunne Ed. verveelen mogte. Wijders , mijn' Heere , naardien onze party , hoewel het recht voor haar , en daarenbooven de Spaanſche in billijkheidt van handel geenzins by haar te gelijken is , echter niet heel zuiver van zonden blijkt , zoo wenschte ik de behulpzaamheidt van U Ed. Geſtr. wijzen raadt wel , om te raamen oft ook iemandt van achting zich daaraan keeren zoude , dat men 't geſleeten veirs ,

Iliacos intra muros peccatur & extra

[*Men zondigt binnen en ook buiten Trojes muuren*]

onder den tijtel van 't boek ſtelde ; uitbeeldende voorts met perſonaadjen , aan den eenen kant , het geweldt gepleegt by de Trojaanen in 't ſchaaken van Helena , aan den andren den twiſt in 't Griekſche leeger , tuſſchen Agamemnon en Achilles. 't Welk ietwes helpen mogte , om den boeke ook toegang by luiden te oopenen , die daar in de deugdt onzer zaake , ende de ondeugdt der hunne , zouden zien afgemaalt. Voor my , ik ſchep in zoodaanig kermiswerk geen groot behaagen ; maar de Drukker , waanende dat zich meenig ydel menſch aan ſieraadt van tijtels vergaapt , en des telichter van zijn geldt ſcheidt , moeit my om eenigen vondt van pronk voor 't voorhoofd des werks. U Ed. Geſtr. vergeeve 't my , zoo ik haar geduldt met deezen langen brief ende nieuw verzoek te veel verg , en bewaare , bid ik nevens wel eerbiedige groetenis , in haare goede gunſte ,

Weledele , geſtrenghe , hoogwijze , zeer voorzienige Heere ,

Uwer Ed. Geſtr.

T'Amſterdam , den 5 van
Hooimaandt 1642.

Onderdaanſten , ootmoedigſten dienaar

P. C. H O O F T.

686.

Aan HERBERT VAN DER MEY,
Landtdroft tot Goude.

Erentfeste, enz.

WEederkeerende uit Westvrieslandt, van 't verrichten eeniger mijner zaaken aldaar, heb ik gevonden U E. aangenaamen van den 21 ende eenen van mijnen Schout tot Blarikom van den 28 dezer, met dubbelt van den Inventaris der goedren, gelaaten van den Paap Viaane, ten huize van de twee klopzusters, in welken Inventaris nochtans geen vermaan gemaakt wordt van eenige Latijnscheboeken. My is leedt, dat ik, mits mijn afwezen, U E. niet eer heb kunnen dienen van antwoordt, dat ik zeer geirne U E. in deeze zaake de handt zal bieden, volgens der Ed. Mog. Heeren Staaten intentie. Ende is derhalven mijn vrundtlijk verzoek, dat U E. gelieve my extract uit U E. commissie, belangende dit subject, toe te veirdigen, nevens beteekeninge van tijdt ende plaatse, 't zy op den huize te Mui- de, oft Naarden, naar U E. beste gelegenheidt, om hier over te saamen in communicatie te koomen. Waartoe my verlatende, be- veel ik,

Erentfeste, enz.

U E. in schut en scherm des Almoogenden, nevens hartlijke groete- nis van

T'Amsterdam, den laatsten
July 1642.

U E. dienaar
P. C. Hóóft.

687.

Aan den zelve: tot Utrecht.

Erentfeste, enz.

OP U E. schrijven van gister, diene tot antwoordt, dat U E. ge- lieve te toeven met het overzeinden mijner portie in 't geene koomen zal van de actie U E. bekend, tot dat Scheepenen van Blari- kom, die misschien aan parthye noch yetwets meer zullen opleggen dan alreeds geboden wordt, hun arbitrage hebben uitgesproken. Waar naa my aangenaam zal zijn, dat U E. mijn contingent voorts over zeinde. Ende my daar toe verlatende, beveel ik U E. den Al- moogende, neevens wel vruntlijke groete ende gebiedenis,

Erentfeste, enz. van

T'Amsterdam, den 23
Augustus 1642.

U. E. Toegedaanen dienaar
P. C. Hóóft.

688.

Aan GASPAR VAN VOSBERGEN,
Ridder, Gecommitteert ter Vergaadering van de Hoog Mog.
Heeren Algemeine Staaten der Vereenigde Nederlanden.

Weledele, gestrenge, hoogwijze, zeer voorzienige Heere,

IK staa ten hoogste beschaamt over mijn armoê, die zich niet alleen berooit vindt van middel, om de voorige vrundtschappen, en zon- derling deeze jongste, gemeldt in U Ed. Gestr. schrijven van den der- tigsten leestleeden, gereedelijk te verschuldigen; maar ook van hoope tot emmermeer my zoo veel beeter man te zien worden, dat ik de

eer-

eerlijkheidt mijner inborst, met betaaling van tien ten hondert, zoude kunnen bewijzen. Een bankbreuk, zeeker slecht; en om nergens genaade te vinden, dan in de mildigheids van zoo een eedel gemoedt, als dat van U Ed. Gestr. Dank hebbe 't geluk, dat my deedt vallen in handen, die frank genoeg zijn, om een vollen kerfstok in 't vuur te werpen, en zich te genoegen met den ontfank van een hart, bereidt en overboodig zich te laten buigen en kneeden naar haar welbehaagen: gelijk het geene, 't welk aan U Ed. Gestr. toeëigent,

Weledede, gestrenghe, hoogwijze, zeer voorzienige Heere,
Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den tweeden
in Herfstmaandt 1642.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. H O O F T.

689.

Aan F R A N C O I S F A G E L,

Eersten Raadt in den Hoogen Raade, in den Haage.

Edele, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,

HOewel ik altydts van harte gewenscht heb, de goede ende ouwde geneegenheids Uwer Ed. t'mywaarts te erkennen, met bewijs van dankbaarheidt in dingen van grooter gewigt, het laat ondertusschen niet my zeer lief te zijn, dat U Ed. zich gewaardigt mijnen dienst te gebruiken in een' zaake zoo gering, als de geene, die my wordt aanbevoelen by U Ed. welaangenaam schrijven van den 18. dezer. Ende heb ik dienvolgens den geappointeerden Joris Spiet geirne veroorloft, dat hy, dewijl hem zulx best geleegen is, zijn' woonplaats blijve houden tot Delft. Noopende de wachten, die doch niet zwaar zijn, ende meest om de wijze t'onderhouden, zonder 's nachts eenige schildtwachten uit te zetten, gedaan worden; heb ik hem gezeidt, dat ik eenige zwaarigheidt vond in hem daar af te vryen, ende dat by de zijne diende te besteeden om 't onbenoegen der geenen te verhoeden, die gewoon zijn de zelve waar te neemen, ende zich dunken laten, dat men hen, als meede zeer zwak van leemte oft ouderdoom, niet min dan andren behoort te verschoonen. Niettemin, ten opmerke van de zonderlinge gunste, hem toegedraagen van U Ed. die my daar mede doet oordeelen, dat hy een zeer eerlijk persoon moet zijn, zal ik over my neemen, hem waakvry te houden. 't Welk U Ed. gelieve hem by geleegenheids bekend te maaken. Hy is op gister van hier naa Muide gegaan, om zich te doen aantekenen op de rolle, by de Burgermeesters aldaar, op dat zy hem, gelijk anderen, ook booven zijn tractement, doen genieten het logijsgeldt. Van daar meint hy te reizen naa Yselstein, om zijn appointement te vertoonen aan den schrijver oft solliciteur, door wien de geappointeerden hunne betaaling ontfangen. Wijders, mijn' Heere, gelieve U Ed. my te goede te houden, dat ik U Ed. by deezen wel eerbiedelijk bid, my te begunstigen met alle moogelijke vorderinge der zaaken, waar af mijn Procureur, brenger deezes, U Ed. spreken zal: gelijk ik bid den Almoogende U Ed. samt Mēvrouwe U Ed. gemaalinne, ende alle die U Ed. lief zijn, in heilzaamen staate altydt te bewaaren, blijvende,

Edele, hooggeleerde, welwijze, zeer voorzienige Heere,
U E.

T'Amsterdam, den 22
September 1642.

Onderdaane, ootmoedige dienaar

P. C. H O O F T.

T t t 2

690. Aan

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,
Ridder, Raadsheer van haar' Hoogheid van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

HOewel my laastmaals de eere van U Ed. Gestr. jeegenwoordig-
heidt op een' maatlijke maaltijdt niet gebeuren mogt; zoo zie
ik nochtans, door haar kort verzoek, dat met al te droogeen' bewel-
kooming erkent werdt, my verplicht tot eenig weeder verzoek. En-
de by mangel van geleegenheidt om zelf 't zelve te doen, vind ik
(gelijk de Sellebrôers, by gebrek van broodt, korsten van pasteyen
eeten) my benoodigt, het door andren te bestellen, op zijngrootmee-
sters, *more principatus, per nuncios visentis* [die door afgezondenen
iemandt bezoeken.] Ik zendt nochtans geen' *centum oratores* [hondert
afgezanten] gelijk 't wel behoorde, *sed sex tantum* * [maar alleen zes.]
Indien zy zwijgen, U Ed. gelieve te gelooven, dat het geschiedt,
overmits d'onuitspreekelijkheid van hunne boodtschap, als bestaande
in 't verklaaren van hunnes afzenders eindelooze geneegenheidt, om
met werken waar te maaken, dat hy is,

* Drie koppel
Patrijzen.

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

... den 17 van
Wijnmaandt 1642.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. HÓÓFT.

691.

Aan den zelven.

Mijn' Heere ende Neeve,

IK twijffel bykans oft deeze 't geluk hebben zal van U Ed. Gestr. aan
te treffen; dewijl 't my zelve, nocht laastmaals in den Haage,
noch zeedert hier mogt gebeuren. Wy vonden niettemin aldaar U Ed.
Gestr. lieve helfte, en genooten van haare beleeftheid heete siere,
die dubbel geweest zouw zijn, zonder mangel der sause van U Ed.
Gestr. jeegenwoordigheidt. By die geleegenheidt, maand' ik monde-
lings den Heer van Zuilichem om voldoening zijner belofte, ook van
weege mijner Huisvrouw, die al wat hoog spreekt,

Precibusque minas regaliter addit

[En vorstlijk haar verzoek met dreigen ondersteunt.]

Want zy praat van zijn bondtschrift ter beurze te doen veilen, tot
welke verkleening zijn Ed. Gestr. het niet zal laten koomen, zoo ik
vertrouw; te meer mits dezelve zich eenigzins geneegen toonde tot
een' reize naa Amsterdam, om zeeke nieuwe vondt van Waatermoo-
lens te bezigtigen. Waarop ik gezeidt heb, 't besluit zijner Ed. Gestr.
door d'uwe te zullen verwachten. U Ed. Gestr. gelieve dan aansten-
diglijk te verzoeken, dat de zijne gedient zy (indien niet met tot
Muide, dewijl 't zoo laat in 't jaar schiet) ten minste met alhier t'on-
zen huize haare herberg te neemen: gelijk ik meede U Ed. Gestr. bid
te doen, met Mēvrouw haare Gemaalinne, teegens de bruiloftfeest
van Joffrouwe Barlaeus: aangemerkt het als dan t'haaren huize te
onleedig zal zijn. Zoo U Ed. Gestr. my den tijdt der herwaarts-
koomste van zijne ende U Ed. Gestr. (want ik hoop dat d'eene
der andre zal gezelschap houden) laat weten, ik zal ook Jof-
frouwe

frouwe Teffelscha daar tegens verdagvaarden: blijvende, in allen gevalle,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den 2 van
Slachtmaandt 1642.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. H O O F T.

Aan Mèvrrouwe, onze welwaarde nichte, gebieden zich, met U Ed. Gestr. verlof, wel hartelijk, ik ende mijn' huisvrouw, met dankzegging voor de eere en 't goetd onthaal, laastmaals ontfangen, en beede, dat haare Ed. gelieve te denken aan de boodtschap, waarmee de mijne zich verftout heeft haare Ed. te moeyen, te weeten van de perruik. Wy kuffen in alle eerbiedenis haare handen.

692.

Aan den zelve.

Mijn' Heere ende Neeve,

VErtrouwende dat U Ed. Gestr. volgens haare gewoonlijke beleeftheid, my deeze aanmoeyenis te goede zal houden, zeind ik hier neevens de boeken, waar af ik haar gesproken heb, weldienstelijk verzoekende, dat haar gelieve de zelve te doen bestellen, naar luidt der opschriften van de brieven, daar by gevoegt. Aan den Heere van Zuilichem schrijf ik met vermaan, van de boodtschap mondelinx te doen door U Ed. Gestrengheit aan de zijne, noopende het verschijnen alhier, op zondag naastkoomende, om de vijftiende verjaaring onzer bruilofte te helpen houden. Indien U Ed. Gestr. en de zijne tijdt daar toe kunnen vinden, ende neevens Mèvrrouwe, U Ed. Gestr. Gemaalinne, ons die eere doen, wy zullen ons inbeelden dat het een goetd voortteeken van gelukkigen voortgank onzes huwelijx zal wezen. Ende in verwachting van dien, gebiedt zich op 't needrigste in haare beste gunste,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den 27 van
Slachtmaandt 1642.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. H O O F T.

693.

Aan Burgermeesteren van Naarden.

Eerzaame, vroome, discreete, wel gunstige vrienden,

OP U E E. schrijven van den 29 lesteleden, gelieve te verstaan, dat 's Heeren recht is tweederley: het eene Crimineel, van zaaken, waar over straffe aan lijf oft lidt, oft by bannissement geëischt wordt; in de welke, buiten twijfel, gansch Goeilandt aan de vierschaar van Naarden is onderworpen: het andere civil, ende van zaaken, waar over men enkele geldtstraf eischt, dewelke (gelijk U E E. bekent is) ter kennisse van Scheepenen der Dorpen, daar zy voorvallen, behooren, ende van oudws her gestaan hebben; wordende nochtans meede genoemt 's Heeren zaaken, ten opmerke dat de Baljuw oft Schout der plaatse de boeten eischt uit naame der Hooge Overigheid; ende hier op slaat het punt der beëdiginge van Scheepenen tot Huizen. Indien nu yemandt poogt aan de Rechtspraak uwer vierschaare eenige indragt te doen, ende zaaken van crime voor

Scheepenen van eenig dorp te betrekken, ik ben bereidt, ende ook by eede verplicht, U E E. daar tegens de handt te bieden. Maar de zelfste eedt zoude my verbieden den dorpen hunne Rechtspraak in 's Heeren civile zaaken t'onttrekken: 't welk ik ook achte U E E. meeninge geenszins te weezen. Gelieft het ook U E E. hier af naader ende mondelings met my te handelen, dat zal niet wel kunnen geschieden voor in 't eerst der naastkoomende weeke, alzo ik heeden na Delft reize, alwaar mijn neef van der Meer, wijlen man van mijn' nichte Tholinx, dochter mijner zuster, is overleeden, ende zijn lichaam ter aarde te besteeden. Godt zy zijner ziele genaadig, ende houde U E E.

Eerzaame, vroomme, discreete, welgunstige vrienden,
in schut ende scherm bevoolen, naar wensch van

T'Amsterdam, den 1
December 1642.

U E E.
Goeden vriendt
P. C. HOOFT.

694.

Aan ANTONIS STUDLER VAN ZURK,

Heere van Bergen.

Mijn Heere ende Neeve,

WY hebben, door U Ed. gunst, de eere genooten, van den Jonkheer van Bergen aan 't waatervat voor te draagen, omme met zienlijk nat gedoopt te worden. Nu geeven wy ons de eere, van een paar vuurvaaten voor te draagen aan zijn Ed. tot zinnebeelden van den onzienlijken doop, die met ontfonking der ziele in liefde tot Godt en de deugdt, door den H. Geest, zal geschieden, indien d'Alderhoogste, gelijk wy vertrouwen, ons gebedt zoo genaadelijk verhoort, als wy het hartelijk doen. U Ed. gelieve gedient te zijn met deeze geringe gaaven, van zijnentweege, t'aanveirden, ende daar by te gedenken, hoe zeer wenschen alijds te blijven en blijken,

Mijn' Heere ende Neeve,
van U Ed., samt Mevrouw U Ed. gemaalinne,

T'Amsterdam, den 18 van
Wintermaandt 1642.

d'Ootmoedigste, onderdaanste dienaar en dienaares
P. C. HOOFT, HELIONORA HELLEMANS.

695.

Aan JERONIMO COEIMANS.

Mijn Heere ende Neeve,

't IS de schuldt eenes traagen boekbinders, dat ik my van de mijne, gemaakt door belofte aan U E. niet eerhebbegequeeten: gelijk ik nu doe, door 't zeinden eener gaave, die met de duisternis daar in gevonden van veelen, U Ed. geeft, misschien, meer vermoeyen dan vermaaken zal. Doch 't moest wel een donkre zin zijn, die niet opklaarde, wanneer hy van de heldere straalen uwes scherpzigtigen verstandts bescheenen wierde. En op dit gevoelen verftout ik my te hoopen, dat het betrachten mijns woordts in deezen, voor gee-

geenen ondienst zal toegereekent worden, aan eenen, die liever wenschte, zich met der daadt, dan men de pen, te teekenen,

Mijn Heere ende Neeve,

U E.

[1642.]

Toegedaansten, dienstwilligsten neef en dienaar

P. C. Hóóft.

696.

Aan TESSELSCHADE VISSCHERS.

Mejoffrouwe,

Onder 't veel, dat ik U E. schuldig ben, is 't minste niet de eere, die 't U E. gelieft heeft my te bewijzen, door 't ontfangen mijner geringe gifte, met zoo goet een hart, als 't geen waaruit zy gezonden was. Ik bedank u daar voor ten hoogste, ende voor 't aanbieden van eenen Roemer te bemaalen met mijn Zinspreuk: *Omnibus Idem* [Allen de zelfde] ende mijn blazoën, een' Zon. Mijn verbeiden met antwoordt is uit oorzaak, dat wy niet wel fraaye glazen hebben kunnen bekoomen. Nu zend ik der drie by deezen: niet om alle beschreeven te worden by U E., maar, om dat'er zomtijds een breekt in 't snijden. Ook wenschte ik wel dat, op een van drie, mogte gestelt worden tot zinspreuk en blazoën mijner huisvrouw een *stuksken veldts*, met drie struiken met witte leelyen, ende voorts, *Par la grace de Dieu* [door Godts genade] gelijk ik het hier by gekrabbelt heb. 't Welk te snijden, ik achte dat Joffrouwe Anna, U E. zuster, my niet zal weigeren, indien het U E. eedele handt, die ik het quaalijk vergen dar, al te lastig zoude vallen. Ik merk wel dat de leelyen met beeter val uit een' bloempotteken zouden koomen: maar vind zulx niet zoo bequaam om den zin van Christus uit te drukken, die ons wil inprenten, dat de leelyen, zonder toedoen van menschen, puirlijk door Gods genaade zoo sierlijk gekleedt worden. 't Welk men zoo wel niet zeggen kan van de leelyen in een pot, die door 't verzorgen der zelve met versch waater, door menschen handt, eenigzins gevoedt worden. Wijders, ik meen voortaan de leely meer te eeren dan de rooze, dewijl deeze U E. zoo zeer neemt te quellen. Godt verlosse U E. van die moeilijkheid, ende behoede haar van allerley leedt, gelijk hem van harte bidt,

Mejoffrouwe,

U E.

T'Amsterdam, den 13 van
Louvmaandt 1643.

Toegedaanste, dienstwilligste

P. C. Hóóft.

697.

Eximiae pietatis & doctrinae viro

D. C O N R A D O G O D D Æ O,

V. D. Ministro in Vaasen,

P. C. H Ó Ó F D I U S.

S. P. D.

Domine Reverende,

Tuum illud de laudibus Ululae opus (non enim opusculum appellaverim, exigui voluminis licet, ingentis certè doctrinae, inge-

geniosissimæque elegantiae scriptum) tali, tantâque, tum ob muneris, tum ob mittentis dignitatem, nec merito pronum in me animum, me voluptate affecit; ut me tam diuturni silentii, ne vel verbo quidem actis gratiis, puderet; nisi una defensio occurreret. Quippe, cum nullis meis ineptiis æque plauderem, ac rerum nostratium conditis a me monumentis, eorum editionem, quamvis lentè procederet, tamen expectandam censui; ne illiteratis literis solummodò, virum literatissimum adirem. Offerunt ergò se tibi illa, rogantque, ut placido vultu accipias, severo castiges, benigno lapsuum in iis reperientorum auctorem admoneas. Cæterum, quanti id, qui perspeximus, iudicii tui specimen faciamus, quamque doleamus, tanti Musarum Mystæ, actionumque humanarum simul intelligentissimi æstimatoris, non licere nobis consortio frui, D. Caspar Barleus, Philosophiæ, in Illustri hujus Urbis Scholâ, Professor, multo me melius tibi exponet, & luculentius, cui omninò astipulor. Vale.

Amsterdam, Pridie Idus Jan. MCCXLIII.

698.

Aan GEORG DOUBLET,

Raadtsheere in den Hoogen Raade, en Rentmeester van d'Espargne der Graaflijkheid van Hollandt.

Edele, hooggeleerde, wijze, voorzienige Heere,

WEn ik snoodt genoeg bleek, om iemandts gewisse, en met een' zelve kreuk het recht, te willen krommen; noch zoud' ik mischien niet dom genoeg zijn, omme my aan den deugdigen Doublet te vergrijpen. Maar U Ed. gelieve te gelooven, dat my even leedt waare, zoo zuiver een gemoedt in 't minste te bezoedelen, als my mijn eigen, met d'aldervuilste vlek, afzigtig te maaken. 't Gezonden boek heb ik U Ed. niet geschonken, maar gedacht ten dierste te verkoopen, omme met arbeid vergolden, oft (eigentlijker gezeidt) vermangelt te worden aan de moeite, die ik U Ed. vergde te doen in 't ontdekken, aanwijzen, en verbeeteren mijner mislaagen. En het wil (indien ik dit maar ten deele verwerf) zoo verre met my zijn van U Ed. verplicht te hebben, dat ik, geplonst in eenen afgrondt van gehoudenissen t'haarwaarts, zal achter uit moeten vaaren, zoo zy in uitgift van reekeninge, voor geene betaaling laat doorgaan mijne gebeden tot Godt, dat hy U Ed. tot heil en sieraadt onzes Vaaderlands, meer en meer met eere en voorspoedt zeegene, naa wensch van haar zelve, ende,

Edele, hooggeleerde, wijze, voorzienige Heere, van

Uwer Ed.

Onderdaansten, Ootmoedigsten dienaar

P. C. HÓÓFT.

699.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,

Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen van Oranjen.

Mijn Heere,

IK vertrouw, my van U Ed. Gestr. niet toevertrouwt te wezen, dat ik oit gewacht, ja gedacht heb, op eenig diergelijk overloon, als 't gee-

't geene, waar mede het zijner Hoogheit gelieft heeft, mijne fchaarsche betaaling van fchuldt te vergelden. Haare goude, waar af U Ed. Geftr. gewaagt, kunnen de waarde mijner koopere woorden ook wijde genoeg opweegen, zonder zoo veel zilvers aan de voorflaande fchaal te hangen. *Muneribus tamen ejus obniti non debui*, [*Evenwel heb ik zijne gefchenken niet moogen afllaan.*] Waar over ik hierby eenen brief van dankzegging voeg; ftellende niettemin ter befcheidenheid van U Ed. Geftr. het overleeveren van dien, oft het achterhouden, en de boodtfchap, daar in vervaat, by monde te doen. Want hy fpreekt miffchien geen goetd hoofsch, oft mogte zijner Hoogheit, door verlet van haare meenigvuldige en praamende beezigheeden, verveelen. Van de deugde der waaren, die haar weezen en maaxel van U Ed. Geftr. verftandt en handt ontfangen, ben ik zulx verzeekert, dat ik zewel blindelings zouw darren koopen, zonder zorge voor berouw van mijne graatigheidt in 't toetasten. Wy wenfchen flechts der penne, die U Ed. Geftr. gedichten affchrijft, de snelheidt der vlerke, waar uit zy getoogen is. Mijn' huisvrouw zwijgt voortaan van U Ed. Geftr. bondtfchrift ter borze op te veilen: oordeelende uit de goedtheidt van 't doode hart, dat het leevende te vroom zal zijn, om ons verlies van tijdt met geen en billijken woeker naar gelang te boeten. Zaage ik maar, zoo gemakkelijk, als U Ed. Geftr. deeze fchuldt kan afleggen, my te quijten van de geene, die U Ed. Geftr. van my komt, voor zoo veele eeren en gunften, onlangs opgehoopt met de moeite, genoomen, zoo ter zaake van de boeken, als van mijnen neeve Hulft. Maar wie doch mag in heusheidt op, tegens de heusheidt zelf, naamelijk U Ed. Geftr.? Dies geef ik den moedt verlooren, en my vlayende met denken,

Herois summi dextra cadis,

[*Gy sneuvelt door de handt van d'aller grootsten Heldt.*]

ben der gloorijke armoede getrooft, die my zal in mijn graf doen draagen den tijtel,

Mijn Heere, van

Uwer Ed. Geftr.

T'Amsterdam, den 19 van
Louwmaandt 1643.

*Hoewel ootmoedigsten, nochtans verplichtsten
dienaar*

P. C. H O O F T.

700.

Aan Z I J N' H O O G H E I T.

Doorluchtigste, Hoogstgeboore Vorst,

Genaadigste Heere,

Zoo verre als ik, in 't opdraagen mijner Historien aan Uw' Hoogheit, geweest ben van te zien op eenig ander voordeel, dan de gloorie van een' goedertiere beaangenaaming mijner ootmoedige geneegenheidt, zoo zeer heeft het Uwer Hoogheit gelieft, het oog meer op haar' eigene grootheidt, dan op mijne geringheidt te houden, in 't overtreffen mijner wensche, met de staatlijke schenkaadje, my ter handt bestelt, uit haaren naame, door den Heere van Zulichem. Waardigen dank voor een' eere van die soorte te bewijzen, ben ik alleen nocht magtig, nocht fchuldig. Uw' Hoogheit heeft in my alle mijne naakoomelingen verplicht: en die zilvere letteren van loffelijk getuigenis, zullen teffens hun, zoo wel als my, zijn brieven van maaning om eeuwige erkentenis, en van vermaan tot d'uiterste vlijt

vlijt om deeze Vorstlijke weldaadt eeniger maate te verdienen. Godt geeve maar, dat de geleegenheid verschijne, waarin het Uwer Hoogheit behaage my met haare geboden te begenaadigen. 't Welk ik van ganschen gemoede bid, kussende, op 't needrigste de onverwinlijke handt Uwer Hoogheit, en my neigende t'haarwaarts, met eenen yver, betaamende,

*Doorluchtigste, Hoogstgeboore Vorst,
Genaadigste Heere,*

Uw' Hoogheits

T'Amsterdam, den 19 van
Louwmaandt 1643.

*Getrouwsten onderdaan, en ootmoedigsten
dienaar*

P. C. Hóóft.

701.

Aan den President ende Raaden over Hollandt, Zeelandt
en Vrieslandt.

Edele Mogende Heeren,

OP den 7 deezer maandt is my behandigt U Ed. Mog. missive van den 24 December leestleeden, met de exemplaaren der Acte van Advertentie, gedateert den 18 daar te vooren: dewelke ik zonder uitstel heb doen publiceeren ende affigeeren t'alle plaatsén mijnes districts, daarmede des gewoon is. Noopende nu mijn debvoir in 't handt haaven en executeeren der Plakkaaten tegens de Pausgezinden, bid ik U Ed. wel reverentelijk te gedenken, 't geen dien aangaande ik haar in voorleede jaaren heb aangedient: te weten, dat ik, in verscheide processen, aangevangen tegens hen, heb moeten succumbeeren, oft dezelve laten steeken, uit zaake dat het getuigenisse mijner substituten ende assistenten voor partijdig gereprocheert ende verworpen werdt. Waar uit gevolgt is, dat niet alleen de kosten en moeite zijn verlooren geweest; maar ook de voorzeide Pausgezinden, merkende de difficulteit van 't bewijs hunner overtredingen, dies te stouter zijn geworden. Als nu nochtans, urgeerende op 't betrachten der voorzeide Acte, en der missive, gericht van U Ed. Mog. aan Burgermeesteren van Weesp, heb ik zoo veel gevordert, dat zyden twee stadsbouden belast hebben, zich op diergelijke exploicten te laten vinden, om kennis te draagen, en getuigenis te verleen. Ende dienvolgens heeft, door ordre van my, die nu omtrent een' maandt door 't flere zijn benoodigt ben by huis te blijven, mijn Schout van Weesp ende Weesperkerspel, in welken oordt wel de meeste zwaarigheidt valt, zich met etlijke assistenten, ende voorzeide twee bouden, s'nachts voor den zondag den 23 deezer, uit der stadt begieven; ende koomende ontrent half tien uren in zekere huismans wooninge, geleegen by de ouwde ruine van 't huis ten Bosch, binnen de graffen aldaar gevonden, nevens tien of 12 personen, waar af de helfte ontrent ontliiep, eenen Paap, zich noemende Goovert Franken van 's Hartogenbosch; en zeggende te resideeren tot Moordrecht in Schieland, alwaar hy zijnen naam zoude bekend gemaakt hebben, gelijk het schijnt by Acte, geteekent by den Heere Harman van Wielijk, Baljuw ende Dijkgraaf, ende by G. D. V. Uydek, Secretaris van Schieland, op den 6 November 1641. Maar, zijnde de voorzeide Paap binnen Weesp gebragt; zoo is aldaar gekoomen, by mijnen voorzeden Schout, de Heer van den Bosch, sustineerende, dat

nocht

nocht ik, nocht mijn Schout gerechtigd was om eenige acte van Jurisdic tie te pleegen op de werf van 't voorzeide huis, ende pretendee- rende, dat men zijn' Ed. met der zaake moest laten beworden, vol- gends de leenbrieven, die zijn Ed. belooft heeft my te doen vertoo- nen. 't Welk zijnde al 't geene, waar meede ik U Ed. Mog. voors- handts weete te dienen, bid ik den Almoogende dezelve U Ed. Mog. in gelukzaalige regeeringe alijds te bewaaren, ende in haare goede gunste,

Edele Mogende Heeren,

T'Amsterdam, den 27
January 1643.

Uwer Ed. Mog.
Onderdaanigen, ootmoedigen dienaar
P. C. Hóóft.

702.

Aan G E E R A R T P A A U W,

Ridder, Rentmeester van d'Espargne der Graaflijkheid
van Hollandt.

Mijn Heere,

Zijnde tot Muide, met het onweeder van den derden en vierden February leestleeden, drieëntseftig masten angespoelt, zonder dat de eigenaar, dien men zeidt hier t'Amsterdam te woenen, naa dezelve tot noch toe is koomen vereischen, gelijk van dag tot dag ge- meint was, dat hy doen zoude; zoo heb ik U Ed. des te verwittigen by deezen, ten einde in der zaake gedaan worde, 't geen U Ed. ver- staat te behooren. Inmiddels beveele U Ed. samt mijn' Heer ende Vrouwe van Heemsteede, in schut en scherm des Almoogenden, ende op 't eerbiedigste in de goede gunste Uwer Ed.

Mijn Heere,

T'Amsterdam, den 25
Maart 1643.

Uwer Ed.
Dienstwilligen dienaar
P. C. Hóóft.

703.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,

Ridder, Raadt en Resident van haar' Hoogheit van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

Zoo ras als U Ed. Gestr. dienaar hier aangezeidt hadt, dat de by- gaande brieven tot Muide vergeeten waaren, schreef ik derwaarts: maar hebze niet dan nu terstondt, ontrent tien uren voormiddag, ont- fangen. Ik bid U Ed. Gestr. my te verschoonen van 't marren derzel- ve, daar ik geen' schuldt aan heb, ende eens te gedenken aan een afdruxel van 't Waapen zijner Hoogheit, 't welk my vanden Heere van Zuilichem belooft is, ende in't vermaan van dien, te doen mijne weldienstige gebiedenissen aan zijn Ed. Gestr. gelijk ik dezelve doe aan U Ed. Gestr. met dankzegging voor de eere van U Ed. Gestr. ver- zoek, blijvende eeuwelijk,

Mijn' Heere ende Neeve,

T'Amsterdam, den 18 van
Grasmaandt 1643.

Uwer Ed. Gestr.
Onderdaanste, ootmoedigste dienaar
P. C. Hóóft.

V v v 2

704. Aan

*Deeze mas-
ten heb ik,
door ordre van
den Rentmee-
ster Paauw,
laaten volgen
aan Lambert
Sierops, woo-
nende tot Wor-
kum in Vries-
landt, ende
Acte van borg-
tozt, gestelt
by hem, aan
den Rentmee-
ster overge-
zonden, op den
29 April 1643.
uit Amster-
dam.*

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn' Heere,

U Ed. Gestr. heeft my zoo wel gewaapent met de schilden van zijn' Hoogheit, dat ik voor geen en aanval vrees: immers uit dien Haagschen hoek niet. En 't is zoo verre van daar, dat wy nu, etlijke daagen, niet alleen gewacht, maar verlangt hebben naa den vruntlijken ontzegbrief, die ons eenen nieuwen daageraad uit den weste belooft. De traagheid van de tekenaars mogte wel zoo taay zijn, dat wy (ginge maar het timmeren van Heere ende Neeve Wikkevoort wat wakker voort) van zelfs quaamen spooren geeven, aan handen en zegels. Oft Hofwijk en Pasgeldt zich dies bedanken zouden, geef ik U Ed. gestr. te bedenken. Haar gelieve dan 't bondtschrift aan zijn' volle leeden, en op weg te helpen, met vast geloof van altydts geloof by ons te vinden, die zoo diep in U Ed. Gestr. schuldt staaen, dat de kerfstok (wat zy daarop ook haalen mogte) nemmer zal yzer worden: gelijk de boeyen van verplichting zijn, waarin leeft, en zich toeleit te sterven,

Mijn' Heere,

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den 25 van
Grasmaandt 1643.

Ootmoedigste, onderdaanste dienaar

P. C. Hóóft.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,
Ridder, Raadt en Resident van haar' Hoogheit van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

Ergister schreef ik aan den Heere van Zuilichem, met eenig toonen der tanden, over 't marren van het toegezeide bondtschrift. Maar mijn brief, door eenige verhindering, quam wat te spaade aan de schuit, zulx hy niet voor gister zal van hier geraakt zijn: op welken dag ik het voorzeide bescheidt, geteekent en bezeegelt in de breedste forme, ontving; en korts daarna U Ed. Gestr. welaangenaamen van den 25. deezer. U Ed. Gestr. eert en beschaamt my tefens, met zulk een overmaat van heusheeden, die de schuldt, waarin wy ons door de gunst van U Ed. Gestr. laatste bezoek, en 't genot van zoo veel andre haare vriendtschappen, ter ooren toe geplonst vinden, niet alleen onvergeldelijk maakt, maar ook den dank, dien wy uwer Ed. Gestr. dies weten, onuitspreekelijk voor een' pen, zoo quaalijk gebekt als de mijne. Wy denken evenwel niet uit onze beloften, maar eens naa den Haag, te vaaren, als U Ed. Gestr. haare timmeraadje zoo verre gebragt zal zien, dat het onnoodig zy andren vrienden het ongemak onzer herberginge te vergen. My is zeer lief, nevens d'andre geerne vernoome tijdingen, te verstaan, dat de gezondheid des Christelijken Konings wat toeneemt: hoewel ik my 't zelve, ten aanzien van den aardt der quaale, noch met geen vast geloof kan inbeelden. Wy hebben hier, op zaterdag leestleeden, den Heer Jacob Bakker z. g. ter aarde bestelt: mits wiens ondergang weeder nieuwe hoo-

hoope van andren , nieuwe strijdt , om zijn' plaats in 't burgermeesterschap , zal opstaan. Zoo gaan wy , volgende d'een den andren op de hielen , naa de doot : ter welke toe zich pijnen zal te bewijzen ,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam , den 27 van
Grasmaandt 1643.

Ootmoedigsten , onderdaansten dienaar

P. C. Hóóft.

706.

Aan TESSELSCHADE VISSCHERS.

Mejoffrouwe,

IK heb twee gezonde Roemers ontfangen , en eenen ongezonder. Dan de drie maaken slechts een paar , waaraf de beste helfte gebrooken was , gelijk U E. schrijven in Orakels taale te kennen geeft. O jammer , dat aan dat eedele festoentjen zulk een ongeluk is overgekoomen ! Zoo doot als 't is , oft doodelijk krank , noch verliest 'ereen yder op. Twee dingen troosten my wat : het eene , dat het byschrift

Mai senza me mense festanti,

qualijk gestelt is : want het moest zijn :

Mai senza noi mense festanti,

Nooit zonder ons feestlijke taafels :

gemerkt dat de vruchten spreken , die meer dan een zijn , ende daarom behooren te zeggen *ons* en niet *my* : het ander , dat U Ed. bekend de magt te hebben om glaazen van der doot te verwekken ; te weeten , leeven in de plaats te leveren. Derhalven , indien ik darde , ik zoud' het geirne waagen , U E. te vergen , dat haar geliefde de leevendmaakende konst aan een ander glas te werke te stellen , en het byschrift daarop , met *noi* , gelijk booven is aangewezen. Zoo 't U E. vingeren niet te zeer verveelt zich daartoe te beledigen , wy zullen op nieuw een paar glaazen verzenden. Want wy houden 't met den dooden niet ; gelijk U E. in de aardige quik , die ik eerst recht verstond , als my ze de Heer Barlaeus uitleidde. U E. hebbe midlerwijle grooten dank , zoo voor den zielelozen , als voor den bezielenden ; maar , zoo U E. ons aan eenen nieuwen leevenden helpt , U E. zal daar meerder eere af hebben , mits dat de leevende beeter van U E. konst getuigen zal. In verwachting van genaadig antwoordt , beveel ik U E. samt de jonge Maria Tesselschaa , in Godts veilige , heilige hoede , ende in U E. beste gunste ,

Mejoffrouwe,

U E.

T'Amsterdam , den 5 van
Bloeimaandt 1643.

Onderdaanen , dienstwilligsten

P. C. Hóóft.

707.

D. GERARDO JOHANNI VOSSIO.

Virorum Summe ,

Quin humanissimis , immo divinis tuis litteris , hoc vespere demum mihi traditis (cum crastinum omnem diem mihi Nardae transigere necesse sit) raptim respondeam , non possum : minus , me tanto , quo dignaris honore , fraudare. Faxo itaque ut me sistam die condicto , tuoque , & elegantissimorum hominum consortio fruar :

V v v 3

qui-

*quibus omnibus simulque lectissimis feminis, uxori & nurui, tibi
imprimis & niveo illi animi tui candori me commendo, præstaturus
probaturusque, ut spero, æternum tibi, tuisque, quos valere ju-
beo,*

1643.

Virorum summe
Obsequentissimum amicum,
P. C. HÓÓFDIUM.

708.

Aan CASPAR BARLÆUS,
Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
der stad Amsterdam.

Mijn Heere,

U E. vertrek op zondag leestleeden, aanschoud' ik met een treurig en meêdoogendt oog; dewijl U E. in plaats van 't gemak der schuiter, zich met den schokkenden waagen moest lijden, en booven dien aarzelings vaaren. Doch ik troostte my met den troost, dien U E. daar uit scheppen mogt, dat U E. zoo fraai een' weduw voor zich, en zich nochtans gestaadelijk van haar gevolgt zag, zoo snellijk als twee paarden loopen kunnen. Waare zy zoo veel jonger dan U E. als zy ouder is, ik zoude haar beklagen, die 't, in twee uuren tijds niet gelukken wilde, met voorwaartsgaan eenen achterwaartsgaanden weeuwenaar t'onderhaalen. Nu laat ik my dunken dat zy 't slechts om den deun deedt. Eergister bezocht my een Predikant van der Goude, en be- loofde my eenige merkwaardige gedenkenissen van daar te verscha- fen, indien ik een gedenkenissen, gelijk 't geene hierin gaat, aan U E. zonde, om behandigt te worden aan zijnen zwaager, en voort bestelt door den zelve, uwer E. Handtarst, oft (om met den Heer de Groot te spreken) Wondtheeler, die 't van U E. zoude koomen haalen. U E. gelieve my deeze aanverging, en teffens de soobere siere, hier genooten, te vergeeven, op hoope van een' beeter wanneer Tessala de sause zal zijn. In welken toeverlaat zich op 't harteljkste t'Uwer E. gebiedt,

Mijn Heere,

Van den Huize te Muide, den
18 van Zomermaandt 1643.

U E.
Onderdaane, toegedaane dienaar
P. C. HÓÓFT.

709.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,
Ridder, Raadt en Resident van haar' Hoogheit van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

U Ed. Gestr. welaangenaame van den 12 deezer, aasemt altydts die ouwde heusheidt. Maar de Heer Barlæus valt my, met een heevig en vinnig geweldt van woorden op het lijf. Niettemin ik vergeef zijner E. het ruischen van dien storm, 't welk my een' wijl in eenen zoeten droom vervoerde, die my bykans diets maakte, dat ik een Philippus, oft ten minste Antonius was, dewijl zoo een' stroom van brommende welsprekenheidt, hoewel niet zonder mengenis van gal, op mijn hoofdt werdt uitgestort. Ik bedank zijn' E. voor de Oratien my toegezonden: maar weet niet, oft zijn' E. zich dier mildtheidt be-
dan-

danken zal. Want ik denk al mijn' vijf zinnen aan studeeren in dat boek te koste te leggen, ende zal 'er misschien zoo veele steenen uit raapen, om zijner E. weederom gelijken storm te leeveren, dat zy misschien spaade beklaagen zal, my waapenen daartoe verschaft te hebben, ende met een laager toon zal leeren zingen: *Heu! petor arte mea* [*Helaas! mijn eigen konst wordt tegen my gekeert.*] Wijders, mijn' Heere, beide de brandtbrieven heb ik tot Utrecht ontfangen. Daar hebben wy ontrent 14 daagen moeten huishouden, om de eere der moederlijke geneegenheid te bewaaren. Gister begoft het lijnwaadt te mangelen, ende keerden wy met onzen zwaager, ende dochter van der Perre, onze zuster ende nichte van Zurk, herwaarts. U E. gelieve eens genaadiglijk te overweegen, met wat glimp, wat gerief wy zouden kunnen de Haagsche reize aanveirden. 't Zoude ook, mijns bedunkens, het beste oog by den Heer van Zuilichem niet hebben, zoo zijner Ed. Gestr. gezelschap ons niet zoo waardt waare, dat wy, om 't genot van dien, tot op den Herfst, die niet zeer verre te zoeken is, vertoefden. Ende zoude daarom, onder verbeetering, wel voeglijker zijn, dat het U Ed. Gestr. geliefde ons met haare jegenwoordigheid, samt die van Mèvroutwe onze welwaarde nichte ende de twee jonge nichten, hier te koomen vereeren, tegens den pruimtijdt, die voorhanden is: waarna wy niet faalen zouden zoo smaaklijk een' eere in den Haage te koomen erkauwen. Evenwel, wy staan ten geboode van U Ed. Gestr. ende zoo zy voorder uitstel voor ongehoorzaamheid reekenen zoude, wy zullen ons daarnaar schikken, dat ons 't geluk gebeuren mooge van U Ed. Gestr. op zaterdag naastkoomende te bezoeken, oft zoo veel spaader, als 't U Ed. Gestrengheid zal geleege vallen. In verwachting van gunstig antwoordt, blijf ik dankbaar voor de nieuwmaaren, my medegedeelt, ende gebiede my op 't vuurigste aan U Ed. Gestr. samt Mèvroutwe haare Gemaalinne, met verlof van U Ed. Gestr., gelijk meede aan de Joffrouwen nichten, ende mijnen Heere Barlaeus; al de welke Godt in heilzaamen staate bewaare, ende in U Ed. Gestr. beste gunste,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Ylends, van den Huize te Muide,
den 19 van Hooimaandt 1643.

Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar

P. C. H O O F T.

Mijn' huisvrouw, zwaager, dochters ende zoon Arnout, bedanken U Ed. Gestr. (want alles is nu hier) ten hoogste voor de vruntlijke noodingen, ende kussen in alle needrigheid, neevens my de handen van U Ed. Gestr. samt haare waarde helfte. Ik verstout my hierby eenen brief aan de Heer Auditeur Kinschot te voegen. Zoo daarop antwoordt aan U Ed. Gestr. gericht wordt, ik zal 't met het bescheidt van U Ed. Gestr. op deezen verwachten.

710.

Aan den zelven.

Mijn' Heere ende Neeve,

DE overvloedt van eere en genoegen, ontfangen van U Ed. Gestr. heeft zich zoo krachtelijk t'onzen gedachten ingedrukt, dat het noch niet anders weet te doen, dan dezelve te erkaauwen,

— Ani-

— — — *Animus, quod perdidit, optat,
Atque in præteriti se totus imagine versat.*

[*En zijn vergeeffschen wensch naar 't geen het heeft verlooren,
In 't zoet herdenken van 't voorleedene te smooren.*]

Wy bedanken dan U Ed. Gestr. niet alleen voor de siere, maar ook voor de nasmaak, die ons ongeduldelyk doet verlangen naa 't genot van U Ed. Gestr. jegenwoordigheidt alhier. Waaren onze pruimen onzes vermaaks in den Haage deelachtig geweest, zy zouden zich (laat ik my dunken) het gespoeit hebben met rijpen, om U Ed. Gestr. zoo veel te eerder tot de herwaartsreize te beweegen. Nu schijnen ze meer naa 't onguure weeder geluistert te hebben, dan naar onze wensch; ende zien zich noch niet in staate om yemant grootlijx te bekooren. Doch, indien 't U Ed. Gestr. gelieft en geleegeen is, met den eerste over te koomen, wy zullen trachten het gebrek van dit ooft met andre gediensstigheden te boeten. Daarentusschen, mijn' Heere, heeft mijn' huisvrouw vernoomen naa het taafellaaken, volgens den last van Mèvrourwe, U Ed. Gestr. gemaalinne, maar bevonden dat het verkoft was. Maar de vrouw zeidt, dat zy ander op het veldt heeft, het eene van zes, het ander van twaalf gulden de elle. Zoo 't een oft het ander U Ed. Gestr. gaading is, gelieve ons orde te geeven, ende wy zullen die achtervolgen. Hierinne gaan de teekeningen van den Waapensnijder. Onze dochter van der Perre heeft het beste behaagen in dat met het kransken, waarinne het haare, met dat van haaren man gevoegt is. Zy bidt dat het voorts mooge afgedaan worden, ende het tin gezonden op Utrecht, aan Jan van de Perre, op het Preekheeren kerkhof: ook de reekening, op dat men 't geldt overschikke. U Ed. Gestr. vergeeve haar ende ons deeze moeite, die wy haar doen, op hoope van vereert te worden met haare gebooden, in gelijke oft meerder geleegeenheidt. Wy gebieden ons alle, op 't needrigste, in de beste gunste van U Ed. Gestr. ende van Mèvrourwe U Ed. Gestr. Gemaalinne, ende kussen, by verlof van U Ed. Gestr. haare waarde handt, met de eerbiedenis, waartoe zich ten hoogste verplicht vindt,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
6 van Oostmaandt 1643.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. Hóóft.

U Ed. Gestr. gelieven onzer aller hartlijke groete en gebiedenis te vertoonen aan de Joffrouwen Nichten en den Heere Barlaeus, samt zijner E. dochter, Joffrouwe Anna, ende Joffrouwe Poets; zonder te vergeeten mijnen Heer den Raadtsheer Doublet, wen U Ed. Gestr. komt zijne Ed. t'ontmoeten. Het zelfste zy gezeidt noopende den Heer Verburg.

711.

Aan den zelve.

Mijn' Heere, ende Neeve,

U Ed. Gestr. wel aangenaame van den 15 deezer, heeft my zeer zootelijck onderhouden met de gewoonlijke heusheeden, ende overaardige invallen van haaren vruchtbaaren geest. Waarvoor, samt voor de nieuwmaaren, ik U Ed. Gestr. hooglijk bedank: gelijk meede voor de moeite, genoomen met het herwaarts zenden van den brief van den Heere Auditeur Kinschot, ende belangende het tin van onze dochter
van

van der Perre. 't Waapen gaat hierin, gelijk zy't begeert: ook meint mijn' Huisvrouw, dat de waapensnijder cotype daaraf heeft. Maar alles zal moeten zijn gelijk de bygaande teekening: te weeten in een krans. Wy zijn hier in vasten geloove, dat Dietenhoove op den 9 dezer is overgegaan: doch in den Haage behoort men de beste zekerheid te hebben. Onze hoope, gegrondt op 't geen onze dochter Constantia ten huize van den Heer Barlæus verstaan heeft, is, dat U Ed. Gestr. op zaterdag naastkoomende zal hier zijn, ende wy by die gelegenheid de eere genieten van haar de handen te kussen. Wy zijn hier ter vlucht gekoomen, ten verzoeke van den Heere Vossius, die een weedermaaltijt van zijnes zoons Bruiloft geeft, ende denken aldaar de gezondheid van U Ed. Gestr. ende haare gemaalinne met eenen dronk te gedenken. Men roept my te dien einde af. Dies maak hier een eindt van schrijven, met onze ootmoedigste gebiedenissen ende handtkus, by U Ed. Gestr. oorlof, ook aan Mēvrouw onze welwaarde Nichte; blijvende,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, ylends, den 19
van Oestmaandt 1643.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. H O O F T.

712.

Aan den zelven.

Mijn' Heere ende Neeve,

HEbbende zonder den waardt gerekent, in 't verwachten van U Ed. Gestr. koomende t'Amsterdam, vinden wy ons benoodigt noch eens aan te kloppen by deezen, ende U Ed. Gestr. te klaagen, dat de pruimen, zoo traag als zy in 't eerste waaren met rijpen, zoo haastig althans zijn met roepen om U Ed. Gestr. herwaartskoomst, jaa dat zy bersten van spijt over 't verwijlen van U Ed. Gestr. reize. Joffrouw Tesselschaa heeft ons belooft, van deezen avondt, oft morgen ten uiterste, hier te verschijnen: en de Heer Barlæus niet langer te slaapen op het genot van de Muider lucht, dan tot dat die zon hier opgaat. Dies bidden en bezweeren wy U Ed. Gestr. door de heilichheid der vrundtschappe, door onze dienstbaarheidt aan U Ed. Gestr. toegewijdt, ende eindtlijk door Uwer Ed. Gestr. eigene en onveranderlijke heusheidt, de reize op 't spoedigste te aanveirden, nevens Mēvrouw U Ed. Gestr. Gemaalinne, samt de twee Joffrouwen Elizabetten ende Joffrouwe Poets. Waaraan ons een' eere geschieden zal, die wy door alle weegen hoopen te verschuldigen, naar ons gering vermoogen.

Nil mihi rescribas, attamen ipse veni.

[*Schrijf my geen antwoordt dan, maar kom ons zelve by*]

Daartoe verlaaten wy ons, ende in dien toeverlaat blijft, naa onze onderdienstige gebiedenis,

Mijn' Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
31 van Oestmaandt 1643.

Ootmoedigste, verplichtste dienaar ende neef

P. C. H O O F T.

713.

Aan **CONSTANTIËN HUIGENS**,
 Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
 van Oranjen.

Mijn' Heere,

't **V**ertrouwen van Burgermeesteren en Regeerders der steele Naarden op mijne vrundtschap t'henwaarts, op de gunste waarmede 't U Ed. Gestr. gelieft my te vereeren, ende op 't gewigt van U Ed. Gestr. voorspreken by zijn Hoogheid, doet hunne E. E. gelooven, dat mijne handt yetwes zal kunnen bybrengen, om hunne E. E. te helpen verwerven, dat een vendel Soldaaten oft twee mooge orde krijgen om in hunne stad te verwinteren. Ik bidt dan U Ed. Gestr. indien 't eenigzins voeglijker wijze geschieden kan, zoo veel uit te werken, dat zy op deeze hunne begeerte geene weigering lijden. Waardoor U Ed. Gestr. hunne E. E. tot alle schuldige dankbaarheid zal verplichten, gelijk teffens meer ende meer,

Mijn' Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
 7 van Herfstmaandt 1643.

Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar

P. C. Hóóft.

714.

Aan **JOACHIM VAN WIKKEVOORT**,
 Ridder, Raadt en Resident van haar' Hoogheit van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

WY hadden, naa zoo veel ydel hoopens, ons althans vastelijk ingebeeldt, dat ons de eere van U Ed. Gestr. jeegenwoordigheidt niet langer zoude ontstaan zijn, dan tot morgen. Nu bedroeft ons U Ed. Gestr. schrijven van heeden met een' nieuwe verwijling. Niettemin, wy zullen ons vernoegt houden met U Ed. Gestr. beste genoegen: ende kunnen niet dan ootmoedelijk bidden, dat dit U Ed. Gestr. besluit, van op overmorgen voor middag te koomen, stad grijpe. Maar U Ed. Gestr. gelieve, in aller maniere, uit onzen naame, Heer ende Neef Smits te beweegen, om neevens U Ed. Gestr. samt Mévrouwe U Ed. Gemaalinne, beide de Nichten Elizabetten, den Heer Barlaeus, ende eene zijner dochteren tot haar ende Constantiesgezelschap, de reize t'aanveerden. Van de zeege, verkreegen, door de Hoogheid van den jonge Prinse, hadden wy slechts eenige losse loopmaaren. Dies hebbe U Ed. Gestr. te grooter dank voor de zekerheid der zaake en haarder omstandigheeden. In verwachting van de beloofde eere van U Ed. Gestr. bezoek, kus ik op 't needrigste haare waarde handt, ende, met haar verlof, die van Mévrouwe U Ed. Gestr. waarde helfte; ende blijf, nevens onze hartgrondtlijke gebiedenis aan dezelve, ende d'andre vrienden,

Mijn' Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
 8 van Herfstmaandt 1643.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. Hóóft.

715. Aan

715.

Aan den zelven.

Mijn' Heere ende Neeve,

U Ed. Gestr. verplicht my ten hoogste met het overschrijven der aldaar draavende nieuwmaaren, ende met de moeite, genoomen in 't vereischen naa den Advokaat Cloops. My verlaatende op de grootheid van U Ed. Gestr. gunste en beleeftheid, verftout ik my den ingeslooten over te zeinden, omme door den bequaamsten weg aan den gemelden Advokaat bestelt te worden. Hier nevens gaat een bef, voor de leening der welke wy U Ed. Gestr. ende haare Gemaelinne zeer bedanken. Van tijdingen is hier niet, dat de kennisse van U Ed. Gestr. waardig zy. Dies eindig ik deezē, met mijne needrigste eerbiedenis en hartlijke groete, gelijk schuldig is,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den 2 van
Wijnmaandt 1643.*Ootmoedigste, onderdaanste dienaar*

P. C. H O O F T.

Van der Perres met zijn' Huisvrouw, samt onze Arnout en Christina, zijn tot Bergen. De mijne en Constantia, beveelen zich, nevens my in de beste gunste van U Ed. Gestrengheid, ende kussen, met haaren oorlof, in allen ootmoedt de waarde handt van Mēvrouw, U Ed. Gestr. lieve weederhelfte.

716.

Aan K A R E L E E V E R W Y N,

Bedienaar des H. Woordts onder de Fransche Gemeente
te Goude.*Mijn Heere,*

IK vind my nu tweemaal onthaalt van U E. met zoodaanigen overvloedt en verscheidenheid van vernuftspijze, dat my, ongewoon om andre dan oorlekkerny op gastebooden te gaan, niet gedenkt oit voller oft beeter siere genooten te hebben. Een banket, zoo zinnelijk toegestelt, zelf met een' lijste der gerechten vooraan, naar de wijze der overweeldige Sybarijten, welke wilden dat yder gast wiste waar toe hy zijnen honger te spaaren hadde, eenen vreemden t'huis te zenden, is zeekereen' uitwerking van een weledelen milddaadig gemoedt. 't Welk zich hier inne te meer meldt, dat U E. zoekt zich zelve van allen dank te versteeken, met my nocht dank toe te weten voor 't lof, den Heere Villers U E. grootvaader naagegeeven, van my, die 't zijner Ed. met geenerley recht onthouden kon. Zijne reedenering op 't recht der Vorsten had ik al over een deel jaaren geleezen, erkauwt en doen naaschrijven, zonder anders te weten, dan dat ze uit de penne des Heeren van Aldegonde, gelijk men my zeide, gebooren was. Nu is van my, door berichting van U E. deezē kinde zijn wettige vaader toegeschreeven. Aan etlijke der andere stukken heb ik ook oude kennis: de reste doorloopen, en daar uit aangeteekent het geen my dienen mogte. Dies keeren ze hier by te rugge. Waaren zy my behandigt geweest voor 't uitgeeven mijner twintig Histoeriboeken, ik hadde den grondt van eenige zaaken wel naader kunnen ontdekken, ende niet verzuimt de eere, verdient by U E. heer yaader, op te haalen

X x x 2

naa

naa mijn vermoogen. Nu hangt het aan de smaak, te vinden by de gemeente in gemelde schriften; oft men ze by mijn leeven te herdrukken hebbe: in welken gevalle ik hoop, met eenige beeteringen meerdering der zelve, mijnen plicht te betrachten. Maar my verdriet niet weinig het haaperen van U E. herwaartskoomste; en ik bidt dat U E. wen het beletfel uit den weege zal zijn, gelieve my de eere te doen, van geen' andre herberg dan by my, hier oft op 't Huis te Muide, te neemen: opdat ik mijne dankbaarheidt voor de gunste, my van U E. zoo vrundtlijk te gemoete gedraagen, eenigzins mooge uitspreken met werken, betaamende,

Mijn Heere,

U E.

T'Amsterdam, den 23 in
Slagtmaandt 1643.

Onderdaanen, toegedaanen dienaar

P. C. Hóóft.

717.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,
Ridder, Raadt en Resident van haar' Hoogheit van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

GRooten dank hebbe U Ed. Gestr voor de kundtschappen en bedenkingen die te hoove omgaan, noopende de Zweedtsche en daaraan kleevende zaaken. U Ed. Gestr. geeft my bankgeldt, dat ik niet dan met loopendt geldt tot gelijken prijs betaalen kan; zoo dat zy noodtlijk veel aan de wissel verliezen moet. Naar dat wy hier hooren, zouden de Zweeden noch booven eene zwakke sterkte niet veroovert hebben. Men heeft ons willen vroedt maaken, dat de Veldtheer Torstenon, voor 't aanvangen van deeze togt, een bestandt van zes maanden met den Kaizar geslooten hadt. Die maare loopt te rug; gelijk ik terstondt wel dacht datze doen zoude, toen ik geen vermaan daaraf in U Ed. Gestr. schrijven speurde. En derhalven zie ik niet dat, met deezen inval, yets dan een vyandt te meer voor de Zweeden gewonnen is. Hier bevindt zich althans een Deensch Edelman, gebynaamt Bex, behuwtzoon van wijlen den Cantseler. Mijn zwaager Cloek, zijnde op zondag leestleeden by hem ten eeten, verstondt uit den zelve, dat de Koning van Deenemark wel zestienduizendt man in wapenen heeft; dat hy die krachten kan vergrooten, met pressen der Leenluiden oft andre dienstplichtigen, waaronder Bex gehouden zoude zijn met zes paarden op te passen. Zoo men dit mag voor vol aanneemen, de invallers zullen vinden met wien te spreken; en wy behoeven noch zoo zeer niet te zorgen, gelijk ik en andren te voore deden, dat de Zondt in magtiger, en dienvolgens, harder handt lichtlijk vallen zal, dan zy jeegenwoordelijk is. 't Zijn, mijns bedunkens, twee groote slagboegen voor den Kaizar, het Wijmersche heir gezwigt, en het Zweedtsche vervloogen. Men hadt hier gemeint, dat de Zweeden in Duitslandt volx genoeg gelaaten hadden, om beschermend oorlog te voeren: dewijl gezeidt werdt zulx uit den mondt van den Baroen Oxenstern gekoomen te zijn, die althans in den Haage is. Maar nu U Ed. Gestr. des niet vermeldt, moet ik het meede voor windt houden. De brieven van den Heere Barlæus van den 30 December, en den tweeden deezer, zijn my wel ter handt gekoomen: ende ik hoop dat zijn' E. ook den mijnen, in antwoordt op den eersten, heeft ontvangen. Wy hadden reekening gemaakt op zijner E. hierkoomstetee-

gens

gens gister avondt. Maar U Ed. Gestr. zwijgen daaraf deedt'er my aan twijffelen: ende gister verstondt mijn' huisvrouw uit eene zijner dochteren, dat zijn' E. niet voor zaaterdag verwacht werdt. Wy zijn in groote bekommering om de zaak U Ed. Gestr. bekendt, en verneemen, van dag tot dag, nieuwe lucht van dat spel, doch zonder zekerheid van de hoogte. Waaren wy wel bericht van 't geene daar in den Haage is omgegaan, wy zouden misschien tot besluit ten eene oft ten andre kunnen koomen. Ik vertrouw dat Zijn' E. niet faalen zal daar achter te raaken: ende bid U Ed. Gestr. te vertrouwen, dat ik de vrundtschap, my in deezen van haar beweezen, onder zooveele, eeuwelijck erkennen zal, met eenen yver, betaamende,

Mijn Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den 7 van
Louvmaandt 1644.

Ootmoedigsten, onderdaansten dienaar

P. C. Hóóft.

718.

Aan Q U I N T I J N D E V E E R,

Heere in Kalandsooge, Baljuw van den Haage.

Mijn' Heere ende Neeve,

't **I**S mijn lot, zoo 't schijnt, U Ed. altemets eens te moeten aanmoeyen. Mijn Schout tot Muide heeft uit mijnen laste aldaar aan rechte gevordert eenen Paapschen huisman, over 't bedrijven van zee-kere dartelheidt ende moedtwil in de kerke tot Abkoude, onder de predikatie, met openbaarlijk roepen, *Domine couzijntjen, ik breng u een pijntjen!* Scheepenen van Muide hebben hem een boete van 400 gl. afgeleidt. Daarop heeft hy, naa dat de tijdt om Mandament van Appel te lichten al verstreken was, mijnen Schout (hoewel de zaak ten principaale my raakt) voor 't Hof doen dagvaarden teegens den 11 April. d'Advokaat Mr. Willem de Groot en de Procureur de Rooder zullen den dag waarneemen, ende verzoeken namptiffement der boete onder borgtogt, volgens d'Instructie van den Hoove, daar zy spreekt van boeten van Officieren. U Ed. weet, van hoe schadelijken gevolge het zijn zoude, voor my en allen luiden van onzer soorte, zoo het namptiffement ontzeidt wierde, zulx men met het gewoonlijk slepen der processen moeste gequelt zijn. Dies is mijn verzoek, dat U Ed. gelieve mijn' Heer ende Neef Sixti, neevens wel-dienstige gebiedenis, uit mijnen naame, te bidden, dat zijn' Ed. zich gewaardige de goede handt aan deeze zaake te houden, zulx op het belang derzelve rijpelijk mooge gelet, en 't namptiffement verworven worden: 't welk, naar 't oordeel van mijnen Schoonbroeder Cloek, op den zelfsten dag 11 April geschieden kan. Ik vertrouw zoo vastelijck, dat U Ed. my met deeze vrundtschap zal begunstigen, als U Ed. die met alle die haar lief zijn op 't hartlijkste gegroet zy, vertrouwen mag, dat alijds blijven zal,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed.

T'Amsterdam, den 3
Maart 1644.

Onderdaanste dienaar

P. C. Hóóft.

Aan WILLEM DE GROOT,

Advokaat in den Haage.

Mijn' Heere,

DE ouwde vrundtschap tusschen ons ende de onzen, doet my vertrouwen, dat U Ed. niet weigeren zal een' zaak te verantwoorden, die teegenseenen Cos Janszoon, gebooren in 't Sticht van Utrecht, maar woonende in den ban van Muide, op zekere hoeve van den Burgermeester Oetjens, Heere van Waaver, is aangeheeven, uit mijnen naame, door mijnen Schout Jan Bongardt, althans gedaagde voor 't Hof. De gesteltenisse derzelve zal uwer Ed. uit de nevensgaande stukken genoeg blijken: ende is zoodaanig, dat zy, naar 't oordeel van mijnen schoonbroeder Cloek, op den dag, gestelt by 't Mandament, kan afgedaan worden, met verwerving van namptissement onder borgtogt, luidt der Instructie van den Hoove, daar zy spreekt van boeten van officieren. De procuratie, verleeden door den Schout by raadt van mijnen voorzeden schoonbroeder, ende hier by gevoegt, gelieve U Ed. aan den Procureur de Rooder te behandigen. De zaak is, gelijk in zich van kleen, alzoo, om des gevolgs wil, van groot belang voor my; gemerkt dat al de geenen, dien voortaan eenige boete zal worden afgewezen, geschaapen zijn de vonnissen te leur te stellen met appellatie; zoo 't namptissement in deezen geen plaats vindt. Derhalven verzoek ik, by den ingeslooten, op mijnen Heer ende Neef Veerius, dat zijn' Ed. gelieve den Raadsheere Sixti de zaak aan te beveelen; op dat daar op rijpelijk en gunstelijk gelet worde: bid ook U Ed. ten zelve einde de Heeren Sixti, Cromom, Dedel, my (zoo ik geloof) wel toegedaan, en de andre Heeren van U Ed. kennisse, eens aan te spreken, met mijne weldienstige gebiedenissen t'hunner Ed. ofte deezen plicht, zoo die uwer Ed. te moeyelijk zoude vallen, te laten pleegen door den Procureur oft yemandt anders, naar U Ed. welgevallen. U Ed. gelieve te weten, dat ik zelfs met zeinden van eenen bequaamen persoon naa Abkoude ende Utrecht, de informatien van den Maarschal ende Procureur generaal, niet heb kunnen verkrijgen: zulx daar voor dienen moeten de belijdenis van Cos, ende een' cotype van de Requeste, overgegeeven van hun aan 't Hof aldaar. Verwachtende eenige zekerheid van den ontfang deezes, wensch ik U Ed. samt Méjoffrouwe U Ed. liefste, 't hoogste genoegen, waar in altijdts zijn deel zal vinden,

Mijn' Heere,

U Ed.

T'Amsterdam, den
30 Maart 1644.*Onderdaane dienaar*

P. C. HÓÓFT.

Aan d'Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raaden der Ed.
Grootmog. Heeren Staaten van Hollandt ende
Westvrieslandt, in den Haage.

Edele Mogende Heeren,

OM U Ed. Mog. te dienen volgens d'Apostille, verleent by U Ed. Mog. den 23. Maart lesteleden, op de requeste der poldermeestren van de drie polders, Westeinder, Middel, Gaap-ende Geinerpolder, uit naame van welke poldermeesters, my op den laatsten derzelve maandt, de hier bygevoegde copyen zijn behandigt, heb ik

U

U Ed. Mog. in alle reverentie te vertoonen, dat ik, terstondt naa 't zien der voorzeide apostille, heb ordre gegeven tot ontslag der verzochte zeilen: ende voorts ootmoedelijk te bidden, dat U Ed. Mog. gelieve aan te merken, hoe de voorzeide poldermeesters by de copye der requeste, overgegeeven aan d'Ed. Grootm. Heeren Staaten, in 't gesubreguleerde No. 1. zeggen, naa 't haalen der zeilen van de moolen by my gezeidt en gesustineert te weezen, dat zy met my ter zaake van den windt zouden moeten accordeeren, ende hoe zy 't zelve hun eigen zeggen weerspreeken, met stellen in hun protest, in 't gesubreguleerde No. 1. dat ik verklaarde onvoldaan te weezen van 't geene my was uitgelooft, gelijk met bekennen in 't zelve protest No. 2. dat 'er geaccordeert was, hoewel, naar hun verstandt, abusivelijk. Ook zeggen zy, in de voorgemelde requeste aan hunne Ed. Grootmog. No 2. dat ik zoude gedreigt hebben, de zeilen, waar meede de moolen op nieuw is voorzien, weeder daar af te doen haalen: welk dreigement nemmermeer blijken zal door my oft ordre van my gedaan te zijn. Maar, dewijl U Ed. Mog. zich gewaardigen berichting van my op deeze zaake te begeeren; zoo zal ik de gelegenheid der zelve, naar de waarheidt verhaalen. Het is dan geschiedt, naa 't oprechten van de drie moolens buiten mijn weten, dat zeeker persoon, van 't radt des geenen, die op den middel polder staat, zulx is gequetst by kneuzing van zijn hoofdt, dat men hem op de plaats heeft doodt gevonden. Waar over de poldermeesters, verstaande dat mijn Schout van Weesp ende Weesperkerspel daarop informatie nam, ende vreezende dat hy naar gewoonte in zoodaanig een' geval, de moolenzeilen in arrest zoude neemen, aan my gezonden hebben, eenen van hun collegie, om te verzoeken dat ik hen, ter zaake van 't voorzeide ongeluk, ongemolesteert wilde laten, ende voorts by brieven in gebruikelijke forme, met het recht van den windt tot alle drie de moolens voorzien: waaraf zy my zouden vernoegen, vraagende wat ik daar voor begeerde. Ik, wiens wijze niet is met luiden van soorte over zulke zaaken te marchandeeren, antwoordde, dat ik zijne eige discretie groot genoeg achtte omme my in deezen daar toe te gedraagen. Daarop heeft hy my verklaart, dat hy ende zijne Confreres my 40 Rijxdaalers voor alles te zaamen hadden toegeleidt, en beloofde die te betaalen: waar meede ik te vrede was. Voorts hebben zy my doen hebben pertinente notitie van de plaatsen daar de moolens staan: ende ik dienvolgens den brief gedepecheert en in handen van den voorzeiden Schout gestelt, om hun geleevert te worden: Waar af hy hen verwittigt heeft. Seedert hebben zy aan den gemelden Schout hunne beloften te koomen betaalen, en den brief lichten, tot verscheide maalen vernieuwt, maar 't zelve van wijl tot wijl uitgestelt, met excuse, dat het aan hunnen penningmeester ontbrak. Ten laatste hebben zy nu onlanx mijnen Schoute doen aanzeggen, dat zy wel met my waaren geaccordeert, gelijk zy ook by hun protest No 2. bekennen, maar althans verstonden niets schuldig te zijn, alzo zy vermogten hunne moolens te gebruiken, uit kracht van 't Octroy, zonder andre Provisie. Deeze verachtering van hun woordt, zoodikwijls, en met groote afleverantie gegeeven, heeft my beweegd endtijk te doen, 't geen ik in 't eerste t'hunnen verzoeken gelaaten had: te weten, de zeilen van den moolen, die den voorzeiden perzoon gedoodt heeft, in arrest te doen neemen. 's Daags daar naa hebben de poldermeesters op my begeert door eenen Notaris, met dreigementen van protest, dat ik de zeilen ontslaan

flaan zoude: 't welk ik presenteerde te doen, onder cautie voor 't gewijsde van Scheepenen, gelijk zy zelve bekennen in hun protest No. 3. Daarenbooven heb ik hun aangeboden, de zaak te submitteren aan onpartijdige Rechtsgeleerden. Maar zy, schijnende hun recht te mistrouwen, hebben liever gehad, U Ed. Mog. in haare hoogwigtige befoignen met dus gering een' questie te troubleeren, en my (wel teegens mijne geneegenheid) tot het zelfstete benoodigen. Nu bid ik U Ed. Mog. te confidereeren, dat in de jurisdictie, my vertrouwt door gratie van hunne Ed. Grootmog., niemandt vermag eenigen windtmoolen te gebruiken, zonder daar toe verkreegen te hebben het recht van den windt, gelijk de voorzeide poldermeesters in de requeste aan hunne Ed. Grootmog. No. 3. genoeg bekennen: ende dat (gelijk by verscheide brieven van feedert 100 jaaren herwaarts, wen't noodt waare, zoude kunnen blijken) het voorzeide recht, altydts door mijne voorzaaten, Castelains van Muide ende Baljuwen van Goeilandt, is verleent geweest, van weege der Graaflijkheid, als een Regaal oft Domaine derzelve: zijnde ook anderszins niet vreemd, dat luiden, die om hunnes proffijts willen eenige machine oprechten, by welke 't publiq in perikel komt van eenen onderzaat te verliezen, gelijk by 't ongeluk booven verhaalt gebeurt is, ook het publiq eeniger maate erkennen. De poldermeesters willen hier tegens wel voorwenden, dat de Ed. Grootmog. Heeren Staaten, by 't Oetroy onder ander hun ook hebben veroorloft moolens te maaken: maar 't zelve *sané* verstaan, vervaat (zoo my dunkt onder correctie) *tacite* deeze clausule, behoudens eenen ygelijken zijngoedt Recht. Welke clausule zeeker in de hier nevensgevoegde copye van Oetroy niet gevonden wordt: maar in 't voorgegange Oetroy, tot het welke het hier by gevoegde Oetroy als ampliatoire oft supplettoire zich refereert, klaarlijk (naar dat men my bericht heeft) is uitgedrukt. Ende, gelijk zy gehouden zijn een yder, wiens landt zy, tot behoef van hunne kaaden, sluizen, weeteringen, aantasten, daar voort te voldoen, gelijk zy den Baljuw en Dijkgraaf van Aamsterlandt, voor hun uitwaateren op den Aamsterlandtschen boodem, ende voor de brieven daar toe van zijne E. verkreegen, met wel merkelijker somme, dan my by hun beloofd is, hebben te vrede gestelt: alzoo is mijn vertrouwen, dat der Ed. Grootmog. Heeren Staaten meining niet geweest is, de prerogativen, genooten by mijne voorzaaten, ende my goedertierlijk by mijne commissie, eenigzins te verkorten, ter contemplatie van de gemelde poldermeesters, by 't Oetroy hun verleent. Ende is derhalven mijn zeer ootmoedige beede, dat U Ed. Mog. gelieve gedient te zijn, met Acte aan my te vergunnen, by welke den voorzeiden poldermeesteren geinjungeert worde, my geene steurnis te doen in het recht, dat hunne Ed. Grootmog. my gratieuselijk hebben toegevoegt; maar zich te quijten van hunne iterative beloften, en te voldoen het accoort met my gemaakt. Welke weldaadt zeer hoog by my te achten, om der eere ende consequentie wille, ik naa 't uiterste van mijn gering vermoogen, aan den Staat, ende U Ed. Mog. zal trachten te verdienen; biddende inmidels Godt den Almachtigen, U Ed. Mog. in gelukzaalige regeeringe altydts te bewaaren, ende in haare goede gratie,

Edele Mogende Heeren,

Uwer Ed. Mog.

T'Amsterdam, den 2
April 1644.

Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar

P. C. Hóóft.

De

De Apostil, waar af vermaant wordt in deezen brief,
luidde aldus.

De Gecommitteerde Raaden van de Staaten van Hollandt ende Westvrieslandt, deeze requeste ende bygevoegde stukken hebbende geëxamineert, vinden goet, dat dezelve gestelt zullen worden in handen van den Drossaardt van Muide, omme binnen acht daagen naa de insinuatie haare Ed. Mog. daar oover te berichten. Ende verstaan, dat dezelve midlertijt ende by provisie, tot dat naader ende anders zal weezen gestatueert, de afgehaalde zeilen zal restitueeren, op dat de moolens gaande moogen worden gehouden: lastende den gemelden Drossaardt, ende allen anderen, die dit aangaan mag, hen daar naar te reguleeren. Actum den 23sten Maart 1644.

Ter ordonnantie van Gecommitteerde Raaden

HERBERT VAN BEAUMONT.

721.

Aan CONSTANTIJN HUIGENS,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn' Heere,

D'Onderrichting, bekoomen by ons, door de trouwhartige zorgvuldigheid, aangewendt van U Ed. Gestr. in de zaake van den Heere van der Meide, heeft hem bruidegom gemaakt. Nu schijnt de tijdt in beraadt te staan, van in U Ed. Gestr. handen te doen vallen een' geleegenheid om hem Burgermeester van Rotterdam te maaken. Want indien 't hem gelukt op de benoeming te koomen, my twijfelt niet, alzoo wijlen zijn vaader en grootvader zich in 't zelve ampt loflijk gequeeten hebben, oft U Ed. Gestr. zal met een gunstig woordt zoo veel weeten te verwerven, dat zijn' Hoogheit zich gewaardige hem met de keure te vereeren. Welke tweede, en geen' minder weldaadt dan d'eerste, hem verplichten zal tot eeuwigen yver om zijner Hoogheit en Uwer Ed. Gestr. te dienen, met de zelfste zucht en oprechtigheidt, waarinne zijn' glori stelt,

Mijn' Heere,

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den 25 van
Grasmaandt 1644.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. H O O F T.

Dat zwart, waarby U Ed. Gestr. zich verbonden heeft, Muide te koomen bestraalen, staat noch in 't wit, d'onderteekeningen zijn niet verflaauwt, de zeegels gaaf. Noode zoud' ik denken, dat U Ed. Gestr. denkt uit haare beloften te vaaren, gelijk hier t'hunner achterdeure nu daagelijx veele koopluiden. Doch is 'er wat dags van doen, ik zal my voor eenen van de scherpste maaners niet laten schelden.

Aan GEORG DOUBLET,

Raadsheer in den Hoogen Raade.

Mijn' Heere,

DE vertrouwbaarheidt eener handt, die de dochter mijner Huisvrouwe heeft te trouwen, verbiedt my te twifelen aan getrouwe bestelling van 't eerlijk bescheidt, dat ik daarom hierin, nevens eerbiedige dankzegging, overzend. De brenger is de Heer Johan van der Meide, Oudtscheepen en Raadtsman der Stadt Rotterdam. Het gedenkschrift, ontfangen van U Ed. nevens 't gemelde bescheidt, heb ik gebruikt; maar misschien noch te gebruiken: houd' het derhalven onder my; en te vrijmoedelijker, om dat U Ed. de stukken niet ontbreken, waar uit het getrokken is. Zoo U Ed. het liever daar zaage: een wenk zal een gebodt zijn, ende gehoorzaamheidt veirdig. By onzen Neef Jeronimo Coeimans, schoonvaader van Sohier, hebben wy, zoo stijf als ons voegen wil, aangeklopt, om hem tot sluiting der zaake, U Ed. bekend, op te wekken: maar hy slaapt het al deur, oft antwoordt als droomende. Konden d'Ed. Mog. Heeren van U Ed. Amptgenootschap goet vinden ons weeder eens derwaarts te doen roepen, om 't verdrag op nieuw te verzoeken; 't mogt' eenige baat bybrengen. Doch ik gedraag my dies aan U Ed. samt mijnen Heere Reigersberg, en beveel, met hartgrondtlijke groetenis, in de beste gunste van beide U E Ed.

Mijn' Heere,

Uwer Ed.

T'Amsterdam, den 25 van
Grasmaandt 1644.*Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar*

P. C. Hóóft.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe,

IK moet U E. wat vreemds vertellen. Joffrouw Maria U E. dochter is onlanx hier geweest, en weeder vertrokken, zonder eens t'onzent aan te spreken. Smaakt dat niet meer naar vervreemding, dan naar vrientdschap? Nu heb ik U E. wat nieuws te zeggen. Onze Constantia is de bruidt met den Heere Johan van der Meide, Oudtscheepen en Raadtsperzoon tot Rotterdam. De bruiloft meent zy te houden op den laatsten dag van May, ende U E. met U E. dochter daar op te noodigen. Smaakt dit nu niet meer naar vrientdschap dan naar vervreemding? Over een' ruime wijle heb ik aan U E. geschreeven, en antwoordt verwacht: maar taal nocht teeken vernoomen: doch wil my niet daarom inbeelden uit de eere uwer gunste geworpen te wezen: maar hoop dat U E. de staatsi zal gelieven met haar bywezen te versieren. Anders zoude 't goudt en zilver zijn' luister, de groente haare vroolijkheidt, de spijs' haare lekkerny, verliezen. Want, *Ma senza voi mense festanti* [Zonder u is de vreugdt noit volmaakt] Ach! mag 'er niet minlijx af, laat doch ten minste een lettertjen van beleeftheidt over waayen: en een bladt papiers den voerman zijn, zoo een glas daar te goet toe is. Doch, hoe 't U E. gelieve met my omme

me te springen, 't zal zoo veel windts niet bybrengen, dat het de ge-
neegenheidt bluscht, die by naa een half hondert jaaren geblaakt heeft,
Mejoffrouwe, in

U E.

T'Amsterdam, den 27 van
Grasmaandt 1644.

Onderdaansten, dienstwilligsten

P. C. Hóóft.

724.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,
Ridder, Raadt en Resident van haar' Hoogheit van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

TErstondt naa den ontfang van 't schrijven, waarmede U Ed.
Gestr. gelieft heeft my te vereeren, ging ik den Heere Wacht-
meester Hasselaar zoeken, onder andre tweemaal vergeefs t'zijn
huize, daar ik hem ten derden maale vond, spaade op den avondt,
alzo hy buiten der stadt was geweest. Op verhaal van den inhoudt
van U Ed. Gestr. brief, zeyd' hy my, dat de persoon, zyn gevangen,
was betrapt op 't aanneemen van Soldaaten, overmits hy met eenigen
derzelven in harde woorden was geraakt op den dam alhier: drijvende
hy, dat de Soldaaten moesten t'scheep gaan; zy daar en teegens,
dat hy hun eerst geldt op de handt moest geeven. Hieroverdeed men
partyen op de waage gaan, ende liet de knechten loopen, alzo zy
geen geldt ontfangen hadden. Den aanneemer hieldt de krijsraadt in
hechtenis, ende doemd' hem endelyk, te zitten te waater en broode,
tot het uitgaan deezer maandt toe: een' genaadige straf, naar 't zeggen
van den Heer Hasselaar: dewyl tot zyn misdrijf de doot staat,
volgens 't Plakkaat. Doch ten aanschouw haarer Hoogheit van
Hessen, hadt men heuschelyk in deezen willen handelen. Nietemin,
alzo ik drong op ontslaaking van den gevangen, beloofde de voor-
zeide Heere Hasselaar my op heeden morgen den krijsraadt te vergaa-
deren, ende alles te doen voor den gevangen wat moogelyk viele.
Nu op den middag zeyd' hy my aan, dat de krijsraadt, ten aanzien van
U Ed. Gestr. voorspreken, bewilligt hadt in verzachting van 't Von-
nis, zulx hy den gevangen, noch van deezen avondt, oft morgen
goedts tijds, alzo de geweldige van huis is, zoude laten uitgaan.
Doch is zyn ernstig verzoek, dat hier af geen gewag gemaakt worde,
om des gevolgs wille: ende te meer, mits hy in 't zeeker bericht is,
dat, in den Haage op de Voorpoort, een persoon gevangen zit, die
zich op gelijke wijze, met werven van Volk, heeft misgaan. De Sol-
daat, die my U Ed. Gestr. schrijven geleevert heeft, ende het ander aan
den Wachtmeester, heeft beloofd, met de gevangen, zoo haast als hy
los is, in stilligheidt te vertrekken naa Boekholdt. 't Heeft in den zin
van den Heere Hasselaar geenen schijn, dat de gemelde aanneemer
zoude 300 Rijxdaalers gespilt hebben in deeze werving: alzo de
Soldaaten, waarmede hy krakkeelde, niet eenen penning van hem
ontfangen hadden. Doch deeze zorg zy den geenen bevoelen dien zy
raakt. Ik, daarentusschen ben zeer blijde, dat my gelukt is, 't geen
my van U Ed. Gestr. was opgeleidt, dus verre uit te werken: ende
hoop, dat het haar oorzaak zal geeven, om mijnen dienst, in gelijke
oft meerder zaaken, niet verby te gaan. Ik dank U Ed. Gestr. hoog-
lyk voor de nieuwmaaren, ende heb de zelve den Heere Vosbergen,
die zich althans hier bevindt, voorgelezen. Zijn' Ed. neemtze ge-
noeg-

noegzaam voor vol aan: zoo wel de opstending in Schotlandt en 't verwachten naa de 20 duizendt Yeren aldaar, als dereste: meent ook dat de Kooning veel meer voordeels heeft dan 't Parlement van Londen, om dat het begeeven van alle ampten, zoo Geestlijke als Weirlijke, aan zijne Majesteit staat, ende dat de Hooge Huizen, beide van Londen en Oxfort, wel t'zijner Majesteit zijn geneegen; als kunnende t'over begripen, dat in dat landt geen' andre regeering dan kooninklijke is in te voeren, zonder 't zelve in den grondt te bederven. Maar belangende het twifelen van U Ed. Gestr. aan de overkoomste van Don Johan van Oostenrijk, zeide my zijn' Ed. dat de Koningin van Vrankrijk, al over een' wijle, is verzocht geweest om *Vryereisbrief** voor den gemelden Heere Don Johan, ende daarop het gevoelen van de Heeren Algemeine Staaten begeert hadt te verstaan: dat deeze tegens zoo een' werk van beleeftheid zich niet hadden willen verzetten: ende Don Johan reedts tot Brussel was. U Ed. Gestr. vergeevemy dit flordig schrijven: dewijl ik gepraamt word omme my te voegen by 't gezelschap, dat de Bruidegoom en de Bruidt kooft bezoeken. De Heer Barlaeus ging gister naa Leide, om voorts naa den Haag te koomen, ende te doen mijne ootmoedige gebiedenissen, die ik alhier verdubbel, blijvende,

* *Pasport.*

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den 11 van
Bloeimaandt 1644.

Onderdaanste, gehoorzaamste dienaar

P. C. Hóóft.

Ik heb tot Weesp bearbeidt, dat men de Luiterschen, ter oorzaake van hunne vergaaderingen, niet meer moeyen zal: immers by tijdt der jeegenwoordige Majestraat niet.

725.

Aan den zelve.

Mijn' Heere ende Neeve,

BY mijnen laatsten gaf ik U Ed. Gestr. reekenschap van den plicht, door my gedaan by den Heere Wachtmeester Hasselaar: waaraan ik hoop dat U Ed. Gestr. zal reedelijk genoeg neemen. Nu dient deeze, om de gebeden van Bruidt en Bruidegoom aan U Ed. Gestr. te richten, ende de mijne samt die van mijn' Huisvrouw, daarby te voegen, ten einde U Ed. Gestr. zich gewaardige, nevens Mévrouw haare beminde helfte, de bruiloftfeest, die wy hier op den laatsten deezer maandt meenen te houden, te verhelderen met de eere uwer jeegenwoordigheidt. By den ingeslooten aan den Heere van Zuulichem, bid ik zijn Ed. Gestr. ons dezelve glorie te gunnen, ende nevens haaren zoon Jonkheer Constantijn, in 't gezelschap van U Ed. Gestr. op de feestte te verschijnen: ofte, indien zijn' Ed. Gestr. door eenig fel gebodt des Prinsen van Oranjen, gelijkik ducht, belet wordt, dat dan immers den voorzeden Jonkheer gelieve onze noodiging niet af te slaan. U Ed. Gestr. begunstige ons met een krafftig woordt ten beste te spreken by zijn Ed. Gestr. op dat ons 't geluk der jeegenwoordigheidt van vaader en zoone, oft ten minste van den zoone gebeuren mooge. De Heer Barlaeus, aan wien wy ons dienstelijk gebieden, zy gebeden zijne konsten van sierspraak uit de mouwe te schudden: *facundum concutiat pectus*: op dat ons verzoek geen' slip haale. Mijn' Huisvrouw is te vrede de overkoomst van zijn Ed. Gestr. by
deeze

deeze gelegenheid, aan te neemen voor betaaling der verloopene renten van 't bondtschrift, waarby zijn Ed. Gestr. belooft heeft ons te begenaadigen met haar bezoek; welke schuldt al over een' wijle verscheenen is. U Ed. Gestr. gelieve ook den Heere van Zuilichem te verstandigen, dat wy zijn Ed. Gestr. herberg niet verre van ons huis zullen teekenen. Wy twijfelen niet oft U Ed. Gestr. zal alle moogelijke vlijt aanwenden, om ons aan vervulling deezer begeerte te helpen; ende beveelen ons, op dien toeverlaat, in de beste gunste van U Ed. Gestr. ende (by haaren oorlof) van Mèvrourwe onze welwaarde Nichte, die hier de ootmoedige handtkus zal vinden, van mijn' Huisvrourwe ende,

Mijn' Heere ende Neeve, van

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den 13 van
Bloeimaandt 1644.

Onderdaansten, verplichtsten dienaar

P. C. H O O F T.

De Heere Hasselaar heeft my gezeidt, dat de gevangen ontslagen is, ook met quijschelding van een deel der kosten, ten aanschouwe van U Ed. Gestr. voorschrijven.

726.

Aan **CONSTANTIJN HUIGENS**,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn Heere,

GElijk het schijnsel der zonne, in 't straalen door eenen gehool-
den spiegel, kracht van 't heldere glas krijgt, om doove stof-
fen daatlijk tot vuur te maaken: alzoo groeit de glans der eeren, die
by bemiddeling van U Ed. Gestr. verworven worden, diernaate,
in 't glien door haare handen, ende neemt zulk een' bekoorlijkheidt
aan, dat het der zeedigheids zelf kunst waare, zich te hoeden van
heeter en heeter togt naa meer, hoe veel zy ook mogte ontfangen
hebben. De schoonheids der weldaaden, die met de gloorie van U
Ed. Gestr. gunste blaaken, is te geweldig een' brandtslichtster:

Animum, mentemque perurit
[Zy blaakt mijn hart en ziel.]

Uw Ed. vergeeve my dan, dat deeze pen, denkende aan haare on-
magt, in plaatze van dankzegging voor de vordering van mijnen toe-
koomenden schoonzoone, een nieuw smeekschrift uitkipt. De uit-
bundige beede van my en mijn' huisvrourwe ter aanstending van Bruidt
en Bruidegom, is, dat U Ed. Gestr. zich gewaardige, nevens haaren
zoon Jonkheer Constantijn, de feest te koomen versieren, die wy
hier, op den laatsen deezer maandt meenen te houden: doch indien
een sel gebodt des Prinzen van Oranjen U Ed. Gestr. gelijk ik ducht,
mogte ophouden, dat dan immers U Ed. Gestr. welgemelde zoone ge-
lieve zich tot aanveirding deezer noodiginge te verneederen. Ik hoop
dat het gezelschap van mijnen Heere ende Neeve van Wikkevoort de
hardigheids deezer aanverginge eenigzins zal verzachten, en beloof
my dies te liever een troostelijk antwoordt van U Ed. Gestr. onuit-

puttelijke heusheid, waar aan zich uit het middelpunt zijns harten,
op 't ootmoedigste beveelt,

Mijn Heere,

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den 13 van
Bloeimaandt 1644.

Onderdaanste, verplichtste dienaar

P. C. HÓÓFT.

727.

Aan Scheepenen tot Huifen.

Eerzaame, vroome, bezonder gunstige goede vrienden,

VErwittigt zijnde, t'mijnen groote verdriete, dat binnen uwen dorpe
de rechtdaagen niet worden gehouden naar behooren ende ge-
woonte, uit oorzaak van zeeker misverstandt, gereezen, zoo men
zeidt, tusschen eenigen van U L. ende uwen Schout Claas de Zwart;
vind' ik my benoodigt, U L. by deezen vrundtlijk te verzoeken, en-
de niettemin van weege der Hooge Overigheidt ernstelijk te beveelen,
dat U L. niet zullen naalaaten aan rechte te zitten, t'allen tijde,
als gy daartoe wettelijk verdaagt zult zijn door den Schout voorzeidt,
volgens den eedt by U L. gedaan in 't aanveirden van U L. ampt:
alzo 't geen' reede is, dat de gang des gerechts om eenig geschil
tusschen yemandt van U L. ende den Schout, verhindert oft geschorst
worde, tot merkelyk achterdeel der gemeente. Doch zoo yemandt
yets op den voorzeiden Schout te zeggen heeft, die mag zijn actie
rechtelyk institueeren; ende indien men bevindt den Schout zich zulx
te hebben misgaan, dat hy daar over by vonnis verklaart wordt in-
faam, eerloos, ende inhabil tot bediening van eenig officie, inzulken
gevalle zal ik den zelve afstellen van zijn ampt, gelijk reede ver-
eischt. Maar zoo lange als hy van zulx aan rechte niet verwonnen is,
zijt gy schuldig nevens hem te zitten, volgens uwen eedt voorzeidt.
Godt Almagtig hoede U L. van daarteegens te doen, ende bewaarede
zelve in gelukzaalige regeering. 't Welk van harte wenscht

Van den Huize te Muide,
den 19 July 1644.

U L. Gunstige vriendt

P. C. HÓÓFT.

728.

CASPARO BARLÆO, Filio.

Clarissime Vir,

QUamvis plus satis fuerit saepius rogatos nos in hoc ipsum verbis
summi viri patris tui; tibi tamen, pro humanitate ingenitâ,
morumque elegantia tuorum, visum est nos insuper, ad tuas
lectissimæque sponsæ Pelgromiæ nuptias, litteris invitare. Ego ve-
rò, quid, nisi, actis pro honore tam effusè delato gratiis, spondeam
nos affore? ut tot eximiorum hominum convictui, inprimis verò eo,
quod ex conspicienda coràm impletione voti tui haurient oculi nostri,
gaudio fruamur. Precor interim Deum Opt. Max. faxit utrique ve-
strum, quod paratis conjugium, felix faustumque ut sit: Parentique
simul tuo, & tibi, enixè commendo

Mude, in arce, XII. Kal.
Sextileis CIOIOXLIV.

Vobis obstrictissimum

P. C. HÓÓFDIUM.

729. Aan

729.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,
Ridder, Raadt en Resident van haar' Hoogheit van Hessen.

Heere Neeve,

Gelijk ik niet ophoude van U Ed. Gestr. anendan te moeyen, alzoo laat U Ed. Gestr. niet af van zich onvermoeyelijk te toonen in bevorderen van 't geen ik haar, van tijdt tot tijdt, koom vergen. Grooten dank hebbe U Ed. Gestr. voor de kundtschap my gegeven van 't verblijf der Vrouwe Gravinne Weeduwe van Nassou; en voor zoo veele andre wenschelijke tijdingen. Grooter dank zal U Ed. Gestr. winnen, indien 't haar gelieft, gelijk wy hartgrondtlijk bidden, nevens Mèvrouw, U Ed. Gestr. gemaalinne, ons te begunstigen met de eere haarer teegenwoordigheidt op deezen Huize; ende daar toe Mij'n Heer den Fiscaal Graswinkel ende zijner Ed. waarde weederhelfte meede te beweegen: 't welk ik ook op den Heer Barlaeus ernstelijk verzoek, gelijk U Ed. Gestr. op dit zelfste bladt gelieve te zien. *Etenim Amicorum omnia sunt communia* [*Want voor vrienden houdt men niets verboolen.*] Mij'n Huisvrouw zeidt, dat zy zich doodt schaamt, over 't blijven in gebreeke van de eere en goede siere, genooten by den voorzeiden Heere Graswinkel, met eenig bewijs van daatlijke dankbaarheid te erkennen; ende desgelijx de gloorie die 't ons is, zoo meenigmaal en staatelijk van U Ed. Gestr. onthaalt geweest te zijn, zonder 't zelve in 't minste te kunnen verschuldigen. Doch wy leeven op hoope, die U Ed. vervullen kan, met een troostelijk besluit en antwoordt op deezen. In welken toeverlaat zich, van ganschen gemoede, in U Ed. Gestr. beste gunst beveelt,

Heere Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. H O O F T.

730.

Aan CASPAR BARLÆUS,

Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
der stad Amsterdam.

Mij'n Heere,

Dat U Ed. in den Haage oft elders buiten Amsterdam moest zijn, hebben wy wel konnen droomen, houdende U Ed. voor teerlijk om anders ons de eere schuldig te blijven die U Ed. ons belooft hadt te doen met haar bezoek in gezelschap der nieuw gehuwden. Nu quijt U Ed. zich ten minste met een bezoek op zijn grootmeesters, te weeten in schildery; niet van U Ed. uiterlijke gedaante, gelijk zy doen; maar van U Ed. gunste t'onswaarts, die zonder bonte verwen, ons, met een afmaafsel in wit en zwart, vertoont wordt. Waar voor wy Uwer Ed. te meer verplicht zijn, bemerkende dat het gezelschap van zoo veele hooge en doorluchtige heeren niet vermoogen heeft onze geringheidt uit U Ed. gedachtenis te wisschen. De tijdingen, vermeldt in U Ed. wel welkoom schrijven van den achtsten dezer, zijn ons zeer smaakelijk geweest, uitgezeidt het hervallen zijner Hoogheidt in de jicht, die ik vreez' dat haar beletten mogte zoo
zorg-

zorgvuldelijk over alle zaaken te gaan, als haare gewoonte is, en de teegenwoordige gesteltenis der dingen schijnt te vereischen. Belangende 't wijf, 't welk, overgelopen uit het Sas, verklaart dat daarin geen voorraadt van monde voor veertien daagen is: ik wilde, zoo zy op dat zeggen in gevankenis gaat, dat de vyandt zich aan haare verlossing zoo veel liete geleegeen zijn, dat hy, om haar te rantsoenen, de plaats in handen zijner Hoogheit wilde leeveren. Want ik heb geleert, dat, gelijk de uitteerende zieken doorgaands het leeven langer behouden dan men gemeent hadt, alzoo ook de plaats, die men denkt uit te hongeren, de gissing van den belegger gemeinlijk bedriegen: overmits men, ter noodt, zich met het derdendeel der spijs kan onderhouden, die men anders daagelijx gewoon is te verflinden. t'Onzer eerste byeenkoomste verwacht ik uit U Ed. te hooren, oft de Heer van Zuilichem zelf zijne gedichten aan den Heer de Groot heeft gezonden, en wat U Ed. gevoelen is van de twee veirskens daarop te rug gekoomen. Ondertusschen zy U Ed. gebeden, dat haar gelieve, uit onzen naame, den Heer Fiscaal Graswinkel dienstelijk te begroeten, ende nochtans scherpelijk te maanen om voldoening der beloften, waar door zijn Ed. zich verbonden heeft ons de eere van haar verzoek te gunnen, in 't gezelschap van zijner Ed. gemaalinne, voor 't uitgaan des jeegenwoordigen stilstandts van pleiten. Wy vertrouwen dat onze Heer ende Neef van Wikkevoort, nevens de zijne, zich meede daartoe zal vernedren en beleedigen, om eenige daagen in 't vuur, oft het huis ter vensteren uit te werpen. Indien de Heer Crosek zich kan gewaardigen 't getal te vermeerderen, de eere zal des te grooter, en 't spel te volmaakter weezen. De pruimboomen beginnen om lichtenis te roepen, en wy hebben de smaak hunner vruchten van dit jaar al weg. Altijds gelieve U Ed. het nieuwgehuwde paar van Baarle niet te vergeeten; maar te bevorderen dat het zijn aandeel der vreugde meede koomen byleggen. Indien onze dochters, gelijk ik meen, met haare mannen, in den Haage zijn, U Ed. gelieve de zelve, van onzent weege hartlijk te groeten, ende aan vander Perre te zeggen, dat onze Neef Jeronimo Coeimans ons noch in onzekerheidt van den tijdt zijner koomste tot Amsterdam, houdt. Ik hoor U Ed. dunkt my, morren: ziet daar een' fraaye beleeftheid, ik meen speelen te vaaren, en men komt my 't hoofdt breeken met een' weereldt van boodtschappen. Ik bid om vergiffenis van te zondigen op U E. goedertierenheid: hoewel ik U Ed. zoude kunnen verwijzen, dat U Ed. my, met de zelve, en met haare goetwilligheidt in 't bestellen van andre zaaken, die moeyelijker en wigtiger waaren, dus heeft verwent, ende doen vertrouwen, dat ik het niet lichtelijk zulx verkerven kan, oft U Ed. zal altijds in haare beste gunste bewaaren,

Mijn' Heere,

Van den Huize te Muide, den
13 in Oestmaandt 1644.

Uwer Ed.

Onderdaanen dienaar

P. C. Hóóft.

731.

Aan **CONSTANTIJN HUIGENS**,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn' Heere,

TErwijl U Ed. Gestr. daar dondert en blixemt teegens 't Sas, met groove stukken van metaal, dondren en blixemen wyhier, met sijne stukken van kristal, teegens U Ed. Gestr. achteloosheidt in 't stuk van woordthouding aan dit huis, dien d'eere van een bezoek beloofd was, by handtteeken en zeegel. D'een vermeet zich te bewijzen, met den beeker in de handt, dien hy aanneemt daarop uit te vee-gen, dat de windt slechts anderhalf aaz' meer weegt dan U Ed. Gestr. d'Ander wil staande houden met het zelfste geweer, dat U Ed. Gestr. wel drie aazen lichter is. De derde drijft, tot naadeel van U Ed. Gestr. dat het noch veel meer scheelt: ende voegt 'er by, noit tot noch toe gelooft te hebben, dat 'er ydel in de natuur was; maar dat hy nu, overtuigt door ondervinding, het teegendeel bekennen moet, houdende U Ed. Gestr. voor 't ydel. Elk wat verzacht, door 't drinken van den Nectar, ons geschonken in U Ed. Gestr. laatst uitgekoomen gedichten, bidt daarentusschen voor U Ed. Gestr. bekeering; ende maakt beurtelinx daar op, gelijk t'effens op haarebehoudenis, en den ondergang van 't Sas, een versch vat van drie mutskens leedig. Ach mogte dat leedige wat helpen, om U Ed. Gestr. eens zoo leedig te maaken, dat zy zich quaame tebeleedigen tot voldoen van haare beloften! dat waare om op te vullen met vreugde,

Mijn' Heere,

Uwer Ed. Gestr.

Ootmoedigste dieners en dieneressen

Van den Hulze te Muide, den
30 van Oestmaandt 1644.

Leonora Hellemans. Tesselschade Roemers.
P. C. Hóóft. T. Graswinkel. C. Barlaeus.

732.

Aan **JOACHIM VAN WIKKEVOORT**,
Ridder, Raadt en Resident van haar' Hoogheit van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

IK heb onlanx eenen brief van den Heere Barlaeus ontfangen: maar zoo spaade, dat ik achte dat mijn antwoordt zijn Ed. in den Haage niet zoude kunnen vinden; alzoo dezelve meende op heeden t'huis te weezen. Nu is my yets voorgekoomen, waaraf ik mijn' huisvrouw op 't spoedigste heb te verwittigen: ende gaat heeden nocht schuit nocht boode op Rotterdam van hier. Dies ben benoodigt U Ed. Gestr. moeielijk te vallen met verzoek, dat d'ingelooten by d'eerste gelegenheidt van daar mooge voort bestelt worden. Men strooit hier uit, dat in Engelandt zoude stilstandt van waapenen geslooten zijn, tusschen den Koning ende 't Parlement. Doch mijn zwaager Pergens heeft des geen' kundtschap, ende zeide my gister avondt, dat de boode noch niet was aangekoomen. U Ed. Gestr. te willen onderhouden met andre nieuwmaaren, waare water in zee draagen. Eene kan ik niet verzwijgen; te weeten, dat ik op den laatsten tijdt, mijner koortse gewoon, haar niet vernoomen heb. Indien zy dien zin behoudt,

Z z z

en-

ende t'avondt ook achter blijft, zoo hoop ik dat ons eerlang de eere van 't verzoek van U Ed. Gestr., gelijk van den Heere van Zuilichem, zal moogen gebeuren: aan welke ik my op 't vurigste gebiede, wenshende U Ed. Gestr. samt Mèvrourwe, U Ed. Gestr. gemaalinne, met U Ed. Gestr. oorlof, in dit nieuwe, ende veele volgende jaaren, de volkoomenheidt van haare deugdtzaame begeerten, gelijk 't betaamt,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den 7 van
Louvmaandt 1645.

Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar

P. C. Hóóft.

733.

Aan den zelven.

Heere Neeve,

NAa dat ik op eergister aan U Ed. Gestr. geschreeven had, met verzoek, dat een ingeslooten aan mijn' Huisvrouw op Rotterdam bestelt wierde, dewijl op dien dag geen boode van hier derwaarts ging, quam de Heer Barlaeus my leeveren U Ed. Gestr. wel aangenaamen van den 6 deezer. De rijkdom van stoffe daarin vervaat, en 't maaxel van stijl, waarmede die vertoont wordt, zullen my, die nochte teegens 't eene, nocht teegens 't ander op mag, verschoonen vandaarna te trachten. Noopende de zaak haarer Exellentie van Nassau; ik heb daaraf op gister in 't breede met mijn schoonbroeder Hasselaar gesproken, ende hem van zelf genoeg geneegen gevonden, omme voor zijn deel het beste daarin te doen, gelijk hy met der daadt ook zeidt beweezen te hebben. Want hy heeft tweemaal daaroever uit den Haage, met woorden van goeden yver, herwaarts aan de Heeren Burgermeesteren en zijne Amptgenooten geschreeven, ende zoo veel te weege gebracht, dat hunne E. E. het stuk in de Vroedtschap hebben voorgedragen. Maar 't zelve werdt aldaar zoo verre geworpen, dat zy op naader aanstending van mijnen schoonbroeder, ten einde de zaak andermaal in de Vroedtschap gebracht wierde, daartoe niet hebben kunnen verstaan. Wat verzachting hierin nu met der tijdt zoude moogen voorvallen, is onzeeker: maar wel gewis, dat zijn' E. by geene bequaame geleegenheidt zal naalaaten alles by te brengen wat in zijne magt is, om aan haare Exellentie te betoonen dat hy, zoo ten aanzien van de zelve, als van zijne Hoogheit, die allen leeden van Hollandt de zaak zeer ernstelijk heeft aanbevoelen, tracht haar alle genoeg te geeven. Daarentusschen is zijn, gelijk ook mijn dienstig verzoek, dat U E. eens gelieve te spreken met den Commis van de Financie van Zanten, Oom van wijlen onzen neeve Cornelis van der Meer z. g. omme uit hem te verstaan, hoe de weduwe, onze nicht van der Meer, noch een goede somme van Penningen ten achteren is aan Mèvrourwe de Graavinne voorzeidt: ende dienvolgens haar Exellentie onderdienstelijk te bidden, dat haare Exellentie gelieve gedient te zijn met te koomen tot vereffening van reekeninge met den voorzeiden van Zanten, uit naame onzer voorzeide nichte, zonder dat haar noodig zy daaromme eenige moeite van proces te draagen. 't Welk ons tot eeuwigen dienst haarer Excellentie zal verplichten. Den ingeslooten bid ik U Ed. Gestr. weeder te doen bestellen op Rotterdam, ende blijf

Heere Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den 9 van
Louvmaandt 1645

Ootmoedigste, onderdaanste dienaar

P. C. Hóóft.

734. Aan

734.

Aan **CONSTANTIÏN HUIGENS**,
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn' Heere,

DE boodtschap, my vertrouwt by U Ed. Gestr. schrijven van den tienden deezer, 't welk my niet voor den elfden in den avond ter handt quam, heb ik betracht met eenen yver zoo groot als de eere is, die my daaraan geschiedt, dat zijn Hoogheidt zich gewaardigt mijne geringheidt goetd te kennen tot eenigen haaren dienst. Mijn Neef de Wachtmeester heeft, met bewijs van zonderlinge gewilligheidt, den last aangenoomen, en daatlijk begoft zich daarin met alle vlijtheid te quijten. Ik zelf ook, denkende niet te misdoen met den eenen en den andren vertrouwden vriendt aan te spreken, heb uit eenen Oudtbürgermeester verstaan, dat het raadtzaam waare te verzoeken (gelijk ik doe by een brief nevens deezen) op mijnen Schoonbroeder den Bürgermeester Hasselaar, die althans ter dagvaart is, dat hem gelieve aan zijne amptgenooten te schrijven, ten einde de Vroedtschap, over de zaak van Mèvrout de Graavinne van Nassau, ten tweedemaal vergaadt worde. Daarentusschen, gemerkt van wat gevolg de voorstemmen in een' zaameninge zijn, ende dat de Heer Schout Grootenhuis (by onvermoogenheidt van andren uit ouderdoom) gemeinlijk d'eerste is in 't uiten zijns gevoelens op den voorstel van Bürgermeesteren; zoo geef ik U Ed. Gestr. te bedenken, oft een letterken van U Ed. Gestr. aan hem, die noch maagschap met haar van weege zijner eerste huisvrouw reekent, niet wel goede vrucht konde doen. Ik zoude mijnen neeven Bürgermeester de Graaf en Scheepen Cocq geirne de billijkheidt der voorzeide zaake ingescherpt, ende de weldaaden erinnert hebben, waar door zy aan zijn Hoogheit al tijds moeten verbonden blijven: maar alzo zy meede na den Haage gereist zijn, kan ik nocht by hen, nocht yemandt hunner hier in de Vroedtschap yet goetd uitwerken. Indien U Ed. Gestr. geneegen is te weeten, wat voordeezen in dit stuk door mijnen gemelden schoonbroeder, den Bürgermeester Hasselaar, gedaan is; mijn' Heer ende Neef van Wikkevoort zal U Ed. Gestr. dies kunnen berichting geeven, gelijk ook van den staat mijner gezondheid; want de tijdt verbiedt my yets meer te zeggen, dan dat ik niet alleenlijk in 't beneirstigen van boodtschappen, die uit zoo hoog eenen naame koomen, maar in de geene die U Ed. Gestr. in bezonder betreffen, hoop te betoonen, dat ik ben om al tijds te blijven,

Mijn' Heere,

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den 13 van
Louwmaandt 1645.

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar

P. C. H O O F T.

735.

Aan **JOACHIM VAN WIKKEVOORT**,
Ridder, Raadt en Resident van haar' Hoogheit van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

DIt is een uitstorting van zeeke blijdschap in de schoot uwer Ed. Gestrengheit, die (zoo wy vertrouwen) dezelve niet op d'aarde

Z z z 2

zal

zal laten vallen, zonder haar deel daaraan te genieten. Onze dochter van der Meide, is door de genaade Godts, op den 2 deezer maandt, verloft van een jonge dochter, ontrent elf uuren in der nacht. De tijding kreegen wy t'Amsterdam, op den 4, naamlijk eergister na den middag, ende hebben ons dies weege zulx herwaarts gespoeit, dat wy 't hier op gister avondt, ontrent zeevenen aanbragten; vindende, zoo moeder als vrucht, in gewenschte gesteltenis naar den tijdt. De plegtigheid van den doop, waar over ik te staan heb, zal my een dag oft drie verplichten hier te blijven. Ende zoo ik, oft mijn schoonzoon daarentusschen mogten goet weezen om U Ed. Gestr. eenigen dienst te doen, 't zal ons een tweede vreugde zijn, te moogen vereert worden met de geboden van U Ed. Gestr., aan de welke, samt aan Mèvrrouwe U Ed. Gestr. waarde helfte, die wy by U Ed. oorlof de handt ootmoedelijk kussen, zich in gunste op 't hartlijkste beveelen de moeder, de grootmoeder, de vaader van de nieuw geboore dochter, ende,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Te Rotterdam, den 6 van
Sprokkelmaandt 1645

Onderdaanste, ootmoedigste dienaar ende Neef,

P. C. Hóóft.

736.

Aan den zelven.

Mijn' Heere ende Neeve,

IK blijf U Ed. Gestr. grooten dank schuldig, niet alleenlijk voor 't goet onthaal, dat ik t'haaren huize, maar ook voor 't geene ik op de reize genooten heb, door de leening van den beeren zak, die hierby te rugge keert. By den ingeslooten verwittig ik den Heer van Zuilichem van 't geene hier is omgegaan in de zaake van Mèvrrouwe de Graavinne van Nassau. My is leedt dat dezelve zaak niet zulx is uitgevallen als ik wel gehoopt had, ende zal lief zijn, dat U Ed. Gestr. daarom niet laate my in andre te werk te stellen, vereerende met U Ed. Gestr. geboden,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Ylends, t'Amsterdam, den 20
van Sprokkelmaandt 1645.

Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar

P. C. Hóóft.

737.

Aan **CONSTANTIJN HUIGENS,**
Ridder, Heer van Zuilichem, Geheimschrijver des Prinssen
van Oranjen.

Mijn' Heere,

NAa dat my, op donderdaags avondt het geluk van U Ed. Gestr. zoo ter geheimschrijverye, als t'haaren huize, te vinden, onstaan was, brak het ook vrijdaags morgen, mits noodig aanspreken van zeekeren Raadtsheere, mijnen toeleg van U Ed. Gestr. te koomen bedanken, voor al de eere en goede siere van haar genooten, ende haar mijnen geringen dienst aan te bieden. Derhalven is deeze om dien plicht te pleegen, ende U Ed. Gestr. met een te verwittigen van 't geen zich hier in de zaake van Mèvrrouwe de Graavinne Weduwe van Nassau heeft toegedraagen. Mijn schoonbroeder Hasselaar dan, heeft eindt-

eindtlijk uitgewrocht, dat de gemelde zaak weeder in de Vroedschap gebragt is: maar ('t zijnen ende mijnen leedtweezen) zonder vrucht; alzoo hy van zijne Meedeburgermeesteren niet naar zijn' wensch werdt ingevolgt. Waarover ik geen andre hoop zie, dan dat indien d'andre leeden beeter geneegenheid tot vernoeging van haare Genaade toonen, Amsterdam, om niet alleen den ondank der weigering te draagen, tot eenige reklijkheid mogte gebragt worden. Ik vertrouw, hoewel het my met het volvoeren deezer zaake, die ik mijnen Schoonzoon van der Meide ook hooglijk heb aanbevoelen, ontschooten is, dat U Ed. Gestr. daarom niet laten zal, in alle gelegenheden met de eere haarder gebooden te erkennen,

Mijn' Heere, voor

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den 20 van
Sprokkelmaandt 1645.

Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar

P. C. H O O F T.

738.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,

Ridder, Raadt en Resident van haar' Hoogheit van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

IK hoope dat U Ed. Gestr. over acht daagen den beeren zak, nevens mijn dankzegging voor de eere ende goede siere, genooten by U Ed. Gestr., wel zal ontfangen hebben. Nu is deeze om aan U Ed. Gestr. te richten het nevensgaande afschrift, getoogen uit eenen brief, die, hoewel geschreeven uit Rotterdam den 23 deezer maandt, my eerst gister ter handt quam. U Ed. Gestr. gelieve 't zelve te vertoonen aan Joffrouwe Tesselschaa, op dat haare E. ziende dat de Heere Barlaeus van die waaren is, die ter greepe weg gaan, ende daar veele handen naa strekken, zich niet al te kostelijk houde, maar toetaste, oft gaape, indien hy haar pap biedt. Maar het dient verhoelen gehouden voor zijn E. op dat hy zich niet bezondige in ydele gloorie, ende al te spijtig worde, als zijnde begeert van *Vidua Regis* [Konings Weduwe] want die naam wordt in het Duitsch van den brief uitgedrukt. Dat de gemelde Joffrouw in den Haage is, heb ik uit zijn E. verstaan, ende heeden uit zijn gezin, dat hy haar op eergister gevolgt is: wel buiten mijn' gissing, alzoo hy my gezeidt hadt, zich tot de reize niet te kunnen beleedigen. Ik geef' U Ed. Gestr. te denken, oft dit rondeljk gehandelt is teegens eenen vriendt, dat zijn E. alzoo ter sluik vertrekt, zonder my een woordt daaraf te zeggen: ende oft de min groot is die zijn' E. zoo verblindt, dat hy waant te ontveinzen een' heele Haagsche reize. Wen zijn volk die verzweegen hadde; zoo zoude de deur der Doorluchtige Schoole immers daar afklappen. Deeze dubbelheidt van my zoo te bedriegen, waare stofs genoeg voor eenen Fransman tot een Duel. Maar ik ben zoo heet niet gebaakert, ende naader aan den Duitschen kant; zoo dat ik, indien zijn E. 't kraakel aldaar met U E. Gestr. wil afdrinken, daar niet teegen heb. Maar daar moest een zwaare beeker op staan: ten minste een roemer, gesneden van Roemers dochter: op welker gezondheid de wijn zoo wel smaaken zal, als op een stuk groene kaas. Ik dar vertrouwen, dat haar Ed., de Heer van Zuilichem, U Ed. Gestr., ende al het gezelschap, waaraan ik my wel dienstelijk gebiede, geen' zwaarigheid zullen vinden in den pais, tusschen zijn' E. ende my, op die wijze te

Zzz 3

maa-

maaken. *Beati pacifici* [zaalig zijn de vreedemaakers.] Zoo U E. niet den Heemel juist, zy zullen 'er ten minste een' vroolijken dag oft avondt meê winnen, ende ik daaraan mijn deel hebben naar den geest. Dus verre jok: maar dit is ernst, dat ik ben ende blijf,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den 27 van
Sprokkelmaandt 1645.

Ootmoedige, onderdaane dienaar

P. C. Hóóft.

739.

Aan CONRADUS GODDÆUS,
Predikant tot Vaassen op de Veluwe.

Eerwaardige, hooggeleerde, welwijze Heere,

Gelijk U E. geen' zijde spint by 't vergelden eener geringe gifte met zoo uitbundig een' geneegenheidt t'mywaarts: alzo zal U E. by dit kooperen Duitsch; overgemaakt in betaaling van U E. gouden Latijn, niet alleenlijk niet aan den wissel winnen, maar verre aan 't kortste eindt blijven. Zoo groot een getuigenis, als U E. van mijne schriften geeft, hoewel ik het meer uit zucht dan uitoordeelgesprooten waan, laat my daarom niet lief te weezen: dewijl men 't verwerken, zelfs der minste plaatse, in de gunst van mannen zoo uitmuntende in vernuft en geleertheit als Uwer E. gelijken, niet voor de minste eere moet reekenen. My genoegende met deeze, zend' ik, zonder voor afslag mijner achtbaarheid by U E. (indien daar eenige is) te vreezen, de nieuwe vrucht van onzen hoogstvliegenden geest, die zich gewaardigt heeft mijner huisvrouw zoo een krans op de kruin te planten. Het overvoeren van dit pak dar ik den Heere Franciscus Martinus vergen: die neevens U Ed. tot een bewijs dient, dat het den doornen van dat gewest aan magt mangelt om de roozelaars te verftikken. Dank hebbe U E. die my toegang ter kennisse van zoo waardig een' persoon heeft geopent; wien mijn' wensch wel waare dat ik meer vrundtschaps hadde kunnen betoonen. Ende indien het gebeurde, dat U E. geliefde ook eenen van slechter verdienste my aan te beveelen, ik zoude hoopen te doen blijken, dat deeze pen last van een oprecht hart heeft, omme my te teekenen,

Eerwaardige, hooggeleerde, welwijze Heere,

U E.

T'Amsterdam, den zevenden
in Lentemaant 1645.

Ganschtoegedaanen, dienstwilligen

P. C. Hóóft.

740.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,
Ridder, Raadt en Resident van haar' Hoogheit van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

Hoewel ik my ontzie 't beloop uwer beezigheidt te breeken, met buitentijdige aanspraak: zoo bekoort my nochtans mijn' Eeva met haar ooft, dat zy meint maar tien daagen van den boom geweest te zijn, tot schrijven van deezen brief, om 't zelve aan U Ed. Gestr. te richten, nevens haare en mijne onderdienstige gebiedenissen aan U E. Gestr., samt, met haaren oorlof, aan Mēvrouwe, U Ed. Gestr. waarde helfte, ende voorts aan de Heeren van Zuilichem en Graswinkel; met vuurige beede, dat U Ed. Gestr. als noch eens gelieve te proeven;

oft

oft hunne Ed. Geftr. een klein fliipken uit haaren koftelijken tijdt zouden weeten te fcheuren, om het aan een' herwaarts reize te befteeden, nevens U Ed. Geftr. en d'andre, die zich daartoe by handtteiken en zeegel verbonden hebben. Welke eere een' ftrik te meer zal zijn aan de verbinteniffen, waaruit zich nemmer te redden ziet,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Geftr.

T'Amftterdam, den 1 van
Grasmaandt 1645.

Onderdaanfte, ootmoedigfte dienaar

P. C. H O O F T.

741.

Aan den zelven.

Mijn' Heere ende Neeve,

't **W**As over middag als ik U Ed. zeer aangenaamen van gister ont-
fing. Sint heeft my zeeker bezoek een wijl opgehouden: zulx ik den zelven en de Fransche tijdingen niet heb kunnen uitleezen, dan op deeze ftonde, dat de laaste fchuit op Haarlem afvaart. By welke ik hoope dat deeze mijne noch zal voortraaken, om U Ed. Geftr. zoo merklijke nieuwmaaren, waaruit ik zonderlinge geneugt gefchept, en eenige punten aangeteekent heb, op 't fpoedigfte weeder toe te brengen. Hier komt men my zeggen, dat de klok zeeven flaat: zulx deeze tot op morgen, t'mijnen leedtweezen, vertoeven moet: ende my wat tijds overschiet, om U Ed. Geftr. te bedanken voor den onverdienden dank dien 't haar gelieft ons toe te fchrijven, om 't zeinden van een weinig fruits; en met een te zeggen, dat het herroepen van den Heer de Groot uit Vrankrijk naar Zweeden, my wel een donderslag in 't oor is. Evenwel, niet teegenftaande, dat dit het eerst is, 't welk my daaraf verkundtschapt werdt, het komt my niet gansch onverwacht voor: doch doet my daarom niet te min wee. Het zeinden van dien andren perfoon, om den krijg teegen Deenemark te verſchoonen, was veelen al een' galg in 't oog. En ik heb meenigmaals geducht, dat *zijn Ed. fchrijven, dat de Paus de Antichrift niet weezen zoude, niet ten beſte geduidt zoude worden by luiden, die hem, van over hondert jaaren, dien tijtel met voorbedachten raadt hebben toegeëigent.* Ik verzeeker my ook, dat zijn Ed. niet gefaalt heeft haare reekening daar op te maaken, en andre weegen genoeg weet om haare Fortuin ſtaande te houden. *Maar ik twijfel al grootlijx, oft het zijn Ed. geraaden zy zich naa dat Rijk te begeeven.* Want als het eens begint in de Hooven te haaperen, zoo behoeft men, gelijk U Ed. Geftr. beeter dan ik weet, wel goede yſſpooren, om zich op de been te houden. En de vreeze dat de dienſt zijner Ed. in eenigen andren ſtaat, tot ondienſt van den Zweedtschen gedyen mogte, zoude, mijns bedunkens, lichtlijk yets euvels uitwerken. Verſcheide Vrienden zijner Ed. wenſchten wel, dat alle pennen, in 't verhandelen dier ſtoffe, zijner Ed. geweigert hadden inkt te geeven. De mijne kan des nemmermeer genoeg geeven, om uit te drukken, in wat eere en achting de wijsheid en heusheidt uwer Ed. Geftr. ſtaan,

Mijn' Heere ende Neeve, by

Uwer Ed. Geftr.

Gefchreeven t'Amftterdam, den
4 van Grasmaandt. Hier ge-
houden tot op den 5. 1645.

Onderdaanſten, verplichtſten dienaar

P. C. H O O F T.

Aan TESSELSCHADE ROEMERS.

Mejoffrouwe,

U E. brief, laatst ontfangen, mag ik wel godlijk noemen; eerstlijk om dat hy naa eeuwige vriendschap smaakt; daarna, om de heemelsche geestigheid der invallen, die hy behelst; en eindtlijk, om dat hy, gelijk de Gooden, altydts eeven jong zal blijven, dewijl hy geenerley merk draagt van den dag zijner geboorte. Ende, aangezien hy doch niet oudt worden kan, zoo heb ik te min geschreumt hem een' wijlonbeantwoordt te laten, en ter tijdt toe dat ik den Heere Barlæus zoude gesproken hebben, om te hooren oft zijn Ed. eenige kennis hadde aan 't gedicht van Vastaardt, dat in U Ed. veirzen schijnt het smalle weeuwenlof genoemd te worden. Want, zonder 't zelve gezien, oft den zin van dien verstaan te hebben, wist ik nocht dien tijtel, nochte den naam *byzit* wel t'huis te brengen. Nu is zijn Ed. het eerst in ontrent acht daagen ('t welk zelden gebeurt) my op gister koomen bezoeken: maar weet van 't voorzeide gedicht van Vastaardt meer niet dan ik. Dies moeten wy in den droom blijven, tot dat U E. gelieve ons 't zelve toe te zeinden. Ik verbly my in den opgang van de nieuwe zon der Poezye, waaraf U E. vermaan maakt, ende dank dat geestig paar, voor dat hun gelieft heeft my daar meê te bedenken. Mijn' dochter Christina is noch tot Rotterdam, van waar zy haare zuster Zuzanna verloft heeft. Ik weet niet hoe men haar van de nieuwe vrucht, die mijn' huisvrouw oudt maakt, zal kunnen afscheuren. Want haar' hoogste weelde schijnt schier te bestaan in weldoen aan jonge kindren. Daarentusschen zal zy, zoo ik iet op haar vermag, niet laten, onder andre vrundtlijkheeden, Joffrouwe U E. dochter met schrijven te behaagen, indien haare Ed. daar meede vermaakt is, ende niet schuw van weerschrijven. Want, gelijk U E. weet, de eene min brengt d'ander' in. Voor my, ik hoop U E. nimmermeer oorzaak te geeven tot zwakking van 't vertrouwen dat U E. stelt op de geduurigheidt en vuurigheidt der vrundtschappe, U E. toegedraagen,

Mejoffrouwe, van

U E.

T'Amsterdam, den zesden
in Grasmaandt, 1645.*Verplichtsten, dienstwilligsten*

P. C. Hóóft.

Aan G E E R A R T P A A U W,

Ridder, Rentmeester van d'Espargne der Graaflijkheid
van Hollandt.

Mijn Heere,

OP den 10 deezer verwittigde my de Schout van Naarden, dat zee-ker schip, eensdeels verbrandt, en alzoos los geraakt van ontrent Eedam, was vervolgt en gebragt aan de kust van Goeilandt, door luiden, die daar aan zochten eenig bergloon te verdienen: dat hy 't zelve met de goederen, daarin oft by gevonden, hadt in bewaarende handt genoomen; ende de Schipper nevens eenen van de Reeders gekoomen tot Naarden, met behoorlijk blijk van den eigendoom, verzoek
dee.

deeden om 't geene hun gerechtelijk toequam ontslaagen te hebben. Ik heb hem geantwoordt, dewijl dit geen onbekeert goet, nochte van onzekere eigendom was, dat hy 't zelve, in kennisse van Scheepenen en onder goede borgtogt nochtans, aan de eigenaars wel mogte laten volgen. Maar uit naader schrijven van den zelve Schout verneem ik, dat Gerrit Van der Zoest, Onderschout in 's Graavenlandt, uit kracht van Commissie, die hy zeidt van U Ed. te hebben, op gister het zelve schip ende goet op nieuw in arrest heeft genoomen. Daar op heb ik den voorzeiden Schout weeder geantwoordt, dat hy, indien Van der Zoest Commissie van U Ed. toonen kan, hem met de zaake heeft te laten worden. Van al 't welke ik raadtzaam gevonden heb U Ed. by deezen kundtschap te geeven, ende, met een, aan U Ed. samt Mijnen Heere ende Mèvrouw U Ed. ouders, te doen de schuldige dienst-ende eer-biedenis,

Mijn' Heere, van

T'Amsterdam, den
12 April 1645.

Uwer Ed.
Ganschdienstwilligen dienaar

P. C. H O O F T.

744.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,
Ridder, Raadt en Resident van haar' Hoogheit van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

AL de deugdt der smaake en reuke van 't Spaansche fruit krijgen zy alleenlijk uit kracht van U Ed. Gestr. oneindlijke heusheid: ende is echter dezelve niet bezonders, ten aanzien van de geur die 't papier uwer Ed. Gestr. uitaasemt. Wen ik het met goudt wilde opweegen, dit bekoorlijk metaal zoude, in mijnen zin, verre te laag leggen: zoo vind ik my opgetoogen van 't gewigt der dingen, vernoomen in die nieuwmaaren. Ik zoude wel wenschen die met gelijke munte te moogen betaalen: maar 't waare druppelen waaters in de zee draagen. Dies moet ik het by de dankzegging, naar d'ouwde gewoonte, laten: ende dat althans te meer, mits mijn zoongaat, naar Schools gebruik, om een' Reede in de kerke te doen, nevens andre jonge borsten, die beneden hem zitten: zoo dat zijne deerste beurte heeft te weezen. De Heer Barlaeus komt my verzelschappen, om deeze Ciceroos te hooren: ende denkt op morgen niet verre te weezen van U Ed. Gestr., in wiens beste gunste zich van ganschen gemoede beveelt,

Mijn' Heere ende Neeve,

T'Amsterdam, den 13 van
Grasmaandt 1645.

Uwer Ed. Gestr.
Verplichtste, onderdaanste dienaar

P. C. H O O F T.

Deeze waare gister avondt al afgeveirdigt geweest, hadde de Heer Secretaris Nieuwpoort van Utrecht het niet belet met de eere van een bezoek. Want mijn honger, naa 't leezen van 't geen uit U Ed. Gestr. handen komt, heeft geen geduldt om te toeven: ende ik kon de giffing wel maaken, dat het aldaar aan geene vrienden ontbreekt, die geirne meede aan een kant zouden lekken. Het wachten naa den Heer Barlaeus laat deezen wat langer vallen dan ik

Aaaa

ge-

gemeent had. Maar, daar komt zijn Ed., en doet'er my uitscheiden, met onzer beiden hartgrondlijke gebiedenis.

745.

Aan den zelven.

Mijn' Heere ende Neeve,

GEbrek van stoffe, ende U Ed. Gestr. begeerte, dat ik de schuldige bedankingen achter laate, verbieden my, by deezen yets meer te zeggen, dan, dat, nevens mijn' Huisvrouw, ik eerbiedelijk, met toelaating van U Ed. Gestr. beste gunste, gelijk meede in die van den Heere Barlaeus, van heelen heeten harte beveel,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

T'Amsterdam, den 17 van
Grasmaandt 1645.

Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar

P. C. Hóóft.

De Fransche tijdingen, ontfangen by U Ed. Gestr. schrijven van den 15 deezer, doch niet voor heeden op middag, keeren hier in te rugge.

746.

Aan G E E R A R T P A A U W,

Ridder, Rentmeester van d'Espargne der Graaflijkheid van Hollandt.

Mijn' Heere,

VOor de communicatie, my aangeboden by U Ed. schrijven van den 14 deezer, bedank ik U Ed. hooglijk, zonder nochtans geneegen te zijn, omme my met zaaken van 't beroep uwer Ed. (naardien de zelve eenen substituit in mijnen quartiere heeft) vorder te bemoeien, dan dat ik, wanneer my yets voorkomt, dat d'Espargne aangaat, U Ed. volgens mijnne instructie des zal verwittigen, ende vermaan daaraf in mijnne rekeningen maaken: 't en waare dat de dienst van de Graaflijkheid, oft van U Ed., yets meer van my quaame te vereischen. Belangende den Schout van Naarden, die ontkent wel expresselijk d'ontuchtige ende irreverentste woorden, verhaalt in den brief van Gerrit Van der Zoest, ooyt gesproken, ja gedacht te hebben: maar niet dat hy, geirriteert door calumnies en spijtig spreken van den zelven Van der Zoest, wiens commissie hy niet gezien hadt, tot eenige haastige woorden is vervoert; zich hoedende nochtans van yet te zeggen, dat teegens de waarheid streedt. Indien nu Van der Zoest het contrarie weet te bewijzen, ende U Ed. goet vindt klachte daar over te doen, mijn' meening is geenzins den voorzeiden Schout (hoewel hy my door eenigen der notabelste Regenten van Naarden, als de bequaamste persoon hunner stede tot dat ampt, is aangepreezen) in zijn ongelijk te verdaadigen: maar veel meer te betoonen, dat ik ben ende blijf, met eerbiedige groetenis,

Mijn' Heere,

Uwer Ed.

T'Amsterdam, den 18
April 1645.

Dienstwillige dienaar

P. C. Hóóft.

747. Aan

747.

Aan C A S P A R B A R L Æ U S,

Professor der Philosophie in de Doorluchtige Schoole
der stad Amsterdam.*Mijn Heere,*

MAg men niet wel zeggen, 't is den luiden niet aan te zien? Wie zoude gedroomt hebben dat die Predikant *, laastmaals met U E. en den Heere Poirier, 't mijnent ten eeten geweest, toegang ten heiligdoome der zanggodinnen gehadt hadde? Daarentusschen zeindt hy my dit gedicht, waar in ik veele aardige slaagen en schranderheden speur, die my doen gelooven, dat hy voor geen en van onze Duitsche Rijmers (ik zonder altijdts den Heer van Zuilichem uit) zouw behoeven te wijken, wen het hem lustte zijnen geest aan de Poëzy te koste te leggen. Vondel heeft een veirs gemaakt op 't wonder, waar af de Heilige Stee haaren naam draagt: en laat het openbaarlijk voor de boekwinkels ten toon hangen, gelijk de voorvechters de messen in de luifen steeken, om de oogen van de verbygangers te tergen, als met zeggen, wie 't hart heeft, pluike. My deert des mans, die geen dings eerder moede schijnt te worden, dan der ruste. 't Schijnt dat hy noch 300 guldens in kasse moet hebben, die hem dreigen de keel af te bijten. Noch weet ik niet oft het hem niet wel dierder mogte koomen te staan; ende d'een' oft d'ander heetharsen, by ontijde, de handen aan hem schenden, denkende dat'er niet een haan naa kraayen zoude. Dit spel, immers, maakt zulke een brabbeling in de wacht, dat'er alle daags nieuwe krabbeling uit rijft. Ik zend hier by een paar staaltjens, niet de fijnste die ik gezien heb, maar die ik althans bekoomen kan; want dit tuig gaat ter greep weg: in den Haage wel wat anders om; en U E. in grasduinen van nieuwe tijdin- gen. De laatste, van daar gekreegen op den zeventienden deezer, zond ik, dien zelven avondt, te rugge aan Heere ende Neeve van Wikkevoort. U E. gelieve aan zijn' Ed. Gestr. samt Mevrouw onze welwaarde nichte, uit onzen naame, te doen de ootmoedige gebiedenissen, die hier aan U E. gedaan worden, met hartlijke groetenis,

* *Franciscus
Martinius,
Predikant
tot Epe op de
Veluwe.*

Mijn Heere, van

Uwer E.

T'Amsterdam, den 20 van
Grasmaandt 1645.

Onderdaanen dienaar

P. C. H O O F T.

748.

Aan C O R N E L I S D E G R A A F F,

Vryheere van Polsbroek, oudt Burgermeester en Raadt der
stad Amsterdam, Raadt Gecommitteert der Grootmog.

Heeren Staaten van Hollandt en Westvrieslandt.

Mijn Heere ende Neeve,

Burgermeesteren van Weesp, staande, mits 't overlijden van den Majoor oft Wachtmeester aldaar, om te verzoeken aan 't Collegie der Edele Mogende Heeren Gecommitteerde Raaden, dat zijn' plaats met eenen andren bequaamen persoon mogte worden bekleedt, hebben goet gevonden, daar toe aan hunne Edele Mog. voor te draagen Dirk Simonszoon van Eik. Deez' bedienende van mijnent weege de

Schoutampten van Weesp ende Weesperkerspel, heeft zich etlijke jaaren zulks daar in gedraagen, dat ik, niet min teraanstendinge van mijn' eige geneegenheidt, dan van hem, wel vrundtlijk koom verzoeken by deezen, dat U Ed. gelieve de beste handt aan 't vorderen van zijnen persoon tot het wachtmeesterschap te houden. Hy is een man van gereegelden wandel, gemaatigt in 't stuk van den Godtsdienst, zorgvuldig en getrouw in 't waarneemen van zijn beroep, ende, in 't kort, zoodaanig, dat men, mijns gevoelens, in heel Weesp, geen bequaamer zoude kunnen opspeuren. Welke waarheidt, ik U Ed. bid te gelooven; ende immers zoo vastelijk deeze, dat ik, die my op 'teerbiedigste in de goede gunste van U Ed., samt Mēvrouwe onze welwaarde nichte, beveel, by alle gelegenheidt wensch te doen blijken, hoe zeer ik tracht naa de eere van my oprechtelijk te moogen teekenen,

Mijn Heer ende Neeve,

Uwer Ed.

Van den Huize te Muide, den 25
van Bloecimaandt, 1645.

Toegedaansten, dienstwilligsten neef

P. C. Hóóft.

749

Aan GEORG DOUBLET,

Raadsheer in den Hoogen Raade.

Mijn Heere,

Mijn ellendig gaan, zitten, en leggen, eerst etlijke maanden aan de vierdendaagsche koorts, die ook niet liet de grenzen haares rijx t'overtreeden, en op de tusschen loopende uren scherpelijk met den staart te steeken; daarnaa veele weeken aan 't fleeresijn in de voeten en slinkerhandt, die noch op haaren plicht niet past; hebben my eenen schoonen tijdt t'onbruik gemaakt. Een verdriet, dies te grooter, om dat ik niet zag de stoffe, vervaat in de papieren my verstrekt van U Ed., af te handelen in mijn schrijven, zonder haar' heusheidt en lang gedult veel te veel te vergen. Dit beken ik reedts geschiedt te zijn, smeeke om vergiffenis, ende zend, met hartgrondige dankzegging, de vertrouwde panden hier nevens over; hoopende my met eenige gedenkenissen, daar uit getoogen, voortaan te behelpen, oft, daar zy niet mogten toereiken, verlos tot nieuwe naazigt ten huize van U Ed. te verwerven. By zeekeren brief, te behandigen, door mijnen schoon-zoon van der Meide, aan mijnen Heere Reigersberg, bid ik zijn Ed. gelijk U Ed. by deezen, dat haar gelieve, aan d'afveirdiging van twee zaaken, hangende voor den Hoogen Raade, d'ene van groot, d'andere van zeer klein belang, de beste handt te houden. 't Welk ik zal houden voor een toetsaan van U Ed. aan my, om te moogen voeren den zoo hoogen als waarachtigen tijtel,

Mijn Heere, van

Uwer Ed.

T'Amsterdam, den 21 in
Zoomermaandt 1645.

Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar

P. C. Hóóft.

Aan NICOLAAS VAN REIGERSBERGE,

Raadtsheer in den Hoogen Raade.

Mijn' Heere,

ALs U Ed. zich laatstmaals gewaardigde my met haar verzoek te vereeren, liet haare heusheidt zich niet genoeg zijn my die enkele gunst te bewijzen, zonder belofte van noch een' andre, bestaande in 't uitwerken dat kortelinx een dag zoude gestelt worden, om op nieuw een' proeve te doen, oft het geschil tusschen ons en onzen Neef Sohier, oft zijnen Schoonvader Coemans, door de achtbaarheid van U Ed. en van mijnen Heer de Jong haaren Amptgenoot, te beslechten ware. U Ed. vergeeve my de vrymoedigheidt, van, by deezen, ende bringer deezes, mijnen Schoonzoon van der Meide, U Ed. der voorzeide belofte te koomen indachtig maaken; met ootmoedige beede, dat ons (kan 't 'er uitvallen) belast worde voor U Ed. te verschijnen, eer Oestmaandt haaren aanvang neemt, t'en waare dat het U Ed. beter geleege quaame, ons geduurende de naaste stilstandt van Rechte te hooren. Naauwlijx dar ik, moet nochtans, U Ed. teffens vergen, gelieve doch (by den Heere Rapporteur in dat arme zaaxken tegens eenen drog, genaamt Glaazekas, 't welk, kunnende in eenen voormiddag afgedaan worden, nu onterent 12 jaaren gehangen heeft, zoo veel te weege te brengen, dat ik eens aan vonnis geraaken mooge, ende zal het eindigen deezer pleiten, het vast gevoelen dat ik heb van Uwer Ed. welgeneegenheidt t'mywaarts, meer en meer bevestigen, verplichtende tot eeuwige dankbaarheidt voor alzulke weldaaden,

Mijn' Heere,

T'Amsterdam, den 21 van
Zoomermaandt 1645.

Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar

P. C. H O O F T.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,

Ridder, Raadt en Resident van haar' Hoogheit van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve,

DAt U Ed. Geftr. niet alleenlijk een' goede handt heeft, van haare Vrienden binnen 's huis wel t'onthaalen, maar ook wanneer zy schoon vertrokken ende verre van haar zijn; heb ik dikwijls bevonden, ende inzonderheidt op heeden. Want de smaak der schriften, die hierin te rugge keeren, heeft mijnen geest diermaate opgetoogen, dat ik my te deezer Steede zag, eer ik het waande. In den brief des Graaven van Avaux verneem ik verscheide stoffen wel naadenkens waardig. Alleenlijk verdriet my, dat ik dezelve, mits onkunde der omstandigheeden, niet recht kan doorgronden: ende dit is d'eenige ongeneugt die my onderweege bejeegent is. Mogte my dit tijdtlik leeven zoo gemaklik ontslippen, als ik den tijdt der reize heb doorgebragt,

bragt, ik zoude geen minder oorzaak hebben omme my dies te bedanken, dan ik heb,

Mijn' Heere ende Neeve,
om eeuwelijk te blijven,

Tot Rotterdam, den 9 van
Hooimaandt 1645.

Uwer Ed. Gestr.

Ootmoedigste, onderdaanste dienaar

P. C. Hóóft.

752.

Aan den zelve.

Mijn' Heere ende Neeve,

WY bekenen, met de soobre siere hier gedaan aan U Ed. Gestr. Mèvrourwe onze welwaarde Nichte, ende de Heeren Crosek en Barlaeus, wel zoo groot een' afkeer verdient te hebben, als het is zoo lang t'Amsterdam te vertoeven, ende ons in dien tijdt zoo weinig deels aan de eere en den troost van U Ed. jeegenwoordigheidt te gunnen: waarna wy zoo vieriglijk haaken, dat wy ons echter niet onthouden kunnen van dit smeekschrift over te leveren, om U Ed. Gestr. onderdienstelijk te bidden, der zelve gelieve (ten opmerke van ons goet hart, de gebreklijkheeden te verschoonen, met inzien, dat tusschen de middelen van den Haage, ende die van Muide, om U Ed. Gestr. gelijken t'onthaalen, geen' gelijkheidt altoos is) ons noch een dagken oft twee alhier U Ed. Gestr. gezelschap en dat van d'andre Heeren te laten genieten; naardien U Ed. vertrek doch niet geschaapen is zoo haast te gebeuren. Deezen middag, hadden wy hier mijnen Schoonbroeder Cloek, zijn Schoonzoon Hulst, en onzen nieuwgetrouwden Neef Hasselaar, de twee Neeven met hunne Huisvrouwen, om wat te blijven. De lucht der pruimen was de geene daar zy op aanquaamen; maar die hadden uit, als ik begon hunne ooren te aazen met de smaak der tijdingen, oovergekoomen in de brieven van U Ed. Gestr. en van den Heere Barlaeus. Zy zullen, vertrouw ik, bekenen hier wel geweest te zijn, en de geur van U Ed. Gestr. banket langer in den geest houden, dan de lekkerny van 't fruit op de tong. Den dank, dien ik hier voor ontfangen heb, zend ik by deezen aan U Ed. Gestr., der welke hy toekomt; ende blijf in schuldt der zelve voor mijn deel genots aan heusheidt, gelijk in zoo veele andre onblusschelijke schulden, die verplichten eeuwelijk te blijven,

Mijn' Heere ende Neeve,

Van den Huize te Muide, den
12 van Oestmaandt 1645.

Uwer Ed. Gestr.

Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar

P. C. Hóóft.

753.

Aan CASPAR BARLÆUS,

Professor der Philosophie in de doorluchtige Schoole
der stad Amsterdam.

Mijn Heere,

DAnk hebbe U Ed. voor 't lekker banket der nieuwmaaren. Ik heb 'er heeden mijn gasten meê gefesteert. Zoo U Ed. met meer danks gedient is, ik verzeeker my dat U Ed. dien by mijnen schoonbroeder Cloek zal vinden. d'Andre zijn noch hier. Nu zend ik de lee-

leedige schootel te rug: gelijk eenen andren aan Heere ende Neeve van Wikkevoort. Doch daarby gaat een smeekschrift, dat U Ed. meede raakt, de welke gelieve de handt aan een' goede * kantteekening te * *Apostil.* houden, ende in U Ed. beste gunste,

Mijn Heere,

Uwer Ed.

Onderdaanen, toegedaanen dienaar

P. C. H O O F T.

Ter vlucht, van den Huize te Muide, den 12 Augustus, op den ouden avondt, om morgen vroeg bestelt te worden, op dat U Ed. en d'andre Heeren, dewijl 't vertrek naa den Haag noch wat aanloopen zal, te meer tijds moogen hebben tot neemen van een goetd besluit, tot noch een' sprong herwaarts oover.

754.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heer en Broeder,

Hoewel wy meenen ons recht gebooren te zijn tot maanen, uit kracht van beloften, waarmede U E E. zich verbonden hebben hier te verschijnen, met het rijpen van de pruimen: zoo zal deeze nochtans een' beede zijn, ten einde U E. nevens Joffrouwe zuster, ende Moeder van Erp, gelieve ons te begunstigen met de eere van U E E. gezelschap, op zondag, zijnde overmorgen, ende eenige volgende daagen: in de welke wy hoopen U E E. dien tijdt met eenig aangenaam onderhoudt niet verdrietig te doen vinden. In verwachting van onverwijlt en troostelijk antwoordt, beveel ik U E E. in Godes bescherminge, ende in U E E. beste gunste,

Mijn Heer en Broeder,

U E.

Van den Huize te Muide, den
18 van Oestmaandt 1645.

Verplichten, dienstwilligsten Broeder

P. C. H O O F T.

755.

Aan JOACHIM VAN WIKKEVOORT,

Ridder, Raadt en Resident van haar' Hoogheit van Hessen.

Mijn' Heere ende Neeve;

U Ed. Gestr. verplicht my hooglijk, met het verhaal der Duitsche tijdingen: hoewel men daaraf zeggen mag: *Parturiunt montes [bergen gaan in arbeit.]* De Fransche zijn my altijds zeer geneugelijk. Maar het bedroeft my te verneemen, dat Mēvrouw U Ed. Gestr. waarde helfte te spaade gekoomen is, om ons op gister, nevens de Heeren Barlaeus ende Poirier, met de eere haarder jeegenwoordigheit te begunstigen. Indien haare Ed. ende U Ed. Gestr. dit ongeluk zoo leedt is als ons, de schaade zal haast geboet worden: waarna ons zeer verlangt. Joffrouw Crombalg vertrok deezen morgen naa Weesp, om daar te blijven by haaren neef van Buil, tot morgen avondt. Als dan zullen wy in geen en gebreeke blijven van U Ed. Gestr. groetenis te doen: gelijk wy d'onze doen mits deezen; kussende, mijn' Huisvrouw ende kindren, nevens my, de waarde handt van onze hoogwaarde Nichte, en.

ende van U Ed. Gestr. die zich gewaardige in haare beste gunste altijd te bewaaren,

Mijn' Heere ende Neeve,

Uwer Ed. Gestr.

Van den Huize te Muide, den
25 van Oestmaandt 1645.

Onderdaansten, ootmoedigsten dienaar

P. C. Hóóft.

756.

Aan J A C O B P E R G E N S.

Mijn Heere en welwaarde Zwaager,

DEezen morgen komt my mijn' huisvrouw, met een verbaast en bestorven aanschijn, tot een bitter ontbijt brengen het deel dat U E. gelieft, by schrijven van gister, ons aan U E. droefheit te gunnen. Een' deerlijke gunst; gunst nochtans, en die ik in hooger dank aanneem, dan oft U Ed. my tot gemeenschap van eenige vreugde noodigde: dewijl 't een krachtiger bewijs van vertrouwen op iemandts vrundtschap is, hem tot meededraager van druk, dat tot meedegenier van blijdschap te kiezen. Want, tot bedrijf van geneugten, roepen wy lichtlijk den eenen oft den andren, zonder ons juist van den grondt zijner goede geneegenheid t'onswaarts verzeekert te houden: maar, tot gezelschap in leedt, alleenlijk de geen, dien wy vastelijk gelooven 't zelve ter harte te gaan. Dit dan is de eerste troost in ons medelijden: de tweede, dat U Ed. in haar lijden zich weet te troosten met Godts altijdts heiligen wille, en dat U E. verlies den kindetot gewisse gehouden is gedijdt. De doordeugdige Hiob, zittende onder getal van zoonen en dochteren, in zijn breedtbloeiend huis, werdt, als op een bot, uit al zijn' welvaaren geworpen. Hy verdroeg het met geduldt, en zag zich thans met heerlijker voorspoed gezeegent dan te voeren. Ik ('t zy gesproken met schroomte, en zonder my eenigzins by zoo groot een' man te willen gelijken; maar om dat versche exempelen, en van bekende luiden, doorgaands 't gemoedt meest raaken) verloor drie zoonen en een' dochter; den oudsten van omtrent twaalf jaaren, dien ik met eigen' handt geformt en afgerecht had, met den jongsten, en laatsten, ook teffens mijn' liefste en verliefste huisvrouw, in den tijdt van zeventien maanden, en stond zulks verbluft van zoo zwaare slaagen, dat my de wereldt docht van onder mijn' voeten ontzonken te zijn. Deeze schaade, die noch binnen den zelve tijdt met berooving van een groot deel mijner middelen verzwaart werdt, is nochtans genaadelijk geboet van Godes goedertierenheid, die ook de uwe mildelijk verzetten kan. En al waare 't ook dat hem geliefde my het nieuwlíx verleende weder af te haalen, ende U E. geen' vergoeding te doen: zoo moesten wy echter zijn believen voor lief neemen. Heidenen, ende hoogstverheeye Vorsten daar onder, die ongemeete heerschappy over koninkrijken hoopten naa te laten aan hunne kinderen, hebben 't verlies der zelve, en 't uitrooyen van den wortel hunner stamme wel standvastelijk overgezet, en de droefheid met eenen manlijken moedt verstootten. Ons, die Christenen waanen te weezen, zoude zulks te doen, uit sterker reede, betaamen. Ons erbarmt der versleegene moeder zeeker, aangezien de zwakheid dier sex in zoodaanig ongeval: en, zoo wel mijn' huisvrouw als ik, maakt staat van op de uure der begraaffenis teegenwoordig te zijn, om 't weinig vermoogens dat in ons is, aan 't verlichten oft verleiden haarer treurige gedachten te besteeden. Im-

mid-

middels moeten U E E. den Allerhoogsten bevoelen zijn , ende eerbiedelijk gegroet ,

Mijn Heer ende welwaarde Zwaager , van

U E.

Van den Huize te Muide , den
16 van Herfstmaandt 1645.

*Onderdaansten , toegedaansten
zwaager en dienaar*

P. C. H O O F T.

757.

Aan Broeder GABRIEL, Capucijn tot Looven.

Eerwaardige Heere ,

U Eerw. brief van den vijftewintigsten in Oestmaandt is my eerst onlanx ter handt gekoomen. 't Welk diene tot verantwoording van 't lankzaam verschijnen deezes antwoordts , op een schrijven , dat vervult met betoog van ganschelijk onverdiende geneegenheit , en met al te eerlijk een oordeel , gestreeken over mijne schriften , my tot spoedig herschrijven verplichtte. Mijn' hartlijke wensch waare , U Eerw. begeerte , met ooverzenden van 't vervolg mijner Historien , te moogen voldoen. Maar , behalven de verhinderingen , daagelijx ontstaande , uit het noodtlijk waarneemen van ampt en huiszaaken , ben ik , zint een' ruime wyl herwaarts , door verscheide ziekten oft quaaen , in mijnen arbeit gesteurd. Daarenbooven houdt de verwardtheidt der dingen , voorgevallen ten tijde des Graaven van Leicester , met wien men hier veel te schiften oft ontmengelen gehadt heeft , mijn' pen althans niet luttel belemmert. Mits al 't welke , mijn werk zich zoo verre vindt van onder de perse te weezen , dat ik het niet lichtlijk zie in eenige jaaren daar toe te raaken. Indien 't U Eerw. daarentusschen gelieft my eenige aanwijzing van plaatse te doen , daar U Eerw. verhaal van de zeldtzaamheeden , gebeurt onder haare orde , te krijgen zy , ik zal 't voor een zonderling teeken houden van U Eerw. goede gunste ; aan welke , gelijk ook aan die van den hoogstgeleerden ende wijdtvermaarden Heere Puteanus , ik met schuldige dankzegging voor de toegedraagen' eere , op 't vuurigste beveel ,

Eerwaardige Heere ,

Uwer Eerw.

Van den Huize te Muide , den
21 van Herfstmaandt 1645.

Ootmoedigen dienaar

P. C. H O O F T.

758.

Aan JOOST VAN DEN VONDEL.

MY gedenkt , dat , als eens de Heeren Staaten van Hollandt , hoe wel hun werks genoeg overschoot , zeer geneegen scheenen tot scheiden , om eenige Heilige daagen te viereen , de Heer van Oldenbarneveldt , zaaliger gedachtenis , prijzende hunnen yver , nochtans om hunne Edele Grootmoogentheeden tot blijven te beweegen , daar by voegde : *Qui non cessat bene facere , non cessat orare* [*Dieniet af-laat van weldoen , laat niet af van bidden.*] Vangeene wet , die zorgen , zoo wettig , zoo wichtig , aan zeekeren tijdt van ruste bindt ; en daarom , van geen Staatsabbath , weet ik dan : maar Uwer E. driedubblen dank , voor den arbeit besteedt aan 't vertolken van Maroos werken , voor het toeëigenen van dien aan zoo een' getrouw beminner

Bbbb

mij-

mijnes vaaderlandts, en voor 't boek my vereert. Ik vertrouw dat het veelen te nutte zal dienen. U E. vertrouwe te weezen ten dienste van U E.

Van den Huize te Muide, den 27
van Hooimaandt des jaars 1646

P. C. Hóóft.

759.

Aan de Ed. Mog. Heeren van de Rekeninge der Graaflijkheit.

Edele Mogende Heeren,

Het schijnt, dat eenige inwoonders van den dorpe Huifen, ziende geen middel om hunnen Schout te verftooten door wettige weegen, het zelve poogen uit te werken door zeer finiftre proceduuren, die zelfs d'authoriteit van U Ed. Mog. te naa gaan. Dit (mijns bedunkens) zal U Ed. Mog. kunnen blijken uit zekere informatien, genoomen tot lafte van eenen Gerrit Geerlofszoon, endeenige andere stukken, die aan U Ed. Mog. door de Schouten van Naarden ende Huifen, brengers van deezen, zullen worden vertoont, nevens een' Sententie in dezelve zaake gewezen by Scheepenen der fteede Naarden, van welke Sententie de Schout van Naarden zich appellant heeft gefteft. Edoch naardien ik, om verſcheidene reedenen, niet raadtzaam kan vinden 't voorzeide appel op mijnen naame te vervolgen, zoo is deeze, om U Ed. Mog. wel eerbiedelijk te verzoeken, dat haar gelieve deeze zaak naar haare groote discretie te overweegen, ende dezelve te doen vervolgen door den Heere Advocaat Fiscaal, indien U Ed. Mog. oordeelen 't vervolg dienftig te weezen. Voorts bid ik Godt den Almagtigen U Ed. Mog. in gelukzaalige regeeringe alijdts te bewaaren, ende in haare beſte gunſte,

Edele Mogende Heeren,

Uwer Ed. Mog.

Van den Huize te Muide,
den 10 Auguſtus 1646.

Onderdaanſten, ootmoedigſten dienaar

P. C. Hóóft.

760.

Aan CASPAR BARLÆUS,

Profefſor der Philoſophie in de Doorluchtige Schoole
der ſtadt Amſterdam.

Mijn Heere,

Gifter, op den middag, aan den avondt, trokken wy hier op, onder 't beleid van den ouden ſoldaat Sammet, naa de veerſchuit, ende ſtonden daar ter praale, oft (om een' krijsmans *phraſis* te gebruiken) *en parade*, met goede meening van U Ed. treſlijk t'ontfangen en in te haalen. Maar, die niet quam, was de Poët, naa wiens gezelschap al het gezelschap hier hongert. Luſt het nu U Ed. te gaſte te koomen by luiden die honger lijden; wy zien 't aan: en U Ed. niet alleen, maar ook de Excellentie van Doctor Koſter, U E. zoon en ſchoondochter, Joffrouw Moſtart, en alle die 't U E. gelieven zal ons toe te voeren, zullen ons vriendſchap doen met koomen: mits dat zy zich vernoegen met een banket van lauwer en klimopblaaden, oft, ten hoogſte, van feſtoenen, die georbert dienen, en niet veel langer duu-

duuren moogen. Valt 'er dan iets anders toe, dat moogen ze voor een gelukjen reekenen: want de hal zal geslooten zijn eer mijn huishoudster daar een briefjen krijgen kan. Waare U E. een Jan Hen, die zulke getijden wiste te kaavelen; wel zoud' het ons te passe gekoomen zijn, alzoo U E. in dien gevalle, wel wat eer zoude geschreeven hebben. Nu, met zijn Excellentie voorzeidt zijn wy niet bekommert: die kan genoeg by 't loof leeven; jaa enkelijk by het tellen van de blaaden der boomen. Voor graager volk is 'er noch een' rest pruimen, en misschien een deel fricadellen, vrijsters kost, naar Koster's gevoelen, oft een verkenbil ten beste. Tesseltjen quijnde gister (wie weet oft het om U E. was?) ende at 's middags niet, 's avondts een kommetjen bierenbroodts. Een paar Doctoren, gelijk U E. en de Heer Koster, zouden misschien practijx genoeg hebben om haar voort uit deeze bedroefde bedorvene wereldt te helpen, die zy doch half gestorven is. Deeze zijn de nieuwmaaren, die ik U E. van hier weet te schrijven. U E. zal zeggen 't is altemaal jok. Zoo zijn ook dikwijls de looptijdingen. Maar dit is ernst, dat U E. met een heel heir ook, ons zal welkoom weezen; en altijds blijven wil,

Mijn Heere,

U E.

Ter vlucht, van den Huize te Muide,
den eersten van Herfstmaadt 1646.

Ootmoedige, onderdaane dienaar

P. C. H O O F T.

761.

Aan den zelven.

Mijn Heere,

TEn laatste zend ik U E. eens het leeven van Peyreskius te rugge: bedank U E. zeer voor haare lijdzaamheidt in 't lang ontbeeren van 't boek: ende wenschte wel dat U E. my eens quaame ontdanken over zijn' traagheidt in 't wederkeeren. Maar wy gaan morgen naa Utrecht, en maaken gissing op dinxdag oft woensdag weeder hier te weezen, en een hoppezak vol tijdingen meê te brengen. Dat waare te veel om in een bladt papiers op Amsterdam gezonden te worden. Derhalven, zoo U E. lust daar toe heeft, men zal 'er hier banket meê houden. Van 't groote boek * kan ik noch niet scheiden, vindende kost daar in, die lekker is voor de geenen dien ze welsmaakt: gelijk my en mijns gelijken. Ik vind'er U E. naam al meede gespelt, en, om zoo te zeggen met roode letters. Waare de schrijver Paus geweest, U E. stonde in den Almanach. Doch het is ruim zoo goet in de gunste des Prinsen te staan, gelijk U E. doet: aan de welke zich op 't hartlijkste gebiedt,

* *De Kerke-
lijke Historie
van J. Uiten-
bogaart.*

Mijn Heere,

U E.

Ter vlucht, van den Huize te Muide,
den 13 van Herfstmaandt 1646.

Ootmoedige dienaar

P. C. H O O F T.

762.

Aan ARNOUT HELLEMANS H O O F T,
tot Leiden.

Wellieve Zoone,

Uw schrijven van eergister, quam my eerst heeden ter handt. De broeder van uwe Hospita bragt het. Waar hy zich voorts hier

B b b b 2

ter

* Deez' was Diederik van Leiden van Leeuwen, naderhandt Burgermeester, President-Scheepen en Vroedschap der stad Leiden, Hoogbeemraadt van Rijnlandt, enz. aan wien A. Hóóft in den jaare 1671. zijns Vaders werken heeft opgedraagen.

ter steele onthouden zal, is ons onbekent: ende wen wy 't al wisten, zoo waare 't ons konst te raamen hoe veel tijds hy besteedt heeft met u, aan 't leezen van Galatheus, ik denk in François. Booven dien kunnen wy de waarde van zijnen tijdt niet schatten. Dies moet gy vernemen wat hy van andren voor diergelijk onderwijs heeft genooten: ende daar uit afmeten, wat hem, reedelijker wijze, van u toekomt. Doch maakt het ter eere. Gy zult mijns bedunkens, wel doen, leerende tekenen met Monfr. van Leeuwen* te zaamen, om de minste kosten. Een gemeen uur te vinden, zal, mein ik, niet zwaar vallen: ende ik acht dat gy, leerende gelijklijk, eerder meer dan min zult vorderen. Want, in gezelschap valt meer bedenken op de dingen, meer vraagens naar reede, en wederreede. De naaryver oft *emulatie* prikkelt ook tot vlijt. De boeken die de Heer Professor oordeelt u nut oft noodig te weezen, moogt gy wel koopen. Dat gy de lessen van den Heere Goolius gaat hooren, gevalt my wel: ende zoo U, om dezelve te beeter in te neemen, eenige boeken ontbreeken, ziet ze te bekoomen. 't Geldt, dat gy aan 't dansen en schermen hebt te besteeden, om volmaakter in die oeffeningen te worden, staa ik u geirne toe; mits dat gy alle zuinigheidt behartigt, zoo veel als de eere lijden kan. Gy doolt dikwijls in 't spellen van uw Nederduitsch. Let op het mijne; en volgt het. 't Latijnsche *Nunc*, is in onzetaale *Nu*, niet *Nuy*, gelijk gy spelt. *Ik*, daarby behoeft geen *c*; nochtans spelt gy *Ick*; *Esse* schrijft gy in Duitsch *sijn*: 't moet *zijn* door *z* weezen. Als gy onderteekent in *Nominativo*, gelijk ik blijf *U E. zoon*, zoo moet het zijn *Onderdaanigste zoon*, niet *Onderdaanigsten*. Want men *declineert* dus als volgt: *Nominativo*, uw *onderdaanigste zoon*: *Genitivo*, uws *onderdaanigsten zoon*: *Dativo*, uwen *onderdaanigsten zoon*: *Accusativo*, uwen *onderdaanigsten zoon*: *Ablativo*, van uwen *onderdaanigsten zoon*. Dit vermaan ik, op dat gy ook beneerstigt uwe moederlijke taal wel te schrijven en te spreken: waartoe U dienstig zijn zal, by wijlen wat in mijne Historien te leezen. Mijne vorige gezondheid heb ik noch niet weder bekoomen, op veel naa. Doch de koorts heeft my verlaaten. Maar ik looz veel graveels, en kleine steentjens, heb geen' lust tot eeten, ende nuttig niet, dan zoo veel als nodig is om 't lijf te behouden. Gy moogt denken oft ik zwak ben. Godt verleene my 't zaaligste: U meede, dat bidt hem, nevens hartlijke groetenis van my ende uwe moeder, die U op maandag denkt te antwoorden, van gantschen gemoede,

T'Amsterdam, den 27
Wijnmaandt, 1646.

Uw t'uwwaarts zeer toegeneigde Vaader
P. C. HÓÓFT.

Deeze is om morgen met d'eerste schuite te gaan. Alsgy uwen naam in Duitsch schrijft, zoo stelt, niet *Arnoldus*, maar *Arnout*.

763.

Aan G E E R A R T P A A U W,
Ridder, Rentmeester van d'Espargne der Graaflijkheid
van Hollandt.

Mijn' Heere,

O P gister is my voorgekoomen, dat de Armenvoogden der Steede Muide aan zich getoogen ende verkoft hebben zeekeren verdool-

doolden os, wiens eigenaar onbekent is. Ende alzoo, mijns gevoelens, dusdaanig onbekeert goetd ressourceert onder d'Espargne, heb ik mijnes plichts geacht, U Ed. dies te verwittigen by deezen, met wel hartlijke groete ende eerbiedenis,

Mijn' Heere, van

T'Amsterdam, den 30
October 1646.

Uwer Ed.
Ootmoedigen dienaar

P. C. Hóóft.

764.

Aan ANTONIS VAN ZURK.

Mijn Heere ende welwaarde Neeve,

DE overgezonde haas heeft ons de aangename tijding van U Ed. gezondheid gebragt, meldende haar'oeffening ter jagt, en tefens hoe U Ed. daar op zoo wijdt niet gaat uitweiden, dat haar hart ons uit den ooge verliest. Hartelijk zy U Ed. voor deeze gunsten en voor den boode bedankt, Godt voor U Ed. welvaart, en laat de zelve duurzaamer weezen dan de mijne, die van tijdt tot tijdt, door verscheide quaalen gesteuert wordt. In 't bestandt (want ik dar het noch geen' pais noemen) my verleent van 't fleeresijn, ben ik van koortze, doch d'ongenaadigste niet, en van onsteltenis der maage, ontrent twee maanden geplaagt geweest. Ik maak my dietsch dat de Herfst de schulden, die ik in den zoomer gemaakt heb, komt inmaanen, en zoude liever mijn leedt den persen en pruimen wijten dan den ouderdoome: hoewel ik deezen met geen goetd gewisse kan vry kennen. Nu begint my 't leeven weeder toe te lachen met de nieuwe smaak der verquikkinge. Maar onze schoonzoon van der Perre, hebbende lang in een quadt vel gesteecken, leidt althans gevelt van een' overfelle koortze, en zoo stijfzinnig, dat ze in zes etmaalen (zoo de arts oordeelt) niet zuiver is afgegaan. Tusschen zijn waater en puur bloetd is by wijlen nauwlijks, tusschen zijn bloetd en enkle gal geen onderscheidt. Gister werdt hem des een deel afgelaaten, heeden morgen weeder, en naamiddag ten derden maale. 't Geen ons de wanhoop eenigzins afweert, is, dat men in hem noch reedelijke krachten speurt. d'Allerhoogste, welke weet wat hem zaaligt is, geef' het hem. Met welke veilige wensch, ook voor U Ed. en alle die haar lief zijn, zich op 't needrigste t'haarwaarts de mijnen gebieden, gelijk doet,

Mijn' Heere ende welwaarde Neeve,

T'Amsterdam, den 21 van
Wintermaandt 1646.

Uwer Ed.
Onderdaane dienaar

P. C. Hóóft.

765.

Aan Broeder GABRIEL, Capucijn tot Looven.

Eerwaardige Heere,

ALs ik U E. schrijven van den drieëntwintigsten in Slachtmaandt lestleeden ontfing, ontbrak my geleegenheid om het hier nevensgaande pak aan U E. te bestellen. Daarna maakte 't fleeresijn de rechte handt my, voorts het ys den schipluiden de waateren t'onbruik. Nu

Bbbb 3

zend

zend ik het, doch ongebonden; om dat ik hoop binnen korte jaaren, noch tien boeken uit te geeven, die bequaamelijkt by de voorige twintig zullen kunnen gevoegt worden: zijnde mijn' zorg, dat my niet gelukken zal het werk wijder te brengen, by mangel van gezondheid, oft leeven. Want d'eene wordt dikwijls bestreeden; en 't ander luistert my, die staa om op den zestienden deezer maandt in mijn zevenenzestigste jaar te treden, in 't oor: *Tempus abire mihi*, [*'t is mijn tijdt van scheiden.*] d'Ondergang van U E. Brabantsche zonne, den Heere Puteanus, is hier, tot bedroefenis der fraaye vernuften, over een' wjl, ruchtbaar geworden: gelijk daar by U E. (mijns achtens) die van den Heere de Groot, onze Hollandtsche, hoewel zy ons in lang zelden hadt toegescheenen. Daarentusschen is 't geen' geringe troost, dat het licht, gebooren uit dusdanige zonnen, ons naa den ondergang der zelve byblijft; daar 't licht der andre ons teffens met haar ontvalt. Bovendien, gelijk de hemelsche haaren tijdt van daalen en weeder van rijzen heeft, zoo doen ook de aardtsche zonnen; waar onder ik alle schrandere opbouwers hunner vaaderlandsche taale tel, en inzonderheidt U E. wien Godt langduurende welvaart verleene, naar hartlijke wensch,

Eerwaardige Heere, van

Uwer E.

T'Amsterdam, den 12 in
Lentemaandt, 1647.

Ganschtoegeneegen dienaar

P. C. HOOFT.

Mijn' Huisvrouw Helionora Hellemans, gesprootenuit Antwerpen, heeft tot Looven een' vaaders zuster, genaamt Constantia Hellemans, Stichtster van zeeker Vrouwenklooster. Zoo de gelegenheid lijdt, dat U E. onze ootmoedige gebiedenissen aan haare E. doe, zal een werk van groote verdienste by ons weezen.

766.

ARNOLDO HELLEMANS HOOFT.

Dilecte Fili,

N*isi metuas te, vel quotidianis exercitationibus, in arte gladiatoria, a Reigersbergio superatum iri; nec otium eam ad rem tibi desit, malim te huic viae insistere: cum æmulatio inter condiscipulos magnum calcar studiis addat. Si autem non confidas te illi in proficiendo parem fore, eaque de causâ ab exercendo te conjunctim abhorreas; placet te alternis diebus, nunc gladiando, nunc saltatione, exerceri: cum non ignorem ea, quæ quispiam contra animum facit, parum rectè procedere. Tui, ergo sit arbitrii, quid magis expediat. Immortalis nominis Principem, in cujus benignitate mihi promotionis tuæ spes magna fuit, mortali hac vitâ (proh dolor!) excessisse, nimis verum est. Variis, nihilominus, rationibus persuadeor, eadem de promotione desperandum esse neutiquam; modò te ipse non deseras, sed omni, quæ citra detrimentum valetudinis tuæ adhiberi poterit, diligentia, nitaris in arcem Jurisprudentiæ quamprimum evadere. Affinis Perrius iterum in febrim, eamque continuam, incidit: & quamvis, per intervalla, se aliquantò melius habeat, maximè tamen verendum videtur ne ultimus hic ei morbus sit. Quocirca Mater tua heri Ultrajectum profecta est; reditura die Martis*
aut

aut Mercurii proximo, Deo si placeat: cui te, salutatum plurimum, ipsius, sororis, meoque nomine, commendo

*Amsterdam, postridie Idus
Mar. MDCXLVII.*

Pronissimus tibi Pater,

P. C. Hóóftius.

Dominum Scotanum, hospitemque tuum, meis verbis saluta. Ex Domino Maarsevenio cognovi filium ipsius pro gradu Licentiatum disputaturum propediem publicè.

767.

Aan J U S T U S B A A K.

Mijn Heere en Broeder,

't **S**Tuk, dat hierby gaat, dunkt my leezens waardig; ook uitschrijven, indien U E. zulx goet vindt, ende daar middel toe weet, tusschen als nu en morgen avondt. Zoo niet; U E. kan 't merg daar uit trekken; by 't welk wy ten naaste by zullen kunnen afneemen, hoeveel de kosten des krijs, sint den laatsten eisch des Raads van Staate, dien wy over eenige jaaren laazen (oft het is de Staat van Oorlog geweest) hebben toegenoomen. Ik dar dit schrift niet langer zijnen eigenaare onthouden, uit zorg voor ondank, en verlies der gelegenheid tot bekooming van diergelijke. Mijn' hoope is, by brenger deezes eenige goede beeteris van Joffrouwe zuster te verneemen. Godt geeve haarer en uwer E. 't heilzaamste. Dat wenscht, met hartelijke groetenis,

Mijn Heere en Broeder,

Uwer E.

T'Amsterdam, den 17 van
Lentemaandt 1647.

Verplichte, dienstwilligste Broeder

P. C. Hóóft.

768.

Aan ZIJN PRINCELIJKE EXCELLENTIE.

*Doorluchtigste Hooggebooren Vorst,
Genaadigste Heer,*

OM te gehoorzaamen d'apostille op de requeste van Cors Gerritsz. van den Hinderdam verleent, heb ik Uwer Vorstel. Gen. t'adviseeren; hoe de Suppliant op den eersten Juny des Jaars 1621 met ander gezelschap, ten gelaage weezende in zekere herberge aan den overweg in Weesperkarspel, over taafel bestaan heeft naa zich te neemen het mes van zekker jongman ontrent hem zittende. Dewelke des t'onvreden zijnde, 't zelve heeft weeder geëischt, ende tot antwoordt bekoomen van den Suppliant, dat hy 't hem weeder geeven zoude. Doch zoo hy daar aan uitstel nam, heeft zekker Schuitvoerder van Weesp, genaamt Thonis Jansz. Houteman, zich gesteecken in die querelle; gebiedende den Suppliant 't voorzeide mes over te leveren; die daar op zeide zulx niet van zin te zijn, en dat het hem niet en raakte. Ende de woorden alzo gewossen zijnde, heeft endtlijk de voorsz. Thonis, hem by de mouw trekkende, gevordert om tegens hem te stooten. Dewelke daar over opgestaan, hem, die ter deure uitging ende korts weeder naar binnen keerde, is toegetreden, en handtgemeen geworden zijnde, zulx heeft getroffen, dat hy 't be-

bestorven is. Waar over hy perpetrant, naa gewoonlijke citatien aan rechte, blijvende in gebreeke van compareeren, gecondemneert is in eeuwig bannissement, met confiscatie van goederen; alles blijkende by d'informatien en sententie hier nevens gevoegt. Ende zijn van zijnent weege op drie termijnen betaalt 100 ponden van 40 grooten 't stuk, weezende de geldtboete naa 's Landts privilegie t'eener manslagt staande, zonder dat men weet, dat hy, weezende een eenloopendt gezelschap, enige andere middelen hebbe, immers in Hollandt, als om de kost met zijn handen te winnen. Aangaande 't geen in zijne Requeste wordt bygebragt, van eenen doodslag door den voorsz. Thonis binnen Amsterdam gedaan, 't zelve versta ik waarachtig te wezen, doch dat hy daar van by brieven van remissie was gezuivert. Kan ook niet geloochent worden (zoo men my bericht) dat de neergeslaagen altijdts heeft gegaan voor een kriegel onrustig persoon, en haastig ter handt; als meede dat de Suppliant met de weduwe en maagen van den dooden is verzoent, naa luiden van den brief, der requeste aangehecht. Ende en heb ik niet konnen verneemen, dat hy voor oft naa de toekoomst van den voorsz. manslagt, van handel oft wandel besproken zy geweest. 't Welk al is, waar meede ik Uwer Vorstel. Genade in deezen zie te dienen; dewelke

*Doorluchtigste Hooggebooren Vorst,
Genaadigste Heer,*

Gode Almagtig meer en meer gelieve te zeegenen, als van heeler harten bidt, kussende in aller ootmoedt en eerbiedenis haar Vorstelijke en victorieuse handt,

Uwes Vorst: Genaadens
Onderdaanste getrouwste dienaar
P. C. HÓÓFT.

769.

Aan den Doorluchtigen Hooggebooren Heere,

E R N S T C A S I M I R,

Graave tot Nassau.

*Doorluchtigste Hooggebooren Graave,
Genaadigste Heer,*

IK hebbe met aller eerbiedenisse ontfangen Uwer Gen. voorschrijvens, gedateert op heeden, in faveur van eenen der pachteren des Heeren Landkommandeurs, wiens Coadjutor is mijn Heere Uwer Genaaden oudste zoone, noopende zijne schaapen, achterhaalt by dien van den Dorpe Hilfersom, en 't zelve daadtlijk gecommuniceert met eenige der Heeren Gecommitteerden van d'Ed. Mog. Heeren Staaten van Hollandt ende Westvrieslant, op 't stuk van de limijtscheidinge, tusschen Goeilant en 't Sticht Utrecht, laatst gebesogneert hebbende, en by advis van dezelye dienstig gevonden, de Heeren van des Graaflijkheidts Rekeninge te verwittigen de gelegenheidt der zaake, met instantie ten einde Uwer Genaaden welgevallen met alle behoorlijke respect mogte worden betracht. Waar toe en alle anderen zijnen dienst ik gansch dienstwilliglijk offereere alles watter zal zijn in mijn vermoogen: Godt biddende

Door-

*Doorluchtige, Hooggebooren Graave,
Genaadigste Heer*

Uwe Genaade, met alle die haar lief zijn, in gelukzaalige regeeringe
altijds te bewaaren, en kussende met aller reverentie Uwer Genaade
handen, beveele haar van geheelen harten

Uwer Genaaden
Onderdaanigen dienaar
P. C. H O O F T.

770.

Aan de Heeren van de Reekeninge in Hollandt.

Edele Mogende Heeren,

Die van Hilfersom hebbende achterhaalt een koppel van 145 schaa-
pen, toebehoorende tot Martensdijk in 't Sticht van Utrecht,
die overgeweidet waaren tot in 't Goeyerbos, en van weegen den ei-
genaar instantie gedaan zijnde, omme dezelve te hebben gerelaxeert
onder cautie; zoo is by den voorsz. van Hilfersom, verstaande dat,
uit krachte haarder Privilegie, de voorsz. schaapen zijn verbeurt,
daar op gedifficulteert, en heeden verzocht mijn advis. Het welk ge-
weest is, dat zy haar Privilegien in observantie weezende, behoor-
den te mainteneeren, doch den naabuurschap te gevalle wel zouden
moogen de voorsz. schaapen relaxeeren; mits d'eigenaar deede namp-
tifeeren onder den Gerechte aldaar, zulken somme van penningen als de-
zelve mogten waardig worden geëstimeert. Onlanx daar naar zijn my
door expressen boode behandigt, twee missiven, in faveur van den ei-
genaar der voorsz. schaapen, d'eene van zijn Genaade Graaf Ernst
Casimir, dicteerende, dat alzo de voorsz. schaapen aangingen eenen
pachter van den Heere Landtkommandeur, wiens Coadjutor is d'oud-
ste zoone zijner Genaaden, dezelve niet konde laten t'zijner beede te
verzoeken, ik zoude devoir willen doen, ten einde de voorsz. schaa-
den ten alderminsten onder cautie mogten worden ontslaagen. d'Andere
missive was van de Heeren Gedeputeerden van de Staaten van Utrecht,
tendeerende ten zelve einde; doch zoo veel verder gaande, dat haare
Ed. verzogt waaren by partye, om aan te houden zulke perfoonen oft
goederen, als van ingezeetenen van Goeylandt te bekomen zouden zijn
in 't Sticht. Waartoe haare Ed. nochtans ongaarne verstonden, als
beducht in de onheilen daar uit te verwachten. Welke missiven ik
goedtgevonden heb te communiceeren met den Heere Pensionaris
Paauw, als laastmaal op de landtscheidinge in mijn quartier, en
questien daar van dependeerende, gecommitteert geweest zijnde, en-
de by deszelfs advis noodig verstaan U Ed. Mog. de gelegenheid der
zaake bekend te maaken, gelijk doe by deezzen; verzoekende U Ed.
Mog. gelieve my te ordonneeren, 't geene tot meesten dienst van den
Lande en contentement van zijne welgemelde Genaade, mitsgaaders
der Heeren Gedeputeerden van de Staaten van Utrecht, daar inne te
doen staat: weezende mijn opinie, dat men de voorsz. schaapen wel
zoude moogen ontslaan, mits dat partye cautie stelde voor 't gewijs
van Scheepen aldaar, daatlijk en niet tegenstaande appellatie te ex-
ecuteeren, gelijk boeten van Officieren, alhoewel in deezzen de koo-
men ten proffite van de geene die de voorsz. schaapen hebben aange-
haalt; mitsgaaders voor 't gewijs van zulken rechters, als naaderhandt de
zaake voor zoude moogen koomen te devolveeren. Want zoo mende

C c c c

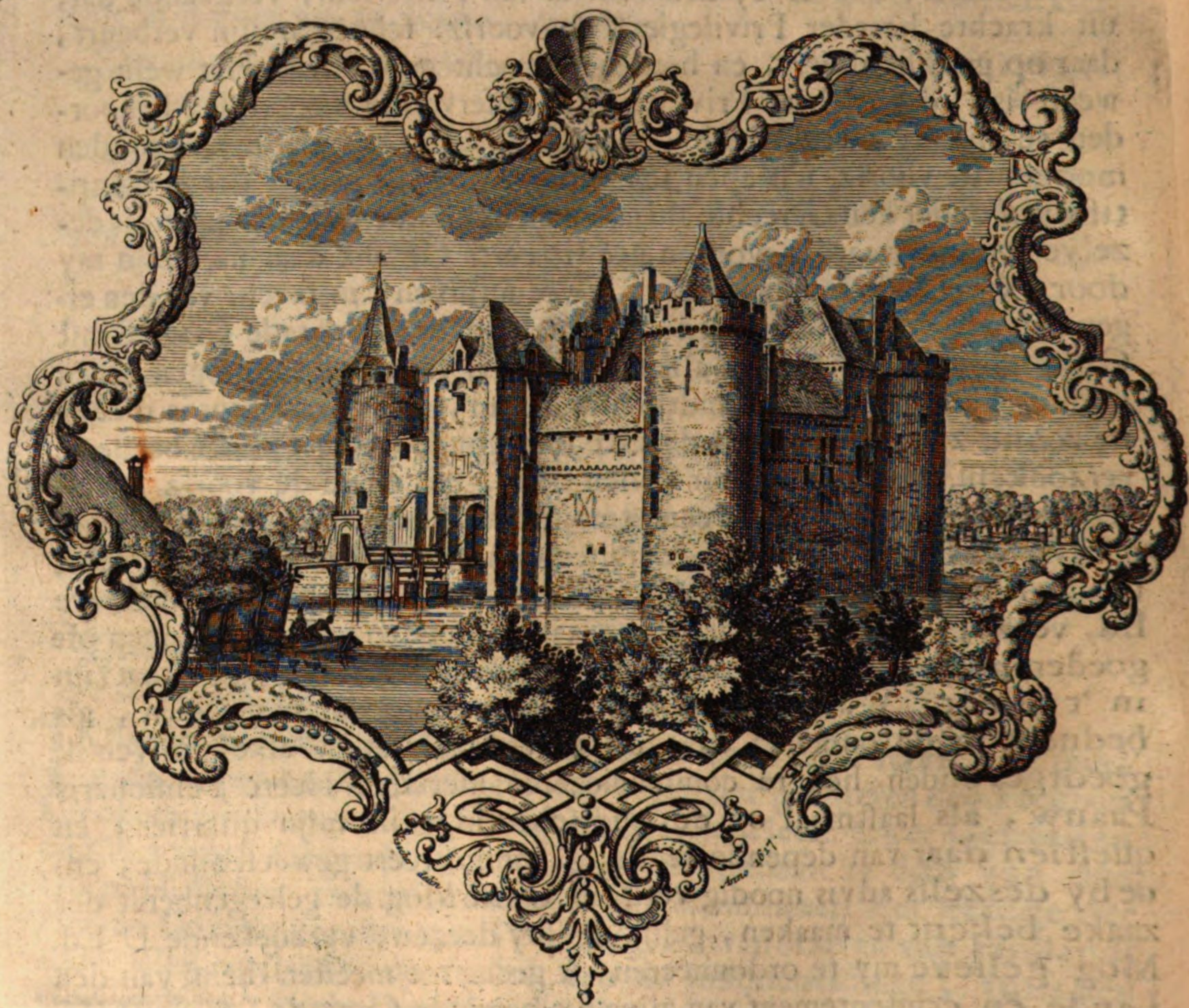
boe.

boete niet zoude moogen innen voor datter sententie definitif by den Hoogen Raade in gelijken materien waare gepronuncieert, en zoude niemandt om echter gelijke aanhaalinge te doen, gevonden worden, en consequentelijk het veldt den ingezeetenen van Goeylandt t'onbruik. Ende verwachtende rescriptie, metten aldereersten, alzoo de schaapen tot groote kosten en schaade blijven in verzeekeringe staan, zal U,

Edele Mogende Heeren,

met toewenschen van gelukzaalige Reegeringe, den Almoogenden beveelen, en in haar goede gratie

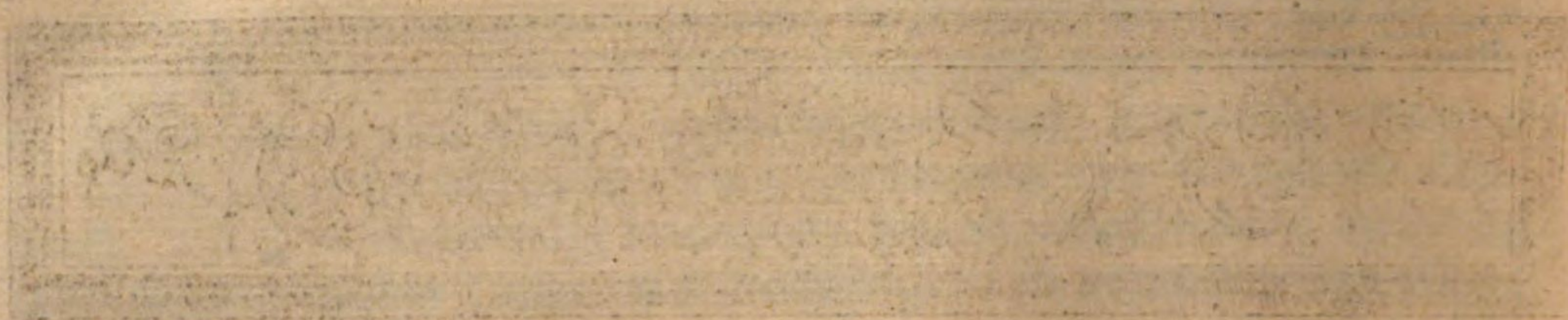
Uwer Ed. Mog.
Ganschdienstwilligen dienaar
P. C. Hóóft.

REDEVOERINGEN

VAN

P. C. HOOFT.

REDAVORINGEN

WAV

P. C. HOFFT.

R E D E V O E R I N G

Over de Waardigheid der Poëzy.

D At overtreffelijk en alom ontzien geslacht der Hollanden, uwer Voorouderen, mijn' Heeren, uit mengeling van welker huwelijken gylieden altzaam gesprooten en maagen onder elkander zijt, heeft, met de proeve zijner wapenen, 's weereldts mogenste Monarchy verbaast, maar de proeve zijner wijsheid binnen, en voor zich zelve, gehouden; meer met de nuttigheid van die, dan met het sieraadt en naame, beholpen. 't Geene dat andere met veel omhangs van reedenen en pronx van woorden bekleedt der gemeente hebben aangeboden, dat is van d'onze in beknopte zinspreuken den lieden in de daagelijksche hanteeringe, gelijk kinderen in hunne melk, ingegeven. Onder deeze spreuken zeidt 'er eene, *De genoegte is 't al*; de welke ik gelijk meestendeel d'andere, op waarheid achte gegrondt te wezen. Want dat men 't goetd in drien verdeelt, *Eer*, *Nuttigheid* en *Genoegte*, 't is gedooft. De *Eer* en *Nuttigheid* zijn geen goeden in haar zelve, maar alleenaandraagers van de *Genoegte*, en die is al 't goetd. Alle *Eer*, alle *Nuttigheid*, beneemt haar de *Genoegte*, wie zal ze van de straat oprappen? 't Is dan al daar om te doen, en de naaste weg de beste. Men koopze maar niet te dier, en hoed' hem voor de geene die quaalijker bekomt, dan zy gesmaakt heeft, en den gewisse zuur opbreekt; oft lichaam oft staat neemt te krenken:

— *nocet empti dolore voluptas*

[— — *lust, voor smart gekocht, staat duur*]

Nu, naa goetd overweegen zal men niet lichtelijk een geneugte opspeuren, die zoo dapper, zoo geweldig, en, dat wonder is, evenwel zoo geduurig zy, als de geene dieden toehoorden, zonder ommeleg, zonder moeite van de welgebruikte Poëzy wordt toegedreeven. Deeze is niet alleen heel zuiver, heel gezondt, heel gerust, zoo dat'er niemandts hart, hoofdt oft tandt af zweere: maar doet meer. Zy duurt over haar eindt (ongelooflijk wonder ten waar het openlijk bleeke!) en houdt aan naa dat zy uit heeft, latende in de gedachten der geener, die haar genooten hebben, den galm en naaklank van haar lieflijken zang; om hen te errinneren haar heilzaame leeringen, tot voortteeling van eerlijke, stichtelijke en nutte daaden; waar uit eene sleep rijst van geneugte: de welke zy immers, en niemandt anders, haaren liefhebberen te voeren wint. Om dit te bewaarheeden, daag ik het getuigenisse van U allen, die zelve beleeft hebt en ondervonden, welken dienst de Hollandtsche Poëzy, toen zy noch maar op 't ontknoopen van de tonge en in 't haaperen van haar kindtsheit was, deezen Vaderlande, in 't verstooten van de Tyranny en 't stichten der vryheit beweezen heeft. Ende alzoo de verlossinge eens geheelen volx uit dienstbaarheid, de edelste en blinkenste daadt naast de Zonne is, zoude my deez' eene proeve in stede van yeele anderen

genoeg moogen zijn. Ende onnoodig te verhaalen, dat die oude naamhaftige Helden, Hercules, Theseus, Perithous, zoo wel, als de geene die hunnen lof hebben naageyvert, de grootmoedigheid, voorzichtigheid, en burgerlijke weetenschap uit geen andere springbron, dan uit die van de Poëzy, hebben ingezooopen. Doch zal 't niet onnut weezen, ons gemoedt onbezwaart te laten, met het verzwijgen van de andere beroemtheeden deezer konste, die als middelerfse van dusdaanige treflijke, eerlijke, stichtelijke en vorderlijke, tegenwoordige en toekomende menigvoudigheid van genoegten, by de doorluchtigste volken altijd in grooter achtbaarheid, aanzien, en waardigheid is gehouden. De gemeenten hebben haar aanbeëden, de Oversten haar geëert, de Vorsten haar geviert. Linus, Musæus, Orpheus,

Quique pii vates & Phæbo digna locuti,

[*En wat voor dichters meer de taal der goden spraken*]

zijn om de geleertheit en lieflijkheid hunner Dichten by die scharpzinnige Grieken in 't geloof geraakt van taallieden en gezanten des hemels; jaa, als den aardt der menschlijkheid overtreffende, voor kinderen geacht van Goden oft Godinnen. Wat wonder was 't, naadien de wijsheid van die tijden zich niet vernederen konde, om door anderen mondt dan door dien van de Poëzy te spreken? Thales, Chilo, Pittacus, Bias, Cleobulus, Solon, Periander, die zeven eerwaardige naamen, die men in zulker achtinge gehouden heeft, als oft het in 't geweldt der natuure niet was eenen achtsten diergelijken ter wereldt te brengen, hebben hunne wijsheid in dichten begreepen. Plato heeft Treurspel gedicht, en alhoewel zijn andere werken om 't gemakkelijkt in 't bandeloos beschreeven zijn, zoo laten zy daarom niet den aardt en fleur van de uitspraak der Poëzy te volgen. Dat moet men bekennen: en lichtlijk dit daar nevens, dat om geen andere oorzaak gezeidt is geweest, by aldien de Goden Griex spraaken, het zoude op Platoos wijze moeten zijn: want de Poëzy, zeidt de grootste Michel de Montagne, is de taale der Goden, *c'est le langage des Dieux*. Deeze heeft de Ouden onderweezen in de wonderheeden der natuur, en de oorzaaken der dingen aan den dag gebracht: deeze de sterffelijke oogen uit het slijm des aardtbodems opgeheeven ten heemel, om die blinkende Koninkrijken, en d'oneindelijke sieraaden van die aldergrootste, aldertreffelijkste schepselen te doorwandelen. Deeze heeft den mensche, dat meer is, geleert in zich zelve gaan, zijns zelve kennisse naaspeuren,

Quid sumus aut quidnam victuri gignimur,

[*— — wat wy zijn, oft tot wat eind gebooren*]

zijn heil in de deugdt zoeken, en geen nieuwe wereldt met vloeyende goudtmijnen, maar een heemelrijk in zich zelve ontdekken: zy heeft geleert steeden te stichten, wetten te stellen,

Publica privatis discernere, sacra profanis:

[*— — 't byzondere en 't gemeen,*

't Onheilge en het heilge omzigtelijk te scheiden]

Koningen en Koninginnen, en de geenen, die loon en straffe van 't burgerlijke Recht ontwossen zijn, binnen de paalen hunnes plichts geweeten te bedwingen, met dreigementen van eeuwigen laster, en ter weederzijden beloftenisse van onvergankelijken lof hunner deugden. Zy is 't die den alvernielenden doodt een voordeel afziet, onsterfelijk maakende den naam der grootdaadiger helden. Zy, die den
gloor

gloor hunner vroomigheeden opvoert ten hoogen heemel en plantze tusschen de starren in:

Dignum laude virum Musa vetat mori:

Cælo Musa beat.

[De zanggodin ontwingt den dappren uit den klaauw
Des doodts, en plaatst hem in den rei der hemellingen]

Aan welke stoffe de Bardi, oude Walsche Poëten, al hunne konst hebben uitgeleidt, trompettende in hun dichten den roem der onvertzaagder gemoeden, die lijf en bloedt by den Vaderlande hadden opgezet:

Vos quoque qui fortes animas, belloque peremptas,

Laudibus in longum vates dimittitis ævum,

Plurima securi fudistis carmina Bardi.

[Gy ook, ô Barden, die den roem der oude helden

Gesneuveld in den krijg, aan 't nageslacht vertelden,

En in geheugnis hieldt, gy zongt ook meenig liedt.]

Die Zanger, welke ten daage des Trojaanschen oorloogs, van Agamemnon gelaaten wierdt om zijn huisvrouw gezelschap te doen; die tot zijnen doodt toe, de kuisheidt en trouwe van zoo weeldige, en by haars Mans leeven zoolang mannelooze Vorstinne, tegens de wakkeren aanvechtingen van Aegisthus, onwinnelijk hieldt; waant yemandt dat hy alleen gezongen, oft dat de klank van een welgehandelde luit haar dien moedt ingesproken heeft? Woorden zijn daar by geweest, en reedenen, waar meede hy haar den lof van de getrouwheidt der voorleedener doorluchtiger Vrouwen zoofmaakelijk heeft doen inscherpen, als Homerus die van Penelope voor den naakoomelingen heerlijk heeft afgemaalt. Ende wietwijffelt, oft gelijk de verdichte Penelope de Vorstinnen een spiegel van getrouwigheidt geweest is, al zoo ook de geoefende Ulisses de Vorsten in zaaken van staate onderweezen, de dappere Achilles de helden in kloekmoedigheidt gesticht, de wijze Nestor de Raadtsheeren alles ten besten en tot eendragt hebbe leeren stieren? Van welke dingen wat isser 't welk een Burgerye zonder d'uiterste gevaarlijkheidt, ontbeeren kan? op dat ik zwijge van de leeringen die yder voor zijnen besonderen noodtdruft uit deezen Dichter mag opdoen,

Qui quid sit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,

Plinius ac melius Chrysippo & Crantore dixit.

[Die ons veel klaarer en veel beeter heeft gewezen,

Wat schoon, wat schandelijk, wat nut, wat schaadlijk zy,

Dan Crantor of Chrysip ———]

Die grootste van alles watter ter wereldt leeft oft gestorven is, wiens gelijk op aarde (uitgezeidt de Godlijke als hooger t'huis behorende grootheeden) de Zonne niet gezien heeft, Koning Alexander, niet konnende missen te merken wat deeze Homerus in hadde, zoude liever zijn nachtruste, dan hem van onder zijn oorkussen ontbeert hebben. Met beeter keure zeeker, dan Karel Prinse van Spanjen, t'onzen tijde, op bloote rappieren en gelaade buffen sliep, die niet vermogten hem zijn leeven te verzeekeren, veel min den weg te wijzen tot de verovering van uitheemsche Koninkrijken. Wel ende dankbaarlijk deedt Alexander, als hy zijnen Leidtsman liet genieten aan de winste, waar af hy op zijn aanvoeren meester was geworden, huizende de boeken van Homerus in 't Kofferken der Koninklijke welriekentheeden; 't welk rijk van goudt en Oosterfch gesteente, rijker van maaxel, voor 't dier-

dierbaarste gehouden was van al dat men onder den Persiaanschen roof, en in 't plonderen van Darius kleenoodjen, gevonden hadt. Ende alzoo hy op eenen tijdt eenen boodezag aankoomen, uit wiens gelaat licht om zien was, dat hy eenige uitneemende blijdschap ten maare brengen moest; wat nieuws? zeide Alexander, is Homerus verreezen? Jaa't harte, 't welk die Koning deezen Poët, en anderen van zijner konste, toedroeg, is zoodanig geweest, dat toen de stad Thebe, tegens alle reedenen van oorlog stijfzinnelijk 't uiterste geweldt verwachtende, ten gronde toe van hem vernielt wierdt, hynochtans orde gestelt heeft, dat nocte het huis, nocte yemandt der naakoomelingen van Pindarus, zoude beschaadigt worden. O wonderlijke heusheidt, o ongelooffelijke eerbiedigheidt, dat de grootste krijgsoverste der wereldt, in 't woeden van den oorloog, in de hitte van 't gevecht, in de opgeblaazenheidt van de al vertreedende overwinninge, het zich heeft laten beuren de moeite ter handt, de zorge te harte te neemen, om te bergen niet den Poët, niet zijn gedichten, maar de stomme gedachtenisse zijner woonsteede, en 't overblijffel der geenen die uit zijn bloedt gesprooten waaren!

Tum par ingenio pretium. — —

[Toen werdt verstandt geschat naar zijne waarde]

Het aanzien, waar in Homerus en Pindarus by Alexander geweest zijn naa hun doot, dat heeft by Archelaus, meede Koning van Macedonien, in zijn leeven gehad de Treurspeldichter Euripides; die van Plutarchus genoemd wordt de wijze Poët. Ende voorwaar, indien oyt sterffelijk mensche gezondt, rijp en gewis van oordeel geweest is in de dingen, die de ruste des gemoedts, mitsgaaders landtzaaken en huiszaaken ten hoogsten betreffen; indien oyt schrijvers penne van wijsheidt gevloeit heeft; zoo is hy 't geweest:

Laurea donandus Apollinari.

[Te kroonen met Apolloos lauwerhoed]

ende heeft het de zijne gedaan. Ter erkenenisse van welke zijne uitneementheeden, de Syracusaanen (alwaar de besluiten, aan veele Raadtsluiden hangende, immers der zinlijkheede oft verkiezinge van eenig Prinse niet kunnen geweeten worden) ontflaakt en in vrydoo gestelt hebben de gevangenen en slaaven, op die van Atheenen gewonnen: meer latende gelden d'eerbiedigheidt die zy tot eenen burger, dan de verbitterde vyandschap die zy tot alle d'ander droegen. Nu flaa ik over, welke eere den grootsprekenden Sophocles, en de prachtigheidt zijner dichten ontmoet is van de Rechters, die, uit een Treurspel aan de kant van zijn hondert jaaren gemaakt, zijn vernuft oordeelden verre van 't verkinderen te weezen; toen men hem, onder dexel van dien, van 't bewindt zijner huiszaaken wilde afzetten. Maar dunkt het yemandt luttel te zijn, dat een Krijgsoverste der Lacedemoniers, en door 't aanporren van eenen Godt (zoo men toen geloofde) zich met zijn begraffenisse bekommert heeft? Ook heeft zich de stad Atheenen van deeze twee mannen, in 't bewaaren van de Hooge Overigheidt, gelukkig gediend. Men weet hoe vierig de Ægyptische Koningen Menander, dien afteikenaar van al watter onder de menschen ommegaat in zijne speelen, gevrijdt; hoe zy aangehouden hebben, met smeeken en beloften, om hem uit Griekenlandt te troonen, en te hoove als een perel aan hun kroone te hechten. Het weerlichten dan van der Grieken gloorie heeft met gelijke lust de harten der Latijnen ontfonkt tot de Roomsche Poëzy. Ennius,

— Qui

— *Qui primus amœno*
Detulit ex Helicone perenni fronde coronam,
Per gentes Italas,
 [— — *Die 't allereerste van*
Den Helikon een' krans van onverwelkbare bladeren
Bragt in Italien — —]

schijnt hen eerst zaakwijs gemaakt te hebben, om aan te heffen den lof des ouden Scipioos: de welke hem zoo bezindt hadt in zijn leeven, dat hy deedt stellen booven op zijn graf, de beeltenisse van den geen, die zijnen naam gelijk als den graave uit den mondt rukte. De zelve groot en goedtdaadigste behoeder des Roomschen Rijx heeft den Poët Terentius met zoo gemeenzaame vriendelijkheid bejegend, dat het wel dapperen schijn heeft, oft de speelen onder zijnen naam uitgegeven, wel van Scipio en Lælius gedicht mogten wezen. Altoos dat zy lieden hem uit Menanders kooker van den zin ten ruichsten gestoffeert hebben, ende van de bevalligste aardigheeden der Latijnsche taale, ofte immers hun handt over 't werk laten gaan, schijnt Terentius zelf niet te willen ontkennen. Hoe 't daar om is; immers deeze speelen hebben zulken naame verworven, dat die geweldige Julius Cæsar naadertijdt de penne aanvaart heeft, ende zelf een Poët geworden is, om zijn deel schuldts te betaalen aan den lof, die hen toequam:

Tu quoque, tu in summis, o dimidiate Menander,
Poneris, & merito puri sermonis amator: &c.

[*En gy, ô weérpaar van Menander, gy wordt mede*
Geplaatst in d'eersten rang: uw zuiverheid van rede, enz]

Sedert hebben zich aan deeze konste verscheide geesten te kost geleidt, als Lucretius, Catullus, en andere, groot by de grootste van Rome; waar door zy allenskens, naarderende aan de volmaaktheid, eindelijk, ten tijde van Augustus, in den oppersten troon haars heerlijkheids gezet is. Van deeze verheffinge is zy gehouden in den Hoofdtman en Grootvorst der Poëten, dien vermaarden Maro: die haar versierende met al wat van de voorgangen Grieken oft Latijnen uitneemends verziert en onverziert gebleeven was, gelukkig voltooit, en de kroone op het hoofd gestelt heeft. Daarom was 't dat Cicero al by tijds, eenige zijner dichten hoorende, zoo groote getuigenisse van hem gaf:

Magnæ spes altera Romæ.

[*De tweede hoop van 't groote Rome*]

Jaa 't Roomsche volk, als de dichten van Virgilius van den toonele in zijn byzijn werden uitgesproken, is zoo ontroert en opgetoogen, zoo ingenoomen, zoo vervult met den lof dezes mans, dat al de gemeente, een vergaadering van vijftigduizendt menschen, als ingeblaazen en gedreeven van eenige Goddelijke kracht, alzaamen tzeffens, den Poët ter eeren is opgerezen: niet anders dan gelijk zy de tegenwoordigheid des Kaizars hunnes Prinsen, en de hoogste overheid van den aardtboodem, gewent waaren te begroeten. Ook heeft men zijn trony met laure gekroont, op geldt geslaagen, als staande in eenen staat met de Vorsten des Rijx. Ende in der waarheid, het is meer dan wonder, dat menschelijke geest heeft mogen toelangen om te weege te brengen, en in dichten ten toon te stellen zoo groote Majesteit, zoo aanzienlijke pracht, zoo behaaglijke deftigheid, zoo diepe geleertheid, zoo hooge wijsheid, zoo besleepene ervarenheid, met zoo beeldelijke levendigheid, zoo uitheem-

fche fierlijkheid, zoo onderdringende beweeglijkheid, zoo gewisse dapperheid, zoo vloeyende gestaadigheid, en zoo frissche rijpigheid. Door deeze en zoodaanige begaaftheeden heeft hy de jonste en vriendschap der vorstelingen van Rome verdient en gewonnen: de welke om strijdt, yder naa de zijne staande, hem hooglijk vereert en rijkelyk beschonken hebben. Octavia's Kaizars zuster hem horende in eenige dichten vernieuwen den lof, mitsgaaders de deerlijke en onrijpe doot van haaren zoone Marcellus, die uitverkoore minne en toeverlaat des Roomschen volx, waar door zy van tederheid te bezwijmen, en uit haar zelve geraakte, beval den Poët voor elken regel tweehonderdt en vijftig kroonen te vereeren: beloopende de geheele gifte voor zevenentwintig regelen over de twintigduizendt guldens onzes geldts. Hier door dan, daar hy gebooren was van weinig vermoogende en zijnes behoevende ouderen, is gestorven rijk tusschen de zeven en achtmaal honderdt duizendt guldens; maar voornemelyk door de mildaadigheid van Augustus zelven. Deeze aldergrootste, aldermoogenste, aldertriumphantste der Kaizeren die ooit geweest zijn, heeft hem in zoo grooter eere gehadt, dat hy alle jaaren zijn geboortedag met grooter staatelykheid geviert heeft, en den vijftienden van Wijnmaandt te dier oorzaake tot eenen heiligen dag gemaakt. Jaa hy heeft, schryven zommigen, tegens d'orde der wetten, welke den uitersten wille zoo veel toestaan, in weezen gehouden de gedichten, die Maro den viere gemaakt hadt, om dat zy onverbeert, en zonder hun volle beslag gebleeven waaren. Noch ter tijdt leeft men 't gebodt, te dien einde in dicht gestelt by deezen Prinse zelven, en uitgegeeven:

*Frangatur potius legum veneranda potestas,
Quam tot congestos noctesque diesque labores
Hauferit una dies.*

[Laat eerwaardy van wet en lesten wil eer breeken,
Dan zoo veel arrebeids van zoo veel dagen lank
En zoo veel nachten zie dien snellen ondergank.]

Want het gemoedt hing hem zoo zeer over de Poëzy, dat de stroom van zoo veele hoogwichtige zorgen, als de zijnen, zomtijts heeft moeten stillstaan om af te beiden de loozinge des yvers, waar door zijn geeft tot deeze Konste gedreeven wierdt. Nu alhoewel, de Roomsche Poëzy door Virgilius in den top gevoert zijnde, haar klimop en lauren, opgeschooten tot aan 't hoogste van de rondigheid des hemels, noodtwendig hadden te buigen, ende neederwaarts te wassen, zoo heeft dat nochtans den minderen looten aan 't bloeyen hunner gloorie niet gelet. Gallus is meede langen tijdt by Augustus zeer gezien en opgetoogen geweest. De teegenspoedt en ballingschap hebben de kranse van Ovidius zoo niet doen verdorren, oft de Geeten, dat woest geslachte, zaagenze wel voor wat heerlijk aan; en hebben met een aanzienelijke grafsteede zijn gedachtenisse gezocht te vereeuwen. L. Pomponius Secundus is ten tijde van Kaizar Claudius door zijn treurspeelen gekoomen tot die doorluchtigheid, dat de Wereldtwijze Historischrijver C. Cornelius Tacitus de triumphale eer, van hem met oorloogen op de Katten behaalt, daar by niet gelijken wil. *Decretusque Pomponio Triumphalis honos, modica pars famæ ejus apud posteros, in quis carminum gloria præcellit.* Ende is aan Pomponius triomfelijke eere toegekeurt, een maar maatelyk gedeelte zijner vermaardheid by de naakoomelingen, onder de welke de gloorie zijner ge-

gedichten uitmunt.] De fcharpe en hoognoodige zuinigheidt van Vespasianus heeft het wel van 't harte gemoogen, den Poëet Salejus Bassus met zesduizent ponden vlaamsch t'zeffens te verrijken. Ende d'onmenschelijkheidt van Domitiaan, zoo groot als zy was, is geboogen, om Statius met heerlijke schenkaadjen, en Silius met drie Burgermeesterschappen te vereeren. Oppianus is beschonken met zoo veel goude penningen, als 'er reegelen waaren, in zijn gedicht van de Visschen, aan Kaizar Antonius toegeëigent. Arcadius en Honorius hebben den Poëet Claudianus ter eeren een beeldt doen oprechten. Maar gelijk men wel denken mag, dat alle de eere, den Poëeten beweezen, niet is beschreeven, alzo zou'd' het ook verveelen, al de geene die beschreeven is op te haalen. Dit zal ik alleen zeggen, dat watter voor treffelijke mannen, als heldere lichten ter wereldt verscheenen zijn, die hebben altzaamen groot werk van de Poëeten oft Poëzy gemaakt. t'Onzen tijde ook is zy een oeffeninge van Koningen en Koninginnen geweest. Die edelhartige François de eerste van Vrankrijk heeft in Avignon, ziende 't graf van Mejuffrouw Laura, Petrarchaas lief, een gedicht daar op geschreeven:

*En petit lieu compris vous pouvez voir
Ce qui comprend beaucoup per renommée.
Plume, labeur, la langue, & le devoir
Furent vaincuz, per l'Aymant de l'Aymée.
O gentill' ame, étant tant estimée,
Qui te pourra louer qu'en se taysant?
Car la parole est toujours reprimée,
Quand le subject surmonte le disant.
[In kleene plaats begreepen moogt gy zien
Wiens naam begrijpt veel landen, steên en hoven.
Wat pen of tong, wat vlijt of pligt verdien',
't Lief wist het al, door 's Lievers geest, te dooven.
Minlijke ziel, die alle zielen looven,
Wie looft u best, dan zwijgend' te aller stond?
Want daar de stof den spreekker gaat te boven,
Besterven vaak de woorden in den mond.]*

Ende van de voorneemste Baroenen hebben hun rolle gespeelt in de speelen van de Koninginne van Navarre, zuster van François den eersten, en grootmoeder vanden goedigsten, verstandigsten, en moedigsten der Koningen Henrik den Grooten van Vrankrijk: den welken onlanx (o wee!) de hel ons benijdt, en de hemel t'huisgehaalt heeft.

*Heu pietas, heu prisca fides, invictaque bello
Dextera! non illi se quisquam impune tulisset
Obvius armato, seu cum pedes iret in hostem,
Seu spumantis equi foderet calcaribus armos.*

*[O steun van 't vaderlant!
Och veroude trou, en onverwonne hant!
Niet een zou hem vergeefs, wanneer hy 's vyants harten
Uitdaagen quam in 't velt, bejegenen en tarten;
Het zy te voet, het zy hy een schuimbekkend paart
Met scherpe spooren noopte.]*

De Filosoofen hebben aan deeze konste tijdt en vlijt welbesteedt geacht. Aristoteles heeft geen andere stoffe zoo naauw onderzocht, zoo zinnelijk, zoo tentig gehandelt. Plutarchus en anderen pronken

doorgaans hun schriften met de bloemen der Poëten. Seneca, de wijsheid der Romeinen, heeft zelf in hun gildt willen weezen, en de toveryen en helsche wraakgierigheidt van Medea in dat treffelijk Treurspel vervaat. Maar zoo verre niet te loopen, op dat ik al de andere deezes eeuws geleerden voorby gaa, 't nieuw is noch niet van 't Treurspel, waarin de Hooggeleerde Daniel Heins de schaadelijke doodt en hooggedachte deugden onzes Prins en Verlossers Willem van Nassau, uitbromt. Ende wanneer my al deeze onbekent oft vergeeten waaren, zoo mogt ik bestaan met den eenen naam en 't oordeel van U, o ooge onzes Vaaderlandts, Huig de Groote,

— *quem quæ tam læta tulerunt*

Secula? — — —

[*Van wien men zeggen mag,*

Gelukkig was de dag,

Die u geboren zag!]

Die al weet wat gy oeffent, en al oeffent wat gy weet, die met de moogentheid uws goddelijken verstandts den weg opgewandelt zijnde, daar groote Theologen ter naauwer noodt doorgeraakt waaren, in Treurspeelen 't lijden des eersten Adams, ende des tweeden onzes Zaligmaakers zoo treffelijk, zoo stichtelijk vertoont hebt: om, met een waardig, ende U passende bestaan, de gescheurde Christenheid, uit den strijdt des haats in den strijdt der liefde te voeren: welke gloory U Godt gunne alzo wel als gy ze niemandt anders misgunt. In welker eere dan de Poëzy t'allen tijde by de wijzen en geleerden, by Vorsten, Volken en Staaten, om haar leerlijkheid, stichtelijkheid, en vermaakelijkheid gehouden zy, is genoeg bewezen; en roepen 't noch de puinhoopen der weldiger gebouwen; getuigen 't de weinige die van veele Theatren, Tooneelen en Schouwplaatzen der Grieken en Romeinen, de stormen der eeuwen blijven afslaande. Naa welker voorbeeldt, mijn Heeren, gy lieden, met goeden inzicht, den liefhebberen dier konste, en de vergaaderinge uwer gemeente toegeleidt hebt deeze plaatze, groot genoeg naa dat de tijdt en zaaken toen stonden. Maar naadien, door de zee-geninge Godts, in onbegrijpelijke kortheid van tijdt, de staat deezer steede 't hoofdt zulx heeft opgebeurt, dat zoo wel de meenigvuldigheid uwer burgeren een grooter, als hun vernaamtheid by andere steeden een aanzienlijker en bequaamer Tooneel schijnt te vorderen, 't welk men op onkostelijker plaatze, met de waarde van dit, zoude kunnen oprechten, zoo hebben wy by deeze geleegenheid ons gevoelt beweegen, om U lieder jonste, tot zulx, te verwekken en aan te roepen. De reedenen waar meede deeze konste schijnt bestreeden te worden, kennen wy t'onwaardig om met antwoordt te bejeegenen. Zy treffen ons nocht de zaake niet, dewijl zy 't alleenlijk op 't misbruik gemunt hebben. 't Welk gy lieden weet altoos zoo verre van deeze plaatze gebleeven te weezen, dat het ook booven U lieder hoope, met het voordeel van den armen gelukt is. Daarom, dewijl, met den opgank en vryheidt onzes Vaaderlandts, verscheide konsten en wetenschappen verreezen zijnde, de heilige Poëzy ook in onze taale eerwaardelijk is begonnen te verschijnen:

Qualis ubi Oceani perfusus Lucifer unda

Extulit os sacrum cælo tenebrasque resolvit.

[*Gelijk de Morgenstar, noch vochtig van het schuim*

Des

*Des grooten Oceaans, zijn glans spreidt over 't ruim,
En damp en nevel doet verstuiven en verschooyen.]*

zoo verzoeken, bidden, en bezweeren wy door haar heiligheid alle de geenen, die zy goet gekent heeft om eenigen adem haares geests in te blaazen, dat zy de heemelsche vonken niet in der asche begraven oft versterven laten: maar met allen yver en erkentnisse zorgvuldig opqueeken in hun borst, tot dat het licht, t'hunnen monde uitblinkende, de gantsche wereldt doorstraale met de gloory van hen, en van de plaatze hunner geboorte. Op dat, gelijk eertijds van zeeven steeden gestreeden is, om Homerus tot haar burger te hebben, alzo in toekomenden tijde, alle geslachten moogen wenschen om dit te hebben tot hun Vaaderlandt.

R E D E

van Bewelkooming zijner Vorstelijke Doorluchtigheit den
Prinsse van Oranje, op zijn wederkeeren, naa het
veroveren van Grol.

*Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,
Genaadigste Heere,*

WEl was 't een uitgelaate geneuchte, daar de Stadt Delft in verdoolde, toen haar te lot viel de gloorie van de geboorte eens Vorsten, die den ganschen lande van Hollandt, in veel' hondert jaaren, niet hadt mogen gebeuren. Wel smolt de burgery van Brunswijk in traanen van tederheidt en beweegenis, toen 't schitteren van uw geweer, als geteekent met het merk der Vryheidt, verdwijnen deedt de schaaduwe der slavernye, die haar als een verstikkende mist op de borst gevallen, bynaa allen adem t'onbruik maakte, uitgezeidt het zuchten; als zoo fors een vyandt gedwongen werdt, zijn hoopen aan vreezen te wisselen, zoo groot een voordeel verlaatende; en al dat geweldt van ruiteren en knechten, verstoof ten opgang van de achtbaarheidt uwer wapenen. Groot, ongemeeten groot was de blyschap, die de harten vervoerde van 't overhandig heir, dat den uitheemschen hoogmoedt, voor Nieupoort, ten veldt uitsloeg, daar uwe Vorstelijke Doorluchtigheit den dubbelen plicht van voorzichtigen Overste, en stouten soldaat voldaan hebbende, zich zoo zonder ydelheidt roemen kan:

Testor, in ancipiti casu, nec tela nec ullas

Vitavisse vices pugnae, & si fata fuissent

Ut caderem, meruisse manu. — — —

[Ik kan getuigen, dat ik in 't vergaan en vallen

Der vaderlandtsche stad my zelf niet heb gespaart,

Nog geen gevaar gevreesst, nog vyanden nog zwaardt;

En hadt het lot gewilt, dat alles quam bederven,

'k Had ruim genoeg verdient van 's vyandts handt te sterven.]

't Welk geen ander Vorst ter werelt deezen vaderlande aanrekenen, en met waarheidt uwer Vorstelijke Doorluchtigheit mag naazeggen. Ach! in welk een overvloedt van vreugde zwom het Vereenigde Nederlandt, als de kreet dier overwinning opging, en Spanjen, Vrankrijk, Duitslandt, Italië, Engelandt, en andere Koninkrijken, in den boezem klonk, ontroerende zelfs de wangunstige volken, met

een huivering van schrik, die niet vry was van zeeke opgedrongen eerbiedigheidt, die hun, tegens hunnen dank, een stilzwijgende gunste in 't harte baarde, tot de loflijkheidt van zoo doorluchtig een daadt: om 't volvoeren van de welke uwe Vorstelijke Doorluchtigheidt zijn dierbaar bloedt, en zoo jong een leeven, voor den Staat, heeft opgezet. Maar volmaakter vrolijkheidt is die van d'ingezeeten deezer plaatse, om de eere van binnen hunne vesten t'onfangen, den geenen, die met het bemagtigen der sterke stadt Grol, de holle hoope der vyanden verplet, en hunne opgeblaazentheid voor windt verklaart heeft, schuttende den scheut hunner voorspoedt, door zijnen onverwinnelijken moedt, vaardigheit, en voorzicht. Zulks, in dit algemeen verloop der zaaken van Christendom, dien 't juk over den hals hangt, alle liefhebbers der vryheit, niet te vergeefs, het oog op hem, als den eenigen toevlucht der zelve, en hunnen verlosser geworpen hebben: Te meer, door dien zy den glans uwer Vorstelijke Doorluchtigheidt, dien de vyandt gewaar wordt, als eenen blixem, als een vuur van wraak en van toorne, onder zich, gelijk de Wijzen uit het oost, zien rijzen als een starre van vrede, en van eendragt. Des zy hunne gevouwen handen, en ontfouwe gebeden, teffens ten hemel verheffen:

*Hunc saltem everso juvenem succurrere sæclo
Ne prohibeto Deus. — — — —*

[Geeft deezen jongling dat hy dees bedorven tijdt
Ten minsten kom te hulp, o hemel, met zijn vlijt.]

Ende is hun leedt, dat zy niet hebben de middelen van de Roomsche moogentheid, om in tropheen van marmor te graveeren de tijtels uwer zeege, en de merken hunner ootmoedt. Uwer Vorstelijke Doorluchtigheidt gelieve niet te versmaaden de boogen van triomfe, die zy haar oprechten op de eerlijkste plaatse hunner harten: boogen, die den boog uwer deugden, door de gedenkenisse, aan de naakoomelingen zullen uitmeten en inplanten. Deeze, Doorluchtigste Vorst, zijn de heerlijkste en onvergankelijkste gebouwen der eere. Want die men van steen sticht, zijn de schennisse des weders, en der alvernielende jaaren onderworpen, en zoo de gemoeden der menschen hun teegenstemmen, worden als graaven verfoeit. En in de treffelijkheid van dit inwendig metselwerk, willen wy niemanden op den aardbodem wijken, nochte in wenschen om de grootheidt van uw doorluchtig Huis, en de verheffinge uwer gloorie, biddende den Godt der heirkrachten, uwe Vostelijke aanflaagen zulkste zeegenen, dat de grootheidt van uwen naam, eens gelijk die van eenen onverwonnen Alexander, door de splitse van over de * vijftig pennen, ten eeuwigen leeven der vermaartheid, werde ingeënt.

* 52 Historischrijvers hebben van Alexander geschreeven.

[1627.]

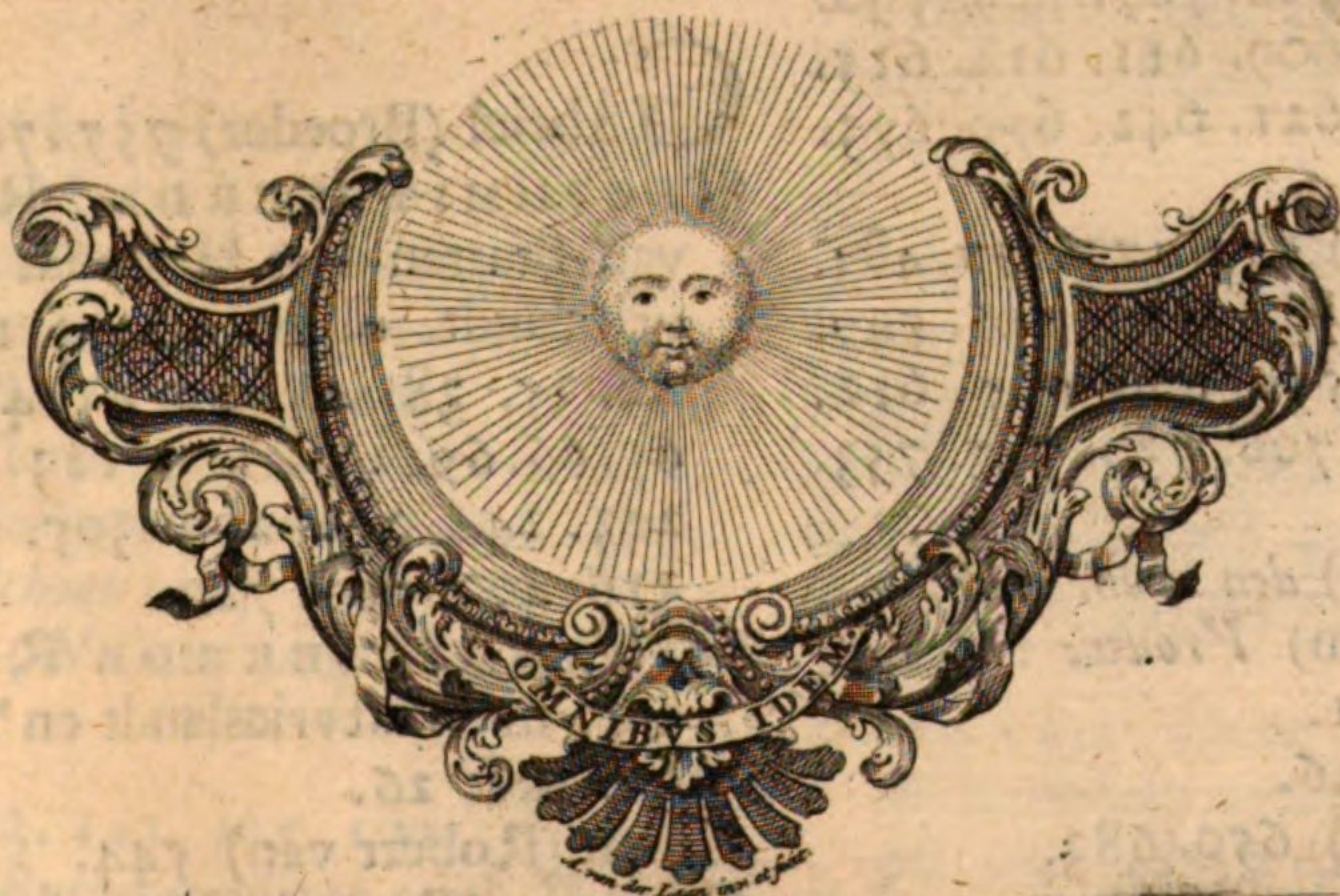
R E D E

van Bewelkooming des zelve Prinse, in den jaare 1630.

*Doorluchtigste, Hooggebooren Vorst,
Genaadigste Heere,*

EVen als dien goeden man, ongewoon in zijn eerlijke armoede eenige vrienden, tot troost oft gezelschap, over zijn drempel te zien koomen, naar etlijke daagen droef en duister weders, door 't breeken van de lucht, zijn hart, met den heemel, open gink, zulk hy

hy beftondt zijner Huisvrouw, toe te roepen, mē vriendin, de Zon komt ons bezoeken; alzo gaar het, dit pas, der burgerye van Muiden: de welke, ziende uwe Vorftel. Doorl. zich verwaardigen, om haar intrede t'haarder poorte te doen, en deez' zoogeringeen' plaats, met haare jeegenwoordigheidt te verheerlijken, d'een den anderen, als verover van blijdschap, schijnt toe te roepen, de Zon komt ons bezoeken. Want naa dat zy, in den voorleeden Zoomer, niet alleen de wolken van de dreigementen des vyandts, maar zelfs van den rook zijner brandtftichtinge, voor hun oogen hebben zien opgaan, en hunnen geboorbodem door de vlamme verwoesten, wat kunnen zy met meerder vermaaklijkheidt aanschouwen, dan de Zon, die zoo bijster een' bui, hun over't hoofdt hangende, door de genaade Godts, heeft afgewent, en doen verftuiven, en gelijk een geneezende Apollo dat bederffelijke vier dooreen heilzaame hitte verdreeven? maar, gelijk de bekoorlijke fruiten gemeenlijk van worm oft ander ongediert gefteeken, en de menfchelijke vreugden, nemmermeer, rondt te krijgen zijn, zoo en hebben zy 't gevoelen hunner onvermoogenheidt nooit fmartelijker gevonden, dan nu; mits dat ze te leur ftelt den yver hunner geneegenheidt, om, met werken, uit te fpreken, de grootheid van den lof, eer en dank, die zy in 't gemoedt overtuigt worden uwer Vorftel. Doorl. fchuldig te weezen. Eenē trooft, niettemin, hebben zy in dit verdriet. Dat zijn de klaare proeven van genaade, en goedertierenheit, blinkende, als een fchoon vergult, op de blaaderen van den lauwerkrans uwer overwinningen. Deeze zoo Prinffelijke deugden (hoopen zy) zullen 't gehaldt hunner goedthartigheidt, zoo hoog en gunftelijk waardeeren, dat ongereekent blijve 't geen aan de daadt te kort komt: volgende daar in, de voetftappen des heemels, die de mildtheidt der wille, in voldoening van de fchaarsheid des vermoogens, plag aan te neemen. Ende, op dit vertrouwen, kuffen zy, in allerneedrigften ootmoedt, de ftrijdbaare en gezeegende handt uwer Vorftel. Doorl. Godt biddende, dat zijne hoogfte Majesteit gedient zy, uwen vorftelijken perfoon, en zijn doorluchtig huis, in voorfpoedt en gloorie, eeuwelijk te handthaaven.

TAFEL DER BRIEVEN.

Abdiffe van Audwijk. 59.
Amsterdam (Burgermeesteren en Regeerders van) 11. 180.
 Arnhem (Gerrit van) 655.

BAak (Justus) 165. 166. 167. 168.
 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177.
 178. 179. 183. 185. 200. 201. 202.
 203. 204. 206. 208. 209. 210. 211.
 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218.
 219. 220. 222. 223. 224. 225. 226.
 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233.
 234. 235. 237. 239. 241. 242. 245.
 247. 249. 250. 251. 254. 261. 262.
 263. 265. 266. 267. 268. 269. 270.
 271. 272. 273. 274. 279. 280. 282.
 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290.
 291. 292. 294. 295. 297. 298. 299.
 302. 303. 304. 324. 325. 327. 329.
 330. 331. 333. 334. 335. 336. 337.
 338. 340. 341. 344. 345. 346. 348.
 351. 353. 355. 364. 370. 371. 372.
 373. 374. 377. 378. 386. 388. 389.
 390. 391. 393. 394. 395. 401. 404.
 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411.
 412. 414. 416. 417. 418. 421. 425.
 426. 427. 428. 430. 431. 432. 433.
 434. 435. 436. 438. 439. 440. 441.
 442. 443. 444. 445. 451. 452. 454.
 456. 458. 459. 461. 462. 464. 465.
 466. 467. 468. 470. 472. 475. 476.
 478. 479. 482. 508. 509. 510. 513.
 518. 522. 524. 526. 527. 528. 540.
 541. 542. 545. 547. 548. 550. 551.
 554. 567. 568. 570. 572. 573. 576.
 577. 579. 584. 586. 587. 589. 590.
 592. 594. 608. 609. 611. 614. 615.
 617. 618. 619. 621. 642. 670. 673.
 674. 754. 767.
 Baarle (Caspar van) 153. 473. 477. 483.
 504. 523. 532. 534. 535. 546. 549.
 585. 591. 593. 595. 606. 610. 612.
 622. 667. 668. 708. 730. 747. 753.
 760. 761.
 Baarle (Caspar van) *den zoon.* 728.
 Baarle (Sufanna van) *Vrouw van Zuidlichem.* 150. 151.
 Bakker (Jacob) 126.
 Ban (Johan Albert) 650. 683.
 Bartelot (Willem) 278. 588.
 Bas (Diederik) 22.
 Bafius (Jan) 276.
 Baudius (Dominicus) 18.
 Beaumont (Simon van) 145.
 Bijdelmeer (Gerechte van 't) 318.

Bikker (Andries) 145. 300.
 Blarikom (*Buurmeesteren en Gerechte van*) 119.
 Blyenburg (Adriaan van) 102.
 Boot (Dirk) 33. 55. 57. 62. 79.
 Burg (Albert Coenraads) 240. 652. 656.
 Burg (Jacob van der) 558. 575.
 Burg (Robert van der) 487. 512. 514. 516.

CLoek (Pieter) 574.
 Coymans (Balthazar) 669.
 Coymans (Jeronimo) 695.
 Coymans (Johan) 669.
 Colterman (Johan) 17.
 Coquet (....) 616.
 Cromhout (Nicolaas) 136.

DEdel (Johan) 520.
 Deelen (Everhardina van) 474.
Dorpen in Goeilandt (Buurmeesteren, Schouten en Regeerders van de) 8. 15. 60. 81. 108. 312.
 Doublet (Georg) 120. 169. 359. 625. 626. 628. 648. 649. 698. 722. 749.
 Duarte (Françoise) 384. 387.
 Duffen (Eewout van der) 74.

EVerwijn (Karel) 716.
 Excellentie, *zie Oranje.*

FAgel (François) 689.

GAbriel (Broeder) 757. 765.
GECOMMITTEERDE RAADEN
 van Staaten van Hollandt en Westvrieslandt. 9. 10. 12. 14. 16. 19. 23. 29. 35. 38. 41. 42. 43. 48. 56. 64. 65. 66. 69. 106. 109. 123. 132. 170. 243. 244. 252. 257. 305. 306. 307. 316. 403. 680. 720.
GECOMMITTEERDE RAADEN,
 enz. in Westvrieslandt en 't Noorder quartier. 26.
 Giffen (Robert van) 544.
 Goddæus (Conradus) 697. 739.
 Graaff (Cornelis de) 748.
 Graswinkel (Dirk) 259.
 Groot (Hugo de) 49. 52. 54. 70. 130. 320. 448.
 Groot (Willem de) 719.

Groot

TAFEL DER BRIEVEN.

Groot (.... de) 112.
Grotenhuis (Jan ten) 6.
Gruterus (Pieter) 161.

HAsselaar (Pieter) 455.
Heins (Daniel) 5.
Hellemans (Karel) 543.
Hellemans (Pieter) 561.
Henrik Klaas Adriaansz 21.
Hilfersom (*Schepenen van*) 484. 489.
Honaart (Rochus van den) 205. 313.
339. 380. 420. 502. 553. 562.
Hooft (Arnout Hellemans) 762. 766.
Hooft (Henrik Cornelisz) 134.
HOVE VAN HOLLAND (President
en Raaden van den) 146. 429. 481.
491. 701.
Huigens (Constantijn) 115. 118. 128.
129. 147. 149. 154. 158. 160. 162.
181. 191. 195. 197. 221. 236. 238.
246. 248. 260. 317. 357. 361. 362.
383. 398. 402. 415. 423. 437. 446.
449. 525. 555. 557. 566. 578. 580.
597. 599. 644. 661. 677. 678. 699.
704. 713. 721. 726. 731. 734. 737.
Huigens (Maurits) 529.
Huiffen (*Schepenen van*) 727.
Huiffen (*Schout van*) 88.
Hulft (Daniel) 486. 488. 492. 495.

KAizar (Henrik de) 1.
Kinschot (Louis van) 366.
Kinschot (Nicolaas van) 46. 61. 78. 80.
85. 86. 87. 104. 281. 301. 350. 354.
367. 503. 515. 571. 607.

LAmbert Jacobsz. 88.
Lap van Waveren (Gijsbrecht) 660.

MEy (Herbert van der) 686. 687.
Mierevelt (Michiel) 187.
Mierop (Jacob van) 207. 275. 296.
Mijle (Cornelis van der) 163.
Morgan (Karel) 184. 519.
Mostart (Daniel) 471. 602.
Muiden (*Burgermeesteren van*) 2.
Muiden (*Schout van*) 308.
Muilwijk (Willem van) 583.

N. N. 3. 121. 125. 131.
Naarden (*Burgermeesteren van*) 81. 255.
693.
Naarden (*Burgermeesteren en Gerechte
van*) 58. 63. 293.
Naarden (*Schout en Burgermeesteren van*)
99.

Naarden (*Schout van*) 308.
Naarden (*Secretaris van*) 40.
Nassau (Ernst Casimir, Graaf van) 769.
Noordingen (Dirk van) 392.

OEtgens van Waveren (Antonis)
620.
Oldenbarneveld (Johan van) 28. 51.
Oranje (Maurits, Prinsse van) 4. 7. 36.
44. 68. 76. 105. 113. 114. 116.
Oranje (Fredrik Henrik, Prinsse van)
189. 283. 397. 560. 700. 768.
Overlander (Volkart) 20.

PAauw (Adriaan) 556.
Paauw (Gerart) 702. 743. 746. 763.
Pallotto (Joan Baptista) 598. 646. 647.
Pergens (Jacob) 756.
Peter Aartsz. 40.
Pynssen van der Aa (Tiresia Constantia)
624.
Prooft (Peter Waligsz) 90.

RAAD VAN STAATE 133. 159.
188. 530.
Reaal (Laurens) 107. 122.
Reigersberg (Nicolaas van) 138. 139.
140. 141. 142. 143. 144. 152. 253.
256. 368. 447. 450. 457. 460. 463.
559. 569. 581. 750.
REKENINGE IN HOLLAND
(Raaden en Meesters van de) 24. 25.
37. 39. 45. 47. 50. 53. 72. 73. 77.
82. 83. 84. 89. 92. 93. 103. 111. 135.
155. 157. 190. 257. 277. 319. 322.
323. 328. 332. 343. 347. 358. 360.
365. 400. 485. 493. 498. 563. 565.
627. 658. 759. 770.
Reneri (Henricus) 564.

SSchaap (Gerard) Pietersz. 382.
Schaap (Gerard) Simonsz. 659.
Schagen (Joan van) 30.
Schotti (Karel) 582.
Schuil (Wijnand) 497.
Staakmans (Gerard) 369. 376. 517.
638.
STAATEN VAN HOLLAND EN
WESTVRIESLAND 27. 71. 94.
96. 100. 186. 679.
Suriano (Christophoro) 67.

THolinx (Dirk) 633.
Tulp (Nicolaas) 536. 537. 538.

Eeee

Veer

TAFEL DER BRIEVEN.

Veer (Albert de) 75.
 Veer (Quintijn de) 718.
 Visscher (Anna Roemers) 91. 97. 98.
 101. 127. 196.
 Visscher (Tesselschade Roemers) 97.
 117. 164. 193. 198. 199. 310. 311.
 321. 342. 349. 352. 356. 363. 375.
 379. 381. 385. 396. 413. 419. 469.
 496. 500. 506. 507. 531. 552. 603.
 623. 629. 696. 706. 723. 742.
 Vondel (Jooft van den) 758.
 Vos (Hiob) de 613.
 Vosbergen (Gaspar van) 653. 654. 681.
 685. 688.
 Vossius (Gerardus Johannes) 453. 539.
 662. 707.
 Vry (Fredrik de) 124.

Weesp (*Burgermeesteren van*) 309.
Weesp (Schout van) 308.
Weesperkarspel (Gerechte van) 318.
 Wijngaarden (Jacob van) 95. 556.

Wijts (Jacob) 137. 148. 156. 182. 192.
 194. 258. 264. 399. 422. 424. 480.
 490. 494. 499. 501. 505. 511.
 Wikkevoort (Abraham van) 600. 601.
 Wikkevoort (Joachim van) 605. 630.
 631. 632. 634. 635. 636. 637. 639.
 640. 641. 643. 645. 651. 657. 663.
 664. 665. 666. 671. 672. 675. 676.
 682. 684. 690. 691. 692. 703. 705.
 709. 710. 711. 712. 714. 715. 717.
 724. 725. 729. 732. 733. 735. 736.
 738. 740. 741. 744. 745. 751. 752.
 755.
 Winßen (*Jonker*) 13.
 With (Andries de) 521.

ZAnten (Gerard van) 314. 315.
 Zuilen van Drakenborg (Jonker Dirk
 van) 31.
 Zuilen van Nieveld (Jonker Fredrik
 van) 32. 34. 110.
 Zurk (Antonis Studler van) 533. 604.
 694. 764.
 Zurk (Gaspar van) 326.

E I N D E.

D R U K.

D R U K F E I L E N.

Bladz.	Reg.	Staat	Lces
3	4 v.o.	noodlot	noodlot
8	8 v.o.	en	[doe uit]
25	9 v.o.	vokaat	kaat
30	28	vergekreegen	overgekreegen
37	2 v.o.	apostille	apostille
40	16	eene	eenen
43	4	namze	naamze
48	25	ceffeeren	te ceffeeren
49	2 v.o.	onderdaanste	onderdaansten
53	4	} voor den Hove	van den Hove
66	5 v.o.		
69	4 v.o.		
57	13 v.o.	Offmo.	Offervandissimo
—	2 v.o.	Offmo.	Affettionatissimo
59	19	officior	afficior
—	9 v.o.	etiam: in	etiam in
62	7 v.o.	zuster	zusters
80	21	hier een	een hier
81	15	onderdaanen dienstwilligen	onderdaane dienstwillige
87	6 v.o.	weeken	treen
89	5	harscos	harscos
97	17	Cornelsz	Cornelisz
100	22	die men	dien men
101	24	zijne Estienne	zijn Estienne
103	21	en andere	en in andere
—	27	Staat	Staat Generaal
—	3 v.o.	dier glorie	der glorie
—	8 v.o.	staatregeeringen	staatsregeeringen
104	31	nodig	onnodig
105	17 v.o.	Signora, mia	Signora mia
118	28	Seigneur	Sieur
121	7 v.o.	geprivilegieert	geprivilegieert
132	15	schorsdicht	schotsdicht
133	4 v.o.	eerbiedenis	eerbiedenis van
134	4 v.o.	8 Grasmaandt	8 van Grasmaandt
136	22	enz.	[doe uit]
—	26	tijdtijk	yet
139	21	tot boter	boter tot
144	8	gedacht,	gedacht van mijn devoir te zijn,
158	18	zouden	zoude
161	21	Grietje	Griete
163	11	van U Ed.	aan U Ed.
167	29	te obligeeren.	te obligeeren zy.
172	10	overgekoomen	overkoomen
174	8	van de Heer	van den Heer
—	7 v.o.	afmaalden	afmaalde
175	7 v.o.	zoo	voort
177	7 v.o.	Adriaanzoon	Adriaanszoon
—	3 v.o.	in	in den
179	6 v.o.	Die — veel	De — wel
—	29	doorloopen	doorleezen
181	17	den tijdt	den zeekeren tijdt
183	20	vercierende	vercierende
185	17	den welken	de welke
189	5	bevestigden	bevestigen
190	25	voorts	voorz.
194	22	zaamen	raamen
198	16	zal. Naa	zal, en blijven, met alle die haar lief zijn, Gode in gunst bevoelen, naa
200	23	hier in	hier en in
201	24 v.o.	zoekt	zoek
206	17	gaauw geeft	gaauwe geeft
—	29	ongevoeglijk	ongevoelijk
—	op den kant:	Chyrgien	Chirurgien
208	5 v.o.	voorwaarden	de voorwaarden
210	4 v.o.	te beletten	't beletten
226	9 v.o.	groene	grauwe
232	27	daaglijke	draglijke
233	7 v.o.	supreneeren	surpreneeren
235	14	dan men	dan met
244	12	naa	na
252	6	persoonaadje	persoonaadjen

D R U K F E I L E N.

Bladz.	Reg.	Staat	Lees
261	31	<i>tuos</i>	<i>tuas</i>
262	31	dat zelfste	dat de zelfste
288	37	enkele	enkele bladen
291	6 v.o.	<i>permiserit, ut</i>	<i>permiserit, inclinem, ut</i>
292	5 v.o.	<i>persuavium</i>	<i>persuavium</i>
—	15	<i>campanam</i>	<i>Campanam</i>
293	9	De	Den
294	17 v.o.	stikzientheit	stikzientheit
296	12	<i>accepi</i>	<i>accepi</i>
—	16	<i>obnutesco</i>	<i>obnutesco</i>
—	18	<i>habendum haud</i>	<i>habendum, haud</i>
—	5 v.o.	Joffrouwe	Joffrouwen
297	11 v.o.	zonder ik	zonder jok
299	8 v.o.	zijne hof	zijn hof
303	25	<i>Ce qui</i>	<i>Ce que</i>
305	8	beveele	beveelen
306	23	85 Ponden	75 Ponden
—	28	Coltermen	Colterman
308	4 v.o.	kleinooden	kleinooden
309	18	graanen	gronden
310	17 v.o.	wederparthye	de wederparthye
316	6 v.o.	Mijn Heer	Monf.
—	11 v.o.	Mijn Heer	Monf.
317	19 v.o.	in	nu
321	16 v.o.	Historie	Historien
325	3	den Heer	de Heer
328	3 v.o.	den heere Ontfanger	den haaren ontfangen
331	7	Religie	de Religie
332	11 v.o.	zocht	zacht
342	6 v.o.	<i>Mik</i>	<i>Nuk</i>
349	17	} volgljik	voeglijk
392	15 v.o.		dien ik
352	16	die ik	refractor
372	21	refractor	gevolgt. Doch
420	30	gevolgt doch	t'Avondt
440	16 v.o.	t'Avondt	Mijn'
—	14 v.o.	Mijn Mijn'	op nieuw
455	9	op nieuwe	heeft
470	20	geeft	Fransche
471	24	Franschen	Hohenzoller
480	4	Hohenzoller	<i>onderdaanste ootmoedigste</i>
—	16	<i>onderdaansten ootmoedigsten</i>	Andaluzia
507	<i>tweemaal</i>	Andaluzia	dat hy
515	30	dat by	heele siere
516	21 v.o.	heete siere	MDCXLIII
520	17	MDCXLIII	Nydek
522	4 v.o.	Uydek	koomste
529	24 v.o.	koomende	Perre
531	19	Perres	naar luidt
534	16	luidt	Maarschalk
—	18 v.o.	Maarschal	<i>convictui</i>
542	7 v.o.	<i>convictui</i>	verwijzen
544	9 v.o.	verwijzen	Hulft
558	26	Hulft	zoo getrouw een'
561	1 v.o.	zoo een' getrouw	van Wijnmaandt
564	11 v.o.	Wijnmaandt	ANTONIS STUDLER VAN ZURK,
565	10	ANTONIS VAN ZURK	Heere van Bergen.
566	11 v.o.	<i>Tui, ergo</i>	<i>Tui ergo</i>
579	8	Antonius	Antoninus

Brief 48. moet staan achter den 49sten.

Brief 253. moet volgen op dien van 19 van Wintermaandt 1631.

Hooft, Gerrit,

Brieven

Haerlemum 1750

2 Epist. 23 m

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10326144-1